

POMÁZ VÁROS ÖNKORMÁNYZAT POLGÁRMESTERE

LEVÉLCÍM: 2013 Pomáz, Kossuth Lajos utca 23-25.
ÜGYINTÉZÉS HELYE: 2013 Pomáz, Kossuth Lajos utca 23.
ÜGYFÉLFOGADÁSI IDŐ:
Minden páratlan hét hétfőjén 13-17-ig

ELEKTRONIKUS ÜGYINTÉZÉSHEZ:
rövidnév: POMAZONK, KRID azonosító: 658159708
TELEFON: (26) 814-300 FAX: (26) 325-640
E-MAIL: pomaz@pomaz.hu HONLAP: www.pomaz.hu

Ügyiratszám: 01/ ..... - ..../2021
Szakmai előkészítő: Schmidt Ildikó

Tárgy: Előterjesztés

ELŐTERJESZTÉS

a Képviselő-testület 2021. december 16-i ülésére

Pomáz Város Önkormányzat 2022. évi Fejlesztési és Pályázati Akciótervének megalkotására

I. Fejlesztési és Pályázati Akcióterv létrejötte és tartalma

2020-ban lezárult az Európai Unió hét éves költségvetési időszaka és rögtön utána megkezdődtek Magyarország és az Unió közti tárgyalások az új programidőszakra vonatkozó Partnerségi Megállapodás megkötése tárgyában. Ezzel egy időben készültek a 2021-től 2027-ig tartó új költségvetési időszakra vonatkozó operatív programok, a megyei területfejlesztési koncepciók az új megyei területfejlesztési programok.

Ennek az igen összetett programozási feladatsornak egyik fontos eleme volt a megyei területfejlesztési program készítése. Pest megye Önkormányzata 2014-ben fogadta el a megye 2030-ig hatályos területfejlesztési koncepcióját, valamint a 2014-2020 közötti hét évre szóló területfejlesztési programját. Mivel a területfejlesztési stratégiai és operatív program érvényessége 2020-ban lejárt, illetve a programban meghatározott fejlesztések finanszírozása döntően európai uniós forrásokból valósítható meg, a 2021-2027 közötti európai uniós költségvetési időszakhoz kapcsolódóan a program megújítására, volt szükség.

Pest Megye Önkormányzata 2020. november-december hónapokban kérdőíves felmérést végzett, amelyben megkérdezte a települési önkormányzatokat az előző időszakra vonatkozó tapasztalatokról, problémákról, valamint a fejlesztési elképzeléseiket érintő kérdésekről.

Erre a felmérésre 2020. decemberében Pomáz Város Önkormányzata is elkészítette és elküldte a településfejlesztési javaslatát, mely jelen *előterjesztés 1. számú mellékletét* képezi.

A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció és Program a megye hosszú távú és átfogó céljait fogalmazza meg, míg ennek a program része a középtára (7 évre) szóló operatív és stratégiai célokból áll, és amely az *előterjesztés 2. számú mellékletét* képezi.

Az Integrált Területi Program 2021-2027 (továbbiakban: ITP 2021-2027) a megyei területfejlesztési program által kijelölt stratégiai célok, fejlesztési prioritások közül azokat foglalja össze, amelyek a Terület és Településfejlesztési Operatív program (továbbiakban: TOP Plusz) keretében rendelkezésre álló forrásokból finanszírozhatóak lesznek.

Az Európai Unió 2021-2027 időszakra vonatkozó fejlesztési ciklusában jelentősen több forrás áll rendelkezésre, mint az előző hétéves időszakban.

A következő hét évben 1800 milliárd forintot biztosít a kormány a térségek saját fejlesztési elképzeléseinek megvalósítására, a most elindult TOP Plusz program keretében. A Top Plusz lehetőséget biztosít a Megyei Területfejlesztési Koncepcióban és Programban megfogalmazott fejlesztések megvalósítására. A 2021-2022 év pályázati lehetőségeinek egyik kiindulási dokumentuma az ITP 2021-2027, mely az *előterjesztés 3. számú mellékletét* képezi.

A TOP Pluszból finanszírozható fejlesztések, projektek meghatározott célterületei:

FELHÍVÁS SZÁMA	PROJEKT	TÁMOGATHATÓ PROJEKT	DIFERENCIÁLÁS	KERETÖSSZEG	POMÁZI VONATKOZÁS
TOP_Plusz-1.1.1-21	HELYI GAZDASÁGFEJLESZTÉS	Az ITP 1.1.1. – helyi gazdaságfejlesztés keretében nincs differenciálás „mivel a piacokra és egyéb gazdasági célú intézkedésekre ... mindenütt szükség van”	helyi gazdaságfejlesztés keretében nincs differenciálás		pályázhatunk
TOP_Plusz-1.1.2-21	A 4 és 5 SZÁMJEGYŰ UTAK FEJLESZTÉSE	Az ITP 1.1.2. 4 és 5 számjegyű utak fejlesztése.	Elsődleges kedvezményezett a Magyar Közut Nonprofit Zrt.		
TOP_Plusz-1.1.3-21	HELYI ÉS TÉRSÉGI TURIZMUS FEJLESZTÉS	Az ITP 1.1.3. Helyi és térségi turizmus fejlesztés	Pomáz nevesítve.	Célerületre jutó keretösszeg: 1.040.000.000,- Ft	pályázhatunk
TOP_Plusz-1.2.1.-2	ÉLHETŐ TELEPÜLÉSEK	Az ITP 1.2.1. Élhető települések keretében Vízkárral érintett, a csapadékvíz elvezető rendszerek fejlesztésének támogatására javasolt települések	Pomáz nevesítve.	Célerületre jutó keretösszeg: 1.115.000.000,- Ft	pályázhatunk
TOP_Plusz-1.2.2-21	SZOCIÁLIS CÉLÚ VÁROSREHABILITÁCIÓ	Differenciálás szempontja: ahol szegregátum elkülöníthető!	Pomáz nem nevesített		
TOP_Plusz-1.2.3-21	BELTERÜLETI UTAK FEJLESZTÉSE	Az ITP 1.2.3. Belterületi utak fejlesztése keretében.		Célerületre jutó keretösszeg: 1.802.000.000,- Ft	pályázhatunk
TOP_Plusz-1.3.1-21	FENNTARTHATÓ VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁK TÁMOGATÁSA	Fenntartható városok támogatás	Pomáz nem nevesített		
TOP_Plusz-2.1.1-21	ÖNKORMÁNYZATI ÉPÜLETEK ENERGETIKAI KORSZERŰSÍTÉSE	Az ITP 2.1.1. Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése, energaközösségek	település differenciálás nélkül	Célerületre jutó keretösszeg: 2.145.000.000,- Ft -	pályázhatunk
TOP_Plusz-3-1-2	SZOCIÁLIS CÉLÚ VÁROSREHABILITÁCIÓ (ESZA+)		Csak konzorcium nyújthat be pályázatot!		
TOP_Plusz-3.1.3-21	HELYI HUMÁN FEJLESZTÉSEK	Az ITP 3.1.3. Helyi humán fejlesztések	települési differenciálás nincs	Célerületre jutó keretösszeg: 2.209.000,- Ft	pályázhatunk
TOP_Plusz-3.3.1-21	GYERMEKNEVELÉST TÁMOGATÓ HUMÁN INFRASTRUKTÚRA	Az ITP 3.3.1. Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése	Pomáz esetében bölcsőde és óvoda felújítás (is) támogatott.	Célerületre jutó keretösszeg óvoda: 2.343.000.000,- Ft; Célerületre jutó keretösszeg bölcsőde: 1.100.000.000,- Ft;	pályázhatunk
TOP_Plusz-3.3.2-21	HELYI EÜ-É ÉS SZOCIÁLIS INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE	Az ITP 3.3.2. Helyi eü-é és szociális infrastruktúra fejlesztése	nincs települési differenciálás.	Célerületre jutó keretösszeg: 633.000.000,- Ft -	pályázhatunk

A 2021-ben indult pályázatok által biztosított forrás minél nagyobb arányú felhasználása érdekében Pomáznak is szükséges egy stratégiai gondolkodásra alapozott dokumentum, egy Pályázati Akcióterv elkészítése, mely illeszkedik a megyében és azon belül Pomázra érvényes fejlesztési kerethez.

Ennek érdekében jelen *előterjesztés 4. számú mellékletét* képezi egy **Pályázati Akcióterv**, mely forrásoldalról közelíti meg a benyújtható projekteket, Pomáz fejlesztési terveit és összeállításánál Pomáz Város Önkormányzatának 2019-2024 időszakra vonatkozó gazdasági programját veszi alapul.

Pomáz Város Önkormányzatának Gazdasági programja (*előterjesztés 5. számú melléklete*) rendszerszerűen foglalja össze a város működésének, gazdaságának, termelő infrastruktúrájának és (köz) szolgáltatásainak hatékonyság-elvű fejlesztését, valamint a városban és környékén élő lakosság életminőségének emelését – kiemelten kezelve a leszakadó társadalmi rétegek helyzetének javítását is.

A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció és Program szorosan illeszkedik a TOP Plusz célrendszeréhez, azonban a Top Plusz program keretében tervezett intézkedések a megyei program tervezett beavatkozásai közül a vártnál jóval kevesebbet fednek le és több olyan beavatkozás van mely nem finanszírozható sem a Top Plusz sem más operatív programból. Ez azt eredményezi, hogy Pomáz nem minden fejlesztési célerületre nyújthat be pályázatot, ezért a 2022-es évi pályázati tervben csupán azokhoz a forrásokhoz rendeltünk fejlesztési célt, melyre pályázat benyújtási lehetőségünk van.

II. Pályázati akcióterv aktuális helyzete

A TOP Plusz program keretében 2021. novemberében három felhívás jelent meg, melyekre Pomáz pályázatot tud és szeretne benyújtani:

1. ÉLHETŐ TELEPÜLÉSEK

(TOP_Plusz-1.2.1.-2) (*előterjesztés 6. számú melléklete*)

Célerület: Települési kékinfrastruktúra fejlesztése

Támogatható projekt: Belterületi vízmegtartó és vízelvezető hálózat fejlesztése rekonstrukciója

Pomáz pályázat terve: csapadékvíz elvezető rendszer kiépítése

Támogatás ütemezése: I. ütem: 2021.12.01-2022.01.14; II. ütem: 2022.05.23.-2022.07.01.

2. ÖNKORMÁNYZATI ÉPÜLETEK ENERGETIKAI KORSZERŰSÍTÉSE

(TOP Plusz-2.1.1-21) (előterjesztés 7. számú melléklete)

Célterület: Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése, energiaközösségek

Támogatható projekt: Épületek külső határoló szerkezeteinek korszerűsítése; Kül- és beltéri világítási rendszerek korszerűsítése; Központi szellőző- és légkondicionáló rendszerek korszerűsítése

Pomáz pályázat terve: Beniczky utca 35. épület energetikai korszerűsítése

Tűzoltóság épületének energetikai korszerűsítése

Támogatás ütemezése: I. ütem: 2021.12.01-2022.01.14; II. ütem: 2022.05.16.-2022.06.20.

3. GYERMEKNEVELÉST TÁMOGATÓ HUMÁN INFRASTRUKTÚRA

(TOP Plusz-3.3.1-21) (előterjesztés 8. számú melléklete)

Célterület: Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése

Támogatható projekt: Bölcsődei ellátások (bölcsőde, mini bölcsőde, családi bölcsőde) és óvodai intézmények fejlesztése, beleértve meglévő telephely/ szolgáltatás/ feladatellátási hely fejlesztése

Pomáz pályázat terve: Mesevár és Napsugár Óvodák felújítása, valamint a többi óvoda és a régi bölcsőde udvar felújítása, udvari és beltéri játszóeszköz fejlesztése

Támogatás ütemezése: I. ütem: 2021.12.01-2022.01.14; II. ütem: 2022.05.09.-2022.07.01.

III. NEMZETI FEJLESZTÉSI KERET

Az Európai Unió támogatásakon kívül a 2022-ben várható nemzeti fejlesztési keretből támogatott fejlesztésekre szintén pályázatot kívánunk benyújtani. Ezek a pályázati források évente hasonló konstrukcióval kerülnek kiírásra, de a 2022. évre vonatkozóan még nem jelentek meg. Pontos adatok hiányában ezek a – várható – pályázatok csupán nevesítés szintjén képezik a Pályázati akcióterv részét.

TÁMOGATÁS KEZELŐJE	VÁRHATÓ TÁMOGATÁSI CÉLTERÜLET	POMÁZ - FEJLESZTÉSI CÉLJA
NKA pályázatok Örökségvédelmi Kollégium pályázatai	Régészeti lelőhelyek tudományos célú feltárása, a feltárást követő állagmegóvás, régészeti bemutatóhely kialakításának támogatása.	Marschalkó-villa felújításának folytatása Lúji romterület bemutatása
Pénzügyminisztérium	Önkormányzati étkeztetési feladatok ellátására	Mátyás-főzőkonyha kialakítása
Belügyminisztérium	Önkormányzati feladatellátást szolgáló fejlesztések támogatása	Belterületi utak, járdák felújítása
Az Innovációs és Technológiai Minisztérium	Az illegális hulladéklerakók felszámolása II. ütem	Illegális hulladéklerakók felszámolása önkormányzati területeken

IV. Pályázati akcióterven kívül:

1. Rendkívüli, fejlesztési célú támogatási forráshoz jutott Pomáz a közelmúltban, melynek eredményes felhasználása céljából az alábbi – és jelen előterjesztés 9. számú mellékletét képező útfelújítási projektet – állítottunk össze.

Pomáz Önkormányati Útfejlesztés Projektlap							
1. A beruházás a/címe:	Illom utca átépítése	Meselela - Lázár Vilmos utca csapadékvíz-elvezetése	Vár utca	Hókotró munkagép	utcaszövő munkagép	áprító eszköz	utcabútor
2. A beruházás bruttó költségvetése:	80 M Ft.	50 M Ft.	00 M Ft.	50 M Ft.	50 M Ft.	5 M Ft.	5 M Ft.
3. A projekt milyen fázisban van?	előkészítés alatt	előkészítés alatt	előkészítés alatt				
4. A költségvetés milyen előirányzatok dokumenszáma alapján történik?	tervezési költségbecslés	tervezési költségbecslés	tervezési költségbecslés	nyilvános	nyilvános	nyilvános	
5. Részletes műszaki leírás	2017-es tervek vannak, jogi előkészítés alatt. A KÖV utcafejlesztési pályázat keretében, 2021. szeptemberben, tervek elkészítésére szándékosan, kb. 2022. januárban lehet elbájosztatni.	Meselela utca (vagyis a terület) és a Lázár Vilmos utca közötti csapadékvíz-csatorna rekonstrukciója	Vár utca átfejlesztése, csapadékvíz-csatorna rekonstrukcióval				
6. A beruházás rendelkezik-e tervekkel?	régebben	kívülről tervek megrendelése alatt	nem				
6.a. Engedélyes, vagy kivételi tervek vannak?	engedélyes	kívülről tervek megrendelése alatt	nem				
6.b. Mennyi idő szükséges a tervek elkészítéséhez?	2-3 hónap	2-3 hónap	2-3 hónap				
7. Hatóság engedély szükséges-e?		korlátozott felülvizsgálat, és közműengedélyezés és közműműhelysziget beépítésére utas engedélyeztetés, a vízjogi engedélyezés elkészítése, ha X szerepel mag. törvények oldalán.	nem	nem			
7.a. Milyen engedélyek állnak rendelkezésre?							
7.b. Milyen engedélyek hiányoznak?		vízjogi felülvizsgálat, de K szelvény építésével elbájosztás					
7.c. A hiányzó engedélyk beszerzésére mennyi időre van szükség?		3-4 hónap					
8. A tervezett beruházás költséghatárát elérte-e?	igen	igen	igen	igen	igen	nem	
8.a. A költséghatárát elérte-e az eljárás, vagy mikorra tervezik az eljárást megkezdni?	2022. január	2022. január	2022. január	2022. január	2022. január		
8.b. Ha nem költséghatárát elérte az eljárás, miért nem?						15 millió alatti beszerzés	
9. Mennyi a beruházás kivitelezésének időtartama?	3 hónap	3-4 hónap	4-5 hónap				
10. Ki a tulajdonosa a fejlesztéssel érintett ingatlanok?	Pomáz Önkormányzat	Pomáz Önkormányzat	Pomáz Önkormányzat				
11. A fejlesztés hány utódi és mekkora szakaszokat érint?	1 (485 fm)	3 (800 fm)					
12. A kivitelezés mikor tud megkezdődni?	2022. március - április	kívülről tervek előkészítése után azonnal	2022. március				
13. A beruházás 2022. év elején meg tud-e indulni?	igen	igen	igen	igen	igen	igen	
14. Kapcsolattartó neve:	Leidinger István főigazgató						
15. Kapcsolattartó telefonszáma:	20.354420						

2. Szerettük volna a Szenté-tanya (iparterület) vízellátását pályázati támogatással megoldani. Ez ügyben levéllel fordultam az EMMI európai uniós fejlesztéspolitikáért felelős államtitkárához, aki a finanszírozhatóság érdekében széleskörű tájékozódást végzett, azonban a jelenlegi fejlesztési célterületek projektjei nem támogatnak ilyen jellegű beruházásokat. (előterjesztés 10. számú melléklete)

3. A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz) 1.1.2 -21 pályázat, melynek keretében a Magyar Közút Nonprofit Zrt-t támogatják a 4 és 5 számjegyű kül- és belterületi állami tulajdonú közutak fejlesztése, felújítása miatt. E program keretein belül lehetne megvalósítani a Főutca-programot, amelyre külön előterjesztés készül.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy a mellékelt Pályázati Akciótervet megvitatni és elfogadni szíveskedjen.

Pomáz 2021. december 03.

Leidinger István
polgármester

Pomáz Város Önkormányzat Képviselő-testületének
..../2021(.....) számú Önkormányzati határozata
Pomáz Város Önkormányzat 2022. évi Fejlesztési és Pályázati Akciótervének
megalkotására

Pomáz Város Képviselő-testülete az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés b) pontjában meghatározott hatáskörében eljárva, Pomáz Város Önkormányzat Képviselő-testületének 128/2020 (VIII.27.) számú határozatával jóváhagyott, Pomáz Város Önkormányzat pályázati rendjéről szóló szabályzat alapján az alábbi határozatot hozza:

- 1) A Képviselő-testület jóváhagyja a 2022. évre vonatkozó Fejlesztési és Pályázati akciótervet, a határozat mellékletét képező tartalommal.
- 2) A Képviselő-testület felkéri a polgármestert, hogy a pályázatok benyújtásához a feltételeket teremtse meg és gondoskodjon a pályázatok előkészítéséről.
- 3) A Képviselő-testület felkéri a Jegyzőt, hogy a 2022. évi költségvetési rendelet tervezetében a benyújtásra tervezett pályázatok előkészületeinek költségeit, valamint a pályázatok önrészének fedezetét szerepeltesse.

Felelős: Leidinger István polgármester

Határidő: 2) pont tekintetében: folyamatos
3) pont tekintetében: 2022. február 28.

A határozat végrehajtásában közreműködik: Városfejlesztési és Városüzemeltetési Osztály,

Pénzügyi Osztály

A határozat végrehajtásáról jelentést tesz: Városfejlesztési és Városüzemeltetési Osztály

Láttam:

.....
Dr. Balogh Pál
jegyző

Fejlesztési és Pályázati Akcióterv 2022

Pályázati forrás	Támogatható projektek	Pályázat benyújtási időszak/határidő	Településfejlesztési javaslatok	Pályázat várható előfeltételei
HELYI GAZDASÁGFEJLESZTÉS TOP Plusz-1.1.1-21 Az ITP 1.1.1. – helyi gazdaságfejlesztés keretében nincs differenciálás („mivel a piacokra és egyéb gazdasági célú létesítményekre ... mindenütt szükség van”			1) helyi piacok fejlesztése: mozgatható (mobil) piaci stand 2) Tripolszki telep fejlesztése	
A 4 és 5 SZÁMJEGYŰ UTAK FEJLESZTÉSE TOP Plusz-1.1.2-21 Az ITP 1.1.2. 4 és 5 számjegyű utak fejlesztése. Elsődleges kedvezményezett a Magyar Közút Nonprofit Zrt. 13.5 Mrd			1) Magyar Közúttal kapcsolatfelvétel a Pomázt érintő fejlesztések érdekében (fő utca program)	- Magyar Közút Nonprofit Zrt-vel konzociumi megállapodás - telekalakítás - tulajdoni jog rendezése
HELYI ÉS TÉRSÉGI TURIZMUS FEJLESZTÉS TOP Plusz-1.1.3-21 Az ITP 1.1.3. Helyi és térségi turizmus fejlesztés – Nyugati-Agglomerációban Pomáz szerepel. Célterületre jutó keretösszeg: 1.040.000.000,- Ft		2022. I. n.év.	1) Marschalkó-villa felújításának folytatása 2) Klissza dombon a Luppa-Mandics kriptá helyreállítása és biztonsági rendszer kiépítése	1)Bérlakók elhelyezésének megoldása - tervek aktualizálása - funkciótól függően engedélyek beszerzése 2)Biztonsági rendszerhez áramellátás biztosítása - tulajdonjog rendezés - telekalakítás
ÉLHETŐ TELEPÜLÉSEK TOP Plusz-1.2.1.-2	A) Települési kékinfrastruktúra fejlesztése I.-IV: Belterületi vízmegtartó és vízelvető	Első kör: 2021.12.01. - 2022.01.14.	1) Csapadékvíz tanulmányterv felülvizsgálata, áttekintése 2) Csapadékvíz elvezető rendszer kiépítése területi tagoltság szerint: a) Hegyalja u. – Cseresznyés u.	- szükség szerinti engedélyes tervek, kiviteli tervek

<p>Az ITP 1.2.1. Élhető települések keretében Vízkárral érintett, a csapadékvíz elvezető rendszerek fejlesztésének támogatására javasolt települések – Pomáz nevesítve.</p> <p>Célterületre jutó keretösszeg: 1.115.000.000,- Ft</p> <p><u>Igényelhető:</u> 30 – 300 millió Ft.</p>	<p>hálózat fejlesztése rekonstrukciója ... ; stb.</p>	<p>Második kör: 2022.05.23. - 2022.07.01.</p>	<p>b) Mély u. – Horváth u. – Sashegyi u. c) Szedres u. – Középhegy u. d) Goethe utca e) Hunyadi u. – Messelia u. – Gábor Áron u. f) Othelló u. – Balogh Ádám u. – Klapka u. g) Bodza utca h) Orgona u. – Diófa u. – Walldangelloch tér i) Szőlőtelep u. – Dózsa u. – Jankovich u. rekonstrukciója, nyílt árok</p>			<p>- szükség szerint engedélyezési eljárás - szükség szerint tulajdonjog rendezés - szükség szerinti szolgalmi jog rendezése - szükség szerint telekalakítás</p>
	<p>B) Belterületi zöld infrastruktúra fejlesztése I. Önk. tulajdonú közhasználatú zöldterületek és zöldfelületek rekonstrukciója, kialakítása, építése</p>	<p>Első kör: 2021.12.01. - 2022.01.14.</p> <p>Második kör: 2022.05.23. - 2022.07.01.</p>	<p>Dera karbantartása</p> <p>Dera patak partján sétáló terület kialakítása</p> <p>Parkosítás, virágosítás, fásítás</p>	<p>Tanösvények kialakítása</p> <p>Kert, pad, utcabútor, utcabútor koncepció</p> <p>Közösségi terek Grundok</p>	<p>Zöldkataszter készítése</p> <p>Vadkamerák beszerzése</p> <p>Kőszínház</p>	
	<p>C) Közösségi, kulturális, sportolási infrastruktúra, IKT és okos települések fejlesztése I. Gazdaságélénkítő tevékenységek II. Közösségi célú tevékenységek III. IKT és okos település fejlesztések</p>	<p>Első kör: 2021.12.01. - 2022.01.14.</p> <p>Második kör: 2022.05.23. - 2022.07.01.</p>	<p>Nyilvános mosdó építése</p>	<p>Klisovác fejlesztése: - Minigolf - Kutyaftató - Görzenál</p> <p>Kurucz-Huszár-Tél utca</p> <p>Gusztai kert - területi jog rendezése</p>		
	<p>D) Fenntartható közlekedésfejlesztés: I. Kerékpáros-barát fejlesztések II. Forgalomcsillapítás, közlekedésbiztonság, akadálymentesítés III. Közúti közösségi közlekedés fejlesztése</p>	<p>Első kör: 2021.12.01. - 2022.01.14.</p> <p>Második kör: 2022.05.23. - 2022.07.01.</p>	<p>Belső kerékpárút kiegészítése a patak parti részekkel</p>	<p>Járdaépítési program, akadálymentesítés: - a Bem József utca járdája</p> <p>Gyalogátkelőhelyek tervezése, építése</p> <p>Gyalogoshidak építése a Dera patakra</p>		<p>- Gyalogátkelő esetében szükség szerinti tervezés, engedélyezés - telekalakítás a hidak esetében</p>
	<p>E) Hulladékkezelés, kármentesítés</p>	<p>Első kör:</p>	<p>Illegális hulladéklerakatok felszámolása</p>	<p>Hulladékgyűjtők kihelyezése</p>		

	I.100%-ban önk. tulajdonú települési szilárd hulladéklerakók kármentesítése II. Illegális hulladéklerakók felszámolása III. Barnamezős területek hasznosítása	2021.12.01. - 2022.01.14. Második kör: 2022.05.23. - 2022.07.01.	Veszélyes-hulladék gyűjtés megszervezése			
SZOCIÁLIS CÉLÚ VÁROSREHABILITÁCIÓ TOP Plusz-1.2.2-21 Pomáz nem nevesített. Differenciálás szempontja: ahol szegregátum elkülöníthető!			Eü. és szociális infrastruktúra fejlesztése Pomázi Orvosi Ügyelet megerősítése	Kamerarendszer bővítése	Hivatal akadálymentesítése Szociális bérlakás, bérlakás, puzzle home	
BELTERÜLETI UTAK FEJLESZTÉSE TOP Plusz-1.2.3-21 Az ITP 1.2.3. Belterületi utak fejlesztése keretében. Célterületre jutó keretösszeg: 1.802.000.000,- Ft <u>Igényelhető:</u> 50 – 250 millió Ft		Benyújtás: 2022.03.01. - 2022.04.18.	- Útépítés - Állatmenhely közútkapcsolat - Céhmaster utca kátyúzása - Hősök tere kanyarodósáv kialakítása egyeztetés	Parkoló kialakítása Főutcaprogram	Budakalászi félelkerülő út építése 1112-es út elkerülő szakaszának tervezése	- telekalakítás - kiviteli tervek, - szükség szerinti engedélyes tervek - telekalakítás - szükség szerinti átminősítés
FENNTARTHATÓ VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁK TÁMOGATÁSA TOP_Plusz-1.3.1-21 Fenntartható városok között Pomáz nem nevesített!						

<p>ÖNKORMÁNYZATI ÉPÜLETEK ENERGETIKAI KORSZERŰSÍTÉSE TOP Plusz-2.1.1-21 Az ITP 2.1.1. Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése, energiaközösségek – település differenciálás nélkül. Célterületre jutó keretösszeg: 2.145.000.000,- Ft <u>Igényelhető:</u> 30 – 250 millió Ft</p>	<p>I. Épületek külső határoló szerkezeteinek korszerűsítése</p> <p>II. Kül- és beltéri világítási rendszerek korszerűsítése</p> <p>III. Központi szellőző- és légkondicionáló rendszerek korszerűsítése</p>	<p>Első kör: 2021.12.01. - 2022.01.14</p> <p>Második kör: 2022.05.16.- 2022.06.20</p>	<p>Közvilágítási koncepció készítése</p> <p>Hiányzó oszlopok, lámpák, hálózat kiépítése</p> <p>Közvilágítás korszerűsítése</p>	<p>1. Beniczky utca 35. épület energetikai korszerűsítése</p> <p>2. Tűzoltóság épületének energetikai korszerűsítése</p> <p>Intézmények energetikai korszerűsítése: - Művelődési Ház hőszivattyús energiaellátása - Művelődési Ház világítás korszerűsítése</p>	<p>- kiviteli tervek - energetikai felmérés</p>	
<p>SZOCIÁLIS CÉLÚ VÁROSREHABILITÁCIÓ (ESZA+) TOP Plusz-3-1-2 Csak konzorcium nyújthat be pályázatot!</p>						
<p>HELYI HUMÁN FEJLESZTÉSEK TOP Plusz-3.1.3-21 Az ITP 3.1.3. Helyi humán fejlesztések – települési differenciálás nincs. Célterületre jutó keretösszeg: 2.209.000,- Ft</p>		<p>2021. IV. n.év; 2022. I. n.év</p>	<p>Pomáz honlapjának megújítása</p> <p>Mobil alkalmazás a turistáknak</p> <p>Infotáblák</p>	<p>Összehangolt rendezvények tartása</p> <p>Tűzoltó és katonazenészek találkozója Pomázon</p> <p>Programok támogatása</p>	<p>Kapcsolatépítés a testvér-településekkel</p>	
<p>GYERMEKNEVELÉST TÁMOGATÓ HUMÁN INFRASTRUKTÚRA TOP Plusz-3.3.1-21 Az ITP 3.3.1. Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra</p>		<p>Első kör: 2021.12.01. - 2022.01.14</p> <p>Második kör: 2022.05.09. - 2022.07.01.</p>	<p>Óvodák felújítása: 1. Mesedombi Óvoda 2. Napsugár Óvoda</p>	<p>Német iskola „B” épület felújítása</p>	<p>- szükség szerinti engedélyezési eljárás - gyerekelhelyezés (szükség szerinti engedélyezési eljárás)</p>	

fejlesztése – Pomáz esetében bölcsőde és óvoda felújítás (is) támogatott. Célterületre jutó keretösszeg óvoda: 2.343.000.000,- Ft. Célterületre jutó keretösszeg bölcsőde: 1.100.000.000,- Ft <u>Igényelhető:</u> 30 – 800 millió Ft						
HELYI EÜ-i ÉS SZOCIÁLIS INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE TOP Plusz-3.3.2-21 Az ITP 3.3.2. Helyi eü-i és szociális infrastruktúra fejlesztése – nincs települési differenciálás. Célterületre jutó keretösszeg: 633.000.000,- Ft		2022. I. n.év	Új orvosi rendelő - terv korábban már készült az IVS-ben			- kiírás függvényében
NKA pályázatok Örökségvédelmi Kollégium pályázatai <u>Igényelhető (várhatóan):</u> 4 millió Ft	Régészeti lelőhelyek tudományos célú feltárása, a feltárást követő állagmegóvás, régészeti bemutatóhely kialakításának támogatása.		Lúgi romterület bemutatása	Marschalkó-villa felújításának folytatása		- önrész biztosítása
Pénzügyminisztérium <u>Igényelhető (várhatóan):</u> 40 millió Ft	Önkormányzati étkeztetési feladatok ellátására		Mátyás-főzőkonyha kialakítása			- tervezés - engedélyezés
Belügyminisztérium <u>Igényelhető (várhatóan):</u> 40 millió Ft	Önkormányzati feladatellátást szolgáló fejlesztések támogatása		Belterületi utak, járdák felújítása			- kiviteli tervek
Az Innovációs és Technológiai Minisztérium	Az illegális hulladéklerakók felszámolása II. ütem		Illegális hulladéklerakók felszámolása önkormányzati területeken			

Agrárminisztérium	A nemzeti értékek és hungarikumok gyűjtésének, népszerűsítésének, megismertetésének, megőrzésének és gondozásának támogatására		Helyi gyűjtemény, értéktári anyag feldolgozása, rendszerezése; bemutató terek kialakítása			- önrész, amennyiben nem 100% a támogatás megítélése
Teleki László Alapítvány	Magyarország területén álló népi építészeti emlékek – veszélyelhárítását, – állagmegóvását, valamint – részleges vagy teljes helyreállítását megelőző és megalapozó előkészítő dokumentációk , kutatások elkészítéséhez, valamint épület-felújítási és karbantartó tevékenységekhez					

PEST MEGYE – PROJEKT KUTATÁS

TELEPÜLÉSI FEJLESZTÉSI JAVASLATOK - TERVEZÉS EU 2021-2027

Pomáz, 2020.12.14.

<https://projektek.pestmegye.hu/index.php?tema=201>

1.

Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítése

Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése (Üzleti infrastruktúra és kapcsolódó szolgáltatások fejlesztése)

Rögzítés időpontja	A fejlesztés/projekt elnevezése
2020-11-13 09:10:53	1112-es úton külön szintű Hév - közúti kereszteződés és elkerülőút építése
2020-11-13 17:37:45	Új és meglévő Iparterületek kialakítása, infrastruktúra fejlesztése

Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés

Rögzítés időpontja	A fejlesztés/projekt elnevezése
2020-11-13 09:20:43	Marshalkó-villa átalakítása, turisztikai és közösségi hasznosítása
2020-11-13 09:33:56	Örökség-udvar kialakítása Kossuth Lajos utca 48, Hősök tere 2. (29, 30,32 Hrsz)
2020-11-13 17:46:08	Turisztikai információs iroda és kényező
2020-11-13 17:51:41	Magyar Vár Táborkultúrális Szabadidőpark fejlesztése
2020-11-15 10:05:34	Épített örökség védelme és bemutatása
2020-11-15 10:16:25	Holdvilág-árok látogatóközpont és konferenciaterem
2020-11-15 10:31:08	Közösségi régészeti projekt a Lugyi dűlőben

A gazdaságfejlesztést és a munkaerő mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés

Rögzítés időpontja	A fejlesztés/projekt elnevezése
2020-11-13 17:59:30	Belterületi utak javítása
2020-11-13 18:02:55	Gazdasági övezeteket feltáró utak
2020-11-15 10:22:21	Lombkorona sétány

A foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével

Rögzítés időpontja	A fejlesztés/projekt elnevezése
2020-11-13 18:11:07	Óvodai fejlesztés
2020-11-13 18:15:52	Családi napközik támogatása, fejlesztése, ösztönzése
2020-11-13 18:23:27	Kliska középkori tanösvény és régészeti park
2020-11-13 18:25:40	Madárles és vizivilág tanösvény kialakítása

2.

Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés

Gazdaságélénkítő településfejlesztés, vállalkozásokat vonzó, gazdasági, környezeti és társadalmi szempontból fenntartható települési környezet kialakítása

Rögzítés időpontja	A fejlesztés/projekt elnevezése
2020-11-13 18:30:17	Tanuszoda Pomázon
2020-11-13 18:32:57	Közösségi kertek Pomázon
2020-11-13 18:36:25	Termelői piacfejlesztés Pomázon
2020-11-13 18:40:37	Szabadtéri színpad a Szelistyében
2020-11-13 18:45:09	Ingyenes parkolók kialakítása a futópályánál és a Sétény mellett és az iskola mellett

Települési környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések

Rögzítés időpontja	A fejlesztés/projekt elnevezése
2020-11-13 18:50:57	Árvíztározó Pomáz fölött
2020-11-13 18:55:44	Csapadékvíz elvezetési problémák
2020-11-13 18:55:48	Csapadékvíz elvezetési problémák
2020-11-13 19:02:48	Meteorológiai és árvízvédelmi előrejelző rendszer
2020-11-13 19:06:05	Elektromos töltőállomások a tisztább levegőért
2020-11-13 19:10:51	Védekezés a japán keserűfű ellen

Szemléletformáló akciók, képzések

Rögzítés időpontja	A fejlesztés/projekt elnevezése
2020-11-13 19:19:15	Zöld szemlélet Pomázon

3.

**Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés
kiemelten a városi területeken**

Fenntartható települési közlekedésfejlesztés

Rögzítés időpontja	A fejlesztés/projekt elnevezése
2020-11-14 09:23:06	Teleki-Wattay kastély energetikai felújítása
2020-11-14 09:33:49	P+R és B+R Pomázon
2020-11-14 09:33:53	P+R és B+R Pomázon
2020-11-14 09:38:52	Buszmegálló fejlesztése Pomázon
2020-11-14 09:38:57	Buszmegálló fejlesztése Pomázon
2020-11-14 09:44:33	Levegőtisztasági mérőállomás Pomázon
2020-11-14 09:47:28	Klímavédelmi és szmogriadó tervek készítése
2020-11-14 09:53:35	Budakalász-Csobánka közötti kerékpárút
2020-11-14 09:56:52	Dera patak hidak felújítása
2020-11-14 09:59:49	Járdaépítés Pomázon
2020-11-14 10:05:55	Alcsevicza úthálózat fejlesztés
2020-11-14 10:08:57	Kerékpár és roller Pomázon
2020-11-14 21:42:02	Okos közlekedési lámpák sebességszabályozásra
2020-11-14 21:52:19	Közlekedésszervezés, gyalogátkelők létesítése

Az önkormányzati tulajdonú épületek, intézmények, infrastruktúra energiahatékonyság-központú rehabilitációja, az épületek hőszigetelésének javítása

Rögzítés időpontja	A fejlesztés/projekt elnevezése
2020-11-14 10:16:52	Intézményi napelemparkok a közvilágításért
2020-11-14 10:30:25	Intézményi hőszigetelés
2020-11-14 10:37:13	Közvilágítás korszerűsítése
2020-11-14 19:16:41	Német Nemzetiségi Iskola épületének felújítása

Az önkormányzati tulajdonú épületek intézmények és infrastruktúra energetikai korszerűsítése, megújuló energiaforrások alkalmazása

Rögzítés időpontja	A fejlesztés/projekt elnevezése
2020-11-14 10:41:56	Napelem park létesítése

Önkormányzat által vezérelt, a helyi adottságokhoz illeszkedő, megújuló energiaforrások kiaknázására irányuló energiaellátás megvalósítása komplex fejlesztési programok keretében

Rögzítés időpontja	A fejlesztés/projekt elnevezése
2020-11-14 10:45:24	Energiafogyasztási központ - városfelügyeleti rendszer

4.

A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztéséről és a társadalmi együttműködés erősítése

Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése

Rögzítés időpontja	A fejlesztés/projekt elnevezése
2020-11-14 10:51:08	Egészségügyi központ kialakítása Pomázon
2020-11-14 10:55:17	Védőnői szolgálat felújítása
2020-11-14 11:21:46	Szociális bérlakások felújítása
2020-11-14 11:27:22	Fészekrakó program
2020-11-14 11:32:01	Orvosi ügyelet megújítása, eszközbeszerzés
2020-11-15 14:22:09	Párásító és fertőtlenítő kapuk telepítése

A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése

Rögzítés időpontja	A fejlesztés/projekt elnevezése
2020-11-14 11:37:40	SZSZK épületeink felújítása
2020-11-14 11:50:26	Szociális ellátás kapacitásnövelése
2020-11-14 11:55:45	Jelzőrendszer kialakítása
2020-11-14 12:02:08	Krízis szolgálat kialakítása
2020-11-14 12:08:28	Szociális bolt és élelmiszer elosztó
2020-11-14 12:12:55	Ételszállítás és étkezési kártyarendszer a jobb elszámolhatóságért

Leromlott városi területek rehabilitációja

Rögzítés időpontja	A fejlesztés/projekt elnevezése
2020-11-14 12:23:03	Településrész rehabilitáció
2020-11-14 12:26:33	Grund Pomázon
2020-11-14 12:30:57	Vár utca- Pomáz
2020-11-14 12:31:06	Vár utca- Pomáz
2020-11-14 18:55:12	Pomáz Beniczky u. 35

5.

Megyei és helyi emberi erőforrás- fejlesztésről, foglalkoztatás- ösztönzésről és társadalmi együttműködés

Megyei szintű foglalkoztatási megállapodások, foglalkoztatási- gazdaságfejlesztési együttműködések

Rögzítés időpontja	A fejlesztés/projekt elnevezése
2020-11-14 18:26:13	Helytörténeti kutatások támogatása és kapcsolódó projektek

Helyi foglalkoztatási együttműködések

Rögzítés időpontja	A fejlesztés/projekt elnevezése
2020-11-14 18:32:37	Mikrotérségi együttműködés

A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok

Rögzítés időpontja	A fejlesztés/projekt elnevezése
2020-11-14 18:36:02	Komposzttelep létrehozása
2020-11-14 18:38:27	Adósságrendezés-lakhatás legalizálása
2020-11-14 18:41:33	Közbiztonságot növelő stratégia

Helyi közösségi programok megvalósítása

Rögzítés időpontja	A fejlesztés/projekt elnevezése
2020-11-14 18:48:08	Helyi közösségi programok
2020-11-14 19:02:01	Pomáz kártya bevezetése

6.

Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztések (CLLD)

Társadalmi kohéziót célzó helyi programok

Rögzítés időpontja	A fejlesztés/projekt elnevezése
2020-11-14 14:44:29	Főutca progra,
2020-11-14 14:47:31	Felmérési - térképészeti hibajavítás
2020-11-14 14:47:38	Felmérési - térképészeti hibajavítás
2020-11-14 14:51:00	Okos város fejlesztés
2020-11-14 17:38:09	Városrészek rehabilitációja
2020-11-14 17:55:32	Közlekedésszervezés, okos gyalogátkelők
2020-11-14 18:00:06	Intermodális csomópont kialakítása
2020-11-14 18:06:49	Épülethomlokzatok megújítása
2020-11-14 18:12:33	Városközpont építése
2020-11-14 18:16:28	Polgármesteri Hivatal akadálymentesítése
2020-11-14 18:19:37	230 férőhelyes mélygarázs
2020-11-14 18:58:40	Rendezvénysátor beszerzése
2020-11-14 19:05:28	Állomási Wc kialakítása
2020-11-14 19:09:43	Dera patak hídjai
2020-11-15 10:40:54	Cseresznyefesztivál szabadtéri színpad, rendezvényhelyszín kialakítása a Kliszán

7.

Fenntartható városok komplex fejlesztése

Városi fenntarthatóságot célzó komplex települési programok

Rögzítés időpontja	A fejlesztés/projekt elnevezése
2020-11-14 13:12:18	Kőszínház Pomázon
2020-11-14 13:15:10	Ravatalozó megújítása
2020-11-14 13:18:38	Műalkotások a körforgalmaknál
2020-11-14 13:25:50	Teleki-Wattay kastély pincerendszer rekonstrukciója
2020-11-14 13:55:56	Művelődési ház és Könyvtár rekonstrukciója, színháztermi funkcióval bővítése
2020-11-14 14:03:38	Egyházi közösségi terek rekonstrukciója
2020-11-14 14:11:43	Közösségi élményterek fiataloknak
2020-11-14 14:17:28	Dera patak sétány
2020-11-14 14:20:38	Kutyafuttató építés
2020-11-14 14:25:00	Luppa Mauzóleum és emlékhely
2020-11-14 14:27:47	Futópálya építése a Sashegyi iskolának
2020-11-14 14:34:06	Állatmenhely korszerűsítése
2020-11-14 14:37:54	Közösségi programok
2020-11-15 14:11:33	Korszerű közigazgatás
2020-11-15 16:26:26	Lépések az okos város megvalósítása fele

8.

Egyéb

Rögzítés időpontja	A fejlesztés/projekt elnevezése
2020-11-14 13:04:19	Gépesített közterület-fenntartás, városgondnokság Pomázon
2020-11-14 13:07:34	Tűzoltó jármű beszerzés

PEST MEGYEI
TERÜLET-
FEJLESZTÉSI
PROGRAM
2021-2027

Pest Megyei Területfejlesztési Program

Készült Pest Megye Önkormányzatának megbízásából 2021-ben.

Köszönetet mondunk azoknak a Pest megyei önkormányzatoknak, Pest megyei vállalkozásoknak, Pest megyei civil szervezeteknek, akik javaslataikkal, kérdőívek megválaszolásával segítették közös munkánkat.

Készítette: Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft.

1	Bevezető.....	8
2	A tervezési folyamat eljárásainak, a tervezés tárgykörének és körülményeinek bemutatása .	11
2.1	A területfejlesztés intézményrendszerének, valamint tervezési gyakorlatának megváltozása, a megyei önkormányzatok tervezési feladatai.....	11
2.2	A megyei önkormányzatok feladatai.....	13
2.3	A tervezési előzmények bemutatása.....	15
2.4	A tervezésbe bevont szakmai szereplők és felelősségi körök bemutatása	17
2.5	A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció társadalmassítási folyamatának bemutatása ...	19
2.6	A Pest Megyei Stratégiai Program készítéséhez kapcsolódó társadalmassítási folyamat bemutatása.....	25
2.7	A Pest Megyei Stratégiai Program tervezése során figyelembe vett mérföldkövek, határidők és döntési pontok.....	26
3	A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció főbb megállapításai	27
3.1.1	Pest megye erősségei és gyengeségei - a SWOT elemzés főbb megállapításai	30
4	A célrendszer átfogó, stratégiai és horizontális céljainak ismertetése, a jövőkép bemutatása	33
4.1	Pest megye jövőképe.....	33
4.2	A megyei területfejlesztési koncepcióban rögzített célrendszer szöveges bemutatása.....	33
4.3	Átfogó célok jellemzése.....	34
4.3.1	Társadalmi megújulás.....	34
4.3.2	Gazdaság dinamizálása.....	35
4.3.3	Térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása	35
4.4	Horizontális célok jellemzése	36
4.5	Átfogó területi célok.....	36
4.6	A területi célokhoz kapcsolódó megyei kiemelt fejlesztési térségek kijelölésének indoklása	38
4.7	A megyei stratégiai programban bemutatott célrendszer külső és belső koherenciájának bemutatása.....	39
4.8	A tervezési környezetet meghatározó EU 5. tematikus célkitűzésének bemutatása	40
5	Prioritások azonosítása és rendszerezése	40
6	A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepcióban meghatározott célok és a Stratégiai Program kapcsolatainak azonosítása	41
7	Prioritások bemutatása	44
7.1	Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása – [I. Prioritás]	44
7.1.1	A prioritás indoklása és kapcsolódása a koncepcióhoz.....	44
7.1.2	A prioritás területi vonatkozásai	46
7.1.3	Az I. prioritás kapcsolódása a releváns Európai Uniói tematikus célkitűzéshez.....	47
7.1.4	Indikátorok, fejlesztési igények, illeszkedés, forrásallokáció meghatározása [I. Prioritás]	47

7.1.5	Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban [I. Prioritás] .	49
7.2	Szolidáris Pest megye: Pest megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Szobi, Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése [II. Prioritás].....	49
7.2.1	A prioritás indoklása	49
7.2.2	A prioritás területi vonatkozásai	51
7.2.3	A II. prioritás kapcsolódása a releváns Európai Unió tematikus célkitűzéshez	51
7.2.4	Indikátorok meghatározása [II. Prioritás].....	51
7.2.5	Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban [II. Prioritás]	52
7.3	Elérhető Pest megye: közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében–[III. Prioritás]	53
7.3.1	A prioritás indoklása	53
7.3.2	A prioritás területi vonatkozásai	54
7.3.3	A III. prioritás kapcsolódása a releváns Európai Unió tematikus célkitűzéshez és beruházási prioritáshoz	54
7.3.4	Indikátorok meghatározása [III. Prioritás].....	55
7.3.5	Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban [III. Prioritás]	55
7.4	Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb, fenntarthatóbb lakókörnyezetért –[IV. Prioritás]	56
7.4.1	A prioritás indoklása	56
7.4.2	A prioritás területi vonatkozásai	57
7.4.3	A IV. prioritás kapcsolódása a releváns Európai Unió tematikus célkitűzéshez és beruházási prioritáshoz	58
7.4.4	Indikátorok meghatározása [IV. Prioritás].....	58
7.4.5	Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban [IV. Prioritás]	61
7.5	Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése.–[V. Prioritás]	62
7.5.1	A prioritás indoklása	62
7.5.2	A prioritás területi vonatkozásai	64
7.5.3	Az V. prioritás kapcsolódása a releváns Európai Unió tematikus célkitűzéshez és beruházási prioritáshoz	64
7.5.4	Indikátorok meghatározása [V. prioritás].....	64
7.5.5	Indikatív forrásallokáció prioritás szinten, intézkedésenkénti bontásban [V. prioritás]	66
8	A tervezéskísérő eljárások.....	67
9	A végrehajtásban közreműködő szervezetek közti munkamegosztás, együttműködés és információcsere meghatározása, az érdekvérvényesítés rendszere	67
9.1	Partneri együttműködés.....	67
9.2	A végrehajtásban várhatóan közreműködő szervezetek köre, az együttműködés módja ...	68
10	A végrehajtás és a finanszírozás intézményi és eljárásrendi rendszerének átfogó bemutatása ..	71

10.1	A területfejlesztési Program megvalósításának intézményrendszere, módszertana, eljárásrendi háttere.....	71
10.2	A területfejlesztési program finanszírozási háttere	72
10.2.1	Európai uniós fejlesztési források.....	72
10.2.2	Egyéb európai uniós támogatási lehetőségek.....	74
10.2.3	HAZAI KÖLTSÉGVETÉSI FORRÁSOK.....	75
11	Monitoring és értékelési terv bemutatása	76
11.1	Programszintű indikátorok bemutatása.....	76
11.2	Prioritásszintű indikátorok bemutatása	77
12	Pest Megyei Operatív Program tervezési háttere	82
13	Támogatás segítségével megvalósítandó programok	82
13.1	Uniós forrásból finanszírozható tervezett fejlesztések	82
14	A prioritások tartalmának részletes bemutatása	84
14.1	I. prioritás: Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása	84
14.1.1	A prioritáshoz kapcsolódó Pest megyei stratégiai célok részletes meghatározása	87
14.1.2	A prioritás területi vonatkozásai	88
14.1.3	Vállalkozások versenyképességének javítása [P1.1-intézkedés].....	89
14.1.4	Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése [P1.2-intézkedés].....	94
14.1.5	Területi fókuszú gazdaságfejlesztés [P1.3-intézkedés]	95
14.1.6	A prioritás finanszírozandó fejlesztési kezdeményezéseik és programok összefoglaló adatai és a finanszírozás ütemezése	97
14.2	Szolidáris Pest megye: Pest megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Szobi, Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykáta, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése [II. Prioritás].....	103
14.2.1	A prioritás indoklása.....	103
14.2.2	A prioritás területi vonatkozásai	104
14.2.3	Helyi gazdaságfejlesztés [P2.1-intézkedés]	104
14.2.4	Térségi társadalmi felzárkóztatás [P2.2-intézkedés].....	108
14.2.5	Települési és térségi infrastruktúra fejlesztés [P2.3-intézkedés].....	109
14.2.6	A prioritás finanszírozandó fejlesztési kezdeményezéseik és programok összefoglaló adatai és a finanszírozás ütemezése	112
14.3	Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében–[III. Prioritás]	115
14.3.1	A prioritás indoklása.....	115
14.3.2	A prioritáshoz kapcsolódó Pest megyei stratégiai célok	116
14.3.3	A prioritás területi vonatkozásai	117
14.3.4	Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése [P3.1-intézkedés]	117
14.3.5	Közösségi közlekedés fejlesztése [P3.2-intézkedés].....	118
14.3.6	Közúthálózat fejlesztése [P3.3-intézkedés].....	119

14.3.7	A prioritás finanszírozandó fejlesztési kezdeményezéseik és programok összefoglaló adatai és a finanszírozás ütemezése	121
14.4	Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért –[IV. Prioritás]	124
14.4.1	A prioritás indoklása	124
14.4.2	A prioritáshoz kapcsolódó Pest megyei stratégiai célok	125
14.4.3	A prioritás területi vonatkozásai	126
14.4.4	Policentrikus településstruktúra, fenntartható városfejlesztés [P4.1-intézkedés]	127
14.4.5	Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása [P4.2-intézkedés]	128
14.4.6	Energiahatékonyság növelése, a CO2 kibocsátás csökkentése [P4.3-intézkedés]	130
14.4.7	Vízgazdálkodás, vízvisszatartás létesítményeinek fejlesztése [P4.4-intézkedés]	132
14.4.8	Hulladékgazdálkodás fejlesztése [P4.5-intézkedés]	134
14.4.9	A prioritás finanszírozandó fejlesztési kezdeményezéseik és programok összefoglaló adatai és a finanszírozás ütemezése	136
14.5	Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése.–[V. Prioritás]	141
14.5.1	A prioritás indoklása	141
14.5.2	A prioritáshoz kapcsolódó Pest megyei stratégiai célok	143
14.5.3	A prioritás területi vonatkozásai	143
14.5.4	Pest megyei humán erőforrás fejlesztése [P5.1- intézkedései]	143
14.5.5	Pest megyei intézmények fejlesztése és építése [P5.2- intézkedései]	146
14.5.6	Pest megyében lévő kulturális értékek megőrzése és helyi identitás erősítése [P5.3-intézkedés]	147
14.5.7	Térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció [P5.4- intézkedés]	148
14.5.8	Társadalmi programok megvalósítása [P5.5- intézkedés]	148
14.5.9	Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése [P5.6-intézkedés]	149
14.5.10	Egészségügyi intézményrendszer fejlesztése [P5.7-intézkedés]	150
14.5.11	A prioritás finanszírozandó fejlesztési kezdeményezéseik és programok összefoglaló adatai és a finanszírozás ütemezése	152
15	Együttműködésben megvalósuló programok	157
15.1	Együttműködések a beavatkozások megvalósítása során	158
16	A Pest megyei vállalkozások fejlesztési tervei	159
16.1	Felmérés munkamódszere	159
16.1.1	Javasolt fejlesztési témák a 2021-2027-es időszakra	160
17	A végrehajtás módja és feltételrendszere, ellenőrzési rendszere	164
17.1	A végrehajtás módja	164
17.2	A végrehajtás feltételrendszere, a rendelkezésre álló erőforrások	166
17.2.1	A Pest Megyei Önkormányzati Hivatal rendelkezésre álló kapacitásai	166
17.2.2	A Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft. rendelkezésre álló kapacitásai	167

17.2.3	A Pro Regio Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési és Szolgáltató Nonprofit Kft. rendelkezésre álló kapacitása	169
17.2.4	Együttműködő szervezetek	171
17.3	Az ellenőrzés rendszere.....	171
18	Környezeti értékelés.....	172
18.1	A területi hatásvizsgálat kidolgozásának ismertetése.....	172
18.2	A területi hatásvizsgálathoz felhasznált információk leírása	173
18.3	A környezeti értékelés megállapításainak összegzése	173
19	A teljesítés-igazolás követelményrendszerének kialakítása.....	175
20	MELLÉKLETEK:.....	176
20.1	Ábrajegyzék:	176
20.2	Táblajegyzék:	176
20.3	Rövidítések jegyzéke:	176
20.4	Idegen kifejezések magyarázata:.....	179

1 Bevezető

2020-ban lezárult az Európai Unió hét éves költségvetési időszaka, amelyhez igazodva készült Pest Megye 2014-2020 között hatályos területfejlesztési programja.

Jelenleg folynak a tárgyalások Magyarország és az Európai Unió között az új tervezési időszakra vonatkozó Partnerségi megállapodás megkötése tárgyában, és ezzel egy időben készülnek a 2021-ben kezdődő és 2027-ig tartó új programozási időszakra vonatkozó ágazati- és területi operatív programok, valamint felülvizsgálatra, megújításra kerültek a megyei területfejlesztési koncepciók, készülnek a jogszabályi előírásoknak megfelelően az új megyei területfejlesztési programok.

Ennek a programozási feladatsornak fontos eleme a megyei területfejlesztési program készítése, hiszen ebben a dokumentumban kerül rögzítésre, hogy a megyében milyen feladatok várnak a következő hét év során megoldásra, s itt kerül megalapozásra az, hogy milyen prioritások mentén, mely célokra, milyen konkrét fejlesztésekre fogják a kedvezményezettek a rendelkezésre álló hazai- és európai uniós forrásokat elkölteni.

Mi magunk, az anyag készítői, szerkesztői is elgondolkodtunk azon, hogy hogyan lehetne minél tömörebben, lényegre törőbben, átláthatóbban formába önteni mindazt a sok tennivalót, ami Pest megyében középtávon (a következő hét évben) megvalósulásra vár. A feladat azért sem egyszerű, mert mint sok más szakmai anyagnak, úgy a területfejlesztési programoknak is meg kell felelniük tartalmilag jogszabályi előírásoknak, még ha azok esetleg több szempontból is idejét múltak, továbbá egyéb követelményeknek is eleget kellett tennünk, az országos, európai uniós tervezéshez való szoros kapcsolódás miatt is.

Pest megye Magyarország megyéi közül a legösszetettebb helyzetű, adottságú, problematikájú térség, amely körülöleli a fővárost, és egy nagyvárosi régió szerves része, minden oldalról más megyékkel övezve. A megye lakossága három más megye lakosságát is meghaladja, a működő vállalkozások száma pedig jóval százezer felett van. A megye sem természeti, sem társadalmi, sem gazdasági szempontból nem homogén, van Dunán túli és inneni része, északon hegyei, délen alföldi területei és homokhátsága, a főváros tőszomszédságában viszonylag jól prosperáló gazdasági övezetei, míg a megyehatárokon fejlődésben lemaradó térségei négyszázezeres lakosságszámmal.

Miközben Pest megye 187 települése, százezres vállalkozói köre, civil társadalma oldaláról jogos fejlesztési igények sokaságával szembesültünk a programozás során, mindvégig szem előtt kellett tartanunk a realitásokat, vagyis azt, hogy mi az, ami ezekből várhatóan finanszírozható lesz elsősorban európai uniós, másodsorban hazai forrásokból. Mivel már a koncepciókészítés időszakában eljutottunk arra a következtetésre, hogy Pest megyében nem várható elegendő forrás közpénzekből, ezért programjaink gazdaságfejlesztési blokkjában igyekeztünk olyan intézkedéseket is megfogalmazni, amelyek megvalósításával további, piaci források vonhatóak be a megye fejlesztése érdekében.

Nem vagyunk tehát semmivel sem könnyebb helyzetben a megyei fejlesztési program összeállításánál, mint az országos programok készítői, hiszen kisebb léptékben megjelenik mindaz, ami országosan jellemző.

Hogy megkönnyítsük jelen terjedelmes anyag feldolgozását, összefoglalónkban megpróbáljuk röviden bemutatni a program szerkezetét és főbb üzeneteit.

A megyei területfejlesztési program két részből áll. Az első nagy blokk a stratégiai program, amelynek alapvető célja a fejlesztési programcsomagok stratégiai megalapozása, ez kapcsolja össze logikailag a koncepcióban leírtakat és a második blokkban, az operatív programban szereplő konkrét, beavatkozások, fejlesztési kezdeményezések formájában megfogalmazott projektcsomagokat.

A stratégiai programban röviden bemutatjuk a tervezés jogszabályi hátterét, a megyei tervezés és az országos, illetve európai uniós tervezés közötti kapcsolatrendszerét, a tervezés időbeni ütemezését, partnerségi, társadalmisítási folyamatait. Röviden bemutatjuk a megyei területfejlesztési koncepció

Stratégiai Program munkarész

helyzetfeltáró részének főbb megállapításait, az azok alapján megfogalmazott jövőképet és visszautalunk a koncepcióban meghatározott célhierarchiára, majd definiáljuk a program fejlesztési prioritásait.

Az egyes prioritások azokat a főbb beavatkozási területeket határozzák meg, amelyek a koncepció célrendszerében meghatározott stratégiai célok elérését szolgálják. Egy prioritás többnyire több cél megvalósulását is segítheti, de a pest megyei programban is van olyan prioritásunk, amely kifejezetten egy térségtípus (a fejlődésben lemaradó térségeink) fejlesztését szolgálja.

A stratégia célok és a prioritások közötti összefüggéseket belső koherencia táblázatban ábrázoltuk (lásd a 6. sz. táblázat). Az egyes prioritásokon belül intézkedésekben foglaltuk össze a logikailag, tematikusan összetartozó tématerületeket, melyek további bontása az operatív programban történt meg konkrét fejlesztési kezdeményezésekre, amelyek alapján majd a fejlesztési programok elindíthatóak lesznek.

Az egyes prioritásokon belül a végrehajtás keretrendszerének bemutatását követően intézkedésenként meghatároztunk indikatív (becsült) forrásigényt. Azokat a mutatószámokat (indikátorokat), amelyek majd a program végrehajtásának eredményeinek mérését teszik lehetővé jelen egyeztetési fázis során nem rögzítettük, tekintettel arra, hogy jelenleg még nem ismerjük az egyes operatív programok utolsó változatát és a bennük rögzített pénzügyi kereteket.

A közsféra fejlesztéseit tartalmazó intézkedéseknél a forrásigényt az esetek többségében konkrét projektgyűjtés, igényfelmérés alapozta meg, míg a gazdaságfejlesztési tárgyúaknál a vállalkozói szféra becsült igényét próbáltuk meg összhangba hozni a potenciálisan rendelkezésre álló forrásokkal.

A Pest megyei Területfejlesztési Koncepció célrendszerében **három átfogó célt** határoztunk meg, az alábbiak szerint:

- **TÁRSADALMI MEGÚJULÁS**, testben és lélekben egészséges, együttműködő egyén és közösségek (TM),
- **GAZDASÁG DINAMIZÁLÁSA**, az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira, külső és belső kapcsolatrendszerére építve (GD),
- **TÉRSZERKEZET FEJLESZTÉSE ÉS KIEGYENSÚLYOZÁSA**, a lokális- és makrotérségi érdekeket kiszolgálni tudó, fenntartható környezet (TF),

További két átfogó területi célt nevesítettünk a célrendszerben, mely területi célok teljesülését valamennyi, a célrendszerben szereplő stratégiai cél megvalósítása segíti:

- **A fejlődésben elmaradott** Szobi és Nagykáta illetve a lemaradó Aszódi, Ceglédi, Nagykőrösi, Ráckevei és Dabasi térségek gazdasági-társadalmi felzárkóztatása (ÁTC1),
- **Pest Megyei Duna Stratégia** megvalósítása (ÁTC2).

Az átfogó célok célonként négy-három-négy stratégia célon keresztül valósulhatnak meg (lásd célrendszer ábrája a 37. oldalon).

Figyelembe véve fenti célrendszert, törekedve az európai uniós beruházási prioritásokhoz és a hazai operatív programokhoz (elsősorban a TOP Plusz-hoz) való illeszkedésre, öt fő beavatkozási területet, prioritást határoztunk meg az alábbiak szerint:

- I. **Versenyképes Pest megye:** a megye több lábbon álló gazdaságának dinamizálása,
- II. **Szolidáris Pest megye:** a megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek komplex fejlesztése,
- III. **Elérhető Pest megye:** a megye nemzetközi-, regionális- és térségi kapcsolatainak javítása,
- IV. **Élhető Pest megye:** települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért,

- V. **Emberközpontú Pest megye:** képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése.

Úgy véljük, hogy fenti prioritásokkal mindazokat a szükséges fejlesztési területeket le tudjuk fedni, amelyek Pest megyében a következő hét éves fejlesztési időszakban fontosak lesznek.

A gazdaságfejlesztési prioritást állítottuk a sor élére, hiszen az uniós források jelentős része is ezt a célt szolgálja, valamint ez az a terület, ahol gyors, határozott és jól fókuszált cselekvésre van szükség Pest megyében is.

Itt is fontosnak tartjuk kiemelni ugyanakkor, hogy hosszú távú gazdasági eredményeket nem lehet elérni sem gyökeres társadalmi megújulás, sem az alapvető infrastrukturális háttér (közlekedési hálózatok, települési infrastruktúra, stb.) átgondolt, tervszerű fejlesztése nélkül. Míg előbbi terén sok esetben nem is feltétlenül a források nagysága a meghatározó, sok esetben elegendő a szemléletváltozás, a folyamatok, rendszerek újragondolása és reformja, addig az infrastrukturális hálózatok fejlesztése rendkívül költségigényes.

Felmérve a megye fejlesztési igényeit, összevetve azokat a következő hét évben várhatóan rendelkezésre álló forrásokkal, a legnagyobb szakadék a közlekedési hálózatok terén mutatkozik. Pusztán a települési út és egyéb közcélú infrastruktúrafejlesztési igények meghaladják a Pest megyére jutó TOP+ forráskeretet.

Bár jelen területfejlesztési programban igyekeztünk minden, a megye szerves fejlődése szempontjából fontos- és valós igényekre-, lehetőségekre támaszkodó programot nevesíteni, nyilvánvaló, hogy azok között belső prioritási sorrendet is fel kell állítanunk, figyelembe véve a rendelkezésre álló források szűkösségét.

Bár Pest megye önálló tervezési statisztikai régióvá válása jelentősen kitágította a lehetőségeket az európai uniós forrásokból történő fejlesztések megvalósítása terén, az igények és a lehetőségek közötti szakadék azonban továbbra is jelentős marad. Számos területen Pest megyében komoly lemaradásokat kell rövid idő alatt behozni, ezért fontos, hogy az uniós források mellett a hazai költségvetés is továbbra is segítse a kulcsterületeken a megye fejlődését. Ezen túl természetesen Pest megye Önkormányzatának és a települési önkormányzatoknak is mindent meg kell tenniük egy aktív gazdaságfejlesztési politika keretében a piaci szféra fejlesztési forrásainak eddiginél hatékonyabb bevonása érdekében.

STRATÉGIAI PROGRAM MUNKARÉSZ

A területfejlesztési program stratégiai programrészének az az alapvető célja, hogy a program operatív programrészében, az egyes prioritások szerint meghatározott intézkedések és fejlesztési kezdeményezések megvalósításához stratégiai megalapozást biztosítson. Ennek érdekében **ez a munkarész röviden bemutatja a megyei területfejlesztési koncepció célrendszerét és meghatározza a program fejlesztési prioritásait.**

2 A tervezési folyamat eljárásainak, a tervezés tárgykörének és körülményeinek bemutatása

2.1 A területfejlesztés intézményrendszerének, valamint tervezési gyakorlatának megváltozása, a megyei önkormányzatok tervezési feladatai

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló **1996. évi XXI. törvény** 2012. január 1. napján hatályba lépett módosítása következtében a megye vált a területfejlesztés legfontosabb területi szintjévé.

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló **2011. évi CLXXXIX. törvény** 27. § (1) bekezdése szerint a megyei önkormányzat területi önkormányzat, amely törvényben meghatározottak szerint területfejlesztési, vidékfejlesztési, területrendezési, valamint koordinációs feladatokat lát el.

A törvény alapján a területfejlesztés vált a megyék (megyei önkormányzatok) egyik legfontosabb feladatává. Ezzel a megye hosszú- és középtávú fejlesztését megalapozó és meghatározó dokumentumok, így a **megyei területfejlesztési koncepció és a program** kidolgozása is a megyei önkormányzat felelősségi körébe került.

Pest megye Önkormányzata 2014-ben fogadta el a megye 2030-ig hatályos területfejlesztési koncepcióját, valamint a 2014-2020 közötti hét évre szóló területfejlesztési programját.

A területfejlesztési koncepció esetében, mivel az jelenleg is hatályos, annak felülvizsgálata mellett döntött Pest Megye Közgyűlése.

Mivel a területfejlesztési stratégiai és operatív program érvényessége lejárt, illetve a programban meghatározott fejlesztések finanszírozása döntően európai uniós forrásokból valósítható meg, a 2021-2027 közötti európai uniós költségvetési időszakhoz kapcsolódóan a program megújítása szükséges.

Az alábbi táblázat tartalmazza a következő költségvetési időszak operatív programjait és az azok keretében rendelkezésre álló fejlesztési források nagyságát. A programok egy kivételével (TOP+) ágazati megközelítésű operatív programok.

A pest megyei területfejlesztési programban megfogalmazott fejlesztési prioritások, intézkedések és fejlesztési kezdeményezések megvalósításához, különösen az önkormányzati fejlesztések esetében elsősorban a Terület és Településfejlesztési Operatív Program+ biztosítja a pénzügyi kereteket.

Operatív Program neve	Operatív Program rövid neve	Tervezésért felelős szaktárca neve	Forrás nagysága ~ (Mrd Ft)
Terület és Településfejlesztési Operatív Program Plusz	TOP+	PM	nem ismert
Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz	GINOP+	PM	nem ismert
Digitális Megújulás Operatív Program Plusz	DIMOP+	ITM	nem ismert

Operatív Program neve	Operatív Program rövid neve	Tervezésért felelős szaktárca neve	Forrás nagysága ~ (Mrd Ft)
Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz	EFOP+	EMMI	nem ismert
Környezeti és Energetikai Hatékonysági Operatív Program Plusz	KEHOP+	ITM	nem ismert
Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz	IKOP+	ITM	nem ismert
Végrehajtás Operatív Program Plusz (tervezhető alapok: Kohéziós Alap)	VOP+	ME	nem ismert
Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Plusz	MAHOP+	VM	nem ismert

1. táblázat: 2021-2027 Operatív Programok

Jelen dokumentum, a megyei területfejlesztési program, a területfejlesztési koncepción, mint hosszú távú célrendszeren nyugvó középtávú stratégia és annak megvalósítását szolgáló operatív program.

Ennek tartalmi követelményeit a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program, és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló **218/2009. (X.6.) Korm. rendelet** határozza meg. A jogszabály mellett a program kidolgozásához a megyék **részletes tervezési útmutatót** kaptak, melyet a Pénzügyminisztérium állított össze, ennek címe: *„Útmutató a megyei önkormányzatok, a főváros és a kiemelt térségi fejlesztési tanácsok számára a területfejlesztési program elkészítéséhez”*.

A Tftv. 5.§ n) pontja szerint a területfejlesztési program: „a területfejlesztési koncepció alapján kidolgozott középtávú cselekvési terv, amely stratégiai és operatív programokra épül.”

A **megyei területfejlesztési program** (stratégiai program és operatív program) tartalmi követelményeit a **218/2009. (X.6.) Korm. rendelet** 3. melléklete rögzíti az alábbiak szerint:

Stratégiai program:

- a tervezési folyamat eljárásainak, a tervezés tárgykörének és körülményeinek leírása;
- célrendszer: a jövőkép, az átfogó cél és a fejlesztési elvek alapján a specifikus, horizontális és területi célok meghatározása, viszonyrendszerének bemutatása;
- a prioritások azonosítása: a prioritások leírása; célok és prioritások eredményességi kritériumainak, illetve számszerűsített mutatóinak meghatározása, a megvalósítás lehetséges szereplőinek és a közreműködők körének megjelölése; a prioritások leírásában egyértelműen azonosítani kell a megye, azaz a tervezésért felelős szervezet saját felelősségébe tartozó beavatkozásokat és azok esetleges külső feltételeit, valamint a megye felelősségén kívül eső, a célok eléréséhez elvárt beavatkozásokat;
- a célok és a prioritások közötti kapcsolatok beazonosítása;
- a programnak jeleznie kell a különböző ágazatok felé a fejlesztési igények közül az ágazati programokban megvalósítani javasolt elemeket;
- a tervezéskísérő eljárások (különösen az előzetes programértékelés és a környezeti értékelés) dokumentációja, bemutatva a tervezéskísérő eljárások tervezési folyamatra tett hatásait és a végrehajtás várható környezeti, társadalmi és gazdasági hatásait;
- a végrehajtásban közreműködő szervezetek közti munkamegosztás, együttműködés és információcsere meghatározása, az érdekérvényesítés rendszere; a végrehajtásban közreműködő üzleti és civil szervezetek bevonásának módja (partnerségi program);
- a végrehajtás és a finanszírozás intézményi és eljárásrendi rendszerének átfogó bemutatása;
- monitoring és értékelési terv.

Operatív program:

- a vállalkozások fejlesztési terveinek bemutatása;
- együttműködésben megvalósítandó programok (helyi önkormányzatok között, helyi önkormányzat és üzleti szektor, helyi önkormányzat és civil szektor) részletezése;
- támogatás segítségével megvalósítandó programok, ezen belül
  - uniós támogatással megvalósuló programok,
  - egyéb nemzetközi támogatással megvalósuló programok,
  - tisztán hazai támogatással megvalósuló programok meghatározása;
- prioritások szerinti csoportosításban:
  - az elérendő célok részletes meghatározása,
  - az egyes feladatok végrehajtásának intézkedési és ütemezési terve,
  - a megvalósításhoz szükséges források pénzügyi ütemterve, a végrehajtásért felelős szervezetek és közreműködők,
  - a végrehajtás módja és feltételrendszere, ellenőrzési rendszere,
  - az eredményesség vizsgálata és értékelése,
  - a környezeti értékelés,
  - a teljesítés-igazolás követelményrendszerének kialakítása;
- a megyei operatív programnak a megye felelősségén túlmutató fejlesztési igényeinek leírása: (azokat az intézkedéseket és fontosabb projekteket írja le, melyek a megye stratégiai programjának megvalósítása szempontjából fontos fejlesztési irányt képviselnek, de megvalósításuk nem a megye operatív programjának kompetenciájába esik, hanem igényként fogalmazódik meg országos vagy ágazati programok irányába.)

2.2 A megyei önkormányzatok feladatai

Az **1996. évi XXI. törvény** célja a területfejlesztés és területrendezés alapvető feladatainak, szabályainak megállapítása, intézményrendszerének kialakítása. A törvény értelmében a megyei önkormányzat feladatai közé tartozik az előző fejezetben ismertetett tervi dokumentumok kidolgozása és elfogadása, de emellett a jogalkotó további feladatokat is delegált a megyei szintre. A **feladatok** a 11§; 13§; 13A fejezetekben kerültek rögzítésre.

A megyei önkormányzat a **területfejlesztési tervek végrehajtásával kapcsolatos feladatok** ellátása keretében¹:

- *nyomon követi és értékeli a megyei vagy fővárosi területfejlesztési koncepció és a megyei vagy fővárosi területfejlesztési programok végrehajtását,*
- *dönt a hatáskörébe utalt fejlesztési források felhasználásáról,*
- *monitoring bizottság vagy más döntéshozó szerv útján közreműködik a területi operatív programok irányításában, megvalósításuk végrehajtásában,*
- *figyelemmel kíséri az operatív programok megyében vagy a fővárosban jelentkező feladatainak megvalósítását, beleértve a megyehatáron átnyúló és más nemzetközi programok végrehajtását a megyei jogú városok önkormányzata és a fővárosi kerületi önkormányzatok kötelező bevonásával, észrevételeik figyelembevételével,*
- *más megyei önkormányzatokkal és az államigazgatási szervekkel közösen, monitoring bizottság vagy más döntéshozó szerv útján közreműködik a határon átnyúló nemzetközi fejlesztési programok irányításában, részt vesz azok lebonyolításában, végrehajtásában,*
- *dönt a Kutatási és Innovációs Alapnak a miniszter által a megyei önkormányzat hatáskörébe utalt pénzeszközök pályázati kiírásairól, illetve felhasználásáról,*

¹ forrás: 1996. évi XXI törvény

- *a megye gazdaságának és foglalkoztatásának fellendítése érdekében gazdaságfejlesztési, befektetés ösztönző tevékenységet lát el, aminek elősegítése érdekében külön szervezetet hozhat létre vagy megállapodás alapján más szervezettel működhet együtt;*

a területfejlesztési koordinációval kapcsolatos feladatok ellátása érdekében:

- *összehangolja illetékességi területén az államigazgatási szervek, a települési vagy kerületi önkormányzatok, a megyei jogú város önkormányzata, a gazdasági és civil szervezetek fejlesztési elképzeléseit,*
- *területileg összehangolja a politikai és a területi szerepéből, továbbá a nemzetközi és határon átnyúló együttműködésből adódó feladatait, biztosítja azok összhangját,*
- *a települési önkormányzatok felkérése alapján elősegíti a helyi önkormányzatok területfejlesztési társulásainak szerveződését,*
- *szakmai kapacitásával segíti a területfejlesztési önkormányzati társulások és a térségi fejlesztési tanácsok tervező, döntés-előkészítő, fejlesztési célokat feltáró, pályázatokat megalapozó tevékenységét,*
- *a térségi gazdaságfejlesztő szervezet útján koordinálja a megye területén az ipari parkok és a szabad vállalkozási zónák tevékenységét, az önkormányzatok és a gazdasági szervezetek fejlesztési elképzeléseit a megye gazdasági szereplőivel együttműködve,*
- *vizsgálja és értékeli a megye vagy a főváros társadalmi és gazdasági helyzetét, környezeti állapotát, adottságait, a vizsgálatok során felhasznált információkat és a vizsgálatok eredményeit a területi információs rendszer rendelkezésére bocsátja,*
- *kölcsönös információcserével segíti a területfejlesztési és területrendezési információs rendszer működését, információkat biztosít a területi tervek készítéséhez, valamint fogadja a törvényben szereplő megyei szintre delegált feladatok elvégzése érdekében a központi adatbázisok adatait,*
- *a területfejlesztési koordinációval kapcsolatos feladatok ellátása érdekében önkormányzati rendeletet alkot a települési önkormányzatok, a megye területén székhellyel vagy telephellyel rendelkező gazdálkodó szervezetek által a megye vagy a főváros területén uniós, központi vagy helyi önkormányzati költségvetési forrásból megvalósítandó fejlesztéseinek koordinációjáról.*

A megyei önkormányzat **vidékfejlesztési feladatkörében:**

- *dönt a hatáskörébe utalt vidékfejlesztési források felhasználásáról,*
- *összehangolja a vidékfejlesztési stratégiákat és akciókat a megyei, térségi, határ menti és határon átnyúló fejlesztési és területfejlesztési koncepciókkal és programokkal, valamint a megyét érintő területrendezési tervekkel,*
- *egyértékes jogkört gyakorol a vidékfejlesztési stratégiák, akciók jóváhagyását megelőzően,*
- *a vidékfejlesztési források felhasználásával kapcsolatban közreműködői szervezeti feladatokat lát el a regionális fejlesztési ügynökség útján,*
- *elláthatja a helyi akciócsoportok, a közösségvezérelt helyi fejlesztésben érintett szervezetek munkaszervezeti feladatait,*
- *a helyi akciócsoportok és közösségvezérelt helyi fejlesztésben érintett szervezetek tevékenységében való részvétellel közreműködik azok tevékenységében,*
- *összehangolja a helyi akciócsoportok tevékenységét a fejlesztéspolitikához és a területfejlesztéshez kapcsolódóan,*
- *külön megállapodás szerint a vidékfejlesztési akciók végrehajtása során koordinációs és döntéshozatali feladatokat lát el,*
- *nyomon követi és értékeli a vidékfejlesztési akciók lebonyolítását és monitoring bizottsági feladatokat lát el a programok végrehajtásához kapcsolódóan,*

- *ösztönzi a települési önkormányzatok összefogását vidékfejlesztési programok kidolgozására és megvalósítására,*
- *a vidékfejlesztési koordinációval kapcsolatos feladatok ellátásáról önkormányzati rendeletet alkot.*

A megyei önkormányzat koordinációs feladatkörében együttműködik a települési önkormányzatokkal, a megye fejlesztésében közvetlenül és közvetve közreműködő területi államigazgatási szervekkel, az érdekelt civil és szakmai szervezetekkel.

2.3 A tervezési előzmények bemutatása

A tervezés folyamata a Pénzügyminisztérium által készített és a megyei önkormányzatok részére 2020. szeptember 28-án eljuttatott, „**Útmutató a megyei önkormányzatok, a főváros és a térségi fejlesztési tanácsok számára a 2021-27 közötti tervezési időszakra valamint a területfejlesztési koncepciók felülvizsgálatához, módosításához**” című szakmai iránymutatás megérkezését követően kezdődött el.

Az iránymutatás szerint a területi (megyei, fővárosi, kiemelt térségi) területfejlesztési tervezési folyamat az alábbi főbb feladatokból áll:

- a helyzetfeltáró, helyzetértékelő dokumentumok frissítése, elkészítése a területfejlesztési koncepció előkészítő fázisaként,
- a területfejlesztési koncepció (előkészítő és javaslattevő fázis) felülvizsgálata és módosítása,
- a területfejlesztési program (stratégiai és operatív programrész) megújítása,
- területi (társadalmi, gazdasági, környezeti) hatásvizsgálat készítése,
- a területfejlesztési tervekhez környezeti vizsgálat készítése az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet előírásainak megfelelően,
- a 2021-2027 közötti uniós programozási időszak területfejlesztési operatív programjának végrehajtását támogató megyei integrált területi program összeállítása,
- a tervezési folyamat során a partnerség biztosítása (partnerségi terv kidolgozása és végrehajtása),
- területi koordináció ellátása,
- uniós forrásból (a területi operatív programhoz kapcsolódóan) támogatandó megyei projektkezdemenyvezések gyűjtése.

Fenti programozási feladatok jelentős részét a megyéknek rendkívül szűk időkeretben kell elvégezniük, erre az útmutató szerint mindössze 3-4 hónap áll rendelkezésre (összehasonlításképpen, a 2014-2020 közötti időszakra vonatkozó tervek elkészítésére közel két év állt rendelkezésre.)

A tervezési folyamat előkészítése a hatályban lévő, Pest Megye Közgyűlése által 2014-ben elfogadott Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció helyzetértékelő és javaslattevő munkarészeinek áttekintésével kezdődött.

Az anyagok felülvizsgálata során megállapítást nyert, hogy a **helyzetértékelő munkarész adatállománya teljes felülvizsgálatot és megújítást igényel**, hiszen az annak készítése óta eltelt 7-8 év alatt Pest megye életében, a vizsgált folyamatokban, az azokra vonatkozó adatállományban jelentős változások történtek.

Ugyancsak fontosnak tartottuk, hogy a partnerségi folyamat részeként, a jogszabályi előírásoknak is eleget téve, ugyanakkor a megyei koncepció és program készítéséhez elengedhetetlenül fontos információforrásként **megkérdezzük a megye civil szervezeteit, kis- és középvállalkozóit, és települési önkormányzatait az előző időszakra vonatkozó tapasztalataikról, problémáikról, valamint a jövőjüket, fejlesztési elképzeléseiket érintő kérdésekről.**

Ennek érdekében 2020 november-december hónapokban kérdőíves felmérést végeztünk a civil- és a vállalkozói szférában, valamint valamennyi pest megyei önkormányzatot megkerestünk a 2021-27 közötti időszakra vonatkozó fejlesztési terveik felmérése céljából.

A felmérések eredményei mind a koncepcióba, mind a területfejlesztési programba beépültek, jelentős mértékben befolyásolták mind a megyei jövőkép, mind a fejlesztési koncepció célrendszerének kialakítását, illetve a fejlesztési prioritások és programok meghatározását.

A helyzetfeltárásban igyekeztünk nagyon részletesen, a teljességre törekedve (nem csak az uniós költségvetési ciklusra való felkészülés jegyében) áttekinteni Pest megye társadalmi-, gazdasági-, térszerkezeti helyzetét, továbbá az elmúlt egy-másfél évtized folyamatait vizsgálva az érvényes trendeket. A helyzetfeltárás végeredménye egy **SWOT analízis** keretében felvázolt megállapítás struktúra lett, mely tartalmazza a megye erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit és veszélyeit. A SWOT analízis megállapításai alapján, néhány oldalon felvázoltuk a **megye lehetséges jövőképét**.

A helyzetértékelés készítése során elsősorban a KSH által rendelkezésre bocsátott adatokra, a Területi Információs Rendszerből (TEIR) kinyerhető adatokra, valamint a saját felmérésekből származó információkra építettünk. A helyzetértékelésben megvizsgáltuk a 2014-2020 közötti időszakban Pest megyében rendelkezésre állt és felhasznált EU-s és hazai költségvetési forrásokat is.

A minőségbiztosítási eljárás során megfogalmazott vélemények és javaslatok figyelembevételével a helyzetfeltárás átdolgozásra, kiegészítésre került. Ez az anyag képezi az új megyei területfejlesztési koncepció alapját.

A helyzetfeltárás után a Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció javaslattevő fázisa készült el. A tervezési munka folyamán a helyzetfeltárás megállapításait alapul véve elkészült Pest megye **pozicionálása**, felülvizsgálatra kerültek a fejlesztés lehetséges forgatókönyvei, **megfogalmazásra került a megye kívánatos jövőképe**, meghatároztuk azt a **célrendszert**, amely véleményünk szerint lehetővé teszi a jövőképben megfogalmazott kívánatos állapot elérését, annak megvalósítását. A célrendszer keretében **egyaránt megfogalmaztunk területi- és ágazati fókuszú célkitűzéseket** törekedve a „Nemzeti Fejlesztés 2030” tervezési dokumentumban megfogalmazott országos fejlesztési célrendszerrel való összhang megteremtésére.

A tervezési dokumentum úgynevezett „teljes tervezés” módszerével készült, tehát mindent tartalmaz, ami a Pest megyében élők számára fontos lehet, még akkor is, ha annak bizonyos elemeinek megvalósítására nem várható uniós forrás.

A koncepcióban megfogalmazott célkitűzések egy 2030-ra elérni kívánt jövőbeni állapotra vonatkoznak, így a következő hétéves uniós költségvetési időszak alatt nyilvánvalóan nem tudnak majd maradéktalanul megvalósulni.

Már a tervezési folyamat elején fontosnak tartottuk, hogy meghatározzuk, hogy **milyen értékválasztás melletti elkötelezettség jellemezze** a következő évtized megyei területfejlesztési gyakorlatát, hogy Pest megye jövőbeni fejlesztéspolitikája milyen elveken nyugodjon, mi az a „zsinórmérték” amely mentén a közeljövő fejlesztési programjait meg szeretnénk valósítani.

Mind a helyzetfeltáró anyag, mind a koncepció célrendszere **széles szakértői közreműködői háttér bevonásával készült**, a megyei önkormányzat hivatala és a Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft. koordinálásával és aktív szakmai hozzájárulásával. A tervezés során beépítésre kerültek a tervezésbe bevont partnerek által tett javaslatok, a véleményezési eljárások során beérkezett írásos hozzászólások, a tematikus kérdőíves adatgyűjtések eredményei. A koncepció egyeztetési anyaga vonatkozásában külső szakértő cég készítette el a jogszabályok által előírt területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálatot.

Összefoglalva, tervezési előzményként az alábbi dokumentumok készültek el a területfejlesztési program megalapozó anyagaiként:

- Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció Helyzetfeltárás Felülvizsgálat Egyeztetési Anyag,

- Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció Javaslattevő Fázis Felülvizsgálata Egyeztetési Anyag,
- Területi (gazdasági-, társadalmi, környezeti) hatásvizsgálat Egyeztetési Anyag,
- A Koncepció részeként Partnerségi Terv,
- A Partnerségi terv készítésének folyamatában a térség területfejlesztési szereplői térséget érintő fejlesztési elképzeléseinek felmérése:
  - o a civil szervezetek,
  - o a vállalkozói szféra,
  - o a települési önkormányzatok vonatkozásában.

Fentiekén túl, a területfejlesztési koncepció készítése során figyelembe vettük a közelmúltban Pest megye fejlesztési kérdései vonatkozásában készült, alábbi szakmai anyagokban szereplő elemzéseket, felméréseket és megállapításokat, javaslatokat is:

- Pest Megyei Klímastratégia 2018-2030. Készítette: Nemzeti Alkalmazkodási Központ Főosztály, Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat, 2018. január
- Az 1925/2016. Kormány határozat alapján a Pest megyei önkormányzatok és vállalkozások számára nyújtott célzott támogatási konstrukció lehetséges folytatásának indokoltsága a megye gazdasági társadalmi helyzetének alapján. Készítette: Dr, Csath Magdolna, Leadership Kft., 2019. április
- „A gazdasági-társadalmi lemaradásban lévő Pest megyei térségek fejlesztését megalapozó kutatás” Responsum Kft, 2019.

2.4 A tervezésbe bevont szakmai szereplők és felelősségi körük bemutatása

Pest Megye Önkormányzata a megyei területfejlesztési koncepció felülvizsgálatával és a területfejlesztési program készítésével a 100%-os tulajdonában lévő Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft-t bízta meg. A Kft. előző tervezési időszakban is jelentős mértékben részt vett a koncepció és a program készítésében, a koncepciót készítő munkacsoportot a Kft. ügyvezetője irányította, mint témafelelős, a programot pedig a Kft. készítette. A Kft. saját szakember állományán kívül egyes tématerületek vonatkozásában támaszkodott az önkormányzatnál dolgozó kollégák ismereteire és szaktudására, és igénybe vette külső szakértő cégek segítségét is.

Az alábbi táblázatban foglaltuk össze, hogy név szerint mely szakértők, milyen tématerületeken működtek közre egyrészt az eredeti (2014. évi) anyag elkészítésében, másrészt a felülvizsgálat és a területi hatásvizsgálat készítésében.

Szakértő neve	Felelősségi kör	Szakértő neve	Felelősségi kör
Eredeti anyag készítése			
Kuszák Miklós	PMTN Kft. Munkacsoport vezető, tervezésért felelős	dr. Kontra Jenő	Budapesti Műszaki Egyetem, Energetika
dr. Popovics Gábor	PMÖ ETI irodavezető, koordináció, helyzetfeltáró dokumentum szerkesztése, koncepció egyeztetési folyamat eredményeinek beépítése irányítása	Ligeti Ádám	Elladam Consulting, Turizmus
Bonyhád Elek	Pest Megyei Kereskedelmi és	Molnár László	Közlekedés

Szakértő neve	Felelősségi kör	Szakértő neve	Felelősségi kör
	Iparkamara, Gazdaságfejlesztés		
Faragó Júlia	HACS munkaszervezet vezető, vidékfejlesztés	Obreczán Ferenc	Agrárgazdaság
dr. Fülöp Rudolf	Kórház igazgató, Egészségügy	Oroszi Zsuzsanna	PMÖ Sport
Gauder Péter	Területfejlesztési szakértő, kistérségi fórumok moderátora	Pölöskei Gáborné	Oktatás
dr. Gordos Tamás	Pro Régió Kft, szakértő munkacsoport tag, Minőségbiztosítás	Schindler-Kormos Eleonóra	PMÖ Megújuló energiák, településfejlesztés
dr. Hágén Tímea	Pest Megyei Munkaügyi Központ, Foglalkoztatás és munkaügyek	Schuchmann Péter	Pestterv Kft. Helyzetértékelés, kistérségi profilok, térképek, koncepcionálás
dr. Kása-Richlach Mónika	PMÖ, Szociális és gyermekvédelmi ügyek, társadalmi kérdések	Szabóné Pányi Zsuzsanna	PMÖ, Közlekedés, településfejlesztés
dr. Kállay László	Corvinus Egyetem, gazdaság és vállalkozás- fejlesztés	Wolf Péter	Gazdaságfejlesztés, partnerség, kommunikáció
Károlyi János	Pestterv Kft. Helyzetértékelés, kistérségi profilok, koncepcionálás, térképek	Kánai Gergely	Koordináció, szerkesztés
Kezán András	KSH, adatszolgáltatás,	Hermann Judit	Szociális és gyermekvédelmi ügyek
Felülvizsgálat és területi hatásvizsgálat készítése			
Kuszák Miklós	PMTN. Kft. Tervezésért felelős, szakértő	Kezán András	szakértő, elemzések, szerkesztés, koncepcionálás
Boda Barbara	2014-2020 közötti támogatások elemzése		
Schinler-Kormos Eleonóra	PMÖ Megújuló energiák, településfejlesztés	Szabóné Pányi Zsuzsa	Közlekedés, településfejlesztés
Kisfaludi Aranka	Kultúra, megyei értékek	Terék József	Kultúra, megyei értékek
Wolf Péter	Innováció, gazdaságfejlesztés, közlekedés	Kohári Tibor	Közbiztonság, közlekedésbiztonság

Szakértő neve	Felelősségi kör	Szakértő neve	Felelősségi kör
Popovics Gábor, dr.	Koordináció	Kánai Gergely	Projekt Expert Kft. Civil, vállalkozói és önkormányzati felmérések, értékelések
Gordos Tamás, dr.	Minőségbiztosítás	Pro-Régió Nonprofit Kft.	A térséget érintő tervek áttekintése
Kukely György, dr.	MEGÉRTI Kft. Területi (környezeti, társadalmi, gazdasági) hatásvizsgálat		

2. táblázat: Közreműködők névsora

A megyei területfejlesztési program készítése során a rendelkezésre álló idő rövidebbé és a nemzeti szintű operatív programokhoz való szorosabb igazodás kényszere miatt a programozási munka jelentős részét viszonylag kevesebb külső szakértői segítség igénybevételével, döntően házon belül végeztük el. A programozási munka során ugyanakkor még jobban igyekeztünk feltérképezni és figyelembe venni a megye helyi- és nemzetiségi önkormányzati-, gazdasági- és civil szférája szereplőinek a jövőre vonatkozó terveit, elvárásait, esetleg előkészített projektjeit, programjait.

2.5 A Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió társadalmisítási folyamatának bemutatása

A társadalmi egyeztetési folyamatot Pest Megye Önkormányzata a Helyzetfeltárás c. dokumentumban megfogalmazott „Partnerségi terv”² alapján végezte el.

Mivel a Konceptió eredetileg 2014-ben, 2030-ig szóló hatállyal készült, **annak jelenleg a felülvizsgálata, nem pedig teljesen új konceptió készítése vált szükségessé.** Felülvizsgálva a hét évvel ezelőtt készített konceptiót, arra a megállapításra jutottunk, hogy a konceptió helyzetértékelő munkarészének, az abban szereplő statisztikai adatállománynak és a megye társadalmi- gazdasági folyamatainak a teljes felülvizsgálata szükséges, a javaslattevő munkarész pedig annak függvényében módosul, hogy az egyes területeken milyen mértékű, milyen irányú változások történtek.

Mivel nem teljesen új konceptió készült, **jelentős mértékben építettünk az eredeti tervezési időszak partnerségi folyamata során feltárt igényekre,** ugyanakkor **kiemelt hangsúlyt fektettünk a megye civil-, vállalkozói- és önkormányzati szereplőinek tervezésbe történő bevonására.**

A partnerségi terv céljai

A partnerség általános célja egy megyei szintű, stratégiai megközelítésű társadalom- és gazdaságfejlesztés megalapozása, amelynek hatása kiterjed a területén működő vállalkozások, intézmények és szervezetek, illetve az itt élő emberek és közösségek irányába, amely javítja a megyében megvalósuló fejlesztések és beruházások, valamint a fejlesztési források felhasználásának hatékonyságát és eredményességét.

A partnerség konkrét célja a társadalmi és gazdasági partnerség megteremtése a megyében, a megyei fejlesztési konceptió helyzetértékelése, a megye jövőképe, a 2021-2027 közötti fejlesztési ciklus stratégiájának és fejlesztési programjának közös elkészítése a megye jelenlegi és jövőbeni fejlődését meghatározó, vagy a trendek alakulásáról tájékozott szereplők bevonásával.

² Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió - Helyzetfeltárás

További cél: A területfejlesztés középszintjének megjelenítése és pozicionálása, Pest Megye Önkormányzatának tervezési, monitoring és koordinációs képességének – kompetenciáinak – folyamatos bővítése, a térségek és települések együttműködését támogató szerepvállalás.

A partnerség folyamata

Pest megyében a partnerség súlypontját a társadalmi és gazdasági partnerek, valamint a közösségek aktív szerepvállalása jelenti – amely kiterjed a programok tervezésére, előkészítésére, szakmai és politikai irányítására, a fejlesztési programok nyomon-követésére. A partnerség nem formális konzultáció, hanem a térségi és helyi fejlesztés, az innováció, a befektetés-ösztönzés, közszolgáltatások és a közintézmények fejlesztésének erőforrása.

A partnerség folyamatát két sajátos körülmény határozta meg:

- A megye sokszínűsége, gazdasági, társadalmi, valami táji és környezeti adottságainak sokfélesége meghaladja az átlagot.
- A megye megítélését sematikus, elnagyolt vélemények is befolyásolják, amelyek több terület, ágazat, valamint térség esetében korrekcióra szorultak. A kihívások és lehetőségek pontosabb leírása mélyebb vizsgálatot igényelt, valamint az érintett szereplők, vállalkozások, önkormányzatok, civil szervezetek bevonását.

A koncepció készítésének 2012-2013 közötti időszakában Pest megyében a tervezés és a koncepció társadalmiasítása párhuzamosan, illetve integrált módon történt meg, személyes és online egyeztetés formájában. Az egyeztetések módját és mikéntjét meghatározta az egyes térségekre és/vagy célcsoportokra irányuló megkülönböztetett figyelem, éppen ezért az eredetileg tervezettnél több, mintegy 50 esemény került megszervezésre. Hasonló megfontolásból született meg a döntés, hogy a tervezésbe közvetlenül bevont szakértők, stratégiai partnerek és együttműködő intézmények száma a lehető legnagyobb legyen.

A kiterjedt és mélyreható vizsgálat feladata az volt, hogy a megye társadalmát érintő kihívások és lehetőségek, valamint adottságok széleskörű reprezentációja biztosítva legyen, és így az egyes területek értékelése pontosabb, a végrehajtás rugalmasabb legyen. A tervezés során nyílt és zárt, strukturált és strukturálatlan egyeztetési formákat egyaránt alkalmaztunk a közösségek és a gazdasági, társadalmi szereplők hatékony megszólítására és bevonására, amely szintén az értékelés megalapozottságát erősítette.

A partnerség szereplői a települési- és megyei önkormányzatok, gazdasági érdekképviseletek, a térségben meghatározó vállalatok, vállalkozások, egyetemek, szakmai szervezetek, a turizmus szervezetei, a mezőgazdaság, vidékfejlesztés intézményei (agrárkamara és LEADER-csoportok), az egészségügy, az oktatás és a foglalkoztatás intézményei, szakminisztériumok, Nemzeti Tervezési Hivatal, Regionális Fejlesztési Ügynökség, Pest Megyei Kormányhivatal, civil szervezetek, nemzetiségi önkormányzatok voltak.

A partnerség kereteit a következő együttműködések biztosították: az önkormányzat hivatalán belül területfejlesztési szakmai munkacsoport, a megyei kistérségi társulások ülései, szakértői munkacsoport a területfejlesztési és ágazati szakértők bevonásával, az érdekeltek részvétele (ún. stakeholders), gazdasági kerekasztal a Pest Megyei Kereskedelmi és Iparkamarával, valamint a stratégiai partnerség Érd MJV és Budapest főváros önkormányzataival, kistérségi fórumok, a szomszédos megyei önkormányzatok közötti együttműködés, a LEADER munkacsoportokkal lefolytatott egyeztetések.

Pest Megye Önkormányzata 2012 és 2013 folyamán stratégiai partnerségi megállapodást kötött Budapest Főváros Önkormányzatával, a Pest Megyei Kereskedelmi és Iparkamarával, a Szent István Egyetemmel, a Magyar Limes Szövetséggel, szoros az együttműködés Érd Megyei Jogú Város Önkormányzatával. Az önkormányzat 2013-ban létrehozta a Pest Megyei Civil Kerekasztalt.

Mind a helyzetfeltáró anyag, mind a koncepció célrendszere széles szakértői közreműködői háttér bevonásával készült, a megyei önkormányzat hivatala és a Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft. koordinálásával és aktív szakmai hozzájárulásával, a Pro Régió Kft. minőségbiztosítási feladatellátás terén nyújtott segítségével.

A részdokumentumok véleményezésére személyesen, online és levélben is lehetőség volt. Az egyeztetések részben folyamatosan történtek, részben pedig célzott kampányok keretei között. A kampányok időpontjai: 2012. május-június, 2012. október-november; 2013. május-június.

A koncepció elkészítésén túlmutató egyeztetések, melyek szoros kapcsolatban vannak az előbb felsorolt kampányokkal: a Pest megyei települések beruházási és fejlesztési elképzeléseit összesítő projektgyűjtés – 2013. június-szeptember –, valamint a leszakadó térségek fejlesztésére irányuló programok megalapozását, továbbá a térségi munkacsoportok megalapítását célzó fórumsorozat – 2013. november-december. A tervezésben közel 60 szakértő, intézmény és civil szervezet, stratégiai partner vett rész közvetlenül. A társadalmi egyeztetés fórumain, személyesen, illetve online, közel 500 érintett vállalkozás, önkormányzat, vagy egyéb szervezet képviselője jelent meg, illetve fogalmazott meg javaslatot a készülő koncepcióval kapcsolatban. Az eseményekkel kapcsolatos hírek a 426 ezer Pest megyei háztartás jelentős részében elérhetőek voltak, a helyi médián keresztül átvett, illetve készített híryananyagok, tartalmak révén.

A tervezés jelenlegi fázisában, a területfejlesztési koncepció megújítása során a rendelkezésre álló idő rövidege, illetve a COVID-19 járványhelyzet miatt ilyen széles körű partnerségre nem tudtunk építeni.

A koncepció és a program elkészítésével Pest Megye Önkormányzata 2020. decemberében bízta meg a 100%-os tulajdonában lévő Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft-t.

A tervek készítésébe a kft. munkatársai mellett bevonásra kerültek az önkormányzat hivatalának szakemberei, valamint küldő szakértők is.

A koncepció vonatkozásában a 2014-ben elfogadott anyag felülvizsgálata mellett döntöttünk, hiszen az 2030-ig még érvényben van.

A felülvizsgálat során a részletekbe menőkig megújítottuk a helyzetértékelő munkarész statisztikai adatbázisát, mivel az elmúlt hét év során az élet számos területén jelentős változások következtek be Pest megyében. Ezen változásokat is figyelembe véve felülvizsgáltuk a megye jövőképét és az annak elérést szolgáló célrendszert. A célrendszer vonatkozásában röviden elmondható, hogy csak finomításokat, pontosításokat, bizonyos hangsúlyok kiemelését láttuk szükségesnek, **alapvetően a koncepcióban eredetileg megfogalmazott célkitűzések továbbra is érvényesek maradtak.**

Rendkívül fontosnak tartottuk, hogy a tervezés során aktívan bevonjuk a területfejlesztés szempontjából a megye legfontosabb szereplőit, így az önkormányzatokat, a vállalkozói szférát illetve a társadalmi szervezeteket a tervezésbe.

Online felületet hoztunk létre az önkormányzati fejlesztési igények TOP+-hoz illeszkedő, strukturált felmérésére, ennek keretében a megye valamennyi, 187 települését felkértük az adatszolgáltatásra.

A pest megyében működő vállalkozások közül 718-at kerestünk meg kérdőíves felmérés formájában, a megye **társadalmi szervezetei közül pedig 366-al vettük fel a kapcsolatot** annak érdekében, hogy a tervezésbe ezen szervezetek fejlesztési elképzelései is be tudjanak épülni.

A felmérések eredményeit a koncepció helyzetértékelő része tartalmazza részletesen.

A helyzetértékelés készítésekor egyrészt nagy hangsúlyt fektettünk fenti szervezetek véleményének, korábbi tapasztalatainak, terveinek és javaslatainak feltérképezésére és értékelésére, másrészt a megye jelenlegi társadalmi, gazdasági és természeti környezetének beható vizsgálatára.

A koncepció helyzetértékelése ezeket az információkat dolgozza fel és tárja fel, jelen javaslattevő munkaanyag pedig a levont tapasztalatok alapján meghatározza Pest megye módosított, felülvizsgált,

2030-ra vonatkozó jövőképét, értékválasztását, a megye fejlesztésének célrendszerét, a terület felhasználás alapelveit, valamint a fejlesztés eszköz-és intézményrendszerét.

Természetesen a megújított megyei területfejlesztési koncepció, és az új, a 2021-27 közötti időszakra vonatkozó megyei területfejlesztési stratégiai program is széles körű, a jogszabályok által előírt 45 napos társadalmi és szakmai egyeztetést követően kerül majd Pest Megye Közgyűlése által végső elfogadásra.

A környezeti-, társadalmi-, és gazdasági hatásvizsgálat elkészültét követően a területfejlesztési koncepció társadalmi és szakmai egyeztetésre bocsátására 2021. február 18-án került sor.

A társadalmi egyeztetést, illetve a miniszteri véleményezést követően a beérkezett észrevételek alapján véglegesített koncepció Közgyűlés általi elfogadására várhatóan 2021. április elején kerül sor.

A partnerség mérföldkövei

2012-2013 közötti időszak

- Vitaanyag

A Pest megye gazdasága és társadalma szempontjából fontos trendek és folyamatok bemutatását összegző vitaanyag egyeztetése online közzététel és írásbeli véleményezés útján történt.

A folyamat az észrevételek és javaslatok feldolgozásán túl lehetővé tette további szakértők, valamint a megyei tervezés közös megalkotásában érdekelt, potenciálisan aktív, véleményformáló vállalkozások, intézmények és önkormányzatok felkutatását, ezáltal a következő fázisban a szakmai munkacsoport, valamint az érdekeltek fóruma – 'stakeholders' munkacsoport – létrehozását.

A Vitaanyag elkészítésével és közreadásával párhuzamosan 8 kistérségi ülésen ismertette Pest Megye Önkormányzata új feladatait, valamint a várható tervezési munka fontosabb állomásait és célját.

- Szakmai- szakértői munkacsoport

Tagjai többségükben valamely megyei- vagy regionális szakmai szervezetet, intézményt is képviselték. A munkacsoport körülbelül havonta két alkalommal ülésezett a tervezés időszakában.

- Térségi fórumok

Négy helyszínen a meghívottak tekintetében az egész megyét lefedve először a megyei helyzetértékelés készítése kapcsán, majd öt alkalommal az elkészült területfejlesztési koncepció egyeztetése céljából.

Fórum helye	Dátum
Érd	2012.10.31.
Cegléd	2012.11.08.
Pomáz	2012.11.15.
Kistarcsa	2012.11.16.
Szob	2013.04.09.
Aszód	2013.05.02.
Gyál	2013.05.09.
Nagykovácsi	2013.05.16.
Érd	2013.05.23.
Vecsés	2013.05.30.
Cegléd	2013.06.06.

3. táblázat: Kistérségi fórumok

- Budapest Főváros és Érd MJV

Az önkormányzati szférán belül, kiemelt partnerünknek tekintettük Budapest fővárost, és Érd Megyei Jogú várost, akikkel nem csak a törvény alapján felállított Konzultációs Fórum keretein belül, hanem azon túl is, folyamatos szakmai konzultációt is folytattunk a tervezés során. Ugyancsak kiemelt partnerként tekintettük a szomszédos megyék önkormányzataira, több alkalommal egyeztetünk akár az általuk, akár a Pest Megye Önkormányzata által szervezett tervezési fórumokon.

- Pest Megyei Civil Kerekasztal

Az önkormányzati szereplőkön túl természetesen kiemelten fontos ügyként kezeltük a gazdasági élet és a civil szervezetek szereplőivel való partneri kapcsolatok erősítését és azok tervezésbe való bevonását is. Fontos állomás volt ezért a partnerség építésében, hogy Pest Megyei Közgyűlése úgy döntött, hogy a civil szervezetek és az egyházak bevonása céljából egy olyan párbeszédre alkalmas fórumot hoz létre, amely alkalmas lehet a civil szervezetek és az egyházak érdekeinek, az általuk képviselt értékeknek a tervezésbe, az önkormányzati döntésekbe való becsatornázásra. A döntés alapján 2013 júniusában megalakult a Pest Megyei Civil Kerekasztal, amelynek célja, hogy elősegítse a civil szervezetekkel, egyházakkal való szorosabb együttműködést, a kölcsönös szerepvállalást, a civilek közötti kapcsolatok fejlődését. A civil kerekasztal feladatai, hogy részt vesz a területfejlesztési programozásban, megtárgyalja, véleményezze a megye területfejlesztési javaslatát, figyelemmel kíséri és segíti a területfejlesztés célrendszerének megvalósulását. Megtárgyalja a civil közösségi életet érintő kérdéseket, javaslatokat fogalmaz meg a megyében élők életminőségének javítására, a közgyűlés elnökének felkérésére előzetesen véleményezik, észrevételezik Pest Megye Önkormányzata feladat- és hatáskörébe tartozó, a civil szervezeteket, illetve egyházakat érintő döntéseket.

Nem csak az egyházak és civil szervezetek képviselőit kívántuk megszólítani, hanem a gazdasági élet szereplőit is. Ennek keretében együttműködve a Magyarok a Piacon Klubbal gazdasági kerekasztal beszélgetést szerveztünk 2013 márciusában. A fórum biztosította a lehetőséget, hogy a megjelent vállalkozások a jelenlegi pályázati rendszer tapasztalatai alapján javaslatot tegyenek a következő tervezési időszak prioritásaira, a célokat és lebonyolítást érintő változtatásokra elősegítve, katalizálva a majdani integrált projektek kialakítását.

Részt vettünk 2013 áprilisában a HUNGEXPO területén megrendezett URBICON konferencián, ahol a szakmai közönség előtt a metropoliszrégió fontosságáról, gazdaságban betöltött szerepéről és fejlődési lehetőségeiről tartottunk előadást.

Részt vettünk a Cegléd és Térsége Vállalkozások Szövetségének közgyűlésén, ahol ismertettük a területfejlesztési koncepciót és különösen annak gazdasági szereplőket érintő megállapításait.

Előadást tartottunk a Széchenyi Programiroda vendégeként, jelentős számú érdeklődő előtt.

A megyei területfejlesztési koncepció készítése során megtörtént a munkaverzió társadalmi vitája, azaz széleskörű közzététele és véleményezése. Tekintettel a résztvevő partnerek nagy számára, a dokumentumok, tartalmak és a feladatokkal kapcsolatos kérdések és teendők megosztása, elérhetősége valamint a hozzáférés aktív támogatása különös jelentőséggel bírt. A nyilvánosan közzétett munkaanyagok és hírek folyamatosan elérhetőek voltak a www.pestmegye.hu honlapon, az aktív résztvevők közötti kapcsolatot, munkamegosztást, közös munkafelületet FTP szerver támogatta és természetesen elektronikus levelezés is.

Pest Megye Önkormányzatának Közgyűlése 2013. április 26-án tartott ülésén vitatta meg, fogadta el, és bocsátotta véleményezésre a Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció egyeztetési anyagát.

A megyei területfejlesztési koncepciót a Pest Megyei Önkormányzati Hivatal a vonatkozó jogszabályok és kormányzati szervek útmutatói alapján, szakértők, valamint a társadalmi és gazdasági élet szereplőinek – a jogszabályban előírtaknál szélesebb körben történő – bevonásával készítette el. A területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételeük

részletes szabályiról szóló 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: kormányrendelet) 18. § (5) bekezdése alapján a Hivatal a dokumentumot megküldte a kormányrendeletben meghatározott véleményezőknél, illetve a széleskörű társadalmisítás érdekében az egyeztetési eljárásban korábban közreműködő Pest megyei települési önkormányzatoknak, civil szervezeteknek és gazdasági szereplőknek is.

A megkeresett véleményezők és a koncepciót ténylegesen véleményezők számát az alábbi táblázat tartalmazza:

		MEGKERESETT VÉLEMÉNYEZŐK SZÁMA	TÉNYLEGESEN VÉLEMÉNYEZŐK SZÁMA
KORMÁNYRENDELET	ALAPJÁN	25	13
VÉLEMÉNYEZÉSRE JOGOSULTAK			
MEGYEI TELEPÜLÉSI ÖNKORMÁNYZATOK		187	37
EGYÉB SZERVEZETEK		95	12
NEM KÖZVETLENÜL	MEGKERESETT	–	9
VÉLEMÉNYEZŐ SZERVEK			

4. táblázat: [Koncepció társadalmisítása kapcsán bevont véleményezők kimutatása](#)

2020-2021

A tervezésre **rendelkezésre álló idő rövidsége és a COVID-19 következtében kialakult járványhelyzet miatt** a korábbi tervezési időszakhoz képest **egy igen intenzív és elsősorban az online térben történő partnerségi együttműködésre volt lehetőségünk** a koncepció megújítása, felülvizsgálata során. Ennek keretében az alábbi lépések megvalósítására volt lehetőségünk:

2020. november

- A TOP+ programstruktúrához illeszkedő online felület kialakítása és megnyitása Pest megye települési önkormányzatai számára a 2021-2027 közötti időszakra vonatkozó fejlesztési elképzelések összegyűjtése céljából,
- online kérdőívek összeállítása a Pest megyében a civil szervezetek számára, a kérdőívek megküldéséhez megyei vagy legalább térségi hatókörrel rendelkező, az élet különböző területein működő szervezetek kiválasztása, adatbázisuk összeállítása,
- online kérdőívek összeállítása a megye vállalkozói szférájának fejlesztési igényeinek feltérképezése céljából, a kérdőívészbe bevont vállalkozások adatbázisának összeállítása,
- a kérdőívek megküldése, majd a beérkezett kérdőívek feldolgozása, értékelése, ezek alapján a civil és a vállalkozói igények szakmai összefoglalójának elkészítése,
- egyeztetés a Budapesti Fejlesztési Központ munkatársaival az agglomerációs közlekedésfejlesztési tervek tárgyában,
- egyeztetés az Innovációs és Technológiai Minisztérium munkatársaival az új programozási időszakra vonatkozó Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program + tartalma és várható megvalósítása tárgyában,
- egyeztetés a Pénzügyminisztérium munkatársaival a TOP+ tervezése tárgyában,
- a területi hatásvizsgálat tervezett metodikájának társadalmi egyeztetése a jogszabály által előírt körben

2020. december

- Pest megye települési önkormányzataival intenzív személyes és online egyeztetés a 2021-2027 tervezési időszakra vonatkozó fejlesztési elképzelések összegyűjtése terén,
- a beérkezett projekt és program javaslatok feldolgozása, szakmai összefoglalójuk elkészítése,
- egyeztetés a Magyar Turisztikai Ügynökség munkatársaival a következő időszak fejlesztéseiről,

2020. január

- a szomszédos megyék területfejlesztési koncepcióinak véleményezése, javaslatok megfogalmazása,

2020. február

- Budapest Főváros Területfejlesztési Programja véleményezése, javaslatok megfogalmazása,
- a Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció társadalmi egyeztetésre bocsátása. A Koncepció és a területi hatásvizsgálat anyaga Pest Megye Önkormányzata honlapján is közzétételre került.
<http://www.pestmegye.hu/dokumentumok-teruletfejlesztes/4343-koncepcio2021>

2.6 A Pest Megyei Stratégiai Program készítéséhez kapcsolódó társadalmisítási folyamat bemutatása

A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció felülvizsgálati folyamatába a lehetőségekhez képest széles körben igyekeztünk bevonni a megye társadalmi és gazdasági szereplőit, önkormányzatait, és párbeszédre törekedtünk a kormányzati- és szakmai szervezetekkel is.

Ennek eredményeképpen a koncepcióban megfogalmazott jövőkép, fejlesztési prioritások és célrendszer jól tükrözi a megye társadalmának fejlesztési törekvéseit.

A program stratégiai és operatív munkarészeinek készítése folyamata már egy sokkal inkább szakmai műhelymunka, aminek az eredményét, a program egyeztetési anyagát van lehetősége a jogszabályok által előírt szervezeteknek és személyeknek véleményezniük.

A Területfejlesztési Program társadalmisítása során az érvényben lévő, **218/2009. (X. 6.) Kormányrendelet** – a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól – szerint kell eljárni.

A megyei területfejlesztési stratégiai programot meg kell küldeni véleményezésre az egyeztetésben érintett partnerek részére, ez Pest Megye Önkormányzata, mint a tervek készítéséért felelős szervezet feladata.

A 45 napos egyeztetési eljárásra az alábbi szervezetek részére kerül megküldésre a stratégiai program:

- a miniszterek;
- a Központi Statisztikai Hivatal,
- az érintett megyei és fővárosi kormányhivatal,
- a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal,
- az Országos Atomenergia Hivatal;
- az Országos Környezetvédelmi Tanács;
- a Magyar Tudományos Akadémia;
- az országos önkormányzati érdekszövetségek;
- az érintett térségi fejlesztési tanácsok;
- az érintett megyei önkormányzatok;
- a fővárosi önkormányzat,
- az érintett megyei jogú város önkormányzata,
- az érintett települési önkormányzatok,
- a területi környezetvédelmi és természetvédelmi hatóság,
- az illetékes vízügyi hatóság,

- a működési területével érintett nemzeti park igazgatóság,
  - a működési területével érintett vízügyi igazgatóság,
  - a Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.
- Ezzel egy időben, a koncepcióhoz hasonlóan, a területfejlesztési program egyeztetési anyaga is közzétételre kerül Pest Megye Önkormányzata honlapján is. A 45 napos határidőt követően a beérkezett vélemények, észrevételek és javaslatok a programon átvezetésre kerülnek, ezt követően fogja Pest Megye Közgyűlése a programot végső formájában megtárgyalni és jóváhagyni.

2.7 A Pest Megyei Stratégiai Program tervezése során figyelembe vett mérföldkövek, határidők és döntési pontok

A Tftv. hatályos 11. § (1) bekezdésében rögzítettek szerint a megyei önkormányzat az országos fejlesztési és területfejlesztési koncepcióval összhangban kidolgozza és elfogadja a megyei területfejlesztési koncepciót, illetve - a megyei területfejlesztési koncepció és a megyei területrendezési terv figyelembevételével - a megyei és a fővárosi területfejlesztési programot.

A Program készítésének első mérföldkövét a 2020. november-december folyamán végzett önkormányzati körben végzett projektgyűjtés, illetve a civil szervezetek és a vállalkozások javaslatainak, igényeinek kérdőíves felmérése jelentette. Az ezen az úton szerzett információk meghatározóak voltak ahhoz, hogy a területfejlesztési koncepció célrendszere felülvizsgálatra kerülhessen, és így a program tervezését, annak stratégiai és operatív céljait, prioritásait ebben a fázisban hatékonyan megalapozza.

A megyei program kidolgozása során figyelembe kellett venni azt a tényt, hogy az országos uniós **operatív programok tervezése a megyei tervezéssel párhuzamosan megy végbe.**

A program készítésével párhuzamosan folyt és folyik jelenleg is a Megyei Önkormányzatok Országos Szövetségén keresztül, illetve közvetlenül is a Pénzügyminisztérium Területfejlesztési Operatív program Plusz Irányító Hatóságával az egyeztetés annak érdekében, hogy a megyei program és az operatív program céljai és beavatkozásai egymással a lehetőségek szerint mind nagyobb összhangban legyenek, és a területi szempontok a lehető legnagyobb mértékben érvényre tudjanak jutni a tervezés és a program megvalósítása során egyaránt.

Ennek érdekében folyamatos az egyes tervezett pályázati felhívások véleményezése, az azokhoz kapcsolódó terület specifikus munkaanyagok készítése, a megyei forráskeretek prioritások közötti és azokon belüli felosztásának tervezése, az egyes fejlesztési kezdeményezések programban történő megjelenítése, megalapozása.

A program stratégiai és operatív munkarészének elkészítését követően azok is felülvizsgálatra kerülnek a területi hatásvizsgálat keretében.

Az egyeztetési anyag közgyűlés általi jóváhagyását követően a program és a területi hatásvizsgálat vonatkozásában is megkezdődik a társadalmi egyeztetés, majd a vélemények átvezetése és végül a végső anyag jóváhagyása.

Stratégiai Program munkarész

A tervezés fentiekben ismertetett menetét és a további fázisokat az alábbi táblázat tartalmazza:

Mérföldövek	Teljesítés megvalósult/tervezett ideje
<i>A Pénzügyminisztérium által készített, a megyei területfejlesztési programra vonatkozó tervezési útmutató kézhezvétele</i>	2020. október 7.
<i>Online felület készítése előzetes megyei projektgyűjtéshez</i>	2020. október-november
<i>A pest megyei települések tervezett fejlesztési projektjeinek összegyűjtése az online felületen, annak összesítése és kiértékelése, abból szakmai anyag készítése</i>	2020.november-december
<i>Online kérdőívek összeállítása a pest megyei civil szervezetek és a vállalkozások számára, a kitöltött kérdőívek feldolgozása és szakmai anyagok készítése azok alapján</i>	2020. november-december
<i>A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció egyeztetési anyagának elkészülte, annak alapján a program stratégiai és operatív munkarészének készítésének megkezdése</i>	2021. január 9.
<i>Egyeztetések a ROP Irányító hatósággal a megyei program és a TOP+ és a forrásfelhasználás közötti összhang megteremtése érdekében</i>	2020. december-folyamatosan
<i>A program stratégiai munkarészének egyeztetési anyagának elkészülte</i>	2021.február 26.
<i>A program operatív munkarészének egyeztetési anyagának, és területi hatásvizsgálatának egyeztetési anyagának elkészülte</i>	2021. március 31.
<i>A program és a területi hatásvizsgálat Pest Megye Közgyűlése által egyeztetési anyagként történő elfogadása</i>	2021. április 10.
<i>A program és a területi hatásvizsgálat társadalmi egyeztetése</i>	2021. április 12- május 27.
<i>A társadalmi egyeztetés során érkezett vélemények feldolgozása</i>	2021.május 27- június 10.
<i>A program Pénzügyminisztérium általi véleményezése (30 nap)</i>	2021.június 10-július 10.
<i>A program Pest Megye Közgyűlése általi elfogadása</i>	2021. június-július, a Pénzügyminisztérium jóváhagyása érkezése függvényében

5. táblázat: Stratégiai program tervezésének főbb határidői

3 A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció főbb megállapításai

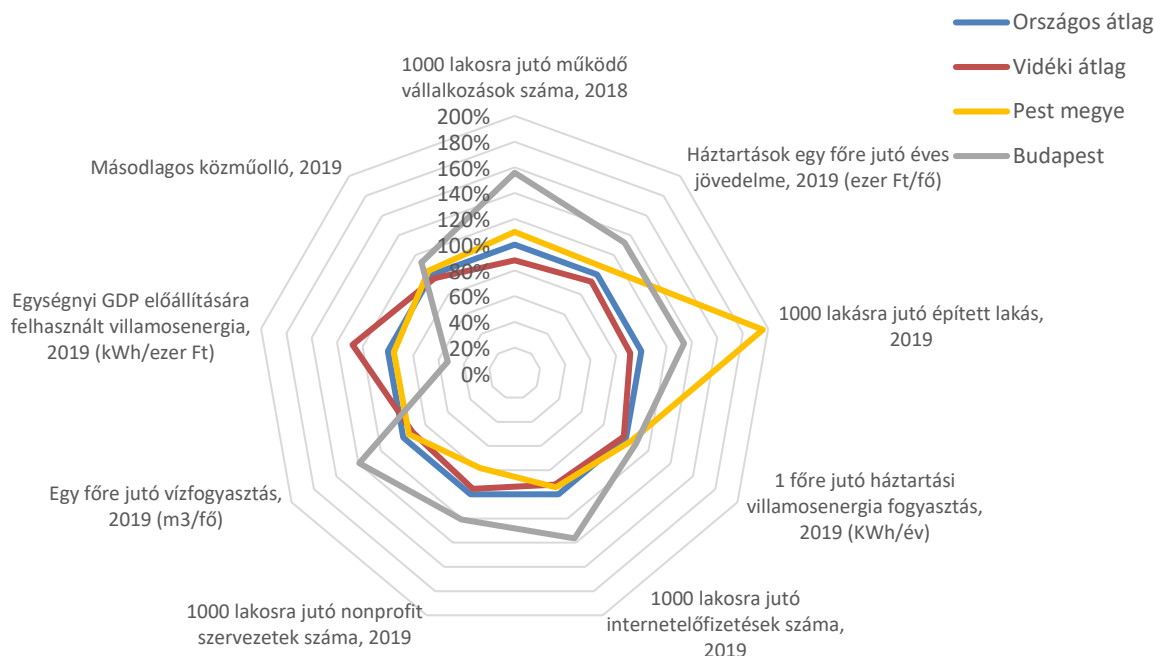
Pest megye hazánk egyik legdinamikusabban fejlődő megyéje, a Fővárost körülölelve, azzal a gazdasági- és a társadalmi élet terén ezer szálon összefonódva, mégis önálló területi egységként Kelet-Közép-Európa egyik legjobb adottságokkal rendelkező térsége. A megye, ahogy a térség egésze, nem a többi hazai megyével, hanem közép-európai és ázsiai térségekkel versenyez.

Az agglomerációban az országos átlaghoz képest jelentősen nagyobb a népsűrűség, és továbbra is dinamikusán nő a lakosság szám. A szuburbanizációs folyamatot a fiatal és képzett népesség

betelepülése táplálja, ugyanakkor az agglomeráción kívül térségek mutatói az országos átlaggal megegyezők, vagy annál rosszabbak.

A térszerkezet az országban egyedülálló: a Főváros központi szerepe, a centrális hálózati elemek, az M0-ás körgyűrű, a nemzetközi repülőtér jelenléte, a Duna, a kisvárosokkal átszőtt tér, a környező megyékhez hasonló adottságú peremvidékek nagy fejlődési potenciált hordoznak, ugyanakkor számos megoldandó problémát is jelentenek.

1. ábra Pest megye jellemzői (forrás: KSH)

Pest megyét a sokszínűség jellemzi mind természeti, földrajzi, mind gazdasági, társadalmi- és kulturális szempontból. Kiválóak az adottságok a turisztika, a feldolgozóipar, a kereskedelem és logisztika, a kulturális- és kreatív ipar területén. A megye gazdasága nagyban függ a fővárosétól, ugyanakkor bizonyos területeken attól függetlenül fejlődik, döntően a főbb útvonalak mentén, részben a nemzetközi vállalatok kereskedelmi, logisztikai, feldolgozóipari fejlesztései eredményeként.

A mezőgazdasági termelés, az élelmiszer-feldolgozás az elmúlt másfél évtized során jelentősen visszaesett, növelve a leszakadó térségekben a munkanélküliséget. A helyi gazdaság – bár a vállalkozások száma igen magas – nem nyújtja azt a teljesítményt, ami az adottságokból következhetne.

Pest megye Budapesttel szoros kapcsolatban fejlődik. A fejlődés motorja a koncentrált vásárlóerő, valamint a nemzetközi versenyképesség szempontjából fontos ágazatok – gyógyszeripar, informatikai szolgáltatások, egyéb csúcstechnológiai és tudás intenzív szolgáltatások – tekintetében kimutatható együttműködés, a városhatárt átlépő beszállítói és értéklánc-kapcsolódás. Pest megyében létezik regionális innovációs rendszer – ezzel egyedülálló az országban – az egyes kistérségek K+F+I aktivitása összekapcsolódik.

Pest megye, illetve azon belül a budapesti agglomeráció- és a főváros fejlődése tehát szorosan összefügg, ugyanakkor nem tekinthető és nem kezelhető egységes funkcionális várostérségként. A főváros körül történelmi léptékben is jelen volt a nagy- és kisvárosok sűrű, de decentralizált hálózata, amelyek működése szoros kapcsolatban volt Budapesttel, de különböző gazdasági, társadalmi és kulturális profil határozta meg fejlődésüket. A földrajzi, társadalmi és kulturális rétegzettség mintái ma

is jelen vannak, kézzelfoghatóak az egyes kistérségek működésében, fejlődésében, külgazdasági kapcsolataiban és innovációs teljesítményében.

A megye fejlődését meghatározzák továbbá a szomszédos megyékhez fűződő kapcsolatok, valamint az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióban (OFTK) „Csapágyvárosként” definiált városokkal való együttműködések. Különösen fontos az együttműködés a fejlődésben lemaradó térségek esetében, hiszen ezek a térségek a megye határán találhatóak, gazdasági-társadalmi jellemzőik pedig megegyeznek a szomszédos megyékével.

Pest megye Magyarország nemzetközi versenyképességének egyik meghatározó térsége. Az egy főre jutó export és külföldi működő tőke értéke ugyan nem kiemelkedő, de Pest megye exportorientált, a nemzetközi gazdaságba beágyazódott ipari, feldolgozóipari agglomerációja még így is a legnagyobbak között van Magyarországon, és a külgazdasági aktivitás folyamatosan növekszik. A belföldi piacra termelő és/vagy szolgáltató cégek egy jelentős része nem a Fővárosban, hanem az ország egészében értékesít; ez utóbbi esetben is gyakran megállapítható, hogy az adott tevékenység exportáló vállalatok teljesítményéhez kapcsolódik.

Pest megyének a válság utáni magára találását jelzi, hogy jelentősen (a megyék között a legnagyobb mértékben) emelkedett a működő vállalkozások száma. Sajnos az lakosra jutó GDP emelkedése elmaradt a leggyorsabban fejlődő megyéktől, de a fővárostól valamelyest lemaradva továbbra is második helyen áll a megyék rangsorában az egy lakosra jutó külföldi működőtőke befektetések értékét tekintve. Az ipari beruházások értéke pedig vetekszik a fővárossal, így a jövőben is a megye gazdaságának erősödésére lehet számítani.

Pest megye sem társadalmi, sem gazdasági szempontból nem homogén térség. Az agglomerációs öv kistérségeire gazdasági szempontból a magas vállalkozói aktivitás, a szolgáltató ágazatok, illetve az innovatív termelési szektor meghatározó jelenléte, a magasabb jövedelemtermelő képesség, a nagyobb együttműködési készség jellemző, míg a peremvidék kistérségeiben lényegesen alacsonyabb a működő vállalkozások száma, azok inkább a hagyományos ágazatokban (agrárium, építőipar, élelmiszergazdaság) tevékenykednek és jóval alacsonyabb jövedelmezőségűek.

Ilyen mértékű különbségek indokolatlannak tűnnek a régió belül, hiszen a megye fejlődésben lemaradó térségei is mindössze néhány tucat kilométernyi távolságra vannak a fővárostól.

E térségeknek azonban közös jellemzőjük, hogy vagy a régió belüli megközelíthetőségük nehéz, vagy a térségen belüli közlekedési viszonyuk, infrastruktúrájuk elégtelen állapotú, hiányos.

A megye egészére nézve igaz, hogy miközben a makro regionális közlekedési hálózatok viszonylag jó minőségben, néhány hiányzó elemtől eltekintve rendelkezésre állnak, a megye belső közlekedési rendszere, úthálózata, jelenlegi állapotában nem tud megbirkózni a rá terhelődő nyomással. Rendkívüli az igénybevétel a napi több százezer régió belüli ingázó utazásai miatt, de legalább ekkora, ha nem nagyobb terhet jelent a térségen keresztüláramló tranzit forgalom.

Az elégtelen belső közlekedés, a leromlott állapotú úthálózat, a hiányzó haránt irányú elemek nemcsak a megyében élők és az azon átutazók életminőségét rontják, hanem a térben is egészséges szerkezetű gazdaságfejlődésnek is akadályát jelentik. Különösen a lemaradó térségek esetében nem képzelhető el hatékony gazdaságfejlesztés a közlekedési hálózati elemek, utak fejlesztése nélkül, hiszen ennek hiányában nemcsak új befektetők nem investálnak ezeken a területeken, hanem még a jelenleg ott lévők is odébb állhatnak.

Míg a megyehatár-menti térségekben a lakosság alacsonyabb képzettséggel rendelkezik, munkaerőpiaci pozíciói rosszabbak, a társadalom elöregedő, a fiatalokat nehéz helyben tartani, addig az agglomerációban jellemzően az aktív, fiatalabb, képzettebb korosztályok vannak túlsúlyban, s ez meghatározza a térségek jövőre vonatkozó kilátásait is.

Ehhez társult az elmúlt közel egy évtized során, hogy sem a hazai, sem az uniós támogatáspolitikák nem foglalkoztak ezen belső periféria kialakulásának megfékezésével. Pest megye fejlett régiós státusza

magával vonta ugyanis, hogy a szűkös források és az alacsony támogatás intenzitás miatt nemhogy külföldi befektetések nem érkeztek ezekbe a térségekbe, hanem még a hazai vállalkozásoknak is sokkal inkább kifizetődő volt a mindössze néhány kilométerrel távolabbi szomszédos megyében fejleszteni, beruházni. Ezzel elindult egy olyan ördögi kör kialakulása, amelyből kitörni csak alapvető támogatáspolitikai szemléletváltással lenne lehetőség.

Az innováció, a technológia és a puha infrastruktúra mutatói, valamint a vállalkozási, népesedési, jövedelmi értékek és folyamatok arra engednek következtetni, hogy eltérő gazdasági (egyben társadalmi, kulturális és feltételezhetően innovációs) szerkezet jellemzi a Budaörs, Érd, Pilisvörösvár, Szentendre kistérségei alkotta innovációs-vállalkozói öv közösségeit, vagy a Veresegyház-Gödöllő versenyképességi pólust. De sajátos a kitörési pontokat kereső Cegléd, vagy a „Gateway” (Ráckeve, Gyál, Monor kistérségei) nyomában érkező – „feltörekvő” – Dabasi kis-térség fejlődése. Bizonytalan a helyzet az „átalakuló” Vác, valamint kisebb mértékben Dunakeszi térségében – ahol a technológiát, tudást hasznosító iparágak teljesítménye, a 2-es főút alkotta tengely növekedési perspektívája kérdéseket vet fel. Végül, mindenképpen át kell gondolni az innováció és a versenyképesség szempontjából „fehér folt” Nagykáta és Aszód kistérségeinek jövőjét.

Területfejlesztési szempontból tehát teljesen más megközelítést kívánnak a megye jobb adottságú, agglomerációs térségei és mást a peremvidékek fejlődésben lemaradó területei.

Ennek megfelelően, a következő, 2021-2027-es Európai Unió költségvetési időszak programjainak tervezésekor is figyelemmel kell lennünk ezekre a sajátosságokra

3.1.1 Pest megye erősségei és gyengeségei - a SWOT elemzés főbb megállapításai

A következő bekezdés a SWOT elemzés főbb megállapításait foglalja össze. Elsősorban abban segít ezek áttekintése, hogy a helyzetértékelés során összegyűjtött adatok és megállapítások szisztematikus átgondolásával meg tudjuk a későbbiekben fogalmazni Pest megye következő fejlesztési időszakra vonatkozó céljait, és az azok elérését segítő programokat.

Erősségek: Pest megye kis területre kiterjedő, de átlagot meghaladó sokszínűsége minden tekintetben helytálló megállapítás. Természeti és települési környezetét jelentős mértékű táji-, természeti változatosság jellemzi: például a Duna, a hegyvidékek erdőkkel, jelentős kiterjedésű védett területekkel és értékekkel, az alföldi tájak, stb. A megyében átlagon felüli a rendelkezésre álló építőanyag, nyersanyag. Javul a környezetminőség – a szennyező iparágak termelésének csökkenésével, a tehermentesítő közlekedésfejlesztés, a hulladékgazdálkodás, a csatornázás és a tisztított szennyvizek arányának növelésével. A gáz- és áramellátás kiépítettsége közel teljes. A megye műemlékekben gazdag, a megyét meghatározó kisvárosok központjai megújultak, zöldterületeik megfelelően szolgálják a rekreációt, az intézményhálózat építményei, valamint a lakóépületek száma, minősége jó.

A makrohálózati (elérhetőségi) adottságai kiválóak az – elsősorban sugárirányú – közlekedési szerkezetnek köszönhetően. Pest megye specifikus erőssége a nemzetközi kapcsolódás (reptér), és a közösségi közlekedés kiépítettsége. A megyében az országosnál kedvezőbb a demográfiai helyzet – életkor, státusz, aktivitási arány – és a munkáltatók összetétele. Sűrű az iskolahálózat, működik a szociális ellátórendszer. Kiemelést érdemel a szakmai háttér erőssége, valamint a képzési kínálat, a viszonylag komplex szolgáltatást nyújtó kezdeményezések a szociális ellátásban.

Pest megye gazdaságát erős és folyamatosan, az országos átlagot meghaladó módon növekvő nyitottság, teljesítmény jellemzi (ipari export, turizmus). Magas a működő vállalkozások száma, jelentős a külföldi működő tőke befektetések nagysága. Specifikus erőssége a viszonylag fejlett gazdasági infrastruktúra, a kis és közepes méretű vállalkozások piaci versenyben szerzett tapasztalata, érettsége, a fejlődő menedzsmentkultúra és pénzügyi tudatosság, a növekvő integráció, betagozódás a nemzetközi értékláncokba, valamint az üzleti környezet, a kereslet viszonylagos kiszámíthatósága. Megjelent a megkülönböztetés igénye, a helyi értéken (innovációs és tudásközponton, kompetencián és márkaértéken) alapuló tudatos stratégia. Nemzetközi és hazai összehasonlításban a megye, illetve

a metropoliszrégió kedvező pozíciókkal rendelkezik az egészségiparban (gyógyszeripar, biotechnológia), a szállítmányozásban és a logisztikában, az informatikai szolgáltatásokban, az oktatásban és a tudásgenerálásában – a regionális innovációs rendszer működésében.

Gyengeségek: A kisvárosok sajátosan nagy aránya miatt a térség központjai és a közöttük lévő kapcsolatok hiányosak, gyengék, fizikai értelemben (haránt-irányú közlekedés) és térségi menedzsmentben, koordinációban, szolgáltatásokban egyaránt. A kapcsolatok, a hálózatos rendszerek hiánya minden szinten gondot jelent – így a szakképzés és a gazdaság, vagy az önkormányzatok között is. A művelhető, illetve biológiailag aktív területeken a klímaváltozás, a beépítés, az erózió, a területi potenciálba nem illeszkedő művelés jelent kockázatot.

A közműöllő záródásának üteme elmarad az országos átlagtól, a beépítettség jellemzői magas költségszintet eredményeznek a társadalmi ellátások megszervezésében. A hatékonysági problémákat gazdagítja a nagytérségi potenciálok kihasználását akadályozó versenyhelyzet Budapest és Pest megye között, valamint a környezeti (és más) monitoring-rendszerek hiánya. A specifikus adottságokon – Duna, repülőtér, intermodalitás – alapuló előnyök kihasználatlanok. A strukturális problémák meghatározó jelentőséggel bírnak: munkaerőhiány, pályakezdők munkanélkülisége, a szakiskolák, szakmunkásképzés és a felnőttképzés iránti érdeklődés alacsony szintje, valamint csökkenése. Az óvodai és bölcsődei ellátás hiányos. Az intézményi feladatellátásban a fejlesztések és az igények nincsenek összhangban, az erőforrások szétaprózódtak, a szolgáltatási szemlélet hiányzik. A közellátás intézményrendszerének infrastruktúrája energetikai szempontból elavult, pazarló. Az intézményrendszer rugalmatlan, miközben az igények gyorsan, illetve nehezen kiszámíthatóan változnak. A strukturális problémák mellett új kockázatot jelent az, hogy a megye egyes térségei a tartós lemaradás pályájára álltak.

A Pest megyei gazdaságra komoly kockázatot jelent, hogy általánosságban hiányoznak a termelékenység és a jövedelemtermelő képesség fenntartható növekedésének alapjai. Alacsony a tőke, a külföldi működő tőke, a K+F és az innováció fajlagos szintje. Nemzetközi összehasonlításban elmaradnak a felzárkózáshoz szükséges mértéktől a technológiai fejlesztések, és a nemzetközi piacra kilépő kkv-k aránya, hiányosak továbbá a vezetési és vállalatirányítási ismeretek. A megye fejlődését akadályozza a duális gazdaság jelensége, a nagyszámú hazai kkv-ra alacsony termelési hatékonyság, tőke és kapacitáshiány, kedvezőtlen piaci pozíció, termelési és tulajdonosi szerkezet a jellemző. E tulajdonságok a turizmusban és az agráriumban is megfigyelhetők, mint ahogy az is, hogy a termelés, a feldolgozás és a szolgáltatások nem épülnek egymásra és nem hoznak létre megkülönböztető erővel bíró portfóliót. A metropoliszrégió nemzetközi pozíciói kedvezőtlenek. A nemzetközi HUB szerepvállalás tekintetében viszonylag jól teljesítő klaszterek mellett az üzleti és a pénzügyi szolgáltatások, a telekommunikációs szektor, az építőipar, a kreatív ipar (média, filmipar, ékszergyártás, alkotó-, művészeti- és szórakoztatóipari tevékenység), valamint a könyvtári, levéltári, múzeumi, egyéb kulturális tevékenység tekintetében mérhető egyfajta átlagon felüli teljesítmény – ugyanakkor ez a teljesítmény jelentősen elmarad attól, ami megkülönböztető erővel bírna.

Lehetőségek: A fenntartható mezőgazdasági művelés előtérbe kerülése, a kedvezőtlen termőhelyi adottságokkal rendelkező területek művelésbe vonása kihasználatlan tartalékokat tud aktivizálni a mezőgazdaságban. A Duna közlekedésben, turizmusban, márkaértékben kifejezhető értéke, a helyi karakter erősítése, valamint a területi adottságokba illeszkedő fejlesztések hangsúlyosabbá válhatnak.

A gazdasági fejlődés erősítheti az üzleti központ szerepet, az uniós politika támogatja a kötöttpályás fejlesztéseket, valamint a K-Ny és É-D irányú logisztika fejlődését.

A közellátás és a közszolgáltatások fejlődésére kedvező hatással van a kereslet folyamatos mennyiségi és minőségi növekedése – a tudás iránti kereslet, az alternatív foglalkoztatási formák bővülése –; a meglévő intézményi infrastruktúra jobb kihasználása, a verseny és az együttműködés egyidejű erősödése a felsőoktatásban és a K+F területén. A járási rendszer, az egyablakos ügyintézés mellett a jelentősebb civil szerepvállalás teremtheti meg a továbblépés lehetőségét.

Különleges lehetőséget jelent a metropoliszrégió vásárlóereje, valamint kulturális és tudásbázisa, egyetemei és innovációs központjai, üzleti szolgáltatásainak kínálata, az elérhető humán erőforrás koncentrációja és sokfélesége. A világgazdaság globalizációjával tovább bővülnek az elérhető javak és erőforrások. A vállalkozások működését és új beruházásait, fejlesztéseit megkönnyítheti a pénzügyi szolgáltatások, a tudásközpontok, hálózatok és klaszterek szolgáltatásainak fejlődése. Az új vállalkozások alapítását és a forrásszerzést segítheti, ha a nemzetközi tőkeáramlás új erőre kap, valamint az uniós támogatáspolitikán belül a vállalkozásfejlesztés előtérbe kerülése. Különösen az agrárium fejlődését segítheti a tudatosabb fogyasztói magatartás, a klímaváltozás jelentette innovációs és technológiai ösztönzés, a minőségi termények előállítására. A pozicionálásból adódó lehetőség határozza meg a turizmus jövőjét is (a Duna, a Dunakanyar és Budapest márkaereje, a termálvizek és a vízi turizmus különleges adottságai) – valamint rámutat a piaci rétegzettség erősödésére, az adekvát szolgáltatási stratégiák kialakításának szükségére. A megye földrajzi elhelyezkedése és az üzleti infrastruktúra kifejezetten kedvez a logisztikai szolgáltatások fejlődésének – európai léptékű KAPU szerep betöltésének.

Veszélyek: Súlyos gondot jelent a természeti erőforrások – erdőterületek, talajvíz és ivóvíz készlet – csökkenése, veszélyeztetése; továbbá az ár- és belvízveszély, a parlagterületek növekedése. Specifikus problémák jellemzik a megyét az urbanizációval, a koordinálatlan szuburbanizációval, a tranzitforgalom erősödésével, a bányászati tevékenységgel kapcsolatban – beleértve a tömegesen épített lakóparkok, a közlekedési hálózat, fenntarthatóságát (leromlás, értékcsökkenés, degradáció), a települések gazdasági és közlekedési töredezettségének fennmaradását, vagy a dezintegrációt. A területi és társadalmi kohéziót gyengíti a diplomások, vagy a szakképzett aktív munkaerő ki- és elvándorlása, a kereslet és a szolgáltatott képzések közötti olló nyílása, a szociális ellátásban megfigyelhető területi különbségek.

A dezintegráció veszélye a gazdaságban is jelen van. Pest megye üzleti és fizikai infrastruktúra hiányosságai – és a szükséges fejlesztések esetleges jövőbeni elmaradása – mellett a COVID miatti gazdasági válság nagy kockázatot jelent a megye gazdaságára. Annak ellenére, hogy Pest megye az egyetlen olyan térsége az országnak, ahol az innováció járások közötti kapcsolódása viszonylag fejlett, e relatív fejlettség csak országon belüli összehasonlításban számottevő, már európai méretekben nem az, és nem generál automatikus fejlődést, nem alapozza meg a megcélzott nemzetközi szolgáltató HUB szerepét. A metropolisztérség klasztereinek törékenysége, valamint a helyi gazdaság integrációja és a kistérségek közötti gazdasági, szolgáltató szerep, a haránt-irányú kapcsolódás hiánya miatt a növekedés és a foglalkoztatás jelentős romlása is elképzelhető, különösen egy kedvezőtlen, inkonzisztens szabályozási, támogatási, adópolitikai helyzetben. Ez esetben Magyarország növekedési célkitűzései nem teljesülhetnek.

A felelős területgazdálkodás, a fenntartható településtervezés elmaradása, a nem megfelelő zöld és kékinfrastruktúra fejlesztések, illetve azok hiánya, elmaradó energetikai fejlesztések esetén a megye kitettsége a klímaváltozásnak jelentősen megnő. A természeti erőforrások, a környezet túlhasználata a biodiverzitás csökkenéséhez, természeti értékeink pusztulásához vezethet, amelynek jelentős negatív társadalmi, gazdasági következményei vannak.

4 A célrendszer átfogó, stratégiai és horizontális céljainak ismertetése, a jövőkép bemutatása

4.1 Pest megye jövőképe

A Pest Megyei Területfejlesztési Konceptióban megfogalmazott jövőkép a következő: **„Európai térben versenyképes, minőségi életfeltételeket biztosító Pest megye”**. Ez a jövőkép több folyamat megvalósulása esetén válik valósággá.

„Pest megye szerves és alkotó módon része a Budapest, valamint a hazai „csapágyvárosok”, a kapcsolódó megye (és ország) határon túli területek alkotta metropolisztérképnek, amely fejlett termelési és szolgáltató központja az európai gazdasági térnek, s azon belül motorja, illetve csomópontja a feltörekvő kelet-európai országok gazdasági növekedésének és társadalmi megújulásának.”³

„A metropolisztérkép versenyképessége az itt élő emberek tudásán, szorgalmán és kreativitásán, az itt tevékenykedő közösségek együttműködésén, valamint a térség vállalkozásai és a rendelkezésre álló természeti és kulturális háttér által megalapozott – sokszínű, innovatív és dinamikusan fejlődő – üzleti környezetén alapszik...” „...A metropolisztérkép erős márkaértékkel, kiegyensúlyozott térszerkezettel és az erőforrások hatékony felhasználására vonatkozó képességgel rendelkezik.”

„...A megyén belüli térségek megkülönböztető erővel bíró technológiai és gazdasági profittal rendelkeznek; a gazdasági és intézményi városközpontok fejlett vállalkozási övezetet, hatékonyan összekapcsolódó városhálózatot alkotnak. A megye kulturális- és tudásközpontjai, valamint a technológiai-, ipari-, és a növekedési pólusai jelentős mértékben hozzájárulnak a metropolisztérkép növekedéséhez, erősítik nemzetközi versenyképességét és innovációs teljesítményét.”

„Gazdasága kiegyensúlyozott, urbánus és vidéki térségeiben is több lábon áll. Hatékonyan kihasználja a helyi adottságokra alapozható, valamint a főváros közelségéből adódó lehetőségeket; biztosítva így a kiterjedt foglalkoztatást, valamint a jövedelmek növekedését”

4.2 A megyei területfejlesztési koncepcióban rögzített célrendszer szöveges bemutatása

A megyei helyzetértékelés alapján, az elmúlt évtizedben végbemenő folyamatokat elemezve, a fővárossal és a tágabb környezettel való kapcsolatrendszerértékelve, figyelembe véve a lehetséges jövőképek átgondolása során felvázolt forgatókönyveket, Pest megye átfogó- és stratégiai célok kitűzésével és azok megvalósításával tartja lehetségesnek a jövőképben vázolt társadalmi, gazdasági és térszerkezeti „célállapot” elérését.⁴

A gazdasági környezet „megújítása”, mint általános cél, tehát azt a következtetést fejezi ki, hogy Pest megye Területfejlesztési Konceptiójának átfogó, valamint stratégiai és horizontális célkitűzései eléréséhez jelentős hatékonyságnövelésre van szükség az endogén erőforrások, valamint a térszerkezeti adottságok kihasználásában, valamint a vállalkozások és intézmények együttműködésében, ami alapvető változást feltételez a gazdaság működésében. Pest megye valamennyi célkitűzésében érvényre kívánja juttatni azt a törekvését, hogy a gazdasági, társadalmi és területi fejlődéshez alapvető gazdasági szerkezetváltásra van szükség.

Arra a megállapításra jutottunk, hogy a jövőképben felvázolt, „Európai térben versenyképes, és minőségi életfeltételeket biztosító Pest megye” célkitűzés megvalósításának alapja az, hogy a térség gazdasági környezetét megújítsuk, ezért a megyei koncepció alapvetően a versenyképesség és a hatékonyság javítására fókuszál. Természetesen a gazdasági megújulás nem mehet végbe sem a megye társadalmában megvalósuló megújulás, sem a makro- és mikroregionális térszerkezetben szükséges átalakítások végrehajtása nélkül.

³ Forrás: Pest Megyei Területfejlesztési koncepció

⁴ 1. sz. melléklet: Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió átfogó, stratégiai és horizontális céljai

Mindazok a változtatások, amelyeket a koncepció célrendszerén alapulva a következő nagyjából 10 évben, de azon belül is a 2021-2027 közötti európai uniós költségvetési időszakban térségünkben végre szeretnénk hajtani, együttesen fogják eredményezni reményeink szerint a térség gazdasági megerősödését, egy egészségesebb és hatékonyabb társadalom épülését és a természeti környezetével összhangban lévő organikus élettér, fenntartható környezet megvalósítását.

A célrendszer struktúrájának felépítése során három nagy átfogó célt határoztunk meg.

- i. **Társadalmi megújulás** (Testben és lélekben egészséges, együttműködő egyén és közösségek);
- ii. **Gazdaság dinamizálása** (Az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira építve);
- iii. **Térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása** (A lokális és makrotérségi érdekeket kiszolgálni tudó, fenntartható környezet);

Az átfogó célokon belül ágazati és területi stratégiai célokat egyaránt kitűztünk. A stratégiai célok teremtik meg a Stratégiai Program gerincét. Átfogó területi célokat is megfogalmaztunk, amelyek a térszerkezet kiegyensúlyozása irányába tesznek lépéseket, úgy hogy a fenti átfogó stratégiai célok teljesülését is segítik.

Horizontális célok is megfogalmazásra kerültek, melyek olyan jellegű kitűzések, melyeknek jellegüknél fogva szükséges valamennyi stratégiai célt áthatniuk, hatásuk nem korlátozódhat egyetlen szegmensre sem önállóan. Ezért itt jelenik meg például a partnerség, a kohézió és szociális felzárkóztatás és az értékek megőrzése, identitás erősítése, illetve a hatékonyság javítása és az innovativitás.

4.3 Átfogó célok jellemzése

4.3.1 Társadalmi megújulás

Az egyén a közösségek, a társadalom egészének megújulása, megújítása nélkül nem várható a gazdaság fellendülése sem. Ezért meggyőződésünk, hogy minden további fejlődés alapja az, hogy gyökeres változások induljanak el a megye társadalmában az egyén, a család és a nagyobb közösségek szintjén egyaránt. Ahogy a koncepcióban megfogalmaztuk: *az egyén szintjén nem csak a testi, hanem a lelki egészségi állapot javítása is célunk, sőt ez utóbbi megelőzi az előbbi. Fentiekkel összefüggésben elengedhetetlen az erkölcsi-etikai fejlődés és nevelés is. Azok a személyek képesek egészséges, jól működő családokat alkotni, társadalmat építeni, akik testi és lelki egészséggel rendelkeznek, vagy valamilyen betegség, fogyatékosság mellett megfelelő ellátásban részesülnek, kiegyensúlyozottak, megfelelő öntudattal és önértékeléssel bírnak.*

Értékrendünkben a család, a családi értékek nagyon fontosak. Fontos családpolitikai szempontból, hogy a további népességcsökkenést képesek legyünk megállítani és fontos az egyén biztonsága szempontjából is, hiszen a kiegyensúlyozott érzelmi- és tudati háttérrel biztosító család minden esetben és élethelyzetben támaszt tud nyújtani a tagjainak.

A családok megerősítése után a közösségek erősítése, a közösségi értékek középpontba helyezése jelenti számunkra a következő feladatot. A jövőben az együttműködésekre, azok építésére, azok intézményesítésére szeretnénk nagyobb hangsúlyt fektetni. Az együttműködések nagyban javíthatják a szociális biztonság megerősítését is. A közösségek megerősítésében támaszkodni szeretnénk a civil szervezetek és egyházak munkájára is. Általános tapasztalatunk, hogy mai társadalmunkban a rászorultság egy szégyellnivaló, megvetendő állapotot tükröz, amely gondolkodást gyökeresen meg kell változtatni. Az önmaga sorsáért felelős egyén fogalmából következik, hogy önhibáján kívül kerül olyan helyzetbe, amelyben a szolidaritást és egyenlőséget valló közösségek segítséget tudnak nyújtani.

Az egyén megújulásának része a saját maga iránt való növekvő igényesség, saját maga tudásának és képességeinek fejlesztése. Ebben szeretnénk segítséget nyújtani úgy, hogy támogatjuk az egész életen át való tanulást, a felnőttképzést, a duális, az informális és nonformális képzés fejlesztését a korszerű gyakorlati tudás és versenyképes munkavállalói készségek, kompetenciák érdekében és általában a humántőke fejlesztését.

4.3.2 Gazdaság dinamizálása

Pest megye gazdasága sok szempontból kétarcú, átmenetet képez a nagyvárosi, és a vidéki terekre jellemző gazdaság szerkezet között. Egyszerre vannak jelen benne a hagyományos termelő tevékenységek és az innovatív termelés, szolgáltatás. A térség vállalkozásai gyakran önmagukban egyesítik a múlt, a jelen és a jövő termelési technológiáit, termelési folyamatait, kultúráját. A megyének ez a tulajdonsága a tervezés során azt jelentette nekünk, hogy nem tudtunk egyféle választ adni a felmerülő problémákra éppen azok összetettsége miatt.

Vannak innovatív termelésre és szolgáltatásokra épülő gazdaságú húzóterseink, ahol a jó adottságoknak köszönhetően a vállalkozás intenzitás is igen magas, és vannak a fejlődésben leszakadó térségeink, ahol az erőforrások szűkösebben állnak rendelkezésre, döntően a hagyományos gazdasági tevékenységek a jellemzők és még a meglévő adottságok sincsenek megfelelően kihasználva.

Gazdaságfejlesztési elképzeléseinkben, egyrészt a megye gazdasága szempontjából meghatározó súlyú és jelentőségű, stratégiai ágazatok fejlesztésére kívánunk kiemelten fókuszálni, másrészt viszont a speciális adottságú és helyzetű térségeink gazdaságfejlesztését szeretnénk komplexen, területi programok keretében megvalósítani. Javaslataink között megjelenik az „újjgazdaság” fejlesztése (technológia és tudás intenzív, az innovációra, a kreativitásra építő gazdaság) mellett, a hagyományos (feldolgozóiparra, mezőgazdaságra, építőiparra építő) ágazatok fejlesztése is. Pest megye fejlődésében kiemelt szerepet szánunk **a gépipar, fejlett feldolgozóipar a gyógyszeripar, az IKT szektor valamint a kereskedelem, logisztika** fejlesztése.

Fontos, hogy a megyei vállalkozásokat ösztönözzük a világgazdaság új kihívásainak való megfelelésre, a fenntarthatóságot, a körforgásos gazdaság alapelveit szem előtt tartó innovációkra, mivel ez megfelelően korai belépés esetén jelentős versenyelőnyt jelenthet, későbbi bevezetése pedig segíthet a piaci pozíciók megtartásában.

Megállapítható az is, hogy a Pest megyei vállalkozások erőssége kifejezetten az új, vagy korszerű tudás alkalmazása, adaptálása. A vezető technológia-felhasználó vállalkozások hozzájárulása ezért kimagasló a gazdaság termelékenységének növekedéséhez, valamint fontos szerepük van a foglalkoztatás bővítésében. Kiemelten fontos hogy a vállalati innováció egyre több vállalkozás életében töltsön be fontos szerepet, hiszen ez az alapja a megfelelő piaci alkalmazkodásnak.

A gazdaság dinamizálását területi és ágazati programokkal kívánjuk elérni, valamint jelentős hangsúlyt szeretnénk fektetni a befektetés ösztönzésre, a vállalkozásfejlesztésre és a foglalkoztatottság növelésére.

4.3.3 Térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása

Pest megye, a Metropolisz Térség centrális elhelyezkedésénél fogva Magyarország és Közép-Európa térszerkezetének jelentős csomópontja, azonban annak makrotérségi közlekedési elemeinek, nemzetközi és országos multimodális kapcsolati elemeinek megtervezésére és megvalósítására nincs hatáskörünk. A terület kiegyensúlyozottabb fejlődését, annak európai pozícióinak betöltését jobban szolgáló térstruktúra kialakítására vonatkozóan azonban határozott elképzeléseink vannak és azt a megye szempontjából is stratégiai célnak tekintjük.

Ugyancsak stratégiai célunk a térség kohéziójának javítása érdekében a megye belső közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése, kiemelten kezelve a térségközpontok és vonzaskörzetük közlekedésének és az elővárosi közlekedés fejlesztését.

Budapest központi szerepét nem megkérdőjelezve, hanem inkább megerősítve olyan policentrikus térben gondolkodunk, ahol koordinált térségfejlesztéssel, takarékos területhasználatot valósítunk meg, az épített és környezeti értékek megóvásával és fejlesztésével pedig vonzó életteret alakítunk ki. Ebben a policentrikus térben fontos szerepük van a kisvárosok és térségeik összekapcsolásának, a nagyterület és Budapest kapcsolatainak közös menedzselésének. Szakítani kívánunk a határtól határig való tervezéssel, mert egyre összetettebb világunkban csak így tudunk folyamatokat komplexen

kezeleni. Ebben a nagyobb kontextusban tudunk például a klimatikus változásokra megfelelően reagálni.

A társadalmi egyeztetés folyamán többször megjelent annak az igénye, hogy a településeken további infrastruktúrafejlesztésekre van szükség. Erre utal a települési szereplők nagyszámú és még nagyobb összegű javaslatcsomagja is. Azt gondoljuk, hogy fontos települési szintről fentebb lépni és térségi szinten vizsgálni a szükségleteket és lehetőségeket, hogy kiegyensúlyozott fejlesztés tudjon megvalósulni.

4.4 Horizontális célok jellemzése

A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepcióban megjelenő horizontális célok olyan speciális szempontok, melyek értékválasztásban-, szemléletmódban minden megfogalmazott cél esetében áthatják a fejlesztési elképzeléseket.

Horizontális célként jelenik meg a területi és társadalmi kohézióra való törekvés, a fenntarthatóság szempontja valamennyi fejlesztés esetében, a klíma és energiapolitika. Ez utóbbihoz szorosan kapcsolódik a rendelkezésre álló erőforrásokkal való átgondolt és takarékos gazdálkodás, azaz az emberi és gazdasági tevékenységek hatékonyságának növelése, amely egy szűkülő erőforrásokkal rendelkező világ legfontosabb vezérelve kell, hogy legyen. Ez azonban csak folyamatos alkalmazkodással, gazdasági, társadalmi és környezeti innovációk révén érhető el. Fontos horizontális célunk a partnerség és együttműködés fenntartása, sőt elmélyítése, mert azt gondoljuk, hogy a fejlesztések akkor tudnak igazán hasznosulni, ha az érdekelt szereplők között megfelelő a párbeszéd, folyamatos a kapcsolat, a térségi szinergiák működnek.

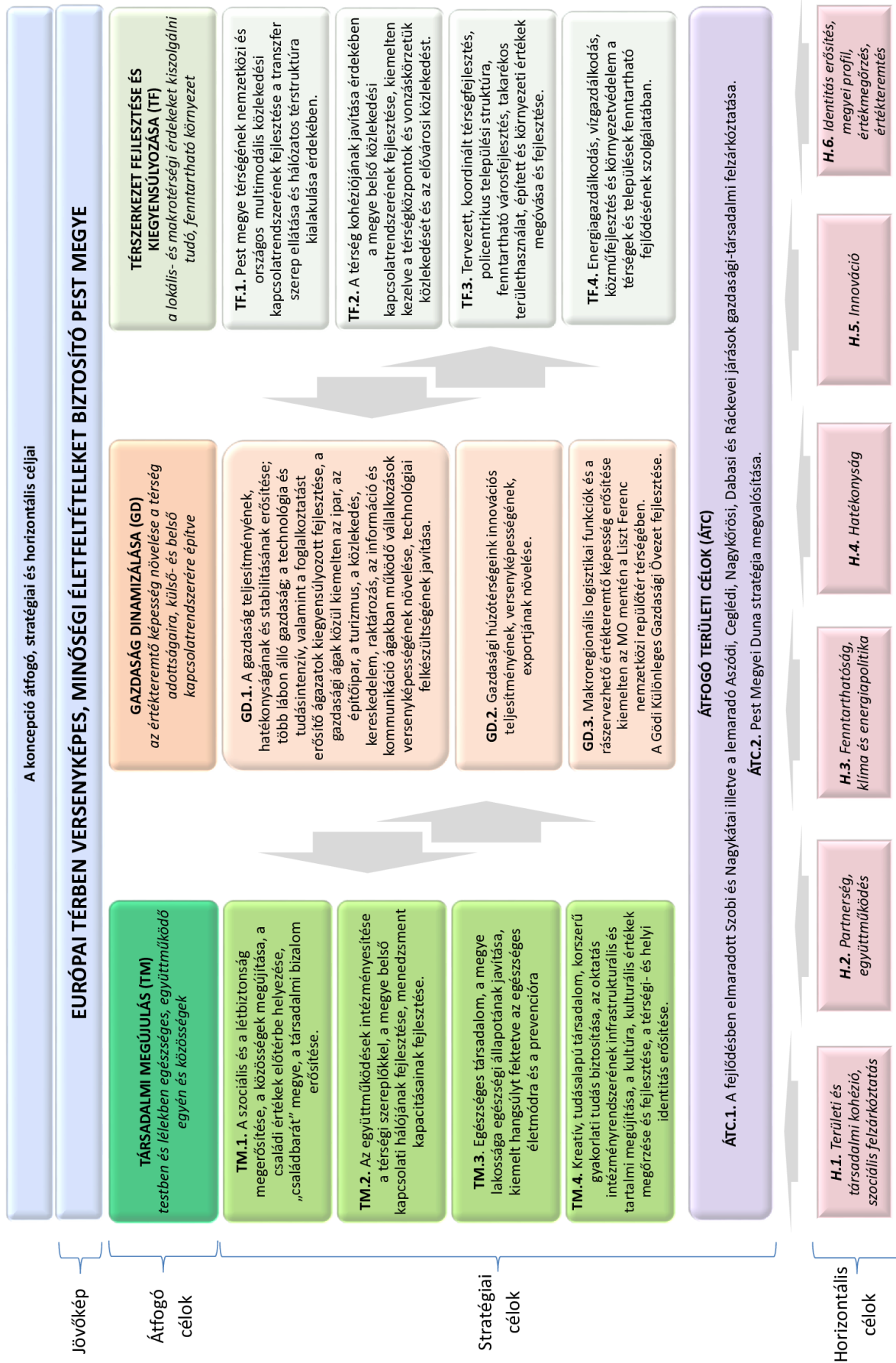
Amennyiben a horizontális célokat lehetséges fontossági sorrendbe rendezni, akkor biztosan előkelő helyen szerepelne a térségi identitás megőrzése és fejlesztése. *„A rendkívüli mobilitás, a népesség növekedése, illetve a népességcsere, továbbá a gazdasági és társadalmi változások gyors üteme és nem utolsósorban a főváros „gravitációs ereje” komoly kockázatot jelent a hagyományosan erős nemzetiségi-, kulturális és gazdasági gyökerekkel rendelkező települések számára.”*⁵ Véleményünk szerint a helyi értékek,- identitás-, közösségek fejlesztésének gazdasági haszna egyértelműen meghatározható.

4.5 Átfogó területi célok

A főváros fejlesztő hatása a fővárostól távolodva az elérési idő növekedésével párhuzamosan csökken. Így a szuburbanizáció hajtotta kedvező demográfiai változások a távolabb elhelyezkedő térségeket egyre kevésbé érik el. A megyén belül emiatt egyfajta belső periféria alakult ki. Így pedig állami beavatkozás nélkül nehéz új tőke bevonása a térségbe, hazai, vagy külföldi befektetők meggyőzése a termelésük áthelyezésére, vagy helyi bővítésére vonatkozó döntésük meghozataláról. E lemaradó térségek felzárkóztatása csak komplex módon, előre meghatározott tervszerű módon történhet meg, ugyanis a gazdaság dinamizálásához előbb a leszakadást okozó társadalmi, közlekedési okok megszüntetésére van szükség. Ugyanakkor ennek a térnek a szorosabb bekapcsolása a megye és a metropolisztérség gazdaságába és társadalmába, óriási növekedési potenciált rejt.

A Duna Stratégia már régóta szolgálja a folyam által összefűzött országok és régiók együttműködését és együttgondolkodását. A jelenkor kihívásai miatt sosem volt ilyen fontos az együttes gondolkodás és cselekvés, hiszen a klímaváltozás a Dunát sem hagyja érintetlenül és egyre inkább ezen országok és régiók egymásra utaltsága válik igazi hajtóerővé. Fontosnak tartjuk tehát a közösséghez való tartozás megjelenítését és a közös cselekvés gyakorlatának megteremtését.

⁵ forrás: Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció 2013

2. ábra Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció célrendszere

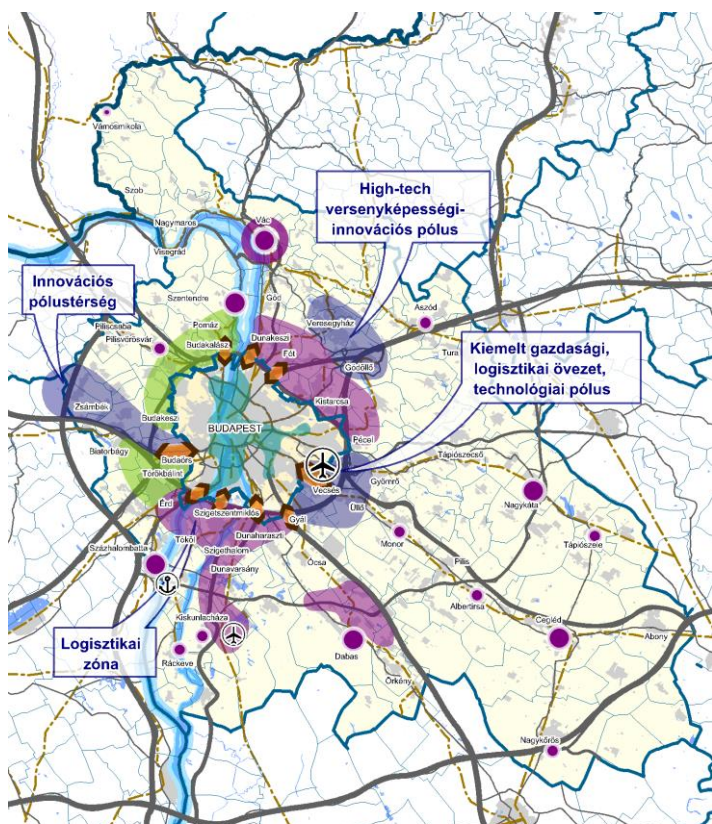

4.6 A területi célokhoz kapcsolódó megyei kiemelt fejlesztési térségek kijelölésének indoklása

Pest megye korántsem egységes szerkezetű és fejlettségű térség. Gazdasági fejlettségében elkülönül egymástól az agglomeráció övezete, mely kissé lemaradva helyezkedik el Budapest mögött és az agglomerációtól távolabbi, megyehatár menti kistérségei, melyek inkább a szomszédos megyék fejlettségi szintjén állnak.

A megyén belül megtalálhatóak olyan magasan fejlett központok is, mint a Budakeszi járás, mely az ország „leggazdagabb” járása az egy főre jutó adóköteles jövedelem tekintetében (2020-ban ez 1 586 970 Ft/év/fő volt).⁶ Továbbá országos jelentőséggel bíró pólusképző térségek is jelen vannak (Gödöllő – Veresegyház, Érd - Százhalombatta), ahol a népesség, a gazdasági erő és az innovációs teljesítmény együttesen meghaladja számos magyar nagyváros hasonló mutatóit.

A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepcióban több pólustérséget is kijelöltünk, melyek élenjárnak bizonyos szegmensek terén.

- **Logisztikai zóna:** Érd, Százhalombatta, Szigetszentmiklós, Gyál, Dunakeszi, Fót, Kistarcsa, Dabas, Újhartyán
- **Kiemelt gazdasági-logisztikai zóna:** Vecsés, Gyömrő, Üllő, Pécel,
- **High-tech versenyképességi-innovációs pólus:** Veresegyháza, Gödöllő,
- **Innovációs zóna:** Budaörs, Zsámbék, Budakeszi, Budakalász,

A koncepcióban rögzítettük, melyek a leszakadóban lévő térségeink. A népesség összetételének (korosztályok, képzettség, aktivitás) tekintetében kimutatható hátrányban van az **Ipoly-mente, Aszódi és Nagykátai járás**. Átlag alatti vállalkozássűrűség jellemzi a Szobi, Nagykátai, Ceglédi, Aszódi, Monori, Gyáli, Dabasi járásokat. Ezekben a térségekben magasabb a mezőgazdaság, ipar és építőipar aránya, alacsonyabb a szolgáltató szektor aránya. Különösen Cegléd, Nagykőrös, Abony térségére jellemző a hagyományos mezőgazdaság és élelmiszeripar útkeresése. Mivel ezek a térségek Pest megyén belül nem rendelkeznek megfelelő közlekedési kapcsolattal, ezért elmaradtak a külföldi

3. ábra A gazdaságfejlesztés speciális célterületei Pest megyében

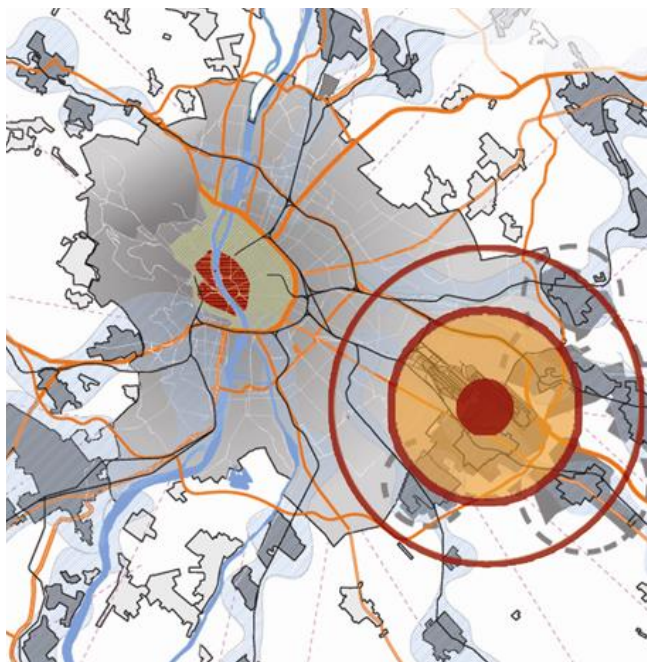
működő tőke beruházások is. A legkedvezőtlenebb közlekedési kapcsolatok az Ipoly mentét, a Ráckevei és a Nagykátai járásokat jellemzik. A hátrányos helyzetű térségekre általánosan igaz, hogy a népesség jelentős része alacsonyan iskolázott, vagy elavult képzettséggel rendelkezik. Ezt a folyamatot erősíti, hogy a piacképes képzettséggel rendelkezők elvándorlásával tovább csökken az aktív keresőképes lakosság aránya. A folyamat a települések demográfiai megújuló képességének esélyét is visszaveti.

⁶ forrás: KSH

A leszakadás irányába mutató folyamatokat a helyi erőforrásokra alapozva, célzott módon kívánja megállítani Pest Megye Önkormányzata. Meghatározásra került a leginkább érintett 7 térség. A Szobi, az Aszódi kistérség, a Nagykátai, a Ceglédi és Nagykőrösi, valamint Dabas és Ráckeve járása.⁷

Pest megye rendelkezik olyan térségekkel is, melyek fejlesztésével jelentős tovagyrúzó hatást lehet elérni közvetlenül a velük szomszédos leszakadó területeken, de fejlesztésüknek országos kihatásai is lehetnek. A térségek egyike az ország gazdaságfejlesztésének egyik legnagyobb fejlődési potenciállal rendelkező térsége az általunk Ferihegyi Gazdasági Övezetnek elnevezett, a repülőtér tágabb környezetét magába foglaló térség. A nemzetközi repülőterek és vonzáskörzetük minden országban kiemelt jelentőséggel bírnak a gazdaságfejlesztés szempontjából, hiszen rendkívül nagy személy-és áruforgalmat bonyolítanak le, ehhez a szolgáltatások széles skálája kapcsolódik, s az értékteremtési folyamatok közül egyre több termelő- és feldolgozó kapacitás is ezekbe az övezetekbe összpontosul.

4. ábra Ferihegyi gazdasági övezet közvetlen hatásterülete

Pest megye esetében ezeket a lehetőségeket bővíti, hogy a Budapest és a megye határán lévő repülőtér egy egyébként is rendkívül dinamikus fejlődő logisztikai övezet, intermodális csomópont része, hogy a vasúti és közúti kapcsolatrendszer, az autópályák, az M0-ás körgyűrű rendkívül kedvező fejlesztési és elérhetőségi feltételeket biztosítanak.

Ehhez hasonló gyors növekedéssel jellemezhető térség a **Gödi Különleges Gazdasági Övezet**, mely számos jelentős vállalatnak ad otthont közöttük a Samsung akkumulátor gyára, amely világszinten is jegyzett termelő egység. Ez a gazdasági övezet is kitűnő közlekedési adottságokkal rendelkezik köszönhetően a vasúti összeköttetésének, illetve az M2 és M0 gyorsforgalmi utaknak.

4.7 A megyei stratégiai programban bemutatott célrendszer külső és belső koherenciájának bemutatása

Budapest és a szomszédos megyék átfogó céljai is tartalmaznak humán, gazdasági és a természeti erőforrásokkal kapcsolatos fejlesztési elképzeléseket. Pest, Bács-Kiskun, Fejér és Komárom-Esztergom megye átfogó célkitűzései között megjelennek a periférikus és vidéki térségek felzárkóztatása, ill. egyedi térséghez sajátos, adottságaikhoz igazodó fejlesztési célok is. Pest megye a szomszédos megyékkel egyeztetve készítette el fejlesztési koncepcióját, mely egyeztetés megelőzte a társadalmi vitát. Így olyan koncepciók készültek minden megyei szereplő részéről, melyek koherenciában állnak egymással.

A területfejlesztési program egyértelműen épít a Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció célkitűzéseire és tartalmára, ez teremti meg a program belső koherenciáját, és logikus egymásra épülését. Természetesen mind a koncepció mind pedig a program tervezésekor figyelembe vettük az ágazati stratégiákat, programokat, illetve országos és megyei terveket, illetve az 2021-2027 időszakra vonatkozó operatív programok tervezeteit.

⁷ forrás: Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció (2013)

A megye és a települési önkormányzatok szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bír a Terület és Településfejlesztési Operatív Program Plusz, amely a hazai területfejlesztési politika alapvető irányait szabja meg. Mind a prioritások, mind a fejlesztési kezdeményezések közvetlenül építenek ennek tartalmára.

Pest megye számára nagyon fontosak az ágazati operatív programok is, hiszen ezek az operatív programok további forrásokat teremtenek a gazdasági szereplők, intézményi és infrastrukturális fejlesztések végrehajtására, humán és környezeti programok megvalósítására. A legfontosabb ágazati operatív programok, amelyekkel közvetlen kapcsolatban áll a program, a Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz, a Digitális Megújulás Operatív Program Plusz, Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz, Környezeti és Energetikai Hatékonysági Operatív Program Plusz, Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz. Mindegyik ágazati operatív programra foglalmaztunk meg konkrét fejlesztési elképzeléseket, melyeket az ő keretükből szeretnénk megvalósítani a megyében. Ezek a fejlesztések illeszkednek az ágazati operatív programok prioritásstruktúrájához, valamint kimutatható hatással lennének a környező konvergencia régiók számára is. A konkrét javaslatainkat a Pest Megyei Területfejlesztési Stratégia Operatív Programrésze tartalmazza.

A célrendszer kapcsolata a területi és ágazati operatív programhoz való kapcsolódás mellett a Nemzeti Vidékstratégiához, a Duna Régió Stratégiához, III. Nemzeti Környezetvédelmi Programhoz, a Nemzeti Fenntartható Fejlődési keretstratégiához, Nemzeti Éghajlat változási Stratégiához, Magyarország vízgyűjtő-gazdálkodási tervéhez, valamint az OTR-ről szóló 2003. évi XXVI.sz. törvényhez is kimutatható.⁸

4.8 A tervezési környezet meghatározó EU 5. tematikus célkitűzésének bemutatása

A regionális fejlesztési beruházások erőteljesen az 1. és 2. célkitűzésre helyezik majd a hangsúlyt. Az ERFA és a Kohéziós Alap erőforrásainak 65 %-85 %-át e prioritásokra allokálják, a (tagállamok) relatív gazdagság(á)tól függően.

- **Intelligensebb Európa:** az innováción, a digitalizáción, a gazdasági átalakuláson és a kisvállalkozásoknak nyújtott támogatáson keresztül
- **Zöldebb, karbonmentes Európa:** a Párizsi Megállapodás végrehajtásával, valamint az energiaügyi átállásba, a megújuló energiaforrásokba és az éghajlatváltozás elleni küzdelembe való befektetéssel
- **Jobban összekapcsolódó Európa:** a stratégiai szállítási és digitális hálózatokkal
- **Szociálisabb Európa:** a szociális jogok európai pillérének megvalósításával, valamint a minőségi foglalkoztatás, az oktatás, a készségek, a társadalmi befogadás és az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés támogatásával
- **A polgáraihoz közelebb álló Európa:** a helyileg irányított növekedési stratégiák és a fenntartható városfejlesztés Uniós-szerte való támogatása révén.

5 Prioritások azonosítása és rendszerezése

Pest megye területfejlesztési programjában olyan cselekvési prioritásokat állítottunk fel, olyan fejlesztési kezdeményezéseket jelöltünk ki, amelyek képesek a gazdaság, a társadalom és a környezet fenntartható egyensúlyának irányába mozdítani megyénket. Az elkövetkező évek, évtizedek jelentős kihívásokat támasztottak velünk szemben, így rendkívül sok múlik azon, hogy ebben a 10 éves időszakban, milyen válaszokat tudunk adni ezekre a kihívásokra és hogyan tudunk alkalmazkodni a globális változásokhoz.

⁸ forrás: Pest Megye Területfejlesztési Koncepció, területi (Társadalmi, gazdasági) hatásvizsgálat és Környezeti értékelés

A 2021-2027-es tervezési időszakra a korábbinál kevesebb öt cselekvési területet (prioritást) határoztunk meg, ám ezek kiterjednek a megye életének, gazdaságának szinte minden területére. Ezek a következők:

I. Prioritás: *Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása*

A prioritás a megye gazdaságának megerősítését, a vállalkozások versenyképességének, hatékonyságának javítását célozza, különös tekintettel a megye húzóágazataira és gazdasági szempontból kiemelt jelentőségű térségeiben

II. Prioritás: *Szolidáris Pest megye: a megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Szobi, Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése*

A prioritás a megye leszakadó járásainak komplex fejlesztését célozza, melyben első sorban a társadalmi kohézió, felzárkózás, esélyegyenlőség megteremtésén keresztül kívánjuk megteremteni a hosszú távú fejlődés alapjait, egyúttal lépéseket teszünk a közlekedés helyzetének javítására és ezek eredőjeként a helyi gazdaság megerősítésére.

III. Prioritás: *Élhető Pest megye: közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében*

A megye kiváló közlekedés földrajzi helyzetére alapozva kívánjuk megerősíteni a megye és az egész nagyrégiónak a transzeurópai közlekedésben betöltött szerepét, oly módon hogy egyúttal a megye belső közlekedési kapcsolatainak fejlesztésére is nagy hangsúlyt fektetünk, hiszen a közlekedés elemeinek készen kell állniuk a két szintű makroregionális és az intraregionális közlekedés fenntartható kiszolgálására.

IV. Prioritás: *Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért*

A prioritás egy a mainál kiegyensúlyozottabb policentrikus térszerkezet létrehozását célozza, mindezt úgy, hogy az egyes települések környezetükkel összhangban, fenntartható módon működjenek, az ott élők számára kedvező lakó és életkörülményeket teremtve.

V. Prioritás: *Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése*

Az egyén boldogulása a társadalom megfelelő működésének az alapja, a prioritás a magas színvonalú egészségügyi, oktatási, rekreációs és kulturális szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést kívánja megvalósítani.

6 A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepcióban meghatározott célok és a Stratégiai Program kapcsolatainak azonosítása

A Pest Megyei Stratégiai Program prioritásai a Pest Megyei Területfejlesztési koncepcióban megfogalmazott stratégiai célokon alapulnak. Összesen öt prioritást fogalmaztunk meg, melyek meghatározásánál arra törekedtünk, hogy - tekintettel a megye sokszínűségére - valamennyi Pest megye fejlődését meghatározó, a megye szereplőinek fontos kitérési lehetőséget rögzítsünk. A Területfejlesztési Koncepció által meghatározott stratégiai célok, egyszerre több prioritásban is megjelennek. A társadalom, gazdaság és környezet közvetlen kölcsönhatásai miatt alig van olyan cél, amely valamilyen módon nem jelenik meg több prioritásban.

Területfejlesztési Konceptió Stratégiai céljai		I. Prioritás: Versenyképes Pest megye: a megyetöbb lábón álló gazdaságának dinamizálása	II. Prioritás: Szolidáris Pest megye: Pest megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térsegeinek (Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése	III. Prioritás: Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében	IV. Prioritás: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért	V. Prioritás: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése
TÁRSADALMI MEGÚJULÁS (TM) – testben és lélekben egészséges, önmaga sorsáért felelős egység, együttműködés a közösségek, valamint az egyén és közösségek között	A szociális és létbiztonság megerősítése, a közösségek megújítása, a családi értékek előtérbe helyezése, „családbarát” megye, a társadalmi bizalom erősítése. (TM.1.)		X		X	X
	Az együttműködések intézményesítése a térségi szereplőkkel, a megye belső intézményfejlesztése, menedzsment kapacitásának fejlesztése. (TM.2.)	X	X		X	X
	Egészséges társadalom, a megye lakossága egészségi állapotának javítása, kiemelt hangsúlyt fektetve az egészséges életmódra és a prevencióra (TM.3.)		X			X
	Kreatív, tudásalapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása, az oktatás intézményrendszerének infrastrukturális és tartalmi megújítása, a kultúra, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése, a térségi és helyi identitás erősítése (TM.4.)		X			X
GAZDASÁG DINAMIZÁLÁSA az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira, külső és belső kapcsolatrendszerére építve (GD)	A gazdaság teljesítményének, hatékonyságának és stabilitásának erősítése; több lábón álló gazdaság; a technológia és tudás intenzív, valamint a foglalkoztatást erősítő hagyományos ágazatok kiegyensúlyozott fejlesztése, a gazdasági ágak közül kiemelten az ipar, az építőipar, a turizmus, a közlekedés, kereskedelem, raktározás, az információ és kommunikáció ágakban működő vállalkozások versenyképességének növelése, technológiai felkészültségének javítása. (GD.1.)	X	X	X	X	X
	Gazdasági húzóterseink innovációs teljesítményének, versenyképességének, exportjának növelése. (GD.2)	X	X	X	X	X
	Makroregionális logisztikai funkciók és a rászervezhető értékteremtő képesség erősítése kiemelten az MO mentén a Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér térségében. A Gödi Különleges Gazdasági Övezet fejlesztése. (GD.3.)	X		X	X	

Területfejlesztési Koncepció Stratégiai céljai		I. Prioritás: Versenyképes Pest megye: a megyetöbb lábán álló gazdaságának dinamizálása	II. Prioritás: Szolidáris Pest megye: Pest megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térsegeinek (Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése	III. Prioritás: Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében	IV. Prioritás: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakóköznyezetért	V. Prioritás: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókát segítő megyei társadalom építése
TÉRSZERKEZET FEJLESZTÉSE ÉS KIEGYENSÚLYOZÁSA a lokális- és makrotárségi érdekeket kiszolgáló tudó, fenntartható környezet (TF)	Pest megye térségének nemzetközi és országos multimodális közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése a transzfer szerep ellátása és hálózatos térszerkezet kialakulása érdekében (TF.1.)			X		
	A térség kohéziójának javítása érdekében a megye belső közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése, kiemelten kezelve a térségközpontok és vonzaskörzetük közlekedését és az elővárosi közlekedést (TF.2.)			X	X	
	Tervezett, koordinált térségfejlesztés, policentrikus települési struktúra, fenntartható városfejlesztés, takarékos területhasználat, épített és környezeti értékek megóvása és fejlesztése (TF.3.)		X	X	X	
	Energiagazdálkodás, vízgazdálkodás, közműfejlesztés és környezetvédelem a térségek és települések fejlődésének szolgálatában (TF.4.)	X			X	
ÁTFOGÓ TERÜLETI CÉLOK (ÁTF)	A fejlődésben elmaradott Szobi és Nagykátai illetve a lemaradó Aszódi, Ceglédi, Nagykovácsi, Ráckevei és Dabasi térségek gazdasági-társadalmi felzárkóztatása (ÁP3.1)		X			
	Pest Megyei Duna Stratégia megvalósítása			X	X	
HORIZONTÁLIS CÉLOK	Területi és társadalmi kohézió, szociális felzárkóztatás		X		X	X
	Partnerség, együttműködés	X	X	X	X	X
	Fenntarthatóság, klíma és energiapolitika	X	X	X	X	
	Hatékonyság	X	X	X	X	X
	Innováció	X	X	X	X	X
	Identitás erősítés, megyei profil, értékmegőrzés, értékteremtés		X		X	X

6. táblázat: A stratégiai célok és prioritások közötti kapcsolatok azonosítása

7 Prioritások bemutatása

7.1 Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása – [I. Prioritás]

7.1.1 A prioritás indoklása és kapcsolódása a koncepcióhoz

A prioritás a megye gazdaságának megerősítését, a vállalkozások versenyképességének, azok működésének hatékonysága javítását célozza, különös tekintettel a megye húzóágazataira és gazdasági szempontból kiemelt jelentőségű térségeiben

Miközben Pest megye gazdaságának súlya az országban betöltött pozícióit tekintve még mindig jelentős, a növekedés üteme lelassult. Ennek oka egyrészt a 2008-ban kezdődő gazdasági válság, illetve a többi régiónál kisebb mértékű EU támogatások voltak. A válságból való kilábalás megtörtént és gyorsuló ütemben állt helyre a megye gazdasága, ami a foglalkoztatási és a vállalkozások teljesítménymutatóiban is megmutatkozott. Azonban a megye versenyképessége és termelékenysége mára elmaradt nemcsak a fővárostól, de egyes gyorsan fejlődő vidéki centrumtérségektől is. A megye gazdaságára minden szempontból jellemző a kettősség: jelen vannak az innovatív, húzó ágazatok és a hagyományos gazdasági tevékenységek egyaránt, miközben teljesen más a Budapest környéki agglomerációs övezet gazdaságának összetétele, lehetőségei, erőforrásai, és más a határ menti térségeké. Összességében elmondható, hogy a megye nem képes megfelelően kihasználni a fővárosi régió és a centrális elhelyezkedés adta gazdasági lehetőségeket.

A vállalkozássűrűség magas a megyében, a vállalkozások döntő többségét a kis és középvállalkozások adják. A vállalkozási kedv a kedvező hazai és világgazdasági környezet, illetve a vállalkozások versenyképességének növelése és általában a vállalkozói környezet javítása érdekében hozott kormányzati intézkedések hatására jelentősen növekedett az utóbbi években. Azonban a megyei mikro- kis- és középvállalkozások éppúgy, ahogyan az ország egészében számos kihívással kell, hogy szembe nézzenek.

Ezek között az egyik legfontosabb kihívást az okozza, hogy a gazdasági válság utáni gyors növekedés a munkaerő piaci tartalékokat fokozódó ütemben szívta fel, amit a növekvő gazdasági aktivitás sem tudott kompenzálni. Egyes ágazatokban jelentős munkaerőhiány alakult ki, de általában is szűkös a szakképzett munkaerő a munkaerőpiacon. A vállalkozásoknak a keresleti piac miatt növekvő bérekkel is szembe kell nézniük, ám ezt a hatást némileg ellensúlyozza a forint gyengélkedése és a lassan, de biztosan növekvő infláció hatása. A másik jelentős probléma, amelyet nemcsak a megyei, hanem az összes hazai vállalkozásnak mielőbb orvosolnia kell, az a termelés hatékonyságának javítása. Ennek elemei a megfelelő termelési feltételek megteremtése és a helyi üzleti környezet javítása, a vállalkozások technológiai fejlesztése, kutatási, fejlesztési és innovációs tevékenységük, digitális transzformációjuk elősegítése és a működésük, üzleti folyamataik újragondolása, innovációja.

A magyar gazdaság rendkívül nyitott, a megye ipari termelésének héttizede kerül exportra, de egyes ágazatokban ez az arány akár a 100%-ot is megközelíti. A jelentős nyitottság mellett továbbra is szükséges a vállalkozások külpiacokra jutásának támogatása, hiszen a vállalkozások „válságállóságán” javít, ha egyszerre több piacon is jelen vannak termékeikkel, szolgáltatásaikkal.

Szintén általánosan jellemző a hazai vállalkozásokra, hogy többségük még nem volt képes termelését, szolgáltatásait a fenntarthatóság szempontjából megvizsgálni és e szempontokat mindennapi tevékenységébe integrálni. Pedig ez a gondolkodás versenyképességi szempontból szintén egyre fontosabbá válik a szigorodó iparági jogszabályok, szabványok bevezetésével és a tudatos társadalmi és környezeti szerepvállalás szükségességének általános felismerésével. A metropolisz térség számára óriási terhet jelent a jelentős mennyiségű háztartási és ipari hulladék kezelése, így különösen fontos és sürgető, hogy a gazdasági szereplői a körforgásos gazdaság megteremtésének irányába tegyenek lépéseket. A vállalkozások teljes tevékenységét (tervezéstől az értékesítésig) átható szemlélet

integrálása révén a vállalkozások képesek lehetnek nemcsak környezetterhelésük csökkentésére, de egyúttal termelési színvonaluk és hatékonyságuk növelésére is.

A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció helyzetfeltárás munkarészében több olyan ágazatot érintő megállapítást tettünk, melyek vagy jelentős fejlődésre képesek és ebben segítenünk kell őket. Fontosnak tartjuk az agrárium termelésben betöltött szerepének erősítését, a termelés fokozását, az élelmiszer feldolgozóipar erősítését, valamint a rövid ellátási láncok térnyerésének elősegítését, beleértve a specifikus logisztikai és nagy-, illetve kiskereskedelmi tevékenységek támogatását. Amennyiben a „Termőföldtől az asztalig (Farm to fork)” és a „Biodiverzitás stratégia” életbe lép, jelentős változásokat hoz majd a helyi mezőgazdaság számára, hiszen a stratégiákban rögzített irányok jelentősen növelik a termelési költségeket és valamelyest rontják a várható termésátlagokat is, köszönhetően az alkalmazott technológiáknak. Ezek miatt a fenti termelési eljárások bár hosszabb távon környezeti és egészségügyi előnyökkel járnak, rövidtávon mégis rontják a mezőgazdaság globális versenyképességét. Azonban az ország más térségeivel szemben Pest megyében akár pilot jelleggel el lehetne kezdeni a stratégiában szereplő technológiai és üzleti modellben megjelenő változások bevezetését.

A megye ipara kiemelkedő jelentőségű számos ágazatában jelentős kapacitások épültek ki. A megye ipara döntően exportra termel, és általában magas hozzáadott értékű termékeket állít elő. Az egyik legerősebb ipari ágazat a járműipar, ahol nemcsak termelés, hanem kutató-fejlesztő kapacitások is kiépültek. A termelési érték alapján jelentős az élelmiszeripar, a számítógép és elektronikai cikkek előállítása, a villamos berendezések gyártása, a fémfeldolgozás és gépgyártás is. Perspektívikus szempontból fontos ágazat a gyógyszeripar, ahol bár a központi K+F+I tevékenység a fővárosra koncentrálódik, de jelentős gyártókapacitásokkal rendelkezik a megye. Az ipar fejlesztése a megye szempontjából kiemelten fontos, több európai nagyváros és környezete küzd jelenleg az újraparosítás problémájával, hiszen a kizárólag szolgáltatásokra épülő helyi gazdaság rendkívül kitétté teszi az adott térséget a piaci változásokkal szemben.

Bár az ország külpiaci szerepére nincs hatással, egy ilyen nagyvárosi térben igen fontos az építőipar és annak helyzete, ezért kiemelten fontosnak tartjuk az itt működő építőipari vállalkozások megerősítését technológiai fejlesztését. Az ágazat termelése (termelékenysége) nagyban hozzájárul a többi prioritásokban jelzett intézkedések sikeréhez, vagy akár azok hatékonyságához. Ráadásul az építőiparhoz köthető a hulladéktermelés jelentős része, így egyáltalán nem elhanyagolható fontosságú az ágazat környezettudatos, a körforgásos gazdaság alapelveit szem előtt tartó technológiai és kapacitás fejlesztése

Pest megyében nemzetközi összehasonlításban is számottevő az informatikai vállalkozások és foglalkoztatottak száma, valamint általában a tudás intenzív tevékenységek és azon belül a tudás intenzív üzleti szolgáltatások aktivitása. Ahogyan a fővárosban és országosan is az IKT szektor fejlődésének elsődleges korlátját a speciálisan képzett munkaerő hiánya jelenti.

A térséget átszövik a nemzetközi közút és vasúti útvonalak, a Duna nemzetközi hajóútvonala is keresztülhalad területén, továbbá itt található az ország legnagyobb forgalmat lebonyolító nemzetközi repülőtere is. Ennek a kitüntetett helyzetnek köszönhetően, ha nem is makroregionális léptékben, de jelentősen fejlődött a logisztika és ezen belül a city logisztika is. A logisztika mára részét képezi a termék előállításnak, illetve az értékesítésnek, az ágazatot a folyamatos innováció jellemzi.

A főváros és a megye együtt mintegy hárommillió fős népesség tömörülést alkot, a nagyrégió működéséhez, gazdasági teljesítményéhez kiemelten járul hozzá a kereskedelem. Bár a kiskereskedelem egy része mára egyre inkább a virtuális térbe költözik egyre inkább a city logisztika teljesítményére alapozva, azért a nagykereskedelem és az élelmiszer kereskedelem továbbra is óriási szerepet játszik ebben a térben.

A magán- és közzsféra szereplőinek összefogásával a Ferihegyi Gazdasági Övezetben célszerű komplex térség- és gazdaságfejlesztési szemlélet alkalmazása. Ez nem csak Pest megye, hanem a Közép-

magyarországi Régió és egész Magyarország érdeke. A fejlesztés továbbgyűrűző hatása Pest megye szempontjából többek között a megye déli-keleti leszakadó területeinek felzárkóztatását is jelentheti.

A Gödi Különleges Gazdasági Övezet fejlesztése kiemelt fontosságú a megye számára, hiszen a Samsung akkumulátorgyára révén olyan magas szintű technológiát igénylő termékek gyártása valósul meg, amely a közeljövő mobilitásának meghatározó eleme. Hatalmas lehetőséget jelentene, ha a gyártás mellett a Samsung fejlesztői kapacitásokat is kiépítene a gyár közelében, hiszen akkor egész ökoszisztéma alakulhatna ki a gyár körül. Azonban az övezetnek nem csak ez a kiemelkedő profilja, hiszen a vasúti járműgyártás területén és a világítástechnikában is vezető vállalkozásoknak ad otthont ez a tér. Mivel az övezet rendkívül kedvező demográfiai és közlekedési jellemzőkkel bír, óriási növekedési potenciállal rendelkezik.

A megye másik kiemelt ágazata a turizmus, amely a COVID miatt szinte egyik napról a másikra került válságba. A megye inkább a főváros turisztikai kínálatához, mint szekunder desztináció csatlakozik, ami a vendégforgalomban és a vendégéjszakák számában is tükröződik. Ám ami korábban hátrány volt, most sok szempontból előnnyé válik, hiszen első sorban a repülőtérre épülő turisztikai szolgáltatások építettek a külföldi vendégforgalomra, a megye többi térségében inkább a belföldi turizmus bírt nagyobb súllyal. Ennek hatásai a vészhelyzet feloldását követően érezhetőek majd.

7.1.2 A prioritás területi vonatkozásai

A prioritásban megfogalmazott gazdasági versenyképességet fokozó intézkedésekre a megye teljes területén szükség van, ugyanakkor vannak olyan intézkedések, amelyek a térbeli munkamegosztás, és a térségek eltérő fejlődése miatt csak bizonyos térségekre kell, hogy korlátozódjanak.

Az elmúlt évtized fejlődése azt bizonyította, hogy a gazdaságfejlesztés hatékonysága nagyban függ az adott tér által biztosított környezet (demográfiai, társadalmi, közlekedési és szolgáltatási) minőségétől, így a fejlesztésekben fontos az egymásra épülés és a fokozatosság érvényesítése. A beavatkozások akkor igazán hatékonyak, ha segítenek az amúgy is megindult térbeli piaci, gazdasági folyamatok érvényesülésében. Ezen gondolatmenet mentén az üzleti infrastruktúra fejlesztése esetében, annak jelentős beruházás igénye miatt a 2021-2027-es időszakban a főközlekedési folyosókkal már feltárt és fejlődésben lévő térségek üzleti környezetét kívánjuk javítani. Az ezen kívül eső, gyakran elmaradott térségekben, elsősorban a fejlődés elsődleges társadalmi, demográfiai, települési infrastrukturális környezetének megerősítését célozzuk (II-V. prioritások), amelyet később követhet az üzleti infrastruktúra fejlesztése, de ezekben a terekben is fontos a vállalkozások technológiai felkészültségének, telephely feltételeinek javítása, digitális transzformációjának fejlesztése és általában is versenyképességük, hatékonyságuk javítása.

A megyei gazdaság egyik kiemelt, területi szempontból jól definiálható kiterjedéssel rendelkező ága a turizmus. Bár a fővároshoz való közelsége miatt bármely térségben pontszerűen kialakíthatók turisztikai szempontból értékes attrakciók, vagy rentábilisan működtethető szálláshelyek, programunkban alapvetően a komplex turisztikai adottságokkal rendelkező térségekre koncentrálunk. Ezek közül hazai viszonylatban is kiemelt jelentőségű a Dunakanyar Kiemelt Turisztikai Térség, amely megyében található területe a Dunakanyar egészét, a Visegrádi hegységet és a Börzsöny területét öleli fel. Szintén országos jelentőségű természeti és kulturális öröksége miatt, ám jelenleg még az előbbinél jóval inkább alulhasznosított térségei a Gödöllői dombság és Galga mente, illetve a Ráckevei-Duna turisztikai térségei. A Duna turisztikai hasznosítása jelenleg elmarad annak potenciáljától, a jelenlegi kihasználtsághoz sokkal nagyobb lehetőségek vannak a vízi turizmus különböző ágaiban. A fővárosiak által leginkább kedvelt és általában aktív turisztikai tevékenység számára lehetőségeket rejtő komplex turisztikai hasznosításra alkalmas a Pilis-Budai térség is. A megye délkeleti részének termálforrásaira és már korábban kiépült fürdőire, valamint az ökológiai szempontból nagy potenciált jelentő vizes élőhelyekre épülve, fürdő és egészségturizmus és ökoturizmus építhető ki. A megyének talán ez a legkevésbé feltárt, turisztikai lehetőségekkel rendelkező területe.

7.1.3 Az I. prioritás kapcsolódása a releváns Európai Unió tematikus célkitűzéshez

Kapcsolódó EU célkitűzés:

- PO1 - *Intelligensebb Európa: az innováción, a digitalizáción, a gazdasági átalakuláson és a kisvállalkozásoknak nyújtott támogatáson keresztül*
- PO2 - *Zöldebb, karbonmentes Európa: a Párizsi Megállapodás végrehajtásával, valamint az energiaügyi átállásba, a megújuló energiaforrásokba és az éghajlatváltozás elleni küzdelemben való befektetéssel*
- PO3 - *Jobban összekapcsolódó Európa: a stratégiai szállítási és digitális hálózatokkal*

7.1.4 Indikátorok, fejlesztési igények, illeszkedés, forrásallokáció meghatározása [I. Prioritás]

Azonosító (intézkedések)	Indikátor	Mérték- egység	Az adat forrása	Célérték
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1)	A befektetés ösztönző tevékenység által generált fejlesztések nagysága	EUR	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1)	A tevékenység eredményeképpen fejlesztett területek nagysága	ha	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1)	Tanácsadói programban részt vevő vállalkozások száma	db	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1)	A támogatott inkubátorházak, ipari, illetve tudományos technológiai parkok, ipari területek, valamint logisztikai központok által nyújtott szolgáltatásokat igénybevevő vállalkozások száma	db	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1)	Támogatott vállalkozói parkok, inkubációs parkok száma	db	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1)	Megújult/új honlapok száma	db	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1)	Támogatott minőség-, környezet- és egyéb irányítási, vezetési, hitelesítési rendszerek szabványok bevezetés, tanúsítás száma	db	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1)	Pénzügyi eszközöket igénybe vevő vállalkozások száma	db	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1)	Pénzügyi eszközöket nyújtó pénzügyi intézetek száma	db	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1) Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (P1.2)	A támogatott klaszterekben, beszállítói hálózatokban és vállalati együttműködésekben résztvevő vállalkozások száma	db	EMIR	n.k.*

Azonosító (intézkedések)	Indikátor	Mérték- egység	Az adat forrása	Céltérték
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1)	A támogatott K+F együttműködésben résztvevő vállalkozások száma	db	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1)	A támogatott kutatási intézményekkel együttműködő vállalkozások száma	db	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1) Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (P1.2)	A támogatott vállalkozások száma	db	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1) Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (P1.2)	A támogatott vállalkozások által teremtett új munkahelyek száma	fő	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1) Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (P1.2)	A támogatott vállalkozások által megtartott munkahelyek száma	fő	EMIR	n.k.*
Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (P1.2)	Létrejött egészségipari központok száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (P1.2)	Támogatott turisztikai attrakciók száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (P1.2)	Támogatott turisztikai szolgáltatások száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (P1.2)	Fejlesztett szálláshelyen eltöltött vendégéjszakák száma	éj	EMIR	n.k.*
Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (P1.2)	Támogatás által indukált beruházások nagysága	EUR	EMIR	n.k.*
Vállalkozások versenyképességének javítása (P1.1) Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (P1.2)	Támogatott kkv-k száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése (P1.2)	A fejlesztés eredményeként korszerű infrastruktúrával ellátott ipari parkok, ipari területek és telephelyek nagysága	ha	EMIR	n.k.*

Azonosító (intézkedések)	Indikátor	Mérték- egység	Az adat forrása	Célérték
Területi fókuszú gazdaságfejlesztés (P1.3)	Beruházások értéke a Gödi Különleges Gazdasági Övezetben	Millió Ft	KSH	
Területi fókuszú gazdaságfejlesztés (P1.3)	Beruházások értéke a Ferihegyi	Millió Ft	KSH	

n.k. * Nem Kalkulálható a végleges TOP PLUSZ és a végleges forrásmegosztás ismerete nélkül

7.1.5 Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban [I. Prioritás]

Intézkedés neve	Indikatív forrásigény (Mrd Ft)
Vállalkozások versenyképességének javítása	80,5
Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése	26,0
Területi fókuszú gazdaságfejlesztés	na.
Összesen	106,5

7.2 Szolidáris Pest megye: Pest megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Szobi, Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése [II. Prioritás]

7.2.1 A prioritás indoklása

A prioritás a megye leszakadó járásainak komplex fejlesztését célozza, amelynek keretében első sorban a társadalmi kohézió, felzárkózás, esélyegyenlőség megteremtésén keresztül kívánjuk megteremteni a hosszú távú fejlődés alapjait, egyúttal lépéseket teszünk a közlekedés helyzetének javítására és ezek eredőjeként a helyi gazdaság megerősítésére.

A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció helyzetfeltáró kötete több helyen tartalmaz járási összehasonlító adatokat, melyekből világosan látszódnak a megyén belüli törésvonalak. Miközben az agglomerációs zónához tartozó térségekben, településeken a fejlett régiókra jellemző folyamatok jellemzőek inkább (annak minden pozitív és negatív összetevőjével), addig a megye pesti oldalának megyehatárhoz közeli térségeiben egyértelműen a társadalmi, gazdasági elmaradás-leszakadás negatív folyamatai a meghatározóak.

Az EU elmúlt költségvetési ciklusai során Pest megye fejlett régiós státusza, illetve a gazdasági válság közösen azt eredményezték, hogy nem javult a régió belüli kohézió, és inkább nőttek a gazdasági és társadalmi fejlettség különbségei a centrum és a periféria között. Miközben a többi, konvergencia régióban jelentős erőforrások álltak rendelkezésre a fejlettségbeli lemaradás visszafordítására, a fővárostól mintegy 30-50 km távolságban egy fejlett régió belüli periférikus térség alakult ki. Az érintett járások települései mintegy „vákuumba” kerültek, így mind a támogatáspolitikai, mind a privát befektetések elkerülték azokat. Ugyan a Pest megyének juttatott kompenzációs források tompították az ösztönző rendszer hiányát, de nem voltak elegendők arra, hogy ezeket a tendenciákat jelentősen megváltoztassák.

Ezekben a térségekben közel 330 ezren egy átlagos magyar megyényien laknak és helyzetük sem kedvezőbb, mint a szomszédos konvergencia régiókban élőké. Az ezekben a térségekben végbemenő gazdasági, demográfiai változások alapvető kihívások elé állították a térségek településeit,

közösségeit, az ott élő embereket, ott működő vállalkozásokat. Az ipari tevékenységek és a helyi gazdaság leépülése, az agrárium és élelmiszeripar termelésének csökkenése, a helyi vásárlóerő csökkenése, mindegyik térségben bekövetkezett. Ezek a térségek már nem képesek önerőből megállítani lemaradásukat, ahhoz külső segítségre van szükségük. A megye konvergencia régióvá válásával a felzárkóztatásra a korábbinál nagyobb esély mutatkozik, az előző költségvetési időszakhoz képest nagyobb forrástömeg rendelkezésre állása miatt.

A térségekben általában jellemző a települések közúton történő rossz megközelíthetősége (kivétel a Dabasi térség), a fizikai és az üzleti infrastruktúra hiányossága, a gazdaság szerkezeti problémái (a vállalkozások alacsony száma, a nagyfoglalkoztatók hiánya, a termelő és szolgáltató cégek klaszteresedésének elmaradása), valamint az agrárium és az élelmiszeripar termelésének jelentős csökkenése. Jelenleg a növekedés és a munkahelyteremtés több feltétele is hiányzik. A rekreációs szolgáltatások és a turisztika adottságai kedvezőek, de térség mélyen a lehetőségei alatt teljesít; a helyszínek és programok nem kapcsolódnak hálózatba és minőségi fejlesztésre szorulnak.

A lemaradó térségek társadalmi jellemzői is gátolják a fejlődésüket. A szuburbanizáció ezt a teret még nem érte el, így az nem is hozott jelentős társadalmi átalakulásokat. Az érintett települések népessége többnyire elöregedőben van, a lakosság iskolázottsága jelentősen elmarad az agglomerációban jellemzőtől. Ennek megfelelően a népesség jövedelemtermelő képessége és ezáltal életkörülményei is kedvezőtlenek. Az említett társadalmi jellemzők pedig jelentős szociális problémákat is felszínre hoznak. A kedvezőtlen közlekedési kapcsolatok egyes térségekben jelentősen csökkentik az elhelyezkedés esélyeit, rontják az oktatási egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférést, így jelentősen csökkenték a társadalmi mobilitás esélyét. Akár egész települések lakosságának helyzetét konzerválva hosszú távon és lehetetlenné téve az ott élők számára a szegénységből való kitörést.

Ahhoz, hogy e térségek települései képesek legyenek csökkenteni lemaradásukat és javítani pozíciójukat, mindenképpen komplex beavatkozásra van szükség, amely együtt próbál megoldást keresni a gazdasági, társadalmi problémákra, és egyben olyan települési környezetet teremt, amely képes megakadályozni a térségben élők elvándorlását, a települések elöregedését.

A prioritásban a helyi gazdaság és növekedés beindítása a cél, térségre szabott beavatkozási eszköztárral. Sajátos feladatot jelent az új vállalkozások alapítása, a vállalkozások fejlesztése, a tudatosabb inkubáció és telephelyfejlesztés, a termékfejlesztés ösztönzése, az ipari parkok helyzetének és szerepének újragondolása, a nagyfoglalkoztatók letelepítése és megtartása, a kistérségek adottságainak megfelelő szakképzés és felnőttképzés minőségi újjászervezése, a térség márkaépítését, valamint pozíciószerezését támogató marketingtevékenység kiemelt felkarolása. Nem mellékes a helyi identitás erősítése – a helyi közösségi alapú kezdeményezésekkel, a partnerség elvével összhangban.

A prioritás ezen részére is igaz, hogy komplex programokban gondolkodunk, melyek térségi gazdaságfejlesztési stratégiákra támaszkodnak. A prioritás keretében támogatott intézkedések és beavatkozások fő kiválasztási elvei a következők:

- a prioritás keretében jellemzően programszerű, integrált beavatkozások támogatására kerül sor, a megyei és térségi gazdaságfejlesztési részprogramokhoz illeszkedően;
- a támogatott projektek egymásra épülő fejlesztési elemeket foglalnak magukban, amelyek fő célja a munkaerőpiaci változó helyzetre való gyors reagálás képességének erősítése, tehát a fejlesztéseknek egyértelműen a foglalkoztatási helyzet javítására kell irányulniuk;
- a prioritás célzottan a helyi érdekű gazdaságfejlesztési igényekre orientál. Ezért a prioritás kifejezett célja a helyi érdekű kis- és középvállalkozások foglalkoztatás-bővítési akcióinak támogatása. ehhez segítséget nyújtani a térségi szereplőknek, önkormányzatoknak képzési központoknak. a háttér biztosításához.

Emellett szükség van a helyi társadalom megerősítésére, a szociális problémák leküzdésére. A jelenleginél magasabb szintű egészségügyi, oktatási és egyéb alap és bővített szolgáltatások elérésének javítása érdekében szükséges megerősíteni e térségek központjainak infrastruktúráját, megerősíteni

központi szerepkörüket. Ezzel párhuzamosan a kisebb települések esetében szintén szükség van a települési infrastruktúra fejlesztésére, vonzó települési környezet kialakítására. A társadalmi összetartozás megerősítésére, közösségfejlesztésre, a szociális szolgáltatások, az oktatás és az egészségügy alapfokú intézményeinek fejlesztésére, megújítására.

A meglévő problémák kezelése differenciáltan kell, hogy végbemenjen mivel az egyes térségeknek nagyon eltérőek a társadalmi, gazdasági és környezeti adottságaik, így a kitörés, felzárkóztatás lehetőségei is.

A prioritás további megerősítését szolgálja, hogy a **1805/2013. (XI. 12.) Korm. határozat** alapján a RAG (Regionális Támogatási Térkép) ezen pest megyei térségek felzárkóztatásának, az ott működő KKV szektor megerősítésének szándékát szem előtt tartva került meghatározásra. A térkép 2022. január 1. után módosul, amelynek következtében, valamennyi megyei településen a legmagasabb támogatási intenzitás lesz elérhető a vállalkozások számára.

Rendkívül fontos lenne, hogy ezek a pest megyei térségek, különösen az érintett járások legrosszabb mutatókkal rendelkező települései, bár nem halmozottan hátrányos helyzetűek, a szabad vállalkozási zónákhoz hasonló státuszt kaphassanak.

7.2.2 A prioritás területi vonatkozásai

A prioritás összesen hét lemaradó járás komplex fejlesztését célozza. Ezek közül a Szobi járás a szlovák-magyar államhatáron található, így határmenti térségként, jelentős történelmi hátránnyal is meg kell küzdenie. A többi járás a megye keleti és déli határán fekszik, kimaradva az agglomerációs hatásokból, egyfajta belső perifériát képezve.

Az egyes térségek társadalmi, gazdasági, közlekedési jellemzői jelentősen eltérnek egymástól nem véletlen tehát, hogy az alábbiakban felsorolt intézkedések és beavatkozások nem az összes járásra, csak a lemaradó járások kiválasztott körére érvényesek. Az intézkedések és beavatkozások esetében, illetve az összefoglaló táblában is jelzésre kerülnek az érintett térségek.

7.2.3 A II. prioritás kapcsolódása a releváns Európai Unió tematikus célkitűzéshez

Kapcsolódó EU célkitűzés:

- PO3 - *Jobban összekapcsolódó Európa: a stratégiai szállítási és digitális hálózatokkal*
- PO4 - *Szociálisabb Európa: a szociális jogok európai pillérének megvalósításával, valamint a minőségi foglalkoztatás, az oktatás, a készségek, a társadalmi befogadás és az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés támogatásával*
- PO5 - *A polgáraihoz közelebb álló Európa: a helyileg irányított növekedési stratégiák és a fenntartható városfejlesztés Unió-szerte való támogatása révén.*

7.2.4 Indikátorok meghatározása [II. Prioritás]

Azonosító (intézkedés)	Indikátor	Mérték- egység	Az adat forrása	Célérték
Helyi gazdaságfejlesztés [P2.1]	Támogatott kkv projektek száma	db	EMIR	n.k.*
Helyi gazdaságfejlesztés [P2.1]	Helyi vállalkozások beruházásai	millió Ft	KSH	n.k.*
Térségi társadalmi felzárkóztatás (P2.2)	Fejlesztett, megújított intézmények száma az intézmény típusa szerint	db	EMIR	n.k.*
Térségi társadalmi felzárkóztatás (P2.2)	Fejlesztett, megújított intézmények által ellátottak száma az intézmény típusa szerint	fő	EMIR	n.k.*

Térségi társadalmi felzárkóztatás (P2.2)	Oktatási programokban résztvevők száma a program típusa szerint	fő	EMIR	n.k.*
Települési és térségi infrastruktúra fejlesztés [P2.3]	Főváros tömegközlekedési elérési ideje, településenként	perc	TEIR	n.k.*
Települési és térségi infrastruktúra fejlesztés [P2.3]	Települések energiafelhasználása az energia típusa szerint	kWh, J	TEIR	n.k.*

n.k.* Nem Kalkulálható a végleges TOP PLUSZz és a végleges forrásmegosztás ismerete nélkül

7.2.5 Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban [II. Prioritás]

Intézkedés neve	Indikatív forrásigény (Mrd Ft)
Helyi gazdaságfejlesztés [P2.1]	31,0
Térségi társadalmi felzárkóztatás [P2.2]	7,0
Települési és térségi infrastruktúra fejlesztés [P2.3]	53,5
Összesen	91,5

7.3 Elérhető Pest megye: közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében–[III. Prioritás]

7.3.1 A prioritás indoklása

A megye kiváló közlekedés földrajzi helyzetére alapozva kívánjuk megerősíteni a megye és az egész nagyrégióknak a transzeurópai közlekedésben betöltött szerepét, olyan módon hogy egyúttal a megye belső közlekedési kapcsolatainak fejlesztésére is nagy hangsúlyt fektetünk, hiszen a közlekedés elemeinek készen kell állniuk e két szintű makroregionális és az intraregionális közlekedés fenntartható kiszolgálására.

A nagyvárosi régió makroregionális szerepkörének eléréséhez, a versenyképességi előny megszerzéséhez elengedhetetlen a közlekedési kapcsolatok erősítése, a térszerkezet kiegyensúlyozott fejlesztése, a hálós kapcsolatrendszer kiépítése és bekapcsolása a határokon átnyúló közlekedés – értékteremtés – folyamatába, a térségi elosztó szerep infrastrukturális háttérének kiépítése. Az elérhetőség javulása a tökevonzó-képesség növekedését fokozza, mely a szerepkörök erősödését, újabb ágazatok megjelenését és a gazdasági struktúra bővülését eredményezik. A prioritásban a nemzetközi főközlekedési hálózatokhoz kapcsolódó hiányzó közlekedési kapcsolatok kiépítése, fejlesztése történik Pest megyében, a megye-, illetve az országhatáron átnyúló kitekintéssel.

A tervezés során figyelemmel voltunk arra, hogy ne egyedi szakaszokat emeljünk be az uniós tervezési ciklusba, hanem az egyes makroregionális hálózati elemek egymásra épüljenek és egy nagytérségi multimodális közlekedési hálózat jöjjön létre. A stratégiai program egészére igaz, hogy infrastruktúra és gazdaságfejlesztés nem válik szét egymástól, hanem egymást erősítő hatást gyakorolnak a fejlesztendő területre.

Pest megyében rendkívül koncentráltan jelennek meg nemzetközi főközlekedési utak. Ezeket nem csak a helyi lakosok, hanem az országon áthaladó tranzitutasok és szállítmányok is használják. Az úthálózat sugaras jellege miatt a megyei alközpontok elérhetősége nem mindig megfelelő, sőt bizonyos térségekben erősen hiányos. A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció egyik fontos megállapítása, hogy a sugárirányú közlekedésfejlesztést fel kell váltania a négyzethálós kialakításnak, vagyis az eddig háttérbe szorult települések közötti közutak fejlesztésének is hozzá kell fogni.

A klímaváltozás jelentősen és negatívan érinti a folyami áruszállítást és annak jelenlegi hatékonyságát és jövőjét. Bár a modern dunai kikötők alkalmasak jelentősebb mennyiségű áru mozgatására, átrakodására, a vízi szállítás számára a legnagyobb nehézséget a kiszámíthatatlan és folyamatosan csökkenő átlagos vízállás jelenti. Mindez a belvízi szállítás kiszámíthatóságát, hatékonyságát és ezzel együtt versenyképességét csökkenti. Amennyiben a Dunai hajózást, mint a páneurópai közlekedési rendszer kitüntetett elemét (VII: számú páneurópai közlekedési folyosó) fenn akarjuk tartani, úgy reagálni szükséges a klímaváltozás okozta kihívásokra. A fenntarthatósági és környezeti szempontok figyelembe vétele mellett meg kell találni azokat a műszaki megoldásokat, amelyek alkalmasak a folyam hajózhatóságának hosszú távú biztosítására. A Duna stratégia köré épülő európai együttműködés, mint platform megfelelő kereteket nyújt a közös fellépésre és a folyam problémáinak megoldására.

Bár a vasúthálózat modernizációja a legforgalmasabb nemzetközi vonalakon megkezdődött, szükséges a csomóponti elemek újragondolása, illetve megyei vasúthálózatot kiszolgáló infrastruktúra fejlesztése is. Ez utóbbi területen is folyamatosak a fejlesztések, de mindenképpen nagy az elmaradás. A régió és az ország számára is kiemelkedően fontos lenne, hogy sugaras vasúti összeköttetés helyett vagy a V0 vasúti elkerülő, vagy más a fővárosi csomópontokat elkerülő vasúti összeköttetés épüljön ki K-Ny-i irányban, tehermentesítve ezzel a fejpályaudvarok és a fővárosi vasúti viszonylatok leginkább problémás és zsúfolt részeit.

A járási rendszer kialakítása a város és vonzáskörzete kapcsolatra épül, azonban ezeknek a központi településeknek a megközelítése közösségi közlekedéssel, illetve közúton (főleg az agglomerációtól

távolodva) jelenleg rossz minőségű mellékúthálózaton történhet csak. A prioritásban ezért a leromlott úthálózati elemek felújítása és közlekedésbiztonsági beavatkozások is szerepelnek.

Nem csak a járási központok elérhetőségén érdemes javítani, hanem Budapest és térsége viszonylatában is. Már nem jelenthető ki egyértelműen, hogy az ingázás csak Budapest irányú, hiszen az agglomerációban is jelentős termelő, szolgáltató kapacitások épültek ki. Intézkedésként emiatt megfogalmaztuk a közösségi közlekedés tengelyei mentén a multimodális csomópontok, P+R, B+R parkolók fejlesztését.

Az elővárosi közlekedés fejlesztése mellett fontos, hogy fejlődjön a települések belső közlekedési hálózata is. Ahhoz, hogy az elővárosi közösségi közlekedés hatékonyan működhessen, és megfelelő alternatívája legyen az egyéni közlekedésnek, szükség van arra is, hogy a helyi (és a már említett települések közötti) tömegközlekedés, a ráhordó hálózatok is fejlődjenek. Hiszen hiába csökken a menetidő, illetve a várakozási idő, ha a településeken belül - a belső közlekedési hiányosságok miatt - az ott élők elvesztik ezt az előnyt.

A nemzetközi úthálózatok, TEN-T hálózat hiányzó szakaszainak kiépítéséig a főúthálózat van rendkívül leterhelve, mivel az országon belüli, települések közötti forgalmon túlmenően a nemzetközi forgalom is ezeken az utakon bonyolódik. Az autópályák építésforgalma is ezeket az útvonalakat terheli, majd az új hálózatok átadása után a tönkrement két számjegyű főutak felújítására már nem jut elegendő forrás. A többi hálózati elem (a három illetve négy számjegyű útjaink) is meglehetősen rossz állapotúak, köszönhetően annak, hogy a szuburbanizáció és a motorizáció terjedésével mindenütt jelentősen megnőtt a közúti forgalom.

A prioritásban szeretnénk lehetőséget adni továbbá a települések belterületi útjainak fejlesztésére is.

Pest megyét több nemzetközi, vagy regionális kerékpárút hálózat is átszelné, ha a hálózat elemei összefüggően kerülnének megépítésre. Korábban ezek a beavatkozások nem kerültek összehangolásra, ezért pontszerűen történtek a fejlesztések. A 2021-2027 uniós ciklusban a kerékpárút hálózatok építését kifejezetten regionális összefogáshoz rögzítjük. További fontos szempont, hogy a kerékpárútnak a hivatásforgalomban is fontos szerepet kell játszania, tehát gazdaságfejlesztési szerepének kimutathatónak kell lennie.

Miközben a forgalom jelentősen megnövekedett a megye úthálózatán, a gépjárművek biztonságtechnikai berendezéseinek, illetve az infrastruktúra állapotának javulásával (jobb közvilágítás, közlekedésbiztonságot szolgáló forgalomtechnikai berendezések, műtárgyak) fejlődésével egyre kevesebb a baleset, ezen belül is a halálos kimenetelű baleset. Ugyanakkor 2019-ben még mindig közel 2 ezer személyi sérüléssel járó baleset történt a megye útjain. Ennek további csökkentése érdekében szükségesnek tartjuk egyrészt az útkorszerűsítések esetében, másrészt az újonnan létesített közúti infrastruktúra elemek esetében a közlekedésbiztonság növelését szolgáló forgalomtechnikai berendezések, elemek, innovatív megoldások alkalmazását. Mivel a megye útjai rendkívül forgalmasak így akár pilot projektek formájában bizonyos innovatív közlekedésbiztonságot javító megoldások jelentős terhelés mellett tesztelhetők, alkalmazhatók.

7.3.2 A prioritás területi vonatkozásai

A prioritás területi vonatkozása általánosan nem határozható meg, a beavatkozás területi fókusza fejlesztési kezdeményezésként eltérő, a közlekedés vonalas jellegét figyelembe véve.

7.3.3 A III. prioritás kapcsolódása a releváns Európai Unió tematikus célkitűzéshez és beruházási prioritáshoz

Kapcsolódó EU célkitűzés:

- PO1 - *Intelligensebb Európa: az innováción, a digitalizáción, a gazdasági átalakuláson és a kisvállalkozásoknak nyújtott támogatáson keresztül*

Stratégiai Program munkarész

- PO2 - Zöldebb, karbonmentes Európa: a Párizsi Megállapodás végrehajtásával, valamint az energiaügyi átállásba, a megújuló energiaforrásokba és az éghajlatváltozás elleni küzdelembé való befektetéssel
- PO3 - Jobban összekapcsolódó Európa: a stratégiai szállítási és digitális hálózatokkal

7.3.4 Indikátorok meghatározása [III. Prioritás]

Azonosító (specifikus cél)	Indikátor	Mérték- egység	Az adat forrása	Célérték
Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése (P3.1)	Felújított utak hossza	km	EMIR	n.k.*
Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése (P3.1) Közúthálózat fejlesztése (P3.3)	Megépült/új utak hossza	km	EMIR	n.k.*
Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése (P3.1)	Felújított vasútvonal hossza	km	EMIR	n.k.*
Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése (P3.1)	Megépült/új vasútvonal hossza	km	EMIR	n.k.*
Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése (P3.1)	Folyón szállított áru mennyisége	t	EMIR	n.k.*
Közösségi közlekedés fejlesztése (P3.2)	Fejlesztett elővárosi közlekedéssel érintett lakosság száma	fő	EMIR	n.k.*
Közösségi közlekedés fejlesztése (P3.2)	Megépített P+R és B+R parkolóhelyek száma, településenként	db	EMIR	n.k.*
Közösségi közlekedés fejlesztése (P3.2)	Megújult közösségi közlekedést szolgáló állomások száma	db	EMIR	n.k.*
Közúthálózat fejlesztése (P3.3)	Létrehozott kerékpáros útvonal hossza	km	EMIR	n.k.*
Közúthálózat fejlesztése (P3.3)	Végrehajtott közlekedésbiztonsági fejlesztések száma	db	EMIR	n.k.*
Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése (P3.1) Közösségi közlekedés fejlesztése (P3.2) Közúthálózat fejlesztése (P3.3)	Fejlesztéssel érintett lakosság száma	fő	EMIR	n.k.*

n.k.* Nem Kalkulálható a végleges forrásmegosztás ismerete nélkül

7.3.5 Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban [III. Prioritás]

Intézkedés neve	Indikatív forrásigény (Mrd Ft)
Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése	756,0
Közösségi közlekedés fejlesztése	129,0
Közúthálózat fejlesztése	23,0
Összesen	908,0

7.4 Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért –[IV. Prioritás]

7.4.1 A prioritás indoklása

A prioritás egy a mainál kiegyensúlyozottabb, policentrikus térszerkezet létrehozását célozza, mindezt úgy, hogy az egyes települések környezetükkel összhangban, fenntartható módon működjenek, az ott élők számára kedvező lakó és életkörülményeket teremtve.

Pest megye szempontjából és az egész nagyrégió növekedésének, versenyképességének szempontjából fontos, hogy a főváros körül erős, policentrikus városhálózat alakuljon ki, amelynek egyes elemei is jelentős gazdasági és társadalmi potenciállal rendelkeznek. Ez segíthet abban, hogy az agglomerációs települések, és a főváros is megőrizze működőképességét, amelyet a jelenlegi folyamatok jelentősen veszélyeztetnek. Az egyirányú ingázás, a szolgáltatások koncentrációja egy kisebb térben (főváros), miközben a lakosság egyre inkább a környező településeken képzei el lakhatását, egyre nagyobb közlekedési és környezeti problémához vezet. A közlekedési infrastruktúra csak óriási költséggel és korlátosan bővíthető így sokkal fontosabb lenne a megyei centrumok megerősítése, fejlesztése, hogy közvetlen környezetük számára legalább olyan fontos térszervező erővé váljanak, mint maga a főváros.

A megyének 2020-ban közel 1,3 millió lakosa volt, azonban míg a főváros folyamatosan veszít a népességéből, addig a megye népessége a szuburbanizációnak és a belső vándorlásnak, illetve a demográfiai jellemzői hatására folyamatosan növekszik. Ennek megfelelően nagyon fontos, hogy a fővárost körülölelő megyében élők életminősége, a helyben elérhető szolgáltatások minősége a fővárosban elérhetőhöz hasonlítson. Ahhoz, hogy ennyi ember életét megfelelően lehessen szervezni, a települési önkormányzatoknak felkészültnek, kompetensnek, nyújtott szolgáltatásaiknak naprakésznek kell lenni és meg kell felelniük a mai városlakók támasztotta igényeknek.

Míg Európa nyugati felében a városi szegénység, addig Kelet-Európában inkább a vidéki szegénység jelent problémát. Nem szabad ugyanakkor elhanyagolni a városi szegénység kérdését sem. Számos megyei város küzd a területén kialakult szegregátumok, vagy szegregációval veszélyeztetett városrészek helyzetének javításával. Az előző támogatási időszak során egyes városok már sikeresen végrehajtottak szociális városrehabilitációs projekteket, azonban szükségesnek tartunk további lépéseket e téren. A társadalom egészének érdeke, hogy a leromlott településrészekben élők képességének, kompetenciáinak fejlesztése, helyzetük jobbítása, hiszen ezzel a települések élhetőségét javítjuk, társadalmi kohézióját erősítjük.

A mainál jobb, megfontoltabb és hatékonyabb területgazdálkodásra van szükség, hiszen az élhető településeknek környezetükkel összhangban kell működniük. A környezetre gyakorolt hatásukat minimalizálniuk kell és olyan megoldásokat alkalmazni, amelyek nem zsigerelik ki a környezetet. A gyors és gyakran nem megfelelően szabályozott növekedés a települések egy részében a zöldfelületek, csökkenésével járt és jár. A területrendezési jogszabályok módosítása az agglomerációban csökkentette a belterület expanzióját, de ezzel együtt a városias többszintű beépítés a maradék belterületi zöldfelületek eltűnéséhez vezetett. A barnamezős területek ugyanakkor nagy potenciált jelentenek a növekedéshez, ehhez azonban ezen területek azonosítására, felmérésére és megfelelő hasznosítási stratégiára van szükség. Fentiekkel összhangban különös gondot kell fordítani a meglévő természeti értékek megóvására, mivel ez hozzájárul a településeink fenntarthatóságához, környezetünk sokféleségéhez, meg kell akadályozni táj túlhasználását.

A gyors növekedés gerjesztette motorizáció, a közlekedés és logisztika, az ipar, a gépesített mezőgazdaság területén jellemző expanzió mind folyamatosan növeli a települések környezeti terhelését. A levegő minőségének romlását a közlekedés mellett számos településen az elavult fűtési rendszerek, nem megfelelő energiahatékonyságú épületek fűtéséből származó égéstermékek rontják jelentősen. Ezen a területen igazi előrelépést csak komplex hosszú távú cselekvési tervekkel, összehangolt akciókkal lehet elérni. Egyszerre szükséges a helyi és elővárosi közlekedés optimalizálása,

az elektromobilitás, illetve egyéb környezetbarát közlekedési módok fejlesztése. A helyi épületállomány energetikai korszerűsítése és a megújuló környezetbarát energiaforrások használatának elterjesztése. A levegő minőség javításához a megfelelő településtervezési megoldások alkalmazása is hozzájárulhat, ilyenek például a zöldsávok, egyéb a szállóport és egyéb szennyezők megkötését szolgáló környezetbarát megoldások, megfelelő levegőáramlási folyosók biztosítása. Bár kevesebb szó esik róla, egyre nagyobb gondot okoz a zaj, amely közvetlenül és közvetett módon is károsítja környezetünket és egészségünket. Sajnos idáig csak lokálisan, valamilyen infrastrukturális beruházáshoz, vagy lakossági tiltakozás okán készültek zajtérképek, így a védelem is csak ezeken a kiemelt pontokon valósul meg, általában érintetlenül hagyva évtizedes problémákat, vagy azokat a problémákat, amelyek lassan fokozatosan alakulnak ki (pl. a forgalom fokozódása miatt). Szükséges lenne tehát helyi szinten is zajtérképek készítése és a védekezés megszervezése forgalmi módosításokkal, zajvédelmi eszközök alkalmazásával, vagy megfelelő építési, területhasználati szabályokkal.

A talajvédelem jelentősége óriási, hiszen a talajpusztulás még az erre nagyobb figyelmet fordító európai kontinensen is jelentős problémát okoz majd az elkövetkező évtizedekben, amelyet a klimatikus változások tovább erősítenek. A megye klímaalkalmazkodásának is egyik fontos eleme kell, hogy legyen a tudatos térhasználat, a termőtalajok védelme, a talajok termőképességének megőrzése, a talajok optimális vízgazdálkodásának biztosítása, az erózió megakadályozása. Ehhez szükség van a precíziós mezőgazdaság további támogatására, az ökológiai szempontból tudatos gazdálkodásra. Amennyiben a „Termőföldtől az asztalig (Farm to fork)” és a „Biodiverzitás stratégia” életbe lép, jelentős változásokat hoz majd a helyi mezőgazdaság számára (ld. I. prioritás).

A klímaalkalmazkodás egyik legfontosabb eleme a vízzel való tudatos gazdálkodás megteremtése. A megye és annak települései jelenleg nem kellően felkészültek e téren, még mindig kevés olyan önkormányzat van, amely rendelkezik megfelelő vízgazdálkodási stratégiával, vízkár elhárítási tervvel, Pedig az árvizek és a csapadékvíz miatt 2020-ban a vis maior kifizetések meghaladták a 640 millió forintot. Szükséges a felszíni vízelvezetés és vízviSSzatartás rendszerének megújítása, illetve kibővítése, különösen az ennek kitett településekben, járásokban. A vízgazdálkodás része a felszíni és felszínalatti vizek védelme, és ugyan e tekintetben sokat lépett előre a megye is a rendszerváltozás óta, még mindig van teendő e téren. A lakásoknak 16%-a nincs a hálózatba kapcsolva, a tisztított szennyvíznek 9%-a pedig még mindig csak mechanikai, vagy mechanikai és biológiai tisztításon megy keresztül, ami a megyék között a középmezőnybe tartozik.

A térség összes településén teljes körűen megvalósult a hulladékgyűjtés. Azonban a hasznosítás, az elkülönített hulladékgyűjtés rendszerének kiépítése, a hulladék szétválogatás technológiájának felhasználása nem halad a megtervezett módon. Az EU-ban 2025-re a háztartási hulladék legalább 55%-át kellene újrahasznosítani, míg hazánkban ez az arány ennél 20 százalékponttal alacsonyabb, tehát jócskán van mit faragni ezen értékből. Bár uniós összevetésben hazánk nem a legnagyobb hulladéktermelő, azért az országon belül a főváros és környezete már csak a nagy népesség-koncentráció miatt is kiemelkedik. A legfontosabb teendő e téren a keletkezett hulladék mennyiségének csökkentése és az újrahasznosítás arányának növelése. Ehhez a hulladékkezelés fejlesztésére, a vállalkozások körforgásos gazdaság irányába tett lépéseire van szükség, de fontos a lakosság szemléletformálása is. A megye környezeti értékeit sajnos jelentősen veszélyeztetik az illegális hulladéklerakók, amelyek feltérképezésére és megszüntetésére tett állami erőfeszítések szükségesek, ám ebben a lakosság mellett az önkormányzati szerepvállalásra is szükség van. A zöldhulladék hasznosítása települési, vagy regionális komposztáló beüzemelésével valósulhat meg.

7.4.2 A prioritás területi vonatkozásai

A prioritás esetében vannak olyan fejlesztési kezdeményezések, ahol a fejlesztéseket koncentráltan, a problémák felmerülésének helyén kell kezelni. Ilyenek a városi problémák megoldása, a centrum települések fejlesztése, de ilyen a vízgazdálkodás kérdése is. Hiszen a csapadékvízkárok általában hegy, vagy dombvidéki lejtős térszínű településeken jellemzőek, koncentrált fejlesztésekkel jelentősen

mérsékelhető lenne a helyreállítást segítő vis maior támogatások összege. Más esetekben, elviekben ugyan felállítható lenne felhasználási térkép, ám éppen a jelenség nem megfelelő feltérképezettsége akadályozza ezt. Végül az intézkedések egy része olyan általános problémákra ad választ, amelyek a megye csaknem minden településén kisebb-nagyobb mértékben jelen van.

Pest megye településszerkezete alapvetően eltér a többi megyétől, nagyrészt annak köszönhetően, hogy a megye nagyobb része állandó és jelentős gazdasági, társadalmi és környezeti kölcsönhatásban áll a fővárossal. A megye településeinek fejlődését alapvetően befolyásolta és befolyásolja mind a mai napig a szuburbanizáció. A fent felsorolt hatások eredőjeként a megye területén, ma Magyarországon kiemelkedően nagyszámú (54 db) kis és közepes méretű város található. Ezek, bár számos tekintetben jelentősen különböznek egymástól, egy-két kivételtől eltekintve igaz rájuk, hogy térszervező funkcióik kevésbé képesek érvényesülni a főváros óriási gravitációs terében. Különösen fontos a policentrikus városhálózat, és ebben kiemelten a járásszékhelyek funkcióinak megerősítése, ezen belül is a 25 ezer főnél kisebb központi szerepkörű városok fejlődésének elősegítése, hogy teljes értékű központként legyenek képesek szervezni környezetük mindennapi életét.

7.4.3 A IV. prioritás kapcsolódása a releváns Európai Unió tematikus célkitűzéshez és beruházási prioritáshoz

Kapcsolódó EU célkitűzés:

- PO2 - Zöldebb, karbonmentes Európa: a Párizsi Megállapodás végrehajtásával, valamint az energiaügyi átállásba, a megújuló energiaforrásokba és az éghajlatváltozás elleni küzdelemben való befektetéssel
- PO4 - Szociálisabb Európa: a szociális jogok európai pillérének megvalósításával, valamint a minőségi foglalkoztatás, az oktatás, a készségek, a társadalmi befogadás és az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés támogatásával
- PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa: a helyileg irányított növekedési stratégiák és a fenntartható városfejlesztés Uniós-szerte való támogatása révén.

7.4.4 Indikátorok meghatározása [IV. Prioritás]

Azonosító (intézkedés)	Indikátor	Mértékegység	Az adat forrása	Célérték
Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében (P4.1)	Elkészült, felülvizsgált ITS dokumentumok száma	db	EMIR	n.k.*
Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében (P4.1)	Funkcióbővítő beavatkozások által érintett terület nagysága	ha	EMIR	n.k.*
Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében (P4.1)	Funkcióbővítő beavatkozások által érintett lakosság száma	fő	EMIR	n.k.*
Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében (P4.1)	Fejlesztéssel érintett épületek száma	db	EMIR	n.k.*
Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében (P4.1)	Megnövekedett/megújított zöldfelületek nagysága	ha	EMIR	n.k.*
Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében (P4.1) Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása,	Megvalósult akciók, programok száma	db	EMIR	n.k.*

Azonosító (intézkedés)	Indikátor	Mértékegység	Az adat forrása	Céltérték
élhetőbb települési környezet kialakítása (P4.2)				
Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében (P4.1)	Fejlesztéssel érintett önkormányzati szolgáltatások száma	db	EMIR	n.k.*
Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében (P4.1)	Fejlesztéssel elért energia megtakarítás	TJ	EMIR	n.k.*
Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében (P4.1)	Szociális városrehabilitációs beavatkozással érintett terület nagysága	ha	EMIR	n.k.*
Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében (P4.1)	Érintett lakosok száma a rehabilitált településrészen	fő	EMIR	n.k.*
Policentrikus településstruktúra, járásközponti funkcióhoz köthető fejlesztések Pest megyében (P4.1)	Szociális városrehabilitációs beavatkozással érintett szegregátum, szegregációval terület nagysága	db	EMIR	n.k.*
Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása (P4.2)	Fejlesztéssel érintett természetvédelmi terület	ha	EMIR	n.k.*
Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása (P4.2)	Ökológiai hálózat kiterjedésének változása	ha	EMIR	n.k.*
Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása (P4.2)	A NATURA2000 fogalmát ismerő állampolgárok aránya	%	közvélemény kutatás	n.k.*
Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása (P4.2)	Megépült zajvédelmi létesítmények száma	db	EMIR	n.k.*
Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása (P4.2)	Elkészült megyei kataszter a barnamezős területekről	db	EMIR	n.k.*
Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása (P4.2)	Kármentesítési, hasznosítási tervvel érintett terület nagysága	ha	EMIR	n.k.*
Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása (P4.2)	Elkészült kármentesítési, hasznosítási tervek száma	db	EMIR	n.k.*
Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása (P4.2)	Kármentesített terület nagysága	ha	EMIR	n.k.*

Azonosító (intézkedés)	Indikátor	Mértékegység	Az adat forrása	Célérték
Energiahatékonyság növelése, a CO2 kibocsátás csökkentése (P4.3)	A támogatott projektek keretében megújult intézmények száma	db	EMIR	n.k.*
Energiahatékonyság növelése, a CO2 kibocsátás csökkentése (P4.3)	A fejlesztések eredményeként elért energia megtakarítás	TJ	EMIR	n.k.*
Energiahatékonyság növelése, a CO2 kibocsátás csökkentése (P4.3)	A fejlesztéssel érintett intézményekben ellátottak száma	fő	EMIR	n.k.*
Energiahatékonyság növelése, a CO2 kibocsátás csökkentése (P4.3)	A jobb energiafogyasztási osztályba sorolt háztartások száma	db	EMIR	n.k.*
Energiahatékonyság növelése, a CO2 kibocsátás csökkentése (P4.3)	A támogatott projekt keretében megújuló energiatermelő rendszerek száma	db	EMIR	n.k.*
Energiahatékonyság növelése, a CO2 kibocsátás csökkentése (P4.3)	A támogatott projekt keretében megújuló energiatermelő rendszerek által foglalkoztatottak száma	fő	EMIR	n.k.*
Energiahatékonyság növelése, a CO2 kibocsátás csökkentése (P4.3)	Energiatakarékos közvilágítással rendelkező települések száma	db	EMIR	n.k.*
Vízgazdálkodás, víz visszatartás létesítményeinek fejlesztése (P4.4)	Elkészült ár- és belvízvédelmi program(ok) száma	db	EMIR	n.k.*
Vízgazdálkodás, víz visszatartás létesítményeinek fejlesztése (P4.4)	A támogatott projektek keretében bel- és csapadékvíz károktól megvédett lakosság	fő	EMIR	n.k.*
Vízgazdálkodás, víz visszatartás létesítményeinek fejlesztése (P4.4)	Csapadékvíz elvezető rendszerek kiépítésével megvédett terület nagysága	ha	EMIR	n.k.*
Vízgazdálkodás, víz visszatartás létesítményeinek fejlesztése (P4.4)	Megépült víztározó kapacitás	m3	EMIR	n.k.*
Vízgazdálkodás, víz visszatartás létesítményeinek fejlesztése (P4.4)	A fejlesztések eredményeként visszatartható víz mennyisége	m3	EMIR	n.k.*
Vízgazdálkodás, víz visszatartás létesítményeinek fejlesztése (P4.4)	Belvízelvezető csatornák felújításával és karbantartásával csökkent belvizes területek nagysága	m2	EMIR	n.k.*
Vízgazdálkodás, víz visszatartás létesítményeinek fejlesztése (P4.4)	Fenntartható térségi vízszétosztás fejlesztést célzó projektek száma	db	EMIR	n.k.*
Vízgazdálkodás, víz visszatartás létesítményeinek fejlesztése (P4.4)	Élővizek ökológiai állapotmegőrzését, vízgazdálkodásának javítását célzó projektek száma	db	EMIR	n.k.*
Megújuló energiaforrások hasznosításának elősegítése (P4.5)	Megyei Megújuló Energia Stratégia száma	db	EMIR	n.k.*

Azonosító (intézkedés)	Indikátor	Mértékegység	Az adat forrása	Céltérték
Megújuló energiaforrások hasznosításának elősegítése (P4.5)	A támogatott projektek keretében megújuló energiatermelő rendszerek száma	db	EMIR	n.k.*
Megújuló energiaforrások hasznosításának elősegítése (P4.5)	A támogatott projektek keretében megújuló energiatermelő rendszerek villamos energiatermelése	watt	EMIR	n.k.*
Megújuló energiaforrások hasznosításának elősegítése (P4.5)	A támogatott projektek keretében megújuló energiatermelő rendszerek által foglalkoztatottak száma	fő	EMIR	n.k.*
Hulladékgazdálkodás fejlesztése (P4.6)	Hasznosított települési hulladék aránya az összes keletkezett mennyiségből	%	OKIR vagy HIR	n.k.*
Hulladékgazdálkodás fejlesztése (P4.6)	Kialakított hulladék újra használati központok, gyűjtőpontok, gyűjtőudvarok száma	db	EMIR	n.k.*
Hulladékgazdálkodás fejlesztése (P4.6)	Biogáz elállítását célzó projektek száma	db	EMIR	n.k.*
Hulladékgazdálkodás fejlesztése (P4.6)	Újra nem hasznosítható hulladék energiatermelő rendszerek villamos energiatermelése	watt	EMIR	n.k.*
Hulladékgazdálkodás fejlesztése (P4.6)	Újra nem hasznosítható hulladék energiatermelő rendszerekben foglalkoztatottak száma	fő	EMIR	n.k.*
Hulladékgazdálkodás fejlesztése (P4.6)	Felszámolt illegális hulladéklerakók száma	db	EMIR	n.k.*

n.k.* Nem Kalkulálható a végleges forrásmegosztás ismerete nélkül

7.4.5 Indikatív forrásallokáció prioritás szinten intézkedésenkénti bontásban [IV. Prioritás]

Intézkedés neve	Indikatív forrásigény (Mrd Ft)
Policentrikus településstruktúra	35,8
Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása élhetőbb települési környezet	3,6
Energiahatékonyság növelése, a CO2 kibocsátás csökkentése, megújuló energiaforrások hasznosításának elősegítése	24,1
Vízgazdálkodás, csapadékvíz gazdálkodás, vízvisszatartás létesítményeinek fejlesztése	52,6
Hulladékgazdálkodás fejlesztése, körforgásos gazdaság elősegítése	5,5
Összesen	121,6

7.5 *Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése.–[V. Prioritás]*

7.5.1 *A prioritás indoklása*

Az egyén boldogulása a társadalom megfelelő működésének az alapja, a prioritás a magas színvonalú egészségügyi, oktatási, rekreációs és kulturális szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést kívánja megvalósítani.

A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció helyzetfeltárásában megállapításra került több olyan hiányosság, amely rámutat a humánerőforrásban, a képzési szerkezetben és az intézményekben jelen lévő problémákra. Alacsony a felnőttképzésben részt vevők aránya, az élethosszig tartó tanulásban az agglomeráción kívül igen kevesen vesznek részt. A szakképzés és készségfejlesztés nem követi elég rugalmasan a piaci igényeket. Az oktatásban nem, vagy alig jelennek meg a helyi tartalmak, ismeretek, értékek. Mindezek markánsan hozzájárulnak a megye visszafogott versenyképességéhez, hiszen azok a régiók leginkább versenyképesek Európában, ahol a magas hozzáadott értékű, tudás-intenzív szolgáltató vállalkozások száma és teljesítménye folyamatosan növekszik. Ezek a vállalkozások a magasan képzett munkaerőt keresik, valamint sokat költenek szervezetfejlesztésre, képzésre és általában a termelékenységet javító tudás megszerzésére. A prioritás egyik beavatkozási területe a szűk keresztmetszetek felszámolására irányul az iskola rendszerű és felnőttképzés esetében, a megyei lakosság képzettségi szintjének emelésével, illetve megújításával. Fentiek mellett még mindig komoly infrastrukturális hiányosságok is jelen vannak a megye oktatási intézményeinek egy részében, és szinte mindenhol indokolt az épületek kisebb-nagyobb energetikai korszerűsítése.

Minőségi képzés nincs felkészült oktatási intézmények és adott esetben gyakorlati képzőhelyek nélkül. Az oktatáshoz kapcsolódóan a képzési-, nevelési-, oktatási intézmények infrastrukturális megújítása, hatékonyságának növelése is szükséges, továbbá meg kell teremteni a kapcsolatot a képző intézmények és potenciális gyakorlati képzőhelyek között. A duális képzés erősítése jó a képzésben résztvevőnek és jó a vállalkozásnak is, hiszen utóbbi a munkaerő szükségletét az általa „felnevelt” szakemberekkel tudja kielégíteni. A mainál hatékonyabb rendszert kell kialakítani a tanulói pályaválasztás, pályaaorientáció területén, amely a képzések hatékonyságát, sikerességét és később a jobb piaci integrációt is segíti.

Sajnos Magyarországon a vállalkozói kedv igen alacsony a fiatalok között, annak ellenére, hogy a vállalkozás feltételei és környezete rengeteget javult az utóbbi években. Ennek okai között nagy szerepe van annak, hogy a fiatalok kevés ismerettel rendelkeznek a vállalkozóvá válás lehetőségeiről, ráadásul az induló vállalkozók sikerességét is jelentősen rontja, a vállalkozói ismeretek, a tudás hiánya. A KKV szektor erősítése szempontjából kulcsfontosságú volna, hogy az általános vállalkozási, piaci és pénzügyi ismeretek a mainál nagyobb mértékben épüljenek be az oktatásba, annak különböző szintjein. Elvárás lenne, hogy olyan naprakész, gyakorlati ismeretek kerüljenek átadásra, amelyek valóban megkönnyítik a vállalkozások első lépéseit, illetve későbbi boldogulásukat.

A tudás megszerzésének, elmélyítésének további eszközei a közművelődési intézmények, a könyvtárak és a múzeumok. Elengedhetetlen, hogy ezek a helyi ismeretterjesztés, a kultúra népszerűsítése szempontjából létfontosságú intézmények szolgáltatási színvonala javuljon, alkalmazkodjanak a változó igényekhez.

A szolgáltatások minőségének javítása, így a gazdasági növekedés érdekében fontos az egészségügyben dolgozók, mind pedig az egyéb települési közszolgáltatásban dolgozók továbbképzése, kompetenciáik folyamatos fejlesztése.

Hasonló jelentősége van a helyi értékek megőrzésének. A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció tervezése során értékválasztásunk egyik fontos elhatározása „*Pest megye a megye márkását, mint többszínű, polifonikus megye előmozdítja, „márkáját” építi, és a marketingkommunikációt irányítja, szervezi.*” Azok az értékek, azok a jellegzetességek, melyek a sokszínű településekben jelen vannak,

extra hozzáadott értéket képviselnek, különösen a turizmus, az örökségvédelem területén és általában a helyi gazdaságban. Ennek bemutatásában, a közös márkázható arculat kialakításában fontos szerepe van a Pest megyei értéktár program keretében megkezdett munkának. Ennek folytatása és kiterjesztése mind a turisztika, mind pedig a kulturális, építészeti és környezeti örökség megóvása szempontjából rendkívüli jelentőséggel bír.

A közösségek szerepének országosan tapasztalt gyengülése, az egyéni érdekek előtérbe helyezése, a családi értékek háttérbe szorulása az egész társadalom megújulásának akadályát jelenti, amelynek következményei kihatnak a megye és települései fejlődésére, de különösen a lakosság szemléletmódjára. A közösségek megújulásának sokoldalú támogatása – kiemelten a „családbarát” megye létrehozása – a megye fejlődésének, az itt élők szemléletváltásának és pozitív hangulatának nélkülözhetetlen feltétele.

A hajléktalan ellátás, gyermekjóléti szolgáltatás, bölcsődei ellátás, pszichiátriai ellátás területi különbségei enyhültek, de kapacitáshiány még mindig sok helyen jelen van. Valamennyi ellátás tekintetében alapvető az igény, hogy a rászoruló személyek egyenlő feltételek mellett juthassanak hozzá mindenütt.

Pest megye lakosságának egészségi állapota messze nem kielégítő, a vezető halálokok (szív- és érrendszeri, daganatos betegségek) jellemzően élen járnak a megyei statisztikában. Ugyan az egészségügyi fejlesztési programok alapvetően az ellátórendszer fejlesztésére fókuszálnak - és részben tesszük ezt mi is- emellett, az élet számtalan területén tennivalónk van az egészséges életmód megtanulása-, kialakítása- és gyakorlása terén, a szemléletváltoztatás elindításában, ami az egészség megőrzésére, a prevencióra, az egészséges táplálkozásra, a sport, a testmozgás rendkívüli jelentőségére irányítja a figyelmünket. Vitathatatlan, hogy a legjobb megelőzni a hosszú és költséges betegségeket, amihez egy fejlett prevenció eszközraktár alkalmazása a legmegfelelőbb beavatkozás. A szűrővizsgálatok szerepének növelése ennek az eszköztárnak fontos része.

Az egészségmegőrzés szempontjából fontos tömegsportra nem áll rendelkezésre megfelelő minőségű és mennyiségű terület és létesítmény. A meglévő infrastruktúrát sok esetben sportegyesületek, intézmények töltik meg, a szabadidősportnak nem sok tér jut. A gyermekek megnyerése, a diáksport támogatása, az iskolai testnevelés feltételeinek megteremtése is ennek a prioritásnak fontos feladata.

A prevenció programok hosszú távon érnek be, emiatt nem célszerű elhanyagolni a fekvő- és járóbeteg ellátást sem. Az elmúlt időszakban sajnos egyetlen Pest megyei kórház sem részesülhetett érdemi nagyságrendű fejlesztési támogatásban, nem csak a fejlesztések maradtak el ezekben az intézményekben (Flór Ferenc Kórház, váci és ceglédi kórházak), hanem sok esetben az államgégóvás is. A szakellátás és háziiorvosi ellátás némileg kedvezőbb infrastrukturális helyzetben van, de a fenntartásban és üzemeltetésben további jelentős megtakarításokat lehetne elérni. Ezekben az intézményekben a használt eszközök átlagéletkora is jelentős probléma, ugyanis a műszerpark életkora elmarad az európai átlag műszerpark életkortól, ami 5-7 év.

Magyarország bizonyos ágazatokban (fogászat, balneológia, stb.) célországja az egészségügyi turizmusnak. A Pest megyében rendelkezésre álló gyógyvizek, vagy a Börzsöny természeti környezete a rekreáció, az egészségipar, az alkonygazdaság speciális ágazatainak kibontakoztatására adhat lehetőséget. További jó lehetőségeink lehetnének a szív- és érrendszeri prevenció, illetve műtéti utógondozás terén. A növekedés egyik pillére a fekvő és járó beteg ellátásban dolgozók életpályájának javítása, szakmai fejlődésének, képzésének elősegítése.

Ezek az intézkedések azonban nem képzelhetők el széleskörű összefogás, a partneri kapcsolatok fejlesztése nélkül. Fontos, hogy a fejlesztések átgondoltan, ne pontszerűen menjenek végbe, ne az legyen az általános hogy a fejlesztések kizárólag egy település, vagy egy kisebb közösség szükségleteit, törekvéseit elégítsék ki, hanem rendszerbe kapcsolódva stratégiai célok teljesülését, nagyobb térségek felemelkedését szolgálják. Ezért egyfelől intézményi összefogásra van szükség, másfelől kompetens térségmenedzsmentre.

7.5.2 A prioritás területi vonatkozásai

A prioritás legtöbb fejlesztési kezdeményezése esetében nehéz meghatározni konkrét területi vonatkozást, hiszen fejlesztési igények és szükségletek minden településen vannak, csak ezeknek eltérők az okai és ezáltal a fejlesztések céljai is. Míg az agglomerációban a nagy demográfiai nyomás miatt keletkezik igény az ellátások bővítésére, addig az agglomeráción kívül a hosszú évtizedek óta hiányos, vagy rossz minőségű infrastruktúra megújítása a cél. Így alapvetően ezen két térség különválasztása adja a prioritás térségi célzását. Mivel azonban az agglomeráción kívüli tér sem egységes társadalmi szempontból, ezért indokolt további térségi különbségtétel alkalmazása a megye É-ÉK-i és D-DK-i térségei között.

Az egészségügyben és az oktatásban vannak olyan közép fokú, illetve szakosított intézmények, amelyek fejlesztése csak központi szerepkörű településeken indokolt, így ezekben az esetekben pontszerű fejlesztést tartunk indokoltnak.

7.5.3 Az V. prioritás kapcsolódása a releváns Európai Uniói tematikus célkitűzéshez és beruházási prioritáshoz

Kapcsolódó EU célkitűzés:

- PO4 - Szociálisabb Európa: a szociális jogok európai pillérének megvalósításával, valamint a minőségi foglalkoztatás, az oktatás, a készségek, a társadalmi befogadás és az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés támogatásával
- PO5 - A polgáraihoz közelebb álló Európa: a helyileg irányított növekedési stratégiák és a fenntartható városfejlesztés Unió-szerte való támogatása révén.

7.5.4 Indikátorok meghatározása [V. prioritás]

Azonosító (specifikus cél)	Indikátor	Mérték- egység	Az adat forrása	Céltérték
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Oktatási intézmények fejlesztéssel érintett telephelyeinek száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Duális képzésben résztvevő tanulók száma	fő	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Duális képzésben résztvevő vállalkozások száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Duális képzésben résztvevő oktatási/képző intézmények száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Teremtett új munkahelyek száma	fő	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Programból való kilépéskor magasabb munkaerő piaci státuszban lévők száma	fő	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Programból való kilépéskor foglalkoztatott résztvevők száma	fő	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Felsőfokú végzettségűek aránya	fő	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Pályaválasztási orientációs programban részt vett tanulók száma	fő	EMIR	n.k.*

Stratégiai Program munkarész

Azonosító (specifikus cél)	Indikátor	Mérték- egység	Az adat forrása	Céltérték
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Létrejött vállalati képzőhelyek száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Létrejött vállalati-oktatási intézményi kapcsolatok száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Térség specifikus oktatásban részt vett tanulók száma	fő	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Képzési programokban részt vett EÜ dolgozók száma	fő	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	LLL közigazgatásban résztvevők száma	fő	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Új elektronikus ügyfél-kapcsolattartási rendszerek kiépítésének száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése (P5.1)	Már meglévő elektronikus ügyfél-kapcsolattartási rendszerek fejlesztésének száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megyei intézmények fejlesztése és építése (P5.2)	Nevelési, oktatási, szociális intézmények fejlesztéssel érintett telephelyeinek/feladat-ellátási helyeinek száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megyei intézmények fejlesztése és építése (P5.2)	Fejlesztéssel érintett intézményben ellátott/tanuló gyermekek átlagos létszáma	fő	EMIR	n.k.*
Pest megyei intézmények fejlesztése és építése (P5.2)	Fejlesztett közművelődési intézmények, könyvtárak és múzeumi intézmények száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megyei intézmények fejlesztése és építése (P5.2)	Fejlesztett szociális intézmények száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megyei intézmények fejlesztése és építése (P5.2)	Szociális intézmények férőhelyeinek növekedése	%	EMIR	n.k.*
Pest megye kulturális értékeinek megőrzése, helyi és megyei identitás erősítése (P5.3)	Felújított védelem alatt álló épületek, építmények száma	db	EMIR	n.k.*
Pest megye kulturális értékeinek megőrzése, helyi és megyei identitás erősítése (P5.3)	Közösségépítést célzó programok, rendezvények száma	db	EMIR	n.k.*
Térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció (P5.4)	Megyei területfejlesztési program végrehajtás menedzsmentjében résztvevő munkatársak száma	fő	EMIR	n.k.*
Térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció (P5.4)	Megyén belül együttműködésben megvalósuló programok	db	EMIR	n.k.*
Térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció (P5.4)	A megye közigazgatási határát átlépő komplex programok száma	db	EMIR	n.k.*
Társadalmi programok megvalósítása (P5.5)	Közösségépítést célzó programok, rendezvények száma	db	EMIR	n.k.*

Azonosító (specifikus cél)	Indikátor	Mérték- egység	Az adat forrása	Céltérték
Társadalmi programok megvalósítása (P5.5)	Felzárkóztató programok száma	db	EMIR	n.k.*
Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése (P5.6)	Megvalósult komplex egészségnevelő programok száma	db	EMIR	n.k.*
Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése (P5.6)	Lelki egészséggel kapcsolatos tanácsadó központok száma	db	EMIR	n.k.*
Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése (P5.6)	Lelki egészségfejlesztési programok, szolgáltatások száma	db	EMIR	n.k.*
Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése (P5.6)	Lakossági szűrőprogramok száma	db	EMIR	n.k.*
Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése (P5.6)	Sportolási lehetőséget biztosító új/felújított épületek, építmények száma	db	EMIR	n.k.*
Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése (P5.6)	Támogatásban részesülő közszolgáltatást nyújtó intézmények száma	db	EMIR	n.k.*
Egészségügy intézményrendszeri fejlesztése (P5.7)	Támogatásban részesülő egészségügyi alap- és szakellátást biztosító intézmények száma	db	EMIR	n.k.*
Egészségügy intézményrendszeri fejlesztése (P5.7)	Fejlesztett szakellátó ellátó helyek száma	db	EMIR	n.k.*
Egészségügy intézményrendszeri fejlesztése (P5.7)	Épített/felújított rendelők száma	db	EMIR	n.k.*
Egészségügy intézményrendszeri fejlesztése (P5.7)	Fejlesztéssel érintett fekvőbeteg férőhelyek száma	db	EMIR	n.k.*
Egészségügy intézményrendszeri fejlesztése (P5.7)	Megújult kórházi ellátással érintett lakosok száma	fő	EMIR	n.k.*
Egészségügy intézményrendszeri fejlesztése (P5.7)	Fejlesztéssel érintett kórházban dolgozó egészségügyi foglalkoztatottak száma	fő	EMIR	n.k.*

n.k.* Nem Kalkulálható a végleges forrásmegosztás ismerete nélkül

7.5.5 Indikatív forrásallokáció prioritás szinten, intézkedésenkénti bontásban [V. prioritás]

Intézkedés neve	Indikatív forrásigény (Mrd Ft)
Pest megyei humán erőforrás fejlesztése	8,4
Pest megyei intézmények fejlesztése és építése	31,0
Pest megye kulturális értékeinek megőrzése, helyi és megyei identitástudat erősítése	1,5
Térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció	0,2
Társadalmi programok megvalósítása	1,4
Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése	5,0
Egészségügy intézményrendszerének fejlesztése	6,0
Összesen	53,5

8 A tervezéskísérő eljárások

A 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet szerint a területfejlesztési koncepciók javaslattevő fázisának, kidolgozási, egyeztetési és elfogadási folyamatának kötelező munkarésze a stratégiai környezeti vizsgálat (SKV), amely egyúttal a fenntartható területi tervezési rendszer egyik fontos eleme. A hatásvizsgálat tartalmi követelményeit a rendelet 9. melléklete tartalmazza. A környezeti vizsgálatot, a részletes környezeti értékelést, annak általános tartalmi követelményeit a 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet tartalmazza (rendelet az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról).

A területi hatásvizsgálat a program készítésével párhuzamosan történik, arról csak a program elkészültét követően kerül beépítésre!

9 A végrehajtásában közreműködő szervezetek közti munkamegosztás, együttműködés és információcsere meghatározása, az érdekérvényesítés rendszere

Az érvényben lévő jogszabályok alapján a Pest Megyei Területfejlesztési Program elkészítésért és annak megvalósításáért Pest Megye Önkormányzata felel. A végrehajtásban meghatározó szerepe van az önkormányzat hivatalának, azon belül több olyan szervezeti egységnek, amelyek vagy szakmailag vesznek részt az egyes programok előkészítésében, megvalósításában, vagy a Közgyűlés, mint döntéshozó szerv, illetve annak bizottságai döntéseinek előkészítéséért felelősek. Az önkormányzat hivatala mellett, a program megvalósítását megbízás alapján segíteni fogja az önkormányzat 100%-os tulajdonában lévő Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft., valamint bizonyos feladatok ellátásában az 50%-os tulajdonában lévő Pro Régió Nonprofit Kft.

A program végrehajtása ütemezése, annak mikéntje, a végrehajtásban résztvevők személye nagymértékben azon múlik, hogy milyen források állnak majd rendelkezésre az egyes programok, fejlesztési kezdeményezések vonatkozásában. Bár a program teljes tervezéssel készül, tehát minden, a megye szempontjából fontos területre kiterjed, az korántsem biztos, hogy a program megvalósítási időszaka alatt valamennyi típusú fejlesztésre lesz forrás. Sőt, inkább valószínű, hogy a tervezett fejlesztések jelentős része nem rendelkezik majd finanszírozással.

Mivel a tervezés jelenlegi időszakában még az EU-val kötendő Partnerségi Megállapodás sincs megkötve, illetve egyetlen operatív program sem került elfogadásra, illetve az ágazati operatív programok tartalma is csak részlegesen ismert, szinte lehetetlen korrekt módon, tételesen rögzíteni a közreműködő szervezetek körét, azok felelősségi körét, kompetenciáit. Arra sincs jelenleg rálátásunk, hogy hazai források mely programelemek megvalósítását tudják majd finanszírozni.

9.1 Partneri együttműködés

A program megvalósításában a legtöbb programtípus vonatkozásában meglátásunk szerint az üzleti és a civil szervezetek elsősorban a kedvezményezett oldalán fognak szerepelni, civil szervezetek esetében lesz inkább lehetőség elsősorban a társadalmi megújuláshoz, mint átfogó megyei célhoz kapcsolódó programokban a végrehajtásban közreműködő szereplőként részt venni. Természetesen a programozás során, a partnerségi terv keretében kialakított partnerkapcsolatok fenntartása a program megvalósítása során is szükséges.

Az operatív programok közül jelenleg a megyék számára a legfontosabb, és a legrészletesebben ismert a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz. Érdemi nagyságrendű, többé-kevésbé biztosan elérhető és tervezhető forrással Pest megye is ebből a programból tud majd részesülni.

Már a programozás során is intenzív az együttműködés a program a Pénzügyminisztérium részeként működő Irányító Hatóságával, ez az együttműködés a megvalósítás során is aktív és a program sikeres végrehajtásához szükséges lesz.

Pest megye szoros kapcsolatot ápol a megye 187 településével, ez a kapcsolat a program megvalósítása során várhatóan tovább fog mélyülni az egyes konstrukciók megvalósítása során. Kiemelten szoros együttműködés szükséges a fenntartható városfejlesztési körbe bekerülő városokkal, illetve a kiemelt gazdaságfejlesztési körzetek településeivel.

Pest megyének fontosak a hátrányos helyzetben lévő térségei, ezért az ezek felzárkóztatására tervezett programok végrehajtása során az érintett települések önkormányzatai, gazdasági és civil szervezetei is fontos partnerei lesznek a Megyei Önkormányzatnak.

9.2 A végrehajtásban várhatóan közreműködő szervezetek köre, az együttműködés módja

Az alábbi táblázatban kíséreljük meg megjeleníteni azon szervezeteket, szervezeti egységeket, melyek a Pest Megyei Területfejlesztési Program végrehajtásában várhatóan részt fognak venni:

A program végrehajtásában résztvevő szervezetek, szervezeti egységek	Feladat, tevékenység, együttműködés módja
Pest Megye Közgyűlése	<ul style="list-style-type: none"> a döntéshozás legfelsőbb szintje
A Közgyűlés Bizottságai	<ul style="list-style-type: none"> döntések egyeztetésének és előkészítésének szintje, esetenként átruházott döntések meghozatala
Pest Megye Önkormányzata Közgyűlésének bizottságai	
Területfejlesztési Bizottság	<ul style="list-style-type: none"> a megyei területfejlesztési tervezéssel kapcsolatos döntések előkészítése, országos, valamint a megyét érintő ágazati fejlesztési koncepciók és programok, térségi területfejlesztési koncepciók és nemzetközi fejlesztési programok közgyűlési véleményezésének előkészítése, a Pest megyei települések településfejlesztési terveinek vagy településfejlesztési koncepcióinak, integrált településfejlesztési stratégiáinak véleményezéséről szóló beszámoló a területfejlesztési tervezés és a végrehajtás során a partnerség érvényesítésével összefüggő ügyek véleményezése, a megyei területfejlesztési koncepció és a megyei területfejlesztési program végrehajtásának nyomon követésével és értékelésével összefüggő döntések előkészítése, véleményezése, a Tftv.-ben a területfejlesztési koordináció keretében meghatározott feladatok ellátásával kapcsolatos döntések előkészítése, véleményezése, a Tftv.-ben a vidékfejlesztési feladatok körében meghatározott ügyekkel kapcsolatos döntések előkészítése, véleményezése, a megyei önkormányzat hatáskörébe utalt területfejlesztési pénzeszközök, források felhasználásával kapcsolatos döntések véleményezése, a megyei integrált területi program végrehajtásával kapcsolatos döntések előkészítése, véleményezése,

A program végrehajtásában résztvevő szervezetek, szervezeti egységek	Feladat, tevékenység, együttműködés módja
	<ul style="list-style-type: none"> • a közlekedés fejlesztéssel kapcsolatos koncepciók, tervek közgyűlési véleményezésének előkészítése, • hulladékgazdálkodással összefüggő előterjesztések közgyűlési véleményezésének előkészítése, • térségi fejlesztési tanácsokkal kapcsolatos döntések előkészítése, véleményezése.
Jogi és Önkormányzati Bizottság	<ul style="list-style-type: none"> • a megyei területfejlesztési program végrehajtását szolgáló folyamatok önkormányzati szintű rendeleti szabályozást igénylő előterjesztések véleményezése
Gazdasági és Pénzügyi Bizottság	<ul style="list-style-type: none"> • a területfejlesztési program végrehajtásával kapcsolatos, megyei költségvetést érintő, előterjesztések véleményezése, • a különleges gazdasági övezetből származó adóbevételek felhasználásával kapcsolatos átruházott hatáskörök ellátása
Megyei Értéktár Bizottság	<ul style="list-style-type: none"> • a megyei területfejlesztési program V. prioritásában a Pest megyében lévő kulturális értékek megőrzése és helyi identitás erősítése című fejlesztési kezdeményezésben foglalt feladatok végrehajtásában, a megyei értéktár kulturális prioritásokkal kapcsolatos közgyűlési előterjesztések véleményezése;
Pest Megyei Önkormányzati Hivatala	
Elnöki és Területfejlesztési Iroda	<ul style="list-style-type: none"> • ellátja a területfejlesztési törvényben és más jogszabályokban meghatározott területfejlesztési tervezési feladatokat; • ellátja a területfejlesztési törvényben és más jogszabályokban meghatározott végrehajtási és koordinációs tervezési feladatokat; • ellátja az Európai Unió pénzügyi alapjai vagy hazai források támogatásával megvalósuló projektekkel kapcsolatos feladatokat, figyelemmel kíséri a pályázati lehetőségeket, • előkészíti a közgyűlés területfejlesztési ügyekkel foglalkozó bizottsága véleményezési vagy döntési hatáskörébe utalt ügyekkel kapcsolatos döntési javaslatokat, • ellátja az Önkormányzat részvételével működő európai területi társulások, térségi fejlesztési tanácsok és más területfejlesztéssel összefüggő szervezetek ügyeinek intézését.
Jegyzői Iroda	<ul style="list-style-type: none"> • a megyei területfejlesztési program megvalósításával kapcsolatos közgyűlési, bizottsági döntéshozatali renddel kapcsolatos feladatok ellátása • a program végrehajtására vonatkozó jogszabályi követelmények felügyelete, érvényesítése
Gazdasági Iroda	<ul style="list-style-type: none"> • a megyei területfejlesztési program végrehajtásával kapcsolatos pénzügyi-számviteli feladatok ellátása

A program végrehajtásában résztvevő szervezetek, szervezeti egységek	Feladat, tevékenység, együttműködés módja
Gazdaságfejlesztési Iroda	<ul style="list-style-type: none"> a megye területén kijelölt Gödi Különleges Gazdasági Övezettel kapcsolatos feladatok ellátása
Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft.	<ul style="list-style-type: none"> stratégiai tervezés és felülvizsgálat, projektmenedzsment, településfejlesztési projektek szakmai előkészítése, döntés előkészítés, monitoring, ellenőrzés
Pro Régió Nonprofit Kft.	<ul style="list-style-type: none"> stratégiai tervezés, projekt előkészítés, pályázat írás, projektmenedzsment
Programok, projektek előkészítésében, végrehajtásában résztvevő pest megyei szervezetek	
Pest Megyei Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány	<ul style="list-style-type: none"> projektek szakmai előkészítése, megvalósítása, vállalati stratégiák érvényesítése, képviselet szervezetek fejlesztési programjainak, projektjeinek előkészítése, megvalósítása, saját projektek, programok megvalósítása
Pest Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	
Pest Megyei Agrárkamara	
Kormányzati és egyéb állami szervek	
Emberi Erőforrások Minisztériuma	<ul style="list-style-type: none"> az egyes operatív programok Irányító Hatóságai meghatározó szerepet töltenek be a program megvalósítása szempontjából, közülük kiemelten fontos a Regionális Fejlesztési Programok Irányító hatósága, akivel az együttműködés az érvényes jogszabályok mentén történik. A BKK Zrt., a BFK, fontos szereplői az agglomerációs közlekedési fejlesztéseknek, ezért az ezzel összefüggő programelemek megvalósításában kulcsszerepe van A Kormányhivatallal szoros együttműködésben lesz megvalósítva a megyei foglalkoztatási paktum A közútfejlesztések, egyéb közlekedéshálózati fejlesztések terén együttműködés szükséges az illetékes állami vállalatokkal Természeti értékeink megőrzése a DINPI-vel, Pilisi Parkerdővel együttműködésben történik Turisztikai fejlesztések összehangolása az MTÜ-vel Stb.
Innovációs és Technológiai Minisztérium	
Pénzügyminisztérium	
Agrárminisztérium	
Belügyminisztérium	
Miniszterelnökség	
Pest Megyei Kormányhivatal	
Budapesti Közlekedési Központ Zrt.	
Magyar Turisztikai Ügynökség	
Budapest Fejlesztési Központ	
Magyar Közút Nonprofit Zrt.	
Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt.	
Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság	
Duna-Ipoly Nemzeti park	
Pilisi Parkerdő	
Pest megyei Katasztrófavédelmi igazgatóság	
Magyar Államvasutak Zrt.	
Pest megyei települések és önkormányzati társulások	
187 pest megyei település és azok társulásai	<ul style="list-style-type: none"> a települések elsősorban, mint projektgazdák, végső kedvezményezettek vesznek részt a program megvalósításában, ugyanakkor bizonyos tématerületeken, pl. a fenntartható városfejlesztési
Fenntartható városfejlesztés kiválasztott városai	

A program végrehajtásában résztvevő szervezetek, szervezeti egységek	Feladat, tevékenység, együttműködés módja
	programban részt vevő településekkel a megyének szorosabban együtt kell működnie az ITS-ek elkészítése és a finanszírozandó programelemek kiválasztása terén <ul style="list-style-type: none"> • amennyiben a megyei önkormányzat, vagy annak szervezete projektmenedzsment feladatokat is ellát, az adott településsel napi munkakapcsolat szükséges
Fővárosi és szomszédos megyék önkormányzatai	
Fővárosi Önkormányzat	<ul style="list-style-type: none"> • Együttműködés a Fővárossal a régió gazdaságfejlesztése, és az agglomerációt érintő ügyekben
Nógrád Megyei Önkormányzat	<ul style="list-style-type: none"> • Együttműködés a szomszédos megyei önkormányzatokkal többek között a megyehatárokon átívelő, illetve ahol ez releváns a határon átnyúló fejlesztésekben
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat	
Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat	
Fejér Megyei Önkormányzata	
Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzata	
Határon túli önkormányzatok	
Nyitra megye önkormányzata	<ul style="list-style-type: none"> • Határon átnyúló programok, Pontibus EGTC
Fórumok, platformok	
Megyei területfejlesztési konzultációs fórum	<ul style="list-style-type: none"> • A Tftv. 14/B. szerinti funkciók • A Tftv. 14/A. szerinti funkciók • A klímaváltozással kapcsolatos hírek, fejlesztési lehetőségek helyi szereplők számára történő eljuttatása, továbbá a helyi klímaváltozással, klímaváltozás mérséklésével, az ahhoz történő alkalmazkodással kapcsolatos fejlesztési igények, jó gyakorlatok felmérése és összehangolása, széles körű megismertetése az érdekelt szervezetek részvételével
Regionális területfejlesztési konzultációs fórum	
Pest Megyei Klíma Platform	

7. táblázat: A Területfejlesztési Program végrehajtásában résztvevő szereplők és feladataik

10 A végrehajtás és a finanszírozás intézményi és eljárásrendi rendszerének átfogó bemutatása

10.1 A területfejlesztési Program megvalósításának intézményrendszere, módszertana, eljárásrendi háttere

A 2021-2027 közötti uniós források elosztásának kereteit az Operatív Programok, illetve a Partnerségi Megállapodás szabja meg. Erre az időszakra vonatkozóan az EU források felhasználásának és a hazai források elosztásának részletszabályait „a 2021-2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről” szóló 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet határozza meg.

A rendelet II. fejezete tartalmazza a fejlesztéspolitikai intézményrendszer kijelölését, az annak részét képező intézmények feladatait. A fejezet 14. pontja rendelkezik a megyei önkormányzatok és a főváros EU támogatások felhasználásával kapcsolatos feladatairól, az alábbiak szerint:

„29. § (1) A területi szereplő

- a) az általa elfogadott területfejlesztési koncepció és program alapján, az abban megfogalmazott célokkal összhangban kidolgozza és végrehajtja az integrált területi programot,
- b) kidolgozza az integrált területi programszintű kiválasztási kritériumokat, figyelembe véve a programban és az e rendeletben meghatározott horizontális követelményeket,
- c) véleményezi a területi kiválasztási eljárásrendben meghirdetésre kerülő felhívás tervezetét, és meghatározza a területi értékelési szempontokat,
- d) részt vesz a döntés-előkészítő bizottság ülésén, vagy az e rendeletben meghatározott esetben a területi jellegű értékelési szempontokat értékeli és az irányító hatóság elé terjeszti,
- e) adatot szolgáltat az irányító hatóság részére az éves fejlesztési keret összeállításához,
- f) végrehajtja az integrált területi programot, amelynek keretében a monitoring feladatainak ellátása céljából a kedvezményezettől és az irányító hatóságtól a támogatott projektekkel összefüggésben adatszolgáltatást kérhet, részt vehet a projektfejlesztésben.”

Ugyanennek a rendelet III. fejezetének 17. pont 35§ alapján a megyei önkormányzatok a monitoring bizottság munkájában állandó tagként vesznek részt.

10.2 A területfejlesztési program finanszírozási háttere

10.2.1 Európai uniós fejlesztési források

Az Európai Unió kohéziós politikájának elsődleges célja az, hogy csökkentse az unió területén az egyes régiók közötti fejlettségbeli különbségeket.

A 2021-2027 közötti időszakban Pest Megye immár önállóan, a leghátrányosabb helyzetben lévő megyék között részesülhet támogatásban a kohéziós politika keretében, ez jelentős előrelépés az előző időszakhoz képest. Bár az elérhető támogatás intenzitása a vállalkozások esetében 2021 végéig nem változik, (2022-től igen), a rendelkezésre álló források jelentősen magasabbak lesznek a megyében, mint 2014-2020 között.

Az Unió a 2021-2027 közötti időszakra vonatkozóan öt szakpolitikai célkitűzést határozott meg:

- 1. Intelligensebb Európa – innovatív és intelligens gazdasági átalakulás (PO1)
- 2. Zöldebb, karbon szegény Európa (PO2)
- 3. Jobban összekapcsolt Európa – mobilitás és regionális IKT- összekapcsoltság (PO3)
- 4. Szociálisabb Európa – a szociális jogok európai pillérének végrehajtása (PO4)
- 5. A polgárokhoz közelebb álló Európa – a városi, vidéki és part menti térségek (PO5)

A fenti célkitűzések mentén kerülnek megfogalmazásra az egyes tagállami stratégiák és operatív programok, valamint a prioritások és az intézkedések is ezek tagállami szintű megvalósításához járulnak hozzá.

A 2014-2020 közötti időszakhoz hasonlóan Magyarország elkészítette a 2021–2027 közötti kohéziós célú uniós támogatások felhasználására irányuló legmagasabb szintű nemzeti tervezési dokumentumát, a Partnerségi Megállapodást. A megállapodás a tagállam és az Európai Unió között létrejött szerződés a fejlesztési források felhasználásáról, vagyis arról, hogy a Magyarországra érkező uniós fejlesztési források, hogyan fogják támogatni a nemzeti fejlesztési célokat és az Európai Unió szakpolitikai céljait. A Partnerségi Megállapodás magában foglalja a legfontosabb hazai stratégiai

Stratégiai Program munkarész

dokumentumok, kiemelten az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció nemzeti fejlesztési céljait is.

A Partnerségi Megállapodásban kijelölt fejlesztési irányok az operatív programokban kerülnek kibontásra és konkretizálásra, melyek a Strukturális és Kohéziós Alapokból finanszírozott ágazati operatív programok és a területi operatív program, valamint az Európai Tengerügyi és Halászati Alap operatív programja.

A 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó európai uniós kohéziós források versenyképességet növelő felhasználásának tervezéséről szóló 1023/2019. (II. 11.) Kormányhatározat a 2021-2027 közötti időszakban a területi operatív program szakmai tartalmának meghatározásáért a Pénzügyminisztériumot jelölte ki, mint az első helyen felelős tárcát.

A megyei területfejlesztési program megvalósításához a legnagyobb mértékben a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz) tartalmaz forrásokat. Ezt egészítik ki az egyes ágazati operatív programok fejlesztési tématerületei.

A Program Magyarország kevésbé fejlett és fejlett régiójának területi alapú, térségi- és települési fejlesztéseit támogatja, kiemelt figyelmet fordítva a legkevésbé fejlett régiók és az elmaradott térségek fejlesztésére. A program elsődlegesen a helyi önkormányzati fejlesztéseket finanszírozza, de emellett szerepet vállal a kiemelt térségek és gazdasági zónák fejlesztésében és az elmaradott térségek felzárkózásának támogatásában is.

A TOP Plusz az Európai Unió 2021-2027-es időszakra meghatározott 5 szakpolitikai célkitűzéséből az ötödik, területi jellegű célhoz, a „Polgárokhoz közelebb álló Európa” szakpolitikai célkitűzéshez (PO5) kapcsolódik.

A TOP Plusz fejlesztési tematikája kiterjed a helyi gazdaságfejlesztésre és foglalkoztatásra, a települési infrastruktúra településüzemeltetés és helyi közszolgáltatások fejlesztésére.

Az Operatív Program a kiemelt térségekben ezeket a fejlesztéseket térségi alapon hangolja össze. A fenntartható városfejlesztési intézkedés keretében a kiválasztásra kerülő kis- és középvárosok fejlesztéseiket integrált helyi városfejlesztési programok keretében valósíthatják meg.

Az operatív programok forráskeretei:

Operatív Program	Forrás (Mrd Euró)
Terület és Településfejlesztési Operatív Program Plusz	jelenleg nem ismert
Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz	jelenleg nem ismert
Digitális Megújulás Operatív Program Plusz	jelenleg nem ismert
Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz	jelenleg nem ismert
Környezeti és Energetikai Hatékonysági Operatív Program Plusz	jelenleg nem ismert
Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz	jelenleg nem ismert
Végrehajtás Operatív Program Plusz	jelenleg nem ismert
Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Plusz	jelenleg nem ismert

8. táblázat: A 2021-27-es időszak operatív programjainak indikatív forráskerete

Terület-és Településfejlesztési Operatív Program Plusz	Prioritás	Forrás (Mrd Ft.)
	1: Versenyképes megye	106,035
	2: Klímabarát megye	12,692
	3: Területi humán fejlesztések	24,23
	Összesen	142,950

9. táblázat: A TOP Plusz prioritásainak Pest megyei indikatív forráskeretei

10.2.2 Egyéb európai uniós támogatási lehetőségek

Az operatív programok forrásain kívül az alábbi európai uniós támogatások is lehetséges finanszírozási források pest megyei fejlesztések esetében is:

Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz (RRF)

Az Európai Bizottság a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtására vonatkozó stratégiai iránymutatást fogalmazott meg a 2021. évi éves fenntartható növekedési stratégiájában. Az Eszköz a NextGenerationEU központi elemét képező fő helyreállítási eszköz, amely segíteni fogja az EU-t abban, hogy erősebbé és ellenállóbbá váljon a jelenlegi koronavírus válság leküzdését követően. Az Eszköz minden eddigénél több, 672,5 milliárd EUR összegű, az időszak elejére ütemezett kölcsönt és vissza nem térítendő pénzügyi támogatást nyújt majd a helyreállítás döntő fontosságú első éveiben. A támogatások célja az, hogy nagyléptékű pénzügyi támogatást nyújtsanak olyan állami beruházásokhoz és reformokhoz, különösen a zöld és digitális átállás terén, amelyek várhatóan nemcsak ellenállóbbá és a jövőre felkészültebbé teszik a tagállami gazdaságokat, hanem abban is segítik őket, hogy gyorsabban és eredményesebben küzdhessék le a világjárvány következményeit. Az Eszköznek hozzá kell járulnia az éghajlati és a környezetvédelmi fenntarthatósággal kapcsolatos szempontok érvényesítéséhez, támogatnia kell a tiszta energiára való átállást az energetikai rendszerek korszerűsítésén keresztül. Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből való részesüléshez a tagállamoknak be kell nyújtaniuk helyreállítási és reziliencia építési terveik tervezetét, amely a fent említett uniós szakpolitikai kritériumokkal összhangban lévő nemzeti beruházási és reformterveket vázolja fel. A tagállamok helyreállítási és reziliencia építési terveinek foglalkozniuk kell az elmúlt évek, különösen a 2019-es és a 2020-as ciklus ország specifikus ajánlásaiban meghatározott gazdaságpolitikai kihívásokkal. A terveknek azt is lehetővé kell tenniük, hogy a tagállamok fokozzák gazdasági növekedési potenciáljukat, munkahelyeket teremtsenek, gazdaságukat és társadalmukat ellenállóbbá tegyék, valamint hogy megvalósítsák a zöld és digitális átállást.

Közvetlen uniós elosztású források

A hazai operatív programok és a helyreállítási eszközök mellett Magyarország számára is elérhető közvetlen elosztású források az alábbiak:

- LIFE
- HorizonEU
- European Urban Initiative

LIFE

A LIFE az Európai Unió környezetvédelmi és éghajlat-politikáját támogató programja. Az Európai Bizottság Éghajlat-politikai és Környezetvédelmi Főigazgatóságai felelnek a terület szakpolitikájának kialakításáért. A program európai szintű, közvetlen brüsszeli kezelésű felhívásait főként a KKV-ügyi Végrehajtó Ügynökség (EASME) kezeli.

A LIFE 2021-2027 négy alprogramot tartalmaz:

- *Természet és biodiverzitás alprogram* (2,15 milliárd euró),
- *Körforgásos gazdaság és életminőség alprogram* (1,35 milliárd euró)
- *Éghajlatváltozás mérséklése és alkalmazkodás alprogram* (950 millió euró)
- *Tiszta energiára való átállás alprogram* (1 milliárd euró)

HorizonEU

A HorizonEU az EU ambiciózus kutatási és innovációs keretprogramja (2021–2027), melynek célja az EU tudományos és technológiai bázisainak, valamint az Európai Kutatási Térségnek (EKT) a megerősítése Európa innovációs kapacitásának és versenyképességének fellendítése és a munkahelyteremtés a polgárok prioritásainak megvalósítása, valamint az uniós társadalmi-gazdasági

modell és értékek megőrzése. A Bizottság 100 milliárd EUR költségvetést javasol az Európai horizont program céljaira.

Európai Városfejlesztési Kezdeményezés (European Urban Initiative)

Az ERFA forrásokat használó kezdeményezés célja a fenntartható városfejlesztés integrált és részvételen alapuló megközelítéseinek erősítése, valamint erősebb kapcsolat biztosítása a vonatkozó uniós politikákkal, különösen a kohéziós politika beruházásaival. Mindezt az érintett szereplők kapacitásépítésének, az innovatív akcióknak, az ismereteknek, a politikaalakításnak és a kommunikációnak a megkönnyítése és támogatása révén kívánja véghez vinni.

Az Európai Városfejlesztési Kezdeményezés az alábbi három tématerületre fókuszál:

- kapacitásépítés támogatása
- innovatív akciók támogatása
- a tudás, a politikaalakítás és a kommunikáció támogatása

10.2.3 HAZAI KÖLTSÉGVETÉSI FORRÁSOK

10.2.3.1 Pest megyei kompenzációs keret

A Kormány a Pest megye Területfejlesztési Konceptiója 2014-2030 és Pest megye Területfejlesztési Programja 2014-2020 megvalósításához nyújtandó célzott pénzügyi támogatásról szóló 1295/2016. (VI. 13.) határozatában arról döntött, hogy a Pest megyei önkormányzatok és a Pest megye területén lévő vállalkozások fejlesztései a 2016-2021 közötti időszakban, a hazai központi költségvetés terhére, összesen 80 Mrd Ft célzott pénzügyi támogatásban részesülnek.

Bár a források jelentős része 2016-2020 között felhasználásra került, a 2021. évben még várhatóan lesz néhány kiemelt projekt, valamint pályázatos támogatási konstrukció, amely a pest megyei területfejlesztési programban meghatározott célok elérését szolgálja. A tervekben szerepel többek között egy önkormányzati tulajdonú belterületi útfejlesztési pályázati kiírás a fejlődésben lemaradó térségekben, valamint egy minőségi szálláshely fejlesztést célzó pályázati kiírás a szobi járásban.

10.2.3.2 Gödi különleges Övezet fejlesztési kerete

A megyei önkormányzat a beszedett helyi adókat első sorban a Göd város közigazgatási területén különleges gazdasági övezet kijelöléséről szóló **294/2020. (VI. 18.) Korm. rendelet** szerint meghatározott települések fejlesztésére kívánja fordítani. A megyei önkormányzat a helyi adókkal kapcsolatos adminisztratív feladatainak fedezetéül szolgáló, az adóbevétel 3%-ának megfelelő összeg levonása, valamint a gazdasági övezetben esetlegesen szükségessé váló egyéb, a megyei önkormányzat által végrehajtandó fejlesztések kiadásainak levonása után megmaradt adóbevételből a beruházással közvetlenül érintett Göd településen, illetve a beruházás által közvetetten érintett településeken (Dunakeszi, Fót, Csomád, Sződ) megvalósuló **fejlesztéseket, azok előkészítésének** kiadásait, valamint az érintett településeken működő szervezetek programjait támogatja.

A gödi különleges fejlesztési övezetben így az európai uniós források mellett hazai, adóbevételekből származó források is rendelkezésre állnak az érintett települések fejlesztési projektjei és programjai megvalósítása céljára. Az adóbevételek mértéke jelenleg nem ismert, csak prognosztizálható, hogy a fejlesztési övezetben működő termelő üzemek termelésének felfutása éves szinten milliárdos nagyságrendű adóbevételt fog eredményezni.

10.2.3.3 Egyéb lehetséges hazai fejlesztési források

A stratégia program készítésének jelenlegi fázisában nem ismert pontosan, hogy milyen egyéb hazai fejlesztési források tudják majd segíteni a program megvalósítását. Várható azonban, hogy a Magyar Falu Program keretében az 5 ezer fő alatti lakosú települések számos fejlesztési szükséglete támogatható lesz, ez Pest megyében 118 települést érint.

Elsősorban önkormányzati fejlesztések esetében további hazai forrás elérhetősége valószínűsíthető Belügyminisztériumi forrásokból, ezek azonban információ hiányában jelenleg nem tervezhetőek.

A turisztika területén a Kiszalud Program támogatott korábban szálláshely-fejlesztési pályázati konstrukciót, amelyből a Dunakanyar kiemelt turisztikai térségéből érkező projektek részesültek vissza nem térítendő támogatásban. Várhatóan a következő programozási időszakban is megmarad a turisztikai beruházások hazai támogatásának gyakorlata.

11 Monitoring és értékelési terv bemutatása

A Pest Megyei Területfejlesztési Program a megye számára az elkövetkező programozási időszak során elérni kívánt célokat és az azokhoz tartozó cselekvéseket rögzíti, azonban mint minden stratégia esetében, szükséges kialakítani olyan megfigyelő és értékelő rendszert, amely képes nyomon követni az egyes célok szintjén elért előrehaladást, változást. Ennek érdekében a Stratégiai Program munkarészben rögzített Prioritásokhoz program és intézkedés szinten is megfogalmazásra kerültek olyan indikátorok, amelyek képesek e változások irányának és mértékének bemutatására. A mérőszámokat megkülönböztetjük, aszerint hogy a cselekvés közvetlen kimeneti adatait rögzíti (kimeneti, vagy output indikátor), a kiváltott közvetlen eredményt méri (eredmény indikátor), vagy a beavatkozás által kiváltott tágabb társadalmi, gazdasági, környezeti hatásokat (hatásindikátor), magyarul azt, hogy mennyiben sikerült a célokhöz közelebb jutnunk.

Az indikátorokkal szemben fontos elvárás, hogy objektíven mérhetőek legyenek, rendszeresen rendelkezésre álljanak, illetve rendelkezzenek valamilyen kiindulási értékkel, amelyhez a változások mérhetőek. Fontos, hogy az alkalmazott mérőeszközök megfelelően alátámasztottak legyenek, időben változatlan módszertan szerint, ellenőrzött keretek között kerüljenek összeállításra. Az adatgyűjtésnél és feldolgozásnál alkalmazott módszerek legyenek mindenki számára megismerhetőek, az alkalmazott mérőeszközök tartalma érthető legyen, és kimutatható és egyértelmű kapcsolatban álljon a mérés tárgyával és az elérni kívánt céllal.

A mérőeszközöket úgy alakítottuk ki, hogy azok összhangban legyenek a tervben szereplő célhierarchiával. A fejlesztési kezdeményezések, intézkedések szintjén output, illetve eredmény indikátorok használatára törekedtünk, míg a prioritások, stratégiai célok méréséhez hatásindikátorokat kapcsoltunk.

11.1 Programszintű indikátorok bemutatása

Mutató neve	Mértékegység	Bázisérték	Bázisév	Célérték	Adatforrás	Mérés ideje
A régióban előállított bruttó hozzáadott érték növekedése	%	100,0%	2021	növekvő	KSH	évente
KKV szektor egy teljes munkaidős foglalkoztatottra jutó termelési értéke	Ft/fő	n.a.	n.a.	növekvő	KSH	évente
Ingázás átlagos ideje	perc	39	2019	csökkenő	KSH	háromévente
Beruházások értéke	millió Ft	833 485	2020	növekvő	KSH	évente
Vállalkozási K+F ráfordítások	millió Ft	46 005	2019	növekvő	KSH	évente
Egy állandó lakosra jutó SZJA alapot	ezer Ft	1 711	2019	növekvő	KSH	évente

Stratégiai Program munkarész

Mutató neve	Mértékegység	Bázisérték	Bázisév	Célérték	Adatforrás	Mérés ideje
képező jövedelem értéke						
Egy főre jutó lakossági energiafelhasználás	TOE ⁹	581	2019	csökkenő	KSH	évente
Önkormányzatok energiafelhasználása	TOE	n.a.	2020	csökkenő	KSH	évente
Gondozott települési zöldterületek aránya	%	n.a.	2020	növekvő	KSH	évente
Felsőfokú végzettségűek aránya	%	21,7	2016	növekvő	KSH	Cenzus, mikrocenzus
Várható élettartam születéskor (férfi/nő)	korév	ffi 73,63/ nő 79,40	2020	növekvő	KSH	évente
Öregedési index	%	103,9	2020	stagnálás	KSH	évente
Élveszületések száma	fő	12 975	2020	növekvő	KSH	évente

11.2 Prioritásszintű indikátorok bemutatása

I. Prioritás: Versenyképes Pest megye: a megye több lábón álló gazdaságának dinamizálása

Mutató neve	Mértékegység	Bázisérték	Bázisév	Célérték	Adatforrás	Mérés ideje
Pest megyében előállított bruttó hozzáadott érték	millió Ft	4 229 122	2019	növekvő	KSH	évente
A megyében megvalósuló beruházások értéke	millió Ft	833 485	2020	növekvő	KSH	évente
Pest megyei vállalkozások K+F ráfordítása	millió Ft	46 005	2019	növekvő	KSH	évente
Vállalkozások száma	db	127 316	2019	növekvő	KSH	évente
Ipari vállalkozások hozzáadott értéke	millió Ft	913 457	2019	növekvő	KSH	évente
Mezőgazdasági vállalkozások hozzáadott értéke	millió Ft	98 901	2019	növekvő	KSH	évente
Kereskedelem, szállítás, raktározás ágazatba tartozó vállalkozások hozzáadott értéke	millió Ft	1 123 123	2019	növekvő	KSH	évente

⁹ Tonne of oil equivalent TOE, vagyis tonna kőolaj egyenérték, amely az adott mennyiségű energia előállításához elégetendő nyersolaj tömegét adja meg.

Stratégiai Program munkarész

Mutató neve	Mértékegység	Bázisérték	Bázisév	Célérték	Adatforrás	Mérés ideje
Vállalkozási aktivitás (Gödi Különleges Gazdasági Övezet)	db/ezer lakos	120	2019	növekvő	KSH	évente
HGC vállalkozások száma (Gödi Különleges Gazdasági Övezet)	db	57	2019	növekvő	KSH	évente
Vállalkozási aktivitás (Ferihegyi Gazdasági Övezet)	db/ezer lakos	92	2019	növekvő	KSH	évente
HGC vállalkozások száma (Ferihegyi Gazdasági Övezet)	db	115	2019	növekvő	KSH	évente
Vendégéjszakák száma (kereskedelmi és magán szálláshelyeken)	vendégéjszaka	1 587 491	2020	növekvő	KSH	évente
Egy vendégre jutó átlagos vendégéjszaka (kereskedelmi és magán szálláshelyeken)	vendégéjszaka	2,3	2020	növekvő	KSH	évente

II. Prioritás: Szolidáris Pest megye: Pest megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Szobi, Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése

Mutató neve	Mértékegység	Bázisérték	Bázisév	Célérték	Adat-forrás	Mérés ideje
Vándorlási egyenleg	ezer lakosra jutó vándorlási különbözet (fő)	Aszódi: 7,6 Ceglédi: 3,9 Dabasi: 8,3 Nagykátai: 13,5 Nagykőrösi: 0,4 Ráckevei: 16,2 Szobi: 9,2	2019	növekvő	KSH	évente
Aktivitási arány	%	n.a.	n.a.	növekvő	KSH	évente
Vállalkozási aktivitás	db/ezer lakos	Aszódi: 70 Ceglédi: 66 Dabasi: 116 Nagykátai: 59 Nagykőrösi: 64 Ráckevei: 81 Szobi: 93	2019	növekvő	KSH	évente

Vállalkozások hozzáadott értéke	millió Ft	kidolgozás alatt	kidolgozás alatt	növekvő	KSH	évente
Öregedési index	%	Aszódi: 117,2	2019	stagnálás	KSH	évente
		Ceglédi: 122,6				
		Dabasi: 110,4				
		Nagykátai: 128,8				
		Nagykőrösi: 123,8				
Ráckevei: 148,6						
Szobi: 135,6						
Élve-születések száma	fő	Aszódi: 398	2019	növekvő	KSH	évente
		Ceglédi: 926				
		Dabasi: 528				
		Nagykátai: 713				
		Nagykőrösi: 276				
Ráckevei: 351						
Szobi: 226						
Egy állandó lakosra jutó SZJA alapot képező jövedelem értéke	ezer Ft	Aszódi: 1499	2019	növekvő	KSH	évente
		Ceglédi: 1392				
		Dabasi: 1445				
		Nagykátai: 1363				
		Nagykőrösi: 1391				
Ráckevei: 1350						
Szobi: 1513						
Megállapított hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek	fő	n.a.	n.a.	csökkenő	KSH	évente
Ezer állandó lakosra jutó adófizetők száma	fő	Aszódi: 492	2019	növekvő	KSH	évente
		Ceglédi: 486				
		Dabasi: 498				
		Nagykátai: 492				
		Nagykőrösi: 486				
Ráckevei: 474						
Szobi: 473						

Stratégiai Program munkarész

III. Prioritás: Elérhető Pest megye: közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében

Mutató neve	Mértékegység	Bázisérték	Bázisév	Célérték	Adatforrás	Mérés ideje
A térségi központ elérhetősége	perc	n.a.	2020	csökkenő	KSH	évente
Az ingázással töltött idő	óra	39	2019	csökkenő	EMIR	évente
Ingázók átlagos száma az elővárosi közlekedésben	utas	1 202 000	2019	növekvő	MÁV	3 évente

IV. Prioritás: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért

Mutató neve	Mértékegység	Bázisérték	Bázisév	Célérték	Adatforrás	Mérés ideje
Települési zöldfelületek aránya	%	n.a.	n.a.	növekvő	KSH	évente
Energiafelhasználás	TOE	n.a.	n.a.	csökkenő	KSH	évente
Megújuló energia aránya, az energiafelhasználásban	%	n.a.	n.a.	növekvő	KSH	évente
Keletkező hulladék mennyisége	ezer tonna	422407,1	2019	csökkenő	KSH	évente
Újrafeldolgozott hulladék aránya	%	25,1	2019	növekvő	KSH	évente

V. Prioritás: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése

Mutató neve	Mértékegység	Bázisérték	Bázisév	Célérték	Adatforrás	Mérés ideje
Felsőfokú végzettségűek aránya	%	21,7	2016	növekvő	KSH	5 évente
Foglalkoztatási arány	%	65,7	2020	növekvő	KSH	évente
A felsőoktatásba felvettek átlagos aránya Pest megye gimnáziumaiban és szakgimnáziumaiban	%	n.a.	n.a.	növekvő	EMMI	évente
Bölcsődei nevelésben részt vevőknek a 0-2 éves korúakhoz mért aránya	%	11,0	2020	növekvő	KSH	évente
Megállapított hátrányos helyzetű gyermek	fő	6 436	2020	csökkenő	KSH	évente
Öregedési index	%	104,8	2021	csökkenő	KSH	évente

Stratégiai Program munkarész

Mutató neve	Mértékegység	Bázisérték	Bázisév	Célérték	Adatforrás	Mérés ideje
Élveszületések száma	fő	13 275	2020	növekvő	KSH	évente
Csecsemőhalandóság	‰	2,79	2020	csökkenő	KSH	évente
Súlyos anyagi deprivációval érintett személyek aránya	%	4,9	2019	csökkenő	KSH	évente
Vándorlási egyenleg	fő	15 436	2020	növekvő	EMIR	évente
Építés, bővítés felújítás alapterülete az szociális fejlesztések terén	m2	n.a.	n.a.	növekvő	EMIR	évente

Horizontális indikátorok bemutatása

Mutató neve	Mértékegység	Bázisérték	Bázisév	Célérték	Adatforrás	Mérés ideje
Egy foglalkoztatottra jutó hozzáadott érték	ezer Ft	7 837	2019	növekvő	KSH	évente
Szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya	%	12,3	2019	csökkenő	KSH	évente
15-29 éves nem tanuló, nem dolgozó fiatalok aránya (NEET)	%	10,2	2020	csökkenő	KSH	évente
Pest megye energiatermeléséből a megújuló energiaforrások aránya	%	n.a.	n.a.	növekvő	KSH	évente
K+F+I ráfordítások	milliárd Ft	n.a.	n.a.	növekvő	KSH	évente
Vándorlási egyenleg	fő	15 436	2020	növekvő	KSH	évente

Az intézkedésekhez tartozó további indikátorokat a Stratégiai Program munkarész minden prioritása külön-külön tartalmazza.

Operatív Program Munkarész

12 Pest Megyei Operatív Program tervezési háttere

Pest Megye Területfejlesztési Programjának második munkarésze az Operatív Program. Tervezési időtáv szempontjából középtávú (7 év) fejlesztési célú dokumentum. Amíg a stratégiai munkarészben a specifikus célok alapján meghatározásra kerültek a megvalósítás prioritásai, az operatív programban azokat az intézkedések kerültek rögzítésre, melyek a prioritások részletezésével az alapjait jelentik a beavatkozásoknak, illetve projekteknek. Bár a stratégiai munkarészben fejlesztési kezdeményezések szintjéig dolgoztuk ki a fontosnak tartott fejlesztési elképzeléseket, ezek részletesebb kibontását az Operatív munkarészben tesszük meg.

Az operatív program tervezésénél éppúgy figyelembe vettük a koncepció megállapításait, adatait, mint a stratégiai munkarész esetében, de figyelembe vettük az EU 2021–2027-es időszakra vonatkozó hosszú távú költségvetése és a helyreállítási csomagjának, illetve az egyeztetés alatt álló hazai operatív programok tartalmát is.

13 Támogatás segítségével megvalósítandó programok

Pest megye a 2021-2027-es programozási időszakban konvergencia régióként már részesül a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz) kevésbé fejlett régiói számára allokkált forrásaiból, ráadásul a többi operatív program forrásaiból is a konvergencia régiókra vonatkozó szabályok szerint részesedik. Ez a változás alapvetően új helyzetet teremt, megkönnyítve a forráshoz jutást elsősorban a megye gazdasági szervezetei és lakossága számára.

Prioritási tengely	Finanszírozó Alap	Régiókatória
Versenyképes megye	ERFA	Kevésbé fejlett
Klímabarát megye	ERFA	Kevésbé fejlett
Területi humán fejlesztések	ESZA+	Kevésbé fejlett
Budapesti infrastrukturális fejlesztések	ERFA	Fejlett
Budapesti humán fejlesztések	ESZA+	Fejlett

10. táblázat: Terület és Településfejlesztési Operatív Program Plusz prioritásai és finanszírozó forrásaik

A Pest Megyei Területfejlesztési Program a teljes tervezés módszerével készül, tehát a megye számára valamennyi fontos és szükséges fejlesztési igény megfogalmazásra kerül abban, függetlenül attól, hogy a finanszírozás azok megvalósítására a tervezés időpontjában rendelkezésre áll-e, vagy sem. Fontos ugyanakkor, hogy a programban megjelenítésre kerüljön, hogy az egyes programok várhatóan milyen forrásból, a területi operatív programból, az ágazati operatív programokból, egyéb EU közvetlen forrásokból, illetve rendelkezésre állásuk esetén hazai forrásból lesznek majd megvalósíthatóak.

A tervezési dokumentum készítésének időpontjában az TOP Plusz egyeztetési változata, illetve az ágazati operatív programok társadalmi egyeztetésre hozzáférhetővé tett összefoglalói álltak rendelkezésre. Hozzáférhetőek voltak még a társadalmi egyeztetésre már közzé tett pályázati kiírások anyagai, amelyek a források hozzáférhetőségére adtak indikációt. A Partnerségi Megállapodás véglegesítési folyamata során nyilvánvalóan módosulni fognak még a területi és ágazati operatív programok is, ezért a bemutatásra kerülő beavatkozások köre és a hozzájuk rendelt források nagysága és forrása indikatív.

13.1 Uniós forrásból finanszírozható tervezett fejlesztések

A 2021-2027 közötti időszakban a megye első sorban az Uniós forrásokra támaszkodhat a programban meghatározott fejlesztésekben. Természetesen ennek kiegészítésére egyes tématerületeken hazai

programok is biztosítanak kiegészítő forrásokat. Az egyik ilyen, talán legnagyobb volumenű jelenleg is futó program a Magyar Falu Program, amely az ország, így Pest megye kistéleplései számára biztosít jelentős forrásokat helyi fejlesztéseikhez. Természetesen még számtalan kisebb-nagyobb hazai fejlesztési forrásból részesülhetnek a helyi szereplők, azonban ezek felsorolása nem képezik e fejezet tárgyát.

A program megvalósítása szempontjából talán a leghangsúlyosabb a területi fókuszú Területfejlesztési Operatív Program Plusz. Ahogyan a fenti táblázat is tartalmazta, a TOP Plusz alapvetően két finanszírozó EU alap forrásait öt prioritáson keresztül teszi elérhetővé a területi szereplők számára, amelyből két prioritás a főváros fejlesztéseit, míg további három a megyei fejlesztéseket hivatott szolgálni. A kevésbé fejlett régiók számára a versenyképes megye, a helyi gazdaságfejlesztése, helyi és térségi turizmus, helyi és térségi közszolgáltatások, illetve a fenntartható városfejlesztés valósul meg az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) forrásaira alapozva. Szintén ebből a fejlesztési alpból történik majd a klímabarát megye prioritás intézkedéseinek finanszírozása. Az Európai Szociális Alap (ESZA) által nyújtott forrásokból a területi humán fejlesztések prioritás keretei között részesülhetnek a kevésbé fejlett régiók. Ennek keretei között, a helyi foglalkoztatásra, a fenntartható városfejlesztésre, a szociális városrehabilitációra, a közösség, kultúra, szabadidő helyi fejlesztéseire, illetve további helyi humán fejlesztésekre biztosít forrást az operatív program. A megyei program megvalósulásához természetesen nagyban járulnak hozzá az ágazati irányított operatív programok is, mint amilyen a GINOP+, KÖZOP+, EFOP+, KEHOP+, továbbá az agrár- és vidékfejlesztési támogatások rendszere. Ezen kívül egyes intézkedések sikeres végrehajtásához hozzájárulhatnak közvetlen EU finanszírozású források is (Horizon Europe, határon átnyúló programok támogatása stb.)

A programunkban megfogalmazott prioritások és intézkedések az alábbiak szerint kapcsolhatók a

A Pest Megyei Területfejlesztési Program **I. prioritása** „*Versenyképes megye: Pest megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása*” közvetlenül a vállalkozások számára tervez beavatkozásokat. Forrásoldalról a tervezett általános vállalati fejlesztések elsődleges forrását a GINOP Plusz Vállalkozásfejlesztés, kiemelt stratégiai ágazatok fejlesztése, digitalizáció (PO1), valamint Kutatás, fejlesztés, innováció (PO2) prioritásai jelentik, illetve elérhetőek lesznek még egyéb közvetlen EU források, mint a kutatás, fejlesztés, innovációs fejlesztések támogatása érdekében létrehozott Horizon Europe.

A vállalkozások foglalkoztatási gondjainak mérséklésére pedig közvetlen forrást a GINOP Fenntartható munkaerőpiac (PO3) és Ifjúsági garancia (PO4) prioritásokban megfogalmazott programok biztosítanak. Ezek hatását a TOP Plusz forrásai is erősítik, többek között a területi humán fejlesztések (PO3) keretei között meghirdetett foglalkoztatási paktum.

A **2. megyei prioritás** a „*Szolidáris megye: Pest megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi, Ráckevei és Szobi járásainak) komplex fejlesztése*” c. várhatóan nem tud integrált programként megvalósulni, az ebben deklarált fejlesztési igények több finanszírozó programon keresztül tudnak érvényre jutni. Ebben az esetben is a helyi gazdaságfejlesztési intézkedés alapját a GINOP+ (PO1-PO4) és a TOP(PO1, PO3) fentebb említett fejlesztési prioritásai jelentik. A térségi társadalmi felzárkóztatási programhoz TOP+ (PO1 és PO3) prioritásain, valamint az EFOP+ prioritásaiban megfogalmazott intézkedéseken keresztül rendelhető források.

A **3. prioritás** „*Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében*” c. prioritásban a legnagyobb fejlesztési forrásigény található, mely döntően a települések igényeit tartalmazza, de megjelenik benne a közösségi közlekedés fejlesztésének szükségessége, valamint a nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztésének igénye is. Ugyan ez utóbbi nem megyei feladat és hatáskör, a megyei területfejlesztési koncepcióban megfogalmazott „hálózatos kialakítást” utóbbi fejlesztések nagyban szolgálnák.

A prioritás egyes kisebb volumenű, alapvetően a helyi, illetve megyén belüli közlekedés fejlesztési intézkedéseikhez (2-3. intézkedések), a TOP+ (PO1) versenyképes megye prioritásában található helyi

gazdaságfejlesztés, illetve településfejlesztés, települési szolgáltatások intézkedéseiben megfogalmazott programok biztosíthatnak forrást. Ezen túl a nagyobb jelentőségű közlekedési fejlesztéseket a KözOP+ forrásaiból lehet majd finanszírozni.

A **4. prioritás** „*Élhető megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért*” c. prioritásban foglalt intézkedések közül a fenntartható városfejlesztésre a TOP+-ban nevesített intézkedés található, így e beavatkozáshoz dedikált források állnak rendelkezésre. A többi intézkedéshez a KEHOP+ prioritásai és kiegészítő forrásként a TOP+ (PO1 és PO2) intézkedései szolgálnak háttérrel.

Az **5. prioritás** „*Emberközpontú megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése*” c. prioritásban megfogalmazott akciókhoz a TOP+(PO1 és PO3) prioritásain, valamint az EFOP+ prioritásaiban megfogalmazott intézkedéseken keresztül rendelhetők források.

14 A prioritások tartalmának részletes bemutatása

14.1 I. prioritás: Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása

Miközben Pest megye gazdaságának súlya az országban betöltött pozícióit tekintve még mindig jelentős, a növekedés üteme lelassult. Ennek oka egyrészt a 2008-ban kezdődő gazdasági válság, illetve a többi régiónál kisebb mértékű EU támogatások voltak. A válságból való kilábalás megtörtént és gyorsuló ütemben állt helyre a megye gazdasága, ami a foglalkoztatási és a vállalkozások teljesítménymutatóiban is megmutatkozott. Azonban a megye versenyképessége és termelékenysége mára elmaradt nemcsak a fővárostól, de egyes gyorsan fejlődő vidéki centrumtársaságoktól is. A megye gazdaságára minden szempontból jellemző a kettősség: jelen vannak az innovatív, húzó ágazatok és a hagyományos gazdasági tevékenységek egyaránt, miközben teljesen más a Budapest környéki agglomerációs övezet gazdaságának összetétele, lehetőségei, erőforrásai, és más a határ menti térségeké. Összességében elmondható, hogy a megye nem képes megfelelően kihasználni a fővárosi régió és a centrális elhelyezkedés adta gazdasági lehetőségeket.

A vállalkozássűrűség magas a megyében, a vállalkozások döntő többségét a kis és középvállalkozások adják. A vállalkozási kedv a kedvező hazai és világgazdasági környezet, illetve a vállalkozások versenyképességének növelése és általában a vállalkozói környezet javítása érdekében hozott kormányzati intézkedések hatására jelentősen növekedett az utóbbi években. Azonban a megyei mikro- kis- és középvállalkozások éppúgy, ahogyan az ország egészében számos kihívással kell, hogy szembe nézzenek.

Ezek között az egyik legfontosabb kihívást az okozza, hogy a gazdasági válság utáni gyors növekedés a munkaerő piaci tartalékokat fokozódó ütemben szívta fel, amit a növekvő gazdasági aktivitás sem tudott kompenzálni. Egyes ágazatokban jelentős munkaerőhiány alakult ki, de általában is szűkös a szakképzett munkaerő a munkaerőpiacon. A vállalkozásoknak a keresleti piac miatt növekvő bérekkel is szembe kell nézniük, ám ezt a hatást némileg ellensúlyozza a forint gyengélkedése és a lassan, de biztosan növekvő infláció hatása. A másik jelentős probléma, amelyet nemcsak a megyei, hanem az összes hazai vállalkozásnak mielőbb orvosolnia kell, az a termelés hatékonyságának javítása. Ennek elemei a megfelelő termelési feltételek megteremtése és a helyi üzleti környezet javítása, a vállalkozások technológiai fejlesztése, kutatási, fejlesztési és innovációs tevékenységük, digitális transzformációjuk elősegítése és a működésük, üzleti folyamataik újragondolása, innovációja.

A magyar gazdaság nemzetközi összehasonlításban rendkívül nyitott, a megye ipari termelésének héttizede kerül exportra, de egyes ágazatokban ez az arány akár a 100%-ot is megközelíti. A jelentős nyitottság mellett továbbra is szükséges a vállalkozások külföldre jutásának támogatása, hiszen a vállalkozások „válságállóságán” javít, ha egyszerre több piacon is jelen vannak termékeikkel, szolgáltatásaikkal.

Szintén általánosan jellemző a hazai vállalkozásokra, hogy még nem voltak képesek termelésüket, szolgáltatásaikat a fenntarthatóság szempontjából megvizsgálni és e szempontokat mindennapi tevékenységükbe integrálni. Pedig ez a gondolkodás versenyképességi szempontból szintén egyre fontosabbá válik a szigorodó iparági jogszabályok, szabványok bevezetésével és a tudatos társadalmi és környezeti szerepvállalás szükségességének általános felismerésével. A metropolisz térség számára óriási terhet jelent a jelentős mennyiségű háztartási és ipari hulladék kezelése, így különösen fontos és sürgető, hogy a gazdasági szereplői a körforgásos gazdaság megteremtésének irányába tegyenek lépéseket. A vállalkozások teljes tevékenységét (tervezéstől az értékesítésig) átható szemlélet integrálása révén a vállalkozások képesek lehetnek nemcsak környezetterhelésük csökkentésére, de egyúttal termelési színvonaluk és hatékonyságuk növelésére is.

A Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió helyzetfeltárásában több olyan ágazatot érintő megállapítást tettünk, melyek vagy jelentős fejlődésre képesek és ebben segítenünk kell őket. Fontosnak tartjuk az agrárium termelésben betöltött szerepének erősítését, a termelés fokozását, az élelmiszer feldolgozóipar erősítését, valamint a rövid ellátási láncok térnyerésének elősegítését, beleértve a specifikus logisztikai és nagy-, illetve kiskereskedelmi tevékenységek támogatását. Amennyiben a „Termőföldtől az asztalig (Farm to fork)” és a „Biodiverzitás stratégia” életbe lép, jelentős változásokat hoz majd a helyi mezőgazdaság számára, hiszen a stratégiákban rögzített irányok jelentősen növelik a termelési költségeket és valamelyest rontják a várható termésátlagokat is, köszönhetően az alkalmazott technológiáknak. Ezek miatt a fenti termelési eljárások bár hosszabb távon környezeti és egészségügyi előnyökkel járnak, rövidtávon mégis rontják a mezőgazdaság globális versenyképességét. Azonban az ország más térségeivel szemben Pest megyében akár pilot jelleggel el lehetne kezdeni a stratégiában szereplő technológiai és üzleti modellben megjelenő változások bevezetését.

A megye ipara kiemelkedő jelentőségű számos ágazatában jelentős kapacitások épültek ki. A megye ipara döntően exportra termel, és általában magas hozzáadott értékű termékeket állít elő. Az egyik legerősebb ipari ágazat a járműipar, ahol nemcsak termelés, hanem kutató-fejlesztő kapacitások is kiépültek. A termelési érték alapján jelentős az élelmiszeripar, a számítógép és elektronikai cikkek előállítás, a villamos berendezések gyártása, a fémfeldolgozás és gépgyártás is. Perspektívikus szempontból fontos ágazat a gyógyszeripar, ahol bár a központi K+F+I tevékenység a fővárosra koncentrálódik, de jelentős gyártókapacitásokkal rendelkezik a megye. Az ipar fejlesztése a megye szempontjából kiemelten fontos, több európai nagyváros és környezete küzd jelenleg az újraparosítás problémájával, hiszen a kizárólag szolgáltatásokra épülő helyi gazdaság rendkívül kitérté teheti az adott térséget a piaci változásokkal szemben.

Bár az ország külpia szerepére nincs hatással, egy ilyen nagyvárosi térben igen fontos az építőipar és annak helyzete, ezért kiemelten fontosnak tartjuk az itt működő építőipari vállalkozások megerősítését technológiai fejlesztését. Az ágazat termelése (termelési hatékonysága) nagyban hozzájárul a többi prioritásokban jelzett intézkedések sikeréhez, vagy akár azok hatékonyságához. Ráadásul az építőiparhoz köthető a hulladéktermelés jelentős része, így egyáltalán nem elhanyagolható fontosságú az ágazat környezettudatos, a körforgásos gazdaság alapelveit szem előtt tartó technológiai és kapacitás fejlesztése

Pest megyében nemzetközi összehasonlításban is számottevő az informatikai vállalkozások és foglalkoztatottak száma, valamint általában a tudás intenzív tevékenységek és azon belül a tudás intenzív üzleti szolgáltatások aktivitása. Ahogyan a fővárosban és országosan is az IKT szektor fejlődésének elsődleges korlátját a speciálisan képzett munkaerő hiánya jelenti.

A térséget átszövik a nemzetközi közút és vasúti útvonalak, a Duna nemzetközi hajóútvonala is keresztülhalad területén, továbbá itt található az ország legnagyobb forgalmat lebonyolító nemzetközi repülőtér is. Ennek a kitüntetett helyzetnek köszönhetően, ha nem is makroregionális léptékben, de jelentősen fejlődött a logisztika és ezen belül a city logisztika is. A logisztika mára részét képezi a termék előállításnak, illetve az értékesítésnek, az ágazatot a folyamatos innováció jellemzi.

A főváros és a megye együtt mintegy hárommillió fős népesség tömörülést alkot, a nagyrégió működéséhez, gazdasági teljesítményéhez kiemelten járul hozzá a kereskedelem. Bár a kiskereskedelem egy része mára egyre inkább a virtuális térbe költözik egyre inkább a city logisztika teljesítményére alapozva, azért a nagykereskedelem és az élelmiszer kereskedelem továbbra is óriási szerepet játszik ebben a térben.

A magán- és közszféra szereplőinek összefogásával a Ferihegyi Gazdasági Övezetben célszerű komplex térség- és gazdaságfejlesztési szemlélet alkalmazása. Ez nem csak Pest megye, hanem a Középmagyarországi Régió és egész Magyarország érdeke. A fejlesztés továbbgyűrűző hatása Pest megye szempontjából többek között a megye déli-keleti leszakadó területeinek felzárkóztatását is jelentheti.

A Gödi Különleges Gazdasági Övezet fejlesztése kiemelt fontosságú a megye számára, hiszen a Samsung akkumulátorgyára révén olyan magas szintű technológiát igénylő termékek gyártása valósul meg, amely a közeljövő mobilitásának meghatározó eleme lesz. Hatalmas lehetőséget jelentene, ha a gyártás mellett a Samsung fejlesztői kapacitásokat is kiépítene a gyár közelében, hiszen akkor egész ökoszisztéma alakulhatna ki a gyár körül. Azonban az övezetnek nem csak ez a kiemelkedő profilja, hiszen a vasúti járműgyártás területén és a világítástechnikában is vezető vállalkozásoknak ad otthont ez a tér. Mivel az övezet rendkívül kedvező demográfiai és közlekedési jellemzőkkel bír, óriási növekedési potenciállal rendelkezik.

A megye másik kiemelt ágazata a turizmus, amely a COVID miatt szinte egyik napról a másikra került válságba. A megye inkább a főváros turisztikai kínálatához, mint szekunder desztináció csatlakozik, ami a vendégforgalomban és a vendégéjszakák számában is tükröződik. Ám ami korábban hátrány volt, most sok szempontból előnnyé válik, hiszen első sorban a repülőtérre épülő turisztikai szolgáltatások építettek a külföldi vendégforgalomra, a megye többi térségében inkább a belföldi turizmus bírt nagyobb súllyal. Ennek hatásai a vészhelyzet feloldását követően érezhetők majd.

Pusztán a KSH adatai nem nyújtanak elég részletes információt a vállalkozások helyzetének, fejlesztési igényeinek megismerésére, ezért különösen fontos a koncepció megalapozásához készített vállalkozói felmérés eredménye.

A statisztikai adatok által rajzolt munkaerő piaci képet támasztja alá a vállalkozói felmérés eredménye is. Míg 2014-ben még a cégek 36%-a nyilatkozott úgy, hogy nincs munkaerőpiaci problémája, a friss megkeresés alapján már csak a vállalkozások 21%-ban gondolják ugyanezt. Hiányzik a szakképzett munkaerő, a meglévő munkavállalók képzettsége sem megfelelő. A korábbi éveknél jellemzőbb a munkavállalók gyors cserélődése és megbízhatatlansága. Az alkalmazottak lakóhelye és a munkahely közötti távolság megnőtt, a közlekedési-bejárási helyzet romlott. A korábbi felméréshez képest a gyermekek elhelyezésével (iskola, óvoda) kapcsolatos gondok nem növekedtek, azok súlya változatlan a válaszok között.

A KSH export adatait árnyalja a vállalkozó felmérés eredménye, hiszen bár magas az exporthányad az ipari termelésben, ebben inkább a nagyvállalatok dominálnak a KKV szektor külpiazi versenyképessége korántsem ilyen jó. Míg 2014-ben a megkérdezett vállalkozások 37%-a rendelkezett egész országra kiterjedő értékesítéssel, addigra a mostani megkérdezésben ez az arány 50% volt. A felmérés esetleges hibáitól eltekintve ez azt is jelenti, hogy a vállalkozások törekednek az egész hazai piac lefedésére, a sikeresebb vállalkozások tudatosan az ország egészét lefedő hálózatok létrehozásában gondolkodnak. Az országhatárokon átlépő cégek aránya viszont az előző felmérésben 23% volt, míg a mostaniban ennél valamivel alacsonyabb 18%. A külföldi terjeszkedés nagyobb rugalmasságot és hatékonyságot követel meg a vállalkozásoktól, amit egyre több vállalkozás ismer fel. Nem véletlen, hogy 2014-es felméréshez képest többen választották azt, hogy a külpiazi terjeszkedéshez technológiai fejlesztésre lenne szükségük. Szintén felértékelődött és majdnem ennyire fontosnak tartották a vállalkozások a külpiaza jutás, a piac megismerésének, és a hatékony marketing támogatását.

Sajnos az állami erőfeszítések ellenére a vállalati együttműködések terén a felmérésünk alapján nem történt érdemi előrelépés az elmúlt években. Az együttműködések általában hosszabb időtávra nyúlnak vissza, jellemzően 2-5 év közötti időszakra, vagy még régebbre. Ahol működik ez az összefogás,

ott az együttműködés résztvevőit egyértelműen a közös piaci fellépés, a stratégiai partnerség – beszállítói kapcsolat, értékesítési együttműködés, innováció és fejlesztés, marketing és export szempontok vezérik. Az együttműködésre való nyitottságot jelzi, hogy az együttműködés hiányára a cégek több mint fele az információhiányt jelölte meg okként, csak ezután következett az érdekütközés, mint kiváltó ok.

Bár az előző programban is kiemelten kezeltük a partnerség megteremtését a piac szereplői és a helyi önkormányzatok között, e téren sajnos nem javult, hanem sokkal inkább romlott a helyzet. A felmérés alapján kijelenthető, hogy az önkormányzatok eltávolodtak a vállalkozásoktól. Korábban 57% nyilatkozta azt a cégek közül, hogy nincs kapcsolata az önkormányzatokkal, most már több, mint 80% jelezte ugyanezt. Hasonlón gyengült a szakképző intézményekkel és munkaügyi központokkal való kapcsolat, immár a válaszadók 76%-a nyilatkozott úgy, hogy nincs kapcsolatban velük. Mindez nagyon megnehezíti a vállalkozások és önkormányzatok együttműködésén alapuló fejlesztések végrehajtását. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy az önkormányzatok döntéseik meghozatalánál kevésbé tudják figyelembe venni a vállalkozások szükségleteit, stratégiaalkotásukban nem lesz jelen a helyi gazdaság fejlesztés.

probléma súlya	2014	2020
1	Finanszírozási gondok	Munkaerővel kapcsolatos problémák
2	Telephely nem megfelelősége	Telephely nem megfelelősége
3	Munkaerővel kapcsolatos problémák	Finanszírozási gondok
4	Adminisztrációs, bürokratikus problémák	Technológiai jellegű nehézségek
5	Piacra jutás, piaci pozíció erősítésének nehézségei	Piacra jutás, piaci pozíció erősítésének nehézségei
6	Technológiai jellegű nehézségek	Adminisztrációs, bürokratikus problémák
7		Lemaradás az infokommunikációs fejlesztések terén, az új kommunikációs és értékesítési technikák alkalmazása terén
8		Vállalkozói, menedzsment ismeretek szűkössége, hiánya

11. táblázat: A vállalkozások problématerképe 2014-ben és 2021-ben (saját felmérés)

14.1.1 A prioritáshoz kapcsolódó Pest megyei stratégiai célok részletes meghatározása

A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepcióban meghatározott megyei jövőképünk az „Európai térben versenyképes, és minőségi életfeltételeket biztosító Pest megye”. A célkitűzés megvalósításának egyik alapfeltétele Pest megye gazdasági környezetének fejlesztése, ezért a Pest Megyei Területfejlesztési Programban kiemelt szerepet szánunk a versenyképesség és a hatékonyság javítására.

A területfejlesztési koncepció három pillére közül ezért az egyik kifejezetten gazdasági fókuszú, ez a „Gazdaság dinamizálása; az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira építve”. Az átfogó cél három stratégiai cél és egy átfogó területi cél megvalósításából építkezik:

- GD.1. A gazdaság teljesítményének, hatékonyságának és stabilitásának erősítése; több lábon álló gazdaság; a technológia és tudás intenzív, valamint a foglalkoztatást erősítő hagyományos ágazatok kiegyensúlyozott fejlesztése, a gazdasági ágak közül kiemelten az ipar, az építőipar, a turizmus, a közlekedés, kereskedelem, raktározás, az információ és kommunikáció ágazban

működő vállalkozások versenyképességének növelése, technológiai felkészültségének javítása.

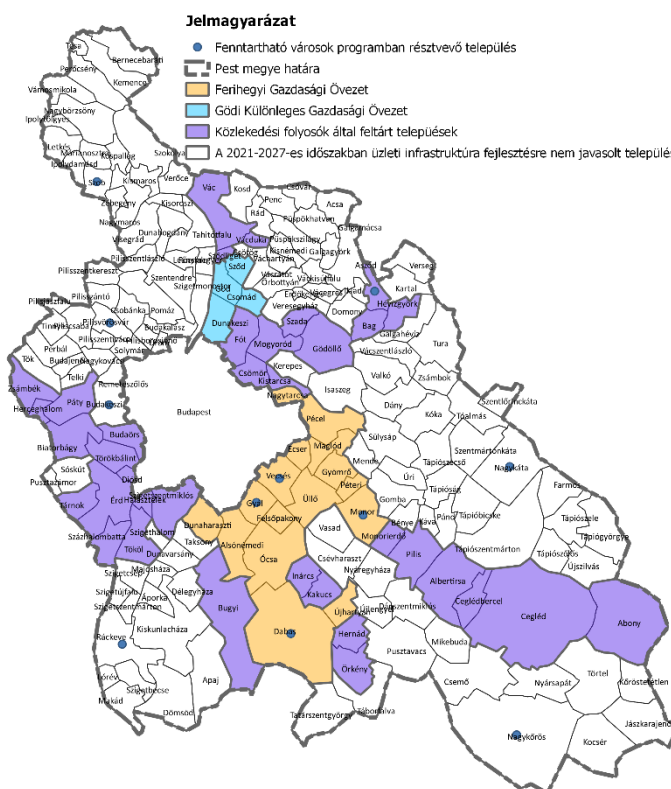
- GD.2. Gazdasági húzóterseink innovációs teljesítményének, versenyképességének, exportjának növelése.
- GD.3. Makroregionális logisztikai funkciók és a rászervezhető értékteremtő képesség erősítése kiemelten az MO mentén a Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér térségében. A Gödi Különleges Gazdasági Övezet fejlesztése.
- ÁTC.1. A fejlődésben elmaradott Szobi és Nagykáta, illetve a lemaradó Aszódi, Ceglédi, Nagykőrösi, Dabasi, és Ráckevei járások gazdasági-társadalmi felzárkóztatása.

14.1.2 A prioritás területi vonatkozásai

A prioritásban megfogalmazott gazdasági versenyképességet fokozó intézkedésekre a megye teljes területén szükség van, ugyanakkor vannak olyan intézkedések, amelyek a térbeli munkamegosztás, és a térségek eltérő fejlődése miatt csak bizonyos térségekre kell, hogy korlátozódjanak.

Az önkormányzati felmérés keretében a települések 57 db projektjavaslatot küldtek összesen 102 Mrd Ft értékben üzleti infrastruktúra, inkubátorház és a kapcsolódó szolgáltatások fejlesztésére. A beérkezett tervek közül azonban sok olyan van, amelyet jelenleg még nem tartunk üzleti szempontból megalapozottnak tekintettel a települése fejletlen üzleti környezetére, kedvezőtlen elérhetőségére, fejletlen társadalmi viszonyaira.

Az elmúlt évtized fejlődése azt bizonyította, hogy a gazdaságfejlesztés hatékonysága nagyban függ az adott tér által biztosított környezet (demográfiai, társadalmi, közlekedési és szolgáltatási) minőségétől, így a fejlesztésekben fontos az egymásra épülés és a fokozatosság érvényesítése. A beavatkozások akkor igazán hatékonyak, ha segítenek a korábban már piaci alapokon megindult térbeli gazdasági folyamatok érvényesülésében. Ezen gondolatmenet mentén az üzleti infrastruktúra fejlesztése esetében, annak jelentős beruházás igénye miatt a 2021-2027-es időszakban a főközlekedési folyosókkal már feltárt és fejlődésben lévő térségek üzleti környezetét kívánjuk javítani. Az ezen kívül eső gyakran elmaradott térségekben, első sorban a fejlődés elsődleges társadalmi, demográfiai, települési infrastrukturális környezetének megerősítését célozzuk (II-V. prioritások), amelyet később követhet az üzleti infrastruktúra fejlesztése, de ezekben a terekben is fontos a vállalkozások technológiai felkészültségének, telephely feltételeinek javítása, digitális transzformációjának fejlesztése és általában is versenyképességük, hatékonyságuk javítása.

5. ábra Pest megye üzleti infrastruktúra fejlesztésre alkalmas települései 2021-2027

A megyei gazdaság egyik kiemelt, területi szempontból jól definiálható kiterjedéssel rendelkező ága a turizmus. Bár a fővároshoz való közelsége miatt bármely térségben pontszerűen kialakíthatók turisztikai szempontból értékes attrakciók, vagy rentábilisan működtethető szálláshelyek, programunkban alapvetően a komplex turisztikai adottságokkal rendelkező térségekre koncentrálunk. Ezek közül hazai viszonylatban is kiemelt jelentőségű a Dunakanyar Kiemelt Turisztikai Térség, amely megyében található területe a Dunakanyar egészét, a Visegrádi hegységet és a Börzsöny területét öleli fel. Szintén országos jelentőségű természeti és kulturális öröksége miatt, ám jelenleg még az előbbinél jóval inkább alulhasznosított térségei a Gödöllői dombság és Galga mente, illetve a Ráckevei-Duna turisztikai térségei. A fővárosiak által leginkább kedvelt és általában aktív turisztikai tevékenység számára lehetőségeket rejtő komplex turisztikai hasznosításra alkalmas a Pilis-Budai térség is. A megye délkeleti részének termálforrásaira és már korábban kiépült fürdőire, valamint az ökológiai szempontból nagy potenciált jelentő vizes élőhelyekre épülve, fürdő és egészségturizmus és ökoturizmus építhető ki. A megyének talán ez a legkevésbé feltárt, turisztikai lehetőségekkel rendelkező területe. A fenti turisztikai körzetekhez összesen 117 db település tartozik, melyek az összes megyei település 63%-át jelenti.

6. ábra Pest megye kiemelt turisztikai térségei 2021-2027

14.1.3 Vállalkozások versenyképességének javítása [P1.1-intézkedés]

a) beavatkozás: Vállalkozások foglalkoztatási gondjainak mérséklése [P1.1.a]

A gazdasági válság utáni gyors növekedés a munkaerő-piaci tartalékokat fokozódó ütemben szívta fel, amit a növekvő gazdasági aktivitás sem tudott kompenzálni. A rekord alacsony munkanélküliségi ráta, és magas aktivitás következtében egyes ágazatokban jelentős munkaerőhiány alakult ki, de általában is szűkös a szakképzett munkaerő a munkaerőpiacon. A vállalkozásoknak a keresleti piac miatt növekvő bérekkel is szembe kell nézniük, ám ezt a hatást némileg ellensúlyozza a forint gyengélkedése és a lassan, de biztosan növekvő infláció hatása. A vállalkozásokat a világjárvány ismét kihívások elé állította, hiszen folyamataikat, működésüket a lehetőségekhez kellett igazítaniuk. Ahol lehetett, a foglalkoztatás területén alternatív megoldásokat kellett alkalmazni, elterjedt a távmunka, illetve az atipikus foglalkoztatási formák. A megalapozó munkarész kérdőíves felmérésére alapján a Pest megyei vállalkozások több, mint 52%-a válaszolta azt, hogy a munkaerővel kapcsolatos problémák gátolják legjobban a fejlődésüket. A foglalkoztatási paktumra alapozva tehát olyan intézkedésekre van szükség, melyek hozzájárulnak a vállalkozások munkahelyeinek megőrzéséhez, kívánatosnak tartjuk az atipikus és családbarát foglalkoztatási formák alkalmazását, illetve ahol erre van mód, ezen foglalkoztatási formák megtartását a járványhelyzet enyhülését követően is, a munkavállalók kompetenciáinak javítását, illetve egyre nagyobb mértékben a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok foglalkoztatásának megkönnyítését, az inaktivitás további csökkentését, a munkába járás feltételeinek javítását. Elsődleges cél a munkaerő-piac rugalmasabbá tétele, a vállalkozások termelési

biztonságának, hatékonyságának növelése és az emberek gazdasági, foglalkoztatási biztonságának javítása. Bár jelentős változásokat kényszerített ki a piac, sajnos még mindig szükség van a vállalkozások humán környezetének fejlesztésére, mivel különösen a kis- és középvállalkozások esetében még mindig nem alakult ki megfelelő tudás és kompetens szemlélet a megfelelő munkahelyi légkör kialakításához, a munkafolyamatok optimális szervezéséhez, a munkakörök és az azokhoz kapcsolódó elvárások, hatáskörök tisztázásához, szétválasztásához. Fontos lenne a vállalkozások vezetőinél a vezetői kompetenciáik fejlesztésére, belső kommunikációjuk javítására.

Eredmény: A beavatkozás nyomán a termelés hatékonysága javul a vállalkozások foglalkoztatási gondjai enyhülnek. Ezzel együtt a népesség elhelyezkedési esélyei javulnak, a rugalmasabb foglalkoztatás révén kevesebben kényszerülnek feladni a munkájukat, egészségi, szociális, vagy családi problémák miatt, illetve csökken a munkahelyi ingázással töltött idő.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok

b) beavatkozás: Vállalkozások telephely feltételeinek javítása [P1.1.b]

A megyei vállalkozások esetében a fejlődés gátját jelenti a nem megfelelő méretű, minőségű, vagy nem megfelelő adottságokkal rendelkező telephely. A vállalkozások tevékenységüket gyakran lakóövezetbe ékelődve végzik, amely gyakran sem a települési környezet, sem pedig a közlekedés, szállítás szempontjából nem ideális. Emiatt szükséges bizonyos gazdasági tevékenységek esetében a lakófunkciók térbeli szétválasztása. Az egy helyre települő vállalkozások köré könnyebben és olcsóbban tervezhetők és kivitelezhetők üzleti, illetve infrastrukturális szolgáltatások, mindez segíti a vállalkozások közötti együttműködések, szinergiák kialakulását is. Szintén nem elhanyagolható előnyt jelentenek a modern termelési feltételek által lehetővé tett technológiai fejlesztések, folyamat innovációk és a termelés hatékonyságát szintén jelentősen javító modern munkahelyi környezet, illetve az új építési technológiák révén javuló környezeti hatékonyság. A KKV szektorban tehát elsősorban modern a 21. századi technológiai igényeit figyelembe vevő, környezetével összhangban lévő fejlesztések, iroda, termelőépület, raktárkapacitás, tároló és kiszolgáló terek létesítését és bővítését támogatnánk, valamint az meglévő épületek bővítését, felújítását, és energetikai korszerűsítését. Fontos lenne, hogy ezek a fejlesztések hatással legyenek a vállalkozás teljes működésére, ne csak egyetlen speciális területen váltsanak ki hatást.

A megye számára kedvező trend, hogy a nagyvállalkozások a távmunkában és a telekommunikáció fejlődésében rejlő lehetőségeket egyre nagyobb mértékben igyekeznek kihasználni, és a korábbi cégközpontok helyett, több telephelyen a munkavállalók lakóhelyéhez közelebbi lokációkban hoznak létre vagy bérelnek kisebb irodaterületeket. Ez a változás a foglalkoztatási célú ingázás csökkenéséhez, forgalomcsökkenéshez és hosszabb távon egy fenntarthatóbb gazdasághoz vezet, ezért a megye kiemelt érdeke ennek támogatása. A beavatkozás során támogatni kívánjuk a vállalkozások, illetve helyi önkormányzatok gazdasági célú ingatlanfejlesztéseit.

Eredmény: A vállalkozások telephelyfeltételeinek javulása a termelés hatékonyságának növekedését, az üzleti környezet fejlődését, a szinergikus hatások jobb kihasználását, a települési környezet, a munkakörülmények javulását eredményezi.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok, helyi önkormányzatok

c) beavatkozás: Pénzügyi eszközökhöz való hozzáférés feltételeinek javítása [P1.1.c]

A mikro-, kis- és középvállalkozások az állami hitelprogramok ellenére továbbra is finanszírozási problémákkal küzdenek. Növekedésükhöz, fejlesztési elképzeléseikhez még mindig nehéz forráshoz jutniuk, de talán ennél is nagyobb problémát jelent az induló vállalkozások számára a megfelelő források megteremtése. A helyzet javítása érdekében a szükséges finanszírozási források rendelkezésre állását hitel-, faktoring-, lízing-, illetve tőkeprogramokkal, továbbá nagyobb kockázatvállalást ösztönző garanciatermékek működtetésével javítani. A beavatkozás során alkalmazhatóak visszatérítendő támogatástípusok is.

Eredmény: Javul a vállalkozások versenyképessége, a kezdő vállalkozások piacra lépésének esélyei javulnak.

Potenciális kedvezményezettek köre: pénzügyi intézetek, vállalkozásfejlesztést segítő szervezetek

d) beavatkozás: Vállalati technológia fejlesztések [P1.1.d]

A vállalkozások versenyképességének javításához, hatékonyságuk növeléséhez szükség van technológiai felkészültségük javítására. Azonban ma már nem elegendő önmagában a technológiai változás a versenyképesség, hatékonyság fokozására, hanem ezzel együtt szükség van a vállalatok belső üzleti folyamatainak megújítására, innovációjára is. A technológia nyújtotta előnyök csak úgy aknázhatók ki megfelelően, ha a technológiai fejlesztések a működés stratégiai léptékű átgondolásával, komplex vállalati fejlesztések keretében valósulnak meg. A technológiai fejlesztések akkor különösen kívánatosak, ha azok segítenek a vállalkozások működését fenntarthatóvá tenni gazdasági és környezeti szempontból is. Ez utóbbi egyre fontosabb elvárás a piaci szereplők, megrendelők, fogyasztók szemszögéből is. A 2021-2027 közötti időszakban ezért az egyszerű eszközbeszerzések mellett egyre inkább a vállalkozások fenntartható technológiai transzformációját tartjuk szükségesnek, amely átfogja a működés teljes spektrumát.

Eredmény: A beavatkozástól a vállalkozások hatékonyságának és versenyképességének, illetve piaci alkalmazkodóképességük javulását várjuk. A növekvő versenyképesség, új lehetőségek, új vállalati növekedési pályák megnyílását, új piacok elérését teszik lehetővé. Várakozásaink szerint a vállalkozások működése minden szempontból rugalmasabbá és fenntarthatóbbá válik.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok

e) beavatkozás: Vállalkozások digitális transzformációja [P1.1.e]

A megyei vállalkozások digitális felkészültsége természetesen igen különböző. Ez nem véletlen, hiszen a vállalkozásoknál digitális átalakulásának (talán emiatt jobb szó az alkalmazkodás) az informatika állandó változása és fejlődése következtében folyamatosnak kell lenni. A digitális világ változásaihoz általában a mikro- kis és középvállalkozások képesek a leggyorsabban alkalmazkodni, hiszen az új informatikai eszközök, rendszerek a kisebb méret miatt könnyebben, kisebb kockázattal tesztelhetők, alkalmazhatók, kisebb a szervezeti hierarchiából származó ellenállás is. Bár egyre több vállalkozás ismeri fel a digitalizáció nyújtotta előnyöket, kevés olyan vállalkozás van, amely határozott elképzelésekkel rendelkezik a digitális transzformáció lépéseiről és ennek megfelelően tervezetten és ütemezetten alakítja át működését. Ugyanakkor a sikeres átalakulás alapfeltétele ebben az esetben is az átfogó, komplex tervezés és cselekvés, amely nem csak lokális, hanem a vállalat szempontjából globális változásra törekszik. Az új informatikai eszközök (mesterséges intelligencia, felhőszolgáltatások, adatelemzés) nemcsak a hatékonyságot növelik, de új, magasabb hozzáadott értékű termékek és szolgáltatások előállítását is lehetővé teszi, alapjaiban változtatja meg a munkafolyamatokat. A beavatkozás keretében olyan KKV körbe tartozó vállalkozások digitális átalakulását kívánjuk támogatni, amelyek rendelkeznek megfelelő digitális stratégiával, vagy most alakítják ki a hosszú távú digitális alkalmazkodásuk kereteit, illetve ennek nyomán olyan informatikai fejlesztéseket valósítanak meg, amelyek a tervezett folyamatba illeszkednek, és együtt járnak vállalkozások üzleti folyamatainak megújításával, hatékonyabbá tételével.

Eredmény: A vállalkozások technológiai színvonala és termelékenysége jelentősen javul. (Beleértve a készletszintek változását, a szervezet rugalmas alkalmazkodási képességét, a beszállítói kapcsolatokban elérhető hatékonyságot, a működés folyamatosságát, a stratégiai partnerségekben elérhető megtakarításokat, stb). Az értékesítés bővítésével új munkahelyek keletkeznek, elsősorban a nagyobb hozzáadott értékkel bíró munkakörökben. Az új kapacitások színvonalával a vállalkozások munkaerő iránti kereslete sokszínűbbé válik, gazdasági tevékenysége több lábon áll.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok

f) beavatkozás: Üzleti környezet fejlesztése [P1.1.f]

Vállalkozói, ipari, kereskedelmi és technológiai parkok, inkubátor-, és szolgáltatóházak létesítésével ösztönözzük a vállalkozások közötti szinergiák kialakulását. Ezen túl ezek a parkok, inkubátor és szolgáltató házak olyan fejlett szolgáltatási környezetet nyújtanak, amelyet egyetlen vállalkozás sokszor nem képes megteremteni, illetve nem tud finanszírozni. Ezáltal a kezdő vállalkozások indulását, meglévő vállalkozások működését és annak hatékonyságát (ezen keresztül versenyképességét) nagyban javítják. Az ipari, vállalkozói parkok fejlesztésének, inkubátor házak létesítésének a jelenlegi tervezési időszakban elsődlegesen ott látjuk lehetőségét, ahol az üzleti környezet indokolja az ilyen jellegű fejlesztéseket. Jelenleg ez még a transznacionális főközlekedési csatornák közvetlen környezetére, illetve a megye kiemelt gazdasági térségeire korlátozódik (ezek nagyjából egybe is esnek). Később, a belső terek telítődésével az elővárosi terek megerősödésével lehet indokolt további térségek bekapcsolása. Ezen infrastruktúra fejlesztések jelentős forrást igényelnek ezért nagyon fontos, hogy a fejlesztések körültekintő üzleti tervezés alapján jöjjenek létre, biztosítva a beavatkozás hatékonyságát.

Eredmény: A helyben elérhető termékek és szolgáltatások minősége, valamint a fejlődéshez szükséges tudás elérhetőségével felgyorsul az ismeretek adaptációja, elterjedése és alkalmazása, így a kezdeti életszakaszon gyorsabban lendülnek át az induló vállalkozások, üzleti modelljük kiforrott lesz, a hasonló vállalkozások jelenléte multiplikátorhatással bír, valamint csökkenti a működési és fejlesztési költségeket.

Potenciális kedvezményezettek köre: egyetemek, helyi önkormányzatok, gazdasági társaságok

g) beavatkozás: Vállalkozói együttműködések ösztönzése [P1.1.g]

A beavatkozás keretében szállítói hálózatok, klaszterek valamint egyéb vállalati együttműködések kialakulását és továbbfejlődését támogatjuk. Különös tekintettel a területi jó gyakorlatok alapján meghatározható megoldásokat a következő területeken: közös piaci fellépés; a stratégiai partnerségen, szállítói kapcsolatokon alapuló, illetve értékesítési együttműködések; innováció és közös fejlesztés, export.

Eredmény: Javul a nemzetközi piacra kilépni képes vállalatok száma, kkv-k képessé válnak szállítóként megjelenni a magyar és nemzetközi piacon.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdálkodó szervezetek, valamint egyesületek, köztestületek, alapítványok és vállalkozásfejlesztést segítő szervezetek

h) beavatkozás: Vállalkozásokat segítő tanácsadói program indítása [P1.1.h]

A vállalkozások sok esetben szorulnak külső tanácsadói segítségre, belső folyamataik optimalizálása, átalakítása, kompetenciáik javítása vagy éppen valamilyen a vállalkozás életében tervezett változás kapcsán. A nagyvállalatok ilyen esetekben a meglévő külső tanácsadóikra támaszkodva képesek menedzselni ezeket a változásokat. A kis és középvállalkozások azonban nem foglalkoztatnak állandó tanácsadó cégeket, hiányoznak a forrásaik és a megfelelő ismereteik ezeknek a változásoknak a sikeres menedzseléséhez. A vállalkozásokat számtalan állami szervezet segíti most is, hiszen a kamarák rendszerén túl a például a külpiacra jutás támogatásában a HEPA Magyar Exportfejlesztési Ügynökség Nonprofit Zrt., valamint a CED Közép-európai Gazdaságfejlesztési Hálózat Nonprofit Kft. nyújt segítséget, de más szegmensekben is megvannak a támogató állami fenntartású szervezetek. Azonban a KKV szektor vállalkozásainak még mindig nehéz a külső segítség igénybe vétele, gyakran hiányosak a vállalkozások ismeretei e téren. A beavatkozás keretében fontosnak tartanánk a lehetőségek megismertetését, továbbá a segítségnyújtást a megfelelő piaci vagy állami tanácsadó szervezet megtalálásában, a partnerség kialakításában. A vállalkozások számára az ilyen szolgáltatások igénybevételét állami hozzájárulással szükséges segíteni azok jelentős költségigénye miatt. (Erre az állami tanácsadás keretében természetesen most is rendelkezésre állnak források.)

Eredmény: A vállalkozások gyorsabban, megfelelő információk birtokában képesek dönteni, átalakítani működésüket, vagy éppen új piacra lépni, megfelelő külpiaci partnert találni. Ezzel a megyei vállalkozások hazai és nemzetközi versenyképessége növekszik.

Potenciális kedvezményezettek köre: kis- és középvállalkozások, vállalkozást segítő szervezetek

i) beavatkozás: Vállalati K+F tevékenység erősítése [P1.1.i]

A beavatkozás fő célkitűzése a megyei kutatás-fejlesztési ráfordítások növelése. Támogatja a szolgáltatások fejlesztését, valamint az innováció menedzsment humán kapacitásának folyamatos készség és kompetenciafejlesztését, helyben tartását. A beavatkozás támogatja a kisvállalatok, nagyvállalatok és egyetemek közötti stratégiai együttműködések létrejöttét, a tudás- és technológiatranszfer hatékonyságának növekedését. A beavatkozás célja az innovációs értéklánc különböző szakaszainak támogatása, a célzott alapkutatástól kiindulva akár a létrehozott termék piacra vitelének elősegítéséig. A megyei termelő és szolgáltató vállalatok, valamint a kutatásokat végző cégek, vagy egyetemek közötti kapcsolat nem megfelelő. Emiatt rossz az új technológiák adaptációja. A fordított információáramlás sem megfelelő, hiszen a vállalatok irányából is nehezen jutnak el információk a kutatás-fejlesztés irányában. A beavatkozás ezt a kapcsolati szakadékot is törekszik áthidalni.

Eredmény: Javuló K+F tevékenység, növekvő versenyképesség,

Potenciális kedvezményezettek köre: K+F+I tevékenységet végző vállalkozások, kutatóintézetek, egyetemek, gazdasági társaságok, K+F együttműködések, technológia transzfer és tudásmenedzsment irodák

j) beavatkozás: Vállalkozások támogatása a fenntartható működés, a körforgásos gazdaság modelljének adaptációjában [P1.1.j]

A beavatkozás célkeresztjében a vállalkozások működésének, teljes üzleti folyamatainak kiemelten a hulladéktermelés, kezelés szempontjait figyelembe vevő átalakításának támogatása áll. A megye hazánk legnagyobb ipari, szolgáltatási centrumát jelentő Közép-Magyarország metropolisz térség részeként az egyik legnagyobb termelője a hulladéknak, így különösen fontos hogy az itt működő vállalkozások a mainál nagyobb figyelmet fordítsanak a tevékenységük során keletkező hulladék kezelésére, újrahasznosítására, újrafeldolgozására, annak érdekében, hogy kibocsátásuk a nullához közelítsen. E szemléletnek a tervezéstől egészen az értékesítésig a teljes üzleti folyamatot át fogja. Mindez azonban nem csak a környezet terhelést csökkenti, hanem szerencsére javítja a vállalkozások hatékonyságát, és a fenntarthatóság szemléletének terjedésével a vállalkozások versenyképességét is. A beavatkozás keretében szükségesnek tartjuk a szemléletformálást, továbbá a körforgásos gazdasági modell bevezetésével kapcsolatos tanácsadást is. Ezen túl természetesen nemzeti védjegyek és szabványok kialakítását, amellyel bizonyítható a fogyasztó, illetve üzleti partner számára a körforgásos modell alkalmazása. Természetesen fontos, hogy az ilyen irányú fejlesztésekhez a vállalkozások pénzügyi segítséget is igénybe tudjanak venni, hiszen a digitalizációhoz, vagy bármely technológiai átállásnak, ennek is igen magasak lehetnek a költségei.

7. ábra Körforgásos gazdaság modellje
(forrás: EU Bizottság)

Eredmény: A vállalkozások versenyképessége, hatékonysága javul, gazdasági tevékenységük környezetterhelése csökken. A települési környezet élhetőbbé válik, segít a vizek megóvásában és az élővilág megőrzésében.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok

14.1.4 Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése [P1.2-intézkedés]

a) beavatkozás: Kiemelt jelentőségű ipari, építőipari ágazatok (járműgyártás, elektronikai, híradástechnika, gyógyszeripar, építőipar) fejlesztése [P1.2.a]

A beavatkozás középpontjában különösen a járműgyártás, elektronikai, híradástechnikai és gyógyszeripari iparágak versenyképességének fokozása áll, azok üzleti környezetének, termelési feltételeinek javításán keresztül. A beavatkozás beruházásaihoz szorosan kapcsolódik a kutatás-fejlesztés, innovatív megoldások alkalmazása, így egyetemi együttműködések, K+F tudásbázis létrehozása, ipari kutatóközpont kiépítése valósul meg. Támogatjuk a fejlett technológiák széleskörű alkalmazásán (bionika, 3D nyomtatás, szenzorok és mérés technológia, nanotechnológia, robottechnológia, automatizálás, precíziós gépek alkalmazása, csomagoló technológia, stb.) alapuló új megoldások, vállalkozások, valamint kapacitások fejlesztését. Beleértve az egyedi, személyre szabott gyártási, fejlesztési képességek és kapacitások erősítését is, úgy a gyártási technológia, mint az üzleti modellek oldaláról. Az előbbi ágazatok közül kilóg az építőipar, amely Pest megyében különös jelentőséggel bír, hiszen amellet, hogy a szuburbanizációs hatások miatt jelentős a helyi építőipari teljesítmény, amelyet a főváros szintén hatalmas piaca egészít ki. Az sem mellékes, hogy az építőipar környezetterhelése rendkívül nagy, így különösen fontos hogy az ágazat innovativitását, hatékonyságát és versenyképességét növeljük célzott támogatások segítségével.

Eredmény: Javul a vállalkozások versenyképessége, termelékenysége, működési hatékonysága és innovációs képessége.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok, vállalkozásfejlesztési szervezetek

b) beavatkozás: Mezőgazdaság és élelmiszeripar növekedésének biztosítása [P1.2.b]

A meglévő tudásra, egyetemi bázisra alapozva modern technológiák és megoldások elterjedésével a termelékenység fokozását és bázisának kiszélesítését szükséges elérni. Segíteni kell a mezőgazdaság digitális átalakulását, a precíziós mezőgazdasági termelés térnyerését, a termelési folyamatok átalakítását. A mezőgazdasági termelés fenntarthatóságának megteremtésében a talajok megőrzésében, a biodiverzitás megóvásában érdekeltté kell tenni a mezőgazdasági termelőket, megfelelő szabványok és minőségi védjegyek segítségével ösztönözni kell a termelőket e változtatás irányába. Támogatni kell olyan innovatív mintagazdaságokat, pilot projekteket, amelyek a fenntartható mezőgazdasági termelés élő laboratóriumai lehetnek. Fontos az élelmiszeripar szakosodása a korábbi hagyományoknak megfelelően, de magas minőségű, feldolgozott termékek előállítására kell koncentrálni az egyes tájegységekre jellemző sajátosságok figyelembevételével.

Eredmény: Nő a szektor kibocsátása, egyes lemaradó térségekben feldolgozóipari kapacitások tudnak ismét működni, melyhez kapcsolódni tud az alapanyag termelés is.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok, vállalkozásfejlesztési szervezetek, költségvetési szervek

c) beavatkozás: Életmód, egészségipar és alkonygazdaság fejlesztése [P1.2.c]

Az egészségiparhoz kapcsolódóan a megyei gyógy- és termálfürdők szolgáltatásainak fejlesztése, azok összekapcsolása és egységes csomagként való megjelenítése történik meg. Budapesttel közösen megvalósul a Duna vízfelületének jobb kihasználása. Az egészségipar kiegészül továbbá a biogazdálkodás, gyógynövénytermesztés és feldolgozás kapacitásainak fejlesztésével. A Börzsöny vidékén lehetőséget kívánunk adni az alkonyipar fejlesztéseinek is.

Eredmény: Térségi specializáció valósul meg egészségügyi szolgáltatások tekintetében. Olyan gyógyító környezet alakul ki, mely a hagyományos eljárásokat a legmodernebb technológiákkal ötvözve éri el hatását.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok, vállalkozásfejlesztési szervezetek, költségvetési szervek

d) beavatkozás: Turizmus, mint stratégiai ágazat fejlesztése [P1.2.d]

A beavatkozás keretében a kiemelt megyei turisztikai térségek komplex fejlesztését kívánjuk megvalósítani. Ennek keretében a turisztikai attrakciók infrastruktúrájának, tematikus kínálatának, szolgáltatási palettájának fejlesztése valósul meg. Ez magában foglalja a természeti látnivalók, kulturális és épített örökség (kiemelten a megyében található paloták, kastélyok, kúriák, várak, templom-, és kolostorromok) megőrzését és a bemutatását lehetővé tévő infrastruktúra kiépítését, a megyei termál és gyógyvizek turisztikai hasznosítását. Az aktív turizmus fejlesztése a lovas túra útvonalak, a bakancsos turizmushoz köthető útvonalak, valamint az infrastrukturális háttér fejlesztését (lovardák, turista és kulcsos házak) öleli fel. Szintén fontos a helyi turisztikai, kulturális, tematikus rendezvények támogatása is. A beavatkozás keretében új szálláshelyek létrehozását a szálláshelykapacitások bővítését, minőségének javítását is támogatni kívánjuk. Végül talán a legfontosabb, hogy segítsük a megye és az egyes turisztikai térségek arculatának kialakítását, megfelelő marketingjét. A Dunában rejlő turisztikai lehetőségek mainál jobb kihasználása szükséges, a víziturizmus különböző ágainak támogatása révén.

Eredmény: A megye turisztikai kínálata a mainál színesebbé válik, a turisztikai vállalkozások jövedelemtermelő képessége javul, a helyi önkormányzatok a turizmus révén többletbevételre tesznek szert. Az átgondolt turisztikai fejlesztések hozzájárulnak épített, kulturális és természeti értékeinek megőrzéséhez.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok, nonprofit szervezetek, vállalkozásfejlesztési szervezetek, TDM irodák, Tourinform irodák, költségvetési szervek, települési és megyei önkormányzatok, önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok

e) beavatkozás: Kereskedelem, logisztika [P1.2.e]

A kereskedelem és logisztika az elmúlt évtizedek során kiemelt jelentőségű ágazattá vált a megye életében. A kedvező közlekedéscsoporthelyi helyzet, a nagy lokális fogyasztói piac révén óriási növekedésen ment keresztül a kereskedelem és logisztika. De nem csak volumenében változott meg az ágazat, hanem a korábbinál sokkal innovatívabb, sokoldalúbb lett, hiszen a logisztika egyre több feladatot átvesz a termelő és szolgáltató cégektől észrevétlenül integrálódva azok tevékenységébe. A kereskedelemben pedig egyre nagyobb szeletet hasít ki az e-kereskedelem, amelynek informatikai logisztikai támogatása új innovatív és növekedésben lévő ágazat. A megye számára fontos, hogy ezen nagy bővülés előtt álló tevékenységet végző hazai vállalkozásokat, illetve azok fejlődését támogassa, a nagy globális szereplőkkel szemben.

Eredmény: A kereskedelmi és logisztikai tevékenységet folytató vállalkozások hatékonysága, innovativitása és ezáltal versenyképessége növekszik, nő az ágazat hozzáadott értéke.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok, vállalkozásfejlesztési szervezetek, oktatási intézmények

14.1.5 Területi fókuszú gazdaságfejlesztés [P1.3-intézkedés]

a) beavatkozás: Gödi Különleges Gazdasági Övezet integrált fejlesztése [P1.3.a]

A különleges gazdasági övezet településein -Sződ kivételével- a megyében jellemzőnél jóval magasabb a vállalkozásűrűség, nagyon kedvező a népesség korösszetétele és képzettsége is. Több jelentős foglalkoztató is működik a térségben (Samsung SDI, Dunakeszi Járműjavító Zrt). A térség egyik iparági jellemzője a korszerű világítástechnológiai vállalatok jelenléte. Az övezet településein az elmúlt évekre

jellemző jelentős népességnövekedés várhatóan nem áll meg, ennek megfelelően a közszolgáltatások folyamatos elmaradásban vannak és lesznek a lakossági igényektől. Az övezet fejlődését ezért koordináltan, ésszerű területhasználat fenntartása mellett kívánjuk elősegíteni. Bizonyosan szükség lesz a szociális, egészségügyi, nevelési és oktatási ellátórendszer erősítésére, a kikapcsolódást szolgáló közösségi terek fejlesztésére, a térség közösségi közlekedésének fejlesztésére, a közutak-kerékpárutak fejlesztésére.

Az övezet öt településére egységes fejlesztési program kerül kidolgozásra. Ennek megvalósítása során a gazdaságfejlesztés társadalmi és infrastrukturális hátterének megalapozása történik meg. Ennek forráskeretét a megyei önkormányzat ipari adóból származó bevételei jelentik. Ezen túl szükséges az üzleti infrastruktúra további fejlesztése, illetve a vállalkozások közvetlen támogatása is a hatékonyság és versenyképesség fokozása érdekében. Vállalkozási együttműködések ösztönzése a szinergiák kihasználása érdekében.

Eredmény: A térség társadalmi és infrastrukturális feltételei tovább javulnak, a beköltöző, és már itt működő vállalkozások számára az üzleti környezet javul.

Potenciális kedvezményezettek köre: megyei és települési önkormányzatok, gazdasági társaságok, társadalmi szervezetek

b) beavatkozás: Ferihegyi Gazdasági Övezet integrált fejlesztése [P1.3.b]

Az ország gazdaságfejlesztésének egyik legnagyobb fejlődési potenciállal rendelkező térsége az Ferihegyi Gazdasági Övezetnek elnevezett, a repülőtér tágabb környezetét magába foglaló térség. A repülőtér és környéke rendkívül dinamikusan fejlődő logisztikai övezet, intermodális csomópont része, vasúti és közúti kapcsolatrendszerrel. A fejlesztési programban a Ferihegyi Gazdasági Övezetet tágan értelmezzük, és az M0-ás keleti szakaszának, az M5 autópálya északi részének, valamint az M4 újonnan átadott északi részének területeit értjük alatta. Szándékunk, hogy a megtelepedett nemzetközi cégek, logisztikai bázisok ellátásai láncjaihoz minél több hazai vállalkozás is be tudjon kapcsolódni. Bízunk benne, hogy pusztán a tranzitszolgáltatásokon felül az áruflowot megállító tevékenységek – lokális gyártás, elosztási tevékenységek jönnek létre. Az övezetben támogatni kívánjuk továbbra is új gazdasági területek létrejöttét, - lehetőség szerint térben jobban elosztva.

A fejlesztési program végrehajtása során azonban kiemelt figyelemmel kell mérlegelni az egyes fejlesztések környezeti hatásait, kiemelt figyelemmel kell lenni a fejlesztéseknek a repülőtér zajterhelésére forgalomműködésen keresztül gyakorolt hatásaira.

Rendkívül fontosnak tartjuk a repülőtér közlekedési (vasúti és közúti elérhetőségének) fejlesztését is aminek révén mind a megyével, mind pedig a fővárossal való összeköttetése javulhatna, ami a meglévő közlekedési feszültségeket csökkentené és javítaná a repülőtér versenyképességét.

A program horizontális jellegű, első sorban az összefogást az együtt tervezést, az együttműködést kívánja előmozdítani a térségi szereplők (vállalkozások, önkormányzatok, állami és civil szervezetek) mintsem közvetlen forrásokkal kívánja támogatni azok fejlődését. Ugyanakkor a program közvetlenül is hozzájárul a térség fejlődéséhez, hiszen kiemelt gazdaságfejlesztési térségként a többi gazdasági célú beavatkozás célterületeként jelenik meg.

Eredmény: A térség társadalmi és infrastrukturális feltételei tovább javulnak, a beköltöző, és már itt működő vállalkozások számára az üzleti környezet javul.

Potenciális kedvezményezettek köre: települési önkormányzatok, gazdasági társaságok, vállalkozásfejlesztési szervezetek

14.1.6 A prioritás finanszírozandó fejlesztési kezdeményezéseik és programok összefoglaló adatai és a finanszírozás ütemezése

12. táblázat: I. Prioritás Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása - Összefoglaló táblázat

Prioritás neve: Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának fejlesztése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
1	Intézkedés: Vállalkozások versenyképességének javítása									
1.a	Vállalkozások foglalkoztatási gondjainak mérséklése	Pest megye	gazdasági társaságok, köznevelési intézmények, közép- és felsőoktatási intézmények	munkaképes korú lakosság	2021.05.15. - 2023.10.01.	5 Mrd Ft	GINOP+	Intelligensebb Európa (P01);	Támogatott vállalkozások száma; Képzési programokban résztvevő munkavállalók száma	PMKIK, Pest Megyei Kormányhivatal,
1.b	Vállalkozások telephely feltételeinek javítása	Pest megye	gazdasági társaságok, helyi önkormányzatok	Mikro, kis-, és középvállalkozások, Nagyvállalatok	2021.05.15. - 2023.10.01.	15 Mrd Ft	GINOP+	Intelligensebb Európa (P01); Zöldebb, karbonszegény Európa (P02);	Támogatott vállalkozások száma; Megtartott munkahelyek száma; Létrehozott új munkahelyek száma; Befizetett IPA (Ft);	-
1.c	Pénzügyi eszközökhöz való hozzáférés feltételeinek javítása	Pest megye	pénzügyi intézetek, vállalkozásfejlesztést segítő szervezetek	Mikro, kis-, és középvállalkozások	2021.05.15. - 2023.10.01.	15 Mrd Ft	GINOP+	Intelligensebb Európa (P01);	Támogatott vállalkozások száma; Megtartott munkahelyek száma; Létrehozott új munkahelyek száma; Befizetett IPA (Ft);	MNB, Kereskedelmi Bankok
1.d	Vállalati technológia fejlesztések	Pest megye	gazdasági társaságok,	Mikro, kis-, és középvállalkozások, nagyvállalatok	2021.05.15. - 2023.10.01.	15 Mrd Ft	GINOP+	Intelligensebb Európa (P01);	Támogatott vállalkozások száma;	-

Prioritás neve: Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának fejlesztése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
									Megtartott munkahelyek száma; Létrehozott új munkahelyek száma; Befizetett IPA (Ft);	
1.e	Vállalkozások digitális transzformációja	Pest megye	gazdasági társaságok,	Mikro, kis-, és középvállalkozások	2021.05.15. - 2023.10.01.	15 Mrd Ft	GINOP+, DIMOP+	Intelligensebb Európa (P01);	Támogatott vállalkozások száma; Megtartott munkahelyek száma; Létrehozott új munkahelyek száma; Befizetett IPA (Ft);	IFKA, kamarák, IVSZ
1.f	Üzleti környezet fejlesztése	Fenntartható városok programban résztvevő települések; Ipari, vállalkozói park fejlesztés övezete ¹⁰	helyi önkormányzatok, gazdasági társaságok	Mikro, kis-, és középvállalkozások	2021.05.15. - 2023.10.01.	6 Mrd Ft	TOP+	Intelligensebb Európa (P01); Zöldebb, karbonszegény Európa (P02);	Támogatott vállalkozások száma; Megtartott munkahelyek száma; Létrehozott új munkahelyek száma; Befizetett IPA (Ft);	PM, kamarák, Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság, Magyar Közült Nonprofit Kft.,
1.g	Vállalkozói együttműködések ösztönzése	Pest megye	gazdasági társaságok, egyesületek, alapítványok, nonprofit szervezetek,	kis-, és középvállalkozások	2021.05.15. - 2023.10.01.	500 millió Ft	GINOP+	Intelligensebb Európa (P01)	A programba bevont vállalkozások száma	IFKA, Kamarák,

¹⁰ 1.sz. ábra

Prioritás neve: Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának fejlesztése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
1.h	Vállalkozásokat segítő tanácsadói program indítása	Pest megye	gazdasági társaságok,	kis-, és közép-vállalkozások,	2021.05.15. - 2023.10.01.	2 Mrd Ft	GINOP+	Intelligensebb Európa (P01)	Támogatott vállalkozások száma; Létrehozott új munkahelyek száma; Befizetett IPA (Ft);	Kamarák, IFKA
1.i	Vállalati K+F tevékenység erősítése	Pest megye	gazdasági társaságok, felsőoktatási intézmények	kis-, és közép-vállalkozások	2021.05.15. - 2023.10.01.	5 Mrd Ft	GINOP+	Intelligensebb Európa (P01)	A támogatott K+F együttműködésben résztvevő vállalkozások száma	NKFIH
1.j	Vállalkozások támogatása a fenntartható működés, a körforgásos gazdaság modelljének adaptációjában	Pest megye	gazdasági társaságok,	kis-, és közép-vállalkozások,	2021.05.15. - 2023.10.01.	2 Mrd Ft	GINOP+	Intelligensebb Európa (P01)	Támogatott vállalkozások száma Támogatott vállalkozásoknál keletkező hulladék tömegének csökkenése	Kamarák, IFKA,
2.	Intézkedés: Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése									
2.a	Kiemelt jelentőségű ipari, építőipari ágazatok (járműgyártás, elektronikai, híradástechnika, gyógyszeripar, építőipar) fejlesztése	Pest megye	gazdasági társaságok, felsőoktatási intézmények	Mikro, kis-, és középvállalkozások	2021.05.15. - 2023.10.01.	5 Mrd Ft	GINOP+	Intelligensebb Európa (P01)	Támogatott vállalkozások száma; Megtartott munkahelyek száma; Létrehozott új munkahelyek száma; Befizetett IPA (Ft);	IFKA
2.b	Mezőgazdaság és élelmiszeripar növekedésének biztosítása	Pest megye	gazdasági társaságok, cégek	egyéni vállalkozók, őstermelők, Mikro, kis-, és középvállalkozások	2021.05.15. - 2023.10.01.	5 Mrd Ft	VP+	Intelligensebb Európa (P01);	Támogatott vállalkozások száma;	NAK

Prioritás neve: Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának fejlesztése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
									Megtartott munkahelyek száma; Létrehozott új munkahelyek száma; Befizetett IPA (Ft);	
2.c	Életmód, egészségipar és alkonygazdaság fejlesztése	Pest megye	gazdasági társaságok, önkormányzatok	Mikro, kis-, és középvállalkozások	2021.05.15. - 2023.10.01.	5 Mrd Ft	GINOP+ TOP+	<i>Intelligensebb Európa (P01)</i> <i>Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)</i>	Létrejött egészségipari központok száma, Létrejött időskorba lépő népesség ellátását szolgáló intézmények, központok száma, Támogatás által indukált beruházások nagysága, Létrehozott új munkahelyek száma;	
2.d	Turizmus, mint stratégiai ágazat fejlesztése	Délkelet Pest megyei termál és ökoturisztikai térség, Dunakanyar kiemelt turisztikai térség, Gödöllői dombság és Galga mente turisztikai térség, Pilis-Budai aktív turisztikai térség, Ráckevei-Duna turisztikai térség,	gazdasági társaságok, önkormányzatok	Mikro, kis-, és középvállalkozások, lakosság, turisták	2021.05.15. - 2023.10.01.	6 Mrd Ft	TOP+ GINOP+	<i>Intelligensebb Európa (P01)</i> <i>Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)</i>	Fejlesztett szálláshelyen eltöltött vendégéjszakák száma, Támogatott turisztikai attrakciók száma, Támogatott vállalkozások száma; Megtartott munkahelyek száma;	Magyar Turisztikai Ügynökség, MKIK, FATOSZ, MSZÉSZ, TDM

Prioritás neve: Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának fejlesztése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
2.e	Kereskedelem, logisztika	Pest megye	gazdasági társaságok,	Mikro, kis-, és középvállalkozások	2021.05.15. - 2023.10.01.	5 Mrd Ft	GINOP+	Intelligensebb Európa (P01)	Támogatott vállalkozások száma; Megtartott munkahelyek száma; Létrehozott új munkahelyek száma; Befizetett IPA (Ft);	MKIK
3. Intézkedés: Területi fókuszú gazdaságfejlesztés										
3.a	Gödi Különleges Gazdasági Övezet Integrált fejlesztése	Göd, Dunakeszi, Fót Sződ, Csomád	gazdasági társaságok, önkormányzatok, Pest Megye Önkormányzata	Mikro, kis-, és középvállalkozások, civil szervezetek, nonprofit szervezetek, önkormányzatok	2021.05.15. - 2027.12.01	nem ismert	Iparüzési adó, GINOP+, TOP+			-
3.b	Ferihegyi Gazdasági Övezet integrált fejlesztése	az övezet 16 települése	gazdasági társaságok, önkormányzatok, Pest Megye Önkormányzata	Mikro, kis-, és középvállalkozások civil szervezetek, nonprofit szervezetek, önkormányzatok	2021.05.15. - 2023.10.01	-	TOP+	Intelligensebb Európa (P01) Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Támogatott vállalkozások száma; Támogatás által indukált beruházások nagysága;	-

13. táblázat: Az intézkedések pénzügyi ütemterve

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrás 2021-2024 (Mrd Ft)	Indikatív forrás 2025-2027 (Mrd Ft)	Indikatív forrás 2021-2027 összesen (Mrd Ft)
Vállalkozások versenyképességének javítása	60,5	20,0	80,5
Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése	26,0	6,0	26,0
Területi fókuszú gazdaságfejlesztés	na.	na.	na.
ÖSSZESEN	86,5	26,0	106,5

14.2 Szolidáris Pest megye: Pest megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Szobi, Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése [II. Prioritás]

14.2.1 A prioritás indoklása

A prioritás a megye leszakadó járásainak komplex fejlesztését célozza, amelynek keretében első sorban a társadalmi kohézió, felzárkózás, esélyegyenlőség megteremtésén keresztül kívánjuk megteremteni a hosszú távú fejlődés alapjait, egyúttal lépéseket teszünk a közlekedés helyzetének javítására és ezek eredőjeként a helyi gazdaság megerősítésére.

A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció helyzetfeltáró kötete több helyen tartalmaz járási összehasonlító adatokat, melyekből világosan látszódnak a megyén belüli törésvonalak. Miközben az agglomerációs zónához tartozó térségekben, településeken a fejlett régiókra jellemző folyamatok jellemzőek inkább (annak minden pozitív és negatív összetevőjével), addig a megye pesti oldalának megyehatárhoz közeli térségeiben egyértelműen a társadalmi, gazdasági elmaradás-leszakadás negatív folyamatai a meghatározóak.

Az EU elmúlt költségvetési ciklusai során Pest megye fejlett régiós státusza, illetve a gazdasági válság közösen azt eredményezték, hogy nem javult a régió belüli kohézió, és inkább nőttek a távolságok a centrum és a periféria között. Miközben a többi, konvergencia régióban jelentős erőforrások álltak rendelkezésre a fejlettségbeli lemaradás visszafordítására, a fővárostól mintegy 30-50 km távolságban egy fejlett régió belüli periférikus térség alakult ki. Az érintett járások települései mintegy „vákuumba” kerültek, így mind a támogatáspolitikai, mind a privát befektetések elkerülték azokat. Ugyan a Pest megyének juttatott kompenzációs források tompították az ösztönző rendszer hiányát, de nem voltak elegendők arra, hogy ezeket a tendenciákat jelentősen megváltoztassák.

Ezekben a térségekben közel 330 ezren egy átlagos magyar megyényien laknak és helyzetük sem kedvezőbb, mint a szomszédos konvergencia régiókban élőké. Az ezekben a térségekben végbemenő gazdasági, demográfiai változások alapvető kihívások elé állították a térségek településeit, közösségeit, az ott élő embereket, ott működő vállalkozásokat. Az ipari tevékenységek és a helyi gazdaság leépülése, az agrárium és élelmiszeripar termelésének csökkenése, a helyi vásárlóerő csökkenése, mindegyik térségben bekövetkezett. Ezek a térségek már nem képesek önerőből megállítani lemaradásukat, ahhoz külső segítségre is szükségük van. A megye konvergencia régióvá válásával a felzárkóztatásra a korábbinál nagyobb esély mutatkozik, az előző költségvetési időszakhoz képest nagyobb forrástömeg rendelkezésre állása miatt.

A térségekben általában jellemző a települések közúton történő rossz megközelíthetősége (kivétel a Dabasi térség), a fizikai és az üzleti infrastruktúra hiányossága, a gazdaság szerkezeti problémái (a vállalkozások alacsony száma, a nagyfoglalkoztatók hiánya, a termelő és szolgáltató cégek klaszteresedésének elmaradása), valamint az agrárium és az élelmiszeripar termelésének jelentős csökkenése. Jelenleg a növekedés és a munkahelyteremtés több feltétele is hiányzik. A rekreációs szolgáltatások és a turisztika adottságai kedvezőek, de térség mélyen a lehetőségei alatt teljesít; a helyszínek és programok nem kapcsolódnak hálózatba és minőségi fejlesztésre szorulnak.

A lemaradó térségek társadalmi jellemzői is gátolják a fejlődésüket. A szuburbanizáció ezt a teret még nem érte el, így az nem is hozott jelentős társadalmi átalakulásokat. Az érintett települések népessége többnyire elöregedőben van, a lakosság iskolázottsága jelentősen elmarad az agglomerációban jellemzőtől. Ennek megfelelően a népesség jövedelemtermelő képessége és ezáltal életkörülményei is kedvezőtlenek. Az említett társadalmi jellemzők pedig jelentős szociális problémákat is felszínre hoznak. A kedvezőtlen közlekedési kapcsolatok egyes térségekben jelentősen csökkentik az elhelyezkedés esélyeit, rontják az oktatási egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférést, így jelentősen csökkenték a társadalmi mobilitás esélyét. Akár egész települések lakosságának helyzetét konzerválva hosszú távon és lehetetlenné téve az ott élők számára a szegénységből való kitörést.

Ahhoz, hogy e térségek települései képesek legyenek csökkenteni lemaradásukat és javítani pozíciójukat, mindenképpen komplex beavatkozásra van szükség, amely együtt próbál megoldást keresni a gazdasági, társadalmi problémákra, és egyben olyan települési környezetet teremtsen, amely képes megakadályozni a térségben élők elvándorlását, a települések elöregedését.

A prioritásban egyfelől a helyi gazdaság és növekedés beindítása a cél, térségre szabott beavatkozási eszköztárral. Sajátos feladatot jelent az új vállalkozások alapítása, a vállalkozások fejlesztése, a tudatosabb inkubáció és telephelyfejlesztés, a termékfejlesztés ösztönzése, az ipari parkok helyzetének és szerepének újragondolása, vállalkozások, vagy azok telephelyeinek „idecsábítása” és megtartása, a járássok, illetve azok tágabb környezetének gazdasági struktúrájához illeszkedő szakképzés és felnőttképzés minőségi újjászervezése, a térség márkaépítését, valamint pozíciószerezését támogató marketingtevékenység kiemelt felkarolása. Az egyes járássok adottságaihoz illeszkedő ágazati szempontú gazdaságfejlesztés (mezőgazdaság, ipar, építőipar, turizmus, alkonygazdaság és az ezek köré épülő szolgáltatások).

Emellett szükség van a helyi társadalom megerősítésére, a szociális problémák leküzdésére. A jelenleginél magasabb szintű egészségügyi, oktatási és egyéb alap és bővített szolgáltatások elérésének javítása érdekében szükséges megerősíteni e térségek központjainak infrastruktúráját, megerősíteni központi szerepkörüket. Ezzel párhuzamosan a kisebb települések esetében szintén szükség van a települési infrastruktúra fejlesztésére, vonzó települési környezet kialakítására. A társadalmi összetartozás megerősítésére, közösségfejlesztésre, a szociális szolgáltatások, az oktatás és az egészségügy alapfokú intézményeinek fejlesztésére, megújítására.

A meglévő problémák kezelése differenciáltan kell, hogy végbemenjen, az egyes térségeknek nagyon eltérőek a társadalmi, gazdasági és környezeti adottságaik, így a kitörés, felzárkóztatás lehetőségei is.

A prioritás további megerősítését szolgálja, hogy a **1805/2013. (XI. 12.) Korm. határozat** alapján a RAG (Regionális Támogatási Térkép) ezen pest megyei térségek felzárkóztatásának, az ott működő KKV szektor megerősítésének szándékát szem előtt tartva került meghatározásra. A térkép 2022. január 1. után módosul, amelynek következtében, valamennyi megyei településen a legmagasabb támogatási intenzitás lesz elérhető a vállalkozások számára.

Rendkívül fontos lenne, hogy ezek a pest megyei térségek, különösen az érintett járássok legrosszabb mutatókkal rendelkező települései, bár nem halmozottan hátrányos helyzetűek, a szabad vállalkozási zónákhoz hasonló státuszt kaphassanak.

14.2.2 A prioritás területi vonatkozásai

A prioritás összesen hét lemaradó járás komplex fejlesztését célozza. Ezek közül a Szobi járás a szlovák-magyar államhatáron található, így határmenti térségként, jelentős történelmi hátránnyal is meg kell küzdenie. A többi járás a megye keleti és déli határán fekszik, kívül rekedve az agglomerációs gyűrűn, így egyfajta belső perifériát képezve. Ahogyan arról szó esett, az egyes térségek társadalmi, gazdasági, közlekedési jellemzői jelentősen eltérnek egymástól nem véletlen tehát, hogy az alábbiakban felsorolt intézkedések és beavatkozások nem az összes járásra, csak a lemaradó járássok kiválasztott körére érvényesek. Az intézkedések és beavatkozások esetében illetve az összefoglaló táblában is jelzésre kerülnek az érintett térségek.

14.2.3 Helyi gazdaságfejlesztés [P2.1-intézkedés]

a) beavatkozás: Ipari park fejlesztés és vállalkozások telephely feltételeinek javítása [P2.1a]

A lemaradó térségek mindegyikében fontos a vállalkozások telephelyeinek fejlesztése, hiszen éppen ezekben a térségekben működő vállalkozások nem rendelkeznek a megfelelő telephelyi adottságokkal, és nem áll rendelkezésre megfelelő tőkéjük ilyen volumenű beruházás megvalósítására, tisztán önerőre támaszkodva. Ugyanakkor gyakori, hogy a települési szövetbe ékelődve végzik e vállalkozások tevékenységüket. Minden járásban támogatjuk a barnamezős területek rehabilitációját, gazdasági célú újrahaznosítását.

Jelentősebb üzleti infrastruktúra fejlesztését kizárólag a lemaradó térségek I. prioritásban meghatározott településeinek tartjuk indokoltnak fejleszteni, ennek keretében is kiemelten ipari és vállalkozói parkok, inkubátor házak létrehozását.

Eredmény: A helyi vállalkozások képesek lehetnek termelésük bővítésére, termelési színvonaluk emelésére. A munka környezet javulása, a munkalehetőségek bővülése a térség népesség megtartó képességét javítja.

Potenciális kedvezményezettek köre: mikro, kis és középvállalkozások

b) beavatkozás: Vállalkozások technológiai feltételeinek javítása, digitális transzformáció segítése [P2.1b]

A leszakadó járási vállalkozásainak technológiai színvonala jóval sokszínűbb, mint az agglomeráció területén működő vállalkozásoké. Éppen ezért egyszerre van szükség az I. prioritásban említett nagyobb komplex fejlesztések támogatására és az egyszerűbb termelőeszközök beszerzésének, cseréjének támogatására. Fontos a gazdasági szerkezetváltás, az intenzívebb, fejlettebb technológiák alkalmazása, mely növeli hatékonyságukat, segítheti piaci alkalmazkodásukat és integrációjukat nemzetközi értékláncokba.

Eredmény: A helyi vállalkozások képesek lehetnek termelésük bővítésére, termelési színvonaluk emelésére. A munka környezet javulása, a munkalehetőségek bővülése a térség népesség megtartó képességét javítja.

Potenciális kedvezményezettek köre: mikro, kis és középvállalkozások

c) beavatkozás: Helyi térségi és hálózati gazdaságfejlesztés [P2.1c]

Vállalkozások hálózatosodása és logisztikai potenciáljának fejlesztése. Az M0 autópálya mentén létrejövő, Budapest és az agglomeráció piaca által generált prosperáló ipari-logisztikai tengely jelentős potenciált rejt magában, amire több ipari és logisztikai park települt. A zónák azonban az autópálya környezetén nem terjednek túl, ezért lehetőséget kell teremteni, hogy a térségi vállalkozások beszállítóként, vagy különböző szolgáltatások biztosításával kapcsolódni tudjanak az intenzíven növekvő gazdasági zónához. A program végrehajtása során vállalkozások hálózatosodása, klaszteresedése valósul meg, komplex beruházás- és befektetés-ösztönző programok, vállalkozásfejlesztés kerülnek támogatásra. A fejlesztés célja a térségi vállalkozások termékeinek jelentősebb piacra jutásának elősegítése, nemzetközi tevékenység beindítása üzleti modellek kialakításával, feldolgozóipari és logisztikai értékláncokhoz való kapcsolódással.

Külön figyelmet érdemelnek azok a területek, amelyek a fontos közlekedési folyosók mentén fekszenek. Ezek több gazdasági-ipari körzethez is csatlakozhatnak. A Cegléd-Nagykőrös-Kecskemét (Szeged) tengely mellett Budapest-Ferihegy-Cegléd-Szolnok folyosó is komoly potenciált hordoz magában, különösen annak tekintetében, hogy országos jelentőségű főútvonalak, autópályák, autópályák és vasúti vonalak csomópontjai. Kiemelkedő logisztikai potenciállal rendelkezik pl. Cegléd (ahol a helyi vállalkozások az ipari-gazdasági övezetek termelési rendszereire fűződhetnek fel beszállítóként (járműipar, gépgyártás, elektronika), illetve együttműködések ösztönzésével (klaszterek) nagyvállalati befektetéseket hozhatnak a térségbe. Ennek érdekében már eddig is különböző forrású támogatások érkeztek térség ipari területei, telephelyei számára.

Az **alternatív helyi, térségi és hálózati gazdaságfejlesztés** keretében célunk a helyi gazdaságfejlesztési kezdeményezések felkarolása és a térségek célzott, specifikus támogatása, ezáltal a helyi gazdaságban működő vállalkozások megerősítése, foglalkoztatási helyzetük javítása, új vállalkozások alapítása, a helyi termékek és szolgáltatások fogyasztási szintjének növelése, új termékek fejlesztése a cél. A program eszköztárában:

- közösségi alternatív gazdaságfejlesztési kezdeményezések és együttműködésekhez kapcsolódó komplex beruházások támogatása;

- helyi termékek (bogyós gyümölcsök) termelését és piacra jutását elősegítő együttműködések kialakítása;
- helyi termékek, termékcsomagok térségi, megyei szintű értékesítésének, piacra vitelének támogatása;
- helyi termékek fogyasztásának ösztönzése;
- térségi/megyei szintű helyi vállalkezési szolgáltatások fejlesztése és szolgáltatók együttműködésének támogatása;
- megyei/térségi szintű helyi termékminősítő rendszerek kialakítása;
- helyi termékek előállítását és piacra juttatását támogató tanácsadási programok lebonyolítása.

A beavatkozás fontos jellemzője, hogy a helyi gazdaság fejlesztését összekapcsolja a regionális tudásközpontokkal, valamint a tudásintenzív vállalkozásokkal, kísérleti kutatásokkal. Például, génbankból származó specifikus fajták kísérleti termesztése, új nemesítésű haszonnövények (pl. gyümölcsfajták) nemesítése, növényvédelmi technológiák kidolgozása, gyógynövénytermesztés. Támogatja ezen kívül az ilyen háttérrel folytatott termékek piacra-jutását.

Eredmény: A helyi vállalkozások képesek lehetnek a szinergiák kihasználására, így hatékonyságuk, piaci pozíciójuk javul.

Potenciális kedvezményezettek köre: mikro, kis és középvállalkozások

d) beavatkozás: Turizmus fejlesztése [P2.1d]

A helyi turisztikai szolgáltatások minőségének javítása, új turisztikai szolgáltatók támogatása. Komplex turisztikai fejlesztések létrehozásának támogatása. A Szobi járásban az aktív turizmus keretei között a Duna és az Ipoly turisztikai hasznosításának elősegítése, látogatóközpont, kisvasút fejlesztése, a Börzsöny kevésbé értékelt természeti látnivalóinak feltárása, népszerűsítése. Új attrakciók kialakítása, a turisztikát támogató vendéglátó vállalkozások fejlesztéseinek támogatása, Minőségi szálláshely fejlesztések támogatása. Kulturális rendezvények támogatása, önálló arculat kialakítása.

A Nagykátai, Nagykőrösi és Ceglédi járásokban a fürdőturizmus és az erre épülő egészségügyi szolgáltatások fejlesztésének támogatása. A vizes élőhelyeket bemutató tanösvények, ökoturisztikai látványosságok fejlesztése. A fenti fejlesztésekhez kapcsolódóan kiemelten támogatható e térségben a kereskedelmi és magán szálláshelyek fejlesztése.

A Ráckevei járásban a kulturális örökség megőrzésén túl a Duna-ág turisztikai hasznosítását, a helyi aktív és rekreációs turisztikai fejlesztéseket, az ehhez kapcsolódó turisztikai célú kulturális rendezvényeket. Szintén támogatjuk a kereskedelmi és magán szálláshelyek fejlesztését.

Az Aszódi térségben a kulturális örökséghez tartozó értékek megőrzését és bemutatását támogatjuk e fejlesztési kezdeményezés keretében.

Eredmény: A turisztikai fejlesztések révén a térségek ismertsége növekszik, a turisztikai vállalkozások jövedelemtermelő képessége nő, a helyi foglalkoztatás növekszik, a fejlesztések a települési környezetet javítják. Összességében növekszik e térségek népességmegtartó képessége

Potenciális kedvezményezettek köre: mikro-, kis- és középvállalkozások, helyi önkormányzatok, egyházak, nonprofit szervezetek

e) beavatkozás: Alkonygazdaság megtelepedésének elősegítése [P2.1e]

A metropolisz térségben igen magas az időskorúak aránya, e térségek egy részének kiválóak az adottságai az idősellátás és a hozzá kapcsolható szolgáltatások tekintetében. Az alkonygazdaság (Silver economy) megtelepedésének elősegítése alatt az időskorba lépő népesség speciális ellátórendszerének kialakítására, fejlesztésére irányuló programot értjük. A szolgáltatás célcsoportját elsősorban nem a helyben élő időskorúak jelentik, hanem olyan szépkorúak, akik a térség környezeti adottságaira alapozva kellemes környezetben, az igényüknek megfelelő szolgáltatást választva kívánják idős napjaikat eltölteni. A fejlesztési kezdeményezés keretében a bentlakásos idősellátó

intézmények létesítését, meglévő intézmények szolgáltatási színvonalának emelését, bővítését és korszerűsítését támogatjuk, valamint az azt kiszolgáló egyéb idősellátáshoz kapcsolódó vállalkozás eszköz, illetve telephelyfejlesztéseit. De ezen túl az alkonygazdaság és a közösségépítés célkitűzéseinek összehangolása is szükséges közművelődés feladataival. Sokszínű, strukturált, integratív közművelődési-kulturális szolgáltatás-, és intézményrendszer kialakítása a cél, amelyben részt vállalnak a helyi kulturális és egyéb szolgáltatók és intézmények. A program célterülete, a Szobi, Nagykátai és Ceglédi járások települései.

Eredmény: A nagyrégió idősellátásának feltételei, körülményei javulnak, a hozzájuk kapcsolódó szolgáltatások a térségek versenyképességét és a helyi gazdaság fejlődését eredményezik.

Potenciális kedvezményezettek köre: települési önkormányzatok, mikro, kis és középvállalkozások, egyházak, nonprofit szervezetek

f) beavatkozás: Agrárvertikum, élelmiszeripar jövedelemtermelő képességének fokozása [P2.1.f]

A leszakadó térségekben az agrárium súlya nagyobb, mint a megye fejlettebb térségeiben, jelentősen járul hozzá a helyi foglalkoztatáshoz és ezen keresztül az itt élők életkörülményeihez. A főváros közelsége miatt ebben a térben nemcsak a nagygazdaságok, hanem a kistermelők számára is rengeteg lehetőség kínálkozik. A program keretében célunk a termelők technológiai felkészültségének javítása, ezzel a termelés hatékonyságának és az agrártermékek minőségének javítása. Az **agrárvertikum jövedelemtermelő képességének növelése** a térség egyik legfontosabb fejlesztési cél.

A mezőgazdaság termelékenységének fokozásával, a feldolgozóipar fejlesztésével, rövid ellátási láncok kialakításával, a helyi alapanyagok használatával hatékony és magas hozzáadott érték termelésére képes agrárvertikum alakulhat ki. Szükséges a termelés mennyiségi és minőségi mutatóinak javítása, az élelmiszer-feldolgozóipari kapacitások fejlesztése a piacra jutás támogatása (főleg export esetén), továbbá helyi ellátási láncok kialakítása.

Eszköztár:

- modern technológiák, precíziós mezőgazdasági módszerek alkalmazása,
- gazdák közti együttműködés kialakítása, a termelés, feldolgozás, raktározás és értékesítés folyamataiban
- raktár- és hűtőkapacitás növelése (termék előkészítés, rövid idejű tárolás, stb.),
- helyi feldolgozás fokozása,
- élelmiszeripari szakosodás: piaci rések, speciális igények, hagyományos kereslet, új termékek,
- alternatív kultúrák (energianövény, ipari növény, vetőmagtermesztés, erdősítés),
- különleges, vagy hagyományos helyi termékek terjesztése,
- helyi termékek márkaértékének kialakítása;
- piacbővítés, külföldi megjelenés, szállítói és értékláncokban való részvétel,
- beruházás- és befektetés-ösztönzés.

A térség adottságaira és termelési hagyományaira épülő mezőgazdaság megújítása a környezeti feltételeknek megfelelő tájhasználat kialakításával, a környező agrárinnovációs és tudásbázisok (Nemzeti Agrárkutató és Innovációs Központ (NAIK) – Ceglédi Kutatóállomás) tapasztalatainak felhasználásával valósulhat meg az agrár-, öko potenciálra épülő feldolgozóipar kialakítása, fókuszáltan a fiatal gazdák bevonásával. A hagyományos termékstruktúrán túl új, piacképes, innovatív termékek gyártásának ösztönzése, különösen a speciális (bio-, funkcionális, egészséges élelmiszer) szegmensben, kihasználva a fogyasztói trendeket. A feldolgozóipari kapacitás fejlesztésével új termékek előállítására, nagyobb mennyiségű alapanyag feldolgozása hatékonyabban mehet végbe. Szükséges komplex termelői rendszerek felállítása, a termelők összefogása az élelmiszeripar alapanyaggal történő ellátása érdekében, valamint ehhez kapcsolódóan modern technológia kerül kiépítésre, pl. hévíz felhasználása

a kertészetekben. A program a Ceglédi, Nagykőrösi, Nagykátai, Ráckevei és Aszódi járások területére vonatkozik.

Eredmény: Az agrártermelés és az élelmiszeripari termelés színvonala és hatékonysága és jövedelemtermelő képessége növekszik, a mezőgazdaságban dolgozók életkörülményei javulnak.

Potenciális kedvezményezettek köre: őstermelők, mezőgazdasági és élelmiszeripari mikro-, kis- és középvállalkozások

14.2.4 Térségi társadalmi felzárkóztatás [P2.2-intézkedés]

a) beavatkozás: Oktatás, nevelés fejlesztése, élethosszig tartó tanulás elősegítése [P2.2a.]

A megyei népesség iskolázottságában jelenlévő területi különbségek igen nagyok, a legfejlettebb agglomerációs járásokban az iskolázottság a fővárosban jellemzőnek felel meg, míg a fővárostól távolodva egyre alacsonyabb. Sajnos a lemaradó térségekre (a Szobi járás kivételével) az jellemző, hogy kevés a kvalifikált szakember, és magas a képzetlen, jobbára csak általános iskolát végzettek aránya. Hiába rosszabbak a foglalkoztatási mutatók, mint az agglomeráció településein, ha éppen a képzettséget követelő állásokra nehéz helyben szakembereket találni. Ahhoz, hogy e térségek képesek legyenek ledolgozni gazdasági hátrányukat, mindenképpen szükséges a helyi oktatás fejlesztése, a szakképzés megerősítése. Sajnos az oktatás hatékonyságát rontja, hogy viszonylag sok gyermek családi háttere nem megfelelő, sokan indulnak hátrányos helyzetből.

Fontos a koragyermekkori fejlesztés feltételeinek megteremtése az ilyen programok integrálása az intézményi nevelés keretei közé, összefüggésben a P5.6 intézkedés tartalmával.

A fejlesztési kezdeményezés keretében szükséges fejleszteni a nevelési intézmények infrastrukturális és eszkozhatteret, szükséges az iskolai felzárkóztató és tehetség gondozó programok indítása, hogy csökkenjen az iskolai lemorzsolódás és a gyerekek többsége szakmához jusson, illetve legyen esélyük magasabb végzettség megszerzésére is. Az iskolai lemorzsolódás csökkentése érdekében fejleszteni kell az iskolán kívüli felzárkóztató tanodai oktatást, a nagy számú hátrányos helyzetű gyermeket oktató intézményekben biztosítani kell a fejlesztőpedagógusok, pszichológusok jelenlétét, hogy a rászoruló gyerekek megfelelő segítséget kapjanak tanulási, beilleszkedési nehézségeik leküzdésében.

Meg kell könnyíteni iskolabusz rendszerrel a tanulók iskolába jutását, azonos esélyt teremtve a kistelepüléseken vagy a tanyás területeken élő gyermekek számára is. Meg kell erősíteni a szakképzés rendszerét, nem csak az ebből a szempontból kiemelt helyzetű Ceglédi járás területén. Biztosítani kell a korábban lemorzsolódott fiatalok számára a tanulás, a szakma megszerzésének lehetőségét a felnőttképzés keretei között, akár gyorsított ütemben.

A program elindítása minden érintett járásban szükséges.

Eredmény: Az iskolai lemorzsolódás csökken, a népesség általános iskolázottsága javul, a munkaerőpiaci kínálat javul.

Potenciális kedvezményezettek köre: települési önkormányzatok, önkormányzati intézmények, állami intézmények, egyházak, nonprofit szervezetek

b) beavatkozás: Lakosság egészségi állapotának javítása [P2.2.b]

A lakosság alacsonyabb iskolázottsága, a jövedelmi viszonyok, az öregedő társadalom miatt az itt élők általános egészségi állapota sokkal rosszabb, mint az agglomeráció területén. Éppen ezért a fejlesztési kezdeményezés több egészségügyet érintő beavatkozást tartalmaz. Szükséges az egészségügyi alap és szakellátás infrastruktúrájának, eszközfelszereltségének javítása. Szintén elengedhetetlenül fontos a rendszeres mobil szűrések megszervezése, a kistelepüléseken és a tanyás térségekben is, illetve szemléletformáló, egészségmegőrzést szolgáló, felvilágosító kampányok indítása is. Ahol lehetőség van, ott építeni kell az egészségmegőrzést, illetve gyógyulást segítő helyi értékekre, a termál- és hévforrásokra, gyógyvizekre. A programra minden lemaradó térségben szükség van. Az egészség

megőrzésében szerepe van a sport és aktív szabadidős tevékenységeknek is, támogatni kell ezek fejlesztését, illetve a sport és szabadidős létesítményekhez való egyenlő hozzáférést.

Eredmény: A térségben élők egészségi állapota javul, az egészségesen várható élettartam növekszik.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, egészségügyi intézmények, egyházak, nonprofit szervezetek

c) beavatkozás: Települési és térségi szociális ellátórendszer megerősítése [P2.2.c]

A leszakadó járásokban viszonylag magas a szociális gondoskodásra szoruló aránya is, mind a nappali mind pedig a bentlakásos szociális intézmények szinte teljes kapacitáskihasználtsággal működnek. A cél, hogy infrastrukturális fejlesztésekkel a szociális alap és szakellátás rendszerét ezekben a térségekben megerősítsük. Szintén lényeges ebben az esetben is a személyes gondoskodás rendszerének megerősítése, különösen az idősek és gyermekek esetében. Erősíteni szükséges a családok támogatási rendszer elemeit, közvetlen pénzbeli juttatásokkal.

Eredmény: A szociális segítségnyújtás révén javulnak a járásban élők életkörülményei, a segítségnyújtás révén a kiszolgáltatott helyzetű személyek családok helyzete javul.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, állam által működtetett szociális intézmények, egyházak, nonprofit szervezetek

d) beavatkozás: A kultúra, sport és egyéb rekreációs tevékenységekhez való hozzáférés javítása [P2.2.d]

Az egészséges teljes élethez hozzátartozik a sport és a kulturális rekreációs lehetőségek biztosítása. Miközben a nagyvárosokban széleskörűen biztosítottak ezek a lehetőségek, a kisebb településeken, periférikus térségekben élők számára ezek a lehetőségek sokkal szűkebbek. Szükség van tehát olyan közösségi terek, sportlétesítmények létrehozására, már létező épületek felújítására, amely a helyi tömegsportot, a szórakozást, kikapcsolódást segíti. A vidéki térségekben továbbra is szükség van a települési könyvtárak gyűjteményeinek bővítésére, a könyvtár épületek felújítására, közösségi házak építésére, felújítására, illetve a múzeális intézmények felújítására, gyűjteményeik bővítésére, tevékenységük, kiállításuk megújítására is. A települések számára kiemelt fontosságú a közösség építését szolgáló kulturális és sport rendezvények szervezése is.

Ezekre a programokra minden lemaradó térségben szükség mutatkozik.

Eredmény: A települések népességmegtartó képessége javul, összetartóbb települési közösség alakul ki, a kulturális intézmények és könyvtárak hozzájárulnak az iskolázottság javításához, az esélyegyenlőséghez. A sportlétesítmények a fiatalabb korosztályba tartozók számára az egészségesen várható élettartam növeléséhez járulnak hozzá.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, önkormányzati intézmények, muzeális intézmények, települési könyvtárak, egyházak, nonprofit szervezetek

e) beavatkozás: Térségi értékek megőrzése, térségi identitás erősítése [P2.2.e]

A térségek népességmegtartó képessége szempontjából különösen fontos, hogy az ott élők között erős összetartozás érzés alakuljon ki. A program a hagyományok, a történelmi emlékek ápolását, helyi kulturális, természet és építészeti értékek megőrzését támogatja, infrastrukturális fejlesztések, helyi programok támogatása segítségével.

Eredmény: A térség népességmegtartó képessége növekszik, a helyi hagyományok, tárgyi és kulturális emlékek az utókor számára is megismerhetővé válnak.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, egyházak, nonprofit szervezetek

14.2.5 Települési és térségi infrastruktúra fejlesztés [P2.3-intézkedés]

a) beavatkozás: Járásközpont települések komplex fenntartható fejlesztése [P2.3a]

A lemaradó járásokban kiemelten fontos a központi szerepkörű települések fejlesztése, hiszen általában ezekben a településekben található a legnagyobb foglalkoztatók, a fontosabb közintézmények, szolgáltatások, egyben ezek általában a legközelebbi közlekedési csomópontok is. Térszervező erejük méretüktől függetlenül az adott térség szempontjából rendkívül fontos. Éppen ezért e települések infrastrukturális fejlesztése kiemelt fontosságú, hiszen intézményeiket nem csak a település, hanem az egész járás lakossága igénybe veszi. A térségközpontok komplex fejlesztési programjaiban kiemelt szerepet kell, hogy kapjanak a többi településen élők által is használt létesítmények, utak, közterek fejlesztésének.

A leszakadó térségekről a készített tanulmányban¹¹ is fontos célként jelenik meg Nagykáta, Szob, Aszód, és kisebb léptékben Nagykőrös térségközponti szerepének növelése, és ennek érdekében komplex fejlesztések elindítása. Pilot jelleggel 2021-ben Nagykáta város komplex fejlesztési programjának első üteme fog elindulni. Ezt követnie kell a második szakasznak és a tapasztalatok alapján válnak tervezhetővé hasonló projektek a többi járásközpontban is. A jó gyakorlatok átvételével, a helyi sajátosságok figyelembevételével lehet a programot pontosan célozni.

Eredmény: A térség társadalmi, gazdasági ereje növekszik, a különböző szolgáltatások színvonala, elérhetősége javul. A városok élhetőbbé, rendezettebbé válnak.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok

b) beavatkozás: Térségi elérhetőség javítása, helyi közlekedés fejlesztése [P2.3b]

A Szobi járásban a határmentiségből adódó hátrányok felszámolása során megye és országhatáron átnyúló együttműködést kívánunk kialakítani Nógrád megyével és Nyitra és Besztercebánya megyékkel. Az együttműködések a közlekedési kapcsolatok javítására, azok közös fejlesztésére, a közösségi közlekedés fejlesztésére, a táji-, természeti potenciálok megőrzésére és fejlesztésére irányulnak. A megyehatár melletti fejlesztések terén Nógrád megyével szükséges megteremteni a szorosabb együttműködést.

Az Aszódi, Nagykátai járások illetve és a Ráckevei járások egy részének megközelíthetősége a fővároshoz való földrajzi közelségük ellenére igen rossz. A tömegközlekedés egyes elzártabb települések irányába rendkívül ritka, mivel a közlekedési társaságok számára ezen vonalak üzemeltetése nem rentábilis. A tömegközlekedés hiánya azonban kézzel fogható gazdasági és társadalmi hátrányokhoz vezet. Éppen ezért szükség van ezen járások és települések tömegközlekedésbe kapcsolására, ha ez nem megoldható, úgy helyben kell megoldani ezt (falubusszal, vagy egyéb módon). Szintén szükséges a településekhez vezető alacsonyabb rendű utak minőségének javítására és a települések belterületi útjainak felújítására, burkolására. Ahol ez lehetséges biztosítani kell az alternatív közlekedési eszközök használatának lehetőségét, kerékpárutak létesítésével.

Eredmény: A települések elérhetősége, így az ott élők életminősége javul, a helyi vállalkozások versenyképességét is növeli a közlekedési feltételek javulása.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok

c) beavatkozás: Települési kék és zöld infrastruktúra fejlesztése [P2.3c]

A települések felelős vízgazdálkodásának javítása, a klímaalkalmazkodás mindenütt cél, ugyanakkor egyes térségekben a csapadékvíz évről évre jelentős károkat okoz, így a vízelvezetés, vízvisszatartás megoldása sürgető kérdés. A Szobi és a Nagykátai járások egyes települései e tekintetben kiemelt beavatkozást igényelnek. A települési zöld infrastruktúra fejlesztése mindenütt fontos feladat, a településkép, az életkörülmények javítása, a klímaalkalmazkodás, illetve a biodiverzitás megőrzése érdekében. A zöld infrastruktúra átgondolt komplex, a fenntarthatóságot szem előtt tartó fejlesztésére van szükség, amelyben rendszerbe kapcsolódnak a zöld és kék infrastruktúra egyes elemei, legyenek azok települési gondozott zöldterületek, mezőgazdasági művelés alatt álló területek, az országos

¹¹ Responzum Kft. Pest megye leszakadó térségei (2019)

ökológiai hálózat elemei, természetes, vagy mesterséges felszíni vizek stb.. A komplex szemléletmódú gondolkodáshoz és településtervezéshez szükség van az érintett szereplők bevonására, közös gondolkodására és cselekvésére. Olyan komplex települési szintű, vagy települések összefogásával létrejövő beavatkozásokra van szükség, amely a települések ökológiai és vízgazdálkodásának összehangolásával fenntartható rendszereket hoznak létre, amelyekben biztosított a helyi állat és növényfajok, társulások és azok élőhelyeinek védelme, bővítése, egyúttal olyan környezetet teremt, amely a településen élők számára is vonzó. Az ilyen irányú fejlesztéseknek szemléletformálással is össze kell kapcsolódnuk, hogy a településen élők megértsék és támogassák ezeket a helyi akciókat.

Az önkormányzatok többsége önerőből azonban nem képes ilyen komplexitású tervezésre és cselekvésre, ezért össze kell gyűjteni és meg kell ismertetni a nemzetközi jó gyakorlatokat önkormányzatokkal, illetve meg kell teremteni az ezt támogató szakmai hátteret.

Eredmény: A vízkárok csökkenése, a települési környezet javulása, a települések népességmegtartó képességének növekedése, a biodiverzitás megőrzése, a klímaalkalmazkodás elősegítése.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, nonprofit szervezetek, gazdasági társaságok

d) beavatkozás: Települési egyéb közszolgáltatásokat nyújtó intézmények infrastruktúrájának fejlesztése [P2.3d]

Bár kiemelten egyes intézményekre vonatkozóan, illetve egyes településekre vonatkozóan, de általánosságban is fontos a települési közszolgáltatásokat nyújtó intézmények fejlesztése, műszaki megújítása, bővítése. Minden térség minden településén szükség van a programra.

Eredmény: A közszolgáltatások minőségének elérhetőségének javulása.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok

e) beavatkozás: Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése, megújuló energia termelés elősegítése [P2.3e]

Az önkormányzatok tulajdonában lévő épületek gyakran nem felelnek meg a mai igényeknek, nemcsak esztétikai, vagy funkcionális, hanem műszaki és energetikai szempontból sem. A települések klímaalkalmazkodásához elengedhetetlenül szükséges, de üzemeltetési szempontból sem mellékes, hogy az intézmények épületenergetikai jellemzői milyenek. A program részeként támogatni kívánjuk az önkormányzati fenntartású intézmények épületenergetikai megújulását, illetve az önkormányzatok energia mérleget javító, illetve a megújuló energiák termelését segítő helyi jelentőségű fejlesztéseit.

A települések megújuló energia termelő, és így önellátó képességének javításának egyik módja a térségben nagymértékben rendelkezésre álló biomassza felhasználásának növelése valósul meg mintaprojekt megvalósításával. A mintaprojekt keretében megvalósított beruházás bemutatja, hogy a lokális energiaellátó, vagy előállító rendszerek létrehozása és üzemeltetése versenyképes alternatívája a „falugáz” programnak.

A geotermikus energia felhasználásának növelése természetes kitörési pont egy olyan térségben, mely települései egy részének nevében szerepel a „hévíz” szó. A fejlesztések erre a geológiai adottságra alapozva támogatni kívánják a geotermikus energiatermelés növelését, a hévíz és intenzív kertészeti tevékenység összekapcsolását és fejlesztését.

Eredmény: Az önkormányzatok energiafelhasználásának, ezen keresztül pedig dologi költségeinek, illetve környezetterhelésnek a csökkenése.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok

14.2.6 A prioritás finanszírozandó fejlesztési kezdeményezéseik és programok összefoglaló adatai és a finanszírozás ütemezése

14. táblázat: II. Prioritás: Szolidáris Pest megye, a társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségek komplex fejlesztése - Összefoglaló táblázat

Prioritás neve: Szolidáris Pest megye, a társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségek komplex fejlesztése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
1. Helyi gazdaságfejlesztés										
1.a	<i>Ipari park fejlesztés és vállalkozások telephely feltételeinek javítása</i>	Az ipari park fejlesztésre kijelölt települések, illetve telephely fejlesztés esetén minden térség	vállalkozások, helyi önkormányzatok	vállalkozások	2022-2027	3,5 Mrd Ft	TOP+, GINOP+	Intelligensebb Európa, Zöldebb, karbonmentes Európa	Fejlesztett terület nagyságaa	
1.b	<i>Vállalkozások technológiai feltételeinek javítása, digitális transzformáció segítése</i>	minden lemaradó térség	mikro-, kis és középvállalkozások	vállalkozások	2021-2027	7 Mrd Ft	TOP+, GINOP+	Intelligensebb Európa, Zöldebb, karbonmentes Európa	termelési növekedése	
1.c	<i>Helyi, térségi és hálózati gazdaságfejlesztés</i>	minden lemaradó térség	mikro-, kis és középvállalkozások, civil szervezetek, önkormányzatok	mikro-, kis és középvállalkozások	2021-2027	1 Mrd	GINOP+	Intelligensebb Európa	létrejött vállalati együttműködések száma	
1.d	<i>Turizmus fejlesztése</i>	Szobi, Aszódi, Ráckevei járások, illetve a DK Pm-i turisztikai térség települései	mikro-, kis és középvállalkozások, civil szervezetek, önkormányzatok	mikro-, kis és középvállalkozások, civil szervezetek, önkormányzatok	2021-2027	7 Mrd	TOP+, GINOP+	A polgáraihoz közelebb álló Európa	támogatott projektek szám, létrejött szállásférőhelyek száma, vendégéjszakák száma	Magyar Turizmus Ügynökség
1.e	<i>Alkonygazdaság megtelepedésének elősegítése</i>	Szobi, Nagykátai és Ceglédi járás	vállalkozások, civil szervezetek, egyházak, helyi önkormányzatok	vállalkozások, civil szervezetek, egyházak, helyi önkormányzatok	2024-2027	3,5 Mrd Ft	EFOP+	A polgáraihoz közelebb álló Európa,	Létrejött férőhelyek száma, támogatott projektek száma	

Prioritás neve: Szolidáris Pest megye, a társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségek komplex fejlesztése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
								Szociálisabb Európa		
1.f	Agrárvertikum, élelmiszeripar jövedelemtermelő képességének fokozása	Ceglédi, Dabasi, Nagykőrösi és Nagykátai járások	östermelők, mikro-, kis és középvállalkozások,	östermelők, mikro-, kis és középvállalkozások	2021-2027	3 Mrd	KAP	A polgáraihoz közelebb álló Európa	támogatott projektek száma,	
2. Térségi társadalmi felzárkóztatás										
2.a	Oktatás, nevelés fejlesztése, élethosszig tartó tanulás elősegítése	minden lemaradó térség	helyi önkormányzatok, állami intézmények, vállalkozások	helyi önkormányzatok, állami intézmények, vállalkozások	2021-2027	2 Mrd	EFOP+, TOP+	Szociálisabb Európa	támogatott projektek száma,	
2.b	Lakosság egészségi állapotának javítása	minden lemaradó térség	civil szervezetek, egyházak, helyi önkormányzatok	civil szervezetek, egyházak, helyi önkormányzatok	2021-2027	2 Mrd	EFOP+, TOP+	Szociálisabb Európa	támogatott projektek száma, létrejött/megújított férőhelyek száma	
2.c	Települési és térségi szociális ellátórendszer megerősítése	minden lemaradó térség	civil szervezetek, egyházak, helyi önkormányzatok	civil szervezetek, egyházak, helyi önkormányzatok	2021-2027	1,5 Mrd	EFOP+, TOP+	Szociálisabb Európa	támogatott projektek száma, létrejött/megújított férőhelyek száma	
2.d	A kultúra, sport és egyéb rekreációs tevékenységekhez való hozzáférés javítása	minden lemaradó térség	civil szervezetek, egyházak, helyi önkormányzatok	civil szervezetek, egyházak, helyi önkormányzatok	2021-2027	1 Mrd	EFOP+, TOP+	Szociálisabb Európa	támogatott projektek száma, létrejött/megújított férőhelyek száma	
2.e	Térségi értékek megőrzése, térségi identitás erősítése	minden lemaradó térség	civil szervezetek, egyházak, helyi önkormányzatok	civil szervezetek, egyházak, helyi önkormányzatok	2021-2027	0,5 Mrd	EFOP+, TOP+	Szociálisabb Európa	támogatott projektek száma, létrejött/megújított férőhelyek száma	
3. Települési és térségi infrastruktúra fejlesztés										
3.a	Járasközpont települések komplex fenntartható fejlesztése	minden lemaradó térség	helyi önkormányzatok	helyi önkormányzatok	2021-2027	27 Mrd	TOP+	A polgáraihoz közelebb álló Európa, Szociálisabb Európa	támogatott projektek száma, létrejött/megújított férőhelyek száma	

Prioritás neve: Szolidáris Pest megye, a társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségek komplex fejlesztése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
3.b	Térségi elérhetőség javítása, helyi közlekedés fejlesztése	minden lemaradó térség	helyi önkormányzatok, Magyar Közút Zrt., közlekedési társaságok	helyi önkormányzatok, Magyar Közút Zrt., közlekedési társaságok	2021-2027	20 Mrd	TOP+, IKOP+	A polgáraihoz közelebb álló Európa, Szociálisabb Európa	támogatott projektek száma, megújított utak hossza,	
3.c	Települési kék és zöld infrastruktúra fejlesztése	minden lemaradó térség	helyi önkormányzatok, önkormányzati gazdasági társaságok	helyi önkormányzatok, önkormányzati gazdasági társaságok	2021-2027	3 Mrd	TOP+,	A polgáraihoz közelebb álló Európa, Szociálisabb Európa	támogatott projektek száma, létrejött/megújított zöldfelület területe, létrejött/megújított csapadékvíz elvezető hálózat hossza	
3.d	Települési egyéb közszolgáltatásokat nyújtó intézmények infrastruktúrájának fejlesztése	minden lemaradó térség	helyi önkormányzatok, önkormányzati intézmények	helyi önkormányzatok, önkormányzati intézmények	2021-2027	1,5 Mrd	TOP+, EFOP+	A polgáraihoz közelebb álló Európa, Szociálisabb Európa	támogatott projektek száma, létrejött/megújított férőhelyek száma	
3.e	Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése, megújuló energiatermelés elősegítése	minden lemaradó térség	helyi önkormányzatok, önkormányzati intézmények	helyi önkormányzatok, önkormányzati intézmények	2021-2027	2 Mrd	TOP+, KEHOP+	A polgáraihoz közelebb álló Európa, Szociálisabb Európa, Zöldebb, karbonmentes Európa	támogatott projektek száma, megtakarított energia	

15. táblázat: Az intézkedések pénzügyi ütemterve

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrás 2021-2024 (Mrd Ft)	Indikatív forrás 2025-2027 (Mrd Ft)	Indikatív forrás 2021-2027 összesen (Mrd Ft)
Helyi gazdaságfejlesztés	25,0	6,0	31,0
Térségi társadalmi felzárkóztatási program	5,0	2,0	7,0
Települési és térségi infrastruktúra fejlesztés	40,0	13,5	53,5
ÖSSZESEN	70,0	21,5	91,5

14.3 Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében–[III. Prioritás]

14.3.1 A prioritás indoklása

A megye kiváló közlekedés földrajzi helyzetére alapozva kívánjuk megerősíteni a megye és az egész nagyrégióknak a transzeurópai közlekedésben betöltött szerepét, olyan módon hogy egyúttal a megye belső közlekedési kapcsolatainak fejlesztésére is nagy hangsúlyt fektetünk, hiszen a közlekedés elemeinek készen kell állniuk e két szintű makroregionális és az intraregionális közlekedés fenntartható kiszolgálására.

A nagyvárosi régió makroregionális szerepkörének eléréséhez, a versenyképességi előny megszerzéséhez elengedhetetlen a közlekedési kapcsolatok erősítése, a térszerkezet kiegyensúlyozott fejlesztése, a hálós kapcsolatrendszer kiépítése és bekapcsolása a határokon átnyúló közlekedés – értékteremtés – folyamatába, a térségi elosztó szerep infrastrukturális háttérének kiépítése. Az elérhetőség javulása a tökevonzó-képesség növekedését fokozza, mely a szerepkörök erősödését, újabb ágazatok megjelenését és a gazdasági struktúra bővülését eredményezik. A prioritásban a nemzetközi főközlekedési hálózatokhoz kapcsolódó hiányzó közlekedési kapcsolatok kiépítése, fejlesztése történik Pest megyében, a megye-, illetve az országhatáron átnyúló kitekintéssel.

A tervezés során figyelemmel voltunk arra, hogy ne egyedi szakaszokat emeljünk be az uniós tervezési ciklusba, hanem az egyes makroregionális hálózati elemek egymásra épüljenek és egy nagytérségi multimodális közlekedési hálózat jöjjön létre. A stratégiai program egészére igaz, hogy infrastruktúra és gazdaságfejlesztés nem válik szét egymástól, hanem egymást erősítő hatást gyakorolnak a fejlesztendő területre.

Pest megyében rendkívül koncentráltan jelennek meg nemzetközi főközlekedési utak. Ezeket nem csak a helyi lakosok, hanem az országon áthaladó tranzitutasok és szállítmányok is használják. Az úthálózat sugaras jellege miatt a megyei alközpontok elérhetősége nem mindig megfelelő, sőt bizonyos térségekben erősen hiányos. A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció egyik fontos megállapítása, hogy a sugárirányú közlekedésfejlesztést fel kell váltania a négyzethálós kialakításnak, vagyis az eddig háttérbe szorult települések közötti közutak fejlesztésének is hozzá kell fogni.

A klímaváltozás jelentősen és negatívan érinti a folyami áruszállítást és annak jelenlegi hatékonyságát és jövőjét. Bár a modern dunai kikötők alkalmasak jelentősebb mennyiségű áru mozgatására, átrakására, a vízi szállítás számára a legnagyobb nehézséget a kiszámíthatatlan és folyamatosan csökkenő átlagos vízállás jelenti. Mindez a belvízi szállítás kiszámíthatóságát, hatékonyságát és ezzel együtt versenyképességét csökkenti. Amennyiben a Dunai hajózást, mint a páneurópai közlekedési rendszer kitüntetett elemét (VII: számú páneurópai közlekedési folyosó) fenn akarjuk tartani, úgy reagálni szükséges a klímaváltozás okozta kihívásokra. A fenntarthatósági és környezeti szempontok figyelembe vétele mellett meg kell találni azokat a műszaki megoldásokat, amelyek alkalmasak a folyam hajózhatóságának hosszú távú biztosítására. A Duna stratégia köré épülő európai együttműködés, mint platform megfelelő kereteket nyújt a közös fellépésre és a folyam problémáinak megoldására.

Bár a vasúthálózat modernizációja a legforgalmasabb nemzetközi vonalakon megkezdődött, szükséges a csomóponti elemek újragondolása, illetve megyei vasúthálózatot kiszolgáló infrastruktúra fejlesztése is. Ez utóbbi területen is folyamatosak a fejlesztések, de mindenképpen nagy az elmaradás. A régió és az ország számára is kiemelkedően fontos lenne, hogy sugaras vasúti összeköttetés helyett vagy a V0 vasúti elkerülő, vagy más a fővárosi csomópontokat elkerülő vasúti összeköttetés épüljön ki K-Ny-i irányban, tehermentesítve ezzel a fejpályaudvarok és a fővárosi vasúti viszonylatok leginkább problémás és zsúfolt részeit.

A járási rendszer kialakítása a város és vonzáskörzete kapcsolatra épül, azonban ezeknek a központi településeknek a megközelítése közösségi közlekedéssel, illetve közúton (főleg az agglomerációtól

távolodva) jelenleg rossz minőségű mellékúthálózaton történhet csak. A prioritásban ezért a leromlott úthálózati elemek felújítása és közlekedésbiztonsági beavatkozások is szerepelnek.

Nem csak a járási központok elérhetőségén érdemes javítani, hanem Budapest és térsége viszonylatában is. Már nem jelenthető ki egyértelműen, hogy az ingázás csak Budapest irányú, hiszen az agglomerációban is jelentős termelő, szolgáltató kapacitások épültek ki. Intézkedésként emiatt megfogalmaztuk a közösségi közlekedés tengelyei mentén a multimodális csomópontok, P+R, B+R parkolók fejlesztését.

Az elővárosi közlekedés fejlesztése mellett fontos, hogy fejlődjön a települések belső közlekedési hálózata is. Ahhoz, hogy az elővárosi közösségi közlekedés hatékonyan működhessen, és megfelelő alternatívája legyen az egyéni közlekedésnek, szükség van arra is, hogy a helyi (és a már említett települések közötti) tömegközlekedés, a ráhordó hálózatok is fejlődjenek. Hiszen hiába csökken a menetidő, illetve a várakozási idő, ha a településeken belül - a belső közlekedési hiányosságok miatt - az ott élők elvesztik ezt az előnyt.

A nemzetközi úthálózatok, TEN-T hálózat hiányzó szakaszainak kiépítéséig a főúthálózat van rendkívül leterhelve, mivel az országon belüli, települések közötti forgalmon túlmenően a nemzetközi forgalom is ezeken az utakon bonyolódik. Az autópályák építésforgalma is ezeket az útvonalakat terheli, majd az új hálózatok átadása után a tönkrement két számjegyű főutak felújítására már nem jut elegendő forrás. A többi hálózati elem (a három illetve négy számjegyű útjaink) is meglehetősen rossz állapotúak, köszönhetően annak, hogy a szuburbanizáció és a motorizáció terjedésével mindenütt jelentősen megnőtt a közúti forgalom.

A prioritásban szeretnénk lehetőséget adni továbbá a települések belterületi útjainak fejlesztésére is.

Pest megyét több nemzetközi, vagy regionális kerékpárút hálózat is átszelné, ha a hálózat elemei összefüggően kerülnének megépítésre. Korábban ezek a beavatkozások nem kerültek összehangolásra, ezért pontszerűen történtek a fejlesztések. A 2021-2027 uniós ciklusban a kerékpárút hálózatok építését kifejezetten regionális összefogáshoz rögzítjük. További fontos szempont, hogy a kerékpárútnak a hivatásforgalomban is fontos szerepet kell játszania, tehát gazdaságfejlesztési szerepének kimutathatónak kell lennie.

Miközben a forgalom jelentősen megnövekedett a megye úthálózatán, a gépjárművek biztonságtechnikai berendezéseinek, illetve az infrastruktúra állapotának javulásával (jobb közvilágítás, közlekedésbiztonságot szolgáló forgalomtechnikai berendezések, műtárgyak) fejlődésével egyre kevesebb a baleset, ezen belül is a halálos kimenetelű baleset. Ugyanakkor 2019-ben még mindig közel 2 ezer személyi sérüléssel járó baleset történt a megye útjain. Ennek további csökkentése érdekében szükségesnek tartjuk egyrészt az útkorszerűsítések esetében, másrészt az újonnan létesített közúti infrastruktúra elemek esetében a közlekedésbiztonság növelését szolgáló forgalomtechnikai berendezések, elemek, innovatív megoldások alkalmazását. Mivel a megye útjai rendkívül forgalmasak így akár pilot projektek formájában bizonyos innovatív közlekedésbiztonságot javító megoldások jelentős terhelés mellett tesztelhetők, alkalmazhatók.

14.3.2 A prioritáshoz kapcsolódó Pest megyei stratégiai célok

A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció átfogó céljai közül a harmadik a „Térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása a lokális és makrotérségi érdekeket kiszolgáló, fenntartható környezet”. Az átfogó célon belül releváns stratégiai célok a következők:

- TF.1. Pest megye térségének nemzetközi és országos multimodális közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése a transzfer szerep ellátása és hálózatos térstruktúra kialakulása érdekében
- A térség kohéziójának javítása érdekében a megye belső közlekedési kapcsolatrendszerének fejlesztése, kiemelten kezelve a térségközpontok és vonzáskörzetük közlekedését és az elővárosi közlekedést

14.3.3 A prioritás területi vonatkozásai

A prioritás területi vonatkozása általánosan nem határozható meg, a beavatkozás területi fókusza fejlesztési kezdeményezésként eltérő lesz, a közlekedés vonalas jellegét figyelembe véve.

14.3.4 Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése [P3.1-intézkedés]

a) beavatkozás: Nemzetközi közúti kapcsolatok fejlesztése [P3.1.a]

Pest megye centrális, Budapestet övező elhelyezkedésének köszönhetően számos, nemzetközi szinten jelentős főút keresztezi, érinti. A gyorsforgalmi és főutak hálózata azonban nem folyamatos, helyenként csak szakaszosan kiépített. A sugaras-gyűrűs hálózat gyűrű irányú elemeinek hiányzó szakaszai a fővároson áthaladó utak telítődéséhez, állandó közlekedési konfliktusokhoz vezet, amely a megyei útszakaszok zsúfoltságának is egyik okozója. A torlódások csökkentéséhez, megszüntetéséhez és a térség geostratégiai pozíciójának jobb kihasználása érdekében elengedhetetlen a nemzetközi közúti közlekedési hálózat hiányzó szakaszainak mielőbbi megvalósítása. A gazdaságfejlesztési operatív céljainkhoz kapcsolódva kiemelten fontosnak tartjuk a transzkontinentális kapcsolati szerepre is alkalmas R11 gyorsforgalmi út ütemezett megvalósítását. Szükségesnek tartjuk, hogy a Ploce – Szarajevo – Budapest V/C Helsinki folyosó, illetve a Léva – Krakkó – Gdansk irányú VI. Helsinki folyosó Budapest Léva közötti szakasza a TEN-T hálózat részeként, az Esztergom és Párkány határ menti várospár érintésével kapcsolódjon össze, és Budapestet, valamint a környező településeket Pest megye nyugati határa közelében elkerülve Ercsi térségében csatlakozzon rá az M6 autópályára.

Az észak-déli irányú nemzetközi kapcsolatok másik fontos nyomvonala az M2, Váctól a határig húzódó szakaszának kiépítése kiemelt jelentőségű.

Pest megye számára kiemelten fontos az M8 autópálya Veszprém – Szolnok közötti szakaszának, e nagyjelentőségű – TEN-T útvonalakat összekapcsoló, kiegészítő – hálózati elemnek az ütemezett megvalósítása, amely a megye kelet-nyugati irányú tranzitforgalomtól való részleges mentesítésének alapja.

A nemzetközi közlekedés szempontjából is rendkívül fontosnak tartjuk a repülőtér közlekedési (vasúti és közúti elérhetőségének) fejlesztését is aminek révén mind a megyével, mind pedig a fővárossal való összeköttetése javulhatna, ami a meglévő közlekedési feszültségeket csökkentené és javítaná a repülőtér globális versenyképességét.

Eredmény: Makroregionális elérhetőség javítása, a megye nemzetközi áruszállítási, kereskedelmi folyamatokba való aktív, árumegállítást, hozzáadott érték termelést indukáló bekapcsolódása, szétválasztható nemzetközi és országon belüli közlekedés, kiszámíthatóbb utazási idő, csökkenő baleseti statisztikák, csökkenő közlekedéshez köthető káros anyag kibocsátás.

Potenciális kedvezményezettek köre: NIF ZRT., a Belügyminisztérium, az Országos Rendőr-főkapitányság, illetve meglévő szakaszoknál a Magyar Közút Nonprofit ZRT., BKV, Budapest Közút Zrt. és Budapest Főváros Önkormányzata

b) beavatkozás: Nemzetközi vasúti kapcsolatok fejlesztése [P3.1.b]

A beavatkozásban a fővárost délről elkerülő VO tehervonal és nagyobb távon a transzkontinentális nagysebességű vasútfejlesztés (NSV) megvalósítása szerepel. A meglévő vasúti nyomvonalakon a lassújelek megszüntetése, a kapcsolódó korszerű vasúti infrastruktúra kialakítása szükséges. Feladatot jelent a megyét keresztező két kiemelt európai vasúti áruszállítási folyosó környezetkímélő fejlesztése és a jelenleginél magasabb szolgáltatási színvonal elérése, az állomások felújítása, esetleges bővítése.

Eredmény: Makroregionális elérhetőség javítása, vasúti közlekedés ütemezettségének javulása, a közlekedésre fordított időráfordítás csökkenése, környezetkímélő fuvarozási mód szerepének növekedése.

Potenciális kedvezményezettek köre: NIF Zrt., MÁV Zrt., Nemzeti Vasúti Pályaműködtető Zrt., MÁV-START Zrt., GYSEV Zrt.

c) beavatkozás: Duna szerepének erősítése a nemzetközi szállítmányozásban [P3.1.c]

A program keretében a folyót, a hazai üzemeltetésű hajóállományt, és a multimodális kapcsolatokat érintő összehangolt fejlesztést kívánunk megvalósítani, amely a Duna nemzetközi hajózási, kapcsolati szerepének növelésére irányul. A beavatkozások központi eleme a folyami hajózhatóság javítására, az áruszállításra alkalmas kikötői infrastruktúra bővítésére, a multimodális kapcsolatok kiaknázására, a kikötők közúti és vasúti elérhetőségének javítására is irányulnak. Fontos a Duna átlagos vízállásának növelése a hajózhatóság biztosítása érdekében, sarkantyúk és egyéb duzzasztóművek segítségével.

Eredmény: Makroregionális elérhetőség javítása, folyami, környezetkímélő fuvarozási mód szerepének növekedése az áruszállításban.

Potenciális kedvezményezettek köre: MAHART, önkormányzatok, Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság, gazdasági társaságok

14.3.5 Közösségi közlekedés fejlesztése [P3.2-intézkedés]

a) beavatkozás: Elővárosi közlekedési rendszer fejlesztése [P3.2.a]

Budapest és Pest megye között integrált közösségi közlekedési rendszer kialakítására jelenleg irányulnak állami kezdeményezések. Az elővárosi közlekedés fejlesztése mellett meg kell teremteni a módváltás feltételeit fejleszteni B+R, P+R parkolókat. A program keretében szükséges megvalósítani a vasúti csomópontok fejlesztését (pl. állomásépület épület-energetikai korszerűsítése, akadálymentesítés, a multimodalitást elősegítő P+R, B+R, K+R parkolók fejlesztése). A vasúti állomások kapcsán fontos lenne, hogy különösen az elővárosi térben a mainál jobban illeszkedjenek a települési szerkezetbe úgy, hogy az állomás környezete fejlődjen a település egy fontos alközpontjává, fejlődjenek ki a napi életvitel szolgáló kereskedelmi és egyéb szolgáltatások, az állomást igényes vonzó vasúti- és települési közterület vegye körül, legyen egyben mikromobilitási pont és ráhordó autóbusz végállomás, kedvezően, kis gyaloglással kapcsolódják hozzájuk B+R valamint P+R parkoló.

Pest megye támogatja a Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa (FKT) által javasolt H5, H6 és H7 HÉV-vonalak, a pályák, a megállók, az utastájékoztatói rendszer teljes felújítását, a járművek cseréjét és a csepeli és a ráckevei vonal Kálvin térig való meghosszabbítását. A Pest megyében leszakadónak számító Csepel-sziget közlekedésfejlesztése környezetbarát módon történne ezzel a fejlesztési csomaggal, elősegítve ezzel a népesség (főleg a fiatal és mobilizálható) helyben maradását.

Továbbra is fontosnak tartjuk a városi-elővárosi menetrendek és szolgáltatások összehangolását, ami kapacitások növelése nélkül is szolgálná a közösségi közlekedés fejlődését.

Szintén cél a közúti közösségi közlekedés korszerűsítése, környezetbarát, alacsony, vagy 0 emissziójú buszok beszerzése, a várakozási idők csökkentése, intelligens közlekedés támogató rendszerek kialakítása.

Eredmény: Budapest elérhetőségének javítása, magasabb szolgáltatási színvonal nyújtása, mikrotérési elérhetőség javítása, közösségi közlekedés ütemezettségének javulása, megtakarított utazási idő.

Potenciális kedvezményezettek köre: NIF Zrt., MÁV Zrt., Nemzeti Vasúti Pályaműködtető Zrt., MÁV-START Zrt., GYSEV Zrt., Volánbusz, BKV, Budapest Közút Zrt. és Budapest Főváros Önkormányzata.

b) beavatkozás: Közösségi közlekedés kisléptékű fejlesztése [P3.2.b]

Ahhoz, hogy az elővárosi közlekedésfejlesztés sikeres legyen, az egyéni közlekedési módokról mind többen váltsanak át a tömegközlekedésre, fontos hogy a helyi közlekedést is fejlesszük. Sok esetben a módváltás infrastruktúrájának (multimodális csomópontok) nem megfelelő infrastruktúrája, a helyi tömegközlekedés fejletlensége akadályozza az elővárosi közösségi közlekedést igénybe vevők körének bővülését. A beavatkozás egyrészt a települések, közösségi közlekedéshez kapcsolódó megállóinak fejlesztésére, másrészt a helyi közösségi közlekedési szolgáltatást nyújtó járműpark modernizálására irányul.

A fejlesztések lehetnek buszváró építése, vasúti állomás modernizálása-fejlesztése, e-buszok vásárlása, B+R, P+R létesítményekhez szükséges területek vásárlása és kisajátítása, a szükséges szabályozási tervek elkészítése. A helyi fejlesztéseknek összhangban kell lennie a felsőbb szintű hálózati tervekkel és beavatkozási pontokkal.

Eredmény: Egészségesebb életmód, utazási komfort növekedése, az utazási stressz csökkenése. A fejlesztések hatására növekedni fog a közösségi közlekedést igénybe vevők száma.

Potenciális kedvezményezettek köre: NIF Zrt., MÁV Zrt., Nemzeti Vasúti Pályaműködtető Zrt., MÁV-START Zrt., GYSEV Zrt., Volánbusz, BKK, MAHART.

c) beavatkozás: Térségi és járási központok elérhetőségének javítása [P3.2.c]

A megye és a főváros kapcsolatrendszerén túl a megye egyes településein belül a közlekedési kapcsolatok térségi, környezeti, gazdasági sajátosságok szerinti differenciált fejlesztése, a kistérségi és járási központok időben és eszközben (közösségi közlekedés) való jobb elérhetőségének biztosítása, a közlekedésbiztonság javítása történik meg.

Pest megye keleti térségében a Tápió-menti feltáró út ütemezett megvalósítása szükséges a 31-es út településeket súlyos környezeti terheléssel és balesetveszéllyel érintőszakaszának új nyomvonalú megépítésével.

Elegendhetetlen a Csepel-szigeti gerincút déli szakaszának ütemezett megépítése.

Meg kell valósítani a Zsámbéki-medence településeinek elkerülésére tervezett út kiépítését.

Nagyobb távon megvalósítandó a Duna váci ágát keresztező új, a térségi átjárhatóságot javító Duna-híd építése Vác térségében.

Fontos a járási tömegközlekedés újragondolása, az esélyegyenlőségi szempontok érvényre juttatása, a közlekedésben is. Oldani kell a belső perifériára szorult települések lakóinak elzártságát, a távolsági buszközlekedés mellett, kisebb léptékben is rentábilis közösségi közlekedés rendszerének megszervezésével.**Eredmény:** A fejlesztések hatására a települések belső úthálózata mentesül az átmenő forgalom környezeti terhelésétől, a balesetveszélyes útszakaszok száma csökken, gyorsabbá és kiszámíthatóbbá válik a térségi forgalmat bonyolító útszakaszok forgalma, növekedni fog a közösségi közlekedést igénybe vevők száma.

Potenciális kedvezményezettek köre: NIF Zrt., MÁV Zrt., Nemzeti Vasúti Pályaműködtető Zrt., MÁV-START Zrt., GYSEV Zrt., BKK., a Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ, helyi önkormányzatok, Volán társaságok.

14.3.6 Közúthálózat fejlesztése [P3.3-intézkedés]

a) beavatkozás: Belterületi utak fejlesztése [P3.3.a]

Az intézkedés keretében a települések belterületi útjainak fejlesztése, felújítása történhet meg. A földutak burkolása, vízelvezetése, az utak mentén járdák, kerékpáros létesítmények kialakítása, a burkolt utak elavult szakaszainak megújítása valósulhat meg e beavatkozás keretein belül.

Eredmény: Közlekedésbiztonság javulni fog, az életminőség emelkedik, a szolgáltatások igénybevételi lehetőségei javulnak.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, útkezelők

b) beavatkozás: Közutak fejlesztése [P3.3.b]

A települések közötti úthálózat fejlesztése, a települések megközelíthetőségének javítása, térségi úthálózatba történő bekötése valósulhat meg. Ide sorolható a települést, településeket elkerülő utak építése is a meglévő utak nagy forgalma miatt a lakóterületeken keletkező zaj, por- és rezgésterhelés

csökkentése. A konstrukció keretében támogathatók olyan ipari, logisztikai területek megközelítését szolgáló közútfejlesztések is, melyek gazdaságélénkítő szerepe kimutatható.

Eredmény: A közlekedés feltételei, a közlekedésbiztonság javulása az érintett szakaszokon, munkába járás körülményei fejlődnek, további beruházások telepedhetnek le a térségekben, kiemelten a hátrányos helyzetű térségekben.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, útkezelők.

c) beavatkozás: Nemzetközi és országos kerékpáros kapcsolatok fejlesztése [P3.3.c]

A kerékpáros turizmus, szabadidős kerékpározás és a folyamatosan bővülő hivatásforgalom egyre jelentősebb igényeket támaszt megfelelő minőségű, az úttesttől elválasztott és rendszerbe szervezett kerékpárutak felé. A kerékpárút fejlesztések jelentős beruházással járnak, így igen fontos, hogy a fejlesztések hatékonyan, a valós igényekre támaszkodva valósuljanak meg. Szükséges, hogy a kerékpárutakat ne helyi pontszerű fejlesztésekként kezeljük, hanem törekedjünk arra, hogy ezek országos és megyei kerékpárút hálózatba szerveződjenek, legalább tervezés tekintetében igazodva annak hosszú távú céljaihoz. Szükség volna egy megyei kerékpár hálózati terv létrehozására, annak érdekében, hogy a hosszú távú fejlesztési irányok és prioritások kijelölésre kerüljenek.

A települések együttműködésben megvalósított, hálózatba szervezett projektjeinek integrált megvalósítását javasoljuk az EUROVELO, a Duna-menti kerékpárút, Budapest-Balaton kerékpárút, hálózati elemeivel. A kerékpáros utak menti szerviz pontok, szolgáltató állomások fejlesztését együtt szükséges megvalósítani a vonalas infrastruktúra fejlesztésével.

Eredmény: Szinten marad, vagy növekszik a kerékpárt használók száma, csökken a halálos balesetek száma, a környezettudatosság fejlődik,

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, útkezelők, NIF Zrt.

d) beavatkozás: Közlekedésbiztonsági beavatkozások [P3.3.d]

A települések belterületi szakaszain, főleg az egy és kétszámjegyű utakon rendkívül sok baleset történik. Kiemelhetők ezek közül az 51-es út, 4. sz. főút és 3. sz. főút szakaszai. Ezeken az utakon kerékpársávok, gyalogos átkelő, forgalomlassítók, forgalomtechnikai beavatkozások segítségével növelni kell a közlekedés biztonságát. A biztonságos közlekedési lehetőségek kialakítását kell elősegíteni korszerű csomópontok kiépítésével, körforgalom kialakításával, a meglévő csomópontok korszerűsítésével. A közlekedésbiztonságot a forgalomtechnikai beavatkozásokon túl lakossági szemléletformálással, a közlekedési ismeretek gyarapításával is szükséges javítani. A közútjaink jelentős forgalma miatt óriási lehetőségnek tartjuk e területen a közlekedési innovációkat. Ezért a megye közútjain támogatjuk, hogy megjelenjenek a közlekedés biztonságát javító innovatív, modern forgalomtechnikai eszközök, berendezések, akár pilot projektek keretében, élő tesztkörnyezetet biztosítva azok hazai bevezetéséhez.

Eredmény: Csökken a halálos balesetek száma a kritikus szakaszokon.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, Magyar Közút Zrt., útkezelők, oktatási intézmények

14.3.7 A prioritás finanszírozandó fejlesztési kezdeményezéseik és programok összefoglaló adatai és a finanszírozás ütemezése

16. táblázat: III. Prioritás: Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében

Prioritás neve: Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
1.	Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése									
1.a	Nemzetközi közúti kapcsolatok fejlesztése	Pest megye	NIF Zrt., a Magyar Közút Nzrt	hazai és külföldi lakosság, szállítványozók,	2022-2030	5 Mrd Ft	IKOP+	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02) Jobban összekapcsolt Európa (P05)	Megépült új főközlekedési utak hossza; Felújított főközlekedési utak hossza,	-
1.b	Nemzetközi vasúti kapcsolatok fejlesztése	Pest megye	NIF Zrt., MÁV Zrt., Nemzeti Vasúti Pályaműködtető Zrt., MÁV-START Zrt., GYSEV Zrt.,	hazai és külföldi lakosság, szállítványozók,	2022-2026	750 Mrd Ft	Hitel	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02) Jobban összekapcsolt Európa (P05)	Felújított vasútvonal hossza	China Tiejiju Engineering & Construction Kft, China Railway Electrification Engineering Group Kft, RM International Zrt.
1.c	Duna szerepének erősítése a nemzetközi szállítványozásban	Pest megye	MAHART Zrt, MAHART Passnave, NIF Zrt.,	hazai és külföldi lakosság, szállítványozók,	2022-2030	2-3 millió EUR	85% EU	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02) Jobban összekapcsolt Európa (P05)	Folyón szállított áru mennyisége, Fejlesztéssel érintett kikötők száma	
2.	Közösségi közlekedés fejlesztése									

2.a	<i>Elővárosi közlekedési rendszer fejlesztése</i>	Pest megye	NIF Zrt., MÁV Zrt., Nemzeti Vasúti Pályaműködtető Zrt., MÁV-START Zrt., GYSEV Zrt., BKK,	lakosság	2022-2026	15 Mrd Ft	IKOP+	<i>Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)</i>	Fejlesztett elővárosi közlekedéssel érintett lakosság száma, Megépített P+R és B+R parkolók száma,	
2.b	<i>Közösségi közlekedés kisléptékű fejlesztése</i>	Pest megye	NIF Zrt., MÁV Zrt., MÁV-START Zrt., BKK, Volánbusz Zrt.	lakosság	2022-2030	15 Mrd Ft	IKOP+ TOP+	<i>Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)</i>	Megújult közösségi közlekedést szolgáló állomások száma	
2.c	<i>Térségi és járási központok elérhetőségének javítása</i>	Pest megye	NIF Zrt.,	lakosság	2022-2030	99 Mrd Ft	IKOP+ TOP+	<i>Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)</i>	Megépült új utak hossza; Felújított utak hossza,	
3.	Közúthálózat fejlesztése									
3.a	Belterületi utak fejlesztése	Pest megye	NIF Zrt., települési önkormányzatok,	lakosság	2022-2027	5 Mrd Ft	TOP+	<i>Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)</i>	Megépült új utak hossza; Felújított utak hossza,	
3.b	Közutak fejlesztése	Pest megye	NIF Zrt.,	lakosság	2022-2027	13 Mrd Ft	IKOP+ TOP+	<i>Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)</i>	Megépült új utak hossza; Felújított utak hossza,	
3.c	Nemzetközi és országos kerékpáros kapcsolatok fejlesztése	Pest megye	önkormányzatok	lakosság	2022-2027	4 Mrd Ft	TOP+	<i>Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)</i>	Létrehozott kerékpáros útvonal hossza,	
3.d	Közlekedésbiztonsági beavatkozások	Pest megye	önkormányzatok, NIF Zrt.,	lakosság	2022-2027	1 Mrd Ft	TOP+	<i>Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)</i>	Végrehajtott közlekedésbiztonsági fejlesztések száma	

17. táblázat: Az intézkedések pénzügyi ütemterve

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrás 2021-2024 (Mrd Ft)	Indikatív forrás 2025-2027 (Mrd Ft)	Indikatív forrás 2021-2027 összesen (Mrd Ft)
Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése	756,0		756,0
Közösségi közlekedés fejlesztése	129,0		129,0
Közúthálózat fejlesztése	23,0		23,0
ÖSSZESEN	908,0		908,0

14.4 Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért –[IV. Prioritás]

14.4.1 A prioritás indoklása

A prioritás egy a mainál kiegyensúlyozottabb, policentrikus térszerkezet létrehozását célozza, mindezt úgy, hogy az egyes települések környezetükkel összhangban, fenntartható módon működjenek, az ott élők számára kedvező lakó és életkörülményeket teremtve.

Pest megye szempontjából és az egész nagyrégió növekedésének, versenyképességének szempontjából fontos, hogy a főváros körül erős, policentrikus városhálózat alakuljon ki, amelynek egyes elemei is jelentős gazdasági és társadalmi potenciállal rendelkeznek. Ez segíthet abban, hogy az agglomerációs települések, és a főváros is megőrizze működőképességét, amelyet a jelenlegi folyamatok jelentősen veszélyeztetnek. Az egyirányú ingázás, a szolgáltatások koncentrációja egy kisebb térben (főváros), miközben a lakosság egyre inkább a környező településeken képzei el lakhatását, egyre nagyobb közlekedési és környezeti problémához vezet. A közlekedési infrastruktúra csak óriási költséggel és korlátosan bővíthető így sokkal fontosabb lenne a megyei centrumok megerősítése, fejlesztése, hogy közvetlen környezetük számára legalább olyan fontos térszervező erővé váljanak, mint maga a főváros.

A megyének 2020-ban közel 1,3 millió lakosa volt, azonban míg a főváros folyamatosan veszít a népességéből, addig a megye népessége a szuburbanizációnak és a belső vándorlásnak, illetvedemográfiai jellemzői hatására folyamatosan növekszik. Ennek megfelelően nagyon fontos, hogy a fővárost körülölelő megyében élők életminősége, a helyben elérhető szolgáltatások minősége a fővárosban elérhetőhöz hasonlítson. Ahhoz, hogy ennyi ember életét megfelelően lehessen szervezni, a települési önkormányzatoknak felkészültnek, kompetensnek, nyújtott szolgáltatásaiknak naprakésznek kell lenni és meg kell felelniük a mai városlakók támasztotta igényeknek.

Míg Európa nyugati felében a városi szegénység, addig Kelet-Európában inkább a vidéki szegénység jelent problémát. Nem szabad ugyanakkor elhanyagolni a városi szegénység kérdését sem. Számos megyei város küzd a területén kialakult szegregátumok, vagy szegregációval veszélyeztetett városrészek helyzetének javításával. Az előző támogatási időszak során egyes városok már sikeresen végrehajtottak szociális városrehabilitációs projekteket, azonban szükségesnek tartunk további lépéseket e téren. A társadalom egészének érdeke, hogy a leromlott településrészekben élők képességének, kompetenciáinak fejlesztése, helyzetük jobbítása, hiszen ezzel a települések élhetőségét javítjuk, társadalmi kohézióját erősítjük.

A mainál jobb, megfontoltabb és hatékonyabb területgazdálkodásra van szükség, hiszen az élhető településeknek környezetükkel összhangban kell működni. A környezetre gyakorolt hatásukat minimalizálniuk kell és olyan megoldásokat alkalmazni, amelyek nem zsigerelik ki a környezetet. A gyors és gyakran nem megfelelően szabályozott növekedés a települések egy részében a zöldfelületek, csökkenésével járt és jár. A területrendezési jogszabályok módosítása az agglomerációban csökkentette a belterület expanzióját, de ezzel együtt a városias többszintű beépítés a maradék belterületi zöldfelületek eltűnéséhez vezetett. A barnamezős területek ugyanakkor nagy potenciált jelentenek a növekedéshez, ehhez azonban ezen területek azonosítására, felmérésére és megfelelő hasznosítási stratégiára van szükség. Fentiekkel összhangban különös gondot kell fordítani a meglévő természeti értékek megóvására, mivel ez hozzájárul a településeink fenntarthatóságához, környezetünk sokféleségéhez, meg kell akadályozni táj túlhasználását.

A gyors növekedés gerjesztette motorizáció, a közlekedés és logisztika, az ipar, a gépesített mezőgazdaság területén jellemző expanzió mind folyamatosan növeli a települések környezeti terhelését. A levegő minőségének romlását a közlekedés mellett számos településen az elavult fűtési rendszerek, nem megfelelő energiahatékonyságú épületek fűtéséből származó égéstermékek rontják jelentősen. Ezen a területen igazi előrelépést csak komplex hosszú távú cselekvési tervekkel, összehangolt akciókkal lehet elérni. Egyszerre szükséges a helyi és elővárosi közlekedés optimalizálása,

az elektromobilitás, illetve egyéb környezetbarát közlekedési módok fejlesztése. A helyi épületállomány energetikai korszerűsítése és a megújuló környezetbarát energiaforrások használatának elterjesztése. A levegő minőségének javításához a megfelelő településtervezési megoldások alkalmazása is hozzájárulhat, ilyenek például a zöldsávok, egyéb a szállóport és egyéb szennyezők megkötését szolgáló környezetbarát megoldások, megfelelő levegőáramlási folyosók biztosítása. Bár kevesebb szó esik róla, egyre nagyobb gondot okoz a zaj, amely közvetlenül és közvetett módon is károsítja környezetünket és egészségünket. Sajnos idáig csak lokálisan, valamilyen infrastrukturális beruházáshoz, vagy lakossági tiltakozás okán készültek zajtérképek, így a védelem is csak ezeken a kiemelt pontokon valósul meg, általában érintetlenül hagyva évtizedes problémákat, vagy azokat a problémákat, amelyek lassan fokozatosan alakulnak ki (pl. a forgalom fokozódása miatt). Szükséges lenne tehát helyi szinten is zajtérképek készítése és a védekezés megszervezése forgalmi módosításokkal, zajvédelmi eszközök alkalmazásával, vagy megfelelő építési, területhasználati szabályokkal.

A talajvédelem jelentősége óriási, hiszen a talajpusztulás még az erre nagyobb figyelmet fordító európai kontinensen is jelentős problémát okoz majd az elkövetkező évtizedekben, amelyet a klimatikus változások tovább erősítenek. A megye klímaalkalmazkodásának is egyik fontos eleme kell, hogy legyen a tudatos térhasználat, a termőtalajok védelme, a talajok termőképességének megőrzése, a talajok optimális vízgazdálkodásának biztosítása, az erózió megakadályozása. Ehhez szükség van a precíziós mezőgazdaság további támogatására, az ökológiai szempontból tudatos gazdálkodásra. Amennyiben a „Termőföldtől az asztalig (Farm to fork)” és a „Biodiverzitás stratégia” életbe lép, jelentős változásokat hoz majd a helyi mezőgazdaság számára (ld. I. prioritás).

A klímaalkalmazkodás egyik legfontosabb eleme a vízzel való tudatos gazdálkodás megteremtése. A megye és annak települései jelenleg nem kellően felkészültek e téren, még mindig kevés olyan önkormányzat van, amely rendelkezik megfelelő vízgazdálkodási stratégiával, vízkár elhárítási tervvel, Pedig az árvizek és a csapadékvíz miatt 2020-ban a vis maior kifizetések meghaladták a 640 millió forintot. Szükséges a felszíni vízelvezetés és vízvisszatartás rendszerének megújítása, illetve kibővítése, különösen az ennek kitett településekben, járásokban. A vízgazdálkodás része a felszíni és felszínalatti vizek védelme, és ugyan e tekintetben sokat lépett előre a megye is a rendszerváltozás óta, még mindig van teendő e téren. A lakásoknak 16%-a nincs a hálózatba kapcsolva, a tisztított szennyvíznek 9%-a pedig még mindig csak mechanikai, vagy mechanikai és biológiai tisztításon megy keresztül, ami a megyék között a középmezőnybe tartozik.

A térség összes településén teljes körűen megvalósult a hulladékgyűjtés. Azonban a hasznosítás, az elkülönített hulladékgyűjtés rendszerének kiépítése, a hulladék szétválogatás technológiájának felhasználása nem halad a megtervezett módon. Az EU-ban 2025-re a háztartási hulladék legalább 55%-át kellene újrahasznosítani, míg hazánkban ez az arány ennél 20 százalékponttal alacsonyabb, tehát jócskán van mit faragni ezen értékből. Bár uniós összevetésben hazánk nem a legnagyobb hulladéktermelő, azért az országon belül a főváros és környezete már csak a nagy népesség-koncentráció miatt is kiemelkedik. A legfontosabb teendő e téren a keletkezett hulladék mennyiségének csökkentése és az újrahasznosítás arányának növelése. Ehhez a hulladékkezelés fejlesztésére, a vállalkozások körforgásos gazdaság irányába tett lépéseire van szükség, de fontos a lakosság szemléletformálása is. A megye környezeti értékeit sajnos jelentősen veszélyeztetik az illegális hulladéklerakók, amelyek feltérképezésére és megszüntetésére tett állami erőfeszítések szükségesek, ám ebben a lakosság mellett az önkormányzati szerepvállalásra is szükség van. A zöldhulladék hasznosítása települési, vagy regionális komposztáló beüzemelésével valósulhat meg.

14.4.2 A prioritáshoz kapcsolódó Pest megyei stratégiai célok

A prioritás kapcsolódása a Pest Megyei Területfejlesztési Konceptióval a „Térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása a lokális és makrotérségi érdekeket kiszolgálni tudó, fenntartható környezet” átfogó célon keresztül valósul meg, melynek vonatkozó stratégiai céljai a következők:

- TF.3. Tervezett, koordinált térségfejlesztés, policentrikus települési struktúra, fenntartható városfejlesztés, takarékos területhasználat, épített és környezeti értékek megóvása és fejlesztése.
- TF.4. Energiagazdálkodás, vízgazdálkodás, közműfejlesztés és környezetvédelem a térségek és települések fejlődésének szolgálatában

14.4.3 A prioritás területi vonatkozásai

A prioritás esetében vannak olyan fejlesztési kezdeményezések, ahol a fejlesztéseket koncentráltan, a problémák felmerülésének helyén kell kezelni. Ilyenek a városi problémák megoldása, a centrum települések fejlesztése, de ilyen a vízgazdálkodás kérdése is. Más esetekben, elviekben ugyan felállítható lenne ilyen területi lehatárolás, ám éppen a jelenség nem megfelelő feltérképezettsége akadályozza ezt. Végül az intézkedések egy része olyan általános problémákra ad választ, amelyek a megye csaknem minden településén kisebb-nagyobb mértékben jelen van.

A csapadékvízárak a megyében igen koncentráltan jelentkeztek, a Belügyminisztérium nyilvántartásai alapján jól körülhatárolható térben történtek vízkárok az elmúlt 10 év során. Mivel általában nagy beruházás igényű fejlesztésről van szó, érdemes a forrásokat azokra a településekre összpontosítani, ahol a jelentős károkat okozott a lezúduló csapadékvíz, így az esetleges fejlesztésekkel jelentős további károk előzhetőek meg. Ezek körét Pest megye hegy, vagy dombvidéki lejtős térszínű települései jelentik.

Pest megye településszerkezete alapvetően eltér a többi megyétől, nagyrészt annak köszönhetően, hogy a megye nagyobb része állandó és jelentős gazdasági, társadalmi és környezeti kölcsönhatásban áll a fővárossal. A megye településeinek fejlődését alapvetően befolyásolta és befolyásolja mind a mai napig a szuburbanizáció. A fent felsorolt hatások eredőjeként a megye területén, ma Magyarországon kiemelkedően nagyszámú (54 db) kis és közepes méretű város található. Ezek, bár számos tekintetben jelentősen különböznek egymástól, egy-két kivételtől eltekintve igaz rájuk, hogy térszervező funkcióik kevésbé képesek érvényesülni a főváros óriási gravitációs terében.

Különösen fontos a policentrikus városhálózat, és ebben kiemelten a járásszékhelyek funkcióinak megerősítése. A megye 25 ezer főnél népesebb járásszékhely települései megfelelő belső erőforrásokkal rendelkeznek ahhoz, hogy fejlesztéseiket különböző állami vagy EU forrás terhére, vagy bizonyos elemeket akár saját erőből, illetve magántőke bevonásával valósítsanak meg. Hozájuk hasonlóan a Gödi Különleges Gazdasági Övezetbe tartozó Dunakeszi a térség gazdasági ereje miatt

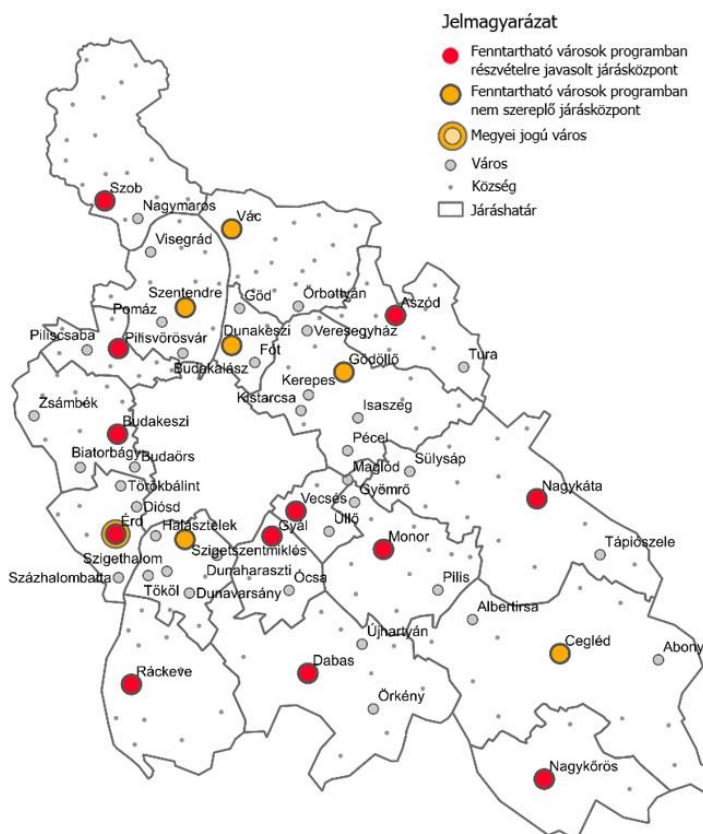

8. ábra Pest megye vízkárral veszélyeztetett térségei

szintén jó eséllyel képes a hazai, EU és saját forrásaira alapozva fejlesztéseit koordinálni és komplex fejlesztési programokat végrehajtani.

A többi járásközpont azonban a fejlődésének abban a szakaszában jár, amikor a városi funkcióik részben hiányosak, a népességnövekedés miatt növekvő infrastrukturális igényekkel nem tudnak lépést tartani, vagy az infrastruktúrájuk a korábban rendelkezésre álló szűkebb EU-s fejlesztési források miatt elavultabb, mint azt a településhálózatban betöltött szerepük indokolná. Éppen ezért a 2021-2027 közötti időszakban ezeknek a településeknek a kiemelt fejlesztését fontosnak tartjuk, komplex fejlesztések révén kívánunk olyan segítséget nyújtani számukra, amely ezen az átmeneti időszakon átsegíti őket, megerősíti centrális funkcióikat és hozzájárul e városok és környezetük fenntartható működéséhez.

9. ábra Pest megye városhálózata

14.4.4 Policentrikus településstruktúra, fenntartható városfejlesztés [P4.1-intézkedés]

a) beavatkozás: Központi szerepkörű városok fejlesztése (fenntartható városfejlesztés potenciális célterületei) [P4.1.a]

Pest megyében van a legtöbb városi jogállású település Magyarországon. A városok népessége folyamatosan növekedett az elmúlt évtizedekben, ütemük miatt több településen sem tudták intézményhálózattal, úthálózattal és városi léthez kapcsolódó funkciókkal és szórakozási-, kulturális lehetőségekkel lekövetni a felmerült igényeket. Fontosnak tartjuk a dinamikusan fejlődő városok, különösképpen a járásközpontok megsegítését olyan forrással, amelyből komplex módon fejleszteni tudják a településüket. Kevés forrás jutott eddig a kötelező szociális feladatok ellátására, az ellátórendszer fejlesztésére. Tovább kívánjuk fejleszteni a nevelési és oktatási intézményeket, a szolgáltatáshiányos települések esetében új intézmények építését is támogatjuk.

A dinamikus népesség és méretnövekedés miatt fontosnak tartjuk a helyi közlekedés fejlesztését is akár közösségi közlekedésről, akár kerékpáros fejlesztésekről legyen szó. A belterületi úthálózat és csapadékvíz elvezető hálózat fejlesztése szintén elengedhetetlen. Tapasztaljuk, hogy a városokba költöző emberek szeretnének városias módon élni, ezért a rekreációra, zöld terek fejlesztésére szintén kívánunk forrást allokálni. Támogatjuk, hogy a városokban közösség-szervező, közösség-teremtő, civil szerveződések erősítő „soft” programok is megvalósuljanak. Az eddig épületenergetikai fejlesztésekből kimaradó közintézmények korszerűsítése szintén célunk az ökológiai lábnyom csökkentésének érdekében.

Eredmény: Új települési funkciók jelennek meg magas zöldfelületi aránnyal, a városi klíma javulni fog. Az ingázás mértéke csökken, emiatt a közutak leterheltsége nem romlik tovább. A kedvezőbb települési

környezet remélhetően a települési funkciók bővülése mellett pozitív hatással lesz a helyi gazdaság erősödésére is.

Potenciális kedvezményezettek köre: önkormányzatok, gazdasági társaságok, egyházak, nonprofit szervezetek, városfejlesztő társaságok, szövetkezetek, kormányhivatal

b) beavatkozás: Önkormányzati szolgáltatások javítása [P4.1.b]

A megye versenyképességét nagyban befolyásolja, hogy az önkormányzatok milyen minőségben képesek szolgáltatni, hogyan képesek kiszolgálni a lakosaik és a helyi vállalkozások igényeit. A helyi önkormányzatok feladatellátásának terén az ügyfélközpontú, hatékony ügyfél kiszolgálás személyi feltételeinek, eszközszükségletének, szoftverigényének, továbbá a kötelező feladatellátáshoz kapcsolódó egyéb fejlesztések valósulhatnak meg. Fontosnak tartjuk, hogy az önkormányzatok lépéseket tegyenek az okos település koncepciója nyújtotta lehetőségek irányába.

Eredmény: A települési közszolgáltatások elérhetősége és minősége javul. Gyorsabbá válik az ügyintézés, amely a gazdasági szereplők mindennapi életében is kedvező változást fog jelenteni. A „bürokrácia” immár nem akadály lesz egy-egy beruházás megvalósításának, hanem hatékony közreműködésével elősegítője.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, önkormányzati társulások, gazdasági társaságok

c) beavatkozás: Szociális városrehabilitációs beavatkozások [P4.1.c]

Kiemelten fontos a Pest megye városaiban kis számban előforduló szegregátumok, vagy szegregációval veszélyeztetett településrészek rehabilitációja, a társadalmi kirekesztődés veszélyének enyhítése. A beavatkozás célja a településeken belül a társadalmi esélyegyenlőség javítása. A rehabilitáció eszközével a leromlott környezet megújítása történik meg, miközben kiemelt hangsúlyt helyezünk a szegregátumban élők felzárkóztatására, szociális és életkörülményeik jobbítására, illetve további munkapiaci esélyeik javítására. A beavatkozás önkormányzati tulajdonú területeken valósulhat meg, a privát és vállalkozói szféra bevonásával.

Eredmény: A társadalmi szempontból szegregálódó és környezeti szempontból kockázatot jelentő területek megújulnak, csökkennek a társadalmi feszültségek, erősödik a társadalmi kohézió. Javul az élet minősége.

Potenciális kedvezményezettek köre: önkormányzatok, gazdasági társaságok, egyházak, nonprofit szervezetek, városfejlesztő társaságok, szövetkezetek

14.4.5 Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása [P4.2-intézkedés]

a) beavatkozás: Települési környezet megújítása, a települések zöldfelületeinek növelése [P4.2.a]

A klímaváltozás hatásaira építészeti, településökológiai szempontból is szükséges felkészülni. Fontos a településszerkezet tagolása beépítetlen területekkel, zöldterületekkel és a természetes szellőzést biztosító zónákkal. A települési zöldterületeket nagyságát növelni, minőségét pedig javítani kell. Az utak mellett, megfelelő zöldsávokat kell kialakítani, amelyeken olyan növényzetet, fákat kell ültetni, amelyek árnyékuk, lombzatuk révén képesek egyfelől csökkenteni az éghajlatváltozásból adódó szélsőséges hőmérsékleti terhelést, másrészt szűrik az emberi tevékenységből származó levegő és hangszennyező hatásokat is.

Fontos, hogy olyan modern közösségi terek is kerüljenek kialakításra, amelyek a COVID okozta korábbiaktól eltérő igényekhez igazodva képesek megteremteni a találkozás a szociális érintkezés biztonságos és kényelmes terét.

Eredmény: Fenntarthatóbb városi-, települési környezet valósul meg

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, önkormányzati társulások, nemzeti parkok, gazdasági társaságok, nonprofit szervezetek, költségvetési szervek

b) beavatkozás: Természeti területek és értékek megóvása, a megye ökológiai térszerkezetének fejlesztése [P4.2.b]

Fontos feladat Pest megye természetvédelmi területeinek (a Duna-Ipoly Nemzeti Park, a tájvédelmi körzetek, NATURA 2000 és egyéb védett és nem védett, ökológiai területek) biológiai sokféleségének megóvása, a fajok és élőhely típusok hosszú távú fennmaradásának biztosítása, természetes elterjedésük szinten tartásával vagy növelésével.

Lényeges, hogy a természeti környezet megóvása ne csak kizárólag a védelembe vett területekre korlátozódjon, fontos hogy a környezetvédelmi szempontok, a biológiai sokféleség, a természetes vizek védelme a vonalas infrastruktúra fejlesztések, az ipari, kereskedelmi, turisztikai és logisztikai fejlesztések szükségességénél már mérlegelésre kerüljön, illetve a fejlesztések megvalósítása során a tervezéstől, a kivitelezésen át az üzemeltetésig minden fázis során megfelelő figyelmet kapjon a természet és környezetvédelem.

Eredmény: A természeti környezet minőségének javulása, biodiverzitás megőrzése.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, önkormányzati társulások, nemzeti parkok, gazdasági társaságok, nonprofit szervezetek, költségvetési szervek,

c) beavatkozás: Környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelem [P4.2.c]

Pest megyében növekvő gondot jelent a levegő és a zajszennyezés. A közlekedési ágazat gerincvonalai okozzák a legnagyobb levegő és zajszennyezést, a legnagyobb problémát a nitrogén oxidok és PM10 vagy annál kisebb szemcseméretű szálló por jelenti. A közlekedés kibocsátásán a szigorodó kibocsátási normák javítanak ugyan, de a hazai gépjárműállomány még mindig elég idős, így az említett jogszabályok hatása csak évek múlva érezteti nálunk a hatását. Fontos volna tehát a közlekedés kibocsátásának csökkentése, az elektromobilitás támogatásával, illetve a nulla, vagy alacsony emissziós tömegközlekedés megteremtésével, népszerűvé tételével, támogatásával. Szintén cél az ipari létesítmények, depóniák, bányák, mezőgazdaság poremissziójának – a reális lehetőségeken belüli – csökkentése az ipari, növénytermesztési és állattenyésztési szagmissziók mérséklése. A Feriegyi Gazdasági Övezet fejlesztése kapcsán támogatni szükséges a légiforgalom biztonságos lebonyolíthatóságával összeegyeztethető, racionálisan kidolgozott zajcsökkentő eljárások további bevezetését.

A program keretei között támogatnánk a települési zajtérképek elkészítését, folyamatos frissítését legalább a zajjal leginkább érintett településrészek esetében, illetve támogatnánk a különböző zajcsökkentő műszaki megoldások telepítését, illetve a zajártalom csökkentésére irányuló forgalomszervezési és településtervezési megoldások alkalmazását.

A megye termőföldjeit több veszély is fenyegeti, ami a kiszáradásban, a felszín alatti vizek mélyebbre húzódásában, a nem megfelelő területhasználatban, a jó minőségű termőföldek művelés alóli kivonásában jelentkezik legfőképp. Emiatt fontosnak tartjuk a parlagterületek visszaszorítását, újra művelés alá vonásának támogatását. Nem csak Pest megyében jelentkező speciális probléma a suvadás és csúszásveszélyes partfalak (lőszfalak) jelenléte, mely komoly gazdasági károkat képes okozni és emberéleteket is veszélyeztet. Ezért támogatni szeretnénk a lőszfalak állékonyságának települési szintű talajmechanikai vizsgálatát, veszélyességének meghatározását, településrendezési tervekbe való integrálását.

Eredmény: A levegőminőség javulásával, a megfelelő zajvédelmi intézkedésekkel nő az egészségesen várható élettartam, javul a települési környezet minősége. A termőföldek védelmével biztosítható a hosszú távon is fenntartható mezőgazdasági termelés, javul a települések klímaalkalmazkodási képessége.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, önkormányzati társulások, NIF Zrt., MÁV Zrt., gazdasági társaságok, nonprofit szervezetek

d) beavatkozás: Barnamezős területek megyei kataszterének elkészítése, kármentesítési-, hasznosítási tervek elkészítése, barnamezős területek kármentesítése, hasznosításra történő előkészítése [P4.2.d]

A települések számára számottevő fejlesztési tartalékot jelentenek a barnamezős területeik, hiszen általuk úgy képesek hasznosítható területhez jutni, hogy azért nem kell csökkenteniük értékes zöldterületeiknek a nagyságát. Az ésszerű területhasználat kapcsán így nem kerülhet ki a barnamezős területek felmérése, állapotuk rögzítése, illetve amennyiben szükséges a kármentesítés. A program keretei között egyfelől ösztönözzük egy barnamező kataszter felállítását, amelynek révén képet kaphatunk településenként a rendelkezésre álló ilyen jellegű területek nagyságáról, elhelyezkedéséről. A program keretében más vállalkozásfejlesztési programokhoz kapcsolódva előnyben kívánjuk részesíteni a barnamezős területek újrahazsnosítását célzó projekteket.

Eredmény: Növekszik a hasznosított barnamezős területek aránya, stagnál, vagy csak kisebb mértékben folytatódik a települések „szétterülése”.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, önkormányzati társulások, gazdasági társaságok, Pest Megyei Önkormányzat

14.4.6 Energiahatékonyság növelése, a CO2 kibocsátás csökkentése [P4.3-intézkedés]

a) beavatkozás: Önkormányzati tulajdonú intézmények és bérlakások, valamint költségvetési szervek energetikai megújítása [P4.3.a]

A beavatkozás során a Pest megyei gyermekjóléti alapellátást nyújtó intézmények (bölcsőde, családi bölcsőde) infrastrukturális fejlesztése, az alap- és középfokú oktatási intézmények infrastrukturájának fejlesztése, korszerűsítése, a szociális szolgáltatást nyújtó intézmények infrastrukturális fejlesztése, az egészségügyi ellátást nyújtó intézmények infrastrukturális fejlesztése, valamint a helyi önkormányzat kötelező feladatait ellátó intézményrendszer infrastrukturális fejlesztései valósulnak meg. Ezen kívül a költségvetési szervek intézményeinek infrastrukturális fejlesztésére is sor kerülhet. A felsorolt esetekben a program keretében energia és környezeti hatékonysági beruházásokat, megújuló energiatermelést, valamint ezek együttes alkalmazását támogatjuk. A fejlesztésbe beleértjük az épületgépészeti rendszerek fejlesztését, alternatív energia alkalmazását, valamint a hőszigetelést érintő fejlesztéseket, illetve a kifejezetten jelentős megtakarítást eredményező kísérleti és bevezetés alatt álló megoldások támogatását, adott esetben pilot projektek keretében. Az egyes beruházások hatékonyságát jelentős mértékben javítja a térségi tervezés és tanácsadás, illetve menedzsment.

Eredmény: Települési energiahatékonyság növekszik, a klímavédelmi és energiahatékonysági szempontokat előtérbe helyező közszolgáltatások fejlődnek, példát mutatva a lakosság felé. Az ökológiai lábnyom csökken, fenntarthatóbbá válnak az intézmények, csökken az energiafüggőség mértéke. Az egyedi fejlesztésű, illetve komplex, egymásra épülő rendszerek alkalmazása ösztönzi a megyében működő és a hazai vállalkozások fejlődését, a környezettechnológiai és energetikai fejlesztéseket, innovációt, valamint segítheti a helyi gazdaság fejlődését, stabilitását és jövedelemtermelő képességét. A hatékonyabb működés és kedvezőbb költségszerkezet elősegíti a szolgáltatásokkal elért emberek és az ellátottak számának növelését. A beruházás legjobb megtérülését az egyedi, valamint térségi adottságok figyelembevétele és az érintettek közreműködése biztosítja.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, egyházi és civil szervezetek, intézményfenntartók, költségvetési szervek

b) beavatkozás: Gazdasági társaságok energiahatékonysági beruházásai [P4.3.b]

A beavatkozás során megtörténik a gazdasági szektor energiahatékonyságának növelése, a vállalkozások megújuló energiafelhasználását és energiahatékonyság növelését célzó fejlesztések támogatása. Támogatjuk kisléptékű energiatermelő rendszerek fejlesztését és helyi felhasználás ösztönzését. A lakosság jelentős része él olyan lakásokban, amelyek távfűtési rendszeren keresztül kapják a meleg víz és fűtési szolgáltatást. Ezért a távhő rendszerek komplex energetikai korszerűsítésének támogatását is támogatni kívánjuk. Gazdasági társaságok esetén a verseny része az energia racionalizáció, akár telephely energiafelhasználása, akár a technológia működése közben megtakarítható energia tekintetében. Támogatni kívánjuk ezeket a fejlesztéseket.

Eredmény: Az ökológiai lábnyom csökken, az épületállomány korszerűbbé válik, csökken az energiafüggőség mértéke. Tudatosul az energiahatékonyság szükségserűsége, növekszik a környezettudatosság, a klímaváltozás hatásainak mérséklésének szükségessége.

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok

c) beavatkozás: A lakosság energiahatékonysági fejlesztéseinek támogatása [P4.3.c]

A közsféra által működtetett közszolgáltatások energetikai fejlesztései mellett a lakossági használatban lévő épületek, rendszerek energetikai korszerűsítésére is kiemelten kell fókuszálni. Az energiatakarékossági beavatkozások, de különösen a megújuló energiák alkalmazása azonban hosszú távon térül meg. A lakosság számára ezért fontos támogatással ösztönözni a beruházást, amely így belátható időn belülre közelíti a befektetett költségek megtérülését.

Eredmény: Az ökológiai lábnyom csökken, az épületállomány korszerűbbé válik, csökken az energiafüggőség mértéke. Tudatosul az energiahatékonyság szükségserűsége, növekszik a környezettudatosság, a klímaváltozás hatásainak mérséklésének szükségessége.

Potenciális kedvezményezettek köre: lakosság (magánszemélyek, társasházak, lakásszövetkezetek), nonprofit szervezetek

d) beavatkozás: Megújuló energiatermelő rendszerek kialakításának támogatása [P4.3.d]

A megújuló energiaforrásokból származó energia mennyisége még mindig számottevően elmarad a tagországi vállalástól. Pest megye adottságai a geotermikus és napenergia termelés területén biztosítják a beruházások megtérülését. A megújuló energiaforrások részaránya az ország energiagazdálkodásában nem növelhető korlátlanul, hiszen az energia ipari méretű tárolása jelenleg még nem megoldott. Helyi léptékű fejlesztések esetében ez nem jelent problémát, hiszen az országos rendszerbe történő visszatáplálás ilyen léptékben még nem jelent problémát, azonban csökkentik a helyi energiafelhasználás költségeit és segítenek hazánkban elérni a korábbi klímavédelmi vállalásait.

Eredmény: Csökken az energiafüggőség mértéke, csökken a károsanyag kibocsátás

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, energiaszolgáltatók, önkormányzati gazdasági társaságok

e) beavatkozás: Szemléletformálás az energiatakarékosság és megújuló energiák használata tekintetében [P4.3.e]

Olyan szemléletformáló programokat kívánunk megvalósítani, melyek segítik a megújuló energiaforrások használatának közvetlen és globális előnyeit. Segítenek megismerni a technológiák alkalmazásának hatékonyságát, pénzügyi megtérülésének lehetőségeit.

Eredmény: Az energiatakarékosság különböző megoldásai, helyes alkalmazása szélesebb körben elterjedtté válik, a szemléletváltozás újabb és önerős fejlesztéseket fog generálni.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi és megyei önkormányzatok, energiaszolgáltatók, egyesületek, kulturális intézmények

14.4.7 Vízgazdálkodás, vízvisszatartás létesítményeinek fejlesztése [P4.4-intézkedés]

a) beavatkozás: Megyei és települési vízkár elhárítási tervek és program(ok) kidolgozása [P4.4.a]

Pest megye szinte valamennyi településén komoly gondokat okozott az elmúlt másfél évtizedben a klimatikus és csapadékviszonyok megváltozása, azok kiszámíthatatlansága. A jelentős új beépítések többnyire nem jártak együtt a vízvezetési rendszerek újragondolásával, megépítésével. A korábbi időszak csapadékszegényebb időjárása miatt a meglévő csapadékvíz elvezető rendszerek is elhanyagolt állapotba kerültek, illetve a belvízvezető rendszerek egy része is hiányos, gondozatlan, gyakran a korábban vízjárta területek is beépítésre kerültek. A vízgazdálkodás és vízvisszatartás beavatkozásait program alapon, térségi szemlélettel kívánjuk megvalósítani, mivel ezeken a területeken csak rendszerként megtervezett beavatkozások vezethetnek tartós megoldásra. A programok megtervezése előkészíti a későbbi fejlesztéseket.

Eredmény: Rendelkezni fogunk azokkal az ismeretekkel, melyek tudatában meg fogjuk határozni a legfontosabb beavatkozási pontokat. Olyan programokat tudunk megvalósítani, melyek egy-egy térségre kiterjedően komplex módon kezelik az ár és belvízvédelmet.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi és megyei önkormányzatok, vízgazdálkodási társaságok, egyesületek, nonprofit szervezetek

b) beavatkozás: Felszíni csapadékvíz elvezetés, vízvisszatartás, vízpótlás létesítményeinek kialakítása fejlesztése [P4.4.b]

A klímaváltozás miatti szélsőséges időjárás szükségessé teszi a hiányzó csapadékvíz elvezető rendszerek kiépítését, a meglévők felújítását, karbantartásának elvégzését, a szükséges kapacitások újraméretezését és megvalósítását. Különösen azokban a térségekben sürgető a felszíni csapadékvíz elvezetésének megoldása, ahol az utóbbi időben koncentráltan jelentkezett ez a probléma, jelentős károkat okozva. A felszíni vizek egyenlőtlen területi és időbeni eloszlása miatt kiemelten fontos a vízkészletekkel való tervszerű gazdálkodás térségi, települési és lakossági szinten is. Részben záportározók kialakítása támogatott a beavatkozásban, továbbá programok indítása a lakossági csapadékvíz-gyűjtés és hasznosítás hatékony és biztonságos körülmények közötti elterjedésének támogatása.

Ezzel együtt szükséges a felszíni vízfolyások medrének karbantartása, a felszíni vízfolyásokon található műtárgyak felújítása karbantartása, hiszen e nélkül nem lehet hatékony vízgazdálkodás.

Növényfedettség intenzitásának növelése a tájra jellemző potenciális növényfajokkal (gyepesítés, fásítás) különösen a lejtős területeken. Gyepgazdálkodás, illetve a gyümölcsös és szőlőművelésű területek gyepesített felületének növelésére irányuló támogatás. A Duna-Tisza közti Homokhátság területe a globális éghajlati változások által leginkább érintett magyarországi térség. A talajvízszint tartós csökkenése, a víz gazdasági és ökológiai célokból történő hozzáférése egyre komolyabb gondokat okoz, és a térség felzárkóztatása, adottságainak kihasználása, természeti értékeinek megőrzése szempontjából.

Eredmény: A csapadékvíz okozta károk mérséklése, a kiszámíthatatlan csapadékeloszlást és mezőgazdasági kockázatokat egy kiszámítható, öntözésen alapuló termelés váltja fel.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, vízgazdálkodási társaságok, lakosság

c) beavatkozás: Közcsatorna rendszerek fejlesztése, szennyvíztisztító művek korszerűsítése [P4.4.c]

Ugyan a csatornázottság meghatározó részben kiépült a településeken, azonban még mindig maradtak ellátatlan területek. A megyében a szennyvíznek egy része még mindig csak első vagy másodfokú tisztításon esik át, ennek arányát a nullára kell csökkenteni. A fejlesztésekkel javítani kívánjuk a legmagasabb fokú tisztítással kezelt szennyvíz arányát, a tisztító művekben keletkező iszap

elhelyezését és feldolgozását. Az elmúlt évtizedekben kiépített vezetékes ivóvízellátással párhuzamosan lényegesen megnőtt a fajlagos vízfelhasználás, s ezzel együtt a keletkező szennyvíz mennyisége is.

Eredmény: A környezet terhelése csökken, a vízháztartás javítása történik. A tisztítók kapacitása tervezhetővé válik.

Potenciális kedvezményezettek köre: ellátásért felelős önkormányzatok

d) beavatkozás: Az egészséges ivóvízhez való hozzáférés javítása [P4.4.d]

Az egészséges ivóvízhez való hozzáférés állampolgári jog. Az elmúlt években jelentős fejlesztések történtek a közműhálózat záródásának elősegítése érdekében, azonban a vízminőség és szolgáltatásbiztonság nem kielégítő valamennyi Pest megyei településen, több esetben a közüzemi ivóvíz megfelelése nem volt megfelelő egyes baktériumtörzsek, az arzén-, vas- és mangántartalom tekintetében.

Sok településen a közműhálózat elöregedése okoz komoly gondot az ellátásbiztonságban és a hatékonyság terén. Azokban a településekben, ahol a hálózat kapacitásai már nem megfelelőek, ott pedig a kapacitásnövelésre, illetve kapacitáscsökkentésre lesz lehetőség a beavatkozás keretében. Az ivóvíz-takarékosság egyre fontosabb, így lényegesnek és támogathatónak tartjuk, a vízszolgáltatók valós idejű hálózatdiagnosztikai fejlesztéseit a vízveszteségek csökkentése érdekében.

Eredmény: Az egészséges ivóvízhez való hozzájutás biztonságossá válik.

Potenciális kedvezményezettek köre: magyar állam nevében eljáró ellátásért felelős önkormányzatok

e) beavatkozás: Élővizeink (folyók, tavak, patakok) és környezetük rendbetétele, revitalizációja [P4.4.e]

A beavatkozás keretei között élővizeink természetes környezetének és élővilágának megőrzését, a folyóvizeink védelmét kívánjuk megszervezni. Olyan projektek megvalósulását támogatjuk, mint a Rákos patak komplex rehabilitációs programja, amely Budapest érintett kerületei és a patak-menti települések együttműködésével valósulhat meg, vagy Hosszúrégi patak újraélesztése és vízgazdálkodásának rendbetétele. Kiemelt figyelmet szeretnénk fordítani a bányatavak rekultivációjának, mely a horgászturizmus számára is kedvező feltételeket teremt. A Ráckevei-Soroksári Duna-ág vízminőségének javítása régóta húzódó, de aktualitását el nem veszítő megoldásra váró feladat. Az RSD kotrása, rehabilitációja túlmutat a TOP Plusz Program keretein, költségeire való tekintettel ágazati operatív programból képzelhető el megvalósítása.

Eredmény: Az „ökológiai folyosók” megmaradnak és újratelítődnek élettél. Értékes rekreációs területek alakulnak ki.

Potenciális kedvezményezettek köre: lakosság, helyi önkormányzatok, vízgazdálkodási társaságok, gazdasági szervezetek

f) beavatkozás: Szemléletformálás az ésszerű vízgazdálkodás tárgyában [P4.4.f]

Olyan szemléletformáló programokat kívánunk megvalósítani, melyek a hatékony és fenntartható vízgazdálkodáshoz kapcsolódnak. A vízgazdálkodás problémáinak társadalmi megismerése révén a fejlesztések hatását is erősítik. A jó példa megismerése mellett önálló kampányok megvalósítását is támogatjuk.

Eredmény: A megvalósított beruházások fenntartása könnyebbé válik.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi és megyei önkormányzatok, vízgazdálkodási társaságok, nevelési/oktatási intézmények, nonprofit szervezetek, egyházak, kulturális intézmények

14.4.8 Hulladékgazdálkodás fejlesztése [P4.5-intézkedés]

a) beavatkozás: Hulladék újrahasznosítás arányának növelése [P4.5.a]

A legfontosabb lépésnek a körforgásos gazdaság irányába történő elmozdulást tartjuk, amelynek révén drasztikusan csökkenthető a keletkező hulladék mennyisége, illetve a keletkező hulladékok gyakorlatilag visszakérülnek a gazdasági körforgásba így nem szükséges ezek hulladék lerakókban való elhelyezése. Ezért támogatni szükséges a megyében működő vállalkozások ilyen irányú szemléletváltását, és az ezzel együtt járó technológiai fejlesztéseit. Az átállás azonban hosszabb időt vesz igénybe így mindenképpen szükséges a termelői hulladékok kezelésének, újrahasznosításának fejlesztése. A hulladékok elkülönített gyűjtése és az így gyűjtött hulladék kezelése és felhasználása még mindig elmarad a kívánatostól. Jelenleg az elkülönített hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya jóval az Európai Unió átlag alatt van. Szükséges a válogatás és hasznosítás infrastruktúrájának fejlesztése is. Sajnos összességében is jellemző, hogy a hulladék újrahasznosítás még nagyon kismértékű, ennek támogatása kulcsfontosságú kérdés a főváros környezetében, ahol a lakossági hulladék mellett, jelentős építési-bontási hulladékmennyiség keletkezik. Az újrahasznosításban még mindig nagyarányú a hulladék égetőműben való tovább hasznosítása, azonban ennél sokkal környezettudatosabb újrafelhasználást kell támogatni, akár az ilyen vállalkozások technológiai, telephely fejlesztésének, innovációinak kiemelt támogatásával.

Eredmény: A hasznosított hulladék mennyisége nő.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, gazdasági társaságok

b) beavatkozás: Zöldhulladék hasznosítás szerepének növelése [P4.5.b]

A lakosság jelentős része még mindig étetéssel szabadul meg a keletkezett zöldhulladéktól, ami nemcsak tűzveszélyes, de jelentősen növeli a levegőbe jutó szennyezőanyagok üvegház hatású gázok mértékét. Ezért a program a településeken keletkező zöldhulladék gyűjtését, feldolgozását és hasznosítását támogatja, illetve célul tűzi a kerti komposztálás népszerűsítését, megismertetését.

Eredmény: biogáz hasznosításának erősítése, helyben termelődött komposzt felhasználása a települések zöldfelületének fenntartásában, melioráció a mezőgazdaságban

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, gazdasági társaságok, költségvetési szervek, nonprofit szervezetek

c) beavatkozás: A nem újrafeldolgozható, vagy újrahasználható hulladék energiatermelő szerepének növelése [P4.5.c]

A településeken keletkező, újra nem újrafeldolgozható, vagy újrahasználható hulladék energiatermelésre való hasznosítását támogatja a beavatkozás.

Eredmény: Az energiafüggőség csökkentése, település CO₂ kibocsájtásának csökkenése, foglalkoztatás növelés, gazdasági szektor energiahatékonyágának növekedése

Potenciális kedvezményezettek köre: gazdasági társaságok

d) beavatkozás: Az illegális hulladéklerakás megakadályozása, meglévő illegálisan működő lerakók felszámolása [P4.5.d]

A szemléletformálás mellett hatékonyabban szükséges fellépni az illegális hulladéklerakás ellen. A beavatkozás jogszabályi változtatások mellett hatékonyabb hatósági ellenőrző és megelőző rendszer létrehozását támogatja. Fontos lépés a meglévő lerakók felszámolása is.

Eredmény: Kevesebb illegális hulladék fog keletkezni, élhetőbb, kulturált települési környezet jön létre.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, gazdasági társaságok, nonprofit szervezetek, rendvédelmi szervezetek, polgárőrség

e) beavatkozás: Szemléletformálás a hulladékhasznosítás kapcsán [P4.5.e]

A hazai és uniós környezetügyi célok csak a társadalom széles és aktív részvételével, az erőforrások megőrzéséhez, a környezetterhelés megelőzéséhez szükséges eszközrendszer sokfélesége révén valósíthatók meg, amelyhez kapcsolódóan elengedhetetlen a szemléletformálás. Olyan programokat kívánunk megvalósítani, melyek az TF9.a-TF9.d beavatkozásokhoz kapcsolódnak, azok hatását, társadalmi megismerését erősítik. A jó példa megismerése mellett önálló kampányok megvalósítását is támogatjuk.

Eredmény: Kevesebb hulladék keletkezik, a lakossági partnerség révén a keletkezett hulladék nagyobb része elkülönítetten gyűjtött így növekszik az újrahasznosított, ezen belül az újrafelhasznált hulladék aránya jelentősen megnövekszik. A lerakott hulladék mennyisége csökkenni fog, amely kevesebb környezeti terhelést is jelent.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, nevelési/oktatási intézmények, nonprofit szervezetek, egyházak, kulturális intézmények,

14.4.9 A prioritás finanszírozandó fejlesztési kezdeményezéseik és programok összefoglaló adatai és a finanszírozás ütemezése

18. táblázat: IV. Prioritás: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért - Összefoglaló táblázat

Prioritás neve: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
1. Policentrikus településstruktúra, fenntartható városfejlesztés										
1.a	Központi szerepkörű városok fejlesztése (fenntartható városfejlesztés potenciális célterületei)	Szob, Aszód, Pilisvörösvár, Budakeszi, Gyal, Vecsés, Ráckeve, Dabas, Monor, Nagykáta, Nagykőrös	önkormányzatok, civil szervezetek, nonprofit társaságok	lakosság	2021-2028	32 Mrd Ft	TOP+	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02) Intelligensebb Európa (P01); Szociálisabb Európa (P04) Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Az integrált területfejlesztési stratégiák projektjei által érintett lakosság (fő) Támogatott integrált területfejlesztési stratégiák (db)	
1.b	Önkormányzati szolgáltatások javítása	Pest megye	önkormányzatok	önkormányzati dolgozók	2021-2028	0,8 Mrd Ft	EFOP+	Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Képzési programban résztvevő önkormányzatok száma	
1.c	Szociális városrehabilitációs beavatkozások	Pest megye	önkormányzatok, civil szervezetek	szegregátumok lakossága	2021-2027	3 Mrd Ft	TOP+, EFOP+	Szociálisabb Európa (P04)	Érintett lakosság száma (fő)	
2. Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása										
2.a	Települési környezet megújítása, a települések	Pest megye	önkormányzatok	lakosság	2021-2028	1,5 Mrd Ft	TOP+	Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás érdekében újonnan	

Prioritás neve: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókönyezetért										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
	<i>zöldfelületeinek növelése</i>								épített vagy korszerűsített zöld infrastruktúra (ha)	
2.b	<i>Természeti területek és értékek megóvása, a megye ökológiai térszerkezetének fejlesztése</i>	Pest megye	önkormányzatok	lakosság	2021-2028	1 Mrd Ft	KEHOP+	Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megnövekedett/ megújított zöldfelületek nagysága (ha)	
2.c	<i>Környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelem</i>	Pest megye	önkormányzatok	lakosság	2021-2028	1 Mrd Ft	KEHOP+	Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megvédett lakosság száma (fő)	
2.d	<i>Barnamezős területek felmérése és megújítása</i>	Pest megye	önkormányzatok	lakosság	2021-2028	0,1 Mrd Ft	KEHOP+	Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Barnamezős területek adatbázisa (db)	
3.	Energiahatékonyság növelése, a CO2 kibocsátás csökkentése									
3.a	Önkormányzati tulajdonú intézmények és bérlakások, valamint költségvetési szervek energetikai megújítása	Pest megye	önkormányzatok	lakosság	2021-2028	7,6 Mrd Ft	TOP+	<i>Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)</i> Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Becsült ÜHG-kibocsátás (CO2t/év), Javított energetikai teljesítménnyel rendelkező középületek (m2)	
3.b	Gazdasági társaságok energiahatékonysági beruházásai	Pest megye	gazdasági társaságok	gazdasági társaságok	2021-2028	8 Mrd Ft	KEHOP+	<i>Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)</i> Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Becsült ÜHG-kibocsátás (CO2t/év), Javított energetikai teljesítménnyel rendelkező középületek (m2)	

Prioritás neve: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
3.c	A lakosság energiahatékonysági fejlesztéseinek támogatása	Pest megye	lakosság	lakosság	2021-2028	8 Mrd Ft	KEHOP+	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02) Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Becsült ÜHG-kibocsátás (CO2t/év), Javított energetikai teljesítménnyel rendelkező középületek (m2)	
3.d	Megújuló energiatermelő rendszerek kialakításának támogatása	Pest megye	önkormányzatok, energiaszolgáltatók, önkormányzati gazdasági társaságok	lakosság	2021-2028	7 Mrd Ft	KEHOP+ TOP+	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02) Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Becsült ÜHG-kibocsátás (CO2t/év), Javított energetikai teljesítménnyel rendelkező középületek (m2)	
3.e	Szemléletformálás az energiatakarékosság és a megújuló energiák használata tekintetében	Pest megye	civil szervezetek, önkormányzatok	lakosság	2021-2028	0,5 Mrd Ft	KEHOP+ TOP+	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02) Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Becsült ÜHG-kibocsátás (CO2t/év), Javított energetikai teljesítménnyel rendelkező középületek (m2)	
4.	Vízgazdálkodás, vízvizsartartás létesítményeinek fejlesztése									
4.a	Megyei és települési vízkár elhárítási tervek és programok kidolgozása	Pest megye	önkormányzatok, Pest megyei önkormányzat	lakosság	2021-2028	0,1 Mrd Ft	TOP+	Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Elkészült programok száma (db)	
4.b	Felszíni csapadékvíz elvezetés, vízvizsartartás, vízpótlás	Vízrendezés célterületei c. lehatárolás alapján	önkormányzatok	lakosság	2021-2028	7 Mrd Ft	TOP+	Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Villámárvizek hatásaitól megvédett lakosság (fő)	

Prioritás neve: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókönyezetért										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
	létesítményeinek, kialakítása, fejlesztése									
4.c	Közcatorna rendszerek fejlesztése, szennyvíztisztító művek korszerűsítése	Pest megye	önkormányzatok, közmű infrastruktúra üzemeltetők	lakosság	2021-2028	20 Mrd Ft	KEHOP+	Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Épített/felújított csatornahálózat hossza (km), Épített, felújított szennyvíztisztító művek (db)	
4.d	Az egészséges ivóvízhez való hozzáférés javítása	Pest megye	önkormányzatok, közmű infrastruktúra üzemeltetők	lakosság	2021-2028	20 Mrd Ft	KEHOP+	Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Épített/felújított vízhálózat hossza (km),	
4.e	Élővizeink (folyók, tavak, patakok) és környezetük rendbetétele, revitalizációja	Pest megye	önkormányzatok, Nemzeti Parkok, Vízügyi szervezetek	lakosság	2021-2028	5 Mrd Ft	KEHOP+	Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megújított vízparti környezet (ha)	
4.f	Szemléletformálás az ésszerű vízgazdálkodás tárgyában	Pest megye	önkormányzatok, civil szervezetek	lakosság	2021-2028	0,5 Mrd Ft	KEHOP+ TOP+	Polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megvalósult szemléletformáló programok száma (db)	
5.	Hulladékgazdálkodás fejlesztése									
5.a	Hulladék újrahasznosítás arányának növelése	Pest megye	önkormányzatok, NHKV	lakosság	2021-2028	3 Mrd	KEHOP+	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)	Hasznosított települési hulladék aránya az összes keletkezett mennyiségből (t)	
5.b	Zöldhulladék hasznosítás szerepének növelése	Pest megye	önkormányzatok, NHKV	lakosság	2021-2028	0,5 Mrd	KEHOP+	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)	Gyűjtött zöldhulladék mennyisége (t)	

Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
5.c	A nem újrafeldolgozható vagy újrahasználatos hulladék energiatermelő szerepének növelése	Pest megye	önkormányzatok, NHKV	lakosság	2021-2028	2 Mrd	KEHOP+	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)	Kialakított hulladék újra használati központok, gyűjtőpontok, gyűjtőudvarok száma (db)	
5.d	Az illegális hulladéklerakás megakadályozása, meglévő illegálisan működő lerakók felszámolása	Pest megye	önkormányzatok	lakosság	2021-2028	0,5 Mrd	KEHOP+	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)	Felszámolt illegális hulladéklerakók száma (db)	
5.e	Szemléletformálás a hulladékhasznosítás kapcsán	Pest megye	önkormányzatok, civil szervezetek	lakosság	2021-2028	0,5 Mrd Ft	KEHOP+ TOP+	Zöldebb, karbonszegény Európa (P02)	Megvalósult szemléletformáló programok száma (db)	

19. táblázat: Az intézkedések pénzügyi ütemterve

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrás 2021-2024 (mrd Ft)	Indikatív forrás 2025-2027 (mrd Ft)	Indikatív forrás 2021-2027 összesen (mrd Ft)
Policentrikus településstruktúra, fenntartható városfejlesztés	35,8		35,8
Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása	3,6		3,6
Energiahatékonyság növelése, a CO2 kibocsátás csökkentése	24,1		24,1
Vízgazdálkodás, vízvisszatartás létesítményeinek fejlesztése	52,6		52,6
Hulladékgazdálkodás fejlesztése	6,5		6,5
ÖSSZESEN	126,6		126,6

14.5 Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése.–[V. Prioritás]

14.5.1 A prioritás indoklása

Az egyén boldogulása a társadalom megfelelő működésének az alapja, a prioritás a magas színvonalú egészségügyi, oktatási, rekreációs és kulturális szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést kívánja megvalósítani.

A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció helyzetfeltárásában megállapításra került több olyan hiányosság, amely rámutat a humánerőforrásban, a képzési szerkezetben és az intézményekben jelen lévő problémákra. Alacsony a felnőttképzésben részt vevők aránya, az élethosszig tartó tanulásban az agglomeráción kívül igen kevesen vesznek részt. A szakképzés és készségfejlesztés nem követi elég rugalmasan a piaci igényeket. Az oktatásban nem, vagy alig jelennek meg a helyi tartalmak, ismeretek, értékek. Mindezek markánsan hozzájárulnak a megye visszafogott versenyképességéhez, hiszen azok a régiók leginkább versenyképesek Európában, ahol a magas hozzáadott értékű, tudás-intenzív szolgáltató vállalkozások száma és teljesítménye folyamatosan növekszik. Ezek a vállalkozások a magasan képzett munkaerőt keresik, valamint sokat költenek szervezetfejlesztésre, képzésre és általában a termelékenységet javító tudás megszerzésére. A prioritás egyik beavatkozási területe a szűk keresztmetszetek felszámolására irányul az iskola rendszerű és felnőttképzés esetében, a megyei lakosság képzettségi szintjének emelésével, illetve megújításával. Fentiek mellett még mindig komoly infrastrukturális hiányosságok is jelen vannak a megye oktatási intézményeinek egy részében, és szinte mindenhol indokolt az épületek kisebb-nagyobb energetikai korszerűsítése.

Minőségi képzés nincs felkészült oktatási intézmények és adott esetben gyakorlati képzőhelyek nélkül. Az oktatáshoz kapcsolódóan a képzési-, nevelési-, oktatási intézmények infrastrukturális megújítása, hatékonyságának növelése is szükséges, továbbá meg kell teremteni a kapcsolatot a képző intézmények és potenciális gyakorlati képzőhelyek között. A duális képzés erősítése jó a képzésben résztvevőnek és jó a vállalkozásnak is, hiszen utóbbi a munkaerő szükségletét az általa „felnevelt” szakemberekkel tudja kielégíteni. A mainál hatékonyabb rendszert kell kialakítani a tanulói pályaválasztás, pályaaorientáció területén, amely a képzések hatékonyságát, sikerességét és később a jobb piaci integrációt is segíti.

Sajnos Magyarországon a vállalkozói kedv igen alacsony a fiatalok között, annak ellenére, hogy a vállalkozás feltételei és környezete rengeteget javult az utóbbi években. Ennek okai között nagy szerepe van annak, hogy a fiatalok kevés ismerettel rendelkeznek a vállalkozóvá válás lehetőségeiről, ráadásul az induló vállalkozók sikerességét is jelentősen rontja, a vállalkozói ismeretek, a tudás hiánya. A KKV szektor erősítése szempontjából kulcsfontosságú volna, hogy az általános vállalkozási, piaci és pénzügyi ismeretek a mainál nagyobb mértékben épüljenek be az oktatásba, annak különböző szintjein. Elvárás lenne, hogy olyan naprakész, gyakorlati ismeretek kerüljenek átadásra, amelyek valóban megkönnyítik a vállalkozások első lépéseit, illetve későbbi boldogulásukat.

A tudás megszerzésének, elmélyítésének további eszközei a közművelődési intézmények, a könyvtárak és a múzeumok. Elengedhetetlen, hogy ezek a helyi ismeretterjesztés, a kultúra népszerűsítése szempontjából létfontosságú intézmények szolgáltatási színvonala javuljon, alkalmazkodjanak a változó igényekhez.

A szolgáltatások minőségének javítása, így a gazdasági növekedés érdekében fontos az egészségügyben dolgozók, mind pedig az egyéb települési közszolgáltatásban dolgozók továbbképzése, kompetenciáik folyamatos fejlesztése.

Hasonló jelentősége van a helyi értékek megőrzésének. A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció tervezése során értékválasztásunk egyik fontos elhatározása „Pest megye a megye márkását, mint többszínű, polifonikus megye előmozdítja, „márkáját” építi, és a marketingkommunikációt irányítja, szervezi.” Azok az értékek, azok a jellegzetességek, melyek a sokszínű településekben jelen vannak,

extra hozzáadott értéket képviselnek, különösen a turizmus, az örökségvédelem területén és általában a helyi gazdaságban. Ennek bemutatásában, a közös márkázható arculat kialakításában fontos szerepe van a Pest megyei értéktár program keretében megkezdett munkának. Ennek folytatása és kiterjesztése mind a turisztika, mind pedig a kulturális, építészeti és környezeti örökség megóvása szempontjából rendkívüli jelentőséggel bír.

A közösségek szerepének országosan tapasztalt gyengülése, az egyéni érdekek előtérbe helyezése, a családi értékek háttérbe szorulása az egész társadalom megújulásának akadályát jelenti, amelynek következményei kihatnak a megye és települései fejlődésére, de különösen a lakosság szemléletmódjára. A közösségek megújulásának sokoldalú támogatása – kiemelten a „családbarát” megye létrehozása – a megye fejlődésének, az itt élők szemléletváltásának és pozitív hangulatának nélkülözhetetlen feltétele.

A hajléktalan ellátás, gyermekjóléti szolgáltatás, bölcsődei ellátás, gyermekvédelmi szakellátás, pszichiátriai ellátás területi különbségei enyhültek, de kapacitáshiány még mindig sok helyen jelen van. Valamennyi ellátás tekintetében alapvető az igény, hogy a rászoruló személyek egyenlő feltételek mellett juthassanak hozzá mindenütt.

Pest megye lakosságának egészségi állapota messze nem kielégítő, a vezető halálokok (szív- és érrendszeri, daganatos betegségek) jellemzően élen járnak a megyei statisztikában. Ugyan az egészségügyi fejlesztési programok alapvetően az ellátórendszer fejlesztésére fókuszálnak - és részben tesszük ezt mi is- emellett, az élet számtalan területén tennivalónk van az egészséges életmód megtanulása-, kialakítása- és gyakorlása terén, a szemléletváltoztatás elindításában, ami az egészség megőrzésére, a prevencióra, az egészséges táplálkozásra, a sport, a testmozgás rendkívüli jelentőségére irányítja a figyelmünket. Vitathatatlan, hogy a legjobb megelőzni a hosszú és költséges betegségeket, amihez egy fejlett prevenció eszköz-tár alkalmazása a legmegfelelőbb beavatkozás. A szűrővizsgálatok szerepének növelése ennek az eszköztárnak fontos része.

Az egészségmegőrzés szempontjából fontos tömegsportra nem áll rendelkezésre megfelelő minőségű és mennyiségű terület és létesítmény. A meglévő infrastruktúrát sok esetben sportegyesületek, intézmények töltik meg, a szabadidősportnak nem sok tér jut. A gyermekek megnyerése, a diáksport támogatása, az iskolai testnevelés feltételeinek megteremtése is ennek a prioritásnak fontos feladata.

A prevenció programok hosszú távon érnek be, emiatt nem célszerű elhanyagolni a fekvő és járóbeteg ellátást sem. Az elmúlt időszakban sajnos egyetlen Pest megyei kórház sem részesülhetett érdemi nagyságrendű fejlesztési támogatásban, nem csak a fejlesztések maradtak el ezekben az intézményekben (Flór Ferenc Kórház, váci és ceglédi kórházak), hanem sok esetben az állagmegóvás is. A szakellátás és házi orvosi ellátás némileg kedvezőbb infrastrukturális helyzetben van, de a fenntartásban és üzemeltetésben további jelentős megtakarításokat lehetne elérni. Ezekben az intézményekben a használt eszközök átlagéletkora is jelentős probléma, ugyanis a műszerpark életkora elmarad az európai átlag műszerpark életkortól, ami 5-7 év.

Magyarország bizonyos ágazatokban (fogászat, balneológia, stb.) célországja az egészségügyi turizmusnak. A Pest megyében rendelkezésre álló gyógyvizek, vagy a Börzsöny természeti környezete a rekreáció, az egészségipar, az alkonygazdaság speciális ágazatainak kibontakoztatására ad lehetőséget. További jó lehetőségeink lehetnének a szív- és érrendszeri prevenció, illetve műtéti utógondozás terén. A növekedés egyik pillére a fekvő és járó beteg ellátásban dolgozók életpályájának javítása, szakmai fejlődésének, képzésének elősegítése.

Ezek az intézkedések azonban nem képzelhetők el széleskörű összefogás, a partneri kapcsolatok fejlesztése nélkül. Fontos, hogy a fejlesztések átgondoltan, ne pontszerűen menjenek végbe, ne az legyen az általános hogy a fejlesztések kizárólag egy település, vagy egy kisebb közösség szükségleteit, törekvéseit elégítsék ki, hanem rendszerbe kapcsolódva stratégiai célok teljesülését, nagyobb térségek felemelkedését szolgálják. Ezért egyfelől intézményi összefogásra van szükség, másfelől kompetens térségmenedzsmentre.

14.5.2 A prioritáshoz kapcsolódó Pest megyei stratégiai célok

Átfogó célunk a „Társadalmi megújulás – testben és lélekben egészséges, önmaga sorsáért felelős egyén, együttműködés a közösségek, valamint az egyén és közösségek között”. A célt stratégiai célokra bontottuk:

- TM.1. A szociális és létbiztonság megerősítése, a közösségek megújítása, a családi értékek előtérbe helyezése, „családbarát” megye, a társadalmi bizalom erősítése.
- TM.2. Az együttműködések intézményesítése a térségi szereplőkkel, a megye belső intézményfejlesztése, menedzsment kapacitásának fejlesztése.
- TM.3. Egészséges társadalom, a megye lakossága egészségi állapotának javítása, kiemelt hangsúlyt fektetve az egészséges életmódra és a prevencióra
- TM.4. Kreatív, tudásalapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása, az oktatás intézményrendszerének infrastrukturális és tartalmi megújítása, a kultúra, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése, a térségi és helyi identitás erősítése

14.5.3 A prioritás területi vonatkozásai

A prioritás legtöbb fejlesztési kezdeményezése esetében nehéz meghatározni konkrét területi vonatkozást, hiszen fejlesztési igények és szükségletek minden településen vannak, csak ezeknek eltérőek az okai és ezáltal a fejlesztések céljai is. Míg az agglomerációban a nagy demográfiai nyomás miatt keletkezik igény az ellátások bővítésére, addig az agglomeráción kívül a hosszú évtizedek óta hiányos, vagy rossz minőségű infrastruktúra megújítása a cél. Így alapvetően ezen két térség különválasztása adja a prioritás térségi célzását. Mivel azonban az agglomeráción kívüli tér sem egységes társadalmi szempontból, ezért indokolt további térségi különbségtétel alkalmazása a megye É-ÉK-i és D-DK-i térségei között.

Az egészségügyben és az oktatásban vannak olyan közép fokú, illetve szakosított intézmények, amelyek fejlesztése csak központi szerepkörű településeken indokolt, így ezekben az esetekben pontszerű fejlesztést tartunk indokoltnak.

10. ábra Köznevelési és egészségügyi infrastruktúra fejlesztés kiemelt térségei

14.5.4 Pest megyei humán erőforrás fejlesztése [P5.1- intézkedései]

a) beavatkozás: Térségi igényeknek megfelelő szakképzés (duális képzés) erősítése [P5.1.a]

A gyakorlati tapasztalatok azt mutatják, hogy azok a diákok, akik szakmai gyakorlati ismereteiket vállalkozások képzési helyein szerzik meg, sokkal jobb eséllyel helyezkednek el a munkaerőpiacon, alaposabb szakmai ismeretekkel rendelkeznek. A szakmai képzés mellett erősíteni szükséges egyes készségeket, kompetenciákat is. Fentiek miatt ösztönözni szeretnénk a duális képzésben résztvevők számának növekedését, valamint a duális képzésben együttműködő vállalkozások közreműködését. Ehhez egyrészt szükségesnek tartjuk a képző intézmények infrastrukturális megújítását, a képzési

feltételek javítását, a szakképző intézmények számának bővítését. Másrésztől szükségesnek tartjuk a gyakorlati oktatásnak helyt adó vállalkozások technológiai és telephelyfejlesztéseit, amelynek révén a munka körülmények és a termelési eszközök megfelelő háttérrel biztosítanak a szakmai ismeretek elsajátításához.

Eredmény: A javul a megyében a szakképzés minősége és piacorientáltsága, erősödik az oktatási intézmények és a vállalkozások együttműködése nő a termelő vállalatok szakképzésben betöltött részaránya, bővül a tanműhelyek száma, javul a tanműhelyek és a gyakorlati képző helyek infrastrukturális háttere és eszközparkja.

A szakmában nagy gyakorlattal rendelkező vállalkozások szakképzésbe való szélesebb körű bevonásával korszerű gyakorlati ismeretekkel rendelkező, a termelésben jártas fiatal és motivált munkaerő kerül kibocsátásra, mely megkönnyíti a fiatalok elhelyezkedését, illetve javítja az őket alkalmazó vállalkozások hatékonyságát, versenyképességét. A beavatkozás közvetve a kis- és közepes vállalatok, és azon belül is elsősorban az 50 főnél többet foglalkoztató közepes vállalkozások helyzetére gyakorol kedvező hatást.

Potenciális kedvezményezettek köre: közép- és felsőoktatási intézmények, továbbképző központok, TISZK, vállalkozások, Pest Megyei Kereskedelmi és Iparkamara.

b) beavatkozás: Térség- specifikus ismeretek biztosítása az oktatásban [P5.1.b]

A beavatkozás keretében az alap- és középfokú oktatás során megszereshető tudást szeretnénk kiegészíteni a helyi, települési, kistérségi speciális ismeretekkel. Ösztönöznünk szeretnénk a pályakezdő fiatalok vállalkozóvá válását is. Szükséges, hogy a szakképzés jobban reagáljon Pest megye gazdasági szereplőinek speciális szakember igényeire. (Pl.: IKT ipar, logisztika, gyógyszeripar, építőipar, gépipar, fejlett feldolgozóipar, szociális szféra) Fontosnak tartjuk a megyében működő KKV-k számára nyújtott képzések biztosítását, a menedzsmentismeretek, informatikai ismeretek, marketingtechnikák terén, segíteni szeretnénk, a KKV vezetők generációváltását képzési programokkal. A beavatkozás támogatja a munkavállalók további, speciális képzését az új technológiákhoz, módszerekhez, termelési folyamatokhoz kapcsolódóan, illetve az álláskeresők át és továbbképzését.

Eredmény: Biztos megélhetés, kiszámítható életpálya az iskolapadot elhagyók számára. Pest megye gazdasága olyan ágazatokban tud további pozíciókat szerezni, mely elsősorban a humán erőforrás minősége miatt telepedik meg egy-egy térségben. A helyi gazdaság erősítését segíti a térség-specifikus ismeretekkel rendelkező munkaerő. A térségben már jelen lévő vállalatok szakember ellátottsága jobban biztosított lesz, a hiányszakmákban megfelelő utánpótlás áll rendelkezésre. A pályaválasztás előtt álló fiatalokban a vállalkozóvá válás pozitív jövőképpé válik, nem elrettentő példa lesz, mint sok esetben jelenleg. A vállalkozások vezetői korszerű management, marketing, IKT ismeretekkel rendelkeznek, a generációs vezetőváltásra történő felkészülésben is segítséget kapnak.

Potenciális kedvezményezettek köre: közép- és felsőoktatási intézmények, továbbképző központok, TISZK, vállalkozások, Pest Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, KKV-szektor, nagyvállalatok, ipari parkok.

c) beavatkozás: Pályaválasztási orientáció fejlesztése [P5.1.c]

A szakképzésben intézményenként eltérő mértékben, de rendkívül nagy a lemorzsolódás. Ennek egyik valószínűsíthető oka az, hogy sem a pályaválasztás előtt álló diákok, sem a szüleik nincsenek tisztában az egyes szakmák mibenlétével. Nem ismerik a képzés tartalmát, annak követelményrendszerét illetően, a tanulót érő fizikai és szellemi hatásokat. Ezen túl, az oktatási rendszer folyamatosan termeli ki azokat a végzős diákokat, akik a munkaerőpiacra kilépve találják magukat szembe azzal a ténnyel, hogy nem tudnak elhelyezkedni. Az iskolai szakképzés rendszerében nem feltétlenül a munkaerő-piaci igényeknek megfelelő képzések indulnak, illetve a rendszer rugalmassága igen kicsi, reakcióideje lassú a valós gazdasági folyamatokban bekövetkező változásokhoz képest. A pályaválasztást sokszor a szülők döntése határozza meg szubjektív alapon, sok esetben az iskola fizikai közelsége és elérhetősége fontosabb választási szempont, mint a megszerzett tudással való elhelyezkedési lehetőség reális

számbavétele, illetve a gyermek adottságaihoz, képességeihez igazodó képzés választása. Amennyiben a szülők és tanulók a megfelelő időben kapják meg azt a segítséget, szerzik meg azt a tájékozottságot, hogy az egyes képzéseknek pontosan mi a tartalmuk, azok elsajátításához milyen készségek és képességek kellenek, hogy melyik szakmával hol lehet elhelyezkedni, milyen fizetésre lehet számítani, tehát egy aktív pályaeorientáció valósul meg, akkor közelebb lehet kerülni ahhoz, hogy ott és annyi szakember álljon rendelkezésre amennyi szükséges. Mivel jelenleg a Pest megyei vállalkozások legalább kétharmada nem áll kapcsolatban a térségi szakképzési rendszerrel, ezért a vállalkozások és a szakképzés közötti együttműködés erősítése alapvető előfeltételnek tekinthető.

Eredmény: Az iskolaelhagyás csökkentése, a pályakezdő munkanélküliek számának csökkenése, a gazdaság munkaerő ellátásának javulása, a tőkevonzó képesség növelése megyei, illetve regionális szinten. Kiszámítható életpálya a fiatalok számára, a családok életminőségének javulása

Potenciális kedvezményezettek köre: alapfokú és középfokú oktatási intézmények, továbbképző központok, TISZK, gazdasági szervezetek

d) beavatkozás: Egész életen át való tanulás ösztönzése [P5.1.d]

Pest megye még mindin nem hozta be a lemaradását a makroregionális versenytársakhoz, a nyugat-európai nagyvárosi régiókhoz képest a felnőttképzés és a felsőfokú végzettségűek arányában. A beavatkozás ezt a lemaradást kívánja megszüntetni a munkavállalók tanulásának, továbbképzésének támogatásával.

Eredmény: A lakosság szakmai képzettsége javul, munkahelyi kompetenciái erősödnek a munkaügyek tekintetében „válságállóbbá” válik. Növekszik a felsőfokú képzettséggel rendelkezők aránya. Olyan vállalatok fognak megtelepedni a térségben, melyek működésük során a képzett munkaerőt részesítik előnyben. Végso soron a lakosság jövedelmi viszonyai javulnak.

Potenciális kedvezményezettek köre: alapfokú és középfokú oktatási intézmények, továbbképző központok, TISZ-ek, gazdasági szervezetek, kulturális intézmények

e) beavatkozás: Vállalkozóvá válás ösztönzése az iskolarendszerben történő képzés részeként [P5.1.e]

Az oktatás tartalmi megújításának részeként Pest megyében támogatni szeretnénk a vállalkozói ismeretek-, vállalkozóvá váláshoz köthető ismeretek oktatását. Az oktatásban sikeres vállalkozók bevonásával vonzóbbá kívánjuk tenni a vállalkozói életformát, az önálló felelősségvállalást. Továbbá olyan ismereteket kívánunk oktatni, melyek segíthetnek egy induló vállalkozás létrehozásánál.

Eredmény: Javulni fog a működő vállalkozások aránya.

Potenciális kedvezményezettek köre: alapfokú és középfokú oktatási intézmények, továbbképző központok, TISZK, gazdasági szervezetek

f) beavatkozás: Helyi közszolgáltatásokat nyújtó humán erőforrás fejlesztése [P5.1.f]

A közszolgálatok intézményi kapacitásának és hatékonyságának növelése szükséges megyei, járási és helyi önkormányzati szinteken is, hiszen a gyors és hatékony kiszolgálás tudja elégedetté tenni a közigazgatási eljárások során az ügyfeleket.

Eredmény: Gyorsabb ügyintézés, LLL a közigazgatásban, az elektronikus ügyfél kapcsolattartások elterjedésének növekedése. A gyorsabb ügyintézés hatására javul a befektetési környezet, a bürokrácia nem lassítja, hanem előmozdítja a hatósági, engedélyezési folyamatokat.

Potenciális kedvezményezettek köre: önkormányzati, megyei, járási hivatalok, helyi, járási és megyei tisztviselők

14.5.5 Pest megyei intézmények fejlesztése és építése [P5.2- intézkedései]

a) beavatkozás: Oktatás, nevelés alapintézményeinek (bölcsőde, óvoda, családi bölcsőde, általános iskola) fejlesztése [P5.2.a]

Az elmúlt évek bölcsőde és óvoda fejlesztései nyomán jelentősen csökkent a demográfiai nyomás a köznevelési intézményeken. Szerencsére nemcsak új kapacitások jöttek létre, hanem sok intézményújult meg. Sajnos az általános iskolák esetében ilyen átfogó intézmény felújítási, kapacitásbővítési program nem indult, számos intézmény nem felel már meg a modern oktatás támasztotta igényeknek, rontva ezzel az ott tanuló gyermekek esélyeit. A beavatkozás keretében javul a pest megyei gyermekek magas minőségű a kor követelményeinek megfelelő oktatási-nevelési feltételekhez, infrastruktúrához való hozzáférése, ezzel családjaik életkörülményei és a munkavállalás, munkába állás feltételei is jobbak lesznek, vagyis a fejlesztések közvetve a gazdaság erősödéséhez is hozzájárulnak.

Megtörténik a maradék bölcsődei, óvodai kapacitáshiányok felszámolása új intézmények építésével, megújul az alap- és középfokú oktatási intézmények infrastruktúrája, eszközállománya, új alap és középfokú intézmények épülhetnek indokolt esetben. Energiatakarékossági beruházásokkal fenntarthatóbbá válnak az intézmények, kisebb terhet jelentenek fenntartóiknak és a nemzetgazdaságnak. Különösen akkor, ha a beruházások és fejlesztések integrált módon, valamint térségi szemlélettel és tervezésben valósulnak meg.

Eredmény: Fenntarthatóbb intézmények jönnek létre, mely hozzájárul az EU hosszú távú céljához, az energiafüggőség csökkentéséhez, valamint a CO2 mentes gazdaság eléréséhez. Öröm lesz dolgozni és tanulni ezekben az intézményekben, a lakosság pszichológiai és egészségi állapota javul.

Potenciális kedvezményezettek köre: a nevelési, oktatási intézmények intézményfenntartó szervezetei, egyházak.

b) beavatkozás: Kulturális intézmények szolgáltatásainak és infrastruktúrájának fejlesztése [P5.2.b]

A közművelődési intézmények, a könyvtárak és a múzeumi és az előadó-művészeti intézmények szerepe az iskolán kívüli képzésben, felnőttképzésben és a lakosság kulturális igényeinek kielégítésében is rendkívül fontos, csakúgy, mint a kulturális szolgáltatások kínálatának bővítésében, így azok tartalmi és infrastrukturális megújítása az oktatási, a helyi identitást és a turizmust szolgáló intézmények fejlesztéséhez hasonló fontossággal bír. Fontos a közművelődési intézmények védelme, sokszínű strukturált közművelődési-kulturális intézményrendszer felújítása, bővítése, új szinterek bővítése. A helyi, térségi megyei és nemzeti identitástudat kialakítása, az önbecsülés és összetartozás erősítése a közösségi művelődés eszközeivel, a közművelődési tevékenység rendszerében. Az innováció és a kreatív ipar, valamint az azt megalapozó készségek és kompetenciák fejlesztése, tehetség gondozás támogatása.

A nemzeti digitális kultúra szervezetének és tartalmának létrehozásával új lehetőségek biztosítása a közművelődés fejlesztésének sikeréhez. Ennek keretében a nemzeti kultúra kreatív, kulturális szolgáltatóipari átalakítása, a kulturális közmunka program tartalmának hasznosítása a helyi közösségekben, azok megerősítésének érdekében.

Ezen intézmények képesek lehetnek a munkaerő-piacon lévők, illetve az oda belépni kívánó munkavállalók esélyét növelni a jobb foglalkoztatási feltételek eléréséhez képzéseik és a tudás megszerzését támogató szolgáltatásaik révén. A beavatkozás keretében olyan országos programok megvalósítását támogatjuk a Pest megyei intézményekben, melyek az iskolarendszeren kívüli nem formális és informális tanulásban, tanításban nyújtanak segítséget. Ezért indokolt például a Szabadtéri Néprajzi Múzeum Skanzen Örökség Programjának folytatása.

Eredmény: Iskolarendszeren kívüli oktatás, képzés, önképzés elfogadottabbá válik, a kultúra és képzés összekapcsolódik, a képzésekben résztvevők elhelyezkedési esélyei javulnak.

Potenciális kedvezményezettek köre: közművelődési intézmények, a könyvtárak, múzeumi intézmények, előadó-művészeti intézmények és szervezetek, civil szervezetek,

c) beavatkozás: Szociális intézmények fejlesztése [P5.2.c]

Pest megyében a szociális ellátások terén tapasztalható területi egyenlőtlenségek csökkentése. A szociális intézmények infrastrukturális, és tárgyi feltételeinek javítása, a férőhelyek bővítése, mellyel több ember számára válnak elérhetővé a kínált szolgáltatások. Pest megyében a szociális és gyermekvédelmi ellátások területi egyenlőtlenségének csökkentése, a tárgyi és személyi feltételek fejlesztése, annak érdekében, hogy minden rászoruló személy egyenlő feltétel mellett juthasson hozzá a szükséges szolgáltatáshoz.

Eredmény: A szociális ellátások területén tapasztalható területi egyenlőtlenségek csökkennek, bővülnek a férőhelyek, a fenntartás költségei mérséklődnek.

Potenciális kedvezményezettek köre: önkormányzatok, civil szervezetek, egyházak, intézményfenntartók

14.5.6 Pest megyében lévő kulturális értékek megőrzése és helyi identitás erősítése [P5.3-intézkedés]

a) beavatkozás: Helyi és megyei identitás erősítése [P5.3.a]

A helyi értékek segítenek a helyi identitás megőrzésében, erősítésében, a helyi márkásításban, turisztikai jelentőségük van, továbbá a gazdaságra is kihatásuk van. A beavatkozás két módon támogatja a helyi értékek megőrzését, egyrészt segít az épített örökség értékmegőrzésében, másrészt támogatja a helyi értékhez köthető rendezvények, identitást erősítő fesztiválok megtartását.

Eredmény: Az értékek ismerete, szeretete, felismerése annak, hogy tartozunk valahova horgonyt ad a mai multikulturális világban. Ezek az értékek jelentik a lokális márkát. A helyi kreatív ipar ezekre alapozva tud olyan hozzáadott értéket megjeleníteni, ami gazdasági előnyt is jelent.

Potenciális kedvezményezettek köre: önkormányzatok, önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaságok, költségvetési szervek, kulturális intézmények egyházak, civil szervezetek, amelyek helyi értéknek minősülő, vagy azt hasznosító épülettel, szokással, tudással rendelkeznek és azok fenntartásában érdekelték azt a helyi értéktárba felvették¹².

b) beavatkozás: Pest megyei értéktár fejlesztése és a megyei értékek széleskörű megismertetése [P5.3.b]

A Pest megyei értéktár mára a megye kulturális, természeti és épített örökségének, helyi hagyományainak lenyomatát rögzíti. A megkezdett munka segít a megye értékeinek megismertetésében a megyei arculat kialakításában. Az értéktár aktív gondozása segít rávilágítani a fontos megőrzendő értékekre és egyértelmű, objektív kritériumok szerint értékeli azok jelentőségét. A munka folytatása lehetővé teszi, hogy ne csak a már megmentett, hanem a megmentésre váró örökségelemek is helyet kapjanak az értéktárban.

Eredmény: Megújult műemlékek, melyek nem folyamatos kiadást jelentenek fenntartójuknak, tulajdonosuknak, hanem bevételt is. A fejlesztések következményeként további szolgáltatások generálása történik meg. Növekszik a turizmus, munkahelyeket, bevételt jelent olyan helyi szereplőknél, melyek nem tudtak volna megjelenni a piacon a turisztikai látványosság nélkül.

Az épített örökség következő generációk számára történő megóvása nemzetünk történelmi ismeretei, identitástudata megőrzése miatt is kötelességünk.

¹² A magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény.

Potenciális kedvezményezettek köre: önkormányzatok, önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaságok, költségvetési szervek, egyházak, gazdasági társaságok, civil szervezetek,

14.5.7 Térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció [P5.4- intézkedés]

a) beavatkozás: Pest megye térségmenedzselési kapacitásainak kialakítása és működtetése [P5.4.a]

Ahhoz, hogy Pest megye érdekérvényesítő szerepe és forrásabszorpciós képessége növekedjen nem elegendő csupán a külső partneri együttműködési viszonyok kialakítására, a meglévők erősítésére fókuszálni. Azokat a képességeket és készségeket is fejleszteni szükséges, amelyek egy hatékony térségmenedzselési struktúra és szervezet felállításához és működtetéséhez szükségesek. A beavatkozás keretében hatékony térségmenedzselési struktúra és szervezet felállítása tervezett a megyei területfejlesztési, területrendezési, vidékfejlesztési feladatok ellátása érdekében. Cél, hogy a menedzseléshez, megfelelő struktúrában rendelkezésre álljanak a szükséges szaktudások, képességek, az intézményrendszer segítse elő a tudás generálását és megosztását, adaptálását az érintettek irányába.

Eredmény: A befektetési környezet javul, a nagyvárosi régió végre kihasználja térségi potenciálját. A képzési központok és a termelés elkülönülése megszűnik.

Potenciális kedvezményezettek köre: Pest Megyei Önkormányzat

b) beavatkozás: Partneri kapcsolatok intézményesített fejlesztése [P5.4.b]

A Pest Megyei Önkormányzat hivatalán és a Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft-n keresztül az elmúlt két év folyamán igen intenzív munkát folytatott egy együttműködési rendszer kiépítésén, jelentősen javult a kommunikáció a térségi szereplők között. A térségi fejlesztési programok eredményes végrehajtása még inkább igényli a partnerkapcsolatok, együttműködések erősítését. A beavatkozás célja a térségi szereplőkkel (Budapest, Érd, helyi és nemzetiségi önkormányzatok, civil szervezetek, gazdasági szereplők szomszédos megyék, költségvetési szervek, országos és helyi kulturális intézmények stb.) való intézményesített partnerkapcsolat kiépítése, működtetése a komplex programok tervezése és megvalósítása érdekében.

Eredmény: Közös megvalósított térségi fejlesztési programok.

Potenciális kedvezményezettek köre: Pest Megyei Önkormányzat, Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft., költségvetési szervek helyi és nemzetiségi önkormányzatok, önkormányzati társulások, a közösségi művelődés intézményei civil szervezetek, gazdasági szereplők.

14.5.8 Társadalmi programok megvalósítása [P5.5- intézkedés]

a) beavatkozás: Családbarát Pest megye [P5.5.a]

Pest megyében bár összességében nem csökken a lakónépesség száma, ez a megyébe való beköltözőknek köszönhető. Jól működő társadalomhoz kiegyensúlyozott családok szükségesek. A nők számára a munka és a család összehangolását segíteni szükséges. Ennek érdekében meg kell indítani a családdal kapcsolatos szemléletváltást, ösztönözni kell a gyermekvállalási kedvet. A beavatkozással a munkaerő-piaci rugalmasságot és alkalmazkodóképességet kívánjuk javítani atipikus és családbarát foglalkoztatási formák működésével, (pl. távmunka, részmunkaidős, illetve alkalmi munkavállalás, bedolgozók, munkaerő-kölcsönzés, intézményi és vállalati gyermekfelügyelet infrastrukturális háttérének biztosítása), valamint a munkaerő-mobilitás javítását célzó fejlesztésekkel (pl. munkavállalók utazási, szállítási, illetve lakhatási feltételeit javító eszköz- és infrastrukturális beruházások).

Eredmény: Bővülő foglalkoztatás, a nők munkába állása és szülés utáni munkafelvétele könnyebbé válik.

Potenciális kedvezményezettek köre: gyermekjóléti és/vagy családsegítő szolgálatok, civil szervezet, egyházak, gazdasági társaságok, természetes személyek

b) beavatkozás: Közösség építése és társadalmi bizalom erősítése [P5.5.b]

A közösségek szerepének országosan tapasztalt gyengülése, az egyéni érdekek előtérbe helyezése az egész társadalom megújulásának akadályát jelenti, amelynek következményei kihatnak a megye és települései fejlődésére, de különösen a lakosság szemléletmódjára. A társadalmi tőke egyik legfontosabb eleme a társadalmi bizalom. A beavatkozás keretében a civil szféra és egyházak részvételét ösztönözzük a szociális és gyermekvédelmi ellátások területén.

Eredmény: A leszakadó társadalmi rétegek számára szélesíteni tudjuk a felzárkózás lehetőségeit.

Potenciális kedvezményezettek köre: egyházak, civil szervezetek, önkormányzatok, kulturális intézmények,

c) beavatkozás: Szegénység elleni küzdelem, más leszakadó társadalmi rétegek felzárkóztatása [P5.5.c]

Pest megyében jelentős azoknak a száma, akik nem megfelelő lakhatási körülmények között élnek, jövedelmi, nemi, etnikai hovatartozás, lakóhely, illetve fogyatékoság miatt hátrányosabb helyzetben vannak embertársaiknál. Az alapvető közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférésük nem megfelelően biztosított. Ennek érdekében szükséges a tehetséggondozás, felzárkóztatás, az iskolai integráció segítése, valamint családsegítési, idősgondozási programok indítása. A munkavállalás ösztönzése, képzések, átképzések segítségével, közlekedési hozzájárulásokkal, hátrányos helyzetből érkező munkavállalót foglalkoztató munkaadóknak nyújtott kedvezményekkel. Ezen túl szükség van a lakáskörülmények és a tágabb lakókörnyezet javítására szolgáló programok indítására.

Eredmény: A szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés esélye javul.

Potenciális kedvezményezettek köre: egyházak, civil szervezetek, önkormányzatok, kulturális intézmények

14.5.9 Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése [P5.6-intézkedés]

a) beavatkozás: Egészséges életmódra és prevencióra irányuló programok [P5.6.a]

A beavatkozás keretében komplex egészségnevelő programok, egészséges életmódot népszerűsítő, annak elemeit bemutató kezdeményezések valósulnak meg szakemberek közreműködésével. A beavatkozás célja a lakosság egészségműveltségének növelése, ezért a programok integrálódnak a közoktatási programokba is. Kiemelt területként szükséges kezelni a függőségek, különösen a kábítószer negatív, személyiséget romboló hatásának bemutatását.

Különösen fontosnak tartjuk a koragyermekkorai fejlesztés támogatását, amely segítséget nyújt a későbbi lelki és testi problémák előfordulásának csökkentésében, jelentősen járul hozzá az esélyegyenlőség javulásához. Az intézkedés az ilyen irányú programok indításához járul hozzá, míg annak tárgyi feltételeihez a P5.6d beavatkozás járul hozzá.

Eredmény: Csökken az egészségügyi ellátásban részt vevők száma, javul a gazdaság termelékenysége, növekszik az egészségesen megélt évek száma, csökken a deviáns magatartások aránya.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, önkormányzati intézmények, civil szervezetek, költségvetési szervek, kulturális intézmények, egészségügyi intézmények, oktatási intézmények, egyházak, a sportról szóló 2004. évi I. törvény szerinti sportszervezetek, sportszövetségek.

b) beavatkozás: Lelki egészség megeremtése [P5.6.b]

A személyi és közösségi szolgáltatások keretében támogatjuk az anti-stressz, lelki egészséget szolgáló és egyéb jóléti – mint a fizikai rekreáció mellett megjelenő, a lelki rekreációt segítő – szolgáltatások,

programok innovatív fejlesztését. A beavatkozás során a lelki egészséggel kapcsolatos tanácsadás, támogatás, a még ki nem alakult mentális betegségek korai felismerése és megelőzése, a helyi szerveződések erősítése történik. Olyan programok megvalósítását tartjuk fontosnak, amelyek az élethelyzetükből adódóan magas kockázatú csoportok számára nyújtanak rövid, célzott konzultációs lehetőséget, továbbá támogatják a színtereken (iskola, munkahely, közösség) zajló lelki egészségfejlesztési programok elindítását.

Eredmény: Csökken az egészségügyi ellátásban részt vevők száma, javul a gazdaság termelékenysége, növekszik az egészségesen megélt évek száma, csökken a deviáns magatartások aránya.

Potenciális kedvezményezettek köre: önkormányzatok, civil szervezetek, egészségügyi intézmények, oktatási intézmények, egyházak.

c) beavatkozás: Lakossági szűrőprogramok indítása [P5.6.c]

A települések, egészségügyi intézmények aktív közreműködésével lakossági szűrőprogramok indítását javasoljuk, mely szintén fontos a betegségek megelőzésében, vagy komolyabb betegség megelőző kezelésében. A kezelések helyett a megelőző vizsgálatok preferálása, az abban való munkaadói és munkavállalói részvétel ösztönzése is támogatásra kerül. A beavatkozás a humán oldala annak a fejlesztésnek, mely az egészségügyi intézmények fejlesztésére koncentrál.

Eredmény: Az emberek tisztában lesznek szervezetük állapotával, fokozottabban fognak magukra vigyázni, a komolyabb betegségek és szövődmények korai stádiumban kiszűrhetőek. Nő a munkavállalói lojalitás.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, civil szervezetek, költségvetési szervek, kulturális intézmények, egészségügyi intézmények, oktatási intézmények, egyházak.

d) beavatkozás: A sportolás, illetve az egészséges életmódra nevelés tárgyi feltételeinek megteremtése [P5.6.d]

Az egészséges életvitel alapvető eleme a rendszeres testmozgás, ezért az aktív életmódhoz szükséges feltételrendszer megteremtése, a tömegsport intézményi és infrastrukturális hátterének kialakítása valósul meg a beavatkozás kapcsán. Fontos a mozgásfejlesztésre alkalmas torna és egészségmegőrző infrastruktúra fejlesztése is. A beavatkozás keretében támogatandó komplex szolgáltatást nyújtó létesítmények, tornatermek, uszodák építése, felújítása, mely magában foglalja a fenntartható üzemeltetést is. Hangsúlyos a megújuló energetikai felhasználása a projektekben. A beavatkozás célja a lakosság szabadidejének hasznos eltöltésére ösztönzése, rekreációs és sporttevékenységének elősegítése, hosszabb távon az egészség, a társadalmi esélyegyenlőség javítása.

Eredmény: A lakosság egészségi állapota javul, a tömegsport lehetőséget ad a tehetségek fiatal korban való megtalálására, az élsport társadalmi bázisa növekszik, gazdasági potenciálja pedig kiterjed.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, önkormányzati intézmények, intézményfenntartó központok, egyházak, felsőoktatási intézmények, a sportról szóló 2004. évi I. törvény szerinti sportszervezetek, sportszövetségek

14.5.10 Egészségügyi intézményrendszer fejlesztése [P5.7-intézkedés]

a) beavatkozás: Egészségügyi alap-, és szakellátás intézményeinek fejlesztése [P5.7.a]

A települési egészségügyi alapellátást és térségi szakellátást biztosító intézmények fejlesztésével azok fenntartási költsége csökkenthető. (pl. hőszigetelések, klímaberendezés, nyílászárók cseréje) Továbbá üzemeltetéshez kapcsolódó fejlesztések valósulhatnak meg, (vezetékek felülvizsgálata, szennyvízelvezetési problémák orvosolása, elektromos hálózat cseréje). Harmadrészt az elavult eszközállomány cseréje is megtörténhet. A lakossági szűrőprogramokhoz kapcsolódóan fontos a korai diagnosztikai eszközök fejlesztése, a szűrővizsgálatokhoz nélkülözhetetlen eszközök beszerzése.

Eredmény: Fenntarthatóbb épületek és egészségügyi ellátás, a korai diagnosztika fejlesztésével pedig a prevenció javulása, a gyógyításra fordított idő és pénz csökkenése. Az intézmények műszerparkjának átlagéletkora közeledni fog az európai átlaghoz.

Potenciális kedvezményezettek köre: helyi önkormányzatok, egészségügyi alap és szakellátás intézménye.

b) beavatkozás: Pest megyei kórházak fejlesztése [P5.7.b]

A beavatkozás a leginkább leromlott állapotban lévő megyei kórházak, különös tekintettel a kistarcsai Flór Ferenc Kórház fejlesztésére koncentrál. A Pest megyei kórházak az elmúlt tervezési időszakokban nem részesültek érdemi fejlesztési támogatásban, miközben szinte valamennyi megyei és számos fővárosi, megyei jogú városi kórház megújult. A beteg utak átszervezése kapcsán tágabb térségben is feladatot ellátó Flór Ferenc Kórház sem kapott lehetőséget fejlesztésekre. Az épület infrastruktúrájában olyan fokú leépülés következett be az elmúlt évtizedek alatt, hogy az már a működést is veszélyezteti, illetve energetikai szempontból annak fenntartása pazarló. Kisebb mértékben, de hasonló a helyzet a ceglédi és a váci kórházak esetében is.

Eredmény: Fenntarthatóbb épületek és egészségügyi ellátás. Az intézmények műszerparkjának átlagéletkora közeledni fog az európai átlaghoz. Az érintett intézményekben dolgozó humán erőforrás motiváltabb lesz, javul 500 ezer ember egészségügyi ellátása.

Potenciális kedvezményezettek köre: kistarcsai kórház, ceglédi kórház, váci kórház.

14.5.11A prioritás finanszírozandó fejlesztési kezdeményezéseik és programok összefoglaló adatai és a finanszírozás ütemezése

20. táblázat: V. Prioritás: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése - Összefoglaló táblázat

Prioritás neve: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
1.	Pest megyei humán erőforrás fejlesztése									
1.a	Térségi igényeknek megfelelő szakképzés (duális képzés) erősítése	Pest megye	közép- és felsőoktatási intézmények, továbbképző központok, vállalkozások, Pest Megyei Kereskedelmi és Iparkamara.	iskoláskorú népesség	2021-2028	3 Mrd	GINOP+	Intelligensebb Európa (P01)	Duális képzésben résztvevő tanulók száma (fő), Duális képzésben résztvevő vállalkozások száma (db)	TISZK, KLIK
1.b	Térség-specifikus ismeretek megjelenítése az oktatásban	Pest megye	közép- és felsőoktatási intézmények, továbbképző központok, TISZK, vállalkozások, Pest Megyei Kereskedelmi és Iparkamara.	iskoláskorú népesség	2021-2028	3 Mrd	EFOP+	Intelligensebb Európa (P01)	Duális képzésben résztvevő tanulók száma (fő)	
1.c	Pályaválasztási orientáció fejlesztése	Pest megye	közép- és felsőoktatási intézmények, továbbképző központok, TISZK, vállalkozások, Pest Megyei Kereskedelmi és Iparkamara.	iskoláskorú népesség	2021-2028	0,1 Mrd	EFOP+	Intelligensebb Európa (P01)	Képzésben résztvevő tanulók száma (fő),	
1.d	Egész életen át való tanulás ösztönzése	Pest megye	közép- és felsőoktatási intézmények, továbbképző központok, TISZK, vállalkozások, Pest	felölt lakosság	2021-2028	1,4 Mrd	EFOP+	Intelligensebb Európa (P01)	Programból való kilépéskor magasabb munkaerő piaci	

Prioritás neve: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
			Megyei Kereskedelmi és Iparkamara.						státuszban lévőek száma (fő)	
1.e	Vállalkozóvá válás ösztönzése az iskolarendszerben történő képzés részeként	Pest megye	közép- és felsőoktatási intézmények, továbbképző központok, TISZK, vállalkozások, Pest Megyei Kereskedelmi és Iparkamara.	iskoláskorú népesség	2021-2028	0,1 Mrd	EFOP+	Intelligensebb Európa (P01)	Képzésben résztvevő tanulók száma (fő),	
1.f	Helyi közszolgáltatásokat nyújtó humán erőforrás fejlesztése	Pest megye	önkormányzatok	közalkalmazottak, köztisztviselők	2021-2028	0,4 Mrd	EFOP+, DIMOP+	Intelligensebb Európa (P01)	Programban résztvevő közalkalmazottak, köztisztviselők száma (fő)	
2. Pest megyei intézmények fejlesztése és építése										
2.a	Oktatás, nevelés alapintézményeinek (bölcsőde, óvoda, családi bölcsőde, általános iskola) fejlesztése	Köznevelési intézményfejlesztés célterületei c. térségi lehatárolás alapján	önkormányzatok, intézményfenntartók, egyházak	lakosság	2021-2028	19 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Az új vagy korszerűsített gyermekgondozási létesítmények osztálytermi kapacitása (fő), Az új vagy korszerűsített gyermekgondozási létesítmények férőhely kapacitása (fő),	
2.b	Kulturális intézmények szolgáltatásainak és infrastruktúrájának fejlesztése	Pest megye	közművelődési intézmények, a könyvtárak, múzeumi intézmények, előadó-művészeti intézmények és	lakosság	2021-2028	6 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Fejlesztett, újonnan épített kulturális intézmények száma (db)	

Prioritás neve: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
			szervezetek, civil szervezetek							
2.c	Szociális intézmények fejlesztése	Pest megye	önkormányzatok, civil szervezetek, egyházak	lakosság	2021-2028	3 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Fejlesztett szociális intézmények száma (db)	
3. Pest megyében lévő kulturális értékek megőrzése, helyi és megyei identitástudat erősítése										
3.a	Helyi és megyei identitás erősítése	Pest megye	önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaságok, költségvetési szervek, kulturális intézmények egyházak, civil szervezetek,	lakosság	2021-2028	1 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megyei értékeket népszerűsítő programok száma (db)	
3.b	Pest megyei értéktár fejlesztése és a megyei értékek széleskörű megismertetése	Pest megye	önkormányzatok, Pest Megyei Önkormányzat	lakosság	2021-2028	0,5 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megyei értékeket népszerűsítő programok száma (db)	
4. Térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció										
4.a	Pest megye térségmenedzselési kapacitásainak kialakítása, működtetése	Pest megye	Pest Megyei Önkormányzat	lakosság	2021-2028	0,1 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Térségi koordinációjában megerősített megye (db)	
4.b	Partneri kapcsolatok intézményesített fejlesztése	Pest megye	Pest Megyei Önkormányzat	lakosság	2021-2028	0,1 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Térségi koordinációjában megerősített megye (db)	

Prioritás neve: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
5. Társadalmi programok megvalósítása										
5.a	Családbarát Pest megye	Pest megye	gyermekjóléti és/vagy családsegítő szolgálatok, civil szervezet, egyházak, gazdasági társaságok, természetes személyek	lakosság	2021-2028	0,4 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Családbarát munkahelyek száma (db)	
5.b	Közösség építése és társadalmi bizalom erősítése	Pest megye	egyházak, civil szervezetek, önkormányzatok, kulturális intézmények	lakosság	2021-2028	0,5 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megvalósult programok száma (db)	
5.c	Szegénység elleni küzdelem, más leszakadó társadalmi rétegek felzárkóztatása	Pest megye	egyházak, civil szervezetek, önkormányzatok, kulturális intézmények	lakosság	2021-2028	0,5 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megvalósult programok száma (db)	
6. Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése										
6.a	Egészséges életmódra és prevencióra irányuló programok	Pest megye	egyházak, civil szervezetek, önkormányzatok, kulturális intézmények	lakosság	2021-2028	2 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megvalósult programok száma (db)	
6.b	Lelki egészség megteremtése	Pest megye	egyházak, civil szervezetek, önkormányzatok, kulturális intézmények	lakosság	2021-2028	0,5 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megvalósult programok száma (db)	
6.c	Lakossági szűrőprogramok indítása	Pest megye	civil szervezetek, önkormányzatok, kulturális intézmények	lakosság	2021-2028	0,5 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megvalósult programok száma (db)	

Prioritás neve: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése										
s.sz.	Program megnevezése	Program területi specifikumai	Jellemző kedvezményezettek köre	Célcsoport megnevezése	Program ütemezése	Program költségigénye	Finanszírozás forrása	Kapcsolódó EU szakpolitikai célkitűzés	Program eredmény és output indikátorok neve	Együttműködők nevei
6.d	Sportolás, illetve az egészséges életmódra nevelés tárgyi feltételeinek megteremtése	Pest megye	civil szervezetek, önkormányzatok,	lakosság	2021-2028	2 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Megvalósult programok száma (db)	
7. Egészségügyi intézményrendszer fejlesztése										
7.a	Egészségügyi alap-, és szakellátás intézményeinek fejlesztése	Pest megye	önkormányzatok,	lakosság	2021-2028	4 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Létrehozott, fejlesztett egészségügyi intézmények száma (db)	
7.b	Pest megyei kórházak fejlesztése	Pest megye	önkormányzatok,	lakosság	2021-2028	2 Mrd Ft	TOP+	A polgárokhoz közelebb álló Európa (P05)	Fejlesztett kórházak száma (db)	

21. táblázat: Az intézkedések pénzügyi ütemterve

Intézkedés megnevezése	Indikatív forrás 2021-2024 (Mrd Ft)	Indikatív forrás 2025-2027 (Mrd Ft)	Indikatív forrás 2021-2027 összesen (Mrd Ft)
Pest megyei humánerőforrás fejlesztése	8,4		8,4
Pest megyei intézmények fejlesztése és építése	31,0		31,0
Pest megyében lévő kulturális értékek megőrzése, helyi és megyei identitástudat erősítése	1,5		1,5
Térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció	0,2		0,2
Társadalmi programok megvalósítása	1,4		1,4
Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése	5,0		5,0
Egészségügyi intézményrendszer fejlesztése	6,0		6,0
ÖSSZESEN	53,5		53,5

15 Együttműködésben megvalósuló programok

Már a stratégiai program is kiemeli, hogy mind a megyei tervezés, mind pedig a programok végrehajtása a partnerség az együttműködés elvén nyugszik. Meghatározásra került a megvalósítók közötti munkamegosztás, az együttműködés és az információcsere formája is (partnerségi program).

Jelen területfejlesztési dokumentum komplex programnak tekinthető, mely több intézkedésből és beavatkozásból tevődik össze. Minden beavatkozás esetében megtörtént a kedvezményezett kör meghatározása, ki lettek jelölve a végrehajtás koordinátorai, felelősei. Ahhoz, hogy a program elérje célját, nem csak beavatkozás és intézkedés, hanem programok szintjén is nélkülözhetetlen az önkormányzatok közötti, az önkormányzat és az üzleti szféra, valamint az önkormányzat és a civil szektor közötti együttműködés megvalósítása. A partnerség természetesen túlmutat Pest megye határain.

Az együttműködés kialakítása, fejlesztése érdekében Pest megye térségmenedzselési kapacitás kialakítását és működtetését, valamint a partnerségi kapcsolatok intézményesítését kívánja létrehozni, mely megjelenik a „Térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció” intézkedés beavatkozásaiban is (P5.4.a, P5.4.b).

- „Pest megye térségmenedzselési kapacitásának bővítése” beavatkozás (P5.4.a): A megyei területfejlesztési program végrehajtása érdekében belső intézményfejlesztés és menedzsmentrendszer felállítása szükséges. A programkoordinációhoz, a közös projektek végrehajtásához az önkormányzat humán erőforrás állományának kapacitásbővítését, a feladatok ellátáshoz szükséges pénzügyi, infrastrukturális feltételeket (pl.: IKT és egyéb eszközök) meg kell teremteni.
- „Partneri kapcsolatok intézményesített fejlesztése” beavatkozás (P5.4.b): Pest Megye Önkormányzata hivatalán és a Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft.-n keresztül az elmúlt években igen intenzív munkát folytatott egy együttműködési rendszer kiépítésén, jelentősen javult a kommunikáció a térségi szereplők között. A programok eredményes végrehajtása még inkább igényli a partnerkapcsolatok, együttműködések erősítését, ezért a térségi szereplőkkel (Budapest, Érd, önkormányzatok, civil szervezetek, gazdasági szereplők szomszédos megyék stb.) való intézményesített partnerkapcsolat kiépítése, működtetése nélkülözhetetlen.

Pest megye esetében az alábbi térségi együttműködésen alapuló komplex programok megvalósítása tekinthető relevánsnak:

- **A Gödi Különleges Gazdasági Övezet** öt településére egységes fejlesztési programot kell kidolgozni. Ennek megvalósítása során a gazdaságfejlesztés társadalmi és infrastrukturális hátterének megalapozása történik meg.
- **Ferihegyi Gazdasági Övezet komplex fejlesztése:** A térség az ország egyik legnagyobb fejlődési potenciállal rendelkező területe, mely a repülőtér tágabb környezetét foglalja magában. A magán- és közszféra szereplőinek összefogásával a Ferihegyi Gazdasági Övezetben célszerű egy komplex térség- és gazdaságfejlesztési program elindítása. Ez nem csak Pest megye, hanem a Közép-magyarországi Régió és egész Magyarország érdeke. A fejlesztés továbbgyűrűző hatása Pest megye szempontjából többek között a megye déli-keleti leszakadó területeinek felzárkóztatását is jelentheti.
- **Pest Megyei Duna Stratégia (PDS) megvalósítása:** Az elkészült, a Pest Megye Közgyűlése 77/2013. (11.29.) PMÖ határozatával elfogadott Pest Megyei Duna Stratégiában meghatározott beavatkozások önállóan, egymástól elszigetelten nem valósíthatók meg. A beavatkozási területek integrált megközelítését indokolja a Duna jelenlegi elválasztó szerepe, magának a folyónak és mellékfolyóinak kölcsönös egymástól való függése, ágazati szempontból pedig a feladatok szerteágazó volta.

Ezek a feladatok egy bonyolult belső összefüggésrendszert alkotnak melyben az egyik beavatkozás szorosan épül a másikra. Egyszerre kell választ adni az ökológiai, gazdasági, területrendezési és turisztikai kihívásokra. Ezen okból kifolyólag az érintett PDS beavatkozási területekhez sorolható intézkedéseket közösen javasolt megvalósítani, a Duna-menti településekkel, a fővárossal, a szomszédos megyékkel és a fejlesztésekben érintett tárcákkal.

- **Lemaradásban lévő térségek komplex fejlesztése** – Szobi, Nagykátai, Aszódi, Ceglédi illetve a Dabas/Ráckevei és Nagykőrösi járások helyi gazdaságfejlesztési programjaik alapján megvalósuló fejlesztése.

A korábbi fejezetekből látható, hogy Pest Megye Önkormányzata intenzíven együttműködött az üzleti szféra szereplőivel, az ő munkájukat segítő szervezetekkel (Pest Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, Pest Megyei Agrárkamara, PMVA, SZPI, Nemzeti Vidékhálózat). A vállalkozások fejlesztési tervei megvalósítása során ezen együttműködések az Önkormányzat továbbra is fenn kívánja tartani, intézményesített partnerkapcsolat kiépítésére és működtetésére törekszik.

Az önkormányzati és gazdasági szereplőkön túl természetesen kiemelten fontos a civil szervezetek szereplőivel való partneri kapcsolatok erősítése. Továbbá a gazdasági szereplőkön kívül kérdőíves közvélemény kutatás keretében a civil szervezetek véleményét is kikértük az együttműködésben megvalósítandó projektekről. A válaszoló szervezetek kivétel nélkül fontosnak tartották, illetve megemlítették az együttműködés szükségességét valamilyen önkormányzati intézménnyel vagy egyéb civil szervezettel.

15.1 Együttműködések a beavatkozások megvalósítása során

Több tervezett beavatkozás esetében az egymással együttműködő szereplők növelni képesek a csomag sikerét. Az alábbiakban bemutatjuk azokat a beavatkozásokat, melyekben a további szereplők bevonásával a megvalósítás hatékonyabbá, szélesebb szereplői kör által elérhetőbbé válik.

a) Üzleti környezet fejlesztése:

A beavatkozás szerepe vállalkozások indulásának ösztönzése inkubátorközpontok létrehozásával, illetve meglévő üzleti parkok szolgáltatásainak fejlesztése. Az együttműködés a beavatkozás tekintetében már a projektek előkészítésénél meg kell, hogy valósuljon, illetve a pályázati kiírásoknál feltételként kell megjeleníteni az együttműködésben részt vevők körét. Az inkubált cég sikeres indulása nagyban függ az őt körülvevő üzleti környezettől, ezért tartjuk fontosnak mentorok, egyetemek bevonását az alapvető szolgáltatásokon túl.

b) Vállalkozói együttműködések ösztönzése:

A vállalkozói klaszterek ösztönzésével olyan egymást erősítő vállalati kör jön létre mely hatékonyabb a piacra jutás, vagy közös fejlesztések terén. A pályázat célja maga az együttműködés, közös kutatás-fejlesztési tevékenység (termék- és technológiafejlesztés) megszervezése, közös projektek előkészítése és továbbfejlesztése. Közös arculat kialakítása.

a) Lemaradásban lévő térségek fejlesztése:

A lemaradó térségek esetében a komplex fejlesztések azok, amik igazán hatékonyak lehetnek, ehhez pedig térségi összefogásra van szükség a helyi vállalkozók, helyi önkormányzat, civil szervezetek illetve a magasabb szintű államigazgatási szereplők bevonása is szükséges lehet. A fejlesztéseknél a megyei önkormányzat egyféle generáló, képviselő, tanácsadó szerepet tud betölteni és végigkíséri a projektek megvalósulását.

b) Szociális városrehabilitációs beavatkozások:

A beavatkozásban a kívánt hatás elérése kapcsán fontos a helyi szereplők együttműködése a megvalósítás során. A helyi önkormányzat, a civil szervezetek, érdekelt vállalkozók bevonásával valósulhat meg hatékony rehabilitáció.

c) Vízvisszatartás, vízpótlás létesítményeinek kialakítása:

A fejlesztés hatásterülete miatt megyék közötti együttműködésben megvalósulva érheti el célját. A területfejlesztési program tervezőiként a Homokhátság területét érintően integrált beruházásként gondoljuk legcélszerűbben megvalósítani a fejlesztéseket.

d) Szakképzés területe:

Duális képzés erősítése, Pályaválasztási orientáció fejlesztése, valamint a Vállalkozóvá válás ösztönzése az iskolarendszerben történő képzés részeként, beavatkozások tekintetében az iskolák a vállalkozók tanárok, önkormányzatok, KLIK együttműködése szükséges.

16 A Pest megyei vállalkozások fejlesztési tervei

16.1 Felmérés munkamódszere

Pest Megye Önkormányzata 2020 októberében elektronikus felületen indította el kérdőíves felmérését a megyei vállalkozások körében, hogy megismerje azok problémáit és fejlesztési elképzeléseit. A felkért cégek listája a 2014-ben már megkeresett és kérdőívet kitöltő, valamint a Pest Megyei Kompenzáció pályázatain nyertes (telephelyfejlesztés, eszközbeszerzés) vállalkozásokat tartalmazta.

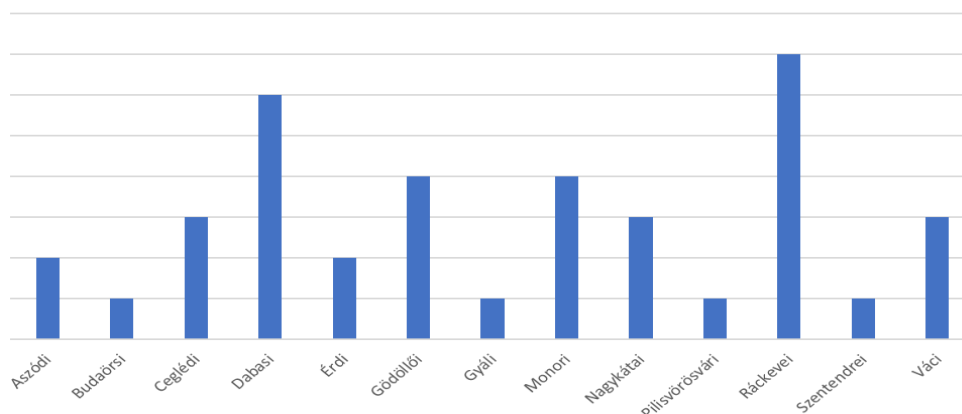
Összesen 718 elektronikus levelet küldött ki a Megyei Önkormányzat. A 2014-es felmérés kérdéseinek lényegi módosítások nem történtek annak érdekében, hogy az eltelt időszak eredményeit is lehessen mérni.

A kitöltésre 2020. október 30. és november 13. között volt lehetőség. Összesen 38 értékelhető válasz érkezett a webes felületre.

A felmérés három tématerületre fókuszált:

- a vállalkozások legfontosabb jellemzői, gazdasági szerepük;
- 2014-2020-as időszakban végrehajtott fejlesztések;
- 2021-2027-es időszakban tervezett fejlesztések.

A válaszok nem tekinthetők reprezentatívnak, de lenyomatot adnak a megyében működő vállalkozások helyzetéről és azokról a kihívásokról, melyekkel találkoznak. A visszaküldő cégek 47%-ban nyertesek voltak a Pest megyei kompenzációs pályázatokon, 53%-ban pedig nem. Két kistérségből nem érkezett válasz a cégektől, ezek a Budakeszi és a Dunakeszi térségek.

11. ábra Járásonkénti válaszolói aktivitás, 2020

A válaszadók aránya eltér a vállalkozások tényleges megyei eloszlásától, hiszen arányaiban túlreprezentáltak a kisvállalkozások. Mikroállalkozás 18%, kisvállalkozás 58%, közepes vállalkozás 21%, nagyvállalkozás 1% arányban válaszolt.

Tulajdonosi összetétel szempontjából valamennyi cég többségi belföldi (nem állami) tulajdonban van.

16.1.1 Javasolt fejlesztési témák a 2021-2027-es időszakra

Munkaerő fejlesztési csomagok kidolgozása

A felmérés nem tért ki rá, hogy milyen jellegű munkaerőhiánnyal találkoznak a cégek, azonban ebben a tekintetben – országos szinten – komoly kutatások készültek, pl: „A 2018-2020 évi munkaerőpiaci helyzet és folyamatok várható alakulása, hatása a növekedésre és államháztartásra”.¹³

A tanulmány szerint 2018-ra a 15-64 évesek foglalkoztatási rátája növekedett, amelyet elsősorban a legjobb munkavállalási korú (25-54 éves) népesség foglalkoztatási növekedése és az idősebb korosztály (55-64 éves) foglalkoztatotti növekedése segített elő. A tanulmány megállapítja, hogy míg az alacsony iskolázottságú csoportok esetében a nők és férfiak aránya hasonló, addig felsőfokú végzettséget (BA) közel kétszer annyi nő szerez, mint férfi. Az MA végzettséget a nők és férfiak hasonló arányban szerzik meg. Az érettségizettek és szakmunkások körében a férfiak kétszer annyian végeznek szakiskolát, mint nők. A nők aránya az érettségizett és szakképzés nélküli érettségizett kategóriában viszont magasabb.

A munkáltatókkal való konzultációk alapján az is kijelenthető, hogy a szakirányú iskolai végzettség még nem elegendő a nyitott pozíciók betöltésére. A hozott tudás gyakran elmarad a munkahelyen elvárttól, a technológiai ismeretek hasonlóan elégtelenek. Az új munkatársnak gyakran hosszabb betanulási időt is biztosítani kell, míg korábban ez a jelenség csak speciális gépek használata esetén volt jellemző.

Ha elfogadjuk azt a tényt, hogy nem várható a szakképzett munkavállalók jelentősebb létszámnövekedése a közeljövőben, akkor szükséges a képző intézményeket és munkáltatókat közelebb hozni egymáshoz és a képzést gyakorlatorientálttá tenni. Ebben a folyamatban a munkáltatókat is közvetlenül érdekeltté kell tenni, nem várható el tőlük, hogy olyan tevékenységbe öljenek időt, pénzt, szakképzett munkatársak munkaóráit, amely nem feltétlenül térül meg számukra.

Fentiek miatt fontosnak tartjuk gyakornoki program elindítását, melyben támogatjuk a képző intézmények és cégek együttműködését.

A kérdőíves felmérés azt mutatja, hogy a vállalkozások alig költenek a munkavállalók képzésére és annak ellenére sem, hogy a piacra jutás egyik akadályának az alkalmazottak képzetlenségét tartják. Egyik oka ennek az lehet, hogy nem érzik feladatuknak ezt a tevékenységet, másik oka pedig az attól

¹³ MTA KRTK KTI – 2018. december

való félelem, hogy a képzettebb munkavállaló jobb ajánlatot kap egy másik munkahelyen. Esetleg az is felmerülhet, hogy a képzettebb munkaerő magasabb fizetési igénnyel léphet fel.

Vállalaton belüli szakmai képzések támogatása

Szükséges olyan eszközöket elérhetővé tenni a vállalkozások számára, melyek segítségével a munkavállalók képzettségét, akár végzettségét is magasabb szintűvé tudják tenni. Ebben a folyamatban az ösztönzés a munkaadó és munkavállaló számára is nélkülözhetetlen. Nem kötelezhető olyan képzésen való részvételre a dolgozó, melyen nem kíván részt venni. A munkáltatónak pedig a termelésben kieső időt kell különböző eszközökkel megoldania.

Javasoljuk, hogy a támogatás a munkáltató számára legyen elérhető, de bizonyos részét a dolgozónak tovább kelljen adnia. Elsősorban anyagi jellegű motivációt javaslunk. A dolgozók ezeken a képzéseken munkaidő után tudnak részt venni. Ezért fontosnak tartjuk a megfelelő mennyiségű felkészülési/tanulási idő biztosítását is, amellett, hogy a dolgozó minőségi időt tudjon magára, vagy a családjára is fordítani. Javasoljuk a szakmák megszerzését, a technikus szint, érettségi megszerzését, releváns esetben akár a diplomaszerezést is támogatni.

Technológiai fejlesztések támogatása

A magyar munkaerőpiacon ugyan csökken az alacsony iskolázottságúak aránya, azonban jelenleg és a közeljövőben is a munkáltatók kénytelenek a termelés fenntartása érdekében kényszermegoldásokat alkalmazni. Az adott munkafolyamathoz nem eléggé képzett dolgozókat vesznek fel, illetve idősebb korosztályt (nyugdíjhoz közeli, vagy azon túli) munkatársakat alkalmaznak. Ezek közé a megoldások közé sorolható az idegennyelvű külföldi munkavállalók csoportos alkalmazása a mezőgazdaságban, iparban és kiemelten az építőiparban.

Azokon a területeken, ahol ez lehetséges továbbra is támogatni kell a technológiai fejlesztéseket, a termelés gépesítettségének növelését, a robotika elterjedését és a kézi munkaerő arányának csökkentését. A pályázatoknál fel kell számolni azt a paradoxont, hogy technológiai fejlesztés esetén is munkaerő létszámnövekedést kell/ajánlott a cégnek produkálnia. A magasabb technológiai szint munkaerőt fog kiváltani, vagy helyettesíteni, a vállalkozások versenyképessége azonban a fejlesztések hatására növekedni fog.

A Pest Megyei Kompenzáció eszközvásárlásokat támogató pályázati kiírását jó mintának tartjuk a 2021 utáni időszakra is, melyet javaslunk folytatni.

Telephelyek fejlesztése

A vállalkozások egyre komolyabb kihívásokkal néznek szembe. A működésüket érintő szigorodó környezetvédelmi, technológiai előírásokat kell betartaniuk, a termék életciklusok rövidülése miatt gyorsabb váltásokra kényszerülnek, továbbá a versenyhelyzet miatt növelni kell a kapacitásukat. A fentiekhez, hogy alkalmazkodni tudjanak a termelési környezetüket is időről időre át kell alakítaniuk. A 2014-2020 időszak Pest megyében – a konvergencia régiókkal összevetve – szűkmarkú volt a cégek számára a vissza nem térítendő támogatási lehetőségek elérhetőségével, melyekből a telephelyeiket tudták fejleszteni, vagy új telephelyet tudtak kialakítani. A Pest Megyei Kompenzáció vállalkozásokat támogató pályázatai sikeresek voltak, de csak a fejlesztési igények töredékét tudták kielégíteni. Hasonló kiírások nagyban hozzájárulhatnak a megyei cégek fejlődéséhez.

A támogatható tevékenységeknek széleskörűnek kell lennie, például épület építés és felújítás, megújuló energiák használatának növelése, technológiához kapcsolódó energetikai fejlesztések. Javasoljuk továbbá a termeléshez, szolgáltatáshoz kapcsolódó raktárak és tárolóhelyek építésének támogatását, a telken belüli közlekedőterületek kialakítása és felújításának támogatását, továbbá a telken belüli infrastruktúrafejlesztés támogatását is.

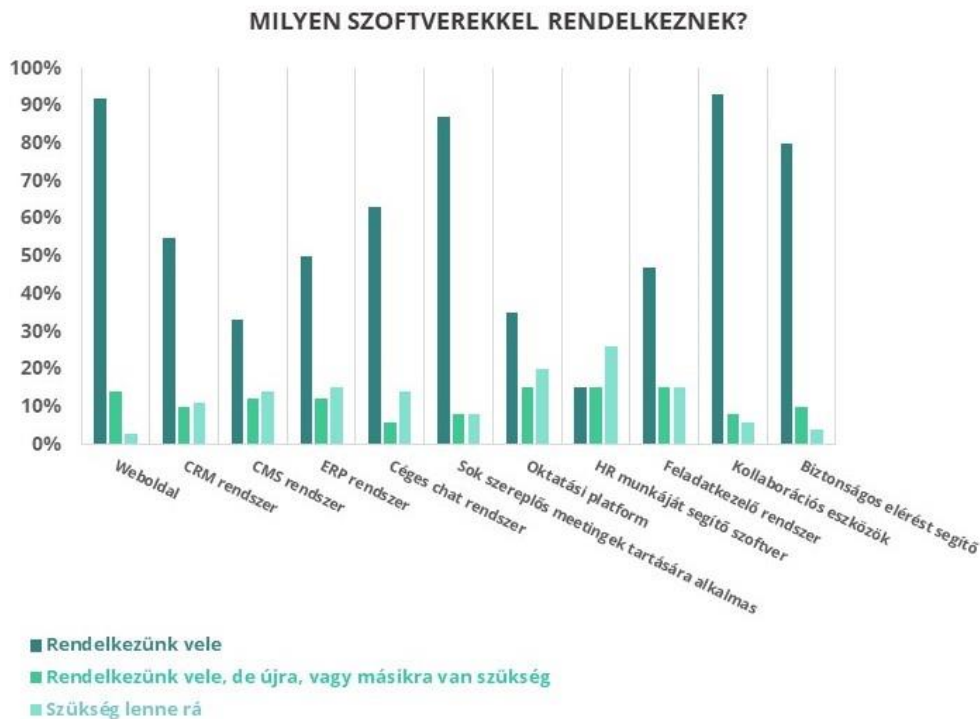
Informatikai fejlesztések

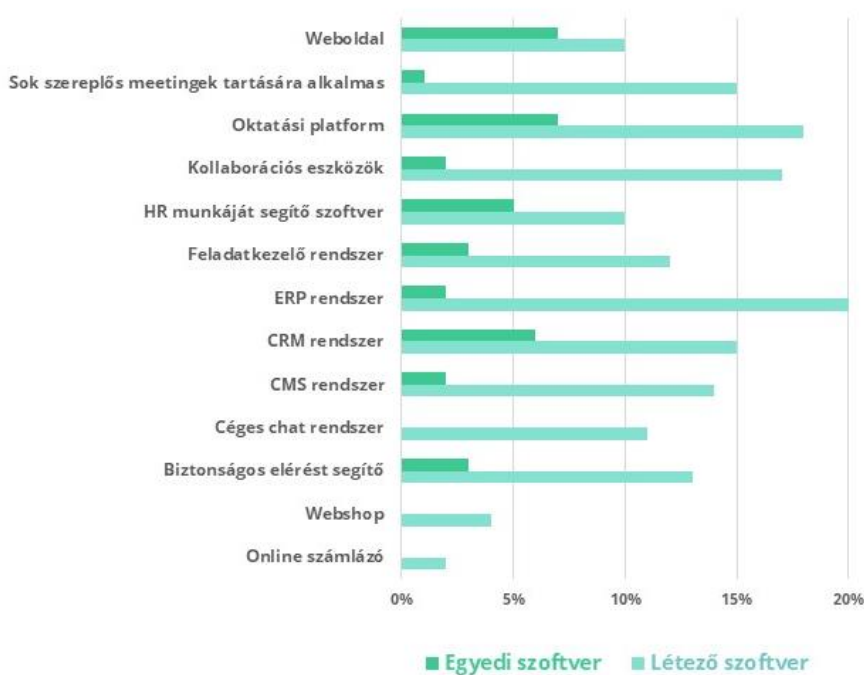
A termelőeszközök cseréjén, új eszközök beszerzésén felül a termelési folyamatok informatikai hátterének fejlesztését is elő kell segíteni. Ide tartoznak a vállalatirányítási rendszerek (ERP – Enterprise Resource Planning), a raktár és készletnyilvántartó programok, specifikus termelésirányító szoftverek, integrált munkaerő és munkaidő nyilvántartó szoftverek, beléptető rendszerek. Elsődlegesnek a szoftverek fejlesztését, újak beszerzését tartjuk fontosnak, természetesen amennyiben a beszerzések miatt hardverek cseréjére is szükség van, akkor együtt támogathatónak tartjuk mindkettőt.

Az informatikai fejlesztéseknél megemlítendő a vállalati digitalizáció további fejlődésének támogatása, elsősorban olyan komplex rendszerek felé való átállás segítése, amely az értékesítés, gyártás, termelés-szervezés, pénzügy, dokumentummenedzsment, projektmenedzsment területek közül minél többet átfog.

Napjainkban a vállalatok COVID miatti működési környezete kényszerűen tolódik egyre jobban a munkatársak mobilitását biztosító technológiák alkalmazására. Ez a kényszerűség további fejlesztésekre sarkalja a vállalatokat, melyben a támogatási rendszernek is segítségül kell lennie.

MILYEN SZOFTVEREK BESZERZÉSÉT TERVEZIK A JÖVŐBEN?

12. ábra A vállalatok digitális transzformációjáról szóló felmérés eredménye 2020 április¹⁴

Energetikai fejlesztések

A 2014-2020 időszak alatt Pest megye vállalkozásai fejlett régióba tartoztak és az energetikai támogatásoktól nagyobb részben elestek. A megkérdezett cégek a fejlesztési elképzeléseik között 44%-ban szerepeltették az energiahatékonysági beruházásokat is, tehát az előzmények ellenére, vagy éppen pont miatta nagy érdeklődés és igény van az ilyen fejlesztési lehetőségre.

¹⁴ forrás: <https://stylers.hu/a-vallalati-digitalis-transzformacio-nyomaban/>

Emiatt az önálló (kiserőművi) energetikai fejlesztéseken felül támogatni javasoljuk a vállalkozások telephelyein megvalósításra kerülő komplex energiahatékonysági beruházásokat. Lehetőség szerint a beruházások megtervezése során legyen mérlegelve az adott épület adottsága, a határoló felületek és nyílászárók, a fűtési/hűtési rendszerek, az alkalmazott technológia energiaigénye és annak javítása és ezek komplex energiámérlege. A fejlesztés pedig ezek együttes figyelembevételével kerüljön megtervezésre pontszerű beavatkozások helyett.

Kutatás, fejlesztés, termékfejlesztés

A kérdőív kitöltése során a cégek konkrét termékfejlesztéshez kötődő tevékenységet nagyobb arányban jelölték meg, mint általános K+F+I tevékenységet. A kutatás-fejlesztés tevékenysége erősödött a megyében a korábbi kérdőíves felméréshez képest. Ezt a folyamatot támasztja alá a KSH Kutatás-fejlesztés 2018 összefoglalója is, mely szerint 2010-2018 között közel 30%-al növekedett a K+F ráfordítások mértéke Pest megyében, Közép-Magyarországon az egy kutató-fejlesztő helyre jutó ráfordítás¹⁵ 239 millió forint volt.

A K+F+I kapcsán a kedvező tendenciát meg kellene őrizni, ezért javasoljuk elsősorban az alkalmazott ipari kutatásokat, a tevékenységhez kötődő eszköz-beszerezést és immateriális javak beszerzését, valamint termékfejlesztést, prototípus fejlesztést támogatni.

Marketingtevékenység, piacra jutás támogatása

Nagyon pozitívan értékeljük a megyei cégek növekedési szándékait, különösen a külföldi piacokon való terjeszkedés és megerősödés tekintetében. A technológiai fejlesztés mellett a vállalatok második helyen jelölték meg a marketinggel kapcsolatos segítség igényét.

A 2021-2027 programozási időszakra nézve javasoljuk a külföldi, elsősorban a környező országokban való terjeszkedés elősegítését tanácsadói programokkal, jogi és marketing támogatással. Javasoljuk továbbá sikeres külföldi nyitást megvalósító vállalatoktól jó gyakorlatokat és működő piaci stratégiákat megismerni vállalatközi együttműködések támogatásával, vállalkozói klubok létrehozásával, határon túli szervezetekkel való partnerség létrehozásával.

17 A végrehajtás módja és feltételrendszere, ellenőrzési rendszere

17.1 A végrehajtás módja

A Pest Megyei Területfejlesztési Program végrehajtásának módja nagymértékben azon múlik, hogy a programot elsődlegesen finanszírozó európai uniós források felhasználása milyen konkrét szabályok, milyen eljárásrend szerint történik, és ennek függvényében milyen konkrét feladatok lesznek a megyei önkormányzatok hatáskörében. Amennyiben ezek véglegesen tisztázásra kerülnek, azt követően lehet kialakítani a végrehajtáshoz szükséges szervezeti háttérrel és lehet elkészíteni a szükséges folyamatok és ellenőrzési rendszerek szabályozását.

Amennyiben Pest megye, illetve az ország többi megyéjére vonatkozóan meghatározásra kerülnek a 2021-2027 időszakra vonatkozó konkrét feladatok, fejlesztési források, a végrehajtásban Pest megye részt tud és szeretne vállalni. A területfejlesztési tevékenységekhez a megyei önkormányzatnál, illetve a tulajdonába tartozó cégeknél jelenleg rendelkezésre álló humán erőforrás állományt az alábbiakban mutatjuk be. A Pest Megyei Önkormányzat a programok előkészítésébe és azok megvalósításába saját hatáskörben a Hivatal munkatársait és a tulajdonában lévő cégek munkatársait közvetlenül be tudja vonni. Ezen túlmenően a megyei területfejlesztési program valamennyi programjának végrehajtása nem kizárólag a megyei hivatalnál rendelkezésre álló erőforrásokra fog épülni, hiszen az egyes

¹⁵ forrás: KSH

programoknál is nevesítésre kerültek a bevonandó, vagy a végrehajtásban érintett egyéb megyei szereplők.

Jelenlegi ismereteink szerint az alábbi feladatok várhatóak Pest Megye Önkormányzata számára az időszak uniós és hazai forrásainak felhasználása terén:

1., PEA pályázatból finanszírozott, előkészítő jellegű feladatok:

- típustervek, engedélyezési- és kiviteli tervek készítése mini bölcsődék számára,
- mélyépítési tervek készítése,
- három fejlődésben lemaradó térség komplex fejlesztési programjának elkészítése (aszódi, dabasi, ráckevei),
- pest megyei barnamezős területek felmérése és hasznosítási javaslat készítése,
- vis maior problématerkép készítése csapadékvíz, felszíni vízkárelhárítás vonatkozásában,
- települési vízkár elhárítási tervek készítése,
- megvalósíthatósági tanulmányok, üzleti tervek, megalapozó tanulmányok készítése,
- energetikai átvilágítások / tanúsítványok készítése,
- Integrált településfejlesztési Stratégiák készítése.

2., A TOP Plusz forrásainak felhasználása során ellátandó feladatok:

- A megyére jutó forráskeretek felhasználásának megtervezése,
- A Terület és Településfejlesztési Operatív Program megvalósítása során a program egyes pályázati kiírásai Pest Megye Integrált Területi Programjára épülő terület specifikus mellékleteinek elkészítése, amelyeknek fontos szerepük lesz az egyes projektek értékelése, döntés előkészítése során,
- részvétel a Döntés Előkészítő Bizottság munkájában,
- aktív részvétel a Megyei Foglalkoztatási Paktum programjának megtervezésében és végrehajtásában,
- részvétel a program előrehaladásának monitoringjában,
- a megye települési önkormányzatainak segítése a megvalósítandó programok, projektek előkészítésében, tervezésében és végrehajtásában,
- saját projektek megvalósítása.

3., Egyéb Operatív Program végrehajtása során ellátandó feladat:

- jelenlegi ismereteink szerint a megyei önkormányzatok az ágazati operatív programok megvalósításába nem kerülnek bevonásra.

4., A Gödi Különleges Gazdasági Övezet fejlesztése:

Pest megye Önkormányzata a helyi adóbevételekből származó források felhasználását az alábbiak szerint tervezi:

- A helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény 8. § (4) bekezdése alapján a gödi különleges gazdasági övezetből származó adóbevétel 97 %-át Pest Megye Önkormányzata elsődlegesen a gazdasági övezettel érintett települések (Csomád, Dunakeszi, Fót, Göd, Sződ) fejlesztése érdekében használhatja fel. A megyei önkormányzat közgyűlése által jóváhagyott támogatási rendelet értelmében a források

tervszerű és eredményes felhasználása érdekében négy alapot hozott létre. Az éves adóbevétel alapok közötti felosztásáról a megyei közgyűlés dönt.

- A Településfejlesztési alap elsődlegesen településfejlesztési feladatokra, illetve az ezzel kapcsolatban közvetlenül felmerülő költségekre fordítható.
- A Gödi útfenntartási és -fejlesztési alap – kizárólag Göd város területén – közutak kialakítására, fejlesztésére és karbantartására, valamint az e tevékenységekkel kapcsolatban közvetlenül felmerülő tevékenységek finanszírozására használható fel egyedi támogatási kérelmek útján.
- A Gödi zöld-fenntarthatósági alap – szintén Göd város területén – zöld infrastruktúra fejlesztésekre, a környezeti ártalmak, a környezetterhelés csökkentésére vagy megszüntetésére irányuló beavatkozásokra, továbbá a természeti értékek megőrzését és védelmét szolgáló beavatkozásokra használható fel.
- A Civil támogatási alap az érintett települések, illetve azokkal határos településeken működő civil és egyházi szervezetek tevékenységeinek megvalósításához biztosít forrást, pályázati úton.

17.2 A végrehajtás feltételrendszere, a rendelkezésre álló erőforrások

A program végrehajtásában Pest Megye Önkormányzata elsősorban saját hivatala, illetve a tulajdonában lévő gazdasági társaságok meglévő kapacitásaira épít. A feladatok konkretizálódása alapján ezek a kapacitások tovább bővíthetők, a szükségletek függvényében. Esetenként, illetve speciális szakértelem igénye esetén természetesen külső szolgáltató cégek és szakemberek szakmai közreműködése is igénybe vehető.

A programok megvalósítása során a megye építeni szeretne a megye települései, szakmai szervezetei, vállalkozásai, civil szervezetei együttműködésére, az agglomerációt és a régió gazdaságfejlesztését érintő ügyekben, programok tekintetében a Fővárossal való szakmai együttműködésre, a határon átnyúló programok vonatkozásában pedig a környező megyékkel való közös tervezésre és megvalósításra.

17.2.1 A Pest Megyei Önkormányzati Hivatal rendelkezésre álló kapacitásai

Elnöki és Területfejlesztési Iroda	
<ul style="list-style-type: none"> - ellátja a területfejlesztési törvényben és más jogszabályokban meghatározott végrehajtási és koordinációs tervezési feladatokat; - ellátja az Európai Unió pénzügyi alapjai vagy hazai források támogatásával megvalósuló projektekkel kapcsolatos feladatokat, figyelemmel kíséri a pályázati lehetőségeket, - előkészíti a közgyűlés területfejlesztési ügyekkel foglalkozó bizottsága véleményezési vagy döntési hatáskörébe utalt ügyekkel kapcsolatos döntési javaslatokat, - ellátja az Önkormányzat részvételével működő európai területi társulások, térségi fejlesztési tanácsok és más területfejlesztéssel összefüggő szervezetek ügyeinek intézését 	<p>Szakmai végrehajtásban közreműködők:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1 fő irodavezető, jogász-közgazdász 1 fő területfejlesztési referens, geográfus-regionális elemző 1 fő területfejlesztési referens, geográfus-terület és településfejlesztő 1 fő megyei főépítész 1 fő területrendezési és területfejlesztési referens, okl. tájépítész mérnök, terület- és településfejlesztő szakértő és szakmérnök 2 fő területfejlesztési referens igazgatásszervező

Gazdaságfejlesztési Iroda

- ellátja a megyei önkormányzat területfejlesztési törvényben meghatározott gazdaságfejlesztési feladatait;

kapcsolatot tart a megyei kamarákkal, vállalkozói szervezetekkel;

- ellátja a különleges gazdasági övezetről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2020. évi LIX. törvényben meghatározott, önkormányzati, valamint elnöki és jegyzői feladat-és hatáskörök megvalósításával kapcsolatos előkészítő, eljárási és végrehajtási feladatokat;

- ellátja a különleges gazdasági övezetben fekvő megyei önkormányzati ingatlan-vagyongazdálkodásával és fejlesztéssel összefüggő feladatokat,

- gondoskodik az övezetre vonatkozó fejlesztések tervezési, végrehajtási feladatainak ellátásáról.

Szakmai végrehajtásban közreműködők:

1 fő irodavezető, jogász, igazgatásszervező

1 fő külső szakértő építész

A megyei területfejlesztési program végrehajtásában a jogi, törvényességi, szervezési, koordinációs, pénzügyi és számviteli tevékenységek ellátására útján az alábbi további irodák működnek közre:

Jegyzői Iroda

- ellátja a közgyűlések előterjesztések törvényességi vizsgálatával kapcsolatos feladatokat,

- figyelemmel kíséri az önkormányzati rendeletek alkalmazását, a határozatok végrehajtását,

- ellátja és szervezi a jegyző feladatainak koordinálását,

- segíti, koordinálja a jegyző által meghatározott feladatokat,

- kapcsolatot tart a hivatal valamennyi irodájával, szervezeti egységével,

- figyelemmel kíséri a jogszabályi változásokat,

- előkészítő tevékenységet végez szabályzatok, elnöki vagy jegyzői utasítások, önkormányzati rendeletek és határozatok tekintetében,

- intézi – a jogszabályszerű adatvédelem biztosítása mellett – a hivatal köztisztviselőinek, munkavállalóinak személyzeti ügyeit, és az ezzel kapcsolatos bérigazgatási feladatokat, vezeti a közszolgálati nyilvántartást,

- támogatja a köztisztviselők irányított képzését, továbbképzését.

Gazdasági Iroda

- ellátja a költségvetési tervezéssel, végrehajtásával, előirányzat-felhasználásával összefüggő feladatokat, ezen belül a működtetéssel, beruházással, a vagyon használatával, hasznosításával, a munkaerő-gazdálkodással kapcsolatos pénzügyi és számviteli feladatokat, továbbá a beszámolási kötelezettséggel, az adatszolgáltatással kapcsolatos összefoglaló és a saját szervezetére kiterjedő feladatokat;

- ellátja a Hivatal fenntartásával, működtetésével kapcsolatos ellátmányozási, műszaki, karbantartási feladatokat.

17.2.2 A Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft. rendelkezésre álló kapacitásai

1999 - ben történt megalapítása óta segíti Pest megyében a területfejlesztési feladatok ellátását a Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft. A szervezet kezdeti feladata a Pest Megyei Területfejlesztési Tanács, annak Bizottságai munkájának szervezése, előkészítése, a megyei szintre decentralizált fejlesztési keretek (CÉDE, TEKI, TFC, Vis-maior) pályázati rendszerben történő kezelése, valamint a

Tanács döntéseinek előkészítése és végrehajtása volt. Közreműködött a pályázati rendszerek, feltételek kidolgozásában, pályázatok kiírásában, a beérkezett pályázatok kezelésében, döntés előkészítésében, szerződéskötésekben, részt vett a pályázati keretből támogatott beruházások ellenőrzésében. 2012 óta immár Pest Megye Önkormányzata 100%-os tulajdonában végzi a Kft. A feladatait. A Kft. számos, a területfejlesztéshez kapcsolódó feladatot lát(ott) el az elmúlt több, mint húsz éves működése során, többek között az alábbiakat:

- együttműködött a megyében 1996- 2012 között működő fejlesztési tanácsokkal (KMRFT, BAFT, DTFT, stb.) és kistérségi társulásokkal, települési önkormányzatokkal, illetve más szakmai, civil szervezetekkel és vállalkozókkal,
- a megyén belül koordinációs feladatokat látott és lát el, melynek keretében többek között részt vett és részt vesz a megyei fejlesztési programok kidolgozásában,
- 2003 tavaszán lebonyolította a statisztikai kistérségi lehatárolás módosítását, 2004 őszén a Közigazgatási Hivatallal közösen a kistérségi társulások átalakulását, valamint a Kistérségi Egyeztető Fórum és Civil Egyeztető Fórum felállítását,
- nemzetközi szakmai kapcsolatokat ápolt, EU-s pályázatok kidolgozásában vett részt együttműködő szervezatként, vagy önálló pályázóként,
- a Pro-Régió Nonprofit Kft.-vel együttműködésben a KMRFT hazai támogatási rendszerének pályázatainak végezte az ellenőrzését,
- ugyan nem kapcsolódik szorosan véve a területfejlesztéshez, de az EU regionális politikájával összefüggésben, valamint a megye lakosságának csatlakozásra való felkészítése, hiteles EU-s tájékoztatása érdekében 2000. őszén Pest megye Önkormányzatával közösen megnyitotta, és azóta is sikeresen működteti a Pest Megyei Európai Információs Pontot, amely 2005 óta Europe Direct Információs Hálózat Pest Megyei Európai Információs Pont néven várja az érdeklődőket.
- tervező, véleményező és javaslattevő feladatot látott el és lát el napjainkban a megyét érintő fejlesztési programok és stratégiák vonatkozásában,
- részt vett/vesz a pest megyei 80 milliárd Ft-os kompenzációs keret felhasználásának megtervezésében, végrehajtásában,
- részt vesz az európai uniós programokhoz, és a hazai fejlesztési forrásokhoz kapcsolódó megyei tervek készítésében, azok végrehajtásában.

Rendelkezésre álló humán erőforrás:

Szervezeti egységek, feladatkörök	A felsorolt szervezeti egységekben, feladatkörökben foglalkoztatottak végzettsége, kompetenciái
Ügyvezető	1 fő, egyetem, okleveles közigazda, EU szakos szakközigazda
Projekt management és pályázati iroda (Önkormányzati VEKOP projektek managementje, kompenzációs forrásokra beérkező pályázatok szakmai értékelése, megvalósult projektek monitoring folyamatában való részvétel, helyszíni ellenőrzések)	5 fő egyetemi és főiskolai végzettség, az alábbiak szerint: - 3 fő közigazdász, - 2 fő geográfus, területfejlesztő
Gazdasági Iroda (Könyvelés, munkaügyi feladatok, európai uniós projektek könyvelése és beszámolóinak elkészítése)	1 fő gazdasági vezető, egyetemi végzettség, 1 fő pénzügyi ügyintéző rész munkaidőben, egyetemi végzettség
Europe Direct Pont (Európai Uniós tájékoztatási központ, szakmai programok szervezése és megvalósítása, EU-s tanórák tartása, vetélkedők szervezése)	1 fő főállású irodavezető, egyetemi végzettség, 1 fő megbízási szerződéses munkatárs egyetemi végzettség

Tervezési és Befektetés Ösztönzési Iroda
(Település, térségi, megyei fejlesztési programok tervezése, pályázati kiírások tervezése, beruházás ösztönzés)

1 fő egyetemi végzettség

17.2.3 A Pro Regio Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési és Szolgáltató Nonprofit Kft. rendelkezésre álló kapacitása

A Pro Regio Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési és Szolgáltató Kht. 2000 júniusában alakult, mint a Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési Tanács felügyelete alatt működő koordinációs szervezet. 2009. január 1-től Kft.-ként, Pro Regio Nonprofit Közhasznú Kft. néven, 2019. július 2-től Pro Regio Nonprofit Kft. néven működik tovább. 2014. január 1. napjától a területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény módosítására tekintettel a Társaság a Fővárosi Önkormányzat és Pest Megye Önkormányzata közös tulajdonába került.

A 2000-es évek elején a Pro Régió Ügynökség részt vett hazai költségvetési forrásból finanszírozott (TEUT, TRFC stb.) pályázati rendszerek kezelésében, majd az Uniós csatlakozást követően a 2004-2006-os RTOP végrehajtásában.

A 2007-2013 programozási időszakban a Pro Régió Ügynökség Közreműködő szervezeti (KSZ) feladatokat látott el, amely fontos tapasztalatokkal gazdagította a cég szakmai hátterét. Az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások felhasználásának rendjéről Közép-magyarországi operatív program (KMOP) végrehajtásában közreműködő szervezetek kijelöléséről szóló 4/2011. (I.28.) Korm. rendelet jelölte ki az Ügynökséget erre a feladatra.

2014. április 15-től hatályba lépő módosítása alapján – az addig ellátott feladatok mellett – az Ügynökség került kijelölésre az ESZA Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft., valamint a MAG – Magyar Gazdaságfejlesztési Központ Zrt. által korábban kezelt KMOP-s intézkedéseinek Közreműködő Szervezeti feladatainak ellátására. A hivatkozott feladatokat a Társaság 2017. áprilisáig látta el.

A Pro Régió jelenleg tervező és tanácsadó céggént működik, amely településtervezési és -rendezési szolgáltatásokat biztosít az önkormányzati ügyfélkör számára, illetve projekt előkészítési és projekt menedzsment tanácsadással segíti az önkormányzati és vállalati ügyfelek fejlesztési elképzeléseinek megvalósítását.

A Pro Régió Ügynökségnek aktív állományban 25-30 munkavállalója van, amelyet egy széles szakértői háló egészít ki, amelyből a feladat ellátásához szükséges szaktudás, jogosultsági elvárás függvényében von be kapacitást.

Rendelkezésre álló humán erőforrás:

Szervezeti egységek, feladatkörök	A felsorolt szervezeti egységekben, feladatkörökben foglalkoztatottak végzettsége, kompetenciái
Cégvezetés ügyvezető	1 fő, főiskola, gépészmérnök, közgazdász, mérlegképes könyvelő
szakmai igazgató	1 fő, egyetem (PhD), geográfus, terület- és településfejlesztő
Gazdasági iroda	1 fő irodavezető, főiskolai végzettség,
- gazdálkodási és üzemeltetési feladatok;	1 fő munkatárs közgazdász végzettség,
- humánerőforrás-menedzsment;	1 fő recepciós érettségi végzettség
- koordináció;	
- kommunikáció.	

Szervezeti egységek, feladatkörök	A felsorolt szervezeti egységekben, feladatkörökben foglalkoztatottak végzettsége, kompetenciái
<p><u>Tervezési Iroda</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - a Tulajdonosi jogok gyakorolójának a területfejlesztést érintő döntéseinek támogatása; - településtervezési, településfejlesztési stratégia és koncepcióalkotási, szabályozási illetve településrendezési szolgáltatások biztosítása; - kapcsolattartás Közép-Magyarország területfejlesztésben résztvevő érintettekkel; - új piaci lehetőségek feltárása, kialakítása; - a fentiekhez kapcsolódó dokumentációs és irattározási feladatok ellátása; - terület- és településfejlesztési kutatás, elemzés szakmai kiadványok készítése. 	<p>1 fő tervezési irodavezető egyetemi végzettség,</p> <p>1 fő vezető tervező egyetemi végzettség, valamint</p> <p>5 fő projektmenedzser egyetemi végzettség</p>
<p><u>Tanácsadási Iroda</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Tulajdonosi jogok gyakorlója részére szakmai előterjesztések elkészítése, a Tulajdonosi jogok gyakorolójának a területfejlesztést érintő döntéseinek támogatása; - kapcsolattartás közép Magyarország területfejlesztésben résztvevő érintettekkel; - nemzetközi projektek előkészítése, végrehajtása; - közép Magyarország és tágabb környezete szereplőinek folyamatos tanácsadás, továbbképzés biztosítása; - a térség fejlődését biztosító projektek azonosítása, generálása; - a térség önkormányzati, civil és vállalkozói szférája projektfejlesztési tevékenységének szakmai támogatása, a projektek feldolgozása; - projektfejlesztési, pályázatírási és projektmenedzsmet szolgáltatások biztosítása; - pénzügyi tervezési, költség-haszon elemzési feladatok; - projektek, támogatási rendszerek monitoring és értékelési szolgáltatások biztosítása; - projektfinanszírozással támogatási és fejlesztési alapok kialakításával, működtetésével kapcsolatos szolgáltatások nyújtása; - új piaci lehetőségek feltárása, kialakítása; - projektadatbázis működtetése, projektfejlesztés ösztönzése; - a pályázati felhívások kidolgozásával és egyeztetésével kapcsolatos feladatok szakmai támogatása; - részvétel a hazai költségvetési forrásból finanszírozott fejlesztések fenntartásának ellenőrzésében, a kapcsolódó szerződések lezárásában; - dokumentációs és irattározási feladatok ellátása; - a hazai pályázattal kapcsolatos adatbázisok elkészítése, feltöltése és kezelése; 	<p><u>Menedzsmet csoport:</u></p> <p>1 fő csoportvezető egyetemi végzettség, valamint</p> <p>7 fő projektmenedzser az alábbiak szerint:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 5 fő egyetemi, - 2 fő főiskolai végzettség. <p><u>Tanácsadási csoport:</u></p> <p>1 fő csoportvezető egyetemi végzettség, valamint</p> <p>8 fő projektmenedzser az alábbiak szerint:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 7 fő egyetemi, - 1 fő főiskolai végzettség.

Szervezeti egységek, feladatkörök	A felsorolt szervezeti egységekben, feladatkörökben foglalkoztatottak végzettsége, kompetenciái
<ul style="list-style-type: none"> - köz- és lakóépületek energiahatékonysági korszerűsítésének végrehajtásával, előkészítésével kapcsolatos feladatok támogatása; - területhasználati, illetve településfejlesztési tevékenységekhez szakmai háttérelmzési és szabályozásalkotási, -felülvizsgálati szolgáltatások nyújtása. 	

17.2.4 Együttműködő szervezetek

Pest Megye Önkormányzatával együttműködő szervezetek a tervezés folyamata során magában a tervezésben és a társadalmi egyeztetések terén is segítséget nyújtottak. Ezek a szervezetek szakmai közreműködőként a megvalósítás folyamatában is részt kívánnak venni, a megyei önkormányzattal pedig számít azok konstruktív együttműködésére.

Az együttműködő szervezeteket a Stratégiai Program munkarész 9.2 fejezete tartalmazza.

17.3 Az ellenőrzés rendszere

A Pest Megyei Területfejlesztési Program végrehajtása során biztosítani szükséges azokat a folyamatokat, melyek megmutatják a program előrehaladását.

1. Az **ex-ante** (előzetes) értékelés egy tervezés alatt / megvalósítás előtt álló program értékelési dokumentuma. Ennek céljai, feladatai az alábbiak:
  - elérni kívánt, számszerűsített célok kijelölése,
  - a kijelölt célok társadalmi-gazdasági megalapozottságának vizsgálata;
  - a költségvetési források optimalizálása;
  - fejlődési lehetőségek meghatározása;
  - a program várható hatásainak eredményeinek prognosztizálása.
2. A **mid-term** (időközi) értékelés célja adott – végrehajtás alatt álló program eredményeinek időközi értékelése. A mid-term értékelés azt vizsgálja, hogy sikerül-e / sikerülhet-e a programidőszak végéig kitűzött célokat teljesíteni. Amennyiben a célok teljesülése veszélyben forog a mid-term értékelés javaslatokat tesz a célok elérést segítő intézkedésekre, illetve szükség esetén a célértékek módosítására.
3. Az **ex-post** (utólagos) értékelés a projektek / program végrehajtását és befejezését követően készülnek. Az utólagos értékelés vizsgálja a források felhasználásának mértékét, a végrehajtás módját, a program eredményességét és hatékonyságát, a társadalmi-gazdasági hatásait, illetve hogy az eredeti célkitűzéseket sikerült-e elérni / teljesíteni. Az elemzés az elmúlt időszak eredményeinek számbavétele mellett inputokat ad későbbi programok, akciótervek, útmutatók tervezéséhez.
4. Az **On-going** (folyamatos) értékelés némiképp eltér a fent felvázolt értékeléstípusoktól. Legfontosabb jellemzői az alábbiak:

- Az értékelés nem egy adott időpontban történik, hanem folyamatosan / periodikusán;
- Folyamatosan követi a megvalósulás menetét, adott program céljainak megvalósulását;
- Folyamatosan elemzi az elért outputokat és eredményeket.

A bemutatott módszerek közül Pest megye az **ex-ante** és **ex-post** értékelési módszereket kívánja használni.

Az előrehaladás megfelelőségét minősítő szervezet az önkormányzat Területfejlesztési Bizottsága, vagy adott esetben új bizottságként a Monitoring Bizottság.

18 Környezeti értékelés

Mivel a Program társadalmi egyeztetése nem zárult le, így a Stratégiai Környezeti Vizsgálat megállapításai is csak a dokumentum elfogadása esetében tekinthetők véglegesnek.

18.1 A területi hatásvizsgálat kidolgozásának ismertetése

A 2020-2021 évek egyik kiemelt feladata a 2021-27-es időszakra szóló új területfejlesztési program kialakítása. A területi tervek aktualizálása a 2021-2027 közötti uniós tervezési időszak fejlesztési dokumentumainak tervezését és (elsősorban a területi operatív program) végrehajtását is támogatja.

A területi, megyei területfejlesztési tervezési folyamat az alábbi főbb feladatokból áll:

- A helyzetfeltáró, helyzetértékelő dokumentumok frissítése, elkészítése
- A területfejlesztési koncepció felülvizsgálata és módosítása
- A területfejlesztési program megújítása, összeállítása
- A területi hatásvizsgálat készítése
- A környezeti vizsgálat készítése
- A 2021-2027 közötti programozási időszak megyei integrált területi programjának összeállítása
- A tervezési folyamat során a partnerség biztosítása

I.1 A területi hatásvizsgálat kidolgozásának folyamata

A Pest Megyei Önkormányzat 2021-2027-es programozási időszakra vonatkozó területfejlesztési tervezési feladataihoz, a területfejlesztési dokumentumok elkészítéséhez fontos a várható hatások vizsgálata.

A területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009 Korm. rendelet 9. § (1) bekezdése előírja, hogy a területfejlesztési tervek megalapozására területi (környezeti, társadalmi és gazdasági) hatásvizsgálatot kell készíteni. A hatásvizsgálat tartalmi követelményeit a rendelet 9. melléklete sorolja fel.

Az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet alapján a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvényben meghatározott területi tervek, így a megyei területfejlesztési koncepció és területfejlesztési program esetében is kötelező a stratégiai környezeti vizsgálat (SKV) lefolytatása. A 218/2009 Korm. rendelet 9. § (2) bekezdés szerint az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I. 11.) Korm. rendelet (2/2005. Korm. rendelet) alapján elkészített környezeti értékelés a területi hatásvizsgálat környezeti szempontú elemzésének minősül.

A Megyei Területfejlesztési Program összetett, azaz a gazdasági-társadalmi és természeti környezet teljességét lefedő jellege, továbbá a fejlesztéspolitikára gyakorolt meghatározó szerepe egyaránt indokoltá teszik, hogy a dokumentum valamennyi olyan szempontot, amelyek az itt élők életfeltételeinek és életminőségének hosszú távú fennmaradását, illetve fenntartását garantálják kiemelt hangsúllyal kezeljen és valamennyi részében következetesen érvényesítsen.

18.2 A területi hatásvizsgálathoz felhasznált információk leírása

A hatásvizsgálat készítése során az alábbi dokumentumok kerültek felhasználásra:

- Pest Megye Területfejlesztési Konceptió Helyzetfeltárás–Felülvizsgálat
- Pest Területfejlesztési Konceptió Javaslattevő Fázis–Felülvizsgálat
- Pest Megye Területfejlesztési Program 2021-2027

18.3 A környezeti értékelés megállapításainak összegzése

A környezeti hatásvizsgálat megállapítja, hogy abból fakadóan, hogy a Programnak – a dokumentum-tervhierarchiában elfoglalt helyének megfelelően – nem feladata a tervezett intézkedések projektszintű programozása, sem az intézkedések helyszíneinek konkrét megjelölése, **a legtöbb esetben nem határozhatók meg pontosan és egyértelműen az egyes beavatkozások, beruházások környezeti elemekre, rendszerekre gyakorolt hatásai, sem az egyes élőhelyek, ökoszisztéma szolgáltatások konkrét érintettsége, „csak” azok várható irányai.** E jelenséget erősíti, hogy több fejlesztési irány esetében (pl. technológiafejlesztés, megújulóenergia-hasznosítás) az intézkedések megfogalmazása technológia-semleges, pedig éppen annak típusa határozná meg a várható környezeti hatások irányát és mértékét. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy a Program megvalósulásának várható környezeti hatásai – legalább fő vonalaikban – ne lennének megbecsülhetők a dokumentum aktuális részletezettsége alapján, de mindenképpen felhívják a figyelmet a körültekintő, a környezeti szempontokat lehető legnagyobb mértékben érvényesítő végrehajtás jelentőségére. Az alábbiakban a Program környezeti vizsgálata során azonosított főbb hatások vázlatos összegzését nyújtjuk.

A talajok és termőföldek a védelme hangsúlyos szerepet kapott a Programban. Több intézkedéscsoport elősegíti a precíziós mezőgazdasági gyakorlatok elterjedését, a talajkímélő biogazdálkodás támogatását, illetve hangsúlyos szerepet kapnak a helyzetelemzésben azonosított talajdegradációs folyamatok kezelését célzó intézkedések: talajerőpótlás, erózió csökkentése, talajszennyezések felszámolása, megelőzése stb. A fő célkitűzések és intézkedések környezeti szempontból megfelelőek, az SKV az intézkedések hatékonyságának növelése érdekében tett javaslatokat. A talajokat terhelő beruházások elsősorban a közlekedési infrastruktúra fejlesztésekhez kapcsolódnak.

A felszíni- és felszín alatti vizek tekintetében a Program – a helyzetelemzésre alapozva – megfelelően beazonosította a klímaváltozásból eredő szélsőséges vízrajzi eseményeket, mint kezelendő problémát, illetve az intézkedések között is több kiemelten célozza a probléma kezelését. A csapadékvíz-gazdálkodás megfelelő súllyal szerepel a Programban, illetve a szennyvíztisztítással és ivóvizekkel kapcsolatos intézkedések is megjelennek. A vízvisszatartás, mint területi vízgazdálkodási gyakorlat is megfelelő mértékben megjelenik a dokumentumban, ugyanakkor a hévizekkel, termálvizekkel kapcsolatos, jellemzően energetikai fejlesztési elképzelések vízgazdálkodási (használt termálvíz elhelyezése) vonzata és ennek környezeti hatásainak mérséklése nem elégséges. Az SKV több javaslatot tett a termálvizek kérdéskörében, illetve az egyéb természetes vizeket érő hatások mérséklésével kapcsolatosan is.

A levegőtisztaság-védelem, továbbá a zaj- és rezgés elleni védelem nem minősülnek hangsúlyosnak a Programban. Célzottan e területekre irányuló fejlesztéseket csak a Program negyedik prioritása alatt szereplő „Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása” intézkedés egyik beavatkozása („Környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelem”) tartalmaz. Az említett beavatkozás mellett azonban számtalan további olyan fejlesztési irányt is

tartalmaz a Program, amelyek a lokális légszennyező-anyag és zajterhelés emelkedéséhez vezethetnek. Abból a feltételezésből kiindulva, hogy csak a környezetvédelmi előírásoknak megfelelő, szükség esetén környezetvédelmi engedéllyel rendelkező tevékenységek betelepülésére kerülhet sor, azok minden bizonnyal nem eredményeznek a vonatkozó jogszabályokban meghatározott határértékeket meghaladó mértékű, pontszerű forrásból származó károsanyag-kibocsátást. Nem lehet eltekinteni ugyanakkor a gazdaság növekedésével, új beruházásokkal járó forgalombővülés légszennyezőanyag-kibocsátásra gyakorolt hatásaitól sem, ami lokálisan és időszakos jelleggel a légszennyező anyagok koncentrációjára vonatkozó egészségügyi határértékek túllépését is eredményezheti. A közlekedésfejlesztésen belül valamennyi olyan beavatkozás, amely az egyéni motorizált közlekedés visszaszorítását célozza (közösségi közlekedés, kerékpáros infrastruktúra fejlesztése), a közúti forgalom és ezáltal közlekedési eredetű károsanyag-kibocsátás mérséklését eredményezi. A települési levegőminőség-védelem szempontjából kitüntetett jelentőséggel bír az elektromos meghajtású járműállomány bővítése, valamint a fűtési célú megújulóenergia-hasznosítás térnyerése, a Program azonban – üdvözlendő módon – mindkét fejlesztési irányt támogatja.

Az **élőhelyeket, élővilágot, ökoszisztéma szolgáltatásokat** ugyanakkor a vonalas közlekedési infrastruktúra, valamint a nagyobb telephelyek létesítése, továbbá a turisztikai fejlesztések az élőhely-fragmentáció, elszigetelődés, zavarás, szennyezés, területfoglalás révén kedvezőtlenül érintheti. A hatások mérséklése vagy elkerülése a körültekintő tervezéssel megvalósítható, amelyre az SKV konkrét javaslatokat fogalmazott meg. Ugyanakkor előremutató, hogy a Programban több intézkedés is elősegíti az élőhelyek fennmaradását, sőt az *Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért* prioritás intézkedéseinek döntő többsége közvetett vagy közvetlen módon javító hatású lehet. A Natura 2000 hatásbecslés a hatályos és hozzáférhető Natura 2000 Fenntartási Tervek figyelembevételével készült.

Az **épített környezet megóvása** összességében kellő hangsúllyal jelenik meg a dokumentumokban. A beavatkozások ugyanakkor jelentős hatással lehetnek a települések épített környezetére, amelyek elsősorban a fizikai létesítmények, infrastruktúrák építése, korszerűsítése, azok megjelenése, települési feltárulása, valamint a megvalósult létesítmények üzemeltetése, a kapcsolódó infrastruktúrák működése révén érvényesülnek. A beépítettség fokozódásával degradálódhatnak a védett zöldfelületi elemek, ex lege védett elemek, valamint a hagyományos épített környezet, a kulturális örökség, a műemléki és a régészeti értékek egyaránt.

A Programban foglalt intézkedések kétféle szempontrendszer mentén hozhatók kapcsolatba az **éghajlat változásával**, egyrészt az emisszió, illetve elnyelés révén közvetlenül befolyásolják a légköri üvegházhatású gáz koncentráció alakulását, másrészt elősegítik, vagy hátráltatják az éghajlatváltozás már elkerülhetetlen következményeihez való alkalmazkodást. A Program egyes prioritási tengelyei alá tartozó intézkedések eltérő jellegű, illetve mértékű hatást váltanak ki e két szempontrendszer mentén, továbbá számos olyan is akad közöttük, amelyek hatásait – mind irányukat, mind mértéküket tekintve – a végrehajtás jelen tervezési fázisban még nem ismert körülményei determinálják. Így pl. a vállalozói szektor fejlesztését, üzleti infrastruktúrájának, telephelyi adottságainak javítását célzó beavatkozások összesített környezeti hatását jórészt az dönti el, hogy mely ágazatok milyen célú fejlesztései valósulnak meg a következő években. Ugyanakkor a vállalkozások fejlesztése végső soron a termelés bővülését, ezáltal többlet-energiafelhasználást és minden bizonnyal magasabb üvegházgáz-emissziót eredményez, amelynek mértéke azonban korszerű technológiai megoldásokkal, a körkörös gazdasági szemlélet érvényesítésével jelentősen mérsékelhető, ahogy arra a Program is javaslatokat fogalmaz meg. A közlekedési infrastruktúrában belül a közúthálózat-fejlesztések esetében nem lehet eltekinteni attól, hogy azok minden esetben magukban hordozzák a forgalomnövekedés és ezáltal üvegházhatású gáz kibocsátás emelkedésének lehetőségét, míg a vasút, kerékpáros és közösségi közlekedés fejlesztése lehetőséget teremt a közlekedési igények alacsony emissziójával járó módokon történő kielégítésére. A turizmus – az általa generált közlekedési igények kielégítése, a szálláshelyek és a turisztikai attrakciók energiafelhasználása révén – gyakorlatilag minden esetben szintén az emisszió növekedésével jár, amelynek mértéke azonban jelentős eltéréseket mutat a különböző turizmusfajták

esetében. A megye agrárszektorának fejlesztésére irányuló intézkedés nem jeleníti meg hangsúlyosan az e forrásból származó emisszió mérséklésének szükségességét és lehetőségeit. Végül az „Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért” prioritás alatt megvalósuló intézkedések egyértelműen az üvegházhatású gázok mérséklésének és a várható éghajlati változásokhoz való alkalmazkodás irányába hatnak.

Tekintettel arra, hogy a környezeti elemek, rendszerek állapota minden esetben direkt vagy indirekt módon befolyásolja az emberek egészségi állapotát vagy életminőségét, megállapítható, hogy az intézkedések és beavatkozások szinte mindegyike – ha csak közvetve is – hatással van az **emberi egészségre**. Az energiatakarékosági és -hatékonysági beavatkozások, megújulóenergia-hasznosításra, közösségi, kerékpáros és vasúti infrastruktúrára irányuló fejlesztések többek között a por és a toxikus anyagok kibocsátásának mérséklését is eredményezik; az épületek szigetelése, fűtés-korszerűsítése – megfelelő légcseré biztosításával – a beltéri komfortot és levegőminőséget is javítják. A Program intézkedéseinek pszichés és egészségvédelmi hatásai is döntően kedvezők (foglalkoztatás, kerékpáros fejlesztések, energiahatékonyság, elérhetőség, hozzáférés javulás). Ugyanakkor az új közlekedési, ipari, szolgáltató létesítmények mentén lokálisan – és az építkezések idején átmeneti jelleggel – potenciálisan megemelkedő levegő- és zajterhelés környezetegészségügyi szempontból kedvezőtlennek minősül. Az egészségügyi hatások tárgyalása során ugyanakkor mindenképpen említést érdemel, hogy a Program magának az egészségügyi ellátórendszernek a fejlesztésére vonatkozóan is előirányoz beavatkozásokat.

A Program kisebb mértékű pozitív hatás gyakorol a **környezettudatosságra**. Az épített fizikai környezetben jelenlevő modern környezetbarát megoldások és a közösségi cselekvések is ösztönző hatással lehetnek az egyének magatartására. A helyi identitás növelése, az egyének és a lakóhely közötti kapcsolat erősítése szintén motiválhat a fenntartható, környezettudatos környezethasználatra. Az anyag- és energiatakarékos technológiák elterjesztése, a háztartási, közintézményi energiaigények mérséklése kedvező hatást gyakorol a környezettudatosságra, s a megújuló energiahordozók elterjesztése is elősegíti a környezet- és energiatudatos szemlélet kialakulását.

Összességében tehát megállapítható, hogy az energia- és anyag ciklusok térségen belüli zárásának igénye, a helyi és térségi erőforrások helyben történő használata, a közösségi közlekedés, illetve a környezetbarát közlekedési módok fejlesztése, valamint az energiahatékonysági, energiatakarékos beavatkozások, illetve megújuló energiafelhasználás mértékének növelése az erőforrásokkal való takarékos bánásmód szempontjából alapvetően mind-mind előrelépést jelent. Ugyanakkor nem hagyható szó nélkül az, hogy a gazdasági növekedés előmozdításának mindent átható, horizontális célja éppen a fenntartható fejlődés ellen hathat.

19 A teljesítés-igazolás követelményrendszerének kialakítása

A Program beavatkozások között kiemelten említi a Gödi Különleges Gazdasági Övezetet, amelynek kapcsán a megyei önkormányzat feladata a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (a továbbiakban: Törvény) 8. § (4) bekezdése alapján Pest Megye Önkormányzata saját bevételét képező helyi adóbevételből a Göd város közigazgatási területén különleges gazdasági övezet kijelöléséről szóló 294/2020. (VI. 18.) Korm. rendelet 2. § (2) bekezdése szerint a beruházással közvetlenebbül érintett települések (a továbbiakban: övezeti település), valamint más Pest megyei település fejlesztéseinek támogatása. Az ennek keretében az övezet településeinek fejlesztéséhez nyújtott önkormányzati támogatások felhasználásának szabályait Pest Megye Önkormányzata Közgyűlésének az önkormányzati támogatásokról szóló 14/2020. (X.5.) önkormányzati rendelete tartalmazza. A támogatások elszámolásának részletes előírásairól a jogszabály 7. pontjának 21-23§ rendelkezik.

20 MELLÉKLETEK:

20.1 Ábrajegyzék:

1. ábra	Pest megye jellemzői (forrás: KSH).....	28
2. ábra	Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió célrendszere	37
3. ábra	A gazdaságfejlesztés speciális célterületei Pest megyében	38
4. ábra	Ferihegyi gazdasági övezet közvetlen hatásterülete.....	39
5. ábra	Pest megye üzleti infrastruktúra fejlesztésre alkalmas települései 2021-2027	88
6. ábra	Pest megye kiemelt turisztikai térségei 2021-2027	89
7. ábra	Körforgásos gazdaság modellje (forrás: EU Bizottság).....	93
8. ábra	Pest megye vízkárral veszélyeztetett térségei	126
9. ábra	Pest megye városhálózata	127
10. ábra	Köznevelési és egészségügyi infra-struktúra fejlesztés kiemelt térségei	143
11. ábra	Járásonkénti válaszolói aktivitás, 2020.....	160
12. ábra	A vállalatok digitális transzformációjáról szóló felmérés eredménye 2020 április	163

20.2 Táblajegyzék:

1. táblázat:	2021-2027 Operatív Programok.....	12
2. táblázat:	Közreműködők névsora	19
3. táblázat:	Kistérségi fórumok.....	22
4. táblázat:	Konceptió társadalmasítása kapcsán bevont véleményezők kimutatása.....	24
5. táblázat:	Stratégiai program tervezésének főbb határidői	27
6. táblázat:	A stratégiai célok és prioritások közötti kapcsolatok azonosítása	43
7. táblázat:	A Területfejlesztési Program végrehajtásában résztvevő szereplők és feladataik.....	71
8. táblázat:	A 2021-27-es időszak operatív programjainak indikatív forráskerete	73
9. táblázat:	A TOP Plusz prioritásainak Pest megyei indikatív forráskeretei.....	73
10. táblázat:	Területfejlesztési Operatív Program Plusz prioritásai és finanszírozó forrásaik	82
11. táblázat:	A vállalkozások problématerképe 2014-ben és 2021-ben (saját felmérés)	87
12. táblázat:	I. Prioritás Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása - Összefoglaló táblázat.....	97
13. táblázat:	Az intézkedések pénzügyi ütemterve.....	102
14. táblázat:	II. Prioritás: Szolidáris Pest megye, a társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségek komplex fejlesztése - Összefoglaló táblázat	112
15. táblázat:	Az intézkedések pénzügyi ütemterve.....	114
16. táblázat:	III. Prioritás: Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében	121
17. táblázat:	Az intézkedések pénzügyi ütemterve.....	123
18. táblázat:	IV. Prioritás: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért - Összefoglaló táblázat	136
19. táblázat:	Az intézkedések pénzügyi ütemterve.....	140
20. táblázat:	V. Prioritás: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradokat segítő megyei társadalom építése - Összefoglaló táblázat	152
21. táblázat:	Az intézkedések pénzügyi ütemterve.....	156

20.3 Rövidítések jegyzéke:

EMIR (Egységes Monitoring Információs Rendszer) – Az uniós támogatások felhasználását követő szoftver Magyarországon, mely segíti a pályázók, projektgazdák és támogatásközvetítésben részt vevő

központi szereplők egymás közti gyors kommunikációját, nyomon követi az eljárásrendi határidőket, segítségével naprakész monitoringot segítő adatok nyerhetők ki a pályázati rendszerből.

ERFA (Európai Regionális Fejlesztési Alap) – Az EU regionális politikájának finanszírozására létrehozott alapok közül a legjelentősebb, elsősorban infrastrukturális beruházásokat finanszíroz.

ESZA (Európai Szociális Alap) - Az EU regionális politikájának finanszírozására létrehozott további alap. A társadalmi felzárkózás és gazdasági jólét intézkedéseinek finanszírozását szolgálja.

GDP (Gross Domestic Product) - Bruttó Hazai Termék angol betűszava. A GDP az egy területen, adott idő alatt előállított végső felhasználásra szánt javak (termékek és szolgáltatások) összességének értéke.

GINOP Plusz (Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program) – Uniós forrásokat felhasználó, a gazdaság fejlesztésére koncentráció, ágazati megközelítésű operatív program Magyarországon a 2014-2020 időszakra vonatkozóan.

HUB - Regionális központ, csomópont.

IKT (Információs és Kommunikációs Technológiák) – A számítógép, a mobiltelefon, az informatika térnyerésével kialakult technológiai szektor összefoglaló neve.

K+F+I - Kutatás+Fejlesztés+Innováció

KA (Kohéziós Alap) - A Kohéziós Alap a hatalmas ráfordításokat igénylő, hosszútávon megtérülő környezetvédelmi és infrastrukturális beruházások támogatásának legfontosabb eszköze. A Kohéziós Alap forrásait az EU kevésbé tehető tagállamai számára különítették el.

KMR (Közép-Magyarországi Régió) – Budapest és Pest megye közös régiója.

LEADER (Liaison Entre Actions pour le Development de l'Economie Rurale) - Községi kezdeményezés a vidék gazdasági fejlesztése érdekében.

LLL (Lifelong Learning) – Élethosszig tartó tanulás angol betűszava. Az egész életet végigkísérő tanulási lehetőségek biztosítását, az emberi önnevelő, önkéntes, önképző képesség fejlődésének elősegítését támogató fejlesztések összességét értjük a programban alatta.

NFÜ (Nemzeti Fejlesztési Ügynökség) – 2014. január 1-vel megszűnt, tevékenységét az illetékes minisztériumok vették át.

PM (Pénzügyminisztérium) – A versenyképesség-, és innováció, foglalkoztatáspolitikai, államháztartás, adó-, és pénzügyek, tervezéskoordináció, gazdaságsszabályozásért felelős minisztérium.

P+R (Park and Ride): Községi közlekedési eszköz megállója közelében kialakított parkoló.

RAG (Regionális Támogatási Térkép) – A regionális támogatási térkép olyan jogszabályi rendelkezés, mely az ország egyes régiói, illetve a fejlett régiók esetében kisebb területi egységei számára meghatározza az ott beruházó vállalatok számára beruházási támogatásként nyújtható állami támogatás maximális mértékét.

RSD – Ráckevei (Soroksári) Duna-ág

SWOT (Strengths-Weaknesses-Opportunities-Threats) – Elemzési módszer, mely az erősségek, gyengeségek, lehetőségek, veszélyek azonosításával segíti a tervezés munkáját.

TDM (Turisztikai Desztináció Menedzsment) – Önálló szervezetek, melyek a 2008-as, és a 2011-es pályázati felhívást követően alakultak meg. Feladatuk egy-egy térség turizmusának szervezése.

TeIR (Területi Információs Rendszer) - Web alapú térinformatikai rendszer, amelynek szolgáltatásai az Interneten keresztül érhetőek el.

TEN-T - Transzeurópai Közlekedési Hálózat

TISZK – Térségi Integrált Szakképző Központ

TOP (Területi és Településfejlesztési Operatív Program) – Területi operatív program Magyarországon a 2014-2020 időszakban. A Közép-Magyarországi Régió kivüli régiókat fedi le.

VIS-Maior – Előre nem látott körülmény, vagy akadály.

20.4 Idegen kifejezések magyarázata:

Abszorpciós képesség: A területfejlesztésben használt jelentésében egy régió – jelen esetben Pest megye – képessége arra, hogy a rendelkezésre álló pénzügyi forrásokat (például európai uniós fejlesztési forrásokat) ténylegesen le tudja kötni, szabályszerűen fel tudja használni meghatározott üzleti vagy társadalmi célok érdekében végzett tevékenységek, beruházások támogatására.

Agglomerációs térség: A budapesti agglomeráció Budapest főváros körül kialakult településtömörülés, mely a magyar fővárost és a vele szorosan együtt élő, gazdasági, infrastrukturális, munkaerő piaci és szolgáltatási tekintetben egymásra utalt településeket foglalja magában. A budapesti agglomerációhoz hivatalosan tartozó 81 település felsorolását a budapesti agglomeráció területrendezési tervét rögzítő 2005. évi LXIV. törvény tartalmazza.

Agglomeráción túli területek: Jelen dokumentumban a budapesti agglomerációs gyűrűn kívül eső, de Pest megye határán belüli településeket értjük agglomeráción túli területek alatt; amely tartalmazza a Fővárostól távolabb eső városközpontokat, valamint a vidékies térségek legnagyobb részét.

Alkonyipar: Alkonygazdaság, a növekvő arányú idősödő népesség kulturális, rekreációs, közösségi aktivitásának megfelelő szolgáltatások, ellátások, lehetőségek biztosítása, életminőségének javítása. Komplex ágazat (hasonlóan a kreatív iparhoz, vagy az egészségiparhoz), amely a közszolgáltatások, a versenyszféra által kínált szolgáltatások széles körét fogja át. A területfejlesztésben szorosan kapcsolódhat a humán infrastruktúra ágazataihoz (egészségügyi, valamint szociális ágazatok), másrészt az egyes (elsősorban vidéki) térségek gazdasági szerepkörének újragondolásához, akár integrált módon, a rekreációs, turisztikai és szabadidő-gazdaság területeihez kapcsolva.

Brand: márka, márkanév, esetleg védjegy, különösen olyan, amely egy terméket vagy szolgáltatást (illetve egy származási helyet, például országot, régiót, kistérséget, települést) jól felismerhetően azonosítani tud.

City logisztika: A citylogisztika a belváros szervezett áruellátásának, szabályozott tehergépjármű-forgalmának együttes megvalósítása; rokon értelmű a városi logisztika, amely a citylogisztika kibővített fogalma; s magába foglalja a belvárosi logisztikát, a városi, a városkörnyéki, urbanizálódó térség logisztikai ellátását, kiterjed az agglomeráció optimális működésének támogatására, beleértve a kereskedelmen túl a személyek áramlását, az információk és szervezetek közötti kapcsolatokat, hatásokat. A sűrűn beépített, a teherforgalom és az árurakodást számára nehezen megközelíthető, raktározási szempontból korlátozott kapacitásokkal rendelkező terület és népesség ellátása sajátosan összetett feladat, egyben szakosodási lehetőség, amely sajátos üzleti modellt igényel a szolgáltatóktól. A területfejlesztésben kiemelt jelentőséggel bíró feladat a citylogisztika és a személyforgalom integrált fejlesztése; a városközpont és az agglomeráció egészére kiterjedő módon.

Csapágyvárosok: Budapesttől távolabbi, „gyűrűszerűen” elhelyezkedő középvárosok, technológiai, gazdasági (feldolgozóipari) és tudományos központok, melyek önmagukban is életképesek, saját vonzáskörzettel rendelkeznek – funkcionális várostérségek – így a körülöttük lévő teret alakítják és térségeik, valamint a nemzetgazdaság számára növekedési motorként funkcionálnak. Pest megye területfejlesztési koncepciója alapvető célkitűzésként határozza meg a központok közötti haránt-irányú kapcsolatok erősítését.

Emisszió: Levegőterhelés, az adott légszennyező forrásból időegység alatt kijutó szennyezőanyag mennyisége, amely a környezetre és az egészségre valószínűsíthetően káros hatást gyakorol. Mértékegysége: kg/h.

Gateway: Kapu, átjáró. A területfejlesztésben esetlegesen használt kifejezés, amikor egy térség, platform, vagy éppen támogatott programmal kapcsolatban (pl. az Európai Bizottság által finanszírozott EU Gateway program) kifejezetten azt a tartalmat, jellemzőt, vagy célt szeretnék hangsúlyozni, miszerint az adott KAPU térség, platform, vagy program kiemelt feladata, illetve jellemzője, hogy egymástól fizikai, vagy más minőségben igen távol eső piacok, társadalmi rétegek, ágazatok és vállalkozások, illetve egyéb szervezetek között hoz létre kapcsolatot. A kifejezés eredetileg

olyan számítástechnikai, valamint telekommunikációs megoldásokat, illetve eszközöket jelent, amelyek közös jellemzője, hogy egymástól eltérő programok, rendszerek, vagy hálózatok között teremtenek összeköttetést.

GYELV elemzés: Angol rövidítéssel SWOT; a „gyengeségek”, „erősségek”, „lehetőségek”, „veszélyek” – felmérésén alapuló eszköz, amely a stratégiai tervezést támogatja, a stratégia (belső tényezők) és a piaci folyamatok (külső tényezők) közötti kapcsolat módszeres vizsgálatát segíti; támogatja a helyes célmeghatározást, és az odavezető út feltérképezését. Gyengeségek: belső tényezők, amelyek „nem jól” működnek, de lehet rá befolyás, hogy jobb legyen; erősségek: belső tényezők, amelyek jól működnek és lehet rá befolyás, hogy még jobban működjenek, lehetőségek: olyan adottságok, amelyeket nem tudunk befolyásolni, de számunkra kedvezőek; veszélyek: olyan korlátok, amelyeket nem tudunk befolyásolni, csökkentik a siker esélyét, kockázatot jelentenek.

HUB: Regionális központ, csomópont. A közlekedésben, illetve a logisztikában hasonló (de nem teljesen azonos) tartalmú kifejezés, mint a KAPU; azaz jelenthet olyan logisztikai központot, amely egy nagyobb térség – makro-régió – számára szolgáltat, illetve a térségben a nemzetközi kereskedelem csomópontja. Nyilvánvalóvá teszi egy régió, illetve metropolisztérség szakosodását és komparatív előnyét egy meghatározott területen. HUB létrejöttét elősegítheti a nemzetközi szolgáltató központok, a nemzetközi vállalatok ún. „osztott szolgáltató központjainak” (shared services centers) letelepítése; másrészt a technológiai szektorra, illetve az innovatív vállalkozásokra általában jellemző klaszterek fejlődése.

IKT ipar: Infokommunikációs ipar; az informatikai (számítástechnikai) és telekommunikációs iparágak együttes elnevezése.

Immisszió: Az emisszió mérésekor egy adott forrás kibocsátására szorítkozunk, például egy olyan helyen mérve egy gyárkémény kén-dioxid kibocsátását, ahol a teljes mért mennyiség a gyárkéményből származik. A levegő terheltsége a környezetbe behatolt (innen az „immisszió” szó) szennyeződések együttese, például a gyárak, autók, tömegközlekedési eszközök együttes hatása a környezetre.

Inkubáció: Az üzleti inkubáció kifejezetten az induló vállalkozások fejlesztésének eszköze, amely részükre komplex szolgáltatásokat és többnyire működési (inkubációs) teret is nyújt. Az eszköz alkalmazásának köszönhetően jelentősen csökkenthető a kezdő vállalkozások bukási aránya, javítható az innovációs teljesítményük és gyorsítható a növekedésük.

Innovációs hot spot: A gazdaság (és az innováció) témájában a „hotspot” kifejezéssel leggyakrabban azokat a térségeket (városokat, pólustérségeket, vagy akár csak egy-egy fejlesztési területet) illetik, ahol – az adott elemzés témájától függően: technológia, innováció, ingatlanfejlesztés, stb. – a vállalkozások vagy más szereplők aktivitása, illetve teljesítménye jelentősen meghaladja az ágazatra, illetve a nagyobb régió, nemzetgazdaság egészére jellemző értéket, azaz az adott aktivitás koncentrált módon van jelen.

Invazív: Az idegenhonos növények, vagy állatok néhány esetben hirtelen és tömegesen elterjednek, ezzel rövidebb-hosszabb időre felborítják a korábban kialakult természetes ökológiai egyensúlyt. Megjelenésükkel képesek kiszorítani az őshonos növényeket, vagy állatokat, mert nincs természetes kártevőjük, vagy ragadozójuk.

KAPU: Kontinentális, transzkontinentális tranzitforgalom tekintetében kiemelt jelentőséggel bíró nagyterületi, illetve makro-régiós központ; olyan szállítási csomópont, amely kedvező elhelyezkedésével, infrastruktúrájával, és szolgáltatásaival kapcsolatot hoz létre a globális gazdaság nagy gazdasági térségei között. Potenciálisan bármely jelentősebb metropolisztérségből lehet KAPU, illetve a legtöbb metropolisz betölt ilyen szerepet; mégis jellemző, hogy a legismertebb ilyen központok ott jönnek létre „természetes” módon, ahol egy egységes gazdasági térség, piac – például az EU – fizikai „bejárata”, vagy „kijárata” található az egyes nagy gazdasági térségeket összekapcsoló korridorok mentén. Alkotó elemei: intermodális központok és jelentős méretű logisztikai klaszter, beleértve a logisztikát támogató üzleti szolgáltatásokat (pénzügyi közvetítés, nagykereskedelem), valamint a

logisztikát használó tevékenységek (feldolgozóipar). Kapu-városok – „gateway cities” – lehetnek nem csak a jelentősebb tengeri kikötők, nemzetközi repülőterek, de például „vásárvárosok”, kulturális központok is.

K+F (K+F+I): kutatás – fejlesztés, magában foglalja az ismeretanyag (beleértve az ember, a kultúra és társadalom tudását) növelése érdekében végzett kreatív munkát, valamint a létrejövő ismeretanyag új alkalmazások kidolgozásához történő felhasználását. A K+F keretében három fajta tudományos tevékenységet különböztetünk meg, az alapkutatást, az alkalmazott kutatást és a kísérleti fejlesztést. Makrogazdasági jelentősége: a K+F-re fordított jövedelmek megmutatják, mennyire hajlandók a piaci szereplők feláldozni a jelenbeli anyagi jólétüket a jövőbeli helyzetük biztosításáért cserébe. Használatos a K+F+I rövidítés is, ahol az I = innováció, azaz új, vagy jelentősen javított termék (áru vagy szolgáltatás) vagy eljárás, új marketing-módszer, vagy új szervezési-szervezeti módszer bevezetése.

Klaszter: Jelen anyag szóhasználatában a klaszter kifejezés alatt a kifejezett üzleti (iparági) klasztert értjük, ahol üzleti klaszternek tekinthető az egymással kapcsolatban álló vállalkozások, beszállítók és egyéb intézmények, illetve ezek földrajzi koncentrációja. A klaszter – mint szervezet – jelenthet ezen kívül társulást, egységbe tömörülést, összefogást, szövetkezést is; azaz a klaszter társult tagok gazdasági együttműködését, azonos üzleti érdekek és célok elérése érdekében történt közös képviselő létrehozását (például értékesítési hálózat kialakítását).

Konvergencia régiók: Azok a régiók, ahol az egy főre jutó GDP kevesebb az EU-25 átlagának 75%-ánál. Ezek a régiók az Európai Unió regionális politikájának 1. fő célkitűzése („A legelmaradottabb régiók támogatása és fejlesztése”) alá tartoznak. A közép-magyarországi régió kivételével Magyarország összes régiója e kategóriába tartozik.

Living laboratory: „Living lab” olyan „felhasználó-központú” nyílt innovációs ökoszisztéma, amely egyidejűleg több K+F és innovációs folyamatot menedzsel, méghozzá a közzsféra, a versenyszféra és egyes közösségek sajátos partnerségében; jellemzően területi alapon (egy településen, városban, várostérségben, vagy régióban). A koncepció lényegét tekintve egy szisztematikusan felépített „co-creative” rendszer, ahol az érintettek – intézmények, vállalkozások, s mindenekelőtt maguk az emberek – új ötleteket, lehetőségeket, koncepciókat, technológiákat, szolgáltatásokat hoznak létre együtt, kutatnak és vizsgálnak meg, és értékelnek a gyakorlatban (valós élethelyzetben) megszerzett tapasztalatok alapján.

Megapolisz: Kiemelkedő lélekszámmal (>10 millió) bíró nagyvárosok, illetve metropolisztérségek.

Metropolisztérség: Budapest és Pest megye várostérsége, nagyvárosi régiója például metropolisz, de egy metropolisz létrejöttének nem előfeltétele a több milliós népesség. A térségi integráció mértéke és jellemzői alapján néhány százazres várostérségek is metropolisznak tekinthetőek. A meghatározás fontos kritériuma, hogy ezek a részek szorosan összekapcsolódnak, integrált módon működnek a gazdaság, a közmű-, közlekedési és egyéb infrastruktúrák, továbbá a munkaerőpiac és a lakáspiac tekintetében. A metropolisztérség alapesetben egy sűrűn lakott városi magból, többé-kevésbé egybefüggően épített városi térségből – agglomeráció – valamint egy alacsonyabb népsűrűséggel bíró, karakterében nem feltétlenül városias környező területből áll. (Pl. Ruhr-vidék, Bécs-Pozsony várospár (CENTROPA), Felső-Szilézia Metro).

Multimodális / intermodális: A közlekedésben az intermodalitás a különböző közlekedési módok egymáshoz illesztése egy utazási láncon belül, mint például a P + R (parkolás és közösségi közlekedéssel történő utazás) A multimodalitás a különböző közlekedési módok különböző utakhoz történő igénybe vétele (például kerékpárral történő munkába járás és taxival való operatív utazás). A koncepcióban az intermodális logisztikai szolgáltató központ kifejezés is használatos. Ez utóbbi olyan logisztikai központot jelent, amely legalább kettő közlekedési, szállítási mód – jellemzően a közúti kapcsolat mellett vasúti, vízi, légi kapcsolódás – kiszolgálására képes telephellyel, infrastruktúrával és szolgáltató vállalatokkal rendelkezni, és amely így biztosítja a szállított áru raktározása mellett az átrakodást, disztribúciót, valamint további hozzáadott értékkel bíró szolgáltatások működésének feltételeit.

Pilot projekt: Egy projekt akkor „pilot”, ha egy adott terméket, vagy szolgáltatást csak egy szűk csoport számára mutatnak be, mégpedig azzal a céllal, hogy a projekt fogadtatásának szisztematikus megfigyelése alapján következtessenek annak várható piaci működőképességére, illetve eredményességére. Nem feltétlenül csak innováció esetében merülhet fel pilot projekt, de a leggyakrabban ilyen esetekben alkalmazzák, és a területfejlesztésben is rendszerint ilyen szöveggörnyezetben használják.

Rekultiváció: A rekultiváció vagy újraművelés, az emberi beavatkozás miatt elpusztult természeti környezet, vagy terület újrahasznosításra való alkalmassá tétele. Szemétbánya rekultiváció esetén Magyarországon azt a tevékenységet értjük, mely során tervezetten, megfelelő technológia alkalmazásával helyben elhelyezésre, vagy engedélyezett lerakóba átszállításra kerül, a korábban ellenőrizetlen módon elhelyezett ipari, vagy lakossági hulladék.

Stakeholder: (érintett, érdekelt személy) fogalom alatt mindazokat az egyéneket, csoportokat, szervezeteket értjük, amelyek hatással vannak a vállalkozás, a szervezet működésére. Ide tartoznak a szervezet tagjai és a külső környezet szereplői. A stakeholder menedzsment az érintettek vonatkozásában konkrét cselekményeket eredményez.

Szuburbanizáció: az a folyamat, melynek során a városközpontok népessége csökken, de a külső területein elhelyezkedő részek népessége növekszik.

Pest Megye Előzetes Integrált Területi Programja

2021-2027

EGYEZTETÉSI ANYAG

Cím	<i>Pest megye Előzetes Integrált Területi Programja</i>
Verzió	1.0
Megyei közgyűlési határozat száma és dátuma	<i>[határozat száma és megnevezése] [határozat megjelenésének dátuma]</i>
Kormánydöntés határozatszám / IH jóváhagyó levél iktatószáma és dátuma:	<i>[határozat száma és megnevezése / IH jóváhagyó levél iktatószáma] [határozat megjelenésének / kiértékelés dátuma]</i>
Finanszírozó operatív program:	Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP_Plusz)
Érintett földrajzi terület:	<i>Pest megye</i>

ITP felelős szervezet:	<i>Pest Megye Önkormányzata</i>
ITP felelős szervezet kapcsolattartó:	<i>Dr. Popovics Gábor</i> popovicsg@pestmegye.hu , 06 1 233-6808
ITP felelős szervezet címe:	<i>1052 Budapest, Városház utca 7.</i>

Budapest, 2021. szeptember 13.

Tartalom

0. Verziókövetés.....	3
1. Az Integrált területi program (ITP2021-27) viszonya a területfejlesztési program céljaihoz	4
1.1. Az ITP 2021-27 tervezési körülményeinek rövid bemutatása, kitérve a tervezésbe bevont szervezetekre, a módszertanra, a partnerség folyamatára.	4
1.2. A megyei területfejlesztési koncepció és program céljainak, prioritásainak és intézkedéseinek a bemutatása.....	5
1.3. A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció és Program illeszkedése a Terület és Településfejlesztési Operatív Program Plusz célrendszeréhez	9
2. A megye külső területi kapcsolatrendszerének vizsgálata	10
2.1. A megyehatáron átnyúló együttműködések, terjedési tendenciák, megyén átívelő fejlődési tengelyek ismertetése	10
2.2. A megye országhatáron átnyúló együttműködései, az ezekhez az együttműködésekhez hozzájárulni képes, OP-ból támogatható fejlesztési elképzelések, amelyek befolyásolják az OP-ból támogatható fejlesztési elképzelések megítélését, értékelését.....	11
2.3. Ágazati kapcsolódások (illeszkedés az egyéb hazai stratégiákhoz), azon fejlesztésekhez való kapcsolódó fejlesztési elképzelések ismertetése, amelyekről a megyének tudomása van, és amelyek befolyásolják az OP-ból támogatható fejlesztési elképzelések megítélését, értékelését	14
3. A megye belső területi kapcsolatrendszerének vizsgálata	17
3.1. A megyén belüli térségi folyamatok bemutatása.....	17
3.2. A megye városhálózatának bemutatása	19
4. Az ITP 2021-2027 fejlesztési célterületeinek kijelölése – A megyei forrásfelhasználási módok	22
4.1. Az ERFA 11. cikk alapján kiemelt fenntartható városfejlesztési körbe kijelölt városok	22
4.2. Földrajzilag meghatározott fejlesztési célterületek.....	25
4.3. Kiemelt kedvezményezett.....	29
4.4. Forrásfelhasználás	29
5. A projektkiválasztás az ITP 2021-2027 alapján – településdifferenciálás	31
6. A Területi Kiválasztási Kritérium Rendszer szükségessége és kapcsolata az ITP 2021-2027 dokumentummal.....	46
6.1. A megyei döntéshozatal rendszere	46
6.2. A Területi Kiválasztási Kritérium Rendszer.....	47
7. Az ITP monitoringja és indikátórvállalásai.....	51
8. Az ITP 2021-2027 ütemezése	52

0. Verziókövetés

1. Az Integrált területi program (ITP2021-27) viszonya a területfejlesztési program céljaihoz

A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (továbbiakban: TOP Plusz) lehetőséget biztosít a megyék számára a megyei területfejlesztési koncepcióban és programban megfogalmazott fejlesztések egy részének megvalósítására. Mivel ezek a tervdokumentumok a teljes tervezés módszerével készültek, az ezekben megfogalmazott fejlesztési igények messze meghaladják a TOP Plusz forrásokból megvalósítható célok és beavatkozások körét. A forrásfelhasználás tervezése érdekében szükséges egy szintén integrált, stratégiai gondolkodásra alapozott dokumentum elkészítése, amely a helyi igényekkel összhangban alátámasztja az adott megyében rendelkezésre álló TOP Plusz forráskeretek felhasználásának szerkezetét, elvárt eredményeit és ütemezését. Ez a dokumentum az Integrált Területi Program 2021-27 (továbbiakban: ITP 2021-27).

Az ITP 2021-27 tartalmazza azokat a térségi/területi forrásfelhasználási módokat – valamint az ezekhez tartozó forrásfelosztást –, amelyek támogatását a megye a saját koncepciója és programja alapján a következő hét év során kulcsfontosságúnak tart, továbbá az egyes fejlesztési projektek elsődleges kiválasztási kritériumait, amelyek a döntéselőkészítés során érvényesítésre kerülnek.

1.1. Az ITP 2021-27 tervezési körülményeinek rövid bemutatása, kitérve a tervezésbe bevont szervezetekre, a módszertanra, a partnerség folyamatára.

Az ITP tervezésére formálisan 2021. május elején adott megbízást Pest Megye Önkormányzata a tulajdonában lévő Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft. részére, ugyanakkor a tervezés előkészítése az önkormányzat részéről már korábban megkezdődött, hiszen 2021 elejétől mind a MÖOSZ-on keresztül, mind közvetlenül a ROP IH-val folyamatos kommunikáció folyt a TOP Plusz tervezése kapcsán.

Az ITP előkészítése és tervezése folyamata nem különül el egyébként sem élesen a megyei programdokumentumok készítésétől, hiszen az egyes programok egymásra épülése követelmény, időben pedig szinte párhuzamosan készültek. Ugyanez igaz a partnerségi folyamatokra, mivel ugyanazon témakörhöz kapcsolódnak. Újdonság a partnerségi folyamatban a fenntartható városfejlesztésre kijelölt valamennyi várossal – így Érd Megyei Jogú Várossal is – egyenként történt egyeztetés, amelynek során ismertetésre kerültek a konstrukcióban rejlő lehetőségek, a közeljövő feladatai, illetve többségük esetében az egyes tervezett projektek megvitatására is sor került. A fenntartható városfejlesztési körbe tartozó városokkal a tervekészítés időszakában várhatóan a továbbiakban is szorosabb együttműködés lesz.

Mivel már a megyei területfejlesztési koncepció készítésének időszakában nagy hangsúlyt fektetett Pest megye a partnerségi terv keretében a települési önkormányzatokkal, vállalkozásokkal, civil szervezetekkel folytatott egyeztetésekre, várható igények felmérésére, a projektgyűjtésre, ezért az ITP-ben tervezett forráselosztás meghatározásánál az így megszerzett tapasztalatokra is jól tud a megye építeni. Az sajnos világosan látszik, hogy az elmúlt támogatási időszakok forrásainak szűkössége miatt a Pest megyében elmaradt önkormányzati beruházások pótlására a 2021-27 közötti időszakban rendelkezésre álló európai uniós források annak ellenére sem lesznek elégségesek, hogy immár Pest megye is a gazdasági fejlettségének megfelelő, felzárkóztatásra szoruló régióként kaphat támogatást. Emiatt igen nehéz a TOP Plusz prioritásain belül a forrásfelosztást az egyes fejlesztési célterületekre megfelelően meghatározni, ugyanis az előzetese igényfelmérések alapján szinte minden célterületre a rendelkezésre álló források többszörösét kellene előirányozni.

Az ITP tervezése az IH által biztosított tervezési útmutatók, tervezési sablon és minőségbiztosítási dokumentum alapján folyt és folyik, és várhatóan az előzetes ITP június folyamán az IH által minőségbiztosításra, majd társadalmi egyeztetésre, és a Kormány által jóváhagyásra. A folyamat azonban várhatóan itt még nem ér véget, hiszen az Európai Unióval folytatott tárgyalások még jelentős mértékben befolyásolhatják az ITP végső szerkezetét és tartalmát.

1.2. A megyei területfejlesztési koncepció és program céljainak, prioritásainak és intézkedéseinek a bemutatása

A Pest Megyei Területfejlesztési Koncepcióban (továbbiakban: „Koncepció”) megfogalmazott jövőkép a következő: **„Európai térben versenyképes, minőségi életfeltételeket biztosító Pest megye”.**

A Koncepció javaslattevő kötetében megfogalmazott célrendszer három nagy átfogó célt tartalmaz:

- I. **Társadalmi megújulás** (Testben és lélekben egészséges, együttműködő egyén és közösségek);
- II. **Gazdaság dinamizálása** (Az értékteremtő képesség növelése a térség adottságaira építve);
- III. **Térszerkezet fejlesztése és kiegyensúlyozása** (A lokális és makrotérségi érdekeket kiszolgáló tudó, fenntartható környezet);

Az átfogó célokon belül ágazati és területi stratégiai célokat egyaránt kitűztünk. A stratégiai célok teremtik meg a Stratégiai Program gerincét. Átfogó területi célokat is megfogalmaztunk, amelyek a térszerkezet kiegyensúlyozása irányába tesznek lépéseket, úgy, hogy a fenti átfogó stratégiai célok teljesülését is segítik. Horizontális célok is megfogalmazásra kerültek, melyek olyan célkitűzések, melyeknek jellegüknél fogva szükséges valamennyi stratégiai célt áthatniuk, hatásuk nem korlátozódhat egyetlen szegmensre sem önállóan. Ezért itt jelenik meg például a partnerség, a kohézió és szociális felzárkóztatás és az értékek megőrzése, identitás erősítése, illetve a hatékonyság javítása és az innovativitás.

Pest Megye Területfejlesztési Programjában a 2021-2027-es tervezési időszakra a Koncepcióban meghatározott célokra építve öt prioritást határoztunk meg, amelyek a megye életének, gazdaságának szinte minden területére fogalmaznak meg célkitűzéseket. Ezek a következők:

I. Prioritás: Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása

A prioritás a megye gazdaságának megerősítését, a vállalkozások versenyképességének, hatékonyságának javítását célozza, különös tekintettel a megye húzóágazataira és gazdasági szempontból kiemelt jelentőségű térségeiben

II. Prioritás: Szolidáris Pest megye: a megye társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségeinek (Szobi, Aszódi, Dabasi, Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi és Ráckevei járásainak) komplex fejlesztése

A prioritás a megye leszakadó járásainak komplex fejlesztését célozza, melyben első sorban a társadalmi kohézió, felzárkózás, esélyegyenlőség megteremtésén keresztül kívánjuk megteremteni a hosszú távú fejlődés alapjait, egyúttal lépéseket teszünk a közlekedés helyzetének javítására és ezek eredőjeként a helyi gazdaság megerősítésére.

III. Prioritás: Elérhető Pest megye: közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében

A megye kiváló közlekedés földrajzi helyzetére alapozva kívánjuk megerősíteni a megye és az egész nagyrégió a transzeurópai közlekedésben betöltött szerepét, oly módon hogy egyúttal a megye belső közlekedési kapcsolatainak fejlesztésére is nagy

hangsúlyt fektetünk, hiszen a közlekedés elemeinek készen kell állniuk e két szintű, a makroregionális és az intraregionális közlekedés fenntartható kiszolgálására.

IV. Prioritás: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért

A prioritás egy a mainál kiegyensúlyozottabb, policentrikus térszerkezet létrehozását célozza, mindezt úgy, hogy az egyes települések a környezetükkel összhangban, fenntartható módon működjenek és fejlődjenek az ott élők számára kedvező lakó és életkörülményeket teremtve.

V. Prioritás: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése

Az egyén boldogulása a társadalom megfelelő működésének az alapja, a prioritás a magas színvonalú egészségügyi-, oktatási-, szociális-, rekreációs- és kulturális szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést kívánja megvalósítani.

1. táblázat A Pest Megyei Területfejlesztési Program által meghatározott intézkedésstruktúra

Prioritás	Intézkedés megnevezése	Program megnevezése
I. Prioritás Versenyképes Pest megye: a megye több lábon álló gazdaságának dinamizálása	1.1. Vállalkozások versenyképességének javítása	Vállalkozások foglalkoztatási gondjainak mérséklése
		Vállalkozások telephely feltételeinek javítása
		Pénzügyi eszközökhöz való hozzáférés feltételeinek javítása
		Vállalati technológia fejlesztések
		Vállalkozások digitális transzformációja
		Üzleti környezet fejlesztése
		Vállalkozói együttműködések ösztönzése
		Vállalkozásokat segítő tanácsadói program indítása
		Vállalati K+F tevékenység erősítése
		Vállalkozások támogatása a fenntartható működés, a körforgásos gazdaság modelljének adaptációjában
	1.2. Pest megye gazdaságában meghatározó súlyú ágazatok fejlesztése	Kiemelt jelentőségű ipari, építőipari ágazatok (járműgyártás, elektronikai, híradástechnika, gyógyszeripar, építőipar) fejlesztése
		Mezőgazdaság és élelmiszeripar növekedésének biztosítása
Kereskedelem, logisztika		
Életmód, egészségipar és alkonygazdaság fejlesztése		
1.3. Területi fókuszú gazdaságfejlesztés	Gödi Különleges Gazdasági Övezet Integrált fejlesztése	
	Ferihegyi Gazdasági Övezet integrált fejlesztése	
II. Prioritás: Szolidáris Pest megye, a társadalmi-gazdasági lemaradásban lévő térségek komplex fejlesztése	2.1. Helyi gazdaságfejlesztés	Ipari park fejlesztés és vállalkozások telephely feltételeinek javítása
		Vállalkozások technológiai feltételeinek javítása, digitális transzformáció segítése
		Helyi, térségi és hálózati gazdaságfejlesztés
		Turizmus fejlesztése
		Alkonygazdaság megtelepedésének elősegítése

Prioritás	Intézkedés megnevezése	Program megnevezése	
	2.2. Térségi társadalmi felzárkóztatás	Agrárvertikum, élelmiszeripar jövedelemtermelő képességének fokozása	
		Oktatás, nevelés fejlesztése, élethosszig tartó tanulás elősegítése	
		Lakosság egészségi állapotának javítása	
		Települési és térségi szociális ellátórendszer megerősítése	
		A kultúra, sport és egyéb rekreációs tevékenységekhez való hozzáférés javítása	
		Térségi értékek megőrzése, térségi identitás erősítése	
	2.3. Települési és térségi infrastruktúra fejlesztés	Járasközpont települések komplex fenntartható fejlesztése	
		Térségi elérhetőség javítása, helyi közlekedés fejlesztése	
		Települési kék és zöld infrastruktúra fejlesztése	
		Települési egyéb közszolgáltatásokat nyújtó intézmények infrastruktúrájának fejlesztése	
III. Prioritás: Elérhető Pest megye: Közlekedésfejlesztés Pest megye nemzetközi, regionális és térségi kapcsolatainak javítása érdekében	3.1. Nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztése	Nemzetközi közúti kapcsolatok fejlesztése	
		Nemzetközi vasúti kapcsolatok fejlesztése	
		Duna szerepének erősítése a nemzetközi szállítmányozásban	
	3.2. Közösségi közlekedés fejlesztése	Elővárosi közlekedési rendszer fejlesztése	
		Közösségi közlekedés kisléptékű fejlesztése	
		Térségi és járási központok elérhetőségének javítása	
	3.3. Közúthálózat fejlesztése	Belterületi utak fejlesztése	
		Közutak fejlesztése	
		Nemzetközi és országos kerékpáros kapcsolatok fejlesztése	
	IV. Prioritás: Élhető Pest megye: települési infrastruktúra- és környezetfejlesztés az élhetőbb-, fenntarthatóbb lakókörnyezetért	4.1. Policentrikus településstruktúra, fenntartható városfejlesztés	Központi szerepkörű városok fejlesztése (fenntartható városfejlesztés potenciális célterületei)
			Önkormányzati szolgáltatások javítása
			Szociális városrehabilitációs beavatkozások
4.2. Környezetvédelem, természeti területek és értékek megóvása, élhetőbb települési környezet kialakítása		Települési környezet megújítása, a települések zöldfelületeinek növelése	
		Természeti területek és értékek megóvása, a megye ökológiai térszerkezetének fejlesztése	
		Környezet-, levegőminőség-, zaj-, talaj- és földvédelem	
		Barnamezős területek felmérése és megújítása	
4.3. Energiahatékonyság növelése, a CO2 kibocsátás csökkentése		Önkormányzati tulajdonú intézmények és bérlakások, valamint költségvetési szervek energetikai megújítása	
		Gazdasági társaságok energiahatékonysági beruházásai	
		A lakosság energiahatékonysági fejlesztéseinek támogatása	

Prioritás	Intézkedés megnevezése	Program megnevezése
		Megújuló energiatermelő rendszerek kialakításának támogatása
		Szemléletformálás az energiatakarékosság és a megújuló energiák felhasználása tekintetében
	4.4. Vízgazdálkodás, vízviszatarítás létesítményeinek fejlesztése	Megyei és települési vízkár elhárítási programok és tervek kidolgozása
		Felszíni csapadékvíz elvezetés, vízviszatarítás, vízpótlás létesítményeinek kialakítása, fejlesztése
		Közcatorna rendszerek fejlesztése, szennyvíztisztító művek korszerűsítése
		Az egészséges ivóvízhez való hozzáférés javítása
		Élővizeink (folyók, tavak, patakok) és környezetük rendbetétele, revitalizációja
	4.5. Hulladékgazdálkodás fejlesztése	Hulladék újrahasznosítás arányának növelése
		Zöldhulladék hasznosítás szerepének növelése
		A nem újrafeldolgozható vagy újrahasználatos hulladék energiatermelő szerepének növelése
Az illegális hulladéklerakás megakadályozása, meglévő illegálisan működő lerakók felszámolása		
Szemléletformálás a hulladékhasznosítás kapcsán		
V. Prioritás: Emberközpontú Pest megye: képzett-, egészséges-, együttműködő-, értékeit megőrző és fejlesztő-, a lemaradókat segítő megyei társadalom építése	5.1. Pest megyei humán erőforrás fejlesztése	Térségi igényeknek megfelelő szakképzés (duális képzés) erősítése
		Térség-specifikus ismeretek megjelenítése az oktatásban
		Pályaválasztási orientáció fejlesztése
		Egész életen át való tanulás ösztönzése
		Vállalkozóvá válás ösztönzése az iskolarendszerben történő képzés részeként
		Helyi közszolgáltatásokat nyújtó humán erőforrás fejlesztése
	5.2. Pest megyei intézmények fejlesztése és építése	Oktatás, nevelés alapintézményeinek (bölcsőde, óvoda, családi bölcsőde, általános iskola) fejlesztése
		Kulturális intézmények szolgáltatásainak és infrastruktúrájának fejlesztése
		Szociális intézmények fejlesztése
		Lemaradó térségek szolgáltatási környezetének fejlesztése
	5.3. Pest megyében lévő kulturális értékek megőrzése, helyi és megyei identitástudat erősítése	Helyi és megyei identitás erősítése
		Pest megyei értéktár fejlesztése és a megyei értékek széleskörű megismertetése
	5.4. Térségi szereplőkkel való együttműködés és koordináció	Pest megye térségmenedzselési kapacitásainak kialakítása, működtetése
		Partneri kapcsolatok intézményesített fejlesztése
	5.5. Társadalmi programok megvalósítása	Családbarát Pest megye
Közösség építése és társadalmi bizalom erősítése		
Szegénység elleni küzdelem, más leszakadó társadalmi rétegek felzárkóztatása		

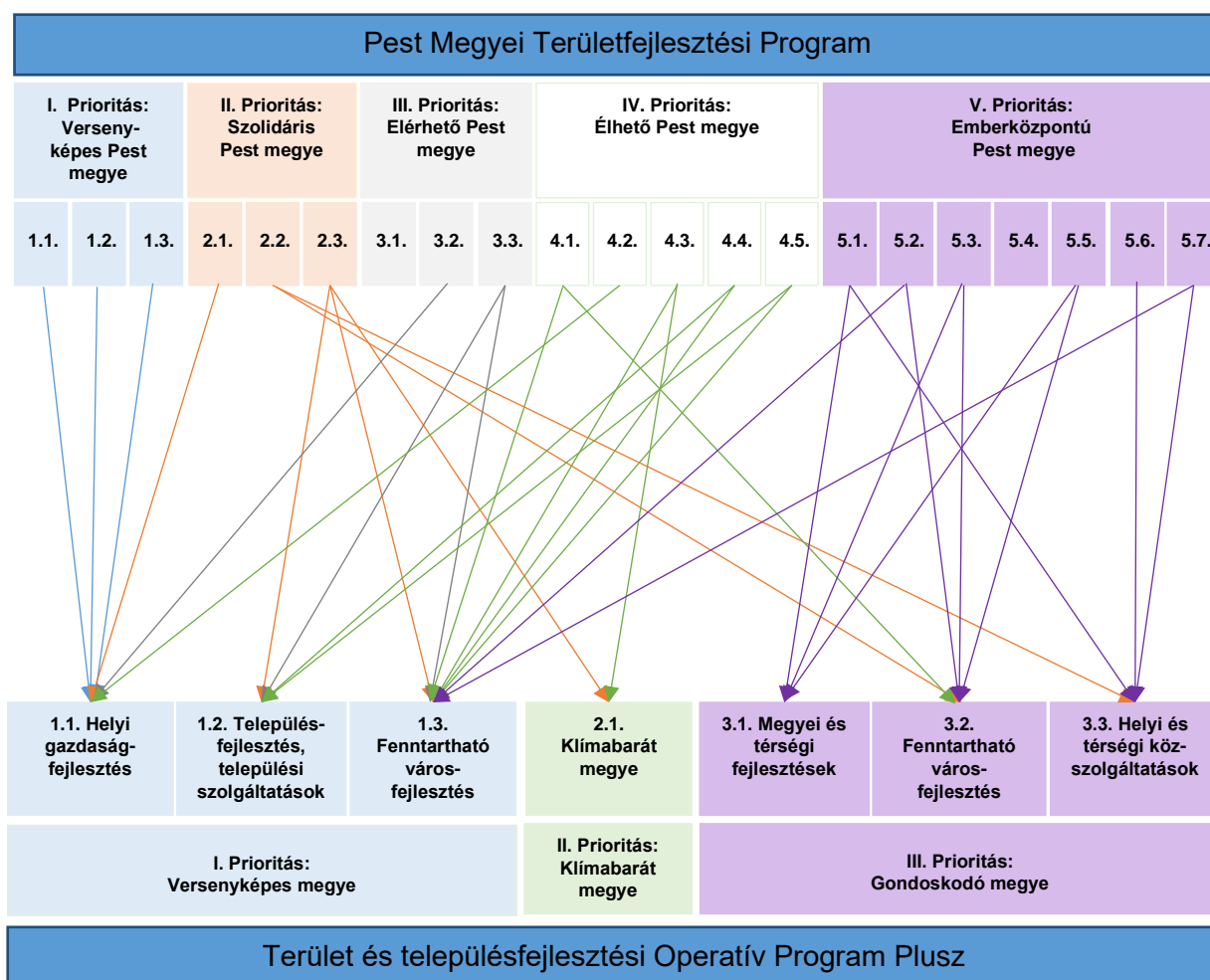
Prioritás	Intézkedés megnevezése	Program megnevezése
	5.6. Egészségtudatos életmód és prevenció ösztönzése	Egészséges életmódra és prevencióra irányuló programok
		Lelki egészség megteremtése
		Lakossági szűrőprogramok indítása
		Sportolás, illetve az egészséges életmódra nevelés tárgyi feltételeinek megteremtése
	5.7. Egészségügyi intézmények fejlesztése	Egészségügyi alap-, és szakellátás intézményeinek fejlesztése
		Pest megyei kórházak fejlesztése

1.3. A Pest Megyei Területfejlesztési Konceptió és Program illeszkedése a Terület és Településfejlesztési Operatív Program Plusz célrendszeréhez

Jelen Integrált Területi Program jelenti a kapcsolatot fenti két dokumentum fejlesztési célrendszere között, az ITP egyúttal megalapozza a TOP Plusz egyes prioritásai forrásaiból a megyében megvalósítandó programok és projektek kiválasztási rendszerét, az egyes fejlesztési célterületeket, az egyes fejlesztési tématerületek földrajzi irányultságát, a fenntartható városfejlesztésre kijelölt településeket és a célterületekhez-településekhez rendelt forrásnagyságokat. A két dokumentum céljai és intézkedései harmonizáltak, mindössze két olyan intézkedést nevesít a megyei területfejlesztési program, amely nem finanszírozható részben, vagy egészben a TOP Plusz fejlesztési keretének terhére. A 3.1. intézkedés a nemzetközi közlekedési kapcsolatok fejlesztését célozza, ami IKOP Plusz, illetve egyéb forrásból kerülhet majd finanszírozásra. A másik intézkedés a térségi szereplőkkel való együttműködés, amely azonban jelenlegi ismereteink szerint egyetlen EU-s programból sem finanszírozható. Ezek megvalósításához hazai költségvetési és önkormányzati költségvetési forrásokra lenne szükség. Bár a két program illeszkedése jó, mégis feszültséget okoz az, hogy a TOP Plusz program keretében tervezett intézkedések a megyei program beavatkozásai közül jóval kevesebbet fednek le, több olyan beavatkozás van, amely nem finanszírozható sem a TOP Plusz, sem pedig más operatív program forrásaiból. Az igazán jelentős problémát az jelenti, hogy Pest megye forrásigénye jóval meghaladja az ebben a ciklusban a megye részére rendelkezésre álló forráskeretet. Pest megye népessége, infrastruktúrája alapján az egyik legnagyobb magyarországi régió, a TOP Pluszban rendelkezésre álló források mégis inkább a megyei léptékhez közelítenek. A Konceptiót és a Programot megalapozó projektgyűjtés során a visszaérkező önkormányzati szükségletek nagyjából 1560 milliárd forintra rúgnak úgy, hogy az önkormányzatoknak csupán kétharmada válaszolt megkeresésünkre.

Fentieket figyelembe véve, a TOP Plusz Program, bár tematikáját, célrendszerét tekintve jól összhangban van a Pest Megyei Területfejlesztési Programmal, az operatív program Versenyképes Megye prioritása az 1.1 Helyi gazdaságfejlesztés intézkedése, illetve az 1.2 Településfejlesztés, települési szolgáltatások fejlesztése intézkedései esetében várhatóan csak igen korlátozott mértékben lesz képes a Pest megyei települések igényeit kielégíteni.

1. ábra Pest Megyei Területfejlesztési Program és a TOP Plusz kapcsolódása

2. A megye külső területi kapcsolatrendszerének vizsgálata

2.1. A megyehatáron átnyúló együttműködések, terjedési tendenciák, megyén átívelő fejlődési tengelyek ismertetése

Pest megye központi helyzetéből adódóan ezer szálon kötődik a környező térségekhez, megyékhez. A legszorosabb élő kapcsolatrendszere mégis Budapest fővároshoz köti, hiszen Budapest a megye közepén helyezkedik el, a szuburbanizációs folyamatok eredményeképpen pedig Pest megye fővároshoz közeli agglomerációs települései ma már az élet minden területén szervesen kapcsolódnak Budapesthez. A legfontosabb területek, amelyeken szorosabb összefogásra, együtt tervezésre és közösen megtervezett fejlesztésekre lenne szükség a Főváros- Pest megye vonatkozásban az alábbiak: elővárosi közlekedés, közművek, oktatás, egészségügy, szociális ellátás, gazdaság, környezetvédelem. Ezek közül egyes területeken pl. az elővárosi közlekedés területén, amelynek közös koordinációja alapvető kérdés a megye és a főváros számára is, van koordinált tervezés (Budapesti Fejlesztési Központ), más területeken minimális, vagy nincs intézményesült együttműködés.

A környező megyékkel való együttműködést az eddigiekben nagyban nehezítette az a tény, hogy a korábbi időszakokban Pest megye a Közép-Magyarországi Régió részeként fejtett

régióhoz tartozott, így teljesen más célokra és nagyságrendben jutott forrásfejlesztésekre, mint a szomszédos megyékben.

Emiatt az olyan fontos kérdésekben, mint pl. a közlekedésfejlesztés, a gazdaságfejlesztés, a klímapolitika, nem volt valós lehetőség a szomszédos megyékkel közös fejlesztéseket érdemben generálni.

Az, hogy a 2021- 2027 közötti európai uniós költségvetési időszakban önálló, a fejlesztések szempontjából hátrányos helyzetű régió lett Pest megye és így a többi szomszédos megyével együtt jogosult a TOP Plusz Operatív program forrásaira tervezni, megkönnyítheti a megyehatárokon átnyúló fejlesztések megvalósítását, így az együtt gondolkodást is.

Pest Megye Önkormányzata alapító tagja volt a Duna-Tisza Közi Homokhátsági Térségi Fejlesztési Tanácsnak, részt vesz annak munkájában, és továbbra is elkötelezett ennek a klímaalkalmazkodási, környezeti és ennek okán társadalmi és gazdasági szempontból is sérülékeny területnek a fejlesztése mellett. A homokhátság természeti környezetének megóvása, a klímaváltozás hatásainak mérséklése különösen fontos a tájegység jövője szempontjából. A térség a klímaváltozás mellett számos társadalmi és gazdasági kihívással is küzd, amelyek továbbra is megoldatlanok. Bács-Kiskun megyével ennek a szervezetnek a keretei között az együttműködések tovább mélyíthetők a jövőben.

A Dunakanyar fejlesztése szintén kiemelt jelentőségű a megye számára. A Dunakanyar turisztikai értéke kiemelkedő, de emellett jelentős értékű kulturális és természeti öröksége hazánkban, amelynek fejlesztése kizárólag az érintett megyék és települések együttműködése mellett képzelhető el. A Dunakanyar területe Komárom-Esztergom megyében az Esztergomi, illetve Pest megyében a Szobi, Váci és Szentendrei járásokra terjed ki, de ebből a szempontból fontos a szlovákiai Nyitra Kerületi Önkormányzattal való együttműködés is.

Pest megye számára fontos gazdasági kapcsolatot jelent az az M1, illetve M7 autópályák mentén kialakult gazdasági tengely, amelynek részét képezik a nyugati agglomeráció nagyobb városai is, Fejér megyével együttműködés fontos a mindkét térséget érintő közlekedési hálózati elemek kialakításával, tervezésével kapcsolatban, valamint a multimodális csomópontok kialakítása és a hozzájuk kapcsolódó gazdasági tevékenységek kapcsán. Szintén közös érték a Duna, mellyel kapcsolatban számos környezeti és a folyó hasznosításával kapcsolatos kérdésben lenne szükség közös álláspont kialakítására és közös cselekvés szervezésére, amelynek megfelelő keretrendszer biztosít a Duna stratégia. Szintén az együttműködés területének kell lennie a turizmusnak, mivel a turizmus által feltár tájegységek közös értékei mindkét megyének.

Gazdasági szempontból hasonlóan fontos tér lehet a későbbiekben a Jász-Nagykun-Szolnok megye irányában az M4 autópálya mentén kialakuló tengely is.

A Ferihegyi Gazdasági Övezetben letelepedett vállalkozások jelentős része makroregionális jelentőséggel bír, azaz nemcsak a közeli területekre, hanem tevékenységük az ország egészére, sőt a környező országokra is hatással van. Ez a kapu szerep rendkívül fontos a megye és az ország egésze számára, és jelentős további lehetőségeket rejt.

2.2. [A megye országhatáron átnyúló együttműködései, az ezekhez az együttműködésekhez hozzájárulni képes, OP-ból támogatható fejlesztési elképzelések, amelyek befolyásolják az OP-ból támogatható fejlesztési elképzelések megítélését, értékelését](#)

Pest megye északi határa egyben Magyarország és Szlovákia közös határvonala is. Pest Megye Önkormányzata jelenleg két európai területi társulásnak a tagja.

A Rába-Duna-Vág Korlátolt Felelősségű Európai Területi Társulást a magyar-szlovák Duna-szakasz integrált fejlesztése érdekében 2011-ben hozta létre a Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat, a Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat és a Nagyszombati Kerületi Önkormányzat. A Társuláshoz 2015-ben csatlakozott Pest Megye Önkormányzata. A Társulás a Pozsonyi Kerületi Önkormányzattal is bővült, majd 2019-ben Nyitra Kerület Önkormányzata is felvételt nyert, így működési területe lefedi a teljes nyugati határszakaszt.

A Társulás célja, hogy előmozdítsa a tagjai közötti határon átnyúló együttműködést, különösen az idegenforgalom, az infrastruktúra, a kultúra, az oktatás, az egészségügy, a környezetvédelem, a kis- és középvállalkozások támogatása, valamint a közös projektek programmenedzsmentje területén. A Társulás tevékenységének középpontjában a 2014-2020 közötti programciklusban az INTERREG V-A Szlovákia-Magyarország Együttműködési Programon belül elkülönített Kisprojekt Alap működtetése, technikai lebonyolítása (pályázati felhívások meghirdetésének és népszerűsítésének szervezése, a benyújtási eljárás lebonyolítása, a pályázatok befogadása és formai ellenőrzése, a hiánypótlási felhívások elkészítése és megküldése, az értékelési folyamat szervezése) jelentette. A Társulás e feladatai mellett számos egyéb projektet valósít meg, elsősorban az INTERREG V-A Szlovákia-Magyarország Együttműködési Program keretében elnyert pályázatok útján.

Míg a Rába-Duna-Vág EGTC egy szélesebb partnerséget felölelő, az egész nyugati magyar-szlovák határszakaszt lefedő intézményesült együttműködés, addig a 2015-ben létrejött Pontibus Korlátolt Felelősségű Európai Területi Társulás alapvetően a Pest megyei, mintegy 50 km hosszúságú magyar-szlovák határszakaszra koncentrált együttműködést jelent Pest Megye Önkormányzata és Nyitra Kerületi Önkormányzat között. A Pontibus, (latin szó, magyarul „hidak”) elnevezésű Társulás célja, hogy szorosabb gazdasági, társadalmi kapcsolatok alakuljanak ki a határ két oldalán élők között.

2. táblázat Pontibus EGTC együttműködési keretét adó beavatkozásstruktúra

Prioritás	Intézkedés	Folyamatban lévő, vagy befejezett akció
A. Prioritás - KÖZLEKEDÉS	- Határon átnyúló közúti infrastruktúra kiépítése és korszerűsítése	
	- Dunai vízi út karbantartása	
	- A határon átnyúló intelligens közlekedési rendszerek fejlesztése az utazók számára (on-line foglalási rendszer, on-line rendszerű jegyértékesítés)	
	- Multimodális közlekedési csomópontok kialakítása a területen, a fenntartható regionális és helyi mobilitás támogatása érdekében	
B. Prioritás - GAZDASÁG	- Helyi lokális piacok támogatása és fejlesztése a határon átnyúló együttműködés hangsúlyozásával	
	- Tevékenységek támogatása a határon átnyúló szolgáltatások javítására (pl.infokommunikációs technológiák fejlesztése, adatcsere, stb.)	
	- Közös, határon átnyúló foglalkoztatottságra irányuló projektek kezdeményezése és megvalósítása	X
	- Kapcsolatok kiépítésének és a vállalkozók közös tevékenységeinek támogatása a határon átnyúló együttműködés keretén belül	
C. Prioritás - KUTATÁS ÉS FEJLESZTÉS	- Hagyományos és nem hagyományos mesterségek támogatása az érintett térségben	
	- Együttműködés a kutatásban az adott terület felsőoktatási intézményeinek képviselőivel, vállalkozói alanyokkal és közigazgatási intézményekkel	
	- Tapasztalatcsere és határon átnyúló start-up-ok kialakítása	
	- Határon átnyúló inkubátorházak létrehozásának támogatása kis- és középvállalkozók számára	
	- Innovatív szemlélet támogatása a gazdaság egyes gyártási területein az érintett térségben	
	- A gazdaság innovatív ágazatainak támogatása az érintett térségben	

Prioritás	Intézkedés	Folyamatban lévő, vagy befejezett akció
D. Prioritás - ENERGETIKA ÉS MEGÚJULÓ ENERGIAFORRÁSOK	- Energiafelhasználás megújítható forrásokból a közösségi infrastruktúra területén, beleértve a középületeket és lakóépületeket	
	- Megújuló energiaforrások adott területen történő felhasználásának támogatása (víz-, nap-, geotermikus-, szélenergia)	
	- Együttműködés a gázinfrastruktúrára irányuló projektek regionális hatásainak számszerűsítése területén	
E. Prioritás - HUMÁNERŐFORRÁSOK	- Adatbázisok, weboldalak és tanácsadói szolgáltatások kialakítása a munkaerőpiaci-szolgáltatások támogatására	X
	- A határon átnyúló munkaerő mobilitása javítására irányuló kezdeményezések és szolgáltatások	X
	- Szakmai oktatás (partnerségek létrehozása szakmai képzés terén - klaszterek, érdekcsoportok, kamarák, stb.)	X
	- Közös képzési programok az egész életen át tartó tanulás jegyében	X
	- Az önkormányzati szervek közötti együttműködés és hatékonyság javítása (cseretanfolyamok a lakosságnak nyújtott szolgáltatások, hatékony önkormányzat és a lakossággal folytatott kommunikáció területén)	
	- Polgári egyesületek és kezdeményezések hálózatépítésének támogatása a határon átnyúló együttműködés keretén belül	
F. Prioritás – MEZŐGAZDASÁG ÉS ÉLELMISZERIPAR	- Ökológiai mezőgazdaság támogatása és tapasztalatcseré a határon átnyúló együttműködés keretén belül	
	- Regionális mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek bemutatkozásának támogatása a határon átnyúló együttműködés keretén belül, valamint nemzetközi szinten is	
	- Hagyományos regionális mezőgazdasági és élelmiszeripari termékmárkák kialakításának és népszerűsítésének támogatása (pl. bor, gyümölcs, stb.)	
G. Prioritás - KÖRNYEZET	- A területen lévő városok és vidékek revitalizációja, elhagyott és kihasználatlan ipari területek felújításával, a környezeti terhek kialakulása megelőzésének kontextusában	
	- Természeti katasztrófákkal szembeni védekezés	
	- Duna és mellékfolyóinak fejlesztése és revitalizációja	
H. Prioritás - IDEGENFORGALOM	- Közös marketing-stratégiák kialakítása az idegenforgalom fejlesztésének támogatására az érintett területen	
	- Kerékpárutak létrehozásának támogatása és fejlesztése az adott térségben	
	- Eredeti ipari udvarok és ki nem használt gazdasági udvarok felújításának és létesítésének támogatása az agrár-idegenforgalomnak az adott területen történő fejlesztésével összhangban	
	- Határon átnyúló ökoturizmus fejlesztése, pl. kis, határon átnyúló vízi utak és az ilyen utakhoz való hozzáférhetőséget biztosító infrastruktúra kiépítése (parkolóhelyek, kerékpár-kölcsonzók, illemhelyek, zuhanyzók, stb.), valamint egyéb ökoturisztikai létesítmények és tevékenységek támogatása	X
	- Specifikus területekre irányuló projektek támogatása: vadászat, gasztroturizmus, lovasturizmus, sporthorgászat, stb.	
	- Turisztikai információs irodahálózat kiépítésének támogatása az érintett területen	
- Közös támogatás és részvétel az adott területet az ETT keretén belül népszerűsítő nemzetközi szemináriumokon, workshopokon és kiállításokon.		
I. Prioritás - KULTÚRA	- Közös koncepció létrehozása a kultúra fejlesztésének területén az érintett térségben	X
	- Kulturális örökség megőrzése, védelme és népszerűsítése	X
	- Emlékművek (különösen kulturális és történelmi emlékek) felújítása	
	- Az idegenforgalommal összefüggő infrastruktúra kiépítése (parkolóhelyek, az emlékhelyekhez vezető megközelítési utak kiépítése és jelölése)	X
	- Természeti, történelmi és kulturális örökség közös népszerűsítésének kialakítása az érintett térségben	X
J. Prioritás - SPORT	- Határon átnyúló sportesemények kezdeményezése és megvalósítása	
	- A sport területén létrehozott infrastruktúra támogatása	
	- Az egészségügyi és szociális intézmények együttműködésének támogatása	X

Prioritás	Intézkedés	Folyamatban lévő, vagy befejezett akció
K. Prioritás - EGÉSZSÉGÜGY és SZOCIÁLIS TERÜLET	- Az egészségügyi és szociális szolgáltatások fejlesztésének támogatása.	X

A Társulás legnagyobb projektje az INTERREG V-A Szlovákia-Magyarország Együttműködési Program keretében elnyert ún. RE-START akcióterv, amely 7 formailag különálló, de egymással szoros kapcsolatban, szinergiában lévő projekt megvalósítását tartalmazza, széles körű partnerségben, elsősorban a térségbeli települési önkormányzatok, egyesületek és cégek részvételével. Az akcióterv projektjeinek koordinálását és kommunikációját a Pontibus ETT látja el.

A Pontibus ETT másik kiemelt fókuszterülete a Duna és Ipoly parti települések idegenforgalmi látogatottságának növelése azáltal, hogy az érintett települések közös turisztikai fejlesztéseken keresztül minőségi szolgáltatásokat, programokat, rendezvényeket és a szabadidő hasznos eltöltéséhez egyéb idegenforgalmi attrakciót kínálnak. A térségben jelentős, de még kihasználatlan potenciál az ökoturizmus, kerékpárturizmus, víziturizmus, de a falusi, kulturális és örökségturizmus, a horgászturizmus is nagy jelentőséggel bír. A terület nagy része Duna-Ipoly Nemzeti Parkhoz tartozik, valamint NATURA 2000, természetvédelmi és az Országos Ökológiai hálózat által érintett területek is nagy kiterjedéssel megtalálhatóak.

A szlovák-magyar együttműködések által érintett határmenti térség területén rendkívül fontosnak találjuk a megkezdett munka folytatását a 2021-2027 közötti időszakban is, így az együttműködés keretei között felsorolt témákban mindenképpen szeretnénk előrelépni, amelyhez a TOP Plusz számos lehetőséget kínál fel. Az operatív program egyaránt megnyitja az utat a helyi turizmus, az egészségügy, szociális ellátás fejlesztéséhez, a helyi gazdaságfejlesztés, az energetika fejlesztések végrehajtásához, illetve a kultúra, a sport rendezvények szervezéséhez, infrastrukturális háttérnek megerősítéséhez a települések, a megye, illetve amennyiben a pályázati felhívások lehetővé teszik a Pontibus Korlátolt Felelősségű Európai Területi Társulás számára.

2.3. Ágazati kapcsolódások (illeszkedés az egyéb hazai stratégiákhoz), azon fejlesztésekhez való kapcsolódó fejlesztési elképzelések ismertetése, amelyekről a megyének tudomása van, és amelyek befolyásolják az OP-ból támogatható fejlesztési elképzelések megítélését, értékelését

Az IKOP Plusz és az RFF források jelentősen befolyásolják és hozzájárulnak a TOP Plusz fejlesztéséhez. A TOP Plusz több pályázati felhívásának eredményeit is közvetlenül befolyásolják a tervezett fejlesztések. Pest megye számára a közlekedés kulcs ágazat, hiszen a megye az ország fővárosát körülölelve a legnagyobb közlekedési csomópont része, ahol mind az átmenő-, mind a belső személy- és áruforgalom jelentős közlekedési igényeket generál. Az országban itt a legintenzívebb és legnagyobb volumenű az ingázás, illetve a gazdasági növekedésnek is k feltétele a megfelelő közlekedési kapcsolatok megléte. Pest megye rendelkezik az összes megye közül a legsűrűbb és leghosszabb úthálózattal, amelynek jelentős része nemcsak helyi, hanem országos, makroregionális, illetve európai jelentőséggel bír. De hasonló fontossággal bírnak a régió számára a kötöttpályás, illetve kerékpáros fejlesztések is. Az M0 zárószakasza hatással van a nyugati nyomvonal lehetséges ipari park fejlesztésére, illetve más üzleti fejlesztésekre. Az EUROVELO hálózat fejlesztése közvetlenül érinti a TOP Plusz helyi kerékpáros fejlesztéseit is, hiszen fontos volna, hogy ezek a nemzetközi útvonalakkal összekapcsolódva egységes hálózati rendszert alkossanak. Szintén

jelentőséggel bírnak az elővárosi közlekedésfejlesztések, hiszen ehhez kapcsolódva hozhatók létre

Az EFOP Plusz beavatkozása a szociális bérlakás fejlesztés terén összhangba hozható a fenntartható városok rehabilitációs programjaival. A Biztos Kezdet Gyerekház szolgáltatások, valamint a továbbtanulási esélyek növelését célzó Tanoda szolgáltatások kiegészíthetik a megyében a TOP Plusz oktatási, nevelési infrastruktúra fejlesztési projektjeit. Szintén közvetlenül kapcsolódhatnak a városi rehabilitációs programokhoz, építve ezek szinergiáira. A TOP Plusz egészségügyi infrastruktúra fejlesztései megfelelő alapot jelentenek az EFOP Plusz által kijelölt egészségügyi vizsgálati és szűrőprogramokhoz, javíthatják azok hatékonyságát.

A KEHOP Plusz Program víztakarékosság és éghajlatváltozás kihívásaira adott válaszingyázódásaihoz jól kapcsolódhatnak a TOP Plusz zöld- és kék infrastruktúra fejlesztései, így pl. a felszíni csapadékvíz elvezető rendszerek fejlesztését célzó felhívásai. A két forrás Pest megye vonatkozásában e két esetben kiegészítheti egymást, javítva a megye településeinek klímaalkalmazkodását. A KEHOP Plusznak a körforgásos hulladékgazdálkodás előmozdítását célzó intézkedései volumenükben meghaladják a TOP Plusz ilyen irányú forrásait, így ebben az esetben a TOP Pluszból finanszírozott fejlesztések kiegészítik a KEHOP Plusz ilyen irányú intézkedéseit. Pest megye számára a hulladékgazdálkodás kiemelt fontosságú kérdés, hiszen itt található a legnagyobb mennyiségű illegális hulladéklerakó, illetve a népesség súlya miatt a Közép-Magyarország NUTS1 nagyrégióban keletkezik az országban a legtöbb hulladék. A KEHOP Plusz lakossági, vállalkozási energiahatékonysági intézkedéseinek hatását egészítik ki a TOP Plusz közösségi célú programjai. A megye lakásállománya jelentős, így a KEHOP plusz magántulajdonú épületállományát érintő fejlesztései nagymértékben csökkenthetik a megyei ÜHG kibocsátást a két program szinergiájaként.

A DIMOP Plusz számos intézkedése előmozdíthatja a Területfejlesztési Program és a TOP Plusz céljainak megvalósítását, és erősíthetik az utóbbiban foglalt intézkedések hatásait. Az Önkormányzatok számára az energiahatékonysági intézkedések előmozdítása, illetve az intelligens energiarendszerek, - hálózatok és - tárolás fejlesztése intézkedések közvetlenül kapcsolhatók a TOP Plusz önkormányzati energiahatékonyságot támogató intézkedéseikhez. Mindez az önkormányzatok számára lehetőséget teremt arra, hogy energiagazdálkodásukat akár teljes mértékben átalakítsák digitális, okos megoldásokkal ÜHG kibocsátásukat csökkentsék, az ellátás biztonságát növeljék. A DIMOP Plusz szintén tartalmaz a körforgásos gazdaságra való átállás előmozdítását célzó intézkedést, a hulladékok digitális nyomon követésének, ellenőrzésének, újrafelhasználásának és hasznosításának, valamint az illegális hulladéklerakás megakadályozásának, kárelhárításnak a digitális támogatásával, amely hozzájárulhat a KEHOP és TOP Plusz beavatkozásainak hatékonyságához. A TOP Plusz egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztését célzó beavatkozásaihoz nagyon jól illeszthetőek a minőségi, fenntartható és megfizethető szolgáltatásokhoz való egyenlő és időben történő hozzáférés megerősítését célzó fejlesztések, amelyek a szociális és egészségügyi szolgáltatások informatikai támogatása révén járul hozzá az ellátás színvonalának javításához, a szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés előmozdításához.

Vannak olyan folyó fejlesztések, amelyek eredményeire a TOP Plusz intézkedései támaszkodhatnak, azok hatását erősíthetik. A turizmus területén a Pest megye célzott pénzügyi támogatása (kompenzációs program) segítségével megkezdett szálláshelyfejlesztés eredményeit a TOP Plusz forrásaiból származó önkormányzati fejlesztések kiegészíthetik. A Kisfaludy Program fejlesztései Ráckeve, illetve a Ráckevei Duna mentén szintén megágyaznak a térség turisztikai kínálatának megerősítésének.

A TOP Plusz „Élhető települések” pályázati felhívása keretében végrehajtott fejlesztések eredményességéhez szintén hozzájárulhatnak a Pest megye célzott pénzügyi támogatás keretének terhére elvégzett beruházások, amelyek akár alapjául szolgálhatnak további ilyen irányú fejlesztéseknek.

3. A megye belső területi kapcsolatrendszerének vizsgálata

3.1. A megyén belüli térségi folyamatok bemutatása

Pest megye nem mérhető össze egyetlen másik megyével sem, hiszen 1 millió 310 ezer fős népességével a régiók között is a 3. legnagyobb Budapestet és Észak-Alföld régiót követően. Közel 6400 km²-es területével ugyanakkor a megyék között is csupán a 3. legnagyobb, ami már jól mutatja milyen sűrűn lakott Pest megye. A megyei járások népessége és népsűrűsége a hazai nagyvárosokéval mérhető össze. Mindezt rendkívül fontos figyelembe venni a források allokációjában.

A megye területét alapvetően két övezetre oszthatjuk, a főváros környéki agglomerációs, döntően városias jellegű övezetre és az azon túli, a megye peremvidékein elhelyezkedő, inkább vidékies, fejlettségében az előbbitől nagymértékben lemaradó térségre.

A fővárosi agglomeráció területét a budapesti agglomeráció területrendezési tervéről szóló 2005. évi LXIV. törvény szabályozza, amely változatlanul hagyta az azóta hatályon kívül helyezett 89/1997. (V.28.) sz. Korm. rendeletben rögzített lehatárolást. A Budapesti agglomerációt így továbbra is 80 település alkotja, amelyből 37 rendelkezik városi ranggal. Az agglomeráció fejlődése töretlen, népessége jelentősen növekedett, annak ellenére, hogy a 2008-as gazdasági válság néhány évre lelassította a kiköltözéseket. A vándorlás teljesen átalakította ezen települések társadalmát is, szinte mindenütt jelentősen javult a népesség iskolázottsága, de a települések korstruktúrájára is pozitív hatást gyakorolt a vándorlás. Az agglomeráció nem egységes, számos ismérv szerint lehetne homogén egységeket elkülöníteni ezen belül, mégis a legélesebb társadalmi elkülönülés az agglomeráció Dunától nyugatra és keletre eső területei között alakult ki. A nyugati agglomeráció fejlődésében kulcsszerepet játszik, hogy a főváros legmagasabb státuszú városrészeivel határos, így a kitelepülők jelentős hányada éppen ezekből a városrészekből költözött a valamivel olcsóbb és nagyobb telkeket kínáló agglomerációs településekre, amelyet a Pilis-Budai hegység vonzó természeti környezete, illetve az itt lévő hívogató településképpel rendelkező sváb települések még vonzóbbá tettek. Az is segítette a fejlődést, hogy ezen a területen halad keresztül a két legkorábbi építésű, hazánkat Nyugat-Európával, illetve az Adriával összekötő M1 és M7 autópálya. Szintén kedvező közlekedéscsopordrajzi adottság volt, hogy a főváros ebben az irányban kevésbé kiterjedt, így a központtól való közúti távolsága ezeknek a településeknek kisebb, mint a keleti agglomerációban. Ezek eredőjeként a nyugati agglomeráció korábban indult fejlődésnek és általában magasabb státuszú népesség költözött ide, ami a települések gazdasági szerepvállalására is hatással volt.

A keleti agglomeráció településeinek növekedése eleinte lassabb volt, megkésett fejlődésük oka első sorban az volt, hogy a közlekedési hálózatok a fővárostól keleti irányban sokkal kevésbé voltak kiépítettek. A keleti agglomerációval határos fővárosi kerületek is inkább vidékies jellegűek voltak. A megközelíthetőség javulásával a keleti agglomeráció települései felértékelődtek, mára a népességnövekedés súlypontja ide tevődött át. A keleti agglomeráció társadalma is átalakult, az utóbbi évek betelepülései nyomán folyamatosan nő a középfokú, vagy annál magasabb végzettséggel rendelkezők aránya. A közlekedési kapcsolatok fejlődése a gazdaságra is hatással volt, mára jelentős termelő és szolgáltató kapacitások épültek ki a megye ezen részén is, amelyek tevékenysége az egész országra, vagy akár a makrorégióra is kiterjed. Ezzel együtt magasan kvalifikált szakembereket foglalkoztató munkahelyek is létrejöttek, így a letelepedők egyre inkább helyben is találnak képzettségüknek, végzettségüknek megfelelő munkahelyet. Ezt a gyors fejlődést a keleti agglomeráció infrastruktúrája nem volt képes követni, így az agglomeráció ezen részén szinte minden téren szükség van fejlesztésekre.

A fent vázolt eltérő fejlődési pályák miatt az ellátórendszer kiépítettségében és minőségében is különbségek alakultak ki, azonban van néhány kihívás, amely egyformán érinti a keleti és nyugati agglomerációt is. Ezek a teljesség igénye nélkül a közösségi közlekedés hiányosságai, a belterületi utak és közművek kiépítetlensége, a közutak rossz állapota, az egészségügyi ellátórendszer, az oktatási infrastruktúra kapacitásának és minőségének elmaradása a változó igényektől.

Míg az agglomeráció egy nagyjából egybefüggő városi teret alkot, addig a megye agglomeráción kívüli térségei vidékies jelleget hordoznak. Az agglomeráción kívüli teret a természetföldrajzi határok mentén lehet tagolni, de a közlekedési kapcsolatok eltérő irányai, ebből adódóan pedig az eltérő gazdasági szerkezet is megkülönbözteti ezeket a peremhelyzetű tereket egymástól.

Északon a Börzsöny, a Gödöllői dombság, illetve a Galgamente települései Északkelet-Magyarország illetve Szlovákia (Felvidék) irányába kapcsolódik, történelmi, gazdasági és ökológiai kapcsolatai révén.

Dél-Pest megye egésze alapvetően az Alföldhöz kapcsolódik, így természetföldrajzi alapon tovább nem osztható, ám a társadalmi, gazdasági jellemzők, a térbeli kapcsolódások révén mégis valamelyest elválik egymástól annak nyugati és keleti része. Míg a Dunához közelebb eső délnyugati alföldi területek az M5 révén a Dél-Alföldhöz, illetve azon keresztül a Balkánhoz kapcsolódik, addig a keleti területek az M4-en illetve a 100a vasúti kapcsolaton keresztül Kecskeméthez, illetve Szolnok vonzásába kerültek, így teremtve kapcsolatot az Alföld keleti, Tiszántúli térségei felé.

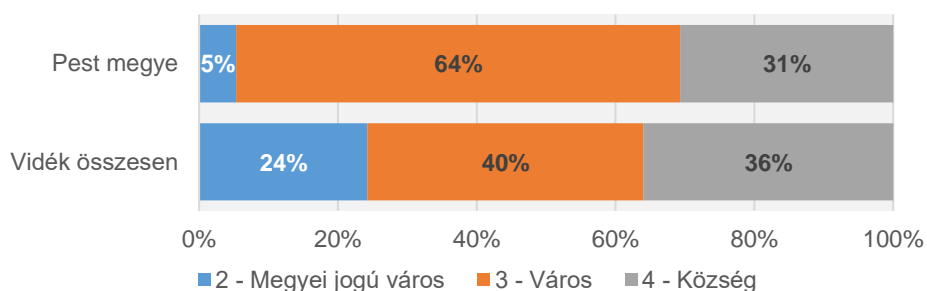
A területfejlesztési szempontból kiemelt járásokként kezeljük a kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendeletben kijelölt Ceglédi, Nagykátai és Nagykőrösi és Szobi járásokon kívül a Pest Megye Közgyűlésének határozata által kijelölt Aszódi, Dabasi, Ráckevei járásokat is. Ezen járások mindegyikére igaz, hogy társadalmi és gazdasági jellemzőiket tekintve jelentősen elmaradnak a megye fejlettebb térségeitől. A beavatkozási területek meghatározásához segítséget nyújt a Pest megyei kompenzációs keret terhére készült a leszakadó járások helyzetét elemző tanulmány, mely a kijelölt Ceglédi, Nagykátai, Nagykőrösi és Szobi járások mindegyikére meghatározza a lehetséges kitörési pontokat és a szükséges akciókat. A Szobi járás esetében a tanulmány egyértelmű kitörési pontként a turizmust jelöli meg, amelyre a térség adottságai megfelelő alapot adnak. Ugyanakkor a tanulmány is kiemeli, hogy a turizmus fejlesztése, csak a természeti és kulturális értékek megőrzése mellett történhet. Az is a tanulmány fontos megállapítása, hogy a járás társadalma előregedő, így szükség volna annak fiatalítására. Egyértelműen fejlesztésre szorulnak a települési intézmények, iskolák, óvodák, közösségi intézmények. Jelentős gondot jelent a hiányos közműhálózat, a csapadékelvezetés nem megfelelő kiépítettsége. A Homokhátsághoz tartozó Ceglédi és Nagykőrösi járások esetében egyértelmű kitörési pont a mezőgazdaság és az ipar, így ezek esetén az ezekben a szektorokban működő vállalkozások erősítése kulcskérdés. Azonban a gazdasági fejlődés hosszú távú gátját leginkább a népesség alacsony iskolázottsága jelenti, így kevés olyan cég képes megtelepedni helyben, amely magas hozzáadott érték előállítására képes. A ceglédi térségben a Nagykátai térséghez hasonlóan kitörési pont lehet még a terület termálkincsére alapozó turizmus, egészségipar is. A Nagykátai térség van a bemutatott négy térség közül talán a legnehezebb helyzetben, hiszen a járás települései többnyire nehezen megközelíthetők, így a befektetők számára a térség nem jelent vonzó célpontot. Mindez a járás szociális és demográfiai viszonyain is nyomot hagy, ahogyan a települési, oktatási, szociális és egészségügyi infrastruktúra területén is hiányosságok vannak. A tanulmány mindegyik járás vonatkozásában megfogalmazza, hogy szükség lenne a gondozott települési zöldfelületek, közösségi terek létrehozására, a helyi

közösségek és identitástudat megerősítésére is. Az Aszódi, a Dabasi és a Ráckevei járásokra vonatkozóan a TOP PEA keretéből fognak a közeljövőben hasonló szakmai anyagok készülni.

3.2. A megye városhálózatának bemutatása

Pest megye az ország legvárosiasabb megyéje, mivel a területén található 187 településből összesen 53 város és egy megyei jogú város van. A megye településszerkezete nagyban különbözik a többi megyéétől. Ugyan Érd megyei jogú városi ranggal rendelkezik, népességsúlya, jelentősége azonban sokkal kisebb, mint más megyei jogú városoknak. Míg másutt a teljes népesség átlagosan negyede lakik a megyei jogú városokban, addig Érd lakossága csak a megye népességének 5%-át jelenti.

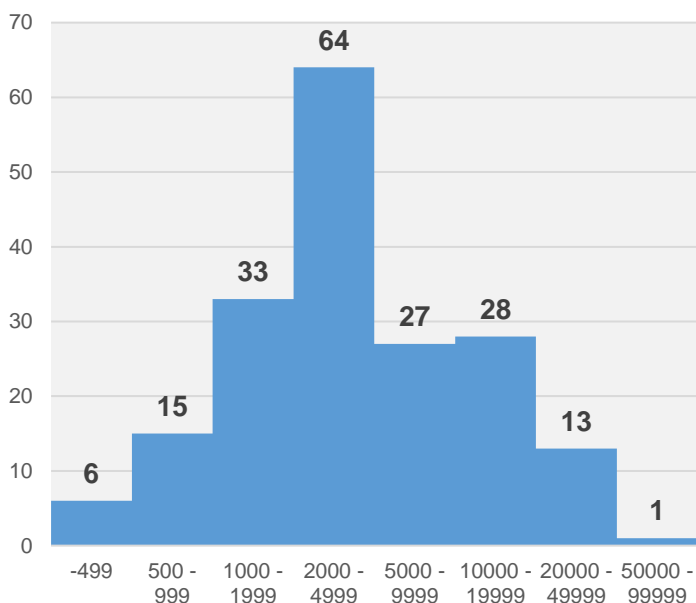
2. ábra Népesség megoszlása a települések jogállása szerint, 2020

Forrás: KSH

A községek átlagos nagysága mind a községek, mind pedig a városok esetében meghaladják az országos átlagot. A városok átlagos mérete 16 ezer főhöz közelít, ami több mint másfélszerese a vidéki városokénak. A községek esetében ez az arány még nagyobb csaknem háromszoros, mivel a megye községeinek lakónépessége átlagosan 3 ezer fő volt 2020-ban, szemben az országosan jellemző ezer fő körüli értékkel. A községek között viszonylag kevés a kistelepülés, a legtöbb települést a 2-5 ezer fő közötti nagyságkategóriában találjuk.

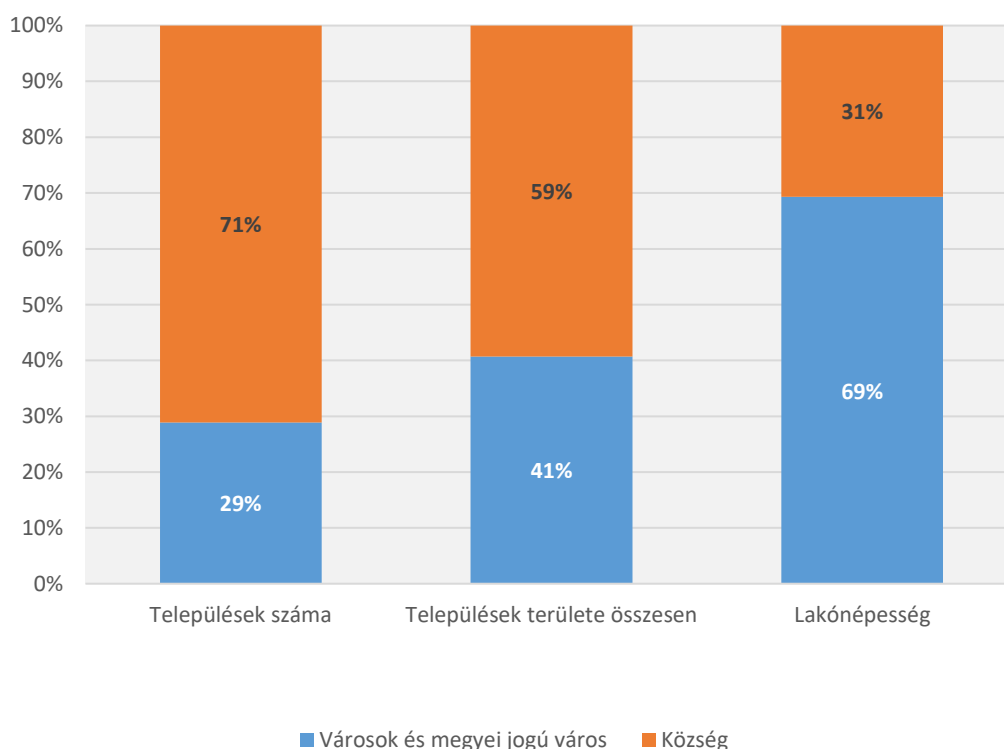
3. ábra Települések száma népesség nagyságkategóriák szerint, 2020

Forrás: KSH

Bár a megyei településeknek mindössze nagyjából harmadát teszik ki a városok, ezeken a településeken él a megye népességének közel kétharmada. A demográfiai változások hatására az elmúlt évtizedekben folyamatosan nőtt a városok és a városokban lakók száma, de a megye városainak épített környezete is tükrözte a városiasodás folyamatát, ahogyan funkcióik is jelentősen bővültek. Nemcsak a népesség, hanem a gazdasági termelés nagy része is a városi terekben koncentrálódik. Ennek alapján ahhoz, hogy a megye képes legyen hatékonyan javítani a pozícióit, megoldani az egyes szakfejezetekben tárgyalt társadalmi, gazdasági és környezeti problémáit, a városokat fel kell készíteni arra, hogy képesek legyenek az alkalmazkodásra a változó környezethez, sőt ösztönző, biztonságos (társadalmi, környezeti, gazdasági szempontból egyaránt) környezetet nyújtsanak az itt élők, és az itt működő szervezetek számára. A városok számára különösen fontos, hogy a kihívásokhoz olyan módon alkalmazkodjanak, olyan megoldásokat dolgozzanak ki, amelyek hosszú távon megfelelően képesek a településen élők és az itt működő szervezetek szükségleteit szolgálni. Meghatározó szempont kell, hogy legyen, hogy a városok a jövőbeni fejlesztéseket komplex szemlélet alapján határozzák meg, hogy a fejlesztések szinergiája megfelelőképpen érvényesülni tudjon. Fontos továbbá, hogy ez a komplex megközelítés a fejlesztések környezeti dimenzióira is kiterjedjen (vagy éppen onnan induljon ki), biztosítva a városban élők egészséges élethez, életkörülményekhez környezethez való jogát.

4. ábra Városok, városi népesség Pest megyében, 2019

Forrás: KSH

A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz egyik súlyponti célkitűzése a városok fenntartható fejlesztése. Pest megyében különösen fontos kérdés a fenntarthatóság, hiszen nagyon intenzív és folyamatos változások jellemzik ezt a teret. A szuburbanizáció hajtotta népesedési folyamatok folyamatos nyomás alatt tartják az agglomeráció településeinek infrastruktúráját, a nagy népességtömörülések fokozottan terhelik a környezetet és használják fel annak erőforrásait. Az agglomeráció területén tehát ezen tényezők miatt különösen lényeges a hosszú távú egyensúly megtalálása ember és

környezete között. Az agglomeráción kívül részben hasonló, részben eltérő kihívásokkal kell szembe nézni. A környezet terhelése itt is jelentős probléma, amelyet itt nem a fokozott gazdasági aktivitás, hanem az elmaradott technológiák használata okoz. Elnyom azonban, hogy míg az agglomeráción belül a gyors növekedés vet fel fenntarthatósági kérdéseket, addig itt sokkal inkább a társadalmi fenntarthatóság, a népesség megtartása, a szociális felzárkóztatás jelent kihívást. Ennek pedig egyik fontos eleme az ezt támogató infrastruktúrális feltételek javítása, illetve a fenntartható és modern közlekedési kapcsolatok kiépítése.

A megye számára kulcskérdés a policentrikus városhálózat kialakítása, mely célkitűzést a Pest Megyei Területfejlesztési Programban is megerősített. Ebben a törekvésben kiemelt szerepet játszik a járasszékhelyek funkcióinak megerősítése. A városok megerősítésével, fővároson kívüli központok létrehozásával a térség szempontjából egyik legnagyobb terhelést jelentő ingázás jellemzői megváltozhatnak, a mainál egészségesebb és kevésbé egyoldalú kapcsolatrendszer bontakozhat ki a főváros és környezete között.

5. ábra Pest megye városhálózata

4. Az ITP 2021-2027 fejlesztési célterületeinek kijelölése – A megyei forrásfelhasználási módok

A Pest megye által megkülönböztetett fejlesztési célterületek és forrásfelhasználási módok az alábbiak:

4.1. Az ERFA 11. cikk alapján kiemelt fenntartható városfejlesztési körbe kijelölt városok

Az ITP 2021-27 a programozási időszakban hozzá kell, hogy járuljon a tagállam új ERFA rendelet 11. cikkely szerinti kötelezettségének teljesítéséhez. Ennek értelmében a megyei önkormányzat a városi jogállású települései részére allokálhat stratégiai forráskeretet az új ERFA rendelet 11. és az új CPR rendelet 23. cikkelyével összhangban. A forrásfelhasználási módon belül szükséges a városi területek részére elkülönített kumulált forráskeret megadása akár lakosságárányos, sávós, maximálisan elérhető forráskeret meghatározásával településmérethez kötötten. Ezen forráskeretre integrált településfejlesztési stratégiával pályázhat a meghatározott városi kör.

A magyar várospolitikai Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióban (OFTK) foglalt fő célja a jelenleginél erőteljesebben együttműködő, kiegyensúlyozott, policentrikus városhálózat megteremtése. A cél megvalósulását szolgálja a regionális és megyei központok dinamikájának erősítése mellett a kis- és középvárosok térszervező erejének erősítése, illetve a városok és térségük közötti harmonikus kapcsolatok, valamint a városok egymás közötti intenzív kapcsolatrendszerének erősítése, különös tekintettel az országhatár menti térségek városaira, amely térségekre specifikus célok is megfogalmazásra kerültek az OFTK-ban.

A megye egyetlen megyei jogú városa Érd, melynek vonzása és funkciói sokkal szűkebbek, mint a vidéki nagyvárosoknak. Kiemelt státusza ellenére Érd a többi megyei jogú várossal ellentétben nem valódi központja a megyének, a megye élete, közigazgatása és gazdasága nem kizárólagosan e település köré szerveződik. Ugyanakkor a megye legnagyobb városaként közel 70 ezer ember számára jelent lakóhelyet, emellett gazdasági szempontból is folyamatosan növekszik a jelentősége.

Fentieket is figyelembe véve, bár a 25 ezer fős lakosságot meghaladó pest megyei városokat nem javasoljuk a fenntartható városfejlesztési konstrukcióba bevonni, Érd esetében, tekintettel a megyei jogú városi státuszára, ez alól kivételt teszünk. Nem tartjuk indokoltnak ugyanakkor Érd városának, mint megyei jogú városnak a többi járásközpont városhoz képest történő kiemelt kezelését a települési forráskeret meghatározása szempontjából.

A megye további, 25 ezer főnél népesebb járásszékhely településeit azonban nem tartjuk lehetségesnek a rendelkezésre álló forráskeretből kiemelten támogatni, hiszen megítélésünk alapján ezek a kisebb járásközpont településekhez képest sokkal inkább rendelkeznek megfelelő belső erőforrásokkal ahhoz, hogy fejlesztéseiket különböző állami vagy EU forrás terhére, vagy bizonyos elemeket akár saját erőből, illetve magántőke bevonásával valósítsanak meg. Hozzájuk hasonlóan a Gödi Különleges Gazdasági Övezetbe tartozó Dunakeszi sem javasoljuk a programban való részvételre, hiszen a térség gazdasági ereje miatt szintén jó eséllyel képes lehet a hazai, EU és saját forrásaira alapozva fejlesztéseit koordinálni és komplex fejlesztési programokat végrehajtani.

Természetesen, amennyiben Pest megye érdemileg több fejlesztési forrásban tudna részesülni, valamennyi járásközpont, így a 25 ezer fő feletti lakosságszámú települések kiemelt támogatása is indokolt lehetne. Amennyiben azonban a jelenlegi forrásnagyság mellett

tennénk meg ezt, úgy a fennmaradó 171 Pest megyei település juthatna még kevesebb fejlesztési lehetőséghez, ami semmiképpen sem lenne célszerű.

A 25 ezer fő alatti járásközpontok jelentős része megítélésünk szerint a fejlődésének abban a szakaszában jár, amikor a városi funkcióik részben hiányosak, a népességnövekedés miatt növekvő infrastrukturális igényekkel nem tudnak lépést tartani, vagy az infrastruktúrájuk a korábban rendelkezésre álló szűkebb EU-s fejlesztési források miatt elavultabb, gazdaságszervező erejük pedig gyengébb, mint azt a településhálózatban betöltött szerepük indokolná. A TOP Plusz forrásai a fenntartható városok program tekintetben korlátosak, így a városhálózat azon elemei kerültek kiválasztásra, ahol a legnagyobb mértékű az egyensúlytalanság a szükségletek és a jelenlegi települési szolgáltatási, infrastrukturális kínálat között, így a fenntarthatósági célokra koncentrált forrás allokációval a legnagyobb hatás kiváltása lehetséges. A fenntartható városfejlesztési programban részt vevő városok körét ennek alapján a következők szerint jelöltük ki. Első sorban a központi szerepkörű, igazgatási funkcióval rendelkező városokra koncentráltunk, hiszen ezek környezetükre is jelentős hatással lehetnek, így a program kisugárzó hatásai vonzáskörzetüket is mozgósítják.

A 2021-2027 közötti időszakra vonatkozóan, így a térképen és a felsorolásban jelzett 12 kiválasztott járásközpont település komplex fejlesztését javasoljuk a fenntartható városfejlesztési intézkedések keretében. A programtól azt reméljük, hogy általa olyan támogatást tudunk nyújtani ezen városok számára, amely ezen az átmeneti időszakon átsegíti őket, megerősíti centrális funkcióikat és hozzájárul e városok és környezetük fenntartható működéséhez, fejlődéséhez. Ez véleményünk szerint hozzájárul az OFTK-ban is kívánatos kiegyensúlyozott, együttműködő, policentrikus városhálózat megerősödéséhez, és oldja a túlzott főváros központúságot Pest megyében is. A TOP Plusz által a fenntartható városok program által kínált fejlesztési lehetőségekről a kiválasztott városokkal egyenként egyeztetettünk (beleértve Érd megyei jogú várost is), ennek során részletesen tájékoztattuk a városokat a konstrukció által nyújtott előnyökről és a konstrukció kereteit adó dokumentumokban megfogalmazott, jelenleg ismert elvárásokról egyaránt.

6. ábra Fenntartható városok program települései

Az egy városra jutó forráskeret nem közvetlenül a népesség arányában került meghatározásra, mivel úgy a kisebb városokban a metódus megakadályozta volna az integrált szemléletű városfejlesztési programok végrehajtását. A kijelölt városok számára biztosított forráskeret így a települések népessége alapján sávosan került szétosztásra, 1,5 milliárd forint minimális keret rögzítése mellett. A forráselosztás népességnagyság kategóriáit és a hozzájuk kalkulált támogatási keretösszeg mértékét a 3. számú táblázat tartalmazza.

3. táblázat A fenntartható városok programban az egy városra meghatározott keretösszeg népességnagyság kategóriák szerint

Népességnagyság kategóriák (fő)	Egy városra jutó támogatási keretösszeg (Ft)	Városok száma (db)
18000 fő felett	4 500 000 000	5
16000-18000	4 000 000 000	1
14000-16000	3 500 000 000	2
12000-14000	3 000 000 000	1
10000-12000	2 500 000 000	1
10000 fő alatt	1 500 000 000	2

4. táblázat A fenntartható városok programra javasolt települések és a hozzájuk rendelt források EU alapok szerinti megosztásban

Fenntartható város programra javasolt települések	Települések közigazgatási szerepe	Forráskeret (Ft)	Ebből:	
			ERFA (Ft)	ESZA (Ft)
Aszód	járasközpont	1 500 000 000	1 240 000 000	260 000 000
Budakeszi	járasközpont	3 500 000 000	2 893 000 000	607 000 000
Dabas	járasközpont	4 000 000 000	3 307 000 000	693 000 000
Érd ¹	m.j.v., járáskp.	4 500 000 000	3 000 000 000	1 500 000 000
Gyál	járasközpont	4 500 000 000	3 720 000 000	780 000 000
Monor	járasközpont	4 500 000 000	3 720 000 000	780 000 000
Nagykátá	járasközpont	3 000 000 000	2 480 000 000	520 000 000
Nagykőrös	járasközpont	4 500 000 000	3 720 000 000	780 000 000
Pilisvörösvár	járasközpont	3 500 000 000	2 893 000 000	607 000 000
Ráckeve	járasközpont	2 500 000 000	2 067 000 000	433 000 000
Szob	járasközpont	1 500 000 000	1 240 000 000	260 000 000
Vecsés	járasközpont	4 500 000 000	3 720 000 000	780 000 000
Uniós forrásból támogatásra kerülő városok összesen:		37 500 000 000	31 000 000 000	6 500 000 000
Tervezetten hazai forrásból támogatásra kerülő városok összesen:		4 500 000 000	3 000 000 000	1 500 000 000
Fenntartható városok összesen:	–	42 000 000 000	34 000 000 000	8 000 000 000

4.2. Földrajzilag meghatározott fejlesztési célterületek

A megyei TOP Plusz forráskeret felhasználásnak elsődleges szempontja a megye teljes területének a felosztása kisebb területegységekre, egybefüggő fejlesztési célterületekre. Ezek a földrajzi célterületek komplex módon értelmezhető földrajzi egységek, tehát nem csak egy-egy TOP Plusz tématerület vonatkozásában értelmezhetőek. A megye területének a TOP Plusz egyes témái szerint eltérő lehatárolásai helyett javasolt valamennyi intézkedés esetében azonos célterület lehatárolást alkalmazni, amelyen belül már az egyes felhívások esetében a projektkiválasztás során előnyben részesülő települések köre változhat.

Ahogy arról a 4. fejezetben szó esett az agglomeráció fejlett városias tere elkülönül az azt körülölelő vidékies terektől. De ezeket az egységeket is tovább lehet tagolni természeti határaik mentén, társadalmi jellemzőik és gazdaságszerkezetük, gazdasági kapcsolataik iránya szerint.

A korábbi fejezetekben meghatározott elvek mentén öt elkülönülő térséget jelöltünk meg a Program célterületeiként, ezek a célterületek hézag- és átfedés mentesen fedik le a megye területét. A lehatárolt célterületek a következők:

¹ Érd tervezetten nem a megyére allokált TOP Plusz keretösszegeből, hanem várhatóan egyéb (hazai) forrásból jut támogatáshoz, ezért az összesítő táblákban a város fejlesztésére elkülönített összeg más összesítő táblákban nem, kizárólag itt kerül kimutatásra.

NYUGATI-AGGLOMERÁCIÓ

A Szentendrei, Pilisvörösvári, Budakeszi és Érdi járásokat magába foglaló célterület a megye legfejlettebb térsége. A 90-es években megszerzett kiemelkedő gazdasági súlyát máig őrzi a térség, köszönhetően előnyös földrajzi fekvésének, fejlett infrastruktúrájának és társadalmának, kulturális és természeti értékeinek. A célterület magába foglalja a Pilis-Budai hegyvidéket, a Dunakanyart, így turisztikai szempontból a megye leginkább frekventált térsége. Fejlődése töretlen, így itt is folyamatos nyomást jelent az intézményrendszerre a fővárosból kiköltözők generálta keresleti nyomás. A szuburbanizálódás, ahogyan a Keleti-Agglomeráció területén, úgy itt is komoly településfejlesztési, településrendezési problémákat vet fel. Kettős cél a terület természeti értékeinek megőrzése mellett a turisztikai lehetőségeinek további kiaknázása, a települési infrastruktúra, illetve intézményrendszer fenntartható fejlesztése.

KELETI-AGGLOMERÁCIÓ

A célterülethez a Dunakeszi, Vecsési, Gyáli, Szigetszentmiklósi járások, illetve a Gödöllői járás agglomerációhoz tartozó települései tartoznak. A keleti agglomeráció jelenleg talán egész Pest megye legdinamikusabban fejlődő térsége, ami azonban kihívásokat is hordoz magában. A gyors gazdasági és népességnövekedéssel a települési infrastruktúra fejlesztés nehezen tart lépést, eltérő mértékben ugyan, de szinte mindenütt probléma a hiányos ellátórendszer. A gyors városiasodás miatt a településeken komoly településfejlesztési, településrendezési problémák is felmerülnek. A vándorlás az agglomerációs települések társadalmát is jelentősen átalakította, ami a városias élet terjedését és az azzal kapcsolatos problémákat is magával hozta e térbe. A 2021-2027 időszak fejlesztéseiben ezekre a gyors növekedés okozta problémákra kell fenntartható megoldásokat találni.

ÉSZAK-PEST MEGYE

A célterülethez tartozik a kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet szerint fejlesztendő térségnek sorolt Szobi járás, illetve a megye által korábban fejlesztendő térségként kijelölt Aszódi járás is. Részben a területi folytonosság kritériuma miatt, részben amiatt, mert Vác és környéke folyamatosan veszített település- és gazdaság szerkezetben betöltött súlyából, a Váci járás nagyobb része is ide tartozik. Szintén a célterülethez soroltuk a Gödöllői járás agglomeráción kívüli négy települését is. Észak-Pest megye legnagyobb értéke a Dunakanyar, és a Duna, amelynek révén a terület óriási turisztikai potenciállal rendelkezik, amelynek jelenleg csak egy részét képes kihasználni. A térség a Duna-Ipoly Nemzeti Park működési területéhez tartozik, ahogyan a megye nagyjából egésze, a Börzsöny területe védett nemzeti park. A célterület legnagyobb városa Vác, amelynek gazdasági jelentősége Dunakeszi fejlődésével párhuzamosan folyamatosan csökkent. Az újonnan megépült M2 autópálya új lehetőségeket teremt a térség számára, ugyanakkor fontos a jelenlegi természeti-, kulturális-, településszerkezeti- és társadalmi értékek megőrzése, ami miatt különösen a Dunakanyar településein megfontolt, a fenntarthatóságot szem előtt tartó fejlesztésre van szükség. A célterületen élők társadalmi státusza magasabb, mint az előbb említett két említett célterületen, köszönhetően a Dunakanyar vonzó hatásának és a térség gazdag kulturális hagyományainak, történelmének.

DÉLKELET-PEST MEGYE

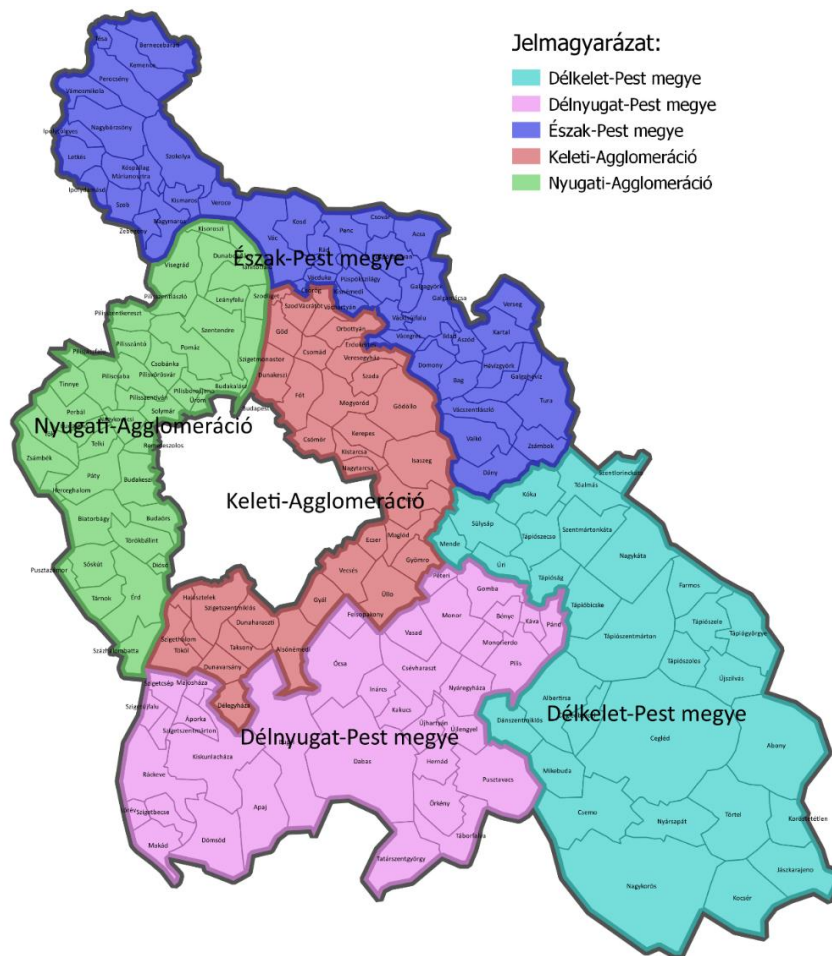
Ez a célterület három, az Alföld természeti tájhoz tartozó a kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet szerint fejlesztendő térséget, a Ceglédi-, Nagykátai- és Nagykőrösi járásokat foglalja magába. A célterület egészére jellemző, hogy a mezőgazdaság és az ipar súlya nagyobb, mint a megye többi térségében. A gazdasági kapcsolatok Szolnok és Kecskemét irányában a legerősebbek, ugyanakkor e két erős pólus

közé szorulva a térség gazdasági fejlődését ennek a munkaerő elszívó hatása negatívan is befolyásolja. E járáskor népességére a viszonylag alacsony átlagos iskolázottság jellemző, ennek megfelelően a népesség jövedelme is elmarad a megye többi részére jellemzőtől. Viszonylag magas az olyan családok, háztartások aránya, akik szegénységben élnek, vagy szegénység által veszélyeztetettek. A célterület közlekedési szempontból nem egységes, a Nagykátai járás települései általában nehezen megközelíthetők, elzártak, ami a növekedés gátját jelenti. A terület egésze gazdag természeti értékekben, ezek közül kiemelkedő értékkel bírnak a termál és hévforrások, a Tápió Natúrparc, a Gerje-mente.

DÉLNYUGAT-PEST MEGYE

Döntően három járás települései alkotják a célterületet, ezek a Ráckevei, a Dabasi és Monori járáskor. A célterülethez kapcsoltunk az agglomerációs Gyáli járáskor néhány további társadalmi, gazdasági szempontból fejletlenebb települést, mivel ezek fejlesztési igényei sokkal inkább e célterülethez igazodnak. A megye a korábbi ciklusban fejlesztendő térségként jelölte ki a Ráckevei és Dabasi térségeket, azok társadalmi gazdasági elmaradottsága miatt. Erre a térére is jellemző, hogy az ipari termelés gazdasági szerkezetben az átlagosnál nagyobb súllyal van jelen. A legfőbb dinamizáló erőt az M5 és M0 nyújtotta közlekedési lehetőségek jelentik. A térség a megye ritkábban lakott, alacsony népességű területei közé tartozik. Ahogyan a délkeleti célterület esetén, itt is jellemző, hogy a népesség iskolázatlan, viszonylag kevés a képzett munkaerő. Turisztikai értéket a Ráckevei Dunaág, illetve Ráckeve turisztikai értékei jelentik.

7. ábra Földrajzi célterületek Pest megyében

5. táblázat Földrajzi/Fejlesztési célterületekhez tartozó települések listája

Földrajzi célterület	Sorszám	Település	Földrajzi célterület	Sorszám	Település	
Nyugati-Agglomeráció	1	Biatorbágy	Észak-Pest megye	88	Letkés	
	2	Budajenő		89	Márianosztra	
	3	Budakalász		90	Nagybörzsöny	
	4	Budaörs		91	Nagymaros	
	5	Csobánka		92	Penc	
	6	Diósd		93	Perőcsény	
	7	Dunabogdány		94	Püspökhatvan	
	8	Herceghalom		95	Püspökszilágy	
	9	Kisoroszi		96	Rád	
	10	Leányfalu		97	Szokolya	
	11	Nagykovácsi		98	Tésa	
	12	Páty		99	Tura	
	13	Perbál		100	Vác	
	14	Pilisborosjenő		101	Vácduka	
	15	Piliscsaba		102	Vácegres	
	16	Pilisdíszfalva		103	Váchartyán	
	17	Pilisszántó		104	Váckisújfalu	
	18	Pilisszentiván		105	Vácszentlászló	
	19	Pilisszentkereszt		106	Valkó	
	20	Pilisszentlászló		107	Vámosmikola	
	21	Pócsmegyer		108	Verőce	
	22	Pomáz		109	Verseg	
	23	Pusztazámor		110	Zebegény	
	24	Remeteszőlős		111	Zsámbok	
	25	Solymár		112	Abony	
	26	Sóskút		113	Albertirsa	
	27	Százhalombatta		114	Cegléd	
	28	Szentendre		115	Ceglédbercel	
	29	Szigetmonostor		116	Csemő	
	30	Tahitótfalu		117	Dánszentmiklós	
	31	Tárnok		118	Farmos	
	32	Telki		119	Jászkarajenő	
	33	Tinnye		120	Kocsér	
	34	Tök		121	Kóka	
	35	Törökbálint		122	Kőrösetetlen	
	36	Üröm		123	Mende	
37	Visegrád	124	Mikebuda			
38	Zsámbék	125	Nyársapát			
Keleti-Agglomeráció	39	Alsónémedi	Délkelet-Pest megye	126	Sülysáp	
	40	Csomád	127	Szentlőrincvárosa		
	41	Csömör	128	Szentmártonkáta		
	42	Délegyháza	129	Tápióbicske		
	43	Dunaharaszti	130	Tápiógyörgye		
	44	Dunakeszi	131	Tápióság		
	45	Dunavarsány	132	Tápiószecső		
	46	Fót	133	Tápiószéle		
	47	Göd	134	Tápiószentmárton		
	48	Gödöllő	135	Tápiószőlős		
	49	Gyömrő	136	Tóalmás		
	50	Halásztelek	137	Törtel		
	51	Isaszeg	138	Újszilvás		
	52	Kerepes	139	Úri		
	53	Kistarcsa	140	Apaj		
	54	Mogyoród	141	Áporka		
	55	Nagytarcsa	142	Bénye		
	56	Órbottyán	143	Bugyi		
	57	Pécel	144	Csévharaszt		
	58	Szada	145	Dömsöd		
	59	Szigethalom	146	Felsőpakony		
	60	Szigetszentmiklós	147	Gomba		
	61	Szód	148	Hernád		
	62	Szódliget	149	Inárcs		
	63	Taksony	150	Kakucs		
	64	Tököl	151	Káva		
				Délnyugat-Pest megye		

Földrajzi célterület	Sorszám	Település	Földrajzi célterület	Sorszám	Település
Észak-Pest megye	65	Vácrátót		152	Kiskunlacháza
	66	Veresegyház		153	Lórév
	67	Acsa		154	Majosháza
	68	Bag		155	Makád
	69	Bernecebaráti		156	Monorierdő
	70	Csörög		157	Nyáregyháza
	71	Csővár		158	Ócsa
	72	Dány		159	Örkény
	73	Domony		160	Pánd
	74	Erdőkertes		161	Péteri
	75	Galgagyörk		162	Pilis
	76	Galgahévíz		163	Pusztavacs
	77	Galgamácsa		164	Szigetbecse
	78	Hévízgyörk		165	Szigetcsép
	79	Iklad		166	Szigetszentmárton
	80	Ipolydamásd		167	Szigetújfalu
	81	Ipolytölgyes		168	Táborfalva
	82	Kartal		169	Tatárszentgyörgy
	83	Kemence		170	Újhartyán
	84	Kismaros		171	Újlengyel
85	Kisnémedi	172	Vasad		
86	Kosd				
87	Kóspallag				

4.3. Kiemelt kedvezményezett

Vannak olyan feladatok, amelyek nem láthatók el, nem szervezhetők, vagy nem elég hatékonyan szervezhetők települési szinten. Ezekre a TOP Plusz kiemelt kedvezményezettet nevesíthet, amely az adott beavatkozás végrehajtását magára vállalja. Pest megye esetében több olyan fejlesztési célterület, pályázati kiírás is várható, ahol fentiek miatt célszerű Pest Megye Önkormányzata, illetve más szervezetek részvétele a program végrehajtásában. A 4 és 5 számjegyű utak felújítása esetében mindenképpen szükséges a Magyar Közút Nonprofit Zrt. kiemelt kedvezményezett bevonása, hiszen szakmai szervezetként képes a szükséges fejlesztéseket koordinálni és végrehajtani. A foglalkoztatási paktumok esetében is szükséges a megyei szintű koordináció, itt a kiemelt kedvezményezett Pest Megye Önkormányzata. Ezen kívül Pest megye számára fontos, a megyei területfejlesztési programban deklarált cél, a megyei arculat kialakítása, a Pest megyei identitás erősítése, a helyi értékek védelme. Éppen ezért az Önkormányzat a kulturális értékek megőrzése és a megye, mint brand megerősítése érdekében kulturális beavatkozásokat tervez. Ezek megfelelően csak megyei léptékben szervezhetők, így ezen programokat kiemelt kedvezményezettként hajtja végre Pest Megye Önkormányzata.

4.4. Forrásfelhasználás

A források megosztásánál objektív szempontokra alapoztunk, így a területi differenciálásnál figyelembe vettük a természeti tényezőket, a népesség számát, a problémák súlyát, amennyiben azok valamilyen módon számszerűsíthetőek voltak, a beszerezhető információk, adatok, ellenőrzöttek, validáltak voltak. Törekedtünk arra, hogy az egyes célterületek között ne keletkezzenek jelentős aránytalanságok a forráselosztás terén. Az 6. táblázatban szereplő indikáció még csak a normál forrásfelhasználási módokra határoz meg célterületet, de a program végrehajtása során a kiemelt forrásfelhasználási módok területi felhasználása miatt még módosulhatnak. A célterületek közül az egy főre jutó támogatásokban az agglomeráció valamivel kevesebbet, míg az azon kívül eső rosszabb társadalmi és gazdasági jellemzőkkel bíró, felzárkóztatásra szoruló célterületek az átlagnál valamivel többet kapnak, de a különbség mérsékelt.

6. táblázat Tervezett forrásmegosztás felhasználási módok szerint Pest megyében

Forrásfelhasználási mód	Keretösszeg (Ft)	Megoszlás	Egy főre jutó támogatási keret (Ft)
Forrásfelhasználási mód I. (Fenntartható városok)	37 500 000 000	26%	225 822
Forrásfelhasználási mód II. (Nyugati-Agglomeráció)	21 350 879 636	15%	61 633
Forrásfelhasználási mód III. (Keleti-Agglomeráció)	26 832 751 578	19%	60 975
Forrásfelhasználási mód IV. (Észak-Pest megye)	12 191 066 956	9%	94 503
Forrásfelhasználási mód V. (Délnyugat-Pest megye)	10 800 572 587	8%	79 325
Forrásfelhasználási mód VI. (Délkelet-Pest megye)	11 941 018 243	8%	68 863
Kiemelt kedvezményezett forrásfelhasználási mód VII. (Magyar Közút NZRT, Pest Megye Önkormányzata)	13 533 711 000	9%	-
Összesen forrásfelhasználási mód	142 950 000 000	100%	110 207

5. A projektkiválasztás az ITP 2021-2027 alapján – településdifferenciálás

A megyei önkormányzatnak, mint területi szereplőnek a megyei területfejlesztési koncepció és a megyei területfejlesztési program jövőképe, átfogó és tematikus, horizontális, valamint stratégiai céljai mentén a megye településeinek adottságait figyelembe véve szükséges kialakítania ezt a differenciálást, amely elősegíti a megyére allokált forrás teljes felhasználását.

Egyes problémák a térben sűrűsödve, jól elkülöníthető területen jelennek meg, így ezeket földrajzi szempontból is jól körül határolható területre koncentráló akciókkal lehet kezelni. Más esetekben a területi szűkítések alapját a természeti-, kulturális, társadalmi-, gazdasági- és infrastrukturális adottságok adják, a települések egyedi jellemzői és lehetőségei szerint. Azonban vannak olyan problémák, amelyek a térben nem sűrűsödve, akár mindenütt egyformán, de különböző formában, intenzitással és okokkal jelennek meg. Utóbbi esetekben Pest megye további települési differenciálást nem tart indokoltnak. Ennek oka többek között az, hogy nem áll rendelkezésre olyan részletezettségű információtömeg, amely alapján objektív területi differenciálás megoldható lenne. Mivel a megye rendkívül sűrűn lakott, egyetlen rosszul meghatározott lehatárolással nagyvárosi léptékű tereket zárnánk ki a problémáik megoldásából. A fentiek miatt csak olyan települési szűkítések alkalmazását tartjuk indokoltnak a megye területén, amelyek esetében a döntés objektíven alátámasztható.

A TOP Plusz intézkedés struktúrájának megfelelően az egyes felhívásokban kötődően az alábbiak szerint alkalmazunk térségi és településdifferenciálást:

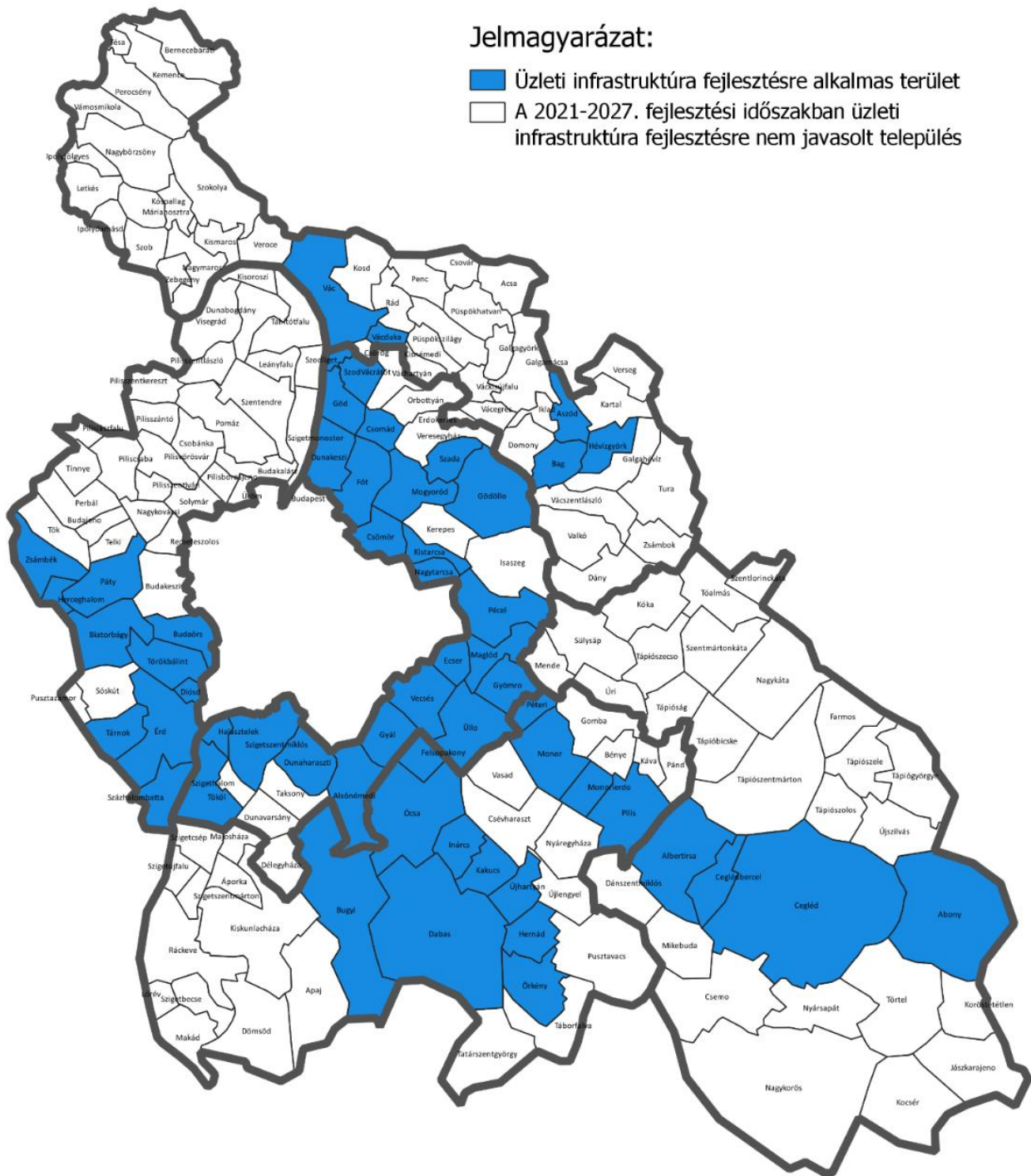
1.1.1. IPARI PARK, HELYI GAZDASÁGFEJLESZTÉS

A pályázati kiírásban kizárólag az ipari parkok, vállalkozói parkokra és a hozzájuk kapcsolódó létesítményekre vonatkozóan kívánunk települési differenciálást alkalmazni. A felhívásban foglalt további gazdasági infrastruktúra fejlesztésre vonatkozóan települési differenciálást nem alkalmazunk, mivel a piacokra és egyéb gazdasági célú létesítményekre a megyében mindenütt szükség van.

Az önkormányzati felmérés keretében a települések 57 db projektjavaslatot küldtek összesen 102 Mrd Ft értékben üzleti infrastruktúra, inkubátorház és a kapcsolódó szolgáltatások fejlesztésére. A beérkezett tervek közül azonban sok olyan van, amelyet jelenleg még nem tartunk üzleti szempontból megalapozottnak tekintettel a települése fejletlen üzleti környezetére, kedvezőtlen elérhetőségére, fejletlen társadalmi viszonyaira. Az elmúlt évtized fejlődése azt bizonyította, hogy a gazdaságfejlesztés hatékonysága nagyban függ az adott tér által biztosított környezet (demográfiai, társadalmi, közlekedési és szolgáltatási) minőségétől, így a fejlesztésekben fontos az egymásra épülés és a fokozatosság érvényesítése. A beavatkozások akkor igazán hatékonyak, ha segítenek a korábban már piaci alapokon megindult térségi gazdasági folyamatok érvényesülésében. Ezen gondolatmenet mentén az üzleti infrastruktúra fejlesztése esetében, annak jelentős beruházás igénye miatt a 2021-2027-es időszakban a főközlekedési folyosókkal már feltárt és fejlődésben lévő térségek üzleti környezetét kívánjuk javítani. Az ezen kívül eső, gyakran elmaradott térségekben, első sorban a fejlődés elsődleges társadalmi, demográfiai, települési infrastrukturális környezetének megerősítését célozzuk (II-V. prioritások), amelyet később követhet az üzleti infrastruktúra fejlesztése, de ezekben a terekben is fontos a vállalkozások technológiai felkészültségének, telephely feltételeinek javítása, digitális transzformációjának fejlesztése és általában is versenyképességük, hatékonyságuk javítása.

8. ábra Pest megye ipari park fejlesztésre alkalmas települései 2021-2027

7. táblázat Ipari park fejlesztésre javasolt települések

Sorsz.	Javasolt település	Sorsz.	Javasolt település
1	Abony	29	Inárcs
2	Albertirsa	30	Kakucs
3	Alsónémedi	31	Kistarcsa
4	Aszód	32	Maglód
5	Bag	33	Mogyoród
6	Biatorbágy	34	Monor
7	Budaörs	35	Monorierdő
8	Bugyi	36	Nagytarcsa
9	Cegléd	37	Ócsa
10	Ceglédbercel	38	Örkény
11	Csomád	39	Páty
12	Csömör	40	Pécel
13	Dabas	41	Péteri
14	Diósd	42	Pilis
15	Dunaharaszti	43	Szada
16	Dunakeszi	44	Százhalombatta
17	Ecser	45	Szigetszentmiklós
18	Érd	46	Szód
19	Felsőpakony	47	Szódliget
20	Fót	48	Tárnok
21	Göd	49	Tököl
22	Gödöllő	50	Törökbálint
23	Gyál	51	Újhartyán
24	Gyömrő	52	Üllő
25	Halásztelek	53	Vác
26	Herceghalom	54	Vácduka
27	Hernád	55	Vecsés
28	Hévízgyörk	56	Zsámbék

8. táblázat Cél és tématerületre jutó keretösszeg (Ft)

Fejlesztési célterület	1.1.1 Helyi gazdaságfejlesztés
Nyugati-Agglomeráció	1 542 000 000
Keleti-Agglomeráció	1 958 000 000
Észak-Pest megye	700 000 000
Délnyugat-Pest megye	813 000 000
Délkelet-Pest megye	987 000 000
Összesen	6 000 000 000

1.1.2. 4 ÉS 5 SZÁMJEGYŰ UTAK FEJLESZTÉSE

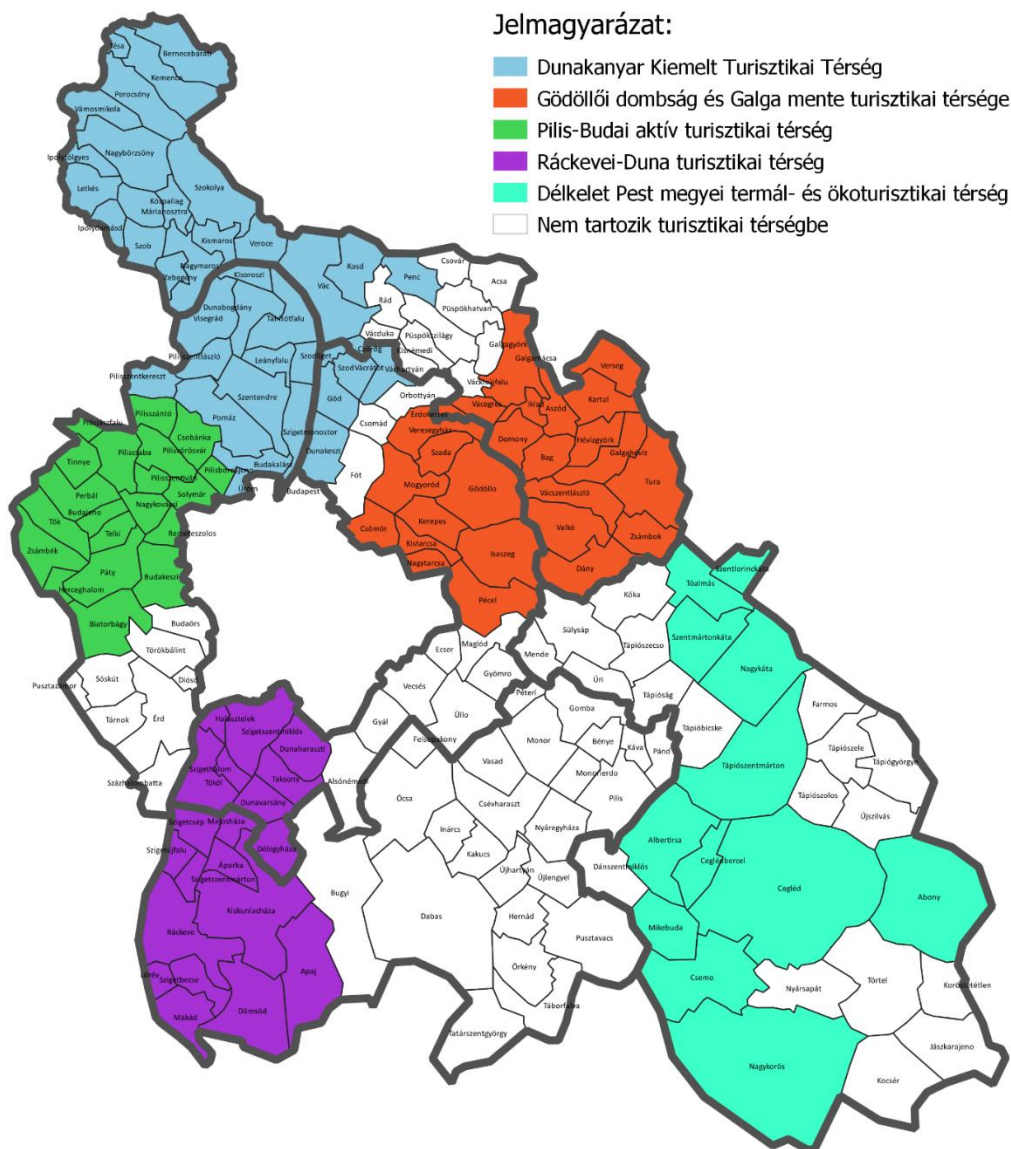
A felhívás kiemelt felhasználási módra szól, a Magyar Közút Nonprofit Zrt. az elsődleges kedvezményezett. A felújításra kerülő utak az útminőség és társadalmi gazdasági szempontok mérlegelését követően a Korm. határozat figyelembe vétele mellett kerülnek kijelölésre. A beavatkozásra összesen valamivel több, mint 13,5 milliárd forint áll rendelkezésre a megyében.

1.1.3. HELYI ÉS TÉRSÉGI TURIZMUSFEJLESZTÉS

A megyei gazdaság egyik kiemelt, területi szempontból jól definiálható kiterjedéssel rendelkező ága a turizmus. Bár a fővároshoz való közelsége miatt bármely térségben

kialakíthatók pontszerűen turisztikai szempontból értékes attrakciók, vagy rentábilisan működtethető szálláshelyek, programunkban alapvetően a komplex turisztikai adottságokkal rendelkező térségekre koncentrálunk. Ezek közül hazai viszonylatban is kiemelt jelentőségű a Dunakanyar Kiemelt Turisztikai Térség, amely megyében található területe a Dunakanyar egészét, a Visegrádi hegységet és a Börzsöny területét öleli fel. Szintén országos jelentőségű természeti és kulturális öröksége miatt, ám jelenleg még az előbbinél jóval inkább alulhasznosított térségei a megyének a Gödöllői dombság és Galga mente, illetve a Ráckevei-Duna turisztikai térségei. A fővárosiak által leginkább kedvelt és általában aktív turisztikai tevékenység számára lehetőségeket rejtő komplex turisztikai hasznosításra alkalmas a Pilis-Budai térség is. A megye délkeleti részének termálforrásaira és már korábban kiépült fürdőire, valamint az ökológiai szempontból nagy potenciált jelentő vizes élőhelyekre épülve, fürdő és egészségturizmus és ökoturizmus építhető ki. A megyének talán ez a legkevésbé feltárt, turisztikai lehetőségekkel rendelkező területe. A fenti turisztikai körzetekhez összesen 117 db település tartozik, melyek az összes megyei település 63%-át jelenti.

9. ábra Pest megye turisztikai térségei 2021-2027

9. táblázat Turizmusfejlesztés célterületei

Pest megye turisztikai térségei	Sorsz.	Terület	Pest megye turisztikai térségei	Sorsz.	Terület
Dunakanyar Kiemelt Turisztikai Térség	1.	Bernecebaráti	Gödöllői dombság és Galga mente turisztikai térsége	60.	Vácegres
	2.	Budakalász		61.	Vácszentlászló
	3.	Csörög		62.	Valkó
	4.	Dunabogdány		63.	Veresegyház
	5.	Dunakeszi		64.	Verseg
	6.	Göd		65.	Zsámbok
	7.	Ipolydamásd	Ráckevei-Duna turisztikai térség	66.	Apaj
	8.	Ipolytölgyes		67.	Áporka
	9.	Kemence		68.	Délegyháza
	10.	Kismaros		69.	Dömsöd
	11.	Kisoroszi		70.	Dunaharaszti
	12.	Kosd		71.	Dunavarsány
	13.	Kóspallag		72.	Halásztelek
	14.	Leányfalu		73.	Kiskunlacháza
	15.	Letkés		74.	Lórév
	16.	Márianosztra		75.	Majosháza
	17.	Nagybörzsöny		76.	Makád
	18.	Nagymaros		77.	Ráckeve
	19.	Penc		78.	Szigetbecse
	20.	Perőcsény		79.	Szigetcsép
	21.	Pilisszentkereszt		80.	Szigethalom
	22.	Pilisszentlászló		81.	Szigetszentmárton
	23.	Pócsmegyer		82.	Szigetszentmiklós
	24.	Pomáz		83.	Szigetújfalu
	25.	Szentendre		84.	Taksony
	26.	Szigetmonostor	Pilis-Budai aktív turisztikai térség	85.	Tököl
	27.	Szob		86.	Biatorbágy
	28.	Szokolya		87.	Budajenő
	29.	Szöd		88.	Budakeszi
	30.	Szódliget		89.	Csobánka
	31.	Tahitófalu		90.	Herceghalom
	32.	Tésa		91.	Nagykovácsi
	33.	Üröm		92.	Páty
	34.	Vác		93.	Perbál
	35.	Vácrátót		94.	Pilisborosjenő
	36.	Vámosmikola		95.	Piliscsaba
	37.	Verőce		96.	Pilisjászfalu
	38.	Visegrád		97.	Pilisvörösvár
	39.	Zebegény		98.	Pilisszántó
Gödöllői dombság és Galga mente turisztikai térsége	40.	Aszód	99.	Pilisszentiván	
	41.	Bag	100.	Remeteszlős	
	42.	Csömör	101.	Solymár	
	43.	Dány	102.	Telki	
	44.	Domony	103.	Tinnye	
	45.	Erdőkertes	104.	Tök	
	46.	Galgahévíz	105.	Zsámbék	
	47.	Galgamácsa	106.	Abony	
	48.	Gödöllő	107.	Albertirsa	
	49.	Hévízgyörk	108.	Cegléd	
	50.	Iklad	109.	Ceglédbercel	
	51.	Isaszeg	110.	Csemő	
	52.	Kartal	111.	Mikebuda	
	53.	Kerepes	112.	Nagykátá	
	54.	Kistarcsa	113.	Nagykőrös	
	55.	Mogyoród	114.	Szentlőrinc-káta	
	56.	Nagytarcsa	115.	Szentmártonkátá	
	57.	Pécel	116.	Tápiószentmárton	
	58.	Szada	117.	Tóalmás	
	59.	Tura			

A fenti turisztikai övezetek határainak, a helyben található attrakciók, a turisztikai potenciál és jelenlegi vendégéjszakák áttekintését követően az alábbi forrásmegosztás jött létre.

10. táblázat *Turizmusfejlesztés célterületeire jutó keretösszeg (Ft)*

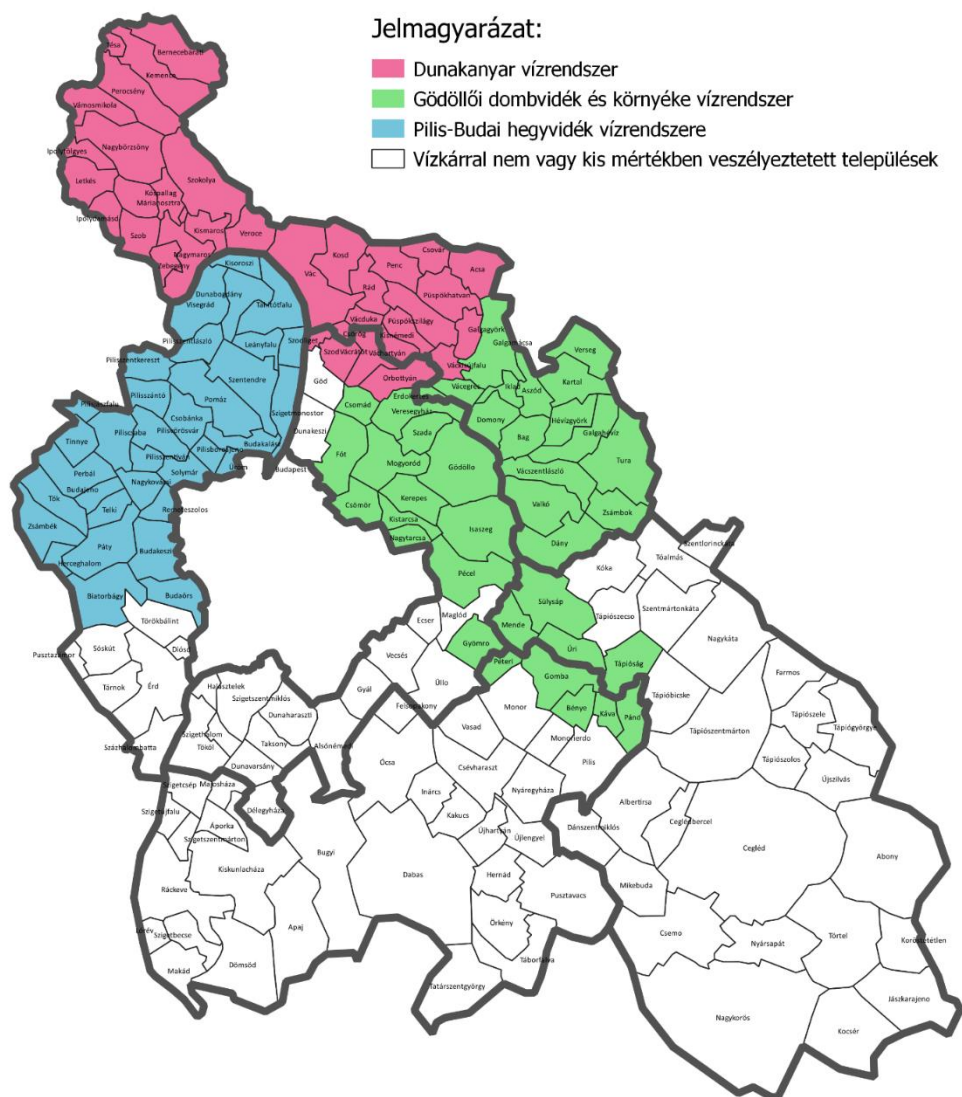
Fejlesztési célterület	1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés
Nyugati-Agglomeráció	1 040 000 000
Keleti-Agglomeráció	1 375 000 000
Észak-Pest megye	1 860 000 000
Déli nyugat-Pest megye	1 425 000 000
Délkelet-Pest megye	300 000 000
Összesen	6 000 000 000

1.2.1. ÉLHETŐ TELEPÜLÉSEK

Az élhető települések felhívástervezet több elemet is tartalmaz, amelyek közül csak egy esetben tartottuk indokoltnak a települési differenciálás eszközével élni. A csapadékvízárak a megyében igen koncentráltan jelentkeznek, a Belügyminisztérium nyilvántartásai alapján jól körül határolható térben történtek vízkárok az elmúlt 10 év során. Mivel általában nagy beruházás igényű fejlesztésről van szó, érdemes a forrásokat azokra a településekre összpontosítani, ahol a jelentős károkat okozott a lezúduló csapadékvíz, így az esetleges fejlesztésekkel jelentős további károk előzhetőek meg. Ezek körét Pest megye hegy, vagy dombvidéki lejtős térszínű települései jelentik.

Pest megye településszerkezete alapvetően eltér a többi megyétől, nagyrészt annak köszönhetően, hogy a megye nagyobb része állandó és jelentős gazdasági-, társadalmi- és környezeti kölcsönhatásban áll a fővárossal. A megye településeinek fejlődését alapvetően befolyásolta és befolyásolja mind a mai napig a szuburbanizáció. A fent felsorolt hatások eredőjeként a megye területén, ma Magyarországon kiemelkedően nagyszámú (54 db) kis és közepes méretű város található. Ezek, bár számos tekintetben jelentősen különböznek egymástól, egy-két kivételtől eltekintve igaz rájuk, hogy térszervező funkcióik kevésbé képesek érvényesülni a főváros óriási gravitációs terében.

10. ábra Pest megye vízkárral veszélyeztetett térségei

11. táblázat Vízkárral érintett, a csapadékvíz elvezető rendszerek fejlesztésének támogatására javasolt települések

Vízkárral veszélyeztetett települések		Vízkárral veszélyeztetett települések			
Sorsz.	Terület	Sorsz.	Terület		
Dunakanyar vízrendszer	1	Acsa	Gödöllői dombvidék és környéke vízrendszer	53	Kerepes
	2	Bernecebaráti		54	Kistarcsa
	3	Csörög		55	Mende
	4	Csővár		56	Mogyoród
	5	Galgagyörk		57	Nagytarcsa
	6	Ipolydamásd		58	Pánd
	7	Ipolytölgyes		59	Pécel
	8	Kemence		60	Péteri
	9	Kismaros		61	Sülysáp
	10	Kisnémedi		62	Szada
	11	Kosd		63	Tápióság
	12	Kóspallag		64	Tura
	13	Letkés		65	Úri
	14	Márianosztra		66	Vácegres
	15	Nagybörzsöny		67	Vácszentlászló
	16	Nagymaros		68	Valkó

Vízkárral veszélyeztetett települések	Sorsz.	Terület	Vízkárral veszélyeztetett települések	Sorsz.	Terület
Gödöllői dombvidék és környéke vízrendszer	17	Órbottyán	Pilis-Budai hegyvidék vízrendszere	69	Veresegyház
	18	Penc		70	Verseg
	19	Perőcsény		71	Zsámbok
	20	Püspökhatvan		72	Biatorbágy
	21	Püspökszilágy		73	Budajenő
	22	Rád		74	Budakalász
	23	Szokolya		75	Budaörs
	24	Sződ		76	Csobánka
	25	Sződliget		77	Dunabogdány
	26	Tésa		78	Herceghalom
	27	Vác		79	Kisoroszi
	28	Vácduka		80	Leányfalu
	29	Váchartyán		81	Nagykovácsi
	30	Váckisújfalu		82	Páty
	31	Vácrátót		83	Perbál
	32	Vámosmikola		84	Pilisborosjenő
	33	Verőce		85	Piliscsaba
	34	Zebegény		86	Pilisjászfalu
	35	Bag		87	Pilisszántó
	36	Bénye		88	Pilisszentiván
	37	Csomád		89	Pilisszentkereszt
	38	Csömör		90	Pilisszentlászló
	39	Dány		91	Pócsmegyer
	40	Domony		92	Pomáz
	41	Erdőkertes		93	Remeteszőlős
	42	Fót		94	Solymár
	43	Galgahévíz		95	Szentendre
	44	Galgamácsa		96	Szigetmonostor
	45	Gomba		97	Tahitótfalu
	46	Gödöllő		98	Telki
	47	Gyömrő		99	Tinnye
	48	Hévízgyörk		100	Tök
	49	Iklad		101	Üröm
	50	Isaszeg		102	Visegrád
51	Kartal	103	Zsámbék		
52	Káva				

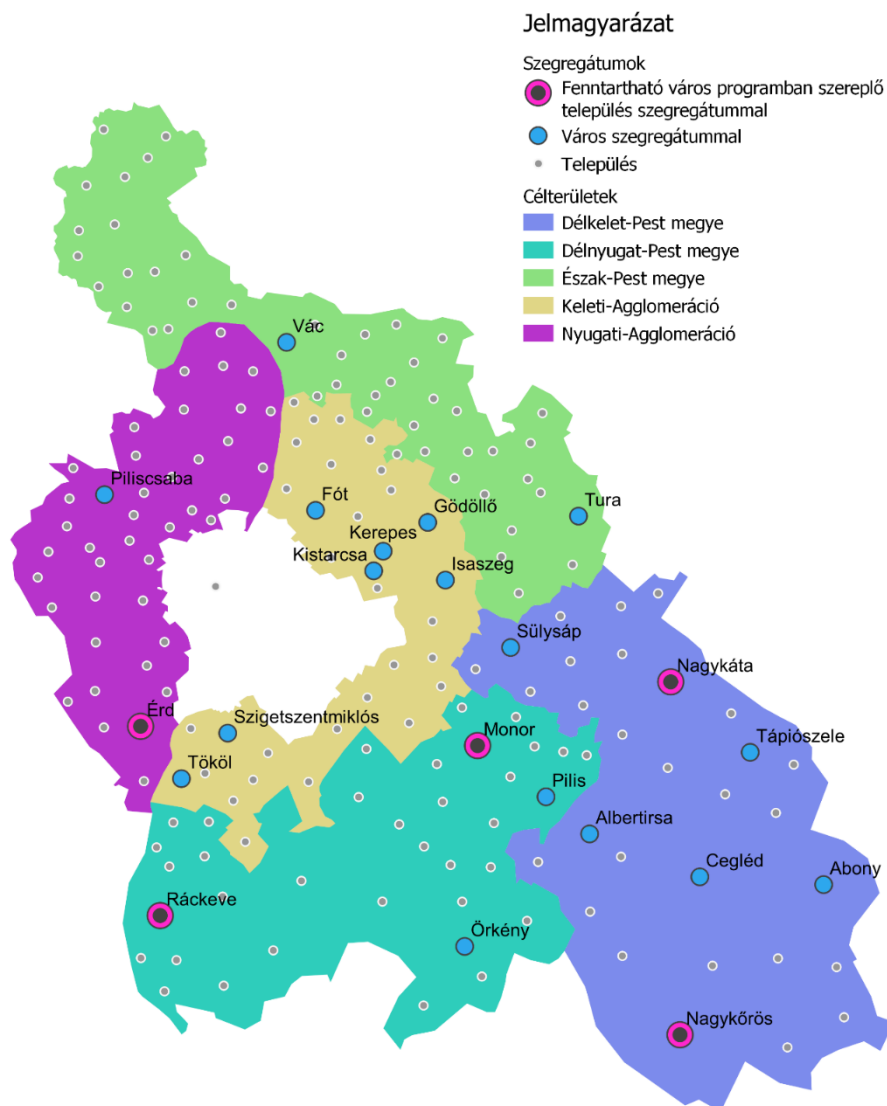
12. táblázat Célterületekre jutó keretösszeg (Ft)

Fejlesztési Célterület	1.2.1 Élhető települések	Zöld infrastruktúra fejlesztése	Ebből:	
			Csapadékvíz	Kerékpárút
Nyugati-Agglomeráció	5 206 879 636	558 000 000	2 000 000 000	1 115 000 000
Keleti-Agglomeráció	6 474 751 578	708 000 000	2 400 000 000	1 417 000 000
Észak-Pest megye	3 461 066 956	205 000 000	2 279 600 000	411 000 000
Délnyugat-Pest megye	1 481 572 587	239 000 000	110 000 000	477 000 000
Délkelet-Pest megye	1 877 018 243	290 000 000	210 400 000	580 000 000
Összesen	18 501 289 000	2 000 000 000	7 000 000 000	4 000 000 000

1.2.2. ÉS 3.1.2 SZOCIÁLIS CÉLÚ VÁROSREHABILITÁCIÓ

Jelen felhívás esetében területi differenciálást oly módon tartunk indokoltnak, hogy csak azok a városok vehetnek részt a programban, ahol szegregátum elkülöníthető. A Belügyminisztérium szegregációs adatbázisa alapján összesen 22 megyei városban található szegregátumok. Mivel az agglomeráció területén lévő, szegregátummal rendelkező települések helyzettükből adódóan a problémát könnyebben tudják kezelni, ezért a forrásokat az agglomeráción kívül eső célterületekre koncentráltuk. A forráskoncentrációra azért is van szükség, mert a keretösszeg viszonylag szűkös, így hatékony beavatkozásra csak néhány településen van mód.

11. ábra Szociális városrehabilitáció lehetséges célterületei

13. táblázat A szociális városrehabilitáció lehetséges célterületei (Ft)

Övezet	Szegregátummal rendelkező település	Lakónéesség	Szegregátum lakónéessége	Szegregátumban lakók az össznéességhez viszonyítva (%)
Nyugati-Agglomeráció	Érd	69 431	191	0,3%
	Piliscsaba	8 723	124	1,4%
Keleti-Agglomeráció	Fót	20 286	196	1,0%
	Gödöllő	32 101	165	0,5%
	Isaszeg	11 513	56	0,5%
	Kerepes	10 309	245	2,4%
	Kistarcsa	13 258	125	0,9%
	Szigetszentmiklós	40 105	81	0,2%
	Tököl	10 331	53	0,5%
Észak-Pest megye	Tura	7 706	945	12,3%
	Vác	33 091	113	0,3%
Délnyugat-Pest megye	Örkény	4 938	1073	21,7%
	Pilis	11 816	379	3,2%
Délkelet-Pest megye	Abony	14 214	131	0,9%
	Albertirsa	13 060	56	0,4%
	Cegléd	35 477	618	1,7%
	Sülysáp	8 688	66	0,8%
	Tápiószele	5 894	764	13,0%

14. táblázat A szociális városrehabilitáció lehetséges célterületei jutó keretösszeg (Ft)

Célterület	1.2.2 Szociális célú városrehabilitáció (ERFA)	3.1.2 Szociális célú várorehabilitáció (ESZA)
Nyugati-Agglomeráció	0	0
Keleti-Agglomeráció	0	0
Észak-Pest megye	255 000 000	255 000 000
Délnyugat-Pest megye	350 000 000	350 000 000
Délkelet-Pest megye	395 000 000	395 000 000
Összesen	1 000 000 000	1 000 000 000

1.2.3. BELTERÜLETI UTAK FEJLESZTÉSE

A belterületi utak forgalmából, és az ebből következő elhasználódás mértékéből, a települések növekedéséből adódóan a probléma a megye minden települését kisebb-nagyobb mértékben érinti, így településdifferenciálás nem indokolt, ugyanakkor a megye egyes célterületeire allokált források mértéke a probléma súlyának felel meg. A források elosztásához a KSH kiépítetlen önkormányzati belterületi útjainak hosszát és az érintett népességet használtuk input adatnak. Sajnos az is látható, hogy a TOP Plusz forrástömege csak enyhíteni tudja a burkolatlan utak okozta problémát a megyében, mivel rendkívül magas az egész megyében a kiépítetlen utak hossza. A kiépítetlen utak és közterek aránya az agglomerációban valamivel kisebb, míg az agglomeráción kívül magasabb.

15. táblázat

Önkormányzati burkolatlan utak hossza és aránya célterületenként

Sorcímek	Összes út és köztér (km)	Önkormányzati kiépítetlen út és köztér hossza (km)	Önkormányzati kiépítetlen út és köztér aránya (%)
Délkelet-Pest megye	4440,3	3493,8	79%
Délnyugat-Pest megye	3038,9	2262,5	74%
Észak-Pest megye	2563,8	1935,5	75%
Keleti-Agglomeráció	3723	2077,1	56%
Nyugati-Agglomeráció	3577,3	2204,3	62%
Végösszeg	17343,3	11973,2	69%

16. táblázat

A fejlesztés célterületeire jutó keretösszeg

Célterület	1.2.3 Belterületi utak fejlesztésének keretösszege (Ft)
Nyugati-Agglomeráció	1 802 000 000
Keleti-Agglomeráció	1 698 000 000
Észak-Pest megye	881 000 000
Délnyugat-Pest megye	1 029 000 000
Délkelet-Pest megye	1 590 000 000
Összesen	7 000 000 000

1.3., 3.2.1. ÉS 3.3.3. FENNTARTHATÓ VÁROSFEJLESZTÉS

A fenntartható városok programban szereplő települések körét az 5.1. fejezet tartalmazza, további területi, vagy programot érintő célzás, területi szűkítés nem indokolt.

2.1.1. ÖNKORMÁNYZATI ÉPÜLETEK ENERGETIKAI KORSZERŰSÍTÉSE, ENERGIA-KÖZÖSSÉGEK

Az önkormányzati épületek energiahatékonysági problémái az egész megyét egységesen érintik. A 2014-2020-as programozási időszak során jelentős lépések történtek az önkormányzati épületek energiahatékonyságának javítása, az üvegház hatású gázok kibocsátásának csökkentése érdekében. A program során a megye egészében történtek ilyen beruházások, ezért a jelenlegi programozási időszakban folytatva a korábbi intézkedéseket, a megye egészére terjesztjük ki a programot, települési differenciálás nélkül.

17. táblázat

A fejlesztés célterületeire jutó keretösszeg

Célterület	2.1.1. Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítésre, energiaközösségekre fordítható keretösszeg (Ft)
Nyugati-Agglomeráció	2 145 000 000
Keleti-Agglomeráció	2 726 000 000
Észak-Pest megye	790 000 000
Délnyugat-Pest megye	917 000 000
Délkelet-Pest megye	1 114 000 000
Összesen:	7 692 000 000

3.1.1 MEGYEI FOGLALKOZTATÁSI-GAZDASÁGFEJLESZTÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK

A foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködés kedvezményezettje Pest Megye Önkormányzata. A foglalkoztatási paktumot a megyei önkormányzat a Pest Megyei Kormányhivatal segítségével mellett tölti meg tartalommal. Az erre fordítható megyei keretösszeg 8 milliárd forint lesz.

3.1.3 HELYI HUMÁN FEJLESZTÉSEK

A helyi humán fejlesztések esetében a települési differenciálás nem indokolt. A megye teljes területén szükség van az ilyen az összetartozást, a helyi kulturális-, történelmi értékek megőrzését, az egészséges életet, a sportnak helyet adó programok szervezésére. Ezek a programok segíthetnek a közösségek kialakításában, fejlesztésében és a közösségek megtartó erejének növelésében. Pest megyében mindkettőre szükség van, az agglomeráció folyamatosan változó helyi társadalmában az összetartozás erősítésére, míg az agglomeráción kívül a közösség megtartó erejének növelésére. A keretösszeg népszerűarányosan került szétosztásra a célterületek között. Különleges kedvezményezettként a megyét átfogó közösségi-, kulturális programok szervezőjeként a megyei önkormányzat is megjelenik. Pest megye ebből a rendelkezésre álló keretből olyan akciókat kíván megvalósítani, amelyek segítik a megye önálló „brand”-jének a kialakítását, illetve a helyi, megyei identitás erősítését. Az egész megyére kiterjedő programokban kiemelt szerepet kapnak a megyei identitás erősítő örökségvédelmi programok (megyei értéktár), de egyúttal törekszik a megye a kulturális-, történelmi-, helytörténeti-, néprajzi- és gasztronómiai értékeinek bemutatására, megismertetésére is, amely akciókhoz infokommunikációs fejlesztések is társulnak. A fentiekben túl a tervezett program többek között olyan szociális-, jóléti és szemléletformáló program elemeket is tartalmaz, amelyek az ilyen irányú települési intézkedéseket kiegészítik, keretbe foglalják, hozzájárulnak az elérhető megye céljainak megvalósulásához.

18. táblázat A fejlesztés célterületeire jutó keretösszeg

Célterület/Forrásfelhasználási mód	3.1.3 Helyi humán fejlesztésekre fordítható keretösszeg (Ft)
Nyugati-Agglomeráció	2 209 000 000
Keleti-Agglomeráció	2 807 000 000
Észak-Pest megye	814 000 000
Délnyugat-Pest megye	945 000 000
Délkelet-Pest megye	1 148 000 000
Pest Megye Önkormányzata	800 000 000
Összesen	8 723 000 000

3.3.1 GYERMEKNEVELÉST TÁMOGATÓ HUMÁN INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE

Amíg az agglomerációban elsősorban a nagy demográfiai nyomás miatt keletkezik igény köznevelési-, egészségügyi- és szociális ellátások bővítésére, addig az agglomeráción kívül a hosszú évtizedek óta hiányos, vagy rossz minőségű infrastruktúra megújítása a fő cél. Így alapvetően ezen két térség különválasztása adja a prioritás forrásfelhasználásának térségi tervezését. Mivel azonban az agglomeráción kívüli tér sem egységes társadalmi szempontból, ezért indokolt további térségi különbségtétel alkalmazása.

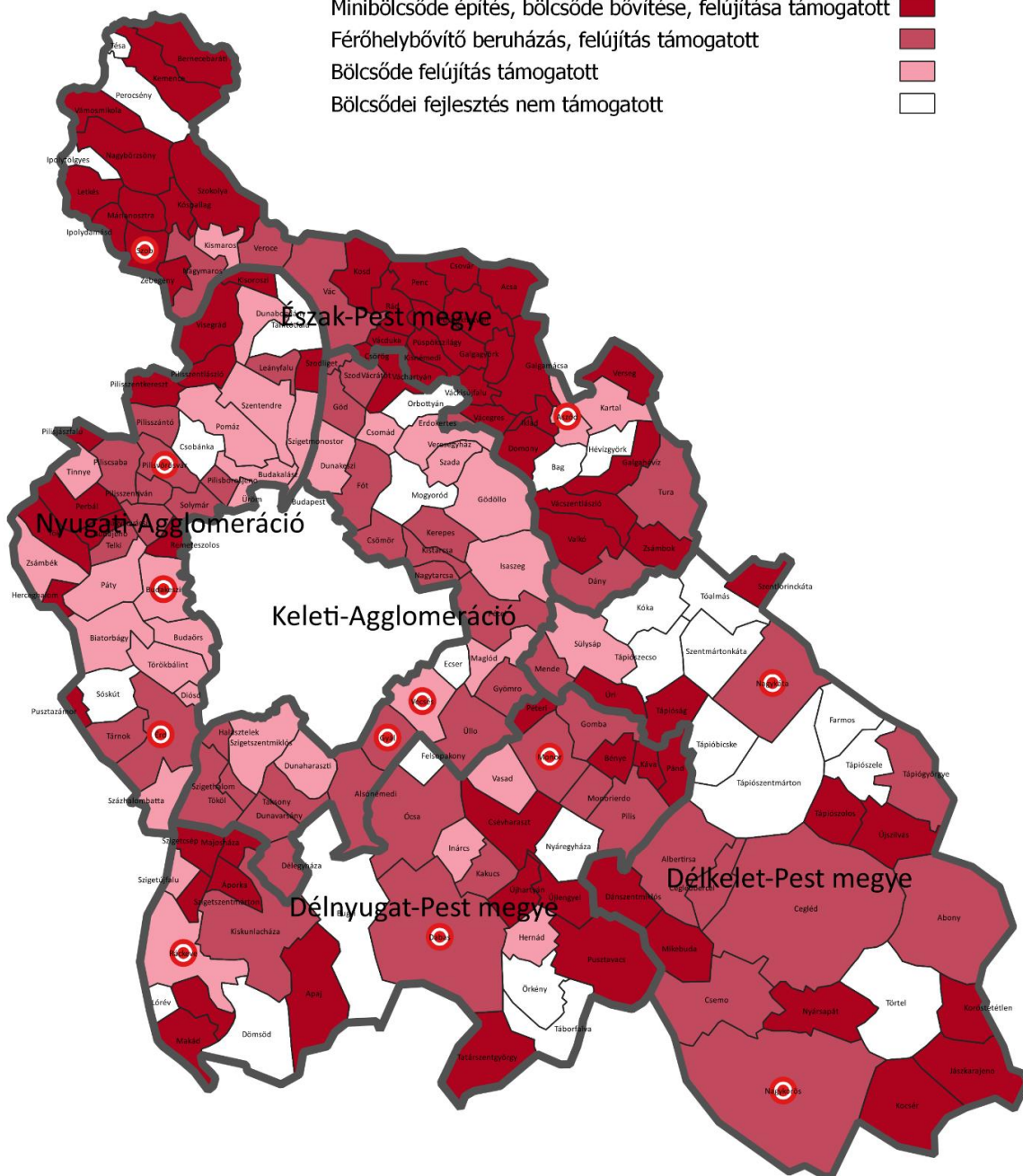
Az elmúlt évek bölcsőde fejlesztései nyomán számos olyan településen elérhető ez a szociális ellátási forma, ahol korábban nem álltak rendelkezésre bölcsődei kapacitások. Ennek ellenére még sok olyan települése van a megyének, ahol szükséges és indokolt új bölcsőde építése,

illetve számos településen férőhely bővítő beruházás. Mivel a TOP Plusz programból a jelenlegi állás szerint csak a 3000 fő népesség alatti településeken lehet új bölcsődei kapacitásokat létrehozni, így azon, ebbe a körbe tartozó településeken támogatjuk minibölcsődék építését, ahol a bölcsődés korú gyermekek száma legalább 10 fő. Férőhely bővítő beruházás támogatását, azokon a településeken preferáljuk, ahol 100 bölcsődéskorú gyermekre kevesebb mint 20 bölcsődei férőhely jutott 2019-ben. Az épületek fizikai állapota rendkívül változatos, erre vonatkozó pontos információk a tervezésnél nem állnak rendelkezésre, így felújítás tekintetében további differenciálást nem javasolunk.

12. ábra *Bölcsőde fejlesztés célterületei*

Jelmagyarázat:

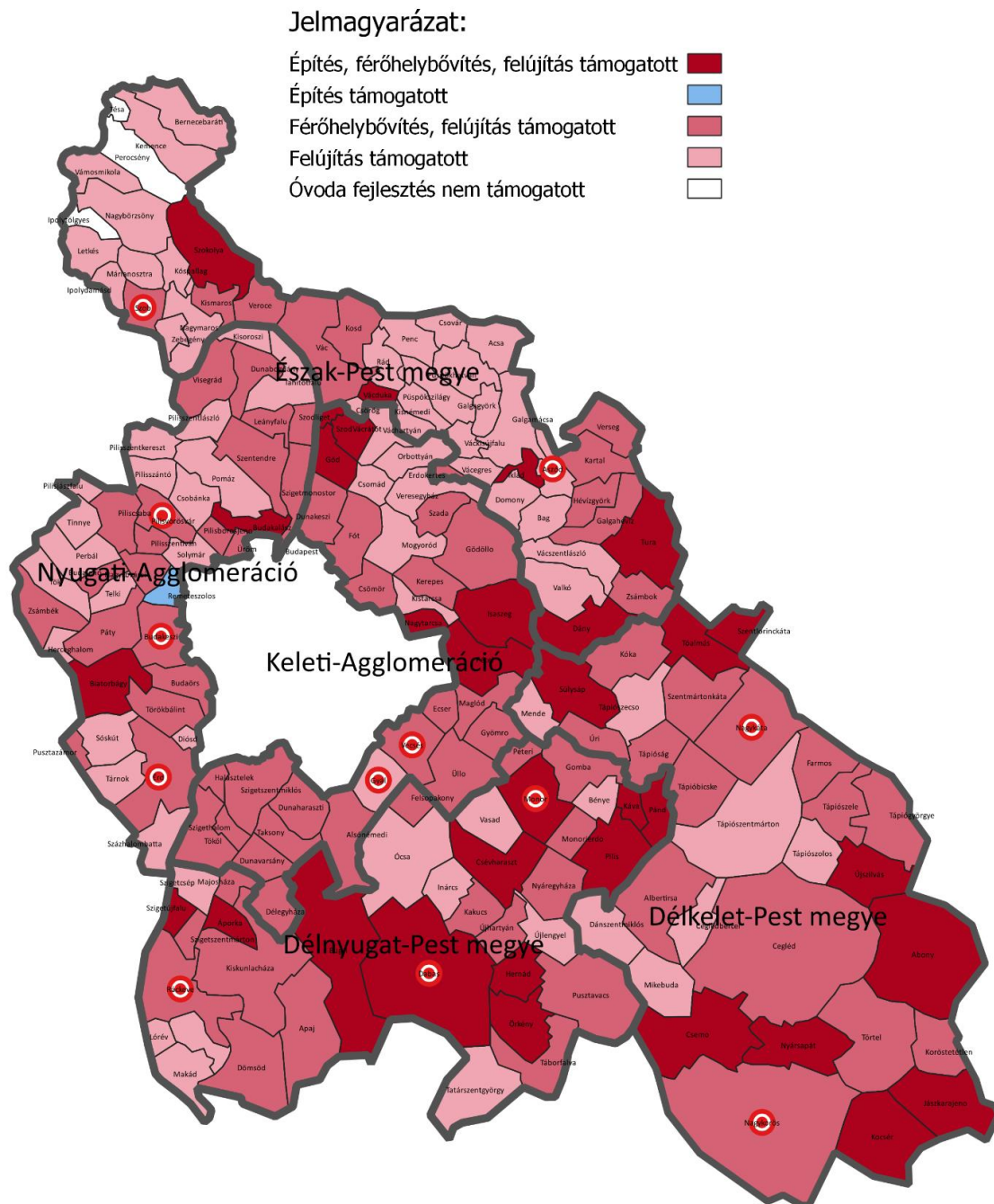
- Minibölcsőde építés, bölcsőde bővítése, felújítása támogatott
- Férőhelybővítő beruházás, felújítás támogatott
- Bölcsőde felújítás támogatott
- Bölcsődei fejlesztés nem támogatott

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

A megye óvodáiban általában több a férőhely, mint a gyerek kapacitáshiány így bizonyos településeken, illetve településrészeken van jelen. Ugyanakkor a növekvő népesség miatt vannak olyan települések, ahol akár 20%-kal is több gyereket nevelnek, mint a férőhelyek száma. Építést, férőhelybővítést és felújítást egyaránt támogatni kívánunk azokon a településeken, ahol az óvodák kihasználtsága 98% feletti volt 2019-ben. A magas kihasználtsággal (85%-97% közötti) működő óvodákat fenntartó településeken szintén indokoltnak gondoljuk a férőhely bővítő beruházásokat. Az épületek fizikai állapota rendkívül változatos, erre vonatkozó pontos információk a tervezésnél nem állnak rendelkezésre, így felújítás tekintetében további differenciálást nem javasolunk.

13. ábra Óvoda fejlesztés célterületei

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

A köznevelési intézmények esetében sem szakmai sem területi differenciálást nem tartunk indokoltnak.

19. táblázat A fejlesztés célterületeire jutó keretösszeg (Ft)

Célterület	3.3.1		Ebből:	
	Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése	Bölcsődei fejlesztés	Óvodai fejlesztés	Köznevelés
Nyugati-Agglomeráció	4 764 000 000	1 100 000 000	2 343 000 000	1 321 000 000
Keleti-Agglomeráció	6 536 000 000	1 500 000 000	3 357 000 000	1 679 000 000
Észak-Pest megye	2 650 000 000	1 050 000 000	1 100 000 000	500 000 000
Délnyugat-Pest megye	2 518 000 000	864 000 000	977 000 000	677 000 000
Délkelet-Pest megye	2 532 000 000	686 000 000	1 023 000 000	823 000 000
Összesen:	19 000 000 000	5 200 000 000	8 800 000 000	5 000 000 000

3.3.2 HELYI EGÉSZSÉGÜGYI ÉS SZOCIÁLIS INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE

Egészségügyi intézmények fejlesztésénél nem tervezünk települési differenciálást, mivel ilyen intézményi hiányosságok az egész megyében megtalálhatók. Fontos, hogy az egészségügyi infrastruktúra javuljon, az ellátás minősége, elérhetősége pedig a megyében mindenütt megfelelő legyen.

20. táblázat A fejlesztés célterületeire jutó keretösszeg

Célterület	3.3.2 Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése		Ebből:	
	Egészségügyi alap-és szakrendelés	Szociális alapszolgáltatás		
Nyugati-Agglomeráció	1 900 000 000	1 267 000 000	633 000 000	
Keleti-Agglomeráció	2 800 000 000	1 866 000 000	934 000 000	
Észak-Pest megye	925 000 000	617 000 000	308 000 000	
Délnyugat-Pest megye	1 572 000 000	1 048 000 000	524 000 000	
Délkelet-Pest megye	1 803 000 000	1 202 000 000	601 000 000	
Összesen:	9 000 000 000	6 000 000 000	3 000 000 000	

6. A Területi Kiválasztási Kritérium Rendszer szükségessége és kapcsolata az ITP 2021-2027 dokumentummal

6.1. A megyei döntéshozatal rendszere

A megyei önkormányzat, mint területi szereplő feladatait 2021-2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet 29. § (1) bekezdése rögzíti, amely szerint a területi szereplő

- a) az általa elfogadott területfejlesztési koncepció és program alapján, az abban megfogalmazott célokkal összhangban kidolgozza és végrehajtja az integrált területi programot (a továbbiakban: ITP),
- b) kidolgozza az integrált területi programszintű kiválasztási kritériumokat, figyelembe véve a programban és az e rendeletben meghatározott horizontális követelményeket,
- c) véleményezi a területi kiválasztási eljárásrendben meghirdetésre kerülő felhívás tervezetét, és meghatározza a területi értékelési szempontokat,
- d) részt vesz a döntés-előkészítő bizottság ülésén, vagy az e rendeletben meghatározott esetben a területi jellegű értékelési szempontokat értékeli és az irányító hatóság elé terjeszti,
- e) adatot szolgáltat az irányító hatóság részére az éves fejlesztési keret összeállításához,
- f) végrehajtja az integrált területi programot, amelynek keretében a monitoring feladatainak ellátása céljából a kedvezményezettől és az irányító hatóságtól a támogatott projektekkel összefüggésben adatszolgáltatást kérhet, részt vehet a projektfejlesztésben.

A megyei ITP-t a Kormány hagyja jóvá.

A Korm. rendelet 117. § (1) szerint az irányító hatóság döntés-előkészítő bizottságot hív össze a támogatási döntés megalapozása érdekében, ha területi kiválasztási eljárásrenddel érintett felhívásra nem kizárólag a területi szereplő vagy az általa vezetett konzorcium nyújthat be támogatási kérelmet. Ebben az eljárásban csak az a támogatási kérelem támogatható, amelyet a területi szereplő képviselője is támogatásra javasolt. A területi szereplő képviselője a döntés-előkészítő bizottságban a területi szereplő közgyűlése határozatában hozott döntési javaslatot képviseli.

A fenti, jogszabályi feladatokból adódón a megyei önkormányzat döntéshozatali rendszere alapvetően két fő csomópont köré összpontosul:

1. az ITP kidolgozása, benne az integrált területi programszintű kiválasztási kritériumok kidolgozása
2. a döntés-előkészítő bizottságban (DEB) való döntéshozatal

Az ITP tervezet kidolgozását Pest Megye Önkormányzata megbízásából a Pest Megyei Területfejlesztési Nonprofit Kft. végzi el. Az ITP egészének jóváhagyásával (és annak esetleges módosításaival) kapcsolatban a döntéshozói feladatokat Pest Megye Önkormányzatának Közgyűlése látja el.

A támogatási kérelmek megyei szintű döntési rendszere (a DEB döntés megalapozása érdekében) többszintű:

Az irányító hatóság által megküldött, a TOP Plusz programra benyújtott támogatási kérelmekkel kapcsolatos szakmai döntés-előkészítési feladatokat a Közgyűlés döntése

alapján a Pest Megyei Önkormányzati Hivatal területfejlesztéssel illetékes szervezeti egysége vagy az önkormányzat tulajdonában álló Pest Megyei Területfejlesztési Kft. végzi majd el.

A Korm. rendelet szerint a területi szereplő képviselője a döntés-előkészítő bizottságban a területi szereplő közgyűlése határozatában hozott döntési javaslatot képviseli. A közgyűlés döntése alapján e hatáskört – általánosságban vagy meghatározott kiírások vonatkozásában, összhangban az önkormányzati törvény hatáskör-átruházásra vonatkozó szabályaival – a közgyűlés Területfejlesztési Bizottsága is elláthatja.

A Korm. rendelet 20. alcíme szerinti összeférhetlenségi szabályok biztosításáért (az érintett testületi döntéshozók tájékoztatása és szükség esetén a döntéshozatalból való kizárásra vonatkozó jelzések megtétele) a Jegyzői Iroda felel mind a szakmai előkészítés, mind a döntési javaslat kialakítása során.

6.2. A Területi Kiválasztási Kritérium Rendszer

A megye, mint területi szereplő által meghatározott területspecifikus kiválasztási kritériumok elvi keretet biztosítanak a projektértékelési szempontrendszerhez és biztosítják a megyei koncepció és területfejlesztési program, valamint az ITP 2021-27 területi tervezési szempontból meghatározott céljainak, célterületeinek priorizálását.

A területi kiválasztási kritériumok megalkotását követően a felhívások területspecifikus mellékleteiben ezek részletezésre és súlyozásra kerülnek, minden egyes felhívás esetében oly módon, hogy e szempontok mentén kaphatnak egyes települések többletpontokat az értékelés során.

A TOP Plusz keretében támogatható projektek – a korábbi időszakhoz hasonlóan – az Irányító Hatóság és a területi szereplők által kialakított kiválasztási szempontrendszer mentén kerülnek értékelésre. Ennek értelmében tehát az Irányító Hatóság határozza meg azokat a szakmai szempontokat, amelyek alapján a projektek meghatározott minimumot elérve teljesítik a támogathatóság szakmai színvonalát.

21. táblázat *Az Irányító Hatóság által vizsgált kritériumok*

Kritérium	Tartalmi magyarázat
Illeszkedés a TOP Plusz céljaihoz	A kiválasztási kritérium a TOP Plusz valamely konkrét céljához/céljaihoz, és az abból levezetett felhívás céljaihoz való szoros illeszkedést és kapcsolódást vizsgálja.
Szakmai indokoltság, megalapozottság	A kiválasztási kritérium legfőbb funkciója a beavatkozás indokoltságának vizsgálata. Ehhez a szakmai alátámasztás, indoklás és/vagy kellő kidolgozottságú helyzetelemzés, igényfelmérés értékelése szükséges. A legtöbb felhívás esetében lehetőség van a részletes projektteralom támogató döntés utáni kidolgozására, azonban a benyújtott információknak elegendőnek kell lennie ahhoz, hogy az indokoltság, szükségesség vizsgálható legyen. Vizsgálatra és ellenőrzésre kerül a projekt indikátorokhoz és egyéb szakmai mutatókhoz való hozzájárulása. A megalapozottság keretében vizsgálhatóak a felhívások egyedi, alapvető szakmai-műszaki elvárásainak való megfelelések.
Fenntarthatóság, horizontális szempontok	A fenntarthatóság kiválasztási kritériumának célja, hogy a megvalósíthatóságon túl a későbbi működtetés feltételeit vizsgálja, kitérve különösen a műszaki, szakmai, társadalmi és pénzügyi dimenziókra is. A kritérium alatt kerülnek vizsgálatra az adott felhívás kapcsán releváns horizontális elvárások teljesítéséhez szükséges vállalások, nyilatkozatok. Ennek keretében a kiválasztási kritérium a fejlesztés azon aspektusát is vizsgálja, hogy az semmilyen módon ne legyen kirekesztő egyetlen társadalmi csoport számára sem.

Kritérium	Tartalmi magyarázat
Költségvetés	A kiválasztási kritérium egyrészt vizsgálja a felhívásokban meghatározott fajlagos költségeknek való megfelelést (amennyiben releváns), valamint az általános és szakmai belső arányok betartását. Továbbá ezen fő szempont alatt kerül vizsgálatra, hogy az egyes tevékenységek megfelelően kerültek-e az egyes állami támogatási kategóriák szerinti besorolásra (amennyiben releváns), ill. az egyszerűsített költségelszámolási szabályok megfelelően alkalmazásra kerültek.

Emellett a projektek a területi szereplők által, a megye szempontjából fontos kiválasztási kritériumok mentén is vizsgálatra kerülnek, így alakul ki az a projektkör, amelyek támogatásra javasolhatók.

Pest megye jelentősen különbözik a többi megyétől, hiszen permanensen növekvő, régiónyi népességével, városiasságával, óriási forrásmegkötő képességével más megközelítést kíván a fejlesztéspolitikától. (A települési felméréseink szerint a TOP Pluszban rendelkezésre álló forráskeret 4-5-szöröse is kevés lenne a települési önkormányzatok által jelzett összes szükségesnek ítélt projektjavaslat megvalósításához.) A megye méretéből adódóan a területi szűkítések alkalmazásával is számos, egymással versengő település marad, amelyek között a további különbségtétel szükséges. Nem beszélve arról, hogy egyes esetekben a problémák általános jellege miatt ilyen területi szűkítések nem képzelhetők el.

A TKR kritériumok kidolgozásakor éppen ezért azt az elvet tartottuk szem előtt, hogy azokkal javítsuk a TOP Plusz által biztosított források felhasználásának hatékonyságát, illetve segítsük a vállalt OP indikátorok teljesülését. Olyan objektív kiválasztási kritériumokkal egészítenénk ki az IH ajánlásait, amelyek segítik a tényalapú döntéshozatalt a pályázatok kiválasztásában.

Az IH által ajánlott kritériumokat Pest megye említett egyedi jellemzőit szem előtt tartva a következőképpen egészítjük ki:

Illeszkedés a megyei területfejlesztési programhoz: A megye területfejlesztési programjához való illeszkedés vizsgálata során előnyt élveznek azok a pályázatok, amelyek illeszkedése a megyei programban nevesített intézkedésekhez alátámasztottan bemutatásra kerül.

Klíma barát, klímaalkalmazkodást segítő, környezeti szempontból fenntartható, vagy biodiverzitás megőrzését előmozdító megoldásokat alkalmazó fejlesztések előnyben részesítése: Az értékelés során előnyt élveznek azok a támogatási kérelmek, amelyek bizonyíthatóan olyan megoldásokkal próbálják a települési / térségi szükségleteket kielégíteni, amelyek révén a jelenlegihez képest csökken a fajlagos energiafelhasználás, vagy javítják a település, intézmény klímaalkalmazkodását, környezeti szempontból az építést, üzemeltetést fenntarthatóvá teszik, illetve amelyek hozzájárulnak a biodiverzitás megőrzéséhez.

Hozzájárulás a belső területi és társadalmi kiegyenlítődéshoz: Az értékelés során előnyt élveznek azok a támogatási kérelmek, amelyek esetében alátámasztottan bemutatásra kerül, hogy azok hogyan szolgálják az esélyegyenlőség érvényesülését, illetve a megyén belüli területi kiegyenlítődést. E tekintetben a felhívás tartalmához illeszkedően alátámasztottan szükséges bemutatni, ha a projekt esélyegyenlőséget biztosító elemeket tartalmaz, vagy önmagában olyan céllal jön létre, hogy a társadalmi egyenlőtlenségeket csökkentse, illetve megvalósulása révén csökkenjenek a megyén belüli területi különbségek. A területi különbségek csökkentésének fontos eszköze, a térségi gondolkodás, és cselekvés. Ezért a kiválasztási kritérium kiemelten fontos elemeként olyan támogatási kérelmeket is előnyhöz kívánunk juttatni, amelyek által több önkormányzat, vagy önkormányzat-egyház,

önkormányzat és civil szervezet intézményesített, alátámasztott együttműködése igazolhatóan összekapcsolt módon egy adott cél elérése érdekében (vagy konzorciumi pályázat keretében, vagy összekapcsolható egyedi pályázatok formájában) több településen teremt értéket, vagy egy településen hoz létre értéket oly módon, hogy annak használata és fenntartása, települési megállapodások keretében alátámasztottan és világos szabályok mentén megosztásra kerül.

Indokoltság: A kiválasztási kritérium alapján olyan projektek élveznek előnyt, amelyek kiemelten szükségesek és ezt a pályázó megfelelő dokumentumokkal képes alátámasztani. Az értékelésnél a felhívás tartalmához és céljához illeszkedően és attól függően vizsgálandó a meglévő műszaki állapot, illetve a kiváltott gazdasági és/vagy társadalmi hatás mértéke.

Előkészítettség, megvalósíthatóság: A kiválasztási kritérium alapján azok a beruházások élveznek előnyt, amelyek megfelelően előkészítettek, illetve amelyek a pályázatban rögzített műszaki tartalom mellett a pályázatban megadott helyszínen az érvényes jogszabályokban meghatározott előírásoknak eleget tesznek és ezt a pályázók megfelelő dokumentumokkal igazolni tudják. Továbbá előnyt élveznek azok a támogatási kérelmek, ahol a pályázó a megvalósítás kockázatait felmérve annak műszaki és pénzügyi megvalósítására vonatkozóan reális ütemtervet készít. Ennek megfelelően az előkészítés rövidebb időt vesz igénybe, csökkentve az annak elhúzódása miatt tolódó beruházásokat veszélyeztető árváltozással összefüggő kockázatokat. Továbbá az előkészítettség csökkenti annak a kockázatát is, hogy olyan tervek kerüljenek befogadásra, amelyek valamilyen okból az adott területen, vagy az adott műszaki tartalommal a hatályos jogszabályoknak nem felelnek meg, vagy azok megvalósításához az érintett hatóságok nem járulnak hozzá.

22. táblázat A megyei TKR kritériumok kapcsolódása a TOP Plusz intézkedéseikhez, felhívásaihoz

TKR Kritérium megnevezése (megyei)	1.1. Helyi gazdaságfejlesztés			1.2 Településfejlesztés, települési szolgáltatások			2.1 Klímabarát megye	3.1 Megyei és térségi fejlesztések		3.3 Helyi és térségi közszolgáltatások	
	1.1.1 Helyi gazdaságfejlesztés	1.1.2 4 és 5 számjegyű utak fejlesztése	1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés	1.2.1 Élhető települések	1.2.2 Szociális célú városrehabilitáció (ERFA)	1.2.3 Belterületi utak fejlesztése	2.1.1 Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése, energiaközösségek	3.1.2 Szociális célú városrehabilitáció	3.1.3 Helyi humán fejlesztések	3.3.1 Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése	3.3.2 Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése
Illeszkedés a megyei területfejlesztési programhoz	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Klímabarát, klímaalkalmazkodást segítő, környezeti szempontból fenntartható, vagy biodiverzitás megőrzését előmozdító megoldásokat alkalmazó fejlesztések előnyben részesítése	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X
Hozzájárulás a belső társadalmi és területi kiegyenlítéshez	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Indokoltság	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Előkészítettség, megvalósíthatóság					X	X				X	X

A megyei önkormányzat által benyújtandó saját támogatási kérelmek vonatkozásában a projektek előkészítésben és döntés szakmai előkészítésben résztvevők személyi, szükség esetén szervezeti elkülönülésének biztosításáról a jegyző gondoskodik a Hivatalon belül.

7. Az ITP monitoringja és indikátorvállalásai

INDIKÁTOR VÁLLALÁSOK	
Megye neve:	Pest megye
Megyei ITP neve:	Pest megyei Integrált Területi Program 2021-27
Megye forráskerete (Mrd Ft):	142,95

TOP Plusz Prioritás	Kimeneti indikátor neve	Mértékegység	TOP Plusz célérték (2027)	IH által javasolt célérték (2027)
1. Versenyképes megye	RCO01 - Támogatott vállalkozások (mikro-, kis-, közép- és nagyvállalkozások szerinti bontásban)	db	944,00	78,00
	RCO46 - A TEN-T úthálózaton kívüli rekonstruált vagy korszerűsített utak hossza (4-5 számjegyű utak)	km	442,41	40,60
	RCO77 - Támogatott kulturális és idegenforgalmi helyek száma	db	329,00	23,00
	RCO 26 - Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás érdekében újonnan épített vagy korszerűsített zöld infrastruktúra (ha)	ha	65,20	3,64
	RCR 35 - Árvízvédelmi intézkedések előnyeiből részesülő lakosság (fő)	fő	168 968,00	17 500,00
	RCO58 - Támogatott kerékpár-infrastruktúra (km)	km	669,72	45,06
	RCO65 - Az új vagy korszerűsített szociális lakások kapacitása (személyek)	fő	540,00	62,00
	RCO46 - A TEN-T úthálózaton kívüli rekonstruált vagy korszerűsített utak hossza (Belterületi utak)	km	290,69	21,00
	RCO74 - Az integrált területfejlesztési stratégiák projektjei által érintett lakosság (fő)	fő		
	RCO75 - Támogatott integrált területfejlesztési stratégiák (db)	db		
	Eredményt keresünk még. Várhatóan: RCR52 - Zöld területek kialakítására, szociális lakásokra, gazdasági vagy egyéb célokra rehabilitált földterület (ha)			
	2. Klímabarát megye	RCR 29 - Becsült ÜHG-kibocsátás (CO2t/év)	CO2t/év	25 056,26
RCO19 - Javított energetikai teljesítménnyel rendelkező középületek (m2)		m2	274 739,68	24 418,96
RCR 29 - Becsült ÜHG-kibocsátás (CO2t/év)_"fenntartható városfejlesztés"		CO2t/év	14 330,27	1 447,62
RCO19 - Javított energetikai teljesítménnyel rendelkező középületek (m2)_"fenntartható városfejlesztés"		m2	157 130,16	15 873,01
3. Gondoskodó megye	Munkánélküli és inaktív résztvevők CO01 + CO03 (kb. a korábbi PO25) TOTAL NUMBER OF PARTICIPANTS indikátor része	fő	54 686,00	4 908,00
	OP specifikus a korábbi alapján: Társadalmi akciókban résztvevők száma (szociális városrehabilitáció)	fő	61 254,00	5 671,00
	OP specifikus a korábbi alapján: Társadalmi akciókban résztvevők száma (egyéb ESZA projektek)	fő	1 501 456,00	148 459,00
	OP specifikus kimeneti: Megvalósított programok száma tagállami kimeneti indikátort javasoljuk.	fő		
	RCO66 - Az új vagy korszerűsített gyermekgondozási létesítmények férőhely kapacitása (személyek)	db	5 480,00	1 285,00
	RCO67 - Az új vagy korszerűsített oktatási létesítmények férőhely kapacitása (személyek)	db	14 683,00	1 968,00
	<i>Az alkalmazott indikátor és célérték módszertan egyeztetés alatt áll, később kerülnek megadásra további indikátorok.(RCR73 vagy RCO69 lesz.)</i>			

8. Az ITP 2021-2027 ütemezése

Az Integrált Területi Program végrehajtását szükségesnek tartjuk, a lehető legkorábban megkezdeni, ennek több oka is van. Egyrészt a járvány lecsengését követően a TOP Plusz által finanszírozott projektek minél nagyobb mértékben járulhassanak hozzá a gazdaság újraindításához. Bár a TOP-Plusz elsősorban az önkormányzatok számára fogalmaz meg felhívásokat, a beruházásokon keresztül első sorban hazai, de gyakran helyi vállalkozások juthatnak ismét megrendelésekhez. Másrészt a végrehajtás elhúzódása a múltban is problémákat vetett fel, hiszen több olyan eset volt, hogy a forráskeretet nem sikerült teljes mértékben felhasználni. Így egyes esetekben a felhívások megismétlésére, illetve a források átcsoportosítására is szükség volt.

23. táblázat Felhívások ütemezése

ÜTEMEZÉS																														Összes forrás	El.					
Megye neve:	Pest																																			
Megye forráskerete (Mrd Ft):	142,950																																			
Prioritás	Felhívások	Felhívásra eső összeg	2021				2022				2023				2024				2025				2026				2027									
			1.né	2.né	3.né	4.né	1.né	2.né	3.né	4.né	1.né	2.né	3.né	4.né	1.né	2.né	3.né	4.né	1.né	2.né	3.né	4.né	1.né	2.né	3.né	4.né	1.né	2.né	3.né	4.né						
1. PRIORITÁS: VERSENYKÉPES MÉGYE	1.1.1 Helyi gazdaságfejlesztés	6,000				3,000			3,000																						6,000	0,000				
	1.1.2 4 és 5 számjegyű utak fejlesztése	13,534				13,534																										13,534	0,000			
	1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés	6,000				6,000																											6,000	0,000		
	1.2.1 Ébeted települések	18,501				9,250		9,251																										18,501	0,000	
	1.2.2 Szociális célú városrehabilitáció (ERFA)	1,000				1,000																												1,000	0,000	
	1.2.3 Belterületi utak fejlesztése	7,000				7,000																												7,000	0,000	
1.3 Fenntartható városfejlesztés (1.3.1 és 1.3.2 felhívások)					15,473																												15,473	0,000		
2. PRIORITÁS: KLÍMABARÁT MEGYE	2.1.1 Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése	7,692				7,692																												7,692	0,000	
	2.1.2 Fenntartható városfejlesztés (energetika)	5,000				5,000																												5,000	0,000	
3. PRIORITÁS: GONDOSKODÓ MÉGYE	3.1.1 Megyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések	8,000				4,000		4,000																										8,000	0,000	
	3.1.2 Szociális célú városrehabilitáció (ESZA+)	1,000				1,000																												1,000	0,000	
	3.1.3 Helyi humán fejlesztések	8,723				5,000		3,723																											8,723	0,000
	3.2.1 Fenntartható városfejlesztés (ESZA+)	6,500				6,500																													6,500	0,000
	3.3.1 Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése	19,000				8,000		6,000		5,000																									19,000	0,000
	3.3.2 Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése	9,000				9,000																													9,000	0,000
	3.3.3 Fenntartható városfejlesztés (bölcsőde, óvoda, köznevelés, egészségügyi alap- és szakrendelés, szoc. alapszolgáltatás)	10,527				10,527																													10,527	0,000
		142,950	0,000	0,000	41,723	58,753	30,474	9,000	3,000	HHIV1	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	142,950	0,000	

Terület Kiválasztási Kritérium Rendszer

Pest Megye

Pest Megye a(z) ... **Korm. határozat** alapján meghatározott Integrált Területi Program forráskeretének felhasználásához az alábbi saját **Területi Kiválasztási Rendszer** kritériumokat kívánja figyelembe venni és elfogadásra előterjeszteni a Monitoring Bizottság felé.

A területi szereplő (...megye) által választott Területi Kiválasztási Kritérium Rendszer:

Sorszám	Kritérium megnevezése	Tartalmi magyarázat
1.	Illeszkedés a megyei területfejlesztési programhoz	A megye területfejlesztési programjához való illeszkedés vizsgálata során előnyt élveznek azok a pályázatok, amelyek illeszkedése a megyei programban nevesített intézkedésekhez alátámasztottan bemutatásra kerül.
2.	Klímaparát, klímaalkalmazkodást segítő, környezeti szempontból fenntartható, vagy biodiverzitás megőrzését előmozdító megoldásokat alkalmazó fejlesztések előnyben részesítése	Az értékelés során előnyt élveznek azok a támogatási kérelmek, amelyek olyan megoldásokkal próbálják a települési / térségi szükségleteket kielégíteni, amelyek révén a jelenlegihez képest csökken a fajlagos energiafelhasználás, vagy javítják a település, intézmény klímaalkalmazkodását, környezeti szempontból az építést, üzemeltetést fenntarthatóvá teszik, illetve amelyek hozzájárulnak a biodiverzitás megőrzéséhez.
3.	Hozzájárulás belső területi és társadalmi kiegyenlítődéshoz	Az értékelés során előnyt élveznek azok a támogatási kérelmek, amelyek esetében alátámasztottan bemutatásra kerül, hogy azok hogyan szolgálják az esélyegyenlőség érvényesülését, illetve a megyén belüli területi kiegyenlítődést. E tekintetben a felhívás tartalmához illeszkedően alátámasztottan szükséges bemutatni, ha a projekt esélyegyenlőséget biztosító elemeket tartalmaz, vagy önmagában olyan céllal jön létre, hogy a társadalmi egyenlőtlenségeket csökkentse, illetve megvalósulása révén csökkenjenek a megyén belüli területi különbségek. A területi különbségek csökkentésének fontos eszköze, a térségi gondolkodás, és cselekvés. Ezért a kiválasztási kritérium kiemelten fontos elemeként olyan támogatási kérelmeket is előnyhöz kívánunk juttatni, amelyek által több önkormányzat, vagy önkormányzat-egyház, önkormányzat és civil szervezet intézményesített, alátámasztott együttműködése igazolhatóan összekapcsolt módon egy adott cél elérése érdekében (vagy konzorciumi pályázat keretében, vagy összekapcsolható egyedi pályázat formájában) több településen teremt értéket, vagy egy településen hoz létre értéket oly módon, hogy annak használata és fenntartása, települési megállapodások keretében alátámasztottan és világos szabályok mentén megosztásra kerül.
4.	Indokoltság	A kiválasztási kritérium alapján olyan projektek élveznek előnyt, amelyek kiemelten szükségesek és ezt a pályázó megfelelő dokumentumokkal képes alátámasztani. Az értékelésnél a felhívás tartalmához és céljához illeszkedően és attól függően vizsgálendő a meglévő műszaki állapot, illetve a kiváltott gazdasági és/vagy társadalmi hatás mértéke.
5.	Előkészítettség, megvalósíthatóság	A kiválasztási kritérium alapján azok a beruházások élveznek előnyt, amelyek megfelelően előkészítettek, illetve amelyek a pályázatban rögzített műszaki tartalom mellett a pályázatban megadott helyszínen az érvényes jogszabályokban meghatározott előírásoknak eleget tesznek és ezt a pályázók megfelelő dokumentumokkal igazolni tudják. Továbbá előnyt élveznek azok a támogatási kérelmek, ahol a pályázó a megvalósítás kockázatait felmérve annak műszaki és pénzügyi megvalósítására vonatkozóan reális ütemtervet készít. Ennek

Sorszám	Kritérium megnevezése	Tartalmi magyarázat
		megfelelően az előkészítés rövidebb időt vesz igénybe, csökkentve az annak elhúzódása miatt tolódo beruházásokat veszélyeztető árváltozással összefüggő kockázatokat. Továbbá az előkészítettség csökkenti annak a kockázatát is, hogy olyan tervek kerüljenek befogadásra, amelyek valamilyen okból az adott területen, vagy az adott műszaki tartalommal a hatályos jogszabályoknak nem felelnek meg, vagy azok megvalósításához az érintett hatóságok nem járulnak hozzá.

Dátum: ....., 2021.....

.....
megyei közgyűlés elnöke

Megye:	Pest megye
Megyei keretösszeg összesen (Mrd Ft):	142,950

Alapadattábla						
	1. prioritás keretösszege (Mrd Ft)	2. prioritás keretösszege (Mrd Ft)	3. prioritás keretösszege (Mrd Ft)	Megyei ERFA összesen (Mrd Ft)	Megyei ESZA összesen (Mrd Ft)	Összesen
megye	67,508	12,692	62,750	118,727	24,223	142,950

Tervezési tábla

Prioritás	Prioritási keretösszege (MrdFt)	Intézkedés (VMOP 2.0 alapján)	Intézkedés forráskerete (MrdFt)	Intézkedés aránya prioritáson belül (%)	Felhívás	Felhívás/Témapterület forráskerete (MrdFt)	Felhívás/Témapterület aránya intézkedésen belül (%)	Forrásfelhasználási mód I. (Fenntartható Városfejlesztés) keretösszege (MrdFt)	Forrásfelhasználási mód II. (Nyugati-Agglomeráció) keretösszege (MrdFt)	Forrásfelhasználási mód III. (Keleti-Agglomeráció) keretösszege (MrdFt)	Forrásfelhasználási mód IV. (Észak-Pest megye) keretösszege (MrdFt)	Forrásfelhasználási mód V. (Déli-Nyugati-Pest megye) keretösszege (MrdFt)	Kiemelt forrásfelhasználási mód VI. (Délkelet-Pest megye) keretösszege (MrdFt)	Kiemelt kedvezményezett forrásfelhasználási mód VII. (Magyar Kötút Nonprofit Zrt., illetve Pest Megyei Önkormányzat) keretösszege (MrdFt)	Forrásfelhasználási módok keretösszege összesen (MrdFt)																																				
1. PRIORITÁS: VERSENYKÉPES MEGYE	67,508	1.1 Helyi gazdaságfejlesztés	25,534	37,8%	1.1.1 Helyi gazdaságfejlesztés	6,000	23,5%		1,542	1,958	0,700	0,813	0,987		6,000																																				
					1.1.2 4 és 5 számjegyű utak fejlesztése	13,534	53,0%									13,534																																			
					1.1.3 Helyi és térségi turizmusfejlesztés	6,000	23,5%		1,040	1,375	1,860	1,425	0,300			6,000																																			
					Összesen	25,534		0,000	2,582	3,333	2,560	2,238	1,287			13,534																																			
		2. PRIORITÁS: KLIMABARÁT MEGYE	12,692	2.1 Fenntartható városfejlesztés	15,473	22,9%	1.2 Élhető települések	26,501	39,3%	1.2.1 Élhető települések	18,501	69,8%	1.2.2 Szociális célú városrehabilitáció (ERFA)	1,000	3,8%	1.2.3 Belterületi utak fejlesztése	7,000	26,4%	0,000	7,009	8,173	4,597	2,861	3,862	0,000	26,501																									
																											1.2.1.1 Ébbsől Zöld infrastruktúra fejlesztése	2,000		0,558	0,708	0,205	0,239	0,290				2,000													
																											1.2.1.2 Csapadékvíz	7,000		2,000	2,400	2,280	0,110	0,210				7,000													
																											1.2.1.3 Kereskedelmi	4,000		1,115	1,417	0,411	0,477	0,580				4,000													
																											1.2.2 Szociális célú városrehabilitáció (ERFA)	1,000		0,000	0,000	0,255	0,350	0,395				1,000													
																											1.2.3 Belterületi utak fejlesztése	7,000		1,802	1,698	0,881	1,029	1,590				7,000													
Összesen:	26,501																											0,000	7,009	8,173	4,597	2,861	3,862	0,000			26,501														
1.3 Fenntartható városfejlesztés	15,473																											15,473	22,9%	1.3 Fenntartható városfejlesztés (1.3.1 és 1.3.2 konstrukciók összesen)	15,473	15,473								15,473											
3. PRIORITÁS: GONDOSKODÓ MEGYE	62,750																										3.1 Megyei és térségi fejlesztések (ESZA+elemek)	17,723	28,2%	3.1.1 Megyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések	8,000	45,1%	3.1.2 Szociális célú városrehabilitáció	1,000	5,6%	3.1.3 Helyi humán fejlesztések	8,723	49,2%	Összesen	17,723	0,000	2,209	2,807	1,069	1,295	1,543	8,800	17,723			
																																																	3.2 Fenntartható városfejlesztés (ESZA+elemek)	6,500	
		3.3 Helyi és térségi közszolgáltatások (ERFA)	38,527	61,4%	3.3.1 Gyermekevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése	19,000	49,3%	Bölcsődei fejlesztés	5,200	1,100	1,500	1,050	0,864	0,686	0,532	0,000	19,000																																		
																		3.3.2 Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése	9,000	23,4%	Egészségügyi alap- és szakrendelés	6,000	3,000	0,633	0,934	0,308																							0,524	0,601	3,000
3.3.3 Fenntartható városfejlesztés (bölcsőde, óvoda, köznevelés, egészségügyi alap- és szakrendelés, szoc. alapszolgáltatás)	10,527																										27,3%	10,527	10,527	6,664	9,336	3,575	4,090	4,335	0,000	10,527															
																																					Összesen:	38,527		10,527	10,527	6,664	9,336	3,575	4,090	4,335	0,000	38,527			

Kérjük, hogy a "G" oszlopban szereplő adatok ne kerüljenek módosításra. Amennyiben a megye bármely adatom módosítani szeretne, előzetesen bevezetnie szükséges az IH-tal.
Kérjük a forrásfelhasználási módok oszlopainak feltöltését, a "G" oszlopban szereplő adatoknak megfelelően. A felesleges oszlopok törölhetők.
A táblát forintban szükséges kitölteni, amely Mrd Ft-ban látszódik. A cellák formátuma nem módosítható.
Kérem, hogy oszlop beszúrásnál vagy törlésnél, ügyeljenek az "Összesítő" oszlopban szereplő képletek igazítására.
A Kiemelt kedvezményezett forrásfelhasználási módra vonatkozóan egy oszlop kitöltése szükséges. Abban az esetben szükséges feltüntetni a megyei önkormányzat és a Magyar Kötút forrásait.
Amennyiben a fenntartható városfejlesztés körében több város kerül kijelölésre, egy oszlop kitöltése szükséges. Abban az esetben szükséges feltüntetni az elkülönített keretösszeget, nem kell városokra külön megbontani.

Igénybe vehető pályázati források köre

Pályázati forrás	Támogatható projektek	Pályázat benyújtási időszak/határidő	Településfejlesztési javaslatok	Pályázat várható előfeltételei
<p>HELYI GAZDASÁGFEJLESZTÉS TOP Plusz-1.1.1-21</p> <p>Az ITP 1.1.1. – helyi gazdaságfejlesztés keretében nincs differenciálás („mivel a piacokra és egyéb gazdasági célú létesítményekre ... mindenütt szükség van”)</p>			<p>1) helyi piacok fejlesztése: mozgatható (mobil) piaci stand</p> <p>2) Tripolszki telep fejlesztése</p>	
<p>A 4 és 5 SZÁMJEGYŰ UTAK FEJLESZTÉSE TOP Plusz-1.1.2-21</p> <p>Az ITP 1.1.2. 4 és 5 számjegyű utak fejlesztése. Elsődleges kedvezményezett a Magyar Közút Nonprofit Zrt.</p>			<p>1) Magyar Közúttal kapcsolatfelvétel a Pomázt érintő fejlesztések érdekében (fő utca program)</p>	<p>- Magyar Közút Nonprofit Zrt-vel konzociumi megállapodás</p> <p>- telekalakítás</p> <p>- tulajdoni jog rendezése</p>
<p>HELYI ÉS TÉRSÉGI TURIZMUS FEJLESZTÉS TOP Plusz-1.1.3-21</p> <p>Az ITP 1.1.3. Helyi és térségi turizmus fejlesztés – Nyugati-Agglomerációban Pomáz szerepel. Célterületre jutó keretösszeg: 1.040.000.000,- Ft</p>		2022. I. n.év.	<p>1) Marschalkó-villa felújításának folytatása</p> <p>2) Klissza dombon a Luppa-Mandics kriptá helyreállítása és biztonsági rendszer kiépítése</p>	<p>1)Bérlakók elhelyezésének megoldása</p> <ul style="list-style-type: none"> - tervek aktualizálása - funkciótól függően engedélyek beszerzése <p>2)Biztonsági rendszerhez áramellátás biztosítása</p> <ul style="list-style-type: none"> - tulajdonjog rendezés - telekalakítás

<p>ÉLHETŐ TELEPÜLÉSEK TOP_Plusz-1.2.1.-2</p> <p>Az ITP 1.2.1. Élhető települések keretében Vízkárral érintett, a csapadékvíz elvezető rendszerek fejlesztésének támogatására javasolt települések – Pomáz nevesítve. Célterületre jutó keretösszeg: 1.115.000.000,- Ft</p>	<p>A) Települési kékinfrastruktúra fejlesztése I.-IV: Belterületi vízmegtartó és vízelvető hálózat fejlesztése rekonstrukciója ... ; stb.</p>	<p>Első kör: 2021.12.01. - 2022.01.14.</p> <p>Második kör: 2022.05.23. - 2022.07.01.</p>	<p>1) Csapadékvíz tanulmányterv felülvizsgálata, áttekintése 2) Csapadékvíz elvezető rendszer kiépítése területi tagoltság szerint: a) Hegyalja u. – Cseresznyés u. b) Mély u. – Horváth u. – Sashegyi u. c) Szedres u. – Középhegy u. d) Goethe utca e) Hunyadi u. – Messelia u. – Gábor Áron u. f) Othelló u. – Balogh Ádám u. – Klapka u. g) Bodza utca h) Orgona u. – Diófa u. – Walldangelloch tér i) Szőlőtelep u. – Dózsa u. – Jankovich u. rekonstrukciója, nyílt árok</p>			<p>- szükség szerinti engedélyes tervek, kiviteli tervek - szükség szerint engedélyezési eljárás - szükség szerint tulajdonjog rendezés - szükség szerinti szolgalmi jog rendezése - szükség szerint telekalakítás</p>
	<p>B) Belterületi zöld infrastruktúra fejlesztése I. Önk. tulajdonú közhasználatú zöldterületek és zöldfelületek rekonstrukciója, kialakítása, építése</p>	<p>Első kör: 2021.12.01. - 2022.01.14.</p> <p>Második kör: 2022.05.23. - 2022.07.01.</p>	<p>Dera karbantartása</p> <p>Dera patak partján sétáló terület kialakítása</p> <p>Parkosítás, virágosítás, fásítás</p>	<p>Tanösvények kialakítása</p> <p>Kert, pad, utcabútor, utcabútor koncepció</p> <p>Közösségi terek Grundok</p>	<p>Zöldkataszter készítése</p> <p>Vadkamerák beszerzése</p> <p>Kőszínház</p>	
	<p>C) Közösségi, kulturális, sportolási infrastruktúra, IKT és okos települések fejlesztése I. Gazdaságélénkítő tevékenységek II. Közösségi célú tevékenységek III. IKT és okos település fejlesztések</p>	<p>Első kör: 2021.12.01. - 2022.01.14.</p> <p>Második kör: 2022.05.23. - 2022.07.01.</p>	<p>Nyilvános mosdó építése</p>	<p>Klisovác fejlesztése: - Minigolf - Kutya futtató - Görzenál</p> <p>Kurucz-Huszár-Tél utca</p> <p>Gusztai kert - területi jog rendezése</p>		
	<p>D) Fenntartható közlekedésfejlesztés: I. Kerékpáros-barát fejlesztések II. Forgalomcsillapítás, közlekedésbiztonság, akadálymentesítés</p>	<p>Első kör: 2021.12.01. - 2022.01.14.</p> <p>Második kör: 2022.05.23. - 2022.07.01.</p>	<p>Belső kerékpárút kiegészítése a patak parti részekkel</p>	<p>Járdaépítési program, akadálymentesítés: - a Bem József utca járdája</p> <p>Gyalogátkelőhelyek tervezése, építése</p>		

	III. Közúti közösségi közlekedés fejlesztése			Gyalogoshidak építése a Dera patakra		- Gyalogátkelő esetében szükség szerinti tervezés, engedélyezés - telekalakítás a hidak esetében
	E) Hulladékkezelés, kármentesítés I.100%-ban önk. tulajdonú települési szilárd hulladéklerakók kármentesítése II. Illegális hulladéklerakók felszámolása III. Barnamezős területek hasznosítása	Első kör: 2021.12.01. - 2022.01.14. Második kör: 2022.05.23. - 2022.07.01.	Illegális hulladéklerakatok felszámolása Veszélyes-hulladék gyűjtés megszervezése	Hulladékgyűjtők kihelyezése		
SZOCIÁLIS CÉLÚ VÁROSREHABILITÁCIÓ TOP Plusz-1.2.2-21 Pomáz nem nevesített. Differenciálás szempontja: ahol szegregátum elkülöníthető!			Eü. és szociális infrastruktúra fejlesztése Pomázi Orvosi Ügyelet megerősítése	Kamerarendszer bővítése	Hivatal akadálymentesítése Szociális bérlakás, puzzle home	
BELTERÜLETI UTAK FEJLESZTÉSE TOP Plusz-1.2.3-21 Az ITP 1.2.3. Belterületi utak fejlesztése keretében. Célterületre jutó keretösszeg: 1.802.000.000,- Ft		2022. I. név	Útépítés Hősök tere kanyarodósáv kialakítása egyeztetés Állatmenhely közútkapcsolat Céhmester utca kátyúzása	Parkoló kialakítása Főutcaprogram	Budakalászi félelkerülő út építése 1112-es út elkerülő szakaszának tervezése	- telekalakítás - kiviteli tervek, - szükség szerinti engedélyes tervek - telekalakítás - szükség szerinti átminősítés
FENNTARTHATÓ VÁROSFEJLESZTÉSI						

<p>STRATÉGIÁK TÁMOGATÁSA TOP_Plusz-1.3.1-21 Fenntartható városok között Pomáz nem nevesített!</p>						
<p>ÖNKORMÁNYZATI ÉPÜLETEK ENERGETIKAI KORSZERŰSÍTÉSE TOP_Plusz-2.1.1-21 Az ITP 2.1.1. Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése, energiaközösségek – település differenciálás nélkül. Célterületre jutó keretösszeg: 2.145.000.000,- Ft</p>	<p>I. Épületek külső határoló szerkezeteinek korszerűsítése</p> <p>II. Kül- és beltéri világítási rendszerek korszerűsítése</p> <p>III. Központi szellőző- és légtudicionáló rendszerek korszerűsítése</p>	<p>Első kör: 2021.12.01. - 2022.01.14</p> <p>Második kör: 2022.05.16.- 2022.06.20</p>	<p>Közvilágítási konceptió készítése</p> <p>Hiányzó oszlopok, lámpák, hálózat kiépítése</p> <p>Közvilágítás korszerűsítése</p>	<p>1. Beniczky utca 35. épület energetikai korszerűsítése</p> <p>2. Tűzoltóság épületének energetikai korszerűsítése</p> <p>Intézmények energetikai korszerűsítése: - Művelődési Ház hőszivattyús energiaellátása - Művelődési Ház világítás korszerűsítése</p>		<p>- kiviteli tervek - energetikai felmérés</p>
<p>SZOCIÁLIS CÉLÚ VÁROSREHABILITÁCIÓ (ESZA+) TOP Plus-3-1-2 Csak konzorcium nyújthat be pályázatot!</p>						
<p>HELYI HUMÁN FEJLESZTÉSEK TOP Plusz-3.1.3-21 Az ITP 3.1.3. Helyi humán fejlesztések – települési differenciálás nincs. Célterületre jutó keretösszeg: 2.209.000,- Ft</p>		<p>2021. IV. n.év; 2022. I. n.év</p>	<p>Pomáz honlapjának megújítása</p> <p>Mobil alkalmazás a turistáknak</p> <p>Infotáblák</p>	<p>Összehangolt rendezvények tartása Tűzoltó és katonazenésze k találkozója Pomázon Programok támogatása</p>	<p>Kapcsolatépítés a testvér- településekkel</p>	

<p>GYERMEKNEVELÉST TÁMOGATÓ HUMÁN INFRASTRUKTÚRA TOP Plusz-3.3.1-21 Az ITP 3.3.1. Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése – Pomáz esetében bölcsőde és óvoda felújítás (is) támogatott. Célterületre jutó keretösszeg óvoda: 2.343.000.000,- Ft. Célterületre jutó keretösszeg bölcsőde: 1.100.000.000,- Ft</p>		<p>Első kör: 2021.12.01. - 2022.01.14</p> <p>Második kör: 2022.05.09. - 2022.07.01.</p>	<p>Óvodák felújítása: 1. Mesedombi Óvoda 2. Napsugár Óvoda</p>	<p>Német iskola „B” épület felújítása</p>	<p>- szükség szerinti engedélyezési eljárás - gyerekelhelyezés (szükség szerinti engedélyezési eljárás)</p>
<p>HELYI EÜ-i ÉS SZOCIÁLIS INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE TOP Plusz-3.3.2-21 Az ITP 3.3.2. Helyi eü-i és szociális infrastruktúra fejlesztése – nincs települési differenciálás. Célterületre jutó keretösszeg: 633.000.000,- Ft</p>		<p>2022. I. n.év</p>	<p>Új orvosi rendelő - terv korábban már készült az IVS-ben</p>		<p>- kiírás függvényében</p>
<p>NKA pályázatok Örökségvédelmi Kollégium pályázatai</p>	<p>Régészeti lelőhelyek tudományos célú feltárása, a feltárást követő állagmegóvás, régészeti bemutatóhely kialakításának támogatása.</p>		<p>Lúgi romterület bemutatása</p>	<p>Marschalkó- villa felújításának folytatása</p>	<p>- önrész biztosítása</p>
<p>Pénzügyminisztérium</p>	<p>Önkormányzati étkeztetési feladatok ellátására</p>		<p>Mátyás-főzőkonyha kialakítása</p>		<p>- tervezés - engedélyezés</p>
<p>Belügyminisztérium</p>	<p>Önkormányzati feladatellátást szolgáló fejlesztések támogatása</p>		<p>Belterületi utak, járdák felújítása</p>		<p>- kiviteli tervek</p>

Az Innovációs és Technológiai Minisztérium	Az illegális hulladéklerakók felszámolása II. ütem		Illegális hulladéklerakók felszámolása önkormányzati területeken			
--	--	--	--	--	--	--

GAZDASÁGI PROGRAM

2019-2024

KIVONAT

Pomáz kedvező geopolitikai helyzete, a budapesti agglomerációban való szerepe alapján a társadalmi integráció helyeként és a gazdasági fejlődés motorjaként hosszú távon megerősíti térségi szervező szerepét, egyúttal fenntartható módon javítva a természeti és az épített környezet minőségét. A város számára nagy kihívást jelent, hogy megtalálja azokat a pozíciókat, amelyek fenntarthatják a fejlődés dinamikáját. A jövőkép elérése érdekében egyszerre szükséges a város működésének, gazdaságának, termelő infrastruktúrájának és (köz)szolgáltatásainak hatékonyság-elvű fejlesztése, valamint a városban és környékén élő lakosság életminőségének emelése – kiemelten kezelve a leszakadó társadalmi rétegek helyzetének javítását is. El kell érünk, hogy a gazdasági potenciál kiegyensúlyozott növekedésével és az agglomerációs szerepkör erősödésével párhuzamosan új szerepköröket találjunk és a város élhető, lakható, szolidáris hely maradjon.

Leidinger István

Tartalomjegyzék

Bevezetés	3
A nehéz örökség kezelése	4
Az önkormányzás helyreállításának programja	6
Az önkormányzat feladata	7
Kabinetvezetés	10
Bizottsági munka	10
Adósságkezelés	12
Pénzügyi egyensúly	13
Koronavírus és hatása	13
Kistérségi együttműködési lehetőségek programja	14
Gazdasági-szolgáltatási szerep	15
Turisztikai dominancia	15
Oktatási funkció	15
Az egészségügyi és szociális	15
A kultúra és a közművelődés	15
Funkciók szerinti vonzaskörzet	15
Lakókörzet	15
A város gazdálkodásának az alapjai	17
SWOT-analízis	19
Gazdaság	22
Mezőgazdasági fejlesztés	23
Kereskedelem	24
Szolgáltatások	24
Idegenforgalom	25
Turista-útvonalak, turista-látniivalók	26
Adópolitika	28
Településfejlesztés	33
Fejlesztési akcióterületek kijelölése	36
Intézményfejlesztés	38
Oktatási, művelődési intézmények	39
Egészségügyi-, szociális és gyermekjóléti intézmények	42
Egészségügyi intézmények	42
Szociális intézmények és feladatok	44
Városüzemeltetés	47

Közszolgáltatások	49
Pomáz a biztonságos város programja	50
Pomáz az élhető város programja	51
Pomáz a gondoskodó város	55
Pomáz a tiszta város	56
Pomáz az okos város	57
Pomáz az erős város	59
Pomáz az átlátható város	60
Pomáz a fiatalos város	60
Befektetések támogatása	61
Munkahelyteremtés	61
Ingatlangazdálkodás	63
Zárszó	64
Belváros V1	66
Déli családi házas lakóterület V2	67
Északi családi házas lakókerület V3	68
Keleti családi házas lakókerület V4	69
Új építésű társasházi lakóterület V5	70
Tervezett társasházi lakóterület V6	71
Tervezett családi házas lakóterület V7	72
Meglévő működő iparterület V8	73
Potenciális iparterület V9	75
Ütemterv	76

Bevezetés

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-a az önkormányzatok gazdasági programjával kapcsolatban a következőket írja elő:

- (1) A képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzíti, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat felelős.*
- (2) A gazdasági program, fejlesztési terv a képviselő-testület megbízatásának időtartamára vagy azt meghaladó időszakra szól.*
- (3) A gazdasági program, fejlesztési terv helyi szinten meghatározza mindazokat a célkitűzéseket és feladatokat, amelyek a helyi önkormányzat költségvetési lehetőségeivel összhangban, a helyi társadalmi, környezeti és gazdasági adottságok átfogó figyelembevételével a helyi önkormányzat által nyújtandó feladatok biztosítását, színvonalának javítását szolgálják.*
- (4) A gazdasági program, fejlesztési terv - a megyei területfejlesztési elképzelésekkel összhangban - tartalmazza, különösen: az egyes közszolgáltatások biztosítására, színvonalának javítására vonatkozó fejlesztési elképzeléseket.*
- (5) A gazdasági programot, fejlesztési tervet a képviselő-testület az alakuló ülését követő hat hónapon belül fogadja el. Ha a meglévő gazdasági program, fejlesztési terv az előző ciklus időn túlnyúló, úgy azt az újonnan megválasztott képviselő-testület az alakuló ülését követő hat hónapon belül köteles felülvizsgálni, és legalább a ciklusidő végéig kiegészíteni vagy módosítani.*

Az Önkormányzati törvényből következik, hogy a képviselő testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit a ciklusra és azon túlra is vonatkoztatva a fejlesztés, a város üzemeltetése és a közszolgáltatások színvonalának javítását szolgálóan kell elkészíteni. E feladatok megfogalmazását csak, gazdasági elemzés és a társadalmi igények összehangolásával, a járási és megyei szintű területfejlesztési elképzelésekkel összhangban lehet elvégezni.

Az eddigi gazdasági programok nem rendszer-szemléletű, hanem a kialakult struktúra fenntartását mutatják. Az egykor több évtizeden keresztül járási székhelyként organikusan fejlődő Pomáz, majd a beköltözések miatti gyors népességnövekedés rendszerváltásig tartó állapota és a rendszerváltás utáni dinamikus fejlődés Pomáznak városi rangot eredményezett. Ezt a pillanatot tekintsük kiinduló állapotnak ahonnan kiindulva vizsgáljuk meg, merre halad a város fejlődése. Sajnos tárgyilagosan meg kell állapítanunk, hogy az organikus fejlődés lelassult, megállt, sok esetben visszafelé indult. Ma már Pomáz nem kaphatna városi rangot az akkori feltételekkel!

A gazdasági program kiindulópontjaként megfogalmazzuk, hogy milyen Pomázt akarunk gyermekeinkre, unokáinkra hagyni, hogyan tudjuk összhangba hozni vágyainkat és lehetőségeinket.

A nehéz örökség kezelése

A városunkat 13 éve vezető, 8 évig semmit sem produkáló képviselő testület utolsó ciklusában vannak vitathatatlan eredmények is, de a mi dolgunk rámutatni azokra a hibákra, hiányosságokra, amelyek miatt Pomáz szerény, vagy inkább elégtelen fejlődése térségünk településeihez képest is szembeszökő. Szeretnénk bemutatni, hogy mit fogunk másképp csinálni és hogyan tervezzük egy új szellemű, a városlakók közösségének igényeire, javaslataira, együttműködésére építő csapat tevékenységét.

A városi címet eredményező értékeinket veszni láttuk. Történelmi, kulturális, idegenforgalmi adottságaink, a kistérségi együttműködésben rejlő lehetőségek kihasználatlanok. A város működése, a közpénzek felhasználása nem átlátható. A helyi vállalkozások, a civil szervezetek nincsenek megbecsülve. Romló közbiztonság, terjedő droghasználat, legyengített tűzoltóság, környezet- és természetrombolás, fairtasok, járhatatlan utak, járdák, közlekedési dugók, nem működő közösségi közlekedés, rosszul működő csapadékvíz-elvezetés, zsúfoltság, sorban állás, hiányzó közösségi terek, programok, hiányos ellátórendszerek, legyengített közszolgáltatások, pökhendiség, gazdátlanság... Ez jellemezte Pomázt. Párhuzamosan működnek struktúrák, de ezek nincsenek rendszerbe foglalva, összehangolva, így működésük pazarló, rossz hatásfokú.

Ezen kellett változtatni! A legnehezebb feladat a gondolkodásmód átformálása, ne struktúrákban, hanem szisztémában kell a továbbiakban gondolkodni!

Kampányunknak ezek voltak a fő gondolatai, amely az október 13-i választáson¹ kétharmados többséget eredményezett a képviselő-testületben. Minden egyéni körzetet megnyertünk, így elmondható, hogy Pomáz Város lakosságától megkaptuk a politikai felhatalmazást a változások véghezvitelére.

Az előző ciklus gazdasági programjának főbb elemei:

- a költségvetés bevételi forrásainak dinamikus és folyamatos bővítése
- a település meglévő kiváló adottságainak kihasználása, a tudatosan tervezett és kis lépésekben való gondolkodás
- hagyományaihoz ragaszkodó, nemzetiségi kultúrát ápoló népekből eredő erősségek kiaknázása, munkahelyteremtés.
- új, kiépített infrastruktúrával rendelkező gazdasági területekkel segíteni a gazdaságot,
- a kistérségi együttműködések elhanyagolása, megszüntetése,
- növekvő lakosságszámra pozitívumként való hivatkozás.
- lakóterületi fejlesztés, kertvárosi arculat megtartásával,
- közösségi kohézió folyamatos erősítése, helyi kultúra, nemzetiségi identitás megőrzése, továbbadása
- a települési környezet értékőrző fejlesztése
- helyi adópolitika
- településfejlesztési célok:
  - o új óvoda építése
  - o kerékpárút Szentendre és Pomáz között
  - o alcsevice közművesítése
  - o kültéri fitness park

- rekultivált szeméttelre napelempark létesítése
- új hulladékgazdálkodási rendszer bevezetése, házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés
- ipari park bővítése, inkubátorház létesítése
- közlekedési infrastruktúra fejlesztése
- helyi vízgazdálkodás fejlesztése

Ezzel szemben:

- a költségvetés bevételi forrásainak dinamikus és folyamatos bővítése a ciklus alatt nem valósult meg. A források elapadtak, megalapozatlan adópolitika miatt az adók virtuálisan emelkedtek, a valós kivetések messze elmaradtak a költségvetésben betervezettől. A politikai kampányfogásként bevezetett építményadóknál alkalmazott „rezsicsökkentés” a lakosságnál nem érezhető hatású volt, de a költségvetésben súlyos sebet ütött. A ciklus alatt a gépjárműadó helyben maradó része a 100%-ról lecsökkent 40 %-ra, amit 2020 elején 0%-ra csökkentettek. A rossz, határozatlan időre kötött lakásbérleti szerződések, a rossz tulajdonosi hozzáállás a bérleti díjak csökkenését eredményezte.
- a település meglévő kiváló adottságainak kihasználására semmi törekvés nem történt, a tudatosan tervezett és kis lépésekben való gondolkozás főleg látszatberuházásokat eszközöltek.
- hagyományaihoz ragaszkodó, nemzetiségi kultúrát ápoló népekből eredő erősségek kiaknázása, munkahelyteremtés nem történt meg. A néprajzi gyűjtemény felszámolásra került, az épületet értékesítette az önkormányzat, a felújított tájház a felújítás óta zárva van, a régészeti lelőhelyek az enyészeté. Önkormányzati segítséggel nem történt munkahelyteremtés, az önkormányzat nem folytatott vállalkozóbarát politikát.
- új, kiépített infrastruktúrával rendelkező gazdasági területekkel segíteni a gazdaságot, a négy év alatt születtek elképzelések, de ezek tervezése, rendbetétele, megvalósítása az új önkormányzat feladata lesz.
- a kistérségi együttműködések elhanyagolása, megszüntetése. Ezt sikerült teljes egészében megvalósítani, az új önkormányzatnak feladata lesz a kistérségi kapcsolatok újjáépítése.
- növekvő lakosságszámra pozitívumként való hivatkozás. A lakosságszám növekedése a városüzemeltetése szempontjából nem kedvező. Az új önkormányzat minden újabb lakóterület bővítését és a lakosságszám további emelést ellenzi és törekszik annak megállítására.
- lakóterületi fejlesztés, kertvárosi arculat megtartásával. A Szelistyében, a Béke utcában, a Mártírok útján látjuk ennek a kedvezőtlen hatását, amikor a karvalytőke és az önkormányzati önös érdekek találkoznak.
- közösségi kohézió folyamatos erősítése, helyi kultúra, nemzetiségi identitás megőrzése, továbbadása. A ciklus alatt a civil szervezetek mozgásteret csökkent, tevékenységükre az önkormányzat ellenségként tekintett. Nem született helyi újság, kiadvány, könyv, bezártak, gazdátlanok lettek a gyűjtemények, a kulturális élet visszaesett.

- a települési környezet értékőrző fejlesztése nem valósult meg. A Dera patak rekonstrukciója felért egy természetrombolással, az árvízi veszélyeztetést nem szünt meg, a patak fenntartásáról, élő vízfolyás és a város szimbiózisából még elképzelés sem született. Ez is az új önkormányzat feladat lesz.
- „helyi adópolitika” értelmezhetetlen, mint az előző ciklus gazdasági programjának egy pontja, hisz koncepciójában nem született új adópolitika.
- településfejlesztési célok közül:
  - o új óvoda építése megtörtént, átadásra került, jelenleg fél házzal üzemel beékelődve három magánóvoda közelségébe, a megalapozatlan és átgondolatlan fejlesztésnek köszönhetően.
  - o kerékpárút Szentendre és Pomáz között megépült. A kerékpárút fenntartására, állagmegóvására nem volt elképzelés, azt az új önkormányzatnak kell megoldani,
  - o alcsevice közművesítése elindult, amely további vizsgálatot igényel.
  - o kültéri fitness park megépültek.
  - o rekultivált szeméttelpre napelempark létesítése el sem kezdődött.
  - o új hulladékgazdálkodási rendszer bevezetése, házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés bevezetése megtörtént.
  - o ipari park bővítése, inkubátorház létesítése – a feladat az új önkormányzatra marad.
  - o közlekedési infrastruktúra fejlesztése – annak ellenére, hogy komplett tervek vannak, a közlekedés fejlesztésében nem történt előrelépés.
  - o helyi vízgazdálkodás fejlesztése nem történt meg.

Pomáz Város Önkormányzatának Képviselő-testülete megbízásának időtartamára (2019-2024), a *Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény* előírásai alapján, építve a Képviselő-testület korábbi gazdasági programjaira, *Integrált Városfejlesztési Stratégiára* (IVS), valamint a Képviselő-testület 118/2018. (VI.20.) Ök. sz. határozatával elfogadott *Településfejlesztési Koncepcióra*, az alábbi öt éves gazdasági programot fogadja el:

Az önkormányzás helyreállításának programja

Az önkormányzati törvény meghatározása szerint „a helyi önkormányzás a helyi közügyekben demokratikus módon, széleskörű nyilvánosságot teremtve kifejezi és megvalósítja a helyi közakaratot”. Önkormányzatunk vajon megfelel-e ennek, vagy inkább a rendszerváltás előtti tanácsi rendszerhez hasonlít? Gondoljunk csak a lakosság és önkormányzat közötti párbeszéd teljes hiányára, a válasz nélkül maradó lakossági bejelentések „kezelésére”, a támogatások kegyúri rendszerére, az évi egyetlen, és lehetetlen időpontban tartott közmeghallgatásra. Mi igazi helyi demokráciát, és nyilvánosságot építünk!

Párbeszédet és partnerségi viszony megteremtésén dolgozunk az önkormányzat és lakosság között: Fórumot szervezünk minden fontos kérdésről, vagy utcafórumokat egy-egy városrészre, utcára tartozó témában. Gyakorítjuk a közmeghallgatásokat mind a költségvetés kérdésében, mind olyan, a lakosságot érintő kérdésben, amely mindennapi életünket befolyásolják (Pl. együttélés szabályai, zajrendelet, stb.)

A polgármesteri hivatal telefonközpontjának átalakításával, megcélazzuk a munkaidőben működő városi „forró drót” létrehozását, a tűzoltóság 24 órás ügyeleti szolgálatát a közérdekű bejelentések fogadására és elsődleges intézkedések megtételére. 24 órában hívható és a bejelentéseket érdemben intéző szolgálatot hozunk létre². Ezzel párhuzamosan elindítjuk az ügyfélszolgálatot³ és megteremtjük az elektronikus probléma bejelentési platformokat⁴. Rendszeres utcabejárásokat tartunk, ahol a város vezetői szemrevételeznek egy-egy utcát és a szükséges közterület-felügyeleti, karbantartási, fejlesztési és fenntartási feladatokat a helyszínen tudják egyeztetni, illetve tudnak találkozni közvetlenül az utca lakóival⁵.

Újra fogalmazzuk a tartalmatlan „partnerségi rendeletet”, valós együttműködést biztosítva mindnyájunknak, és teret a civilek, polgárok energiájának, tudásának, tenni akarásának, az önként vállalt és az önkormányzattól átvett feladatok megvalósításához.

Bevonjuk a civil szervezetek képviselőit a döntések előkészítésébe, létrehozuk a képviselő testület tanácsadó szervét⁶.

Helyet biztosítunk a fiataloknak a közéletben, megteremtjük a feltételeit az ifjúsági polgármester és ifjúsági képviselő testület választásának⁷.

Rendszeres és informatív lakossági tájékoztatást biztosítunk a testületi határozatokról, rendeletekről. A testületi ülések, közmeghallgatások közösségi csatornákon is követhetők⁸. Megalkotjuk Pomáz város házirendjét, amely tartalmazza az önkormányzat által előírt szabályokat, rendeleteket és a lakosság kötelességeit, a békés együttélés szabályait⁹. Lesz hozzászólási joga bármely helyi polgárnak a testületi üléseken. Kötelező lakossági beszámolója lesz minden képviselőnek a körzetében évente. Megteremtjük a lehetőségét, hogy a lakosság évente értékelhesse a városvezetést, és körzeti képviselője munkáját¹⁰.

A helyi médiát a lakosság szolgálatába állítjuk, a Pomázi Polgár nem a polgármesterről fog szólni. Megszüntetjük a cenzúrát¹¹.

Az önkormányzat feladata

Az önkormányzati törvény értelmében (Mötv) a helyi önkormányzat ellátja a törvényben meghatározott kötelező és az általa önként vállalt feladat- és hatásköröket. A helyi önkormányzat - a helyi képviselő-testület vagy a helyi népszavazás döntésével - önként vállalhatja minden olyan helyi közügy önálló megoldását, amelyet jogszabály nem utal más szerv kizárólagos hatáskörébe. Az önként vállalt helyi közügyekben az önkormányzat mindent megtehet, ami jogszabállyal nem ellentétes. Az önként vállalt helyi közügyek megoldása nem veszélyeztetheti a törvény által kötelezően előírt önkormányzati feladat- és hatáskörök ellátását, finanszírozása a saját bevételek, vagy az erre a célra biztosított külön források terhére lehetséges. A helyi önkormányzat - törvényben meghatározott esetekben - az állammal kötött megállapodás alapján elláthat állami feladatokat. A megállapodásban rendelkezni kell a feladatellátás finanszírozásáról. A megállapodás közigazgatási szerződésnek minősül.

Jogszabály a hatáskör telepítésével egyidejűleg meghatározza a feladat- és hatáskör ellátáshoz szükséges minimális szakmai, személyi, tárgyi és gazdasági feltételeket.

A nagyobb gazdasági teljesítőképességű, lakosságszámú települési önkormányzat számára előírt kötelező feladat- és hatáskör ellátását - annak egyetértésével - más települési önkormányzat vagy társulása önként akkor vállalhatja, ha azt

- a lakossági igények indokolják;
- gazdaságosabban és legalább változatlan szakmai színvonalon;

– többlet állami támogatás igénybevétele nélkül

képes ellátni. A feladat- és hatáskör vállalása esetén a települési önkormányzat a központi költségvetéstől igényelheti a vállalt feladattal arányos fedezet biztosítását.

A helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok különösen:

1. **településfejlesztés, településrendezés;**
2. **településüzemeltetés** (köztemetők kialakítása és fenntartása, a **közüvilágításról való gondoskodás**, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a **helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása**);
3. a közterületek, valamint az önkormányzat tulajdonában álló közintézmények elnevezése;
4. **egészségügyi alapellátás, az egészséges életmódot segítő szolgáltatások;**
5. **környezet-egészségügy (köztisztaság, települési környezet tisztaságának biztosítása, rovar- és rágcsálóirtás);**
6. **óvodai ellátás;**
7. **kulturális szolgáltatás**, különösen a nyilvános **könyvtári ellátás** biztosítása; filmszínház, előadó-művészeti szervezet támogatása, a **kulturális örökség helyi védelme; a helyi közművelődési tevékenység támogatása;**
8. **gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások, szociális szolgáltatások és ellátások**, amelyek keretében települési támogatás állapítható meg;
9. **lakás- és helyiséggazdálkodás;**
10. a területén hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának, valamint a **hajléktalanná válás megelőzésének biztosítása;**
11. **helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás;**
12. **honvédelem, polgári védelem, katasztrófavédelem, helyi közfoglalkoztatás;**
13. **helyi adóval, gazdaságszervezéssel és a turizmussal kapcsolatos feladatok;**
14. **a kistermelők, őstermelők számára** - jogszabályban meghatározott termékeik - **értékesítési lehetőségeinek biztosítása**, ideértve a hétfégi árusítás lehetőségét is;
15. **sport, ifjúsági ügyek;**
16. **nemzetiségi ügyek;**
17. **közreműködés a település közbiztonságának biztosításában;**
18. **helyi közösségi közlekedés biztosítása;**
19. **hulladékgazdálkodás;**
20. **távhőszolgáltatás;**
21. **víziközmű-szolgáltatás**, amennyiben a víziközmű-szolgáltatásról szóló törvény rendelkezései szerint a helyi önkormányzat ellátásért felelősnek minősül.

A helyi **közösségi közlekedési feladatellátás forrása** helyi önkormányzatnál a **helyi iparüzési adóból származó bevétel**.

A helyi önkormányzat feladat- és hatásköreinek ellátása során - törvényben meghatározott módon és mértékben - biztosítja a közfoglalkoztatási jogviszonyban lévő személy feladat ellátásba történő bevonását.

A helyi közutakon, a helyi önkormányzat tulajdonában álló közforgalom elől el nem zárt magánutakon, valamint tereken, parkokban és egyéb közterületeken közúti járművel történő várakozási (parkolási) közszolgáltatást

- a helyi önkormányzat,
- kizárólag e közszolgáltatási feladat ellátására alapított költségvetési szerv,
- 100%-os önkormányzati tulajdonban álló gazdasági társaság, továbbá e gazdasági társaság 100%-os tulajdonában álló gazdasági társaság,
- önkormányzati társulás, vagy
- a közterület-felügyelet

láthatja el külön törvényben szabályozottak szerint.

A települési önkormányzat a helyi közbiztonságról, vagyonának, más értékének védelméről kényszerítő eszköz alkalmazására törvény alapján jogosult szervezet létrehozásával is gondoskodhat.

Ha törvény vagy törvényi felhatalmazáson alapuló kormányrendelet a polgármester, a jegyző, valamint a polgármesteri hivatal ügyintézője

- számára államigazgatási feladat- és hatáskört állapít meg, vagy
- honvédelmi, polgári védelmi, katasztrófa-elhárítási ügyekben az országos államigazgatási feladatok helyi irányításában és végrehajtásában való részvételét rendeli el,
- az ellátásukhoz szükséges költségvetési támogatást a központi költségvetés biztosítja.

Ha a polgármester, a jegyző, valamint a polgármesteri hivatal ügyintézője államigazgatási feladat- és hatáskörében jár el, a képviselő-testület, közgyűlés nem utasíthatja, döntését nem bírálhatja felül.

A képviselő-testületet a polgármester képviseli. Az önkormányzati feladatok ellátását a képviselő-testület és szervei biztosítják.

A képviselő testület szervei:

- a polgármester,
- a képviselő-testület bizottságai,
- a polgármesteri hivatal,
- a jegyző.

Önkormányzati döntést a képviselő-testület, a helyi népszavazás, a képviselő-testület felhatalmazása alapján a képviselő-testület bizottsága, a polgármester, továbbá a jegyző hozhat.

A képviselő-testület - a törvényben meghatározott kivételekkel - hatásköreit a polgármesterre, a bizottságára, a jegyzőre ruházhatja át. E hatáskör gyakorlásához utasítást adhat, e hatáskört visszavonhatja. Az átruházott hatáskör tovább nem ruházható.

A képviselő-testület a feladatkörébe tartozó közszolgáltatások ellátására - jogszabályban meghatározottak szerint - költségvetési szervet, a polgári perrendtartásról szóló törvény szerinti gazdálkodó szervezetet (a továbbiakban: gazdálkodó szervezet), nonprofit szervezetet és egyéb szervezetet (a továbbiakban együtt: intézmény) alapíthat, továbbá szerződést köthet természetes és jogi személlyel vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezettel.

A helyi önkormányzat képviselő-testülete kinevezi az intézmény vezetőjét.

Törvény előírhatja, hogy meghatározott közszolgáltatást kizárólag erre a célra alapított költségvetési szerv, olyan állami vagy legalább többségi önkormányzati tulajdonban álló, jogi személyiséggel rendelkező gazdasági társaság, amelyben az állam vagy az önkormányzat legalább többségi befolyással bír vagy e gazdasági társaság legalább többségi tulajdonában álló és legalább többségi befolyása alatt álló jogi személyiséggel rendelkező gazdasági társaság vagy önkormányzati társulás láthat el. A helyi önkormányzat képviselő-testülete az államháztartáson

kívüli forrás átvételére és átadására vonatkozó rendelkezéseket rendeletben szabályozza.

A gazdasági program végrehajtásának garanciái¹²

A képviselő testületi programok (fejlesztési projektek) határozzák meg a vezetői és működési (munkamódszer) struktúrát és nem fordítva. Hasonlóképpen a korszerű költségvetés készítés elvéhez, a programfinanszírozáshoz. Ezzel javulhat a döntés-előkészítés, eredményesebbé válhat a végrehajtás, és hatékonyabb lehet az ellenőrzés. Sikeresebb lehet a településfejlesztés és gazdálkodás feltételeinek, illetve pénzügyi alapjának biztosítása.

A képviselő testület

A döntéshozatal legfelsőbb szintje, ezért ide kell telepíteni valamennyi alapfunkciót, például:

- **DÖNTÉSI ÉS SZABÁLYOZÁSI FUNKCIÓK** (testületi rendeletalkotás, határozathozatal stb.)
- **STRATÉGIAI ÉS TERVEZÉSI FUNKCIÓK** (általános önkormányzati stratégiák kidolgozása, gazdasági – fejlesztési program kidolgozása stb.)
- **ELLENŐRZÉSI ÉS FELÜGYELETI FUNKCIÓK** (vezetői feladat meghatározás és követelés rendszerének kiépítése, hivatali és intézményi beszámoltatás és ellenőrzés kialakítása stb.)
- **GAZDÁLKODÁSI FELTÉTELEK ÉS PÉNZÜGYI (ERŐFORRÁS) FUNKCIÓK** (költségvetés és zárszámadás megalkotása, vagyongazdálkodás és vagyongazdálkodás meghatározása, helyi adógaazdálkodás és egyéb forrásteremtés stb.)

Kabinetvezetés

A képviselőtestület legfőbb döntés-előkészítő és végrehajtást koordináló informatív szerve, ezért ide kell telepíteni, például:

- **MENEDZSMENT FUNKCIÓK** (a hatékony testületi működés biztosítása, operatív jellegű döntés-előkészítés, feladat végrehajtás szervezése, koordinálása stb.)
- **MARKETING ÉS KOMMUNIKÁCIÓS FUNKCIÓK** (lakossági tájékoztatás, közösségkapcsolatok, sajtófigyelés és elemzés, arculatgondozás stb.)

A módszer előnye:

- Új, a valós problémákhoz igazodó témafelelősöket lehet megnevezni.
- Rugalmas, eltérő összetételű teameket enged felállítani vezetői szinten.
- Felértékelődik a képviselői munka, mivel az végigkíséri a konkrét programot: részese a döntésnek, részt vesz a menedzselés (kabinet munka) folyamatában, ellenőrzi a végrehajtást.
- Megnö a képviselői felelősség, számon kérhető módon gazdája lesz valamelyik kiemelt feladatnak.
- A képviselő vállalásával arányos munkát lát el, nem vész el az operativitásban.
- A képviselő eredményesebb „politikai” munkát fejthet ki fontos ügyek kapcsán, jobban pozícionálhatja vállalt feladatát, önmagát és ezzel a település egészét.
- Nem okoz adminisztratív terhelést, nincsenek kötelező elemek.

Bizottsági munka

A képviselő-testület szervezeti és működési szabályzatában határozza meg bizottságait, a

bizottságok tagjainak számát, a bizottságok feladat- és hatáskörét, működésük alapvető szabályait. A bizottság tagjává nem önkormányzati képviselő tag is választható. A nem önkormányzati képviselő tag jogai és kötelezettségei a bizottság ülésein megegyeznek az önkormányzati képviselő bizottsági tag jogaival és kötelezettségeivel.

A képviselő testület a ciklusra az alábbi bizottságokat hozta létre¹³:

- Pénzügyi és Ellenőrzési Bizottság (PEB)*
- Városfejlesztési, Városüzemeltetési és Műszaki Bizottság (VVB)*
- Szociális és Egészségügyi Bizottság (SZEK)*
- Kulturális, Oktatási és Sport Bizottság (KOSB)*
- Közbiztonsági Bizottság (KB)*
- Környezetvédelmi és Természetvédelmi Bizottság (KTB)*

Az önkormányzat költségvetési pozícióját alapjában a központi támogatások és a saját bevételek határozzák meg. Előreláthatólag a kötelező feladatellátásból adódó kiadások növekedése meghaladja a központi költségvetésből származó bevételek növekedését. Részben ezért is kiemelt jelentőséggel bírnak a saját bevételek.

A folyó bevételek legfeljebb az infláció mértékének megfelelően növelhetők. A helyi adók körében számíthatunk az iparüzési adóbevételek növekedésére, valamint a nem lakás célú építményadók növekedésére. Folytatjuk az 5 évre visszamenőleges adótartozások beszedését, az adóalanyok felderítését, az önbevalláson alapuló építményadók bevallott alapterületeinek visszaellenőrzését, amellyel adóbevétel növekedést remélünk.

Fokozottan kell építeni a központi források igénybevételére, különböző pályázatokon való részvétellel. A korábbi években benyújtott jelentős számú pályázathoz készült megvalósíthatósági tanulmányok felhasználásával ismételten pályázni kell az elutasításra kerülő témákban. Meg kell rendezni a pályázati előkészítés feladatait a városfejlesztés stratégiai irányait és a projekteket elő kell készíteni a pályázati kiírások előtt¹⁴

Szorgalmazni kell a fejlesztésre kijelölt területek hasznosítását, gondoskodni kell az elmaradt bevételek realizálásáról.

A költségvetés egyensúlya hosszabb távon csak a mértéktartó tervezés, a gazdálkodásban pedig a tervszerűség és fegyelem - minden területen történő - érvényre juttatása mellett biztosítható.

A felhalmozási kiadások finanszírozására igénybe kell venni a pályázat útján elnyerhető támogatásokat, az út- és közműépítésekhez az érintett ingatlan-tulajdonosok –helyi rendeletben¹⁵ szabályozott mértékű – hozzájárulását, a működtetésbe, városüzemeltetésbe be kell vonni a lakosságot, civil szervezeteket, támaszkodni kell az önkéntesség erejére¹⁶.

Nagyobb volumenű beruházást/felújítást –a vis maior esetek kivételével - csak a támogatási lehetőségek maximális kihasználása esetén lehet megkezdni.

A Polgármesteri Hivatal

Az MötV 84. § (1) bek. szerint „a helyi önkormányzat képviselő-testülete az önkormányzat működésével, valamint a polgármester vagy a jegyző feladat- és hatáskörébe tartozó ügyek döntésre való előkészítésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatok ellátására polgármesteri hivatalt vagy közös önkormányzati hivatalt hoz létre. A hivatal közreműködik az önkormányzatok egymás közötti, valamint az állami szervekkel történő együttműködésének összehangolásában.”

A Polgármesteri Hivataltól elvárható, hogy a mindenkor a törvényesség és a szakszerűség jellemezze a munkáját. 2019 végén a hivatal létszáma 42 fő volt. A középvezetői állomány szinte teljes mértékben hiányzott, a hatásköri listán sok feladat nem volt lefedve. Nem volt aljegyző, főépítész, beruházási előadó, hagyatéki előadó, felmentési idejét töltötte a beruházási csoportvezető, közigazgatási ügykezelő. Nyugállományba vonult a közútkezelő hatósági előadó. Az új testület munkába állása után néhány hónapon belül távozott a jegyző, a pénzügyi csoportvezető, szervezési előadó, hatósági előadó, pénzügyi előadó, nyugállományba vonult az ülészszerző és a beruházási előadó¹⁷.

Ezért elsődleges cél a hivatal működésének megerősítése, a hiányzó munkaerő pótlása, a státuszok feltöltése, a feladatok, ügyek szétosztása és a dolgozók párokba szervezése, hogy egymás ügyeiről tudjanak, azokban egymásnak segíteni, vagy a hiányzó embert pótolni legyenek képesek. Egy stabil, nyugodt és lojális polgármesteri hivatal felállítása és szervezése az önkormányzatiság és a testületi munka alapja.

A hivatal állománya három különálló épületben látja el a munkáját. Szerencsétlen, hogy az Okmányiroda foglalja el a földszintet, ami a Pest Megyei Kormányhivatal vagyongazdálkodásában van. A polgármesteri hivatal az 1. emeleten és tetőtérben helyezkedik el. Ügyfélfogadáskor ügyfelek tömegei lépcsőznek a hivatalon belül. Feladatunk a földszint visszaszerzése és az okmányiroda más épületben való elhelyezése¹⁸.

Programunknak megfelelően ügyfélszolgálatot alakítunk³ ki, ahol a lakosság az egyszerűbb ügyeket a hét minden munkanapján intézheti, illetve egy bevezetett közös naptár segítségével lehet időpontot foglalni a szakügyintézőhöz, valamint az iktatás, postázás, „kisebb ügyek”⁴ indításának átszervezésével kedvező hatásra számítunk.

Szintén programunkban szerepelt a Városőrség megszervezése, amelynek első lépésében 2 fő motoros rendészt állítottunk szolgálatba.¹⁹

Feladat még a beléptető rendszer²⁰, kiépítése az épület biztonsága miatt, valamint az épületekben tartózkodó köztisztviselők nyilvántartására, hogy a bejövő telefonhívások esetén az ügyfélfogadást végző köztisztviselő ne kapcsoljon olyan dolgozót, aki nincs is az épületben. Jelentős papír és nyomtatási költségmegtakarítást várunk a képviselői munkát támogató informatikai mikrodát rendszertől (TTT, TÖK²¹, élőmunka és papír megtakarítást várunk a gyermek étkezést segítő menzakartya²² rendszer bevezetésétől. A „forró drót” bevezetése²³, hogy minden telefonhívást, ami a hivatalba érkezik, fogadni tudjunk, ehhez át kell programozni – esetleg kibővíteni a telefonközpontunkat. Támogatjuk az óvodák áttérését az e-értesítőre²⁴ és az elektronikus ingatlanértékesítési rendszer bevezetését²⁵ a tisztább, átláthatóbb és nagyobb bevétel elérése céljából.

Adósságkezelés

Az új önkormányzat nehéz, máig ható örökséggel kezdett. Az előző városvezetés minden mozgatható forintot elköltött a kampányra és úgy vállalt kötelezettséget, hogy annak nem volt fedezete. Szabálytalanul felhasználásra kerültek azok az állami támogatás-előlegek is, amelyek egy-egy célfeladatra, beruházásra érkeztek és elhatároltan kellett volna a számlán tartani.

Ez összességében 131.506.800 forint állami támogatás és 15.979.044 forint önrész, összességében 147.485.844 forint elhatárolt pályázati forrás, ezen kívül bruttó 127.260.816 forintnyi befogadott, de ki nem fizetett szállítói állomány terhelte a 2019-2020. évi költségvetést. Összesen 274.971.688 forintnak kellett forrást találnunk, amely egyrésztől – a likvid helyzet kezelése miatt – 200.000 millió forint likvid hitel felvételére²⁶, valamint a 2020. év nagyon szigorú megszorításaival, a

2020-as költségvetésből fogunk visszafizetni.

Pénzügyi egyensúly

Úgy tervezzük fejleszteni a várost, hogy folyamatosan fenntartsuk és megőrizzük a város pénzügyi stabilitását. A folyószámlahitel kizárólag az évközi likviditási egyensúly kezelésére szolgáljon. Az önkormányzat pénzügyi egyensúlyának fenntartása érdekében az önkormányzat által nyújtott szolgáltatások árában (szemétszállítás, közétkeztetés, szennyvíztisztítás, bérleti díjak, kulturális szolgáltatások stb.) meg kell jelenniük a tényleges költségeknek. Az adott szolgáltatás árát mindig az azt igénybe vevő fizesse meg, ne a lakosság egésze. A szociálisan rászorulókat az önkormányzat az adott szolgáltatás tényleges költségeinek részbeni átvállalásával támogatja.

Koronavírus és hatása

Kis kitérőként a gazdasági programban meg kell emlékeznünk a koronavírus okozta többletkiadásokról, mivel ezek nem tervezhető olyan többletkiadásokat generáltak a költségvetésben, amely megtérülése erősen kétséges és a vírus második hullámának nem ismerjük még a költségigényeit. Ez a 2020-as költségvetési évet alapjaiban rengetheti meg. A tavaszi bő két hónap alatt összesen 23.107.316 forintot költöttünk a járvány elleni védekezésre. Elsősorban a kézfertőtlenítésre és az egyéni védőfelszerelésre helyeztük a hangsúlyt.

Az önkormányzat ellátott olyan szervezeteket is egyéni védőeszközökkel az óvodák, művelődési ház, gondozási központ, polgármesteri hivatal mellett, amelyek nem közvetlenül önkormányzati intézmények. Ilyenek voltak az orvosi rendelők, orvosi ügyelet, gyermekorvosok, tűzoltóság, polgárőrség. Tettük ezt azért, hogy a szervezetek ebben az időben még inkább az alapfeladataikkal tudjanak foglalkozni.

Elláttuk helyi szabóságaink és önkéntes varrónők által készített mintegy 4000 darab maszkokkal a lakosságot is. Az országos kötelezés előtt 2 héttel már elrendeltük a maszkok használatát, illetve a száj és orr eltakarását a zárt helyeken, ehhez önkénteseink a hétvégéken, boltoknál, forgalmas helyeken maszkokat osztottak.

Egyéni védőeszközre fordítottunk 3.237.867 forintot. Ebből arcvédő pajzsokra az orvosok részére 171.450 forintot, gumikesztyűkre, egyszer használatos védőruhákra 3.066.417 forintot költöttünk. Szájmaszkokra összesen 13.359.695 forintot fordítottunk. Ebből 2.690.000 forintért varrattunk maszkokat, 68.370 forint értékben vásároltunk orvosi maszkokat és 10.601.325 forintért vettünk munkavédelmi és orvosi egyszer használatos maszkokat.

5.724.955 forintot költöttük kézfertőtlenítőkre és vírus elleni fertőtlenítőszerre. A legnagyobb tételek, a Győri Szeszgyárból vásárolt két raklapnyi 70 %-os alkohol (2.886.583 forint), és az 50 db automata adagolású, szenzoros kézfertőtlenítő gép, beleváló fertőtlenítő géllal és a működtetéshez szükséges elemekkel (1.232.925 forint), amelyeket a közintézményeinkbe, óvodákba, iskolákba, orvosi rendelőkbe szereltünk fel. Gyógyszereket az SZSZK vásárolt 72.607 forint értékben. 179.071 forintértékben nyomtattunk a járvánnyal kapcsolatos figyelemfelhívások miatt szórólapokat, plakátokat, amelyeket szintén az önkénteseink terjesztettek, illetve helyeztek ki.

441.246 forintért vásároltunk műanyag dobozokat, szatyrokat, tasakokat, hogy az iskolában, az óvodában és a gondozási központba, valamint a szociális étkeztetéshez biztosítani tudjuk.

Eddig 91.875 forintot költöttünk gyorsesztre a bentlakó idősök gondozását végző szakszemélyzet szűrése miatt.

Az önkormányzat által vásárolt fertőtlenítők, egyéni védőeszközök igénylésének és elszámolhatóságának rendszerét kidolgoztuk. Hozzájutni írásos igénylés alapján lehetett, egy

kiutalási jeggyel, amelyet természetesen aláírt a kiadó és az átvevő is.

Kiadtunk: 2400 db orvosi sebészmaszkot, 425 db gyermek és 871 db felnőtt FFP2 légzésvédő álarcot, 20 db munkavédelmi szemüveget, 68 db arcvédőt, 431 db egyszer használatos védőruhát, 111 doboz védőkesztyűt, 116 üveg kézfertőtlenítő alkoholt, 79 db kézfertőtlenítő sprayt, 87 kanna (5 literes) felületfertőtlenítőt. A maradék készletet természetesen tartalékoljuk a járvány következő hullámára. Kiosztottuk az összes varrt maszkunkat.

Az összességében több, mint 23 millió forintos kiadásból 4.486.813 forint általános forgalmi adót fizettünk be az államkasszába.

Helyi rendelettel létrehoztuk a Szolidaritási alapot²⁷, amelyben a lakosság és a vállalkozások segítségét kértük a járvány elleni védekezés finanszírozásába és az elvont gépjárműadó pótlásában.

Kistérségi együttműködési lehetőségek programja

Pomáz térségben betöltött szerepe jelentősen visszaesett. A járások visszaállításával a korábbi kistérségi központi szerepkörre való törekvés zsákutca, beékelődve két járási székhely- Szentendre és Pilisvörösvár - és egy főváros közé, reálisan **a korábban megszerzett, de az utóbbi években elhanyagolt mikrotérségi központi szerepkört kell erősíteni**, ennek minden színterét fel kell használnunk.

A megyei fejlesztési stratégiákban a Dunakanyar, mint kiemelt terület szerepel, azonban a pilisi rész, a Dera patak völgye elhanyagolódott. Még van esély egy Budakalász-Pomáz-Csobánka-Pilisszentkereszt-(Pilisszántó) mikrotérségi formális és informális együttműködés kialakítására, az együtt gondolkodásra, a lehetőségek kiaknázására. Ennek színtere lehet az önkormányzati tűzoltóság, a Pomáz Környéki Orvosi ügyelet, a Városőrség, óvodáink, iskoláink, a Pedagógiai Szakszolgálat, a Szociális Szolgáltatási Központ, az Okmányiroda, turizmus-idegenforgalom, közösségi és helyközi közlekedés²⁸. Megalapozható egy Budakalász-Szentendre-Pomáz együttműködés is²⁹, mint a járás három legnagyobb és legmeghatározóbb települése, elsősorban gazdasági-, pályázat menedzseri, közlekedési, HÉV-vonal, területfejlesztési idegenforgalmi területeken. Egy lazább együttműködés lehetséges a Kevély körüli települések együttműködésében³⁰ is, főleg az M0 és az M10-M100 autóutak megépítésének szorgalmazás miatt.

Városunk tagja a TÖOSZ-nak, valamint csatlakozási szándékát fejezte ki az Agglomerációs Önkormányzati Szövetséghez³¹. Célszerű megvizsgálni a Magyar Önkormányzati Szövetségben³² való részvételünket, hisz a választási ciklus alatt a horizontális kapcsolatok kiépítésének van jelentős szerepe.

Pomáz **jövőképének** kialakításakor számos külső tényezőt (pl. kedvező geopolitikai helyzet, a budapesti agglomerációban való szerep betöltés, térszervező erő, központi feladatok, városok közötti verseny) figyelembe kell venni, amelyek meghatározzák a város átfogó fejlődésének lehetséges irányvonalait és korlátait. Mindezek alapján Pomáz a társadalmi integráció helyeként és a gazdasági fejlődés motorjaként hosszú távon megerősíti térségi szervező és integrátor szerepét, egyúttal fenntartható módon javítva a természeti és az épített környezet minőségét. A város számára nagy kihívást jelent, hogy megtalálja azokat a pozíciókat, amelyek fenntarthatják a fejlődés dinamikáját. A jövőkép elérése érdekében egyszerre szükséges a város működésének, gazdaságának, termelő infrastruktúrájának és (köz)szolgáltatásainak hatékonyság-elvű fejlesztése, valamint a városban és környékén élő lakosság életminőségének emelése – kiemelten kezelve a

leszakadó társadalmi rétegek helyzetének javítását is. Azt kell tehát elérni, hogy a gazdasági potenciál kiegyensúlyozott növekedésével és az agglomerációs szerepkör erősödésével párhuzamosan új szerepköröket találjon és élhető, lakható, szolidáris hely maradjon. Ez csak akkor lesz lehetséges, ha a város a közös érdekekből kiindulva kooperál a közszféra többi szereplőjével, a lakossággal és a piaci szereplőkkel, a környező településekkel és Budapesttel.

Gazdasági-szolgáltatási szerep

A településnek jelenleg tényleges regionális szerepe nincs, e szerepkör az ipari park fejlesztésével gazdasági, szolgáltató, innovációs-szolgáltatói tevékenységekkel kialakítható (háttérpar, egyes területeken akár országos logisztikai szerepkör, központi kutatóintézetek háttérpara, stb.)

Turisztikai dominancia

A Dunakanyar és a Pilis turisztikailag meghatározó a település vonzerői között. E funkció (Pilis Kapuja) továbbfejleszhető, és jelenleg is meghatározó a település szerepkörei között, ezért a regionális szerepkör erősítésében továbbra is kitörési pontként kezelhető.

Oktatási funkció

Szentendréhez hasonlóan a településen kiemelkedő a művészeti jellegű középszintű oktatás, sajátossága a német nemzetiségű általános iskola. A regionális szerepkör erősíthető a megfelelő, a gazdasághoz illeszkedő képzési területek fejlesztésével (idegenforgalom, tudás-intenzív szakterületek, elektronika, informatika, tudományos tevékenységhez illeszkedő kiszolgáló jellegű szakmák, stb.)

Az egészségügyi és szociális

Csobánka és Pilisszentkereszt lakosai számára gyermekjóléti szolgáltatások nyújtása, idős emberek szállítása a pomázi SZSZK-ba. Pomáz, Csobánka, Pilisszentkereszt vonzáskörzetében nyújt alapszolgáltatást és bizonyos szakellátást az Átmeneti Gondozóházban.

A kultúra és a közművelődés

Pomáz idegenforgalom területén elért eredményei, és földrajzi helyzete révén tölt be regionális szerepkört. Pomázi rendezvények egyes elemei országosan is meghatározóak, képzőművészeti nemzetközi hírnévvel is rendelkeznek.

Funkciók szerinti vonzáskörzet

A Városrehabilitáció 2007-2013-ban – Kézikönyv a városok számára című módszertani útmutatóban felsorolt funkciók alapján Pomáz regionális szinten mutatja a legnagyobb funkcionális koncentrációt. Ennek alapján gazdasági, kereskedelmi, közlekedési, közigazgatási, oktatási, egészségügyi, szociális ellátási, kulturális, turisztikai, munkaerő-piaci vonzáskörzettel rendelkezik.

Lakókörzet

A város lakosságának közel 50%-a Budapestre, ill. Budapest környékére jár dolgozni naponta. Ebből következően a főváros kereskedelmi és szolgáltató funkcióit veszik igénybe. Ez sajátos agglomerációs funkció, mely a település pihenő lakókörzetté válását eredményezte.

A város funkcióinak területi hatóköre (a „Városrehabilitáció 2007-2013-ban – Kézikönyv a városok számára” útmutatóban felsorolt funkciók alapján)

	Nemzetközi	Országos	Regionális	Megyei	Mikroregionális
Gazdaság	Vállalkozói park		Ipartelep		
Közlekedés, távközlés		M0 autópálya	HÉV, Távolsági autóbusz	Főközlekedési útvonal (1111. sz.)	Összekötő útvonalak
Kereskedelem			Piac	Szaküzletek	Kiskereskedelmi üzletek
Államigazgatás				Tűzoltóság, rendőrség	Okmányiroda
Oktatás				Középiskolák	Óvodák, általános iskolák
Egészségügy				Szakellátás	Szakellátás, körzeti orvos, gyógyszerár, ügyelet
Szociális ellátás					SZSZK, bölcsődék, nappali és alapellátás
Kultúra	Nemzetközi rendezvények	Múzeum	Zenei rendezvények	Rendezvények	Könyvtár, művelődési és kulturális központ, mozi
Turizmus, rekreáció	Dunakanyar	Pilis, Dunakanyar, Dobogókő nemzeti kultúrtörténeti szakrális központ, Kék túra útvonal	Turisztikai látványosságok, Pilis kapuja	Szabadidő rendezvénysorozatok, vendéglátó helyek	Sport infrastruktúra, kultúrház, vendéglátás, játszótérek

A táblázatból látható, hogy Pomázon több olyan funkció található, amely a mikroregionális ellátáson túlmutató megyei, vagy regionális funkciókat is lefed.

A város gazdálkodásának az alapjai

Egy gazdasági program alapja a város vagyonának számbavétele. Ehhez az önkormányzat rendelkezik adatokkal, de ezeket az adatokat aktualizálni, pontosítani kell, át kell emelni a gazdasági programba, hiszen ez lesz az, ami meghatározza a fejlesztési lehetőségeinket.

Mennyi a város ingatlanvagyon, ebből mennyi a forgalomképes, a korlátozottan forgalomképes

év	lakosság szám (fő)	éves növekedési ráta (%)
1869	3247	
1880	3292	0,13
1890	3397	0,32
1900	3830	1,27
1910	4354	1,37
1920	4815	1,06
1930	5083	0,56
1940	5725	1,26
1949	5445	-0,54
1960	7679	3,73
1970	8983	1,70
1980	11706	3,03
1990	12435	0,62
2000	14404	1,58
2011	16622	1,40
2015	16624	0,00
2017	17765	3,43
2018	17889	0,70
2019	18085	1,10
2020	18283	1,09

és a forgalomképtelen, azaz a törzsvagyon? Nézzük meg, hogy az elmúlt 25 évben mi történt a település ingatlan vagyonával és fogalmazzuk meg, hogy mit szeretnénk az elkövetkező 5 évben, az ingatlan vagyont gyarapítani, felélni, vagy gazdálkodó/vállalkozó önkormányzatként a gazdasági fellendülést szolgálva vagyont létrehozva, az itt lakók komfort fokozatát emelni, fejleszteni, pályázati önrészként figyelembe venni tervezzük?

Pomáz életében az első lakosság szám-robbanást a háború után a vidéki lakosság fővárosba és az agglomerációba való költözése eredményezte. 3,03 %-os éves lakosság szám gyarapodás történt. Ekkor épültek be családi házas házakkal a Bajcsy-Zsilinszky utca és a keresztutcái környéke, főleg a korábban gyümölcsös

területek. A második lakosság szám-robbanás a 70-80-as években történt a Vörösmarty lakótelep és környezetének beépítésével 3,73 %-os éves növekedést okozva. A rendszerváltás utáni években a fővárosi lakosság vidékre költözése indult meg, először lakópark jellegű társasház és villaszerű beépítésekkel, önkormányzati telekalakítás történt az Orlovácson, a Margitligeti úton, az Óbuda Tsz parcellázása a Majdánpola É-i lejtőjén és elindult a Szelistye beépítése. A legnagyobb népesedés növekedés 2015-17 között történt 3,43 %-os éves lakosság szám emelkedést eredményezett. Mivel a lakosság szám emelkedés infrastruktúra fejlesztést is igényelne, amire nem volt forrás, a város egyre élhetlenebbé vált és komoly saját forrásokat kellett beleforgatni az óvodák, iskolák, szociális ellátórendszer, közbiztonság, közlekedési infrastruktúra működtetésébe, de a fejlesztésére már nem volt forrás. Megállapítható, hogy a lakosság szám növekedés gazdaságilag nehéz helyzetbe hozta a várost.

A rendszerváltás óta 2347 lakással nőtt a város lakásállománya!

Jelenleg a korábbi évekből megörökölt Alcsevica területfejlesztés kísérti az új önkormányzatot, amely hamarosan be fog épülni, valamint a korábban elkezdett lakásépítések befejezése és az elkövetkező néhány évben 1% fölött tartják a lakosság szám-növekedési rátát. Ezért új lakóterületek belterületbe vonását nem támogatjuk! A jelenkor veszélye az elszabadult ingatlanárak miatt a külterületek beépítésének terjedése, amely csak hatalmas költséggel teljesíthető útépitési, közműfejlesztési, közlekedésfejlesztési, vízelvezetési igényeket generál. Szintén hatalmas

költséggel hozhatók helyre a pontatlan telekhatárok, amelyek csak minisztériumi segítséggel³³ pontosíthatók, valamint a rosszul kiszabályozott utak, ingatlanok.

Időpont	Lakónépesség	Lakások száma	Területnagyság (hektár)	lakásszám növekmé	százalékos növekméi
2019.01.01	17 284	6 424	4 903	131	2,08
2018.01.01	17 139	6 293	4 903	66	1,06
2017.01.01	16 994	6 227	4 903	18	0,29
2016.01.01	16 764	6 209	4 903	21	0,34
2015.01.01	16 624	6 188	4 904	58	0,95
2014.01.01	16 451	6 130	4 903	15	0,25
2013.01.01	16 445	6 115	4 903	46	0,76
2012.01.01	16 385	6 069	4 903	248	4,26
2010.01.01	16 871	5 821	4 903	136	2,39
2009.01.01	16 677	5 685	4 903	83	1,48
2008.01.01	16 408	5 602	4 903	91	1,65
2007.01.01	16 202	5 511	4 903	97	1,79
2006.01.01	15 936	5 414	4 903	141	2,67
2005.01.01	15 799	5 273	4 903	112	2,17
2004.01.01	15 298	5 161	4 904	123	2,44
2003.01.01	14 818	5 038	4 904	193	3,98
2002.01.01	14 405	4 845	4 904	114	2,41
2000.01.01	14 109	4 731	4 904	70	1,50
1999.01.01	13 744	4 661	4 904	72	1,57
1998.01.01	13 394	4 589	4 904	95	2,11
1997.01.01	13 103	4 494	4 904	79	1,79
1996.01.01	12 969	4 415	4 904	77	1,78
1995.01.01	12 761	4 338	4 904	50	1,17
1994.01.01	12 731	4 288	4 904	63	1,49
1993.01.01	12 606	4 225	4 904	35	0,84
1992.01.01	12 574	4 190	4 904	51	1,23
1991.01.01	12 450	4 139	4 904	62	1,52
1990.01.01	12 474	4 077	4 904		

Ezért kijelenthető, hogy az önkormányzatnak nem előnyös a belterületbe vonás és beépítés, ezért a választási ciklus alatt nem preferáljuk. A költségvetés stabilizációjához szükséges ingatlanértékesítések is csökkenő tendenciával jelennek meg a bevételi oldalon.

Ma **18.081** fő az állandó lakosok száma. Az 1990-2011 közötti időszakra jellemző megyei (28,18 %) és városi (26,91 %) átlagos népességnövekedés helyett a településen nagyobb népességnövekedés volt tapasztalható (33,67 %). Az utóbbi évtizedek népességszám változására (növekedésére) jellemző, hogy erős bevándorlás

figyelhető meg, ugyanakkor a természetes szaporodás mértéke változó volt, de jellemzően a pozitív tartományban van (2008-2016 között +22).

A korcsoportok szerinti népesség megoszlása adatait figyelembe véve (az ún. korfa alakját vizsgálva) megállapítható, hogy a település népesség korösszetétele szerint öregedő volt 2011-ben, azaz viszonylag kevés a gyermekek, és ezzel párhuzamosan magas az időskorúak aránya a lakónépességben belül. Jelenleg a 18-59 éves korcsoport aránya a legnagyobb (58,1%, majd a 0-18 év közötti korosztály 21,1%, végül a 60 év fölötti korosztály 20,9%). A munkaképes korúak fiatalodása azt jelenti, hogy a település gazdasági aktivitása hosszabb távon erősödik, amely fokozza Pomáz népességmegtartó szerepét. Az egyes egymás utáni korosztályok létszámbeli változása nem egyenletes (nagy ugrások tapasztalhatóak), ami a korosztályonként eltérő igények kielégítésének tervezhetőségét, gazdaságosságát nagyban rontja. Ebből következik, hogy az idősgondozásnak és a gyermekgondozásnak kell prioritást élveznie a ciklus alatt.

2011-ben a felsőfokú végzettségűek aránya a megyei átlagot (15,87 %) és a megyei városi átlagot (17,13 %) is meghaladta. A településen ez a mutatószám 22,44 % volt.

A 2011-es népszámlálás adatai alapján a nemzetiségi hovatartozását megjelölő lakosság 90,89 %-a tartja magát magyarnak. A kisebbségek közül a legnagyobb a német nemzetiség aránya (2,60 %), jelentős a szerb (1%) és a roma nemzetiség aránya is (2,3%). A szlovák nemzetiség gyakorlatilag asszimilálódott.

Pomázon is megfigyelhető jelenség az egy családból álló háztartások számának dominanciája (72,70%), és a nem családháztartások igen magas aránya (26,13 %).

A városban kimutathatók ugyan jelentős státuszbeli különbségek a lakosságon belül, de alapvető és tartós társadalmi konfliktussal Pomázon nem kell számolni. Pomázon szegregátumok, telepek

kialakulása egy esetben jellemző, osztársadalmi problémaként viszont nem jelenik meg. Az utóbbi években ennek ellenére a szegényebb rétegek bizonyos fokú koncentrációja figyelhető meg a város egyes részein. Az integrált városfejlesztési stratégia részeként elkészült antiszegregációs terv meghatározta a szükséges intézkedéseket.

A volt zártkerti településrész sajátos státuszú, amely ma már nem tud a szokásos üdülőtérülétként működni. Közművel, úthálózattal nem vagy rosszul ellátott. A gazdasági épületeket lakóházakként használja az ott élő, és folyamatosan duzzadó számú lakosság. Cél lenne a túlbujánzás ésszerű mederbe terelése. Ennek egy lehetséges módja - másutt jól bevált gyakorlat alapján - a központi vagy önkormányzati fejlesztések indukálta egyéni tulajdonosi fejlesztések. Kerüljön sor a Fő-utca megújítására, amely fejlesztés magával húzza a magáningatlanok megújítását is.

SWOT-analízis

Fogalmazzuk meg a gazdasági programban, hogy melyek a település erősségei, amelyek fejlesztésébe újabb lehetőségek nyílnak, újabb értékek teremtődnek és melyek a gyengeségei, amelyeket el kell viselünk, ha lehet ki kell kerülnünk, vagy legalábbis a hatásukat tompítani kell. Ezeket tovább kell elemezni.

Elemezni szükséges a város költségvetését, nem elegendő több évre visszamenően csak egymás mellé helyezni kiadási és bevételi oszlopokat, hiszen a települések feladatellátása, finanszírozása jelentősen átrendeződött, így az adatok nem összehasonlíthatók. De a tényszerű elemzésen alapuló következtetések levonása teremti csak meg az organikus fejlődést!

Pomáz város önkormányzatának bevételi forrásait tekintve három csoportra osztható:

- Államtól visszaosztott adóbevételek (pl. állami támogatás, állami alapoktól kapott támogatás, lakosságtól beszedett állami adók helyben maradó, vagy visszaosztott része)
- Saját közhatalmi, működési bevételek (pl. saját adók, intézményi működési bevételek, bírságok)
- Vagyonértékesítési és pályázati bevételek

Vizsgáljuk meg, hogy a költségvetés hogyan oszlik meg e három csoport között, milyen trend figyelhető meg!

A kiadásoknál látjuk, hogy mi megy el működésre, mit fordítunk fejlesztésre. Elemezzük ezeket az adatokat! Keressük a trendeket, vonjuk le következtetéseket, fogalmazzuk meg a stratégiai célokat! Mutassuk ki pontosan, hogy egy-egy szakfeladat ellátására milyen arányú állami, saját forrást biztosítunk. A képviselő testület is akkor tud korrekt és felelősségteljes döntést hozni, ha tudjuk, hogy bármely intézményben jelentkező státuszfejlesztésre milyen forrásból lesz fedezet. Tudjuk kimutatni, hogy egy-egy fejlesztés, egy-egy döntésünk mennyibe fog kerülni a működési-üzemeltetési oldalon, mert nem elegendő fejleszteni, azt fenntartani, működtetni, üzemeltetni is tudnunk kell. Ezért volt óriási stratégiai hiba az elmúlt időszakban pl. a Dera patak rekonstrukciója, külső kerékpárút pályázata, hiszen arra senki nem gondolt, hogy ki, hogyan és miből fogja fenntartani, működtetni ezeket a fejlesztéseket, rekonstrukciókat. Nem épültek be a fejlesztési összegekbe.

És nagyon lényeges, hogy keressük a lehetőségeket, hogy a működési, üzemeltetési költségeket

csökkentsük. Ezen fejlesztéseknek, prioritást kell élvezni! Úgy érzem, hogy rengeteg kihasználatlan lehetőségünk van fejlesztési oldalon, de ugyan ilyen rengeteg racionalizálási lehetőségünk van a működési oldalon, elfekvő kapacitásaink ki nem használásáról nem is beszélve. A város igazából működőképes és organikusan fejlődő csak akkor lesz, ha a bevételei a működési költségeit fedezik. Az állam újraelosztó szerepének a növekedésével az önkormányzatok lehetőségei visszaszorulnak, csökkennek. A nem teljes feladatfinanszírozás azt eredményezi, hogy a fejlesztési forrásként számba vehető saját források is a működtetésbe kerülnek felhasználásra. A költségvetési forrásokat elemezve megállapítható, hogy az állam újraelosztó szerepe egyre erősödik, ezáltal az önkormányzati fejlesztési lehetőségek megszerezhetőségének és kihasználásának lehetősége csökken. Ebből a szempontból nem kedvező városunk geopolitikai fekvése, a főváros közelsége, a Közép-magyarországi Régió fejlesztési és pályázhatósági esélyei rosszak. Ebben előremozdulást hozhat Pest megye és a Főváros különválása, valamint az európai uniós források 2021-2027. költségvetési ciklus alatt induló operatív programok és az önkormányzatok számára közvetlen pályázhatóságának elérése. E feltételek nélkül városunk pályázati forráshoz jutásának esélyei nem jók.

A mindenkori képviselő testületnek az elvitathatatlan felelőssége, hogy a helyi közösség által összeadott adóforintokból milyen módon finanszíroz állami, vagy a helyi közösség komfortérzetét javító feladatokat. Ezért elkerülhetetlenül ki kell mutatni, hogy mire költjük az adófizetők pénzét³⁴. Célunk, hogy Pomázon mindenki számára egyértelművé váljon, az állami feladatokhoz mennyit kell az adófizetőknek hozzátenni, hogy működőképes legyen a város. Ennek eszköze lehet a közösségi költségvetés bevezetése³⁵.

A helyi bevételek növelése a város működőképességének elemi érdeke. Ezért a gazdaságélénkítést, az új értéket teremtő munkahelyteremtés alapvető prioritást kell, hogy élvezzen, mivel ez képezi a város eltartó képességét, ez jelenti a saját bevételek több, mint 50 %-át.

Pomázon 1720 társas vállalkozás van bejelentve, amelyből 1003 vállalkozásnak pozitív az értékesítésből származó nettó árbevétele, 61,8 milliárd forint árbevétel termelődik. 660 cégnél pozitív az adózott eredménye, ami 15,4 milliárd forintot meghaladó összeget jelent. 2225 fő az alkalmazotti létszám. A jogi személyiségű társaságok magas száma, illetve az ipari vállalkozások 20 %-os részaránya a helyi gazdaságot erősítik.

Az egyéni vállalkozásokat is beszámítva Pomázon 2001 év végén 1834 működő vállalkozást regisztráltak, a 2013. évben pedig már 2703 db, vállalkozás működött. Így a vizsgált 12 év alatt több mint közel 1,5-szeresére emelkedett a vállalkozások száma. A KSH adatait figyelembe véve megállapítható, hogy a vállalkozások tevékenysége míg 2001-ben 7 nemzetgazdasági ágat ölelt fel, 2013-ban már 16-ot. Természetesen a koronavírus okozta gazdasági visszaesésre még nincs adatunk, de számítanunk kell a kedvezőtlen gazdasági hatásokra.

A korábbi 7 nemzetgazdasági ágat tekintve három esetében tapasztalható nagyobb mértékű változás a 2001 óta eltelt időszakot vizsgálva. A mezőgazdasági ágazatban tevékenykedők száma 2001. után több mint négyszeresére növekedett, azonban ezek aránya még mindig csekély mértékű a többi ágazathoz képest (2013-ban 127 db). Ezek a vállalkozások főleg családi vállalkozások és önfoglalkoztató őstermelők, foglalkoztatást – jellemzően – nem, vagy esetlegesen idényjelleggel végeznek. Az egykor nagy arányt képviselő (24%) kereskedelem, gépjárműjavítás területén 81 új vállalkozás jelent meg az utóbbi 10 évben, s ma is jelentős szektorát jelenti a vállalkozásoknak. Emellett a szálláshely-szolgáltatásban, vendéglátásban tevékenykedő vállalkozások száma 62%-al növekedett. A többi gazdasági ág tekintetében a vállalkozások számának változása csupán

kiseb mértékű, 10%-on belüli, összességében stagnáló tendenciát mutat. A korábban legnagyobb arányt (34%) képviselő ingatlanügyletek 2013-ra a gazdasági ágak már csak 15%-át adta, azonban még így is a második legnagyobb arányú szektor maradt.

Az építőiparban 2013-ra kis mértékben növekedett a vállalkozások száma, viszont az egyes gazdasági ágak között az eredeti arányhoz képest 7%-os visszaesés tapasztalható. A jelenleg legnagyobb arányt képviselő a szakmai, tudományos és műszaki tevékenység ágazatban tevékenykedő vállalkozások adják 17%-al.

A vállalkozások profilja az évek során folyamatosan bővült, a statisztikai adatokban is 2011-ben megjelentek új tevékenységi csoportok, azonban szinte mindegyik a szolgáltatási ágazat területéről. Érezhető a gazdasági szerkezet változása a kereslet és a jövedelemtermelő lehetőségek hatására. A megnövekedett lakosság szám a szolgáltató szektor erősödését hozta Pomázon.

A területen dolgozó vállalkozásokkal az önkormányzatnak szoros kapcsolatokat kell ápolnia, hiszen a város működőképességét biztosítják.

Az ipari park kialakítása, új vállalkozások indulásának segítése, új vállalkozások megtelepedése stratégiai célfeladatnak számít, de ehhez az önkormányzatnak kell a közhatalmi lehetőségeit kihasználni.

A már kialakult ipari területen, a Kis Petine területen és a Pomázi rendezési tervben még szereplő 11. sz. főutat tehermentesítő új út mentén van lehetőség vállalkozásfejlesztési területek kijelölésére. A HÉV-től keletre települt ipari terület bővítésére mintegy 50 hektár, a Kis Petine területén ipari-gazdasági célra 20 hektár, a 11. sz. főúttal párhuzamosan – Szentendrével, Budakalással összefüggő terület-felhasználási sávban – kb. 55 hektár kereskedelmi- gazdasági zóna jelent beruházási kínálatot, a jelenleg mezőgazdasági területek felhasználásával. De ezeken a területeken addig mezőgazdasági termelés fog folyni jellemzően nadrágszív parcellákon, ameddig az Önkormányzat (vagy egy ügyes vállalkozó) a terület előkészítését nem végzi el, vagy az önkormányzat nem folytat vállalkozóbarát politikát. A meglévő vállalkozások helyben tartása, fejlesztési lehetőségeik megteremtése, segítése, partnerség kialakítása és a helyben megtermelt áruk és szolgáltatások igénybevételevel lehetne (és kell) a helyi adótermelő képességet növelni. Az önkormányzatnak elsősorban a területek kiszabályozásában, az utak megépítésében, a közvilágítás kiépítésében, a közművek kiépítésében (elsősorban tűzvíz biztosításában) van szerepe.

Az Ipari parkot illetően problémát okoz, hogy a ma kiadható ipari terület állomány megtelt. Jelenleg új területet nem tud ajánlani az Önkormányzat a befektetőknek. A város ipari gazdasági területei kárpótlásként kiosztott földterületeket érintenek. A bonyolult tulajdonosi szerkezet jellemzően meggátolja az egységes fejlesztéseket.

Az Ipari park út- és közmű ellátottsága teljes körűen még nincs megoldva. Az ipari park 1112. j. ök. úti csomópontjában új körforgalom építése szükséges, amely jelentősen megkönnyítené a terület megközelítését. Ez a fejlesztés 2021-2022-ben realizálódik a NIF Zrt beruházásában³⁶. Az ipari park a jövőben jelentős közműfejlesztést igényel: a meglévő régi, elavult vízhálózat korszerűsítése szükséges. Tűzvíz biztosítása nincs megoldva. A csatornarendszer részlegesen épült ki, korlátozott kapacitással, ennek is további fejlesztése szükséges. A villamos energia hálózat esetleges további bővítési igényéhez a terület megfelelő adottságokkal rendelkezik. Az iparterület gázhálózata is részlegesen, korlátozott kapacitásokkal épült ki, ennek lehetséges és szükségszerű bővítését vizsgálni kell. A csapadékvíz elvezetés jelenleg nem megoldott, az egyes ingatlanokon sok esetben szivárgók és záportárolók elhelyezése szükséges.

Az ipari park további több tíz hektárnyi területtel bővíthető, amelynek egy része még nem

betelepített terület. A már betelepített ingatlanok bevonása az ipari park területébe csupán adminisztratív kérdés. A még betelepíthető ingatlanok esetében azonban a bővítésnek és az ipari övezetté válásnak elengedhetetlen feltétele a jelenlegi ingatlan tulajdonosokkal való teljes körű egyezség megteremtése, amit a kárpótlási folyamat során kialakult széttagolt birtokstruktúra jelentősen megnehezíti³⁷.

Jelentős gazdasági-kereskedelmi potenciál rejlik az ún. Tripolszki terület fejlesztésében is, amit ugyancsak a széttagolt birtokstruktúra okozta adminisztratív akadályok, a tulajdonosok oldalán felmerülő eltérő érdekek, körülmények nehezítenek.³⁸

Az önkormányzat rendelkezik a leendő Gksz területen (településszerkezeti tervben már kijelölt, de Szabályozási tervben a tulajdonosok nélkül nem tudja kijelölni az önkormányzat) egy olyan 2,5 hektáros földterülettel, amelyen – a környező területek tulajdonosainak bevonásával – ipari-kereskedelmi parkot alakíthat ki. A mostani ipari park melletti önkormányzati telken egy inkubátorház megépítésével a helyi kisvállalkozásokat lehetne helyzetbe hozni, elindulásukat segíteni. A vállalkozásokkal támogatási szerződés köthető, melynek keretében meghatározott ideig kedvezményesen bérelhetnek iroda-, ill. üzemi területet az inkubátorházban. Ennek lejártát követően kötelesek lennének továbbra is Pomázon működni, ezzel is növelve a helyi iparüzési adó bevételeket, valamint a foglalkoztatottságot. A tervezett fejlesztés illeszkedik a Pest Megyei Területfejlesztési Program GD1.f projekt csomagjához. Illeszkedik a Pest Megyei Területfejlesztési Program GD2.g projekt csomagjához.

A fejlesztések koordinálására javasolt egy Fejlesztési Társaság létrehozása, melybe az Önkormányzattól az érintett vállalkozók és tulajdonosokon át a településfejlesztéssel foglalkozó szakemberek egyaránt képviseltetnék magukat.

Az Ipari Parkban kizárólag olyan ipari tevékenységek legyenek elhelyezhetők, amelyek összhangban vannak Pomáz egyéb hosszú távú fejlesztési céljaival (minőségi lakókörnyezet, mezőgazdaság, turizmus) is. Eszerint környezetszennyező, fokozott zajjal, rezgéssel járó tevékenységek, szemétszétválogatók ne kapjanak helyet.

A helyi ipar támogatásán túl, a helyi legnagyobb iparüzési adót fizetőket is kitüntetett figyelemmel kell kísérni. Stratégiai cél, hogy kerüljenek be a város vérkeringésébe, érezzék, hogy számíthatnak rájuk, érezzük, hogy számítunk rájuk!³⁹

Gazdaság

A hatvanas évek végén a település keleti szélén, a lakóterülettől jól elkülönülő, de nagyon jó közlekedési adottságokkal rendelkező ipartelep alakult ki. A legjelentősebb megtelepülő vállalatok az ICO Írószer Szövetkezet és a MŰÁRT. Elkészült az Elektromos Művek Transzformátorállomása, amely a környező településeken túl, Pilisvörösvár és Dorog környékét is ellátja transzformált elektromos energiával. A kilencvenes évek végén a településen működő szövetkezetek, nagyvállalatok elvesztették piaci monopóliumukat. Többségük a piaci körülményeknek megfelelően átalakult, de néhányuk helyére új vállalkozások, új cégek telepedtek jelentek meg. Pomáz vállalkozási aktivitása országos viszonylatban is jó. Főleg a terciér ágazat térhódítása figyelhető meg. A jogi személyiségű társaságok magas száma, illetve az ipari vállalkozások 20%-os részaránya a helyi gazdaságot erősítik. A foglalkoztatottak főleg településünkről, Pilisszentkeresztről, Csobánkáról, Szentendréről, Budakalászról és Budapestről járnak hozzánk dolgozni. Az M0 autópálya és a Megyeri híd megnyitotta a pomázi munkaerő piacnak

a Duna túloldalán lévő településeket is. A régió többi településétől eltérő módon, Pomázon megfigyelhető a közép- és nagyvállalatok jelenléte. Kiemelve a működő jogi személyiségű vállalkozásokból az ipari termelést végzőket, megállapítható, hogy településünkön az elektronika-műszeripar (16 %), a fa és papír feldolgozás és a fémipar (14-14%), a gépgyártás (11%), valamint a bútorgyártás és a nyomdai, kiadói tevékenység (9-9 %) dominál. A jogi személyiségű ipari vállalkozások számát tekintve – a Dunakanyar Észak- Nyugati régiójának nagyobb lélekszámú településeivel összehasonlítva – megállapítható, hogy Pomáz Esztergom és Szentendre után a legjelentősebb központi település.

Legjelentősebb ipari vállalkozások: ICO Író- és Irodaszereket Gyártó és Forgalmazó Zártkörűen Működő Részvénytársaság, BATZ HUNGARY Korlátolt Felelősségű Társaság, a NETRAX Építőipari Korlátolt Felelősségű Társaság, a PLASTOPLAN Polymer Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság, a E.R.C. Berendezésgyártó és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság, a EUROGATE 2000 Építőipari, Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság, a ZSALU Asztalosipari és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság, a "HÁSZ" Építőipari Kivitelező és Tervező Korlátolt Felelősségű Társaság, az EURO Irodaszergyártó Korlátolt Felelősségű Társaság, a Petrov és Társa Építőipari és Kereskedelmi Zártkörűen Működő Részvénytársaság, a SAX Irodaszergyártó Korlátolt Felelősségű Társaság, a K6 Stúdió Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság, a Csaszikert Bau Építőipari Szolgáltató és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság.

Mezőgazdasági fejlesztés

Pomázon a helyi gazdaság szerkezetében a mezőgazdaság, kiemelten a gyümölcsstermesztés évtizedek óta meghatározó. Egy részük azonban kivágásra került, a megmaradt állományt pedig az elöregedés fenyegeti. A város Dobogókői út menti és a dolinai részén található a legnagyobb kiterjedésű gyümölcsösök, amelyek megmentésre érdemesek. Ez a fejlesztési cél összhangban van a város azon törekvésével, miszerint nem kíván jelentős új lakóterületi fejlesztéseket végrehajtani. Segítjük a tulajdonos-beruházókat a sikeres pályázat benyújtásához, a terület és azon átmenő út rendezésében⁴⁰.

A Pilis déli előtere, a déli kitétségű lejtők Pomáz határában jó gyümölcsstermő területek voltak évtizedeken át. Pomázon a szőlészet-borászat is képviseltette magát. Cél a mezőgazdasági tevékenységek újraélesztésénél illetve korszerűsítésénél elsősorban ennek a két természeti kultúrának (gyümölcsösök, szőlészet) a visszaállítására törekedni.

A Kő-hegy oldalában a környezetvédelmi és természetvédelmi, valamint turisztikai szempontokat figyelembe véve borászat fejlesztése tervezett vállalkozói alapon, ami támogatásra érdemes, mivel amellyel, hogy hagyományos tájhasználati elemet éleszt újjá és gazdaságilag is értékelhető, színesíti a város turisztikai kínálatát is.

A gyümölcs- és szőlőtermesztés bázisára épülő gazdaságfejlesztés mellett fontos a meglévő kisebb helyi állattartó, illetve vegyes gazdaságok (ezek nagy része családi gazdaság) fenntartása, illetve segítése is, továbbá az ezekre épülő helyi feldolgozási és értékesítési lehetőségek bővítése. Emellett, a mezőgazdasághoz kapcsolódóan fontos célkitűzés lehet az öngondoskodás, önellátás erősítése a lakosság körében (különösen a falusias részeken élők, illetve a szegényebb lakosok körében) – pl. közösségi kert mozgalmak támogatása⁴¹.

Hosszú távú cél lehet – összhangban a fenntarthatósági követelmények érvényesítésével - helyi,

azaz helyi érdekű önfenntartó/önműködő rendszerek létrehozása, amelyek minél kevésbé függnék a nagy ellátórendszerektől. Az új fejlesztési megoldások „tesztelése” érdekében mintaterületek, mintahelyszínek kialakítása (amennyiben az adott fejlesztés megfelelően működik a mintaterületen/mintahelyszínen, kiterjeszhető a település többi részére is.)

A mezőgazdaság fejlesztése nem nélkülözheti az elérhető forrásokat. A fejlesztések anyagi háttérének megteremtéséhez lényeges feltétel, hogy a vállalkozók legyenek képesek eredményesen pályázni a rendelkezésre álló fejlesztési forrásokra (Vidékfejlesztési Operatív Program, VEKOP, agrártámogatások), akár helyi szinten, akár a térség hasonló adottságokkal rendelkező és hasonló érdekeltsgű településeivel összefogva.

Kereskedelem

A kiskereskedelmi egységek közül 3000 m² élelmiszer jellegű, 1000 m² nem élelmiszer jellegű, lakosságot közvetlenül kiszolgáló magán bolthálózat. A boltok többsége 10-30 m² eladótérrel rendelkezik, amely néhány utca lakóinak napi élelmiszer igényét elégíti ki. Jelentősebb élelmiszer áruházak a Szelistyében a Spar Áruház, az Állomási Coop, a Vörösmarty, a Piac téri és a Marci bolt, mely térségi ellátást is biztosít.

Néhány év alatt ugrásszerű növekedés mutatkozott a ruházati boltok számában is. Legtöbbjükhöz saját varroda is csatlakozik. A településünket székhelynek választotta a Hungagent Rt, mely nemzetközi kereskedelemmel foglalkozik. Az ICO ZRt. nyitott a telephelyén egy kis- és nagykereskedelmi áruházat, melyben a helyben gyártott termékeik értékesítését végzik.

Jelentős kereskedelmet bonyolít a Piliskert Kft, mely az év során megtermelt alma, szilva, körte, őszi és kajsziparack, meggy, cseresznye értékesítését a „szedd magad” mozgalom keretén belül végzik. Maga a mozgalom is Pomáztól indult a nyolcvanas évek végén. A pomázi őstermelők a termelt zöldség- és gyümölcsfélét a rendszeres piaci napokon értékesítik. Célunk a piac felfejlesztése.⁴²

Jelentős műszaki ellátást biztosít a Vertikál Kft. műszaki szaküzlete, melynek boltja van Tahitótfaluban is és a Ru-bi Kft. tulajdonában lévő kétszintes „Malom műszaki áruház”, az elektromos alkatrészeket forgalmazó Sína-Vill, vagy a festék-építőanyag forgalmazó Színpompa kft, vagy az építőanyagot forgalmazó Már- Team Kft. A kereskedelmi és vendéglátó intézményeknek nagy szerepük van a települések infrastrukturális ellátottsági viszonyainak fejlődésében. Az általuk lebonyolított forgalom nagysága és szerkezetének jellege a lakosság életkörülményeinek, életszínvonalának alakulását meghatározó tényezők egyike.

Nagyobb kereskedelmi vállalkozások: Piliscsoport Nagykereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság, BET Pharma Logisztika, Gyógyszergyártás és Minőségbiztosítás Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság, LOLL FRUIT Korlátolt Felelősségű Társaság, HART-Technik Ipari Eszközkereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság, LAHRA Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság

Szolgáltatások

A településen önkormányzati bölcsőde és óvoda működik hat tagintézménnyel, négy magánóvoda, három általános iskola, alapfokú művészetoktatási intézmény, gimnázium működik. Hat felnőtt házi orvos, három gyermekorvos és négy fogorvos biztosítja a lakosság egészségügyi alapellátását, négy gyógyszertár működik, amelyből az egyik 0-24 órás nyitvatartást vezetett be, védőnői szolgálat és gyermekjóléti szolgálat vigyáz a legkisebbek egészségére, emellett Pomáz mellett

Pilisszentkeresztet, Csobánkát, Budakalászt, Ürömöt is ellátó körzeti orvosi ügyelet, valamint négy állatorvosi szakrendelés is működik Pomázon. Kórházi és szakorvosi ellátást a „URBS PRO PATIENTE Egészségügyi Fejlesztő és Üzemeltető Közhasznú Nonprofit Kft kórháza és szakrendelője lát el a településen, ahol 462 betegágygal belgyógyászati, pszichiátriai, gerontológiai betegek gyógyítása zajlik. Jelentős a magánérs egészségügyi ellátás is, a „Fogház” Egészségügyi Centrumban, ahol a fogászat mellett szakrendelés (szájsebészet, parodontológia, homeopátia, ortopédia, bőrgyógyászat, urológia, gyermek neurológia, üzemorvos) működik. De terjed a házi orvosi rendelők szabad kapacitását kihasználó szintén magánérs szakrendelések (nőgyógyászat, sebészet) száma is.

Működik a bölcsődei ellátás, a Családsegítő Szolgálat, a Gyermejjóléti Szolgálat, valamint az idősek ellátása. A Védőnői szolgálat épületének megújítását, beépítését tervezzük⁴³.

Rendőrség, polgárőrség, önkormányzati rendészet és tűzoltóság, valamint biztonsági szolgálat vigyáz a polgárok életére, vagyonára. A tűzoltóság ügyeletéből 24 órás diszpécser szolgálatot szervezünk, amely alapja lesz a Városőrségnek.⁴⁴ Két postahivatal, két üzemanyagtöltő állomás van a településen. Több országos hírű klub és egyesület működik Pomázon, valamint a művelődési házban a több mint 30 ezer kötetes könyvtár is fogadja a látogatókat. A művelődési házát megnyitjuk a civil szervezetek előtt⁴⁵, amelytől a civil közösségek elhelyezési gondjának megoldását reméljük és a pezsgő kulturális élet beindulására számítunk. Vissza kívánjuk állítani a „Kastélydombi eseték⁴⁶” kulturális rendezvénysorozatát, ahol a nyári hónapokban a kastély teraszán közönség előtt zajló kulturális rendezvények vonzhatják a látogatókat. Helyi faluházban ismerkedhet meg a látogató a település múltjával, amit látogathatóvá teszünk.⁴⁷ Célunk a faluház továbbfejlesztése tájházzá⁴⁸.

12 egyesületben, 3 tornaterem és két tornapálya, illetve sportpálya áll a sportolni vágyók rendelkezésére. A tornatermek a Váci Tankerület vagyonkezelésébe kerültek, de korábbi szerződés szerint hozzájárulunk annak rekonstrukciójához⁴⁹. A Sashegyi Sándor Általános Iskola és Gimnázium melletti területen helyi mikro- és kisvállalkozások társasági adó-hozzájárulásából az MLSZ-szel együttműködve sportpályát építünk⁵⁰. A környező erdők, hegyek várják a túrázást, kirándulást kedvelőket. Mintegy háromezer üdülőtelen közel kétezer hétvégi ház nyújt pihenési lehetőséget a kiskerttulajdonosoknak. A Pomázon élők az alapvető pénzügyi szolgáltatásokhoz helyben, a Takarékbank, a K&H Bank, az OTP és a postahivatali Posta Bank által jutnak. Településünkön négy ATM automata üzemel. HÉV és Volánbusz-járatok látják el az utazással kapcsolatos szükségleteket, emellett rendszeres taxi szolgáltatás is működik a településen. A helyi közösségi közlekedés újrászervezése és indítása is fontos feladata a városnak, amelyhez rendelkezésre áll 2 db kisbusz⁵¹.

Idegenforgalom

Pomáz a térszerkezeti adottságai, táji, természeti, kulturális értékei alapján fejlesztésre alkalmas húzóágazatának tekinti az üdülést és idegenforgalmat a szakmai, zöld- és kultúr turizmus, a napi rekreáció, a sportolás, a hétvégi kirándulás-üdülés, valamint a tartós üdülés területén egyaránt. Az egyes területek társadalmi és ezáltal gazdasági felértékelődésének nagyon fontos eszköze a Duna-Ipoly Nemzeti Park, s a hozzá kapcsolódó eszmeiség értéként való elfogadtatása. A Nemzeti Park és Nemzeti Örökség Program intézményei, illetve rendezvényei kiváló alkalmat nyújtanak a természetet, történelmi hagyományokat tisztelő magatartás elterjesztésére. Pomáz a fővárosi lakosság közkedvelt pihenőhelye. A települést körülölelő zártkerti övezet a nyári napokban

megtelik a kiskerttulajdonosok hadával. A kiskertek száma meghaladja a háromezer-nyolcszázat. Pomáz a Pilis kapuja. Egy-egy szép tavaszi nap 3-4000 bakancsos turista keresi fel a környék kiránduló helyeit. Fogyó, de még így is jelentős utazó réteget képviselnek a Németországba kitelepített hajdani pomáziak leszármazottai, akik többnyire rokonlátogatásra jönnek. Évente 10-12 alkalommal főként ünnepek, szabadságok ideje alatt érkeznek a településünkre. A városban 3 panzió (egy 102 fős és két kisebb, 10-12 fős) és egy önkormányzati tulajdonban lévő kastélyszálló ad szállást az utazóknak. A kastélyszálló a városnak jelentős deficitet termelt, bezárásra került, újrainvitását a koronavírus járvány lehetetlenné tette. A kastély beindítása és tartalommal való megtöltése közös érdekünk⁵².

Turista-útvonalak, turista-látnivalók

A Pilis hegység turista útjainak egyik fő kiindulási pontja és bázisa Pomáz. A HÉV-állomástól gyalogtúrával egy-másfél óra alatt elérhető a legszebb kirándulóhelyek bármelyike.

A Klisza dombon található középkori épületrom (udvarház, templom) feltárásának terve régóta foglalkoztatja a településen élőket, korábban komoly tervek is készültek erre vonatkozóan. A terület műemléki és régészeti védelmet élvez. Hosszútávon egy bemutatásra alkalmas romkertet lenne célszerű kialakítani, amelynek komoly kulturális és idegenforgalmi jelentősége lenne. A feltárást a városlakók kedvelt piknikező helye, amelyet alkalmassá kell tenni közösségi rendezvények, park és a romterület virtuálisa bemutatását szolgáló rendezvényhelyszíné⁵³. A Klisszai romterületen található a Lupa és Mandics család kriptája, amelynek tulajdonjogi rendezése után állagmegóvó beavatkozásokat kell végrehajtani⁵⁴.

Pomáz azon kevés települések egyike, amelynek Ófaluja/óvárosa ma is őrzi a török utáni újratelepülés szerkezetét. Legfontosabb "műemlék" az évszázadokon át fejlődött, kialakult településszerkezet, jellegzetessége a völgyi egy (fő) utcás fésűs utcafronti oldalhatáros illetve zártosú valamint félig zártosú beépítés és ehhez csatlakozó mellék és haránt utak az általuk közrezárt terekkel, teresedésekkel, mint a települési alközpontok területei. A település, mint vonzó lakóterület, a bevándorlás egyik kitüntetett célpontja. A Pomázon tervezett és megvalósult lakóterület-fejlesztések jelentősek.

Pomáz idegenforgalmi lehetőségei kiválóak, természeti környezete, kulturális hagyományai és jó megközelíthetősége okán is. A fejlesztés lehetősége éppen abban rejlik, hogy e sokrétű potenciál egyes elemeit egymást erősítő módon tudja ötvözni, építve a szinergiákra. Cél, hogy a helyi gazdaság bevételeihez a turizmusipar is hozzájáruljon, növekvő mértékben.

A térségbe, a Pilisbe irányuló jobbra ökoturizmus (gyalogos természetjárók, lovasturizmus, kerékpáros turizmus) ma még nem hozza azt a hasznot Pomáz számára, amit pedig a település frekventált fekvése csomóponti szerepe lehetővé tene számára. Cél a turistaforgalom egy részét behozni a városba. Cél, hogy a turisták érintsék és fedezzék fel Pomázt, szolgáltatásokat vegyenek igénybe és végső soron költsenek is a településen. Ebben jó lehetőség lesz az EuroVelo6 kerékpárútkoz kapcsolódó belső kerékpárút képülésének.⁵⁵

Integráló szerepe lehet a Magyar Vár Tábornak, ahova rendszeresen visszajárnak a programokra, táborokra az érdeklődők. Sikerült a lovasíjászat nemzetközi központjává tenni a helyszínt és munkálkodunk a Magyar Katonai Hagományőrző Szövetség (tavaszi hadjáratok szervezése, huszárok) bázisává emelni városunkat⁵⁶.

A turisztikai vonzerő eddig ki nem használt fejlesztése kell, hogy legyen a város területén ismert **régészeti emlékek feltárása**, és ezek bemutatása akár régészeti tematikus séta útvonalakkal (hasonlóan, ahogy pl. Nagykovácsi településrészen a magántulajdonos kezdte el feltárni és a nyilvánosságnak bemutatni a középkori templomot és üveggyártó műhelyt), a Klisszán régészeti parkkal⁵³.

Pomáz idegenforgalma a sokrétű adottságok marketingszemléletű hasznosításán kell, hogy alapuljon. Cél, hogy minél szélesebb potenciális vendégkört legyen képes megszólítani a település és vonzó célpont legyen minden korosztály és kikapcsolódni vágyók számára. A térben és időben kevésbé koncentrált csendes ökoturizmus és a kulturális, különösen a nemzetiségi hagyományok, egyaránt férjen meg a nagy tömegek érdeklődésére számot tartó vagy fiatalokat megcélzó egy-két napos, intenzív program- és rendezvényturizmussal.

Pomáz látványosságait, attrakcióit helyi kulturális bemutató útvonal kialakításával fel kell fűzni, egységes programcsomaggá tenni. A turisztikai infrastruktúra terén cél az alapvető hiányosságok felszámolása. Cél a vendéget megfogni, marasztalni vendéglátással, szálláslehetőséggel is, hogy itt realizálódjon a fogyasztás egy része. Ennek első lépése a város honlapján megjelenő programnaptár⁵⁷, majd a programoknak a széleskörű reklámozása fontos feladat.

A kerékpáros összeköttetés és a városon belüli kerékpáros infrastruktúra mennyiségi és minőségi fejlesztése is fontos feladatunk. Első lépésben a belső kerékpárút kiépítése⁵⁵, majd továbbfejlesztése a cél⁵⁸. Minél több pomázi tudjon kerékpárral eljutni a célállomása felé. Fontos turista csalogató tanösvények létesítése a városon belül és kívül egyaránt, a látnivaló bemutatására⁵⁹ (Natura2000 területek, régészeti értékek, épített környezet, stb.). A pomázi Nagyrét tájgazdálkodási célú hasznosítása is ide kapcsolható, ami a különböző gazdálkodási haszonvételi lehetőségek (pl. extenzív állattartás, rét- és legelő gazdálkodás, réti halászat) mellett, természetvédelmi és idegenforgalmi szempontból is előnyös lenne (bemutató hely, tanösvény).

Évek óta több fesztivál, programsorozat is sikeres a térségben (Pomázon pl. a Magyar Vár rendezvényei, Szüreti felvonulás, Pomázi Szent István Búcsú, Pomáz Napja, stb.), cél ezek összehangolása a települések között, hogy egymást erősítsék. A rendezvények vonzerejét, látogatottságát növeli, és a szervezési feladatok optimalizálását is lehetővé teszi a szomszédos településekkel – elsősorban Szentendre, Budakalász, Csobánka - együttműködve összekapcsolt rendezvények, programok megrendezése. Cél a pilisi összehangolt térségi turizmus, amelyben az együttműködő települések közösen lépnek fel, nem konkurenciái egymásnak⁶⁰. Közösen kialakított programokkal az egyes települések sajátos látványosságainak, rendezvényeinek, összehangolt „tálalásával” (pl. térségi élményterképpel, barangoló füzetekkel, települési ismertetőkkel), Pomáz válhatna a kistérség turisztikai centrumává, kiinduló pontjává, hogy „Pomáz a Pilis kapuja” ne csak egy üres szlogen maradjon. A Dunakanyar nyüzsgő turistacsalogató programjainak legyenek részei a pomázi programok is, kihasználva, hogy erre Budapest és Szentendre között országosan is igen kedvező lehetőségek kínálkoznak.

Pomáz turisztikai fejlesztései akkor lehetnek igazán sikeresek és akkor hozhatják meg a remélt hasznot, amelyből a település egésze profitálhat, ha azok kellő propaganda tevékenységgel is párosulnak. Ehhez jól kidolgozott, átfogó és hatékony településmarketingre van szükség. A település már meglévő rekreációs lehetőségeinek, programkínálatának, attrakcióinak és újabb értékeinek „reklámozásában” fontos, hogy Pomáz internetes portálja⁶¹ legyen gyors, folyamatosan frissülő és interaktívvá tehető. Legyen naprakész a közérdekű információk tekintetében, magas

marketingértékű képet mutasson be a település értékeiről, látnivalóiról. Pomáznak, mint településnek, és a területén kínált turisztikai programcsomagoknak meg kell jelenniük valamennyi nívósabb szakkiállításon, vásáron, illetve az információs kiadványok el kell, hogy jussanak a Főváros és Pest megye turisták által nagy számban látogatott idegenforgalmi helyszíneire.

Manapság egyre jobban használható, és kifejezetten egy-egy tájegység igényes turisztikai bemutatására szakosodott mobil alkalmazások fejlesztése is elterjedőben van Magyarországon is, ez a Pilis esetében is mindenképpen támogatandó irány. Pomáz térségének bemutatására is szükséges a QR kódok alkalmazása. Az új informatikai eszközök nyújtotta lehetőségeket is ki kell használni Pomáz turisztikai fejlődése érdekében. A környező térségben és a településen kifejlesztett programcsomagokhoz és a tematikus útvonalakhoz kapcsolt információkat mobilalkalmazás⁶² segítségével tölthetik le a látogatók okostelefonra. A QR kódok és az alkalmas eszköz a személyzet tehermentesítésére, és megsokszorozza az információszerzés lehetőségét is. A város frekvenciált helyein információs táblákat (info pontok) kell elhelyezni⁶³. Ez a megoldás a népszerűsítés mellett nagy lépést jelent a település turisztikai arculatának formálásában, az általános megítélésének javulásában, az idelátogatók „első benyomás” élményének javításában.

Adópolitika

Egy város önkormányzatának alapfelfogása kell, hogy legyen ciklusokon átívelően, hogy csak annyi helyi adót vessen ki, amennyi a város működtetéséhez illetve a lépésről lépésre haladó normális fejlődéshez minimálisan szükséges.

Ennek szellemében Pomázon 2004. 01.01-től építményadó (450 Ft/m²), nem lakás céljára szolgáló helyiségek adója (450 Ft/m²), telekadó (80 Ft/m²), mint vagyoni típusú adók, kommunális jellegű adó az idegenforgalmi adó (400 Ft/nap). Helyi iparüzési adó a nettó árbevétel 2%-a, vagy ideiglenes jelleggel végzett tevékenység után 4000 Ft/nap.

Megjegyzem, hogy az építményadó korábban 500 Ft/m² volt egységesen, de politikai okokból, a rezsicsökkentésre hivatkozva 10% adócsökkentést hajtottak végre. Ez elhibázott döntés volt, hiszen az adó az nem rezszi.

2013. január 1-től a beszedett (megfizetett, behajtott) gépjárműadó bevétel 60%-a a központi költségvetést illette meg, a települési önkormányzatnál mindösszesen 40% marad. Pomáz esetében ez 64 millió forintot jelentett volna, de a 2020. évi koronavírus elleni védekezés miatt ez az adónem több évre előre elvonásra kerül 100%-ban. Súlyosbítja a helyzetet, hogy az adó kivetés és beszedés költségei az önkormányzatot terhelik.

Az időközben bevezetett új önkormányzati törvény (Mötv.) és az államháztartási törvény egyértelműen azt az irányelvet követi, hogy az önkormányzatoknak maguknak kell előteremteniük a fejlesztéseikhez szükséges forrásokat, az állam csak a kötelező önkormányzati feladatok finanszírozását vállalja, de azt is csak a település fejlettségének, rászorultságának függvényében.

Bevezetett helyi adók

Település neve	Vagyon típusú adók				Kommunális jellegű adók				
	Építményadó				Magán- személyek kommunális adója	idegenforgalmi adó		Állandó jelleggel végzett tevékenység után	Ideiglenes jelleggel végzett tevékenység után
	Lakás	Nem lakás céljára szolgáló	Ingatlanon elhelyezett reklámhordozó			Tartózkodási idő utáni			
	Ft/m ² (több lehetséges mérték esetén a maximum)	Ft/m ² (több lehetséges mérték esetén a maximum)	Ft/m ² (több lehetséges mérték esetén a maximum)	Ft/m ² (több lehetséges mérték esetén a maximum)	Ft/év (több lehetséges mérték esetén a maximum)	Ft/nap (több lehetséges mérték esetén a maximum)	Nettó árbevétel %-a (több lehetséges mérték esetén a maximum)	Ft/nap (több lehetséges mérték esetén a maximum)	
Budakalász	1100	1100	12000	200	24000		2	5000	
Dunakeszi	240	1080		120		100	2	5000	
Fót	100	1000	0	200			2	5000	
Göd	1000	1820	12000	260			2	5000	
Pilisborosjenő	1000	1000		200	12000	300	1,5	500	
Piliscsaba	300	300	12000	100		100	1,5	5000	
Pilisjászfalu	1580	1000	12000	180		400	1,9	2500	
Pilisvörösvár					18000	300	1,55	2000	
Pomáz	450	450	0	80		400	2	4000	
Szentendre	300	1350	12000	200	17240	420	2	5000	
Tahitófalu	200	735	12000			400	1,5		
Vác		600	0		20000	300	2	5000	

A társadalmi igazságosság megköveteli, hogy a közterhek viseléséből a közösség minden tagja kivegye a részét, ezért a cél egy olyan helyi adórendszer működtetése, amely a lehető legszélesebb réteget vonja be az adófizetésbe, továbbá mindenki annyi adót fizessen, mint amennyit fizetnie kell.

Az adóbevételek ésszerű, célszerű, takarékos és átlátható felhasználásával növelni kell az adózási morált. Folyamatosan nagy figyelmet kell fordítani az adók szabályszerű kivetésére, beszedésre, behajtására, az adót meg nem fizetők bírságolására, az adóköntlévőség csökkentésére. A szociálisan nehéz helyzetben lévőket nem az adórendszeren, hanem a szociális rendszeren keresztül kell segíteni.

Vizsgálat alá kell vonni a helyi adópolitikánkat. A legnagyobb tételt képező iparüzési adóbevételt, az adózók számának bővítésével növelni kell. A 2020-as koronavírus által okozott gazdasági visszaesés csak a 2021-es adóbevételeinknél fog jelentkezni. Célszerű előzetesen a helyi vállalkozások megszólítása és információgyűjtéssel felkészülni a 2021-es évre⁶⁴.

A helyi adópolitikánk idejét múlt és igazságtalan. Reformra szorul⁶⁵.

A táblázat a 2019-es év költségvetéséből származik. Látható a 2018-as zárszámadási adóbevételek megoszlása, a 2019-2022-es terv.

	Megnevezés	2018. évi eredeti előirányzat	2019. év	2020. év	2021. év	2022. év
80	Magánszemélyek jövedelemadói (=81+82+83) (B311)	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
93	Jövedelemadók (=80+84) (B31)	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
109	Vagyoni típusú adók (=110+...+115) (B34)	300 000 000	370 000 000	380 000 000	390 000 000	400 000 000
116	Értékesítési és forgalmi adók (=117+...+138) (B351)	445 000 000	480 000 000	485 000 000	495 000 000	505 000 000
144	Gépjárműadók (=145+...+148) (B354)	55 000 000	90 000 000	93 000 000	97 000 000	102 000 000
149	Egyéb áruhasználati és szolgáltatási adók (=150+...+166) (B355)	2 000 000	3 000 000	3 500 000	3 800 000	4 200 000
167	Termékek és szolgáltatások adói (=116+139+143+144+149) (B35)	502 000 000	573 000 000	581 500 000	595 800 000	611 200 000
168	Egyéb közhatalmi bevételek (>=169+...+185) (B36)	15 000 000	13 000 000	13 000 000	13 000 000	13 000 000
186	Közhatalmi bevételek (=93+94+104+109+167+168) (B3)	819 000 000	958 000 000	976 500 000	1 000 800 000	1 026 200 000

Az építményadó a második legjelentősebb bevételünk, azonban mérlegelni kell, hogy a lakóházak növelése, azaz új területek bevonása milyen járulékos terheket okoz a városnak. A Szelistye percellázása és beépítése, vagy a Majdánpola északi lejtőjének parcellázása, az Orlovácza beépítése milyen járulékos kiadásokat jelentett az önkormányzatnak? Stratégiai hiba, a mértéktelen új lakóterületek nyitásával teret biztosítani a település útjainak, infrastruktúrájának további zsúfolásához, újabb Budapestről kiköltözőknek jó levegőt, kisvárosi lakhatási lehetőséget biztosítani, ezzel párhuzamosan az ingatlanárak elszabadításával gyerekeink lakhatáshoz jutását akadályozzuk. Ez lakosságcserehez, az elkötelezett, lokálpatriótizmus elhalásához vezet.

Hangoztatott cél a turizmus fejlesztése, mint a jövő egyik kibontakozásának lehetősége. Ezzel szemben a város költségvetése 2 millió Ft idegenforgalmi adóbevétellel számol. A turizmusban rejlő lehetőségeket sosem tudtuk kihasználni. A Pomázra jellemző bakancsos turizmus abszolút deficitese a település számára, sem koncepció szinten, sem stratégiai célként nem határoztunk meg. Nincsenek kihasználva a Pomáz adta lehetőségek, amelyek közül a régészeti és történelmi városkép kiemelt projekt a megyei területfejlesztési tervben is szerepel. Romemlékeink elhanyagoltak, elpusztuló félben vannak, igazából nem tudunk olyan programot, rendezvényt, konferenciát szervezni, amely megállítja a turistát és hosszabb időre ideköti. Tűrhetetlen állapot, hogy a Lugi-dűlői római villa mellett elmennek a kirándulók, mert nem tudják, hogy ott van. Ennek megváltoztatására teszünk kísérletet a Magyar Nemzeti Múzeummal közösen a közösségi régészet pomázi meghonosításával⁶⁶

Próbáljuk megállítani a turistákat Pomázon! Legyenek több napos kulturális, természetismereti, szakrális, programjaink, ahol meg kell szállnia az idelátogatóknak. Itt kell kihasználnunk a mikrotérségünk adta természeti és történelmi környezet lehetőségeit is.

Kihasználatlan a kastélyunk is. Pangnak a szálláshelyeink. Manapság a wellness nélküli szállodaipar háttérbe van szorítva, de a kastély adta lehetőségek, a kihasználatlan pincék még tartogathatnak lehetőségeket (bowling pálya, lőtér kialakítása), amely megfelelő szórakozást nyújthatna az itt megszállóknak. Jelentős nemzetközi idegenforgalom származhat a Magyar Vár területén rendezett Lovasíjász Világbajnokságokról is. Pomáz mára e sportág egyik központjának tekinthető⁶⁷.

Az idegenforgalom fellendítésében kihasználatlanul hagytuk a testvérvárosi kapcsolatainkat, a Pomáztól elszármazott jelentős közösséget, nem fordítunk elegendő figyelmet a település szakrális, kultikus vonzerejére. Városi szintű partnertelepülésekkel újra kell építeni a kapcsolatot⁶⁸:

Apaj (Magyarország) A testvérkapcsolat kezdeményezője Hegedűs Lajosné, Pomáz szülötte, akit

Apaj polgármesterévé választottak 3 cikluson keresztül. Jelenleg a kapcsolat nem aktív.

Blaenau-Gwent (Wales) – Oberhausen-Reinhausen partnertelepülése, amellyel a Pomáz is ápol külkapcsolatokat. Jelenleg a kapcsolat nem aktív.

Oberhausen-Rheinhausen (Németország) – A testvérvárosi kapcsolat szervezett keretek között (testvérvárosi szerződés révén) 1991 óta működik a két település között, lazább személyes, baráti kötődések azonban már a rendszerváltás előtt is működtek. A testvérvárosi kapcsolat kiépítésének fő szorgalmazója Liebl Mary volt, aki egy Pomáizról kitelepített német család gyermeke, és aki a pomázi német nemzetiségi iskolába jött tanítani. Oberhausen-Rheinhausen 2007-ben ünnepelte fennállásának 800. évfordulóját. A nyári rendezvénysorozaton Pomáz város képviselőtestülete, a pomázi Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület, valamint a pomázi Német Kisebbségi Önkormányzat képviselői is jelen voltak. Martin Büchner polgármesterrel a városvezetésnek kiváló kapcsolata alakult ki, a két település közötti együttműködés széleskörű a mikulásvárástól a gyermekek nyári csere-táboroztatásáig, amely az utóbbi években sokat lazult. 2002-ben Oberhausen-Rheinhauseni Pomázt Segítő Kulturális Egyesület is létrejött a két település közötti testvérkapcsolatok ápolására Caludia Deutsch vezetésével. A lassan 20 éve tartó kapcsolatban valóban sokat kaptunk a testvérvárostól, amit elfogadtunk. Egy valamint nem fogadtunk el, az pedig mérhetetlen nagy hiba: az önkormányzati szemléletet, az alulról jövő építkezés igényét, a gondolkozásmódot. A jövőben a kapcsolatunkat inkább a közös uniós pályázatokon való indulás, az európaiság irányába kellene elvinni, hasonlóan lengyel testvértelepülésünkkel is.

Krzywin (Lengyelország) – 1998-ban történt önkormányzati szintű kapcsolatfelvétel a lengyelországi Krzywien városával. Az elmúlt években a kapcsolat meggyengült.

Pála (Szerbia) – 2006-ban kötött települések közötti szerződés értelmében Pomáz partnertelepülése. Jelenleg a kapcsolat nem aktív.

Rangelsdorf (Ausztria) – Oberhausen-Reinhausen partnertelepülése, amellyel a Pomáz is ápol külkapcsolatokat. Jelenleg a kapcsolat nem aktív.

Sisheim-Waldangelock (Németország) – Az 1946-ban kitelepített pomáziak kulturális központjának számító település.

Visk (Ukrajna) – A testvértelepülési kapcsolat Visk-vel, mely a viski református gimnázium támogatásában és egyéb segélyszállítmányok szervezésében nyilvánul meg. Jelenleg nem aktív kapcsolat.

Farkaslaka (Erdély): Településszintű kapcsolat. Jelenleg a kapcsolat nem aktív.

Changcheng (Kína) a Magyar–Kínai Gazdasági Kamara elnöke Petó Ernő c. egyetemi docens kezdeményezésére a Foshan városának Changcheng Körzete együttműködési megállapodást kötött Pomáz várossal.

Első lépésében egy Memorandum került aláírásra, mely tartalmazza a közös együttműködést és kommunikációt az érintett területeken. Jó alapul szolgálhat a későbbiekben akár arra is, hogy Pomáz a magyar-kínai gazdasági kapcsolatok térségi központjává váljon.

Jelentős külföldi (olasz, német, osztrák) kapcsolatrendszerrel rendelkezik a MATASZ Pest megyei szervezete, amelynek elnöke pomázi, a szervezet pomázi székhellyel rendelkezik. Hasonlóan a civil szervezetek között kialakult partnerkapcsolatok is gyümölcsözhetnek.

Kihaszíthatatlanok a Pomázhoz kötődő jelentős események, legendák, a Pomázon élt, vagy ide köthető közismert személyek szerepének feldolgozása, bemutatása Kihaszíthatatlanok és felderítetlenek a helyi humán erőforrásokban rejlő lehetőségeink. Az ország legjobban működő

önkéntes tűzoltósága volt Pomázon, mégsem rendezünk tűzoltóversenyeket, mert nincs hely. A Pomázi Tűzoltózenekar is adja a tűzoltó és katonazenészek nemzetközi találkozásának⁶⁹ megszervezését. Több olyan pomázi van, aki megyei, országos szervezet vezetője, van helyi kötődésű politikus, állami tisztségviselő, nemzetközileg elismert tudós, művészeink, derítsük fel, szólítsuk meg őket és használjuk a lehetőségeket⁷⁰.

A helyi idegenforgalmi adót fizetőkkel közös gondolkodás szükséges, hiszen nekünk is érdekünk lenne az idegenforgalmi adóbevételek növelése, nem beszélve a bővülő kereskedelem és foglalkoztatottság adta lehetőségekről⁷¹.

Természetesen ne feledkezzünk meg a tradicionális rendezvényeiről sem, amelyek vonzhatnak idelátogatókat. Fontos, hogy az idelátogató igénybe vegye a város nyújtotta szolgáltatásokat és lehetőség szerint megszálljon valamely erre alkalmas szálláshelyen. Emlékeztetőül a hagyományos városi rendezvények:

Január 13. – Szerb Szilveszter (Szervező: Pomázi Szerb Kisebbségi Önkormányzat)

Január 22. – Magyar Kultúra Napja – rendezvénysorozat (Szervező: PMHK, Teleki-Wattay Művészeti Iskola)

Január – február – Magyar Bál (Szervező: Magyar Vár Alapítvány, PMHK)

Január – február – Farsangi sváb bál (Szervező: Pomázi Német Nemzetiségi Önkormányzat, Pomázi Német Kulturális Egyesület)

Március 12. – Megemlékezés a Pomázi kitélepített német ajkú 1032 állampolgárról – koszorúzás, emlékműsorok (Szervező: Pomázi Német Nemzetiségi Önkormányzat, Pomázi Német Kulturális Egyesület)

Március 14. – Az 1948-49-es forradalom és szabadságharc emlékére rendezett fáklyás felvonulás. (Szervező: PMHK) – Honvéd sírok szalagozása a református temetőben szervező: Pomáz Barátai Társaság és a Református Túra egyesület

Március 15. – Az 1948-49-es forradalom és szabadságharc emlékére rendezett városi ünnepség. (Szervező: PMHK), Petőfi emléktúra a Kőhegyre.

Május 4. – Flórián nap és tábori mise) (Szervező: Tűzoltóság, Szent István Plébánia)

Május 6. – Szerb Ortodox Szent György nap (Szervező: Pomázi Szerb Kisebbségi Önkormányzat)

Május – Dunakanyari Nemzetiségi Fesztivál – énekkarok, táncegyüttesek, zenekarok találkozója (Szervező: Pomázi Német Nemzetiségi Önkormányzat, Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület)

Június – augusztus – Nyári népművészeti, magyarságismereti alkotótáborok, szabadegyetem a Magyar Vár Táborban (Szervező: Magyar Vár Alapítvány)

Július 21. – Nyári napfordulós ünnepség a Klisszán (Szervező: Honalapítási Egyesület,)

Augusztus 20. – Szent István napi rendezvények (búcsús forgatag, városi ünnepség) (Szervező: Szent István Plébánia és PMHK)

Szeptember 23. – Pomáz Város Napja. 2000 óta évente megrendezésre kerülő egész napos rendezvény kicsiknek és nagyoknak (sátras sütés-főzés, főzőverseny, gyermekprogramok, színpadi zenés, táncos produkciók a város általános iskolásainak, óvodásainak, táncsoportjainak fellépésével, esti nagyszínpadi produkcióval). Részben már ma is megvalósulva jövőbeni cél a program Pomáz Város Hete léptékűvé válásának megalapozása, egész hetes sokszínű programsorozattal, és egy egész hétvégére szóló zenés-táncos mulatsággal, vásári forgataggal,

Október első hétvégéje szüreti és nemzetiségi felvonulás, kastélykerti „utcabál”-lal (Szervező: nemzetiségi önkormányzatok).

November vége-December eleje: Advent és mikulásváró (Szervező: Civil szervezetek, PMHK)

December 21. – Téli napfordulós ünnepség a Kliszán (Szervező: Honalapítási Egyesület)

Településfejlesztés

A város átfogó településfejlesztési céljait a hatályban lévő legfrissebb országos elveknek, koncepciónak és stratégiának megfelelően fogalmazzuk meg. Ezeket a **Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióról szóló 1/2014. (I. 3.) OGY határozat** foglalja össze, illetve írja elő.

A Közép-magyarországi Operatív Program átfogó célul tűzte ki a régió nemzetközi versenyképességének növelését a fenntartható fejlődés elvének érvényesítése mellett. Ennek érdekében két specifikus célt határozott meg, a régió versenyképességét meghatározó tényezők fejlesztését, valamint a régió belső kohéziójának és a harmonikus térszerkezetének fejlesztését. Ezek a célok közvetlenül támogatják a növekedést, és foglalkoztatottság bővítését, a lisszaboni Nemzeti Akcióprogram és az Új Magyarország Fejlesztési Terv célkitűzéseivel összhangban.

A Közép-magyarországi Operatív Program a specifikus célok megvalósítása érdekében az alábbi prioritások megvalósítását tűzi ki célul:

1. A tudásalapú gazdaság innováció- és vállalkozásorientált fejlesztése
2. A versenyképesség keretfeltételeinek fejlesztése
3. A régió vonzerejének fejlesztése
4. A humán közszolgáltatások intézményrendszerének fejlesztése
5. A települések területeinek megújítása

A horizontális elvek alapján hangsúlyt fektet a program a fenntarthatóságra, valamint a területi és társadalmi kohézió erősítésére.

Pomáz településfejlesztési koncepciója a fentiek alapján és az 5 prioritáshoz kapcsolódóan 10 stratégiai célt jelöl ki, amelyek együttesen alkotják az Integrált Városfejlesztési Stratégia hosszú távú, **átfogó célját**:

A **középtávú, tematikus célok** alapvetően a településfejlesztési koncepciónak megfelelően, azt kismértékben kiegészítve, ágazati bontásban kerülnek meghatározásra.

- T1. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása
- T2. Fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra kiépítése a stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakításához
- T3. A gazdaság igényeihez illeszkedő humán erőforrás-fejlesztés
- T4. A(z inter)regionális szerepkör erősítése
- T5. A fenntartható turizmus kialakítása és Pomáz versenyképes turisztikai célterületté tétele
- T6. Kiegyensúlyozott településszerkezet kialakítása és az épített környezet védelme
- T7. A természeti és környezeti állapot javítása, a környezeti ártalmak csökkentése
- T8. A lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése
- T9. A magas szintű kultúra és a közművelődés lehetőségeinek biztosítása

T10. A szociális biztonság megteremtése

A 2-3 éves – helyenként hosszabb – időtartamra szóló **városrészi szintű célok** meghatározása az egyes városrészek átfogó gazdasági, társadalmi és településszerkezeti helyzetfeltárása, valamint az azokra épülő SWOT-elemzések alapján történt meg.

- 1) Belváros
- 2) Déli családházias lakóterület
- 3) Északi családházias lakóterület
- 4) Keleti családházias lakóterület
- 5) Új építésű társasházias lakóterület
- 6) Tervezett társasházi lakóterület
- 7) Tervezett családházias lakóterület
- 8) Meglévő, működő iparterület
- 9) Potenciális iparterület

A stratégiaalkotás során kirajzolódtak azok a funkciók, amelyek esetében fejlesztésekre van szükség, így megvalósítható **a város kiegyensúlyozott területi, gazdasági és társadalmi fejlődése**. Összességében az alábbi megállapítások tehetők:

- Pomáz helyzetét, fejlődési lehetőségeit meghatározza Budapest közelsége és az agglomerációban elfoglalt helye (ez korlátozza, de egyben bővíti is a város lehetőségeit)
- A város lakossága társadalom- és gazdaságökonómiai szempontból sajátos összetételű, gyorsan növekszik, szerkezete nyitott
- A fentiekből fakadóan egyes városi funkciók hiányosak, nem szervesültek
- A város a környezetéből, és helyzetéből fakadó gazdasági, turisztikai kapcsolati humánerőforrásbeli pozíciókat kevésbé tudja kihasználni
- Egyes területeken (közlekedés, közszolgáltatások, stb.) jelentős fejlesztésre szorul a város.

Mindezek a megállapítások a városrészi célok háttérét is alkotják hozzájárulva a városrészek közötti különbségek hosszú távú csökkentéséhez.

A kampány során összeállított problématerkép a mellékletben található.

Stratégiai fejlesztési célok megfogalmazására van szükség:

- A kamerarendszert tovább fejlesztjük, élővé tesszük⁷², a közbiztonság javítása miatt. Ezáltal a közbiztonság erősödését várjuk, valós problémára azonnal reagálni tudó városőrség vonul a helyszínre.
- Folytatjuk az energetikai pályázatokat, napelemes és hőszivattyús rendszerrel, csökkentjük a település közüzemi számláit, ezáltal működési megtakarítások várhatók⁷³.
- Bevonjuk a lakosságát, önkénteseket a településtartási feladatok ellátásába, ezáltal csökkentjük a város működési kiadásait⁷⁴.

Szükséges lenne megfogalmazni a városfejlesztés stratégiáját és összefüggéseit is:

- Ha pl. csökken az óvodások száma →bővítjük a lakóterületet ifjú házaspárok lakhatási lehetőségének segítségével, legyen több gyerek, lesz több óvoda.
- Óvodát építünk, vagy preferáljuk a magánóvodák, bölcsődék megnyitását. Valóban az önkormányzatnak konkurenciát kell csinálnia a saját adófizető vállalkozóival szemben,

akik leveszik az önkormányzatról az építés, fenntartás, üzemeltetés gondját és ellátják a közszolgáltatási feladatot? Vagy inkább ösztönözni, hogy kevesebb önkormányzati fenntartású óvoda, bölcsőde üzemeljen. Az önkormányzatnak akkor kell ilyen intézményt nyitni, ha más módon ez nem valósítható meg, hiszen a városnak ez a legdrágább megoldás.

- Ha bővítjük a lakóterületeket → több lesz a lakó → több feladat a rendőrségnek, a tűzoltóságnak, a közigazgatásnak, az egészségügynek stb.
- Ha engedjük a zártkerti övezetek területrendezését, építési telkek kialakítását, bejelentkezést-út, közvilágítás, közműépítési problémákat generálunk.
- Ha öregszik a lakosság → fejlesztjük az SZSZK-t, kiépítjük az idősgondozást, bevezetjük a jelzőrendszert⁷⁵, kihasználjuk a kihasználatlan lehetőségeket és összekapcsoljuk a működő rendszereket.
- Komfortnövelési beruházásokat kell indítani. Hány park, vagy parkosítható területünk van, milyen elképzeléseket valósíthatunk meg, az akár néhány négyzetméteres zöld területen⁷⁶? Lehet, hogy csak egy virágos kert, lehet, hogy egy pad, lehet, hogy egy szabadtéri játék, lehet, hogy egy sportolási lehetőség, lehet, mégiscsak abszurd, hogy Pomázon sem egy szánkó pálya⁷⁷, sem egy korcsolyapálya⁷⁸ nincs és nem is gondolkozunk benne. Lenne-e igény mini golf pályára⁷⁹, vagy golf pályára, kutyafuttatóra⁸⁰, görzenálra⁸¹?

Cél a barátságos, biztonságos, szép kisváros ideáljának további folyamatos közelítése. Minél több szolgáltatás helyben való elérhetőségének a megteremtése, ill. ennek katalizálása. A települési vonzerő növelése a Pilisi táj, a Pilisi-medence, Dobogókő, Holdvilág-árok karakterének, lehetőségeinek kihasználásával, a német, szerb, szlovák, cigány és nem utolsósorban a magyar nemzetiségi gyökerek ápolásával, a meglévő kulturális programkínálat szélesítésével, aktív marketing tevékenységgel. Erősíteni kell Pomáz gazdasági alapját a helyi iparos-kézműves szakembergárdára, Ipartestületre, valamint a helyi kis- és közepes vállalkozásokra támaszkodva. Tovább kell segíteni Pomáz társadalmi- és kulturális életének folyamatos fejlődését, az összetartozás-érzés fenntartását és megerősítését, a hagyományokra és a hagyományos közösségi rendezvényekre alapozva.

A településfejlesztés fogalmát legtágabban értelmezve az önkormányzat legfőbb településfejlesztési feladata a közszolgáltatások minél magasabb színvonalon való biztosítása ill. megszervezése. A humán közszolgáltatások területén alapvető feladat az oktatási-, nevelési-, kulturális-, közművelődési-, szociális- és egészségügyi, közbiztonsági intézményeink, szervezeteink kiegyensúlyozott, színvonalas működéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek folyamatos biztosítása. Lehetőleg minél többféle oktatási-, kulturális-, egészségügyi-, szociális-, közigazgatási- és kereskedelmi közbiztonsági szolgáltatás legyen helyben elérhető.

A szociális ellátások terén fontos szempont a pénzben nyújtott ellátások mellett a természetben nyújtott ellátások alkalmazása, a személyes gondoskodást nyújtó ellátások biztosítása, valamint a szociális ellátással együtt a közfoglalkoztatási lehetőségek maximális kihasználása.

A kommunális szolgáltatások terén fontos elv a korábban kiszervezett szolgáltatások esetleges visszaszervezésének vizsgálata a szolgáltatás színvonalának növelése, a szolgáltatás díjának csökkentése és a helyi munkahelyteremtés érdekében, a helyi vállalkozóknak versenyeztetés alapján, partnerként történő való bevonásával. (pl. a közétkeztetés visszaszervezése.)

A beszerzéseknél továbbra is meghatározó alapelv a verseny átláthatósága és tisztasága. Előnyben

részesítendőök a nyílt közbeszerzések, a zártborítékos ajánlatkérések, és minden egyéb olyan eszköz, amely a versenyt erősíti, és a verseny tisztaságát garantálja. Ehhez a közbeszerzési és beszerzési szabályzatainak kell módosítani⁸².

A fejlesztések területén elsősorban a hétköznapi életünket megkönnyítő, a mindennapi közérzetünket javító beruházásokat kell előnyben részesíteni. Így továbbra is fontos feladat a város közterületeink további szépítése, fejlesztése (terek, parkok⁸³) és a közlekedési infrastruktúra további fejlesztése (szilárd burkolatú utak, járdák, parkolók, kerékpárutak.), utcabútorok kihelyezése. Ehhez is előzetes koncepció⁸⁴ megalkotása szükséges, hogy a településképbbe illő utcabútorok kerüljenek kihelyezésre. Közösségi terek létrehozása⁸⁵

A tárgyi fejlesztések mellett legalább olyan fontos a közösség fejlesztése, a város polgárai közötti összetartás erősítése, elsősorban a városi rendezvények, a kulturális programok és a hagyományápolás eszközeivel.

A műveltség, a kultúra, a művészetek és a sport fejlesztése, nemzetiségi hagyományaink megőrzése és ápolása érdekében biztosítani kell a szükséges forrásokat a városi rendezvényekhez és kulturális programokhoz, a nemzetiségi önkormányzatok és a civil egyesületek támogatásához.

A szükséges fejlesztések közül azoknak kell elsőbbséget adni, amelyekhez külső forrást is sikerül bevonni (állami és európai uniós pályázati támogatások, településfejlesztési megállapodás, adományok stb.).

Fejlesztési akcióterületek kijelölése

Pomáz arra törekszik, hogy a városrehabilitációs programokon kívül is a lehető legtöbb támogatási forrást és magántőkét tudja mozgósítani a város területileg kiegyensúlyozott fejlődése érdekében, azaz a városrészi célok teljesítéséhez kapcsolódó projekteket minél nagyobb arányban végrehajtsa elősegítve a városon belüli különbségek csökkenését.

Mindezek mellett a városrehabilitációs beavatkozásokat térben fókuszáltan kell végrehajtani a valódi hatásosság érdekében: az integrált városfejlesztés során a tevékenységeket akcióterületekre kell összpontosítani, amelyek a városfejlesztés funkcionális magjaiként szolgálnak. Az akcióterületek kijelölése tehát nem jelenti azt, hogy kizárólag ezekben a városrészekben történnek fejlesztések, hiszen a város egyéb projektjei és a magánszféra beruházásai Pomáz teljes területét érinteni fogják. Az akcióterületek kijelölése során az alábbi alapelveket vettük figyelembe:

- teljesítsék az előírt feltételeket a szociális mutatók és a funkciók tekintetében;
- kiterjedésük ne legyen eltúlzott, csak azok az utcák kerüljenek bele, amelyek a fejleszteni kívánt épületek, közterek és a magánérs beruházások miatt indokoltak;
- megjelenésükben minél homogénebbek, térbelileg pedig koncentráltak legyenek;
- a funkcióváltásra és -bővítésre megfelelő helyszínt kínáljanak;
- a lehető legnagyobb addicionális hatást érjük el a magántőke mobilizálásával
- fenntartható legyen a megteremtett értékek megóvására, karbantartására, fenntartására is szülessen elképzelés már a tervezés időszakában, erre forrás is kerüljön megnevezésre.

(A számozás nem jelent fontossági sorrendet!)

1.	<p>Fő utca program⁸⁶:</p> <p>A csapadékvíz-elvezető árok befedése, a helyén parkolók kialakítása, Új buszmegállók kihelyezése, Új járda építése először Hősök terétől a Városházáig, majd a Szabadság térig.</p> <p>Virágosítási, fásítási, utcabútor program</p> <p>Belvároson áthaladó 1111-es út egyirányúsításának kezdeményezése</p>
2.	<p>Járdaépítési program⁸⁷</p> <p>További járdaszakaszok építése a legforgalmasabb helyeken</p> <p>Járdák felújítása</p>
3.	<p>Útépítési program⁸⁸</p> <p>Évente átlagosan 500 folyóméter, négy év alatt összesen 2000 folyóméter új szilárd burkolatú út megépítése</p> <p>Elsőbbséget élvez: a város fejlesztése szempontjából fontos utak és a lakossági összefogással megvalósuló utak.</p> <p>Az útépítés finanszírozására és lakossági önerő bevonhatóságára rendeletet alkotunk.⁸⁹</p> <p>Kidolgozzuk az építendő, felújítandó utak objektív sorrendjét⁹⁰.</p> <p>Befejezzük a Mátyás király utca felújítását⁹¹</p>
4.	<p>Intézményfejlesztési program</p> <p>Bölcsőde építésének a befejezése⁹²</p> <p>Az egyik óvoda egyházi fenntartásba adása⁹³</p> <p>Városháza a földszintjének visszaszerzése ügyfélszolgálatá alakítása¹⁸</p> <p>Igazgatási terület átstrukturálása</p> <p>Német Iskola C épületének statikai vizsgálata, hasznosítása⁹⁴</p> <p>A Német Iskola B épületének külső felújítása, tetőszerkezet javítása⁹⁵</p> <p>Helytörténeti Gyűjtemény Tájházza fejlesztése⁴⁷</p> <p>Sashegyi Iskola tornapálya építése⁵⁰</p>
5.	<p>Közlekedés</p> <p>Parkoló építés</p> <p>Ipartelepi körforgalom építése³⁶</p> <p>un. Budakalászi félelkerülő út építése⁹⁶</p> <p>1112-es út elkerülő szakasz előkészítése, tervezése⁹⁷ (MÁV)</p> <p>Hősök tere körforgalom kanyarodó sáv⁹⁸ (Magyar Közút)</p> <p>Gyalogátkelőhelyek tervezése, építése, korszerűsítése⁹⁹ (Magyar Közút)</p> <p>Gyalogoshidak építése a Huszár utca és Kossuth Lajos utca összekötése¹⁰⁰</p>
6.	<p>Városüzemeltetés színvonalának fejlesztése</p> <p>Városgondnokság létrehozása, minél több városüzemeltetési feladat saját ellátása érdekében¹⁰¹ (pl. közterület-gondozás, játszóterek és parkok karbantartása, hulladékgyűjtő edényzetek kihelyezése, ürítése stb, síkosságmenetsítés stb)</p>
7.	<p>Közvilágítás-fejlesztés</p> <p>Közvilágítási koncepció elkészítése¹⁰²</p>

	<p>Hiányzó hálózatbővítés¹⁰³ Hiányzó oszlopok telepítése Eseti kisebb közvilágítás-fejlesztések a város különböző pontjain Közvilágítás korszerűsítése LED-es lámpatestekkel¹⁰⁴</p>
8.	<p>Csapadékvíz-elvezetés Csapadékvíz-elvezetési tanulmányterv felülvizsgálata¹⁰⁵ Csapadékvíz-elvezető rendszer felújítása, kiépítése, helyreállítása több helyen Kökény utca, Polgármesteri Hivatal, Autóbusz pályaudvar, Rózsa utca, Vár utca-Diófa utca, Bodza utca Majdánpoláról csapadékvíz és rétegvíz levezető rendszerek felülvizsgálata, javítása, helyreállítása.¹⁰⁶ Középhegy-Dankó Pista utca csapadékvíz elvezetésének kiépítése¹⁰⁷</p>
9.	<p>Parképítési program folytatása Közparkok, közösségi terek, közösségi kertek kialakítása¹⁰⁸ Dera patak partján sétáló területek kialakítása¹⁰⁹</p>
10.	<p>Támogatás Önszerveződő civil egyesületek, szervezetek működési támogatása¹¹⁰ Programok támogatása¹¹¹ Helyi termelői piac segítése⁴²</p>
11.	<p>Közbiztonság Városőrség létrehozása, felszerelése, elhelyezése⁴⁴ Kamerarendszer jogi alapok rendbetétele¹¹² Kamerarendszer fejlesztése, bővítése¹¹³ Vadkamerák beszerzése¹¹⁴ Ár-és belvízvédelmi felszerelés, meteorológiai előre jelző állomás¹¹⁵</p>
12.	<p>Környezetvédelem A veszélyes hulladékgyűjtés rendszeressé tétele¹¹⁶ Illegális hulladéklerakások felszámolása¹¹⁷</p>
13.	<p>Hagyományápolás Hagyományos nemzetiségi ünnepeink színvonalas megrendezése Civil városrészi kezdeményezések felkarolása</p>

Intézményfejlesztés

Városunk intézményrendszere szilárd, a feladatellátás rendje kialakult. Jelentős szerkezeti átalakítása nem indokolt, a fejlesztési stratégia középpontjában a tárgyi feltételek javítása áll. Kisebbségi átalakítás várható a művelődés-közművelődés területén, egyrészt az intézmény alapfeladatául szánjuk a tájház, népi mesterségek udvarának, a múzeumnak a kezelését, másrészt intézményi átalakításra is szükséges lehet jogszabályi változások miatt¹¹⁸. A másik intézményi átalakítás az óvodákat érint. A bölcsődét önálló intézményként tervezzük a jövőben két tagintézménnyel működtetni¹¹⁹. Az intézmény-hálózat egészét illetően elsősorban a kötelező feladatok ellátásának megfelelő minőségű fejlesztésére törekszünk. Önként vállalt feladatokat csak a megfelelő feltételek biztosítását követően vállal a város. Elsődleges cél, hogy fenn kell tartani az intézmények működőképességét, minden körülmények között biztosítani az alapellátást,

és lehetőség szerint az önként vállalt feladatok döntő többségét, az anyagi lehetőségek függvényében törekedni kell az ellátás színvonalának javítására.

Oktatási, művelődési intézmények

Pomáz város földrajzi elhelyezkedése, vonzó környezete, társadalmi összetétele, az itt élő több nemzetiség kulturális hagyományokat évszázadok óta ápoló tevékenysége, a város iparának és mezőgazdaságának jelenlegi helyzete arról győznek meg minket, hogy településünkön az oktatás, a kultúra, a művészetek, a közművelődés ügye stratégiai kérdés. A legfőbb feladat e téren az értékörzés, értékközvetítés, értékteremtés, az itt élő fiatalok és felnőttek számára releváns tudás biztosítása. Csökkenteni kell a városból máshova ingázó iskolások számát.

A tudás és az ismeretek gyors fejlődése miatt minden embernek folyamatosan képeznie kell magát. Az élethosszig való tanulás alapjait már az általános iskolai képzésben le kell fektetni. Az egész életen át tartó tanulás segíti a munkaerő-piaci részvételt, hiszen nem engedi elavulni a megszerzett képzettséget, és javítja az érintettek foglalkoztatási kilátásait.

A **Nemzeti Fejlesztési Terv Széchenyi 2020.** „Humán erőforrás fejlesztés operatív program” céljai öt prioritáson keresztül valósulnak meg az ESZA¹ és az ERFA² társfinanszírozása keretében. A fejlesztendő területekhez kapcsolódó intézkedések között kiemelt fontosságú az oktatási-képzési rendszer színvonalának, hatékonyságának javítása, a nyelvtudás fejlesztése, az oktatás teljes vertikumában az információs és kommunikációs technológiák alkalmazásának elterjedése. A tervezett intézkedések a közoktatási intézmények épületállományának és a kapcsolódó szolgáltatások háttér infrastruktúrájának korszerűsítését, illetve bővítését támogatják.

Pomáz oktatási infrastruktúrája hiányos, részben elavult, a rossz minőségű épületek és berendezések miatt az oktatás nem lesz képes megfelelni a XXI. századi elvárásoknak. A helyzet csak megfelelő infrastrukturális befektetések révén orvosolható, mert ez közvetlenül is hozzájárul az oktatás minőségi megújításához. Az infrastruktúra fejlesztése csak külső (állami, Uniós) források biztosítása mellett valósítható meg.

Bölcsődei gondozás: A bölcsődei férőhelyek a jelenlegi igényeket nem elégítik ki. Új igényként jelentkezik - a felvett létszámon felüli - gyermekek időnkénti felügyeletének térítés ellenében történő ellátása, akik napi 4-5 órát tölthetnek el a Bölcsődében. Ennek lehetősége jelenleg nem biztosítható, mivel az óvodai férőhely hiány miatt, jelentős számban maradnak vissza hároméves kort betöltött gyermekek a bölcsődében.

Az intézmény csobánkai és pilisszentkereszti gyermekeket is fogad, mivel az említett településeken nincs bölcsőde. A más településről “bejáró” gyermekekkel kapcsolatos költségeket a normatív állami támogatás részben fedezi. Indokolt és szükséges az érintett települések hozzájárulását kérni a normatív támogatás által nem fedezett kiadásokhoz. 2020-ban új bölcsőde kerül átadásra, amely 2021. januártól tud fogadni gyerekeket. 2021-ben tervezzük a bölcsődét leválasztani az óvodai intézményhálózatról és önálló intézményként, két tagintézménnyel működtetni. Fontos feladat lesz

---

¹ Európai Szociális Alap

² Európai Regionális Fejlesztési Alap

a tagintézménybe az étkezés szállításának a megszervezése¹²⁰.

Az óvodai nevelés feladatait ellátó öt önkormányzati óvoda város demográfiai változásával párhuzamos férőhely-fejlesztésre egy új óvoda megépítésével került sor. A férőhelyhiány továbbra is fennáll, mert a fejlesztés nem volt arányos a lakásszám növekedésével. A férőhely hiányt az elutasított gyermekek-, valamint a bölcsődében visszamaradó óvodás korúak növekvő száma, valamint az állami szolgáltatás mellett megjelenő 4 magánóvoda mutatja. A folyamatban lévő lakásépítések, és beépítésre szánt új lakóterületek rövid időn belül a lakónépesség-, ezzel párhuzamosan az óvodai elhelyezés iránti igény további növekedését eredményezik. (Alcsevica beépítése).

Az óvodai férőhely-fejlesztés kérdése mielőbbi döntést igényel. Szükséges meghatározni, hogy az Önkormányzat milyen ütemezésben és formában (meglévő óvodaépület bővítésével, új óvoda építésével, vagy egyéb módon) kívánja a szükséges férőhelyeket biztosítani. Emellett gondoskodni kell a meglévő óvodaépületek már megkezdett felújításának folytatásáról, valamint az élelem előállítására vonatkozó biztonsági rendszer működtetéséről. Preferálni kívánjuk a magánóvodák további terjedését, a magántőke bevonását az óvodák fejlesztésébe, működtetésébe illetve a meglévő és működő, de felújításra váró óvodáink más szervezet fenntartásába adni (Pl. egyházi fenntartású óvoda).

Elképzeléseink valóra váltása érdekében nagyobb figyelmet kell fordítanunk a pályázati lehetőségekre, ezzel bővítve az ágazat rendelkezésére álló forrásokat.

Az Iskoláink a rendszerváltás után jelentősen megújultak, új tornatermek épültek, korszerűsödtek, majd ismét államosításra kerültek, a Klébersberg Intézményfenntartó, illetve jogutódja a Váci Tankerületi Központ vette át az épületek üzemeltetését vagy kezeléskben, vagy használati szerződésben.

A Mátyás Király Általános Iskolában tornapálya épület, hőszigetelést kapott az intézmény és napelemekkel csökkentjük az intézmény vásárolt energiafogyasztását. A napelemek még nem működnek, ez garanciális javítást igényel. Az iskola konyhája és ebédlője továbbra is önkormányzati fenntartásban van. A főzőkonyha további sorsáról döntés szükséges. A tornapálya felújítása során a drénezés elvégzésének vizsgálatát el kell végezni.

A Sashegyi Sándor Általános Iskola és Gimnázium idén az MLSZ segítségével mintegy 60 millió forintért új tornapályát fog építeni, az Önkormányzat és Váci Tankerület a beruházásához 7,5-5 millió forint önrészt fog biztosítani 2020-as évben.

A Német Nemzetiségi Általános Iskola tornacsarnokához az előző ciklus képviselőtestülete által megígért, szerződött, de még nem teljesített 7,5 millió forint önrészt kell átadnunk a 2020-as költségvetés terhére. A tankerület vállalja továbbá a Goethe közzel szemben a kerítés áthelyezését és ezáltal egy új parkoló kialakítását¹²¹. Önkormányzati feladat a C épület statikai vizsgálata, annak megállapítása, hogy vagy kezeléskbe adható-e a Tankerületnek, aki vállalja a felújítás finanszírozását. Ebben az esetben itt helyeznénk el a Pedagógia Szakszolgálatot, amely fontos feladatot lát el városunkban. Ebben az esetben az B épületet az Önkormányzat visszakapná,

amelynek felújítását meg kell oldanunk, illetve hasznosítását ki kell dolgozni. A B épületben lévő két önkormányzati bérlakást is célszerű lenne kiváltani. Kedvezőtlen statikai szakvélemény esetén a C épület és szolgálati lakásokat magában foglaló épületrész elbontásra kerülhet, de ebben az esetben a Tankerület a B épület vagyongazdálkodásba adására tarthat igényt.

Pomáz adottságait tekintve a **Teleki-Watthay kastély** az egyetlen olyan épület, amely méltó helye lehet az igényes kultúra megjelenésének, amely eddig lakodalmas házként működött, de magában hordozza egy magasabb szintű továbbfejlesztés lehetőségét, amivel a város bekapcsolódhat országos, illetve nemzetközi programokba is. (György Ádám Akadémián túl is!) Ez a szép barokk kastély megőrzendő értéke településünknek. Elsődleges feladat, hogy az önkormányzat költségvetésében szereplő kastély fenntartásra elrejtett költségek (mintegy 40 millió forint), átszámlázzódjanak / átkerüljenek a kastélyra¹²², annak valós felhasználási helyére. Ez azért is fontos, mert a kastélyt működtető nonprofit kft áfa visszaigénylésre jogosult, még az önkormányzat nem, így a fenntartás 27%-kal drágább, mint kellene. A második feladat egy ötletdús ügyvezető igazgató kinevezése, a konyhai almérők visszaszerelése és a kastély üzleti célú beindítása¹²³.

A földszint helyreállított termeiben koncertek, kiállítások, konferenciák, kurzusok lehetnének, itt kapott helyet a házasságkötő terem. A pince alkalmas értekezletek, konferenciák, oktatások, fogadások, esküvők, rendezvények tartására. A park és a komplex épület-együttes egyidejűleg lehet otthona a művészetoktatásnak (zene-, tánc-, képző- és iparművészet, színművészet), melynek kiegészítő feladata galéria működtetése¹²⁴, alkotóház, alkotótelep (idény-jellegű), művészeti értékek felkutatása, őrzése, kortárs képzőművészeti alkotások gyűjtése és bemutatása, kurzusok, konferenciák, fesztiválok, szabadiskola szervezése (művészeti, régészeti, helytörténeti), hangversenyek, találkozók, versenyek, zenés színházi produkciók, kiállítások, kiadványok, hagyományok ápolása, város image, művészetekkel foglalkozó civil szervezetek segítése, stúdió (hangfelvételek), tudományos kutatómunka, módszertani információs pont, művészeti táborok és nemzetközi projektek szervezése. Vannak programok, melyek önmagukban is bevételt termelhetnek, de a rendezvények látogatói bevételi forrást jelenthetnek a város vendégfogadó helyeinek és magának a kastélynak, a 36 ágyának is.

További feladatunk, hogy a kulturális-művészeti célokat megtestesítő kastély-programhoz keressük a pályázati lehetőségeket.

Pomázi Művelődési Ház és Könyvtár a hétköznapi kulturális központjává, a szabadidő eltöltésének és a civil életnek a színterévé kell válnia állandó és strukturált programkínálattal. Fontos a korosztályos látogatottság kiegyensúlyozása, az önszerveződő kulturális, művészeti, szabadidős tevékenység támogatása, az infrastruktúra kialakítása. Szerves részévé válik a Tájház működtetése, a helytörténet, népművészet, mesterségek tudás átadásának szervezése. Fejlesztéseink között szerepel egy sziklaszínház megteremtése a helyi kőbányából¹²⁵.

Egészségügyi-, szociális és gyermekjóléti intézmények

Egészségügyi intézmények

Az egészségügyi ellátás fejlesztésében prioritásnak kell tekinteni az ellátás színvonalának korszerűsítését, ennek érdekében biztosítani kell az amortizálódott, esetenként használhatatlanná vált és ezért a szakmai működést is veszélyeztető nagy értékű berendezések cseréjét, pótlását, valamint új korszerű diagnosztikai eszközök beszerzését.

A tervszerű fejlesztések megalapozása érdekében ki kell dolgozni az egészségügyi ellátás középtávú stratégiáját, figyelemmel az egészségpolitikai célokra, valamint a működtetési formák új jogi szabályozására is. Ennek keretében felülvizsgáljuk az ellátás színvonalának megőrzéséhez szükséges feltételeket, így többek között a forrásokat, az intézményhálózat elhelyezésének feltételeit és szervezeti kereteit.

A közeljövő kiemelt szakmai céljai:

- A Pomáz Környéki Orvosi Ügyelet megerősítése kistérségi szempontból is lényeges. Fontos, hogy az ügyelet biztosítani tudja, hogy Pomázon legyen folyamatosan ügyeletos orvos¹²⁶. (A házi orvosok rendelési idején túl)
- Támogatjuk a Pomáz Környéki Orvosi Ügyelet gépkocsi cseréjét, engedélyezzük, hogy a meglévő gépkocsi beszámítolásra kerüljön egy újabb gépkocsiba, a régi gépkocsi árát támogatásként adjuk az Ügyelet részére.
- A helyi járóbeteg ellátás előmozdításához fel kell mérni a magánszolgáltatók bevonásának lehetőségét,
- Bővíteni kell az együttműködést a közigazgatási területünkön működő gyógyintézzel, mely kiváló lehetőséget kínál az idősbeteg (fekvő) ellátás javítására;
- Civil kezdeményezések útján szorgalmazni kell egészségmegőrzési klubok (betegklub, cukor klub létrehozását, működtetését);
- Helyi szűrővizsgálatok, preventív célú betegségmegelőző akciók (pl. időskorúak Pneumovax oltása) szervezése;
- Mindenek előtt a város egészségügyének előmozdítására hatékonyabban kell támaszkodni a helyben lakó szakmai kiválóságok segítő közreműködésére.

A „**Humán erőforrás fejlesztés operatív program**” céljai, és prioritásai között szerepel többek között az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése, amely az intézmények felszereltségének számottevő területi (régiók közötti és régiókon belüli) különbségeinek csökkentését szolgálja. A korszerű szolgáltatások elérhetőségét biztosító orvostechnikai eszköz-fejlesztés a járóbeteg ellátásban lehetővé teszi a korai, gyors és pontos diagnózis felállítását és kedvezően befolyásolja a gyógyítás és rehabilitáció eredményességét.

A korszerű digitális eszközökkel végzett vizsgálatok rögzítéséhez és továbbításához az informatikai eszközök fejlesztése és a kommunikációs kapcsolatok kiépítése szükséges. Az

egészségügyi szolgáltatók eszközfejlesztése olyan regionális programokra koncentrál majd, amelyek a régió lakossága egészségi állapotának javításával, a munkaerő munkavégző képességének megőrzésével és helyreállításával a régió versenyképességének javítását szolgálják.

A Közép-Magyarországi Régió Egészségügy-fejlesztési Stratégiája és ehhez kapcsolódó 15 operatív részprogram tartalmazza a főbb fejlesztési célokat, és nevesíti a támogatható tevékenységeket:

- Csoportpraxisok - praxisközösségek kialakítása
- A régió háziorvosainak folyamatos továbbképzése
- Családorvosi rendelők eszközparkjának továbbfejlesztése
- Az otthoni szakápolás szervezeti bázisán gyógyászati segédeszköz kölcsönzési rendszer kiépítése
- Az otthoni szakápolás megerősítése, home care ellátás fejlesztése
- A fekvőbeteg ápolási ellátás fejlesztése: ápolási otthon, ápolási intézet kialakítása
- Mozgó szakorvosi szolgálat
- Infrastrukturális fejlesztés a rendelőintézetekben
- Hiánypótló eszközbeszerzések
- Nappali szanatóriumi ellátási forma kialakítása
- Az időskori pszichiátriai betegek ellátási lehetőségeinek javítása
- Egynapos sebészeti ellátási forma létrehozása
- Intézményi vezetés korszerűsítését támogató képzés
- Az egészségügyi ellátás minőségbiztosítási rendszerének kiépítése a régióban
- Regionális egészségügy-szerkezetátalakítással és – fejlesztéssel foglalkozó intézmény

Pomáz egészségfejlesztési tervében/programjában figyelembe kell vennünk azokat az ellátási formákat, képzési, szervezeti, és egyéb lehetőségeket, melyek javíthatják az egészségügyi ellátás színvonalát, illetve amelyeket a lakosság száma, a szolgáltatás elérésének időtartama³, vagy egyéb ok miatt indokolt helyben biztosítani.

Az említetteken kívül élni kell minden lehetőséggel, amely a lakosság egészségi állapotának megőrzését, a betegségek korai felismerését szolgálja. Ilyen jelenleg az Egészséges Nemzetért Népegészségügyi program szellemisége és célkitűzése, amely kiváló háttérrel nyújt a régióban lakók körében rendszeres szűrővizsgálatok elvégzéséhez, egészségnevelő programok

---

³ „Pest megye egyes területein a szakorvosi rendelők ellátási területein, egyes szakterületenként úgynevezett kistérségi mobil szakorvosi rendeléseket kell szervezni, javítva ezzel is az egészségügyi ellátó rendszerhez történő hozzáférhetőséget, valamint csökkentve a lakosság utazásra fordított idejét”. (Közép-Magyarországi Régió Egészségügy-fejlesztési Stratégiája)

megszervezéséhez, lehetőséget nyújtva számos helyi kezdeményezés megvalósításához. (Pomázi Egészségnapok, szűrőkamionok, véradások)

A házi orvosi és fogorvosi alapellátás területén indokolt az évek óta gyakorlatilag változatlan szerződési feltételek felülvizsgálata és korszerűsítése annak érdekében, hogy csökkenjenek az önkormányzat finanszírozási terhei.

Szociális intézmények és feladatok

Szociális Szolgáltatói Központ

A továbbiakban is biztosítanunk kell a már kialakult gondozási formákat, és azokhoz szükséges személyi és tárgyi feltételeket. A növekvő igényt figyelembe véve, szükséges a házi gondozás kapacitás-bővítése, melyről - az anyagi lehetőség függvényében, az éves költségvetésekben kell gondoskodni.

Az étkezési igény növekedését részben törvényi kötelezés eredményezi, mely szerint a „településen élő fogyatékos személyek, pszichiátriai betegek, hajléktalan személyek vagy szenvedélybetegek részére lehetőséget kell biztosítani az étkeztetés igénybevételére, illetve segítséget kell nyújtani a saját lakóhelyükön történő étkezés biztosítására”.

A szociális ellátás fejlesztése keretében figyelembe kell venni, hogy a szociális igazgatásról és a szociális ellátásról szóló 1993. III. törvény ez évi módosítása új ellátási kötelezettségeket állapított meg a helyi önkormányzatok számára. Azokon a településeken, ahol tízezernél több állandó lakos él – a már hagyományosan kialakult nappali ellátási formákon kívül – biztosítani kell:

- Utcai szociális munkát⁴, éjjeli menedékhelyet, nappali melegedőt,
- Idősek átmeneti elhelyezését szolgáló intézményt⁵.
- Házi segítségnyújtás kiegészítő szolgáltatásaként, vagy önállóan megszervezett szolgáltatási formában jelzőrendszeres házi segítségnyújtást⁶.

A feladatok tervezésénél a korábban kitűzött rászorultsági elvet érvényesítjük. Működtetjük a szociális ellátó rendszert. A szociális feladatok ellátásának kontrollja céljából - a szociális törvény szerint önkormányzati rendeletben - helyi „szociálpolitikai kerekasztalt” kell létrehozni, a szolgáltatás-tervezési koncepcióban meghatározott feladatok megvalósulásának, végrehajtásának folyamatos figyelemmel kísérésére.

---

⁴ Az utcai szociális munka keretében biztosítani kell az utcán tartózkodó hajléktalan személy helyzetének, életkörülményeinek figyelemmel kísérését, szükség esetén ellátásának kezdeményezését, illetve az ellátás biztosításához kapcsolódó intézkedés megtételét. Az utcai szociális munka megszervezhető önállóan, vagy családsegítő szolgálat, nappali melegedő, illetve gondozási központ keretein belül.

⁵ Az idősek gondozóházába azok az időskorúak, valamint azok a 18. életévüket betöltött beteg személyek vehetők fel, akik önmagukról betegségük miatt vagy más okból otthonukban időlegesen nem képesek gondoskodni.

⁶ A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló időskorú, valamint fogyatékos személyek részére nyújtott ellátás. Segítségével fenntarthatók a biztonságos életvitel feltételei, krízishelyzetben lehetőséget nyújt az ellátást igénybevevő személynél történő gyors megjelenésre és segítségnyújtásra

Az új ellátási formák bevezetéséről, a feltételek megteremtéséről és időbeli ütemezéséről önkormányzati koncepció kialakítása szükséges, annak érdekében, hogy a fejlesztések kérdésében előrelépés történjen.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény alapvető szabályokat állapít meg a helyi önkormányzatok számára, hogy meghatározott ellátásokkal és intézkedésekkel, segítséget nyújtsanak a gyermekek törvényben foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítéséhez, a szülői köteleességek teljesítéséhez, illetve gondoskodjanak a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzéséről és megszüntetéséről, a hiányzó szülői gondoskodás pótlásáról.

A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekjóléti szakellátások és hatósági intézkedések biztosítják

Pomázon a gyermekvédelem rendszere kialakult. A Gyámügyi Hivatal 2013-ban a Járási Kormányhivatalhoz került. A Gyermekjóléti Szolgálat tevékenységével, intézményi keretek között nyújtott napközbeni ellátásokkal, oktatási intézményekben működő gyermek- és ifjúságvédelmi felelősökkel, valamint pénzbeli ellátások nyújtásával az Önkormányzat eleget tesz a törvényi előírásoknak.

Továbbra is biztosítanunk kell a helyi rendeletben és a jogszabályban előírt támogatási formákat, és fenntartjuk a társadalmi szervezetekkel, illetve magánszemélyekkel kötött együttműködési megállapodásokat. Fokozott figyelmet fordítunk a családon belüli bántalmazás megelőzésére, felderítésére és megszüntetésére, a gyermekvédelem rendszerét képező intézmények, társadalmi szervezetek, egyházak és állampolgárok felelősségteljes együttműködésével.

Tervezzük a Védőnői Szolgálat épületének felújítását és a szolgálat feladatainak segítségét. Biztosítjuk a babakelengye programot, hogy minden pomázi újszülöttet méltó módon tudjunk fogadni. A ciklus alatt szeretnénk megvalósítani az egy gyerek egy fa programot¹²⁷.

Igazgatási intézmények

A Polgármesteri Hivatal – mint az önkormányzat működésével, az államigazgatási ügyek döntésre való előkészítésével és végrehajtásával kapcsolatos feladatokat ellátó. Az abban foglalt helyzetértékelésre, valamint a korszerűsítési követelményekre tekintettel, a feladatok meghatározásánál legalább az alábbiakat kell figyelembe venni:

1. Folyamatban van a közigazgatási rendszer korszerűsítése, modernizációja, amely a feladatok változása mellett jelentős szakmai kihívást is jelent, és erre való felkészülést igényel;
2. Az informatikai eszközök és egyéb felszerelések, szoftverek jelentős mértékben elhasználódtak, azok folyamatos fejlesztése szükséges.
3. A városháza épület alapterülete, belső körülményei nem biztosítják a szükséges, és kulturált ügyintézés és ügyfélfogadást.

A helyi közigazgatás egyéb feladatai

Megoldást kell keresnünk az **elhelyezési gondokra**, alapvetően a városháza földszinti részének visszaszerzésével lehetne orvosolni a krónikusnak mondható helyiség hiányt, ahova az ügyfélszolgálat mellett a közigazgatási osztályt is be lehetne költöztetni. Az okmányirodát átköltöztetnénk valamelyik másik épületbe.

Jogsabályi kötelezés a városháza közlekedési szempontból történő akadálymentesítése, melyre kiviteli tervdokumentáció és megvalósítási koncepció készült. A Fogyatékosok Esélye Közalapítvány kiírására benyújtott támogatás az I. ütem megvalósítását tette lehetővé. Azóta nem történt semmi. Ezáltal az akadálymentes bejutás és a földszinti okmányirodába és az ügyfélforgalom belső mozgásának feltétele biztosítható. Az épület felső szintjeinek akadálymentesítése egy további ütemben valósulhat meg, a szükséges források rendelkezésre állása esetén¹²⁸.

Az orvosi rendelő–városháza közelsége miatt jelentős a járműforgalom és parkolási igény. A parkolási gondok enyhítésére lehetőséget teremthet az adócsoport épülete melletti terület teljes parkolási célú felhasználása¹²⁹.

A **feladatellátás terén** törekedni kell a minőségi munkavégzésre. Ennek egyik feltétele a munkatársak továbbtanulása és továbbképzése. Az iskolarendszerű képzéseknél támogatjuk a munkakör ellátásához szükséges magasabb szintű képesítés megszerzését, a továbbképzéseket követelményként állítjuk a munkatársak elé. Törekedni kell a könyvvizsgálói, a belső és külső vizsgálatok által feltárt hibák/hiányosságok mielőbbi megszüntetésére, jövőbeni megismétlődésének elkerülésére.

A Pomázi Rendőrőrs személyi, anyagi és technikai feltételei – véleményünk szerint - nem biztosítottak, feladataikat nem tudják az állampolgárok elvárásainak megfelelően ellátni.

A feladatok térségi megoldására korábban tett javaslat:

1. A Belügyminiszter hozzon létre a Szentendrei Rendőrkapitányság alárendeltségében közbiztonsági, közlekedési, bűnüldözői alegységekkel működő rendőrőrsöt 40 fő hivatásos és 5 fő közalkalmazottal.
2. Az őrsön belül hozzon létre legalább öt főből álló KMB irodát, mely szerv feladata kizárólag a pomázi lakosság ügyei vitelére hivatott.
3. A személyi állomány elhelyezésére, illetve a szolgálati lakások biztosítására a Belügyminisztérium, a Pest Megyei Rendőr-főkapitányság, a Pest Megyei Közgyűlés, a Kincstár és az érdekelt önkormányzati vezetők folytassanak tárgyalásokat.
4. A szolgálati gépjárműparkot új, kizárólag nehéz terepek járására alkalmas járművekkel kell ellátni.
5. Az informatikai és híradási rendszereknél biztosítani kell az országos nyilvántartások adatbázisaihoz való közvetlen hozzáférés lehetőségét.

A fenti program támogatása mellett, folytatni kell a helyi rendőrség megerősítésére hozott konkrét lépéseket. Az új rendőrőrs és a rendőrlakások biztosításával a közbiztonság jelentős javulását vártuk.

Ezzel szemben az önkormányzat megépítette és átadta a Pest Megyei Rendőr-főkapitányságnak az új rendőrőrsöt, de az állomány feltöltése nem történt meg, a rendőrségi működési rendszer

átszervezése miatt az épületet kihasználatlannak ítéljük. Az önkormányzat által biztosított ingatlan, amelyen rendőrlakások, szolgálati lakások épültek volna, a korábbi önkormányzat értékesítette, így a rendőrség tervezett II. üteme megvalósíthatatlanná vált.

Az épületből egy 30 m² területű helyiség leválasztásra került, ide lettek bekötve a térfigyelő kamerák, de a kamerák folyamatos figyelése és esemény szerinti intézkedés-kezdemenyezés nem lett megszervezve, ez az új testület Közbiztonsági Bizottságának a feladata lesz.

Az önkormányzat saját bevételeiből egy rendőr szentendrei albérletét fizeti, valamint a Luppa V. u. 10. alatti épületben rendőr szolgálati lakásokat alakított ki. Kijelenthető, hogy az alacsony bérezés miatt a rendőri jelenlét csak a lakhatás megoldásával együtt biztosítható. Ennek rendszerét felül kell vizsgálni, ki kell dolgozni.¹³⁰

A rendőrség mellett a Polgárőrség hivatott a város közbiztonságának javítására. Az új önkormányzat a közbiztonság javításának prioritást biztosít (főleg az utóbbi időben érezhető drogterjedés miatt) ezért Városőrség létrehozását hirdettük meg a kampány alatt. A Városőrség a közterület-felügyeletből, a rendészetből és a polgárőrségből és (részben) a tűzoltóság ügyeletéből integrált szervezet. A Városőrségbe a polgárőrség csatlakozási szándéka nem egyértelmű.

A Polgárőrség a Polgármesteri Hivatal melletti faházban értékes hivatali területet foglal el, ezért a Polgárőrség funkcionális elhelyezésének keressük a lehetőségét¹³¹. A polgárőrség szervezeti státusza egyesület, így a civil szervezetek közé sorolandó, de a civil szervezet között a közbiztonságban betöltött szerepe miatt kiemelten támogatandó. A korszerűtlen együttműködési megállapodás újrakötése és a finanszírozási rendszerének stabilizációjára van szükség, a jelenlegi egyedi támogatási szerződések helyett¹³².

A Pomázi Önkormányzati Tűzoltóság szervezeti jellege szerint köztisztület, azaz önkormányzattal rendelkező atipikus közigazgatási szerv. A tűzvédelem 2012-es átszervezése óta a szervezetnek nincs hatásköre, amit célszerű rendezni. Az épülete, szervezete és technikai feltételei korszerűek, funkciójának megfelelő. Kistérségi feladatellátási szerepkörét és önkormányzati jellegüket tovább kell erősíteni. Körzeti feladatellátásuk révén tűzoltóink jelentős mértékben hozzájárulnak Pomáz kistérségi szerepkörének erősítéséhez és a szervezet egy városüzemeltetési szervezet keretét, vagy létszámát képezheti.

Városüzemeltetés

A városüzemeltetési feladatokat részben a Polgármesteri Hivatal, részben az Önkormányzat közalkalmazottai, részben különböző vállalkozók látják el, versenyeztetés vagy közbeszerzési eljárás alapján kötött szerződések keretében, a Városfejlesztési Osztály koordinálásával. A következő öt évben kiemelt cél, hogy az önkormányzat minél több városüzemeltetési feladatot saját maga, vagy saját szervezetével lásson el minél jobban gépesített városüzemeltetési nonprofit kft létrehozásával. (közterület-gondozás, játszóterek és parkok karbantartása, hulladékgyűjtő edények ürtése, kisebb közterületen végzett javítási munkálatok elvégzésével). Ennek érdekében kiemelt cél a Városgondnokság létrehozása.

Fontos feladat a város normális napi életének folyamatos biztosítása – minden évszakban. A lehető leggazdaságosabb, költségkímélő megoldásokat kell megtalálni, rendszereket érdemes

összekapcsolni a funkciók ellátására. A városüzemeltetéssel kapcsolatos szerződésekből foglaltak teljesülésének folyamatos figyelemmel kísérése a Polgármesteri Hivatal részéről – különös tekintettel a szolgáltatás minőségére.

1) A városüzemeltetési feladatok ellátásának tervezett módja:

a) A Városgondnokság ill. a Polgármesteri Hivatal, Önkormányzat más egységei által ellátandó feladatok:

	Feladat	
1.	Fák karbantartása, gallyazás, kivágása	tűzoltóság
2.	Buszmegállók takarítása, téli csúszásmentesítése	közterület-fenntartó csoport
3.	Járdák takarítása	közterület-fenntartó csoport
4.	Játszóterek üzemeltetése, karbantartása	település gondnok
5.	Közterületi szemetesek rendszeres ürítése	közterület-fenntartó csoport
6.	Játszótér wc takarítása	megbízott takarító
7.	csapadékvíz elvezető árkok tisztítása	település gondnok
8.	csapadékvíz elvezető átvezetők tisztítása	tűzoltóság
9.	Közterületek takarítása	közterület-fenntartó csoport
10.	Közterületen tartott rendezvények előtti és utáni takarítás	közterület-fenntartó csoport
11.	Köztisztasági feladatok ellátása	közterület-fenntartó csoport
12.	Lakossági bejelentések fogadása	ügyfélszolgálat
13.	Önkormányzati bérlakások kezelése	épületgondnok
14.	Parlagfű irtás	közterület-fenntartó csoport
15.	Polgármesteri hivatal épületeinek parkosítása	épületgondnok
16.	Polgármesteri hivatal, orvosi rendelők, védőnői szolgálat épületeinek karbantartása, gondnoki feladatok	épületgondnok
17.	Zászlózási feladatok	tűzoltóság
18.	Közvilágítási hibabejelentés intézése	tűzoltóság
19.	Patakmeder karbantartása	tűzoltóság
20.	Hidak karbantartása	tűzoltóság
21.	Korlátok festése	közterület-fenntartó csoport

b) Versenyeztetés alapján kötött szolgáltatói szerződések keretében ellátandó feladatok:

	Feladat
1.	Állategészségügyi feladatok
2.	Földutak karbantartása
3.	Gyepmesteri szolgálat
4.	Illegális szemétkukák felszámolása
5.	Járdák hibaelhárítása
6.	Kommunális hulladékszállítás
7.	Növényvédelmi feladatok, köztéri fák, cserjék károsító hatása elleni védelem
8.	Parkgondozás
9.	Szennyvízelvezetés és kezelés

10.	Szilárd burkolatú utak karbantartása, kátyúzás
11.	Téli síkosságmentesítés
12.	Sótárolás, sózó ládák kihelyezése, feltöltése
13.	Zárt csapadékcsatornák tisztítása
14.	Főutca, oszlopok virágosítása
15.	Locsolás
16.	Vízvezető árkok karbantartása, tisztítása
17.	Biztonsági szerelvények, berendezések felülvizsgálatai
18.	Szakiipari munkák
19.	Útkaparási munkák
20.	Útpadka karbantartás
21.	Közétkeztetés
22.	KRESZ táblák kihelyezése

A feladatok bővítése és az a) és b) csoportok közötti átjárhatóságát biztosítani kell.

Közszolgáltatások

A közművek jelentős része nem az önkormányzat tulajdonában ill. kezelésében van (pl. ivóvíz, gáz, elektromos áram), így az önkormányzatnak sok esetben csak közvetett befolyása van a közszolgáltatások minőségére. A szolgáltatások ára is a legtöbb esetben törvényben szabályozott, tehát az önkormányzat hatáskörén kívül van. A fejleszteni kívánt területekre az önkormányzat csak javaslatot tesz a szolgáltató fele, illetve segíti a lakossági közműfejlesztési társulások megalakítását. A DMRV-től bekérjük a gördülő fejlesztési terveket, így a lakossági egyedi igényeket a DMRV-vel közösen orvosolni tudjuk¹³³.

A csapadékvíz-elvezető rendszer számottevő fejlesztése a készülőben lévő csapadékvíz-elvezetési koncepcióterv alapján történik. Elsődleges feladat a folyamatban lévő pályázat befejezése, ilyen a Dankó Pista utca környékének csapadékvíz elvezetése. Orvosolandó probléma több befejezett beruházás kijavítása: Pl. Mátyás király utca, Szegfű utca, Margitligeti út, Kökény utca, Goethe köz stb. Elindítjuk a természetes és elhanyagolt vízvezető rendszerek kitisztítását is. Pl. Rózsa utca. A közvilágítás hiányosságainak pótlása, a hálózat folyamatos fejlesztését tervezzük. Mindenek előtt a hiányzó lámpatestek felszerelésével, valamint eseti kisebb közvilágítás-fejlesztések a város különböző pontjain. Tervbe vesszük a város közvilágítási korszerűsítését, új, energiatakarékos, LED-es lámpatestek felszerelését, a közvilágítási hibabejelentést 0-24 órában hívható és jelezhető módon alakítjuk ki, a közvilágítást karbantartó vállalkozást kötelezzük a gyors hibajavításra, eredménytelenség esetén új közbeszerzési pályázatot írunk ki. Ahol végképp nem tudjuk megoldani a hálózati közvilágítás kiépítését, ott napelemes lámpatestek felszerelésével biztosítjuk a lakók komfortérzetét. Nagyobb közvilágítás kiépítését tervezünk végrehajtani az Alcsavica területen¹³⁴. A lakosság komfortérzetének javítása érdekében áttérünk a fővárosi közvilágítási be- és kikapcsolások rendszerére, ahol egy órával előbb és egy órával később kapcsol be, illetve ki a közvilágítás. Ehhez a transzformátorokban vezérlőcsereket kell a szolgáltatótól megrendelni¹³⁵.

Energiahatékonyság, napelem-park létesítése

Európai Uniósi nemzeti vállalással összhangban cél a megújuló energiaforrások részarányának növelése. Ehhez a célhoz Pomáz is hozzá kíván járulni, ennek érdekében Pomáz kiemelt célja az

energiahatékonyság fokozása, és a megújuló energiaforrások részarányának növelése. Az önkormányzat energiahatékonysági, energiatakarékosági téren közintézményei többségén, közte a művelődési ház és könyvtár épületén elvégezte a fejlesztéseket. A maradék intézményeknél a napelemek, napkollektorok kiépítését szorgalmazzuk. Az önkormányzat minden lehetőséget kihasznál, hogy külső forrást is bevonjon az épületei energiahatékonyságának növelésére. Cél, hogy megvalósuljanak további, a klímavédelmet és az energiahatékonyságot szolgáló fejlesztések, nőjön a megújuló energia felhasználásának súlya és aránya úgy a helyi gazdaságban, mint a település üzemeltetésben és a háztartásokban.

A rekultivált szeméttelap déli lejtője ideális helyet biztosít egy **napelem-park létesítéséhez**⁷³. A projekt megvalósításával cél, hogy az önkormányzat képes legyen villamos-energia felhasználásának jelentős részét saját maga előállítani a napenergia hasznosításával, így csökkentve az önkormányzati intézmények és a közvilágítás fenntartási költségeit. Közvetett célként megfogalmazható az a példamutatás, amit a környezetvédelmi érdekeket szem előtt tartó klímabarát településként mind a lakosság, mind a környező települések számára nyújtani tud Pomáz. Ilyen lehet egyebek mellett az elektromos autók köztéri töltőinek létesítése¹³⁶, amire pályázati forrás is igénybe vehető (azonban mérlegelni kell ezek „rentabilitását”, hiszen a pályázat csak a 8 órás töltési idejűt támogatja 100%-ban, ezt viszont közterületen valószínűleg kevesen vennék igénybe, míg a közterületi igényt kiszolgáló ún.gyorstöltők esetében a pályázat a költségeknek csak töredékét fedezi.)

A kommunális hulladékszállítás szolgáltatással elégedettek vagyunk, azonban rendezendő feladat a Duna-Vértes Hulladékgazdálkodási Társulás tagsági viszonyunk,¹³⁷ ugyanis nem ezzel a céggel végeztetjük a hulladékszállítást.

Az illegális szeméttelrakások csökkentése érdekében vadkamerák felszerelését és szigorú rendészeti fellépést vezetünk be. A veszélyeshulladék-gyűjtés rendszeressé tétele révén, együttműködünk a környezetvédelem területén munkálkodó helyi civil szervezetekkel, intézményekkel.

A téli hóeltakarítás és síkosságmentesítés magas színvonalú biztosítása a főbb gyalogos és kerékpárúton az új, erre a feladatra alkalmas traktor¹³⁸ beállításával oldjuk meg. Az autós útvonalokon a hókotrást és a síkosság mentesítést saját eszközökkel tervezzük megoldani¹³⁹. A meredek útvonalak mellé korszerű, zárt szóróládákat helyezünk ki¹⁴⁰.

Alapelvnek tekintjük, a minél alacsonyabb áron, minél magasabb színvonalú szolgáltatás biztosítását ill. megszervezése a polgárok számára. (Amennyire a hatósági árak és a hatályos jogszabályok lehetővé teszik.). Aki idáig eljut az olvasásba, jelentkezhethet egy italért. Minden lehetséges eszközzel képviselnünk kell a város polgárainak érdekeit a közszolgáltatók irányában.

Pomáz a biztonságos város programja

Napi munkakapcsolatot alakítunk ki a rendőrséggel, tűzoltósággal, polgárőrséggel, megszervezzük a városrendészetet. Mindezt Csobánkával közösen önkormányzati társulásként kívánjuk működtetni. Bármikor hívható, helyi közbiztonsági ügyeletet szervezünk², felkészülünk a klímaváltozás következményeire, az ár- és belvízvédelemre¹¹⁵.

Éjjel-nappal elérhető központi ügyelet fog segítséget nyújtani a lakosságnak a csőtöréstől, a kiégett közvilágításig, a pihenést, nyugalmat zavaró tevékenység megfékezéséig² (utcai árusok, hangoskodók, füstölők stb.)

Meteorológiai viharjelzőt telepítünk¹¹⁵ állandó felügyelettel, átszervezzük és működőképessé tesszük a belvízvédelmet és a helyi polgári védelmi feladatok ellátását¹⁴¹.

Összehangoljuk a beavatkozó szervek tevékenységét, szorgalmazzuk a távfelügyeleti rendszerek elterjedését.

Pomáz az élhető város programja

Megoldást találunk közlekedési gondjainkra. Tárgyalásokat kezdeményezünk a Magyar Közúttal, a NIF Zrt-vel, a MÁV-HÉV Zrt-vel és a BKK-val¹⁴². Pomázon a legnagyobb közlekedési dugó képződése az miatt van, hogy Pomáznak a 11-es út irányába csak egy használható kijárata van, az 1112-es főút, amelyet a HÉV-vonal szintbeli kereszteződése lassít. Csúcsidőben a HÉV-szerelvények 7 percenként járnak, amelyet tovább terveznek sűríteni. Ez a közlekedés további ellehetetlenülését jelenti. Szorgalmazzuk a:

- Budakalászi fél elkerülő út megépítését, amennyiben Pomáz megfelelő kompenzálását kaphat a forgalomnövekedésért,
- 11-es bővítését
- Ipartelepi csomópont, körforgalom kialakítását
- a Hősök terei körforgalom bővítését
- új 1112-es út nyomvonalának kiépítését

Visszaadjuk a Dera-patakot a pomáziaknak, rendszeres karbantartással, a vízfolyások megóvásával, tanösvények kialakításával közkinccsé tesszük vízfolyásainkat. Ehhez a Dera patakot járhatóvá, megközelíthetővé kell tenni¹⁴³, megkezdjük a patak értékeinek a feltárását¹⁴⁴.

Megkérdezzük a lakosságot (akár helyi népszavazással)¹⁴⁵ arról, hogy hogyan védekezzünk a növekvő forgalom ellen, akarunk-e további lakótelepeket, miközben bőrünkön érezzük a túlnépesedés következményeit, miközben egyes területek (szakorvosi ellátás, kereskedelem, vendéglátás, szolgáltatások) csak alig, vagy egyáltalán nem ellátottak, *megoldatlan a közösségi közlekedés*.

Közösségi közlekedés megoldása az új képviselőtestület fontos feladata. Egyrészt a Rákóczi úton a Klisovác utcáig szükséges szállítani a lakótelep irányába igyekvőket, másrészt új viszonylatokat is be kell vezetni (Pl. Orlovác, Meselia és Majdánpola lakóterületei)⁵¹.

Szabályozzuk, hogy mikor lehet és mikor nem lehet a lakókat, szomszédokat zavaró, vagy hangosanbeszélős hálalói tevékenységet folytatni¹⁴⁶.

Tehermentesítő út:

Elsődleges cél a várost átszelő, II. rendű főúthoz csatlakozó útról az átmenő forgalom elterelése, a zaj- és levegőszennyezés, valamint a fokozott balesetveszély megszüntetése. Az egyre súlyosbodó környezeti probléma megoldása csak a fővárost elkerülő M0 körgyűrű nyugati szektorának megépítésétől, valamint az M10 és M 100 főútvonalak megépítésétől és ahhoz csatlakozó elkerülő úttól várható.

A forgalom várható növekedéséből eredő problémák megbízható kivédésének igényével már 1992-ben felléptek az elkerülő út által érintett települések. 2002-ben az „Átmeneti zóna” települései (Szentendre, Budakalász, Pomáz) ismertették egymással fejlesztési koncepcióikat és megállapodtak, hogy szerkezeti terveikben az egyeztetett úthálózatot tervezik és fogadják el. Álláspontjukat kistérségi értekezlet keretében ismertették a minisztérium és a közútkezelő képviselőivel. Állást foglaltak a térség közlekedési helyzetének komplex kezeléséről, a Budakalász elkerülő út és a Szigetmonostori híd szükségességéről.

2003-ban hasonlóan jártak el a Szentendrei sziget települései, akik kistérségi ülésen figyelmeztették a beruházót a korábbi szakhatósági állásfoglalásokra és megállapodásokra.

A közelmúltban Budakalász-, Pomáz-, Szentendre- és Szigetmonostor Önkormányzatai megállapodás-tervezetet készítettek a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium felé, amelyben rögzítették az elkerülő út terület-felhasználási engedély kiadásának önkormányzatok által szabott feltételét. A tervezet településünk vonatkozásában többek között rögzíti, hogy Pomáz kizárólag azzal a feltétellel ad terület-felhasználási engedélyt, illetve járul hozzá a - 11-es út és az 1108 számú út össze-kötése révén kialakítandó - Budakalászt elkerülő út megépítéséhez, amennyiben azzal egyidőben és azonos módon megépül - az erről az útról az 1112-es úthoz kapcsolódó - Pomázt elkerülő út, az országos és pomázi szerkezeti tervben meghatározott és elfogadott, kizárólag pomázi területeket érintő nyomvonalon. A NIF Zrt megvizsgálta a Pomázt délről elkerülő út kivitelezhetőségét, amely a Környezetvédelmi Hatóságtól, valamint bíróságoktól egyértelműen elutasítást kapott, miszerint itt nem adható ki engedély útépítésre.

Csomópontok kiépítése: Amennyiben a felelős minisztérium nem támogatja az önkormányzatok (lakossággal egyeztetett, szakértői vélemények figyelembevételével készített és elfogadott) település-szerkezeti tervei szerint az elkerülő út megépítését, vagy annak megépítésére belátható időn belül nem kerül sor, Pomáznak élnie kell a forgalomlassítás lehetséges eszközeivel. Forgalomlassítás elsősorban további gyalogos forgalomirányító lámpák kiépítésével érhető el.

Kezdeményezni kell a Huszár utca, illetve a Beniczky utca – Kossuth Lajos utca egy részének (Hunyadi u.- Hősök tere által határolt szakasz) egyirányúsítását is. A forgalom megosztásával csökkenthető a településközpont kritikus szakaszának környezeti terhelése.

Új és meglévő utak, járdák, kapcsolódó közterületek: A fejlesztendő lakó- és gazdasági területek feltáró útjainak kiépítését - a fejlesztési ütemek sorrendjében - az önkormányzatnak kell megoldania. Ebben a tekintetben is jelentős szereppel bír a Budakalász-Pomáz elkerülő út, amelynek nyomvonala a Szentendre-Majdán közötti területet teljes körűen feltárja. A belső úthálózatok a terület-fejlesztések keretében befektető (vagy egyéb tulajdonos) beruházásában valósulnak meg. Az önkormányzati törzsvagyron részét képező belterületi utak fenntartása, felújítása az önkormányzat kötelező feladatát képezi.

Pomáz leromlott állapotú és hiányos közlekedési infrastruktúrájának korszerűsítését, teljes körű kiépítését csak egy folyamatos és céltudatos fejlesztési-, felújítási tevékenység eredményezheti. Ennek érdekében kiemelten kell kezelni a lakóterületi burkolt utak arányának növelését, a járdahálózat továbbépítését.

Nagyobb hangsúlyt kell fektetni az utak- és járdák felújítására, az időszerű felújítások mellett az elmaradt felújítások – esetenként korszerűsítéssel együtt járó - ütemezésére. Utóbbira csak a már

összközművel ellátott településrészekben kerülhet sor. A munkálatok szervezése során törekedni kell több csatlakozó utca, vagy nagyobb összefüggő településrész útjainak egyidejű fejlesztésére.

A földutak és részlegesen kiépített utak korszerűsítésének feltétele az érintett ingatlantulajdonosok anyagi hozzájárulása, valamint pályázati támogatás biztosítása. Az éves költségvetésekben gondoskodni kell az útépitési és útkorszerűsítési tervek fedezetéről, és a mindenkorai pénzügyi lehetőség függvényében fejlesztési célú útkeret tervezéséről, a pályázati és lakossági források szükség szerinti kiegészítésére.

A magyar közlekedéspolitikai meghatározza a közlekedési rendszer fejlesztésének fő irányok szerinti prioritásait. Pomáz számára az alábbi kapcsolódási pontokon nyílik lehetőség a helyi közlekedési infrastruktúra fejlesztésére:

- A regionális és települési, valamint a hálózati jelentőségű egyes önkormányzati külterületi utak korszerűsítésére a *területfejlesztési célok megvalósításának előmozdítása érdekében.*
- A balesetveszélyes útszakaszok és csomópontok átépítésére, a lakóhelyi- és kiszolgáló utak hálózatának fejlesztésére, a kerékpárút hálózat bővítésére, *az életminőség javítása, az egészség megőrzése, a közlekedésbiztonság növelése, a környezet védelme stratégiai cél elérését szolgáló feladatok keretében.* (A magyar közlekedéspolitikai 2015-ig tervezte a szilárd burkolattal részben kiépített belterületi önkormányzati közutak 100 százalékos kiépítettségét.)
- A „Pomáz Városközpontjának rehabilitációja és funkcióerősítése” projekt részeként szerepel a mintegy másfél kilométer hosszú főútca (Kossuth Lajos utca és Beniczky utca) teljes burkolatcseréje, figyelembe véve a Hunyadi utcai kereszteződést, a főútca póluspontjaként a Hősök terét és Piac teret, a Huszár utcát és Huszár utcai hidat is egy leágazással. A tervezett 9000 m² burkolatcsere 281,3 MFt-tal, a leágazó út 32,5 MFt-tal szerepel a projekt költségvetésében.

Utak, közterületek jogi- és fizikai rendezése A 2002 szeptemberében elfogadott új rendezési terv telekalakítási-, beépítési- és egyéb tilalmakat tartalmaz. A végrehajtással és tilalmakkal kapcsolatban az önkormányzatnak kártérítési kötelezettsége van, pénzügyi vonzata azonban még nagyságrendileg sem ismert. Ezen tilalmakat felül kell vizsgálni

A tilalmak három éven túli fenntartása esetén a negyedik évben – Pomáz esetében 2006-ban – gondoskodni kell a végrehajtásról. Az önkormányzat kártérítési kötelezettségének csak folyamatos végrehajtás mellett tud megfelelni, minimum évi 15-20 MFt költségvetési előirányzat biztosításával. Célszerű a végrehajtást megkezdeni, elsősorban azokon az út- és közterületeken, melyeket a korábbi rendezési terv már megfogalmazott, és az új rendezési terv változatlan formában fenntartott. Ezzel párhuzamosan az 1111-es út melletti járda jogi rendezése¹⁴⁷ sem tűr halasztást, jelenleg a közút része, tulajdoni lappal nem rendelkezünk, így nem pályáztatható.

Pomáz útjai és közterületei több vonatkozásban nem felelnek meg a térképi, illetve tulajdoni állapotoknak. Az elmúlt években – alapvetően a közműfejlesztések által érintett településrészekben – megtörtént az utak - rendezési terv és térképi állapotnak megfelelő - rendezése. A következő időszak közterületeket érintő beruházásai-, valamint az építési engedélyezési eljárások során hasonló gyakorlatot kell követni, és törekedni a kapcsolódó közterületek rendezésére. Levéllel kell fordulni a Lechner Tudásközponthoz, valamint a felügyeletet ellátó minisztériumhoz az alaptérképek rendezése miatt¹⁴⁸.

Az önkormányzat nagyon régóta -1993-óta - tervezi a **Dera-patak menti kerékpár- és turistaút** megépítését, melynek tervdokumentációja már 1994-ben elkészült. A megvalósításban előrelépés nem történt, mivel a kerékpárút tervezett nyomvonalát képező patakmenti területek rendezése még nem fejeződött be. Ezt felül kell vizsgálni¹⁴⁹. Ezzel párhuzamosan új tervek készültek, amely a belső kerékpárutat kerékpár nyomon, illetve kerékpár sávban meglévő utcákban vezeti. Idei költségvetésünkben a belső kerékpárút Beniczky utcáig történő kiépítése szerepel⁵⁵.

A vízrendezés egyik megoldandó feladata a **Dera patak mederrendezése**. A patakparton 4 m széles védősávot kell kialakítani a mederkezelés érdekében. A vonatkozó rendeletalkotás függvénye, hogyan és milyen ütemezésben kerül kialakításra a védősáv, a végrehajtáshoz milyen anyagi feltételeket kell biztosítani.

A Dera patak meder- és partszakasz rendezéséhez fel kell használni a pályázati lehetőségeket (Környezetvédelmi Alap Célelőirányzat, Agrártámogatás, megyei támogatás) amely egyben feltétele is a feladat végrehajtásának.

A városközpont rehabilitációja: Pomáz polgárainak életminőség javítása, a vonzó települési arculat, az építészeti értékek és kulturális örökség megőrzése, nem utolsósorban Pomáz növekvő kistérségi potenciáljának erősítése megkívánja a település arculatának javítását, rehabilitációját, meglévő funkciók bővítését, új funkciók megjelenését. Pomáz nem titkolt hosszú távú célja, hogy a térség vizuális központjává váljon, hogy vonzó legyen a külföldi turisták és belföldi kirándulók számára is. Ehhez elengedhetetlen egy vonzó településközpont kialakítása.

A településközpont rehabilitációja az említetteken kívül jelentős regionális hatást fejtheti ki:

- növelheti a helyi turisztikai vonzerőt,
- fellendítheti a minőségi turizmust a térségben,
- hozzájárul a lakások, ezen keresztül a település értékének növeléséhez,
- elősegítheti a gazdaság fejlődését új munkalehetőségek biztosításával,
- a kivitelezés során lehetőség nyílik gazdasági szereplők bevonására is.

A város korábbi terveiben már szerepelt a főutca revitalizációja, a vonatkozó program kidolgozására benyújtott pályázatot a Közép Magyarországi Regionális Fejlesztési Tanács nem támogatta. A jelenlegi gazdasági ciklus talán legjelentősebb fejlesztése valósulhat meg a „Pomáz városközpontjának rehabilitációja és funkcióerősítése” projekt keretében a Kisvárosi fejlesztési programban.

A projekt célkitűzése a városközpont teljes rehabilitációja, amely a már említett teljes burkolatcserén kívül tervezi kandeláberek telepítését, a jelenlegi légvezetékek (elektromos- és telefonvezetékek) földkábelre történő cseréjét, az itt található 300 lakóház (ebből mintegy 150 régi parasztház) homlokzatának felújítását, növényzet és tárgyak telepítését. A fejlesztés becsült költsége 1.147.875 Eft, ebből útkorszerűsítés 281.250 Eft.

A program végrehajtásához gondoskodni kell a revitalizációra vonatkozó tervek megrendeléséről, építészeti-, valamint utcaszépítési szempontból a városkép megtervezéséről. A funkció meghatározásához szükséges a helyi piac⁴² szerepének megértése, versenytársak- és vásárlók ismerete; a beruházás fontos eleme az építészeti, és környezeti értékek védelme.

Az új rendezési terv előírja a helyi művi, településszerkezeti és utcaképvédelem elemeinek helyi értékvédelmi rendeletben való szerepeltetését.

A főutca program sikeres végrehajtásának kulcseleme lehet - jó programozás és menedzselés mellett

- a partnerség, a polgárok széles körű tájékoztatása, a vélemények megismerése, a társadalmi érdekek lehető legteljesebb mértékű érvényesülésének biztosítása. Emellett nem nélkülözheti a helybeliek támogatását, különböző helyi érdekeltségű csoportok segítő részvételét, vagyis a magán- és a közszféra szoros együttműködését. Elengedhetetlen a folyamat rendszeres monitoringja és értékelése.

Pomáz vonzó települési arculatának kialakításához szükséges a város egyik fogadópontjának, a **HÉV állomás környékének** átfogó fejlesztése. A most készülő szabályozási terv rendezetté teszi a meglévő funkciókat (kereskedelmi létesítmények, buszváró, benzinkút, stb.) és lehetővé teszi új fejlesztési területek kialakítását. A MÁV-BKK tervezi a teljes Szentendre-Békásmegyér közötti HÉV-szakasz teljes áttervezését¹⁵⁰ és revitalizációját.

Megoldást kell keresni a VOLÁN, MÁV- BKV és a Magyar Közút üzemeltetésében lévő területek, létesítmények, illetve felépítmények kérdésében. Tisztázni kell a tulajdonviszonyokat, a fenntartási és karbantartási kötelezettségeket¹⁵¹

A terület fejlesztése nem nélkülözheti sem a külső (országos, regionális, esetleg Uniós) források bevonását, sem a területen új funkciókat létrehozó, vagy meglévő kapacitásokat jelentősen bővítő fejlesztők/befektetők arányos hozzájárulását. A fejlesztés magvalósításánál, illetve prioritásoknál a külső forrásteremtést kell meghatározónak tekinteni. Fontos feladat a parkolási lehetőség bővítése, új P+R és B+R parkoló kialakítása.

Fontosnak tartjuk felszíni, szintbeli közút-vasút kereszteződés megszüntetését. A Szentendrei úti fénysorompós vasúti átjáró a térségben tervezett „tehermentesítő” úthálózati elemek figyelembe vételével, valamint a közeljövőben megépülő Budakalászi félelkerülő útszakasz forgalomszámlálási előrejelzések szerint is jelentősen növelni fogja Pomázon - a már most is elviselhetetlen mértékű- átmenő forgalmat. Ennek egyik pomázi főutakon jelentős torlódást okozó eleme a reggeli és délutáni csúcsforgalmi időszakokban sűrűn zárva tartott Szentendrei úti Hév-átjáró, (Több javaslat is készült korábban ennek a kikerülésére, a gépjárműforgalomnak külön szintű, a vasúti töltés alatti és a Dera-patak feletti átvezetésére.). A tervezett menetsűrítés a jelenlegi közút vasút csomópont átalakítása nélkül megbénítja az 1111-es - 1112-es út forgalmát.

A másik jelentős fejlesztés lehetne a távlati Pomáz, Ipari Park megállóhely szabályozási és fejlesztési környezethez illesztett helybiztosítása. A tervezett megálló közelében jelenleg nincsenek sem épületek, sem telkek, nincsenek a tervezett megálló megközelítését biztosító utak sem. Az adott környéken ipari terület kialakítása számos egyéb körülménytől is függ (pl. Szentendrét tehermentesítő út megvalósulása, tulajdonosi egyeztetések, stb.), de alkalmas lehet egy nagy P+R B+R kialakítására, az 1112-es út nyomvonalának módosítására, ezáltal a Szentendrei út, Pomáz Hősök tere csomópontjának, belső . útjainak forgalom csökkentésére.

Pomáz a gondoskodó város

Szakorvosi szolgáltatást is nyújtó egészségház megvalósítást célozzuk meg, várakozásmentes, korszerű alapellátást szervezünk. Tervezzük az egészségturizmus, gyógyturizmus beindítását. Támogatjuk a versenysportokat, és elindítjuk az amatőr sportolásra épülő „Egészséges Pomáz” akciót. Szociális boltot nyitunk¹⁵², fenntartjuk és kiszélesítjük a szociális ellátást, távfelügyelettel vigyázunk az idős, magányos lakótársainkra, bevonjuk őket a városi programokba, és segítünk hátrányos helyzetű polgártársainknak. Bevezetjük a *Pomáz kártyát*¹⁵³.

Pomázon a legnagyobb társadalmi probléma a szegregáció terjedése, a mélyszegénységben élők kilátástalan helyzete. Nincsenek kitörési pontok, kitörési lehetőségek. A komfort nélküli, fenntartási munkákat évtizedek óta nélkülöző házak közül sok a Fő utcánkon helyezkedik el, egy rendkívül értékes ingatlanon egy értéktelen épület, amely az egész főutcára rányomja a bélyegét. Hibás elgondolása volt az önkormányzatnak, hogy a főutcán megvásárolt épületekből szociális bérlakásokat alakítson ki. Bérlakásra szükség van, szociális bérlakásra is szükség van. Ezért programot készítünk elő fecskéházak, "puzzleHome" házak, esetleg konténer, vagy mobil házak építésére (telepítésére) a 2118/60, 2113/31, 2131/31 hrszú- területek jogi rendezése után¹⁵⁴.

A városba tovább kell keresni azokat az épületeket, ingatlanokat, amelyeket az önkormányzat meg tud vásárolni és a terület rendezése, fejlesztése után (mellett) értékesíteni tud. Elsősorban pomázi, másodsorban Pomázra hiányszakmát képviselő munkaerő ide kötésére biztosítsunk lakhatást¹⁵⁵.

A bérlakás állományunkat felül kell vizsgálni, a határozatlan idejű szerződéseket célszerű határozott idejű szerződésekre módosítani. A bérlakásokból befolyt lakbér egy meghatározott részét a lakások állagmegóvására kell fordítani¹⁵⁶.

A fiatal értelmiségiek illetve a kevésbé tehetős helyi fiatal pályakezdők, családok ellátására, lakókörülményeik megoldására/javítására el kell gondolkodni bérlakások építésén vagy meglévő, elhagyott helyi ingatlanok felvásárlását követően az önkormányzat ezek rendbetételét követően biztosítson kedvezményes lakhatást a fiatal, pályakezdő, jól képzett rétegek számára. Ehhez megfelelő alapot biztosít az az egyébként kedvezőtlen körülmény, hogy a városban több elhagyott ingatlan áll üresen. Cél ezek egy részéből szociális bérlakások kialakítása¹⁵⁶.

Pomáz a tiszta város

Gépesített karbantartó gondnokságot¹⁵⁷, főkertészt¹⁵⁸, parkosítást, fásítást és virágosítást¹⁵⁹ szervezünk. Intenzív fásítással és virágosítással lépünk fel a klímaváltozás ellen, meglévő fáinkról zöldleltárt veszünk fel¹⁶⁰, amely alapján az ütemezett gondozást is elvégezzük. Pomáz legyen zöldebb, legyen a fák, virágok és madarak városa, legyünk ember- és állatbarát város! Hozzásegítjük a Pomázi Állatmenhelyt, hogy az önkormányzattól bérelt területe rendeződjön, legyen közút kapcsolata¹⁶¹ és tudjon pályázni.

A természeti örökség és a környezeti értékek a nemzeti vagyon részei, amelyeknek megőrzése és védelme, minőségének javítása alapfeltétel az élővilág, az ember egészsége, életminősége szempontjából; e nélkül nem tartható fenn az emberi tevékenység és a természet közötti harmónia, elmulasztása veszélyezteti a jelen generációk egészségét, a jövő generációk létét és számos faj fennmaradását.

Ezért alkotta meg az Országgyűlés a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvényt, amely a következők szerint határozza meg a települési önkormányzatok környezetvédelmi feladatait:

Pomáz 2019-2024. évre szóló környezetvédelmi programja elkészült. Gondoskodni kell az abban foglalt feladatok végrehajtásáról, a végrehajtás feltételeinek biztosításáról.

A közterület-fenntartási feladatok keretében fokozott figyelmet kell fordítani a helyi rendeletben foglaltak érvényesítésére, indokolt esetben szankciók alkalmazására a közterület-felügyelet, rendészet, városőrség hatékony működtetése útján. Javítani kell a közterületeken keletkező hulladékok összegyűjtésének minőségét, részben esztétikus hulladékgyűjtők alkalmazásával, részben a kihelyezett hulladékgyűjtők számának növelésével¹⁶².

A városban megoldott a szervezett hulladékgyűjtés, e mellett működik a zöldhulladék és a szelektíven gyűjtött házhoz menő hulladék elszállítása.

Folyamatosan biztosítani kell az illegális hulladéklerakók megszüntetését, és a területek rekultivációját. A hulladéklerakókkal szemben szigorúan kell eljárni és példát statuálni¹⁶³.

A város környezetvédelmi feladatainak teljesítése nem nélkülözheti az érintettek bevonását. Építeni kell a helyi lakosság és civil szervezetek, intézmények aktív közreműködésére. Fel kellene újítani az iskolás gyermekek – korábban hagyományá fejlődött – városszépítő tevékenységét, civil- és magánszemélyek kezdeményezése a játszóterek fejlesztésében, utcák fásításában, a Majdán fennsík megtisztításában, parlagfű irtásban¹⁶⁴.

Segítséget fog jelenteni a 2020. július közepén érkező fülkés és szárzúzos traktor¹⁶⁵, mely a fenntartási munka hatékonyságát fogja növelni. Ezzel fogjuk végezni a főbb közlekedési utak mentén az útpadka és az árok - út felőli oldalának - kaszálást, valamint a járda- és útszelvénybe behajló fák, bokrok szükség szerinti gallyazását. De alkalmas lesz a járdák, kerékpár út síkosság-mentesítésére is.

Az önkormányzat hatáskörébe tartozó településüzemeltetési feladatok ellátásáról részben eseti, részben éves szerződések keretében - gondoskodunk.

A város központi részeinek takarítását közalkalmazottakkal látjuk el. Az új szervezeti struktúrában a polgármesteri hivatalnak és a városnak is lesz egy gondnoka, aki a kisebb javítási munkákat el tudja végezni¹⁶⁶.

A településüzemeltetési feladatok mennyiségi növekedése, az ellátás színvonalával szembeni fokozott követelmények szükségessé teszik egy városüzemeltetési közhasznú nonprofit gazdasági szervezet létrehozását¹⁶⁷, amely biztosítja a szervezett, szakmai irányítással történő feladatvégzést.

Pomáz az okos város

A jelenlegi ötletszerű fejlesztések helyett rangsorolt, ütemezett út, járda, közmű építés. Sokmillió, eldobható ál-tervdokumentációk helyett reális, átgondolt, a lakossággal egyeztetett fejlesztési koncepció kell rövid, közép, és hosszú távra. Ezért a meglévő terveinket át kell gondolni és gondozásukat a városstratégiai irodára kell bízni¹⁶⁸.

A közigazgatás mindenütt a világon az egyik legnagyobb információ-technológia felhasználó. Óriási jelentőségű a kellő időben szerzett, felhasznált és adott információ, mely átfogja a helyi közügyek minden területét, kiemelendő a lakosság helyi közszolgáltatásokkal való ellátása, a helyi közhatalom önkormányzati típusú helyi gyakorlása, valamint mindezek szervezett személyi és anyagi feltételeinek helyi megteremtése.

Az informatika alkalmazása a helyi közigazgatásban két ok miatt elkerülhetetlen. Egyrészt a korábbinál jóval hatékonyabb, eredményesebb, gyorsabb és pontosabb ügyintézés tesz lehetővé, ezért kötelessége minden helyi önkormányzatnak kihasználni az ebben rejlő lehetőségeket. Másrészt a környezet, a nagyobb rendszer, amelynek része az önkormányzati közigazgatás is, elvárja a kapcsolódást a központilag kialakított rendszerekhez, ezért a fejlesztés ezeken a területeken is halaszthatatlan.

Jelenleg az igazgatásra vonatkozó információk között kiemelten kell kezelni az államigazgatási hatósági információ-rendszert. Ez az egységes közigazgatás legpontosabban szabályozott tevékenysége, amelynek méréséhez jelentős politikai érdek is fűződik. Az igazgatást, amennyire lehet, az állampolgárokhoz legközelebb eső szintre kell telepíteni, valamint biztosítani kell a helyi

érdekű közügyek önálló és demokratikus intézését. (A települési önkormányzat információigényeit a feladataiból kiindulva célszerű megközelíteni. A települési önkormányzat feladat- és hatásköri jegyzékében több száz feladatot, funkciót találunk.)

A helyi önkormányzatok nemcsak szabályozó hatóságok, hanem jelentős szolgáltatás-szervezők is, ezért az önkormányzat munkájára kihat az is, hogy sok követelményt, elvárást, technikai standardot kell alkalmazni a társadalmi élet legkülönbözőbb területein, így az egészségügyi, a szociális szolgáltatásokban vagy éppen a közüzemi ellátásokban.

A közigazgatás ellátásának, a településfejlesztés-tervezés és tevékenység sikerét, de már a koncepcionális döntések meghozatalát is jelentős mértékben elősegítheti, hatékonyságát növelheti, ha a megfelelő információk naprakészen rendelkezésre állnak. Ebből adódóan az önkormányzati tevékenység kulcseleme az alapos elemzés során kialakított, a feladataikhoz illeszkedő, jól strukturált információs rendszer kiépítése. A szűkebben vett számítástechnikai támogatás mellett magában foglalja az információ-áramlással összefüggő szervezeti megoldásokat, a kommunikációs folyamatok rendszerbe szervezését, illetve az információk hagyományos hordozókon való megjelenítését is.

Összefoglalva, az elektronikus kormányzás (és önkormányzás) az Internet technológiák alkalmazása az állam által nyújtott szolgáltatások, tájékoztatás és ügyintézési lehetőség biztosítása területén. A lakosság és más szereplők által is tömegesen használható, hatékonyan működő megoldások kialakításáig a kormányzatnak számtalan részproblémát kell megoldani.

A helyi informatikai fejlesztési koncepciót az előzőekben felsorolt szabályozási kereteken belül, Pomáz kistérségi szerepkörének és feladatainak ismeretében célszerű elkészíteni.

Jelenleg a számítástechnika területén meghatározható legfontosabb feladatok:

- Az ügyintézők munkaállomásokkal történő teljes körű ellátása;
- A számítógéppark heterogenitásával szemben törekedni kell a munkaállomások egységesítésére;
- Az irodai alapszofverek tekintetében gondoskodni kell a folyamatos verziókövetésről, a hivatalon belül a kompatibilitási problémák megszüntetéséről egységes verziók alkalmazásával.
- A köztisztviselők információs ismereteinek fejlesztéséről (pl.: ECDL vizsga letétele, illetve alkalmazási feltételként való megkövetelése.)
- Készségvizúre kell fejleszteni az elektronikus dokumentumok hivatalon belüli cseréjének gyakorlatát;
- Aktualizálni kell az informatikai szabályzatot;
- Hordozható számítógépeket kell biztosítani a dolgozóknak lehetőleg kétmonitoros kialakítással;
- A dolgozókat készség szinten meg kell ismertetni az általuk használt programok kezelésével (ASP, KGR, EBR, EPER, TÖK, TTT stb)
- Támaszkodni kell a meglévő döntés előkészítő térinformatikai szoftverekre;
- Folyamatosan fejleszteni kell a számítástechnikai megoldásokat, az élők munkát minél jobban ki kell váltani számítógépekkel (beléptető rendszer, menza kártya, elektromos számlázások, stb.) minél inkább a papírmentes ügyintézés irányába kell haladnunk.

A már alig használható kis teljesítményű nyomtató és másológépek helyett nagy teljesítményű

irodagép került beszerzésre, ezáltal kiváltva a másológépeket és a nyomtatók egy részét; ezen kívül lehetőséget nyújt a bejövő iratok iktatására és elektronikus úton az ügyintézőkhöz történő eljuttatásra, az ügyintézés nyomon követésére. Gyakorlatilag megteremtette a belső eljárásokban a hatékony, gyors, biztonságos elektronikus kommunikáció feltételét.

Pomáz területén kiépítettünk több, ingyenes wifi-t biztosító pontot, ilyen az városháza előtti park, orvosi rendelő, művelődési ház, HÉV-állomás és buszpályaudvar¹⁶⁹.

Pomáz az erős város

Felfuttatjuk a helyi vállalkozásokat, kereskedelmet, vendéglátást, szolgáltatásokat, a helyi termelői piacot. Az ingatlanvagyon kiárusítását beszüntetjük. A még meglévő önkormányzati vagyon megőrzésére, hasznosítására, gyarapítására intézkedéseket teszünk.

A lehetséges fejlesztési lépések között mindig azoknak a megoldásoknak kell prioritást kapniuk, amelyek hozzájárulnak közvetlenül vagy közvetett módon Pomáz élhetőségének fokozásához, a helyi életminőség jobbításához. A lakosság, azon belül is különösen a fiatal korosztály érezze, hogy lehet és érdemes Pomázon élni, boldogulni hosszú távon is.

A lakosság jobb ellátása érdekében mindenképpen figyelmet kell fordítani a szociális, egészségügyi, oktatási-nevelési, kulturális, sport és nem utolsósorban az igazgatási szolgáltatások, ellátórendszerek színvonalának fenntartható növelésére. Minden korosztály számára fontos tényező, hogy lakóhelyén a szabadidejét hasznosan tudja eltölteni: sportolhasson, kikapcsolódhasson, szórakozhasson, kulturális rendezvények legyenek, művelődhessen, pihenhessen. Ezek feltételeit fokozatosan javítani, bővíteni szükséges. Támogatni kell, hogy erőteljes civil élet folyjék Pomázon. A civilek nagymértékben járuljanak hozzá a lakóközösség összefogásához, a település vezetése és a lakosság kapcsolatának erősítéséhez, egymás elfogadásához, megértéséhez, a nemzetiségek hagyományörzéséhez és a tősgyökeres helyi lakosok és az új beköltözők közti esetenkénti konfliktusok elsimításához. A közösségfejlesztés egyik lehetséges sikerkritériuma ez lehet.

Alapvető feladat a település minden korosztálya számára a neki megfelelő, életkori sajátosságokat figyelembe vevő közösségi terek létesítése a városban. A város fiataljai számára olyan szórakozási, szabadidős tevékenységek lehetőségét kell biztosítani Pomázon, ami itt tartja őket, és nem Budapestre vagy Szentendrére járnak el. Ehhez egyrészt gazdag programlehetőségek, másrészt vonzó helyszínek létrehozása szükséges, olyan helyszíneké, amit magukénak érez ez a korosztály.

A játszóterek-játékterek szükségessége vitathatatlan. Közösségformáló hatásuk minden kétséget kizáróan alátámasztható. Kihasználandó fejlesztési potenciál az un. Guszti kert és a Huszár utca végén lévő patakkanyarulat fejlesztése, grund kialakítása¹⁷⁰. Az elmúlt években a köztéri játszóterek építése, felújítása, valamint egyes iskolai és óvodai játszóeszközök cseréje, megújítása megtörtént, továbbá - gondolva az idősebb korosztályokra is - 5 db felnőtt fitness park is elkészült. Ettől a lakosság egészségügyi, fizikai állapotának javulásán túl remélhető, hogy a fiatal felnőtt korosztály is megfelelő szabadidős elfoglaltságot talál, ezzel is megkímélve a kisebbeknek szánt játszótéri eszközöket. Így bővíthet a településen mindenki számára a helyi tornatermek és sportpálya igénybevételével eddig biztosított sportolási lehetőség.

A volt zártkertek településrészbe sok fiatal pár illetve család költözött az elmúlt években. Ez a része Pomáznak még nincs bekapcsolva az ivóvíz-, a közcsatorna-, illetve a gázhálózatba, a csapadékvíz elvezetés sincs megoldva, és más szempontból is némileg elszigetelt helyzetű. Egyre erősödő lakossági nyomás érződik, hogy ezek a területek váljanak lakóövezetté. Ugyanakkor ennek legminimálisabb szakmai, műszaki követelményei sem állnak fenn: nincsenek megfelelő szélességű közterületek, nincsenek közművek, rendezetlenek a telekstruktúrák, az intézményhálózat sem bírja el a lakosság szám növekedését. Ennek a nyomásnak a következő években várhatóan nagyon nehezen fog tudni ellenállni a város. Ugyanakkor tény, hogy a zártkertek a jelen állapotban sem maradhatnak. Távlati cél ezt a településrészt is bekapcsolni a vérkeringésbe társadalmi, közösségi téren mindenképpen, műszaki, infrastrukturális értelemben pedig a város anyagi teherbíró képessége függvényében. A területek tömeges beépítése azonban mindenképpen elkerülendő. A volt zártkertes településrész – elsősorban az infrastruktúra fejlesztések tekintetében – egy kiváló terep lehet kísérleti mintahelyszínek, mintaterületek kialakítására. Olyan fejlesztési megoldások, gyakorlatok kipróbálására (pl. vízönellátó rendszer, házi közműpótló berendezések, stb. kipróbálása), amelyek által a településrész mind környezeti, mind gazdasági szempontból fenntarthatóbbá válhat (nagy ellátórendszerektől való függetlenség, víz- és energiatakarékos megoldások). Az egyes kísérleti projektek sikere esetén, az alkalmazott megoldás, jó gyakorlat kiterjeszhető a település többi részére is¹⁷¹.

Pomáz az átlátható város

Korrekt tájékoztatást, átlátható gazdálkodást, mindenki számára áttekinthető közpénzköltést vezetünk be. A közösségi költségvetés megteremtésével a lakosság pontos képet kaphat arról, hogy mire fordítódik az adója¹⁷². Másrészt a közösségi tervezés során a lakosság tudja felállítani a fontossági sorrendeket a fejlesztésekhez.

Pomáz a fiatalos város

Nincs életterük a fiataloknak (az idősebbeknek sem sok), több közparkot, játszóteret, grundot¹⁷⁰, sportpályákat tervezünk. A fiatalok a jövőnk és nemzetünk záloga. Bevonjuk őket a helyi közéletbe, ifjúsági képviselő és ifjúsági polgármester-választást tartunk. Megoldást keresünk a pomázi fiatalok lakáshoz jutására, a családalapítás elősegítésére.

Ifjúságpolitika

- Támogatjuk a Gyermekek- és Ifjúsági Önkormányzat létrehozását .
- Meg kell alkotni az Ifjúságpolitikai Koncepciót.
- Biztosítjuk a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíj pályázathoz szükséges pénzeszközöket, amennyiben lehetőség nyílik rá, bővítjük a felsőfokú tanulmányokat folytatók támogatását.
- Igény szerint, lehetőségekhez mérten segítjük az ECDL- és nyelvvizsga bizonyítvány megszerzését.
- Legalább a törvényi szinten megteremtjük az ifjúsági tanácsadás és információs szolgáltatás igénybevételenek lehetőségét.

Sportlétesítmények és feladatok: Pomáz sportéletére jellemző, hogy egyrészt hagyományokra épülő minőségi sport, másrészt önszerveződő szabadidősport formában, egyesületi, illetve klubkeretekben zajlik. A nagy hagyományokkal rendelkező Pomáz Város SE 1912-óta ad helyt a labdarúgás szervezett, verseny-szerű művelésének, mely a mai napig meghatározó maradt. Számos saját nevelésű játékos jutott el felnőttként a labdarúgás első és második vonalába, sőt válogatott játékost is adott és ad a magyar labdarúgásnak.

Az Egyesületben jelentős az utánpótlás-korúak száma, akik jól szervezett kereteken belül, hozzáértő emberek segítségével ismerkedhetnek a sportág alapjaival.

Támogatjuk a Sashegyi Sándor Általános Iskola és Gimnázium melletti területen az MLSZ-szel és a Városi Sportegyesülettel közösen a sportpálya megépítését.¹⁷³

Befektetések támogatása

A települési önkormányzatok hatósági jogköre a befektetések ösztönzése szempontjából erősen behatárolt, a befektetők viselkedését az önkormányzat inkább közvetett módon képes befolyásolni. A meglévő vállalkozások bővülési lehetőségeinek biztosítása, minél több új vállalkozás ide vonzása a városfejlesztési célok világos, közérthető megfogalmazása, a vonzó és stabil jogi- és szabályozási környezet biztosítása, a lehetőségekhez mérten gyors és hatékony adminisztráció, ügyintézés és engedélyezés révén.

Olyan befektetéseket szeretnénk támogatni, engedélyezni, ide vonzani, amelyek munkahelyeket teremtenek, növelik az adóbevételeket és az egyéb bevételeket, de nem veszélyeztetik az itt élők egészségét és a természeti környezetet, valamint a páratlan értékű tájat.

Jelenleg folyamatban lévő befektetést segítő tárgyalásaink:

- Interspar melletti terület közútkapcsolat engedélyezése¹⁷⁴
- Iparterületen tömbösítési és infrastruktúra fejlesztési lépések¹⁷⁵
- Céhmester út kátyúzása, fenntartása¹⁷⁶
- Illegális szemétkeratok felszámolása, gépkocsi roncsok elszállítása az Ipartelepről,¹⁷⁷

A befektetési ajánlatok mérlegelésénél a pillanatnyi érdekek mellett mindig érvényesíteni kell a hosszú távú szempontokat is. A befektetési ügyekben egyedi döntéseket kell hozni, a döntéseket pedig konkrét megállapodásban vagy a településrendezési tervben kell rögzíteni.

A gazdaságossági szempontokkal együtt a környezetvédelmi és az egyéb emberi-társadalmi szempontokat is mindig mérlegelni és érvényesíteni kell.

A pomázi vállalkozásokkal rendszeres kapcsolatot építünk ki és folyamatosan tájékoztatjuk a vállalkozásokat a fejlesztésekről, ütemezésekről.

Munkahelyteremtés

Pomázon a rendszerváltást követően dinamikusan nőtt a helyben lévő munkahelyek száma. Nagy számban jöttek létre városunkban helyi gyökerű vállalkozások, melyek az idő múlásával egyre komolyabb szereplőkkel váltak – olykor nemzetközi szinten is nevet szerezve maguknak. Továbbra is minél több pomázi polgár helyben találjon munkát.

A helyi polgárok számára jó megélhetést jelentő, egyben környezetbarát munkahelyek fenntartása, ezek számának növelése.

Az új munkahelyek létrejöttét elsősorban a helyi kis- és közepes vállalkozások fejlődésének elősegítésével kívánjuk szolgálni, a vállalkozásbarát adópolitika segítségével, az iparüzési adó kedvező szinten tartásával, az önkormányzati megrendeléseknél a nyílt és tisztességes verseny biztosításával, a helyi vállalkozásoktól való ajánlatkérésekkel.

A munkahelyteremtés másik lényeges módja a kistérségi központi funkció betöltéséhez szükséges intézmények befogadása. Ezek az intézmények közvetlenül és közvetve is munkahelyteremtő hatással bírnak, hiszen a szolgáltatásaikat igénybe vevők a város többi szolgáltatását is használják. Pomázon a helyi gazdaság erősítése lényeges fejlesztési prioritás, hiszen hosszú távon csak egy kiegyensúlyozott, fejlődőképes, a mindenkori új fejlesztési energiákat befogadni képes, azokat hasznosítani tudó gazdaság képes biztosítani a település egészének fejlődését és gyarapodását, a város polgárainak helyben történő boldogulását, életkörülményeinek jobbra fordulását. A településen élő polgárok életminőségét és a város további fejlődését alapvetően befolyásolja a helyi munkahelyek számának jövőbeni alakulása, és a térségben további munkalehetőséget biztosító foglalkoztatási központok jó színvonalú elérhetősége. A gazdaságfejlesztés helyi feltételeinek biztosítása abból a szempontból is különösen nagy fontosságú, hogy a város polgárainak növekvő hányada számára legyen biztosított a munkalehetőség saját településében, ezáltal válják némileg mérsékelhetővé a Pomázt jellemző – bár a környező településeket is hasonlóan érintő - magas napi ingázási arány.

Fentieket figyelembe véve javasolt az ipari, gazdasági funkciójú területek bővítése Pomázon. Különös hangsúlyt kell helyezni az Ipari park bővítésére, fejlesztésére. A gazdasági fejlesztési terület megléte a biztosítékát jelenti annak, hogy a kijelölt területet ne lehessen más célra felhasználni. A vállalkozási terület kijelölése közvetve tehát a munkahelyteremtésnek és az ingázni kényszerülő munkaerő aránya csökkentésének is az egyik feltétele.

Az Önkormányzatnak különleges figyelmet kell fordítania egy-egy nagyobb tőkeerősségű vállalkozás idecsalogatása mellett, a helyi illetőségű kis- és középvállalkozások beindításának közvetett eszközökkel történő támogatására, illetve működési feltételeik javítására. Ennek eszközei többek önkormányzati megrendelések lehetnek.

A munkanélküliség ellen küzdeni kíván az Önkormányzat, mivel a munkanélküli családokban romlanak az életkörülmények és az emberek életminősége, másrészt az Önkormányzat szociális kiadásai emelkednek a támogatások, segélyezések miatt. A munkahelyteremtés feltételeinek elősegítése érdekében az Önkormányzat a fejlesztési elképzelései kapcsán előnyben részesíti a helyi vállalkozásokat/vállalkozókat.

Hasonló jelentőséggel bír a térségben munkalehetőséget biztosító foglalkoztatási központok jó színvonalú elérhetőségének biztosítása. E tekintetben a térség jelentősebb igazgatási, gazdasági és szellemi központjaihoz – kiemelkedően Budapesthez - fűződő kapcsolatrendszer elmélyítése, az egyoldalú függés oldása, de az elérhetőségi viszonyok, a munkabajárési feltételek javítása is a feladat része a Főváros és Szentendre valamint az agglomerációs térség, de a megyehatáron túli (Esztergom) közeli foglalkoztató központjai vonatkozásában. Ugyanis Pomáz lakosságának várhatóan nagyobbik része hosszú távon is az agglomerációs térség munkaerőpiacán talál majd megélhetést magának. Ezért a napi rendszerességű ingázás támogatása, kedvezőbb feltételek megteremtése (Pl. állomási nyilvános wc telepítése¹⁷⁸) annak megkönnyítése céljából, különösen

a közlekedési, menetrendi viszonyok, de egyéb, szociális vonatkozások terén is, lényeges fejlesztési feladat. E tekintetben a településrendezési eszközök elsősorban a közlekedéshálózat javításával működhetnek közre.

Ingtalangazdálkodás

Sajnos az ingatlanpiacunk nem pontos és nem naprakész. Ez objektív akadályt jelent egy-egy fejlesztési elképzelés megfogalmazásában, illetve tárgyalásokon rontja a tárgyalási pozíciókat.

Pomáz teljes ingatlanvagyonára 840 db ingatlan. Ebből:

- törvény alapján forgalomképtelen 649 db ingatlan (pl. utcák, közök, terek, parkok, források, patakok, tavak, vasúti megállók stb.)
- helyi döntés alapján forgalomképtelen 57 db ingatlan (pl. önkormányzati lakások, stb.),
- törvény alapján korlátozottan forgalomképes 15 db ingatlan (önkormányzati intézmények ingatlanjai),
- helyi döntés alapján korlátozottan forgalomképes 5 db ingatlan (pl. szántók, beépítetlen telek stb.)
- üzleti vagyon 122 db ingatlan (pl. önkormányzati lakások, beépítetlen önkormányzati tulajdonú ingatlanok, szántók, stb.).

Az önkormányzati tulajdonú ingatlanokkal úgy kell gazdálkodni, hogy azok a lehető legésszerűbben szolgálják az önkormányzati feladatok ellátását, a város polgárai életminőségének minél magasabb szintre emelését.

A szükséges közszolgáltatások (közmű-infrastruktúra, közúthálózat, alapvető közintézmények) számára megfelelő helyszínek álljanak rendelkezésre.

Az ésszerű ingatlanguzgatás érdekében a forgalomképes önkormányzati tulajdonú ingatlanok bizonyos része (amelyekre hosszú távon nincs szüksége az önkormányzatnak) a vagyonrendelet előírásainak megfelelő módon értékesíthető (pl. önkormányzati lakások egy része, önállóan hasznosíthatatlan töredékterületek stb.). Az ilyen ingatlaneladásból származó bevételeket lehetőleg olyan stratégiai ingatlanok megvásárlására kell fordítani, amelyekre viszont szükség van a jövőben. Az előző évben sikertelenül meghirdetett ingatlanok értékesítést tervezzük, valamint az osztatlan közös vagyonközösségekből próbálunk kihátrálni. Az értékesítést elektronikus licitet lehetővé tevő programmal és a vagyongazdálkodási rendeletünk ilyen irányú módosításával kívánjuk elérni.

A gépi közterület-fenntartás és a közterület fenntartó nonprofit szervezet elhelyezésére lehet esetleg ingatlan bérbevétele, vagy vásárláson gondolkodni.

Az önkormányzat saját feladatainak ellátásához átmenetileg nem szükséges ingatlanok a vagyonrendelet előírásainak megfelelő módon bérbe adhatók.

Bizonyos fejlesztésekhez (pl. útnyitás, útszélesítés, parkolóhely-kialakítás stb.) szükség lehet ingatlanok vásárlására. Az ezekhez szükséges fedezetet a költségvetésben folyamatosan biztosítani kell. A jelen gazdasági helyzetünkben azonban szükség lehet bizonyos telekspekulációk végrehajtására is, amikor az önkormányzat csak azért vásárol meg egy-egy ingatlant, hogy haszonnal tovább tudja adni, vagy kedvezőbb telekalakítást tudjunk elérni, ezáltal az ingatlan értéke magasabb a vételárnál.

Ajándékként is elfogad az önkormányzat ingatlanokat, ezek jellemzően telekalakítás miatti út lejegyzések, amelyek az önkormányzat forgalomképtelen törzsvagyonát gyarapítják. Ezen

területeknél – amennyiben nem útról van szó- az elfogadás előtt a terület karbantartásáról is gondolkodni kell.

A meglévő ingatlanok hasznosításakor elsőbbséget kell adni a térségi szerepkör erősítését jelentő közintézmények és egyéb közhasznú szolgáltatások befogadásának, de mindig szem előtt tartva a közvetlen gazdasági szempontokat is.

Zárszó

Az önkormányzat alapvető célja az, hogy a városi infrastruktúra fejlesztésével, a közszolgáltatások színvonalának emelésével javítsa a város polgárainak életminőségét. Ebben a törekvésében az önkormányzat számít a város polgárainak, az itt működő vállalkozásoknak, a civil szervezeteknek és az itt érdekelt közszolgáltatóknak, az állami és önkormányzati intézmények minden munkatársának aktív részvételére és konstruktív együttműködésére. Az önkormányzat törekszik arra, hogy a különböző erőket és tevékenységeket a lehető legnagyobb mértékben összehangolja, közös mederbe terelje, minden itt élő, itt dolgozó vagy ide látogató ember közös java érdekében.

Pomáz, 2020. június 16.

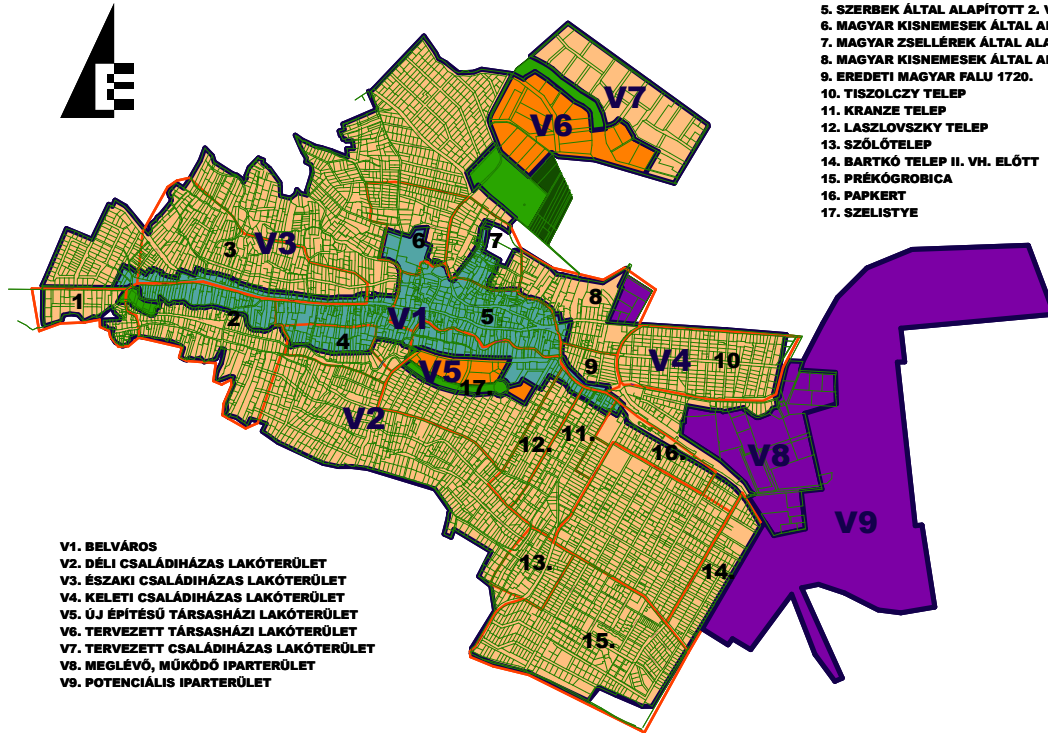
Leidinger István
polgármester

Átdolgozva:

Pomáz, 2020. szeptember 14.

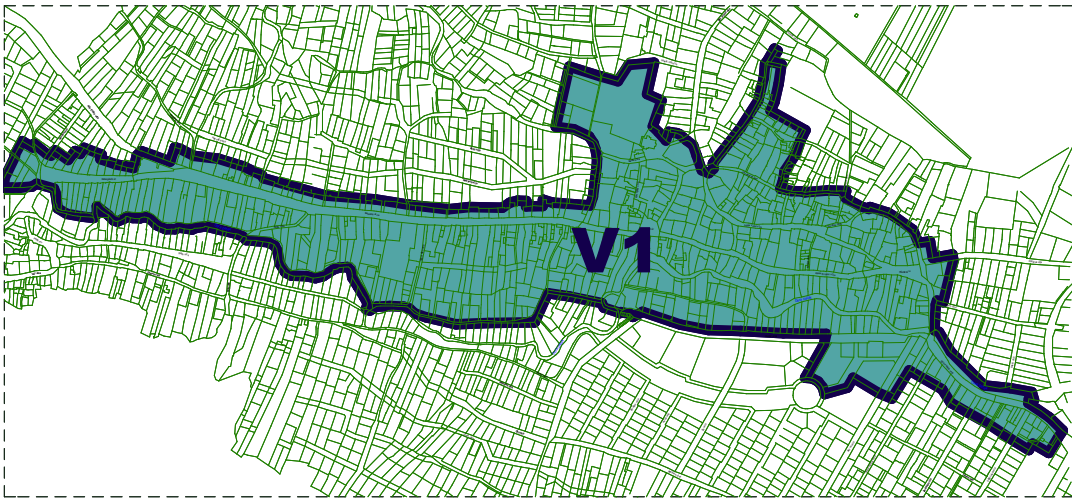
Leidinger István
polgármester

VÁROSRÉSZ SZINTŰ LEHATÁROLÁS

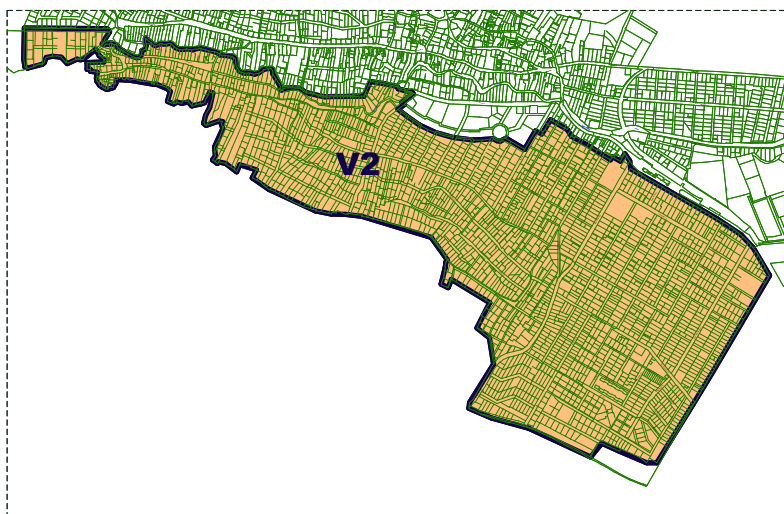
Belváros V1

Belváros SWOT-elemzése

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A foglalkoztatottak aránya magas ▪ A foglalkoztatottak kiemelkedő többsége a szolgáltatási jellegű ágazatokban dolgozik ▪ A lakófunkciónak megfelelően a kiskereskedelmi üzletek között többségben vannak az élelmiszerboltok ▪ Földrajzi fekvése a városon belül kedvező ▪ Megközelíthetősége jó a város más részeiből és a városon kívülről egyaránt ▪ Intézményi ellátottsága kedvező, különösen a szociális ellátások körében 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A lakosság öregedése folyamatban van ▪ Az intézmények állapota nem megfelelő ▪ Kevés a kiskereskedelmi üzletek száma ▪ A parkolóhelyek száma alacsony ▪ Kevés a közterek, parkok száma ▪ Viszonylag jelentős a lakóterületek átmenő forgalma ▪ Az patak környezete rendezetlen, vize szennyezett, nem funkciójának megfelelően hasznosítják ▪ A közbiztonság nem megfelelő
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A patak rehabilitációjával jelentősen növekszik a zöldfelületek kiterjedése és a városrész rekreációs funkciója ▪ A civil szervezetek aktívabban részt vesznek a városrész lakossági ellátásában 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A fejlesztések elmaradásával a városrész vonzereje csökken ▪ Kedvezőtlen irányú demográfiai, társadalmi folyamatok indulnak meg, amelyek népességcserét és szegregációt eredményeznek ▪ A közbiztonság helyzete tovább romlik.

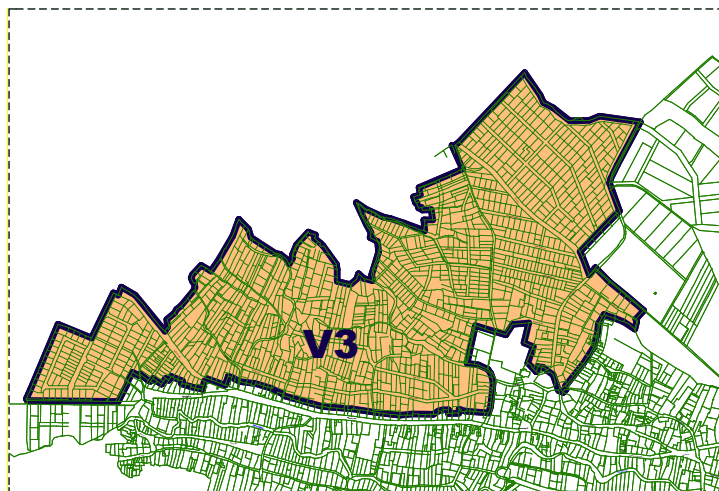
Déli családi házas lakóterület V2

Déli családi házas lakóterület SWOT-elemzése

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A foglalkoztatottak aránya magas ▪ A foglalkoztatottak kiemelkedő többsége a szolgáltatási jellegű ágazatokban dolgozik ▪ A lakófunkciónak megfelelően a kiskereskedelmi üzletek között többségben vannak az élelmiszerboltok ▪ Földrajzi fekvése a városon belül kedvező ▪ Megközelíthetősége jó a város más részeiből és a városon kívülről egyaránt ▪ Intézményi ellátottsága kedvező, különösen a szociális ellátások körében ▪ Erős és szervezett a városrész civil bázisa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A lakosság öregedése folyamatban van ▪ A lakások energetikai hatékonysága alacsony ▪ A lakások átlagos mérete kicsi ▪ Az intézmények állapota nem megfelelő ▪ Kevés a kiskereskedelmi üzletek száma ▪ A parkolóhelyek száma alacsony ▪ Kevés a közterek, parkok száma ▪ Viszonylag jelentős a lakóterületek átmenő forgalma ▪ Az patak környezete rendezetlen, vize szennyezett, nem funkciójának megfelelően hasznosítják ▪ A közbiztonság nem megfelelő ▪ Magas a hajléktalanok száma
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A patak rehabilitációjával jelentősen növekszik a zöldfelületek kiterjedése és a városrész rekreációs funkciója ▪ A fejlesztésekkel a városrész a belvároshoz közeli attraktívabb lakóövezetté válik ▪ A civil szervezetek aktívabban részt vesznek a városrész lakossági ellátásában 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A fejlesztések elmaradásával a városrész vonzereje csökken ▪ Kedvezőtlen irányú demográfiai, társadalmi folyamatok indulnak meg, amelyek népességcserét és szegregációt eredményeznek ▪ A közbiztonság helyzete tovább romlik.

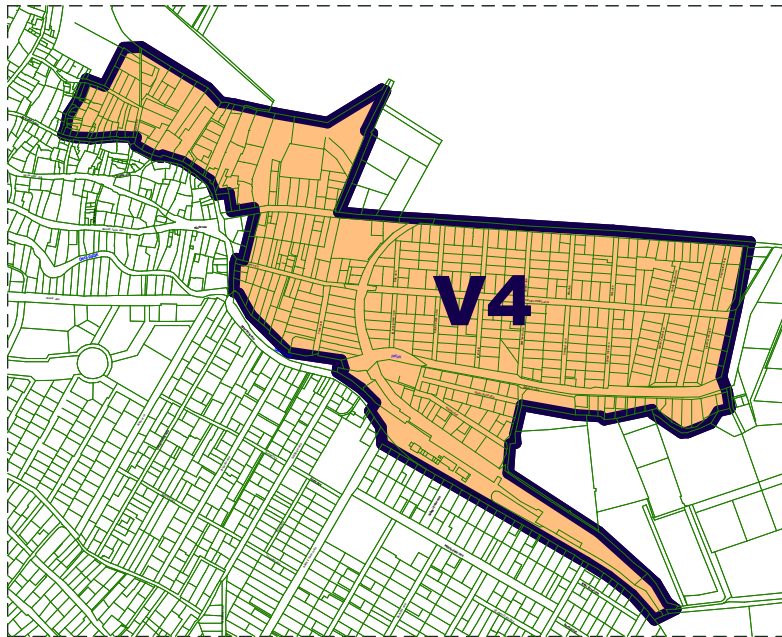
Északi családi házas lakókerület V3

Északi családi házas lakókerület SWOT-elemzése

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A korstruktúra fiatalos ▪ Jelentős a városrész munkaerő-potenciálja ▪ A gazdasági aktivitás magas ▪ A lakásállomány fiatal ▪ A városrész lakófunkcióját nem zavarják oda nem illő létesítmények ▪ A városrész megközelíthetősége jó ▪ A zöldfelületek kiterjedése jelentős 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A születésszám csökkenése jelentős ▪ A lakások energetikai hatékonysága alacsony ▪ A lakások átlagos mérete kicsi ▪ A városrész elhelyezkedése szigetszerű ▪ Nem épültek ki megfelelő közösségi terek ▪ A parkolóhelyek száma kevés, eloszlása nem megfelelő ▪ A lakótelepi zöldterületek minősége és kihasználtsága nem megfelelő
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A közterek, parkok fejlesztésével a városrész bekapcsolódhat a város zöldfelületi rendszerébe, valamint növekedhet rekreációs értéke ▪ A fejlesztésekkel a városrész a belvároshoz közeli attraktív lakóövezetté válik 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A fejlesztések elmaradásával a városrész vonzereje csökken ▪ Kedvezőtlen irányú demográfiai, társadalmi folyamatok indulnak meg, amelyek népességcserét és szegregációt eredményeznek ▪ A társadalmi szegregáció tovább erősödik a városrész egyes utcáiban

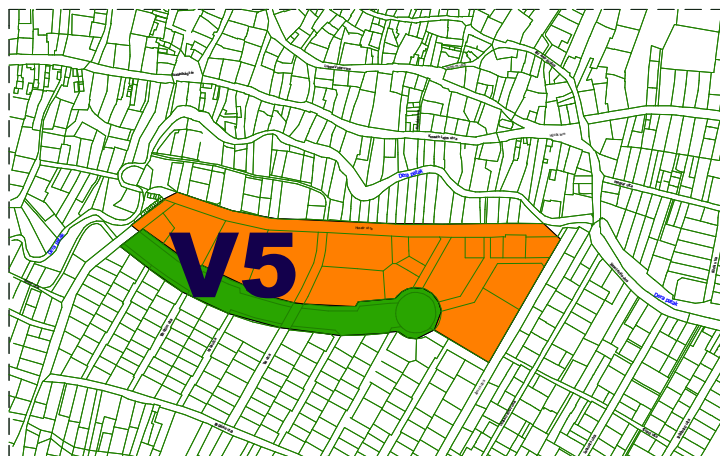
Keleti családi házas lakókerület V4

Keleti családi házas lakóterület SWOT-elemzése

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Népsége a rendszerváltás óta növekszik ▪ A munkaképes korúak aránya kiemelkedően magas ▪ A lakásállomány folyamatosan megújul ▪ A lakások mérete és szobaszáma nagy ▪ Az idegenforgalmi attrakciók száma és jelentősége kiemelkedő ▪ Erős az idegenforgalmi és rekreációs funkció ▪ Kiemelkedően magas a szolgáltatási foglalkoztatottak és vállalkozások aránya ▪ A társas vállalkozások aránya magas ▪ Új telekosztások 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A városrész elhelyezkedése periférikus
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Növekszik a belföldi turisztikai kereslet ▪ A városrész vonzerő- és szálláshelykínálata nő az intenzívebb befektetői érdeklődésnek köszönhetően ▪ A fő közlekedési útvonalak mentén erősödik a kereskedelmi és szolgáltató funkció ▪ A lakóterületek hasznosítása intenzívebbé válik ▪ Növekvő igény van magas színvonalú lakóparkok kialakítására 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csökken a turisták száma ▪ Hasonló turisztikai kínálat jelenik meg a régió más térségeiben ▪ Növekszik az idegenforgalmi konkurencia ▪ Tőkeerős befektető hiányában a városrész turisztikai infrastruktúrája nem képes megújulni ▪ A városrészközponti funkciók nem erősödnek meg

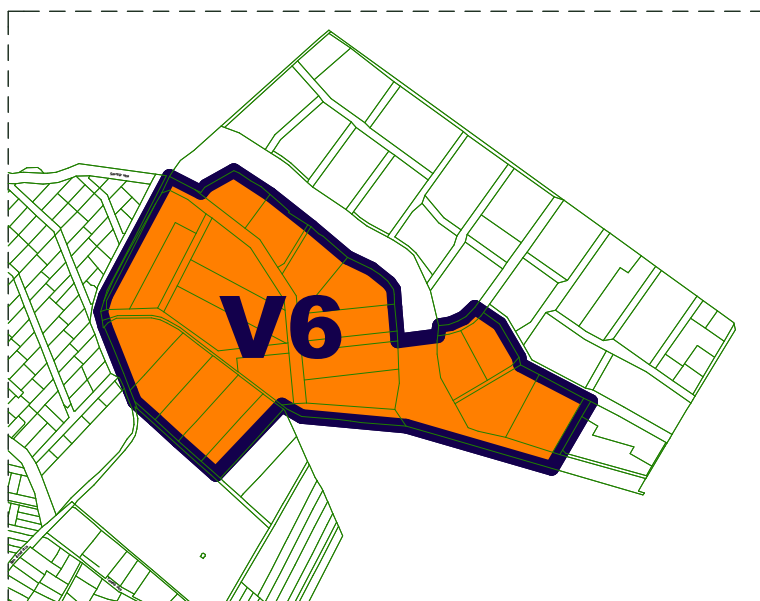
Új építésű társasházi lakóterület V5

Új építésű társasházi lakóterület SWOT-elemzése

Erőségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Népsége a rendszerváltás óta növekszik ▪ A munkaképes korúak aránya kiemelkedően magas ▪ A lakásállomány folyamatosan megújul ▪ A lakások mérete és szobaszáma nagy ▪ Az idegenforgalmi attrakciók száma és jelentősége kiemelkedő ▪ Erős az idegenforgalmi és rekreációs funkció ▪ Kiemelkedően magas a szolgáltatási foglalkoztatottak és vállalkozások aránya ▪ A társas vállalkozások aránya magas ▪ Új telekosztások 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A városrész elhelyezkedése periférikus ▪ Alacsony lakásállomány
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Növekszik a belföldi turisztikai kereslet ▪ A városrész vonzerő- és szálláshelykínálata nő az intenzívebb befektetői érdeklődésnek köszönhetően ▪ A fő közlekedési útvonalak mentén erősödik a kereskedelmi és szolgáltató funkció ▪ A lakóterületek hasznosítása intenzívebbé válik ▪ Növekvő igény van magas színvonalú lakóparkok kialakítására 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csökken a turisták száma ▪ Hasonló turisztikai kínálat jelenik meg a régió más térségeiben ▪ Növekszik az idegenforgalmi konkurencia ▪ Tőkeerős befektető hiányában a városrész turisztikai infrastruktúrája nem képes megújulni ▪ A városrészközponti funkciók nem erősödnek meg

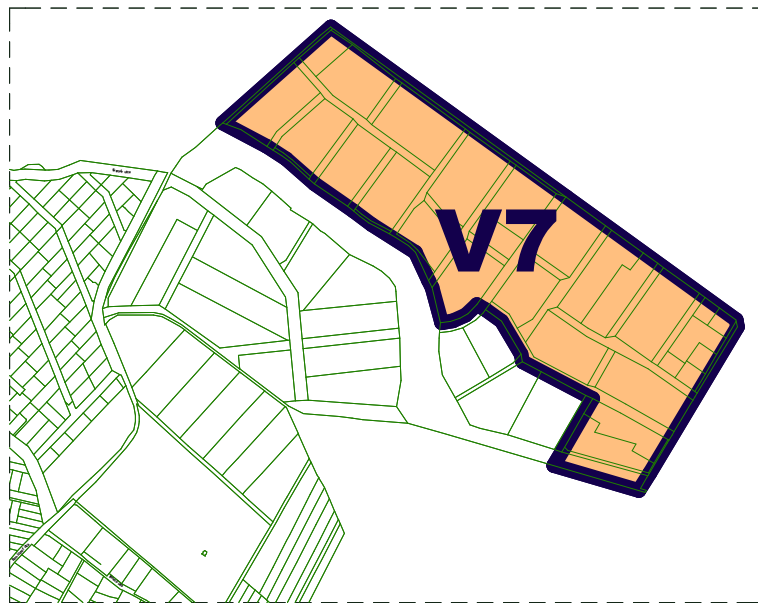
Tervezett társasházi lakóterület V6

Tervezett társasházi lakóterület SWOT-elemzése

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Népsége a rendszerváltás óta növekszik ▪ Új telekosztások	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A városrész elhelyezkedése periférikus ▪ Nincs lakásállomány
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Növekszik a belföldi turisztikai kereslet ▪ A lakóterületek hasznosítása intenzívebbé válik ▪ Növekvő igény van magas színvonalú lakóparkok kialakítására	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csökken a turisták száma ▪ Hasonló turisztikai kínálat jelenik meg a régió más térségeiben ▪ Növekszik az idegenforgalmi konkurencia ▪ Tőkeerős befektető hiányában a városrész turisztikai infrastruktúrája nem képes megújulni

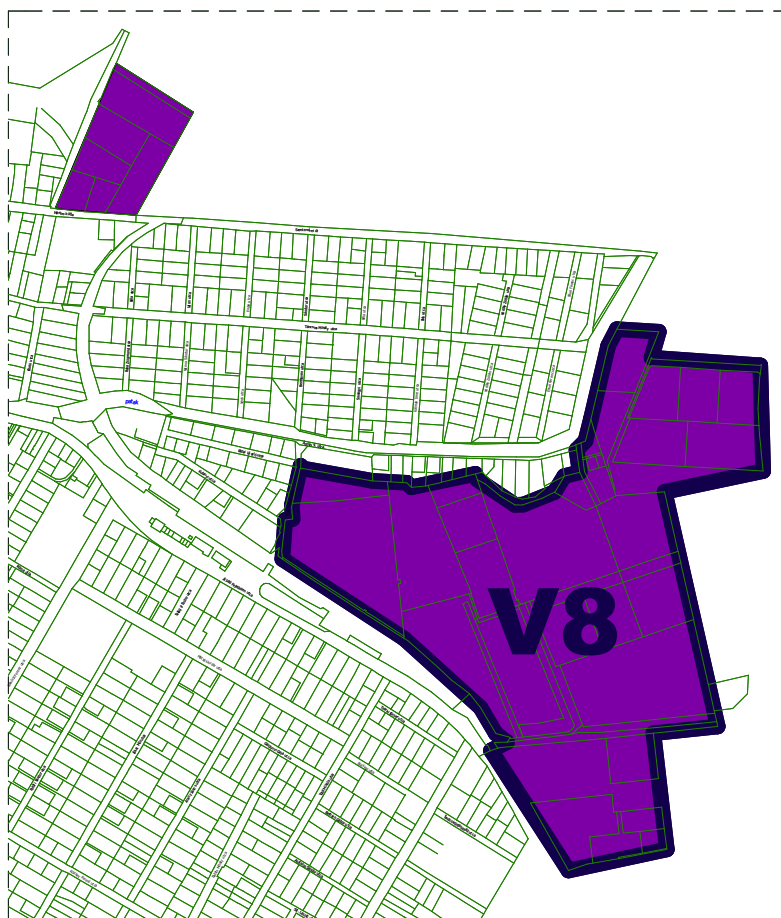
Tervezett családi házas lakóterület V7

Tervezett családi házas lakóterület SWOT-elemzése

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Né pessége a rendszerváltás óta növekszik ▪ Új telekosztások 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A városrész elhelyezkedése periférikus ▪ Nincs lakásállomány
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Növekszik a belföldi turisztikai kereslet ▪ A lakóterületek hasznosítása intenzívebbé válik ▪ Növekvő igény van magas színvonalú lakóparkok kialakítására 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csökken a turisták száma ▪ Hasonló turisztikai kínálat jelenik meg a régió más térségeiben ▪ Növekszik az idegenforgalmi konkurencia ▪ Tőkeerős befektető hiányában a városrész turisztikai infrastruktúrája nem képes megújulni

Meglévő működő iparterület V8

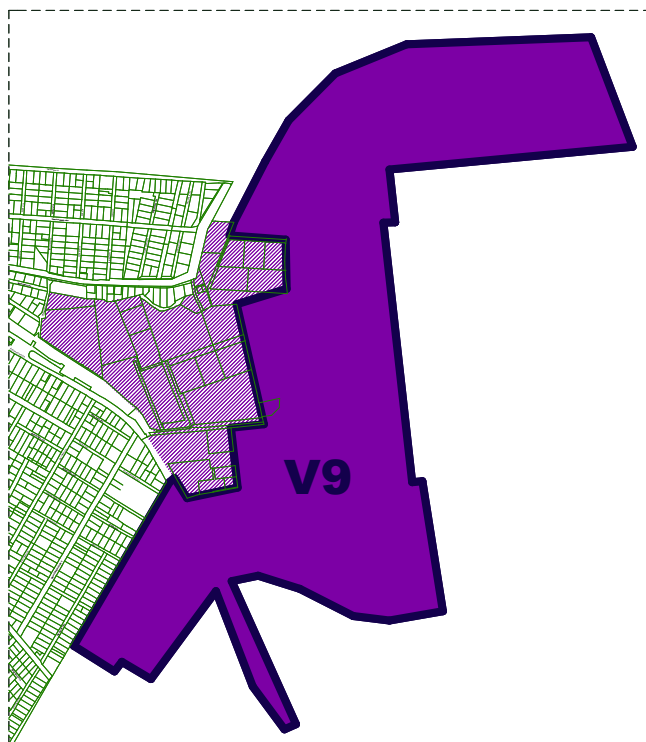
Meglévő működő iparterület SWOT-elemzése

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A foglalkoztatottak aránya a városi átlagnál magasabb, ami a viszonylag kedvező képzettségi struktúrának köszönhető ▪ Komfortfokozat és közüzemi ellátottság tekintetében a lakások helyzete kedvező ▪ A rendelkezésre álló ipari területek nagysága jelentős ▪ A sportolási lehetőségek jók ▪ Szentendre közelsége 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A városrész a demográfiai adottságok és a lakásállomány tekintetében heterogén ▪ A városrész lakóterületeinek elérhetősége más városrészekből nehézkes ▪ Sok a szintbeli kereszteződés a vasútvonalak és a közutak találkozásánál ▪ A lakóterületek és az iparterületek sok esetben túl közel fekszenek egymáshoz ▪ Az iparterületek egy részének jó megközelíthetősége nem megoldott, így a kertvárosi lakóövezeten keresztül bonyolódik le az iparterület teljes teherforgalma
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kialakul a városrész központi területe ▪ Térbelileg (pl. zöldfelületek kialakításával) elkülönülnek a lakó- és az ipari zónák ▪ A fő közlekedési útvonalak mentén erősödik a kereskedelmi és szolgáltató funkció ▪ A lakóterületek hasznosítása intenzívebbé válik 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A városrészközponti funkciók nem erősödnek meg ▪ Nem különülnek el a lakó- és az ipari övezetek ▪ Elmarad az alulhasznosított iparterületek rehabilitációja, kármentesítése és kihasználtságának javítása ▪ Elmarad az elkerülő út megépítése

<ul style="list-style-type: none"> ▪ A barnamezős területek (iparterületek, laktanyák) kereskedelmi, szolgáltatási és ipari hasznosítása megtörténik	
---	--

Potenciális iparterület V9

Ütemterv

	feladat	2019	2020				2021				2022.		2023	2024
			I.	II.	III.	IV.	I.	II.	III.	IV.	I.	II.		
1	választás, a városvezetés átvétele	x												
2	24 órában hívható és a bejelentéseket érdemben intéző szolgálatot hozunk létre	x												
3	ügyfélszolgálat indítása		x	x	x									
4	Elektromos problémabejelentési platform			x										
5	Utcabejárások szervezése			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
6	Felsőház szervezése a civil szervezetek képviselőiből		x	x	x	x								
7	Ifjúság bevonása , ifjúsági polgármester, képviselő választás					x								
8	Testületi ülések, közmeghallgatások közvetítése közösségi csatornák	x												
9	Pomázi Házi rend kiadása			x	x									
10	Értékelni a városvezetés tevékenységét					x				x		x		x
11	Pomázi Polgár átszervezése, cenzúra megszüntetése	x	x											

12	Gazdasági program végrehajtásának a garanciái SZMSZ módosítás				x		x							
13	Új, feladatalapú bizottsági struktúra léterhozása	x					x							
14	Pályázati rendelet elfogadása				x									
15	Útépítési rendelet megalkotása				x									
16	Civil szervezetek, lakosság bevonása a városüzemeltetési feladatokba													
17	személyi változások		x	x	x		x							
18	PM fsz visszaszerzése				x		x							
19	Motoros rendészet felállítása			x										
20	beléptető rendszer				x									
21	mikrodat rendszer				x									
22	menzakartha				x		x							
23	Forródrót bevezetése				x		x							
24	Óvodai e-értesítő				x		x							
25	Licitrendszer				x									
26	hitelfelvétel	x	x											
27	Szolidaritási alap léterhozása				x									
28	Mikrotérség 1. kialakítása	x												
29	Mikrotérség 2. kialakítása		x											
30	Mikrotérség 3. kialakítása						x							
31	Aglomerációs Önkormányzatok Szövetsége						x							
32	MÖSZ tagság						x							

33	Eingatlanelszűrésok rendezésének a kezdeményezése				x									
34	Üvegseb adatok nyilvánosságra hozatala	x	x	x	x									
35	Közösségi Együttélés Szabályai rendelet alkotása				x	x								
36	Új körforgalom építése az ipartelepnél									x				
37	Ipartelepi fejlesztések, területrendezések indítása					x	x							
38	Tripolszky terület rendezése							x	x					
39	Vállalkozásokkal szorosabb kapcsolat kialakítása					x	x							
40	Breier terület pályázati lehetőségeinek segítése				x									
41	Közösségi telek támogatása						x							
42	Piacfejlesztés							x						
43	Védőnői szolgálat épületének felújítása				x				x	x				
44	Városőrség							x						
45	Művelődési házat megnyitjuk civil szervezetek előtt		x											
46	Kastélydombi esték								x			x	x	x
47	Helytörténeti gyűjtemény megnyitása a látogatók előtt				x	x	x	x						
48	Tájház fejlesztési program							x						
49	Német Nemzetiségi Iskola tornatermének felújítása						x							

50	Sashegyi Sándor Általános Iskola és Gimnázium sportpálya építés				x	x							
51	Helyi közösségi közlekedés újraindítása				x	x							
52	Teleki-Wattai kastély újraindítása				x	x							
53	Klissza									x			
54	Luppa-Mandics kriptá									x			
55	Belső kerékpárút megépítése					x							
56	Lovasíjász és Huszár hagyományőrző bázis		x		x								
57	programnaptár készítés			x									
58	belső kerékpárút kiegészítése a patak parti részekkel											x	x
59	Tanösvények kialakítása					x		x			x		
60	Összehangolt rendezvények tartása									x	x	x	x
61	Pomáz honlapjának megújítása		x					x					
62	mobil alkalmazás a turistáknak								x	x			
63	infotáblák							x		x		x	
64	Adóinformáció gyűjtése a cégektől				x	x							
65	Adóreform bevezetése					x	x						
66	Lúgi romterület bemutatása					x							
67	Lovasíjász Vb		x					x					
68	kapcsolatépítés a testvértelepülésekkel							x	x	x		x	x
69	Tűzoltó és katonazenészek találkozója Pomázon		x	x	x				x			x	x

70	Helyi kötődésű művészek, politikusok, szakemberek megszólítása					x	x	x					
71	Idegenforgalmi adóbevétel növelésére tanácskozás					x	x						
72	élő kamerarendszer							x					
73	napelempark											x	x
74	lakosság, önkéntesek bevonása a település fenntartási feladatokba			x				x		x		x	x
75	jelzőrendszer								x			x	x
76	komfortnövelő beruházások, kert, pad, utcabútor							x		x		x	x
77	szánkópálya											x	
78	korcsolyapálya									x		x	
79	minigolf												x
80	kutyafuttató									x			
81	görzenál										x		
82	közbeszerzési és beszerzési szabályzat módosítása				x								
83	terek, parkok kialakítása									x		x	x
84	utcabútor koncepció								x				
85	Közösségi terek kialakítása										x	x	x
86	Főutcaprogram							x					
87	járdaépítési program								x				
88	útépítés					x			x		x		x
89	Útépítési rendelet megalkotása				x								
90	útépítési sorrend összeállítása			x									
91	Mjátyás király utca útépítésének a befejezése					x	x	x					

92	bölcsödeépítés befejezése					x							
93	Óvoda egyházi kezelésbe adása										x		
94	Némert Iskola C épület statikai vizsgálata				x								
95	Német Iskola tetőszerkezet javítása										x		
96	Budakalászi fél elekrülő út építése				x							x	
97	1112-es út elkerülő szakaszának tervezése				x						x		x
98	Hősök tere kanyarodósáv kialakítása egyeztetés		x	x					x				
99	Gyalogátkelőhelyek tervezése, építése		x					x				x	x
100	Gyalogoshidak építése a Dera patakra								x			x	x
101	Városgondnokság kialakítása				x	x	x	x					
102	Közvilágítási koncepció készítése							x				x	
103	Hiányzó oszlopok, lámpák, hálózat kiépítése								x			x	x
104	Közvilágítás korszerűsítése								x	x	x		
105	Csapadékvíz tanulmányterv felülvizsgálata, áttekintése							x					
106	Csapadékvíz elvezetőp rendszer kijavítása			x	x				x	x			
107	Középhegy u. csapadékvízelebeztő rendszer kiépítése					x						x	x

108	Közparkok, közösségi terek (Grundok)										x	x		
109	Dera patak partján sétáló terület kialakítása											x	x	x
110	Önszerveződő, civil közösségek támogatása						x				x		x	x
111	Programok támogatása				x	x			x			x	x	x
112	Kamerarendszer jogi alapok rendbetétele				x									
113	kamerarendszer bővítése							x			x		x	
114	Vadkamerák beszerzése				x									
115	meteorológiai állomás telepítése, ár és belvízvédelmi rendszer beszerzése		x						x				x	x
116	Veszélyes hulladékgyűjtés megszervezése									x		x	x	x
117	Illegális hulladéklerakatok felszámolása				x		x				x			
118	Művelődési ház intézményátalakítás							x	x					
119	Óvodai-Bölcsődei intézményátalakítás								x					
120	Bölcsőde ételszállítás megszervezése								x	x				
121	Goethe utca parkolója									x				
122	Kastély átszámlázások				x	x								
123	Kastély almérők, ügyvezető, üzleti beindítás													
124	Kortárs galéria a kastélyban													

125	Sziklaszínház építése											x	x	x
126	Pomázi Orvosi Ügyelet megrősítése			x										
127	Egy baba-egy fa program						x							
128	Hivatal akadálymentesítése											x	x	
129	Parkoló kialakítása											x		
130	Lakhatási támogatás rendszerének a kidolgozása				x									
131	Polgárőrség elhelyezése								x					
132	új PÖ szerződés				x	x								
133	Vízhálózat bővítési gördülő fejlesztési terv bekérése				x									
134	Alcsevica közvilágítása				x	x								
135	Fővárosi közvilágítási kapcsolat kiépítése													
136	Elektromos töltő állomás											x		
137	Duna-Vértes tagsági viszony rendezése								x					
138	Traktor beszerzése				x									
139	Síkosságmentesítés megoldása								x	x				
140	Sószóró ládák kihelyezése	x	x											
141	pv átszervezése													
142	Tárgyalások a NIF, MK, MÁV, BKK				x	x								
143	Dera karbantartása								x			x	x	x
144	Dera értékeinek a feltárása													
145	Helyi népszavazás													
146	Együttélés szabályai, zajrendelet				x	x								

168	Városstratégiai iroda, tervek áttekintése					x	x	x						
169	ingyenes wi-fi pontok kiépítése		x	x										
170	Grund kialakítása								x	x	x			
171	Zártkerti részek beleterületbevonási problémái, generális szabályozás					x	x							
172	Közösségi költségvetés								x	x		x	x	x
173	MLSZ pály építése					x								
174	Interspár melletti terület rebndezése				x	x								
175	Ipartelep tömbösítése							x	x					
176	Céhmester utca kátyutása				x									
177	Gépkocsironcsok, illegális hulladék elszállítása az ipartelepről			x	x									
178	Állomási nyilvános wc							x						

¹ Városvezetés átvétele

² 24 óraban hívható és a bejelentéseket érdemben intéző szolgálatot hozunk létre

³ Ügyfélszolgálat elindítása

⁴ Elindítjuk az ügyfélszolgálatot és megteremtjük az elektronikus probléma bejelentési platformokat

⁵ Rendszeres utcabejárások

⁶ Felsőház szervezése a civilekből

⁷ Ifjúsági képviselő és polgármester-választás

⁸ Testületi ülés, közmeghallgatás közvetítése a közösségi csatornákon

⁹ Pomázi Házi rend kiadása

¹⁰ Értékelni a város vezetésnek a tevékenységét évente

¹¹ Pomázi Polgár átszervezése, cenzúra megszüntetése

¹² Gazdasági program megvalósításának garanciái SZSZM módosítás, feladatok delegálása, kabinetvezetés

¹³ Új, feladatalapú bizottsági struktúra létrehozása és feladatdelegálások

-
- 14 Pályázati rendelet elfogadása
  - 15 Útépítési rendelet megalkotása
  - 16 Civil szervezetek bevonása a városüzemeltetési feladatokba
  - 17 Személycserék, átszervezés
  - 18 Polgármesteri Hivatal földszintjének a visszaszerzése
  - 19 Motoros rendészet felállítása
  - 20 Beléptető rendszer
  - 21 Képviselői munkát segítő informatikai rendszer
  - 22 Menzakártya
  - 23 Forródrót
  - 24 Óvodai e-értesítő
  - 25 Licit rendszer
  - 26 Hitelfelvétel
  - 27 Szolidaritási alap létrehozása
  - 28 Kistérségi együttműködés (Budakalász-Pomáz-Csobánka-Pilisszentkereszt-Pilisszántó)
  - 29 Kistérségi együttműködés (Budakalász-Pomáz-Szentendre)
  - 30 Kistérségi együttműködés (Kevély körüli települések)
  - 31 Agglomerációs Szövetség
  - 32 MÖSZ tagság
  - 33 Ingatlanelcsúszások rendbetételének kezdeményezése
  - 34 Üvegseb adatok nyilvánosságra hozatala
  - 35 Közösségi költségvetés
  - 36 Új körforgalom építése az Ipartelepnél
  - 37 Ipartelepi fejlesztések, területrendezések indítása
  - 38 Tripolszky terület rendezése
  - 39 Vállalkozásokkal szorosabb kapcsolat
  - 40 Mezőgazdasági fejlesztés segítése (Breier terület)
  - 41 Közösségi telkek támogatása
  - 42 Piacfejlesztés
  - 43 Védőnői szolgálat épületének felújítása
  - 44 Városőrség
  - 45 Művelődési házat megnyitjuk a civil szervezetek előtt
  - 46 Kastélydombi esték programsorozat
  - 47 Helytörténeti gyűjtemény megnyitása
  - 48 Tájház fejlesztési program
  - 49 Támogatás a Német Iskola tornaterék felújításához
  - 50 Sashegyi Sportpálya építése
  - 51 Helyi közösségi közlekedés újraindítása
  - 52 Kastély újraindítása

-
- 53 Klissza fejlesztése
  - 54 Lupa-Mandics kriptá
  - 55 Belső kerékpárút
  - 56 Lovas íjász és Katonai hagyományőrző Bázis a Magyar Várban
  - 57 Programnaptár
  - 58 Kerékpárút továbbfejlesztése
  - 59 Tanösvények
  - 60 Pilisi turisztikai összefogás
  - 61 Pomáz honlapjának megújítása
  - 62 Turisztikai mobil alkalmazás
  - 63 Infótáblák kihelyezése
  - 64 Információ gyűjtés a 2021-évi várható adóbevételekről
  - 65 Adóreform
  - 66 Lúgi romterület
  - 67 Lovas íjász vb
  - 68 Kapcsolatépítés a testvértelepülésekkel
  - 69 Tűzoltó és katonazenészek találkozója Pomázon
  - 70 Helyi kötődésű művészek, politikusok, szakemberek megszólítása
  - 71 Idegenforgalmi adóbevétel növelésére tanácskozás
  - 72 Élő kamerarendszer
  - 73 Napelem park
  - 74 Lakosság, önkéntesek bevonása a település fenntartási feladatokba
  - 75 Jelzőrendszer
  - 76 Komfortnövelő beruházások, pad, kert, utcabútor
  - 77 Szánkópálya
  - 78 Korcsolyapálya
  - 79 Mini golf
  - 80 Kutya-futtató
  - 81 Görzenál
  - 82 Közbeszerzési és beszerzési szabályzat módosítása
  - 83 Terek, parkok kialakítása
  - 84 Utcabútor, térberendezési koncepció megalkotása
  - 85 Közösségi terek kialakítása
  - 86 Főutca-program indítása
  - 87 Járdáépítési program
  - 88 Útépítési program
  - 89 Útépítési rendelet
  - 90 Útépítési sorrend összeállítása és közzététele
  - 91 Mátyás király utca útépítésének a befejezése

-
- ⁹² Bölcsőde építés befejezése
  - ⁹³ Óvoda egyházi kezelésbe adása
  - ⁹⁴ Német iskola C épület
  - ⁹⁵ Német iskola B épület tetőszerkezet javítása
  - ⁹⁶ Budakalászi fél elkerülő út építése
  - ⁹⁷ 1112-es út elkerülő szakaszának tervezése
  - ⁹⁸ Hősök tere kanyarodósáv kialakítása
  - ⁹⁹ Gyalogátkelőhelyek tervezése, építése
  - ¹⁰⁰ Gyalogoshidak építése a Dera patakra
  - ¹⁰¹ Városgondnokság kialakítása
  - ¹⁰² Közvilágítási koncepció készítése
  - ¹⁰³ Hiányzó hálózatbővítés, oszlopok, lámpák pótlása
  - ¹⁰⁴ Közvilágítás korszerűsítése
  - ¹⁰⁵ Csapadékvíz elvezetési tanulmányterv áttekintése, felülvizsgálata
  - ¹⁰⁶ Csapadékvíz-elvezető rendszer felújítása, kiépítése, helyreállítása több helyen
  - ¹⁰⁷ Középhegy u. csapadékvíz elvezető rendszer kiépítése
  - ¹⁰⁸ Grundok kialakítása
  - ¹⁰⁹ Dera patak partján sétáló terület kialakítása
  - ¹¹⁰ Önszerveződő civil közösségek támogatása
  - ¹¹¹ Programok támogatása
  - ¹¹² Kamerarendszer fejlesztése,
  - ¹¹³ Kamerarendszer bővítése
  - ¹¹⁴ Vadkamerák beszerzése
  - ¹¹⁵ Meteorológiai állomás telepítése, ár-és belvízvédelmi rendszer beszerzése
  - ¹¹⁶ Veszélyes hulladékgyűjtés megszervezése
  - ¹¹⁷ Illegális hulladék lerakatok felszámolása
  - ¹¹⁸ Művelődési ház intézmény átalakítás
  - ¹¹⁹ Óvodai- Bölcsődei intézmény átalakítás
  - ¹²⁰ Bölcsőde étkezés szállítás megszervezése
  - ¹²¹ Goethe utca pakolója
  - ¹²² Kastély átszámlázások
  - ¹²³ Kastély almérők, ügyvezető, üzleti beindítás
  - ¹²⁴ Kortárs galéria a kastélyban
  - ¹²⁵ Sziklaszínház
  - ¹²⁶ Pomázi Orvosi Ügyelet megerősítése
  - ¹²⁷ Egy baba-egy fa program
  - ¹²⁸ Hivatal akadálymentesítése
  - ¹²⁹ Parkoló kialakítása
  - ¹³⁰ Lakhatási támogatás rendszerének a kidolgozása

-
- 131 Polgárőrség elhelyezése
  - 132 Új PÖ szerződés
  - 133 Vízhalózat bővítési gördülő fejlesztési terv bekérése
  - 134 Alcsevica közvilágítása
  - 135 Fővárosi közvilágítási kapcsolat kiépítése
  - 136 Elektromos autó töltő állomás
  - 137 Duna-Vértes Tagsági viszony
  - 138 Traktor beszerzése
  - 139 Síkosság mentesítés megoldása
  - 140 Sósóró ládák kihelyezése
  - 141 PV átszervezése
  - 142 Tárgyalások a NIF, MK, MÁV, BKK
  - 143 Dera karbantartása
  - 144 Dera értékeinek a feltárása (pl. hódvár)
  - 145 Helyi népszavazás
  - 146 Együttélés szabályai, zajrendelet
  - 147 1111-es út melletti járda jogi rendezése
  - 148 Alaptérképek rendezésének megkezdése
  - 149 Dera patak melletti kerékpárút miatti kisajátítások felülvizsgálata
  - 150 HÉV-vonal áttervezése
  - 151 Állomás környékének a tulajdoni rendezése
  - 152 Szociális bolt
  - 153 Pomáz kártya
  - 154 Szociális bérlakás, bérlakás, puzzle Home
  - 155 Ingatlanvásárlási program
  - 156 Bérlakások felmérése
  - 157 Gépesített gondnokság
  - 158 Főkertész
  - 159 Parkosítás, virágosítás, fásítás
  - 160 Zöldkataszter készítése
  - 161 Állatmenhely közútkapcsolat
  - 162 Hulladékgyűjtők kihelyezése
  - 163 Eljárások az illegális hulladékelhelyezőkkel szemben
  - 164 Civilek, intézmények bevonása a közterületek fenntartásába, illegális hulladékeltávolításba
  - 165 Új traktor
  - 166 Gondnokság
  - 167 Városüzemeltetési nonprofit kft
  - 168 Városstratégiai iroda, tervek áttekintése
  - 169 Ingyenes wi-fi fontok kiépítése

-
- ¹⁷⁰ Grund kialakítása
¹⁷¹ Zártkerti részek belterületbe vonási problémái, generáli szabályozás
¹⁷² Községi költségvetés
¹⁷³ MLSZ pálya építése
¹⁷⁴ Interspár melletti terület rendezése
¹⁷⁵ Ipartelep tömbösítése
¹⁷⁶ Céhmaster utca kátyúzás
¹⁷⁷ Gépkocsi roncsok elszállítása, illegális hulladék elszállítása az Ipartelepről
¹⁷⁸ Állomási nyilvános WC

Élhető települések

TOP_Plusz-1.2.1-21

Rövid összefoglaló

Ki nyújthat be támogatási kérelmet? (Részletes információk a felhívás 1.1 és 1.2 fejezetében)	Helyi (települési) önkormányzatok (GFO 321), többségi önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaságok (GFO 11, 57) konzorciumban az 1.1 pontban felsorolt támogatást igénylői körrel.
Nyújthat be támogatási kérelmet konzorcium? (Részletes információk a felhívás 1.1 fejezetében)	A támogatási kérelem benyújtására konzorciumi formában is van lehetőség.
Milyen tevékenységek támogathatóak? (Részletes információk a felhívás 2. fejezetében)	Támogatható a települések fejlesztését célzó vízgazdálkodás, zöld- és kékinfrastruktúra fejlesztése, önkormányzati tulajdonú épületek gazdaságélénkítő, ill. közösségi célú fejlesztése, kerékpárforgalmi infrastruktúra, kulturális, sport és egyéb közterület fejlesztési beruházások, közlekedésbiztonsági, forgalomcsillapítást segítő, közösségi közlekedéshez kapcsolódó fejlesztések, továbbá hulladéklerakó rekultiváció és barnamezős területek kármentesítése.
Mikor lehet benyújtani a támogatási kérelmet? (Részletes információk a felhívás 1.3 fejezetében)	Megyéenként eltérő benyújtási dátum lehetséges a felhívás mellékleteként megjelent területspecifikus mellékletekben foglaltak szerint.
Mennyi támogatást lehet igényelni? (Részletes információk a felhívás 3. fejezetében)	Megyéenként eltérő minimum és maximum támogatási összeg lehetséges a felhívás mellékleteként megjelent területspecifikus mellékletekben foglaltak szerint.
A támogatás visszatérítendő vagy vissza nem térítendő? (Részletes információk a felhívás 3. fejezetében)	A támogatás vissza nem térítendő támogatásnak minősül.
Kell-e önerő a projekthez? (Részletes információk a felhívás 7.2. fejezetében)	Nem.
Mekkora mértékű előleg igényelhető? (Részletes információk a felhívás 7.1. fejezetében)	Akár 100%, a Felhívás 7.1 pontja szerinti feltételek teljesülése esetén.
Mennyi a projekt végrehajtására rendelkezésre álló időtartam? (Részletes információk a felhívás 4. fejezetében)	A projekt fizikai befejezésére a megkezdésétől számított legfeljebb 42 hónap áll rendelkezésre.
Hol valósítható meg a projekt?	A kevésbé fejlett régiók esetében a felhívás mellékletét képező területspecifikus mellékletek szerinti megyék településein, kivéve a megyei Integrált Területi Programokban meghatározott azon városokat és várostérségeket, amelyek a Fenntartható Városfejlesztési eszköz keretében jogosultak támogatási kérelmet benyújtani.
Várhatóan hány projekt kap támogatást?	Megyéenként eltérő számú projekt támogatása lehetséges a felhívás mellékleteként megjelent területspecifikus mellékletekben foglaltak szerint.

A felhívás

- meghirdetésekor a támogatásra rendelkezésre álló tervezett keretösszeg, összes elszámolható költség alapon¹, 246 727 289 000 Ft. A területi egység számára rendelkezésre álló forrás meghatározása és a támogatási kérelmek várható darabszáma a felhívás területi egységre vonatkozó területspecifikus mellékletében található.
- a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz keretében a Regionális Fejlesztési Operatív Programok Irányító Hatósága által kerül meghirdetésre az 1652/2021. (IX. 21.) számú kormányhatározatban szereplő éves fejlesztési keret alapján,
- forrását az Európai Regionális Fejlesztési Alap és Magyarország költségvetése társfinanszírozásban biztosítja,
- keretében beérkezett kérelmekről az irányító hatóság TKR eljárásrend szerint hoz döntést. A döntés-előkészítés során az irányító hatóság Döntés-előkészítő Bizottságot állít fel.

Felhívjuk a tisztelt támogatást igénylők figyelmét, hogy a Felhívás, az Általános Útmutató a 2021-2027-es programozási időszakban meghirdetett felhívásokhoz c. dokumentum (a továbbiakban: „ÁÚF 21-27”), az Elszámolási Útmutató, a támogatási kérelem adatlapja és mellékletei együttesen tartalmazzák a támogatási kérelem elkészítéséhez szükséges összes feltételt. Az irányító hatóság és a Miniszterelnökség a dokumentumok változtatási jogát fenntartja. A módosításokról minden esetben közleményt jelentetünk meg, ezért kérjük, hogy kövessék figyelemmel a www.palyazat.gov.hu honlapon megjelenő közleményeket!

Az irányító hatóság az „ÁÚF 21-27”-ben, és az Elszámolási Útmutatóban megfogalmazott általános szabályoknál meghatározhat szigorúbb feltételeket a Felhívásban, ezért ha a Felhívásban szereplő információ eltér az „ÁÚF 21-27”-ben vagy az Elszámolási Útmutatóban megfogalmazott általános előírásoktól, akkor a Felhívásban szabályozottak az irányadók.

A támogatási kérelem elkészítése, benyújtása, a támogatott projekt végrehajtása során irányadó jogszabály a 2021–2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet (a felhívásban a továbbiakban: Korm. rendelet).

---

¹Az operatív programban rögzítettek alapján.

Tartalomjegyzék

1. A támogatási kérelem benyújtásának feltételei	5
1.1. Ki nyújthat be támogatási kérelmet?.....	5
1.2. Ki nem nyújthat be támogatási kérelmet?.....	5
1.3. Mikor lehet benyújtani a támogatási kérelmet?	7
1.4. Hogyan lehet benyújtani a támogatási kérelmet?.....	7
2. A projekttel kapcsolatos elvárások	7
2.1. Milyen tevékenységek támogathatóak?.....	7
2.2. A támogatható tevékenységek állami támogatási szempontú besorolása	16
2.3. Milyen műszaki, szakmai elvárásoknak feleljen meg a projekt?	19
2.4. Horizontális szempontok érvényesítésével kapcsolatos elvárások	37
3. A finanszírozással kapcsolatos információk	38
3.1. Vissza kell-e fizetni a támogatást?	38
3.2. Mennyi a projekt Európai Unióval elszámolható összköltsége?.....	39
3.3. Mennyi támogatást lehet igényelni?	39
4. A projektvégrehajtás időtartama	40
4.1. Mikor kezdhető meg a projekt?.....	40
4.2. Mikorra kell befejezni a projektet?	40
5. Mérföldkövek, indikátorok	40
5.1. Hány mérföldkövet kell tervezni?	40
5.2. Milyen indikátorok teljesítéséhez kell hozzájárulni?	42
6. Projektvégrehajtással kapcsolatos egyéb elvárások	43
6.1. Mire nem kapható támogatás?	43
6.2. Milyen további szakmai elvárásoknak kell megfelelni a megvalósítás során?	44
6.3. Kell-e közbeszerzést lefolytatni?	48
6.4. Milyen feltételei vannak az ingatlanfejlesztésnek?	48
6.5. Hol találhatóak a biztosítéknyújtásra vonatkozó elvárások?	49
6.6. Milyen elvárások vannak az Alapjogi Charta érvényesítésével kapcsolatban?	49
6.7. Hogyan kell az adatokat gyűjteni ESZA+, illetve MMIA támogatás esetén?	50
6.8. A projekt megvalósítása után milyen kötelezettségeim lesznek?.....	50
7. Elszámolhatóság	50
7.1. Mennyi előleg igényelhető?	50
7.2. Mekkora önerő kell a projekthez?	51
7.3. Melyek az elszámolható költségek?	51
7.3.1. Milyen egyszerűsített elszámolási mód alkalmazandó?	55
7.4. Milyen feltételei vannak az elszámolhatóságnak?.....	55
7.5. Melyek az elszámolható költségek mértékére és arányára vonatkozó elvárások?	58
7.6. Milyen költségek nem számolhatók el?	59
8. Kiválasztási eljárásrend és kiválasztási kritériumok	59

8.1. Milyen eljárásrend alapján történik a támogatási kérelmek kiválasztása?	59
8.2. Melyek a kiválasztási kritériumok?	60
9. Az állami támogatásokra vonatkozó szabályok	64
9.1. Állami támogatásokra vonatkozó rendelkezések	64
9.2. A felhívás keretében nyújtott egyes támogatási kategóriákra vonatkozó egyedi szabályok.....	64
10. További információk	67
10.1. Milyen adatkezelési kötelezettségek vannak?	68
10.2. További dokumentumok.....	68
11. Ügyfélszolgálatok elérhetősége.....	69
12. Csatolandó mellékletek listája	69
12.1. Milyen dokumentumokat kell csatolni a támogatási kérelemhez?	69
12.2. Milyen dokumentumokat kell csatolni a támogatási szerződéshez?	69
12.3. Milyen dokumentumokat kell csatolni az első kifizetési kérelemhez?	70
13. A felhívás szakmai mellékletei	70
13.1. A felhívás indokoltsága és az OP-hoz való illeszkedése.....	70
13.2. A felhíváshoz kapcsolódó jogszabályok:	70
13.3. További mellékletek	73

1. A TÁMOGATÁSI KÉRELEM BENYÚJTÁSÁNAK FELTÉTELEI

1.1. Ki nyújthat be támogatási kérelmet?

A felhívásra támogatási kérelmet nyújthat be:

- helyi (települési) önkormányzat (GFO 321)
- többségi önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaság (GFO 11, 57)

A támogatási kérelem benyújtására konzorciumi formában is van lehetőség.

Konzorciumvezető kizárólag helyi önkormányzat vagy a többségi önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaság lehet.

Önállóan nem, kizárólag konzorciumi partnerként nyújthat be támogatási kérelmet az alábbi szervezet:

- vízügyi igazgatási szerv (GFO 31)
- közösségi közlekedést közszolgáltatási szerződés alapján ellátó gazdasági társaság (pl.: helyi közlekedési társaságok, helyközi társaságok, MÁV Zrt.); (GFO 11, 57)
- jogszabály alapján meghatározott kizárólagos építető (pl.: NIF Zrt, Magyar Közút NZrt); (GFO 11, 57)
- központi költségvetési szerv és intézményei (GFO 38)
- térségi fejlesztési tanács (GFO 362)
- helyi önkormányzat költségvetési szerv (GFO 322)
- Magyarország területén alapított és itt székhellyel rendelkező, jogi személyiségű civil szervezet a 2011. évi CLXXV. törvény alapján (GFO 516, 521, 529, 563, 565, 568, 569)
- Európai területi együttműködési csoportosulás (EGTC) (GFO 144)
- Megyei önkormányzat (GFO 321)
- Önkormányzati hivatal (költségvetési szerv) (GFO 325)
- Nonprofit gazdasági társaság, szervezet (GFO 57; GFO 599), amelyben az állam vagy önkormányzat – együttesen vagy külön, közvetve vagy közvetlenül – 100%-os tulajdoni részesedéssel rendelkezik.
- Vállalkozás (GFO 11), amelyben az állam vagy a helyi önkormányzat – együttesen vagy külön, közvetve vagy közvetlenül – 100%-os tulajdoni részesedéssel rendelkezik.

A D) Fenntartható közlekedésfejlesztés főtevékenység esetében amennyiben a beruházás során állami tulajdonú országos közút szegélyen belüli részén is tervezett tevékenység megvalósítása – pl.: átkelési szakaszon közlekedésbiztonsági tevékenység –, úgy a projekt előkészítéskor egyeztetni szükséges a vagyonkezelő Magyar Közút NZrt.-vel a támogatást igénylői kör meghatározása érdekében.

A TKR kiemelt eljárásrendet alkalmazó megyék esetén a támogatást igénylők körére vonatkozó előírások – a fentiekől eltérő módon – a területi szereplőre vonatkozó területspecifikus mellékletben találhatóak meg. A Felhívás 13.3. pontja tartalmazza a területspecifikus mellékleteket, külön jelölve a TKR kiemelt eljárásrendben hirdető megyéket.

1.2. Ki nem nyújthat be támogatási kérelmet?

- 1) Az "ÁÚF 21-27" „Kizáró okok listája” c. részben felsoroltak.
- 2) Azon támogatást igénylő, amely:
  - a) nem rendelkezik az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. §-a szerinti öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programmal, amennyiben releváns.
  - b) nem rendelkezik az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 63. §-a szerinti esélyegyenlőségi tervvel, amennyiben releváns.
- 3) Azon támogatási kérelemre nem ítélt meg támogatás, amely:
  - a) megvalósítási helyszíne Budapest és a megyei Integrált Területi Programokban meghatározott azon városok és várostérségek közigazgatási területe, amelyek a Fenntartható Városfejlesztési eszköz keretében jogosultak támogatási kérelmet benyújtani.

- b) azon tevékenység megvalósítására irányul, amely korábban az államháztartás alrendszeréből, vagy a Strukturális Alapokból a támogatási kérelemben tervezett tevékenység megvalósítására vonatkozóan támogatásban részesült és annak kötelező fenntartási időszaka még nem járt le. Ez alól kivételt képez, ha a jelen Felhívásra benyújtandó fejlesztési igény a korábban fejlesztett tevékenység minőségi továbbfejlesztésére irányul a korábbi projekt eredményeinek fenntartásával. A korábbi pályázati konstrukciók bemutatását és a jelen fejlesztéstől való lehatárolását a Projekt Előkészítő Tanulmányban (PET) szükséges bemutatni.
- 4) Csekély összegű állami támogatás esetén:
- olyan feltétellel, amely az európai uniós jog megsértését eredményezi,
  - a közúti kereskedelmi árufuvarozást ellenszolgáltatás fejében történő végző vállalkozások számára nyújtott támogatás teherszállító járművek megvásárlására.
- 5) Helyi infrastruktúra fejlesztéséhez nyújtott beruházási támogatás esetén:
- azon szervezet részére, amely az Európai Bizottság Magyarországnak címzett, európai uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatás visszafizetésére kötelező határozatának nem tett eleget,
  - olyan feltétellel, amely az európai uniós jog megsértését eredményezi,
  - dedikált infrastruktúra fejlesztéséhez nyújtott támogatás,
  - olyan infrastruktúrához nyújtott támogatás, amelyre a 651/2014/EU bizottsági rendelet egyéb cikke alapján (a 14. cikk szerinti regionális beruházási támogatás kivételével) nyújtható támogatás.
  - nehéz helyzetben lévő vállalkozás részére, kivéve, ha a vállalkozás 2020. december 31-én nem volt nehéz helyzetben, de 2020. január 1-je és 2021. december 31-e között nehéz helyzetbe került
- 6) Közszolgáltatásért járó ellentételezés esetén:
- a szárazföldi közlekedés területén működő vállalkozások javára közszolgáltatás ellentételezése formájában nyújtott támogatás,
  - azon szervezet részére, amely az Európai Bizottság Magyarországnak címzett, európai uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatás visszafizetésére kötelező határozatának nem tett eleget,
  - olyan feltétellel, amely az európai uniós jog megsértését eredményezi.
- 7) Kultúrát és a kulturális örökség megőrzését előmozdító támogatás esetén:
- nyomtatott vagy elektronikus formában közzétett sajtótermék és magazin kiadására,
  - nehéz helyzetben lévő vállalkozás részére, kivéve, ha a vállalkozás 2019. december 31-én nem volt nehéz helyzetben, de 2020. január 1-je és 2021. június 30-a között nehéz helyzetbe került,
  - azon szervezet részére, amely az Európai Bizottság Magyarországnak címzett, európai uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatás visszafizetésére kötelező határozatának nem tett eleget,
  - olyan feltétellel, amely az európai uniós jog megsértését eredményezi.
- 8) Sportlétesítményhez és multifunkcionális szabadidős létesítményhez nyújtott beruházási támogatás esetén:
- nehéz helyzetben lévő vállalkozás részére, kivéve, ha a vállalkozás 2019. december 31-én nem volt nehéz helyzetben, de 2020. január 1-je és 2021. június 30-a között nehéz helyzetbe került,
  - azon szervezet részére, amely az Európai Bizottság Magyarországnak címzett, európai uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatás visszafizetésére kötelező határozatának nem tett eleget,
  - olyan feltétellel, amely az európai uniós jog megsértését eredményezi.
- 9) Személyszállítási közszolgáltatásért járó ellentételezés esetén:
- azon szervezet részére, amely az Európai Bizottság Magyarországnak címzett, európai uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatás visszafizetésére kötelező határozatának nem tett eleget,
  - olyan feltétellel, amely az európai uniós jog megsértését eredményezi.

1.3. Mikor lehet benyújtani a támogatási kérelmet?

A kérelem benyújtási határideje a felhívás adott területi egységre vonatkozó területspecifikus mellékletében található.

1.4. Hogyan lehet benyújtani a támogatási kérelmet?

- 1) Nyújtsa be kérelmét az online kitöltő programban. Ehhez először jelentkezzen be a <https://www.palyazat.gov.hu> oldalon a Pályázati e-ügyintézés (EPTK) felületre az „Egységes beléptető felület bejelentkezés” gomb használatával.
- 2) A kérelem kitöltését és lezárását követően a program előállít egy nyilatkozatot, ezzel tudja majd hitelesíteni a kérelemben megadott adatokat. A hitelesítés két formában történhet:
  - a) a nyilatkozatot minősített tanúsítványon alapuló, legalább fokozott biztonságú elektronikus aláírással kell ellátnia, vagy
  - b) azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítés szolgáltatással (AVDH) kell hitelesítenie. Az AVDH szolgáltatás ingyenesen elérhető, azonban elektronikus azonosítással (pl.: ügyfélkapu regisztrációval) kell rendelkezni hozzá. Az AVDH szolgáltatás itt érhető el: <https://magyarorszag.hu>. (Az AVDH szolgáltatás igénybevételével kapcsolatos tájékoztató a <https://www.palyazat.gov.hu> oldalon elérhető.)
- 3) Az elektronikus aláírás, vagy az AVDH szolgáltatás igénybevétele után:
  1. Mellékelje a véglegesített kérelemhez a minősített elektronikus aláírással ellátott, vagy AVDH szolgáltatással aláírt és hitelesített nyilatkozatot.
  2. A kitöltő program utasításainak megfelelően nyújtsa be a kérelmét.

2. A PROJEKTTTEL KAPCSOLATOS ELVÁRÁSOK

2.1. Milyen tevékenységek támogathatóak?

2.1.1. Önállóan támogatható tevékenységek

A felhívás keretében az alábbi tevékenységek támogathatóak önállóan:

A) Települési kékinfrastruktúra fejlesztése (vízgazdálkodási beavatkozások)

A tevékenységek kizárólag integrált módon, Integrált Települési Vízgazdálkodási Tervhez (ITVT) illeszkedve támogathatók, amelyek készítése jelen felhívás keretében elszámolható, az illeszkedés igazolása legkésőbb az 1. mérföldkő benyújtásáig szükséges. Amennyiben a település rendelkezik Integrált Településfejlesztési Stratégiával (ITS) vagy településfejlesztési tervvel, amelynek része/fejezete az ITVT, akkor az illeszkedést (a megadott tartalomjegyzék alapján) az adott stratégiai dokumentummal kell igazolni.

Városi jogállású települések esetében további elvárás az Integrált Településfejlesztési Stratégiához (ITS) vagy településfejlesztési tervhez való illeszkedés igazolása, legkésőbb az 1. mérföldkőig.

I. Belterület klimatikus és fizikai védelmét szolgáló vízmegtartó és vízvezető-hálózat fejlesztése, rekonstrukciója az integrált-csapadékvíz-gazdálkodás céljainak figyelembe vételével és a településen tapasztalható klímaváltozás okozta negatív hatások mérséklésének elősegítésével

- a) Belterületet védő övások-rendszer, szivárgó (drén) rendszerek, gyűjtőakna, víztelenítő árkok és egyéb, a belterület védelme szempontjából indokolt, a vízvezető-vízviszatarató rendszer részét képező műtárgyak, áttemelők integrált csapadék-vízgazdálkodási szemlélettel történő felújítása, átépítése, kiépítése (ideértve a szennyezett csapadékvizet tisztító berendezést is), valamint az ehhez elengedhetetlenül szükséges kapcsolódó közmű kiépítések (pl. villamos energia biztosítása a gépészethez). Szükséges és indokolt teljesítményű megújuló energiaforrások használata támogatható (pl. napelem telepítése a gépészeti berendezésekhez).

- b) Elválasztott rendszerű csapadékvíz-elvezető hálózat kiépítése, felújítása, fejlesztése, ezen belül: nyílt csapadékvíz elvezető/visszatartó rendszer, illetve belvíz elvezető/visszatartó hálózat építése mederkialakítással, helyreállítással, a műtárgyak átépítésével és helyreállításával együtt, valamint kizárólag indokolt esetben zárt csapadékvíz elvezető rendszer építése (pl. helyhiány miatt annak bemutatásával), felújítása, indokolt esetben vágás vízelvezető út építése².
- c) A csapadék hasznosítását/hasznosulását lehetővé tevő olyan részrendszerek kiépítése, amelyek segítik a csapadékvíz helyben tartását, vagy csökkentik az egyesített rendszerű csatornahálózatok és a kapcsolódó szennyvíztisztító telepek csapadékvíz terhelését (pl.: beszivárgó cella, ideiglenes elöntési területek, esőkert, önkormányzati tulajdonú épületeknél a tetőről lefolyó esővíz összegyűjtését, hasznosítását szolgáló eszközök, létesítmények, állandó/időszakos vízborítású területek, áteresztő szilárd burkolatok, beszivárogtató kavics drének, a lefolyási pálya megszakítása, fűvesített árkok).
- d) Belterület védelme, valamint a vízvisszatartás érdekében a befogadón szükséges és indokolt fejlesztések, a projekt elszámolható összköltségének legfeljebb 20%-os mértékéig.

II. Belterület klimatikus és fizikai védelmét, helyben tartást és késleltetett levezetést szolgáló vízvisszatartási és vízkár-elhárítási célú tározók integrált szemléletben történő fejlesztése, rekonstrukciója

- a) Tározó, záportározó, árvízcsúcs csökkentő tározó fejlesztése (töltések, műtárgyak, csatornák építése, partrendezés, támfalak felújítása, meder kotrása, megkerülő csatorna, természetközeli megoldások, erózióvédelem), medertározáshoz szükséges műszaki vagy természetközeli beavatkozások elvégzése és a szükséges létesítmények kiépítése.
- b) Csapadékvíz-gazdálkodási létesítmények rekonstrukciója, fejlesztése, kisléptékű vízmegtartó megoldások helyben történő hasznosítással: áteresztő burkolat alkalmazása, beszivárogtató, beszivárogtató kavicsdrén és szűrőmező létesítmények, biológiai visszatartás, felszín alatti tározó építése.
- c) Összegyűjtött csapadékvizeket befogadó felszíni és felszín alatti tározó kialakítása, rekonstrukciója.
- d) Települési zöldfelületek, parkok, szabadidős területek funkcióbővítése, illetve új zöldterületek és kék- és zöldinfrastruktúra kialakítása kifejezetten vízgazdálkodási céllal a vizek helyben tartását szolgáló természetközeli, ideiglenes elöntési területek biztosítása az integrált vízgazdálkodást és a település klímaalkalmazkodását elősegítő természetes megoldások alkalmazásával, a kapcsolódó indokolt gépészeti és közmű ellátás kialakítással. (Pl. zöldfelületek süllyesztése, töltés építéssel árvíz esetén ideiglenes tározó funkció kialakításra, víz be- és levezetést biztosító műszaki megoldások kialakításával, amelyhez a szükséges és indokolt teljesítményű megújuló energiaforrások használata is támogatható). Az összegyűjtött csapadékvizek települési zöldfelületek öntözésére történő hasznosításához szükséges infrastruktúra kialakítása.

III. Belterületet veszélyeztető vízfolyások/állóvizek lokális vízkár elhárítási fejlesztései természetközeli megoldások alkalmazásával (belterületen áthúzódó vízfolyások és csatornák, valamint a belterületről elvezetett csapadékvizeket befogadó vízfolyások/állóvizek és belvízelvezető csatornák)

- a) Mederkotrás, holtágak, vízfolyások rehabilitációja/rekonstrukciója/rekreációja, belvízvédelemhez kapcsolódó fejlesztései, depónia- vagy töltésépítés, töltésmagasítás; hullámtérbővítés, patakmeder visszaállítása természetes állapotba, vízkormányzó-, keresztelő, be és leeresztő műtárgyak, hordalékfogó műtárgyak, mederburkolatok építése és felújítása, partrendezés.
- b) Bel- és külterületen belvíz és csapadékvíz elvezető vízfolyások befogadó állóvizek és fömüvi csatornák, azok depóniái, műtárgyak, átemelő-telepek felújítása, korszerűsítése méretezés és állapot miatti átépítése, szükség esetén építése; vízmosáskötések építése, felújítása.

² Az indokltságot szükséges tervezői nyilatkozattal, helyszínrajzzal és mintakeresztszelvénnyel alátámasztani, amelynek alá kell támasztania, hogy az út melletti elvezetés nem megoldható.

- c) Hullámtéren, belvízveszélyes mélyfekvésű területen vizes élőhely létrehozása/rehabilitációja tározási céllal.

IV. Belterület védelmét szolgáló csapadékvíz elvezető rendszerek védelmi töltéseinek lokális fejlesztése, rekonstrukciója

- a) Az altalaj-állékonyság növelésére irányuló beavatkozások, a nem kellő biztonságú szakaszok megerősítése.
- b) Magassági és keresztmetszeti hiányok megszüntetése.
- c) Hullámtéren a lefolyást akadályozó létesítmények elbontása, amennyiben az indokolt.

B) Belterületi zöldinfrastruktúra fejlesztése

Minden település esetében kizárólag helyi igényfelmérésen alapuló tevékenységek támogathatók. Városi jogállású települések esetében további elvárás az Integrált Településfejlesztési Stratégiához (ITS) vagy településfejlesztési tervhez való illeszkedés igazolása, legkésőbb az 1. mérföldkőig.

I. Önkormányzati vagy többségi önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaság tulajdonú, közhasználatú zöldterületek és zöldfelületek rekonstrukciója, kialakítása, építése

- a) növényfelület, élőhelyek és biodiverzitás növelése, valamint a biológiai aktivitás értékének növelése, a zöldfelület növényállományának növelése, rekonstrukciója, egyszeri beavatkozásként gyomirtás/beteg fák eltávolítása, pótlása, valamint ápolási munkák;
- b) talajerózió-védelmi (szél- és víz, hófúvás) talajtakarás, védő fasorok, erdősávok, parkerdő telepítése, figyelembe véve az éghajlatváltozás várható hatásait, növényzettel történő passzív zajcsökkentés (pl. több növényzeti szinttel rendelkező erdősávok);
- c) településklíma-javító, hősziget-hatás ellen árnyékoló lombhullató, klímaturó fasorok, cserjesávok, több szintes zöldfelületek, vertikális zöld falak létesítése, önkormányzati tulajdonú épületek esetében zöldtető kialakítás a klímaadaptáció érdekében;
- d) aktív rekreációs zöldterületek (tanösvény, tanpálya, futópálya, kutyafuttató, játszótér, szabadtéri tornapálya stb.);
- e) aktív, nem profitorientált célú, közösségi gazdálkodást segítő új zöldfelületek (városi farm, közösségi kert, iskolakert stb.) kialakítása, fejlesztése és kapcsolódó szükséges eszközbeszerzés;
- f) a településre hulló csapadékvíz fejlesztésre kerülő zöldfelületen történő hasznosítására alkalmas infrastruktúra kialakítása, terepalakítás;
- g) zöldterületek használatához szükséges közlekedési felületek és közvilágítás;
- h) a fejlesztésre kerülő zöldterülethez kapcsolódó és szükséges építmények (esőbeálló, szabadtéri rekreációt segítő építmény, napvédelmi funkciót ellátó építmény, eszközök telepítése, fenntartáshoz szükséges építmények);
- i) a terület rendeltetésszerű használathoz szükséges eszközbeszerzés (környezetbe illő, minőségi utcabútorok elhelyezése);

C) Közösségi, kulturális, sportolási infrastruktúra, IKT és okos települési fejlesztések

Minden település esetében kizárólag helyi igényfelmérésen alapuló tevékenységek támogathatók. Városi jogállású települések esetében további elvárás az Integrált Településfejlesztési Stratégiához (ITS) vagy településfejlesztési tervhez való illeszkedés igazolása, legkésőbb az 1. mérföldkőig.

I. Gazdaságélénkítő tevékenységek

- a) önkormányzati vagy többségi önkormányzati vagy többségi önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaság tulajdonban lévő építmények korszerűsítése, átalakítása, bővítése, hasznosítása, indokolt esetben új építése gazdaságélénkítési céllal:
  - a1) kereskedelmi és/vagy szolgáltató terek, építmények, valamint vendéglátó egységek és az alapműködéséhez szükséges tárgyi eszközbeszerzés,

- a2) profittermelő módon üzemeltetett sport- és szabadidős létesítmény, a létesítmény működéséhez kapcsolódó kiszolgáló építmény és az alapműködéshez szükséges tárgyi eszközbeszerzés,
- a3) profittermelő módon üzemeltetett rendezvény- és konferenciaközpont és az alapműködéshez szükséges tárgyi eszközbeszerzés,
- a4) díjfizetés ellenében használható nyilvános mosdó, pelenkázó.

- b) díjfizetés ellenében használható parkolási infrastruktúra fejlesztése, kialakítása

(A közszolgáltatás és nonprofit módon üzemeltetett szolgáltatás közösségi célú funkciónak számít és nem tekinthető gazdaságélénkítésnek.)

II. Közösségi célú tevékenységek

- a) 100%-os önkormányzati tulajdonban lévő terek, közterületek burkolatának felújítása, rekonstrukciója, építése, beleértve a meglévő építmények, burkolatok bontását, szükséges közművek kiváltását, földbe helyezését, új közlekedési és térburkolatok építését, közvilágítás korszerűsítését, kiépítését, utcabútorok elhelyezését, növényzet telepítést, extenzív zöldfalak, vízfelületek kialakítását.
- b) Többségi önkormányzati vagy többségi önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaság vagy állami tulajdonban lévő építmény korszerűsítése, átalakítása, bővítése, indokolt esetben új építése közösségi céllal:
  - b1) közcélokot szolgáló sport- és szabadidős létesítmények, a létesítmény működéséhez kapcsolódó kiszolgáló építmény és az alapműködéshez szükséges tárgyi eszközbeszerzés,
  - b2) közösségi vagy kulturális tevékenységet magában foglaló épület és az alapműködéshez szükséges tárgyi eszközbeszerzés (jármű beszerzés nem támogatott);
  - b3) szabadtéri színpad és ahhoz tartozó kiszolgáló építmény építése, valamint az alapműködéshez szükséges tárgyi eszközbeszerzés;
  - b4) nonprofit szolgáltatóház és az alapműködéshez szükséges tárgyi eszközbeszerzés, amely térítésmentesen nyújt közcélú szolgáltatásokat,
  - b5) ingyenesen használható nyilvános mosdó, pelenkázó építése, korszerűsítése.
- c) ingyenesen használható parkolási infrastruktúra kialakítása;

III. IKT és okos település fejlesztések

- a) hálózatba szervezett okos közösségi pontok kialakítása a kistélepülési központokban a településen élők digitális felzárkózását elősegítve,
- b) a településüzemeltetést támogató valós idejű települési monitoring rendszerek, okoshálózatok (smart grid) kialakítása,
- c) 10 000 fő feletti városokban³ parkolással kapcsolatos smart city fejlesztések,
- d) okos közterület fejlesztések,
- e) közösségi gazdaság (shared economy) fejlesztések települési infrastruktúrájának megteremtése,
- f) önkormányzatok felkészítését, az okos település fejlesztések átgondolt, megalapozott, a helyi igényeknek megfelelő megvalósítása érdekében az okos város termékek és fejlesztések minőségbiztosításának és kapcsolódó projektmenedzsmentjének támogatása Digitális Jólét Program (Okos Város Piacter digitális platform), a „*központi elemek és szolgáltatások esetében az okos város központi platformszolgáltatás létrehozásáról és működtetéséről*” szülő 252/2018. (XII. 17.) Korm. rendelet által meghatározott platformhoz való csatlakozás, valamint Okos Település Módszertan vagy Okos Város Módszertan⁴ kidolgozása.

³ KSH helységnévtár 2021.01.01-i adatai alapján

⁴ Lechner Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Kft. által kiadott, Okos város fejlesztési modell módszertani útmutató c. dokumentum alapján. Elérhetősége: <http://lechnerkozpont.hu/doc/okos-varos/okos-varos-fejlesztési-modell-modszertani-utmutato-20171130.pdf>

D) Fenntartható közlekedésfejlesztés:

Fenntartható közlekedésfejlesztési tevékenység esetében kötelező a kerékpáros közlekedést népszerűsítő és/vagy közlekedésbiztonsági célú szemléletformáló akció, tevékenység megvalósítása, amelyek elsődlegesen a helyi lakosságot célozzák.

I. Kerékpárosbarát fejlesztések

Minden település esetében: kizárólag a Kerékpárforgalmi Hálózati Tervhez (KHT) – és amennyiben rendelkezésre áll, megyei kerékpárforgalmi főhálózati tervhez (MKFT) – illeszkedő fejlesztések támogathatók. Ehhez kapcsolódóan támogatható a projekt keretében KHT készítése, illetve meglévő KHT felülvizsgálata, aktualizálása. A KHT készítésének költsége csak egy projektben számolható el. Több támogatási kérelem benyújtása esetén a meglévő KHT felülvizsgálatának, aktualizálásának költsége szintén csak az egyik projektben számolható el. A KHT felülvizsgálata, aktualizálása során szükséges vizsgálni és bemutatni a KHT-ban az adott MKFT-hez való illeszkedést. Az MKFT rendelkezésre állásával és elérhetőségével kapcsolatban a támogatást igénylőnek egyeztetnie szükséges az érintett megyei önkormányzattal, melyről külön alátámasztó dokumentum csatolása nem szükséges, elegendő arra röviden kitérni a KHT-ban.

- a) **Teljes település vagy településrész** közlekedési úthálózatának **kerékpárosbaráttá alakítása** kerékpárforgalmi létesítmények kijelölésével, építésével.
- b) **Kerékpárforgalmi útvonal kialakítása:**
  - b1) településeket összekötő útvonallal,
  - b2) településközpont és lakott területen kívül elérhető lakott településrész között;
  - b3) településrészek között;
  - b4) országos közút teljes átkelési szakasza vagy annak egy funkcionális egysége (pl.: településközpont és a település szélén egy lakóterület közötti szakasz) mentén;
  - b5) a lakott területen kívül elhelyezkedő munkahelyek és a település belterülete között.

II. Forgalomcsillapítás, közlekedésbiztonság, akadálymentesítés:

- a) **Forgalomcsillapítás:** a fenntartható települési közlekedés, valamint az élhetőbb városi, települési környezet megteremtése érdekében. Például:
  - a1) gépjárműforgalmat csökkentő- vagy korlátozó átépítések, bontások, forgalomtechnikai beavatkozások, forgalmi rend átalakítása stb. (lásd e-ÚT 03.02.12 Közutak forgalomcsillapítása), ideértve például:
    - o vonali sebességkorlátozás,
    - o korlátozott sebességű övezet kijelölése,
    - o lakó-pihenő övezet kialakítása,
    - o gyalogos vagy gyalogos-és kerékpáros övezet létrehozása,
    - o sétáló utca kialakítása,
    - o behajtás korlátozás,
    - o egyirányú utca kialakítása,
    - o egyirányú utcában kétirányú kerékpározás engedélyezése,
    - o zsákutca létrehozása kerékpáros továbbvezetéssel,
    - o sebességcsökkentő küszöb (fekvőrendőr) építése,
    - o az útburkolat pályaszintjének emelése a keresztező gyalogosok és kerékpárosok elsőbbségének kihangsúlyozására,
    - o vízszintes kitérítés, sávelhúzás kialakítása a meglévő keresztmetszeti elemek átrendezésével, pl.: egyirányú utcában a parkolók szakaszos oldalváltásával, vagy zöld szigetek létrehozásával,
    - o mindezek tetszőleges/szükséges kombinációja.
  - a2) intelligens fenntartható városi, települési közlekedést elősegítő informatikai, forgalomirányítási rendszerek fejlesztése, kialakítása;
  - a3) települési parkolási rendszer infrastrukturális és/vagy informatikai korszerűsítése, fejlesztése, kiépítése, amennyiben a beruházás hozzájárul a városközponti területeken áthaladó meglévő gépjárműforgalom mértékének és sebességének a csökkentéséhez (parkolóházak, mélygarázsok, parkolóhelyek, B+R-ek létesítése, kialakítása);
  - a4) alternatív, elkerülő útvonalak létesítése.

- b) **Közlekedésbiztonsági beruházás**, például:
  - b1) gyalogátkelőhelyek és kerékpáros átvezetések kialakítása, kivilágítása, fejlesztése;
  - b2) csomópontok forgalomlassító és csillapító átépítése, fejlesztése, kialakítása;
  - b3) településkapuk kiépítése; b4) közlekedésbiztonsági intézkedések megvalósítása egyéb eszközökkel, forgalmi sávok újrászta, szűkítése stb.
- c) **Közterületi közlekedési felületek akadálymentesítése**: a fogyatékossgal élők vagy bármilyen probléma miatt nehezen közlekedők mobilitásának, foglalkoztatottságának a segítése érdekében.
Például: közösségi vagy egyéni közlekedésben, a mozgáskorlátozott vagy problémás közlekedésű csoportok munkába jutásához és mindennapi közlekedéshez használt infrastruktúra akadálymentes ki- és átalakítása.
- d) **Fenntartható mobilitási terv** (ún. SUMP) **elkészítése, meglévő felülvizsgálata**.

III. Közúti közösségi közlekedés fejlesztése:

- a) **Forgalmi épületek, forgalmi pálya fejlesztése**:
  - a1) Autóbusz-állomások, közúti közösségi közlekedési decentrumok és kapcsolódó kiszolgáló létesítmények építése, bővítése, fejlesztése, felújítása.
  - a2) Közúti közösségi közlekedés részére elkülönített, vagy közös kerékpáros és közösségi közlekedés számára egyaránt használható buszsávok kialakítása.
  - a3) Az autóbusz-közlekedés alap-infrastrukturális feltételeinek a fejlesztése buszöblök, megállóhelyek, váróhelyiségek, esőbeálló, autóbusz fordulók kialakításával, felújításával, fejlesztésével, fizikai állapotának javításával, melyhez az utasok leszállítását szolgáló előírás szerinti autóbusz megálló, peron felújítása, kiépítése, továbbá a szükséges akadálymentes járdakapcsolatok kiépítése is kapcsolódhat.
  - a4) A közúti közösségi közlekedéshez kapcsolódó intermodális kapcsolatok, decentrumok, átszállási pontok fejlesztése, az utazási láncok egyes elemeinek a kiépítése.
Pl.: B+R, K+R parkolók, tárolók, rekeszek kiépítésével, kihelyezésével, P+R parkolók létesítésével, közúti közösségi közlekedési szolgáltatás esetében is funkcióval rendelkező – adott esetben a kötöttpályás közösségi közlekedéssel közös – infrastruktúrális elemek felújítása, korszerűsítése, kiépítése (pl.: közös megálló, utaskiszolgáló, utasváró területek, meglévő kerékpárparkolók kapacitásbővítése stb. elemek esetében).
Az intermodális fejlesztés kizárólag a közforgalmú, közszolgáltatás nyújtásához szükséges infrastruktúrális és IKT elemek fejlesztésére terjedhet ki.
- b) **Forgalomirányítás, utastájékoztató, elektronikus jegyrendszer fejlesztése**:
  - b1) Az autóbusz közlekedéshez kapcsolódó forgalomirányítási központok, rendszerek, a közösségi közlekedés előnyben részesítését segítő forgalomtechnikai eszközök fejlesztése, kiépítése. Autóbusz közlekedéshez kapcsolódó informatikai rendszerek és kapcsolódó infrastruktúrájának a fejlesztése. Jelzőlámpás előnyben részesítés kialakítása, az ehhez szükséges eszközök és infrastruktúra kialakítása, beszerzése.
  - b2) Autóbusz közlekedéshez kapcsolódóan valós idejű adatokon alapuló utastájékoztató rendszer kialakítása, fejlesztése. Az utastájékoztató rendszer részben a kötöttpályás és a vízi úti közösségi közlekedés utastájékoztatóját is elláthatja. A nem elektronikus megállóhelyi utastájékoztató táblák kihelyezése a forgalmi pálya építési beruházásaihoz kapcsolódóan támogatható.
  - b3) Helyi közösségi közlekedés interoperábilis elektronikus jegyrendszerének a kialakítása, fejlesztése, és országos rendszerbe történő illesztése.

E) Hulladékkezelés, kármentesítés

I. 100%-ban önkormányzati tulajdonú, települési szilárd hulladéklerakók kármentesítése

- a) rekultivációs terv alapján a bezárt hulladéklerakók környezeti veszélyességének csökkentése; hulladék elszállítása, ártalmatlanítása, hulladéklerakó lezárása, új területhasználat előkészítése, tájba illesztése;
- b) környezetvédelmi hatóság előírása esetén a szükséges monitoringrendszer kiépítése.

II. Illegális hulladéklerakók felszámolása

- a) 2012. évi CLXXXV. törvény 61. § (4) bekezdése alapján közterületen jogellenesen elhelyezett vagy elhagyott hulladék elszállítása, ártalmatlanítása, terület helyreállítása

III. 100%-ban önkormányzati tulajdonú barnamezős területek hasznosítása, kármentesítése

- a) barnamezős területek szennyezettségének kármentesítési tényfeltáró vizsgálatai;
- b) barnamezős területek építményeinek, műtárgyak bontása, bontott anyagok helyben történő újrahasználat/újrahasznosítása vagy – amennyiben ez nem lehetséges – elszállítása, kezelése, ártalmatlanítása;
- c) barnamezős területek új területhasználatának előkészítése a szükséges alpinfrastruktúra kiépítésével;
- d) szennyezett földtani közeg és felszín alatti víz környezetvédelmi hatósági előírások szerinti kármentesítése, szennyezett anyagok elszállítása, ártalmatlanítása;
- e) kármentesítés biológiai módszerekkel (fitoremediációval, mikrobiológiai módszerekkel), mentesített terület zöldinfrastruktúrába illesztése;
- f) környezetvédelmi hatóság előírása alapján – a tervezett területhasználatához illeszkedően – a kármentesítési beavatkozás előkészítése, tervezése és végrehajtása, monitoringrendszer kiépítése.

2.1.2. Önállóan nem támogatható tevékenységek

A felhívás keretében az alábbi tevékenységek önállóan nem támogathatóak:

2.1.2.1. Kötelezően megvalósítandó, önállóan nem támogatható tevékenységek

- a) Nyilvánosság biztosítása – „ÁÚF 21-27” c. dokumentum 10. fejezete és a Felhívás 6.2. 1) pontja alapján;
- b) Akadálymentesítés – amennyiben releváns, a Felhívás 2.3. fejezetében az akadálymentesítésre vonatkozó feltételek alapján;
- c) Projektarányos infokommunikációs akadálymentesítés, amennyiben releváns;
- d) Azbesztmentesítés – amennyiben releváns a Felhívás 2.3. fejezetében az azbesztmentesítésre vonatkozó feltételek alapján (szórt azbeszt mentesítése teljes épületre vonatkozóan kötelező, egyéb azbeszt tartalmú anyagok mentesítése projektarányosan, azaz minden beruházással érintett épületszerkezet esetében ajánlott);
- e) Energiahatékonysági és a megújuló energia felhasználás bővítése szempontok érvényesítése – amennyiben releváns, a Felhívás 2.3. fejezetében az energiahatékonysági szempontok érvényesítésére vonatkozó feltételek alapján;
- f) Szemléletformáló akció, tevékenység végrehajtása a 2.1 A) és D) főtevékenységekhez kapcsolódóan, amelyek elsődlegesen a helyi lakosságot célozzák.

2.1.2.2. Választható, önállóan nem támogatható tevékenységek

A választható, önállóan nem támogatható tevékenységek a Felhívás 2.1.1 pontjában felsorolt bármely – akár eltérő főtevékenységhez kapcsolódó – önállóan támogatható tevékenységgel együtt támogathatóak.

- a) Helyi klímastratégia készítése.
- b) Önállóan támogatható tevékenységhez közvetlenül kapcsolódó önkormányzati tulajdonú **belterületi közutak fejlesztése**, amennyiben ahhoz fenntartható közlekedési mód nem kapcsolódik (pl.: kerékpáros vagy közösségi közlekedés):
  - b1) utak burkolatának és alépítményeinek építése, átépítése, felújítása, szélesítése, korszerűsítése,
  - b2) csomópontok kialakítása, fejlesztése, átalakítása.
  - b3) balesetveszélyes útszakaszok ívkorrekciója.

A PET-ben szükséges bemutatni, hogyan kapcsolódik más önállóan támogatható tevékenységhez. Pontszerű belterületi útfejlesztés nem támogatható.

A projekt elszámolható összköltségének legfeljebb 20%-a számolható el erre a tevékenységre. (Lásd Felhívás 7.5 pont.)

- c) ITS vagy településfejlesztési terv elkészítése, felülvizsgálata, módosítása.
- d) Települési szintű körforgásos gazdasági stratégiák kidolgozása vagy körforgásos gazdasági elemek integrálása meglévő stratégiákba (pl. gazdaságfejlesztési stratégiába).
- e) A fejlesztéssel érintett építmények használatához szükséges közművek bekötése, bővítése, felújítása, korszerűsítése, védelembe helyezése.

I. Települési kékinfrastruktúra fejlesztése (vízgazdálkodási beavatkozások) esetén:

- a) Felszíni vízelvezetést kiegészítő, a vízszintet szabályozó rendszer kialakítása, kizárólag a magas talajvízállású, vagy karsztvíz fakadóvízes területeken.
- b) Csapadécsatorna-hálózat építéssel közvetlenül érintett, a beruházás során sérült közúthálózat burkolat, buszöböl, járda, kapubejáró, parkoló felület beruházás előttivel azonos típusú burkolattal történő helyreállítása (teljes útburkolat felújítása kizárólag indokolt esetben lehetséges), átereszek átépítése, bővítése.
- c) Szennyező források kizárása (szűrőmezők, hordalékfogók létesítése).
- d) Töltéskorona burkolat építése közúzalékos kivitelben.
- e) Növényzet telepítése, helyreállítása a létesítményekhez tartozó területen a kék-zöldinfrastruktúra zöldfelületi elemeinek folytonosságának biztosítása beleértve az előírások szerinti parti sávot is (természeti védelem alatt álló területen a telepítendő fajok kiválasztásánál a táji, természeti jellemzőket is figyelembe kell venni).
- f) Keresztív műtárgyak kiváltása, kiépítése, átépítése, felújítása, rekonstrukciója, amennyiben indokolt.
- g) Integrált Települési Vízgazdálkodási Terv (ITVT) elkészítése, aktualizálása.
- h) A meglévő növényállomány megóvását szolgáló beavatkozások (faápolás, favédelem, gyökérvédelem stb.).
- i) Szemléletformáló, a vizek helyben tartását és megfelelő fenntartást, az elkészült infrastruktúra és kataszter használatának bemutatását népszerűsítését segítő akciók, programok, kiadványok.

II. Belterületi zöldinfrastruktúra fejlesztése esetén:

- a) Zöldinfrastruktúra hálózat fejlesztési- és fenntartási akcióterv és kataszter készítése.
- b) A zöldterület jellegzetes stílusjegyeit hordozó, az építészeti örökség részét képező műtárgyak, táj- és kertépítészeti alkotások megőrző, helyreállító rekonstrukciója.
- c) Komposztáló létesítése az érintett zöldterületen képződött zöldhulladék hasznosítására; szelektív hulladékgyűjtés elősegítése.
- d) Szükséges építmények és műtárgyak bontása, növényirtás, hulladék elszállítás.
- e) A meglévő növényállomány megóvását szolgáló beavatkozások (faápolás, favédelem, gyökérvédelem stb.).

III. Közösségi, kulturális, sportolási infrastruktúra, IKT és okos települési fejlesztések esetén:

- a) Közterületi térfigyelő kamerarendszer kialakítása, telepítése.
- b) Közterületi wi-fi hálózat kialakítása.
- c) Szemléletformáló, az előkészítés és tervezés során az érintettek bevonását célzó vagy az elkészült infrastruktúra használatának bemutatását és népszerűsítését segítő akciók, programok, kiadványok, applikációk.

IV. Fenntartható közlekedésfejlesztés esetén:

- a) **Önkormányzati és/vagy állami közutak, hidak építése, fejlesztése, felújítása**, amennyiben a beruházás megvalósításával a fenntartható közlekedést szolgáló cél, különösen kerékpárosbarát fejlesztés valósul meg a Felhívás 2.3. fejezetének IV. 8) pontja szerinti feltételekkel.
- b) **Meglévő kerékpárforgalmi létesítmény korszerűsítése:**
  - b1) az útügyi műszaki előírásnak megfelelő korszerűsítés (pl.: szélesítés) érdekében, vagy

- b2) létesítményváltás (pl.: egyoldali, kétirányú létesítmény kétoldali, egyirányú létesítménnyé fejlesztése stb.) esetén; vagy
- b3) ha az érintett szakasz burkolatminősége vagy típusa a közlekedésbiztonságot veszélyezteti.
- c) **Kerékpártámaszok, kerékpárparkolók, egyéb kiegészítők** és B+R kerékpártárolók építése, beszerzése, elhelyezése, utügyi műszaki előírásnak nem megfelelő kerékpártámaszok műszaki előírásnak megfelelőre cserélése. Kerékpártámaszokat, parkolókat vagy tárolókat csak mindenki számára hozzáférhetően lehet elhelyezni. B+R rendszerek kialakításával szükség szerint térfigyelőrendszer is telepíthető.
- d) **Gyalogos közlekedéshez kapcsolódó infrastruktúra kiépítése, felújítása lakott területen belül:**
- d1) gyalogos és kerékpáros felületek elválasztása; vagy
- d2) a közlekedésbiztonság javítása; vagy
- d3) az akadálymentesítés megvalósítása; vagy
- d4) a már kiépült kerékpárutak mellett hiányzó járda szakaszok pótlása érdekében; vagy
- d5) gyalogos hidak építése, felújítása.
- e) **Automata forgalomszámláló eszközök telepítése** a gépjármű és/vagy a kerékpáros forgalom számlálása érdekében (forgalomcsillapítás megvalósítása esetén az átmenő forgalom mértékének csökkenésének igazolásához kötelező legalább a jellemző helye(ke)n telepíteni, egyéb tevékenységeknél választható a telepítése).
- f) **Csomópontok, átvezetések átalakítása és kialakítása** a fenntartható (gyalogos, kerékpáros, közösségi) közlekedési módok közlekedésbiztonságának a fokozása, előnyben részesítése, és akadálymentes áthaladása érdekében (pl.: interaktív, kizárólag kerékpáros érkezésekor villogó táblák telepítése, kerékpáros útvonalak vasútvonalakon történő biztonságos átvezetése a szükséges forgalomtechnikai és infrastrukturális munkákkal együtt stb.).
- g) **Kerékpáros pihenőhely kiépítése** az 5 kilométernél hosszabb külterületi kerékpáros útvonal esetében az e-UT 03.04.13:2019 „Kerékpározható közutak tervezése” c. Utügyi Műszaki Előírásban foglaltak szerint.
- h) **Kerékpárforgalmi létesítmény útfenntartó gépeinek a beszerzése** (amennyiben az adott géphez az eszköz-adapterek opcionálisan választhatók, úgy téli- és nyári adapterekkel együtt), vagy **meglévő gépekhez** a kerékpárforgalmi létesítmény fenntartásához szükséges **adapterek beszerzése**.
- i) Kerékpáros útvonalak megvilágításához kapcsolódó beszerzések közül a kerékpáros útvonal és egyéb közlekedési útvonalak kereszteződéséhez kapcsolódó, az átkelések biztonságát fokozó **megvilágítások beszerzése és elhelyezése**, vagy a hatósági előírások alapján előírt **közvilágítás kialakítása**. Javasolt a fenntartható, pl.: napelemes világítás kialakítása.
- j) **A támogatható tevékenységek megvalósításához szükséges alábbi munkálatok elvégzése:**
- j1) csapadékvíz-elvezetés kiépítése, átépítése;
- j2) forgalomtechnikai tevékenységek;
- j3) műtárgyépítés és felújítás;
- j4) vasúti átjárók építése, korszerűsítése, felújítása a járművek, kerékpárosok, gyalogosok biztonságos közlekedése érdekében;
- j5) komplex terület-előkészítési munkák (bontás, tereprendezés, kármentesítés, lőszermentesítés, régészeti stb.), illetve
- j6) szakhatósági engedélyben előírt munkák.
- k) **Zöldfelület-építési, átalakítási munkák** a fenti tevékenységek helyrajzi számain az infrastrukturális beavatkozások közvetlen környezetében, vagy a fenntartható városi, települési közlekedés környezetének a megteremtéséhez (amelynek része lehet a növénytelepítés és árnyékolástechnika stb.). A meglévő növényállomány megóvását szolgáló beavatkozások (faápolás, favédelem, gyökérvédelem stb.).
- l) **Innovatív kerékpárosbarát műszaki megoldások alkalmazása** a támogatóval és szakmai szervezetekkel lefolytatott előzetes szakmai konzultáció és egyetértés alapján.
- m) **Kerékpárszállítási lehetőség kialakítása** a közösségi közlekedés járművein.
- n) A beruházásokhoz kapcsolódóan **megújuló energiaforrások telepítése, bevonása**.

V. Hulladékkezelés, kármentesítés esetén:

- a) Kapcsolódó kármentesítési munkák, amennyiben főtevékenységként nem támogatott.
- b) Önkormányzati tulajdonú barnamezős területek alapinfrastruktúrájának kiépítése (gáz, ivóvíz, szennyvíz-csatorna, utak és közvilágítás, elektromos vezetékrendszer, távközlési és kommunikációs hálózat).
- c) Települési zöldhulladék hasznosítás érdekében a szükséges építmények építése, meglévő épületek átalakítása, bővítése, valamint szükséges eszközbeszerzés (pl. szárítók, aprítók, komposztálók).
- d) Szemléletformálás.

2.2. A támogatható tevékenységek állami támogatási szempontú besorolása

A Felhívás 2.1.1. B) I. a) – j), 2.1.1. C) II. a) - kivéve a közművek kiváltása, földbe helyezésének támogatása -, 2.1.1. C) II. b5), c), 2.1.1. C) III. a)-f), 2.1.1. D) I. a)-b), 2.1.1. D) II. a1), a4), b), c), d), 2.1.1. C) III. a3), 2.1.1. E) III. a), c), 2.1.2.2. a)-d), 2.1.2.2. I. a)-j) – az f) pont kivételével, 2.1.2.2. II. a), c)-e), 2.1.2.2. III. a)-c),, 2.1.2.2. IV. a)-l), 2.1.2.2. V. a), c), d), pontjai alapján támogatható tevékenységek abban az esetben nem tartalmazzák az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése szerinti állami támogatást, amennyiben ezen tevékenységek nem minősülnek uniós versenyjogi értelemben vett gazdasági tevékenységnek.

A Felhívás 2.1.1. C) II. b2)-b4), 2.1.2.2. II. b) pontjai alapján támogatható tevékenységek abban az esetben nem tartalmazzák az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése szerinti állami támogatást, amennyiben ezen tevékenységek olyan kulturális tevékenység megvalósításához kapcsolódnak, amelyek nem minősülnek gazdasági tevékenységnek.⁵

A Felhívás 2.1.1. A) I.-IV., 2.1.1. C) II. a) közművek kiváltása, földbe helyezése, 2.1.1. E. III. c), 2.1.2.2. I. f), 2.1.2.2. V. b), pontjai alapján támogatható tevékenységek abban az esetben nem tartalmazzák az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése szerinti állami támogatást, amennyiben a támogatást igénylő a támogatott tevékenység végzése vonatkozásában az uniós joggal összhangban létrehozott jogi monopóliummal rendelkezik.⁶

A Felhívás 2.1.1. C) II. b1) pontja alapján támogatható tevékenységek abban az esetben nem tartalmazzák az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése szerinti állami támogatást, amennyiben az érintett létesítmény elsődlegesen utánpótlás-, diák- és amatőr sporttevékenységre szolgál, és a gazdasági célú használat [ennek minősül a hivatásos sporttevékenység, a bérbeadás (beleértve a saját sporttevékenységként végzett utánpótlás és amatőr sportcélút is), vásárok, konferenciák, koncertek, egyéb kulturális rendezvények tartása stb.] mértéke nem haladja meg a létesítmény tényleges teljes éves kapacitásának 20%-át (korlátozott mértékű gazdasági célú használat).

A Felhívás 2.1.1. E. III. c), 2.1.2.2. V. b) pontjai alapján támogatható tevékenységek abban az esetben nem tartalmazzák az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése szerinti állami támogatást, amennyiben olyan állami tulajdonú földterület beépítésre való előkészítésének támogatása a cél, amely nem minősül gazdasági tevékenységnek.⁷

⁵ Az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése szerinti állami támogatás fogalmáról szóló európai bizottsági közlemény 34. pontja értelmében a nagyközönség számára térítésmentesen hozzáférhető kulturális tevékenység vagy a kulturális és természeti örökség megőrzéséhez kapcsolódó tevékenység állami finanszírozása tisztán társadalmi és kulturális célt szolgál, ami nem gazdasági jellegű. Hasonlóképpen az, hogy egy kulturális intézmény látogatóinak vagy a nagyközönség számára nyitott kulturális tevékenység vagy a kulturális és természeti örökség megőrzéséhez kapcsolódó tevékenység résztvevőinek pénzügyi hozzájárulást kellene fizetniük, amely a valódi költségeknek csupán egy töredékét fedezi (maximum 50%-át), nem változtat az említett tevékenység nem gazdasági jellegén, mivel nem tekinthető a nyújtott szolgáltatás valódi díjazásának, így esetükben nem kell az uniós állami támogatási szabályokat alkalmazni. Azaz ha a kulturális tevékenységből származó piaci bevétel (pl. jegyárbevétele) nem haladja meg a kulturális tevékenység tényleges költségeinek a felét, a tevékenység nem minősül gazdasági tevékenységnek.

⁶ Nem versenyez hasonló (liberalizált) szolgáltatásokkal, valamint a szabályozási környezet alapján más liberalizált földrajzi- vagy termékpiacon nem tevékenykedhet. Ha a támogatást igénylő vállalkozás egy másik liberalizált (földrajzi és/vagy termék-) piacon is működik, ki kell zárni a kereszttámogatást (a többi tevékenységtől elkülönült könyvelés, a költségek és a bevételek elkülönítése), valamint a jogi monopólium tárgyát képező tevékenységre nyújtott állami finanszírozást más tevékenységekre nem veheti igénybe.

⁷ A Bizottság 2014. március 27-i határozata a Németország által a GRW ipari, kereskedelmi és lakossági használatra való területfejlesztési programhoz nyújtott SA.36346 állami támogatásról (HL C 141., 2014.5.9., 1. o.). Az állami tulajdonú földterület

Amennyiben a támogatható tevékenységek finanszírozása a fentiek alapján az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése szerinti állami támogatásnak minősül, az a 2021-2027 programozási időszakra rendelt források felhasználására vonatkozó uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatási szabályokról szóló 258/2021. (V. 20.) Korm. rendelet alapján közösségi versenyjogi szempontból az alábbi jogcímenek, a következő támogatási kategóriákra vonatkozó előírások alapján valósíthatók meg:

Támogatható tevékenység	Támogatás jogcíme	Támogatási kategória
2.1.1 C. I. a) a1 kereskedelmi és/vagy szolgáltató terek, építmények, valamint vendéglátó egységek és az alapműködéséhez szükséges tárgyi eszközbeszerzés	258/2021. (V. 20.) Korm. rendelet 4.§ 20., 23.	Helyi infrastruktúra fejlesztéséhez nyújtott beruházási támogatás, csekély összegű támogatás
2.1.1 C. I. a) a2 profittermelő módon üzemeltetett sport- és szabadidős létesítmény, a létesítmény működéséhez kapcsolódó kiszolgáló építmény és az alapműködéshez szükséges tárgyi eszközbeszerzés	258/2021. (V. 20.) Korm. rendelet 4.§ 19., 23.	Sportlétesítményhez és multifunkcionális szabadidős létesítményhez nyújtott beruházási támogatás, csekély összegű támogatás
2.1.1 C. I. a) a3 profittermelő módon üzemeltetett rendezvény- és konferenciaközpont és az alapműködéshez szükséges tárgyi eszközbeszerzés,	258/2021. (V. 20.) Korm. rendelet 4.§ 20., 23.	Helyi infrastruktúra fejlesztéséhez nyújtott beruházási támogatás, csekély összegű támogatás
2.1.1 C. I. a) a4 díjfizetés ellenében használható nyilvános mosdó, pelenkázó	258/2021. (V. 20.) Korm. rendelet 4.§ 20., 23.	Helyi infrastruktúra fejlesztéséhez nyújtott beruházási támogatás, csekély összegű támogatás
2.1.1 C. I. b) díjfizetés ellenében használható parkolási infrastruktúra fejlesztése, kialakítása	258/2021. (V. 20.) Korm. rendelet 4.§ 20., 23.	Helyi infrastruktúra fejlesztéséhez nyújtott beruházási támogatás, csekély összegű támogatás
2.1.1 C. II. a) közművek kiváltása, földbe helyezése	258/2021. (V. 20.) Korm. rendelet 4.§ 21., 23.	Közszolgáltatásért járó ellentételezés, csekély összegű támogatás
2.1.1 C. II. b) b1 közcélokot szolgáló sport- és szabadidős létesítmények, a létesítmény működéséhez kapcsolódó kiszolgáló építmény és az alapműködéshez szükséges tárgyi eszközbeszerzés	258/2021. (V. 20.) Korm. rendelet 4.§ 19., 23.	Sportlétesítményhez és multifunkcionális szabadidős létesítményhez nyújtott beruházási támogatás, csekély összegű támogatás
2.1.1 C. II. b) b2 közösségi vagy kulturális tevékenységet magában foglaló épület korszerűsítése, átalakítása, bővítése és az alapműködéshez szükséges tárgyi eszközbeszerzés	258/2021. (V. 20.) Korm. rendelet 4.§ 18., 23.	Kultúrát és a kulturális örökség megőrzését előmozdító támogatás, csekély összegű támogatás
2.1.1 C. III. IKT és okos település fejlesztések	258/2021. (V. 20.) Korm. rendelet 4.§ 23.	Csekély összegű támogatás
2.1.1. D. II. a) Forgalomcsillapítás, közlekedésbiztonság, akadálymentesítés keretében intelligens fenntartható városi, települési közlekedést elősegítő informatikai, forgalomirányítási rendszerek fejlesztése, kialakítása	258/2021. (V. 20.) Korm. rendelet 4.§ 20., 21., 23.	Helyi infrastruktúra fejlesztéséhez nyújtott beruházási támogatás, közszolgáltatásért járó ellentételezés, csekély összegű támogatás

helyi hatóságok általi revitalizációját (beleértve a mentesítést is) támogató intézkedéssel összefüggésben a Bizottság azt állapította meg, hogy az állami tulajdonú földterület beépítésre való előkészítése és a közművekre (víz, gáz, szennyvíz és villamos energia), valamint a közlekedési hálózatokra (vasút és közút) való rákötésének biztosítása nem gazdasági tevékenység, hanem az állam közfeladatainak részét képezi, mégpedig a földterület nyújtását és felügyeletét a helyi város- és területfejlesztési terveknek megfelelően.

2.1.1. D. II. a) Forgalomcsillapítás, közlekedésbiztonság, akadálymentesítés keretében parkolási rendszer infrastrukturális, és/vagy informatikai fejlesztése, parkolóházak, mélygarázsok, parkolóhelyek, B+R	258/2021. (V. 20.) Korm. rendelet 4.§ 20., 21., 23.	Helyi infrastruktúra fejlesztéséhez nyújtott beruházási támogatás, közszolgáltatásért járó ellentételezés, csekély összegű támogatás
2.1.1. D. III. a) a1. Közúti közösségi közlekedés keretében autóbusz-állomások, közúti közösségi közlekedési decentrumok és kapcsolódó kiszolgáló létesítmények építése, bővítése, fejlesztése, felújítása	258/2021. (V. 20.) Korm. rendelet 4.§ 33., 23.	Személyszállítási közszolgáltatásért járó ellentételezés, csekély összegű támogatás
2.1.1. D. III. a) a4. Közúti közösségi közlekedéshez kapcsolódó intermodális kapcsolatok, decentrumok, átszállási pontok fejlesztése, az utazási láncok egyes elemeinek a kiépítése.	258/2021. (V. 20.) Korm. rendelet 4.§ 20.,23., 33.	Helyi infrastruktúra fejlesztéséhez nyújtott beruházási támogatás, csekély összegű támogatás, személyszállítási közszolgáltatásért járó ellentételezés
2.1.1. D. III. b) b2. Közúti közösségi közlekedési fejlesztés keretében autóbusz közlekedéshez kapcsolódóan valós idejű adatokon alapuló utastájékoztató rendszer kialakítása, fejlesztése	258/2021. (V. 20.) Korm. rendelet 4.§ 33., 23.	Személyszállítási közszolgáltatásért járó ellentételezés, csekély összegű támogatás
2.1.1. D. III. b) b3. Közúti közösségi közlekedési fejlesztés keretében helyi közösségi közlekedés interoperábilis elektronikus jegyrendszerének a kialakítása, fejlesztése, és országos rendszerbe történő illesztése.	258/2021. (V. 20.) Korm. rendelet 4.§ 33., 23.	Személyszállítási közszolgáltatásért járó ellentételezés, csekély összegű támogatás
2.1.1 E. I, 100%-ban önkormányzati tulajdonú, települési szilárd hulladéklerakók kármentesítése	258/2021. (V. 20.) Korm. rendelet 4.§ 12., 21., 23.	Szennyezett terület szennyeződésmntesítéséhez nyújtott beruházási támogatás, közszolgáltatásért járó ellentételezés, csekély összegű támogatás
2.1.1 E. II, Illegális hulladéklerakók felszámolása	258/2021. (V. 20.) Korm. rendelet 4.§ 12, 21., 23.	Szennyezett terület szennyeződésmntesítéséhez nyújtott beruházási támogatás, Közszolgáltatásért járó ellentételezés, csekély összegű támogatás
2.1.1 E. III. b), d), e) és f) Többségi önkormányzati tulajdonú barnamezős területek kármentesítése	258/2021. (V. 20.) Korm. rendelet 4.§ 12., 23.	Szennyezett terület szennyeződésmntesítéséhez nyújtott beruházási támogatás, csekély összegű támogatás
2.1.1 E. III. c) Barnamezős területeken a szükséges alapinfrastruktúra kiépítése	258/2021. (V. 20.) Korm. rendelet 4.§ 20., 12.,, 23.	Helyi infrastruktúra fejlesztéséhez nyújtott beruházási támogatás, , szennyezett terület szennyeződésmntesítéséhez nyújtott beruházási támogatás, csekély összegű támogatás,
2.1.2.2 e) A fejlesztéssel érintett építményekhez használatához szükséges közművek bekötése, bővítése, felújítása, korszerűsítése, védelembe helyezése	258/2021. (V. 20.) Korm. rendelet 4.§ 12., 18., 19., 20., 21.,23., 33.,	A kivitelezendő projekt támogatási kategóriájával azonos

2.1.2.2. IV. l) Innovatív kerékpárbarát műszaki megoldások	258/2021. (V. 20.) Korm. rendelet 4.§ 23.	Csekély összegű támogatás
2.1.2.2. IV. m) Kerékpárszállítási lehetőség kialakítása a közösségi közlekedés járművein	258/2021. (V. 20.) Korm. rendelet 4.§ 23., 33.	Csekély összegű támogatás Személyszállítási közszolgáltatásért járó ellentételezés
2.1.2.2. IV. n) Beruházáshoz kapcsolódóan megújuló energiaforrások telepítése, bevonása;	258/2021. (V. 20.) Korm. rendelet 4.§ 12., 18., 19., 20., 21.,23., 33.	A kivitelezendő projekt támogatási kategóriájával azonos
2.1.2.2. V. b) Önkormányzati tulajdonú barnamezős területek alapinfrastruktúrájának kiépítése	258/2021. (V. 20.) Korm. rendelet 4.§ 20., 23.	Helyi infrastruktúra fejlesztéséhez nyújtott beruházási támogatás, csekély összegű támogatás
2.1.2.2. V. c) Települési zöldhulladék hasznosítás érdekében a szükséges építmények építése, meglévő épületek átalakítása, bővítése, valamint szükséges eszközbeszerzés (pl. szárítók, aprítók, komposztálók)	258/2021. (V. 20.) Korm. rendelet 4.§ 21., 23.	Közszolgáltatásért járó ellentételezés, csekély összegű támogatás
A támogatási kérelem benyújtása előtt a projekt előkészítésével kapcsolatban felmerült költségek (amennyiben a támogatási kérelem benyújtását megelőzően felmerült előkészítési költség állami támogatással érintett tevékenységhez kapcsolódik)	258/2021. (V. 20.) Korm. rendelet 4.§ 21., 23.	Amennyiben a Kedvezményezett a kérelem benyújtása előtt megkötött közszolgáltatási szerződéssel rendelkezik, akkor közszolgáltatásért járó ellentételezés, ellenkező esetben csekély összegű támogatás

2.3. Milyen műszaki, szakmai elvárásoknak feleljen meg a projekt?

I. Általános elvárások

1. Energiahatékonysági és a megújuló energia felhasználás bővítése szempontok érvényesítése:

Az energiahatékonysági szempontok érvényesítése jelen Felhívás keretében horizontális követelményként kerül teljesítésre. A projekttel érintett épületen végrehajtott infrastrukturális beruházás minden tevékenység-elemének végrehajtása során érvényesíthetőek az energiahatékonysági korszerűsítés szempontjai az épületek külső határoló szerkezeteinek korszerűsítése (pl.: utólagos külső hőszigetelés, nyílászárók cseréje) és/vagy a fűtési és/vagy HMV (használati meleg víz) rendszer korszerűsítése révén.

A megvalósuló tevékenységek tekintetében releváns esetben kötelezően alkalmazandó a Felhívás 6.2. pontjában meghatározott költségáramosítás.

Amennyiben a fejlesztéssel (felújítással, átalakítással, bővítéssel, új építéssel) érintett épület az épületek energetikai jellemzőinek tanúsításáról szóló 176/2008. (VI. 30.) Korm. rendelet hatálya alá tartozik, úgy arra vonatkozóan a rendeletben foglalt előírások, továbbá az épületek energetikai jellemzőinek meghatározásáról szóló 7/2006. (V. 24.) TNM rendelet fejlesztés időpontjában hatályos szabályozása alkalmazandók.

A projekttel érintett épületen végrehajtott infrastrukturális beruházás jogszabályi előírásoknak való megfelelését tervezői nyilatkozattal szükséges alátámasztani az első mérföldkőig.

2. Azbesztmentesítés:

Amennyiben a beruházással érintett épület/épületrész szórt azbesztet tartalmaz, úgy a támogatást igénylő számára kötelező a szórt azbeszt mentesítés elvégzése, amelynek költsége elszámolható a projektben. Kötelező továbbá projektarányos módon minden egyéb azbeszttartalmú szerkezet mentesítése. A projekttel nem érintett épületszerkezetek egyéb azbeszttartalmú anyagainak mentesítése nem kötelező elvárás, azonban javasolt és elszámolható a felhívás keretében.

3. Akadálymentesítés:

Közszolgáltatást⁸ végző, közösségi célú funkciókat ellátó és/vagy ügyfélforgalmat lebonyolító épület/épületrész érintettsége esetében:

a) Épület bővítése, felújítása, átalakítása esetén a beruházásnak az alábbi, akadálymentesítési követelményeknek kell megfelelni:

Biztosítani szükséges:

- **az intézményhez, szolgáltatáshoz kapcsolódóan legalább egy akadálymentes parkolót,**
- **az épület főbejáratának vagy egy másik bejárat akadálymentesítését (elérési útvonal biztosításával),**
- **legalább egy akadálymentes mosdó kialakítását (elérési útvonal biztosításával):** Amennyiben az épület műszaki-fizikai adottságai miatt az akadálymentes mellékhelyiség a földszinten nem alakítható ki, úgy azt egyéb épületszinten kell kialakítani. Ebben az esetben meg kell oldani az épületszintek közötti akadálymentes közlekedést is. Az akadálymentes mellékhelyiség földszinten történő kialakíthatóságának műszaki-fizikai akadályairól rehabilitációs környezettervező szakmérnök/szakértő által kiadott indokolást kell benyújtani.
- **projektarányos akadálymentesítést:** Ez festés/mázolásnál a vakok és gyengén látók érdekében, a megfelelő szíkontrasztok kialakítását jelenti (nyílászáró tokszerkezeteinek falfelülettől és/vagy ajtólaptól eltérő színű mázolása). Elektromos hálózat teljes felújításánál pl.: a helyiségek kapcsolóit a mozgáskorlátozottak számára elérhető magasságba kell áthelyezni.

A tervezés és megvalósítás során kötelező az OTÉK akadálymentesítés szempontjából releváns előírásainak betartása.

Az előírások betartásához és a kivitelezéshez ajánlasként a Felhívás mellékletét képező „Segédlet a közszolgáltatások egyenlő esélyű hozzáféréseinek megteremtéséhez” c. dokumentum nyújt segítséget.

Az akadálymentesítés részleges kialakítása kizárólag az alábbi esetekben lehetséges:

- amennyiben a műszaki adottságok alapján nem megfelelően biztosítható a fejlesztés akadálymentes kialakítása. Erről a rehabilitációs környezettervező szakmérnöknek/szakértőnek és tervezőnek együttesen szükséges nyilatkoznia.
- az országos műemléki védelem, vagy műemléki jelentőségű területen, illetve műemléki környezetben elhelyezkedő épületek esetén. Továbbá az általános hatáskörű építési igazgatás által kiadott építési engedélyben foglaltak szerint a helyi védelem alatt álló objektumok esetében. (Tervezői nyilatkozat műemléki védelemről)

A fenti esetekben is törekedni kell az akadálymentesítésnek legalább részleges, az örökségi értékek sérelme nélkül elérhető szintű megvalósítására. A részletesebb szabályokat a jelen Felhívás mellékletét képező „Akadálymentesítési feltételek az örökségvédelmi szempontból érintett objektumok esetében” című dokumentum tartalmazza.

b) Új építés esetén teljeskörű (nem projektarányos) komplex akadálymentesítést kell megvalósítani.

Az építési-műszaki tervdokumentáció akadálymentesítés szempontjából releváns részének az OTÉK előírásainak kell megfelelni.

c) Bővítés, felújítás, átalakítás és új építés esetén egyaránt csak olyan projektjavaslatok valósíthatók meg, amelyek építési dokumentációja és/vagy építési engedélyezési tervdokumentációja, illetőleg az alapján, az építésügyi hatóság által kibocsátott jogerős vagy végleges és végrehajtható építési engedélye megfelel a hatályos OTÉK előírásainak. Az építési szabályoknak való megfelelést az építésügyi hatóság által kibocsátott jogerős vagy végleges és hatályos építési engedély bizonyítja. Nem engedélyköteles építési tevékenység esetében tervezői

⁸ A közszolgáltatás fogalmába a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. tv 4. § f) pontjában megadott meghatározások mindegyike beleértendő.

nyilatkozat benyújtása szükséges arra vonatkozóan, hogy a projekt nem engedélyköteles és megfelel a hatályos OTÉK előírásainak.

d) Rehabilitációs környezettervező szakmérnök/szakértő bevonása szükséges az alábbiak szerint:

- A tervezés során a műszaki dokumentumok részeként akadálymentesítési tervfejezetet szükséges benyújtani.
- A kivitelezés végén nyilatkozatot szükséges benyújtani az akadálymentesítés megvalósulásáról a projekt záró beszámolóban.

4. Közutak fejlesztése

- a) A projekt keretében fejlesztéssel (beleértve: új építés, felújítás, korszerűsítés stb.) érintett közutak és közforgalom elől el nem zárt magánutak esetében szükséges figyelembe venni az alábbi műszaki előírásokban szereplő, **aszfaltburkolatra vonatkozó minimum elvárásokat**:
- e-UT 06.03.21. Útpályaszerkezeti aszfaltburkolatok rétegeinek követelményei
  - e-UT 05.02.11. Útpályaszerkezeti aszfaltburkolatok keverékeinek követelményei
- b) A projekt keretében fejlesztendő út rendelkezik legalább az alábbi infrastruktúra kiépítettséggel:
- szennyvízcsatorna, víz, gáz;
  - vagy nyilatkozat arról, hogy az érintett szakaszon a gázellátás alternatív energiaellátással kiváltásra kerül;
  - vagy nyilatkozat arról, hogy a fenntartási időszak végéig az útburkolatot a támogatást igénylő vagy a támogatást igénylő hozzájárulásával más személy, szervezet nem bontja meg, szennyvízcsatornázást nem végez;
  - vagy nyilatkozat arról, hogy a szennyvízcsatornázást úgy oldja meg, hogy az útburkolatot és alépítményeit nem bontja meg a szabályozási szélességen belül, a szennyvízcsatornázást vagy egyéb vonalas infrastruktúra kiépítését az út mellett valósítja meg (burkolt árkot és zárt csapadékvíz elvezetést sem érintve vele).

A fentiek nem jelentik útfejlesztés esetén a közmű kiépítések támogathatóságát. Kizárólag a közmű kiváltások és új épületek építése esetén az azok használatához szükséges közművek kiépítése támogatható. Az infrastruktúra kialakítása során figyelemmel kell lenni a meglévő és tervezett növényállomány felszín feletti és felszín alatti térigényére.

5. Fenntartás, működtetés biztosítása

Elvárás, hogy a PET-ben kerüljön bemutatásra a megvalósítás utáni fenntartás, működés és működtetés biztosítása, amelynek legalább az alábbiakra ki kell térnie:

- a) Szükséges röviden bemutatni, hogy a támogatást igénylő milyen szervezeti és műszaki erőforrásokkal rendelkezik a fejlesztés min. 5 éves fenntartásának biztosításához.
- b) Pénzügyi oldalról kérjük a várható fenntartás általános és tartós forrásainak karbantartási, pótlási, javítási költségek és azok tervezett pénzügyi fedezete biztosításának rövid bemutatását.

6. Javasoljuk az alábbi jó gyakorlatok, szakmai iránymutatások, ajánlások figyelembe vételét:

- Hazai jó gyakorlatok: LIFE-MICACC PROJEKT⁹
<https://vizmegtartomegoldasok.bm.hu/storage/dokumentumok/Adaptacios%20utmutato.pdf>
- VGT2: https://www.vizugy.hu/vizstrategia/documents/10B9EE2E-D889-4C94-815D-5CB2D53C846A/8_2_melleklet_Hidromorfologiai_es_Termeszettervedelmi_Jo_gyakorlatok.zip
- NWRM: Natural Water Retention Measures: - természetes vízvisszatartó megoldások: <http://nwrn.eu/>
- ZöldInfrastruktúra: <https://www.hugbc.hu/hirek/zoldinfrastruktura-fuzetek-budapest-fovaros-onkormanyzata-megbizasabol/3936>
- Közös kincsünk a víz – szemléletformáló anyag: https://mtvsz.hu/uploads/files/394x210_VIZ_gongyolt_szorolap_vegleges.pdf
- Nyilvános helyek, parkok hulladékgyűjtési rendszerének tervezéséhez: https://www.interregeurope.eu/fileadmin/user_upload/tx_tevprojects/library/file_1614632638.pdf

⁹ Duna Régió Stratégia Környezeti kockázatok kezelési prioritás terület szakmai támogatása mellett megvalósuló pályázat, <https://vizmegtartomegoldasok.bm.hu/hu>

- Green City – Zöldebb Városokért Mozgalom: <http://www.green-city.hu/green-city-zoldebb-varosokert-mozgalom>
- Magyar Mérnöki Kamara, Módszertani segédlet a települési vízkár-elhárítási tervek készítéséhez: <http://vpf.vizugy.hu/reg/ovf/doc/MMK%20telepulesi%20vizekrelharitasi%20tervek%20modszertani%20segedlete%202015%20aprilis.pdf>
- Az építéssel járó negatív hatások csökkentése érdekében javasolt különös figyelmet fordítani a kivitelezések során a lehető legkisebb környezeti terhelésre és építési terület igénybevételre.
- Javasolt az önkormányzati tulajdonú építményekben és munkahelyeken a zöld közbeszerzés elvei mentén (Felhívás 2.1.1. C. I. pontban található tevékenységek kapcsán) a hiteles környezetbarát védjeggyel (hazai Környezetbarát Termék Védjegy, EU ökocímke és egyéb nemzeti ökocímkek, ld. www.okocimke.hu) ellátott eszközök és termékek beszerzésének előnyben részesítése a projekt részeként, továbbá a szolgáltatások megrendelésekor is javasolt a beszerzés során előnyben részesíteni a Környezetbarát Szolgáltatás Védjeggyel rendelkező szolgáltatásokat.
- A Felhívás 2.1.1. C. I. pontban található tevékenységek kapcsán az EU környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszerének (EMAS) minősítését beszerezni a projekt megvalósítás befejezéséig. (<https://kovet.hu/emas/>)

7. Támogatási kérelmek tartalma, száma:

A felhívás keretében egy-egy támogatást igénylő/település több projektje is támogatásban részesülhet, továbbá egy-egy projekt több, egymáshoz fizikailag nem kapcsolódó megvalósítási helyszínt, beruházási elemet, főtevékenységet is ötvöző komplex fejlesztést is tartalmazhat.

II. Az A) főtevékenységhez kapcsolódó feltételek, elvárások:

- 1) A fejlesztést integrált települési vízgazdálkodási szemlélettel kell tervezni és megvalósítani, az Integrált Települési Vízgazdálkodási Tervhez (ITVT) illeszkedően. Városi jogállású települések esetében, valamint nem városi jogállású, de választható tevékenységként a projekt keretében ilyen dokumentumot készítő települések számára további elvárás az Integrált Településfejlesztési Stratégiához (ITS) vagy a településfejlesztési tervhez való illeszkedés.
Amennyiben a támogatási kérelemmel érintett település rendelkezik Települési Vízkárelhárítási Tervvel, úgy az 1. mérföldkö teljesítéséig szükséges annak csatolása és a tervezett fejlesztés ahhoz való illeszkedésének bemutatása. A terv felülvizsgálatának költsége elszámolható.
Az illeszkedéseket legkésőbb az 1. mérföldkö benyújtásakor igazolni szükséges.
- 2) A fejlesztésnek illeszkednie kell a területi adottságokhoz és figyelembe kell vennie a támogatási kérelem benyújtásakor érvényes vízgyűjtő-gazdálkodási tervet (továbbiakban: VGT) és árvízkezelési tervet (ÁKKT). Szükséges mindennek megfelelő bemutatása a Projekt-előkészítő tanulmányban (területi adottságok és kapcsolódások a VGT és ÁKKT releváns részeihez).
- 3) A belterületi csapadékvíz elvezető hálózatának tervezésekor figyelembe kell venni a meder megfelelő méretre történő méretezését¹⁰ azzal, hogy a túlméretezés ellensúlyozása céljából a csapadékvíz elvezető rendszer terhelésének csökkentésére kell törekedni a településrendezési eszközök, helyi jogszabályalkotás útján (pl.: zöldfelületek növelése, háztetőkről összegyűjtött tiszta csapadékvizek tárolása és hasznosítása, a lefolyási viszonyoknak megfelelő területhasználat ösztönzése, vízelvezető árok partjának fásítása, burkolatlan árok és ideiglenes elöntésre kijelölt területeken a megfelelő növényzet telepítése stb.).
- 4) Vízkárelhárítási célú projekt indokoltságának és szükségességének alátámasztása érdekében a támogatási kérelemben be kell mutatni a fejlesztés által érintett területen (településen vagy településrészen) bekövetkezett csapadék-, bel-, vagy árvízzel, vagy a felszín alóli forrásfeltöréssel (fakadó vízzel) összefüggő káreseményeket. Ennek igazolására szükséges csatolni a vis maior igényekkel kapcsolatos dokumentáció másolatát, vízügyi igazgatóság

¹⁰ Az ingyenes tervezői adatszolgáltatást az Országos Vízügyi Főigazgatóság megbízásából a Magyar Mérnöki Kamara (Vízgazdálkodási és Vízépítési Tagozat) szakmai közreműködésével az Országos Meteorológiai Szolgálat készítette, ami az alábbi honlapon érhető el: <https://www.met.hu/eghajlat/csapadekintenzitas/>
Továbbá figyelembe veendő az Országos Vízügyi Főigazgatóság főigazgatói utasítása (különös tekintettel a 1. számú és a 11. számú 2021. évi)

és/vagy illetékes katasztrófavédelmi igazgatóság (vízügyi és vízvédelmi hatóság) igazolását, fényképeket, médiában megjelent vonatkozó cikkeket, egyéb igazoló dokumentumokat melyek a káresemények gyakoriságáról és súlyosságáról, a beruházás keretében védendő értékek és a projekt összköltségének arányáról, valamint az elrendelt védelmi készütségekről nyújtanak információkat. Amennyiben a fejlesztés által érintett területen nem történt igazolható káresemény, úgy a fejlesztés indoklását szükséges a védendő értékek és a veszélyeztetettség leírásával részletesen bemutatni. Meglévő csatorna hálózat korszerűsítés esetében kérjük a kiinduló műszaki állapotot szövegesen és fotódokumentációval a PET-ben bemutatni.

- 5) Az alábbi esetekben tervezői indoklást szükséges benyújtani legkésőbb az 1. mérföldkő teljesítéséig:
  - keresztező műtárgyak átépítése, kiváltása, rekonstrukciója,
  - zárt csapadékvíz elvezető rendszer létesítése, felújítása,
  - vágás út építése.
- 6) Befogadón tervezett beavatkozás esetén szükséges annak indoklását a befogadó tulajdonosi vagy vagyongazdálkodási nyilatkozatával alátámasztani.
- 7) Csak olyan projektek támogathatók, amelyek esetében – legkésőbb az 1. mérföldkő teljesítése során – igazolásra kerül, hogy a fejlesztések kapcsán a befogadás feltétele biztosított, vagy az biztosítottá válik. Igazolásként csatolni kell a befogadó vízfolyás kezelőjének írásbeli hozzájárulását a tervezett fejlesztéshez.
- 8) **A tervezés során szükséges figyelembe venni, hogy csak a helyben, illetve a területen vissza nem tartható, ott nem hasznosítható többletvizek kerüljenek elvezetésre (147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet 4. § (6) bekezdés alapján). Kötelező elvárás a vízvisszatartás, késleltetett levezetés, területi beszívárgás elősegítése és ennek tervezett módját a Projekt-előkészítő Tanulmányban be kell mutatni.**

Az ettől való eltérés csak kivételes esetben lehetséges, amelyet már a támogatási kérelem benyújtásakor a Projekt-előkészítő Tanulmányban indokolni szükséges (pl. olyan települések, település részek, ahol magas a talajvíz, vagy jellemző a belvíz időszakos jelenléte, csúszásra hajlamos lejtők találhatóak a területen, vagy az integrált rendszer részeként a település fejlesztéssel közvetlenül nem érintett részén valósul meg a helyben tartás.)

- 9) Elvárás, hogy a megvédett területen található épített környezet értéke meg kell, hogy haladja a beruházás összegét. Ezt - az alátámasztó számítással együtt - a Projekt-előkészítő Tanulmányban (PET) szükséges bemutatni.
- 10) Elvárás, hogy a tervezett fejlesztés két körben vizsgálatra és véleményezésre kerüljön az illetékes Területi Vízgazdálkodási Tanács (továbbiakban: TVT) által a szakmai elvek, követelmények megfelelésének biztosításának érdekében.

Első körben az 1587/2018. (XI.22.) Korm. határozattal összhangban elvárás, hogy a TVT már a támogatási kérelem benyújtása előtt véleményezze a beruházások szakmai koncepcióját. Amennyiben a TVT bármelyik véleményezési körben szükségesnek tartja az illetékes Vízügyi Igazgatósággal történő szoros szakmai együttműködést, úgy azt előírhatja és a folyamatos együttműködés igazolása a megvalósítás alatt legalább két beszámolóban szükséges.

Második alkalommal a részletesen kidolgozott műszaki tartalom kerül véleményezésre legkésőbb az 1. mérföldkő teljesítéséig. Elvárás, hogy a támogatást igénylő csatolja jelen felhívás melléklete szerinti szakvéleményét, amelyben minden szempont „igen” vagy „nem releváns” minősítést kapott.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a TVT vizsgálja, hogy a tervezett fejlesztés integrált módon az elkészült ITVT-vel, illetve az ITS vagy településfejlesztési terv vonatkozó fejezetével összhangban került-e megtervezésre.

A felhívás mellékleteként megtalálható a TVT által a véleményezések során elvárt minimális formai és tartalmi követelmények leírása, amely figyelembe vételével elkerülhetők a hiánypótlások és nyilatkozat kiadás elhúzódása.

- 11) A klímaadaptáció elősegítése és a csapadékvíz gazdálkodás megvalósítása hatékonyan a hagyományos, néhány paraméteres (vízgyűjtő terület, burkolt felület aránya, felszín lejtése) tervezést meghaladó **szimulációs modellezéssel** érhető el, amelynél további az adott települési vízgyűjtőt jellemző hidrológiai és hidrogeológiai paraméterek figyelembevételére is

szükség van (szivárgási paraméterek, talajvízszint, felszíni érdesség, felszíni depressziós tározódás, stb.). Ezek beszerzése, pótlólagos felmérése, a modell kalibrálása és a modellezés végrehajtása az előkészítő tevékenységek részét képezheti, költsége elszámolható, de nem kötelező elvárás.

A modellezési alapadatok gyűjtése és a modell kalibrálása során javasolt figyelembe venni és lehetőség szerint alkalmazni a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezésben és az árvízkezelés-kezelési tervezésben összegyűjtött adatokat, melyek megkönnyíthetik a tervezést és biztosíthatják az irányelvek céljaival és elveivel való harmonizációt.

12) Amennyiben a fejlesztés kisvízfolyást érint, úgy elvárás az MSZE 12333:2010, „Hegy- és dombvidéki kisvízfolyások jó ökológiai állapotának és potenciáljának kialakítása, valamint megőrzése” szabvány figyelembe vétele (<http://www.mszt.hu/12333:2010>), mely segít a teljesen természetes megoldásoktól a teljesen mesterségesig tartó skálán az ökológiailag optimális megoldások alkalmazását.

13) **Kötelező szemléletformálás:** A kötelező tájékoztatás és nyilvánosság mellett elvárás, hogy minden projekt tartalmazzon a helyi lakosság szemléletformálására vonatkozó és a projekt elvárt eredményeit bemutató akciót. A szemléletformáló akciónak a projekt fejlesztéseihez kell kapcsolódnia, fókuszában a megvédett terület lakosságával, azonban a település más részei lakossága is bevonható annak érdekében, hogy a víz, mint érték szemléletet és a település klímaváltozáshoz történő alkalmazkodásának elősegítése érdekében tett lépéseket megismerjék.

A szemléletformálás fő célja a vizek helyben tartásának fontosságára való figyelemfelhívás, a magántulajdonú ingatlanokon történő hasznosítási lehetőségek és gyakorlati megoldások bemutatása, valamint az létrehozott infrastruktúra fenntartására való figyelemfelhívás (pl. magántulajdonú ingatlanok előtt árkok tisztítása). Különös figyelem szükséges a lakossági szemléletváltás pozitív megtámogatására olyan kényes területeken, mint az illegális rétegvíz használatokról a csapadékvíz használatokra való áttérés fontossága, az illegális csapadékvíz csatornabekötések helyett alternatívák (ciszterna program, telken belüli és kívüli szikkasztó árkok stb.) kínálása.

III. B) és C) főtevékenységhez kapcsolódó feltételek, elvárások:

1) Minden település esetében kizárólag helyi igényfelmérésen alapuló tevékenységek támogathatók, amely módszertanát és eredményét a PET-ben szükséges bemutatni.

Városi jogállású települések esetében, valamint nem városi jogállású, de választható tevékenységként a projekt keretében ilyen dokumentumot készítő települések számára további elvárás az Integrált Településfejlesztési Stratégiához (ITS) vagy településfejlesztési terv való illeszkedés igazolása, legkésőbb az 1. mérföldkőig.

2) A támogathatóság feltétele, hogy a fejlesztésnek illeszkednie kell a település hatályos rendezési eszközeihez, ezért – amennyiben releváns – legkésőbb az első mérföldkő vonatkozó pontjának teljesüléséig gondoskodni kell a településrendezési eszközök módosításáról. Az illeszkedési megfelelésről a támogatást igénylőnek nyilatkoznia szükséges.

3) Amennyiben fejlesztés következtében egy korábban a település más területén működő szolgáltatás a jelen felhívásból támogatott fejlesztés helyszínére kerül áttelepítésre, a felhagyottá váló ingatlant kötelező hasznosítani, vagy a későbbi hasznosítás formáját szükséges bemutatni.

4) A részletes projekt kidolgozása során alkalmazható javaslatok:

- az utcabútorok beszerzése egy előre elfogadott, **egységes arculati stratégia** mentén történjen (településképi arculati kézikönyv, környezetalakítási terv, ZIFFA);
- a kérelmező **konzorciumi** formában valósítja meg a projektet a tevékenységek sokféleségéből adódóan a lehető legtöbb akár konzorciumon belüli, akár konzorciumon kívüli partnerrel együttműködésben;
- az engedélyezési szintű tervdokumentáció a fejlesztés tárgyát illető beruházás vonatkozásában a tervpályázati eljárások szabályairól szóló 310/2015. (X. 28.) Korm. rendeletben meghatározott módon lefolytatott **tervpályázat** eredményeként elkészített tanulmányterven alapul.

- 5) Növényfelület rekonstrukciója, élőhelyek és biodiverzitás növelése:
A beavatkozás során javasolt a klímaváltozásnak megfelelő, lehetőleg őshonos és/vagy várostűrő, mikroklimatikus adottságoknak legjobban megfelelő növények telepítése, több szintes, változatos fajösszetételű, adaptív társulások létrehozása, az invazív fajok irtása/visszaszorítása. Törekedni kell arra, hogy a telepíteni kívánt vegetációban az allergén fajok száma/aránya alacsony legyen.
Kerülni kell a zöldfelületek felszabdálását, elaprózását az állomány fenntarthatósága érdekében.
- 6) Közműveket is érintő fejlesztés esetén a kedvezményezettnek egyeztetnie kell az illetékes közműszolgáltatóval. Amennyiben a közműszolgáltató a projekt fenntartási időszakában felújítást/fejlesztést tervez, azt vagy időbeli átütemezéssel kell megoldania a projekt megkezdését megelőzően, vagy az eredeti állapotot (esetlegesen magasabb műszaki tartalommal) kell helyreállítania.
- 7) Zöldinfrastruktúra Fejlesztési- és Fenntartási Akcióterv (ZIFFA)
Az akcióterv kidolgozása a városi kék-zöldinfrastruktúra hálózat megújításához kapcsolódóan elszámolható, amennyiben a támogatásból a későbbiek folyamán megvalósuló fejlesztések ezen akciótervvel összhangban kerülnek előkészítésre. Módszertani iránymutatásként a Miniszterelnökség Építészeti és Építésügyi Felelős Helyettes Államtitkár gondozásában készült segédlet szolgál¹¹.
- 8) A tervezés során szükséges figyelembe venni, hogy csak a helyben, illetve a területen vissza nem tartható, ott nem hasznosítható többletvizek kerüljenek elvezetésre (147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet 4. § (6) bekezdés alapján).
- 9) Játszótér fejlesztése esetén elvárás egy árnyékolt rész kialakítása, valamint vízvételi lehetőség biztosítása.
- 10) Elvárás az építési területen lévő vagy tervezett fák védelme érdekében, valamennyi építési beruházás esetében, mind a tervezés, mind a kivitelezés során az MSZ 12042:2019 (Fák védelme építési területeken), valamint a MSZ 12172:2019 (Díszfák és díszcserjék ültetése települések közterületein) szabványok előírásainak betartása, amennyiben releváns.

IV. A D) főtevékenységhez kapcsolódó feltételek, elvárások:

Általános feltételek, elvárások:

- 1) Olyan beruházás támogatható, amely eredményeként a fenntartható közlekedési módok előnyben részesülnek, és a projekt eredményeként egyetlen fenntartható közlekedési mód sem kerül hátrányosabb helyzetbe a fejlesztést követően a beruházást megelőző állapothoz viszonyítva.
- 2) **A projekt tervezése során figyelembe kell venni valamennyi közlekedő igényeit a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény. 8. § (1a) bekezdésével¹² összhangban.** Így pl.: nem elfogadható, ha a beruházást követően nehezebbé válik a gyalogosok átkelése az adott útszakaszon, vagy ha a kerékpárosok útjukat hálózaton belüli „szakadási pont” kialakulása miatt szabályosan csak gyalogosként folytathatják, ezért a szükséges beavatkozásokat be kell tervezni a projektben, vagy be kell mutatni azok megvalósulását kapcsolódó projekt(ek) részeként.
Abban az esetben, ha a kiépítendő, gépjárműforgalomtól elválasztott önálló kerékpárforgalmi létesítmény vasútvonalat keresztez, úgy a kerékpárforgalmi létesítményt folytatólagosan, önálló létesítményként szükséges átvezetni a vonatkozó előírások szerinti biztosítási mód alkalmazásával. Indokolt esetben – melyet a PET-ben szükséges kifejteni –, utánfutós kerékpárral is átjárható terelőkorlát kiépítése is támogatható. Az útpályát a vasúti átjáróban az e-UT 03.04.13:2019 „Kerékpározható közutak tervezése” c. Útügyi Műszaki Előírás 6.3. pontjában foglaltaknak megfelelően, legalább 3,50 méter szélességgel kell kiépíteni. A műszaki

¹¹ <https://2015-2019.kormany.hu/hu/miniszterelnokseg/strategiai-ugyekert-felelos-allamtitkar/epiteszeti-es-epitesugyi-helyettes-allamtitkarsag/hirek/modszertani-utmutato-a-zold-infrastruktura-tervezesehez> vagy https://2015-2019.kormany.hu/download/7/19/e0000/ModszerTan_Zold%20Infrast_%20Akciotervezhez.pdf

¹² „A közutak tervezése, fejlesztése során úgy kell eljárni, hogy a biztonságos közlekedési feltételek valamennyi, a közúton közlekedni jogosult számára biztosítottak legyenek.”

megvalósítás jelentős többletforrás-igénye vagy egyéb kapcsolódó, például nagyvasúti projekt(ek) később ütemezett fejlesztései miatt a fentiekben foglalt műszaki megoldásoktól való eltérés kizárólag a Tervzsűri támogató egyetértésével lehetséges.

- 3) A projekt tervezése és megvalósítása során törekedni kell arra, hogy a beruházás megvalósítása ne vezessen a környezet indokolatlan – szükséges mértéken felüli – károsításához. Ennek érvényesítését a PET-ben és a projekt műszaki dokumentációiban is be kell mutatni.

Önállóan támogatható tevékenységekre vonatkozó további elvárások:

4) **Kerékpárosbarát fejlesztés esetében:**

a) **Legalább a következő eredmények egyikét szükséges elérni:**

a1) Teljes település vagy településrész közlekedési úthálózatának kerékpárosbaráttá alakítása kerékpárforgalmi létesítmények kijelölésével, építésével tevékenység keretében:

Egy teljes településnek vagy szerves funkcionális egységnek (funkcionálisan kijelölhető, lakó- és forgalomvonzó területeket egyaránt magában foglaló) tekinthető településrésznek, mint beavatkozási területnek valamennyi közlekedési úthálózata a biztonságos, közvetlen és kényelmes kerékpározhatóság szempontjai szerint megvizsgálásra kerül. Ezen szempontok szerint és teljesítésükre kerékpárforgalmi hálózati terv készül, amely a beruházás eredményeként megvalósul az adott terület egészére vonatkozóan. A beruházás eredményeként a beavatkozási terület közlekedési úthálózata kerékpárosbaráttá válik, kialakul a beavatkozási terület kerékpáros alaphálózata.

a2) Kerékpárforgalmi útvonal kialakítása esetén:

1. Olyan **településeket összekötő kerékpáros útvonal** létesül, amely a települések között megszakítás nélküli, folytatódó kerékpárforgalmi hálózatot, útvonalat alakít ki.
2. **A településközpont és lakott területen kívül elérhető lakott településrész között** kerékpáros útvonal kialakításával a településközpont és a lakott területen kívül elérhető lakott településrész(ek) között megszakítás nélküli, folytatódó kerékpárforgalmi hálózatot, útvonalat alakít ki.
3. **A településrészek között** kerékpáros útvonal kialakításával megszakítás nélküli, folytatódó kerékpárforgalmi hálózatot, útvonalat alakít ki.
4. **Az országos közút teljes átkelési szakasza vagy annak egy funkcionális egységnek tekinthető része** (pl.: településközpont és a település szélén egy lakóterület közötti szakasz) **válik** biztonságosan, közvetlenül, kényelmesen **kerékpározhatóvá**, és a kapcsolódó kisebb forgalmú keresztutcákon, utakon, mellékutcákon is a szükséges kerékpárosbarát beavatkozások megvalósításra kerülnek a kerékpárforgalmi hálózati terv alapján. A projekt eredményeként egy működő teljes települési vagy településrészi kerékpárforgalmi alaphálózat jön létre, a település vagy a funkcionális településrész kerékpárosbaráttá válik.
5. **A lakott területen kívül elhelyezkedő munkahelyek és a település belterülete között** kényelmes, akadálymentes és biztonságos kerékpáros útvonal kiépítése történik meg.

b) **Kerékpárosbarát fejlesztés esetén a támogatási kérelemhez csatolni kell olyan térképi átnézeti rajzot vagy nyomvonaltervet**, amelyen ábrázolásra kerül jól látható és beazonosítható módon:

- b1) a kijelölt kerékpárosbarát település vagy településrész területe; vagy
- b2) a településeket összekötő hálózat nyomvonala a várható belterületi bekötési pontokkal; vagy
- b3) a lakott területen kívül elhelyezkedő településrész vagy munkahelyek lakott területbe történő kerékpárosbarát bekötésének az útvonala; vagy
- b4) a településrészeket összekötő hálózat, útvonal.

- c) **Kerékpárforgalmi létesítmény típusok kiválasztására vonatkozó elvárások:**
- c1) Egy településen a kerékpározható úthálózatot nem csak a kerékpárforgalmi létesítmények hosszával, hanem a megfelelő színvonalon kerékpárral bejárható, kerékpárosbarát összefüggő terület (hálózat) nagyságával lehet jellemezni. Cél, hogy bárhonnán bárhová el lehessen jutni kerékpárral közvetlenül, biztonságosan és akadálymentesen; összefüggő kerékpáros hálózat kerüljön kialakításra, melyben nincsenek szakadási pontok; és a főbb célállomásoknál biztonságos kerékpár parkolás/tárolás legyen biztosított.
  - c2) A létesítménytípus kiválasztása során az alábbi sorrend szerint szükséges vizsgálni a beavatkozásokat:
    - 1. forgalomcsillapítás
    - 2. sebességcsökkentés
    - 3. konfliktusok kezelése
    - 4. útpálya újrafelosztása (nyitott kerékpársáv, kerékpársáv, emelt kerékpársáv kialakítása)
    - 5. önálló, kétoldali egyirányú kerékpárút építése
    - 6. önálló, egyoldali kétirányú kerékpárút építése
    - 7. elválasztott gyalog és kerékpárút építése
    - 8. elválasztás nélküli gyalog és kerékpárút építése
  - c3) A létesítménytípus kiválasztásakor figyelembe kell venni az e-UT 03.04.13:2019 „Kerékpározható közutak tervezése” c. Ütügyi Műszaki Előírás 3. A létesítmények típusának kiválasztása fejezetének előírásait.
  - c4) Minden létesítménytípus esetében vizsgálandó a gépjármű és a kerékpáros forgalom nagysága, melyet igazolni szükséges adatokkal, amely alapulhat állami tulajdonban lévő úttal párhuzamosan, tehermentesítésére tervezett szakaszok esetében KIRA OKA (Országos Közúti Adatbank) ÁNF adatokon vagy nem állami tulajdonban lévő út esetében helyi forgalomszámlálás adatain. A forgalomszámlálást az e-UT 02.01.21. „Országos közutak keresztmetszeti forgalmának számlálása és a forgalom nagyságának meghatározása” c. útügyi műszaki előírásban foglaltak szerint kell elvégezni.
  - c5) Nem cél minden útvonalon gépjárműforgalomtól elválasztott kerékpárforgalmi létesítményt kialakítani, csak akkor, ha azt az útvonal gépjármű- és kerékpáros forgalmi- és baleseti helyzete indokoltá teszi.
  - c6) Amennyiben a gépjárműforgalom nagysága és sebessége az elválasztott kerékpárút kiépítését teszi szükségessé, kimondottan javasolt az irányhelyes, kétoldali egyirányú kerékpárút létesítése, amely minden korosztály számára biztonságos infrastruktúrát fog jelenteni.
  - c7) **Lakott területen kívüli szakasz(ok) építése esetén** az UME gépjármű és kerékpáros forgalom elválasztására vonatkozó előírásaitól el lehet térni, és **1000 E/nap/két irány vagy nagyobb átlagos napi forgalmú között mentén már elválasztott létesítmény kiépítése tervezhető** a jelentős (kerékpáros és gépjárműforgalom közötti) sebességkülönbségre és a közvilágítás hiánya miatti korlátozott látási viszonyokra tekintettel, melyet részletesen be kell mutatni a projektben. Rövid, összekötő szakasz esetében indoklással 1000 E/nap ÁNF értéket el nem érő útvonal mentén is létesíthető elválasztott létesítmény.
  - c8) **Lakott területen belül 2000 E/nap (egységjármű/nap) átlagos napi forgalmat el nem érő forgalmú útszakasszal párhuzamosan gépjárműforgalomtól elválasztott kerékpárforgalmi létesítmény építése nem támogatható.**
  - c9) Lakott területen elválasztás nélküli gyalog- és kerékpárút csak kivételesen (pl.: keresztmetszeti kötöttségek, helyhiány vagy egyéb feloldhatatlan akadály esetén) támogatható.
  - c10) **A kerékpáros nyom nem kerékpárforgalmi létesítmény, hanem egy figyelemfelhívó és orientáló útburkolati jel.** A kerékpáros nyom alkalmazási területeit az e-UT 03.04.13:2019 „Kerékpározható közutak tervezése” c. Ütügyi Műszaki Előírás 4.2.4. Kerékpáros nyom c. fejezete tartalmazza. Kerékpáros nyom kizárólag az itt felsorolt esetekben alkalmazható.

d) **Kerékpárforgalmi hálózati tervre vonatkozó elvárások:**

d1) Kerékpárosbarát fejlesztés esetén a Felhívás 9. sz. mellékletben foglalt sablon alapján **kerékpárforgalmi hálózati tervet** (a továbbiakban: KHT) **kell készíteni a beavatkozási területre vonatkozóan a Támogatási szerződés hatályba lépésétől számított 18 hónapon belül.**

d2) Meglévő KHT esetén az abban foglaltakhoz illeszkednie kell a tervezett fejlesztésnek. Támogatható meglévő KHT aktualizálása – szintén a Támogatási szerződés hatályba lépésétől számított 18 hónapon belül –, amennyiben a tervezett fejlesztést a KHT nem tartalmazza. Meglévő vagy aktualizált KHT esetén a sablontól el lehet térni.

d3) Az **elkészített/felülvizsgált KHT-t**, annak véglegesítése előtt az ITM KRKF által szervezett **Tervzsúrral véleményeztetni szükséges.**

A Tervzsúri javaslatainak figyelembevételével történhet meg a KHT véglegesítése, és ez alapján kerülhet sor a műszaki tervek elkészítésére, melyet szintén véleményeztetni szükséges a Tervzsúrral.

Javasolt kétfordulós Tervzsúri véleményezési kört alkalmazni, külön a kerékpárforgalmi hálózati tervre és külön a műszaki és engedélyes szintű tervekre.

Tervzsúri elérhetősége: kerekpar@itm.gov.hu

d4) A kerékpárforgalmi hálózati tervhez **civil szervezet** (melynek alapító okiratában kerékpáros közlekedés szerepel) **szakmai értékelését** szükséges csatolni. Ha a településen nincs olyan civil szervezet, amelynek alapító okiratában a kerékpáros közlekedés szerepel, más – nem helyi – kerékpáros civil szervezet is elfogadható. A civil szervezet szakmai értékelését a KHT-val együtt kell meg küldeni a Tervzsúrinek.

d5) A KHT-nak fel kell tárnia a kerékpáros közlekedés legfontosabb akadályozó tényezőit, és iránymutatást kell adnia a szükséges beavatkozások végrehajtásához, ezáltal:

- a tervezők számára támpontokat, irányelveket, ötleteket, javaslatokat ad a később elkészítendő műszaki tervekhez;
- a település politikai vezetése számára szakmailag megalapozott anyagot ad a körültekintő és célirányos döntések meghozatalához.

A KHT megvalósításával:

- **biztonságosan** (a vonatkozó e-UT 03.04.13:2019 „Kerékpározható közutak tervezése” c. Útügyi Műszaki Előírásnak és különösen az irányhelyesség elvének megfelelően);
- **kényelmesen** (pl.: süllyesztett szegélyekkel, minimális létesítményváltással, lehetőség szerint elsőbbséggel, minimális szintkülönbséggel, forgalmi előnyben részesítéssel, megfelelő burkolaton vezetve stb.);
- **közvetlenül** (kitérőmentesen, a célállomások között a gépjármű közlekedéshez képest azonos vagy rövidebb távolságon)

kerékpározhatóvá, azaz kerékpárosbaráttá válik a beavatkozási terület valamennyi közlekedési útvonala.

d6) A kerékpárforgalmi hálózati terv, valamint a részletes műszaki tervek elkészítéséhez az alábbi dokumentumok, honlapok segítséget nyújthatnak:

- Kerékpározás útvai II.: <https://docplayer.hu/762429-A-kerekparozas-utjai-ii.html>
- Kerékpárosbarát tervezés és promóció: <https://docplayer.hu/2984591-Kerekparosbarat-tervezes-es-promocio.html>
- Országos kerékpáros forgalomszámlálás 2019: <https://www.dropbox.com/sh/yznv1g4jdan8sd4/AADAAeib0QrgLDfIEf8W8YTDa?dl=0>
- Automata forgalomszámláló berendezések online elérhető adatai: <https://veloclass.kozut.hu/hu/map>
- Beavatkozási hierarchia: <https://kerekparosklub.hu/szakmanak/kozlekedes/utvonalak-kerekparosbaratta-tetelenek-eszkozoi-0>

- Kerékpártárolók paraméterkönyve:
https://kerekparosklub.hu/storage/images/BR_MK.pdf
- Bejárható Magyarország Arculati Kézikönyv
<https://www.dropbox.com/sh/sdir7if0nk9wo32/AACiGLO2QR5IDWK2AYOMHq4oa?dl=0>

e) **A kerékpárforgalmi hálózati terv részeként a következők tervezése, elkészítése, és figyelembevétele szükséges:**

- e1) Meg kell vizsgálni és térképen kell ábrázolni a beavatkozás területét és azon belül a települési célállomások és forgalomgeneráló létesítmények, főbb kibocsátó (lakó)területek elhelyezkedését. A térképes ábrázolásnak jól láthatónak, megfelelő minőségűnek kell lennie, hogy egyértelműen beazonosítható legyen a beavatkozási terület.
- e2) A település közútjain fel kell mérni a gépjárműforgalom nagyságát, a baleseti gócpontokat, és a kerékpáros közlekedést akadályozó tényezőket. A felmérést és a forgalmi, baleseti adatokat térképen szükséges ábrázolni. Ennek keretében vizsgálni szükséges:
- a település közútjainak forgalomnagyságát (forgalom mértéke, megengedett és átlagos sebessége, nehézsúlyú gépjármű-arány);
  - a közúti csomópontok kerékpározhatóságát, az elválasztó létesítmények (vasút, autópálya, vízfolyás) keresztezéseit, szükséges átalakítását;
  - a hálózat folytonossági hiányait, a kerékpárosokra vonatkozó behajtási (egyirányú utcák, melyek közül valamennyi beavatkozási területre esőt meg kell nyitni ellenirányban, ha az útügyi műszaki előírás alapján arra lehetőség nyílik) és kanyarodási tilalmakat, ezek kezelését;
  - a települési parkolási rend és a kerékpáros közlekedés viszonyát;
  - a települési sebességkorlátozás és forgalomcsillapítás közeli és távlati lehetőségeit.
- e3) A kerékpáros és a gyalogos forgalom közös vagy szétválasztott vezetésének a vizsgálatát el kell végezni, a gyalogos és kerékpáros forgalom szétválasztásának a vizsgálatához a gyalogos forgalom nagyságát is fel kell mérni, különösen ott, ahol
- a kerékpárforgalmi létesítmény közúttól való elválasztása indokolt, vagy
  - a kerékpárosok gyalogos, vagy gyalogos és kerékpáros övezeten kerülnek átvezetésre.
- e4) A célállomások környezetében meg kell vizsgálni a biztonságos hosszú és rövid távú kerékpártárolás és kerékpárparkolás lehetőségeit, és a kapacitásigényeknek megfelelő kerékpár-parkolási és -tárolási tervet kell készíteni. Fel kell mérni az útügyi műszaki előírásnak nem megfelelő kerékpártámaszok és parkolók körét is. **Kerékpárosbarát fejlesztés esetén kötelező az útügyi műszaki előírásnak megfelelő kerékpártámaszok/kerékpárparkolók/egyéb kiegészítők beszerzése és elhelyezése legalább a fejlesztéssel érintett nyomvonal(ak)on**, ha:
- azt a feltárt kapacitás igények indokolják, vagy
  - a fejlesztéssel érintett területen az útügyi műszaki előírásnak nem megfelelő kerékpártámaszok/kerékpárparkolók kerültek felmérésre.
- e5) Meg kell vizsgálni a kerékpárforgalmi hálózat és a közösségi közlekedés állomásainak, átszállópontjainak és főbb megállóinak a kapcsolatát, a kerékpárszállítás lehetőségeit, javaslatot kell megfogalmazni a kombinált utazási lehetőségek és utazási láncok kialakítására (kerékpárszállítás, B+R stb.) vonatkozóan.
- e6) Kerékpárforgalmi hálózati javaslatot kell készíteni a kialakítható, kijelölhető és/vagy korszerűsíthető, valamint a meglévő kerékpárforgalmi létesítménytípusok hálózatba szervezésével a beavatkozási területre vonatkozóan, amit térképen szükséges ábrázolni a jelenlegi és a tervezett kívánatos helyzet - a meglévő és a tervezett hálózati elemek, létesítménytípusok, és a célállomási fejlesztések (tárolók, parkolók, rekeszek) - jelzésével együtt. A térképes ábrázolásnak jól láthatónak, megfelelő minőségűnek kell lennie, hogy egyértelműen beazonosítható legyen a beavatkozási terület.

- e7) A tervezett fejlesztésekre vonatkozóan több lépcsős intézkedési tervet szükséges kialakítani a beruházási költségek ütemenkénti becslésével, és az alternatív megoldások bemutatásával. Már a projekt részeként tervezett és megvalósuló első ütemnek biztosítani kell, hogy a kijelölt terület valamennyi útvonala kerékpárosbaráttá váljon, a későbbi ütemekben jelentősebb forgalomszervezési- vagy átalakítási, forgalomcsillapítási, vagy költségesebb távlati megoldások tervezése javasolt.
- e8) Településeket vagy településközpontot és lakott területen kívül elérhető településrész(eke)t összekötő kerékpáros útvonal esetén a hálózati tervet minimálisan a külterületi (és lakott területen kívüli) útvonalra és a külterületi útvonal településközpontba való bevezetésére szükséges elkészíteni. Ilyen beruházásnál feltétel, hogy a települések belterületén a létesítmény a célállomások irányába akadálymentesen és biztonságosan továbbvezetésre kerüljön, a továbbvezetés módját a hálózati tervben jelezni kell, és szükséges a beruházás részeként megtervezni és megvalósítani azt. A kerékpárosok akadálymentes és biztonságos fel- és lehajtását az önálló kerékpárforgalmi létesítmény(ek)re a létesítmények elején, végén, mindkét forgalmi irányból, és minden más releváns ponton (pl.: útsatlakozásoknál) ki kell alakítani.
- e9) Egyoldali kerékpárút vagy gyalog- és kerékpárút tervezése esetén be kell mutatni, hogy miért nem valósítható meg az irányhelyes kerékpáros közlekedés kialakítása a közút területén. Amennyiben az egyoldali vezetés nem váltható ki irányhelyes vezetéssel, a lehető legkevesebb számú oldalváltással és/vagy létesítménytípus-váltással kell a létesítményt megtervezni a baleseti gócpontok (ahol a kétirányú kerékpáros forgalom a közutat kénytelen keresztezni és fokozott balesetveszély alakul ki) minimalizálása érdekében. A lehető legtöbb ponton biztosítani kell a szemközti oldalon található forgalomvonzó létesítmények elérését, lehetőség szerint a közúton kerékpárforgalmi létesítményt is javasolt kijelölni a gyorsabb és szabályos közlekedés biztosítása érdekében.
- e10) Belterületen, 200 méternél sűrűbb útsatlakozások és útkereszteződések esetén kizárólag különösen indokolt esetben pl.: 50 km/h-nál nagyobb megengedett közúti sebességhatár, jelentős tehergépjármű-forgalom, egyoldali beépítettség, meglévő hálózati elemek közötti azonos létesítménytípussal tervezett összeköttetése esetén támogatható az egyoldali elválasztott létesítmény kiépítése.
- e11) Gépjárműforgalomtól elválasztott önálló kerékpárforgalmi létesítmény kialakításakor be kell mutatni, és biztosítani kell (azaz szükség szerint ki kell építeni) a gyalogos forgalom azonos oldali elválasztott levezetését.
- e12) Belterületen, gépjárműforgalomtól elválasztott kerékpárforgalmi létesítmény létesítésekor (törekedni kell az irányhelyes kialakításra!) be kell mutatni, és biztosítani kell, hogy a beavatkozás után a kerékpáros közlekedés nem lesz rosszabb a kiinduló állapotnál:
- a. minden irányba biztosított a kerékpáros kapcsolat, a kerékpáros forgalom továbbvezetése;
  - b. nem létesülnek kerékpárosok számára két irányban nem járható egyirányú utcák stb.).
- Elválasztott kerékpárforgalmi létesítmény tervezési szakaszával párhuzamosan meg kell vizsgálni a közúton való kijelölés lehetőségét is, és amennyiben az gyorsabb és az irányhelyes kerékpáros közlekedés feltételeit megteremti, javítja, megtartja (pl. a kerékpárral gyorsabban és magabiztosabban a közlekedők részére), úgy a kijelölt létesítményt is javasolt párhuzamos létesítményként kialakítani, ebben az esetben a kijelölt és az épített létesítmény hossza külön-külön számolandó az indikátorvállalás keretében.
- e13) Közúttól elválasztott kerékpárforgalmi létesítmény kialakítása esetén baleseti elemzést szükséges készíteni a szükséges forgalomtechnikai beavatkozások tervezéséhez és megvalósításához.

f) **Műszaki tervekre vonatkozó feltételek:**

- f1) A kerékpárforgalmi létesítmények geometriai tervezését az e-UT 03.04.13:2019 „Kerékpározható közutak tervezése” c. Útügyi Műszaki Előírás szerint kell elvégezni. A szűkületi szakasz csak akkor alkalmazható, ha gazdaságosan nem, vagy csak aránytalanul nagy költségráfordítással lehetne kialakítani az előírt keresztmetszeti szélességet. A szűkületi szakasz legfeljebb 50 m hosszú lehet.
- f2) A kiépítésre kerülő kerékpárforgalmi létesítmények felületének egyenletesnek, hullámmentesnek, csúszásmentesnek és döccenőmentesnek kell lennie, emellett biztosítani kell a megfelelő vízelvezetést, mind a burkolat felületéről, mind a pályaszerkezet alsó rétegeiből.
- a. Pályaszerkezetet és útburkolatot a vonatkozó útügyi műszaki előírások szerint kell tervezni, különös tekintettel arra, hogy az **aszfaltburkolat vastagsága legalább 60-80 mm legyen, amely két aszfalt rétegből álljon**. Árvízvédelmi töltésen vezetett létesítmény, vagy vegyes forgalmú mezőgazdasági út burkolata ezt meghaladó is lehet. Aszfalt burkolatú kerékpárút esetén rugalmas pályaszerkezet tervezendő.
  - b. Térkő burkolat kiépítése kizárólag indokolt esetben, örökségvédelmi hivatal előírása alapján (műemléki környezetben, vagy műemléki jellegű területen) történhet. Térkő burkolat kiépítése kizárólag hézagmentesen illeszkedő térkő típus alkalmazásával történhet. **Nem hézagmentes térkő gyalogos-burkolat kialakításakor a kerékpáros közlekedés útvonalat hézagmentesen illeszkedő térkő típussal vagy aszfaltburkolattal szükséges kiépíteni**¹³. A térkő burkolatú útpálya nem lecsapott élű, zökkenőmentes, minél nagyobb méretű elemekből készüljön. Minimális vastagsága 60 mm, kapubejáróknál 80 mm legyen. A térkő burkolatok alaprétege hidraulikus kell, hogy legyen, attól eltérni csak különleges indoklással lehet. A térkő burkolat széleit szegéllyel vagy szegély elemekkel kell lezárni.
  - c. Az egyenletes, jól járható útburkolat kialakítása és a fokozott balesetveszély (kikerülés) elkerülése érdekében azokat a burkolati jeleket, amelyeken a kerékpárosok jellemzően áthaladnak (pl.: kerékpáros nyom, kerékpáros piktogram burkolati jeleket) tartós útburkolati anyag helyett – szükség szerint két rétegben felvitt – oldószeres festékekkel szükséges felfesteni. Egyéb jelek készíthetők tartós jelekből (pl.: útszéljelző vonal).
- f3) Mezőgazdasági vagy erdészeti út kerékpáros útvonalként történő kijelölése esetén stabilizált útburkolat kialakítása is lehetséges. Ez esetben elvárás, hogy egész évben használhatónak kell lennie, mezőgazdasági, erdészeti gépek ne tehessék tönkre és a csapadékvíz/belvíz elvezetése meg legyen oldva.
- f4) A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 28.§ (1) bekezdésében megnevezett védett természeti területen (ideértve: nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, természeti emlék) és a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről hatálya alá eső NATURA2000 területen kijelölésre kerülő kerékpáros útvonal esetén szakhatósági határozat alapján támogatható a stabilizált útburkolat kialakítása.
- f5) A kerékpárforgalmi létesítményre történő jogosulatlan ráhajtás és parkolás megakadályozása érdekében szükség szerint fényvisszavető jelzéssel ellátott nyitható behajtásgátló, parkolásgátló oszlopokat, oszlopsort (pollereket), vagy kerékpárosbarát sorompót stb. szükséges telepíteni. A behajtás- és parkolásgátló elemeknek nyitott állapotban, teljes terjedelmükben a kerékpárforgalmi létesítmény úrszelvényén kívül kell lenniük. A behajtás- és parkolásgátló elemek nem kerülhetnek közvetlenül csomópontokhoz vagy ívbe, a csomóponti műveleteket és a kanyarodó mozgásokat nem akadályozhatják.

¹³ Térkő burkolatú felületen kialakított döccenőmentes kerékpáros útvonalra példák, 1) Koppenhága:

https://www.google.com/maps/@55.670723,12.561813,3a,75y,17.28h,66.19t/data=!3m4!1e1!3m2!1sobKIB7Ls_yJTnCW2vTlh3w!2e0 2) Prága:

<https://www.google.com/maps/place/Pr%C3%A1ga,+Csehország/@50.074325,14.413613,3a,75y,215.13h,66.97t/data=!3m4!1e1!3m2!1sVdhgtLVkVWAQqgnl1mDmSg!2e0!4m2!3m1!1s0x470b939c0970798b:0x400af0f66164090>

- f6) A kerékpáros közlekedésre szolgáló útfelület az útpályához közelebbi oldalon, míg a gyalogjárda lehetőleg a telek bejáratok felőli oldalon helyezkedjen el. Buszmegállónál a fordított elrendezés is megengedhető, ha ez a biztonságosabb vagy kedvezőbb megoldás. Buszmegállónál különösen figyelni kell a gyalogos kapcsolat megoldására. Az egyes felületeket lehetőleg fizikai elválasztással és megfelelő burkolati jelekkel kell ellátni.
- f7) A Bejárható Magyarország Arculatnak megfelelő tájékoztató és útbaigazító táblák szükségesek minden útirányból. A zöld tájékoztató és útbaigazító táblák megtervezése szükséges a jellegzetes közúti csomópontokban az e-UT 03.04.13:2019 „Kerékpározható közutak tervezése” c. Ütügyi Műszaki Előírás 8.4. pontja szerint (különösen fontos a szakasz elején és végén, illetve a keresztező utaknál a továbbhaladási irány jelzésére, illetve a közúton haladóknak, hogy hogyan találnak rá a kerékpárútra). Továbbá a települési kiemelt úti célok és környező települések elérhetőségét, távolságát célszerű szabványos táblákkal jelölni. A kerékpáros útirányjelző táblák megtervezését a település egészére vonatkozóan javasolt – a településen belüli más idegenforgalmi és tájékoztató útirányjelző táblarendszerrel és az EuroVelo kitéblázással összhangban – megtervezni és elvégezni.
- f8) Az elválasztott létesítmények esetén az azon haladó kerékpárosok elsőbbségét az egyéb járművekkel szemben, valamint a megbízható összelátást megfelelő kialakítással kell biztosítani. A kerékpárút csomóponti átvezetését javasoljuk az útpályához közel húzva kialakítani, szintbeli kiemeléssel és az elsőbbségadásra való megfelelő figyelemfelkeltéssel.
- f9) Az épített kerékpárforgalmi létesítmények helyrajzi számain telepítendő növényfajok esetében figyelembe kell venni a „Kerékpárforgalmi létesítmények mellé telepíteni javasolt és nem javasolt növények” c. mellékletben foglalt ajánlásokat.
- f10) Műtárgy – híd, aluljáró, támfal, zárt csapadékvíz-csatorna stb. – építéskor az alternatív műszaki megoldások és költségek bemutatása szükséges (a vonatkozó ÚME-k betartása mellett) arról, hogy a műtárgy létesítése nélkül nem, vagy csak indokolatlanul magas költségekkel lehetne megvalósítani a tervezett kerékpáros útvonalat. Lakott területen kívül a kerékpárút forgalmának országos közútra vezetése vízfolyások keresztezésénél nem elfogadható.
- f11) A fenntartás során meg kell előzni a „Jelentős hiányosságok kerékpárforgalmi létesítmény fenntartása során” c. segédletben felsorolt hiányosságok előfordulását.
- f12) Kizárólag az e-UT 03.04.13:2019 „Kerékpározható közutak tervezése” c. Ütügyi Műszaki Előírásnak megfelelő¹⁴, az útügyi műszaki előírás szerint indokolt kerékpárforgalmi létesítmény kialakítása támogatható.
- f13) Kerékpárosbarát fejlesztés esetén a közúti infrastruktúra közlekedésbiztonsági kezeléséről szóló 176/2011. (VIII. 31.) Korm. rendelet szerinti közúti biztonsági audit elvégzése is szükséges, amely ajánlásait és megállapításait figyelembe kell venni a tervek elkészítésekor. Közúti biztonsági auditra a Tervsúri által már véleményezett terveket szükséges megküldeni.
- f14) **Kerékpárforgalmi létesítmény kialakítását tartalmazó projekt esetében a Kerékpárút Nyilvántartó Rendszer (KeNy) adatszolgáltatási igazolásainak benyújtása szükséges az alábbiak szerint:**
- Kerékpárforgalmi létesítmény kialakítása esetén, két esetben szükséges a releváns mérföldkőhöz (első, illetve második mérföldkőhöz) csatolni a Kerékpárút Nyilvántartó Rendszer (KeNy) feltöltéséről szóló Magyar Közút NZrt. igazolást, azaz az adatszolgáltatási igazolást, amelynek szükségességét a kerékpárutakkal összefüggő egyes műszaki adatok nyilvántartásáról szóló 337/2016. (XI. 17.) Korm. rendelet írja elő.
- Az adatszolgáltatás először akkor szükséges, amikor a nyomvonal engedélyezési vagy kiviteli terve elkészül (ún. **tervezési adatszolgáltatás**), majd a sikeres

¹⁴ Kivéve az un. kopenhágai típusú kerékpársáv esetén.

műszaki-átadás átvételt követően szükséges a második adatszolgáltatás benyújtása (ún. **megvalósult létesítményhez kapcsolódó adatszolgáltatás**).

Az adatszolgáltatás összeállításához és benyújtásához szükséges információk a www.kenyi.hu Magyar Közút NZrt. által üzemeltetett honlapról tölthető le, az alábbi elérhetőségeken:

- a. Tervezési adatszolgáltatás esetében: Információ / Tervezési réteg (Támogatásra benyújtott projektektől az építési engedély jogerőre emelkedéséig benyújtandó adatszolgáltatás) menüpontok alatt megtalálható az üres adatállomány és azon információk felsorolása, amelyek szükségesek az adatszolgáltatás előállításához. Ebben az esetben a projekt nyomvonal (tengelyvonal) és néhány kiegészítő információ szerepel az adatszolgáltatásban.
- b. Megvalósult létesítményhez kapcsolódó, azaz a sikeres műszaki átadás-átvételt követő adatszolgáltatás esetén: Információ menüpont / Megvalósult kerékpáros létesítményekhez kapcsolódó kötelező adatszolgáltatás menüponton belül „Adattáblák az adatállomány előállításához (üres fájlok a térinformatikai adatszolgáltatás előállításához)” felhasználásával, valamint az „Adatimport formátum definíció”-ban szereplő információk és ugyanebben a menüpontban megtalálható kiegészítő információk felhasználásával állítandó elő a szükséges adatszolgáltatás. Ebben az esetben a megvalósult létesítmény nyomvonal, a jelzőtáblák, POI-k (kerékpár tároló, parkoló, pihenő stb.) – lehetőség szerint terepi felmérést követően –; kezelői, és támogatási adatok képezik az adatszolgáltatás részét. Az adatszolgáltatásban a projektben szereplő összes kerékpárforgalmi létesítmény nyomvonalát és a kapcsolódó infrastruktúra elemeket (pl.: jelzőtáblák, POI-k) szerepeltetni kell, megfelelően a jogszabályban leírtaknak.

Az adatszolgáltatást előállíthatja a tervező, a geodéta, a kedvezményezett, vagy a honlapon megjelenített adatszolgáltatásra minősítést szerzett cégek, amelyek ajánlasként szerepelnek a honlapon, azaz igénybevételük nem kötelező.

Az előállított adatszolgáltatást a KENYI üzemeltetője részére szükséges megküldeni (közvetlenül, vagy a honlap kapcsolat menüpontján keresztül). A megküldést követően ellenőrzésre, amennyiben hibátlan rögzítésre kerül a KENYI adatbázisában, majd publikálásra kerül a honlapon. Az elfogadott adatszolgáltatásról igazolás kerül kiállításra, melyet az adott mérföldköhöz kapcsolódóan szükséges benyújtani

5) **Forgalomcsillapítás, közlekedésbiztonság, akadálymentesítés:**

- a) Közlekedésbiztonsági beruházás esetén a közúti infrastruktúra közlekedésbiztonsági kezeléséről szóló 176/2011. (VIII. 31.) Korm. rendelet szerinti közúti biztonsági audit elvégzése is szükséges, amely ajánlásait és megállapításait figyelembe kell venni a tervek elkészítésekor.
- b) Forgalomcsillapítási tevékenység tervezésekor meg kell határozni a forgalomcsillapításra kerülő területet, és be kell mutatni, hogy a forgalomcsillapítás eszközeivel (kiváltással vagy a meglévő szakasz forgalomtechnikai, építési forgalomcsillapításával, vagy egyéb eszközökkel) milyen sebesség-, illetve az átmenő forgalom mértékének a csökkentése érhető el a fenntartható települési közlekedés érdekében. A számlálást már az átépítés előtt, a meglévő állapotban meg kell kezdeni a meglévő forgalmi adatok felvétele érdekében.
- c) A tevékenységeket a fenntartható (közösségi, kerékpáros, gyalogos) közlekedési módok előnyben részesítésével kell tervezni és megvalósítani.
- d) Amennyiben a közlekedésbiztonsági vagy forgalomcsillapítási tevékenység a települési kerékpárforgalmi hálózatot vagy a települési kerékpáros közlekedés útvonalát is érinti, a kerékpáros közlekedés biztonságos levezetését a település kerékpárforgalmi hálózati tervével összhangban szükséges tervezni és megvalósítani. Ebben az esetben javasolt a Felhívás 2.1.1. D) I. a) tevékenység településrészre vonatkozó megvalósítása.

- e) Kialakításra kerülő sebességlassító eszköznek (pl.: küszöbnek vagy „fekvőrendőrnék”) olyan kialakításúnak kell lennie, hogy az a területre érvényes sebességkorlátozást betartva jól járható és látható legyen. A sebességcsökkentő elemeknek legalább a megállási időtávolságból történő felismerhetőségéről mindig gondoskodni kell (pl.: anyagának színezésével, tartós burkolati jellel, burkolatra rögzített fényvisszaverő eszközzel, vagy zöldterületi eszköz alkalmazásával). A sebességlassító eszköznek kerékpárosbarátnak kell lennie.
- f) A tevékenység keretében támogatható parkolási rendszer infrastrukturális és informatikai korszerűsítése, fejlesztése esetén be kell mutatni, hogy a parkolási rendszer korszerűsítése, illetve a kapcsolódó szabályozási intézkedések hogyan járulnak hozzá a fenntartható közlekedési módok előnyben részesítéséhez, valamint a belső városi, települési területek gépjárműforgalomtól való mentesítéséhez, forgalomcsillapításához. Kizárólag olyan beruházás támogatható, ahol ezen feltételek teljesülnek, a beruházást követően kimutatható forgalomcsillapítás valósul meg.
- g) Fenntartható városi mobilitási tervet (ún. SUMP) a felhívás mellékletét képező „Fenntartható városi mobilitástervezés – Tervezési útmutató” és „Fenntartható városi mobilitástervezés – Megrendelői útmutató” alapján szükséges elkészíteni, illetve a meglévő SUMP-ot felülvizsgálni. Amennyiben a projekt kizárólag SUMP elkészítésére vagy felülvizsgálatára irányul, kizárólag a releváns felhívás feltételek teljesítése szükséges. Az elkészült vagy felülvizsgált SUMP-ot legkésőbb a második mérföldkőhöz szükséges benyújtani.

6) Közúti közösségi közlekedés:

- a) Intermodális csomópont kialakítására, fejlesztésére vonatkozó speciális feltételek:
  - a1) Minimálisan 2 közlekedési mód (legalább a busz-kötőpályás) közötti átszállási kapcsolatot szükséges kialakítani vagy fejleszteni a módváltási lehetőségek erősítése érdekében.
  - a2) Különös figyelmet kell fordítani a közlekedésbiztonság fejlesztésére.
  - a3) Kerékpártárolási lehetőséget kell kialakítani, szükség szerint kerékpár szállítására alkalmas liftet, vagy rámpát is ki kell építeni az átszállás elősegítésére.
  - a4) A beruházás tárgya a közforgalmú, illetve a közforgalmat kiszolgáló infrastrukturális elemek fejlesztése lehet.
- b) A projekt tervezése és megvalósítása során figyelembe kell venni, és a tervezés során érvényesíteni kell a „Segédlet a közszolgáltatások egyenlő esélyű hozzáféréseinek megteremtéséhez – komplex akadálymentesítés” c. mellékletben megfogalmazottakat. Külön figyelemmel kell lenni és be kell mutatni a PET-ben:
  - b1) Az utastájékoztatási rendszerek infokommunikációs akadálymentesítését.
  - b2) Az építések akadálymentesítését.
- c) Amennyiben a közszolgáltatás veszteségfinanszírozási igénye a közszolgáltatás – 2012. évi XLI. törvényben foglalt – megrendelőjének nyilatkozata alapján várhatóan megnövekszik (pl.: új viszonylat indítása esetén a helyi vagy helyközi megrendelőnek többletfinanszírozási kötelezettsége keletkezik), akkor annak a finanszírozását a támogatást igénylő, vagy amennyiben a támogatást igénylő nem jogosult a nyilatkozat tételére, abban az esetben a nyilatkozattételre jogosult szándéknyilatkozatban vállalja.
- d) Autóbuszöblök felújítása és kiépítése kizárólag bazaltbeton, vagy azzal megegyező teherbírású burkolattal és merev pályaszerkezettel támogatható, ettől eltérő burkolattípus részletes tervezői indoklás alapján lehetséges, pl.: a forgalmi viszonyokra, a járatsűrűsége, üzemeltetési indokra vagy a zajterhelés csökkentésére hivatkozva.
- e) A projektgazdának és a támogatásban részesülőnek vállalnia kell, hogy a szolgáltatási területet, a szolgáltatásokat, a menetrendet, és ha van, akkor a valós idejű járműmozgást leíró adatokat a megrendelő (szolgáltatásért felelős testület), illetve az annak képviselőjében eljáró szervezet-cég, valamint a közlekedési szaktárca megbízásából eljáró és az országos valós idejű forgalmi adatokat gyűjtő/kezelő (SIRI) központot üzemeltető szervezet, valamint olyan harmadik fél részére, aki ingyenes utastájékoztatási szolgáltatást biztosít az adatok felhasználásával, felé megosztja és átadja.

- f) Forgalomirányítási és utastájékoztatói rendszerek fejlesztése esetén:
- f1) szükséges a Közlekedéstudományi Intézet előzetes szakmai jóváhagyásának beszerzése a tevékenység megvalósításához. A KTI előzetes jóváhagyását az első mérföldkőhöz szükséges benyújtani.
  - f2) biztosítani kell a területileg érintett szolgáltatók és megrendelők forgalomirányítási és utastájékoztatói rendszereihez való kapcsolódás lehetőségét, a rendszerek közötti átjárhatóságot.
- g) A projekthez együttműködési nyilatkozatot szükséges csatolni a projekt megvalósítására vonatkozóan olyan civil szervezettől, amely alapító okiratában közösségi közlekedéssel vagy fenntartható fejlődés szerepel. Az együttműködés keretében minimum a projekt koncepcióját és a későbbiek során a projekt műszaki terveit szükséges a civil szervezettel egyeztetni, véleményeztetni. A civil szervezet véleményét az első mérföldkőhöz szükséges benyújtani.
- h) A projekthez együttműködési nyilatkozatot szükséges csatolni a projekt megvalósítására vonatkozóan olyan civil szervezettől (pl: Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közalapítvány, Fogyatékos Emberek Szervezeteinek Tanácsa, Értelmi Fogyatékosokkal Élők és Segítőik Országos Szövetsége stb.), amelynek alapító okiratában a fogyatékos személyek érdekeinek a képviselője szerepel. Az együttműködés keretében minimum a projekt koncepcióját és a későbbiek során a projekt műszaki terveit szükséges a civil szervezettel egyeztetni, véleményeztetni. A civil szervezet véleményét az első mérföldkőhöz szükséges benyújtani.
- i) Az utak forgalomszabályozásáról és a közúti jelzések elhelyezéséről szóló 20/1984. (XII. 21.) KM rendelet 2. § (8) bekezdése a tömegközlekedési szolgáltató kötelezettségévé és feladatává teszi a tájékoztató tábla megállóhelyi elhelyezését a közútkezelő hozzájárulásával – amely értelmezhető elektronikus és nem elektronikus utastájékoztató táblára egyaránt –, ezért amennyiben az elvi vagy végleges közútkezelői hozzájárulás bemutatásra kerül a projekt megvalósítási és fenntartási időszakára vonatkozóan, úgy az utastájékoztató tábla elhelyezése a terület tulajdonviszonyaitól függetlenül biztosítottá válik.
- j) Táblakihelyezésre vonatkozó közútkezelői hozzájárulás bemutatásával a tájékoztató táblák helyszíneinek a tulajdonviszonyai rendezettnek minősülnek, a további tulajdonosi hozzájárulás(ok) bemutatása nem szükséges. Amennyiben a táblakihelyezésen kívül építés is megvalósításra kerül az érintett helyszínen, vagy a táblakihelyezés építési engedélyköteles, úgy a terület tulajdonosának a hozzájárulását továbbra is szükséges megszerezni.
- k) Elkülönített közösségi közlekedési folyosó (buszsáv) létesítése esetén, amennyiben az nem kerül megnyitásra a kerékpárosok számára, be kell mutatni, hogy milyen módon biztosított a fejlesztést követően az akadályoztatásmentes és biztonságos kerékpáros közlekedés, hogyan kerül el a támogatást igénylő a kerékpáros közlekedés feltételeinek a romlását. Ahol a kerékpáros forgalom a buszsáv és a forgalom közé szorulna, ott nem engedélyezhető buszsáv kijelölése.
- l) Interoperabilis elektronikus jegyrendszer kialakítására, fejlesztésére vonatkozó speciális feltételek, a projekt feltételeknek való megfelelését a megvalósíthatósági tanulmányban szükséges bemutatni:
- 1) Elektronikus jegyrendszer kialakítására vagy fejlesztésére kizárólag a helyi közösségi közlekedés részeként nyílik lehetőség.
  - 2) A beruházást a fenntarthatóság figyelembe vételével kell mind a jegyrendszer mind a közösségi közlekedés szintjén tervezni.
  - 3) Az elektronikus jegyrendszer tervezését a közlekedésért felelős miniszter által jóváhagyott Nemzeti Személyszállítási Intelligens Közlekedési Rendszerek Platform dokumentum szempontjainak figyelembe vételével kell elvégezni.
  - 4) Az elektronikus jegyrendszer tervezésénél figyelembe kell venni a 123/2014. (IV. 10.) Korm. rendelet 2.§ 16. pontja szerint megjelenő szabványokat, technológiai és műszaki előírásokat, interoperabilitási követelményeket.
  - 5) A projekt tervezése során figyelembe kell venni, hogy az elektronikus jegyrendszer nyújtotta lehetőségek kihasználása a jövőben hozzájáruljon az utazási láncok fenntartható elemeinek fejlesztéséhez.

- 16) Az elektronikus jegyrendszer tervezésénél figyelembe kell venni, hogy a helyi és az elővárosi személyszállítási közszolgáltatások esetén biztosítani kell, hogy időalapú hozzáférést biztosító jegyrendszer is működhessen.
- 17) Az elektronikus jegyrendszer tervezésénél figyelembe kell venni a személyszállítási szolgáltatásokról szóló 2012. évi XLI. törvény vonatkozó előírásait és annak elveit, így különösen a 30 § (2) pont szerinti teljes körű megfelelést, valamint a 32. § (1) h) pontja szerinti feltételeket.

Kötelezően megvalósítandó, önállóan nem támogatható tevékenységekre vonatkozó elvárások:

7) Fenntartható közlekedésfejlesztés esetén kötelező kerékpáros közlekedést népszerűsítő és/vagy közlekedésbiztonsági célú szemléletformáló akció, tevékenység megvalósítása:

Lehetséges szemléletformáló akciók, tevékenységek:

- kerékpáros kultúra emelésére hivatott népszerűsítő, oktató, ösztönző kampányok, rendezvények, biciklizés megvalósítása;
- információs kiadványok készítése¹⁵, megváltozott forgalmi rendet és/vagy új KRESZ szabályokat ismertető kampányok lebonyolítása és kiadványok kiadása;
- szemléletformáló eszközök beszerzése (pl.: hagyományos vagy elektromos rásegítésű kerékpár, futóbicikli, cargo-kerékpár);
- Bringázz a munkába, BringaSuli/BringaAkadémia¹⁶, egyedi kerékpáros szemléletformáló kampányainak a megvalósítása (pl.: iskolások, óvodások, gépjárművezetők, kerékpárral közlekedők részére stb.);
- gépjárművezetők számára a kulturált együtt közlekedésre felhívó kampány(ok) megvalósítása.

A mobilitási héten való részvétel és esemény költségei is elszámolhatók, azonban ez önmagában nem elegendő tevékenység.

A szemléletformáló kampánynak nem lehet kizárólagos szemléletformáló vagy oktató része rendőrségi kampány.

Szemléletformáló akciókhoz, tevékenységekhez kapcsolódóan szükséges a programok tevékenység szintű betervezése, amely a támogatási kérelem szakmai értékelésekor ellenőrzésre kerül. A programok részletes tematikájának elkészítése, a kerékpáros közlekedést népszerűsítő és/vagy közlekedésbiztonsági tevékenységeknek és a kapcsolódó költségtervnek a bemutatása legkésőbb az 1. mérföldkőig szükséges.

Választható, önállóan nem támogatható tevékenységekre vonatkozó elvárások:

- 8) Önkormányzati és/vagy állami utak, hidak építése, fejlesztése, felújítása, amennyiben a beruházás megvalósításával az önállóan támogatható tevékenységek fenntartható közlekedést szolgáló célja valósul meg, azaz:
- Irányhelyes vagy „koppenhágai típusú” megemelt kerékpársáv kiépítésével együtt teljes szélességű burkolat-felújítás, -megerősítés történik a meglévő útpálya újraosztásával, hasznosításával **(belső korlát nélkül)**, vagy
  - Városi, települési elkerülő-kiváltó, tehermentesítő szakasz kerül kiépítésre, fejlesztésre a belváros forgalmi rendjének a jelentős, fenntartható közlekedést szolgáló átalakítása érdekében, amennyiben a beruházással egy időben megvalósul a településen belüli jelentős forgalomcsillapító átalakítás is **(belső korlát nélkül)**; vagy
  - Burkolatfelújítás - szükség szerinti szélesítéssel együtt - valósul meg, ha a forgalmi viszonyok alapján az adott útszakaszon kerékpárforgalmi létesítményeket összekötő funkciót betöltő kerékpárforgalmi létesítmény/útvonal **kijelölése** szükséges, azonban a meglévő útburkolat állapota a biztonságos kerékpáros közlekedést veszélyezteti (pl.: a letöredezett útszélek miatt a kerékpárosok haladása nem lehet folyamatos és akadálymentes) **(belső korlát nélkül)**; vagy
  - A közúti közösségi közlekedési szolgáltatás műszaki fenntarthatósága érdekében az útvonal felújítása szükséges (pl.: a meglévő járatok útvonalának a megtartásáért) **(7.5.**

¹⁵ Jó példa a Magyar Kerékpárosklub Kisokosa: <https://kerekparosklub.hu/kisokos>; ITM Közlekedő kisokos munkafüzet: <http://www.kti.hu/wp-content/uploads/2018/10/K%C3%B6zleked%C5%91-kisokos-munkaf%C3%BCzet.pdf>

¹⁶ BringaAkadémia vagy BringaSuli kizárólag a BringaAkadémia <http://www.vuelta.hu/bringaakademia> vagy a Kézikönyv a BringaSuli iskolai kerékpáros oktatási programhoz alapján valósítható meg.

pont szerinti belső korlátig: a projekt elszámolható összköltségének maximum 40%-ig).

V. Az E) főtevékenységhez kapcsolódó feltételek, elvárások:

- a) Hulladéklerakó rekultiváció esetében a rekultivációs tervet legkésőbb az 1. mérföldkőig szükséges benyújtani.
- b) Barnamezős terület kármentesítése esetén a Felhívás 13.3. pont fogalomjegyzékében a „Barnamezős terület” fogalomnak való megfelelést a Projekt-előkészítő Tanulmányban szükséges bemutatni a támogatási kérelem benyújtásakor.
- c) Barnamezős terület kármentesítése esetében a terület szennyezettségének és a kármentesítési beavatkozás megvalósíthatóságának bemutatását, a környezetvédelmi hatóság erre vonatkozó állásfoglalását legkésőbb az 1. mérföldkőig szükséges benyújtani.
- d) A kármentesítési feladatoknak illeszkedniük kell az Országos Környezeti Kármentesítési Program elvárásaihoz, és meg kell feleljenek a felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Kormányrendelet előírásainak.
- e) Amennyiben releváns, elvárás, hogy a 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet előírásainak megfelelően a kármentesítésre vonatkozó adatok a FAVI KÁRINFÓ adatbázisában rögzítése kerüljenek.

Ha a projekt műszaki, szakmai tartalma csökken, ezzel arányosan csökken a támogatási összeg is. (Részletesen lásd: Korm. rendelet 156. §, 157. §)

2.4. Horizontális szempontok érvényesítésével kapcsolatos elvárások

1) Általános elvárások:

A táji, természeti, környezeti értékek védelmével, a klímaváltozás elleni küzdelemmel, az esélyegyenlőséggel, valamint a nők és férfiak közötti egyenlőséggel kapcsolatos követelmények, más néven horizontális követelmények érvényesítése az Európai Unió fejlesztéspolitikájának kötelező eleme. A kiemelt célok és követelmények részletes ismertetése megtalálható az „ÁÚF 21-27” 11. fejezetében.

A horizontális cél megvalósítása, valamint a megvalósítás eredményességének nyomon követése érdekében végzett tevékenység következtében felmerült költség elszámolható.

A projekt tervezése és megvalósítása során kérjük, vegye figyelembe, hogy a projektben létrehozott eredményeknek meg kell felelniük az alábbi elvárásoknak is:

- a) Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektre vonatkozó európai uniós és hazai környezetvédelmi és esélyegyenlőségi előírásokat, jogszabályokat, a „jelentős károkozás elkerülését célzó”¹⁷ elővigyázatosság elvét betartani, a projekt által érintett területen a védett környezeti, természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba¹⁸ ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
- b) Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projekt végrehajtása során a Fogyatékosokkal Élő Személyek Jogairól szóló ENSZ-egyezményt a 2010/48/EK tanácsi határozattal összhangban alkalmazni. A projektek végrehajtása során a fogyatékos személyeket megillető alapvető emberi jogokat – többek között akadálymentesítéssel és az ehhez kapcsolódó szabványok alkalmazásával – biztosítani kell.
- c) A fejlesztéshez kapcsolódó nyilvános eseményeken, kommunikációjában és viselkedésében a kedvezményezett esélytudatosságot fejezzen ki: ne közvetítsen szegregációt, csökkentse a csoportokra vonatkozó meglévő előítéleteket.

¹⁷ Jelentős károkozás elkerülését célzó elv: a támogatott fejlesztés nem sérti jelentősen az (EU) 2019/2088 rendelet 9. cikkben meghatározott egyik környezeti célkitűzést (az éghajlatváltozás mérséklése; az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás; a vízi és tengeri erőforrások fenntartható használata és védelme; a körforgásos gazdaságra való átállás; a szennyezés megelőzése és csökkentése; a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása) sem.

¹⁸ 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról

2) **Témaspecifikus elvárások:**

a) **Klímaváltozás elleni küzdelem:**

Amennyiben a projekt megvalósítása során Ön tervez infrastrukturális vagy ingatlan beruházást, amely legalább öt éves várható élettartamú, akkor Önnek a tervezés során figyelembe kell vennie, hogy a projekt várható üvegházhatásúgáz-kibocsátása/elnyelése mennyire számottevő, továbbá fel kell mérnie a projekt éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási potenciálját, és biztosítani kell, hogy a projekt ellenálló legyen az éghajlatváltozással és a természeti katasztrófákkal szemben! Ezért a támogatási kérelem összeállításánál vizsgálnia kell a projekt megvalósításával összefüggő fő éghajlatváltozási kihívásokat, a projekt helyszínén várható energiafelhasználás-változást, a klímavédelmi törekvésekhez való illeszkedést, valamint be kell mutatnia, milyen módon tervezi lebonyolítani az Európai Parlament és a Tanács 2021/1060 rendeletének 73. cikk (2) bek. j) pontja alapján elvárt éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatot. A támogatást igénylőnek a támogatási kérelem benyújtásakor a Projekt Előkészítő Tanulmány (PET) vonatkozó fejezetében részleteznie szükséges az éghajlatváltozási rezilienciavizsgálat megalapozását az abban részletezett szempontok szerint. Az éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatot a projekt előkészítésével párhuzamosan kell elvégeznie és annak dokumentációját az 1. mérföldkőig kell benyújtania. Az éghajlatváltozási rezilienciavizsgálat megalapozásához az „Útmutató a projektek klímakockázatának értékeléséhez és csökkentéséhez” (röviden: Klímakockázati útmutató) nyújt segédletet, mely a következő linken érhető el: <https://www.palyazat.gov.hu/tmutat-projektek-klimakockzatnak-becslshez-s-cskkentshez>

(A 2021—2027-es programozási időszak szabályozásának megfelelően felülvizsgált útmutató 2021 őszére tervezett megjelenéséig a 2014-2020-as időszak útmutatója a hatályos segédlet).

b) **Fényszennyezés negatív hatásainak minimalizálása:**

A fényszennyezés negatív hatásainak minimalizálása érdekében kültéri világítás korszerűsítése, továbbá újonnan kialakítandó kültéri világítási rendszerek tervezése és megvalósítása során alkalmazni szükséges az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet 53 - 54. §-ában meghatározott követelményeket, valamint a vonatkozó érvényes európai szabványok és a helyi szabályozási eszközök követelményeit. A beruházások megvalósítása során javasolt „A fényszennyezésről – világosan!” c. szakmai útmutató¹⁹ módszertanának alkalmazása.

c) **Esélyegyenlőség érvényesítése:**

c1) Ha a támogatást igénylő települési önkormányzat, az igénylőnek igazolnia kell a helyi esélyegyenlőségi program meglétét az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. § (6) bekezdésének megfelelően.

c2) Ha a támogatást igénylő ötven főnél több személyt foglalkoztató költségvetési szerv, vagy többségi állami tulajdonban álló jogi személy, az igénylőnek igazolnia kell az esélyegyenlőségi terv meglétét az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 63. §-nak megfelelően.

c3) Infrastrukturális fejlesztéseknél: létesítmények, térhasználat közlekedési kapcsolatok tervezésekor a támogatást igénylő figyelembe veszi és érvényesíti az egyetemes tervezés elveit, azaz a nők és férfiak igényeit, az idősek, a fogyatékosok és a gyermekek igényeit, és bemutatja ennek módját. (információ: <http://www.etikk.hu>)

3. A FINANSZÍROZÁSSAL KAPCSOLATOS INFORMÁCIÓK

3.1. Vissza kell-e fizetni a támogatást?

Nem, a támogatás vissza nem térítendő támogatásnak minősül, ezért a támogatást – szerződés szerinti projektmegvalósítás esetén – nem kell visszafizetni.

¹⁹ http://www.termeszetvedelem.hu/fenzszennyezessel_vilagosan

3.2. Mennyi a projekt Európai Unióval elszámolható összköltsége?

A projekt Európai Unióval elszámolható összköltsége az adott területi egységre vonatkozó területspecifikus mellékletben található.

3.3. Mennyi támogatást lehet igényelni?

Az igényelhető vissza nem térítendő támogatás minimum és maximum összege a felhívás adott területi egységre vonatkozó területspecifikus mellékletében olvasható.

Nem állami támogatás esetén: a támogatás maximális mértéke az Európai Unióval elszámolható összköltség 100 %-a.

Csekély összegű állami támogatás esetén: a támogatás maximális mértéke az elszámolható költségek 100 %-a.

Helyi infrastruktúra fejlesztéséhez nyújtott beruházási támogatás esetén: a támogatás összege nem haladhatja meg az elszámolható költségek és a működési eredmény közötti különbséget. A működési eredmény mértékét:

- a) megalapozott előrejelzések alapján kell meghatározni és előzetesen, vagy
- b) visszafizetési mechanizmus alkalmazásával utólag

kell levonni az elszámolható költségekből.

Közszolgáltatásért járó ellentételezés esetén: a támogatás maximális mértéke az elszámolható költség 100%-a, figyelemmel az alábbiakra is:

- Az ellentételezés összege évente és feladatonként a közlekedés és a közlekedési infrastruktúra, valamint a következő pontok kivételével nem haladhatja meg a 15 millió eurónak megfelelő forintösszeget. Amennyiben az ellentételezés összege a megbízás időszaka alatt változik, úgy az éves összeget a megbízási időtartamra tervezett ellentételezés éves összegeinek átlagaként kell kiszámítani.
- A támogatás éves átlagos összegének túllépése esetén a közszolgáltatásért járó ellentételezést előzetes jóváhagyás céljából be kell jelenteni az Európai Bizottság részére.

Kultúrát és a kulturális örökség megőrzését előmozdító támogatás esetén:

a) Beruházási támogatás esetén a támogatás összege nem haladhatja meg az elszámolható költség és a beruházás megvalósításából származó működési eredmény közötti különbséget azzal, hogy az infrastruktúra üzemeltetője - a támogatást nyújtó döntésétől függően - jogosult ésszerű nyereséget szerezni. A működési eredmény mértékét

a) megalapozott előrejelzések alapján kell meghatározni és előzetesen, vagy

b) visszafizetési mechanizmus alkalmazásával utólag

kell levonni az elszámolható költségekből.

VAGY

b) Az kétmillió eurónak megfelelő forintösszeget meg nem haladó beruházási támogatás esetén a támogatás összege a fent meghatározott módszerek alkalmazásától eltérően is meghatározható azzal, hogy a támogatási intenzitás nem haladhatja meg az elszámolható költségek 80%-át.

Működési támogatás esetén a támogatás összege nem haladhatja meg a releváns időszakban keletkező működési veszteséget. A támogatás a működési veszteségen felül fedezetet nyújthat az ésszerű nyereségre is.

A kétmillió eurónak megfelelő forintösszeget meg nem haladó működési támogatás esetén a támogatás összege a fent meghatározott módszerek alkalmazásától eltérően is meghatározható azzal, hogy a támogatási intenzitás nem haladhatja meg az elszámolható költségek 80%-át.

Sportlétesítményhez és multifunkcionális szabadidős létesítményhez nyújtott beruházási támogatás esetén:

- **Beruházási támogatás esetén** a támogatás összege nem haladhatja meg az elszámolható költségek és a működési eredmény közötti különbséget.
- Az kétmillió eurónak megfelelő forintösszeget meg nem haladó támogatás esetén a támogatás összege a fenti pontokban meghatározott módszerek alkalmazásától eltérően is meghatározható azzal, hogy a támogatási intenzitás nem haladja meg az elszámolható költségek 80%-át.

Személyszállítási közszolgáltatásért járó ellentételezés esetén: a támogatás maximális mértéke az elszámolható költség 100%-a, figyelemmel az állami támogatási szabályokra.

Szennyezett terület szennyeződésmegszüntetési nyújtott beruházási támogatás esetén: a támogatás maximális mértéke az elszámolható költség legfeljebb 100%-a, figyelemmel az állami támogatási szabályokra.

4. A PROJEKTVÉGREGHJÁRTÁS IDŐTARTAMA

4.1. Mikor kezdhető meg a projekt?

A támogatási kérelem benyújtása előtt megkezdett projekthez is igényelhet támogatást, ha azt a kérelem benyújtásáig fizikailag még nem fejezte be, és ha a támogatást igénylő nem helyi infrastruktúra fejlesztéséhez nyújtott beruházási támogatási kategória szerint igényel támogatást.

A 2.2. pont szerinti uniós állami támogatási kategóriával támogatott tevékenységhez kapcsolódóan a támogatási kérelem benyújtását megelőzően a projekt előkészítésével kapcsolatban felmerült költségek – figyelemmel az uniós állami támogatási szabályokra – kizárólag a csekély összegű (de minimis) támogatás keretében vagy amennyiben a kedvezményezett a kérelem benyújtása előtt megkötött közszolgáltatási szerződéssel rendelkezik, akkor közszolgáltatásért járó ellentételezés jogcímen számolhatók el.

További részletes szabályozást az "ÁÚF 21-27" 8.6. fejezetének 1. alpontja tartalmaz.

Ha Ön a támogatási döntés kézhezvétele előtt már megindítja a közbeszerzési eljárást, be kell tartania a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket is.²⁰

4.2. Mikorra kell befejezni a projektet?

Mikor minősül befejezettnek a projekt?

Fizikailag akkor befejezett a projekt, ha valamennyi támogatott tevékenység megvalósult a támogatási szerződésben és a felhívásban meghatározott feltételek szerint. A projekt fizikai befejezésének napja tehát az a nap, amikor az utolsó támogatott tevékenység megvalósul.

Pénzügyileg akkor befejezett a projekt, ha fizikailag befejezett, és a megvalósítás során keletkezett bizonylatok – szállítói kifizetés esetén az előírt önrész szállítók részére történő – kifizetése megtörtént.

További részletes szabályozás az "ÁÚF 21-27" 8.6. fejezetének 2. alpontjában olvasható.

Mennyi idő alatt kell fizikailag befejezni a projektet?

A projekt fizikai befejezésére a megkezdésétől számított **42 hónap** áll rendelkezésre.

Ha Ön a projekt megvalósítását a támogatási szerződés hatályba lépéséig nem kezdte meg, a végrehajtási határidő a támogatási szerződés hatályba lépésének napjával kezdődik.

További részletes szabályozás az „ÁÚF 21-27” 8.6. fejezetének 2. alpontjában olvasható.

A záró kifizetési kérelem benyújtásának határideje a projekt fizikai befejezését követő 60 nap, de legkésőbb 2029. június 29.

5. MÉRFÖLDKÖVEK, INDIKÁTOROK

5.1. Hány mérföldkövet kell tervezni?

A mérföldkő a projekt megvalósítása szempontjából jelentős időpont, amelyhez a projekt megvalósítása révén elért szakmai vagy műszaki eredmény kapcsolódik, vagy az elérendő eredmény egy jól körülhatárolható fejlesztési szakasza lezárul. Egy adott mérföldkőhöz ezen túlmenően meg kell tervezni az adott mérföldkövel bezárólag várhatóan elszámolni kívánt költségek kumulált mértékét is.

²⁰ Lásd: Korm. rendelet Közbeszerzési eljárások ellenőrzése c. fejezete

Önnek a projektjében 2 mérföldkövet kell tervezni. Az utolsó mérföldkövet a projekt fizikai befejezésének várható időpontjára kell megtervezni.

Az egyes mérföldkövekkel kapcsolatos elvárások a következők:

Minden betervezett mérföldkő teljesítését alátámasztó dokumentumokkal kell igazolni.

1. mérföldkő: A projekt szakmai-műszaki előkészítésének lezárása legkésőbb a támogatási szerződés hatályba lépésétől számított 18. hónap utolsó napjáig.

A mérföldkőhöz az alábbi, projekt szempontjából releváns, dokumentumok csatolása szükséges:

Minden tevékenység esetében:

- teljes műszaki dokumentáció az összes érintett tevékenységre vonatkozóan
- építési/létesítési engedélyek vagy tervezői nyilatkozatok, hogy az adott tevékenység nem hatósági engedélyköteles
- minden projekttel érintett épületen végrehajtott infrastrukturális beruházás esetében a tervezett energiahatékonysági műszaki megoldások jogszabályi előírásoknak való megfelelőségére vonatkozó tervezői nyilatkozat
- a Felhívás 2.3. és 2.4. pontjában előírt releváns szakmai-műszaki és horizontális feltételeknek való megfelelés bemutatása, éghajlatváltozási rezilienciavizsgálat dokumentációja
- 700 millió Ft feletti összköltségű projektek esetében költség-haszon elemzés elkészítése a Felhívás 6.2 pont 2) alpontban meghatározottak alapján.
- A projektmenedzsment szervezet rövid bemutatása, valamint a Kedvezményezett büntetőjogi felelőssége tudatában megtett nyilatkozat arra vonatkozóan, hogy a projektmenedzsment szervezet megfelel a 2021-2027-es időszakra vonatkozó Elszámolási Útmutató c. dokumentumának 3.8.2 pontjában leírtaknak.

Az A) főtevékenység esetében:

- a TVT – igazoltan az engedélyezési eljárás indítását megelőző dátumú – szakvéleményének csatolása, amelyben minden szempont „igen” vagy „nem releváns” minősítést kapott.
- az Integrált Települési Vízgazdálkodási Tervhez (ITVT) illeszkedés bemutatása.
- az ITS vagy településfejlesztési terv illeszkedés bemutatása, amennyiben releváns.
- A befogadó vízfolyás kezelőjének írásbeli hozzájárulása.
- Szemléletformáló program részletes tartalmának bemutatása.
- Megvédett területen található infrastruktúra becsült értékének meghatározása
- Speciális műszaki tartalom esetében (2.3. II. 5) pont szerint) a szakmai indoklások benyújtása.
- Tulajdonviszonyok rendezése.

A B) és C) főtevékenység esetében:

- Városi jogállású települések esetében további elvárás az Integrált Településfejlesztési Stratégiához (ITS) vagy településfejlesztési tervhez való illeszkedés igazolása.
- ZIFFA készítés vagy rendelkezésre állás esetén az ahhoz való illeszkedést.
- Játsszótér fejlesztés esetén a 2.3. III. 10.) alpont szerinti árnyékolt rész és vízvételi lehetőség kialakításának tervezett módja.
- A 2.3. III. 11) pontban hivatkozott szabványok figyelembe vételének igazolása.
- Tulajdonviszonyok rendezése.

A D) főtevékenység esetében:

- elkészített/felülvizsgált kerékpárforgalmi hálózati terv
- tervszűri nyilatkozat(ok)
- civil szervezet(ek) nyilatkozata
- szemléletformáló program részletes tartalmának bemutatása
- a Közlekedéstudományi Intézet előzetes szakmai jóváhagyása forgalomirányítási és utastájékoztatói rendszerek fejlesztése esetén
- tulajdonviszonyok rendezése vagy tulajdonviszonyok rendezési módjának bemutatása a Felhívás 6.4. pontjában foglaltaknak megfelelően
- közúti közösségi közlekedés közszolgáltatás veszteségfinanszírozási igény megnövekedése esetén szándéknyilatkozat
- Kerékpárút Nyilvántartó Rendszer (KeNy) feltöltéséről szóló Magyar Közút NZrt. igazolás a tervezési adatszolgáltatás elvégzéséről

Az E) főtevékenység esetében:

- Hulladéklerakó rekultiváció esetében a rekultivációs terv benyújtása
- Barnamezős terület kármentesítése esetében a terület szennyezettségének és a kármentesítési beavatkozás megvalósíthatóságának bemutatása, valamint a környezetvédelmi hatóság erre vonatkozó állásfoglalásának benyújtása, valamint nyilatkozat arról, hogy a pályázó nem nyújtott be kármentesítési igényt a Rozsdaövezeti Bizottsághoz, vagy hogy a benyújtott igényt a bizottság elutasította.
- Tulajdonviszonyok rendezése.

2. mérföldkő: A projekt fizikai befejezése

Bármely főtevékenység esetében:

- Amennyiben a Felhívás 2.1.2.2. e) alpont szerinti új Településfejlesztési Terv készül, úgy a terv benyújtása és a projekt ahhoz való illeszkedésének igazolása szükséges.
- Fizikai befejezést igazoló dokumentumok.
- Kedvezményezett büntetőjogi felelőssége tudatában megtett nyilatkozata arra vonatkozóan, hogy a megvalósítási időszak alatt alkalmazott projektmenedzsment szervezet megfelelt a 2021-2027-es időszakra vonatkozó Elszámolási Útmutató c. dokumentumának 3.8.2 pontjában leírtaknak.

Kizárólag a D) főtevékenység esetében:

- elkészített vagy felülvizsgált SUMP (amennyiben releváns)
- mezőgazdasági vagy erdészeti út kerékpáros útvonalként történő kijelölése esetén a Felhívás 6.4. pontja szerint a használatot biztosító szerződés bemutatása (amennyiben releváns)
- Kerékpárút Nyilvántartó Rendszer (KeNyi) feltöltéséről szóló Magyar Közút NZrt. igazolás a megvalósult létesítményhez kapcsolódó adatszolgáltatásról (amennyiben releváns)

5.2. Milyen indikátorok teljesítéséhez kell hozzájárulni?

Kérjük, hogy a támogatási kérelmében az alábbi táblázatban szereplő kimeneti indikátorokat a projekt szempontjából releváns esetben szerepeltesse.

Indikátor neve	Alap	Mértékegység	Típusa ²¹	Azonosító	Része-e a műszaki-szakmai tartalomnak (Igen/Nem)	Célérték tervezése szükséges (Igen/Nem)
Támogatott célzott kerékpáros infrastruktúra	ERFA	km	Közös kimeneti	RCO58	Igen	Nem
Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás céljából épített vagy felújított zöldinfrastruktúra	ERFA	ha	Közös kimeneti	RCO26	Igen	Nem

Indikátor neve: Támogatott célzott kerékpáros infrastruktúra

Indikátor definíciója: A támogatott projektek keretében újonnan épített vagy jelentősen korszerűsített dedikált kerékpáros infrastruktúra hossza. A dedikált kerékpáros infrastruktúra magában foglalja a gépjárműforgalomtól vagy ugyanazon út más részeitől szerkezeti eszközökkel (szegély, korlátozó tényezők (pl.: nyitott kerékpársáv, kerékpársáv kialakítása, védőkorlát)) elválasztott kerékpáros létesítményeket, kerékpárutakat, kerékpáros alagutakat stb. Az úttest többi részétől elválasztott irányhelyes (pl.: az út mindkét oldalán) kerékpáros infrastruktúra hosszát sávhosszként mérik. A lehetséges kerékpárforgalmi létesítményeket az e-UT 03.04.13 Kerékpározható közutak tervezése c. Útügyi Műszaki Előírás tartalmazza. A kerékpáros nyom és az útbaigazító tábla elhelyezése nem számít bele az indikátorba.

Indikátor számítási módja: A projekt keretében újonnan épített vagy jelentősen korszerűsített kerékpárforgalmi létesítmények hossza kilométerben kifejezve, két tizedesjegyig kerekítve.

²¹ Közös kimeneti, közös eredmény, OP-kimeneti, OP-eredmény

Indikátor igazolásának módja:

- az elkészült/felülvizsgált kerékpárforgalmi hálózati terv;
- a kerékpárforgalmi hálózati terv alapján megvalósított – indikátorhoz hozzájáruló – szakaszok térképi ábrázolása, és a létesítménytípusok megnevezése;
- a települési önkormányzat nyilatkozata az indikátorhoz hozzájáruló létesítmények összesített és létesítményenkénti hosszáról;
- engedélyköteles tevékenység esetén: az építményre vonatkozó forgalomba helyezési vagy ideiglenes forgalomba helyezési engedély.
- nem engedélyköteles tevékenység esetén: az építmény kapcsán készült műszaki átadás-átvételi jegyzőkönyv.

Indikátor neve: Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás céljából épített vagy felújított zöldinfrastruktúra

Indikátor definíciója: Újonnan épített vagy korszerűsített zöldinfrastruktúra területek nagysága az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás fokozása érdekében, például az árvizek elleni védelem megerősítésével és a talajerózió megakadályozásával. (A zöldinfrastruktúra jellemzően fákra, gyepe, sövényekre, parkra, erdőkre, stb. értendő.) A mutató kiterjed továbbá a kékinfrastruktúra elemek felületére, így a vízfolyásokra, csatornákra, tavakra, árterekre, holtágakra, a csapadékvíz-gazdálkodási létesítmények, így a kisléptékű vízmegtartó megoldások rekonstrukciós elemeire stb. is.

Indikátor számítási módja: A projekt keretében építéssel, felújítással, revitalizációval, növénytelepítéssel, növényvédelemmel érintett zöldterületek és zöldfelületek nagysága, amelybe az ezek területén található vízfelületek is beleszámíthatók, amennyiben a projekt keretében érintettek.

Indikátor igazolásának módja: Kedvezményezett és műszaki-ellenőr nyilatkozat, valamint egy a nyilatkozathoz tartozó léptékhelyes helyszínrajz, amelyen a számításba vett felületek egyértelműen megjelölésre kerülnek.

A támogatási szerződésben vállalt indikátor tervértékének csökkenése:

Ha Ön a támogatási szerződésben vállalt tervértéket csökkenti, a műszaki, szakmai tartalom csökkenésére vonatkozó rendeleti szabályozást alkalmazzuk.²²

A támogatási szerződésben vállalt indikátor alulteljesítése:

A támogatás összegét csökkentjük, ha a támogatási szerződésben meghatározott indikátor teljesítése a célérték elérésének vállalt időpontjában nem éri el a célérték 75%-át. A támogatás csökkentésének aránya megegyezik az indikátor célérték 75%-a és az indikátor teljesítésének százalékos mértéke közötti különbséggel²³.

6. PROJEKTVÉGREHAJTÁSSAL KAPCSOLATOS EGYÉB ELVÁRÁSOK

6.1. Mire nem kapható támogatás?

A 2.1. pontban meghatározott tevékenységeken kívül más tevékenység nem támogatható.

Így például nem támogatható:

- a) szennyvíz-elvezető, ivóvíz és gáz, elektromos áram és távhő rendszer fejlesztése (kivéve a szükséges közmű kiváltásokat és a fejlesztéssel érintett építmények használatához szükséges csatlakozásokat és az E) főtevékenység keretében rehabilitált barnamezős területek alpinfrastruktúráját);
- b) külterületi vízvezető csatornaszakasz rekonstrukciója, illetve építése, amennyiben az nem a belterület védelmét szolgálja;
- c) fenntartási (üzemeltetési, pótlási, karbantartási) jellegű tevékenységek;
- d) járműbeszerzés (kivéve: 2.1.2.2. IV. h) pont esetében a kerékpárforgalmi létesítmény útfenntartó gépeinek beszerzése és a 2.1.2.1. f) pont a D) főtevékenység esetében: szemléletformáló eszközök beszerzése keretében, hagyományos vagy elektromos rásegítésű kerékpár, futóbicikli, cargo-kerékpár. Elektromos kerékpár beszerzése nem támogatható.)

²² Korm. rendelet 156. §.

²³ Korm. rendelet 160.§.

- e) lakáscélú épületek építése, felújítása, bővítése, lakáscélú épületekkel kapcsolatos akadálymentesítés;
- f) kulturális tevékenységeket magában foglaló épületek, építmények fejlesztése a következők vonatkozásában (Ezek a TOP Plusz és a GINOP Plusz turisztikai fejlesztéseket támogató felhívásaiban lehetnek támogathatók):
  - f1) múzeum;
  - f2) vallási helyszín – kivéve a szabadon látogatható, rekreációs célokra korlátozás nélkül használható egyházi tulajdonban lévő zöldfelület;
  - f3) világörökségi helyszín;
  - f4) kastély, vár, várrom;
  - f5) kulturális tematikus utak állomáshelye;
  - f6) ipari emlék turisztikai hasznosítása;
  - f7) örökségpark;
- g) oktatási intézmény fejlesztése;
- h) temető területét érintő fejlesztések;
- i) szociális és egészségügyi szolgáltatás fejlesztése;
- j) turisztikai célú fejlesztések
- k) szálláshely (és szolgáltatásainak) bármilyen fejlesztése, létesítése, kialakítása;
- l) köztéri műalkotások kialakítása, beszerzése;
- m) kátyúzás;
- n) EUROVELO 6 és 14 kerékpáros útvonal részét képező kerékpárforgalmi létesítmények fejlesztése, építése;
- o) vasúti sínpálya fejlesztése, felújítása;
- p) nem dinamikus valós idejű adatokat kijelző elektronikus közösségi közlekedési utastájékoztató eszközök beszerzése;
- q) a fenntartható közlekedési módokat közvetve sem szolgáló, valamint a fenntartható közlekedési módokat hátrányos helyzetbe hozó (a fenntartható közlekedési módok útidéjét megnövelő, balesetveszélyt fokozó, a fenntartható közlekedést kerülő útvonalakra kényszerítő, fenntartható közlekedési mód útvonalában szakadási pontot kialakító, akadályozó) beruházások.
- r) olyan elektronikus jegyrendszer fejlesztése, amely szigetyszerűen működik és műszakilag nem illeszthető a 123/2014. (IV. 10.) Korm. rendelet 2. fejezet szerinti NESZIP/NEJP környezetbe

6.2. Milyen további szakmai elvárásoknak kell megfelelni a megvalósítás során?

- 1) Ön, mint kedvezményezett a projekt megvalósítása során köteles a hatályos jogszabályokban meghatározott tájékoztatási és nyilvánossági kötelezettségeknek eleget tenni, a projektről és a támogatásról az ott meghatározott módon és tartalommal információt nyújtani. Az ezzel kapcsolatos követelményeket a <https://www.palyazat.gov.hu> oldalról letölthető „Kedvezményezettek tájékoztatási kötelezettségei Plusz” c. útmutató és az Arculati Kézikönyv Plusz” tartalmazza.

2) **Költség-haszon elemzés készítésére vonatkozó elvárások:**

Az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról szóló 2021/1060/EU rendelet (a továbbiakban CPR) 73. cikkének teljesítése céljából a pályázatoknak biztosítani kell a következő elvárásokat:

- Bizonyítható a projekt társadalmi hasznossága, megfelelő ár-érték aránya.
- Csak a megvalósuláshoz szükséges mértékű támogatást kap, túl-támogatás nem történik.
- A fejlesztési projekt keretében létrehozott eszközök működtetése, a szolgáltatási színvonal pénzügyileg fenntartható.

A vonatkozó európai uniós jogszabályoknak való megfelelés érdekében a projektek előkészítése és a kiválasztási eljárás során alá kell támasztani a projekt társadalmi hasznosságát, ár-érték arányát. Ennek érdekében a **pályázat benyújtásakor csatolandó PET-ben:**

- Be kell mutatni a problémákat, hiányokat, amelyekre választ jelent a tervezett fejlesztés. Szükséges felmérni az igényeket, amelyek a fejlesztendő infrastruktúra/ szolgáltatás létrejöttét, kapacitását alátámasztják.
- Az így meghatározott projekt célokról be kell mutatni kapcsolódásukat az OP céljaihoz, valamint a vonatkozó európai, országos, regionális, valamint helyi stratégiákhoz.
- Annak érdekében, hogy megállapítható legyen, hogy a projektben megvalósítandó beavatkozás céljának elérésére a választott megoldás az optimális a teljes költséget és a hatásokat összevetve, szövegesen kell indokolni, hogy miért az adott műszaki megoldás került kiválasztásra, azt milyen kiválasztási logika, további vizsgálat előzte meg.

A támogatás mértékének indoklásához és a fenntarthatóság bizonyításához a **pályázat benyújtásakor a PET-ben be** kell mutatni a következőket:

- A kért támogatás összege a projekt megvalósításához feltétlenül szükséges. Ezt röviden meg is kell indokolni állami támogatási szabály esetén a releváns szabály előírásainak megfelelően. Egyéb esetben az indoklás térjen ki különösen arra, hogy a beruházás fenntartása során a képződő bevételek milyen mértékben nem nyújtanak fedezetet a működési költségekre, a beruházáshoz szükséges forrásgyűjtésre.
- A projekt pénzügyi fenntarthatósága biztosított a projekt teljes élettartama alatt. Indoklásban ki kell emelni, hogy a bevétellel, költségmegtakarítással nem fedezett működési (üzemeltetési és pótlási) költségek finanszírozása hogyan történik, pl. milyen központi költségvetési, önkormányzati költségvetési forrás biztosítja a finanszírozásukat.

Az **1. mérföldkőre** a 700 millió Ft-nál nagyobb elszámolható költségű projekteknél a CPR előírásainak való megfelelés érdekében **az alábbiak bemutatása csatolandó:**

- Közgazdasági értékeléssel kell igazolni a projekt társadalmi hasznosságát, megfelelő ár-érték arányát.
  - Ha a projekt olyan stratégiához illeszkedik, amely társadalmi hasznosság értékelése (költség-haszon elemzés, költség-hatékonyság elemzés, többszemponútú értékelés) alapján rangsorolta a projekteket és a projekt megvalósítását tartalmazza, akkor projekt szinten külön elemzés nem szükséges a változatelemzésről és a kiválasztott projektről, elegendő csak a releváns stratégia mentén röviden elmagyarázni:
    - A projekt célja megalapozott, illeszkedik a stratégiához, nettó társadalmi hasznot hoz létre?
    - A projektben megvalósítani javasolt megoldás eléri a célt, ez a leghatékonyabb megoldás-e a cél eléréséhez?
    - A megoldás költségei reálisak-e?

Ennek az elvárásnak megfelelnek többek között a fenntartható városi mobilitási tervek (SUMP), a fenntartható energia- és klíma akciótervek (SECAP), Vízyűjtő-gazdálkodási Terv, Nemzeti Közlekedési Infrastruktúra-fejlesztési Stratégia, Nemzeti Energiastratégia, Fenntartható Városfejlesztési Stratégia, NEKT (Magyarország Nemzeti Energia és Klímaterve), Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030.

- A fentiek szerinti stratégia hiányában projekt szinten szükséges a változatelemzést, illetve a kiválasztott változat közgazdasági értékelését elvégezni. Ennek módszertanát az Európai Bizottság közgazdasági értékelési útmutatója, a Vademecum²⁴ valamint az Útmutató a projektek közgazdasági és pénzügyi értékeléséhez és további releváns magyar CBA útmutatók tartalmazzák. Ennek megfelelően:
  - Ahol lehet és az az egyszerűbb, teljes közgazdasági költség-haszon (CBA) elemzés elvégzése.
  - Egyszerűsített CBA elvégzése, ha a költségek és hasznok csak nagyvonalú, nem teljeskörű becslése lehetséges.
  - Költség-hatékonyság elemzés (Cost Effectiveness Analysis, CEA), ha a hatásokat csak naturáliában lehet meghatározni, így a sorbarendezés alapja az egységnyi hatás költsége.

²⁴ Economic Appraisal Vademecum 2021-2027, General Principles and Sector Applications, European Commission, 2021

- Legkisebb költség elemzés (Least Cost Analysis, LCA): Amennyiben a projektek ugyanarra az eredményre vezetnek a leghatékonyabb választás egyszerűen a legkisebb költségű változat kiválasztását jelenti
  - Többszemponútú értékelés (Multi-Criteria Analysis, MCA): a fejlesztések költségei, hatásai, kockázatai és lehetőségei számszerűsített vagy kvalitatív formában meghatározásra kerülnek, majd fontosságuk szerint súlyozzák őket, amellyel meghatározásra kerülhet egy összesített pontszám és ez alapján egy rangsor.
- Az előző pontban bemutatott útmutatók alapján szükséges a pénzügyi elemzést elvégezni a szükséges mértékű támogatás és a pénzügyi fenntarthatóság alátámasztása érdekében.
- 3) **Közös használatú, vagy nem támogatható tevékenységeknek helyt adó helyiségek, épületrészek, egyéb építési munkák költségeinek arányosítása:**

Amennyiben a beruházással érintett ingatlan helyet ad jelen felhívás keretében fejleszteni kívánt tevékenységen túl egyéb tevékenységeknek, az alábbi módon szükséges az építési és kapcsolódó projektelőkészítési és szolgáltatási költségeket arányosítani:

- A közös használatú, mindkét funkcióhoz kapcsolódó ingatlanrészekre (pl.: külső homlokzat, tető, külső tér, fűtésrendszer) jutó kivitelezési költségek elszámolhatóak a felhívás szerint támogatott tevékenység(ek) helyiségének/helyiségeinek alapterülete szerint, tehát az elszámolható, támogatható épületrész, és a nem elszámolható épületrész nettó alapterületének (m²) arányában.
- Közös használatú helyiségre, épületrészre jutó elszámolható költség számítása (közös helyiségek figyelembe vétele nélkül):

$$\frac{\text{támogatható tevékenységhez kapcsolódó helyiség [m}^2\text{]}}{\text{támogatható+nem támogatható tevékenységhez kapcsolódó helyiség [m}^2\text{]}}$$

Pl.: támogatható helyiség: 30 m², nem támogatható helyiség: 50 m², közös helyiség: 20 m². Közös helyiségre jutó elszámolható költség: 30/(30+50)=0,375, a közös használatú helyiségre jutó költség 37,5%-a számolható el.

- A m² alapú arányosítás nem vonatkozik a fejleszteni kívánt tevékenység végzéséhez szükséges, jogszabály vagy hatóság által előírt, adott tevékenységhez kötelezően kapcsolódó fejlesztésekre.
- Az arányosítás minden építéshez kapcsolódó egyéb releváns költség tekintetében kötelezően alkalmazandó, beleértve a projektelőkészítést (pl.: tervezési díjak), és a szakmai megvalósításhoz kapcsolódó szolgáltatások (pl.: műszaki ellenőrzés) költségeit is: ezek a költségek jelen felhívás keretében a fenti százalékos aránynak megfelelően számolhatóak el.

A fenti módszertan alapján szükséges az épületeket érintő építési tevékenységek mellett az egyéb építési munkák arányosítása is, amennyiben releváns (pl.: kerítés építés, udvarrendezés, parkoló építések).

4) **Szakmai adatszolgáltatás:**

A támogatási kérelem benyújtásakor a projekt tervezett tartalma alapján szükséges a szakmai adatszolgáltatás kitöltését elvégezni. Amennyiben a projekt előkészítése során, annak szakmai tartalma módosul, úgy szükséges a lenti mutatókra tett vállalások felülvizsgálata. Önmagában a szakmai adatszolgáltatás módosításához, értékük csökkentéséhez szankció nem kapcsolódik.

Bármely releváns főtevékenység esetében:

Az A) és B) főtevékenység esetében:

Szakmai adatszolgáltatás megnevezése	Mérték-egység
Létrehozott új tározó térfogata	m ³
Korszerűsített tározó térfogata	m ³
Épített új burkolt árkok hossza	m
Épített új földmedrű árkok hossza	m
Korszerűsítéssel érintett vízáteresztő burkolt árkok hossza	m
Korszerűsítéssel érintett földmedrű árkok hossza	m

Szakmai adatszolgáltatás megnevezése	Mérték-egység
Építéssel vagy korszerűsítéssel érintett vágás vízvezető út hossza	m
Megvédett lakosság száma	fő
Megvédett infrastruktúra értéke	millió Ft
Vízgazdálkodási fejlesztéssel érintett területek nagysága	km ²
Vízkezeléssel érintett terület aránya a teljes belterülethez viszonyítva	%
Létrehozott új zöldterület, vizes élőhely területek nagysága	km ²
Rehabilitált zöldterületek, vizes élőhelyek területek nagysága	km ²
Biológiailag aktív felület növekedése (zöldfelület+vízfelület)	m ²
Érintett víztestek/vízgyűjtők/védett területek darabszáma	db
A települési zöldfelületek funkcióbővítésével kialakításra kerülő, vizek helyben tartását szolgáló természetközeli, ideiglenes előntési területek kiterjedése	m ²
Helyben hasznosított csapadékmennyiség	m ³ /év
Helyben hasznosított csapadékmennyiség/keletkező csapadékvíz mennyiség	%
Kék- és zöld infrastrukturális fejlesztésekhez kapcsolódó környezettudatos szemléletmód terjedését szolgáló helyi szemléletformáló akciók száma	db

A B) főtevékenység esetében:

Szakmai adatszolgáltatás megnevezése	Mérték-egység
Talajerózió-védelmi talajtakarás, védő fasorok, erdősávok telepítése	m ²
Települési élőhelyfejlesztéssel, biodiverzitás növelésével, a biológiai aktivitás értékének növelésével érintett terület	m ²
A városi aktív közösségi gazdálkodást segítő új zöldfelületek	m ²

A C) főtevékenység esetében:

Szakmai adatszolgáltatás megnevezése	Mérték-egység
Gazdaságélénkítő tevékenységgel érintett önkormányzati épületek száma	db
Közösségi célt szolgáló tevékenységgel érintett épületek száma	db
Megvalósított IKT és okos település fejlesztési tevékenységek száma	db
Felújítással, korszerűsítéssel, szélesítéssel, ívkorrekcióval érintett önkormányzati és állami tulajdonú belterületi közutak hossza (választható, önállóan nem támogatható tevékenység)	km
Felújítással, korszerűsítéssel, újjáépítéssel érintett közterületek burkolata	m ²
Kialakított új, díjfizetés ellenében használható parkolóhely száma	db
Kialakított új, ingyenesen használható parkolóhely száma	db

A D) főtevékenység esetében:

Szakmai adatszolgáltatás megnevezése	Mérték-egység
Korszerűsített, fejlesztett meglévő kerékpárforgalmi létesítmény hossza	km
Kialakított kerékpársáv hossza	km
Kialakított nyitott kerékpársáv hossza	km
Kialakított „koppenhágai típusú kerékpársáv” hossza	km
Kialakított közút melletti egyirányú vagy kétirányú kerékpárút hossza	km
A kerékpáros-barátta alakított úthálózat hosszának és a település (vagy településrész) összesített úthálózat hosszának aránya	%
Kialakított elválasztott gyalog- és kerékpárút hossza	km

Szakmai adatszolgáltatás megnevezése	Mérték-egység
Kialakított elválasztás nélküli gyalog- és kerékpárút hossza	km
Autóbuszsáv kerékpáros forgalom részére történő kijelölésének hossza	km
Csillapított forgalmú területeken kijelölt kerékpáros útvonal hossza	km
Egyirányú forgalmú utca megnyitása és kijelölése kétirányú kerékpáros forgalom számára	km
Kisforgalmú utca kijelölése kerékpáros útvonalként	km
Párhuzamos szervízút használata kerékpáros útvonalként	km
Árvedelmi töltésen vezetett kerékpárforgalmi létesítmény kiépítésének hossza	km
Erdészeti üzemi út használata kerékpáros útvonalként	km
Mezőgazdasági út használata kerékpáros útvonalként	km
Gyalogos-kerékpáros övezet használata kerékpáros útvonalként	km
Támogatásból felújított / épített autóbusz pályaudvarok száma	db
Átépített, korszerűsített, felújított buszöböl száma	db
Felújított, kiépített, áthelyezett buszfordulók száma	db
Kiépített vagy felújított váróhelyiségek száma	db
Kiépített vagy felújított forgalomirányítási rendszerek száma	db
Kiépített vagy korszerűsített dinamikus utastájékoztató rendszerek száma	db
Létrehozott elektronikus jegyrendszerek száma	db
Kialakított kerékpárparkoló férőhelyek száma	db
A felújított vagy korszerűsített utak teljes hossza	km
Felújított P+R parkolók száma	db
Létrehozott új P+R parkolók száma	db
Elkészült fenntartható mobilitási tervek száma	db
Felülvizsgált fenntartható mobilitási tervek száma	db

Az E) főtevékenység esetében:

Szakmai adatszolgáltatás megnevezése	Mérték-egység
Rekultivált önkormányzati hulladéklerakók száma	db
Felszámolt illegális hulladéklerakók száma	db
Rehabilitált terület nagysága	ha

6.3. Kell-e közbeszerzést lefolytatni?

Ha a projektben tervezett beszerzésre a közbeszerzési jogszabályok vonatkoznak, közbeszerzést kell lefolytatni. Ennek vizsgálata és a szükséges eljárás lefolytatása – az egybeszámítási szabályok figyelembe vételével – az Ön feladata és felelőssége.

Részletes tájékoztatás az "ÁÚF 21-27" 9. fejezetében olvasható.

6.4. Milyen feltételei vannak az ingatlanfejlesztésnek?

Támogatás akkor folyósítható az adott tevékenység megvalósítására, ha a fejlesztéssel érintett ingatlan(ok) rendezett tulajdoni viszonyait a támogatást igénylő biztosítja, igazolja – az ÁÚF 21-27 vonatkozó rendelkezéseitől eltérően – legkésőbb az első mérföldkö teljesítéséig.

A D) főtevékenység esetében további feltétel:

- 1) **Állami tulajdonú utak esetében a projekthez nyilatkozatot szükséges benyújtani, amely a fejlesztés által érintett területek helyrajzi számának tételes felsorolását és a területek tulajdonosi viszonyait tartalmazza.**
  - a) A beruházás műszaki terveivel együtt szükséges benyújtani az állami tulajdonban lévő területek esetén a tulajdonosi jogokat gyakorolni jogosult szervezet hozzájáruló nyilatkozatát a beruházás megvalósításához és fenntartásához.
  - b) Amennyiben a fejlesztéssel érintett ingatlan nincs a Magyar Állam tulajdonában vagy nem a Magyar Állam kizárólagos tulajdona, és az ingatlan vagy ingatlanhányad a Magyar Állam kizárólagos tulajdonába kerül: a támogatást igénylőnek kell nyilatkoznia arról, hogy a fejlesztéssel érintett területek tulajdonjogát legkésőbb a projekt fenntartási időszakának a végéig a Magyar Állam részére megszerzi. A projekt fenntartási időszakának lezárásához szükséges a tulajdonosváltás igazolása.

A tulajdonviszonyok rendezésének a módját legkésőbb az első mérföldkö teljesítéséig kell bemutatni, a tulajdonviszonyokat a fenntartási időszak végéig szükséges rendezni.
- 2) **Önkormányzati tulajdonú, helyi utak esetében** a támogatás abban az esetben folyósítható az adott tevékenység megvalósítására, amennyiben a fejlesztéssel érintett ingatlan(ok)nak az „ÁÚF 21-27” c. dokumentumban foglaltaknak megfelelően **rendezett tulajdoni viszonyait** a támogatást igénylő biztosítja, igazolja – az ÁÚF 21-27 vonatkozó rendelkezéseitől eltérően – legkésőbb az első mérföldkö teljesítéséig.
- 3) **Mezőgazdasági vagy erdészeti út kerékpáros útvonalként történő kijelölése esetén a projekthez nyilatkozatot szükséges benyújtani, amely a fejlesztés által érintett területek helyrajzi számának tételes felsorolását és a területek tulajdonosi viszonyait tartalmazza.**

A beruházás műszaki terveivel együtt szükséges benyújtani a magántulajdonú (mezőgazdasági vagy erdészeti) utak esetén a tulajdonosi jogokat gyakorolni jogosult hozzájáruló nyilatkozatát a beruházás megvalósításához és fenntartásához.

Amennyiben a fejlesztéssel érintett ingatlan nincs a támogatást igénylő tulajdonában vagy nem a támogatást igénylő kizárólagos tulajdona, és az ingatlan vagy ingatlanhányad nem kerül a támogatást igénylő tulajdonába: a kedvezményezettnek legalább a fenntartási időszak végéig a projekt keretében kialakításra kerülő kerékpáros útvonal mindenki számára elérhető használatát biztosító szerződéssel kell rendelkeznie és azt be kell mutatnia legkésőbb a második mérföldköig.

6.5. Hol találhatóak a biztosítéknyújtásra vonatkozó elvárások?

A biztosítéknyújtással kapcsolatos részletes szabályozást az "ÁÚF 21-27" 6. fejezete tartalmazza.

6.6. Milyen elvárások vannak az Alapjogi Charta érvényesítésével kapcsolatban?

Az Alapjogi Charta felsorolja azokat az alapvető jogokat, amelyeket az Európai Uniónak és a tagállamoknak az uniós jogszabályok végrehajtása során tiszteletben kell tartaniuk. Az Alapjogi Charta megtalálható a <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:C2012/326/02&from=HU> és a <https://www.palyazat.gov.hu> oldalon is.

Az Európai Unió Alapjogi Chartájában elismert legfontosabb jogok, szabadságok és elvek érvényesítését a projektek tervezése és végrehajtása során is biztosítani kell. Ezért kérjük, hogy a projekt tervezése és végrehajtása során fokozott figyelmet fordítson az Alapjogi Chartában rögzített alapjogok érvényesítésére, bizonyosodjon meg arról, hogy tervezett projektjében az alapjogok nem sérülnek, azok érvényesítése biztosított.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a Korm. rendelet rendelkezései alapján, ha az Alapjogi Chartában szereplő jogok és alapelvek valamelyike a támogatott projektek végrehajtása során sérülne, a hazai intézményrendszer gondoskodni fog az erre irányuló panasz benyújtásának lehetőségéről és a panasz kivizsgálásáról. Az Alapjogi Charta alapelveiről, a panasz benyújtásának lehetőségéről részletes információkat az "ÁÚF 21-27" c. dokumentum tartalmaz.

6.7. Hogyan kell az adatokat gyűjteni ESZA+, illetve MMIA támogatás esetén?

Nem releváns.

6.8. A projekt megvalósítása után milyen kötelezettségeim lesznek?

Ön vállalja, hogy a projekt megvalósítás befejezésétől számított 5 évig, a projekt megfelel az alábbi feltételeknek²⁵:

- a) az infrastruktúra valamely elemében kizárólag olyan tulajdonosváltás következhet be, amelynek eredményeként egy cég vagy közszférabeli szervezet jogosulatlan előnyhöz nem jut;
- b) a művelet jellegében, célkitűzéseiben vagy végrehajtási feltételeiben olyan lényeges változás nem következik be, amely veszélyezteti az eredeti célkitűzéseket.

Egyéb kötelezettség:

Felhívjuk a figyelmet, hogy a projektben létrehozott vagy a záró projektfenntartási jelentés elfogadásáig csak az irányító hatóság előzetes jóváhagyásával és a támogatási jogviszony szempontjából releváns kötelezettségek átvállalásával, átruházásával idegeníthető el, adható bérbe, illetve terhelhető meg.

Ha Ön ezeket a kötelezettségeket nem teljesíti, akkor szabálytalansági eljárás indulhat Ön ellen. A szabálytalansági döntés a támogatás visszafizetését is elrendelheti.

7. ELSZÁMOLHATÓSÁG

7.1. Mennyi előleg igényelhető?

Támogatási előleg:

Utófinanszírozású tevékenységekre Ön támogatási előleget igényelhet.

Az igényelhető támogatási előleg mértéke legfeljebb a megítélt támogatás:

- a) 25%-a, de mikro-, kis- és középvállalkozás, civil szervezet, nonprofit gazdasági társaság kedvezményezett esetén legfeljebb 500 000 000 Ft,
- b) 100%-a a lenti feltételek teljesülése esetén.

A támogatási előleg mértéke abban az esetben 100%, ha Ön költségvetési szerv, közvetlen vagy közvetett többségi állami tulajdonban álló gazdasági társaság, térségi fejlesztési tanács, helyi önkormányzat, közvetlen vagy közvetett többségi önkormányzati tulajdonban álló gazdasági társaság kedvezményezett, és

- b1) a fizetési számláit az Áht. alapján a Kincstárban köteles vezetni vagy az európai uniós forrásból nyújtott költségvetési támogatás kezelésére a Kincstárnál külön fizetési számlával rendelkezik, vagy

- b2) az Ön részére a megítélt támogatás összege nem éri el az 50 000 000 Ft-ot.

A b1) vagy b2) pont nem teljesülése esetén a felhívás keretében támogatott projektek esetében az utófinanszírozású tevékenységekre igénybe vehető támogatási előleg mértéke legfeljebb a megítélt támogatás 25%-a.

Ha Ön költségvetési szerv, közvetlen vagy közvetett többségi állami tulajdonban álló gazdasági társaság, térségi fejlesztési tanács, helyi önkormányzat, közvetlen vagy közvetett többségi önkormányzati tulajdonban álló gazdasági társaság kedvezményezett, akkor Ön részére támogatási előleg akkor folyósítható, ha benyújtotta az adott naptári évre vonatkozó projektszintű likviditási tervet, és az jóváhagyásra került.

A likviditási terv sablonja a www.palyazat.gov.hu oldalon található meg. A likviditási tervre vonatkozó további szabályokat a Korm. rendelet 252. §-a tartalmazza.

Ha Ön az európai uniós forrásból nyújtott költségvetési támogatások kezelésére kincstári fizetési számlával rendelkező kedvezményezett, akkor a támogatási előleget vissza kell fizetnie, ha nem nyújt be kérelmet időközi kifizetésre a támogatási előleg – vagy annak első részlete – kifizetésétől számított

²⁵ /2021 EU Rendelet 65. cikke alapján

tizenkét hónapon belül vagy az időközi kifizetési kérelem vagy más körülmény a támogatás nem rendeltetésszerű felhasználását bizonyítja,

Ha Ön az európai uniós forrásból nyújtott költségvetési támogatások kezelésére kincstári fizetési számlával nem rendelkező kedvezményezett, akkor a támogatási előleget vissza kell fizetnie, ha nem nyújt be a kifizetett támogatási előleg legalább 60%-ával megegyező mértékű kérelmet időközi kifizetésre a támogatási előleg – vagy annak első részlete – kifizetésétől számított tizenkét hónapon belül, vagy az időközi kifizetési kérelem vagy más körülmény a támogatás nem rendeltetésszerű felhasználását bizonyítja. (Rendeltetésszerű a felhasználás, ha az időközi kifizetési kérelem az ellenőrzési szempontoknak megfelel és az elszámoló bizonylatok egy részét vagy egészét az irányító hatóság jóváhagyta.)

Ha Ön állami támogatásban részesül, az előleg folyósításától számított három éven belül el kell számolnia az előleggel.

Szállítói előleg:

A Kbt. hatálya alá tartozó beszerzésnél, szállítói finanszírozás alkalmazása esetén Önnek a közbeszerzési eljárás eredményeként megkötött szerződésben biztosítania kell a szállító részére a szerződés – tartalékkeret nélkül számított – elszámolható összege 30%-ának megfelelő mértékű előleg igénylésének lehetőségét.

Ha Ön közzsféra szervezet, akkor szállítói finanszírozás alkalmazása esetén

- a) a Kbt. hatálya alá tartozó közbeszerzési eljárás,
- b) a Kbt. 9. § (1) bekezdés a) és b) pontja szerinti beszerzés

eredményeként kötött szerződésben biztosítania kell a szállító részére a szerződés – tartalékkeret nélküli – elszámolható összege 30 %-ának megfelelő mértékű szállítói előleg igénybevételenek lehetőségét.

Ha Ön közzsféra szervezet, szállítói finanszírozás alkalmazása esetén a Korm. rendeletben foglaltak alapján fordított áfa-előleg igénybevételeire is jogosult.

Önnek a szállítói előleg 50%-ával legkésőbb a szállítói szerződés szerinti ellenszolgáltatás elszámolható összege 50%-át meghaladó teljesítésekor haladéktalanul el kell számolni.

A szállítói előleget visszaköveteljük, ha Ön nem nyújt be időközi kifizetési kérelmet a szállítói előleg – vagy annak első részlete – kifizetésétől számított tizenkét hónapon belül, vagy az időközi kifizetési kérelem vagy más körülmény a támogatás nem rendeltetésszerű felhasználását bizonyítja.

7.2. Mekkora önerő kell a projekthez?

A projekt Európai Unióval nem elszámolható költségeit Önnek önerőből kell fedeznie.

7.3. Melyek az elszámolható költségek?

A **projekt Európai Unióval elszámolható költségei** között azon költségek tervezhetők, amelyek a projekt támogatható tevékenységeihez kapcsolódnak, szerepelnek a felhívásban rögzített elszámolható költségek között és megfelelnek az általános elszámolhatósági feltételeknek.

A **projekt Európai Unióval nem elszámolható költségeinek** a támogatható tevékenységekhez kapcsolódó, nem elszámolható költségek vagy a nem támogatható tevékenységek költségei minősülnek. A nem elszámolható költségek részei a projekt teljes költségének, azonban nem részei a projekt Európai Unióval elszámolható összköltségének, tehát ezeket a költségeket Önnek saját forrásból kell majd fedeznie.

A támogatási kérelem részeként benyújtott költségvetésnek tartalmaznia kell a projekt teljes költségét!

A támogatási kérelemben és a későbbiekben megkötésre kerülő vállalkozói szerződésekben elkülönítetten és egyértelműen be kell mutatni, ha a projekt tartalmaz

- olyan támogatható tevékenységet, amelyet nem a támogatási kérelem részeként, nem az arra jóváhagyott, az Európai Unióval elszámolható összköltség terhére kíván megvalósítani, vagy
- olyan nem támogatható tevékenységet, amelyet Ön saját forrásból, de a projekt részeként kíván megvalósítani.

A projekt költségvetésének megfelelően részletezettnek és ily módon ellenőrizhetőnek kell lenni ahhoz, hogy meghatározható legyen a költségek, illetve ezen belül az elszámolható költségek besorolása.

A költségek elszámolhatóságával kapcsolatos általános előírásokat, továbbá az egyes költség típusokra, illetve költségelemekre vonatkozó általános szabályozást az Elszámolási Útmutató tartalmazza.

A felhívás keretében az alábbi költségek tervezhetők, illetve számolhatók el:

1) Projektelőkészítés költségei

Előzetes tanulmányok, engedélyezési dokumentumok költségei

- környezeti hatásvizsgálat, előzetes vizsgálat, éghajlatváltozási rezilienciavizsgálat
- költség-haszon elemzés
- egységes környezethasználati engedélyhez kapcsolódó vizsgálat
- egyéb szükséges háttér tanulmányok (pl.: PET), vizsgálatok, szakvélemények (pl.: civil szervezetek szakvéleményei)
- műszaki tervek (engedélyezési, kiviteli, tendertervek)

Közbeszerzés költsége

- közbeszerzési szakértő díja, közbeszerzési dokumentáció összeállítása, közbeszerzési tanácsadói tevékenység díja
- közbeszerzési eljárás díja
- rendszerhasználati díj

Egyéb projektelőkészítéshez kapcsolódó költség

- hatósági díjak
- projekt kapcsán szükséges településrendezési terv módosításának költsége
- vízkárelhárítási terv
- települési vízkárelhárítási tervek felülvizsgálata
- Zöldinfrastruktúra hálózat fejlesztési- és fenntartási akcióterv (ZIFFA)
- Kerékpárforgalmi Hálózati Terv készítése, felülvizsgálata
- Közúti biztonsági hatásvizsgálat és/vagy audit
- művelési ág váltás, művelési ágból való kivétel költségei
- vízgazdálkodáshoz kapcsolódó szimulációs modellezés, szükséges adatok beszerzése és kalibrálás költségei
- egyéb projektelőkészítéshez kapcsolódó költség
- építést megelőző forgalomszámlálás

2) Beruházáshoz kapcsolódó költségek

Ingyen vásárlás költségei

Ingyen bekerülési értéke, vagy ezen belül:

- ingatlanhoz kapcsolódó vagyoni értékű jog megváltása,
- kisajátítási terv,
- értékbecslés,
- kártalanítási költség,
- ügyvédi díj,
- egyéb adás-vétellel kapcsolatos költség.

Ingyen vásárlás költsége a fejlesztési elképzelés keretén belül kizárólag abban az esetben számolható el, amennyiben a Felhívás 2.1 pontjában felsorolt támogatható tevékenységek valamelyikének helyszínéül szolgál.

A lehetséges kedvezményezett helyi önkormányzatán kívül más szervezet ingyen vásárlása nem támogatható.

A megvásárolt ingatlan az önkormányzati törzsvagyon részét kell, hogy képezze és a projekt fenntartási időszak végéig nem idegeníthető el.

Egyéb, ingatlanhoz kapcsolódó kártalanítási költségek:

Egyéb, ingatlanhoz kapcsolódó, tulajdonszerzéssel nem járó kártalanítási költségek, pénzügyi térítések (pl. vezetékjogi kártalanítás, fennálló bérleti jog és a beruházással érintett ingatlan használatára vonatkozó jogviszony megszüntetésének költségei) elszámolhatóak, ha a projekt megvalósításához közvetlenül és elengedhetetlenül kapcsolódnak.

Terület-előkészítési költség

A terület beruházásra alkalmassá tétele érdekében végzett előkészítő munkák költségei:

- megelőző régészeti feltárás; régészeti megfigyelés, régészeti megfigyelés során előkerült lelőhely feltárása (mentő feltárás);
- lőszermentesítés;
- terület-előkészítéshez kapcsolódó földmunka.

Építéshez kapcsolódó költségek

A Felhívás 2.1 pontjában felsorolt támogatható tevékenységek bontási, építési és vízépítési munkáinak költségei, továbbá a projekt megvalósítás miatt szükségessé váló helyreállítási munkák költségei, bontás, hulladékelszállítás, kármentesítés költségei, új építés, bővítés, átalakítás, felújítás, akadálymentesítés, technológiai szerelés, próbaüzem, beüzemelés, növénytelepítés és egyéb zöldfelület fejlesztés költségei.

Eszközbeszerezés költségei

Bekerülési érték, ill. annak egyes tételei az alábbi esetekben, amennyiben nem az építéshez kapcsolódó költségek között szerepelnek:

- Bel- és csapadékvíz elvezetéséhez és áttemeléséhez, a vizek szennyezésének megelőzéséhez szükséges műszaki eszközök (pl. szivattyúk, uszadék-fogók, stb.) beszerzése
- Szivattyútelepek vezérlésének automatizálásához kapcsolódó rendszerek beszerzése
- Egyéb kapcsolódó eszközbeszerezés, ahol a 2.1. pont támogatható tevékenységei azt nevesítik (pl.: automata forgalomszámláló berendezés)

Immateriális javak beszerzése

- vagyoni értékű jog bekerülési értéke
- szoftver bekerülési értéke
- egyéb szellemi termék bekerülési értéke

Kármentesítéshez kapcsolódó műszaki beavatkozás költsége

3) Szakmai tevékenységekhez kapcsolódó szolgáltatások költségei

Műszaki ellenőri szolgáltatás költsége

Műszaki jellegű szolgáltatások költsége

Egyéb szakértői szolgáltatás költségei

Kötelezően előírt nyilvánosság biztosításának költsége

Marketing, kommunikációs szolgáltatások költségei

Az érintett lakosság kötelező szemléletformálásához és tájékoztatásához kapcsolódó költségek (szakértői, előadói díjak, az előadások, képzések, rendezvények megszervezésének, lebonyolításának költségei, kommunikációs kampányok), ahol a 2.1 pont támogatható tevékenységei alapján támogatható.

Egyéb szolgáltatási költségek

4) Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó egyéb költségek

Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó egyéb költségek

5) Projektmenedzsment költség

Projektmenedzsment személyi jellegű ráfordítása:

- munkabér
- foglalkoztatást terhelő adók, járulékok
- személyi jellegű egyéb kifizetések

Projektmenedzsmenthez kapcsolódó útiköltség, kiküldetési költség:

- utazási költség
- helyi közlekedés költségei
- napiidő

Projektmenedzsmenthez igénybevett szakértői szolgáltatás díja

Egyéb projektmenedzsment költség:

- projektmenedzsmenthez kapcsolódó iroda, eszköz és immateriális javak bérleti költsége
- projektmenedzsmenthez kapcsolódó anyag és kis értékű eszközök költsége

6) Adók és közterhek (ide nem értve a le nem vonható áfát)

Adók és közterhek (ide nem értve a le nem vonható áfát)

7) Tartalék

Tartalék

Helyi infrastruktúra fejlesztéséhez nyújtott beruházási támogatás esetén: a támogatás keretében a beruházáshoz kapcsolódó tárgyi eszköz és immateriális javak beruházási költsége számolható el.

Közszolgáltatásért járó ellentételezés esetén:

A működtetésre a későbbiek során odaítélendő ellentételezés megállapításakor a támogatásból megvalósított beruházás értékét is figyelembe kell venni, tekintettel arra, hogy azt a kedvezményezett nem a saját költségén valósította meg. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. cikk (1) bekezdése szerinti állami támogatásból (ide értve a csekély összegű támogatást is) és az Altmark-feltételeknek megfelelő támogatásból megvalósult beruházások esetében az értékcsökkenés vonatkozásában működési támogatás nem nyújtható.

A támogatás mértékét a 2012/21/EU bizottsági határozat 5. cikke szerint kell megállapítani. A támogatás mértéke nem haladhatja meg a közszolgáltatás ellátásának nettó költségét. A nettó költség kiszámítható a 2012/21/EU bizottsági határozat szerint meghatározott költségek és bevételek közötti különbségként. Kiszámítható továbbá a közszolgáltatási kötelezettséget teljesítő vállalkozás nettó költsége és ugyanazon vállalkozás közszolgáltatási kötelezettség nélküli nettó költsége vagy haszna közötti különbségként. A közszolgáltató részére a 2012/21/EU bizottsági határozat alapján ésszerű nyereség adható.

A projekt keretében beszerzett, az állam tulajdonába kerülő érték (eszközbeszerzés, immateriális javak értéke) nem minősül állami támogatásnak, azaz a közszolgáltatással kapcsolatban felmerült költségnek, tekintettel arra, hogy az adott eszköz tulajdonosa az állam lesz, és így az nem jelent előnyt a támogatást igénylő részére.

Kultúrát és a kulturális örökség megőrzését előmozdító támogatás esetén:

A beruházási támogatás esetén az immateriális javak és a tárgyi eszközök következő költségei

a) az infrastruktúra építésének, korszerűsítésének, bővítésének, megvásárlásának, megőrzésének és fejlesztésének költsége, ha az infrastruktúra időbeli vagy térbeli kapacitását évente legalább 80%-ban kulturális célra használják,

b) a kulturális örökség megszerzésének költsége (pl. a lízingdíj, a kapcsolódó illetékek vagy a kulturális örökség áthelyezésének költsége),

c) a tárgyi és szellemi kulturális örökség védelmének, megőrzésének, újjáépítésének és helyreállításának költsége (pl. a megfelelő körülmények között történő tárolás költsége, a speciális eszközök, anyagok használatából fakadó többletköltség, valamint a dokumentációs, kutatási, digitalizálási és publikációs költség),

d) a közönség kulturális örökséghez való hozzáféréseinek javítását szolgáló intézkedések költsége (pl. a digitalizálással és egyéb új technológiákkal, a speciális szükségletű személyek hozzáférési lehetőségeinek javításával kapcsolatos, valamint a prezentációk, programok és látogatók tekintetében a kulturális sokszínűség elősegítésével kapcsolatos költség),

e) a kulturális projektek és tevékenységek, együttműködési és csereprogramok, valamint ösztöndíjak költsége (pl. a kiválasztási eljárással kapcsolatos marketing és a projekt eredményeként közvetlenül felmerülő költség)

számolható el.

Sportlétesítményhez és multifunkcionális szabadidős létesítményhez nyújtott támogatás esetén:

A beruházási támogatás esetén a tárgyi eszköz és az immateriális javak beruházási költsége számolható el.

Szennyezett terület szennyeződésmegszüntetése érdekében nyújtott beruházási támogatás esetén:

A támogatás keretében a terület szennyeződésmegszüntetése érdekében kapcsolódó költsége számolható el, függetlenül attól, hogy az adott költség tárgyi eszközként feltüntethető-e a kedvezményezett mérlegében.

Az így meghatározott elszámolható költségből le kell vonni a szennyeződésmentesített földterület független szakértő által meghatározott, a projekt megvalósítása következtében várható értéknövekedését.

7.3.1. Milyen egyszerűsített elszámolási mód alkalmazandó?

7.4. Milyen feltételei vannak az elszámolhatóságnak?

A felhívás keretében támogatott projektek költségei elszámolhatóságának kezdete: 2021.01.01., vége: 2029.06.29.

A támogatási kérelemben tervezett elszámolható költségek alátámasztásával kapcsolatban kérjük, figyeljen az alábbiakra:

1) Piaci ár igazolása:

A költségszámítás alapjául szolgáló egységárak nem haladhatják meg a szokásos piaci árat, illetve a jelen Felhívás 7.5. pontjában rögzített tevékenységek esetén feltüntetett korlátokat. Piaci ár igazolása a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződés esetében a közbeszerzés dokumentációjával, vagy közbeszerzési kötelezettség hiányában, illetve a közbeszerzési értékhatárt el nem érő beszerzések esetében több lehetséges szállítótól történő ajánlatkérés keretében beérkezett ajánlatokkal történhet. Legalább három, egymástól és a támogatást igénylő(k)től/kedvezményezett(ek)től független ajánlattevőtől származó, azonos tárgyú, összehasonlítható, érvényes, írásos árajánlat megléte szükséges. In-house beszerzés esetén a Kedvezményezett a piaci árat az Elszámolási Útmutató in-house beszerzésekre vonatkozó elszámolhatósági szabályainak betartásával, és a nem független árajánlat mellett, három egymástól és a támogatást igénylő(k)től/kedvezményezett(ek)től független ajánlattevőtől származó, azonos tárgyú, összehasonlítható, érvényes, írásos árajánlattal igazolja. Az ajánlatkérést úgy kell lebonyolítani, hogy az igazolás feltételei teljesíthetők legyenek.

Nem közbeszerzéshez kapcsolódó költség esetén a piaci árak való megfelelés ellenőrzése céljából a támogatást igénylőnek az Elszámolási Útmutató alapján a piaci árak való megfelelést igazoló dokumentumokat legkésőbb a költség felmerülésekor kell benyújtani, amennyiben korábban nem kerültek benyújtásra. Ennek megfelelően a kedvezményezettnek legalább három részletes árajánlatot szükséges benyújtania minden releváns költségvetési tétel esetében. Közbeszerzéshez kapcsolódó költség esetén elegendő egy indikatív árajánlat, vagy építési tevékenység esetében tervezői költségbecslés benyújtása minden releváns költségvetési tétel esetében.

Azon szerződések esetén, amelyek elszámolható összköltsége nem haladja meg a 100 000 forintot, a támogatást igénylő/kedvezményezett részéről nem szükséges a piaci ár alátámasztása, azt az irányító hatóság nem vizsgálja. A három millió forintnál nagyobb elszámolható összköltségű projektek azon leendő szerződéseinek esetében, melyek tervezett elszámolható költsége nem haladja meg a 300 000 forintot, a szokásos piaci árak való megfelelést alátámasztó dokumentumokat a kedvezményezettnek nem kell benyújtania az irányító hatósághoz, azonban azokat az irányító hatóság helyszíni ellenőrzés keretében ellenőrizheti.

A nyílt kereskedelmi forgalomban beszerezhető eszközök esetén az írásos ajánlatok kiválthatóak hivatalos árajánlatok bemutatásával (pl.: forgalmazó cégek honlapja).

Az árajánlatkéréseket és az ajánlatok beérkezését megfelelően dokumentálni szükséges (postai feladás bélyegzője/faxjelentés/érkeztetés/iktatás), mely a helyszíni ellenőrzések során ellenőrzésre kerül. Az alátámasztó dokumentumok (árajánlatok, kimutatások) nem lehetnek a megrendelés időpontjához képest 6 hónapnál régebbiek.

Kifizetési igénylés ellenőrzése során amennyiben az ajánlatok a piaci ár igazolására alkalmatlanok (különösen: nem összehasonlíthatóak, nem azonos tárgyúak, nem egymástól és a

projektgazdától/ajánlatkérőtől független²⁶ piaci szereplőktől származnak, a tényleges piaci árat jelentősen meghaladják) a felmerült költségek a projekt terhére nem elszámolhatóak.

A személyi jellegű ráfordítások megalapozására benyújtandók a támogatási kérelem benyújtását megelőző évre vonatkozó bérkartonok vagy egy nyilatkozat az érintett időszak személyi jellegű ráfordításainak értékéről, melynek megalapozottságát a támogató ellenőrzi. Amennyiben célfeladat kerül megállapításra a projektben elvégzendő feladatokra, úgy a célfeladat keretében megállapított bér/illetmény havi összege nem haladhatja meg az adott munkavállaló, Kedvezményezettnél, a támogatási kérelem benyújtásakor érvényes bérének/illetményének havi összegét. A támogatási kérelem költségvetésében minden esetben szükséges megjelölni, hogy az adott személy foglalkoztatása milyen jogviszonyban történik majd, és részletesen kerüljön bemutatásra a tervezett költség számítási módja.

Meglévő foglalkoztatott esetében az elszámolható személyi jellegű ráfordítások csak indokolt esetben (pl.: munkaidő növekedés, feladatbővülés, munkakörbővülés) és mértékben emelkedhetnek a támogatási igény benyújtását megelőző utolsó évi átlagbérhez képest.

A piaci ár bizonyítása a Kedvezményezett feladata és felelőssége. Ezáltal a projekt költségvetésének és az abban szereplő költségtételeknek megfelelően részletezettnek, szakmai indoklással ellátottnak és ilyen módon ellenőrizhetőnek kell lenniük ahhoz, hogy a piaci áraknak történő megfelelés ellenőrizhető legyen. A költségvetés részletezettségét és bemutatását minden költségelem vonatkozásában úgy kell megtenni, hogy beazonosítható legyen a tervezett egységár, annak felosztása költség tételekre, az egység megnevezése, szakmai indoklás a mértékére vonatkozóan.

A piaci ár igazolásától eltekinteni csak az Irányító Hatóság által adott egyedi engedély alapján, a beszerzendő eszköz vagy szolgáltatás egyedi jellegének alátámasztásával lehet (pl.: hatósági árak, közüzemi szolgáltatás, vagy olyan speciális eszköz, technológia, amelyek csak egy gyártótól szerezhető be, vagy az adott eszközt, berendezést csak egy kizárólagos forgalmazó hozhatja be Magyarországra). Az ellenőrzéshez ilyen esetben biztosítani kell legalább egy referenciaárat, az alábbi források valamelyikéből (a gyártó hivatalos árlistái, katalógusai; külföldi képviselők árlistái, katalógusai; a forgalmazó által más, a kedvezményezettől független szervezeteknek adott árajánlat – amennyiben a forgalmazó ezeket rendelkezésre bocsátja).

Nem kell alátámasztani a piaci áraknak való megfelelést, ha az adott költség elszámolása egyszerűsített költségelszámolás (százalékban meghatározott átalány, átalányalapú egységköltség) keretében történt. Ilyen esetekben alátámasztó dokumentációt sem kell biztosítani, kivéve, a Felhívás 7.3.1 pontjában hivatkozott benyújtandó dokumentumokat.

A támogatást igénylő és a kedvezményezett köteles vizsgálni az ajánlattevők szerződés teljesítésére való alkalmasságát.

A projekt megvalósítás szakaszában költségvetési tételt érintő szerződésmódosítás esetén minden releváns esetben szükséges benyújtani a piaci ár megfelelőségét alátámasztó dokumentumokat és szakmai indoklást a módosításra vonatkozóan. A módosítást minden esetben a módosítással érintett költség, elszámolásra történő benyújtása előtt szükséges benyújtani.

A piaci ár kedvezményezetti tájékoztatója az alábbi linken érhető el: <https://www.palyazat.gov.hu/>

- 2) A felhívás keretében egyszeri elszámolásra nincs lehetőség.
- 3) Az alábbi költségek tekintetében összesítőként történik a megvalósítás során az elszámolás, amennyiben releváns:
  - a) Személyi jellegű költségek elszámolása a Személyi jellegű költségek összesítőjén (kivéve: egyszerűsített költségelszámolás alkalmazásához kapcsolódóan)
  - b) Áfa-összesítő fordított adózás esetére alkalmazandó

²⁶ Nem független az az ajánlattevő, amelyben a támogatást igénylő, illetve kedvezményezett vagy tulajdonosa (irányító vagy felügyeleti szerve), annak tagja, a szervezet nevében nyilatkozattételre, képviselőre jogosult személy, ezen személy Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 2. pontja szerinti hozzátartozója, tulajdonosi, fenntartói, vagy kezelői, irányítási, képviselői, munkáltatói, vagy kinevezési jogokat gyakorol, vagy fordítva, amely olyan szállítótól származik, amelynek tulajdonosa (irányító vagy felügyeleti szerve), annak tagja, a szervezet nevében nyilatkozattételre, képviselőre jogosult személy, ezen személy Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 2. pontja szerinti hozzátartozója a kedvezményezett szervezetében vagy a másik ajánlattevő szervezetében tulajdonosi, fenntartói, vagy kezelői, irányítási, képviselői, munkáltatói vagy kinevezési jogokat gyakorol. Nem független továbbá az ajánlattevő, ha a támogatást igénylő, illetve kedvezményezett vagy másik ajánlattevő vonatkozásában partner vagy kapcsoló vállalkozásnak minősül.

- c) Az utazási és kiküldetési (napidíj) költségtérítés elszámolása az Összesítő az utazási és kiküldetési (napidíj) költségtérítés elszámolásához összesítőn (kivéve: egyszerűsített költségelszámolás alkalmazásához kapcsolódóan)
- d) Anyagköltség elszámolása az anyagköltség összesítőn
- e) Kis támogatástartalmú számlák a Kis támogatástartalmú számlák összesítőjén

A kis támogatástartalmú bizonylatok összesítőjén elszámolható bizonylatok maximális támogatástartalma: amennyiben a 25 millió forintnál kevesebb támogatással megvalósuló projektek esetén az elszámoló bizonylat támogatástartalma a 100 ezer forintot nem haladja meg, illetve a legalább 25 millió forint támogatással megvalósuló projektek esetén az elszámoló bizonylat támogatástartalma az 500 ezer forintot nem haladja meg, az elszámoló bizonylatot „Kis támogatástartalmú számlák összesítőjén” szükséges elszámolni.

- 4) Önnek nincs lehetősége költségelszámolásra, ha az szóbeli megállapodáson alapul.
- 5) Közsféra szervezetek esetén a projektmenedzsment költségek elszámolhatósága tekintetében figyelembe kell venni az Elszámolási Útmutatóban foglalt előírásokat.
- 6) Saját teljesítés az Elszámolási Útmutatóban leírtak szerint az alábbi költségkategóriák költségtípusai vonatkozásában számolható el:
  - Projektelőkészítés költségei (összes költségtípus vonatkozásában);
  - Szakmai tevékenységekhez kapcsolódó szolgáltatások költségei (összes költségtípus vonatkozásában, kivéve: szakmai megvalósításhoz kapcsolódó bérleti díj);
  - Projektmenedzsment költségek (összes költségtípus vonatkozásában, kivéve: projektmenedzsmenthez kapcsolódó útiköltség, kiküldetési költség és egyéb projektmenedzsment költség).

Saját teljesítés keretén belül az Elszámolási Útmutató értelmében a közreműködő munkatársak személyi jellegű ráfordításait számolhatja el.

Ha Ön helyi önkormányzat kedvezményezett és az adott költség tekintetében a saját teljesítést lehetővé teszi a felhívás, akkor elszámolhatja a polgármesteri hivatal vagy közös önkormányzati hivatal alkalmazásában álló munkatársak bruttó munkabér- és bérjárulék költségét is a vonatkozó szabályozás feltételeinek betartásával.
- 7) Az építési beruházás vagy építési koncesszió esetén a 300 000 000 Ft-ot elérő vagy meghaladó elszámolható költségelem vonatkozásában a Korm. rendelet 251. § (1) bekezdése szerinti kedvezményezett esetén csak szállítói finanszírozás alkalmazható, kivéve a szakaszolt projekt esetén, vagy ha az irányító hatóság vezetője az államháztartásért felelős miniszter egyetértésével ettől eltérően dönt.

Összeférhetlenségi szabályok:

A Korm. rendelet értelmében a nem közbeszerzés köteles beszerzések esetében figyeljen az alábbi összeférhetlenségi szabályokra:

Nem független az az ajánlattevő,

- a) amelyben a támogatást igénylő / kedvezményezett vagy ezek tulajdonosa - irányító vagy felügyeleti szerve -, annak tagja, és/vagy a szervezet nevében nyilatkozattételre, képviselőre jogosult személy, továbbá ezen személy hozzátartozója az alábbi jogok valamelyikét gyakorolja: tulajdonosi, fenntartói, vagy kezelői, irányítási, képviselői, munkáltatói, vagy kinevezési;
- b) amelynek tulajdonosa - irányító vagy felügyeleti szerve -, annak tagja, és/vagy a szervezet nevében nyilatkozattételre, képviselőre jogosult személy, a támogatást igénylő / kedvezményezett szervezetében vagy ugyanazon beszerzés vonatkozásában másik ajánlattevő szervezetében az alábbi jogok valamelyikét gyakorolja: tulajdonosi, fenntartói, vagy kezelői, irányítási, képviselői, munkáltatói vagy kinevezési; vagy
- c) ha a támogatást igénylő / kedvezményezett vagy másik ajánlattevő vonatkozásában partner vagy kapcsolt vállalkozásnak minősül.

Az összeférhetlenség vonatkozásában hozzátartozónak minősül a Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 1. és 2. pontja értelmében a házastárs, az egyeneságbeli rokon, az örökbefogadott, a mostoha- és a nevelt gyermek, az örökbefogadó-, a mostoha- és a nevelőszülő, a testvér, az élettárs, az egyeneságbeli rokon házastársa, a házastárs egyeneságbeli rokona és testvére, és a testvér házastársa.

7.5. Melyek az elszámolható költségek mértékére és arányára vonatkozó elvárások?

A projekt tervezése során az egyes elszámolható költségtípusok vonatkozásában vegye figyelembe a következő korlátozásokat:

Kölségtípus	Maximális mértéke az összes elszámolható összköltségre vetítve (%)
Közbeszerzési eljárások lefolytatása	1,00 %
Ingtatlan vásárlás	2,00 %
Terület előkészítés (régészeti feltárás, lőszermentesítés, földmunkák stb.)	2,00 %
Műszaki ellenőri szolgáltatás, ide nem értve a Tanácsadó Mérnökök Nemzetközi Szövetsége (FIDIC) mérnök költségeit	1,00 %
Tartalék	5,00%

A projektek esetében a meghatározott százalékos korlátok módosíthatók a projektelőkészítés és projektmegvalósítás során a projekt keretében a **közbeszerzési eljárások lefolytatása, ingatlanvásárlás, terület előkészítés és műszaki ellenőri szolgáltatás** elszámolható költségei tekintetében, amelyek összes elszámolható költsége az átcsoportosítást követően sem haladhatja meg az összes elszámolható költség 6,00%-át, kivéve az ingatlanvásárlást. Az ingatlanvásárlás költségtípusra a Kormány egyedi hozzájárulása esetén lehet átcsoportosítani legfeljebb 10%-ig.

A felhívás keretében a fenti táblázatban meghatározott százalékos korlátok betartása a támogatási kérelem összeállítására, valamint a projektmegvalósítás során kötelező. A költségvetés összeállításakor kérjük, hogy figyeljen arra, hogy az egyes költségtípusok maximális mértékére vonatkozó százalékot két tizedes jegy pontossággal határozza meg, mert a kérelem elbírálásakor ezt megvizsgáljuk.

A táblázatban szereplő százalékos korlát a projektmegvalósítás befejezésekor – a műszaki-szakmai tartalom csökkenésével nem járó – projektszintű megtakarítás eredményeként átléphető azzal, hogy az egyes költségtípusokra megállapított összeg nem növekedhet.

A fenti korlátozások nem jelentik a felsorolt költségtípusok százalékban meghatározott átalánnyal történő elszámolását. A költségvetésnek meg kell felelnie a felhívás 7.3.1 pontjában leírtaknak is.

Szakmai jellegű belső költségvetési korlátok:

Kölségtípus	Maximális mértéke az összes elszámolható költségre vetítve (% vagy összeg)
Az A) főtevékenység esetében: 2.1.2.2. I. b) Csapadékcsatorna-hálózat építéssel közvetlenül érintett, a beruházás során sérült közúthálózat burkolat, járda, kapubejáró, parkoló felület beruházás előttivel azonos típusú burkolattal történő helyreállítása (teljes útburkolat felújítása kizárólag indokolt esetben lehetséges), áttereszek átépítése, bővítése	15%
Az A) főtevékenység esetében: Befogadón végzett beruházások	20%
Az A) és D) főtevékenységek esetében: Kötelező szemléletformáló és tájékoztató programok	2%
A B) főtevékenység esetében: Zöldinfrastruktúra hálózat fejlesztési- és fenntartási akcióterv (ZIFFA) készítése	
<ul style="list-style-type: none"> ZIFFA kataszter nélkül 	legfeljebb bruttó 5 millió Ft
<ul style="list-style-type: none"> ZIFFA kataszter 	nem városi jogállású település esetében legfeljebb bruttó 10 millió Ft

	városi jogállású település esetében legfeljebb bruttó 20 millió Ft
A 2.1.2.2. b) tevékenység esetében (Önkormányzati és állami tulajdonú belterületi közutak estében, amennyiben ahhoz fenntartható közlekedési mód nem kapcsolódik)	20%
A közúti közösségi közlekedési szolgáltatás műszaki fenntarthatósága érdekében önkormányzati vagy állami tulajdonú útszakasz felújítása (pl.: a meglévő járatok útvonalának a megtartásáért) (2.3. fejezetének IV. 8) d) alpontja szerint)	40%
Meglévő kerékpárforgalmi létesítmény korszerűsítése, fejlesztése (2.1.2.2. IV. b) alpontja szerinti)	50%
Fenntartható mobilitási terv elkészítése (2.1.1. D) II. d) alpontja szerinti)	maximum bruttó 70 millió Ft
Fenntartható mobilitási terv felülvizsgálata (2.1.1. D) II. d) alpontja szerinti)	maximum bruttó 15 millió Ft

7.6. Milyen költségek nem számolhatók el?

A támogatható tevékenységekhez kapcsolódóan nem elszámolható költségnek minősül mindazon költség, amely nem szerepel a 7.3. pontban, különösen:

- 1) a Felhívásban foglalt fejlesztésekhez közvetlenül nem kapcsolódó költségek;
- 2) saját teljesítés (kivéve az 7.4. pontban felsorolt költségeket);
- 3) levonható áfa;
- 4) kamattartozás kiegyenlítés;
- 5) hitelkamat, kivéve a kamattámogatás vagy garanciadíj-támogatás formájában nyújtott vissza nem térítendő támogatás formájában;
- 6) hiteltüllépés költsége, egyéb pénzügyforgalmi költségek;
- 7) deviza-átváltási jutalék;
- 8) pénzügyi, finanszírozási tranzakciókon realizált árfolyamveszteség;
- 9) bírságok, kötbérek és azok perköltsége;
- 10) minden olyan költségtétel, amely vonatkozásában a piaci ár a felhívás 7.4. pontjának megfelelően nem alátámasztott.

8. KIVÁLASZTÁSI ELJÁRÁSREND ÉS KIVÁLASZTÁSI KRITÉRIUMOK

8.1. Milyen eljárásrend alapján történik a támogatási kérelmek kiválasztása?

A felhívásra beérkező támogatási kérelmek a Korm. rendelet alapján területi kiválasztási eljárásrend alapján kerülnek kiválasztásra.

A projektekről standard eljárás szabályai szerint születik döntés.

Az eljárás során a Korm. rendelet szabályai szerint lehetőség van hiánypótlásra.

Az eljárás során a Korm. rendelet szabályai szerint lehetőség van tisztázó kérdés alkalmazására.

Az eljárás során a Korm. rendelet szabályai szerint lehetőség van szóbeli egyeztetésre.

Az irányító hatóság a támogatási kérelmekről való döntés megalapozására Döntés-előkészítő Bizottságot hív össze.

A támogatási kérelmekről az irányító hatóság vezetője szakaszos elbírálással dönt.

Az eljárásrendre vonatkozó további információk az "ÁÚF 21-27" 3. fejezetében találhatók.

A TKR kiemelt eljárásrendet alkalmazó megyék esetén a kiválasztási eljárásrendre vonatkozó előírások – a fentiekől eltérő módon – a területi szereplőre vonatkozó terüleetspecifikus mellékletben található meg. A Felhívás 13.3. pontja tartalmazza a terüleetspecifikus mellékleteket, külön jelölve a TKR kiemelt eljárásrendben hirdető megyéket.

8.2. Melyek a kiválasztási kritériumok?

Azok a támogatási kérelmek támogathatóak, amelyek megfelelnek a vonatkozó jogszabályi feltételeknek, a felhívásban és mellékleteiben foglalt kritériumoknak, és az alábbi kritériumoknak:

1) Nem hiánypótoltható jogosultsági kritériumok:

- a) A támogatást igénylő által benyújtott nyilatkozat a felhívásban előírt módon került aláírásra vagy hitelesítésre, az aláírás hiánytalan, érvényes és hiteles.
- b) A támogatást igénylő átlátható szervezetnek minősül az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 1. § 4. pontja és 50. § (1) bekezdés c) pontja szerint.
- c) A támogatást igénylő a jelen felhívásban meghatározott lehetséges támogatást igénylő körbe tartozik.

A fenti jogosultsági kritériumok nem hiánypótolthatóak. Ezért ha a támogatási kérelem nem felel meg ezeknek a szempontoknak, akkor a kérelmet hiánypótlási felhívás nélkül elutasítjuk.

2) Hiánypótoltható jogosultsági szempontok:

- a) A támogatási kérelmet magyar nyelven nyújtották be.
- b) A támogatási kérelem adatlapjának valamennyi rovata jelen Felhívás, illetve az "ÁÚF 21-27" c. dokumentumban megadott szempontok szerint ki van töltve és minden kérdésére hiánytalanul választ ad.
- c) A támogatási kérelemben szereplő, az igényelt támogatásra vonatkozó táblázatok adatai egyezők.
- d) A fejlesztés megvalósításának időtartama a felhívásban megadott időintervallum maximumán belül van.
- e) A hiánypótoltható, kötelezően csatolandó mellékletek benyújtásra kerültek.
- f) A támogatást igénylő rendelkezik az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. §-a szerinti öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programmal vagy az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 63. §-a szerinti esélyegyenlőségi tervvel.

A fenti jogosultsági kritériumok esetében egy alkalommal hiánypótlási felhívást küldünk, ha az adott jogosultsági kritérium, vagy az adott jogosultsági szempontot igazoló dokumentum hiánya vagy hibája hiánypótlás keretében pótolható.

3) Tartalmi értékelési szempontok:

Az értékelés megfelelt/részben megfelelt/nem felelt meg/nem releváns minősítéssel történik. A „megfelelt”, „nem felelt meg”, vagy „részben megfelelt” minősítést a szakmai értékelőnek részletes indoklással kell alátámasztania.

Amennyiben az adott szempontra vonatkozó információk alapján nem dönthető el egyértelműen, hogy a projekt megfelel-e, vagy sem a kritériumban elvártaknak, akkor egyszeri alkalommal tisztázó kérdés kerül megküldésre a támogatást igénylőnek. A tisztázó kérdés megválaszolása során a kérelem tartalmi elemeinek módosítására nincs lehetőség. Amennyiben a kérelmező a tisztázó kérdésben foglaltakat nem teljesíti, vagy válasza alapján továbbra sem egyértelmű a kritériumnak való megfelelés, akkor az adott szempont a rendelkezésre álló információk alapján kerül értékelésre.

„Részben megfelelt” és „nem felelt meg” válasz esetén a szakmai értékelő támogatási feltételt szabhat az adott szempont teljesülésére.

Amennyiben az **1.1, 1.2, 1.3., 2.1, 2.3, 2.4, 2.5, 2.8 vagy 3.1** pontok valamelyikében az értékelési szempont „nem felelt meg” minősítést kap, **abban az esetben az Irányító Hatóság a támogatási kérelmet elutasítja.**

	Értékelési szempont	Minősítés (Megfelelt/Nem felelt meg/Részben megfelelt/Nem releváns)
1.	Illeszkedés a TOP Plusz céljaihoz	

	Értékelési szempont	Minősítés (Megfelelt/Nem felelt meg/Részben megfelelt/Nem releváns)
Minden tevékenységre vonatkozóan		
1.1	A projekt illeszkedik a felhívás céljához. A fejlesztés a felhívásban szereplő célokat teljesíti, illetve azokhoz hozzájárul.	megfelelt/nem felelt meg
1.2	A támogatást igénylő és a támogatási kérelem tárgya nem tartozik a Felhívás 1.2. pontjában és az ÁÚF 21-27 c. dokumentumban meghatározott kizáró okok alá.	megfelelt/nem felelt meg
1.3.	TKR kiemelt eljárásrendű projekt esetében a támogatási kérelem tartalma megfelel az illetékes területi szereplő által, a vonatkozó Integrált Területi Programban meghatározott, és a TOP Plusz Monitoring Bizottsága által jóváhagyott területi kiválasztási kritériumoknak és az illeszkedés minden kiválasztási kritérium vonatkozásában külön ismertetésre került, az illeszkedés mindezek alapján igazolt. Az illeszkedés a PET-ben szöveges formában kifejtésre került. Az adott területi szereplő területi kiválasztási kritériumok szempontjai jelen felhívás terület-specifikus mellékleteinek a 8.2. pontjában találhatóak. Megfelelt minősítés csak akkor adható, ha a támogatási kérelem valamennyi szempontnak megfelel. TKR standard eljárásrend esetében nem releváns minősítést szükséges adni.	megfelelt/nem felelt meg/nem releváns
Kizárólag az „A”, „B” és „C” főtevékenységhez kapcsolódóan		
1.4.	Városi jogállású település esetén, valamint nem városi jogállású, de választható tevékenységként a projekt keretében ilyen dokumentumot készítő települések számára a projekt illeszkedik az Integrált Településfejlesztési Stratégiához vagy településfejlesztési tervhez. Amennyiben a város nem rendelkezik ilyen dokumentumokkal, vállalja, hogy a projekt keretében kidolgozza azt, illetve amennyiben nem illeszkedik a meglévő stratégiához, vállalja, hogy legkésőbb az 1. mérföldkőig módosítja azt és igazolja az illeszkedést.	megfelelt/nem felelt meg/nem releváns
2.	Szakmai indokoltság, megalapozottság	
Minden tevékenységre vonatkozóan		
2.1	A helyzetelemzés az elvárásoknak megfelelően készült és alátámasztja a tervezett fejlesztés indokoltságát, szükségességét.	megfelelt/nem felelt meg
2.2	A projekt csak a jelen Felhívás 2.1. pontjában meghatározott támogatható tevékenységekhez igényel támogatást, valamint a projektjavaslat tartalma megfelel a 2.3., 5. és 6.2. pontban foglalt elvárásoknak.	megfelelt/nem felelt meg
Kizárólag az „A” főtevékenységhez kapcsolódóan		
2.3	A tervezett szakmai koncepciót az illetékes TVT vizsgálta és csatolásra került a vonatkozó előzetes szakvéleménye.	megfelelt/nem felelt meg/nem releváns

	Értékelési szempont	Minősítés (Megfelelt/Nem felelt meg/Részben megfelelt/Nem releváns)
2.4	A támogatási kérelemben bemutatott korábbi káresemények mértéke, gyakorisága, okozott kárértéke, a védendő értékek vagy a fejlesztés szükségességének bemutatása alapján a fejlesztési igény megalapozott, a projekt megvalósítása indokolt. Meglévő csatorna hálózat korszerűsítés esetében a kiinduló műszaki állapot szövegesen és fotódokumentációval bemutatásra került.	megfelelt/részben megfelelt/nem felelt meg/nem releváns
2.5	Amennyiben a talaj és talajvízadottságok lehetővé teszik, előnyben részesíti az alkalmazott műszaki vagy természetközeli megoldás a vízvisszatartást, késleltetett levezetést, erózióvédelemmel; lehetővé téve a területi beszivárgás elősegítését. (Pl. magas talajvízállású területeken ennek tervezése nem releváns, azonban minden ilyen esetben szükséges ezt bemutatni.)	megfelelt/nem felelt meg/nem releváns
A „B” és „C” főtevékenységhez kapcsolódóan		
2.6	Az igényfelmérés megtörtént és alátámasztja a fejlesztés céljait.	megfelelt/nem felelt meg/nem releváns
Kizárólag a „D” főtevékenységhez kapcsolódóan		
2.7	A beruházás biztosítja a biztonságos közlekedési feltételeket valamennyi közlekedő számára. A projekt a közúti közlekedésről szóló 1988. I. tv. 8. § (1a) bekezdésével összhangban került tervezésre valamennyi érintett közlekedő igényeinek a figyelembevételével. (Ezért a beavatkozás tervezése és megvalósítása során úgy kell eljárni, hogy a biztonságos közlekedési feltételek valamennyi közlekedő számára biztosítottak legyenek. Ezért a gyengébb közlekedők védelme érdekében a gyalogos, kerékpáros és a közösségi közlekedési módok biztonságos közlekedési feltételeinek a fejlesztését és kialakítását is tervezni szükséges a beavatkozásokban. Az egyes közlekedési módok tervezésének az elhagyása akkor lehetséges, ha az adott beruházásnak ilyen közlekedési mód felülete vagy útvonala egyértelműen nem a része. A támogatást igénylő projektötlet esetén fentiekről a PET-ben nyilatkozik, részletes műszaki dokumentációval rendelkező projekt esetén a fentieknek való megfelelést a PET-ben részletezi, továbbá a feltétel teljesülése a megalapozó igazoló dokumentumokban, és a műszaki tervekben kerül ellenőrzésre. Kizárólag SUMP készítésére vagy felülvizsgálatára vonatkozó projekt esetében nem releváns.)	megfelelt/nem felelt meg/nem releváns
2.8	Kerékpárosbarát fejlesztés esetén bemutatásra került a beruházás területét szemléltető vázlatos, térképi átnézet rajz vagy nyomvonalterv a felhívás 2.3. IV. 4) b) pontjában meghatározottak szerint (pl.: kerékpárosbarát településrészre, kerékpárosbarát	megfelelt/nem felelt meg/nem releváns

	Értékelési szempont	Minősítés (Megfelelt/Nem felelt meg/Részben megfelelt/Nem releváns)
	településre, vagy településeket összekötő kerékpárforgalmi útvonalra vonatkozóan). (Kizárólag SUMP készítésére vagy felülvizsgálatára vonatkozó projekt esetében nem releváns.)	
Kizárólag az „A” és „D” főtevékenységhez kapcsolódóan		
2.9	A kötelező szemléletformáló és tájékoztató programok betervezésre és bemutatásra kerültek.	megfelelt/nem felelt meg/nem releváns
Kizárólag az „E” főtevékenység esetében		
2.10	Barnamezős terület kármentesítése esetén a Felhívás 13.3. pont fogalomjegyzékében a „Barnamezős terület” fogalomnak való megfelelés igazolásra került (Projekt-előkészítő Tanulmányban).	megfelelt/nem felelt meg/nem releváns
3.	Fenntarthatóság, horizontális szempontok	
Minden tevékenység esetében		
3.1	A tervezett tevékenység hosszú távú (legalább 5 éves) fenntartásának intézményi, műszaki és pénzügyi háttere bemutatott. A projekt pénzügyi fenntarthatósága biztosított, a támogatást igénylő megfelelően felmérte és biztosítani képes az üzemeltetési, karbantartási, pótlási költségeket.	megfelelt/részben megfelelt/nem felelt meg
3.2	A támogatási kérelem megfelel a horizontális elvárásoknak.	megfelelt/részben megfelelt/nem felelt meg
4.	Költségvetés vizsgálata	
Minden tevékenység esetében		
4.1	A támogatási kérelem megfelel a Felhívásban meghatározott költségkorlátoknak és egyszerűsített költség elszámolási módoknak. A beruházás az európai uniós állami támogatási szabályok alapján támogatható.	megfelelt/nem felelt meg

Terüleetspecifikus értékelési szempontok a felhívás adott területi egységre vonatkozó terüleetspecifikus mellékletében található.

A 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet 106.§ f) alpontja szerint az irányító hatóság vizsgálja a támogatást igénylő korábbi projektjeivel kapcsolatban a monitoring és információs rendszerben rendelkezésre álló információkat, különösen a pénzügyi korrekciót eredményezett szabálytalanságokat.

A 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet 106.§ g) alpontja értelmében az irányító hatóság figyelembe veszi az adott támogatási kérelemmel összefüggő, a rendelet IX. fejezete szerinti közbeszerzési eljárások ellenőrzésének eredményét annak érdekében, hogy el nem számolható támogatási összeg ne kerüljön odaítélésre.

9. AZ ÁLLAMI TÁMOGATÁSOKRA VONATKOZÓ SZABÁLYOK

9.1. Állami támogatásokra vonatkozó rendelkezések

Támogatáshalmozódás:

Azonos, vagy részben azonos azonosítható elszámolható költségek esetén állami támogatás abban az esetben halmozható más, helyi, regionális, államháztartási vagy uniós forrásból származó állami támogatással, ha az nem vezet a csoportmentességi rendeletekben, vagy az Európai Bizottság jóváhagyó határozatában meghatározott legmagasabb támogatási intenzitás túllépéséhez.

Állami támogatás különböző azonosítható elszámolható költségek esetén halmozható más, helyi, regionális, államháztartási vagy uniós forrásból származó állami támogatással.

Az egy projekthez igénybe vett összes támogatás - függetlenül attól, hogy annak finanszírozása uniós, országos, regionális vagy helyi forrásból történik - támogatási intenzitása vagy összege nem haladhatja meg az irányadó uniós állami támogatási szabályokban meghatározott támogatási intenzitást vagy támogatási összeget.

A kockázatfinanszírozási támogatás, az induló vállalkozásnak nyújtott támogatás és a csekély összegű támogatás, amennyiben azonosítható elszámolható költségekkel nem rendelkezik, bármely egyéb, azonosítható elszámolható költségekkel rendelkező állami támogatással halmozható. Az azonosítható elszámolható költségekkel nem rendelkező támogatás a csoportmentességi rendeletekben és az Európai Bizottság jóváhagyó határozatában meghatározott legmagasabb teljes támogatási intenzitásig, támogatási összegig vagy finanszírozási összegig bármilyen más, azonosítható elszámolható költségekkel nem rendelkező állami támogatással halmozható.

9.2. A felhívás keretében nyújtott egyes támogatási kategóriákra vonatkozó egyedi szabályok

Csekély összegű támogatás esetén:

A csekély összegű támogatásra vonatkozó részletes szabályokat az Európai uniós működéséről szóló szerződés 107. és 108. cikkének a csekély összegű (de minimis) támogatásokra való alkalmazásáról szóló, 2013. december 18-i 1407/2013/EU bizottsági rendelet (HL L 352, 2013. 12.24. 1.o), a 2021–2027 programozási időszakra rendelt források felhasználására vonatkozó uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatási szabályokról szóló Korm. rendelet, valamint az európai uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatásokkal kapcsolatos eljárásról és a regionális támogatási térképről szóló 37/2011. (III. 22.) Korm. rendelet szabályozza.

Az egy és ugyanazon vállalkozásnak minősülő vállalkozások részére az 1407/2013/EU bizottsági rendelet hatálya alá tartozó, Magyarországon az adott évben valamint az azt megelőző két pénzügyi évben odaítélt csekély összegű támogatás (ezen alcím vonatkozásában a továbbiakban: támogatás) bruttó támogatástartalma nem haladhatja meg a 200 000 eurónak, közúti kereskedelmi árufuvarozást ellenszolgáltatás fejében végző, egy és ugyanazon vállalkozásnak minősülő vállalkozások esetén a 100 000 eurónak megfelelő forintösszeget, figyelembe véve az 1407/2013/EU bizottsági rendelet 3. cikk (8) és (9) bekezdését.

A támogatás a csekély összegű közszolgáltatási támogatással a 360/2012/EU bizottsági rendeletben meghatározott felső határig halmozható. A támogatás más csekély összegű támogatásokról szóló rendeleteknek megfelelően nyújtott csekély összegű támogatással a fent meghatározott felső határig halmozható.

A támogatás nem halmozható azonos elszámolható költségek vagy azonos kockázatfinanszírozási célú intézkedés vonatkozásában nyújtott állami támogatással, ha az így halmozott összeg meghaladná a csoportmentességi rendeletekben vagy az Európai Bizottság jóváhagyó határozatában meghatározott legmagasabb támogatási intenzitást vagy összeget.

A kedvezményezettnek az 1407/2013/EU bizottsági rendelet 5. cikk (1) bekezdése figyelembevételével - az ott meghatározott feltételek teljesítésének megállapítására alkalmas módon - nyilatkoznia kell a részére a támogatás odaítélésének évében és az azt megelőző két pénzügyi évben nyújtott csekély összegű támogatások támogatástartalmáról.

Helyi infrastruktúra fejlesztéséhez nyújtott beruházási támogatás esetén:

A helyi infrastruktúra fejlesztéséhez nyújtott beruházási támogatásra vonatkozó részletes szabályokat a Szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belsőpiacra összeegyeztethetőnek nyilvánításáról (általános csoportmentességi rendelet) szóló 651/2014/EU bizottsági rendelet (HL L 187., 2014.6.26., 1. o.) I-II. fejezete és III. fejezetének 56. cikke, a 2021–2027 programozási időszakra rendelt források felhasználására vonatkozó uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatási szabályokról szóló Korm. rendelet, valamint az európai uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatásokkal kapcsolatos eljárásról és a regionális támogatási térképről szóló 37/2011. (III. 22.) Korm. rendelet szabályozza.

Előzetes jóváhagyás céljából be kell jelenteni az Európai Bizottság részére a helyi infrastruktúra fejlesztéséhez nyújtott beruházási támogatást, ha a támogatás összege egyazon infrastruktúra esetén meghaladja a 10 millió eurónak megfelelő forintösszeget, vagy a projekt összköltsége meghaladja a 20 millió eurónak megfelelő forintösszeget.

Helyi infrastruktúra fejlesztéséhez nyújtott beruházási támogatás helyi infrastruktúra építéséhez, bővítéséhez vagy korszerűsítéséhez nyújtható, ha ezen infrastruktúra helyi szinten hozzájárul az üzleti és a fogyasztói környezet korszerűsítéséhez és ipari bázisok fejlesztéséhez.

A támogatás nyújtásának feltétele, hogy a megvalósuló infrastruktúrát nyílt, átlátható és megkülönböztetés-mentes alapon kell a felhasználók rendelkezésére bocsátani. Az infrastruktúra használatáért felszámított vagy eladása során meghatározott árak szokásos piaci árak kell lennie.

Az infrastruktúra működtetését koncesszióba adni vagy azzal harmadik felet megbízni csak nyílt, átlátható és megkülönböztetés-mentes módon, a vonatkozó jogszabályok betartásával lehet.

Közszolgáltatásért járó ellentételezés esetén:

A közszolgáltatásért járó ellentételezésre vonatkozó részletes szabályokat az Európai Unió működéséről szóló szerződés 106. cikke (2) bekezdésének az általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásával megbízott egyes vállalkozások javára közszolgáltatás ellentételezése formájában nyújtott állami támogatásra való alkalmazásáról szóló, 2011. december 20-i 2012/21/EU bizottsági határozatnak (HL L 7., 2012.1.11., 3. o.), a 2021–2027 programozási időszakra rendelt források felhasználására vonatkozó uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatási szabályokról szóló Korm. rendelet, valamint az európai uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatásokkal kapcsolatos eljárásról és a regionális támogatási térképről szóló 37/2011. (III. 22.) Korm. rendelet szabályozza.

A 2012/21/EU bizottsági határozat 4. cikke értelmében a megbízási aktusnak (támogatási szerződésnek) a következőket kell tartalmaznia:

- a) a közszolgáltatási kötelezettségek tartalma és időtartama;
- b) a vállalkozás megnevezése és adott esetben az érintett terület;
- c) a támogatást nyújtó által a vállalkozásnak adott kizárólagos vagy különleges jogok jellege;
- d) az ellentételezési mechanizmus leírása és az ellentételezés kiszámításának, ellenőrzésének és felülvizsgálatának paraméterei;
- e) a túlkompensáció elkerülésére és visszafizetésére hozott intézkedések.

A vállalkozás közszolgáltatás nyújtásával való megbízásának időtartama nem haladhatja meg a tíz évet. Tíz évnél hosszabb megbízási időtartam esetén a 2012/21/EU bizottsági határozat csak akkor alkalmazható, ha a közszolgáltató olyan jelentős beruházásra kényszerül, amelyet az általánosan elfogadott számviteli elvekkel összhangban hosszabb időtartam alatt kell amortizálni.

Amennyiben a Támogatott a közszolgáltatás körén belül és kívül is végez tevékenységeket, akkor a 2012/21/EU bizottsági határozat 5. cikkének (9) bekezdése értelmében a közszolgáltatás költségeit és bevételeit a többi szolgáltatásétól elkülönítve kell kimutatnia belső számláiban, a költségek és bevételek elkülönítésének paramétereivel együtt. A közszolgáltatáson kívül eső tevékenységek költségei magukban foglalják az összes közvetlen költséget, a közös költségek arányos részét és a megfelelő tőkemegtérülést. E költségekre nem adható ellentételezés. A Támogatott a támogatásról olyan elkülönített elszámolást köteles vezetni, amelyből a 2012/21/EU bizottsági határozat 5. cikkének (2)-(4) bekezdésben meghatározott követelmények ellenőrizhetőek.

Ha a Támogatott a 2012/21/EU bizottsági határozat 5. cikkének megfelelően meghatározott összeget meghaladó támogatásban részesül, a kedvezményezettnek a túlkompensációt vissza kell fizetnie. Amennyiben a túlkompensáció összege nem haladja meg az átlagos éves ellentételezés összegének

10 %-át, a túlkompensáció átvihető a következő időszakra és levonható az arra az időszakra fizetendő támogatás összegéből.

Kultúrát és a kulturális örökség megőrzését előmozdító támogatás esetén:

A kultúrát és a kulturális örökség megőrzését előmozdító támogatásra vonatkozó részletes szabályokat a Szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belsőpiaccal összeegyeztethetőnek nyilvánításáról (általános csoportmentességi rendelet) szóló 651/2014/EU bizottsági rendelet (HL L 187., 2014.6.26., 1. o.) I-II. fejezete és III. fejezetének 53. cikke, a 2021–2027 programozási időszakra rendelt források felhasználására vonatkozó uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatási szabályokról szóló Korm. rendelet, valamint az európai uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatásokkal kapcsolatos eljárásról és a regionális támogatási térképről szóló 37/2011. (III. 22.) Korm. rendelet szabályozza.

A kultúrát és a kulturális örökség megőrzését előmozdító beruházási, *működési vagy zenei és irodalmi alkotások* kiadásához nyújtott támogatásként a következőkhöz nyújtható:

- a) muzeális intézmény, levéltár, könyvtár, művészeti vagy közművelődési intézmény - ide értve a közösségi teret -, koncertterem, filmszínház,
- b) tárgyi kulturális örökség, régészeti lelőhely, emlékmű, történelmi emlékhely és épület, a kulturális örökséghez kapcsolódó természeti örökség, kulturális vagy természeti örökséggé nyilvánított örökség,
- b) a szellemi kulturális örökség valamennyi formája (pl. népi hagyományok, kézművesség),
- c) művészeti vagy kulturális esemény, előadás, fesztivál, kiállítás és hasonló kulturális tevékenység,
- d) kulturális és művészeti oktatási tevékenység, a kulturális kifejezőmódok sokfélesége védelmének és támogatásának jelentőségét tudatosító oktatási és társadalmi célú figyelemfelhívó programok, ideértve az új technológiák alkalmazását is ezen célokra,
- e) zenei és irodalmi alkotások írása, szerkesztése, gyártása, terjesztése, digitalizálása, kiadása és fordítása

Sportlétesítményhez és multifunkcionális szabadidős létesítményhez nyújtott beruházási támogatás esetén:

A sportlétesítményhez és multifunkcionális szabadidős létesítményhez nyújtható támogatásra vonatkozó részletes szabályokat a Szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belső piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánításáról (általános csoportmentességi rendelet) szóló 651/2014/EU bizottsági rendelet (HL L 187., 2014.6.26., 1. o.) I-II. fejezete és III. fejezetének 55. cikke, a 2021–2027 programozási időszakra rendelt források felhasználására vonatkozó uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatási szabályokról szóló Korm. rendelet, valamint az európai uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatásokkal kapcsolatos eljárásról és a regionális támogatási térképről szóló 37/2011. (III. 22.) Korm. rendelet szabályozza.

Előzetes jóváhagyás céljából be kell jelenteni az Európai Bizottság részére

- a) a sportlétesítményhez és multifunkcionális szabadidős létesítményhez nyújtott beruházási támogatást, ha a támogatás összege projektenként meghaladja a 30 millió eurónak megfelelő forintösszeget, vagy a projekt teljes költsége meghaladja az 100 millió eurónak megfelelő forintösszeget,
- b) a sportlétesítményhez nyújtott működési támogatást, ha a támogatás összege létesítményenként meghaladja az évi 2 millió eurónak megfelelő forintösszeget.

A sportlétesítményhez és multifunkcionális szabadidős létesítményhez nyújtott támogatás

- a) beruházási támogatásként sportlétesítmény és multifunkcionális szabadidős létesítmény építéséhez, bővítéséhez vagy korszerűsítéséhez,
- b) működési támogatásként sportlétesítmény működéséhez

nyújtható.

A támogatott sportlétesítmény, multifunkcionális szabadidős létesítmény építésével, bővítésével, korszerűsítésével, működtetésével, üzemeltetésével történő megbízás odaítélése során átlátható és megkülönböztetés-mentes módon, a vonatkozó jogszabályok figyelembevételével kell eljárni.

A támogatott sportlétesítményhez, multifunkcionális szabadidős létesítményhez a felhasználók számára átlátható és megkülönböztetés-mentes módon kell hozzáférést biztosítani. A beruházási költséget legalább 30%-ban finanszírozó vállalkozás a támogatott létesítményt kedvezőbb feltételek mellett használhatja, ha e feltételeket nyilvánossá tesz.

A támogatott sportlétesítmény nem állhat egyetlen hivatásos sportoló vagy hivatásos csapat kizárólagos használatában. A létesítményt az éves időbeli kapacitás legalább 20%-ában más hivatásos vagy amatőr sportolónak vagy csapatnak kell használnia.

Ha a támogatott sportlétesítményt hivatásos csapat használja, a hivatásos csapat esetén alkalmazott díjszámítási feltételeket nyilvánossá kell tenni.

Személyszállítási közszolgáltatásért járó ellentételezés esetén:

A személyszállítási közszolgáltatásért járó ellentételezés akkor nyújtható, ha a közszolgáltatási szerződés megfelel a *személyszállítási szolgáltatásokról szóló 2012. évi XLI. törvény* (a továbbiakban: személyszállítási törvény) 25. §-ában és a *vasúti és közúti személyszállítási közszolgáltatásról, valamint az 1191/69/EGK és az 1107/70/EGK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2007. október 23-i 1370/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet* (HL L 315., 2007.12.3., 1. o.; a továbbiakban: 1370/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet) 4. cikkében foglalt rendelkezéseknek. A személyszállítási közszolgáltatásért járó ellentételezésre vonatkozó szabályokat továbbá a 2021–2027 programozási időszakra rendelt források felhasználására vonatkozó uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatási szabályokról szóló Korm. rendelet, valamint az európai uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatásokkal kapcsolatos eljárásról és a regionális támogatási térképről szóló 37/2011. (III. 22.) Korm. rendelet szabályozza.

A szolgáltató kiválasztásának összhangban kell állnia a személyszállítási törvény 23. §-ában és az 1370/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 5. cikkében foglaltakkal.

A szolgáltató ellentételezésének összhangban kell állnia a személyszállítási törvény 30. §-ában és az 1370/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 6. cikkében és mellékletében foglaltakkal.

A pályázati dokumentumoknak és a közszolgáltatási szerződéseknek tartalmazniuk kell, hogy a személyszállítási közszolgáltatás végzésébe milyen mértékben vonható be alvállalkozó, figyelemmel arra, hogy a személyszállítási közszolgáltatás igazgatásával és ellátásával megbízott belső szolgáltató a személyszállítási közszolgáltatás több mint 50%-át köteles maga nyújtani. Az a közszolgáltatási szerződés, amely egyidejűleg rendelkezik a személyszállítási közszolgáltatás megtervezéséről, felépítéséről és működtetéséről, teljes alvállalkozói bevonást engedhet a személyszállítási közszolgáltatások működtetésére.

A támogatásból beszerzett tárgyi eszköz rendeltetésében az amortizációs időszak végéig változás nem történhet, használatából bármely szervezetnek az uniós állami támogatási szabályokkal összeegyeztethetetlen gazdasági előnye nem származhat.

Szennyezett terület szennyeződésmegszüntetésihez nyújtott beruházási támogatás esetén:

A szennyezett terület szennyeződésmegszüntetésihez nyújtott beruházási támogatásra vonatkozó részletes szabályokat a Szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belső piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánításáról (általános csoportmentességi rendelet) szóló 651/2014/EU bizottsági rendelet (HL L 187., 2014.6.26., 1. o.) I-II. fejezete és III. fejezetének 45. cikke, a 2021–2027 programozási időszakra rendelt források felhasználására vonatkozó uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatási szabályokról szóló Korm. rendelet, valamint az európai uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatásokkal kapcsolatos eljárásról és a regionális támogatási térképről szóló 37/2011. (III. 22.) Korm. rendelet szabályozza.

A szennyezett terület szennyeződésmegszüntetésihez nyújtott beruházási támogatás környezeti károk (pl. a talaj, a felszíni vagy felszín alatti vizek károsodása) helyreállításához nyújtható. A szennyező fizet elvvel összhangban támogatás akkor nyújtható, ha - az uniós környezetvédelmi felelősségi szabályok sérelme nélkül - a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 101. §-a alapján nem állapítható meg a szennyezésért felelős személy kiléte vagy az nem kötelezhető a költségek viselésére. A támogatás a helyreállítási vagy szennyezés-megszüntetési munkák elvégzéséért felelős személy részére nyújtható.

10. TOVÁBBI INFORMÁCIÓK

Tájékoztatjuk, hogy a támogatási kérelmek elbírálásához felhasználjuk az Önről a közhiteles adatbázisokban elérhető adatokat.

10.1. Milyen adatkezelési kötelezettségek vannak?

Az általános adatvédelmi rendelet (GDPR) előírásából fakadó kötelezettségek

A támogatási kérelem benyújtásának célja, hogy Ön – sikeres elbírálás és támogatási döntés esetén – a tervezett projekt megvalósítására támogatási szerződést kössön. A támogatási kérelem feldolgozásához szükséges, hogy kezeljük azokat a személyes adatokat, amelyeket Ön a támogatási kérelemben és annak mellékleteiben tüntetett fel. Az adatokat a <https://www.palyazat.gov.hu> honlapon elérhető Adatvédelmi nyilatkozatban szereplő adatkezelési célok szerint kezeljük.²⁷

Ön felelős azért, hogy – az (EU) 2016/679 rendelet (általános adatvédelmi rendelet) előírásainak megfelelően – a támogatási kérelemben és annak mellékleteiben feltüntetett további érintettek (Ön és esetleges konzorciumi partnereinek, tulajdonosainak nevében és érdekében eljáró más személyek) személyes adatainak a kezelése és a fejlesztéspolitikai intézményrendszer számára történő rendelkezésre bocsátása megfelelő joggalappal és az érintettek megfelelő tájékoztatását követően történik. Az adatkezelés jogalapját jogszabályi felhatalmazás, az érintettre vonatkozó szerződéses kötelezettség, vagy az érintett előzetes, egyértelmű, megfelelő tájékoztatáson alapuló, önkéntes és határozott hozzájárulása képezheti, amelyben félreérthetetlen hozzájárulását adja a rá vonatkozó személyes adatok meghatározott célból és körben történő kezeléséhez. Az érintettektől személyes adatai kezeléséhez általános jelleggel hozzájárulás nem kérhető.

Felhívjuk a figyelmet, hogy ha helyszíni szemlére kerül sor, akkor ennek keretében azt is megvizsgálhatjuk, hogy a fentieket megfelelően dokumentálták-e. Ha az adatkezelés jogszerűségével kapcsolatban a döntés-előkészítési folyamat bármely szakaszában kétség merül fel, akkor ennek vizsgálatához a releváns dokumentumokat be kell nyújtania.

10.2. További dokumentumok

A Felhívás elválaszthatatlan része az ÁÚF 21-27 c. dokumentum és az Elszámolási Útmutató, amelynek hatályos verziója megtalálható a www.palyazat.gov.hu honlapon.

Az ÁÚF 21-27 és az Elszámolási Útmutató az alábbiakról nyújt tájékoztatást:

ÁÚF 21-27:

1. Az Útmutató célja, hatálya
2. Kizáró okok listája
3. A támogatási kérelmek benyújtásának és elbírálásának módja
4. Tájékoztatás kifogás benyújtásának lehetőségéről
5. Tájékoztató támogatói okirat kibocsátásáról vagy a támogatási szerződés megkötéséről
6. A biztosítéknyújtási kötelezettségre vonatkozó tájékoztató
7. A fejlesztéssel érintett ingatlanra vonatkozó feltételek
8. Tájékoztatás a projektek megvalósításáról, finanszírozásáról, és előrehaladásának követéséről
9. A közbeszerzési kötelezettségre vonatkozó tájékoztató
10. Tájékoztatásra és nyilvánosságra vonatkozó kötelezettségek
11. A horizontális (környezetvédelmi, esélyegyenlőségi és a nők és férfiak egyenlőségét biztosító) követelmények
12. A felhívással, a projekt kiválasztási eljárással és a projektmegvalósítással kapcsolatos legfontosabb jogszabályok

Elszámolási Útmutató:

- I. Nemzeti Szabályozás az Elszámolható Költségekről
- II. A kifizetési kérelemben benyújtandó, elszámolható költségek valóságát igazoló, valamint a szakmai beszámolót alátámasztó dokumentumok – „Mátrix”
- III. A kifizetési kérelemben benyújtandó alátámasztó dokumentumok hitelesítését szolgáló ellenőrzés szempontjai
- IV. Pályázati általános forgalmi adóról szóló útmutató

²⁷ Az adatkezelés jogalapja az (EU) 2016/679 rendelet 6. cikk (1) bekezdés b) pontja.

Kérjük, hogy a támogatási kérelmet az útmutatók figyelembevételével készítsék el!

11. ÜGYFÉLSZOLGÁLATOK ELÉRHETŐSÉGE

Ha további információkra van szüksége, forduljon bizalommal a Széchenyi Terv Plusz ügyfélszolgálathoz a **06/1 896-0000** normál díjazású telefonszámon, ahol hétfőtől csütörtökig 8:30-16:00 óra között, pénteken 8:30-14:00 óra között fogadják hívását.

Kérjük, kövesse figyelemmel a felhívással kapcsolatos közleményeket a palyazat.gov.hu oldalon, ahol a Széchenyi Terv Plusz ügyfélszolgálat elektronikus elérhetőségeit is megtalálhatja!

12. CSATOLANDÓ MELLÉKLETEK LISTÁJA

12.1. Milyen dokumentumokat kell csatolni a támogatási kérelemhez?

Kérjük, csatolja a kérelemhez az alábbiakat:

- 1) Projekt-előkészítő Tanulmány és mellékletei:
  - a) Átnézeti helyszínrajz a beruházással érintett terület lehatárolásáról a települési szövetben (térkép);
  - b) A tervezett fejlesztések helyszínrajzi bemutatása (kérjük az egyes műszaki beavatkozásokat a térképen megjelölni);
  - c) „A” főtevékenységnél Vízkáreseményeket igazoló dokumentumok (jegyzőkönyvek, határozatok, fényképek, egyéb igazoló dokumentumok) – amennyiben releváns;
  - d) Meglévő állapotot bemutató fotódokumentáció.
  - e) Kerékpárosbarát fejlesztés altevékenység megvalósítása esetén a PET 2.8. pontjában vagy a PET mellékleteként a Felhívás 2.3. IV. 4) b) pontjában hivatkozott térképi átnézeti rajz vagy nyomvonalterv
  - f) Egyéb releváns szakmai dokumentum (pl. igényfelmérést alátámasztó dokumentumok, megyei pontozási szempont által elvárt dokumentum.)
- 2) Konzorciumi együttműködési megállapodás a támogatási kérelem benyújtásához (amennyiben releváns)
- 3) Integrált Településfejlesztési Stratégia vagy településfejlesztési terv (amennyiben releváns és rendelkezésre áll).
- 4) Az A) főtevékenység esetében: TVT illetékes Szakmai Bizottságának a szakmai koncepcióra vonatkozóan kiadott előzetes szakvéleménye.

Felhívjuk figyelmét, hogy a felsorolt mellékleteket a támogatási kérelem elkészítésekor kell csatolni! A támogatást igénylő adatait tartalmazó *Nyilatkozat* c. dokumentum példányát pedig a támogatási kérelem véglegesítése és lezárása után az elektronikus kitöltő program fogja generálni, így az a csatolandó mellékletek között nem került felsorolásra. A Nyilatkozat aláírását és elküldését, továbbá támogatási kérelmek benyújtásának és elbírálásának folyamatát az „ÁÚF 21-27” 3. pontja tartalmazza.

12.2. Milyen dokumentumokat kell csatolni a támogatási szerződéshez?

Felhívjuk figyelmét, hogy a felsorolt mellékleteket a támogatási szerződés megkötése során csatolni szükséges.

1. a kedvezményezett nevében aláíró személy vagy személyek - a költségvetési szerv, a helyi önkormányzat, a kisebbségi önkormányzat, az egyházi jogi személy, a felsőoktatási intézmény, a közalapítvány és az állam kizárólagos tulajdonában lévő gazdasági társaság kivételével - pénzügyi intézmény által igazolt, ügyvéd által ellenjegyzett vagy közjegyző által hitelesített aláírás mintáját,
2. a kedvezményezett - a költségvetési szerv, a helyi önkormányzat, a nemzetiségi önkormányzat, az egyházi jogi személy, a felsőoktatási intézmény, a közalapítvány és az állam kizárólagos tulajdonában lévő gazdasági társaság kivételével - alapító (létesítő) okiratát vagy jogszabályban meghatározott nyilvántartásba vételét igazoló okiratát.
3. Konzorciumi megállapodás támogatásban részesített projekt megvalósítására (amennyiben releváns).

12.3. Milyen dokumentumokat kell csatolni az első kifizetési kérelemhez?

Minden olyan dokumentum, mely a támogatási kérelem benyújtásától a támogatási szerződés megkötéséig nem kerül benyújtásra és a Korm. rendelet az 1. kifizetési igénylés benyújtásáig előírja.

13. A FELHÍVÁS SZAKMAI MELLÉKLETEI

13.1. A felhívás indokoltsága és az OP-hoz való illeszkedése

A felhívás célja integrált módon támogatni olyan infrastruktúra-fejlesztéseket, melyek a TOP Plusz gazdaságfejlesztési céljaihoz és a lakosság, kiemelten a fiatalok helyben maradásához járulnak hozzá, egyúttal a települések általános környezeti állapotát is javítják. Ezzel hozzájárulva a fenntartható fejlődés helyi feltételeinek biztosításához és a fenntartható települési térszerkezet kialakulásához, amely hozzájárul a társadalmi jóléthez azáltal, hogy a település vonzó és élhető. A felhívás komplex módon képes kezelni a települési infrastruktúra és funkció hiányok pótlását, a kármegelőzést, a környezeti károk felszámolását és a barnamezős területek újrahasznosítását, az elérhetőség és települési klíma javítását. A támogatható tevékenységek széles választékával, azok egymást erősítő, szinergikus hatásának biztosítása egy projekten belül tervezhető és megvalósítható.

Cél a települések integrált vízgazdálkodásának, benne a csapadék-vízgazdálkodási rendszerének kialakítása, fejlesztése, környezetbiztonságának növelése, környezeti állapotának javítása, a belterületek ár-, belvív- és helyi vízkár veszélyeztetettségének csökkentése, a felszíni vizeink minőségének javítása, a további környezeti káresemények megelőzése a vizek visszatartása, ezzel a település klímaalkalmazkodási képességének növelése. A fejlesztések esetében a cél a belterületre hullott csapadékvizek és felszín alól előtörő fakadó vizek integrált szemléletű kezelése, a mikroklima és a zöldinfrastruktúra fenntartásához a csapadékvíz, használt vizek (újra)hasznosítása, a felesleges vizek rendezett és kártétel nélküli elvezetése, a belterületen áthúzódó vízfolyások és belvízcsatornák, belvív elvezető rendszerek rendezése és a települések belterületének védelme a külterületeken keletkezett vizek káros hatásaitól való megóvása, helyben tartáson alapuló megközelítéssel. Előnyt élveznek a természet alapú megoldások, a környezet, talaj és vízvezető rétegek vízmegtartó képességének védelme és megerősítése.

A fejlesztések tervezése során kiemelt elvárás a vizek helyben tartásának természetközeli módon való megvalósítása integrált megközelítéssel, olyan megoldások építésével, amelyek alkalmasak mind a rendkívüli áradások, felhőszakadások, belvizek és felszín alól feltörő vizek kártételei elleni védekezésre, mind a lokális vízvisszatartásra, jóléti és ökológiai célokat hasznosításokat is támogatva.

A felhívás további célja, hogy olyan, a fenntartható közlekedés feltételeit megteremtő és erősítő települési, településközi és településkörnyéki közlekedésfejlesztési intézkedések valósuljanak meg, melyek hozzájárulnak az éghajlatváltozás mérsékléséhez, a szén-dioxid kibocsátás csökkentéséhez, az élhető városi és települési környezet kialakulásához.

A fejlesztések megvalósítása során tekintettel kell lenni a közterületek környezettudatos, család- és klímabarát megújítására, azaz arra, hogy a beavatkozások területe alkalmas legyen a családok és a fiatalok számára szabadidejük hasznos eltöltéséhez, mindeközben a fejlesztések a környezeti fenntarthatóság követelményeit szolgálják, a települési zöld környezet megteremtéséhez, ezek gazdaságosság fenntartásához járuljanak hozzá.

A felhívás hozzájárul a Duna Régió Stratégia alábbi fellépéseinek megvalósulásához:

- 2. pillér, KK4, 6. fellépés: ÉGHAJLATVÁLTOZÁS: Az éghajlatváltozás okozta vízminőséggel és vízmennyiséggel kapcsolatos változásokhoz való alkalmazkodással kapcsolatos intézkedések ösztönzése
- 2. pillér, KK5, 1. fellépés: A különböző veszélyekhez kapcsolódó kockázatkezelési tervek fejlesztésének és megvalósításának megfelelő támogatása
- 2. pillér, KK5, 5. fellépés: Az éghajlatváltozás regionális és helyi hatásainak előrejelzése.

13.2. A felhíváshoz kapcsolódó jogszabályok:

Törvények

1988. évi I. törvény a közúti közlekedésről
1995. évi LVII. törvény a vízgazdálkodásról
1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről
2000. évi C. törvény a számvitelről
2003. évi CXXV. évi törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
2011. évi CXCV. törvény államháztartásról
2012. évi CLXXXV. törvény a hulladékról

Rendeletek

72/1996. (V.22.) Korm. rendelet a vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról
232/1996. (XII.26.) Korm. rendelet a vizek kártételei elleni védekezés szabályairól
10/1997. (VII.17.) KHVM rendelet az árvíz- és belvízvédekezésről
123/1997. (VII.18.) Korm. rendelet a vízbázisok, távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízi-létesítmények védelméről
219/2004. (VII.21.) Korm. rendelet a felszín alatti vizek védelméről
275/2004. (X.8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
314/2005. (XII.25.) Korm. rendelet a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról
20/2006. (IV. 5.) KvVM rendelet a hulladéklerakással, valamint a hulladéklerakóval kapcsolatos egyes szabályokról és feltételekről
147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról
321/2011. (XII.21) Korm. rendelet a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról
256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet a 2021–2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről
176/2011. (VIII. 31.) Korm. rendelet a közúti infrastruktúra közlekedésbiztonsági kezeléséről
314/2012. (XI. 8.) a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről
123/2014. (IV. 10.) Korm. rendelet a közforgalmú személyszállítási szolgáltatásokhoz kapcsolódó adatok, adatbázisok és elektronikus adatkommunikációs technológiák egységességét és átjárhatóságát biztosító műszaki és technológiai előírásokról, a központi adatbázisokról és az azokhoz kapcsolódó központi szolgáltatásokról, továbbá a működtető szervezetek kijelöléséről
337/2016. (XI. 17.) Korm. rendelet a kerékpárutakkal összefüggő egyes műszaki adatok nyilvántartásáról
355/2017. (XI. 29.) Korm. rendelet az országos kerékpárút-törzshálózat egyes elemeinek és a főutakkal párhuzamos kerékpárutak lakott területen kívüli szakaszai kezelőjének kijelöléséről
258/2021. (V. 20.) Korm. rendelet a 2021–2027 programozási időszakra rendelt források felhasználására vonatkozó uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatási szabályokról
1652/2021. (IX. 21.) Korm. határozat a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz éves fejlesztési keretének megállapításáról
419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről

Uniós jogszabályok

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2021/1058 RENDELETE (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapról és a Kohéziós Alapról
AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2021/1060 RENDELETE (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízümpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról
Alapjogi Charta

Egyéb előírások

e-UT 03.04.13 Kerékpározható közutak tervezése
e-UT 06.03.21. Útpályaszerkezeti aszfaltburkolatok rétegeinek követelményei
e-UT 05.02.11. Útpályaszerkezeti aszfaltburkolatok keverékeinek követelményei
e-UT 03.01.11. Közutak tervezése
e-UT 06.03.11. Kerékpárutak, gyalogutak és járdák pályaszerkezete
e-UT 06.03.12. Kisforgalmú utak pályaszerkezetének méretezése.
e-ÚT 03.01.13. Mezőgazdasági utak tervezési előírásai (A KTSZ kiegészítése)
e-UT 02.01.21. Országos közutak keresztmetszeti forgalmának számlálása és a forgalom nagyságának meghatározása
Segédlet a közszolgáltatásokhoz és egyéb szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés megteremtéséhez
Kedvezményezettnek tájékoztatási kötelezettségei Plusz c. útmutató
Arculati Kézikönyv Plusz c. útmutató

13.3. További mellékletek

A) Területsspecifikus mellékletek:

- 1) Bács-Kiskun megye (TKR standard eljárásrend)
- 2) Bács-Kiskun megye (TKR kiemelt eljárásrend)
- 3) Baranya megye
- 4) Békés megye
- 5) Borsod-Abaúj-Zemplén megye
- 6) Csongrád-Csanád megye
- 7) Fejér megye
- 8) Győr-Moson-Sopron megye
- 9) Hajdú-Bihar megye
- 10) Heves megye
- 11) Jász-Nagykun-Szolnok megye
- 12) Komárom-Esztergom megye
- 13) Pest megye
- 14) Nógrád megye
- 15) Somogy megye
- 16) Szabolcs-Szatmár-Bereg megye
- 17) Vas megye
- 18) Veszprém megye
- 19) Zala megye (TKR kiemelt eljárásrend)

B) Szakmai mellékletek:

- 1) Útmutató a Projekt-előkészítő tanulmány elkészítéséhez
- 2) Konzorciumi együttműködési megállapodás minta (támogatási kérelem benyújtásához)
- 3) Konzorciumi együttműködési megállapodás minta (támogatott projektekhez)
- 4) TVT előzetes szakvélemény nyilatkozat sablon a projektterv megfeleléséről (támogatási kérelem benyújtása előtt)
- 5) TVT véleményezés sablon (1. mérföldkőhöz)
- 6) TVT véleményezés formai és tartalmi minimum követelményeinek összefoglalója
- 7) Integrált Települési Vízgazdálkodási Terv alapjai (továbbiakban: ITVT)
- 8) Az ITVT elkészítése szempontjából releváns vízügyi jogszabályokban rögzített fogalmak jegyzéke
- 9) Kerékpárforgalmi hálózati terv javasolt felépítése
- 10) Útmutató a fenntartható városi mobilitási tervek (SUMP) kidolgozásához és megvalósításához (Második kiadás)
- 11) Fenntartható városi mobilitástervezés – Megrendelői útmutató
- 12) Fenntartható városi mobilitástervezés – Tervezési útmutató
- 13) Iránymutatás közúti biztonsági audit készítéséhez
- 14) Kerékpárforgalmi létesítmények mellé telepíteni javasolt és nem javasolt növények
- 15) Jelentős hiányosságok kerékpárforgalmi létesítmény fenntartása során
- 16) Segédlet a közszolgáltatások és egyéb szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférésének megteremtéséhez – komplex akadálymentesítés
- 17) Akadálymentesítési feltételek az örökségvédelmi szempontból érintett objektumok esetében

C) Fogalomjegyzék:

Árvíz: a rendes körülmények között vízzel nem borított földterület ideiglenes víz alá kerülése (előntése), kivéve a belvízből és a szennyvízrendszerekből eredő előntéseket.

Barnamezős terület: olyan földrészlet vagy földrészletek összessége - ide nem értve a mező- és erdőgazdasági területeket -, amely elsősorban ipari, kereskedelmi, közlekedési vagy honvédelmi célú felhasználást követően felhagyottá, alulhasznosítottá vagy leromlott állapotúvá vált, jellemzően környezetszennyezéssel terhelt, ugyanakkor környezeti és műszaki beavatkozással értéknövelt, fejleszthető területté alakítható.

Belvíz: a rendes körülmények között vízzel nem borított földterületnek a talajvízből származó vagy a csapadékvízből összegyülekező víz alá kerülése (előntése).

Burkolat-felújítás: ha teljes pálya-, vagy csak sáv szélességben hosszabb szakaszokon a kopóréteg vagy a teljes pályaszerkezet cseréje, illetve burkolat megerősítés (profilmarással, aszfaltkopó-, és kötőréteg terítéssel) valósul meg.

Depónia: A csatornák és medrek kotrása során kikerült és azok mentén elhelyezett tömörítetlen föld, tartós víztartásra alkalmatlan.

Éghajlatváltozási rezilienciavizsgálat: olyan eljárás, amely megakadályozza, hogy az infrastruktúra potenciális hosszú távú éghajlati hatásoknak legyen kiszolgáltatva, egyúttal biztosítja az „első az energiahatékonyság” elvének érvényesülését, valamint azt, hogy a projektből származó üvegházhatásúgáz-kibocsátás szintje összhangban legyen a 2050-es klímasemlegességi célkitűzéssel.

Fakadó vizes területek: felszín alatti víz (talaj-, réteg-, vagy karsztvíz) megjelenése a felszínen, valamint az árvízvédelmi töltés mentett oldalán lévő, olyan mélyfekvésű területek, amelyeken az árvízi víznyomás hatására szivárgó víz jut a felszínre és különböző nagyságú és időtartamú vízborítást okoz

Fejlesztés (új létesítmények építése, bővítés): Meglévő vizek és vízépítési létesítmények (csatornák, tározók, műtárgyak stb.) kapacitásának bővítése, növelése, illetve azon új létesítmények építése, létrehozása, amelyekkel a kívánt infrastrukturális cél elérése biztosított.

Felújítás (rekonstrukció): Műtárgyak, létesítmények, berendezések műszaki állapotának olyan mértékű javítása, hogy az jól megközelítse, elérje az azonos típusú új létesítmény műszaki állapotát. Vízépítés területén egyik tipikus felújítás: a meglévő, de nem megfelelően működő, eredeti (vízjogi engedélyben megadott) teljesítőképességre bővítendő vizek és vízi-létesítmények munkái, ide értve az építmény, ill. egyéb tárgyi eszköz alkotórészeit, lényeges elemeinek részleges cseréjét, valamint a kapcsolatos műtárgyak esetleges átépítését, illetve ha szükséges, újjal való felcserélését.

Integrált településfejlesztési stratégia (ITS): a településfejlesztési koncepcióban foglalt környezeti, társadalmi és gazdasági célok megvalósítását egyidejűleg szolgáló középtávú fejlesztési program.

Integrált Települési Vízgazdálkodási Terv (ITVT): Integrált települési vízgazdálkodási terv (ITVT): A település környezeti, társadalmi és szociális, a vízzel és víz állapotokkal kapcsolatos igényeit kielégítő olyan vízgazdálkodási alapdokumentum, ami kapcsolódik a település fejlesztéséhez és amely a település hosszútávú, gazdaság- és környezettámogató, fenntartható vízgazdálkodási stratégiáját és azok alapjait egységes keretbe foglalja.

Helyi vízkár: sík- és dombvidéken, a kiépített védművek hiányában, vagy védművel védett, de védelmi szakasszal nem jellemezhető területeken fellépő káros vizek által okozott kártételek.

Helyi vízkárelhárítás: az árvíz-, belvízvédekezés céljából kiépített védőművek hiányában, vagy védművel védett, de védelmi szakasszal nem jellemezhető területen fellépő káros vizek elleni védekezés, továbbá az előntések folytán a területen szétterült vizeknek a vízfolyásokba, csatornába vezetése, a védekezésre való felkészülés és az azt követő helyreállítás.

Kerékpárosbarát: Olyan tevékenység, hely, illetve létesítmény, amely a kerékpárral közlekedők igényeit tudatosan figyelembe veszi és azok kielégítését (minősített módon) megvalósítja.

Kátyú: az útburkolaton képződő, forgalmat zavaró leggyakoribb úthiba. Az útburkolati hibák javítása nem tartozik a burkolat-felújítás körébe, mivel az az útburkolat fenntartásához kapcsolódó feladat.

Magas talajvízállású terület: az a terület, ahol a talajvíz felszínétől számított legmagasabb szintje 1,5 méter felett van.

Projekt tartalom: a támogatási szerződésben rögzített, vagy bármely, e rendelet alapján a támogatási kérelemben, illetve a kifizetési igénylésekben, továbbá bejelentésekben, kérelmekben a projekttel kapcsolatban szolgáltatott adat.

Támogatási kérelem: a felhívásban meghatározott alakí és formai követelményeknek megfelelő dokumentum, amely egy projekt támogatásában részesítésére irányul, és amelynek részei a projektadatlap és a mellékletek.

Településkapu: A közút lakott területre történő bevezetésénél a megváltozott forgalmi körülményre való figyelemfelhívást szolgáló – a helyszínrajzi vonalvezetés és a keresztmetszeti kialakítás megváltozásával járó – intézkedések és létesítmények összessége.

Települési zöldinfrastruktúra: jellemzően zöld- vagy vízfelülettel borított területek széles körű ökoszisztéma-szolgáltatásokat nyújtó, stratégiaileg tervezett hálózata, amely a településtervben kerül meghatározásra, és az életminőség javítását, az egészség-, a környezet-, a természet- és a tájvédelem biztosítását szolgálja (a vízfelületi elemek miatt kék-zöld infrastruktúrának is nevezik).

Települési vízgazdálkodás: a településen lévő, onnan eredő, oda torkoló, vagy a településen átfolyó vizek, illetve az ezeken lévő közcélú vízellétesítményekkel kapcsolatos fejlesztési, fenntartási és üzemeltetési feladatok összessége.

Villámárvíz: A villámárvíz a kisvízfolyásokhoz kapcsolódó fogalom. Villámárvíz a kis, többnyire 20-30 km²-t nem meghaladó főként hegy- és dombvidéki vízgyűjtő területtel rendelkező kisvízfolyásokon keletkezhet, a rövid időtartamú, a vízgyűjtőterülethez hasonló térbeli kiterjedésű és legfeljebb 3 óra időtartamú, lokális heves csapadékokból. Elnevezésének megfelelően gyorsan, legfeljebb 6 óra alatt kialakul. Az előre jelezhetősége ezért többnyire nem megoldott, illetve arra csak on-line észlelőrendszer vagy az OMSz nagyfelbontású meteorológiai radar észleléseihez kapcsolódó figyelmeztetőrendszer működtetésével van lehetőség. Ha a kisvízfolyás valamely települést keresztez, vagy ártere érinti a település beépített területét, súlyos károkat okozhat. A települési vízgazdálkodás műszaki tervezési feladatainál villámárvizek elleni védekezéshez a külterületi, településen kívüli vízgyűjtő lefolyásainak szimulációs számítási eredményeire van szükség, mindamelllett önmagában szerkezeti intézkedésekkel nem oldható meg a probléma.

Vízimunka: az a tevékenység, amelynek az a rendeltetése, hogy a víz lefolyási, áramlási viszonyait, mennyiségét vagy minőségét, medrét, partját a vizek kártételeinek elhárítása, a víz hasznosítása, minőségének és mennyiségének megfigyelése, ásványi és földtani kutatások végzése, ásványi nyersanyag kitermelése céljából befolyásolja.

Vízilétesítmény: az a mű (egyesített rendszer esetében víziközmű), műtárgy, berendezés, felszerelés vagy szerkezet, amelynek rendeltetése, hogy a vizek lefolyási, áramlási viszonyait, mennyiségét vagy minőségét, medrének vagy partjának állapotát, a vizek kártételeinek elhárítása, a vizek hasznosítása — ideértve a víziközművekkel végzett közüzemi tevékenységgel nyújtott szolgáltatást —, minőségének és mennyiségének megfigyelése, illetve ásványi és földtani kutatások végzése céljából vagy ásványi nyersanyag kitermelése céljából befolyásolja.

Vízkár elhárítási célú tározó:

a) árvízi tározó:

aa) záportározó: vízfolyáson vagy vízfolyás mentén kiépített, kizárólag az árhullámok csúcs vízhozamainak és vízállásainak mérséklését szolgáló, időszakosan vizet tartó tározó,

ab) árvízcsúcs-csökkentő tározó: a víz egy részének visszatartásával árhullámok csúcs-vízhozamainak és -vízállásainak mérséklésére szolgáló vízellétesítmény,

ac) szükség tározó: vízfolyások mentén, árhullámok részleges visszatartására kijelölt, ideiglenes vízvisszatartást szolgáló, be- és kivezetési helyekkel ellátott terület,

ad) vésztározó: vízfolyások mentén, az árhullámok részleges visszatartására és a nagyobb károk megelőzésére töltésmegbontással – rendkívüli védekezési készülség vagy veszélyhelyzet esetén – igénybe vehető terület,

b) belvítározó: a belvíz összegyűjtésére szolgáló természetes határokkal, illetve töltésekkel körülvett terület.

Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése

TOP Plusz 2.1.1-21

Rövid összefoglaló

<p>Ki nyújthat be támogatási kérelmet? (Részletes információk a felhívás 1.1 és 1.2 fejezetében)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Helyi önkormányzatok (GFO 321); megyei önkormányzat (GFO 321), illetve megyei önkormányzat (GFO 321) a 2.1.1. 7) tevékenység vonatkozásában kizárólag konzorciumvezetői státusszal - Megyei önkormányzat (GFO 321) a kisebbségi tulajdonában álló épületek vonatkozásában, amelyek tekintetében egyúttal az állam a további (többségi) tulajdonos; - Helyi önkormányzati költségvetési irányító és költségvetési szervek (GFO 322); - Helyi nemzetiségi önkormányzati költségvetési irányító és költségvetési szervek (GFO 37); - Helyi önkormányzatok társulása (GFO 327); - Többségi önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok (GFO 11; 572; 573; 575; 576).
<p>Nyújthat be támogatási kérelmet konzorcium? (Részletes információk a felhívás 1.1 fejezetében)</p>	<p>A támogatási kérelem benyújtására konzorciumi formában is van lehetőség.</p>
<p>Milyen tevékenységek támogathatóak? (Részletes információk a felhívás 2. fejezetében)</p>	<p>Épületek külső határoló szerkezeteinek korszerűsítése; Fosszilis energiahordozó alapú hőtermelő berendezések korszerűsítése és cseréje; Fűtési és HMV rendszerek korszerűsítése; Napkollektorok telepítése és hőközlő rendszerre kötése; Legfeljebb háztartási méretű kiserőmű (HMKE) fotovillamos rendszer kialakítása; Hőszivattyú rendszerek telepítése és hőközlő rendszerre kötése; Fosszilis-, vegyes- vagy tisztán megújuló energiaforrásokból táplálkozó helyi közösségi fűtőműre való csatlakozás; SECAP kidolgozása, SEAP felülvizsgálata illetve átdolgozása SECAP-pá; Okos hálózat és okos mérési rendszer létrehozása; Kül- és beltéri világítási rendszerek korszerűsítése; Központi szellőző- és légkondicionáló rendszerek korszerűsítése; Helyi, térségi jelentőségű gyógyfürdő épületenergetikai célú korszerűsítése.</p>
<p>Mikor lehet benyújtani a támogatási kérelmet? (Részletes információk a felhívás 1.3 fejezetében)</p>	<p>Megyéenként eltérő benyújtási dátum lehetséges a felhívás mellékleteként megjelent területspecifikus mellékletekben foglaltak szerint.</p>
<p>Mennyi támogatást lehet igényelni? (Részletes információk a felhívás 3. fejezetében)</p>	<p>Megyéenként eltérő minimum és maximum támogatási összeg lehetséges a felhívás mellékleteként megjelent területspecifikus mellékletekben foglaltak szerint.</p>
<p>A támogatás visszatérítendő vagy vissza nem térítendő?</p>	<p>A támogatás vissza nem térítendő támogatásnak minősül</p>

(Részletes információk a felhívás 3. fejezetében)	
Kell-e önerő a projekthez? (Részletes információk a felhívás 7.2. fejezetében)	Nem
Mekkora mértékű előleg igényelhető? (Részletes információk a felhívás 7.1. fejezetében)	Akár 100%, a Felhívás 7.1 pontja szerinti feltételek teljesülése esetén.
Mennyi a projekt végrehajtására rendelkezésre álló időtartam? (Részletes információk a felhívás 4. fejezetében)	A projekt fizikai befejezésére a megkezdésétől számított legfeljebb 36 hónap áll rendelkezésre.
Hol valósítható meg a projekt?	A megvalósítás helyszíne a terület-specifikus mellékletek szerinti megyék települései.
Várhatóan hány projekt kap támogatást?	Megyénként eltérő számú projekt támogatása lehetséges a felhívás mellékleteként megjelölt területspecifikus mellékletekben foglaltak szerint.

A felhívás

- meghirdetésekor a támogatásra rendelkezésre álló tervezett keretösszeg, összes elszámolható költség alapon¹, 90.050.000.000 Ft. A területi egység számára rendelkezésre álló forrás meghatározása és a támogatási kérelmek várható darabszáma a felhívás területi egységre vonatkozó területspecifikus mellékletében található.
- a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz keretében a Regionális Fejlesztési Operatív Programok Irányító Hatósága által kerül meghirdetésre az 1652/2021. (IX. 21.) számú kormányhatározatban szereplő éves fejlesztési keret alapján,
- forrását az Európai Regionális Fejlesztési Alap és Magyarország költségvetése társfinanszírozásban biztosítja,
- keretében beérkezett kérelmekről az irányító hatóság TKR eljárásrend szerint hoz döntést. A döntés-előkészítés során az irányító hatóság Döntés-előkészítő Bizottságot állít fel.

Felhívjuk a tisztelt támogatást igénylők figyelmét, hogy a Felhívás, az Általános Útmutató a 2021-2027-es programozási időszakban meghirdetett felhívásokhoz c. dokumentum (a továbbiakban: „ÁÚF 21-27”), az Elszámolási Útmutató, a támogatási kérelem adatlapja és mellékletei együttesen tartalmazzák a támogatási kérelem elkészítéséhez szükséges összes feltételt. Az irányító hatóság és a Miniszterelnökség a dokumentumok változtatási jogát fenntartja. A módosításokról minden esetben közleményt jelentetünk meg, ezért kérjük, hogy kövessék figyelemmel a www.palyazat.gov.hu honlapon megjelenő közleményeket!

Az irányító hatóság az „ÁÚF 21-27”-ben, és az Elszámolási Útmutatóban megfogalmazott általános szabályoknál meghatározhat szigorúbb feltételeket a Felhívásban, ezért ha a Felhívásban szereplő információ eltér az „ÁÚF 21-27”-ben vagy az Elszámolási Útmutatóban megfogalmazott általános előírásoktól, akkor a Felhívásban szabályozottak az irányadók.

A támogatási kérelem elkészítése, benyújtása, a támogatott projekt végrehajtása során irányadó jogszabály a 2021–2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet (a felhívásban a továbbiakban: Korm. rendelet).

¹Az operatív programban rögzítettek alapján.

Tartalomjegyzék

1. A támogatási kérelem benyújtásának feltételei	5
1.1. Ki nyújthat be támogatási kérelmet?	5
1.2. Ki nem nyújthat be támogatási kérelmet?	5
1.3. Mikor lehet benyújtani a támogatási kérelmet?	7
1.4. Hogyan lehet benyújtani a támogatási kérelmet?	7
2. A projekttel kapcsolatos elvárások	8
2.1. Milyen tevékenységek támogathatóak?	8
2.1.1.1. Kötelezően megvalósítandó önállóan támogatható tevékenységek	10
2.1.1. 2. Választható önállóan támogatható tevékenységek	11
2.2. A támogatható tevékenységek állami támogatási szempontú besorolása	13
2.3. Milyen műszaki, szakmai elvárásoknak feleljen meg a projekt?	15
2.4. Horizontális szempontok érvényesítésével kapcsolatos elvárások	27
3. A finanszírozással kapcsolatos információk	28
3.1. Vissza kell-e fizetni a támogatást?	28
3.2. Mennyi a projekt Európai Unióval elszámolható összköltsége?	28
3.3. Mennyi támogatást lehet igényelni?	29
4. A projektvégrehajtás időtartama	29
4.2. Mikorra kell befejezni a projektet?	30
5. Mérföldkövek, indikátorok	30
5.1. Hány mérföldkövet kell tervezni?	30
5.2. Milyen indikátorok teljesítéséhez kell hozzájárulni?	31
6. Projektvégrehajtással kapcsolatos egyéb elvárások	32
6.1. Mire nem kapható támogatás?	32
6.2. Milyen további szakmai elvárásoknak kell megfelelni a megvalósítás során?	33
6.3. Kell-e közbeszerzést lefolytatni?	36
6.5. Hol találhatóak a biztosítéknyújtásra vonatkozó elvárások?	36
6.6. Milyen elvárások vannak az Alapjogi Charta érvényesítésével kapcsolatban?	37
6.7. Hogyan kell az adatokat gyűjteni ESZA+, illetve MMIA támogatás esetén?	37
6.8. A projekt megvalósítása után milyen kötelezettségeim lesznek?	37
7. Elszámolhatóság	37
7.1. Mennyi előleg igényelhető?	37
7.2. Mekkora önerő kell a projekthez?	39
7.3. Melyek az elszámolható költségek?	39
7.4. Milyen feltételei vannak az elszámolhatóságnak?	42

7.5. Melyek az elszámolható költségek mértékére és arányára vonatkozó elvárások?	45
7.6. Milyen költségek nem számolhatók el?	47
8. Kiválasztási eljárásrend és kiválasztási kritériumok.....	47
8.1. Milyen eljárásrend alapján történik a támogatási kérelmek kiválasztása?	48
8.2. Melyek a kiválasztási kritériumok?	48
9. Az állami támogatásokra vonatkozó szabályok	51
9.1. Állami támogatásokra vonatkozó rendelkezések	52
9.2. A felhívás keretében nyújtott egyes támogatási kategóriákra vonatkozó egyedi szabályok.....	52
10. További információk	55
10.1. Milyen adatkezelési kötelezettségek vannak?	55
10.2. További dokumentumok.....	55
11. Ügyfélszolgálatok elérhetősége	56
12. Csatolandó mellékletek listája	56
12.1. Milyen dokumentumokat kell csatolni a támogatási kérelemhez?	56
12.2. Milyen dokumentumokat kell csatolni a támogatási szerződéshez?	57
12.3. Milyen dokumentumokat kell csatolni az első kifizetési kérelemhez?	57
13. A felhívás szakmai mellékletei	57
13.1. A felhívás indokoltsága és az OP-hoz való illeszkedése.....	58
13.2. A felhíváshoz kapcsolódó jogszabályok	58
13.3. További mellékletek	59

1. A TÁMOGATÁSI KÉRELEM BENYÚJTÁSÁNAK FELTÉTELEI

1.1. Ki nyújthat be támogatási kérelmet?

A felhívásra támogatási kérelmet nyújthatnak be:

- a) Helyi önkormányzatok (GFO 321)
- b) Megyei önkormányzat (GFO 321)
- c) Helyi önkormányzati költségvetési irányító és költségvetési szervek (GFO 322)
- d) Helyi nemzetiségi önkormányzati költségvetési irányító és költségvetési szervek (GFO 37);
- e) Helyi önkormányzatok társulása (GFO 327)
- f) Többségi önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok (GFO 11; 572; 573; 575; 576)

A támogatási kérelem benyújtására konzorciumi formában is van lehetőség.

Konzorciumvezető kizárólag helyi önkormányzat vagy a többségi önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaság lehet.

Önállóan nem, konzorciumi partnerként nyújthatnak be támogatási kérelmet az alábbi szervezetek:

- g) Önkormányzati hivatal (költségvetési szerv) (GFO 325)
- h) Nonprofit gazdasági társaság, szervezet (GFO 572; 573; 575; 576; GFO 599), amelyben az állam vagy önkormányzat – együttesen vagy külön, közvetve vagy közvetlenül – 100%-os tulajdoni részesedéssel rendelkezik
- i) Vállalkozás (GFO 11), amelyben az állam vagy helyi önkormányzat – együttesen vagy külön, közvetve vagy közvetlenül – 100%-os tulajdoni részesedéssel rendelkezik.

A TKR kiemelt eljárásrendet alkalmazó megyék esetén a támogatást igénylők körére vonatkozó előírások – a fentiekől eltérő módon – a területi szereplőre vonatkozó területspecifikus mellékletben találhatóak meg. A Felhívás 13.3. pontja tartalmazza a területspecifikus mellékleteket, külön jelölve a TKR kiemelt eljárásrendben hirdető megyéket.

1.2. Ki nem nyújthat be támogatási kérelmet?

- 1) Az "ÁÚF 21-27" „Kizáró okok listája” c. részben felsoroltak.
- 2) Azon támogatást igénylő, amely:
  - a) nem rendelkezik az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. §-a szerinti öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programmal, amennyiben releváns.
  - b) nem rendelkezik az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 63. §-a szerinti esélyegyenlőségi tervvel, amennyiben releváns.
- 3) Azon támogatási kérelemre nem ítélt meg támogatás, amely:
  - a) amelynek tartalma a Felhívásban megfogalmazott célokkal nincs összhangban.
  - b) azon tevékenység megvalósítására irányul, amely korábban az államháztartás alrendszeréből (pl.: Magyar Falu Program keretéből), vagy a Strukturális Alapokból a támogatási kérelemben tervezett tevékenység megvalósítására vonatkozóan támogatásban részesült és annak kötelező fenntartási időszaka még nem járt le. Ez alól kivételt képez, ha a jelen Felhívásra benyújtandó fejlesztési igény a korábban fejlesztett tevékenység minőségi fejlesztésére irányul a korábbi projekt eredményeinek fenntartásával. A korábbi pályázati konstrukciók bemutatását és a jelen fejlesztéstől való lehatárolását a megalapozó dokumentumban szükséges bemutatni.
- 4) Csekély összegű állami támogatás esetén:
  - a) a halászlé és akvakultúra-termékek piacának közös szervezéséről, az 1184/2006/EK és az 1224/2009/EK tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 104/2000/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 11-i 1379/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletben meghatározott akvakultúra-termékek termeléséhez, feldolgozásához és értékesítéséhez;
  - b) elsődleges mezőgazdasági termeléshez;

- c) azon támogatást igénylő részére, amely azt mezőgazdasági termékek feldolgozásához vagy forgalmazásához használja fel, amennyiben
    - a. a támogatás összege az elsődleges termelőktől beszerzett vagy érintett vállalkozások által forgalmazott ilyen termékek ára vagy mennyisége alapján kerül rögzítésre, vagy
    - b. a támogatás az elsődleges termelőknek történő teljes vagy részleges továbbítástól függ;
  - d) exporttal kapcsolatos tevékenységhez, ha az az exportált mennyiségekhez, értékesítési hálózat kialakításához és működtetéséhez vagy az exporttevékenységgel összefüggésben felmerülő egyéb folyó kiadásokhoz közvetlenül kapcsolódik;
  - e) ha azt import áru helyett hazai áru használatától teszik függővé;
  - f) a közúti kereskedelmi áru fuvarozást ellenszolgáltatás fejében végző vállalkozások számára teherszállító járművek megvásárlására;
  - g) olyan feltétellel, amely az európai jog megsértését eredményezi.
- 5) Közszolgáltatásért járó ellentételezés esetén:
- a) a szárazföldi közlekedés területén működő vállalkozások javára közszolgáltatás ellentételezése formájában nyújtott támogatás,
  - b) azon támogatást igénylő részére, amely azt mezőgazdasági termékek feldolgozásához vagy forgalmazásához használja fel, amennyiben:
    - a. támogatás összege az elsődleges termelőktől beszerzett vagy az érintett vállalkozás által forgalmazott ilyen termékek ára vagy mennyisége alapján kerül rögzítésre,
    - b. a támogatás feltétele az elsődleges termelőknek történő teljes vagy részleges továbbadás,
  - c) exporttal kapcsolatos tevékenységhez, ha az az exportált mennyiségekhez, értékesítési hálózat kialakításához és működtetéséhez vagy az exporttevékenységgel összefüggésben felmerülő egyéb folyó kiadásokhoz közvetlenül kapcsolódik,
  - d) ha azt import áru helyett hazai áru használatától teszik függővé,
  - e) azon szervezet részére, amely az Európai Bizottság Magyarországnak címzett, európai uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatás visszafizetésére kötelező határozatának nem tett eleget,
  - f) olyan feltétellel, amely az európai uniós jog megsértését eredményezi.
- 6) Kultúrát és a kulturális örökség megőrzését előmozdító támogatás esetén:
- a) Nyomtatott vagy elektronikus formában közzétett sajtótermék és magazin kiadására,
  - b) a halászati és akvakultúra-termékek piacának közös szervezéséről, az 1184/2006/EK és az 1224/2009/EK tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 104/2000/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 11-i 1379/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletben meghatározott akvakultúra-termékek termeléséhez, feldolgozásához és értékesítéséhez nyújtott támogatásként,
  - c) elsődleges mezőgazdasági termeléshez,
  - d) azon támogatást igénylő részére, amely azt mezőgazdasági termékek feldolgozásához vagy forgalmazásához használja fel,
    - c. amennyiben- a támogatás összege az elsődleges termelőktől beszerzett vagy érintett vállalkozások által forgalmazott ilyen termékek ára vagy mennyisége alapján kerül rögzítésre, vagy
    - d. akkor, ha a támogatás az elsődleges termelőknek történő teljes vagy részleges továbbítástól függ,
  - e) nehéz helyzetben lévő vállalkozás részére, kivéve, ha a vállalkozás 2019. december 31-én nem volt nehéz helyzetben, de 2020. január 1-je és 2021. június 30-a között nehéz helyzetbe került,
  - f) exporttal kapcsolatos tevékenységhez, ha az az exportált mennyiségekhez, értékesítési hálózat kialakításához és működtetéséhez vagy az exporttevékenységgel összefüggésben felmerülő egyéb folyó kiadásokhoz közvetlenül kapcsolódik,
  - g) ha azt import áru helyett hazai áru használatától teszik függővé,
  - h) a 2010/787/EU tanácsi határozat hatálya alá tartozó versenyképtelen szénbányák bezárásához,

- i) azon szervezet részére, amely az Európai Bizottság Magyarországnak címzett, európai uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatás visszafizetésére kötelező határozatának nem tett eleget,
  - j) olyan feltétellel, amely az európai uniós jog megsértését eredményezi.
- 7) Helyi infrastruktúra fejlesztéséhez nyújtott beruházási támogatás esetén:
- a) a halászati és akvakultúra-termékek piacának közös szervezéséről, az 1184/2006/EK és az 1224/2009/EK tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 104/2000/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 11-i 1379/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletben meghatározott akvakultúra-termékek termeléséhez, feldolgozásához és értékesítéséhez nyújtott támogatás,
  - b) elsődleges mezőgazdasági termeléshez nyújtott támogatás,
  - c) azon támogatást igénylő részére, amely azt mezőgazdasági termékek feldolgozásához vagy forgalmazásához használja fel, amennyiben
    - a támogatás összege az elsődleges termelőktől beszerzett vagy érintett vállalkozások által forgalmazott ilyen termékek ára vagy mennyisége alapján kerül rögzítésre, vagy
    - a támogatás az elsődleges termelőknek történő teljes vagy részleges továbbítástól függ,
  - d) nehéz helyzetben lévő vállalkozás részére, kivéve, ha a vállalkozás 2019. december 31-én nem volt nehéz helyzetben, de 2020. január 1-je és 2021. június 30-a között nehéz helyzetbe került
  - e) exporttal kapcsolatos tevékenységhez, ha az az exportált mennyiségekhez, értékesítési hálózat kialakításához és működtetéséhez vagy az exporttevékenységgel összefüggésben felmerülő egyéb folyó kiadásokhoz közvetlenül kapcsolódik,
  - f) ha azt import áru helyett hazai áru használatától teszik függővé,
  - g) a 2010/787/EU tanácsi határozat hatálya alá tartozó versenyképtelen szénbányák bezárásához,
  - h) azon szervezet részére, amely az Európai Bizottság Magyarországnak címzett, európai uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatás visszafizetésére kötelező határozatának nem tett eleget
  - i) olyan feltétellel, amely az európai uniós jog megsértését eredményezi,
  - j) dedikált infrastruktúra fejlesztéséhez nyújtott támogatás,
  - k) olyan infrastruktúrához nyújtott támogatás, amelyre a 651/2014/EU bizottsági rendelet egyéb cikke alapján (a 14. cikk szerinti regionális beruházási támogatás kivételével) nyújtható támogatás.

1.3. Mikor lehet benyújtani a támogatási kérelmet?

A kérelem benyújtási határideje a felhívás adott területi egységre vonatkozó területspecifikus mellékletében található.

1.4. Hogyan lehet benyújtani a támogatási kérelmet?

1. Nyújtsa be kérelmét az online kitöltő programban. Ehhez először jelentkezzen be a <https://www.palyazat.gov.hu> oldalon a Pályázati e-ügyintézés (EPTK) felületre az „Egységes beléptető felület bejelentkezés” gomb használatával.
2. A kérelem kitöltését és lezárását követően a program előállít egy nyilatkozatot, ezzel tudja majd hitelesíteni a kérelemben megadott adatokat. A hitelesítés két formában történhet:
  - a) a nyilatkozatot minősített tanúsítványon alapuló, legalább fokozott biztonságú elektronikus aláírással kell ellátnia, vagy
  - b) azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítés szolgáltatással (AVDH) kell hitelesítenie. Az AVDH szolgáltatás ingyenesen elérhető, azonban elektronikus azonosítással (pl.: ügyfélkapu regisztrációval) kell rendelkezni hozzá. Az AVDH szolgáltatás itt érhető el: <https://magyarorszag.hu>. (Az AVDH szolgáltatás igénybevételével kapcsolatos tájékoztató a <https://www.palyazat.gov.hu> oldalon elérhető.)

3. Az elektronikus aláírás, vagy az AVDH szolgáltatás igénybevétele után:
  1. Mellékelje a véglegesített kérelemhez a minősített elektronikus aláírással ellátott, vagy AVDH szolgáltatással aláírt és hitelesített nyilatkozatot.
  2. A kitöltő program utasításainak megfelelően nyújtsa be a kérelmét.

2.A PROJEKTTTEL KAPCSOLATOS ELVÁRÁSOK

2.1. Milyen tevékenységek támogathatóak?

2.1.1. Önállóan támogatható tevékenységek

A felhívás keretében az alábbi tevékenységek támogathatóak önállóan:

Többségi önkormányzati tulajdonú épületek, valamint a megyei önkormányzat (GFO 321) kisebbségi tulajdonában álló épületek, amelyek tekintetében egyúttal az állam a további (többségi) tulajdonos vonatkozásában:

1. **Épületek energiahatékonyság-központú fejlesztése külső határoló szerkezeteik korszerűsítése által**

Épületek hőtechnikai jellemzőinek javítása, az épületek energetikai jellemzőinek meghatározásáról szóló, a felhívás megjelenésekor hatályos 7/2006 (V. 24.) TNM rendelet (továbbiakban: TNM rendelet) 6. § (5) és (6) bekezdésekben megfogalmazott követelményeknek megfelelően az alábbiakkal:

- a külső határoló szerkezetek utólagos szigetelésével, beleértve a pince- és zárófödémeket vagy a fűtött tetőteret határoló szerkezeteket, valamint a talajon fekvő padlót és a lábazatot,
- az épületszerkezeti elemek vízszigetelésével, amennyiben az 7.4 pont szerinti fajlagos költséghatároknak az megfelel,
- kizárólag a homlokzati hőszigeteléssel érintett homlokzaton elhelyezkedő rossz állapotú csapadékvíz csatorna cseréje,
- külső nyílászárók cseréjével vagy korszerűsítésével (pl. hővisszanyerős szellőzővel ellátott ablakokra történő csere),
- az épületek nyári, passzív hővédelmének javításával,
- műemléki illetve a helyi védelem alatt álló épületek esetében a homlokzatok fűtött tér felé eső (belső oldali) hőszigetelésével, amennyiben a műemléki vagy a helyi védetség alátámasztásra, illetve a páratechnikai számítás benyújtásra kerül.

2. **Fosszilis energiahordozó alapú hőtermelő berendezések korszerűsítése, cseréje, és/vagy a kapcsolódó fűtési és HMV rendszerek korszerűsítése**, amennyiben az épület legalább a felhívás megjelenésekor hatályos 176/2008. (VI. 30.) Kormányrendelet az épületek energetikai jellemzőinek tanúsításáról szerinti „DD – korszerűt megközelítő” kategóriába esik:

- **Hőtermelő berendezések korszerűsítése, cseréje: meglévő fosszilis alapú hőtermelő cseréje korszerűbb fosszilis alapú hőtermelőre vagy biomassza kazánrendszer telepítése;**
- fosszilis vagy vegyes (fosszilis és megújuló egyaránt) alapú távhőellátásban részesülő épületeknél a kedvezményezett tulajdonában lévő szekunder oldali gépészeti elemek korszerűsítései, a távhőszolgáltató tulajdonában lévő, jellemzően primer oldali gépészeti elemek kivételével, mert azok felújítása egyéb forrás igénybevételével a KEHOP Plusz

programból történhet. Továbbá a távhőszolgáltatás helyett más hőtermelő beépítése, azaz a távhőszolgáltatásról való leválás nem támogatott,

- fűtési és HMV rendszer korszerűsítése, cseréje,
- VRF típusú fűtési rendszer kiépítése, kizárólag korábban is fűtött épületrészekben,
- hőleadó berendezések korszerűsítése, cseréje,
- szükség esetén a kapcsolódó kéménytechnikai fejlesztések elvégzése,
- épületgépészeti intelligens szabályzási rendszerek kiépítése, fejlesztése (épületek energetikai szabályzását, vezérlését biztosító rendszerek fejlesztése, hiányuk esetén ezek kiépítése, az ehhez szükséges mérési pontok kialakítása, központi épületenergiamenedzsment rendszerek kialakítása, a mérési eredmények gyűjtését, feldolgozását, megjelenítését biztosító fejlesztések megvalósítása).

3. **Napkollektorok telepítése és hőközlő rendszerre kötése**, amennyiben az energiaforrást alkalmazni kívánó épület legalább a felhívás megjelenésekor hatályos 176/2008. (VI. 30.) Kormányrendelet az épületek energetikai jellemzőinek tanúsításáról szerinti „DD – korszerűt megközelítő” kategóriába esik:

- Napsugárzás energiataralmát hasznosító berendezés és a kapcsolódó szerkezeti- és tartóelemek beszerzése és telepítése; statikai szakvélemény alapján a tetőszerkezet érintett teherhordó elemeinek megerősítése; az épületgépészeti rendszerben működéshez szükséges eszközök, berendezések telepítése (pl.: kollektorköri vezérlőegység, termosztatikus szabályozószelep, tágulási tartály, hőcserélős melegvíztároló, hőátadó rendszer gépészeti elemei, szigetelt csővezeték rendszer, szivattyúk).

4. **Maximum háztartási méretű kiserőmű (HMKE) fotovillamos rendszer kialakítása**

- Napelemek és tartóelemeik beszerzése és telepítése; statikai szakvélemény alapján a tetőszerkezet érintett teherhordó elemeinek megerősítése; a helyi elektromos rendszerhez illetve a hálózathoz való csatlakozáshoz szükséges elemek (pl. inverter, kétirányú mérő) beszerzése, a belső csatlakozáshoz elengedhetetlenül szükséges hálózatfejlesztés és kiépítésének költségei, a megtermelt villamos energiát mérő-rögzítő eszközök, a napelemek telepítéséhez nélkülözhetetlen hálózati teljesítmény bővítés költségei elszámolhatók a napelem tevékenység részeként. Kizárólag védelmi kockázatelemzéssel igazolt esetben a projektben telepítendő napelemek villám- és túlfeszültség elleni védelmének kiépítése.

5. **Hőszivattyú rendszerek telepítése és hőközlő rendszerre kötése**, amennyiben az energiaforrást alkalmazni kívánó épület legalább a felhívás megjelenésekor hatályos 176/2008. (VI. 30.) Kormányrendelet az épületek energetikai jellemzőinek tanúsításáról rendelet szerinti „DD – korszerűt megközelítő” kategóriába esik:

- Primer és szekunder oldalak kialakítása; beüzemelés, hőszivattyú energiaellátását biztosító energiavételezési pontok kialakítása, szabályzó rendszer kialakítása, monitoring rendszer kialakítása és telepítése, amellyel a COP, SPF_{prim} értékek számíthatók és ellenőrizhetők, Thermal Response Test (TRT) elvégzése, a berendezés telepítése.

6. **Fosszilis- vagy vegyes- (fosszilis és megújuló egyaránt) vagy tisztán megújuló energiaforrásokból táplálkozó, meglévő helyi közösségi fűtőműre vagy hulladékhő hasznosító rendszerre való csatlakozás megteremtése** (a felhívás 6.1. pont j)-ben leírtak kivételével), amennyiben az energiaforrást alkalmazni kívánó épület legalább a felhívás megjelenésekor hatályos 176/2008. (VI. 30.) Kormányrendelet az épületek energetikai

jellemzőinek tanúsításáról szerinti „DD – korszerűt megközelítő” kategóriába esik, továbbá ezen tevékenységekre más konstrukcióban nem igényeltek támogatást. Nyilatkozattal szükséges igazolni, hogy a csatlakozás nem a felhívás 6.1. pont j)-ben leírt módon valósul meg.

- a csatlakozáshoz szükséges bekötővezeték megépítése a primer oldali hőfogadóig,
- a csatlakozáshoz szükséges primer oldali hőfogadó rendszer kialakítása/felújítása beleértve a hőellátó rendszerhez (szekunder rendszer) való csatlakozás kiépítését,
- a rendelkezésre álló erőművi, ipari hulladékhő, pl. kondenzációs hő, füstgázhő, sarjűgőz, stb. mint alternatív energiaforrás hasznosítása, ezen energiaforrást alkalmazni kívánó épület rendszerre csatlakoztatásával

7. Megyei önkormányzati konzorciumvezetői szinten összefogott és koordinált, a helyi önkormányzati konzorciumi tagok Fenntartható Energia Akciótervének (SEAP) felülvizsgálata illetve átdolgozása Fenntartható Energia és Klíma Akciótervé (SECAP) vagy a saját SECAP-juk kidolgozása és/vagy a megye területén működő Helyi Fejlesztési Stratégiával rendelkező vidékfejlesztési közösségek SECAP-jainak összefogása.

Az intézkedés keretében megvalósuló tevékenységet illetően kizárólag a megyei önkormányzat, mint konzorciumvezető a támogatásra jogosult, aki koordinálja, szakmailag támogatja ezen tevékenységeket és rendszeres konzultációt folytat a nemzeti és/vagy regionális „Covenant koordinátorral”, a konzorciumi tagokkal, akik csak a helyi önkormányzatok lehetnek és a Helyi Fejlesztési Stratégiával rendelkező településközösségekkel és településekkel.

Jelen felhívás keretében legfeljebb egy támogatási kérelmet nyújthat be a megyei önkormányzat mint konzorciumvezető, ami az alábbiakat tartalmazhatja:

- A helyi önkormányzat, mint konzorciumi tag által a saját akciótervének vonatkozásában végzendő szükséges adatgyűjtések, felmérések elvégzése, az akcióterv (SEAP) felülvizsgálata és átdolgozása, vagy a saját SECAP kidolgozása, továbbá a tag csatlakozása a Covenant of Mayors (Európai Polgármesterek Szövetsége) szervezethez és annak vonatkozó programjához;
- A megye területén működő Helyi Fejlesztési Stratégiával rendelkező vidékfejlesztési közösségek - akik nem lehetnek konzorcium tagjai - SECAP-jainak kidolgozása és a közösség csatlakozása az Európai Polgármesterek Szövetsége (Covenant of Mayors) szervezethez és annak vonatkozó programjához.

8. Városok energiahatékonyságának növelése érdekében okos hálózat (smart grid) és okos mérés (smart metering) rendszer létrehozása

- Önkormányzati tulajdonú épületek és intézmények energia ellátását (villamos- és hőenergia) megvalósító egységek egy irányítási rendszerbe, hálózatba kötése, és ennek működéséhez szükséges városi szintű integrált energia menedzsment, monitoring és irányítási rendszer bevezetése (smart metering és smart grid). A smart grid és a smart metering rendszer megvalósítása csak együttesen lehetséges, azok e tekintetben egymástól nem elválaszthatók, kivétel, ha jelen felhívásban pilot projekt keretében kizárólag smart metering rendszer kerül kialakításra.

2.1.1.1. Kötelezően megvalósítandó önállóan támogatható tevékenységek

Jelen felhívás keretében nem releváns

2.1.1.2. Választható önállóan támogatható tevékenységek

- a) Szemléletformálási, tájékoztatási tevékenység.

2.1.2. Önállóan nem támogatható tevékenységek

A felhívás keretében az alábbi tevékenységek önállóan nem támogathatóak:

2.1.2.1. Kötelezően megvalósítandó, önállóan nem támogatható tevékenységek

A felhívás keretében önállóan nem, csak a 2.1.1. fejezetben felsorolt tevékenységekkel együtt támogatható, kötelezően megvalósítandó tevékenységek:

- b) Akadálymentesítés: amennyiben releváns, jelen felhívás 4. és 5. sz. általános mellékletekben, az akadálymentesítésre vonatkozó feltételek alapján;
- c) Azbesztmentesítés: amennyiben releváns, jelen felhívás 2.3 fejezetében, az azbesztmentesítésre vonatkozó feltételek alapján;
- d) Nyilvánosság biztosítása: – „ÁÚF 21-27” c. dokumentum 10. fejezete és a Felhívás 2.3 és 6.2.1 fejezetében a nyilvánosság biztosítására vonatkozó feltételek alapján;
- e) Képzési anyag kidolgozása és képzés tartása - jelen felhívás 2.3 fejezetében, a képzés biztosítására vonatkozó feltételek alapján;
- f) Műemléki vagy a helyi védettséget megalapozó érték megőrzése – amennyiben releváns, jelen felhívás 2.3 fejezetében, az értékek megőrzésének biztosítására vonatkozó feltételek alapján.

2.1.2.2. Választható, önállóan nem támogatható tevékenységek

A felhívás keretében önállóan nem, csak a 2.1.1. 1. tevékenységgel együtt támogathatók az alábbi tevékenységek.

1. **Fosszilis energiahordozó alapú hőtermelő berendezések korszerűsítése, cseréje, és/vagy a kapcsolódó fűtési és HMV rendszerek korszerűsítése**, amennyiben az épület nem esik legalább a felhívás megjelenésekor hatályos 176/2008. (VI. 30.) Kormányrendelet az épületek energetikai jellemzőinek tanúsításáról szerinti „DD – korszerűt megközelítő” kategóriába. Hőtermelő berendezések korszerűsítése, cseréje: meglévő fosszilis alapú hőtermelő cseréje egy korszerűbb fosszilis alapú hőtermelőre vagy biomassza kazánrendszer telepítése;
  - Fosszilis vagy vegyes (fosszilis és megújuló egyaránt) alapú távhőellátásban részesülő épületek szekunder oldali gépészeti korszerűsítései, a távhőszolgáltató tulajdonában lévő, jellemzően primer oldali gépészeti elemek kivételével, mert azok felújítása a KEHOP Plusz programból történhet. Nem támogatható továbbá a távhőszolgáltatás helyett más hőtermelő beépítése, azaz a távhőszolgáltatásról való leválás;
  - A fűtési és HMV rendszer korszerűsítése, cseréje;
  - VRF típusú fűtési rendszer kiépítése, kizárólag korábban is fűtött épületrészekben;
  - Hőleadó berendezések korszerűsítése, cseréje;
  - Szükség esetén a kapcsolódó kéménytechnikai fejlesztések;
  - Épületegyüttes hőenergetikai rendszerének épületekre történő szétválasztása hőtermelő helyiség kialakításával, gázvezeték kiépítésével, amennyiben a fejlesztés utáni külön hőenergetikai rendszerrel rendelkező épületek összesített számított energiafogyasztása kevesebb, mint a fejlesztés előtti állapotban lévő épületegyüttes energiafogyasztása, azaz a szétválasztás energia megtakarítással jár;

- Egyúttal közel eső, önálló hőenergetikai rendszerrel rendelkező épületek épületegyüttessé alakítása közös hőenergetikai rendszer megvalósításával, amennyiben a fejlesztés utáni közös hőenergetikai rendszerrel rendelkező épületegyüttés számított összesített energiafogyasztása kevesebb, mint a fejlesztés előtti állapotban lévő épületek energiafogyasztása, vagyis az egyesítés energia megtakarítással jár;
  - Épületgépészeti intelligens szabályzási rendszerek kiépítése, fejlesztése. Ennek keretében épületek energetikai szabályzását, vezérlését biztosító rendszerek fejlesztése, hiányuk esetén ezek kiépítése, az ehhez szükséges mérési pontok kialakítása, központi épületenergia-menedzsment rendszerek kialakítása, a mérési eredmények gyűjtését, feldolgozását, megjelenítését biztosító fejlesztések megvalósítása.
2. **Napkollektorok telepítése és hőközlő rendszerre kötése**, amennyiben az energiaforrást alkalmazni kívánó épület nem esik legalább a felhívás megjelenésekor hatályos 176/2008. (VI. 30.) Kormányrendelet az épületek energetikai jellemzőinek tanúsításáról szerinti „DD – korszerűt megközelítő” kategóriába:
- Napsugárzás energiátartalmát hasznosító berendezés és a kapcsolódó szerkezeti- és tartóelemek beszerzése és telepítése; statikai szakvélemény alapján a tetőszerkezet érintett teherhordó elemeinek megerősítése; az épületgépészeti rendszerben működéshez szükséges eszközök, berendezések telepítése, például kollektorköri vezérlőegység, termosztatikus szabályozószelep, tágulási tartály, hőcserélős melegvíztároló, hőátadó rendszer gépészeti elemei, szigetelt csővezeték rendszer, szivattyúk.
3. **Hőszivattyú rendszerek telepítése és hőközlő rendszerre kötése**, amennyiben az energiaforrást alkalmazni kívánó épület nem esik legalább a felhívás megjelenésekor hatályos 176/2008. (VI. 30.) Kormányrendelet az épületek energetikai jellemzőinek tanúsításáról szerinti „DD – korszerűt megközelítő” kategóriába: Primer és szekunder oldalak kialakítása; beüzemelés, hőszivattyú energiaellátását biztosító energiavételezési pontok kialakítása, szabályzó rendszer kialakítása, monitoring rendszer kialakítása és telepítése, amellyel a COP, SPF_{prim} értékek számíthatók és ellenőrizhetők; Thermal Response Test (TRT) elvégzése, a berendezés telepítése.
4. **Fosszilis- vagy vegyes- (fosszilis és megújuló egyaránt) vagy tisztán megújuló energiaforrásokból táplálkozó, meglévő helyi közösségi fűtőműre, vagy hulladékhőt hasznosító rendszerre való csatlakozás megteremtése** (a felhívás 6.1. pont j)-ben leírtak kivételével), amennyiben az energiaforrást alkalmazni kívánó épület nem esik legalább a felhívás megjelenésekor hatályos 176/2008. (VI. 30.) Kormányrendelet az épületek energetikai jellemzőinek tanúsításáról szerinti „DD – korszerűt megközelítő” kategóriába, továbbá ezen tevékenységekre más konstrukcióból nem igényelték támogatást. Nyilatkozattal szükséges igazolni, hogy a csatlakozás nem a felhívás a felhívás 6.1. pont j)-ben leírt módon valósul meg.
- a csatlakozáshoz szükséges bekötővezeték megépítése a primer oldali hőfogadóig,
  - a csatlakozáshoz szükséges primer oldali hőfogadó rendszer kialakítása/felújítása beleértve a hőellátó rendszerhez (szekunder rendszer) való csatlakozás kiépítését,
  - a rendelkezésre álló erőművi, ipari hulladékhő, pl. kondenzációs hő, füstgáz hő, sarjűgőz, stb. mint alternatív energiaforrás hasznosítása, ezen energiaforrást alkalmazni kívánó épület rendszerre csatlakoztatásával

A felhívás keretében *önállóan nem, csak a 2.1.1. 1., 2.1.1. 2., 2.1.1. 3., 2.1.1. 4., 2.1.1. 5., 2.1.1. 6. tevékenység valamelyikével együtt* támogathatók az alábbi tevékenységek.

5. Az adott épülethez kapcsolódó, már meglévő, kül- és beltéri világítási rendszerek korszerűsítése

- Világítótest és kapcsolódó villamos és rögzítő szerkezeti elemek beszerzése, beszerelése;
- Az érvényben lévő szabályozásnak nem megfelelő, kizárólag a korszerűsítés megkezdése előtt meglévő elektromos vezeték-szakaszok felújítása vagy cseréje, amennyiben azok jelen tevékenység keretében érintetté válnak. Új vezeték-szakaszok kiépítése nem támogatható;
- Vezérlés, automatika beszerzése és beépítése;
- Intelligens világítási rendszerek kiépítése.

6. Központi szellőző- és légkondicionáló rendszerek korszerűsítése

- Meglévő, központi szellőző- és légkondicionáló berendezések korszerűsítése vagy cseréje;
- VRF típusú hűtési rendszer kiépítése, kizárólag korábban is hűtött épületrészekben;
- Hővisszanyerő berendezés beépítése;
- Hővisszanyerős szellőzőrendszer kiépítése;
- Légcsatornák, vezetékek felújítása, szigetelése illetve, indokolt esetben, cseréje;
- Nyílászáró cseréhez kapcsolódóan fellépő, az adott támogatható funkciót ellátó helyiségben már meglévő, speciális tevékenységek (pl. vegyi fülkék, laborok, de ide nem tartozóan a konyhai munkával, főzéssel/melegítéssel kapcsolatos tevékenység) folytatásához, gázterv alapján igazoltan előírt, helyi hő és füstelszívó rendszer kiépítése², amennyiben nyílászáróba építhető automata légbeeresztők alkalmazása igazoltan nem elégséges megoldás.

2.2. A támogatható tevékenységek állami támogatási szempontú besorolása

A Felhívás keretében támogatható tevékenységek finanszírozása keretében megvalósuló infrastruktúra kialakításának/fejlesztésének támogatása **a tulajdonos szintjén** abban az esetben nem minősül az Európai Unió működéséről szóló szerződés (továbbiakban: EUMSZ) 107. cikk (1) bekezdése szerinti állami támogatásnak, amennyiben az elszámolható költségek a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény alapján települési önkormányzatok vagy a Magyar Állam tulajdonába kerülő eszközökhöz kapcsolódó beruházásra aktiválhatóak és alábbi feltételek együttesen teljesülnek:

- az infrastruktúra, és a kapcsolódó eszköz közvetlen versennyel nem érintett, mivel pl. a replikáció nem gazdaságos (természetes monopóliumok),
- az infrastruktúra, és a kapcsolódó eszköz tekintetében a magánfinanszírozás nem jellemző, valamint
- az infrastruktúra, és a kapcsolódó eszköz a társadalom egészének nyújt előnyöket (azaz nem úgy alakítják ki, hogy egy adott vállalkozást/ágazatot részesítsen előnyben)

² Az RWA hő- és füstelvezető rendszerhez tartozó, nyílászárótól független elemek (pl.: szünetmentes áramú vezérlőközpont, füstérzékelő, hőkülönbségérzékelő, RWA-vészkapcsoló, szellőztető kapcsoló, szél- vagy csapadékérzékelő, stb.) kiépítési költsége nem számolható el.

Felhívás keretében támogatható tevékenységek finanszírozása **a támogatást igénylő szintjén** abban az esetben **nem minősül** az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése szerinti **állami támogatásnak**, amennyiben

- a) a kedvezményezett nem minősül uniós versenyjogi értelemben vett vállalkozásnak, azaz nem végez gazdasági tevékenységet (pl. hatósági tevékenység, térítésmentesen hozzáférhető kulturális tevékenység vagy olyan, a kulturális és természeti örökség megőrzéséhez kapcsolódó tevékenység, amely nem tekintendő gazdasági tevékenységnek), vagy
- b) amennyiben a támogatást igénylő dokumentálja, hogy a támogatásban részesített tevékenység kizárólag helyi jelentőséggel bír, és így a támogatási intézkedés nem érinti a tagállamok közötti kereskedelmet (a külföldi látogatók száma marginális),
- c) amennyiben a támogatott tevékenység nem gazdasági tevékenységre használt infrastruktúra ún. szokásos létesítményeihez kapcsolódik (ilyen szokásos létesítmény például egy múzeum büféje, ha a múzeum tevékenysége a fenti a. pont alapján nem minősül gazdasági tevékenységnek),
- d) az önkormányzati tulajdonú fejlesztéssel érintett ingatlant vagy eszközt legalább az amortizációjának idejéig közszolgáltatási tevékenységhez kapcsolódóan használják, és felek között, az Európai Unió működéséről szóló szerződés 106. cikke (2) bekezdésének az általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásával megbízott egyes vállalkozások javára közszolgáltatás ellentételezése formájában nyújtott állami támogatásra való alkalmazásáról szóló 2012/21/EU bizottsági határozat (a továbbiakban 2012/21/EU bizottsági határozat) alapján megkötött közszolgáltatási szerződés megkötésére sor kerül.

Az Európai Bizottság az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése szerinti állami támogatás fogalmáról szóló közleményének értelmében egy támogatási intézkedés abban az esetben nem érinti a tagállamok közötti kereskedelmet, amennyiben az kizárólag helyi jelentőséggel, hatókörrel bír. A közlemény 196. pontja értelmében egy intézkedés abban az esetben minősülhet helyi jelentőségűnek, ha

1. a kedvezményezett az adott tagállamon belüli korlátozott területen kínál árukat vagy szolgáltatásokat,
2. valószínűtlen, hogy e tevékenység más tagállamokból vonzana vásárlókat és
3. nem feltételezhető, hogy az intézkedésnek marginálisnál nagyobb hatása lenne a határon átnyúló beruházásokra és letelepedésekre.

Az ilyen jellegű intézkedések nem minősülnek uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatásnak, ezekben az esetekben tehát az állami támogatási szabályokat nem kell alkalmazni.

Amennyiben a támogatható tevékenységek finanszírozása az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése szerinti **állami támogatásnak minősül**, a felhívás keretében támogatható – lenti táblázatban szereplő – tevékenységek Korm. rendelet alapján közösségi versenyjogi szempontból az alábbi jogcímenek, a következő támogatási kategóriákra vonatkozó előírások alapján valósíthatók meg:

Támogatható tevékenység	Támogatás jogcíme	Támogatási kategória
A 2.1.1. 1.-2.1.1. 6., 2.1.1. 8 és a 2.1.2.1 tevékenységek, valamint a 2.1.2.2. 1.–2.1.2.2. 6. tevékenységek, melyeket a 2.3. pont 3. n) szerinti funkcionak helyt adó többségi önkormányzati tulajdonú gazdasági társasági tulajdonban lévő olyan épületen hajtanak végre, melyben gazdasági tevékenységként közszolgáltatási	258/2021. (V. 20.) Korm. rendelet 4.§ 21.	Közszolgáltatásért járó ellentételezés

szerződés alapján végzett tevékenységet folytatnak.		
A 2.1.1. 1.-2.1.1. 6., a 2.1.1. 8 és a 2.1.2.1 tevékenységek, valamint a 2.1.2.2.1.–2.1.2.2.6. tevékenységek, melyeket a 2.3. pont 3. c) szerinti kategórián belül filmszínházban hajtanak végre.	258/2021. (V. 20.) Korm. rendelet 4. § 18. pontja	Kultúrát és a kulturális örökség megőrzését előmozdító támogatás.
A 2.1.1. 1.-2.1.1. 6., a 2.1.1. 8 és a 2.1.2.1 tevékenységek, valamint a 2.1.2.2.1.–2.1.2.2.6. tevékenységek, melyeket a 2.3. pont 3. o) szerinti gyógyfürdőben hajtanak végre	258/2021. (V. 20.) Korm. rendelet 4. § 20. pontja	Helyi infrastruktúra fejlesztéséhez nyújtott beruházási támogatás
A támogatási kérelem benyújtása előtt a projekt előkészítésével kapcsolatban felmerült költségek (amennyiben állami támogatásnak minősülő támogatható tevékenységhez kapcsolódik)	258/2021. (V. 20.) Korm. rendelet 4.§ 21., 23.	Amennyiben a Kedvezményezett a kérelem benyújtása előtt megkötött közszolgáltatási szerződéssel rendelkezik, akkor közszolgáltatásért járó ellentételezés, ellenkező esetben csekély összegű támogatás

2.3. Milyen műszaki, szakmai elvárásoknak feleljen meg a projekt?

Felhívjuk a tisztelt támogatást igénylők figyelmét, hogy a támogatási kérelem benyújtásával egyidejűleg vállalják a Felhívás 2.3 pontjában előírt feltételek teljesítését. A feltételek nem teljesítése, illetve be nem tartása a támogatási kérelem elutasítását, későbbiekben a szerződésszegés jogkövetkezményeit vonja maga után.

Ha a projekt műszaki, szakmai tartalma csökken, ezzel arányosan csökken a támogatási összeg is. (Részletesen lásd: Korm. rendelet 156.§, 157. §)

A projekt műszaki, szakmai tartalmának meghatározásához az alábbi elvárások figyelembe vétele szükséges.

- 1) **Önálló energetikai rendszerrel rendelkező épület, vagy épületegyüttes épületenergetikai korszerűsítése támogatott, illetve lehetőség van „összetett beruházás” megvalósítására is (lásd fogalomjegyzék: Projekt, Épületegyüttes, Összetett beruházás).** Emellett olyan, meglévő épületeket és csatlakozó infrastruktúrájukat célozza a Felhívás, amelyek a nagyközönség számára látogathatóak, ezzel is elősegítve a szemléletformálást, a műszaki információk, tapasztalatok terjesztését, mely szintén a program céljaként szerepel.
- 2) **Energetikai központú felméréseken és számításokon alapuló projektek kidolgozása támogatott.** A cél olyan, energetikai felülvizsgálatokra alapozott és energetikai szakemberek dokumentált javaslataira épülő korszerűsítések kivitelezése, ahol a döntéshozók a

szakemberek által adott javaslatok, a helyi adottságok, a célszerűség és a költséghatékonyság alapján választják ki a felhasználandó technológiákat.

- 3) Jelen felhívás keretében kizárólag az alábbi intézményeknek/funkcióknak helyt adó épületek és kapcsolódó infrastruktúrájuk energiahatékonysági fejlesztése és/vagy megújuló energiafelhasználásának növelése támogatható. Amennyiben a jelenlegi funkció nem támogatható, de támogatható funkcióra való átállás tervezett, úgy a támogatási kérelem benyújtása során a támogatást igénylőnek nyilatkozni szükséges, hogy a tervezett funkcióváltást legkésőbb a projekt fizikai befejezéséig elvégzi. A tervezett funkcióváltást legkésőbb a támogatási szerződés megkötéséig igazolni szükséges. A kérelemben releváns funkcióknak való megfelelést nyilatkozattal, illetve szükség szerint alátámasztó dokumentumokkal igazolni szükséges.
- a) Alap- és középfokú, oktatási intézmények és kapcsolódó épületeik: iskolaépület, kollégium, tornaterem, tanműhely;
  - b) Kulturális és művészeti oktatást végző intézmények;
  - c) Művelődési házak, színházak, egyéb, rendszeresen használt közösségi terek;
  - d) Kulturális-, tudományos kiállítótermek, múzeumok, könyvtár, levéltár;
  - e) Klubok, foglalkoztatók;
  - f) Közigazgatási funkciót ellátó hivatali intézmények;
  - g) Idősek otthona, pszichiátriai betegek otthona, szenvedélybetegek otthona, fogyatékos személyek otthona, valamint hajléktalanok otthona;
  - h) Közcélú, nem professzionális sporthoz kötődő sportlétesítmények, fedett uszodák, közcélú szabadidős létesítmények;
  - i) TOP_Plusz-3.3.2-21 felhívásban támogatható funkciók (házi orvosi és házi gyermekorvosi ellátás; fogorvosi alapellátás; alapellátáshoz kapcsolódó házi orvosi, házi gyermekorvosi és fogorvosi ügyeleti ellátás; védőnői ellátás; iskolaegészségügyi ellátás; járóbeteg-szakellátások, mentőállomás);
  - j) TOP_Plusz-3.3.2-21 felhívásban támogatható funkciók (étkeztetés; közösségi ellátások; házi segítségnyújtás támogató szolgáltatás; utcai szociális munka; nappali ellátás, család- és gyermekjóléti szolgálat/központ; gyermekek/családok átmeneti otthona);
  - k) TOP_Plusz-3.3.1-21 felhívásban támogatható funkciók: bölcsőde, mini bölcsőde, családi bölcsőde, óvoda, óvoda-bölcsőde, mint többcélú intézmény.
  - l) Szociális ellátórendszer keretében finanszírozott támogatott lakhatás, mint szakosított ellátási forma céljára szolgáló lakás, épület továbbá a családok átmeneti otthona és albérlők háza, szolgálati lakás.
  - m) 100% önkormányzati tulajdonban lévő olyan épület, ami az önkormányzat igazgatási, illetve kötelezően ellátandó feladatainak helyszínéül szolgál, vagy amelyben uniós versenyjogi értelemben vett egyéb gazdasági tevékenységet nem folytatnak.
  - n) Többségi önkormányzati vagy többségi önkormányzati tulajdonú gazdasági társasági tulajdonban lévő olyan épületet, melyben gazdasági tevékenységként közszolgáltatási szerződés alapján végzett tevékenységet folytatnak. A felhívás 9.2. pontjában leírtak alapján támogatás kizárólag a támogatható tevékenység tekintetében megbízási aktussal rendelkező kedvezményezett részére nyújtható.
  - o) Önkormányzati vagy többségi önkormányzati tulajdonban, illetve többségi önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság tulajdonában álló helyi, térségi jelentőségű gyógyfürdő.

Abban az esetben, ha a TOP_Plusz-3.3.2-21 vagy a TOP_Plusz-3.3.1-21 felhívások tekintetében **egy önálló energetikai rendszerrel rendelkező különálló épületben** - ami többségi önkormányzati és/vagy többségi önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság

tulajdonában áll - csak és kizárólag az adott felhíváson belül felsorolt funkciók kerülnek ellátásra, akkor ezen épület esetén az épületenergetikai korszerűsítésére vonatkozó tevékenységek (energiahatékonysági fejlesztések, megújuló energia felhasználás) a támogatást kérelmező döntése alapján:

1. **A releváns TOP_Plusz-3.3.2-21 vagy TOP_Plusz-3.3.1-21 felhívás keretén belül kerülhetnek támogatásra.** Ez esetben a támogatást igénylőnek a releváns felhívásra vonatkozó támogatási kérelem benyújtása során nyilatkoznia kell, hogy a beruházás révén megvalósítani kívánt épületenergetikai korszerűsítés (energiahatékonysági fejlesztés, megújuló energia felhasználás) vonatkozásában nem vesz igénybe a 2021-2027 tervezési időszak TOP Plusz-2.1.1 felhívásából támogatást, továbbá nyilatkozik, hogy ezen épületenergetikai korszerűsítést és azok költségeit, számláit elkülönítetten tartja nyilván,

vagy

2. **A tárgyi TOP Plusz-2.1.1 felhívás keretén belül kerülhetnek támogatásra.** Ez esetben a támogatást igénylőnek a támogatási kérelem benyújtása során nyilatkoznia kell, hogy a beruházás révén megvalósítani kívánt épületenergetikai korszerűsítés (energiahatékonysági fejlesztés, megújuló energia felhasználás kiterjesztése) vonatkozásában nem igényel, illetve vesz igénybe a 2021-2027 tervezési időszak releváns TOP_Plusz-3.3.2-21 vagy TOP_Plusz-3.3.1-21 felhívásaiból támogatást.

A fentiekén túl, a projektbe bevonni tervezett épületeknek meg kell felelnie a felhívás 6.4. pontjában részletezett tulajdonviszony követelményeknek.

Olyan, központi költségvetési szerv, vagy egyház általi fenntartásba, működtetésbe, vagyonkezelésbe átvett intézmény esetében, mely többségi önkormányzati tulajdonú, vagy többségi önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság által tulajdonolt épület **egy részében helyezkedik el és támogatható funkciót lát el**, továbbá központi költségvetési szerv általi fenntartásba, működtetésbe, vagyonkezelésbe átvett köznevelési intézménynek helyt adó önálló épület (pl. Tankerületi Központ fenntartásában lévő iskola) esetén támogatási kérelmet csak az önkormányzat nyújthat be.

Ilyen esetekben szükség van az adott a fenntartó/üzemeltető/vagyonkezelő támogató nyilatkozatára, melyben:

- a. Nyilatkozik, hogy a munkálatok céljával egyetért;
- b. Nyilatkozik, hogy a munkálatokkal járó zavarást tűri;
- c. Nyilatkozik, hogy a fenntartási időszak alatt, amennyiben a fenntartói /üzemeltetői/vagyonkezelői jogviszony fennáll, az érintett ingatlan funkcióját fenntartja;
- d. Nyilatkozik, hogy legalább a fenntartási időszak alatt, az önkormányzat kérésére, az épület energetikai teljesítményével kapcsolatosan rendelkezésére álló adatokat az önkormányzat rendelkezésére bocsátja.

Az önkormányzat továbbá nyilatkozik, amennyiben a fenntartási időszak alatt a fenntartói /üzemeltetői/vagyonkezelői jog visszaszáll az önkormányzatra, a támogatási kérelem elbírálásakor figyelembe vett és támogatott eredeti funkciót a fenntartási időszak végéig megtartja vagy az elbírálás időpontjában azonos feltételekkel támogatható olyan egyéb funkció ellátását biztosítja az adott épületben, melynek hatására ezen funkcióknak helyt adó épület/épületrész fosszilis energiaszükséglete nem növekszik és releváns esetben a megújuló energiafelhasználása nem csökken.

Amennyiben a teljes többségi önkormányzati tulajdonú, vagy többségi önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság által tulajdonolt épület került központi költségvetési szerv vagy egyház általi fenntartásba, működtetésbe vagy vagyonkezelésbe, úgy az épület energetikai korszerűsítése

a KEHOP Plusz program keretében nyújtott támogatásból finanszírozható (kivételek a Tankerületi Központ [KLIK] fenntartásában lévő iskola).

- 4) Amennyiben olyan funkció is működik az épületben, amely a felhívás keretében nem támogatható, a közös használatú vagy nem támogatható tevékenységeknek helyt adó helyiségek, épületrészek költségeinek arányosítására figyelemmel kell lenni.

Amennyiben a beruházással érintett ingatlan jelen felhívás keretében támogatható funkciókon túl egyéb funkciónak is helyt ad, az alábbi módon szükséges az építési és kapcsolódó projekt előkészítési és szolgáltatási költségeket arányosítani:

A közös használatú, mindkét funkcióhoz kapcsolódó ingatlanrészekre (pl. külső homlokzat, tető, külső tér, fűtésrendszer) jutó kivitelezési költségek elszámolhatóak a felhívás szerint támogatott szolgáltatás-/ellátásnyújtás helyiségének/helyiségeinek alapterülete alapján, azaz az elszámolható, támogatható épületrész, és a nem elszámolható épületrész nettó alapterületének (m²) arányában.

Közös használatú helyiségre, épületrészre jutó elszámolható költség számítása a közös helyiségek figyelembe vétele nélkül:

$$\frac{\text{támogatható tevékenységhez kapcsolódó helyiség [m}^2\text{]}}{\text{támogatható+nem támogatható tevékenységhez kapcsolódó helyiség [m}^2\text{]}}$$

Az alapterület alapú arányosítás nem vonatkozik a fejleszteni kívánt tevékenység végzéséhez szükséges, jogszabály vagy hatóság által előírt, adott tevékenységhez kötelezően kapcsolódó fejlesztésekre.

Az arányosítás minden olyan építéshez kapcsolódó költség tekintetében kötelezően alkalmazandó, amely a támogatható és a nem támogatható funkcióhoz is kapcsolható, beleértve a projekt előkészítés (pl. tervezési díjak), és a szakmai megvalósításhoz kapcsolódó szolgáltatások (pl. műszaki ellenőrzés) költségeit is. Ezen költségek a felhívás keretében a fenti százalékos aránynak megfelelően számolhatók el.

- 5) A projektek által érintett épületek tekintetében a projekt megkezdése előtt el kell készíteni az épületek energetikai jellemzőinek tanúsításáról szóló 176/2008 (VI.30.) Kormányrendelet szerinti hiteles energetikai tanúsítványt (HET) - kivételt képeznek a 2.1.1. 4., 2.1.1. 7. és 2.1.1. 8. tevékenységek -, amennyiben az még nem áll rendelkezésre, és emellett legalább a tanúsító mint műszaki szakértő által javasolt intézkedések megvalósítását tervbe kell venni. Továbbá a projekt által érintett épületek esetében - a 2.1.1. 4., 2.1.1. 7. és 2.1.1. 8. tevékenységek kivételével - be kell nyújtani az energiahatékonysági fejlesztések hatására bekövetkező (*köztes*) állapotot valamint a beruházás megvalósítását követő (*tervezett*) állapotot rögzítő, tanúsító program használatával készített a 7/2006. (V.24.) TNM rendelet szerinti olyan számítást, mely a CO₂ kibocsátási értékeket is tartalmazza.

Amennyiben megújuló energia felhasználás növekedést eredményező tevékenység (pl. napelem telepítés) is tervezett az adott épületnél, úgy ezen fejlesztés hatását a *tervezett* állapot számításában szükséges kimutatni. Amennyiben csak energiahatékonysági fejlesztések történnek az adott épületnél, úgy az energetikai melléklet „01 energetikai adatok” munkalapján a *köztes* állapot számítási eredményeit kell a tervezett állapotnál feltüntetni. Amennyiben csak megújuló energia felhasználás növekedést eredményező fejlesztések történnek az adott épületnél (pl. napelem), úgy az energetikai melléklet „01 energetikai adatok” munkalapján a meglévő állapot számítási eredményeit szükséges a *köztes* állapotnál is feltüntetni!

Csak napelemes fejlesztéssel érintett épület esetén a *meglévő* és a *köztes* állapotnál az épület jelenlegi villamos energia fogyasztását, a tervezet állapotnál pedig a napelem által termelt villamos energiamentiseggel csökkentett értéket kell feltüntetni. ezen esetben továbbá az „Általános adatok” munkalap részt sem kell kitölteni.

- 6) **„Összetett” projektek** esetében, a beruházást meg kell, hogy előzze egy, a projekt teljes műszaki kiterjedésében a kiindulási állapotot lefedő, meghatározott szakember által elvégzett **épületenergetikai átvilágítás**.

Az átvilágításnak különösen a komplex, több tevékenységet együtt alkalmazó és több épületet érintő felújítási lehetőségeket kell vizsgálnia, és aminek eredményét és megállapításait a Projekt Tervben (PT) kötelező figyelembe venni, felhasználni.

Az épületenergetikai átvilágítás során, amennyiben még nem létezett, elő kell állítani a 176/2008. (VI. 30.) Kormányrendelet szerinti hiteles energetikai tanúsítványt is.

Összetett projekt esetén az épületenergetikai átvilágítás elkészítésétől abban az esetben lehet eltekinteni, amennyiben a támogatási kérelem mellékletét képező Projekt Terv releváns pontjában (A/2.5.1 pont) a változatelemzés során minden reális és költséghatékony projektlem/tevékenység változatot számításba vesznek, és mindezek alapján döntenek a projektben tervezendő tevékenységekről.

Az épületenergetikai átvilágítás igénybe vehető nem összetett projekt esetében is. Amennyiben a projekt csak a 2.1.1. 4., 2.1.1. 7. és 2.1.1. 8. tevékenységre irányul, úgy jelen pont előírásai nem relevánsak.

- 7) Az épületenergetikai átvilágítás, amennyiben az releváns, az építésügyi és az építésüggyel összefüggő szakmagyakorlási tevékenységekről szóló 266/2013. (VII. 11.) Korm. rendelet, vagy jogutódjai 1. melléklete szerinti műszaki szakértőnek (SzÉS6, épületenergetikai szakértő), vagy jogutódjai szerinti, illetve az EU más tagállamaiban jogosítványt szerzett, Magyarországon nyilvántartásba vett, az említett rendelet vonatkozó követelményeinek megfelelő, külföldi szakértői jogosultsággal rendelkező szakértőnek, vagy az energiahatékonyságról szóló törvény végrehajtásáról szóló 122/2015. (V.26.) Kormányrendelet 13-14. pontjában leírtak szerinti energetikai auditornak kell végeznie.
- 8) Amennyiben az épületenergetikai átvilágítás világítástechnikai fejlesztéseket is vizsgál, az átvilágítást végzőnek a 266/2013. (VII. 11.) Korm. rendelet, vagy jogutódjai 1. melléklete szerinti SzÉS7-V (kül- és beltéri világítás szakértő) vagy M-B-28, Világítástechnika, vagy jogutódjai szerinti jogosultsággal bíró szakértőt, vagy az EU más tagállamaiban jogosítványt szerzett, Magyarországon nyilvántartásba vett, az említett rendelet vonatkozó követelményeinek megfelelő, külföldi szakértői jogosultsággal rendelkező szakértőt is be kell vonnia vagy az energiahatékonyságról szóló törvény végrehajtásáról szóló 122/2015. (V.26.) Kormányrendelet 13-14. pontjaiban leírtak szerinti energetikai auditornak kell végeznie.

Műemléki vagy a helyi védettséget megalapozó értékek megőrzése:

- 9) Műemléki vagy helyi védelem alatt álló épület érintettsége esetében a 266/2013. (VII. 11.) Korm. rendelet 1. sz. melléklete, vagy jogutódjai szerinti SzÉS5 (építésügyi műszaki szakértői szakterület, műemléki részsakterület), vagy jogutódjai szerinti jogosultsággal bíró szakértőt, vagy az EU más tagállamaiban jogosítványt szerzett, Magyarországon nyilvántartásba vett, az említett rendelet vonatkozó követelményeinek megfelelő, külföldi szakértői jogosultsággal rendelkező szakértőt is be kell vonnia a projektbe. Amennyiben egy összetett projekt részeként (az egyik épület műemlék, vagy helyi védelem alatt lévő épület) jelenik meg a műemléki vagy helyi védelmi érintettség, úgy az épületenergetikai átvilágításba is be kell vonni a műemlékvédelmi szakértőt.
- 10) Műemléki védelem alatt álló épület esetén az előkészületek során a támogatást igénylőnek a támogatási kérelem benyújtásáig a védett műemléki értékek leltárszerű felsorolásáról, az építéstörténeti tudományos dokumentáció megelőző elkészítéséről gondoskodnia szükséges. Műemlék védelem alá eső épület felújítási támogatásának feltétele műemlékvédelmi szakértői nyilatkozat, amely megjelöli azokat a védendő épületelemeket, melyeknél a TNM rendelet 1. §

(2) bekezdése szerinti energiahatékonyságra vonatkozó minimumkövetelmények betartása a műemléki érték megváltoztatását eredményezné, azaz, melyeknél nem lehetséges alkalmazni a védendő értéket károsító technológiákat. Továbbá ezen nyilatkozat/bizonyítvány alapján igazolható, hogy az adott épület teljes határoló felületének hány százalékát érintheti a felújítás: 25% alatti vagy afeletti, ún. „jelentős felújítás” végezhető el az adott műemlék épületnél.

- 11) Helyi védelem alá eső épület esetében elegendő a műemlékvédelmi szakértő nyilatkozata, mely tartalmazza a védendő épületelemeket – ahol nem lehet alkalmazni a védendő értéket károsító technológiákat, mert ezen épületelemeknél a TNM rendelet 1. § (2) bekezdése szerinti energiahatékonyságra vonatkozó minimumkövetelmények betartása a helyi védelmi érték megváltoztatását eredményezné – és ezen épületelemeken alkalmazható műszaki megoldásokat. Tovább ezen nyilatkozat alapján igazolható, hogy az adott épület teljes határoló felületének hány százalékát érintheti a felújítás: 25% alatti vagy afeletti, ún. „jelentős felújítás” végezhető el az adott, helyi védelem alatt álló épületnél.
- 12) Műemléki védelem vagy helyi védelem alatt álló épület esetén kizárólag az esetben alkalmazható az 450.000 Ft/kW fajlagos beruházási költségkorlát, amennyiben az alkalmazható műszaki megoldás a napelemek telepítésére vonatkozó fajlagos beruházási költségelemet érint és a szükséges, de az általánostól eltérő megoldások szükségességét a szakértő önállóan, jóváhagyólag indokolja.
- 13) A támogatást igénylőnek a műemléki vagy a helyi védettséget megalapozó értékek szakmai útmutatás alapján történő megőrzéséről gondoskodnia szükséges.

Horizontális követelmények:

- 14) **Azbesztmentesítés:** Amennyiben a beruházással érintett épület/épületrész szórt azbesztet tartalmaz, úgy a támogatást igénylő számára kötelező a szórt azbeszt mentesítés elvégzése, amelynek költsége elszámolható a projektben. Kötelező továbbá projektarányos módon minden egyéb azbeszttartalmú szerkezet mentesítése. A projekttel nem érintett épületszerkezetek egyéb azbeszttartalmú anyagainak mentesítése nem kötelező elvárás, azonban javasolt és elszámolható a felhívás keretében.

Tájékoztatással kapcsolatos követelmények

- 15) **Nyilvánosság biztosítása:** A kedvezményezett a projekt megvalósítása során köteles a hatályos jogszabályokban meghatározott tájékoztatási és nyilvánossági kötelezettségeknek eleget tenni, a projektről és a támogatásról az ott meghatározott módon és tartalommal információt nyújtani. A tájékoztatásra és nyilvánosságra vonatkozó követelményeket a www.szechenyi2020.hu honlapról letölthető „Kedvezményezettek tájékoztatási kötelezettségei Plusz” c. útmutató és az Arculati Kézikönyv Plusz” tartalmazza.

A kommunikációs tevékenységek megkezdése előtt javasoljuk, egyeztetés céljából vegye fel a kapcsolatot a közreműködő szervezet kommunikációs munkatársával.

Beruházás megvalósítására vonatkozó általános követelmények:

- 16) A támogatást igénylőnek a fejlesztési elképzelés kidolgozása során kötelező a felhívás 8. fejezetében hivatkozott és mellékletként csatolt módszertani útmutató előírásainak megfelelő Projekt Tervet készíteni. A Projekt Tervet és annak a „Kötelezően csatolandó” mellékleteit (I.-V.) a támogatási kérelem benyújtásakor szükséges benyújtani. A „Csatolandó, amennyiben rendelkezésre áll” típusú mellékleteket (VI. - XIII.) legkésőbb az első mérőföldkőig szükséges benyújtani.
- 17) A projekt megvalósítása során kötelező szakirányú műszaki ellenőr alkalmazása.
- 18) Kizárólag olyan projektek támogathatóak, amelyek abszolút értékben csökkentik az országos üvegházhatású gáz kibocsátást.

- 19) Kizárólag olyan projektek támogathatóak, amelyekben szereplő épületekre a 176/2008. (VI. 30.) Kormányrendelet az épületek energetikai jellemzőinek tanúsításáról 1. § (1) - (3) bekezdései alapján alkalmazható, és az összes hasznos alapterület meghaladja az 50 nm-t.
- 20) A projektek által érintett épületek a 176/2008. (VI. 30.) Kormányrendelet az épületek energetikai jellemzőinek tanúsításáról szerinti hiteles energetikai tanúsítványát el kell készíteni a projekt kivitelezési munkálatainak befejezése után is. Kivételt jelentenek a felhívás 2.1.1. 4., 2.1.1. 7. és 2.1.1. 8. pontokban felsorolt tevékenységek.

Intelligens rendszerek kiépítésére vonatkozó követelmények:

- 21) Minden energiatermelő beruházás során kötelező beépíteni a különböző eredetű megtermelt energia mérését lehetővé tevő eszközöket.
- 22) Kötelező megvizsgálni az automatikus központi- (hőforrás-oldali) és helyi (hőleadó-oldali) szabályozások létesítésének a lehetőségét, melynek kiépítése támogatható.
- 23) Amennyiben az épület használatának jellege lehetővé teszi, a fenti szabályozási rendszernek heti időprogramok beállítására kell alkalmasnak lennie.

Szemléletformálás, tájékoztatási, képzési anyag kidolgozása, képzés tartása:

- 24) Az energetikai beruházással érintett épületek állandó használóit oktatásban kell részesíteni az alkalmazott megoldásokról, a helyes üzemeltetés szabályairól, valamint a beruházás környezeti hozadékairól, melyet az épületüzemeltetésben vagy épületenergetikában illetve energiamenedzsmentben jártas szakértő végezhet. Szemléletformálási tevékenység kizárólag a projektben tervezett tevékenységek témaköreihez kapcsolódhat.
- 25) A képzési anyagot, későbbi, önálló tanulásra alkalmas formában legalább az adott intézményen belül elérhetővé kell tenni.
- 26) A képzésekről – előadó neve, végzettsége, idő, hely, résztvevők száma, képzési anyag – beszámolót kell készíteni, és benyújtani, melynek tartalmaznia kell az alkalmanként készített legalább 5-5 db releváns fényképet.

A projekt műszaki-szakmai tartalmának meghatározásához az alábbi elvárások figyelembe vétele is szükséges:

- 27) Amennyiben a projekt keretében beépített eszközökre, vagy azokat tartalmazó, összetett rendszerekre a Bizottság 811/2013/EU és 812/2013/EU rendelete vonatkoztatható, akkor a beruházás tervezésekor érvényes besorolás szerinti legalább „A” kategóriájú berendezés alkalmazandó mind fűtési- mind használati melegvíz hőtermelésre.
- 28) Amennyiben a projekt keretében beépített eszközökre a Bizottság 874/2012/EU rendelete vonatkoztatható, akkor legalább a beruházás tervezésekor érvényes besorolás szerinti „A” kategóriájú (illetve ilyen lámpákat fogadni képes) világítástechnikai berendezés alkalmazandó.

Utólagos épület hőszigetelés alkalmazása esetén:

- 29) Támogatási feltétel a TNM rendelet szerinti „jelentős felújítás” definíciójában szereplő felújítási arány meghaladása. Kivételt képeznek a műemlék vagy helyi védelem alatt álló épületek a hozzájuk kapcsolódó 2.3. pont 10) és 11) szabályozásával.

Abban az esetben, ha egy adott épület a teljes határoló felületének több mint 75%-ban a támogatási igény benyújtását megelőzően már felújításra került úgy, hogy az akkor felújított épületrész megfelelt a felújítás engedélyezésének időpontjában hatályos TNM rendeletben szabályozott épületszerkezeti értékeknek, akkor az adott épület fennmaradó részének felújítása a TNM rendelet 6. § (5) és (6) bekezdésekben megfogalmazott szabályozás szerint támogatható.

Nyílászáró csere vagy korszerűsítés esetén:

- 30) Nyílászáró csere vagy korszerűsítés csak akkor alkalmazható, amennyiben a korszerűsíteni kívánt nyílászáró nem felel meg a TNM rendelet támogatási kérelem benyújtása időpontjában hatályos szabályozása és a Felhívás vonatkozó követelményeinek.

A megújuló energiaforrást alkalmazni kívánó épületekre vonatkozó követelmény:

- 31) A megújuló energiaforrást alkalmazni kívánó épületnek legalább a felhívás megjelenésekor hatályos, az épületek energetikai jellemzőinek tanúsításáról szóló 176/2008. (VI. 30.) Kormányrendelet szerinti „DD – korszerűt megközelítő” kategóriába kell esnie, kivéve a felhívás 2.1.1. 4. pontban lévő tevékenység alkalmazásának esetét. Ellenkező esetben támogatási kérelmet csak a 2.1.1. 1. pont tevékenységével kombináltan nyújtható be.

Az épületek nyári hővédelmének javítása, árnyékoló- vagy árnyékvető szerkezetek beépítése:

- 32) A 7/2006. TNM rendelet V. Gépészeti rendszerekre vonatkozó követelmények / 7. Hűtési rendszerre vonatkozó előírások szerint telepíthetők.

Fosszilis energiahordozó vagy biomassza alapú hőtermelő berendezések és kapcsolódó hőleadó rendszerek korszerűsítése:

- 33) A levegőminőség védelme érdekében, amennyiben az vonatkoztatható rá, a beruházásnak teljesítenie kell a szilárd tüzelőanyagokkal üzemelő, kézi és automatikus betáplálású, legfeljebb 300 kW leadott névleges hőteljesítményű fűtőkazánokra kialakított MSZ EN 303-5:2000 szabvány szerinti tüzeléstechnikai követelményeit (250 mg/m³).

- 34) A 140 kW_{th} és az ennél nagyobb, de 50 MW_{th}-nál kisebb névleges bemenő hőteljesítményű tüzelőberendezések légszennyező anyagainak technológiai kibocsátási határértékeiről szóló jogszabály (4/2011. (I. 14.) VM rendelet a levegőterheltségi szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről) tartalmazza a biomassza tüzelésű berendezések technológiai kibocsátási határértékeit (szilárd anyag tekintetében 150 mg/m³), a követelményeknek meg kell felelnie a támogatásban részesülő tüzelőberendezéseknek.

- 35) Az összes éves (a projektben és a hőtermelő kiválasztásában releváns és azok közül is a mérvadó fűtés, HMV, egyéb) hőenergia igény 25%-nál nagyobb mértéket meghaladóan tervezett, beépített teljesítményű hőtermelő beruházási többletköltsége el nem számolható költségnek minősül. 30 kW hőenergia igény alatt a túlméretezési szabályt nem kell alkalmazni. A beépített hőtermelő teljesítményének kiválasztásánál fő szempont, hogy a méretezési hőenergia igényhez (Q - kW)) közel eső, a kereskedelmi kínálatban a hőteljesítmény sorozatban közvetlenül felette vagy alatta álló hőtermelő választandó. A Projekt Terv B/2 3.3/ d. pontjában kifejtetni szükséges a hőtermelők kiválasztásának vonatkozó megfelelést, beleértve a méretezési hőteljesítmény igény és a piaci kínálat viszonyát. Az ennél magasabb méret választása esetén a nem elszámolható költségrész megállapítása kötelezően alkalmazandó az alábbiak szerint.

Nem elszámolható költségrész számítása: $\{(P - Q) / Q\} - 0,25$ x a kazán beszerzési költsége, ahol az energetikai melléklet „Hőtermelők” munkalapjával összhangban P a beépített hőtermelő teljesítménye (kW), Q az épület összes, a beépített hőtermelőre vonatkozó releváns legmagasabb hőenergia igénye (kW).

A nem elszámolható költségrészt a támogatást igénylő nem elszámolható hozzájárulásaként szükséges a projektben feltüntetni. Amennyiben a hőtermelő kombinált üzemű (fűtés és HMV, pl. kombi cirkó kazán), úgy - amennyiben az magasabb érték - a *használati melegvíz előállításakor elvárt névleges teljesítmény mértékadó* a megfelelő melegvíz komfort elérése érdekében, melyet a hőtermelő teljesítmény meghatározása során figyelembe lehet venni. A

HMV előállításához szükséges elvárt névleges teljesítmény meghatározása a tervező feladata, a Projekt Tervben a számítások bemutatása kötelező.

Központi szellőző- és légkondicionáló rendszerek korszerűsítése:

- 36) A tevékenység keretében a szellőző és légkondicionáló rendszerek korszerűsítése csak akkor támogatott, ha az épület jellemző használati viszonyait alapul véve a tevékenység szakértő (SzÉS6, épületenergetikai szakértő) által kimutatott ÜHG-kibocsátás csökkentést eredményez.

Maximum HMKE méretű fotovillamos rendszerek telepítése:

- 37) A termelőnek és a fogyasztónak a fogyasztó valamely meglévő csatlakozási pontján kell a közműszolgáltató hálózatára csatlakozniuk, továbbá az igénybejelentésre adott áramszolgáltatói tájékoztatót/nyilatkozatot a Projekt Terv mellékleteként szükséges csatolni. A felhívás 2.1.1. 4. pont szerinti tevékenység esetén a záró csomag elfogadásának feltétele a hálózati engedéllyessel kötött hálózathasználati és villamosenergia-vásárlási szerződés megléte. Amennyiben a támogatást igénylő többségi önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság, a felhívás 2.1.1. 4. pont szerinti tevékenység esetében kizárólag abban az esetben vehető igénybe támogatás, ha a kedvezményezett által a záró csomag benyújtásáig bemutatásra kerülő hálózathasználati és villamosenergia-vásárlási szerződés olyan elszámolást tartalmaz, amelyben az alkalmazott elszámolási időszakról függetlenül szaldó nem képezhető és a hálózatba betáplált és vételezett villamos energia mennyisége külön-külön kerül megállapításra. Ellenkező esetben a jelen tevékenységre jutó költségek tekintetében támogatás nem elszámolható.
- 38) A több épületet tartalmazó, közös hőenergetikai rendszeren lévő, de villamos energia ellátás szempontjából egynél több egységre bontott épületegyüttes esetén, napenergia villamos energia célú felhasználására irányuló tevékenység felvétele esetén annyi HMKE létesítés megengedett, ahány különálló villamos energetikai rendszerrel rendelkezik az épületegyüttes.
- 39) A Támogatást igénylőnek nyilatkoznia kell, hogy a megvalósítani kívánt beruházás tekintetében nem vesz igénybe a 2021-2027-as tervezési időszak más operatív programjából, illetve felhívásaiból támogatást.

Hőszivattyú rendszerek telepítése és kapcsolódó hőleadó rendszerek korszerűsítése:

- 40) 100 kW fűtőteliességig a berendezésnek meg kell felelnie a 2007/742/EK direktívának. Továbbá amennyiben az adott hőszivattyú által hasznosított légtermikus, geotermikus vagy hidrotermikus energia az Európai Parlament és a Tanács 2009/28/EK irányelve 7. sz. melléklete szerint megújuló energiaforrásból előállított energiának (ERES) minősül, azt az alábbi képlet segítségével kell kiszámítani:

$ERES = Q_{hasznos} \times (1 - 1/SPF)$, ahol az SPF tényező minimum értékei:

Szekunder oldali hőleadók (radiátor, konvektor, fan-coil és felületfűtés: mennyezet-, fal- és padlófűtés)	Hőszivattyú			
	Meghajtás	Energiaforrás és hőelosztó közeg		
		Levegő-víz	Földhő-víz	Víz-víz
Méretezett max. előremenő fűtési vízhőmérséklet: 55 °C vagy 55 °C felett	Villamos meghajtású rendszer	3,1	3,5	3,5
Méretezett max. előremenő fűtési vízhőmérséklet: 55 °C alatt		3,3	3,8	3,8

Méretezett max. előremenő fűtési vízhőmérséklet: 55 °C vagy 55 °C felett	Gázüzemű rendszer	1,3	1,6	1,6
Méretezett max. előremenő fűtési vízhőmérséklet: 55 °C alatt		1,5	1,7	1,7

1. Hatásfok követelmények:
  - 1.1. Villamos meghajtású hőszivattyúk esetében MSZ EN 14511 szabványsorozat, MSZ EN 14825 szabvány vagy ezekkel egyenértékű műszaki követelmények, valamint a Határozat előírásai szerint;
  - 1.2. Gázüzemű hőszivattyúk esetében az MSZ EN 12309 szabványsorozat, MSZ EN 14825 szabvány vagy ezekkel egyenértékű műszaki követelmények valamint a Határozat előírása szerint.

2. Berendezésre vonatkozó követelmények:
  - 2.1. Rendelkezik a gyártó által megadott műszaki adatok valódiságáról szóló, független tanúsító intézet által kiállított tanúsítvánnyal;
  - 2.2. Eleget tesz a 2005/32/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a tömszelence nélküli önálló keringető szivattyúkra, illetve termékekbe beépített tömszelence nélküli keringető szivattyúkra vonatkozó környezetbarát tervezési követelmények tekintetében történő végrehajtásáról szóló 2009. július 22-i 641/2009/EK európai bizottsági rendelet szerinti energiahatékonysági követelményeknek;
  - 2.3. Talaj-víz és víz-víz hőszivattyú alkalmazása esetén az éves hőigényeket min. 65%-ban a hőszivattyúnak kell ellátnia, így a csúcskazan a beépített összes méretezési teljesítmény maximum 35%-a lehet. Ezen feltételeknek megfelelően méretezett hőigényt 25%-nál nagyobb mértékben meghaladóan tervezett, beépített teljesítményű hőtermelő beruházási többletköltsége nem elszámolható költségnek minősül (lásd a felhívás 2.3. pont *Fosszilis energiahordozó vagy biomassza alapú hőtermelő berendezések és kapcsolódó hőleadó rendszerek korszerűsítése* követelményét). Ezen nem elszámolható költségként a támogatást igénylő nem elszámolható hozzájárulásaként szükséges a projektben feltüntetni. Meglévő épületeknél a kiépített kazán ettől függetlenül üzemben maradhat, de kazáncsere esetében ezen előírást kötelezően alkalmazni szükséges;
  - 2.4. Levegő-víz hőszivattyú alkalmazása esetén az éves hőigényeket min. 50%-ban a hőszivattyúnak kell ellátnia, így a csúcskazan a beépített összes méretezési teljesítmény maximum 50%-a lehet. Ezen feltételeknek megfelelően méretezett hőigényt 25%-nál nagyobb mértékben meghaladóan tervezett, beépített teljesítményű hőtermelő beruházási többletköltsége nem elszámolható költségnek minősül (lásd a felhívás 2.3 pont *Fosszilis energiahordozó vagy biomassza alapú hőtermelő berendezések és kapcsolódó hőleadó rendszerek korszerűsítése* követelményét). Ezen nem elszámolható költségként a támogatást igénylő nem elszámolható hozzájárulásaként szükséges a projektben feltüntetni. Meglévő épületeknél a kiépített kazán ettől függetlenül üzemben maradhat, de kazáncsere esetében ezen előírást kötelezően alkalmazni szükséges;
  - 2.5. Rendelkezik a gyártó által kiállított, a berendezés teljesítményére vonatkozó nyilatkozattal;
  - 2.6. Rendelkezik telepítési, üzemeltetési és karbantartási útmutatóval.

3. Egyéb követelmények
  - 3.1. Az MSZ EN 14825 szabvány vagy azzal egyenértékű műszaki követelmények szerint elvégzett SPF tényező számítások a hőszivattyús rendszerre vonatkozóan (a fűtési rendszer,

a magyar éghajlati adatsorok és statisztikák, valamint meglévő épületek korszerűsítésének esetében tapasztalati adatok figyelembe vételével);

3.2. Kizárólag víz közvetítő közeggel működő fűtési rendszere való csatlakozás támogatható;

3.3. Kizárólag a külső hőmérsékleten alapuló fűtési előremenő víz hőmérséklet-szabályozással rendelkező fűtési rendszere való csatlakozás támogatható;

3.4. Fűtésen kívüli funkciók ellátására csak olyan hőszivattyú alkalmazása támogatható, amely eredeti, gyári állapotában tartalmazza a szükséges funkciókat és az ezekhez szükséges szabályozásokat.

41) Hőszivattyú alkalmazásakor vizsgálni szükséges a 44/2008 (XII. 31.) KHEM Rendelet szerinti „H” tarifa, vagy, ahol elérhető „GEO-tarifa” alkalmazhatóságát, annak elhagyása külön indokolandó.

Fosszilis- vagy vegyes- (fosszilis és megújuló egyaránt) vagy tisztán megújuló energiaforrásokból táplálkozó helyi közösségi fűtőműre vagy hulladékhőt hasznosító rendszerre való csatlakozás megteremtése:

42) A tevékenység akkor támogatható, ha a megvalósítása kimutathatóan ÜHG csökkenést eredményez.

Adott épülethez kapcsolódó, már meglévő, kül- és beltéri világítási rendszerek korszerűsítése:

43) A beépíteni kívánt fényforrások kiválasztását indokolni szükséges, különösen, ha nem energiatakarékos vagy energiatakarékos, de retrofit megoldást terveznek alkalmazni.

44) Fénycsatornák használatának lehetőségét vizsgálni szükséges a beruházás tervezése folyamán.

45) A világítási rendszert vezérlő irányítási- és szabályozási rendszer komplexitását vagy elhagyását az épület használatán alapulóan szükséges indokolni a tervezés során.

Városok önkormányzati Fenntartható Energia Akciótervének (SEAP) felülvizsgálata illetve átdolgozása Fenntartható Energia és Klíma Akciótervvé (SECAP) vagy Fenntartható Energia és Klíma Akcióterv (SECAP) elkészítése:

46) SEAP felülvizsgálat, átdolgozás és SECAP kidolgozás csak városi szinten támogatható, kisebb területi egységre vonatkozó részstratégia elkészítése nem támogatható.

47) Azon városok esetén, ahol alapdokumentum (SEAP) készült a korábbi tervezési időszak valamely operatív programja vagy nemzetközi programja támogatásával, a dokumentum szerzői, hasznosítási és átdolgozási jogával rendelkező szervezettel való együttműködés kötelező. Az együttműködésre és hasznosítási jogokra vonatkozó megállapodás bemutatása a támogatási kérelemmel együtt szükséges.

48) Amennyiben a város SEAP alapdokumentuma felülvizsgálatához és/vagy átdolgozásához és/vagy SECAP-jának kidolgozásához egyéb támogatást vett igénybe, a kérelem benyújtásakor nyilatkoznia szükséges a kettős finanszírozás kizárásáról.

49) A városi önkormányzat, a felülvizsgált és/vagy átdolgozott SEAP-jának vagy kidolgozott SECAP-jának birtokában egyénileg jelenti be csatlakozási szándékát a Polgármesterek Szövetségéhez.

50) SECAP kidolgozás során figyelemmel kell lenni minden releváns operatív program prioritásaira.

51) A SEAP felülvizsgálat illetve átdolgozás vagy a SECAP elkészítés során kötelező a Polgármesterek Szövetsége honlapján közzétett Nemzeti Koordinátorral (Country Coordinator) való együttműködés.

- 52) A SEAP/SECAP az Európai Unió stratégiai tervezési alapidokumentumai a fenntartható energiagazdálkodás és klímavédelem területén, amelyek elkészítése az energiahatékonyság növelése és a CO₂ kibocsátás csökkentése érdekében javasolt.

Városok energiahatékonyságának növelése érdekében okos hálózat (smart grid) és okos mérés (smart metering) rendszer létrehozása

- 53) A projekt keretén belül okos mérők kerülnek elhelyezésre a városok intézményeiben, amelyek az intézmények energiaellátásával kapcsolatos fogyasztást mérik és továbbítják a menedzsment, monitoring és irányítási központba. A központ rögzíti a beküldött adatokat, és fogyasztási trendeket alakít ki. A fogyasztási trendek alapján beavatkozási pontok jelölhetőek ki annak érdekében, hogy hogyan lehet a fogyasztást csökkenteni az adott intézményben. A központ fő feladata felhívni a figyelmet a beavatkozási pontok mentén a felhasználás csökkentésre és automatikusan vagy személyes beavatkozással a fogyasztás csökkentését elérni. Az okos mérők elhelyezése mellett a projekt része a központ kialakításához és működéséhez szükséges eszközök, hardverek, szoftverek, immateriális javak beszerzése, telepítése

- 54) Az okos hálózati megoldások segítik a különböző energiatermelő egységeket az energiarendszer működésébe integrálni, ugyanakkor könnyebbé teszik a hálózatok összekapcsolódását. Az energetikai rendszerek tervezése összetett feladat, a nagyszámú energiatermelő és fogyasztó, valamint a megújuló energiatermelés egyre jelentősebb hányada miatt, ami állandóan változó energiaáramlást eredményez egy hálózaton belül.

Az energiarendszerek tervezése során az okos hálózati technológia (pl. a valós idejű adatszolgáltatás, a hálózat és az áramtermelő egységek állapot- és az időjárás-előrejelzésének, stb. figyelembe vételével) fontos szerepet játszik a termelés és fogyasztás előre tervezésében, valamint az energiarendszer kiegyensúlyozásának aktív támogatásában. Az okos rendszerek által az elosztó és az átviteli eszközök hatékonyabban kihasználásra kerülnek, így minimálisra csökkenthető az átviteli hálózat bővítésének igénye.

- 55) Nyilatkozat benyújtása szükséges arra vonatkozóan, hogy a város okos hálózat (smart grid) és okos mérés (smart metering) rendszer vagy a rendszer bármely elemének kidolgozásához más támogatásban (költségvetési, uniós, stb.) a kérelem benyújtása előtt nem részesült.

- 56) Városonként egy (1) db projekt javaslat adható be jelen tevékenységre. A rendszer részét képező épületekre vonatkozóan szakértői számítással szükséges alátámasztani a rendszer alkalmazásával elérhető primer energia megtakarítást és az abból adódó ÜHG csökkenést. A megtakarítást az épületek várható primer energia fogyasztás-csökkenésének bemutatásával kell alátámasztani, a megtakarítás mértéke nem lehet magasabb 10%-nál.

Fenntartás, működtetés biztosítása

- 57) A Projekt Terv Útmutató A/3. pontjában szükséges röviden bemutatni, hogy a támogatást igénylő milyen szervezeti és műszaki erőforrásokkal rendelkezik a fejlesztés legalább 5 éves fenntartásának biztosításához.

- 58) Pénzügyi oldalról kérjük a várható fenntartás általános és tartós forrásainak karbantartási, pótlási, javítási költségek és azok tervezett pénzügyi fedezete biztosításának rövid bemutatását, összhangban az Energetikai melléklet „Pénzügyi mutatók” munkalapjával.

Helyi, térségi jelentőségű gyógyfürdő

- 59) Kizárólag önkormányzati vagy többségi önkormányzati tulajdonban, illetve többségi önkormányzati tulajdonú gazdaság társaság tulajdonában álló helyi, térségi jelentőségű gyógyfürdő *épületenergetikai célú* - energiahatékonysági és megújuló energia felhasználás kiterjesztésére vonatkozó - *korszerűsítése* támogatható.

2.4. Horizontális szempontok érvényesítésével kapcsolatos elvárások

1. Általános elvárások:

A táji, természeti, környezeti értékek védelmével, a klímaváltozás elleni küzdelemmel, az esélyegyenlőséggel, valamint a nők és férfiak közötti egyenlőséggel kapcsolatos követelmények, más néven horizontális követelmények érvényesítése az Európai Unió fejlesztéspolitikájának kötelező eleme. A kiemelt célok és követelmények részletes ismertetése megtalálható az „ÁÚF 21-27” 11. fejezetében.

A horizontális cél megvalósítása, valamint a megvalósítás eredményességének nyomon követése érdekében végzett tevékenység következtében felmerült költség elszámolható.

A projekt tervezése és megvalósítása során kérjük, vegye figyelembe, hogy a projektben létrehozott eredményeknek meg kell felelniük az alábbi elvárásoknak is:

- a) Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektre vonatkozó európai uniós és hazai környezetvédelmi és esélyegyenlőségi előírásokat, jogszabályokat, a „jelentős károkozás elkerülését célzó”³ elővigyázatosság elvét betartani, a projekt által érintett területen a védett környezeti, természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba⁴ ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
- b) Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projekt végrehajtása során a Fogyatékosokkal Élő Személyek Jogairól szóló ENSZ-egyezményt a 2010/48/EK tanácsi határozattal összhangban alkalmazni. A projektek végrehajtása során a fogyatékos személyeket megillető alapvető emberi jogokat – többek között akadálymentesítéssel és az ehhez kapcsolódó szabványok alkalmazásával – biztosítani kell.
- c) A fejlesztéshez kapcsolódó nyilvános eseményeken, kommunikációjában és viselkedésében a kedvezményezett esélytudatosságot fejezzen ki: ne közvetítsen szegregációt, csökkentse a csoportokra vonatkozó meglévő előítéleteket.

2. Témaspecifikus elvárások:

a) **Klímaváltozás elleni küzdelem:**

Amennyiben a projekt megvalósítása során Ön tervez infrastrukturális vagy ingatlan beruházást, amely legalább öt éves várható élettartamú, akkor Önnek a tervezés során figyelembe kell vennie, hogy a projekt várható üvegházhatásúgáz-kibocsátása/elnyelése mennyire számottevő, továbbá fel kell mérnie a projekt éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási potenciálját, és biztosítani kell, hogy a projekt ellenálló legyen az éghajlatváltozással és a természeti katasztrófákkal szemben! Ezért a támogatási kérelem összeállítása során vizsgálnia kell a projekt megvalósításával összefüggő fő éghajlatváltozási kihívásokat, a projekt helyszínén várható energiafelhasználás-változást, a klímavédelmi törekvésekhez való illeszkedést, valamint be kell mutatnia, milyen módon tervezi lebonyolítani az Európai Parlament és a Tanács 2021/1060 rendeletének 73. cikk (2) bek. j) pontja alapján elvárt éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatot. A támogatást igénylőnek a támogatási kérelem benyújtásakor a Projekt Terv (PT) vonatkozó fejezetében részleteznie szükséges az éghajlatváltozási rezilienciavizsgálat megalapozását az abban részletezett szempontok szerint. Az éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatot a projekt előkészítésével párhuzamosan kell elvégeznie és annak dokumentációját az 1. mérföldkőig kell benyújtania. Az éghajlatváltozási rezilienciavizsgálat megalapozásához az „Útmutató a projektek klímakockázatának értékeléséhez és csökkentéséhez” (röviden: Klímakockázati útmutató) nyújt segédletet, mely a következő linken érhető el: <https://www.palyazat.gov.hu/tmutat-projektek-klimakockzatnak-beclshez-s-cskkentshez> (A 2021—2027-es programozási időszak szabályozásának megfelelően felülvizsgált útmutató 2021 őszére tervezett megjelenéséig a 2014-2020-as időszak útmutatója a hatályos segédlet).

³ Jelentős károkozás elkerülését célzó elv: a támogatott fejlesztés nem sérti jelentősen az (EU) 2019/2088 rendelet 9. cikkben meghatározott egyik környezeti célkitűzést (az éghajlatváltozás mérséklése; az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás; a vízi és tengeri erőforrások fenntartható használata és védelme; a körforgásos gazdaságra való áttérés; a szennyezés megelőzése és csökkentése; a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása) sem.

⁴ 2003. évi CXCV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról

b) Fényszennyezés negatív hatásainak minimalizálása:

A fényszennyezés negatív hatásainak minimalizálása érdekében kültéri világítás korszerűsítése, továbbá újonnan kialakítandó kültéri világítási rendszerek tervezése és megvalósítása során alkalmazni szükséges az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet 53 - 54. § követelményeket, valamint a vonatkozó érvényes európai szabványok és a helyi szabályozási eszközök követelményeit. A beruházások megvalósítása során javasolt „A fényszennyezésről – világosan!” c. szakmai útmutató (http://www.termeszetvedelem.hu/fenyszennyezessel_vilagosan) módszertanának alkalmazása.

c) Esélyegyenlőség érvényesítése:

A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény értelmében a közszolgáltatásokhoz⁵ (pl. közhatalmi, önkormányzati tevékenységek, oktatási, közművelődési, közgyűjteményi, kulturális, tudományos, szociális, gyermekjóléti, gyermekvédelmi, egészségügyi, sport-, ifjúsági, foglalkoztatási, közlekedési, ügyfélszolgálati szolgáltatás, ellátás, illetve tevékenység) való egyenlő esélyű hozzáférés követelményét be kell tartani. Ennek részeként a közszolgáltatásokhoz kapcsolódó fejlesztéseket az egyetemes tervezés alapelvét figyelembe véve⁶ komplex akadálymentesítést elvégezve kell végrehajtani (építmények mindenki által használható részeinek, közhasználatú tereinek akadálymentessége, az információkhoz való hozzáférés és kommunikáció)^{7,8}.

Ha a támogatást igénylő települési önkormányzat, az igénylőnek igazolnia kell a helyi esélyegyenlőségi program meglétét az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. § (6) bekezdésének megfelelően.

Ha a támogatást igénylő ötven főnél több személyt foglalkoztató költségvetési szerv, vagy többségi állami tulajdonban álló jogi személy, az igénylőnek igazolnia kell az esélyegyenlőségi terv meglétét az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 63. §-nak megfelelően.

3. A FINANSZÍROZÁSSAL KAPCSOLATOS INFORMÁCIÓK

3.1. Vissza kell-e fizetni a támogatást?

Nem, a támogatás vissza nem térítendő támogatásnak minősül, ezért a támogatást – szerződés szerinti projektmegvalósítás esetén – nem kell visszafizetni.

3.2. Mennyi a projekt Európai Unióval elszámolható összköltsége?

A projekt Európai Unióval elszámolható összköltsége az adott területi egységre vonatkozó területspecifikus mellékletben található.

⁵ A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény 4.§ f) értelmében

⁶ További információ: <http://www.etikk.hu>

⁷ További információ:

- Pandula András (szerk.): Segédlet a közszolgáltatásokhoz és egyéb szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés megteremtéséhez – Komplex akadálymentesítés. Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közhasznú Nonprofit Kft, Budapest, 2015 (https://fszk.hu/wp-content/uploads/2015/11/Seg%C3%A9dlet_2015_v2.pdf)

- Farkasné dr. Gönczi Rita - Szőke József: Komplex kisokos a közszolgáltatások egyenlő esélyű hozzáféréseinek biztosításához. NFSZK Nonprofit Kft., Budapest, 2019 (<https://fszk.hu/kiadvany/komplex-kisokos/>)

⁸ 1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről

1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet az országos településrendezési és építési követelményekről

3.3. Mennyi támogatást lehet igényelni?

Az igényelhető vissza nem térítendő támogatás minimum és maximum összege a felhívás adott területi egységre vonatkozó területspecifikus mellékletében olvasható.

A támogatás maximális mértéke az Európai Unióval elszámolható összköltség 100 %-a, a 2.2. fejezetben állami támogatással érintett tevékenységek tekintetében pedig az alábbi intenzitást kell alkalmazni:

Csekély összegű állami támogatás esetén: a támogatás maximális mértéke az elszámolható költségek 100 %-a.

Közszolgáltatásért járó ellentételezés esetén: a támogatás maximális mértéke az elszámolható költség 100%-a, figyelemmel az alábbiakra is:

- Az ellentételezés összege évente és feladatonként a közlekedés és a közlekedési infrastruktúra, valamint a következő pontok kivételével nem haladhatja meg a 15 millió eurónak megfelelő forintösszeget. Amennyiben az ellentételezés összege a megbízás időszaka alatt változik, úgy az éves összeget a megbízási időtartamra tervezett ellentételezés éves összegeinek átlagaként kell kiszámítani.
- A támogatás éves átlagos összegének túllépése esetén a közszolgáltatásért járó ellentételezést előzetes jóváhagyás céljából be kell jelenteni az Európai Bizottság részére.

A kultúrát és a kulturális örökség megőrzését előmozdító támogatás esetén: a támogatás összege nem haladhatja meg az elszámolható költség és a beruházás megvalósításából származó működési eredmény közötti különbséget azzal, hogy az infrastruktúra üzemeltetője - a támogatást nyújtó döntésétől függően - jogosult ésszerű nyereséget szerezni.

A működési eredmény mértékét

- a) megalapozott előrejelzések alapján kell meghatározni és előzetesen, vagy
- b) visszafizetési mechanizmus alkalmazásával utólag kell levonni az elszámolható költségekből.

Helyi infrastruktúra fejlesztéséhez nyújtott beruházási támogatás esetén: a támogatás összege nem haladhatja meg az elszámolható költségek és a működési eredmény közötti különbséget.

A működési eredmény mértékét

- a) megalapozott előrejelzések alapján kell meghatározni és előzetesen, vagy
- b) visszafizetési mechanizmus alkalmazásával utólag kell levonni az elszámolható költségekből.

4. A PROJEKTVÉGREHAJTÁS IDŐTARTAMA

4.1. Mikor kezdhető meg a projekt?

A támogatási kérelem benyújtása előtt megkezdett projekthez is igényelhet támogatást, ha azt a kérelem benyújtásáig fizikailag még nem fejezte be.

A 2.2. pont szerinti uniós állami támogatási kategóriával támogatott tevékenységhez kapcsolódóan a támogatási kérelem benyújtását megelőzően a projekt előkészítésével kapcsolatban felmerült költségek – figyelemmel az uniós állami támogatási szabályokra – kizárólag a csekély összegű (de minimis) támogatás keretében számolhatók el.

További részletes szabályozást az "ÁÚF 21-27" 8.6. fejezetének 1. alpontja tartalmaz.

Ha Ön a támogatási döntés kézhezvétele előtt már megindítja a közbeszerzési eljárást, be kell tartania a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket is.⁹

⁹ Lásd: Korm. rendelet Közbeszerzési eljárások ellenőrzése c. fejezete

4.2. Mikorra kell befejezni a projektet?

Mikor minősül befejezettnek a projekt?

Fizikailag akkor befejezett a projekt, ha valamennyi támogatott tevékenység megvalósult a támogatási szerződésben/támogatói okiratban (a továbbiakban együtt: támogatási szerződés) és a felhívásban meghatározott feltételek szerint. A projekt fizikai befejezésének napja tehát az a nap, amikor az utolsó támogatott tevékenység megvalósul.

Pénzügyileg akkor befejezett a projekt, ha fizikailag befejezett, és a megvalósítás során keletkezett bizonylatok - szállítói kifizetés esetén az előírt önrész szállítók részére történő - kifizetése megtörtént.

További részletes szabályozás az "ÁÚF 21-27" 8.6. fejezetének 2. alpontjában olvasható.

Mennyi idő alatt kell fizikailag befejezni a projektet?

A projekt fizikai befejezésére a megkezdésétől számított **36 hónap** áll rendelkezésre.

Ha Ön a projekt megvalósítását a támogatási szerződés hatályba lépéséig nem kezdte meg, a végrehajtási határidő a támogatási szerződés hatályba lépésének napjával kezdődik.

További részletes szabályozás az „ÁÚF 21-27” 8.6. fejezetének 2. alpontjában olvasható.

A záró kifizetési kérelem benyújtásának határideje a projekt fizikai befejezését követő 60 nap, de legkésőbb 2029. június 29.

5. MÉRFÖLDKÖVEK, INDIKÁTOROK

5.1. Hány mérföldkövet kell tervezni?

A mérföldkő a projekt megvalósítása szempontjából jelentős időpont, amelyhez a projekt megvalósítása révén elért szakmai vagy műszaki eredmény kapcsolódik, vagy az elérendő eredmény egy jól körülhatárolható fejlesztési szakasza lezárul. Egy adott mérföldkőhöz ezen túlmenően meg kell tervezni az adott mérföldkövel bezárólag várhatóan elszámolni kívánt költségek kumulált mértékét is.

Önnek a projektjében 2 mérföldkövet kell tervezni. Az utolsó mérföldkövet a projekt fizikai befejezésének várható időpontjára kell megtervezni.

Az egyes mérföldkövekkel kapcsolatos elvárások a következők:

1. **mérföldkő: A projekt szakmai-műszaki előkészítésének lezárása legkésőbb a támogatási szerződés hatályba lépésétől számított 18. hónap utolsó napjáig.**

A mérföldkőhöz az alábbi, projekt szempontjából releváns, dokumentumok csatolása szükséges:

- a) Teljes műszaki dokumentáció az összes érintett tevékenységre vonatkozóan. Amennyiben korábban támogatott projekthez is kapcsolódik a tárgyat beruházás, úgy szükséges a pontos, tevékenység szintű lehatárolás bemutatása is,
- b) építési/létesítési engedélyek vagy tervezői nyilatkozatok, hogy az adott tevékenység nem hatósági engedélyköteles,
- c) a Felhívás 2.3. és 2.4. pontjában előírt releváns szakmai-műszaki és horizontális feltételeknek való megfelelés bemutatása, éghajlatváltozási rezilienciavizsgálat dokumentációja,
- d) szemléletformáló program, valamint képzés tartalmának bemutatása,
- e) a Felhívás 2.3 és 2.4 pontjában előírt releváns szakmai-műszaki és horizontális feltételeknek való megfelelés bemutatása (kizárólag a 2.1.1. 7. pont szerinti tevékenység esetében),
- f) 700 millió Ft feletti összköltségű projektek esetében költség-haszon elemzés elkészítése a Felhívás 6.2 pont 2) alpontban meghatározottak alapján, valamint szükség esetén nyilatkozat működtetésre irányuló támogatásokról a felhívás 6.2 pont 2) alpont utolsó szakaszában foglaltak szerint,
- g) a projektmenedzsment szervezet rövid bemutatása, valamint a kedvezményezett büntetőjogi felelőssége tudatában megtett nyilatkozat arra vonatkozóan, hogy a projektmenedzsment

szervezet megfelel a 2021-2027-es időszakra vonatkozó Elszámolási Útmutató c. dokumentumának 3.8.2 pontjában leírtaknak.

2. mérföldkő: A projekt fizikai befejezése

A mérföldkőhöz az alábbi, projekt szempontjából releváns, dokumentumok csatolása szükséges:

- Műszaki átadás-átvétel, műszaki ellenőr beszámolója,
- a megvalósított állapotra vonatkozó hiteles épületenergetikai tanúsítvány,
- releváns esetben a funkció váltás tényének igazolása;
- ZB (záró beszámoló),
- az energetikai mellékletben található „kivitelezői nyilatkozat” és a „ZB nyilatkozat”,
- fotódokumentáció,
- egyéb projektzárást igazoló dokumentumok.
- igazolás, hogy a felülvizsgált vagy átdolgozott SEAP illetve SECAP benyújtásra került a Polgármesterek Szövetsége szervezethez (kizárólag a 2.1.1. 7. pont szerinti tevékenység esetében),
- a kedvezményezett büntetőjogi felelőssége tudatában megtett nyilatkozata arra vonatkozóan, hogy a megvalósítási időszak alatt alkalmazott projektmenedzsment szervezet megfelelt a 2021-2027-es időszakra vonatkozó Elszámolási Útmutató c. dokumentumának 3.8.2 pontjában leírtaknak.

5.2. Milyen indikátorok teljesítéséhez kell hozzájárulni?

A támogatási kérelemben az alábbi táblázatban szereplő indikátor vállalása kötelező, amennyiben az az adott projekt szempontjából releváns.

Indikátor neve	Alap	Mértékegység	Típusa ¹⁰	Célérték	Azonosító	Része-e a műszaki-szakmai tartalomnak?	Célérték tervezése szükséges (Igen/Nem)
Becsült üvegházhatásúgáz-kibocsátások	ERFA	tonna CO2 egyenérték/év	Közös eredmény		RCR 29	igen	igen
Jobb energiahatékonyságú középületek	ERFA	m2	Közös kimeneti		RCO19	nem	igen

Indikátor neve: Becsült ÜHG-kibocsátás

Indikátor definíciója: A támogatott szervezetek vagy folyamatok teljes becsült üvegházhatású gáz kibocsátása. A bázisérték a beavatkozás megkezdése előtti év becsült üvegházhatású gáz kibocsátás mértékére vonatkozik, a tényérték pedig a teljes becsült üvegházhatású gáz kibocsátásként kerül kiszámításra, a beavatkozás befejezését követő év során elért energiateljesítmény szintje alapján.

Indikátor számítási módja: Üvegházhatású gázok becsült éves kibocsátása = fejlesztéssel érintett létesítmények fejlesztés előtti és fejlesztés utáni üvegházhatású gáz-kibocsátásának különbsége (tonna CO2 egyenérték).

Indikátor igazolásának módja: Az „Energetikai melléklet” elnevezésű szakmai melléklet „02 Szakértői Nyilatkozat” munkalapja alapján kiállított nyilatkozat, ami a projekt megkezdése előtti állapotra elkészített energetikai tanúsítvány és a tervezett állapotra elkészített energetikai tanúsítvány/számítás alapján készül, valamint a megvalósított projektelemekre vonatkozóan készült „08 ZB nyilatkozat”. Részteljesítés esetén a teljesített projektelem(ek)re vonatkozó „08 ZB nyilatkozat”, valamint ehhez

¹⁰ Közös kimeneti, közös eredmény, OP-kimeneti, OP-eredmény.

kapcsolódóan, a projekt megkezdése előtti állapotára elkészített energetikai tanúsítvány és a részteljesítés szerinti állapotra elkészített energetikai számítás adatai alapján kiállított „02 Szakértői Nyilatkozat”.

Indikátor neve: Jobb energiahatékonyságú középületek

Indikátor definíciója: Középületek nettó alapterülete, amelyek a kapott támogatás révén jobb energiahatékonyságot érnek el. A megnövelt energiateljesítmény a középület energiaosztályozásának legalább egy energiaosztály általi javulásával értendő, és ezt a hiteles energetikai tanúsítványok (HET) alapján kell dokumentálni. A figyelembe vett energiaosztályozás a nemzeti energiateljesítmény tanúsítványban szereplő meghatározást követi, összhangban a 2010/31/EU iránnyelvel.

Középületek alatt az állami hatósági szervek és a nonprofit szervezetek tulajdonában álló épületek értendők. A nonprofit szervezet olyan jogi személy, amelyet kollektív, állami vagy társadalmi haszon érdekében szerveznek és működtetnek, ellentétben azzal a szervezettel, amely vállalkozásként működik, és amelynek célja a nyereség megszerzése a tulajdonosainak. Ilyen például a közigazgatás, az iskolák, a kórházak, stb.

Indikátor számítási módja: Jobb energiahatékonyságú középületek alapterülete (m²) = A projekt megkezdése előtti és a megvalósított állapotra elkészített hiteles energetikai tanúsítványban szereplő, illetve a korszerűsítés alapjául szolgáló nettó alapterület (m²).

Indikátor igazolásának módja: Az „Energetikai melléklet” elnevezésű szakmai melléklet „01 Energetikai adatok” munkalapja, ami tartalmazza a projekt megkezdése előtti állapotra elkészített hiteles energetikai tanúsítvány szerinti fűtött alapterület adatokat, valamint a megvalósított projektelemekekre vonatkozóan készült „08 ZB nyilatkozat, melyben fel kell tüntetni a megvalósított projektelemekek vonatkozásában a épület(ek) fűtött alapterület adatait”. Részteljesítés esetén a teljesített projektelemekekre vonatkozó „08 ZB nyilatkozat”, melyben fel kell tüntetni a fejlesztéssel lezárult épületrészek fűtött alapterület adatait.

Kizárólag SEAP felülvizsgálatot/átdolgozást illetve SECAP kidolgozást tartalmazó projektek esetében ezen indikátorok nem alkalmazandók.

A támogatási szerződésben vállalt indikátor tervértékének csökkenése:

Ha Ön a támogatási szerződésben vállalt tervértéket csökkenti, a műszaki, szakmai tartalom csökkenésére vonatkozó rendeleti szabályozást alkalmazzuk.¹¹

A támogatási szerződésben vállalt indikátor alulteljesítése:

A támogatás összegét csökkentjük, ha a támogatási szerződésben meghatározott indikátor teljesítése a célérték elérésének vállalt időpontjában nem éri el a célérték 75%-át. A támogatás csökkentésének aránya megegyezik az indikátor célérték 75%-a és az indikátor teljesítésének százalékos mértéke közötti különbséggel¹².

6. PROJEKTVÉGREHAJTÁSSAL KAPCSOLATOS EGYÉB ELVÁRÁSOK

6.1. Mire nem kapható támogatás?

A felhívás keretében 2.1. pontban meghatározott tevékenységeken kívül más tevékenység nem támogatható.

Így például nem támogatható:

¹¹ Korm. rendelet 156. §.

¹² Korm. rendelet 160.§.

- a) Épület kizárólag bizonyos határoló szerkezeti elmeinek felújítása, amennyiben az épület egészére vonatkozóan a felújítás mértéke ezáltal nem éri el a felhívás 2.3. pont 29) szerinti jelentős felújítás mértékét. Kivételt képeznek a felhívás 2.3. pont 10) és 11) szerinti műemlék vagy helyi védelem alatt álló épületek.
- b) Oktatási intézményeknél a szorosan vett oktatási tevékenységén túlmutató, gazdasági jellegű tevékenységhez (pl. kereskedelmi célú K+F tevékenységek, for-profit alapon helyiségek bérbeadása, stb.) hasznosított épület illetve épületrész energetikai felújítása;
- c) Új épület építése kivéve az 50 nm-nél kisebb méretű, az esetlegesen alkalmazott biomassza tárolásához vagy az alkalmazott technika védelméhez szükséges fűtetlen, vagy a technika védelméhez szükséges mértékben temperált melléképület;
- d) Északra néző homlokzatokon külső árnyékolók vagy árnyékvető szerkezetek létesítése;
- e) Biztonságtechnikai elemek (kaputelefon-rendszer, hangosítás, biztonsági kamerarendszer, stb.) beszerzése és telepítése;
- f) Split (mono, multi) vagy ablakklímák beépítése, cseréje, korszerűsítése, felújítása;
- g) Gépjárművek, mobil anyagmozgató- vagy munkagépek beszerzése;
- h) SEAP felülvizsgálata és átdolgozása, SECAP kidolgozása, amennyiben a 2007-2013 vagy a 2014-2020 tervezési időszakban és/vagy SECAP kidolgozása, amennyiben 2014-2020 vagy a 2021-2027-as tervezési időszakban erre a célra az önkormányzat támogatást kapott bármely operatív program keretében.
- i) Olyan tevékenység, amely szerepel a támogatható tevékenységek között, de a projekt által érintett épületet vagy berendezést figyelembe véve, a 2007-2013 időszakban, ROP vagy KEOP forrásból, vagy a 2014-2020 időszakban TOP forrásból támogatásban részesült ugyanaz a tevékenység, és amelynek a fenntartási időszaka még nem zárult le;
- j) A 2.1.1. 6. és 2.1.2.2. 4. tevékenység esetén a távhőszolgáltatói működési engedéllyel rendelkező távhőszolgáltató által működtetett távhőrendszerre történő csatlakozás;
- k) Állékonysági problémával rendelkező épület energetikai korszerűsítése. Abban az esetben lehet ilyen épületen energetikai korszerűsítést végrehajtani, amennyiben statikai szakvéleménnyel igazolták, hogy az épület állékonysági problémát a fejlesztés előtt megszüntették.
- l) Okos hálózat (smart grid) és okos mérés (smart metering) rendszer vagy a rendszer bármely elemének megvalósítása, amennyiben az más forrásból (pl. költségvetési-, uniós támogatás, stb.) már támogatásban részesült vagy részesül.

6.2. Milyen további szakmai elvárásoknak kell megfelelni a megvalósítás során?

- 1) Ön, mint kedvezményezett a projekt megvalósítása során köteles a hatályos jogszabályokban meghatározott tájékoztatási és nyilvánossági kötelezettségeknek eleget tenni, a projektről és a támogatásról az ott meghatározott módon és tartalommal információt nyújtani. Az ezzel kapcsolatos követelményeket a <https://www.palyazat.gov.hu> oldalról letölthető „Kedvezményezettek tájékoztatási kötelezettségei Plusz” c. útmutató és az Arculati Kézikönyv Plusz” tartalmazza.

2) Költség-haszon elemzés készítésére vonatkozó elvárások:

Az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízünpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról szóló 2021/1060/EU rendeletének (a továbbiakban CPR) 73. cikkének teljesítése céljából a pályázatoknak biztosítani kell a következő elvárásokat:

- Bizonyítható a projekt társadalmi hasznossága, megfelelő ár-érték aránya.

- Csak a megvalósuláshoz szükséges mértékű támogatást kap, túl-támogatás nem történik. (A PT energetikai mellékletének, pénzügyi mutatók nevű munkalapján a támogatás tényleges összege meghatározza a projekt megvalósításához feltétlenül szükséges támogatás összegét.)
- A fejlesztési projekt keretében létrehozott eszközök működtetése, a szolgáltatási színvonal pénzügyileg fenntartható. (A projekt pénzügyi fenntarthatósága a PT-ben szövegesen, valamint a PT energetikai mellékletének - pénzügyi mutatók munkalap- kitöltésével mutatható be.)

A vonatkozó európai uniós jogszabályoknak való megfelelés érdekében a projektek előkészítése és a kiválasztási eljárás során alá kell támasztani a projekt társadalmi hasznosságát, ár-érték arányát. Ennek érdekében a **pályázat benyújtásakor csatolandó PT-ben:**

- Be kell mutatni a problémákat, hiányokat, amelyekre választ jelent a tervezett fejlesztés. Szükséges felmérni az igényeket, amelyek a fejlesztendő infrastruktúra/ szolgáltatás létrejöttét, kapacitását alátámasztják.
- Az így meghatározott projekt célokról be kell mutatni kapcsolódásukat az OP céljaihoz, valamint a vonatkozó európai, országos, regionális, valamint helyi stratégiákhoz.
- Annak érdekében, hogy megállapítható legyen, hogy a projektben megvalósítandó beavatkozás céljának elérésére a választott megoldás az optimális a teljes költséget és a hatásokat összevetve, szövegesen kell indokolni, hogy miért az adott műszaki megoldás került kiválasztásra, azt milyen kiválasztási logika, további vizsgálat előzte meg.

A támogatás mértékének indoklásához és a fenntarthatóság bizonyításához a **pályázat benyújtásakor a PT-ben** be kell mutatni a következőket: (Összhangban a PT energetikai mellékletének, pénzügyi mutatók nevű munkalapjának a kitöltésével)

- A kért támogatás összege a projekt megvalósításához feltétlenül szükséges. Ezt röviden meg is kell indokolni állami támogatási szabály esetén a releváns szabály előírásainak megfelelően. Egyéb esetben az indoklás térjen ki különösen arra, hogy a beruházás fenntartása során a képződő bevételek milyen mértékben nem nyújtanak fedezetet a működési költségekre, a beruházáshoz szükséges forrásgyűjtésre.

A beruházás fenntartása során a képződő nettó bevételnek minősül az energetikai korszerűsítés által a megtakarított energiából származó, éves szintű működési költségcsökkenés, kivéve, ha ezeket a működtetésre irányuló támogatások ugyanilyen mértékű csökkentése ellentételezi (PT energetikai mellékletének, pénzügyi mutatók nevű munkalapjának "G" oszlopa)

Fontos kihangsúlyozni, hogy a bevételek között szerepeltetni kell a saját villamos energia igény feletti éves szintű villamos energia értékesítéséből származó bevételt is abban az esetben, amennyiben a hálózatra feltermelt éves szintű villamos energia mennyisége meghaladja a vételezett villamos energia mennyiségét.

Az energetikai melléklet „Pénzügyi mutatók” munkalap „H” oszlopában szükséges ezen bevételeket felvezetni a „Villamos igény meghatározása” munkalap alapján!

A villamos energia értékesítésből származó éves bevétel összegét kérjük levezetni a „Villamos igény meghatározása” munkalap G19-e cellájában megadott értékesített villamos energia mennyiség (kWh) és az értékesítési ár (Ft/kWh) szorzataként. Ezt kell releváns esetben a „Pénzügyi mutatók” munkalap „H” oszlopában az éves bevételek között feltüntetni. A PT energetikai mellékletének, pénzügyi mutatók nevű munkalapján a támogatás tényleges összege cella meghatározza a projekt megvalósításához feltétlenül szükséges támogatás összegét.

- A projekt pénzügyi fenntarthatósága biztosított a projekt teljes élettartama alatt. Indoklásban ki kell emelni, hogy a bevétellel, költségmegtakarítással nem fedezett működési (üzemeltetési és pótlási) költségek finanszírozása hogyan történik, pl. milyen központi költségvetési, önkormányzati költségvetési forrás biztosítja a finanszírozásukat. (A projekt pénzügyi fenntartása akkor biztosított, amennyiben a PT energetikai mellékletének, pénzügyi mutatók nevű munkalapjának „V” oszlopában a fenntartás éve alatt kumulált pénzáram egyik évben sem ad negatív értéket)

Az **1. mérföldköre a 700 millió Ft-nál nagyobb** elszámolható költségű projekteknél a CPR előírásainak való megfelelés érdekében **az alábbiak bemutatása csatolandó:**

- Közgazdasági értékeléssel kell igazolni a projekt társadalmi hasznosságát, megfelelő ár-érték arányát.
  - Ha a projekt olyan stratégiához illeszkedik, amely társadalmi hasznosság értékelése (költség-haszon elemzés, költséghatékonyság elemzés, többszemponútú értékelés) alapján rangsorolta a projekteket és a projekt megvalósítását tartalmazza, akkor projekt szinten külön elemzés nem szükséges a változatelemzésről és a kiválasztott projektről - elegendő a PT.A/2.5.1 pontja alatti az előzetes energetikai felülvizsgálatok során javasolt változatok bemutatása-, valamint a lentebb kiemelt, releváns stratégia(k) mentén röviden elmagyarázni:
    - A projekt célja megalapozott, illeszkedik a stratégiához, nettó társadalmi hasznot hoz létre?
    - A projektben megvalósítani javasolt megoldás eléri a célt, ez a leghatékonyabb megoldás-e a cél eléréséhez?
    - A megoldás költségei reálisak-e?

Ennek az elvárásnak megfelelnek többek között a fenntartható városi mobilitási tervek (SUMP), a **fenntartható energia- és klíma akciótervek (SECAP)**, Vízyűjtő-gazdálkodási Terv, Nemzeti Közlekedési Infrastruktúra-fejlesztési Stratégia, **Nemzeti Energiastratégia**, Fenntartható Városfejlesztési Stratégia, **NEKT (Magyarország Nemzeti Energia és Klímaterve)**, Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030.

- **A tárgyi projekt fentebb nevesített energiastratégiá(ák)hoz való illeszkedésének hiányában** projekt szinten szükséges a változatelemzést, illetve a kiválasztott változat közgazdasági értékelését elvégezni. Ennek módszertanát az Európai Bizottság közgazdasági értékelési útmutatója, a Vademecum¹³ valamint az Útmutató a projektek közgazdasági és pénzügyi értékeléséhez és további releváns magyar CBA útmutatók tartalmazzák. Ennek megfelelően:
  - ahol lehet és az az egyszerűbb, teljes közgazdasági költség-haszon (CBA) elemzés elvégzése
  - egyszerűsített CBA elvégzése, ha a költségek és hasznok csak nagyvonalú, nem teljeskörű becslése lehetséges
  - Költség-hatékonyság elemzés (Cost Effectiveness Analysis, CEA), ha a hatásokat csak naturáliában lehet meghatározni, így a sorbarendezés alapja az egységnyi hatás költsége.
  - Legkisebb költség elemzés (Least Cost Analysis, LCA): Amennyiben a projektek ugyanarra az eredményre vezetnek, a leghatékonyabb választás egyszerűen a legkisebb költségű változat kiválasztását jelenti.
  - Többszemponútú értékelés (Multi-Criteria Analysis, MCA): a fejlesztések költségei, hatásai, kockázatai és lehetőségei számszerűsített vagy kvalitatív formában meghatározásra kerülnek, majd fontosságuk szerint súlyozzák őket, amellyel meghatározásra kerülhet egy összesített pontszám és ez alapján egy rangsor.

Az előző pontban bemutatott útmutatók alapján szükséges a pénzügyi elemzést elvégezni a szükséges mértékű támogatás és a pénzügyi fenntarthatóság alátámasztása érdekében. (Összhangban a PT energetikai mellékletének, a pénzügyi mutatók nevű munkalapjának kitöltésével, ami meghatározza a projekt pénzügyi fenntarthatóságát, valamint a projekt megvalósításához feltétlenül szükséges támogatás összegét)

A 700 millió Ft feletti elszámolható költségű projekt esetében a nettó bevétel termelés becslésének elvégzése és igazolása érdekében a támogatást igénylőnek nyilatkoznia szükséges működési költség-megtakarításokról és a működtetésre irányuló támogatásokról, amely tartalmazza az alábbiakat:

¹³ Economic Appraisal Vademecum 2021-2027, General Principles and Sector Applications, European Commission, 2021

- c1) A projekt hatására jelentkező működési költség megtakarítás (nettó bevétel) összegével a működtetésre irányuló támogatások összege is csökken.
- c2) Vállalja, hogy legalább a fenntartási időszak végéig számszerűsíthető módon nyilvántartja ezeket, s amennyiben változás történik a nyilatkozatához képest, azt jelezni köteles.
- c3) A kedvezményezett a nyilatkozat mellékleteként benyújtja a várható bevételekre, működési költségekre, működési költség-megtakarításokra és a működtetésre irányuló támogatások várható csökkenését alátámasztó számításait.

3) Szakmai adatszolgáltatás:

A támogatási kérelem benyújtásakor a projekt tervezett tartalma alapján szükséges a szakmai adatszolgáltatás kitöltését elvégezni. Amennyiben a projekt előkészítése során, annak szakmai tartalma módosul, úgy szükséges a lenti mutatókra tett vállalások felülvizsgálata. Önmagában a szakmai adatszolgáltatás módosításához, értékük csökkentéséhez szankció nem kapcsolódik.

Mutató neve	Mérték-egység
Éves végső energiafogyasztás (ebből: háztartások, középületek, vállalkozások egyéb)	MWh/év
Előállított összes megújuló energia (ebből: villamos, termikus)	MWh/év
A megújulóenergia-termelési kapacitás növekedése (ebből: villamos, termikus)	MW
Energiahatékonysági fejlesztések által elért primer energia felhasználás csökkenés	MWh/év
Javított energetikai teljesítménnyel rendelkező középületek száma	db

6.3. Kell-e közbeszerzést lefolytatni?

Ha a projektben tervezett beszerzésre a közbeszerzési jogszabályok vonatkoznak, közbeszerzést kell lefolytatni. Ennek vizsgálata és a szükséges eljárás lefolytatása – az egybeszámítási szabályok figyelembe vételével – az Ön feladata és felelőssége.

Részletes tájékoztatás az "ÁÚF 21-27" 9. fejezetében olvasható.

6.4. Milyen feltételei vannak az ingatlanfejlesztésnek?

Támogatás abban az esetben folyósítható, amennyiben a fejlesztéssel érintett ingatlanok tulajdoni viszonyai az „ÁÚF 21-27”-ben foglaltaknak megfelelnek, és a projekt tekintetében rendezett tulajdoni viszonyokat a támogatást igénylő igazolja legkésőbb a támogatási szerződés megkötéséig.

Támogatás abban az esetben folyósítható, amennyiben a tervezett fejlesztések alá vont ingatlanok többségi önkormányzati és/vagy többségi önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok tulajdonában állnak, kivétel a megyei önkormányzat (GFO 321) kisebbségi tulajdonában álló épületek vonatkozásában megvalósuló projekt, amennyiben az érintett épületek tekintetében egyúttal az állam a további (többségi) tulajdonos.

6.5. Hol találhatóak a biztosítéknyújtásra vonatkozó elvárások?

A biztosítéknyújtással kapcsolatos részletes szabályozást az "ÁÚF 21-27" 6. fejezete tartalmazza.

6.6. Milyen elvárások vannak az Alapjogi Charta érvényesítésével kapcsolatban?

Az Alapjogi Charta felsorolja azokat az alapvető jogokat, amelyeket az Európai Uniónak és a tagállamoknak az uniós jogszabályok végrehajtása során tiszteletben kell tartaniuk. Az Alapjogi Charta megtalálható a <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:C2012/326/02&from=HU> és a <https://www.palyazat.gov.hu> oldalon is.

Az Európai Unió Alapjogi Chartájában elismert legfontosabb jogok, szabadságok és elvek érvényesítését a projektek tervezése és végrehajtása során is biztosítani kell. Ezért kérjük, hogy a projekt tervezése és végrehajtása során fokozott figyelmet fordítson Alapjogi Chartában rögzített alapjogok érvényesítésére, bizonyosodjon meg arról, hogy tervezett projektében az alapjogok nem sérülnek, azok érvényesítése biztosított.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a Korm. rendelet rendelkezései alapján, ha az Alapjogi Chartában szereplő jogok és alapelvek valamelyike a támogatott projektek végrehajtása során sérülne, a hazai intézményrendszer gondoskodni fog az erre irányuló panasz benyújtásának lehetőségéről és a panasz kivizsgálásáról. Az Alapjogi Charta alapelveiről, a panasz benyújtásának lehetőségéről részletes információkat az "ÁÚF 21-27" tartalmaz.

6.7. Hogyan kell az adatokat gyűjteni ESZA+, illetve MMIA támogatás esetén?

Nem releváns.

6.8. A projekt megvalósítása után milyen kötelezettségeim lesznek?

Ön vállalja, hogy a projekt megvalósítás befejezésétől számított 5 évig, a projekt megfelel az alábbi feltételeknek¹⁴:

- a) az infrastruktúra valamely elemében kizárólag olyan tulajdonosváltás következhet be, amelynek eredményeként egy cég vagy közszférabeli szervezet jogosulatlan előnyhöz nem jut;
- b) a művelet jellegében, célkitűzéseiben vagy végrehajtási feltételeiben olyan lényeges változás nem következik be, amely veszélyezteti az eredeti célkitűzéseket.

A SEAP felülvizsgálat, SECAP-pá történő átdolgozás illetve SECAP kidolgozás esetében elvárás, hogy a projekt pénzügyi befejezésétől számított **5 évig** biztosítani kell a terv időszakos felülvizsgálatát és regisztráltságát a Polgármesterek Szövetségénél (www.eumayors.eu).

Felhívjuk a figyelmet, hogy a projektben létrehozott vagy a záró projektfenntartási jelentés elfogadásáig csak az irányító hatóság előzetes jóváhagyásával és a támogatási jogviszony szempontjából releváns kötelezettségek átvállalásával, átruházásával idegeníthető el, adható bérbe, illetve terhelhető meg.

Ha Ön ezeket a kötelezettségeket nem teljesíti, akkor szabálytalansági eljárás indulhat Ön ellen. A szabálytalansági döntés a támogatás visszafizetését is elrendelheti.

7. ELSZÁMOLHATÓSÁG

7.1. Mennyi előleg igényelhető?

Támogatási előleg:

Utófinanszírozású tevékenységekre Ön támogatási előleget igényelhet.

---

¹⁴ /2021 EU Rendelet 65. cikke alapján

Az igényelhető támogatási előleg mértéke legfeljebb a megítélt támogatás:

- a) 25%-a, de mikro-, kis- és középvállalkozás, nonprofit gazdasági társaság kedvezményezett esetén legfeljebb 500 000 000 Ft,
- b) 100%-a a lenti feltételek teljesülése esetén.

A támogatási előleg mértéke abban az esetben 100%, ha Ön költségvetési szerv, közvetlen vagy közvetett többségi állami tulajdonban álló gazdasági társaság, helyi önkormányzat, önkormányzati társulás, közvetlen vagy közvetett többségi önkormányzati tulajdonban álló gazdasági társaság kedvezményezett, és

- b1) a fizetési számláit az Áht. alapján a Kincstárban köteles vezetni vagy az európai uniós forrásból nyújtott költségvetési támogatás kezelésére a Kincstárnál külön fizetési számlával rendelkezik, **vagy**
- b2) az Ön részére a megítélt támogatás összege nem éri el az 50 000 000 Ft-ot.

A b1) vagy b2) pont nem teljesülése esetén a felhívás keretében támogatott projektek esetében az utófinanszírozású tevékenységekre igénybe vehető támogatási előleg mértéke legfeljebb a megítélt támogatás 25%-a.

Ha Ön költségvetési szerv, közvetlen vagy közvetett többségi állami tulajdonban álló gazdasági társaság, térségi fejlesztési tanács, helyi önkormányzat kedvezményezett, akkor Ön részére támogatási előleg akkor folyósítható, ha benyújtotta az adott naptári évre vonatkozó projektszintű likviditási tervet, és az jóváhagyásra került.

A likviditási terv sablonja a www.palyazat.gov.hu oldalon található meg. A likviditási tervre vonatkozó további szabályokat a Korm. rendelet 252. §-a tartalmazza.

Ha Ön az európai uniós forrásból nyújtott költségvetési támogatások kezelésére kincstári fizetési számlával rendelkező kedvezményezett, akkor a támogatási előleget vissza kell fizetnie, ha nem nyújt be kérelmet időközi kifizetésre a támogatási előleg – vagy annak első részlete – kifizetésétől számított tizenkét hónapon belül vagy az időközi kifizetési kérelem vagy más körülmény a támogatás nem rendeltetésszerű felhasználását bizonyítja,

Ha Ön az európai uniós forrásból nyújtott költségvetési támogatások kezelésére kincstári fizetési számlával nem rendelkező kedvezményezett, akkor a támogatási előleget vissza kell fizetnie, ha nem nyújt be a kifizetett támogatási előleg legalább 60 %-ával megegyező mértékű kérelmet időközi kifizetésre a támogatási előleg – vagy annak első részlete – kifizetésétől számított tizenkét hónapon belül, vagy az időközi kifizetési kérelem vagy más körülmény a támogatás nem rendeltetésszerű felhasználását bizonyítja. (Rendeltetésszerű a felhasználás, ha az időközi kifizetési kérelem az ellenőrzési szempontoknak megfelel és az elszámoló bizonylatok egy részét vagy egészét az irányító hatóság jóváhagyta.)

Ha Ön állami támogatásban részesül, az előleg folyósításától számított három éven belül el kell számolnia az előleggel.

Szállítói előleg:

Ha Ön közszféra szervezet, akkor szállítói finanszírozás alkalmazása esetén

- a) a Kbt. hatálya alá tartozó közbeszerzési eljárás,
- b) a Kbt. 9. § (1) bekezdés a) és b) pontja szerinti beszerzés

eredményeként kötött szerződésben biztosítania kell a szállító részére a szerződés – tartalékkeret nélküli – elszámolható összege 30 %-ának megfelelő mértékű szállítói előleg igénybevételének lehetőségét.

Ha Ön közszféra szervezet, szállítói finanszírozás alkalmazása esetén a Korm. rendeletben foglaltak alapján fordított áfa-előleg igénybevételére is jogosult.

Önnek a szállítói előleg 50 %-ával legkésőbb a szállítói szerződés szerinti ellenszolgáltatás elszámolható összege 50 %-át meghaladó teljesítésekor haladéktalanul el kell számolnia.

A szállítói előleget visszaköveteljük, ha Ön nem nyújt be időközi kifizetési kérelmet a szállítói előleg – vagy annak első részlete – kifizetésétől számított tizenkét hónapon belül, vagy az időközi kifizetési kérelem vagy más körülmény a támogatás nem rendeltetésszerű felhasználását bizonyítja.

7.2. Mekkora önerő kell a projekthez?

A projekt Európai Unióval nem elszámolható költségeit Önnek önerőből kell fedeznie.

7.3. Melyek az elszámolható költségek?

A **projekt Európai Unióval elszámolható költségei** között azon költségek tervezhetők, amelyek a projekt támogatható tevékenységeihez kapcsolódnak, szerepelnek a felhívásban rögzített elszámolható költségek között és megfelelnek az általános elszámolhatósági feltételeknek.

A **projekt Európai Unióval nem elszámolható költségeinek** a támogatható tevékenységekhez kapcsolódó, nem elszámolható költségek vagy a nem támogatható tevékenységek költségei minősülnek. A nem elszámolható költségek részei a projekt teljes költségének, azonban nem részei a projekt Európai Unióval elszámolható összköltségének, tehát ezeket a költségeket a támogatást igénylőnek saját forrásból kell majd fedeznie.

A támogatási kérelem részeként benyújtott költségvetésnek tartalmaznia kell a projekt teljes költségét!

A támogatási kérelemben és a későbbiekben megkötésre kerülő vállalkozói szerződésekben elkülönítetten és egyértelműen be kell mutatni, ha a projekt tartalmaz

- olyan támogatható tevékenységet, amelyet nem a támogatási kérelem részeként, nem az arra jóváhagyott, az Európai Unióval elszámolható összköltség terhére kíván megvalósítani, vagy
- olyan nem támogatható tevékenységet, amelyet a támogatást igénylő saját forrásból, de a projekt részeként kíván megvalósítani.

A projekt költségvetésének megfelelően részletezettnek és ily módon ellenőrizhetőnek kell lenni ahhoz, hogy meghatározható legyen a költségek, illetve ezen belül az elszámolható költségek besorolása.

A felhívás keretében az alábbi költségek tervezhetők, illetve számolhatók el:

I. Projektelőkészítés költségei

Előzetes tanulmányok, engedélyezési dokumentumok költsége

- műemlék, vagy helyi védelmi igazoláshoz, állagmegóváshoz szükséges tanulmányok, szakértés
- A 176/2008. (VI. 30.) Kormányrendelet az épületek energetikai jellemzőinek tanúsításáról szerinti épületenergetikai tanúsítvány
- épületenergetikai átvilágítás, amennyiben a Felhívás szerint elkészítése szükséges
- Projekt Terv
- környezeti hatásvizsgálat, előzetes vizsgálat, éghajlatváltozási rezilienciavizsgálat
- költség-haszon elemzés
- akadálymentesítési terv
- műszaki tervek, kiviteli és tendertervek, engedélyes tervek, ezek hatósági díja
- szükségletfelmérés, előzetes igényfelmérés, célcsoport elemzése, piackutatás, helyzetfeltárás
- szakértői hálózatépítés, szakértői műhelymunkák költsége
- társadalmi partnerek, érintettek bevonásával kapcsolatos költségek
- éghajlatváltozási rezilienciavizsgálat

Közbeszerzés költsége

- közbeszerzési szakértő díja: közbeszerzési dokumentáció összeállítása, közbeszerzési tanácsadói tevékenység
- közbeszerzési eljárás díja

Egyéb projekt előkészítéshez kapcsolódó költség

II. Beruházáshoz kapcsolódó költségek

Építéshez kapcsolódó költségek

- átalakítás
- bővítés
- felújítás
- új építés (alkalmazott biomassa tárolásához, vagy az alkalmazott technika védelméhez szükséges, fűtetlen, vagy a technika védelméhez szükséges mértékben temperált melléképületek esetén (lásd felhívás 6.1. c) pontja)
- beüzemelési költségek
- akadálymentesítés (amennyiben egy költségsoron tervezik szerepeltetni az építési költséget, úgy kérjük, hogy az építési költségek szöveges részletezésében mutassák be az akadálymentesítés költségeit is)

Eszközbeszerezés költségei

- bekerülési érték
- bekerülési érték egyes tételei

Az eszközök beszerzése önállóan nem támogatható, az kizárólag a jelen dokumentum 2.1.1. 8. tevékenységnél releváns, amennyiben az eszközbeszerezés bizonyíthatóan szükséges az adott létesítmény funkciójának megfelelő működtetéséhez, továbbá megjelenik a kedvezményezett tárgyi eszköz nyilvántartásában.

Immateriális javak beszerzésének költsége

- vagyoni értékű jog bekerülési értéke
- szoftver bekerülési értéke
- egyéb szellemi termék bekerülési értéke

Kizárólag olyan szellemi termék beszerzése elszámolható, amelyik kapcsolódik a projekt tevékenységéhez, valamint piaci feltételek mellett, harmadik féltől került beszerzésre.

III. Szakmai tevékenységekhez kapcsolódó szolgáltatások költségei

Műszaki ellenőri szolgáltatás költsége

Műszaki jellegű szolgáltatások költsége

- minőség-, környezet- és egyéb irányítási rendszerekhez kapcsolódó költségek, horizontális követelmények megvalósításának költségei
- használatbavételi és/vagy üzemeltetési engedélyek költségei
- energiamegtakarítási intézkedési terv költsége

Képzéshez kapcsolódó költségek (pl. épülethasználók képzése)

- tananyag fejlesztése, kivitelezése
- képzés költsége résztvevőnként

Egyéb szakértői szolgáltatás költségei

- egyéb mérnöki szakértői díjak (pl. rehabilitációs szakmérnök)
- felmérések, kimutatások, adatbázisok, kutatások, tanulmányok készítésének költsége (kapcsolódó szakértői tevékenység pl. SEAP felülvizsgálat és átdolgozás, SECAP kidolgozás)
- meglévő üzemeltetési karbantartási terv felülvizsgálata, vagy új készítése energiahatékonysági szempontból
- energiamegtakarítási intézkedési terv készítése

Marketing, kommunikációs szolgáltatások költségei (kizárólag a szemléletformáláshoz kapcsolódóan számolható el)

- rendezvényszervezés
- egyéb kommunikációs tevékenységek költségei

Kötelezően előírt nyilvánosság biztosításának költsége

Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó bérleti díj

- szakmai megvalósításhoz kapcsolódó eszközök és immateriális javak bérleti költsége

Egyéb szolgáltatási költségek

- biztosítékok jogi, közjegyzői költségei
- hatósági igazgatási, szolgáltatási díjak, illetékek
- vagyonbiztosítás díja

IV. Szakmai megvalósításban közreműködő munkatársak költségei

Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó személyi jellegű ráfordítás

- munkabér
- foglalkoztatást terhelő adók, járulékok
- személyi jellegű egyéb kifizetések

Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó útiköltség, kiküldetési költség

- utazási költség
- napidíj

V. Projekt menedzsment költségek:

Projektmenedzsment személyi jellegű ráfordítása

- munkabér
- foglalkoztatást terhelő adók, járulékok
- személyi jellegű egyéb kifizetések

Projektmenedzsmenthez kapcsolódó útiköltség, kiküldetési költség

- utazási költség
- napidíj

Projektmenedzsmenthez igénybevett szakértői szolgáltatás díja

Egyéb projektmenedzsment költség

- projektmenedzsmenthez kapcsolódó iroda, eszköz és immateriális javak bérleti költsége
- projektmenedzsmenthez kapcsolódó anyag és kis értékű eszközök költsége

VI. Adók, közterhek (ide nem értve a le nem vonható áfát)

VII. Tartalék

Közszolgáltatásért járó ellentételezés esetén:

A működtetésre a későbbiek során odaitérendő ellentételezés megállapításakor a támogatásból megvalósított beruházás értékét is figyelembe kell venni, tekintettel arra, hogy azt a kedvezményezett nem a saját költségén valósította meg. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. cikk (1) bekezdése szerinti állami támogatásból (ide értve a csekély összegű támogatást is) és az Altmark-

feltételeknek megfelelő támogatásból megvalósult beruházások esetében az értékcsökkenés vonatkozásában működési támogatás nem nyújtható.

A támogatás mértékét a 2012/21/EU bizottsági határozat 5. cikke szerint kell megállapítani. A támogatás mértéke nem haladhatja meg a közszolgáltatás ellátásának nettó költségét. A nettó költség kiszámítható a 2012/21/EU bizottsági határozat szerint meghatározott költségek és bevételek közötti különbséggént. Kiszámítható továbbá a közszolgáltatási kötelezettséget teljesítő vállalkozás nettó költsége és ugyanazon vállalkozás közszolgáltatási kötelezettség nélküli nettó költsége vagy haszna közötti különbséggént. A közszolgáltató részére a 2012/21/EU bizottsági határozat alapján ésszerű nyereség adható.

Helyi infrastruktúra fejlesztéséhez nyújtott beruházási támogatás esetén:

A támogatás keretében a beruházáshoz kapcsolódó tárgyi eszköz és immateriális javak beruházási költsége számolható el.

7.4. Milyen feltételei vannak az elszámolhatóságnak?

A felhívás keretében támogatott projektek költségei elszámolhatóságának kezdete: 2021.01.01., vége: 2029.06.29.

A projekt tervezése és megvalósítása során az alábbi fajlagos költségkorlátokat szükséges figyelembe venni:

- 1) Amennyiben a projekt nem tartalmaz műemlék vagy helyi védelem alatt álló épületet, úgy **minden megkezdett 3.000.000 Ft igényelt támogatás esetén 1 CO2 egyenérték tonna ÜHG megtakarítást** szükséges vállalni.
- 2) Kizárólag műemlék vagy helyi védelem alatt álló épületeket tartalmazó projekt esetén **minden megkezdett 3.500.000 Ft igényelt támogatás esetén 1 CO2 egyenérték tonna ÜHG megtakarítást** szükséges vállalni.
- 3) Amennyiben a projekt vegyesen tartalmaz műemlék vagy helyi védett és nem műemlék vagy nem helyi védett épületeket is, úgy az energetikai mellékletben meghatározott **számított (súlyozott) értékkel szükséges az 1 CO2 egyenérték (t) ÜHG megtakarítást vállalni.**

Az 1) – 3) pontok szerinti fajlagos korlátok nem alkalmazandók a 10.000 fő feletti városok esetén a távhőszolgáltatói működési engedéllyel rendelkező távhőszolgáltató által működtetett távhőrendszeren lévő távfűtött épületek korszerűsítésére.

Az alábbi 4) – 7) pontokban szereplő fajlagos beruházási költség-korlátok a felhívás 7.3 fejezet „II. Beruházáshoz kapcsolódó költségek” költségkategória tevékenységeire vonatkoznak.

- 4) Napelemes rendszer telepítése esetén **400.000 Ft/kW_p** maximális nettó elszámolható beruházási költség támogatható *a beépített napelemek összesített névleges teljesítményére vetítve*. A napelemes rendszer csatlakozási teljesítményét *legfeljebb 20%-kal haladhatja meg* a beépített napelemek összesített névleges teljesítménye. A csatlakozási teljesítmény a hálózatra kapcsolódó inverter(ek) összesített névleges hálózati csatlakozási teljesítménye. Műemlék vagy helyi védelem alatt álló épületek esetében, amennyiben a védett jelleg igazoltan speciális megoldásokat igényel **450.000 Ft/kW_p** nettó elszámolható beruházási költség támogatható.
- 5) **Napkollektoros rendszer esetében** az abszorber felületre vetített nettó elszámolható beruházási költség nem haladhatja meg a **270.000 Ft/nm** értéket.
- 6) **Szilárd biomassa kazán beépítése** esetében, a kazánteljesítményre vetített nettó elszámolható beruházási költség **nem haladja meg a 150.000 Ft/kW** értéket, mely tartalmazhatja a kazán beszerzésének és beépítésének költsége mellett az alábbiakat: használati melegvíz- és fűtési rendszerhez való csatlakozáshoz szükséges eszközök,

berendezések és építmények, valamint füstgáztisztító, pernyeválasztó, kéményrendszer, hamu- és pernyekihordó, tüzelőanyag raktározásához, átmeneti tárolásához szükséges, nem-építmény jellegű elemek, automatikus tüzelőanyag-adagoló költségei.

- 7) **Hőszivattyú rendszerek alkalmazása** esetén a hőtermelő teljesítményre vetített maximális elszámolható fajlagos nettó beruházási költség nem haladhatja meg:
- földhő-víz hőszivattyús rendszer esetén a **325.000 Ft/kW** értéket,
  - víz-víz hőszivattyús rendszer esetén a **225.000 Ft/kW** értéket,
  - levegő-víz hőszivattyús rendszer esetén a **185.000 Ft/kW** értéket.

A támogatási kérelemben tervezett elszámolható költségek alátámasztásával kapcsolatban kérjük, figyeljen az alábbiakra:

- 1) Csak azok a költségek számolhatók el, amelyek egyértelműen kapcsolódnak a projekt tevékenységeihez és megfelelő indoklással kerülnek alátámasztásra.
- 2) Az elszámolható költségek egyéb feltételeit az Elszámolási útmutató¹⁵ szabályozza.
- 3) **Piaci ár igazolása:**

A költségszámítás alapjául szolgáló egységárak nem haladhatják meg a szokásos piaci árat, illetve a jelen felhívás 7.5. pontjában rögzített tevékenységek esetén feltüntetett korlátokat. Piaci ár igazolása a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződés esetében a közbeszerzés dokumentációjával, vagy közbeszerzési kötelezettség hiányában, illetve a közbeszerzési értékhatárt el nem érő beszerzések esetében több lehetséges szállítótól történő ajánlatkérés keretében beérkezett ajánlatokkal történhet. Legalább három, egymástól és a támogatást igénylő(k)től/kedvezményezett(ek)től független ajánlattevőtől származó, azonos tárgyú, összehasonlítható, érvényes, írásos árajánlat megléte szükséges. In-house beszerzés esetén a Kedvezményezett a piaci árat a Korm. rendelet in-house beszerzésekre vonatkozó elszámolhatósági szabályainak betartásával, és a nem független árajánlat mellett, három egymástól és a támogatást igénylő(k)től/kedvezményezett(ek)től független ajánlattevőtől származó, azonos tárgyú, összehasonlítható, érvényes, írásos árajánlattal igazolja. Az ajánlatkérést úgy kell lebonyolítani, hogy az igazolás feltételei teljesíthetőek legyenek.

Nem közbeszerzéshez kapcsolódó költség esetén a piaci árak való megfelelés ellenőrzése céljából a támogatást igénylőnek a Korm. rendelet alapján a piaci árak való megfelelést igazoló dokumentumokat legkésőbb a költség felmerülésekor kell benyújtani, amennyiben korábban nem kerültek benyújtásra. Ennek megfelelően a kedvezményezettnek legalább három részletes árajánlatot szükséges benyújtania minden releváns költségvetési tétel esetében. Közbeszerzéshez kapcsolódó költség esetén elegendő egy indikatív árajánlat, vagy építési tevékenység esetében tervezői költségbecslés benyújtása minden releváns költségvetési tétel esetében.

Azon szerződések esetén, amelyek elszámolható összköltsége nem haladja meg a 100 000 forintot, a támogatást igénylő/kedvezményezett részéről nem szükséges a piaci ár alátámasztása. A három millió forintnál nagyobb elszámolható összköltségű projektek azon leendő szerződéseinek esetében, melyek tervezett elszámolható költsége nem haladja meg a 300 000 forintot, a szokásos piaci árak való megfelelést alátámasztó dokumentumokat a kedvezményezettnek nem kell benyújtania az irányító hatósághoz, azonban azokat az irányító hatóság helyszíni ellenőrzés keretében ellenőrizheti.

A nyílt kereskedelmi forgalomban beszerezhető eszközök esetén az írásos ajánlatok kiválthatóak hivatalos árajánlatok bemutatásával (pl.: forgalmazó cégek honlapja).

Az árajánlatkéréseket és az ajánlatok beérkezését megfelelően dokumentálni szükséges (postai feladás bélyegzője/faxjelentés/érkeztetés/iktatás), mely a helyszíni ellenőrzések során ellenőrzésre kerül. Az alátámasztó dokumentumok (árajánlatok, kimutatások) nem lehetnek a megrendelés időpontjához képest 6 hónappal régebbiek.

Kifizetési igénylés ellenőrzése során amennyiben az ajánlatok a piaci ár igazolására alkalmatlanok (különösen: nem összehasonlíthatóak, nem azonos tárgyúak, nem egymástól és a

¹⁵ Az elszámolási útmutató az alábbi linken érhető el: [Általános útmutató a felhívásokhoz-Szerződés minták-ÁSZF-AVDH tájékoztató-Elszámolási Útmutató 2021-2027 | Széchenyi Terv Plusz \(gov.hu\)](#).

projektgazdától/ajánlatkérőtől független¹⁶ piaci szereplőktől származnak, a tényleges piaci árat jelentősen meghaladják) a felmerült költségek a projekt terhére nem elszámolhatóak.

A személyi jellegű ráfordítások megalapozására a támogatási kérelemmel együtt benyújtandók a támogatási kérelem benyújtását megelőző évre vonatkozó bérkartonok vagy egy nyilatkozat az érintett időszak személyi jellegű ráfordításainak értékéről, melynek megalapozottságát a támogató ellenőrzi. Amennyiben célfeladat kerül megállapításra a projektben elvégzendő feladatokra, úgy a célfeladat keretében megállapított bér/illetmény havi összege nem haladhatja meg az adott munkavállaló, Kedvezményezettnél, a támogatási kérelem benyújtásakor érvényes bérének/illetményének havi összegét. A támogatási kérelem költségvetésében minden esetben szükséges megjelölni, hogy az adott személy foglalkoztatása milyen jogviszonyban történik majd, és részletesen kerüljön bemutatásra a tervezett költség számítási módja.

Meglévő foglalkoztatott esetében az elszámolható személyi jellegű ráfordítások csak indokolt esetben (pl.: munkaidő növekedés, feladatbővülés, munkakörbővülés) és mértékben emelkedhetnek a támogatási igény benyújtását megelőző utolsó évi átlagbérhez képest.

A piaci ár bizonyítása a Kedvezményezett feladata és felelőssége. Ezáltal a projekt költségvetésének és az abban szereplő költségtételeknek megfelelően részletezettnek, szakmai indoklással ellátottnak és ilyen módon ellenőrizhetőnek kell lenniük ahhoz, hogy a piaci áraknak történő megfelelés ellenőrizhető legyen. A költségvetés részletezettségét és bemutatását minden költségelem vonatkozásában úgy kell megtenni, hogy beazonosítható legyen a tervezett egységár, annak felosztása költség tételekre, az egység megnevezése, szakmai indoklás a mértékére vonatkozóan.

A piaci ár igazolásától eltekinteni csak az Irányító Hatóság által adott egyedi engedély alapján, a beszerzendő eszköz vagy szolgáltatás egyedi jellegének alátámasztásával lehet (pl.: hatósági árak, közüzemi szolgáltatás, vagy olyan speciális eszköz, technológia, amelyek csak egy gyártótól szerezhető be, vagy az adott eszközt, berendezést csak egy kizárólagos forgalmazó hozhatja be Magyarországra). Az ellenőrzéshez ilyen esetben biztosítani kell legalább egy referenciaárat, az alábbi források valamelyikéből (a gyártó hivatalos árlistái, katalógusai; külföldi képviselők árlistái, katalógusai; a forgalmazó által más, a kedvezményezettől független szervezeteknek adott árajánlat – amennyiben a forgalmazó ezeket rendelkezésre bocsátja).

Nem kell alátámasztani a piaci áraknak való megfelelést, ha az adott költség elszámolása egyszerűsített költségelszámolás (százalékban meghatározott átalány, átalányalapú egységköltség, egyösszegű átalány) keretében történt. Ilyen esetekben alátámasztó dokumentációt sem kell biztosítani, kivéve, a Felhívás 7.3.1 pontjában hivatkozott benyújtandó dokumentumokat.

A támogatást igénylő és a kedvezményezett köteles vizsgálni az ajánlattevők szerződés teljesítésére való alkalmasságát.

A projekt megvalósítás szakaszában költségvetési tételt érintő szerződésmódosítás esetén minden releváns esetben szükséges benyújtani a piaci ár megfelelőségét alátámasztó, Rendeletben meghatározott dokumentumokat és szakmai indoklást a módosításra vonatkozóan. A módosítást minden esetben a módosítással érintett költség, elszámolásra történő benyújtása előtt szükséges benyújtani.

A piaci ár kedvezményezetti tájékoztatója az alábbi linken érhető el:

<https://www.palyazat.gov.hu>

- 4) A felhívás keretében egyszeri elszámolásra nincs lehetőség.
- 5) Az alábbi költségek tekintetében összesítőként történik a megvalósítás során az elszámolás, amennyiben releváns:

---

¹⁶ Nem független az az ajánlattevő, amelyben a támogatást igénylő, illetve kedvezményezett vagy tulajdonosa (irányító vagy felügyeleti szerve), annak tagja, a szervezet nevében nyilatkozattételre, képviselőre jogosult személy, ezen személy Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 2. pontja szerinti hozzátartozója, tulajdonosi, fenntartói, vagyongazdálkodói, irányítási, képviselői, munkáltatói, vagy kinevezési jogokat gyakorol, vagy fordítva, amely olyan szállítótól származik, amelynek tulajdonosa (irányító vagy felügyeleti szerve), annak tagja, a szervezet nevében nyilatkozattételre, képviselőre jogosult személy, ezen személy Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 2. pontja szerinti hozzátartozója a kedvezményezett szervezetében vagy a másik ajánlattevő szervezetében tulajdonosi, fenntartói, vagyongazdálkodói, irányítási, képviselői, munkáltatói vagy kinevezési jogokat gyakorol. Nem független továbbá az ajánlattevő, ha a támogatást igénylő, illetve kedvezményezett vagy másik ajánlattevő vonatkozásában partner vagy kapcsolt vállalkozásnak minősül.

- a) Személyi jellegű költségek elszámolása a Személyi jellegű költségek összesítőjén (kivéve: egyszerűsített költségelszámolás alkalmazásához kapcsolódóan)
- b) Áfa-összesítő fordított adózás esetére alkalmazandó
- c) Az utazási és kiküldetési (napidíj) költségtérítés elszámolása az Összesítő az utazási és kiküldetési (napidíj) költségtérítés elszámolásához összesítőn (kivéve: egyszerűsített költségelszámolás alkalmazásához kapcsolódóan)
- d) Kis támogatástartalmú számlák a Kis támogatástartalmú számlák összesítőjén

A kis támogatástartalmú bizonylatok összesítőjén elszámolható bizonylatok maximális támogatástartalma: amennyiben a 25 millió forintnál kevesebb támogatással megvalósuló projektek esetén az elszámoló bizonylat támogatástartalma a 100 ezer forintot nem haladja meg, illetve a legalább 25 millió forint támogatással megvalósuló projektek esetén az elszámoló bizonylat támogatástartalma az 500 ezer forintot nem haladja meg, az elszámoló bizonylatot „Kis támogatástartalmú számlák összesítőjén” szükséges elszámolni.

- 6) Önnek nincs lehetősége költségelszámolásra, ha az szóbeli megállapodáson alapul.
- 7) Közszéferá szervezetek esetén a projektmenedzsment költségek elszámolhatósága tekintetében figyelembe kell venni az Elszámolási Útmutatóban foglalt előírásokat.
- 8) Saját teljesítés az Elszámolási Útmutatóban leírtak szerint az alábbi költségkategóriák költségtípusai vonatkozásában számolható el:
  - Projektelőkészítés költségei (összes költségtípus vonatkozásában);
  - Szakmai tevékenységekhez kapcsolódó szolgáltatások költségei (összes költségtípus vonatkozásában, kivéve: szakmai megvalósításhoz kapcsolódó bérleti díj);
  - Projektmenedzsment költségek (összes költségtípus vonatkozásában, kivéve: projektmenedzsmenthez kapcsolódó útiköltség, kiküldetési költség és egyéb projektmenedzsment költség).

Saját teljesítés keretén belül az Elszámolási Útmutató értelmében a közreműködő munkatársak személyi jellegű ráfordításait számolhatja el.

Ha Ön helyi önkormányzat kedvezményezett és az adott költség tekintetében a saját teljesítést lehetővé teszi a felhívás, akkor elszámolhatja a polgármesteri hivatal vagy közös önkormányzati hivatal alkalmazásában álló munkatársak bruttó munkabér- és bérjárulék költségét is a vonatkozó szabályozás feltételeinek betartásával.

Összeférhetlenségi szabályok:

A Korm. rendelet értelmében a nem közbeszerzés köteles beszerzések esetében figyeljen az alábbi összeférhetlenségi szabályokra:

Nem független az az ajánlattevő,

- a) amelyben a támogatást igénylő / kedvezményezett vagy ezek tulajdonosa - irányító vagy felügyeleti szerve -, annak tagja, és/vagy a szervezet nevében nyilatkozattételre, képviseletre jogosult személy, továbbá ezen személy hozzátartozója az alábbi jogok valamelyikét gyakorolja: tulajdonosi, fenntartói, vagyongazdálkodói, irányítási, képviseleti, munkáltatói, vagy kinevezési;
- b) amelynek tulajdonosa - irányító vagy felügyeleti szerve -, annak tagja, és/vagy a szervezet nevében nyilatkozattételre, képviseletre jogosult személy, a támogatást igénylő / kedvezményezett szervezetében vagy ugyanazon beszerzés vonatkozásában másik ajánlattevő szervezetében az alábbi jogok valamelyikét gyakorolja: tulajdonosi, fenntartói, vagyongazdálkodói, irányítási, képviseleti, munkáltatói vagy kinevezési; vagy
- c) ha a támogatást igénylő / kedvezményezett vagy másik ajánlattevő vonatkozásában partner vagy kapcsolt vállalkozásnak minősül.

Az összeférhetlenség vonatkozásában hozzátartozónak minősül a Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 1. és 2. pontja értelmében a házastárs, az egyeneságbeli rokon, az örökbefogadott, a mostoha- és a nevelt gyermek, az örökbefogadó-, a mostoha- és a nevelőszülő, a testvér, az élettárs, az egyeneságbeli rokon házastársa, a házastárs egyeneságbeli rokona és testvére, és a testvér házastársa.

7.5. Melyek az elszámolható költségek mértékére és arányára vonatkozó elvárások?

A projekt tervezése során az egyes elszámolható költségtípusok vonatkozásában vegye figyelembe a következő korlátozásokat.

Költségtípus	Maximális mértéke az összes elszámolható költségre vetítve (%)
Közbeszerzési eljárások lefolytatása	1,00 %
Műszaki ellenőri szolgáltatás, ide nem értve a Tanácsadó Mérnökök Nemzetközi Szövetsége (FIDIC) mérnök költségeit	1,00 %
Tartalék	5,00 %

A projektek esetében a meghatározott százalékos korlátok módosíthatók a projektelőkészítés és projektmegvalósítás során **a projekt keretében a közbeszerzési eljárások lefolytatása, műszaki ellenőri szolgáltatás** elszámolható költségei tekintetében, amelyek összes elszámolható költsége az átcsoportosítást követően sem haladhatja meg az összes elszámolható költség 2,00 %-át.

A felhívás keretében a fenti táblázatban meghatározott százalékos korlátok betartása a támogatási kérelem összeállítására, valamint a projektmegvalósítás során kötelező. A költségvetés összeállításakor kérjük, hogy figyeljen arra, hogy az egyes költségtípusok maximális mértékére vonatkozó százalékot két tizedes jegy pontossággal határozza meg, mert a kérelem elbírálásakor ezt megvizsgáljuk.

A táblázatban szereplő százalékos korlát a projektmegvalósítás befejezésekor – a műszaki-szakmai tartalom csökkenésével nem járó – projektszintű megtakarítás eredményeként átléphető azzal, hogy az egyes költségtípusokra megállapított összeg nem növekedhet.

A fenti korlátozások nem jelentik a felsorolt költségtípusok százalékban meghatározott átalánnyal történő elszámolását. A költségvetésnek meg kell felelnie a felhívás 7.3.1 pontjában leírtaknak is.

Szakmai jellegű belső költségvetési korlátok:

Költségtípus	A projekt elszámolható összköltségei arányában számított %-os korlát	Maximális nettó elszámolható mérték (Ft)
I. SEAP felülvizsgálat		50.000 lakosig: 3 millió Ft; 50.001 – 100.000 lakos között: 5 millió Ft; 100.000 lakos feletti városok: 7 millió Ft
II. SEAP átdolgozás SECAP-pá		50.000 lakosig: 3 millió Ft; 50.001 – 100.000 lakos között: 5 millió Ft; 100.000 lakos felett: 7 millió Ft
III. SECAP kidolgozása		50.000 lakosig: 7 millió Ft; 50.001 – 100.000 lakos között: 8,5 millió Ft;

		100.000 lakos felett: 10 millió Ft
Okos hálózat (smart grid) és okos mérés (smart metering) rendszer együttes létrehozása		maximum nettó 800 millió Ft
Okos mérés (smart metering) rendszer létrehozása, amennyiben pilot projekt keretében csak okos mérés rendszer kerül kialakításra		maximum nettó 400 millió Ft
Szemléletformálás, képzéshez kapcsolódó költségek	2 %	maximum nettó 1,5 millió Ft

7.6. Milyen költségek nem számolhatók el?

A támogatható tevékenységekhez kapcsolódóan nem elszámolható költségnek minősül mindazon költség, amely nem szerepel az 7.3. pontban, különösen:

- Új épület építése, kivéve az 50 nm-nél kisebb méretű, az alkalmazott technika befogadására szolgáló vagy biomaszta tárolásához szükséges melléképület;
- Bíróságok, kötbérek, perköltségek;
- A felhívásban foglalt fejlesztésekhez közvetlenül nem kapcsolódó költségek;
- Banki és pénzügyi költségek, kamattartozás kiegyenlítése, hiteltüllépés költsége, egyéb pénzügyforgalmi költségek;
- Ingatlan lízing, bérlet – kivéve projektmenedzsmenthez kapcsolódó iroda bérlete;
- Használt gépek, berendezési tárgyak, felszerelések beszerzési költségei;
- Járművásárlás (személygépkocsi, szállító jármű stb.);
- Saját teljesítés (kivéve a felhívás 7.4.8. pontjában felsorolt költségkategóriákat);
- Reprezentációs költségek;
- Minden olyan költségtétel, amely vonatkozásában a piaci ár a felhívás 7.4. pontjának megfelelően nem alátámasztott
- A 2.3 pont 35) és 40) 2.3 és 2.4 alpontjaiban foglaltak szerint a méretezett éves hőigényt 25%-nál nagyobb mértékben meghaladóan tervezett, beépített teljesítményű hőtermelő beruházási többletköltsége nem elszámolható költségnek minősül. A méretezett hőigényhez képest felmerülő túllépés mértékével arányosan csökkentett költségrészt a projektben a támogatást igénylő nem elszámolható hozzájárulásaként szükséges feltüntetni.
- Bivalens üzemmódban tervezett hőszivattyúk esetén a meglévő hőtermelő (pl. gázkazán) mellett új kiegészítő hőtermelő beszerzésének költsége nem elszámolható, kivéve, ha a meglévő hőtermelő igazolhatóan 5 évnél régebben van üzemben és/vagy a kiegészítő funkciót műszaki okból igazoltan – a Projekt Terv B/2.3.3/e/2) alpontjában indokoltak és igazoltak alapján – nem tudja ellátni.

8. KIVÁLASZTÁSI ELJÁRÁSREND ÉS KIVÁLASZTÁSI KRITÉRIUMOK

8.1. Milyen eljárásrend alapján történik a támogatási kérelmek kiválasztása?

A felhívásra beérkező támogatási kérelmek a Korm. rendelet alapján standard eljárásrend vonatkozó szabályai szerint, területi kiválasztási eljárásrend alapján kerülnek elbírálásra.

A projektekről standard, illetve kiemelt eljárásrendben születik döntés.

Amennyiben a projektekről standard eljárásban születik döntés, a támogatási kérelmekről az irányító hatóság vezetője szakaszos elbírálással dönt. Amennyiben a projektekről kiemelt eljárásban születik döntés, a támogatási kérelmekről az irányító hatóság vezetője folyamatos elbírálással dönt.

Az eljárás során a Korm. rendelet szabályai szerint lehetőség van hiánypótlásra.

Az eljárás során a Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) szabályai szerint lehetőség van tisztázó kérdés alkalmazására.

Az eljárás során a Korm. rendelet szabályai szerint lehetőség van szóbeli egyeztetésre.

Az irányító hatóság a támogatási kérelmekről való döntés megalapozására Döntés-előkészítő Bizottságot hív össze.

Az eljárásrendre vonatkozó további információk az "ÁÚF 21-27" 3. fejezetében található.

A TKR kiemelt eljárásrendet alkalmazó megyék esetén a kiválasztási eljárásrendre vonatkozó előírások – a fentiekől eltérő módon – a területi szereplőre vonatkozó területspecifikus mellékletben található meg. A Felhívás 13.3. pontja tartalmazza a területspecifikus mellékleteket, külön jelölve a TKR kiemelt eljárásrendben hirdető megyéket.

8.2. Melyek a kiválasztási kritériumok?

Azok a támogatási kérelmek támogathatóak, amelyek megfelelnek a vonatkozó jogszabályi feltételeknek, a felhívásban és mellékleteiben foglalt kritériumoknak, és az alábbi kritériumoknak:

1) Nem hiánypótlható jogosultsági kritériumok:

- a) A támogatást igénylő által benyújtott nyilatkozat a felhívásban előírt módon került aláírásra vagy hitelesítésre, az aláírás hiánytalan, érvényes és hiteles.
- b) A támogatást igénylő átlátható szervezetnek minősül az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 1. § 4. pontja és 50. § (1) bekezdés c) pontja szerint.
- c) A támogatást igénylő a jelen felhívásban meghatározott lehetséges támogatást igénylő körbe tartozik.

A fenti jogosultsági kritériumok nem hiánypótlhatóak. Ezért ha a támogatási kérelem nem felel meg ezeknek a szempontoknak, akkor a kérelmet hiánypótlási felhívás nélkül elutasítjuk.

2) Hiánypótlható jogosultsági szempontok:

- a) A támogatási kérelmet magyar nyelven nyújtották be.
- b) A támogatási kérelem adatlapjának valamennyi rovata jelen Felhívás, illetve az "ÁÚF 21-27" c. dokumentumban megadott szempontok szerint ki van töltve és minden kérdésre hiánytalanul választ ad.
- c) A támogatási kérelemben szereplő, az igényelt támogatásra vonatkozó táblázatok adatai egyezők.
- d) A fejlesztés megvalósításának időtartama a felhívásban megadott időintervallum maximumán belül van.
- e) A hiánypótlható, kötelezően csatolandó mellékletek benyújtásra kerültek.
- f) A támogatást igénylő rendelkezik az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. §-a szerinti öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programmal vagy az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 63. §-a szerinti esélyegyenlőségi tervvel.

A fenti jogosultsági kritériumok esetében egy alkalommal hiánypótlási felhívást küldünk, ha az adott jogosultsági kritérium, vagy az adott jogosultsági szempontot igazoló dokumentum hiánya vagy hibája hiánypótlás keretében pótolható.

3) Tartalmi értékelési szempontok:

Az értékelés megfelelt/nem felelt meg/nem releváns minősítéssel történik. A „megfelelt”, „nem felelt meg” minősítést a szakmai értékelőnek részletes indoklással kell alátámasztania.

Amennyiben az adott szempontra vonatkozó információk alapján nem dönthető el egyértelműen, hogy a projekt megfelel-e vagy sem a kritériumban elvártaknak, akkor tisztázó kérdés kerül megküldésre a támogatást igénylőnek. A tisztázó kérdés megválaszolása során a kérelem tartalmi elemeinek módosítására nincs lehetőség. Amennyiben a kérelmező a tisztázó kérdésben foglaltakat nem teljesíti, vagy válasza alapján továbbra sem egyértelmű a kritériumnak való megfelelés, akkor az adott szempont a rendelkezésre álló információk alapján kerül értékelésre.

„Nem felelt meg” válasz esetén a szakmai értékelő támogatási vagy szerződéskötési feltételt szabhat az adott szempont teljesülésére.

Amennyiben az 1.1, 1.2., 1.3, 2.1., 3.1 pontok valamelyikében az értékelési szempont „nem felelt meg” minősítést kap, abban az esetben az Irányító Hatóság a támogatási igénylést elutasítja.

	Értékelési szempont	Minősítés (Megfelelt/ Nem felelt meg/ Nem releváns)
1.	Illeszkedés a TOP Plusz céljaihoz	
1.1	<p>A projekt illeszkedik a felhívás céljához. A fejlesztés a felhívásban szereplő célokat teljesíti, indokolatlan fejlesztési célokat nem nevesít.</p> <p>A tevékenységek hozzájárulnak az intézmények primerenergia-fogyasztásának, valamint az intézmények ÜHG-kibocsátásának csökkentéséhez.</p> <p>A vegyes (fosszilis és megújuló) hőenergiaforrással ellátott épületek energiahatékonysági korszerűsítése során a projektszinten jelentkező megújuló hőenergia-felhasználás csökkenés akkor elfogadható, amennyiben a korszerűsítés a fosszilis hőenergia- felhasználás részarány csak olyan mértékű csökkenését eredményezi, hogy a projekt megfelel a jelen felhívás ÜHG fajlagos mutató elvárásainak.</p> <p>Amennyiben releváns, úgy annak bemutatása, hogy projekt illeszkedik a Duna Régió Stratégiához.</p>	megfelelt/nem felelt meg
1.2	<p>Az érintett épületek többségi önkormányzati tulajdonban vagy többségi önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság tulajdonában vannak. Kivétel a megyei önkormányzat kisebbségi tulajdonában álló olyan épületek, amelyek tekintetében egyúttal az állam a további (többségi) tulajdonos, erre vonatkozóan jelen felhívás követelményei az önkormányzati tulajdoni hányad mértékétől függetlenül alkalmazandók.</p>	megfelelt/nem felelt meg/ nem releváns

	Értékelési szempont	Minősítés (Megfelelt/ Nem felelt meg/ Nem releváns)
1.3	<p>TKR kiemelt eljárásrendű projekt esetében a támogatási kérelem tartalma megfelel az illetékes területi szereplő által, a vonatkozó Integrált Területi Programban meghatározott, és a TOP Plusz Monitoring Bizottsága által jóváhagyott területi kiválasztási kritériumoknak és az illeszkedés minden kiválasztási kritérium vonatkozásában külön ismertetésre került, az illeszkedés mindezek alapján igazolt.</p> <p>Az illeszkedés a PT-ben szöveges formában kifejtésre került. Az adott területi szereplő területi kiválasztási kritériumok szempontjai jelen felhívás terület-specifikus mellékleteinek a 8.2. pontjában találhatóak. Megfelelt minősítés csak akkor adható, ha a támogatási kérelem valamennyi szempontnak megfelel.</p> <p>TKR standard eljárásrend esetében nem releváns minősítést szükséges adni.</p>	megfelelt/nem felelt meg/ nem releváns
2.	Szakmai indokoltság, megalapozottság	
2.1	A támogatást igénylő és a támogatási kérelem tárgya nem tartozik a jelen felhívás 1.2 pontja, valamint az ÁÚF 21-27 dokumentumban meghatározott kizáró okok alá.	megfelelt/nem felelt meg/
2.2	Az érintett épület rendelkezik hiteles energetikai tanúsítvánnyal (HET) vagy „összetett projekt” esetében rendelkezésre áll a projekt tervezett fizikai-műszaki kiterjedését lefedő épületenergetikai átvilágítás és annak javaslatai. Amennyiben a projekt csak 2.1.1. 4. vagy 2.1.1. 7. vagy 2.1.1. 8 tevékenységre irányul, úgy a HET benyújtása nem releváns. Illetve összetett projekt esetén, ha a projekt tervet a 2.3. 6) előírásai alapján nyújtják be, úgy az épületenergetikai átvilágítás benyújtása nem releváns.	megfelelt/nem felelt meg/ nem releváns
2.3	Az épületek hőtechnikai jellemzőinek javítását magába foglaló 2.1.1.1 tevékenységet nem tartalmazó projektek esetén - a 2.1.1. 4 és 2.1.1. 7 és/vagy 2.1.1. 8 tevékenységek kivételével - a megújuló energiaforrást alkalmazni kívánó épületnek meg kell felelnie legalább a felhívás megjelenésekor hatályos 176/2008. (VI. 30) Kormányrendelet szerinti „DD – korszerűt megközelítő” kategóriának.	megfelelt/nem felelt meg/ nem releváns
2.4	Az energetikai mellékletben a fejlesztés előtti-, köztes- és utáni állapot számított energiaszükségletének bemutatása a tanúsítványokkal összhangban került kitöltésre, valamint az energetikai mellékletben a fejlesztést megelőző-, és a fejlesztést követő energia felhasználás és költségek a Projekt Tervvel összhangban kerültek elkészítésre. A megvalósítási ütemterv szakmailag tekintetben megfelelő. A 2.1.1. 8. tevékenység esetén szakértői számítással alátámasztották a rendszer alkalmazásával elérhető primer energia megtakarítást és az abból adódó ÜHG csökkenést az érintett épületekre vonatkozóan.	megfelelt/nem felelt meg/ nem releváns

	Értékelési szempont	Minősítés (Megfelelt/ Nem felelt meg/ Nem releváns)
2.5	Fejlesztési szükség, indokoltság bemutatása. A támogatást igénylő vállalja a Felhívás 2.3., 2.4., 5 és 6. pontjában meghatározott előírások teljesítését.	megfelelt/nem felelt meg
2.6	A betervezett hőtermelő kapacitás megfelel a Felhívásban és az Energetikai melléklet „Hőtermelők” munkalapján előírt követelményeknek. A Projekt Terv B/2. 3.3/d pontjában foglaltak szakmailag értelmezhetően kifejtésre kerültek és a Projekt Terv IV. számú melléklete benyújtásra került.	megfelelt/nem felelt meg/ nem releváns
2.7	A támogatást igénylő a 7/2006. TNM rendelet által definiált „BB - közel nulla” szint elérését vagy meghaladását vállalja. Több épület esetén, amennyiben az épületek több mint fele „BB - közel nulla” szintet kíván elérni, a szempont megfelel, egyéb esetben nem megfelel.	megfelelt/nem felelt meg/ nem releváns
2.8	Az érintett épületek fejlesztés előtti energiaigénye alapján a meglévő állapot hiteles energetikai tanúsítványának Ep értéke nagyobb, mint 250 kWh/m ² a.	megfelelt/nem felelt meg/ nem releváns
3	Fenntarthatóság és horizontális szempontok	
3.1	A tervezett tevékenység hosszú távú (legalább 5 éves) fenntartásának intézményi, műszaki és pénzügyi háttere bemutatott. A projekt pénzügyi fenntarthatósága biztosított, a támogatást igénylő megfelelően felmérte és biztosítani képes az üzemeltetési, karbantartási, pótlási költségeket	megfelelt/nem felelt meg/ megfelelt/ releváns részben nem
3.2	Teljesülnek az esélyegyenlőség és környezetvédelmi szempontok érvényesítésével kapcsolatos elvárások.	megfelelt/nem felelt meg/ nem releváns
4.	Költségvetés vizsgálata	
4.1	A támogatási kérelem tartalma megfelel a felhívás 7.4 és 7.5 pontjaiban meghatározott fajlagos költségeknek, költséglimiteknek és belső arányoknak.	megfelelt/nem felelt meg

Terüleetspecifikus értékelési szempontok a felhívás adott területi egységre vonatkozó terület-specifikus mellékletében található.

A 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet 106.§ f) alpontja szerint az irányító hatóság vizsgálja a támogatást igénylő korábbi projektjeivel kapcsolatban a monitoring és információs rendszerben rendelkezésre álló információkat, különösen a pénzügyi korrekciót eredményezett szabálytalanságokat.

A 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet 106.§ g) alpontja értelmében az irányító hatóság figyelembe veszi az adott támogatási kérelemmel összefüggő, a rendelet IX. fejezete szerinti közbeszerzési eljárások ellenőrzésének eredményét annak érdekében, hogy el nem számolható támogatási összeg ne kerüljön odaítélésre.

9. AZ ÁLLAMI TÁMOGATÁSOKRA VONATKOZÓ SZABÁLYOK

9.1. Állami támogatásokra vonatkozó rendelkezések

Azonos, vagy részben azonos azonosítható elszámolható költségek esetén állami támogatás abban az esetben halmozható más, helyi, regionális, államháztartási vagy uniós forrásból származó állami támogatással, ha az nem vezet a csoportmentességi rendeletekben, vagy az Európai Bizottság jóváhagyó határozatában meghatározott legmagasabb támogatási intenzitás túllépéséhez.

Állami támogatás különböző azonosítható elszámolható költségek esetén halmozható más, helyi, regionális, államháztartási vagy uniós forrásból származó állami támogatással.

Az egy projekthez igénybe vett összes támogatás - függetlenül attól, hogy annak finanszírozása uniós, országos, regionális vagy helyi forrásból történik - támogatási intenzitása vagy összege nem haladhatja meg az irányadó uniós állami támogatási szabályokban meghatározott támogatási intenzitást vagy támogatási összeget.

9.2. A felhívás keretében nyújtott egyes támogatási kategóriákra vonatkozó egyedi szabályok

Közszolgáltatásért járó ellentételezés

A közszolgáltatásért járó ellentételezésre vonatkozó részletes szabályokat az Európai Unió működéséről szóló szerződés 106. cikke (2) bekezdésének az általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásával megbízott egyes vállalkozások javára közszolgáltatás ellentételezése formájában nyújtott állami támogatásra való alkalmazásáról szóló, 2011. december 20-i 2012/21/EU bizottsági határozatnak (HL L 7., 2012.1.11., 3. o.), a 2021–2027 programozási időszakra rendelt források felhasználására vonatkozó uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatási szabályokról szóló Korm. rendelet, valamint az európai uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatásokkal kapcsolatos eljárásról és a regionális támogatási térképről szóló 37/2011. (III. 22.) Korm. rendelet szabályozza.

A 2012/21/EU bizottsági határozat alapján támogatás kizárólag a támogatható tevékenység tekintetében megbízási aktussal rendelkező kedvezményezett részére nyújtható.

A 2012/21/EU bizottsági határozat 4. cikke értelmében a megbízási aktusnak (támogatási szerződésnek) a következőket kell tartalmaznia:

- a) a közszolgáltatási kötelezettségek tartalma és időtartama;
- b) a vállalkozás megnevezése és adott esetben az érintett terület;
- c) a támogatást nyújtó által a vállalkozásnak adott kizárólagos vagy különleges jogok jellege;
- d) az ellentételezési mechanizmus leírása és az ellentételezés kiszámításának, ellenőrzésének és felülvizsgálatának paraméterei;
- e) a túlkompenzáció elkerülésére és visszafizettetésére hozott intézkedések.

A vállalkozás közszolgáltatás nyújtásával való megbízásának időtartama nem haladhatja meg a tíz évet. Tíz évnél hosszabb megbízási időtartam esetén a 2012/21/EU bizottsági határozat csak akkor alkalmazható, ha a közszolgáltató olyan jelentős beruházásra kényszerül, amelyet az általánosan elfogadott számviteli elvekkel összhangban hosszabb időtartam alatt kell amortizálni.

Amennyiben a Támogatott a közszolgáltatás körén belül és kívül is végez tevékenységeket, akkor a 2012/21/EU bizottsági határozat 5. cikkének (9) bekezdése értelmében a közszolgáltatás költségeit és bevételeit a többi szolgáltatásétól elkülönítve kell kimutatnia belső számláiban, a költségek és bevételek elkülönítésének paramétereivel együtt. A közszolgáltatáson kívül eső tevékenységek költségei magukban foglalják az összes közvetlen költséget, a közös költségek arányos részét és a megfelelő tőkemegtérülést. E költségekre nem adható ellentételezés. A Támogatott a támogatásról olyan

elkülönített elszámolást köteles vezetni, amelyből a 2012/21/EU bizottsági határozat 5. cikkének (2)-(4) bekezdésben meghatározott követelmények ellenőrizhetők.

Ha a Támogatott a 2012/21/EU bizottsági határozat 5. cikkének megfelelően meghatározott összeget meghaladó támogatásban részesül, a kedvezményezettnek a túlkompensációt vissza kell fizetnie. Amennyiben a túlkompensáció összege nem haladja meg az átlagos éves ellentételezés összegének 10 %-át, a túlkompensáció átvihető a következő időszakra és levonható az arra az időszakra fizetendő támogatás összegéből.

Kultúrát és kulturális örökség megőrzését előmozdító támogatás

A kultúrát és a kulturális örökség megőrzését előmozdító támogatásra vonatkozó részletes szabályokat a Szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belsőpiacra összegegyeztetetők nyilvánításáról (általános csoportmentességi rendelet) szóló 651/2014/EU bizottsági rendelet (HL L 187., 2014.6.26., 1. o.) I-II. fejezete és III. fejezetének 53. cikke, a 2021–2027 programozási időszakra rendelt források felhasználására vonatkozó uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatási szabályokról szóló Korm. rendelet, valamint az európai uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatásokkal kapcsolatos eljárásról és a regionális támogatási térképről szóló 37/2011. (III. 22.) Korm. rendelet szabályozza.

A kultúrát és a kulturális örökség megőrzését előmozdító beruházási támogatásként a következőkhöz nyújtható:

- a) muzeális intézmény, levéltár, könyvtár, művészeti vagy közművelődési intézmény - ide értve a közösségi teret -, koncertterem, filmszínház,
- b) tárgyi kulturális örökség, régészeti lelőhely, emlékmű, történelmi emlékhely és épület, a kulturális örökséghez kapcsolódó természeti örökség, kulturális vagy természeti örökséggé nyilvánított örökség,
- c) a szellemi kulturális örökség valamennyi formája (pl. népi hagyományok, kézművesség),
- d) művészeti vagy kulturális esemény, előadás, fesztivál, kiállítás és hasonló kulturális tevékenység,
- e) kulturális és művészeti oktatási tevékenység, a kulturális kifejezőmódok sokfélesége védelmének és támogatásának jelentőségét tudatosító oktatási és társadalmi célú figyelemfelhívó programok, ideértve az új technológiák alkalmazását is ezen célokra,
- f) zenei és irodalmi alkotások írása, szerkesztése, gyártása, terjesztése, digitalizálása, kiadása és fordítása.

A beruházási támogatás esetén az immateriális javak és a tárgyi eszközök következő költségei

- a) az infrastruktúra építésének, korszerűsítésének, bővítésének, megvásárlásának, megőrzésének és fejlesztésének költsége, ha az infrastruktúra időbeli vagy térbeli kapacitását évente legalább 80%-ban kulturális célra használják,
- b) a kulturális örökség megszerzésének költsége (pl. a lízingdíj, a kapcsolódó illetékek vagy a kulturális örökség áthelyezésének költsége),
- c) a tárgyi és szellemi kulturális örökség védelmének, megőrzésének, újjáépítésének és helyreállításának költsége (pl. a megfelelő körülmények között történő tárolás költsége, a speciális eszközök, anyagok használatából fakadó többletköltség, valamint a dokumentációs, kutatási, digitalizálási és publikációs költség),
- d) a közönség kulturális örökséghez való hozzáféréseinek javítását szolgáló intézkedések költsége (pl. a digitalizálással és egyéb új technológiákkal, a speciális szükségletű személyek hozzáférési lehetőségeinek javításával kapcsolatos, valamint a prezentációk, programok és látogatók tekintetében a kulturális sokszínűség elősegítésével kapcsolatos költség),
- e) a kulturális projektek és tevékenységek, együttműködési és csereprogramok, valamint ösztöndíjak költsége (pl. a kiválasztási eljárással kapcsolatos marketing és a projekt eredményeként közvetlenül felmerülő költség)

számolható el.

Csekély összegű támogatás:

A csekély összegű támogatásra vonatkozó részletes szabályokat az Európai unió működéséről szóló szerződés 107. és 108. cikkének a csekély összegű (de minimis) támogatásokra való alkalmazásáról szóló, 2013. december 18-i 1407/2013/EU bizottsági rendelet (HL L 352, 2013. 12.24. 1.o), a 2021–2027 programozási időszakra rendelt források felhasználására vonatkozó uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatási szabályokról szóló Korm. rendelet, valamint az európai unió versenyjogi értelemben vett állami támogatásokkal kapcsolatos eljárásról és a regionális támogatási térképről szóló 37/2011. (III. 22.) Korm. rendelet szabályozza.

Az egy és ugyanazon vállalkozásnak minősülő vállalkozások részére az 1407/2013/EU bizottsági rendelet hatálya alá tartozó, Magyarországon az adott évben valamint az azt megelőző két pénzügyi évben odaítélt csekély összegű támogatás (ezen alcím vonatkozásában a továbbiakban: támogatás) bruttó támogatástartalma nem haladhatja meg a 200 000 eurónak, közúti kereskedelmi árufuvarozást ellenszolgáltatás fejében végző, egy és ugyanazon vállalkozásnak minősülő vállalkozások esetén a 100 000 eurónak megfelelő forintösszeget, figyelembe véve az 1407/2013/EU bizottsági rendelet 3. cikk (8) és (9) bekezdését.

A támogatás a csekély összegű közszolgáltatási támogatással a 360/2012/EU bizottsági rendeletben meghatározott felső határig halmozható. A támogatás más csekély összegű támogatásokról szóló rendeleteknek megfelelően nyújtott csekély összegű támogatással a fent meghatározott felső határig halmozható.

A csekély összegű támogatás, amennyiben azonosítható elszámolható költségekkel nem rendelkezik, bármely egyéb, azonosítható elszámolható költségekkel rendelkező állami támogatással halmozható.

A támogatás nem halmozható azonos elszámolható költségek vagy azonos kockázatfinanszírozási célú intézkedés vonatkozásában nyújtott állami támogatással, ha az így halmozott összeg meghaladná a csoportmentességi rendeletekben vagy az Európai Bizottság jóváhagyó határozatában meghatározott legmagasabb támogatási intenzitást vagy összeget.

A kedvezményezettnek az 1407/2013/EU bizottsági rendelet 5. cikk (1) bekezdése figyelembevételével - az ott meghatározott feltételek teljesítésének megállapítására alkalmas módon - nyilatkoznia kell a részére a támogatás odaítélésének évében és az azt megelőző két pénzügyi évben nyújtott csekély összegű támogatások támogatástartalmáról.

Helyi infrastruktúra fejlesztéséhez nyújtott beruházási támogatás:

A helyi infrastruktúra fejlesztéséhez nyújtott beruházási támogatásra vonatkozó részletes szabályokat a Szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belsőpiacra összeegyeztethetőnek nyilvánításáról (általános csoportmentességi rendelet) szóló 651/2014/EU bizottsági rendelet (HL L 187., 2014.6.26., 1. o.) I-II. fejezete és III. fejezetének 56. cikke, a 2021–2027 programozási időszakra rendelt források felhasználására vonatkozó uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatási szabályokról szóló Korm. rendelet, valamint az európai unió versenyjogi értelemben vett állami támogatásokkal kapcsolatos eljárásról és a regionális támogatási térképről szóló 37/2011. (III. 22.) Korm. rendelet szabályozza.

Helyi infrastruktúra fejlesztéséhez nyújtott beruházási támogatás helyi infrastruktúra építéséhez, bővítéséhez vagy korszerűsítéséhez nyújtható, ha ezen infrastruktúra helyi szinten hozzájárul az üzleti és a fogyasztói környezet korszerűsítéséhez és ipari bázisok fejlesztéséhez.

A támogatás nyújtásának feltétele, hogy a megvalósuló infrastruktúrát nyílt, átlátható és megkülönböztetés-mentes alapon kell a felhasználók rendelkezésére bocsátani. Az infrastruktúra használatáért felszámított vagy eladása során meghatározott árak szokásos piaci árak kell lennie.

Az infrastruktúra működtetését koncesszióba adni vagy azzal harmadik felet megbízni csak nyílt, átlátható és megkülönböztetés-mentes módon, a vonatkozó jogszabályok betartásával lehet.

10. TOVÁBBI INFORMÁCIÓK

Tájékoztatjuk, hogy a támogatási kérelmek elbírálásához felhasználjuk az Önről a közhiteles adatbázisokban elérhető adatokat.

10.1. Milyen adatkezelési kötelezettségek vannak?

Az általános adatvédelmi rendelet (GDPR) előírásából fakadó kötelezettségek

A támogatási kérelem benyújtásának célja, hogy Ön – sikeres elbírálás és támogatási döntés esetén – a tervezett projekt megvalósítására támogatási szerződést kössön. A támogatási kérelem feldolgozásához szükséges, hogy kezeljük azokat a személyes adatokat, amelyeket Ön a támogatási kérelemben és annak mellékleteiben tüntetett fel. Az adatokat a <https://www.palyazat.gov.hu> honlapon elérhető Adatvédelmi nyilatkozatban szereplő adatkezelési célok szerint kezeljük.¹⁷

Ön felelős azért, hogy – az (EU) 2016/679 rendelet (általános adatvédelmi rendelet) előírásainak megfelelően – a támogatási kérelemben és annak mellékleteiben feltüntetett további érintettek (Ön és az esetleges konzorciumi partnereinek, tulajdonosainak nevében és érdekében eljáró más személyek) személyes adatainak a kezelése és a fejlesztéspolitikai intézményrendszer számára történő rendelkezésre bocsátása megfelelő jogalappal és az érintettek megfelelő tájékoztatását követően történik. Az adatkezelés jogalapját jogszabályi felhatalmazás, az érintettre vonatkozó szerződéses kötelezettség, vagy az érintett előzetes, egyértelmű, megfelelő tájékoztatáson alapuló, önkéntes és határozott hozzájárulása képezheti, amelyben félreérthetetlen hozzájárulását adja a rá vonatkozó személyes adatok meghatározott célból és körben történő kezeléséhez. Az érintettektől személyes adatai kezeléséhez általános jelleggel hozzájárulás nem kérhető.

Felhívjuk a figyelmet, hogy ha helyszíni szemlére kerül sor, akkor ennek keretében azt is megvizsgálhatjuk, hogy a fentieket megfelelően dokumentálták-e. Ha az adatkezelés jogszerűségével kapcsolatban a döntés-előkészítési folyamat bármely szakaszában kétség merül fel, akkor ennek vizsgálatához a releváns dokumentumokat be kell nyújtania.

10.2. További dokumentumok

A Felhívás elválaszthatatlan része az Általános Útmutató a 2021-20207-es programozási időszakban meghirdetett felhívásokhoz c. dokumentum és az Elszámolási Útmutató, amelynek hatályos verziója megtalálható a www.palyazat.gov.hu honlapon.

Az Általános Útmutató a 2021-20207-es programozási időszakban meghirdetett felhívásokhoz és az Elszámolási Útmutató az alábbiakról nyújt tájékoztatást:

Általános Útmutató a 2021-20207-es programozási időszakban meghirdetett felhívásokhoz

1. Az Útmutató célja, hatálya
2. Kizáró okok listája
3. A támogatási kérelmek benyújtásának és elbírálásának módja
4. Tájékoztatás kifogás benyújtásának lehetőségéről
5. Tájékoztató támogatói okirat kibocsátásáról vagy a támogatási szerződés megkötéséről
6. A biztosítéknyújtási kötelezettségre vonatkozó tájékoztató
7. A fejlesztéssel érintett ingatlanra vonatkozó feltételek
8. Tájékoztatás a projektek megvalósításáról, finanszírozásáról, és előrehaladásának követéséről

¹⁷ Az adatkezelés jogalapja az (EU) 2016/679 rendelet 6. cikk (1) bekezdés b) pontja.

9. A közbeszerzési kötelezettségre vonatkozó tájékoztató
10. Tájékoztatásra és nyilvánosságra vonatkozó kötelezettségek
11. A horizontális (környezetvédelmi, esélyegyenlőségi és a nők és férfiak egyenlőségét biztosító) követelmények
12. A felhívással, a projekt kiválasztási eljárással és a projekt megvalósítással kapcsolatos legfontosabb jogszabályok

Elszámolási Útmutató

- I. Nemzeti Szabályozás az Elszámolható Költségekről
- II. A kifizetési kérelemben benyújtandó, elszámolható költségek valódiságát igazoló, valamint a szakmai beszámolót alátámasztó dokumentumok – „Mátrix”
- III. A kifizetési kérelemben benyújtandó alátámasztó dokumentumok hitelesítését szolgáló ellenőrzés szempontjai
- IV. Pályázati általános forgalmi adóról szóló útmutató

Kérjük, hogy a támogatási kérelmet az útmutatók figyelembevételével készítse el!

11. ÜGYFÉLSZOLGÁLATOK ELÉRHETŐSÉGE

Ha további információkra van szüksége, forduljon bizalommal a Széchenyi Terv Plusz ügyfélszolgálathoz a **06/1 896-0000** normál díjazású telefonszámon, ahol hétfőtől csütörtökig 8:30-16:00 óra között, pénteken 8:30-14:00 óra között fogadják hívását.

Kérjük, kövesse figyelemmel a felhívással kapcsolatos közleményeket a palyazat.gov.hu oldalon, ahol a Széchenyi Terv Plusz ügyfélszolgálat elektronikus elérhetőségeit is megtalálhatja!

12. CSATOLANDÓ MELLÉKLETEK LISTÁJA

12.1. Milyen dokumentumokat kell csatolni a támogatási kérelemhez?

Kérjük, csatolja a kérelemhez az alábbiakat:

1. Az érintett ingatlanok tulajdonviszonyainak igazolásáról szóló okiratokat az ÁÚF-ben leírtaknak megfelelően;
2. Nyilatkozat a 2.3 pont 3) funkciók igazolására, releváns esetben a funkcióváltásra, 2.3. pont 3) 2., 39), 40), 48), 55) alpontjaira, valamint a 2.4 pont valamennyi releváns alpontjára vonatkozóan;
3. Projekt Terv és a „Kötelezően csatolandó” mellékleteinek (I.-V.) benyújtása a felhívás 2.3. 16)-ban leírtak alapján történik. Amennyiben csak a felhívás szerinti 2.1.1. 7. tevékenységre nyújtanak be támogatási kérelmet, úgy ezek benyújtása nem releváns. Amennyiben csak a felhívás szerinti 2.1.1. 8. tevékenységre nyújtanak be támogatási kérelmet, úgy a Projekt Terv releváns részei töltendőek és csak a releváns mellékletek benyújtandók. Ez esetben nyilatkozatba kell foglalni, hogy mely mellékletek benyújtása nem releváns a projekttel kapcsolatban.
4. Épületenergetikai mellékletek:
  - a) Energetikai melléklet (a megadott Excel sablon alapján), amely tartalmazza a Szakértői nyilatkozatot, a Kivitelezői nyilatkozatot (2. mérföldkőnél szükséges benyújtani), a napelem és/vagy hőszivattyú betervezése esetén a Tervezői nyilatkozatot, továbbá a záró beszámoló (ZB) nyilatkozatot (2. mérföldkőnél szükséges benyújtani), melyet a beruházás megvalósítását követően, a záró beszámolóhoz szükséges csatolni. A mellékletben szereplő nyilatkozatokat nyomtatvány, továbbá aláírt, szkennelt, kereshető, elektronikus (.pdf) formátumban is csatolni szükséges;

- b) Az épület beruházás megvalósítását megelőző (kiinduló) állapotára vonatkozó, tanúsító program használatával készített – a 176/2008. (VI.30.) Korm. rendelet szerinti - hitelesített energetikai tanúsítvány a 7/2006. (V.24.) TNM rendelet szerinti számítással, mely a CO₂ kibocsátási értékeket tartalmazza;
- c) Az energiahatékonysági fejlesztések hatására bekövetkező (köztes) állapotot, valamint a beruházás megvalósítását követő (tervezett) állapotot rögzítő, tanúsító program használatával készített, a 7/2006. (V.24.) TNM rendelet szerinti számítás, mely a CO₂ kibocsátási értékeket tartalmazza;

A 7/2006. (V.24.) TNM rendelet szerinti számítások készíthetők egyszerűsített vagy részletes módszerrel, azonban a megelőző (kiinduló), az energiahatékonysági fejlesztések hatására bekövetkező (köztes) és a tervezett állapot kizárólag azonos számítási módszer/tanúsító szoftver alapján kerülhet meghatározásra.

- 5. „Nyilatkozatok” mellékletek benyújtása.
- 6. Ha a projekt beruházási költsége tartalmaz nem elszámolható költségeket is, úgy a projekthez kapcsolódó önerő rendelkezésre állását a támogatási kérelem benyújtójának a támogatási kérelem benyújtásakor nyilatkozattal szükséges igazolnia (amennyiben releváns).
- 7. Konzorciumi megállapodás támogatásban részesített projekt megvalósítására (amennyiben releváns)

Felhívjuk figyelmét, hogy a fent felsorolt mellékleteket a támogatási kérelem elkészítésekor kell csatolni! A támogatást igénylő adatait tartalmazó *Nyilatkozat* c. dokumentum példányát pedig a támogatási kérelem véglegesítése és lezárása után az elektronikus kitöltő program fogja generálni, így az a csatolandó mellékletek között nem került felsorolásra. A Nyilatkozat aláírását és elküldését, továbbá támogatási kérelmek benyújtásának és elbírálásának folyamatát az „ÁÚF 21-27” 3. pontja tartalmazza.

A Projekt Terv VI.–XIII. számú mellékleteit legkésőbb az első mérőföldkő időpontjáig szükséges benyújtani.

12.2. Milyen dokumentumokat kell csatolni a támogatási szerződéshez?

Felhívjuk figyelmét, hogy a felsorolt mellékleteket a támogatási szerződés megkötése során csatolni szükséges:

- 1. A kedvezményezett nevében aláíró személy vagy személyek - a költségvetési szerv, a helyi önkormányzat, a kisebbségi önkormányzat, az egyházi jogi személy, a felsőoktatási intézmény, a közalapítvány és az állam kizárólagos tulajdonában lévő gazdasági társaság kivételével - pénzügyi intézmény által igazolt, ügyvéd által ellenjegyzett vagy közjegyző által hitelesített aláírás mintáját,
- 2. a kedvezményezett - a költségvetési szerv, a helyi önkormányzat, a nemzetiségi önkormányzat, az egyházi jogi személy, a felsőoktatási intézmény, a közalapítvány és az állam kizárólagos tulajdonában lévő gazdasági társaság kivételével - alapító (létesítő) okiratát vagy jogszabályban meghatározott nyilvántartásba vételét igazoló okiratát,
- 3. A Konzorciumi megállapodást a támogatásban részesített projekt megvalósítására (amennyiben releváns).

12.3. Milyen dokumentumokat kell csatolni az első kifizetési kérelemhez?

Minden olyan dokumentum, mely a támogatási kérelem benyújtásától a támogatási szerződés megkötéséig nem kerül benyújtásra és a Korm. rendelet az 1. kifizetési igénylés benyújtásáig előírja.

13. A FELHÍVÁS SZAKMAI MELLÉKLETEI

13.1. A felhívás indokoltsága és az OP-hoz való illeszkedése

A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz) stratégiai célja az alacsony széndioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérés ösztönzése, csatlakozva a globális erőfeszítésekhez. Bár a klímaváltozás alapvető okainak nagy része a városias térségekben összpontosul, a széndioxid-kibocsátás csökkentés és az erőforrás-hatékonyság megvalósítása valamennyi településen kihívást jelent, így a város-vidék együttműködés is nagy szerepet kaphat a célkitűzések megvalósításában.

Magyarországon az éghajlatváltozás kapcsán a fő stratégiai keretet a nemzeti katasztrófakockázat-értékeléséről szóló jelentés és a második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS-2) biztosítják. Az új Nemzeti Energiastratégia és a NEKT legfontosabb célkitűzése az energiaszuverenitás és az energiabiztonság megerősítése. A felhívás eredményeként rendelkezésre álló beavatkozások elengedhetetlenek ahhoz, hogy Magyarország ÜHG kibocsátása legalább 40%-kal csökkenjen 2030-ig 1990-hez képest, azaz a kibocsátás 2030-ban nem haladja meg az 56,19 millió t CO₂-egyenértéket, továbbá, hogy 2030-ra a bruttó végső energiafogyasztásban elérhető legyen a legalább 21%-os megújuló energiaforrás részarány.

A beavatkozások elengedhetetlenek a 2012/27/EU irányelv szerinti energiahatékonysági illetve a 2009/28/EK irányelv szerinti megújuló energia részarányra vonatkozó kötelezettségek tagállami teljesítéséhez. Az intézkedés átfogó célja a felhívásban meghatározott önkormányzati intézmények hatékonyabb energiahasználatának, racionálisabb energiagazdálkodásának elősegítése, amelyen belül alcélként jelenik meg:

- Többségi önkormányzati és/vagy Többségi önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság(ok) tulajdonában lévő épületek, illetve infrastrukturális létesítmények energiahatékonyságot célzó felújítása és fejlesztése, amennyiben az egyes beruházások a fosszilis energiahordozókból származó üvegházhatású gázok (ÜHG) kibocsátásának csökkentését szolgálják;
- a hazai megújuló energiaforrások fokozottabb használata, mivel az elmarad az EU átlagtól, ugyanakkor Magyarország ilyen jellegű potenciálja több területen is kimagasló. Ezért további cél a projektek keretein belül a megújuló energiaforrások elérhetőbbé tétele, használatának ösztönzése, népszerűsítése.

A felhívás hozzájárul a Duna Régió Stratégia fellépésének megvalósulásához:

- 1. pillér, KK2, 1. fellépés: A tiszta biomassa, napenergia, földhőenergia, vízenergia és szélenergia fenntartható felhasználásának további lehetőségeinek vizsgálata, hogy ezzel erősítsük az energia-függetlenséget és támogassuk a többcélú határokon átnyúló megújuló energiafelhasználási projekteket.
- 1. pillér, KK2, 2. fellépés: Az energiahatékonyság és a megújuló energia épületekben és fűtési rendszerekben való felhasználásnak ösztönzése, beleértve a távfűtést és a hűtési és kombinált hűtési és energiatermelő létesítményeket.
- 1. pillér, KK2, 4. fellépés: Az energiahatékonyság és költséghatékonyság javítása és az innovatív alacsony szén-dioxid kibocsátású technológiák támogatása, beleértve az intelligens megoldásokat, mindeközben szem előtt tartva a technológia semlegesség elvét.
- 2. pillér, KK6, 9. fellépés: Intézkedések foganatosítása a légszennyezettség fokozatos csökkentése érdekében, a minimálisan megvalósítandó cél a Levegőminőségi irányelvben előírt szennyező anyag határértékeknek való megfelelés.

13.2. A felhíváshoz kapcsolódó jogszabályok

Törvények, rendeletek

A kapcsolódó jogszabályok listáját a felhívás 6. számú melléklete tartalmazza.

13.3. További mellékletek

A) Terüleetspecifikus mellékletek:

1. Bács-Kiskun megye (TKR standard eljárásrend)
2. Baranya megye (TKR standard eljárásrend), Baranya megye (TKR kiemelt eljárásrend)
3. Békés megye (TKR standard eljárásrend), Békés megye (TKR kiemelt eljárásrend)
4. Borsod-Abaúj-Zemplén megye (TKR standard eljárásrend), Borsod-Abaúj-Zemplén megye (TKR kiemelt eljárásrend)
5. Csongrád-Csanád megye (TKR standard eljárásrend), Csongrád-Csanád megye (TKR kiemelt eljárásrend)
6. Fejér megye (TKR standard eljárásrend),
7. Győr-Moson-Sopron megye (TKR standard eljárásrend),
8. Hajdú-Bihar megye (TKR standard eljárásrend),
9. Heves megye (TKR standard eljárásrend),
10. Jász-Nagykun-Szolnok megye (TKR standard eljárásrend),
11. Komárom-Esztergom megye (TKR standard eljárásrend),
12. Nógrád megye (TKR standard eljárásrend),
13. Pest megye (TKR standard eljárásrend),
14. Somogy megye (TKR standard eljárásrend),
15. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye (TKR standard eljárásrend), Szabolcs-Szatmár-Bereg megye (TKR kiemelt eljárásrend)
16. Vas megye (TKR standard eljárásrend),
17. Veszprém megye (TKR standard eljárásrend),
18. Zala megye (TKR standard eljárásrend),

B) Szakmai mellékletek:

1. Projekt Terv útmutató és mellékletei
2. Energetikai melléklet, és annak főbb nyilatkozatai
  - a) Szakértői nyilatkozat
  - b) Kivitelezői nyilatkozat
  - c) Tervezői nyilatkozat
  - d.) Záró beszámoló nyilatkozat (ZB)
3. „Nyilatkozatok” mellékletek:
  - a) Fenntartói/Üzemeltetői/Vagyongazdálkodói hozzájárulás és igazolás
  - b) A beruházással érintett ingatlanra vonatkozó önkormányzati nyilatkozat
4. Akadálymentesítéssel kapcsolatos elvárások
5. Összesítők
6. Jogszabályok listája és fogalomjegyzék
7. Segédlet a közszolgáltatások egyenlő esélyű hozzáféréseinek megteremtéséhez

Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése

TOP_Plusz-3.3.1-21

Rövid összefoglaló

Ki nyújthat be támogatási kérelmet? (Részletes információk a felhívás 1.1 és 1.2 fejezetében)	Támogatási kérelmet nyújthatnak be a bölcsődei, óvodai ellátást nyújtó intézmények, szolgáltatások fenntartói/fenntartói jogok gyakorlását ellátó szervezet vagy az épületek tulajdonosai, akik megfelelnek a Felhívás 1.1. pontjában foglaltaknak.
Nyújthat be támogatási kérelmet konzorcium? (Részletes információk a felhívás 1.1 fejezetében)	A támogatási kérelem benyújtására konzorciumi formában is van lehetőség.
Milyen tevékenységek támogathatóak? (Részletes információk a felhívás 2. fejezetében)	Infrastruktúra fejlesztés és eszközbeszerzés.
Mikor lehet benyújtani a támogatási kérelmet? (Részletes információk a felhívás 1.3 fejezetében)	Megyéenként eltérő benyújtási dátum lehetséges a felhívás mellékleteként megjelent területspecifikus mellékletekben foglaltak szerint.
Mennyi támogatást lehet igényelni? (Részletes információk a felhívás 3. fejezetében)	Megyéenként eltérő minimum és maximum támogatási összeg lehetséges a felhívás mellékleteként megjelent területspecifikus mellékletekben foglaltak szerint.
A támogatás visszatérítendő vagy vissza nem térítendő? (Részletes információk a felhívás 3. fejezetében)	A támogatás vissza nem térítendő támogatásnak minősül.
Kell-e önerő a projekthez? (Részletes információk a felhívás 7.2. fejezetében)	Nem.
Mekkora mértékű előleg igényelhető? (Részletes információk a felhívás 7.1. fejezetében)	Akár 100%, a Felhívás 7.1 pontja szerinti feltételek teljesülése esetén.
Mennyi a projekt végrehajtására rendelkezésre álló időtartam? (Részletes információk a felhívás 4. fejezetében)	A projekt fizikai befejezésére a megkezdésétől számított legfeljebb 36 hónap áll rendelkezésre.
Hol valósítható meg a projekt?	A kevésbé fejlett régiók esetében a felhívás mellékletét képező területspecifikus mellékletek szerinti megyék településein, kivéve a megyei Integrált Területi Programokban meghatározott azon városokat és várostérségeket, amelyek a Fenntartható Városfejlesztési eszköz keretében jogosultak támogatási kérelmet benyújtani.
Várhatóan hány projekt kap támogatást?	Megyéenként eltérő számú projekt támogatása lehetséges a felhívás mellékleteként megjelent területspecifikus mellékletekben foglaltak szerint.

A felhívás

- meghirdetésekor a támogatásra rendelkezésre álló tervezett keretösszeg, összes elszámolható költség alapon¹, 62 185 455 000 Ft. A területi egység számára rendelkezésre álló forrás meghatározása és a támogatási kérelmek várható darabszáma a felhívás területi egységre vonatkozó területspecifikus mellékletében található.
- a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz keretében a Regionális Fejlesztési Operatív Programok Irányító Hatósága által kerül meghirdetésre az 1652/2021. (IX. 21.) számú kormányhatározatban szereplő éves fejlesztési keret alapján,
- forrását az Európai Regionális Fejlesztési Alap és Magyarország költségvetése társfinanszírozásban biztosítja,
- keretében beérkezett kérelmekről az irányító hatóság TKR eljárásrend szerint hoz döntést. A döntés-előkészítés során az irányító hatóság Döntés-előkészítő Bizottságot állít fel.

Felhívjuk a tisztelt támogatást igénylők figyelmét, hogy a Felhívás, az Általános Útmutató a 2021-2027-es programozási időszakban meghirdetett felhívásokhoz c. dokumentum (a továbbiakban: „ÁÚF 21-27”), az Elszámolási Útmutató, a támogatási kérelem adatlapja és mellékletei együttesen tartalmazzák a támogatási kérelem elkészítéséhez szükséges összes feltételt. Az irányító hatóság és a Miniszterelnökség a dokumentumok változtatási jogát fenntartja. A módosításokról minden esetben közleményt jelentetünk meg, ezért kérjük, hogy kövessék figyelemmel a www.palyazat.gov.hu honlapon megjelenő közleményeket!

Az irányító hatóság az „ÁÚF 21-27”-ben és az Elszámolási Útmutatóban megfogalmazott általános szabályoknál meghatározhat szigorúbb feltételeket a Felhívásban, ezért ha a Felhívásban szereplő információ eltér az „ÁÚF 21-27”-ben vagy az Elszámolási Útmutatóban megfogalmazott általános előírásoktól, akkor a Felhívásban szabályozottak az irányadók.

A támogatási kérelem elkészítése, benyújtása, a támogatott projekt végrehajtása során irányadó jogszabály a 2021–2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet (a felhívásban a továbbiakban: Korm. rendelet).

---

¹Az operatív programban rögzítettek alapján.

Tartalomjegyzék

1. A támogatási kérelem benyújtásának feltételei	5
1.1. Ki nyújthat be támogatási kérelmet?.....	5
1.2. Ki nem nyújthat be támogatási kérelmet?.....	6
1.3. Mikor lehet benyújtani a támogatási kérelmet?	6
1.4. Hogyan lehet benyújtani a támogatási kérelmet?.....	6
2. A projekttel kapcsolatos elvárások	7
2.1. Milyen tevékenységek támogathatók?.....	7
2.2. A támogatható tevékenységek állami támogatási szempontú besorolása.....	8
2.3. Milyen műszaki, szakmai elvárásoknak feleljen meg a projekt?	8
2.4. Horizontális szempontok érvényesítésével kapcsolatos elvárások.....	21
3. A finanszírozással kapcsolatos információk	23
3.1. Vissza kell-e fizetni a támogatást?	23
3.2. Mennyi a projekt Európai Unióval elszámolható összköltsége?.....	23
3.3. Mennyi támogatást lehet igényelni?	23
4. A projektvégrehajtás időtartama	23
4.1. Mikor kezdhető meg a projekt?.....	23
4.2. Mikorra kell befejezni a projektet?	23
5. Mérföldkövek, indikátorok	24
5.1. Hány mérföldkövet kell tervezni?.....	24
5.2. Milyen indikátorok teljesítéséhez kell hozzájárulni?	25
6. Projektvégrehajtással kapcsolatos egyéb elvárások	26
6.1. Mire nem kapható támogatás?	26
6.2. Milyen további szakmai elvárásoknak kell megfelelni a megvalósítás során?	27
6.3. Kell-e közbeszerzést lefolytatni?	30
6.4. Milyen feltételei vannak az ingatlanfejlesztésnek?	30
6.5. Hol találhatóak a biztosítéknyújtásra vonatkozó elvárások?	30
6.6. Milyen elvárások vannak az Alapjogi Charta érvényesítésével kapcsolatban?	30
6.7. Hogyan kell az adatokat gyűjteni ESZA+, illetve MMIA támogatás esetén?	31
6.8. A projekt megvalósítása után milyen kötelezettségeim lesznek?	31
7. Elszámolhatóság	31
7.1. Mennyi előleg igényelhető?	31
7.2. Mekkora önerő kell a projekthez?.....	32
7.3. Melyek az elszámolható költségek?	32
7.3.1. Milyen egyszerűsített elszámolási mód alkalmazandó?.....	34
7.4. Milyen feltételei vannak az elszámolhatóságnak?.....	34
7.5. Melyek az elszámolható költségek mértékére és arányára vonatkozó elvárások?	37
7.6. Milyen költségek nem számolhatók el?	38
8. Kiválasztási eljárásrend és kiválasztási kritériumok	38

8.1. Milyen eljárásrend alapján történik a támogatási kérelmek kiválasztása?	38
8.2. Melyek a kiválasztási kritériumok?	39
9. Az állami támogatásokra vonatkozó szabályok	41
9.1. Állami támogatásokra vonatkozó rendelkezések	41
9.2. A felhívás keretében nyújtott egyes támogatási kategóriákra vonatkozó egyedi szabályok.....	41
10. További információk	41
10.1. Milyen adatkezelési kötelezettségek vannak?	41
10.2. További dokumentumok	41
11. Ügyfélszolgálatok elérhetősége.....	42
12. Csatolandó mellékletek listája	42
12.1. Milyen dokumentumokat kell csatolni a támogatási kérelemhez?	42
12.2. Milyen dokumentumokat kell csatolni a támogatási szerződéshez?	43
12.3. Milyen dokumentumokat kell csatolni az első kifizetési kérelemhez?	44
13. A felhívás szakmai mellékletei	44
13.1. A felhívás indokoltsága és az OP-hoz való illeszkedése.....	44
13.2. A felhíváshoz kapcsolódó jogszabályok:	45
13.3. További mellékletek	46

1. A TÁMOGATÁSI KÉRELEM BENYÚJTÁSÁNAK FELTÉTELEI

1.1. Ki nyújthat be támogatási kérelmet?

A Felhívásra támogatási kérelmet nyújthatnak be a **bölcsődei/óvodai ellátást nyújtó intézmények, szolgáltatások fenntartói/fenntartói jogok gyakorlását ellátó szervezet vagy az épületek tulajdonosai**, amennyiben az alábbi támogatást igénylők körébe tartoznak:

- a) Központi költségvetési irányító és költségvetési szervek (GFO 31);
- b) Helyi önkormányzatok és társulásai (GFO 321, 327);
- c) Országos és helyi nemzetiségi önkormányzatok és társulásai (GFO 351, 353, 371, 373);
- d) Egyházi jogi személy (GFO 55);
- e) Magyarország területén alapított és itt székhellyel rendelkező, jogi személyiségű civil szervezetek a 2011. évi CLXXV. törvény alapján (GFO 529, 560, 563, 565, 569);
- f) Közalapítvány (GFO 561);
- g) Nonprofit gazdasági társaság, szervezet (GFO 572, 573, 575, 576, 599);
- h) Önkormányzat többségi² tulajdonában lévő vállalkozások (GFO 11).

A támogatási kérelmet benyújthatja az **intézmény, szolgáltatás fenntartója**, amennyiben a lehetséges támogatást igénylők körébe tartozik. Ha az intézmény, szolgáltatás fenntartója különbözik az intézménynek, szolgáltatásnak helyet adó épület tulajdonosától, abban az esetben az épület tulajdonosának hozzájáruló nyilatkozata szükséges a támogatási kérelem benyújtásakor.

A 3000 fő vagy afölötti lakónépességű települések³ esetén új bölcsődei/mini bölcsődei/családi bölcsődei férőhelyek létrehozására (beleértve: új intézmény/telephely/szolgáltatás/csoport létesítését, bezárt telephely újrainyitását) irányulóan **nem nyújtható be támogatási kérelem** olyan intézmény/szolgáltatás férőhelybővítésére/kialakítására vonatkozóan, melyek tervezett fenntartói⁴:

- Helyi önkormányzatok és társulásai⁵ (GFO 321, 327);
- Országos és helyi nemzetiségi önkormányzatok és társulásai (GFO 351, 353, 371, 373);
- Egyházi jogi személy (GFO 55).

A támogatási kérelmet benyújthatja az **intézménynek, szolgáltatásnak helyt adó épület tulajdonosa**, amennyiben a tulajdonos és a fenntartó is a fenti támogatást igénylők körébe tartozik. Ha az intézménynek helyt adó épület tulajdonosa különbözik az intézmény fenntartójától, abban az esetben az intézmény fenntartójának hozzájáruló nyilatkozata szükséges a támogatási kérelem benyújtásakor.

Amennyiben **bérelt épületben** történik a fejlesztés, és a bérelt épület tulajdonosa nem tartozik a támogatást igénylők körébe, a támogatási kérelem benyújtására kizárólag a fenntartó jogosult. A fenntartónak ebben az esetben is a támogatást igénylők körébe kell tartoznia.

Csak eszközbeszerzést tartalmazó támogatási kérelem esetében a támogatási kérelem benyújtására kizárólag az intézmény fenntartója jogosult, akinek a támogatást igénylők körébe kell tartoznia.

A támogatási kérelem benyújtására konzorciumi formában is van lehetőség.

Önállóan nem, kizárólag konzorciumi partnerként nyújthatnak be támogatási kérelmet a projektelőkészítés, projektmenedzsment, közbeszerzés, műszaki ellenőr és kötelezően előírt nyilvánosság biztosítása tevékenységek megvalósítására az alábbi szervezetek:

- i) Megyei önkormányzat (GFO 321)
- j) Önkormányzati hivatal (költségvetési szerv) (GFO 325)
- k) Nonprofit gazdasági társaság, szervezet (GFO 57; GFO 599), amelyben az állam vagy önkormányzat – együttesen vagy külön, közvetve vagy közvetlenül – 100%-os tulajdoni részesedéssel rendelkezik.
- l) Vállalkozás (GFO 11), amelyben az állam vagy önkormányzat – együttesen vagy külön, közvetve vagy közvetlenül – 100%-os tulajdoni részesedéssel rendelkezik.

² Amennyiben a tulajdoni hányada eléri az 51%-ot.

³ A támogatási kérelem benyújtásakor a Belügyminisztérium rendelkezésre álló legfrissebb állandó lakosság szám nyilvántartási adatai alapján: <https://nyilvantarto.hu/hu/statistikak?stat=kozerdeku>

⁴ A 3000 fő vagy afölötti lakónépességű települések az új bölcsődei/mini bölcsődei/családi bölcsődei férőhelyek létrehozására önkormányzati (GFO 321, 327, 351, 353, 371, 373) és egyházi (GFO 55) fenntartó esetében a Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (Recovery and Resilience Facility, RRF) keretében meghirdetett felhívásra nyújthatnak be támogatási kérelmet.

⁵ Helyi önkormányzati társulások (GFO 327) esetében, amennyiben a társulásban érintett települések lakónépességének összessége eléri vagy meghaladja a 3000 főt.

1.2. Ki nem nyújthat be támogatási kérelmet?

- 1) Az "ÁÚF 21-27" „Kizáró okok listája” c. részben felsoroltak.
- 2) Azon támogatást igénylő, amely:
  - a) nem rendelkezik az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. §-a szerinti öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programmal (társulás esetén településenkénti bontásban), amennyiben releváns.
  - b) nem rendelkezik az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 63. §-a szerinti esélyegyenlőségi tervvel, amennyiben releváns.
  - c) óvoda esetében a Felhívás 1.1. d) – h) alpontjaiban felsorolt fenntartói kör nem jogosult támogatásra, ha nem rendelkezik a nemzeti köznevelésről szóló törvény szerinti köznevelési szerződéssel vagy egyoldalú nyilatkozattal⁶.
- 3) Azon támogatási kérelemre nem ítélt meg támogatás, amely:
  - a) megvalósítási helyszíne Budapest és a megyei Integrált Területi Programokban meghatározott azon városok és várostérségek közigazgatási területe, amelyek a Fenntartható Városfejlesztési eszköz keretében jogosultak támogatási kérelmet benyújtani.
  - b) azon tevékenység megvalósítására irányul, amely korábban az államháztartás alrendszeréből, vagy a Strukturális Alapokból – az adott épületre/épületrészre – vonatkozóan támogatásban részesült és annak kötelező fenntartási időszaka még nem járt le. Ez alól kivételt képez, ha a Felhívásra benyújtandó fejlesztési igény a korábban fejlesztett tevékenység minőségi továbbfejlesztésére vagy az intézmény/szolgáltatás meglévő férőhelyeinek bővítésére irányul a korábbi projekt eredményeinek fenntartásával. A korábbi pályázati konstrukciók bemutatását és a jelen fejlesztéstől való lehatárolását a megalapozó dokumentumban szükséges bemutatni.
  - c) olyan tevékenység megvalósítására irányul, amely a Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (Recovery and Resilience Facility, RRF) keretében támogatható, a Felhívás 1.1, valamint 13.1. pontjában kifejtettek alapján. Amennyiben a Felhívás keretére benyújtandó támogatási kérelem olyan bölcsődei intézmény/szolgáltatás fejlesztésére irányul, amely a RRF keretében támogatásra került vagy az RRF keretére támogatási kérelem benyújtása tervezett, szükséges a fejlesztések lehatárolását a megalapozó dokumentumban bemutatni.
  - d) olyan nem állami, nem önkormányzati köznevelési intézmény feladatellátási helyeinek fejlesztésére irányul, ahol az óvodai felvétel, továbbá az óvodai elhelyezés, fizetési kötelezettséghez kötött.

1.3. Mikor lehet benyújtani a támogatási kérelmet?

A kérelem benyújtási határideje a felhívás adott területi egységre vonatkozó területspecifikus mellékletében található.

1.4. Hogyan lehet benyújtani a támogatási kérelmet?

- 1) Nyújtsa be kérelmét az online kitöltő programban. Ehhez először jelentkezzen be a <https://www.palyazat.gov.hu> oldalon a Pályázati e-ügyintézés (EPTK) felületre az „Egységes beléptető felület bejelentkezés” gomb használatával.
- 2) A kérelem kitöltését és lezárását követően a program előállít egy nyilatkozatot, ezzel tudja majd hitelesíteni a kérelemben megadott adatokat. A hitelesítés két formában történhet:
  - a) a nyilatkozatot minősített tanúsítványon alapuló, legalább fokozott biztonságú elektronikus aláírással kell ellátnia, vagy

⁶ A köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 32. § (2) szerint: Ha a jogi személyiséggel rendelkező vallási közösség a Kormánnyal a köznevelési feladatok ellátására is kiterjedő megállapodást kötött, a nevelési-oktatási intézmény székhelye szerint illetékes köznevelési feladatokat ellátó hatóság, óvoda esetén a települési önkormányzat részére megküldött egyoldalú nyilatkozatával vállalja az állami, önkormányzati feladatellátásban való közreműködést, valamint kötelezettséget vállal a tanulók felzárkóztatására vonatkozó feladatok ellátására. A Magyar Katolikus Egyház az egyoldalú nyilatkozat megtételére nemzetközi szerződés alapján jogosult. Az egyoldalú nyilatkozat megtételére a belső egyházi jogi személy is jogosult.

- b) azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítés szolgáltatással (AVDH) kell hitelesítenie. Az AVDH szolgáltatás ingyenesen elérhető, azonban elektronikus azonosítással (pl.: ügyfélkapu regisztrációval) kell rendelkezni hozzá. Az AVDH szolgáltatás itt érhető el: <https://magyarorszag.hu>. (Az AVDH szolgáltatás igénybevételével kapcsolatos tájékoztató a <https://www.palyazat.gov.hu> oldalon elérhető.)
- 3) Az elektronikus aláírás, vagy az AVDH szolgáltatás igénybevétele után:
1. Mellékelje a véglegesített kérelemhez a minősített elektronikus aláírással ellátott, vagy AVDH szolgáltatással aláírt és hitelesített nyilatkozatot.
  2. A kitöltő program utasításainak megfelelően nyújtsa be a kérelmét.

2. A PROJEKTTTEL KAPCSOLATOS ELVÁRÁSOK

2.1. Milyen tevékenységek támogathatóak?

2.1.1. Önállóan támogatható tevékenységek

A felhívás keretében az alábbi tevékenységek támogathatóak önállóan:

A) Bölcsődei ellátások (bölcsőde, mini bölcsőde, családi bölcsőde) és óvodai intézmények fejlesztése, beleértve:

- a) új intézmény/telephely/szolgáltatás/feladatellátási hely létesítése,
- b) bezárt telephely/feladatellátási hely újra nyitása,
- c) meglévő telephely/szolgáltatás/feladatellátási hely fejlesztése,
- d) meglévő férőhelyek bővítése:
  - d1) bölcsőde, mini bölcsőde esetén legalább egy csoportszobával, a családi bölcsőde esetén egy új családi bölcsőde indításával való férőhely bővítés,
  - d2) óvoda esetében legalább egy új, 20 fő befogadására alkalmas csoportszobával történő férőhelybővítés.
- e) eszközbeszerzés:
  - e1) bútorok és egyéb berendezési tárgyak (pl.: udvari játékok; utcabútorok; játéktároló), eszközök (pl.: fejlesztő eszközök, egyéb jogszabályi kötelezettség miatti eszközbeszerzés) beszerzése közvetlenül a bölcsődei neveléshez, gondozáshoz, óvodai neveléshez kapcsolódóan,
  - e2) informatikai eszközök és kapcsolódó szoftverek, berendezések, IKT-eszközök, vezeték nélküli (ún. wireless) technológiák beszerzése a bölcsődei neveléshez, gondozáshoz, óvodai nevelési munkához kapcsolódóan,
  - e3) óvodák esetében élménypedagógiai módszerek alkalmazásához, a gyermekek komplex személyiségfejlődéséhez, illetve az iskola megkezdéséhez szükséges készség- és képességfejlődéshez szükséges fejlesztő játékok, egyéb eszközök beszerzése.

Az A) a) - d) alpontokban megnevezett tevékenységek keretében támogatható:

- 1) meglévő épület/helyiség felújítása, korszerűsítése (beleértve az épületgépészeti, épületvillamossági és épületszerkezeti fejlesztéseket),
- 2) meglévő épület/helyiség átalakítása,
- 3) meglévő épület/helyiség bővítése,
- 4) ingatlankiváltás,
- 5) új építés,
- 6) ingatlanvásárlás,
- 7) udvar, játszóudvar felújítása, kialakítása (pl.: kerítés, kert építése, javítása; zöldfelület-fejlesztése, növelése, ivóút építése, fizikai aktivitásra építő programok infrastrukturális hátterének kialakítása).

Új bölcsődei/mini bölcsődei/családi bölcsődei férőhely létrehozása – beleértve: új intézmény/telephely/szolgáltatás létesítését (A) a) pont); bezárt telephely újra nyitását (A) b) pont); meglévő férőhelyek bővítését (A) d) d1) pont) – **önkormányzati** (GFO 321, 327, 351, 353, 371, 373) **és egyházi** (GFO 55) fenntartó esetében, kizárólag a 3000 fő alatti lakónépességű települések esetében támogatható.

2.1.2. Önállóan nem támogatható tevékenységek

A felhívás keretében az alábbi tevékenységek önállóan nem támogathatóak:

2.1.2.1. Kötelezően megvalósítandó, önállóan nem támogatható tevékenységek

- 1) **Akadálymentesítés** – amennyiben releváns, a Felhívás 2.3. fejezetében az akadálymentesítésre vonatkozó feltételek alapján.
- 2) **Infokommunikációs akadálymentesítés** – amennyiben releváns, a Felhívás 2.3. fejezetében az infokommunikációs akadálymentesítésre vonatkozó feltételek alapján.
- 3) **Azbesztmentesítés** – amennyiben releváns, a Felhívás 2.3. fejezetében az azbesztmentesítésre vonatkozó feltételek alapján.
- 4) **Energiahatékonysági és a megújuló energia felhasználás bővítése szempontok érvényesítése** – amennyiben releváns, a Felhívás 2.3. fejezetében az energiahatékonysági szempontok érvényesítésére vonatkozó feltételek alapján.
- 5) **Nyilvánosság biztosítása** – „ÁÚF 21-27” c. dokumentum 10. fejezete és a Felhívás 6.2. 1) pontja alapján.

2.1.2.2. Választható, önállóan nem támogatható tevékenységek

- 1) **Főzőkonyha vagy tálaló/melegítő konyha infrastruktúra fejlesztése** és kapcsolódó berendezési tárgyak, eszközök beszerzése
- 2) **Kerékpár támaszok és tárolók kiépítése, korszerűsítése**
- 3) A hatályos jogszabályokban minimálisan előírt számú **parkoló-férőhely és akadálymentes parkoló-férőhely fejlesztése**
- 4) **Megújuló energiaforrások kialakítása, bővítése**
- 5) **Beléptető-, kamera- és riasztórendszer kialakítása, fejlesztése**
- 6) **Járműbeszerzés** (A Felhívás 2.3. C) 4) pontjában meghatározott elvárások teljesülése esetén támogatható.)
- 7) A **bölcsődei ellátási formák alapfeladatain túli szolgáltatás** (kizárólag játszócsoport és időszakos gyermekfelügyelet) **kialakítása**
- 8) **Gyermekpancsoló, szabadtéri zuhany létesítése, fejlesztése**
- 9) **Tanmedence felújítása, bővítése** (Kizárólag óvodai intézmény esetén támogatható.)
- 10) **Babakocsi tároló létesítése**
- 11) A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény/szolgáltatás, óvodai ellátást nyújtó intézmény **weboldalainak fejlesztése, kialakítása**

2.2. A támogatható tevékenységek állami támogatási szempontú besorolása

A felhívás keretében nyújtott támogatás nem minősül az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdés szerinti állami támogatásnak.

2.3. Milyen műszaki, szakmai elvárásoknak feleljen meg a projekt?

A) Az önállóan támogatható tevékenységekre vonatkozóan:

A1) Általános feltételek a bölcsődei, óvodai ellátásra vonatkozóan:

- 1) **Egy projekt keretében igényelhető támogatás:**
  - a) egy vagy több bölcsődei/mini bölcsődei intézmény egy vagy több telephelyen való kialakítására, férőhelybővítésére, fejlesztésére; több telephely összevonására egy telephelyre; vagy
  - b) egy vagy több családi bölcsődei szolgáltatás kialakítására, férőhelybővítésére, fejlesztésére; vagy

- c) egy vagy több óvodai intézmény egy vagy több feladatellátási helyének elsősorban fejlesztésére, indokolt esetben férőhelybővítésére, esetleg kialakítására, újrainyítására. (Emberi Erőforrások Minisztériumának előzetes támogató nyilatkozatával lehet támogatást igényelni óvodai férőhelybővítés, óvodai épület újrainyítása, új óvodai intézményegység vagy új óvodai feladatellátási hely létrehozása esetén.)

Külön-külön támogatási kérelemben javasolt benyújtani a bölcsődei intézmények, szolgáltatások / az óvodai intézmények fejlesztését, azonban ha:

- a fejlesztendő, létrehozandó intézmények/szolgáltatások egy épületben működnek vagy fognak működni, vagy
- a fenntartó vagy a fejlesztéssel érintett ingatlan(ok) tulajdonosa azonos,

a támogatást igénylő döntése alapján a fejlesztések benyújthatóak egy támogatási kérelemben is.

- 2) **Legalább egy önállóan támogatható tevékenység megvalósítása kötelező a támogatási kérelemben meghatározott feladatellátási helyenként/ telephelyenként/ szolgáltatásonként.** Választható tevékenység csak akkor támogatható, ha a fejlesztendő intézmény/szolgáltatás esetében önállóan támogatható tevékenység is betervezésre került a projektbe.
- 3) **Jelen felhívás keretében kizárólag bölcsődei ellátások** (bölcsőde, mini bölcsőde, családi bölcsőde) **és óvodai ellátás fejlesztése támogatott.** Amennyiben a fejlesztendő intézmény/szolgáltatás más nem támogatható funkcióval egy épületben működik vagy kerül elhelyezésre, kizárólag a támogatható bölcsődei ellátáshoz/óvodai ellátáshoz kapcsolódó helyiségek, épületrészek fejlesztése számolható el. **A nem támogatható tevékenység, funkció esetén az építési és kapcsolódó projekt-előkészítési és szolgáltatási költségeket** a Felhívás 6.2. fejezet 3) alpontja alapján **arányosítani szükséges.**
- 4) Az olyan **közös használatú helyiségekben** (pl.: öltözők, folyosók), ahol több szolgáltatás működik együtt és ezek között van olyan szolgáltatás, amely nem támogatható, és az arányosítás nem lehetséges a közös térhasználat miatt, ebben az esetben az ott lévő támogatható szolgáltatás miatt az adott helyiség fejlesztése teljes mértékben támogatható, elszámolható. A közös helyiségben együtt működő szolgáltatások leírását és gyakorlati működésüket a megalapozó dokumentumban szükséges bemutatni.
- 5) **Építési beruházás (beleértve: a nem engedélyköteles beruházást, valamint építési engedély köteles beruházást) esetén** helyszínrajz, vázlatrajz (jelenlegi és tervezett állapot bemutatása) és rövid műszaki leírás kötelező, melyet a támogatási kérelemmel együtt szükséges benyújtani. Új építés, átalakítás és bővítés esetén felhasználhatóak a Lechner Tudásközpont honlapján⁷ közzétett bölcsődei koncepció- és kiviteli mintatervek is.
A rövid műszaki leírásnak tartalmaznia kell:
- az épület és telekadatokat;
  - a helyiséglistát m² adatokkal;
  - a tervezett infrastrukturális fejlesztések szöveges leírását külön részletezve az akadálymentesítési és energiahatékonysági beruházásokat; valamint a fotódokumentációt a meglévő állapotról.
- 6) **A megvalósuló tevékenységek célja, hogy az esélyegyenlőség elvét szem előtt tartva csökkentsek a hozzáférhetőség területi különbségeit, megteremtsek az egészséges környezet és a hatékony nevelés infrastrukturális feltételeit, és ezzel biztosítva legyen a minőségi szolgáltatásokhoz való – kirekesztés nélküli – hozzáférés.**
- 7) **Kizárólag épületenergetikai korszerűsítésre irányuló projektek lehatárolási elvei:**
Többségi önkormányzati tulajdonban és/vagy többségi önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság tulajdonában álló épület esetén kizárólag az épület energetikai korszerűsítésére vonatkozó tevékenységek (energiahatékonysági fejlesztések, megújuló energia felhasználás) tervezésekor a támogatást igénylő döntése alapján a projekt benyújtható a releváns TOP_Plusz-3.3.1 konstrukció keretén belül vagy a TOP_Plusz-2.1.1 energetikai konstrukcióra. **(Nyilatkozat épületenergetikai korszerűsítésről)**

⁷ www.bolcsodemintaterv.hu

- a) Amennyiben a támogatást igénylő a TOP_Plusz-3.3.1 konstrukcióra kívánja benyújtani támogatási kérelmét, abban az esetben a támogatást igénylőnek a támogatási kérelem benyújtása során nyilatkoznia kell, hogy: a beruházás révén megvalósítani kívánt épületenergetikai korszerűsítés(ek) (energihatékonysági fejlesztések, megújuló energia felhasználás) vonatkozásában nem vesz igénybe a 2021-2027 tervezési időszak TOP_Plusz-2.1.1 konstrukcióból támogatást.
- b) Amennyiben a támogatást igénylő a TOP_Plusz-2.1.1 konstrukcióra kívánja benyújtani támogatási kérelmét, abban az esetben a támogatást igénylőnek a támogatási kérelem benyújtása során nyilatkoznia kell, hogy: a beruházás révén megvalósítani kívánt épületenergetikai korszerűsítés(ek) (energihatékonysági fejlesztések, megújuló energia felhasználás) vonatkozásában nem vesz igénybe a TOP_Plusz-3.3.1 konstrukcióból támogatást, és az épületenergetikai korszerűsítéseket és azok költségeit, számláit elkülönítve tartja nyilván. Ez esetben a projektbe bevonni tervezett épületeknek meg kell felelnie a TOP_Plusz-2.1.1 konstrukcióban részletezett tulajdonviszonyra vonatkozó követelményeknek.

A TOP_Plusz-3.3.1 konstrukció keretében támogatható funkcióknak helyet biztosító **nem többségi önkormányzati tulajdonban és/vagy nem többségi önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság(ok) tulajdonában lévő épületek kizárólag energetikai korszerűsítését tartalmazó projektek a KEHOP Plusz keretében támogathatóak.**

- 8) Kizárólag azok a projektjavaslatok támogathatóak, amelyek a **felhívás célkitűzéseivel összhangban álló tevékenységeket tartalmaznak**, és **helyi szükségleteken alapulnak**. A felhívás nem támogat olyan projektjavaslatokat, melyek kihasználatlan kapacitásokat eredményeznek.
- 9) A fejlesztés **nem eredményezheti már meglévő funkcionális** (nevelési, gondozási célú) **helyiségek számának vagy területének csökkentését**, ez alól kivétel lehet, ha a helyiségek mérete az átalakítással nem veszélyezteti a nevelési, gondozási feladatok ellátását.
- 10) A támogatási kérelemmel egyidejűleg szükséges benyújtani a Felhívás mellékletei között szereplő segédlet alapján készítendő **Megalapozó dokumentumot**, melynek célja információ nyújtása a támogatási kérelem megalapozottságáról, finanszírozási és megvalósíthatósági elemeiről.

Elvárás, hogy a megalapozó dokumentumban bemutatásra kerüljön a megvalósítás utáni fenntartás, működés és működtetés biztosítása, amelynek legalább az alábbiakra ki kell térnie:

- a) Szükséges röviden bemutatni, hogy a támogatást igénylő milyen szervezeti és műszaki erőforrásokkal rendelkezik a fejlesztés min. 5 éves fenntartásának biztosításához.
  - b) Pénzügyi oldalról kérjük, a várható fenntartás általános és tartós forrásainak karbantartási, pótlási, javítási költségek és azok tervezett pénzügyi fedezete biztosításának rövid bemutatását.
- 11) Önkormányzati tulajdonban lévő, korábban bölcsődeként/óvodaként működtetett **épület újrainvitása** esetén a támogatási kérelem benyújtásához képviselő-testületi határozat szükséges, amely az épület bölcsődei/óvodai funkcióval történő újrainvitásával kapcsolatos döntést tartalmazza. A határozatot a támogatási kérelemmel együtt szükséges benyújtani. Továbbá az óvodai épület újrainvitása az Emberi Erőforrások Minisztériumának előzetes támogató nyilatkozatához kötött.
  - 12) **Ingtatlankiváltás** esetén:
    - a) a megalapozó dokumentumban szükséges bemutatni, hogy a kiváltandó telephely/feladatellátási hely meglévő férőhelyszámának megtartása indokolt-e, vagy a jövőben az új telephely/feladatellátási hely vonatkozásában várhatóan növekszik-e az igény a férőhelyekre.
    - b) a létesítendő/bővítendő épületnek/épületegyüttesnek legalább a kiváltandó telephely/feladatellátási hely épületének/épületeinek minden bölcsődei/óvodai tevékenységhez kapcsolódó funkcióját teljeskörűen el kell látnia, tehát az új építés/bővítés az adott tevékenységhez kapcsolódó feladat-, kapacitás- és funkciócsökkenést nem eredményezhet, továbbá az új építésű épületnek meg kell felelnie a hatályos jogszabályok és a szabványok előírásainak.

- c) a támogatást igénylőnek a kiváltott ingatlan vonatkozásában igazolnia szükséges az új építés/ingatlankiváltás feltételeinek meglétét a második mérföldkőig, még akkor is, ha a kiváltott funkció a bölcsődei/óvodai neveléshez kapcsolódó intézmény, szolgáltatás már meglévő telephelyén/feladatellátási helyén bővítés során kerül kialakításra.

13) Új épület építésére az alábbi esetekben kerülhet sor:

- a) Új telephely/szolgáltatás/feladatellátási hely létesítése esetén:
- ha a támogatást igénylő nem rendelkezik az intézmény/szolgáltatás létesítéséhez szükséges épülettel; vagy
  - ha rendelkezik a szükséges épülettel, de az nem bővíthető, gazdaságos átalakításra alkalmatlan, gazdaságosan nem üzemeltethető vagy életveszélyes/használatra alkalmatlan állapotban van.
- b) Már működő telephely/szolgáltatás/feladatellátási hely fejlesztése esetén:
- ha az épület, amelyben a fejleszteni kívánt ellátás jelenleg is működik, telekhatáron belül nem bővíthető, gazdaságos átalakításra alkalmatlan, gazdaságosan nem üzemeltethető vagy életveszélyes/használatra alkalmatlan állapotban van, és a támogatást igénylő az ellátás befogadására alkalmas más épülettel nem rendelkezik.

Azt a tényt, hogy valamely ingatlan nem bővíthető, gazdaságos átalakításra alkalmatlan, gazdaságosan nem üzemeltethető, tervezői nyilatkozattal szükséges igazolni, illetve az ingatlan életveszélyes/használatra alkalmatlan állapotát az illetékes megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Szakigazgatási Szervének igazolásával (jegyzőkönyvvel) vagy statikai szakvéleménnyel vagy az Építésügyi Hatóság által kiadott igazolással szükséges alátámasztani melynek kelte korábbi, mint a támogatási kérelem benyújtásának időpontja. **(Nyilatkozatok, igazolások új épület építése esetén)**

- 14) **Ingatlanvásárlás** kizárólag önkormányzatok, a 2011. évi CLXXV. törvény alapján Magyarország területén alapított és itt székhellyel rendelkező, jogi személyiségű civil szervezetek, egyházi jogi személyek részére, és csak kivételes esetekben lehetséges, ha a támogatást igénylő alá tudja támasztani, hogy nem áll rendelkezésére olyan ingatlan, amelyet a gyermekek ellátására tudna hasznosítani. Ennek szükségességét a megalapozó dokumentumban szükséges bemutatni! Ingatlanvásárlás költsége a támogatási kérelemben kizárólag abban az esetben számolható el, amennyiben a Felhívás 2.1 pontjában felsorolt támogatható tevékenységek valamelyikének helyszínéül szolgál. A megvásárolt ingatlan a projekt fenntartási időszak végéig nem idegeníthető el.

15) Eszközbeszerzésre vonatkozó elvárások:

- a) **Bútorok és egyéb berendezési tárgyak** (pl.: udvari játékok; utcabútorok; játéktároló), eszközök (pl.: fejlesztő eszközök, egyéb jogszabályi kötelezettség miatti eszközbeszerzés) beszerzése abban az esetben támogatható, amennyiben az közvetlenül kapcsolódik a bölcsődei neveléshez, gondozáshoz, óvodai neveléshez.

a1) Bölcsődei ellátások esetében:

- Az egyes bölcsődei ellátások működtetéséhez szükséges berendezési tárgyakat, eszközöket és a kötelező minimum felszerelések jegyzékét a 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 11. számú melléklete tartalmazza.
- Támogatható a kötelező (minimális) felszerelési jegyzékben nem szereplő, de az intézmény/szolgáltatás szakmai programjában meghatározott foglalkozások megtartásához, a kisgyermek ellátáshoz szükséges, és a kisgyermeknevelők által használatos eszközök, egyéb eszközök beszerzése is.
- Bölcsőde, mini bölcsőde esetén a kötelező (minimális) felszerelési jegyzéket kiegészítő, a Magyar Bölcsődék Egyesülete által meghatározott ajánlást is javasolt figyelembe venni az eszközbeszerzés esetén: <https://www.magyarbolcsodek.hu/files/shares/M%C3%B3dszertani%20feladatok/Felszerelési%20jegyzék%20ajánlas.pdf>

a2) Óvodai ellátás esetében:

- A kötelező (minimális) helyiség- és eszközjegyzéket a Nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet 2. sz. melléklete, valamint a nevelési-

oktatási intézmények kötelező (minimális) felszereléseiről szóló jegyzék tartalmazza:

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/Tanevkezdes2020/202012_2_sz_melleklet_honlapon_elerhető_reesz.pdf

- A kötelező (minimális) felszerelési jegyzékben meghatározott eszközök és felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű eszközzel, felszereléssel, melyet indokolni szükséges a „Beszerzendő eszközök listája” c. dokumentumban.
  - Támogatható a kötelező (minimális) felszerelési jegyzékben nem szereplő, de az intézmény pedagógiai programjában meghatározott foglalkozások megtartásához, a nevelési munkához szükséges, és a pedagógusok által használatos eszközök, egyéb eszközök (pl.: a környezettudatos nevelést, és a közlekedésbiztonságot elősegítő eszközök) beszerzése is.
- a3) A felhívás keretében kizárólag olyan játszótéri eszközök beszerzése számolható el, amelyek tanúsítvánnyal rendelkeznek arra vonatkozóan, hogy a megjelölt célcsoport (0-3 éves és 3-6 éves korosztály) igényeinek megfelelnek a játszótéri eszközök biztonságosságáról szóló 78/2003. (XI. 27.) GKM rendelet alapján.
- a4) A Felhívás keretében használt eszközök, egyszer használatos eszközök és forgóeszközök beszerzése nem támogatható, így az ilyen jellegű tételek költsége nem elszámolható (még akkor sem, ha jogszabály kötelezően írja elő azok rendelkezésre állását)!
- b) **Informatikai eszközök és kapcsolódó szoftverek, berendezések, IKT-eszközök, vezeték nélküli (ún. wireless) technológiák beszerzése** abban az esetben támogatható, amennyiben azok a bölcsődei neveléshez, gondozáshoz, óvodai nevelési munkához kapcsolódnak.
- c) A projekt keretében beszerzendő eszközöket a **Beszerzendő eszközök listája** c. dokumentumban szükséges feltüntetni.

A2) Bölcsődei ellátásokra vonatkozó elvárások:

- 1) A bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál a bölcsődei **csoportszoba hasznos alapterületének gyermekeként legalább 3 m²-nek** kell lennie.
- 2) A **bölcsődei, mini bölcsődei csoportban és családi bölcsődében** nevelhető, gondozható gyermekek létszámára vonatkozó előírásokat a 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 46. §-a, 49. §-a és 51/F. §-a tartalmazza. A Felhívás keretében a fejlesztéssel (beleértve a felújítás, átalakítás, új építés, bővítés eseteit is) érintett csoportszobának:
  - bölcsőde esetében legalább 12 fő, legfeljebb 14 fő,
  - mini bölcsőde esetében legalább 5 fő, legfeljebb 8 fő,
  - családi bölcsőde esetében legalább 5 fő, legfeljebb 8 főbefogadására kell alkalmasnak lennie.
- 3) Férőhelybővítést célzó fejlesztés esetén a **bővítés minimális mértéke** – a támogatási kérelem benyújtása szerinti kiinduló állapothoz képest – **legalább egy bölcsődei, mini bölcsődei csoportszoba, vagy egy új családi bölcsőde** létrehozása.
- 4) Az egyes bölcsődei ellátások működtetéséhez szükséges **helyiségek és kötelező (minimum) eszközök listáját** a 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 11. számú melléklete tartalmazza.
- 5) A **játszóudvart** úgy kell kialakítani, hogy alapterülete lehetővé tegye a bölcsődei gyermekcsoport egyidejű befogadását és egészséges, biztonságos körülmények közötti tevékenységét. Amennyiben a többcélú óvoda-bölcsődeként működő bölcsőde vagy mini bölcsőde az óvoda épületében kerül kialakításra, az udvaron elkülönített játszórészt kell kialakítani a 3 éven aluli gyermekek számára.
- 6) **Szolgáltatói nyilvántartással kapcsolatos előírások:**
  - a) Meglévő bölcsődei intézmény/szolgáltatás fejlesztése, férőhelybővítése esetén feltétel a szolgáltatói nyilvántartásba történt bejegyzés.
  - b) Új intézmény/szolgáltatás létrehozása esetén a projekt záró beszámoló elfogadásának feltétele az intézmény/szolgáltatás szolgáltatói nyilvántartásba történő bejegyzése.

7) **Bölcsődei módszertani szakértő bevonására vonatkozó előírások:**

- a) A bölcsődei ellátást nyújtó intézmények (bölcsőde és mini bölcsőde), valamint szolgáltatások (családi bölcsőde) kialakítását és férőhelybővítését célzó fejlesztések esetében, a projekt tervezésébe és a szakmai kivitelezés nyomon követésébe bölcsődei módszertani szakértő bevonása kötelező.
- b) A bölcsődei, mini bölcsődei ellátásokra kijelölt módszertani szervezet a Magyar Bölcsődék Egyesülete; míg a családi bölcsődei ellátásra kijelölt módszertani szervezet a MACSKE Magyarországi Családi Bölcsődék Közhasznú Egyesülete (a továbbiakban: módszertani szervezet).
A támogatást igénylőnek szükséges megkeresni – a projekt fejlesztési tartalmától függően – az érintett módszertani szervezetet, mely az adott területen kijelöli az a) pontban meghatározott szakértőt.
Magyar Bölcsődék Egyesületének elérhetőségei:
  - email: palyazat.mbemodszertan@gmail.com
  - székhelye: 1119 Budapest, Tétényi út 46/48.MACSKE Magyarországi Családi Bölcsődék Közhasznú Egyesületének elérhetőségei:
  - email: modszertan@macske.hu
  - székhelye: 8000 Székesfehérvár, Budai út 56/a.
- c) A támogatási kérelemmel egyidejűleg szükséges benyújtani azt az együttműködési megállapodást, amelyet a támogatást igénylő és a módszertani szervezet kötött. A megállapodás sablonok a felhívás mellékletét képezik.
- d) A módszertani szakértő projekt tervezésében és szakmai kivitelezés nyomon követésében történő részvételére vonatkozó igazolásokat (benyújtott dokumentumok megfelelőségéről szóló szakértői igazolásokat) szükséges benyújtani a releváns mérőföldkönnél⁸.

8) **Bölcsődére vonatkozó további szabályok:**

- a) A bölcsőde működhet bölcsődének épült épületben vagy a bölcsődei funkciónak megfelelően átalakított épületben.
- b) A bölcsőde tervezésére, új építésére, illetve más épületből történő kialakítására, átalakítására, bővítésére vonatkozó előírások megtalálhatóak:
  - a nevelési intézmények tervezési előírásairól szóló szabványban (hivatkozási szám: MSZE 24210-1:2012),
  - az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendeletben (továbbiakban: OTÉK), valamint
  - a vonatkozó szakmai ágazati jogszabályban⁹.A bölcsőde tervezésénél, új építésénél, fejlesztésénél, illetve más épületből történő kialakításánál, átalakításánál, bővítésénél az OTÉK előírásainak és az MSZE 24210-1:2012 szabványnak, vagy azzal egyenértékű építési és műszaki megoldásnak az alkalmazásával kell eljárni, azzal a feltétellel, hogy a bölcsődei csoportszoba hasznos alapterülete nem lehet kevesebb, mint 3 m²/gyermek. A fenti előírásoknak való megfelelést a műszaki dokumentációhoz mellékelten csatolt tervezői nyilatkozattal kell igazolni. Szabvánnyal egyenértékű építési és műszaki megoldás alkalmazása esetén be kell mutatni, hogy a tervezett fejlesztés, új építés miért minősül egyenértékűnek.
- c) A megalapozó dokumentumban igazolni szükséges a **bölcsőde létrehozásának/férőhelybővítésének szükségességét** az alábbi szempontok bemutatásával:
  - c1) a beruházással érintett település bölcsődei, valamint a 3 éven aluli gyermekek ellátását biztosító egyéb szolgáltatással való ellátottságát, valamint azok férőhelyszámát (amennyiben releváns);
  - c2) a beruházással érintett település vonzáskörzetének¹⁰ bölcsődei, valamint a 3 éven aluli gyermekek ellátását biztosító egyéb szolgáltatással való ellátottságát.

⁸ A támogatási kérelem beadásához szükséges tervek elkészítésében való közreműködésről szóló igazolást legkésőbb az első mérőföldközig szükséges benyújtani. A projekt szakmai kivitelezés nyomon követésében való részvételről szóló igazolást legkésőbb a projekt fizikai befejezésének mérőföldkövéig szükséges benyújtani.

⁹ 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről

¹⁰ A település földrajzi elhelyezkedésének sajátosságai alapján a támogatást igénylő feladata a bölcsődei, valamint a 3 éven aluli gyermekek ellátását biztosító egyéb szolgáltatással való ellátottság tekintetében a vonzáskörzet meghatározása és annak bemutatása.

Amennyiben más településről jelentkező igényt is beszámítanak, akkor mindenképpen szükséges bemutatni, hogy:

- mi indokolja a más település(ek)ről jelentkező igényeket (pl.: a bevont településen nem áll rendelkezésre bölcsődei ellátás, vagy a fejlesztéssel érintett településen működő foglalkoztatók munkavállalóinak igényei).
  - a bevont települések tekintetében a férőhelyek hogyan alakulnak,
  - a bevont települések esetében nem kíván(nak) férőhelyet bővíteni vagy amennyiben igen, a fejlesztések szükségessége megalapozott.
- c3) a település összes bölcsődei intézményének férőhelyeit, kihasználtságukat az elmúlt 3 év tekintetében (amennyiben releváns);
- c4) a bölcsődébe férőhelyhiány miatt fel nem vett gyermekek számát¹¹ (az elmúlt 3 évben, ha releváns);
- c5) a bölcsődei szolgáltatásra vonatkozó folyamatban lévő fejlesztéseket;
- c6) a településen élő 3 éven aluli gyermekek számának alakulását az elmúlt 3 évben;
- c7) a településen élő 3 éven aluli gyermekek számát (az adott évben), valamint ezen belül a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számát;
- c8) amennyiben a településen élő 3 éven aluli gyermekek száma kevesebb, mint 40 fő, de igény van az ellátás megszervezésére, a felmerült igények bemutatása.

9) **Mini bölcsődére vonatkozó további szabályok:**

- a) A mini bölcsőde működhet egy bölcsődének épült épületben vagy a mini bölcsődei funkciónak megfelelően átalakított épületben.
- b) A mini bölcsőde tervezésénél, új építésénél, fejlesztésénél, illetve más épületből történő kialakításánál, átalakításánál az OTÉK előírásainak az alkalmazásával kell eljárni.
- c) A megalapozó dokumentumban igazolni szükséges a **mini bölcsőde létrehozásának/férőhelybővítésének szükségességét** az alábbi szempontok bemutatásával:
- c1) a tervezett ellátási területen működik-e a 3 éven aluli gyermekek napközbeni elhelyezését szolgáló intézmény, vagy szolgáltatás. Ha igen, a már működő szolgáltatások milyen kapacitással állnak rendelkezésre az igénybevevők számára.
- c2) a településen élő 3 éven aluli gyermekek száma (az adott évre vonatkozóan), ezen belül a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma.
- c3) amennyiben a településen élő 3 éven aluli gyermekek száma nem indokolja az ellátás megszervezését, de igény van az ellátás megszervezésére, a felmerült igények bemutatása.
- c4) amennyiben a létrehozandó/fejlesztendő telephelytől eltérő település(ek)ről jelentkező igényeket is ellátnak, szükséges bemutatni, hogy mi indokolja a más település(ek)ről jelentkező igényeket (pl.: a bevont településen nem áll rendelkezésre bölcsődei ellátás, vagy a fejlesztéssel érintett településen működő foglalkoztatók munkavállalóinak igényei).

10) **Családi bölcsődére vonatkozó további szabályok:**

- a) A családi bölcsőde működhet – a felhívás szempontjából támogatható – bölcsődei funkciónak megfelelően kialakított helyiségben.
- b) A megalapozó dokumentumban igazolni szükséges a **családi bölcsőde létrehozásának/férőhelybővítésének szükségességét** az alábbi szempontok bemutatásával:
- b1) a tervezett ellátási területen működik-e a 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmény, vagy szolgáltatás. Ha igen, a már működő szolgáltatások milyen kapacitással állnak rendelkezésre az igénybevevők részére.
- b2) a településen élő 3 éven aluli gyermekek száma (az adott évre vonatkozóan), ezen belül a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma.
- b3) amennyiben a településen élő 3 éven aluli gyermekek száma nem indokolja az ellátás megszervezését, de igény van az ellátás megszervezésére, a felmerült igények bemutatása.
- b4) amennyiben a létrehozandó/fejlesztett családi bölcsőde ellátási helyszínétől eltérő település(ek)ről jelentkező igényeket is ellátnak, szükséges bemutatni, hogy mi

¹¹ Az adott intézményben rendelkezésre álló adatok alapján szükséges bemutatni (szövegesen vagy táblázatos formában) összevetve a jelentkezőket és hogy ahhoz képest hányat tudtak felvenni a rendelkezésre álló férőhelyek alapján.

indokolja a más település(ek)ről jelentkező igényeket (pl.: a bevont településen nem áll rendelkezésre bölcsődei ellátás, vagy a fejlesztéssel érintett településen működő foglalkoztatók munkavállalóinak igényei).

A3) Óvodára vonatkozó elvárások:

- 1) **Meglévő óvoda fejlesztése** (pl.: átalakítás, felújítás, ingatlankiváltás, eszközbeszerzés stb., ide nem értve a férőhelybővítés esetét) abban az esetben támogatható, amennyiben a fejlesztendő feladatellátási hely férőhely kihasználtsága (beíratott gyermekek száma) a támogatási kérelem benyújtásának időpontjakor az aktuális nevelési évre vonatkozó **OSA adatlapok alapján eléri a feladatellátási helyenként felvehető maximális gyermeklétszám legalább 60,00%-át**. Az adatok alátámasztásához az OSA4TANU adatlap a04t18 tábla (gyermekek száma óvodai feladatellátási helyenként), valamint az OSA2FELH adatlap a02t13 tábla (férőhelyek száma óvodai feladatellátási helyenként) benyújtása szükséges.
- 2) **Férőhelybővítést célzó fejlesztés** kizárólag abban az esetben támogatható, amennyiben a férőhelyek kihasználtsága (beíratott gyermekek száma) a támogatási kérelem benyújtásának időpontjakor az aktuális nevelési évre **vonatkozó OSA adatlapok alapján eléri a feladatellátási helyenként felvehető maximális gyermeklétszám legalább 90,00%-át**. Az adatok alátámasztásához az OSA4TANU adatlap a04t18 tábla (gyermekek száma óvodai feladatellátási helyenként), valamint az OSA2FELH adatlap a02t13 tábla (férőhelyek száma óvodai feladatellátási helyenként) benyújtása szükséges.
- 3) A 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről (a továbbiakban: Nkt.) 8.§-a alapján a gyermek 3 éves korától kötelező az óvodai nevelés. A törvényi előírásoknak való megfelelés érdekében azon települések esetében, ahol férőhelyhiány mutatkozik új férőhelyek létrehozása is támogatható.
- 4) Óvodai férőhelybővítés, óvodai épület újranyitása, új óvodai intézményegység vagy új óvodai feladatellátási hely létrehozása esetén az **Emberi Erőforrások Minisztériumának előzetes támogató nyilatkozata** szükséges a támogatási kérelem benyújtásához. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma érintett szakterületének elérhetősége:
  - e-mail cím: kozoktatas@emmi.gov.hu
  - levelezési cím: 1055 Budapest, Szalay u 10-14.
- 5) **Férőhelybővítést célzó fejlesztés esetén** kizárólag olyan projekt támogatható, ahol igazolt az **óvodai férőhelybővítés szükségessége**, ehhez a megalapozó dokumentumban szükséges bemutatni:
  - a) a beruházással érintett település körzet és vonzáskörzet¹² óvodai szolgáltatással való ellátottságát (társulás esetén: a társulás összes településére vonatkozóan, vagy csak arra a településre vonatkozóan, ahol a fejlesztés történik);
  - b) a település körzetének és vonzáskörzetének összes óvodájának vonatkozásában, valamennyi feladatellátási hely férőhelyeit, azok kapacitás-kihasználtságát (a vonzáskörzet részletes bemutatásával, mely települések tartoznak az adott vonzáskörzetbe az igényfelmérés alapján). Ebben az esetben az igényfelmérésbe bevont település(ek)nek nyilatkozni szükséges arról, hogy nem kíván(nak) a településen férőhelyet bővíteni vagy amennyiben igen, a fejlesztések szükségessége megalapozott.
  - c) a fel nem vett és/vagy elutasított gyerekek számát intézményi szinten (az elmúlt 3 évben, ha releváns);
  - d) a támogatási kérelem benyújtásának időpontkor az **aktuális nevelési évre vonatkozó OSA adatlapok alapján a megadott feladatellátási helyen a gyermekek számát**. Az adatok alátámasztásához az OSA4TANU adatlap a04t18 tábla (gyermekek száma óvodai feladatellátási helyenként), valamint az OSA2FELH adatlap a02t13 tábla (férőhelyek száma óvodai feladatellátási helyenként) benyújtása szükséges.
  - e) az óvodába férőhelyhiány miatt fel nem vett gyermekek számát (az elmúlt 3 évben, ha releváns);
  - f) az óvodai végzős csoportokból visszatartott gyerekek számát, statisztikai adatokkal alátámasztva¹³ (a releváns feladatellátási hely vonatkozásában);

¹² A település földrajzi elhelyezkedésének sajátosságai alapján a támogatást igénylő feladata az óvodai szolgáltatással való ellátottság tekintetében a vonzáskörzet meghatározása és annak bemutatása.

¹³ Az intézménynél rendelkezésre álló adatok, vagy az Oktatási Hivatal részéről kiadott adatszolgáltatása alapján.

- g) az óvodai feladatellátással kapcsolatban folyamatban lévő fejlesztéseket;
- h) a 0-6 évesek számának alakulását az elmúlt 3 évben és az egyéb, 0-6 éves gyermekek számára biztosított ellátási formákat, azok férőhelyeinek számát a településre vonatkozóan;
- i) a Belügyminisztérium Nyilvántartások Vezetéséért Felelős Helyettes Államtitkárság¹⁴ támogatási kérelem benyújtásakor legfrissebb koréves továbbvitt népességadat kimutatásával, a következő három évben várható óvodaköteles gyermekek számát településre vonatkozóan (aki pl.: 2021-ben 2 éves, az 2022-ben 3 éves lesz, aki 2021-ben 4 éves, az 2022-ben 5 éves lesz, és így tovább);
- j) a lakosságszám demográfiai előrejelzése és egyéb okok miatti növekedésének bemutatását. (Bemutatandóak a lakónépesség méretére, szerkezetére, valamint a születések becsült nagyságára vonatkozó előrejelzések, de további szempontok is kifejtésre kerülhetnek.)
- 6) Az **óvoda helyiségeire** előírt követelménynek megfelel a **fejlesztés**, ha a nemzeti szabványban rögzített, vagy a nemzeti szabvánnyal azonos vagy azzal egyenértékű építési és műszaki előírásoknak megfelel az épület, azzal az eltéréssel, hogy az óvodai csoportszoba alapterülete nem lehet kevesebb, mint 2,0 m²/fő.
Az óvodai helyiségekre vonatkozó előírások megtalálhatóak:
- az oktatási intézmények tervezési előírásairól szóló szabványban (hivatkozási szám: MSZE 24203-1:2012, I. rész: Óvodák),
  - az OTÉK-ban, és
  - a vonatkozó ágazati jogszabályban¹⁵.
- Azt, hogy a fejlesztéssel megvalósuló épület létesítése, kialakítása mely építési és műszaki előírásoknak felel meg, a műszaki dokumentációhoz mellékelten csatolt tervezői nyilatkozattal kell igazolni. Szabvánnyal egyenértékű építési és műszaki megoldás alkalmazása esetén be kell mutatni, hogy a tervezett fejlesztés miért minősül egyenértékűnek.
- 7) **Új építés és bővítés esetében** a vonatkozó ágazati jogszabályok¹⁶ szerint meghatározott minimum követelményeknek szükséges teljesülniük a fejlesztés típusától függően. A rendeletben szereplő helyiségek kialakítása csak új építés és férőhelybővítés esetén kötelező jellegű.
- 8) **Óvodai férőhelybővítés, új férőhelyek létrehozása** esetén kizárólag olyan fejlesztések támogathatóak, melyek keretében az érintett feladatellátási helyen **minimum egy új, legalább 20 fő befogadására alkalmas csoportszobával** történő óvodai férőhelybővítés, férőhelylétesítés valósul meg.
- 9) **A fejlesztés nem eredményezheti új OM azonosítóval rendelkező intézmény létesítését**, kivéve, ha:
- a) a támogatási kérelem keretében meglévő intézmények összevonását (jogutódlás) követően új intézmény jön létre, vagy a jogutódlás következtében új feladatellátási hely kerül bevonásra az intézmény meglévő feladatellátási helyei közé. Az új intézmény létrehozására az önkormányzati intézkedési tervben foglaltakkal összhangban, az abban foglalt célok, fejlesztések megvalósítása érdekében kerül sor.
Ebben az esetben a támogatást igénylő a fejlesztéssel érintett köznevelési intézmény alapító okiratát (nem önkormányzati támogatást igénylő esetén működési engedélyét) a projekt fizikai zárásáig módosítani köteles, és azt a záró szakmai beszámolóban szükséges benyújtani.
- b) a települési önkormányzat a korábban bezárt óvodai intézmény újrainyításáról dönt.
- 10) **Helyrajzi szám változás esetében** a kedvezményezett a fejlesztéssel érintett köznevelési intézmény alapító okiratát (nem önkormányzati fenntartók esetén működési engedélyét) a projekt fizikai befejezéséig módosítani köteles, és azt legkésőbb a záró szakmai beszámolóban szükséges benyújtani.

¹⁴ Mint a KEKKH általános jogutódja.

¹⁵ Nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet 2. sz. melléklet (1. ÓVODA) illetve a

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/Tanevkezes2020/202012_2_sz_melleklet_honlapon_elerheto_reesz.pdf

¹⁶ Nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet 2. sz. melléklet (1. ÓVODA) illetve a

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/Tanevkezes2020/202012_2_sz_melleklet_honlapon_elerheto_reesz.pdf

- 11) **Nem támogatható az az óvodai intézmény, mely nem vállalja a befogadó-elvű nevelési gyakorlat megvalósítását, beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő, valamint a többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű (SNI), vagy a hátrányos helyzetű gyermekek integrált/integrációs nevelését,** kivéve a kizárólag gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelést ellátó óvodai feladatellátási helyek fejlesztését. A kedvezményezett a fejlesztéssel érintett köznevelési intézmény alapító okiratát (nem önkormányzati fenntartók esetén működési engedélyét) a projekt fizikai zárásáig módosítani, és azt a záró szakmai beszámolóban benyújtani köteles. A vállalás vagy hátrányos helyzetű gyerekek integrált nevelését vagy SNI-s gyerekek integrációs nevelését jelenti (SNI-s gyerekek esetén elegendő egy sajátosság vállalása).
- 12) **Óvodai intézmény fenntartójára vonatkozó elvárások:**
- A felhívás 1.1. fejezet d)-h) pontjában felsorolt támogatást igénylő szervezet abban az esetben jogosult támogatásra, ha **rendelkezik** a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény szerinti **köznevelési szerződéssel vagy egyoldalú nyilatkozattal**¹⁷. Amennyiben a támogatást igénylő nem helyi önkormányzat, állami intézmény, úgy **a fejlesztés támogatásához helyi önkormányzat hozzájárulása szükséges**, igazolva azt, hogy férőhelybővítés szükséges és a fejlesztés nem veszélyezteti az önkormányzati fenntartású óvodák hosszú távú fenntarthatóságát.
  - A felhívás 1.1. fejezet d)-h) pontjában felsorolt támogatást igénylők esetében **közös nyilatkozat** tétele szükséges, amelyben a (nem állami, nem önkormányzati, nem nemzetiségi/kisebbségi önkormányzati) támogatást igénylő és az önkormányzat vállalja, **hogy a projekt támogatása esetén köznevelési szerződést kötnek vagy egyoldalú nyilatkozatot nyújtanak be** – a beruházás megvalósítását követően – az önkormányzati feladatellátásban való közreműködésről, amely nem lehet rövidebb időtartamú, mint a kötelező fenntartási időszak (5 év).
  - Nem támogatható olyan nem állami, nem önkormányzati köznevelési intézmény feladatellátási helyeinek fejlesztése, ahol az óvodai felvétel, továbbá az óvodai elhelyezés, fizetési kötelezettséghez kötött (Nkt. 31.§ (2) c)). Ennek vizsgálatára a köznevelési szerződés vagy egyoldalú nyilatkozat alapján kerül sor.

B) A kötelezően megvalósítandó, önállóan nem támogatható tevékenységekre vonatkozóan:

1) Akadálymentesítés:

Közszolgáltatást¹⁸ végző, közösségi célú funkciókat ellátó és/vagy ügyfélforgalmat lebonyolító épület/épületrész érintettsége esetén:

- a) Épület bővítése, felújítása, átalakítása esetén a beruházásnak az alábbi, akadálymentesítési követelményeknek kell megfelelni:**

Biztosítani szükséges:

- **az intézményhez, szolgáltatáshoz kapcsolódóan legalább egy akadálymentes parkolót,**
- **az épület főbejáratának vagy egy másik bejárat akadálymentesítését (elérési útvonal biztosításával),**
- **legalább egy akadálymentes mosdó kialakítását (elérési útvonal biztosításával):** Amennyiben az épület műszaki-fizikai adottságai miatt az akadálymentes mellékhelyiség a földszinten nem alakítható ki, úgy azt egyéb épületszinten kell kialakítani. Ebben az esetben meg kell oldani az épületszintek közötti akadálymentes közlekedést is. Az akadálymentes mellékhelyiség földszinten történő kialakíthatóságának műszaki-fizikai akadályairól rehabilitációs környezettervező szakmérnök/szakértő által kiadott indokolást kell benyújtani.

¹⁷ A köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 32. § (2) szerint: Ha a jogi személyiséggel rendelkező vallási közösség a Kormánnyal a köznevelési feladatok ellátására is kiterjedő megállapodást kötött, a nevelési-oktatási intézmény székhelye szerint illetékes köznevelési feladatokat ellátó hatóság, óvoda esetén a települési önkormányzat részére megküldött egyoldalú nyilatkozatával vállalja az állami, önkormányzati feladatellátásban való közreműködést, valamint kötelezettséget vállal a tanulók felzárkóztatására vonatkozó feladatok ellátására. A Magyar Katolikus Egyház az egyoldalú nyilatkozat megtételére nemzetközi szerződés alapján jogosult. Az egyoldalú nyilatkozat megtételére a belső egyházi jogi személy is jogosult.

¹⁸ A közszolgáltatás fogalmába a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. tv. 4. § f) pontjában megadott meghatározások mindegyike beleértendő.

- **projektarányos akadálymentesítést:** Ez festés/mázolásnál a vakok és gyengén látók érdekében, a megfelelő színkontrasztok kialakítását jelenti (nyílászáró tokszerkezeteinek falfelülettől és/vagy ajtólaptól eltérő színű mázolása). Elektromos hálózat teljes felújításánál pl.: a helyiségek kapcsolóit a mozgáskorlátozottak számára elérhető magasságba kell áthelyezni.

A tervezés és megvalósítás során kötelező az OTÉK akadálymentesítés szempontjából releváns előírásainak betartása.

Az előírások betartásához és a kivitelezéshez ajánlasként a Felhívás mellékletét képező „*Segédlet a közszolgáltatások egyenlő esélyű hozzáféréseinek megteremtéséhez*” c. dokumentum nyújt segítséget.

Az akadálymentesítés részleges kialakítása kizárólag az alábbi esetekben lehetséges:

- amennyiben a műszaki adottságok alapján nem megfelelően biztosítható a fejlesztés akadálymentes kialakítása. Erről a rehabilitációs környezettervező szakmérnöknek/szakértőnek és tervezőnek együttesen szükséges nyilatkoznia.
- az országos műemléki védelem, vagy műemléki jelentőségű területen, illetve műemléki környezetben elhelyezkedő épületek esetén. Továbbá az általános hatáskörű építési igazgatás által kiadott építési engedélyben foglaltak szerint a helyi védelem alatt álló objektumok esetében. (Tervezői nyilatkozat műemléki védelemről) A fenti esetekben is törekedni kell az akadálymentesítésnek legalább részleges, az örökségi értékek sérelme nélkül elérhető szintű megvalósítására. A részletesebb szabályokat a Felhívás mellékletét képező „*Akadálymentesítési feltételek az örökségvédelmi szempontból érintett objektumok esetében*” című dokumentum tartalmazza.

b) Új építés esetén teljeskörű (nem projektarányos) komplex akadálymentesítést kell megvalósítani.

Az építési-műszaki tervdokumentáció akadálymentesítés szempontjából releváns részének az OTÉK előírásainak kell megfelelni.

c) Bővítés, felújítás, átalakítás és új építés esetén egyaránt csak olyan projektjavaslatok valósíthatók meg, amelyek építési dokumentációja és/vagy építési engedélyezési tervdokumentációja, illetőleg az alapján, az építésügyi hatóság által kibocsátott jogerős vagy végleges és végrehajtható építési engedélye megfelel a hatályos OTÉK előírásainak. Az építési szabályoknak való megfelelést az építésügyi hatóság által kibocsátott jogerős vagy végleges és hatályos építési engedély bizonyítja. Nem engedélyköteles építési tevékenység esetében tervezői nyilatkozat benyújtása szükséges arra vonatkozóan, hogy a projekt nem engedélyköteles és megfelel a hatályos OTÉK előírásainak.

d) Rehabilitációs környezettervező szakmérnök/szakértő bevonása szükséges az alábbiak szerint:

- A tervezés során a műszaki dokumentumok részeként akadálymentesítési tervfejezetet szükséges benyújtani.
- A kivitelezés végén nyilatkozatot szükséges benyújtani az akadálymentesítés megvalósulásáról a projekt záró beszámolóban.

2) Infokommunikációs akadálymentesítés:

Amennyiben az adott projekt esetében a bölcsődei ellátás nyújtó intézmény/szolgáltatás, óvodai ellátást nyújtó intézmény weboldalának kialakítása, fejlesztése is tervezett, kötelező az infokommunikációs akadálymentesítés projektarányos megvalósítása, amely a Felhívás szempontjából kizárólag a weboldal akadálymentesítését jelenti.

Az akadálymentes weboldal kialakításával, fejlesztésével kapcsolatban a „*Segédlet a közszolgáltatásokhoz és egyéb szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés megteremtéséhez*” c. dokumentum nyújt segítséget, továbbá informatikai szakember felkeresése szükséges a megfelelő megvalósítás érdekében, melyet a szakember nyilatkozatával (**Informatikai szakember nyilatkozata az infokommunikációs akadálymentesítésről**) szükséges alátámasztani a projekt megvalósítása során, de legkésőbb a projekt fizikai befejezése mérföldkőnél.

„*Segédlet a közszolgáltatásokhoz és egyéb szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés megteremtéséhez*” c. dokumentumban meghatározott minimum feltételek az akadálymentes weboldal kialakításával, fejlesztésével kapcsolatban az alábbiak:

- Az egyetemes tervezés alapján az összes felhasználó számára elérhetővé kell tenni a szervezet weboldalának megfelelő használatát. A közös, normál weboldalnak szükséges akadálymentesen működnie, nem pedig egy külön akadálymentes verzió létrehozása a cél, amely csak a látássérülteket segíti.
- Az akadálymentes weboldal szabványa a WCAG 2.0, melynek minimum szintjét az „A” szintet szükséges elérni.
- A HTML és CSS forráskód szabványossága.

3) **Azbesztmentesítés:**

Amennyiben a beruházással érintett épület/épületrész szórt azbesztet tartalmaz, úgy a támogatást igénylő számára kötelező a szórt azbeszt mentesítés elvégzése, amelynek költsége elszámolható a projektben. Kötelező továbbá projektarányos módon minden egyéb azbeszttartalmú szerkezet mentesítése. A projekttel nem érintett épületszerkezetek egyéb azbeszttartalmú anyagainak mentesítése nem kötelező elvárás, azonban javasolt és elszámolható a felhívás keretében.

4) **Energiahatékonysági és a megújuló energia felhasználás bővítése szempontok érvényesítése:**

Az energiahatékonysági és megújuló energia felhasználás kiterjesztése szempontok érvényesítése a Felhívás keretében horizontális követelményként kerül teljesítésre. A projekttel érintett épületen végrehajtott infrastrukturális beruházás minden tevékenység-elemének végrehajtása során érvényesíthetőek az energiahatékonysági és megújuló energia alapú korszerűsítés szempontjai:

- az épületek külső határoló szerkezeteinek korszerűsítése (pl. utólagos külső hőszigetelés, nyílászárók cseréje), vagy
- a fűtési és/vagy HMV (használati meleg víz) rendszer korszerűsítése, vagy
- a nap alapú megújuló energia felhasználás megvalósítása/növelése révén.

Fentiek kapcsán elvárás, hogy amennyiben a fejlesztéssel (felújítással, átalakítással, bővítéssel, új építéssel) érintett épület az épületek energetikai jellemzőinek tanúsításáról szóló 176/2008. (VI. 30.) Korm. rendelet hatálya alá tartozik, úgy arra vonatkozóan a rendeletben foglalt előírások, továbbá az épületek energetikai jellemzőinek meghatározásáról szóló 7/2006. (V. 24.) TNM rendelet fejlesztés időpontjában hatályos szabályozása alkalmazandók és az elvárt energetikai elvárásokat az épület teljesítse.

A Megalapozó dokumentumban szükséges bemutatni a tervezett energetikai célú beruházásokat, és a tervezett korszerűsítési elemek indokoltságát. A fejlesztések tervezett jövőbeli állapot szerinti megvalósulásának nyomon követhetősége érdekében a projekt dokumentáció részeként legkésőbb az első mérföldkőig csatolni szükséges a kiinduló állapotra elkészített hiteles energetikai tanúsítványokat, illetve a megvalósítandó állapotra vonatkozó energetikai számítást. Kizárólag a tanúsítványban feltüntetett, javasolt korszerűsítési tevékenységek támogathatók.

Háztartási méretű kiserőmű telepítéshez kapcsolódó szabályok:

- legfeljebb háztartási kiserőmű (HMKE) méretű, maximum 50 kVA erőművi névleges teljesítőképességű beruházás támogatható,
- az inverter kimenő teljesítménye nem haladhatja meg a szolgáltató által jóváhagyott csatlakozási dokumentációban szereplő engedélyezett csatlakozási teljesítményt.
- Az inverter kimenő teljesítményét legfeljebb 20%-kal haladhatja meg a beépített napelemek összesített névleges teljesítménye.

A megvalósuló tevékenységek tekintetében releváns esetben kötelezően alkalmazandó a Felhívás 6.2. fejezet 3) alpontjában meghatározott költségáramosítás.

A projekttel érintett épületen végrehajtott infrastrukturális beruházás jogszabályi előírásoknak való megfelelését tervezői nyilatkozattal szükséges alátámasztani az első mérföldkőig.

C) **A választható, önállóan nem támogatható tevékenységekre vonatkozóan:**

- 1) **Főzőkonyha, vagy tálaló/melegítő konyha** infrastruktúra fejlesztése és kapcsolódó berendezési tárgyak, eszközök beszerzése az alábbi feltételekkel támogatható:

a) **Főzőkonyha fejlesztése** (beleértve meglévő korszerűsítését, felújítását, illetve új létrehozását), és kapcsolódó berendezési tárgyak, eszközök beszerzése **az alábbi feltételekkel és felhívásokból támogatható:**

- a1) Ha a fejlesztendő főzőkonyha legalább 51%-ban bölcsődei ellátási formák (bölcsőde, mini bölcsőde, családi bölcsőde) és óvodák számára állít elő adagszámokat és az ezen kívüli adagszámok a Nkt. 7§ (1) b)-g), i)-k), valamint a 20. § (1) szerinti köznevelési intézmények¹⁹ és szociális ellátások adagszámai, támogathatósága a TOP_Plusz-3.3.1 konstrukcióban lehetséges.
- a2) Ha a fejlesztendő főzőkonyha legalább 51%-ban szociális adagszámokat állít elő, és az ezen kívüli adagszámok a bölcsődei ellátási formák (bölcsőde, mini bölcsőde, családi bölcsőde), óvodák és a Nkt. 7§ (1) b)-g), i)-k), valamint a 20. § (1) szerinti köznevelési intézmények kiszolgálásához kapcsolódnak, támogathatósága a TOP_Plusz-3.3.2 konstrukcióban lehetséges.
- a3) Ha a fejlesztendő főzőkonyha legalább 51%-ban a Nkt. 7§ (1) b)-g), i)-k), valamint a 20. § (1) szerinti köznevelési intézményekhez kapcsolódó adagszámokat állít elő és az ezen kívüli adagszámok bölcsődei ellátási formák, óvodák vagy szociális ellátások adagszámai, támogathatósága a TOP_Plusz-3.3.4 konstrukcióban lehetséges.
- a4) Ha a fejlesztendő főzőkonyha adagszámainak legalább 51%-át a bölcsődei ellátási formák (bölcsőde, mini bölcsőde, családi bölcsőde), óvodák, a Nkt. 7§ (1) b)-g), i)-k), valamint a 20. § (1) szerinti köznevelési intézmények és a szociális ellátások adagszámai együttesen érik el, támogathatósága a TOP_Plusz-3.3.1, a TOP_Plusz-3.3.2 és a TOP_Plusz-3.3.4 konstrukcióban is lehetséges. Egy konyha fejlesztése csak egy felhívás keretében támogatható, melyről a támogatást igénylőnek nyilatkoznia szükséges a támogatási kérelem benyújtásakor (**Nyilatkozat főzőkonyha fejlesztéséről**).
- a5) Amennyiben a fejlesztendő főzőkonyha legalább 51%-ban közétkeztetést lát el, amely nem kizárólag az a1) pont szerinti bölcsődei, óvodai vagy a2) pont szerinti szociális ellátáshoz vagy a3) pont szerinti köznevelési intézményekhez kapcsolódó adagszámokat jelenti, úgy támogathatósága a TOP_Plusz-1.1.1 konstrukció keretében lehetséges.

Szociális ellátási adagszámok: a szociális alapszolgáltatásban, valamint a szakosított szociális ellátásban részesülőknek előállított adagszámokat jelentik.

Ha a főzőkonyha for-profit típusú étkeztetés is végez, akkor az adott fejlesztésre jutó – építési és járulékos (kapcsolódó szolgáltatások, eszközbeszerzés) – költségeket az előző évi összesített és a következő évi tervezett adagszámok alapján arányosítani szükséges.

For-profit típusú étkeztetésnek minősül a felhívás szempontjából az az adagszám, amiből a fenntartónak többletbevétele keletkezik (pl.: rendezvények kiszolgálásakor). A közétkeztetésre továbbadott adagszámok és a munkahelyi étkeztetés adagszámai nem számítanak bele a for-profit típusú adagszámba.

Főzőkonyha-fejlesztés esetén a megalapozó dokumentumban szükséges beszámolni az ellátandó (az előző évi, a jelenlegi és a jövőben a fenntartási időszakig tervezett) adagszámokról és azok ellátási területéről.

A fenti lehatárolási szempontoknak való megfelelést a támogatási kérelem benyújtásakor tervezett adagszámok alapján kerül vizsgálatra.

b) **Tálaló vagy melegítő konyha fejlesztése** (beleértve meglévő korszerűsítését, felújítása, illetve új létrehozását) és kapcsolódó berendezési tárgyak, eszközök beszerzése is támogatható **a bölcsődei ellátási formákhoz (bölcsőde, mini bölcsőde, családi bölcsőde) és óvodákhoz kapcsolódóan.**

Amennyiben a fejlesztendő tálaló/melegítő konyha egyéb étkeztetést is ellát, abban az esetben támogatható a fejlesztése, ha nagyobb arányban bölcsődei ellátási formákhoz (bölcsőde, mini bölcsőde, családi bölcsőde) és óvodákhoz kapcsolódó étkeztetést lát el.

¹⁹ Általános iskola, gimnázium, szakgimnázium, szakiskola, készségfejlesztő iskola, alapfokú művészeti iskola, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási intézmény, kollégium, pedagógiai szakszolgálati intézmény, többcélú köznevelési intézmény.

Az adagszámok bemutatását a megalapozó dokumentumban szükséges elvégezni. Ha a tálaló/melegítő konyha más szolgáltatásokat is ellát, abban az esetben szükséges bemutatni az adagszámokat, és a fejlesztése a főzőkonyhai adagszámok mintájára lehet támogatható, amennyiben azt az adott felhívás lehetővé teszi.

- c) **Egy adott főzőkonyha, tálaló vagy melegítő konyha infrastruktúra fejlesztése és kapcsolódó berendezési tárgyak, eszközök beszerzése kizárólag egy projekt keretében támogatható.**
- 2) A Felhívás keretében kizárólag az e-UT 03.04.13:2019 „Kerékpározható közutak tervezése” c. Ütügyi Műszaki Előírásnak (a továbbiakban: ÚME) megfelelő **kerékpár támaszok és tárolók kiépítése**, továbbá az ütügyi műszaki előírásnak nem megfelelő támaszok és tárolók ÚME paraméterek szerinti **korszerűsítése, cseréje** támogatható.
- 3) A hatályos jogszabályokban minimálisan előírt számú **parkoló-férőhely és akadálymentes parkoló-férőhely** fejlesztése, kialakítása támogatható. Indokolt esetben, a hatályos jogszabályokban minimálisan előírt szám feletti parkoló-férőhely és akadálymentes parkoló-férőhely létesítése is támogatható, melyet a megalapozó dokumentumban szükséges bemutatni és alátámasztani.
- 4) **Járműbeszerzés** az alábbi feltételekkel támogatható:
- a) Járműbeszerzés támogatható:
- a1) bölcsődei, mini bölcsődei férőhelybővítés, új férőhelyek kialakítása esetén, amennyiben a bölcsődei, mini bölcsődei ellátás megszervezését önkormányzati társulás (GFO 327, 353, 373) biztosítja, vagy fogja biztosítani, és kizárólag a fejlesztendő, kialakítandó intézményben lévő 0-3 éves korú gyerekek napi szállítását, ingázását szolgálja.
- a2) óvodák esetén az óvodás korú gyermekek napi szállítása, ingázása érdekében, amennyiben a beszerzendő jármű a fejlesztendő intézmény több feladatellátási helyét szolgálja ki, vagy az óvodai intézményt önkormányzati társulás (GFO 327, 353, 373) tartja fenn.
- b) Projektenként egy darab legfeljebb 15 személyes kisbusz beszerzésére van lehetőség, maximum bruttó 20 millió Ft/db értékben, melybe beleértendő az üzembe helyezés költsége.
- c) Kizárólag új jármű beszerzése támogatható, és a jármű beszerzés egyedül hivatalos magyarországi márkakereskedői hálózathoz megengedett!
- d) Kisbusz beszerzése esetén az alapfelszereltségen kívül egy garnitúra téligumi, légkondicionáló berendezés, vonóhorog, sajátos nevelési igényű gyermekek szállításához kapcsolódó felszerelés (pl.: rámpa kerekesszékekhez), valamint biztonsági gyermekülések beszerzése támogatható, amelyek a beszerzett gépjármű vételárába beleszámítanak.
- e) A járműbeszerzést a megalapozó dokumentumban szükséges indokolni, és a projekt keretében beszerzendő járművet a Beszerzendő eszközök listája c. dokumentumban szükséges feltüntetni.
- 5) **Játszócsoport és időszakos gyermekfelügyelet kialakítása** abban az esetben támogatható, amennyiben a szolgáltatás a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltatás (bölcsőde, mini bölcsőde, családi bölcsőde) alapfeladatát nem veszélyezteti és a szolgáltatás térítési díja a szolgáltatás önköltségét meg nem haladó mértékű.
- 6) A bölcsődei ellátás nyújtó intézmény/szolgáltatás, óvodai ellátást nyújtó **intézmény weboldalainak fejlesztése, kialakítása során** alkalmazni szükséges Felhívás 2.3. B) 2) pontjában meghatározott az infokommunikációs akadálymentesítésre vonatkozó előírásokat.

Ha a projekt műszaki, szakmai tartalma csökken, ezzel arányosan csökken a támogatási összeg is. (Részletesen lásd: Korm. rendelet 156. §, 157. §)

2.4. Horizontális szempontok érvényesítésével kapcsolatos elvárások

1) Általános elvárások:

A táji, természeti, környezeti értékek védelmével, a klímaváltozás elleni küzdelemmel, az esélyegyenlőséggel, valamint a nők és férfiak közötti egyenlőséggel kapcsolatos követelmények, más

néven horizontális követelmények érvényesítése az Európai Unió fejlesztéspolitikájának kötelező eleme. A kiemelt célok és követelmények részletes ismertetése megtalálható az „ÁÚF 21-27” 11. fejezetében.

A horizontális cél megvalósítása, valamint a megvalósítás eredményességének nyomon követése érdekében végzett tevékenység következtében felmerült költség elszámolható.

A projekt tervezése és megvalósítása során kérjük, vegye figyelembe, hogy a projektben létrehozott eredményeknek meg kell felelniük az alábbi elvárásoknak is:

- a) Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektre vonatkozó európai uniós és hazai környezetvédelmi és esélyegyenlőségi előírásokat, jogszabályokat, a „jelentős károkozás elkerülését célzó”²⁰ elővigyázatosság elvét betartani, a projekt által érintett területen a védett környezeti, természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba²¹ ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
- b) Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projekt végrehajtása során a Fogymatékossággal élő Személyek Jogairól szóló ENSZ-egyezményt a 2010/48/EK tanácsi határozattal összhangban alkalmazni. A projektek végrehajtása során a fogyatékos személyeket megillető alapvető emberi jogokat – többek között akadálymentesítéssel és az ehhez kapcsolódó szabványok alkalmazásával – biztosítani kell.
- c) A fejlesztéshez kapcsolódó nyilvános eseményeken, kommunikációjában és viselkedésében a kedvezményezett esélytudatosságot fejezzen ki: ne közvetítsen szegregációt, csökkentse a csoportokra vonatkozó meglévő előítéleteket.

2) Témaszpecifikus elvárások:

a) Klímaváltozás elleni küzdelem:

Amennyiben a projekt megvalósítása során Ön tervez infrastrukturális vagy ingatlan beruházást, amely legalább öt éves várható élettartamú, akkor Önnek a tervezés során figyelembe kell vennie, hogy a projekt várható üvegházhatásúgáz-kibocsátása/elnyelése mennyire számottevő, továbbá fel kell mérnie a projekt éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási potenciálját, és biztosítani kell, hogy a projekt ellenálló legyen az éghajlatváltozással és a természeti katasztrófákkal szemben! Ezért a támogatási kérelem összeállítása során vizsgálnia kell a projekt megvalósításával összefüggő fő éghajlatváltozási kihívásokat, a projekt helyszínén várható energiafelhasználás-változást, a klímavédelmi törekvésekhez való illeszkedést, valamint be kell mutatnia, milyen módon tervezi lebonyolítani az Európai Parlament és a Tanács 2021/1060 rendeletének 73. cikk (2) bek. j) pontja alapján elvárt éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatot.

A támogatást igénylőnek a támogatási kérelem benyújtásakor a megalapozó dokumentum vonatkozó fejezetében részleteznie szükséges az éghajlatváltozási rezilienciavizsgálat megalapozását az abban részletezett szempontok szerint. Az éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatot a projekt előkészítésével párhuzamosan kell elvégeznie és annak dokumentációját az 1. mérőföldköig kell benyújtania.

Az éghajlatváltozási rezilienciavizsgálat megalapozásához az „Útmutató a projektek klímakockázatának értékeléséhez és csökkentéséhez” (röviden: Klímakockázati útmutató) nyújt segédletet, mely a következő linken érhető el: <https://www.palyazat.gov.hu/tmutat-projektek-klimakockzatnak-becslshez-s-cskkentshez>

(A 2021—2027-es programozási időszak szabályozásának megfelelően felülvizsgált útmutató 2021 őszére tervezett megjelenésig a 2014-2020-as időszak útmutatója a hatályos segédlet.)

b) Esélyegyenlőség érvényesítése:

- b1) Ha a támogatást igénylő települési önkormányzat, az igénylőnek igazolnia kell a helyi esélyegyenlőségi program meglétét az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. § (6) bekezdésének megfelelően.

²⁰ Jelentős károkozás elkerülését célzó elv: a támogatott fejlesztés nem sérti jelentősen az (EU) 2019/2088 rendelet 9. cikkben meghatározott egyik környezeti célkitűzést (az éghajlatváltozás mérséklése; az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás; a vízi és tengeri erőforrások fenntartható használata és védelme; a körforgásos gazdaságra való áttérés; a szennyezés megelőzése és csökkentése; a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása) sem.

²¹ 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról

- b2) Ha a támogatást igénylő ötven főnél több személyt foglalkoztató költségvetési szerv, vagy többségi állami tulajdonban álló jogi személy, az igénylőnek igazolnia kell az esélyegyenlőségi terv meglétét az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 63. §-nak megfelelően.
- b3) Infrastrukturális fejlesztéseknél: létesítmények, térhasználat közlekedési kapcsolatok tervezésekor a támogatást igénylő figyelembe veszi és érvényesíti az egyetemes tervezés elveit, azaz a nők és férfiak igényeit, az idősek, a fogyatékosok és a gyermekek igényeit, és bemutatja ennek módját. (információ: <http://www.etikk.hu>)

3. A FINANSZÍROZÁSSAL KAPCSOLATOS INFORMÁCIÓK

3.1. Vissza kell-e fizetni a támogatást?

Nem, a támogatás vissza nem térítendő támogatásnak minősül, ezért a támogatást – szerződés szerinti projektmegvalósítás esetén – nem kell visszafizetni.

3.2. Mennyi a projekt Európai Unióval elszámolható összköltsége?

A projekt Európai Unióval elszámolható összköltsége²² az adott területi egységre vonatkozó területspecifikus mellékletben található.

3.3. Mennyi támogatást lehet igényelni?

Az igényelhető vissza nem térítendő támogatás minimum és maximum összege a felhívás adott területi egységre vonatkozó területspecifikus mellékletében olvasható.

A támogatás maximális mértéke az Európai Unióval elszámolható összköltség 100 %-a.

4. A PROJEKTVÉGREHAJTÁS IDŐTARTAMA

4.1. Mikor kezdhető meg a projekt?

A támogatási kérelem benyújtása előtt megkezdett projekthez is igényelhet támogatást, ha azt a kérelem benyújtásáig fizikailag még nem fejezte be.

További részletes szabályozást az "ÁÚF 21-27" 8.6. fejezetének 1. alpontja tartalmaz.

Ha Ön a támogatási döntés kézhezvétele előtt már megindítja a közbeszerzési eljárást, be kell tartania a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket is.²³

4.2. Mikorra kell befejezni a projektet?

Mikor minősül befejezettnek a projekt?

Fizikailag akkor befejezett a projekt, ha valamennyi támogatott tevékenység megvalósult a támogatási szerződésben és a felhívásban meghatározott feltételek szerint. A projekt fizikai befejezésének napja tehát az a nap, amikor az utolsó támogatott tevékenység megvalósul.

Pénzügyileg akkor befejezett a projekt, ha fizikailag befejezett, és a megvalósítás során keletkezett bizonylatok – szállítói kifizetés esetén az előírt önrész szállítók részére történő – kifizetése megtörtént.

További részletes szabályozás az "ÁÚF 21-27" 8.6. fejezetének 2. alpontjában olvasható.

Mennyi idő alatt kell fizikailag befejezni a projektet?

A projekt fizikai befejezésére a megkezdésétől számított **36 hónap** áll rendelkezésre.

²² A „projekt Európai Unióval elszámolható összköltsége” fogalom megegyezik a 2014-2020-as programozási időszakban használt „projekt maximálisan elszámolható költsége” fogalommal, tehát az összeg tartalmazza a társfinanszírozást is.

²³ Lásd: Korm. rendelet Közbeszerzési eljárások ellenőrzése c. fejezete

Ha Ön a projekt megvalósítását a támogatási szerződés hatályba lépéséig nem kezdte meg, a végrehajtási határidő a támogatási szerződés hatályba lépésének napjával kezdődik.

További részletes szabályozás az „ÁÚF 21-27” 8.6. fejezetének 2. alpontjában olvasható.

A záró kifizetési kérelem benyújtásának határideje a projekt fizikai befejezését követő 60 nap, de legkésőbb 2029. június 29.

5. MÉRFÖLDKÖVEK, INDIKÁTOROK

5.1. Hány mérföldkövet kell tervezni?

A mérföldkő a projekt megvalósítása szempontjából jelentős időpont, amelyhez a projekt megvalósítása révén elért szakmai vagy műszaki eredmény kapcsolódik, vagy az elérendő eredmény egy jól körülhatárolható fejlesztési szakasza lezárul. Egy adott mérföldkőhöz ezen túlmenően meg kell tervezni az adott mérföldkövel bezárólag várhatóan elszámolni kívánt költségek kumulált mértékét is.

Önnek a projektjében 2 mérföldkövet kell tervezni. Az utolsó mérföldkövet a projekt fizikai befejezésének várható időpontjára kell megtervezni.

Az egyes mérföldkövekkel kapcsolatos elvárások a következők:

Minden betervezett mérföldkő teljesítését alátámasztó dokumentumokkal kell igazolni.

1. mérföldkő: Projekt előkészítése

A mérföldkövet a **támogatási szerződés hatályba lépésétől számított 18. hónap utolsó napjáig** szükséges betervezni.

A mérföldkőhöz az alábbi, projekt szempontjából releváns, dokumentumok csatolása szükséges:

- 1) Teljes műszaki dokumentáció az összes érintett tevékenységre vonatkozóan
- 2) Építési engedélyek vagy tervezői nyilatkozatok, hogy az adott tevékenység nem hatósági engedélyköteles
- 3) A Felhívás 2.3. és 2.4. pontjában előírt releváns szakmai-műszaki és horizontális feltételeknek való megfelelés bemutatása, éghajlatváltozási rezilienciavizsgálat dokumentációja.
- 4) Nyilatkozatok, igazolások új épület építése, ingatlankiváltás esetén
- 5) Bölcsődei módszertani szakértő projekt tervezésében történő részvételére vonatkozó igazolás
- 6) Akadálymentesítésről szóló tervfejezet: a tervdokumentáció mellé/külön fejezetként csatolni szükséges a rehabilitációs környezettervező szakmérnök/szakértő és a tervező közös fejezetét, nyilatkozatát az akadálymentesítésről
- 7) Tervezői nyilatkozat műemléki védelemről: Az országos műemléki védelem, vagy műemléki jelentőségű területen, illetve műemléki környezetben elhelyezkedő épületek, továbbá a helyi védelem alatt álló objektumok mentesülésére vonatkozó tervezői nyilatkozat
- 8) Tervezői nyilatkozat nem engedélyköteles építési tevékenység hatályos OTÉK előírásainak való megfeleléséről
- 9) Minden projekttel érintett épületen végrehajtott infrastrukturális beruházás esetében tervezői nyilatkozat energiahatékonysági szempontok érvényesítéséről, az épületen végrehajtott infrastrukturális beruházás jogszabályi előírásoknak való megfeleléséről
- 10) A kiinduló és megvalósítandó állapotra vonatkozó energetikai tanúsítványok
- 11) Arányosítás alátámasztására készített kimutatás aktualizálása, továbbá az RRF és a TOP Plusz fejlesztések kombinálása esetén a közös használatú helyiségek fejlesztésére vonatkozó támogatást igénylői nyilatkozat.
- 12) Amennyiben a fejlesztés korábban támogatott projekthez is kapcsolódik, úgy szükséges a pontos, tevékenység szintű lehatárolás bemutatása
- 13) 700 millió Ft feletti összköltségű projektek esetében költség-haszon elemzés elkészítése a Felhívás 6.2 pont 2) alpontban meghatározottak alapján.
- 14) A projektmenedzsment szervezet rövid bemutatása, valamint a Kedvezményezett büntetőjogi felelőssége tudatában megtett nyilatkozat arra vonatkozóan, hogy a projektmenedzsment szervezet megfelel a 2021-2027-es időszakra vonatkozó Elszámolási Útmutató c. dokumentumának 3.8.2 pontjában leírtaknak.

- 15) Tulajdonviszonyok rendezése: a projekt megvalósítási helyszínére vonatkozó tulajdonjogi kérdéseket, adás-vételt, bérleti szerződést, per és igénymentesség igazolását stb. az AUF 21-27 c. dokumentumban foglalt előírásoknak megfelelően rendezni szükséges.

2. mérföldkő: Fizikai befejezés

A teljes projekt fizikai befejezését szükséges önálló mérföldkőként betervezni.

Benyújtandó dokumentumok az alábbiak közül, amennyiben releváns:

- bölcsődei módszertani szakértő szakmai kivitelezés nyomon követésében való részvételéről szóló igazolás (amennyiben releváns)
- Kedvezményezett büntetőjogi felelőssége tudatában megtett nyilatkozata arra vonatkozóan, hogy a megvalósítási időszak alatt alkalmazott projektmenedzsmet szervezet megfelelt a 2021-2027-es időszakra vonatkozó Elszámolási Útmutató c. dokumentumának 3.8.2 pontjában leírtaknak.
- informatikai szakember nyilatkozata az infokommunikációs akadálymentesítésről (amennyiben releváns),
- nyilatkozat akadálymentesítés megvalósulásáról (amennyiben releváns),
- szolgáltatói nyilvántartásba vételt igazoló dokumentum (amennyiben releváns),
- kötelezően előírt nyilvánosság biztosítását igazoló dokumentumok a Kedvezményezett Tájékoztatási Kötelezettségei a 2021-2027-es fejlesztési ciklusban KTK Plusz szerint,
- egyéb projektzárást igazoló dokumentum.

5.2. Milyen indikátorok teljesítéséhez kell hozzájárulni?

Kérjük, hogy a támogatási kérelmében az alábbi táblázatban szereplő indikátorok közül projekt szempontból releváns esetben egy kimeneti és egy eredmény indikátort szerepeltessen..

Indikátor neve	Alap	Mérték-egység	Típusa ²⁴	Azonosító	Része-e a műszaki-szakmai tartalomnak (Igen/Nem)	Célérték tervezése szükséges (Igen/Nem)
Az új vagy korszerűsített gyermekgondozási létesítmények osztálytermi kapacitása	ERFA	db	Közös kimeneti	RCO66	Igen	Nem
Az új vagy korszerűsített gyermekgondozási létesítmények éves felhasználói	ERFA	fő/év	Közös eredmény	RCR70	Nem	Nem

Indikátor neve: Az új vagy korszerűsített gyermekgondozási létesítmények osztálytermi kapacitása

Indikátor definíciója: Férőhely kapacitás az új, bővített vagy korszerűsített gyermekgondozási létesítményekben (bölcsőde, mini bölcsőde, családi bölcsőde, óvoda, többcélú óvoda-bölcsődei intézmény) betölthető helyek maximális számában kifejezve. A férőhely kapacitást a nemzeti jogszabályokkal összhangban kell kiszámítani, de nem tartalmazhat kisgyermek-nevelőket, óvodapedagógusokat, szülőket, kisegítő személyzetet vagy más személyeket, akik szintén használhatják a létesítményeket. A mutató a projekt keretében újonnan épített vagy korszerűsített (pl.: higiéniai és biztonsági előírásoknak való megfelelés érdekében) gyermekgondozási létesítmények férőhely kapacitását méri. A korszerűsítésbe nem értendőek bele az energetikai célú felújítások, karbantartási és javítási munkálatok.

Indikátor számítási módja: A projekt keretében támogatott 0-3 éves és 3-6 éves gyermekek elhelyezését biztosító intézmény/szolgáltatás (bölcsőde, mini bölcsőde, családi bölcsőde, óvoda, többcélú óvoda-bölcsőde) új építéssel és/vagy korszerűsítéssel érintett férőhelyszámainak összege.

Indikátor igazolásának módja:

- Szolgáltatói nyilvántartásba vételről szóló igazolás, vagy annak módosítása (melynek információt szükséges tartalmaznia a férőhelyek számára vonatkozóan)

²⁴ Közös kimeneti, közös eredmény, OP-kimeneti, OP-eredmény

- Alapító okirat, vagy módosított alapító okirat és az OSA4TANU adatlap az OSA2FELH adatlap a02t13 tábla (férőhelyek száma óvodai feladatellátási helyenként)
- Engedélyköteles tevékenység esetén: az építményre vonatkozó használatbavételi (ide értve a használatba vétel tudomásulvételét, ha releváns) engedély.
- Nem engedélyköteles tevékenység esetén: az építmény kapcsán készült műszaki átadás-átvételi jegyzőkönyv.

Indikátor neve: Az új vagy korszerűsített gyermekgondozási létesítmények éves felhasználói

Indikátor definíciója: A támogatott gyermekgondozási létesítményt igénybe vevő beíratott gyermekek éves száma. A célérték esetében a becslést utólag kell elvégezni a létesítményt használó gyermekcsoportok száma és mérete alapján, a projekt pénzügyi befejezését követő év során legalább egyszer. A mutató bázisértéke a támogatott létesítmény felhasználóinak a projekt megkezdése előtti évre becsült száma, az újonnan épített létesítmények esetében pedig nulla.

A mutató nem terjed ki a tanárookra, a szülőkre, a kisegítő személyzetre vagy más személyekre, akik szintén igénybe vehetik a létesítményt. A mutató kiterjed az újonnan épített vagy korszerűsített gyermekgondozási létesítményekre (pl.: a higiéniai és biztonsági előírásoknak való megfelelés érdekében), azonban a korszerűsítésbe nem értendőek bele az energetikai célú felújítások, karbantartási és javítási munkálatok.

Indikátor számítási módja: A támogatott gyermekgondozási létesítményt igénybe vevő beíratott gyermekek összesített száma a projekt pénzügyi befejezését követő évben.

Indikátor igazolásának módja:

- Szolgáltatói nyilvántartás igazolása
- Óvodai ellátás esetén az OSA4TANU adatlap a04t18 tábla (gyermekek száma óvodai feladatellátási helyenként)

A támogatási szerződésben vállalt indikátor tervértékének csökkenése:

Ha Ön a támogatási szerződésben vállalt tervértéket csökkenti:

- olyan indikátor esetén, amely egyben a 2.3. fejezet szerinti műszaki, szakmai tartalom részét is képezi, a műszaki, szakmai tartalom csökkenésére vonatkozó rendeleti szabályozást alkalmazzuk,²⁵
- olyan indikátor esetén, amely nem képezi a műszaki, szakmai tartalom részét, a támogatást arányosan csökkentjük²⁶.

A támogatási szerződésben vállalt indikátor alulteljesítése:

A támogatás összegét csökkentjük, ha a támogatási szerződésben meghatározott indikátor teljesítése a célérték elérésének vállalt időpontjában nem éri el a célérték 75%-át. A támogatás csökkentésének aránya megegyezik az indikátor célérték 75%-a és az indikátor teljesítésének százalékos mértéke közötti különbséggel²⁷.

6. PROJEKTVÉGREHAJTÁSSAL KAPCSOLATOS EGYÉB ELVÁRÁSOK

6.1. Mire nem kapható támogatás?

A 2.1. pontban meghatározott tevékenységeken kívül más tevékenység nem támogatható.

Így például nem támogatható:

- 1) A 3000 fő vagy afölötti lakónépességű települések esetében az új bölcsődei/mini bölcsődei/családi bölcsődei férőhely létrehozása – beleértve: új intézmény/telephely/szolgáltatás létesítését (2.1. A) a) pont); bezárt telephely újra nyitását (2.1. A) b) pont); meglévő férőhelyek bővítését (2.1. A) d) d1) pont) – önkormányzati (GFO 321, 327, 351, 353, 371, 373) és egyházi (GFO 55) fenntartó esetében.
- 2) Óvodai ellátás esetében olyan nem állami, nem önkormányzati köznevelési intézmény feladatellátási helyeinek fejlesztése, ahol az óvodai felvétel, továbbá az óvodai elhelyezés, fizetési kötelezettséghez kötött.

²⁵ Korm. rendelet 156. §.

²⁶ Korm. rendelet 156. §.

²⁷ Korm. rendelet 160.§.

- 3) Nevelési munkához kapcsolódó tartalomfejlesztés (kivéve: a bölcsődei ellátás nyújtó intézmény/szolgáltatás, óvodai ellátást nyújtó intézmény weboldalainak fejlesztése, kialakítása), tanulmányok, képzések lebonyolítása;
- 4) Lakáscélú ingatlan vásárlása/fejlesztése;
- 5) Egyszer használatos eszközök, forgóeszközök beszerzése; melyek fenntartása hosszú távon nem biztosított;
- 6) Használt eszközök beszerzése.

6.2. Milyen további szakmai elvárásoknak kell megfelelni a megvalósítás során?

- 1) Ön, mint kedvezményezett a projekt megvalósítása során köteles a hatályos jogszabályokban meghatározott tájékoztatási és nyilvánossági kötelezettségeknek eleget tenni, a projektről és a támogatásról az ott meghatározott módon és tartalommal információt nyújtani. Az ezzel kapcsolatos követelményeket a <https://www.palyazat.gov.hu> oldalról letölthető „Kedvezményezettek tájékoztatási kötelezettségei Plusz” c. útmutató és az „Arculati Kézikönyv Plusz” tartalmazza.

2) **Költség-haszon elemzés készítésére vonatkozó elvárások:**

Az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízümpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról szóló 2021/1060/EU rendelet (a továbbiakban CPR) 73. cikkének teljesítése céljából a pályázatoknak biztosítani kell a következő elvárásokat:

- Bizonyítható a projekt társadalmi hasznossága, megfelelő ár-érték aránya.
- Csak a megvalósuláshoz szükséges mértékű támogatást kap, túl-támogatás nem történik.
- A fejlesztési projekt keretében létrehozott eszközök működtetése, a szolgáltatási színvonal pénzügyileg fenntartható.

A vonatkozó európai uniós jogszabályoknak való megfelelés érdekében a projektek előkészítése és a kiválasztási eljárás során alá kell támasztani a projekt társadalmi hasznosságát, ár-érték arányát. Ennek érdekében a **pályázat benyújtásakor csatolandó Megalapozó dokumentumban:**

- Be kell mutatni a problémákat, hiányokat, amelyekre választ jelent a tervezett fejlesztés. Szükséges felmérni az igényeket, amelyek a fejlesztendő infrastruktúra/szolgáltatás létrejöttét, kapacitását alátámasztják.
- Az így meghatározott projekt célokról be kell mutatni kapcsolódásukat az OP céljaihoz, valamint a vonatkozó európai, országos, regionális, valamint helyi stratégiákhoz.
- Annak érdekében, hogy megállapítható legyen, hogy a projektben megvalósítandó beavatkozás céljának elérésére a választott megoldás az optimális a teljes költséget és a hatásokat összevetve, szövegesen kell indokolni, hogy miért az adott műszaki megoldás került kiválasztásra, azt milyen kiválasztási logika, további vizsgálat előzte meg.

A támogatás mértékének indoklásához és a fenntarthatóság bizonyításához a **pályázat benyújtásakor a Megalapozó dokumentumban be** kell mutatni a következőket:

- A kért támogatás összege a projekt megvalósításához feltétlenül szükséges. Ezt röviden meg is kell indokolni állami támogatási szabály esetén a releváns szabály előírásainak megfelelően. Egyéb esetben az indoklás térjen ki különösen arra, hogy a beruházás fenntartása során a képződő bevételek milyen mértékben nem nyújtanak fedezetet a működési költségekre, a beruházáshoz szükséges forrásgyűjtésre.
- A projekt pénzügyi fenntarthatósága biztosított a projekt teljes élettartama alatt. Indoklásban ki kell emelni, hogy a bevétellel, költségmegtakarítással nem fedezett működési (üzemeltetési és pótlási) költségek finanszírozása hogyan történik, pl. milyen központi költségvetési, önkormányzati költségvetési forrás biztosítja a finanszírozásukat.

Az **1. mérföldkőre** a 700 millió Ft-nál nagyobb elszámolható költségű projekteknél a CPR előírásainak való megfelelés érdekében **az alábbiak bemutatása csatolandó:**

- Közgazdasági értékeléssel kell igazolni a projekt társadalmi hasznosságát, megfelelő ár-érték arányát.
  - Ha a projekt olyan stratégiához illeszkedik, amely társadalmi hasznosság értékelése (költség-haszon elemzés, költséghatékonyság elemzés, többszemponútú értékelés) alapján rangsorolta a projekteket és a projekt megvalósítását tartalmazza, akkor projekt szinten külön elemzés nem szükséges a változatelemzésről és a kiválasztott projektről, elegendő csak a releváns stratégia mentén röviden elmagyarázni:
    - A projekt célja megalapozott, illeszkedik a stratégiához, nettó társadalmi hasznot hoz létre?
    - A projektben megvalósítani javasolt megoldás eléri a célt, ez a leghatékonyabb megoldás-e a cél eléréséhez?
    - A megoldás költségei reálisak-e?

Ennek az elvárásnak megfelelnek többek között a fenntartható városi mobilitási tervek (SUMP), a fenntartható energia- és klíma akciótervek (SECAP), Vízyűjtő-gazdálkodási Terv, Nemzeti Közlekedési Infrastruktúra-fejlesztési Stratégia, Nemzeti Energiastratégia, Fenntartható Városfejlesztési Stratégia, NEKT (Magyarország Nemzeti Energia és Klímaterve), Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030.
  - A fentiek szerinti stratégia hiányában projekt szinten szükséges a változatelemzést, illetve a kiválasztott változat közgazdasági értékelését elvégezni. Ennek módszertanát az Európai Bizottság közgazdasági értékelési útmutatója, a Vademecum²⁸ valamint az Útmutató a projektek közgazdasági és pénzügyi értékeléséhez és további releváns magyar CBA útmutatók tartalmazzák. Ennek megfelelően:
    - Ahol lehet és az az egyszerűbb, teljes közgazdasági költség-haszon (CBA) elemzés elvégzése.
    - Egyszerűsített CBA elvégzése, ha a költségek és hasznok csak nagyvonalú, nem teljeskörű becslése lehetséges.
    - Költség-hatékonyság elemzés (Cost Effectiveness Analysis, CEA), ha a hatásokat csak naturáliában lehet meghatározni, így a sorbarendezés alapja az egységnyi hatás költsége.
    - Legkisebb költség elemzés (Least Cost Analysis, LCA): Amennyiben a projektek ugyanarra az eredményre vezetnek a leghatékonyabb választás egyszerűen a legkisebb költségű változat kiválasztását jelenti
    - Többszemponútú értékelés (Multi-Criteria Analysis, MCA): a fejlesztések költségei, hatásai, kockázatai és lehetőségei számszerűsített vagy kvalitatív formában meghatározásra kerülnek, majd fontosságuk szerint súlyozzák őket, amellyel meghatározásra kerülhet egy összesített pontszám és ez alapján egy rangsor.
  - Az előző pontban bemutatott útmutatók alapján szükséges a pénzügyi elemzést elvégezni a szükséges mértékű támogatás és a pénzügyi fenntarthatóság alátámasztása érdekében.

3) Közös használatú, vagy nem támogatható tevékenységeknek helyt adó helyiségek, épületrészek, egyéb építési munkák költségeinek arányosítása:

Amennyiben a beruházással érintett ingatlan helyet ad jelen felhívás keretében fejleszteni kívánt tevékenységen túl egyéb tevékenységeknek, az alábbi módon szükséges az építési és kapcsolódó projektelőkészítési és szolgáltatási költségeket arányosítani:

- A közös használatú, mindkét funkcióhoz kapcsolódó ingatlanrészekre (pl.: külső homlokzat, tető, külső tér, fűtésrendszer) jutó kivitelezési költségek elszámolhatóak a felhívás szerint támogatott tevékenység(ek) helyiségének/helyiségeinek alapterülete szerint, tehát az elszámolható, támogatható épületrész, és a nem elszámolható épületrész nettó alapterületének (m²) arányában.
- Közös használatú helyiségre, épületrészre jutó elszámolható költség számítása (közös helyiségek figyelembe vétele nélkül):

$$\frac{\text{támogatható tevékenységhez kapcsolódó helyiség [m}^2\text{]}}{\text{támogatható+nem támogatható tevékenységhez kapcsolódó helyiség [m}^2\text{]}}$$

²⁸ Economic Appraisal Vademecum 2021-2027, General Principles and Sector Applications, European Commission, 2021

Pl.: támogatható helyiség: 30 m², nem támogatható helyiség: 50 m², közös helyiség: 20 m². Közös helyiségre jutó elszámolható költség: 30/(30+50)=0,375, a közös használatú helyiségre jutó költség 37,5%-a számolható el.

- A m² alapú arányosítás nem vonatkozik a fejleszteni kívánt tevékenység végzéséhez szükséges, jogszabály vagy hatóság által előírt, adott tevékenységhez kötelezően kapcsolódó fejlesztésekre.
- Az arányosítás minden építéshez kapcsolódó egyéb releváns költség tekintetében kötelezően alkalmazandó, beleértve a projektelőkészítést (pl.: tervezési díjak), és a szakmai megvalósításhoz kapcsolódó szolgáltatások (pl.: műszaki ellenőrzés) költségeit is: ezek a költségek jelen felhívás keretében a fenti százalékos aránynak megfelelően számolhatóak el.

A fenti módszertan alapján szükséges az épületeket érintő építési tevékenységek mellett az egyéb építési munkák arányosítása is, amennyiben releváns (pl.: kerítés építés, udvarrendezés, parkoló építések).

4) Szakmai adatszolgáltatás:

A támogatási kérelem benyújtásakor a projekt tervezett tartalma alapján szükséges a szakmai adatszolgáltatás kitöltését elvégezni. Amennyiben a projekt előkészítése során, annak szakmai tartalma módosul, úgy szükséges a lenti mutatókra tett vállalások felülvizsgálata. Önmagában a szakmai adatszolgáltatás módosításához, értékük csökkentéséhez szankció nem kapcsolódik.

Szakmai adatszolgáltatás megnevezése	Mértékegység
Bölcsőde ellátások esetében:	
Fejlesztéssel érintett, bölcsődei ellátást nyújtó intézmények száma	db
Fejlesztéssel érintett, bölcsődei ellátást nyújtó szolgáltatások száma	db
A bölcsődei ellátást nyújtó új intézmények száma	db
A bölcsődei ellátást nyújtó új szolgáltatások száma	db
A fejlesztéssel érintett bölcsődében, mini bölcsődében, családi bölcsődében működő férőhelyek száma ²⁹	db
A fejlesztéssel érintett bölcsődében, mini bölcsődében, családi bölcsődében a bölcsődei ellátásban részesülő, beiratott gyermekek száma	fő
A fejlesztéssel érintett bölcsődében, mini bölcsődében, családi bölcsődében a bölcsődei ellátásban részesülő, beiratott sajátos nevelési igényű gyermekek száma	fő
A fejlesztéssel érintett bölcsődében, mini bölcsődében, családi bölcsődében a bölcsődei ellátásban részesülő, beiratott hátrányos helyzetű gyermekek száma	fő
Bölcsőde, mini bölcsőde, családi bölcsőde meglévő, fejlesztéssel ³⁰ érintett férőhelyeinek száma	db
Újonnan létrehozandó bölcsődei, mini bölcsődei csoportszobák/családi bölcsődék száma	db
Fejlesztendő bölcsődei, mini bölcsődei csoportszobák/családi bölcsődék száma	db
Bölcsődében, mini bölcsődében, családi bölcsődében újonnan létrehozott munkahelyek száma ³¹	db
Bölcsődei, mini bölcsődei, családi bölcsődei újonnan létrehozott férőhelyek száma ³²	db
Óvodai ellátás esetében:	
Az óvodai intézmény fejlesztéssel érintett telephelyeinek száma	db
A projekt keretében kialakítandó új óvodai telephelyek száma	db
A fejlesztéssel érintett intézményben működő óvodai férőhelyek száma	db
A fejlesztéssel érintett intézményben óvodai ellátásban részesülő gyermekek	fő

²⁹ Ez az adatszolgáltatási mutató a projekt keretében fejlesztéssel (beleértve: infrastruktúra és eszközbeszerzést is) érintett meglévő férőhelyeket jelenti.

³⁰ Beleértve infrastruktúra fejlesztést és eszközbeszerzést is.

³¹ Amennyiben a projekt keretében új munkahely(ek) kerül(nek) kialakításra (pl.: új bölcsődei intézmény, vagy új bölcsődei csoportszoba kerül kialakításra, s ehhez kapcsolódóan új munkahely(ek) létesítésére is sor kerül), csak abban az esetben szükséges értéket rögzíteni.

³² Ide értve új bölcsődei intézmény/szolgáltatás kialakítását, meglévő bölcsődei intézmény/szolgáltatás férőhelybővítése esetén az új férőhelyeket.

Szakmai adatszolgáltatás megnevezése	Mértékegység
száma	
A fejlesztéssel érintett intézményben az óvodai ellátásban részesülő sajátos nevelési igényű gyermekek száma	fő
A fejlesztéssel érintett intézményben az óvodai ellátásban részesülő hátrányos helyzetű gyermekek száma	fő
A fejlesztéssel érintett intézményben újonnan létrehozásra kerülő óvodai csoportszobák száma	db
Újonnan kialakított óvodai férőhelyek száma ³³	db
A fejlesztéssel érintett intézményben újonnan kialakításra kerülő vagy fejlesztett tornaszobák száma	db
Fejlesztéssel érintett tanmedencék száma	db
Általános:	
Üvegházhatást okozó gázok csökkentése: az üvegházhatású gázok becsült éves csökkenése ³⁴	CO2 egyenérték tonnában
Fejlesztéssel érintett főzőkonyhák száma	db
Fejlesztéssel érintett tálaló/melegítőkonyhák száma	db

6.3. Kell-e közbeszerzést lefolytatni?

Ha a projektben tervezett beszerzésre a közbeszerzési jogszabályok vonatkoznak, közbeszerzést kell lefolytatni. Ennek vizsgálata és a szükséges eljárás lefolytatása – az egybeszámítási szabályok figyelembe vételével – az Ön feladata és felelőssége.

Részletes tájékoztatás az "ÁÚF 21-27" 9. fejezetében olvasható.

6.4. Milyen feltételei vannak az ingatlanfejlesztésnek?

Támogatás akkor folyósítható az adott tevékenység megvalósítására, ha a fejlesztéssel érintett ingatlan(ok) rendezett tulajdoni viszonyait a támogatást igénylő biztosítja, igazolja – az „ÁÚF 21-27”-vonatkozó rendelkezéseitől eltérően – legkésőbb az első mérőföldkő teljesítéséig.

6.5. Hol találhatóak a biztosítéknyújtásra vonatkozó elvárások?

A biztosítéknyújtással kapcsolatos részletes szabályozást az "ÁÚF 21-27" 6. fejezete tartalmazza.

6.6. Milyen elvárások vannak az Alapjogi Charta érvényesítésével kapcsolatban?

Az Alapjogi Charta felsorolja azokat az alapvető jogokat, amelyeket az Európai Uniónak és a tagállamoknak az uniós jogszabályok végrehajtása során tiszteletben kell tartaniuk. Az Alapjogi Charta megtalálható a <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:C2012/326/02&from=HU> és a <https://www.palyazat.gov.hu> oldalon is.

Az Európai Unió Alapjogi Chartájában elismert legfontosabb jogok, szabadságok és elvek érvényesítését a projektek tervezése és végrehajtása során is biztosítani kell. Ezért kérjük, hogy a projekt tervezése és végrehajtása során fokozott figyelmet fordítson az Alapjogi Chartában rögzített alapjogok érvényesítésére, bizonyosodjon meg arról, hogy tervezett projektjében az alapjogok nem sérülnek, azok érvényesítése biztosított.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a Korm. rendelet rendelkezései alapján, ha az Alapjogi Chartában szereplő jogok és alapelvek valamelyike a támogatott projektek végrehajtása során sérülne, a hazai intézményrendszer gondoskodni fog az erre irányuló panasz benyújtásának lehetőségéről és a panasz kivizsgálásáról. Az Alapjogi Charta alapelveiről, a panasz benyújtásának lehetőségéről részletes információkat az "ÁÚF 21-27" c. dokumentum tartalmaz.

³³ Beleértve a férőhelybővítéssel létrehozott új férőhelyeket és az új telephely kialakítását is.

³⁴ Új építés esetén nem releváns. 2 tizedesjegyre kerekítendő.

6.7. Hogyan kell az adatokat gyűjteni ESZA+, illetve MMIA támogatás esetén?

Nem releváns.

6.8. A projekt megvalósítása után milyen kötelezettségeim lesznek?

Ön vállalja, hogy a projekt megvalósítás befejezésétől számított 5 évig, a projekt megfelel az alábbi feltételeknek³⁵:

- a) az infrastruktúra valamely elemében kizárólag olyan tulajdonosváltás következhet be, amelynek eredményeként egy cég vagy közszférabeli szervezet jogosulatlan előnyhöz nem jut;
- b) a művelet jellegében, célkitűzéseiben vagy végrehajtási feltételeiben olyan lényeges változás nem következik be, amely veszélyezteti az eredeti célkitűzéseket.

Egyéb kötelezettség:

Felhívjuk a figyelmet, hogy a projektben létrehozott vagy a záró projektfenntartási jelentés elfogadásáig csak az irányító hatóság előzetes jóváhagyásával és a támogatási jogviszony szempontjából releváns kötelezettségek átvállalásával, átruházásával idegeníthető el, adható bérbe, illetve terhelhető meg.

Ha Ön ezeket a kötelezettségeket nem teljesíti, akkor szabálytalansági eljárás indulhat Ön ellen. A szabálytalansági döntés a támogatás visszafizetését is elrendelheti.

7. ELSZÁMOLHATÓSÁG

7.1. Mennyi előleg igényelhető?

Támogatási előleg:

Utófinanszírozású tevékenységekre Ön támogatási előleget igényelhet.

Az igényelhető támogatási előleg mértéke legfeljebb a megítélt támogatás:

- a) 25%-a, de civil szervezet, egyházi jogi személy, nonprofit gazdasági társaság kedvezményezett esetén legfeljebb 500 000 000 Ft,
- b) 100%-a a lenti feltételek teljesülése esetén.

A támogatási előleg mértéke abban az esetben 100%, ha Ön költségvetési szerv, közvetlen vagy közvetett többségi állami tulajdonban álló gazdasági társaság, helyi önkormányzat, önkormányzati társulás, közvetlen vagy közvetett többségi önkormányzati tulajdonban álló gazdasági társaság, vagy közalapítvány kedvezményezett, és

- b1) a fizetési számláit az Áht. alapján a Kincstárban köteles vezetni vagy az európai uniós forrásból nyújtott költségvetési támogatás kezelésére a Kincstárnál külön fizetési számlával rendelkezik, vagy
- b2) az Ön részére a megítélt támogatás összege nem éri el az 50 000 000 Ft-ot.

A b1) vagy b2) pont nem teljesülése esetén a felhívás keretében támogatott projektek esetében az utófinanszírozású tevékenységekre igénybe vehető támogatási előleg mértéke legfeljebb a megítélt támogatás 25%-a.

Ha Ön költségvetési szerv, közvetlen vagy közvetett többségi állami tulajdonban álló gazdasági társaság, helyi önkormányzat, önkormányzati társulás, közvetlen vagy közvetett többségi önkormányzati tulajdonban álló gazdasági társaság vagy közalapítvány kedvezményezett, akkor Ön részére támogatási előleg akkor folyósítható, ha benyújtotta az adott naptári évre vonatkozó projektszintű likviditási tervet, és az jóváhagyásra került.

A likviditási terv sablonja a www.palyazat.gov.hu oldalon található meg. A likviditási tervre vonatkozó további szabályokat a Korm. rendelet 252. §-a tartalmazza.

Ha Ön az európai uniós forrásból nyújtott költségvetési támogatások kezelésére kincstári fizetési számlával rendelkező kedvezményezett, akkor a támogatási előleget vissza kell fizetnie, ha nem nyújt be kérelmet időközi kifizetésre a támogatási előleg – vagy annak első részlete – kifizetésétől számított

³⁵ /2021 EU Rendelet 65. cikke alapján

tizenkét hónapon belül vagy az időközi kifizetési kérelem vagy más körülmény a támogatás nem rendeltetésszerű felhasználását bizonyítja.

Ha Ön az európai uniós forrásból nyújtott költségvetési támogatások kezelésére kincstári fizetési számlával nem rendelkező kedvezményezett, akkor a támogatási előleget vissza kell fizetnie, ha nem nyújt be a kifizetett támogatási előleg legalább 60%-ával megegyező mértékű kérelmet időközi kifizetésre a támogatási előleg – vagy annak első részlete – kifizetésétől számított tizenkét hónapon belül, vagy az időközi kifizetési kérelem vagy más körülmény a támogatás nem rendeltetésszerű felhasználását bizonyítja. (Rendeltetésszerű a felhasználás, ha az időközi kifizetési kérelem az ellenőrzési szempontoknak megfelel és az elszámoló bizonylatok egy részét vagy egészét az irányító hatóság jóváhagyta.)

Ha Ön állami támogatásban részesül, az előleg folyósításától számított három éven belül el kell számolnia az előleggel.

Szállítói előleg:

A Kbt. hatálya alá tartozó beszerzésnél, szállítói finanszírozás alkalmazása esetén Önnek a közbeszerzési eljárás eredményeként megkötött szerződésben biztosítania kell a szállító részére a szerződés – tartalékkeret nélkül számított – elszámolható összege 30%-ának megfelelő mértékű előleg igénylésének lehetőségét.

Ha Ön közzsféra szervezet, akkor szállítói finanszírozás alkalmazása esetén

- a) a Kbt. hatálya alá tartozó közbeszerzési eljárás,
- b) a Kbt. 9. § (1) bekezdés a) és b) pontja szerinti beszerzés

eredményeként kötött szerződésben biztosítania kell a szállító részére a szerződés – tartalékkeret nélküli – elszámolható összege 30%-ának megfelelő mértékű szállítói előleg igénybevitelének lehetőségét.

Ha Ön közzsféra szervezet, szállítói finanszírozás alkalmazása esetén a Korm. rendeletben foglaltak alapján fordított áfa-előleg igénybevitelére is jogosult.

Önnek a szállítói előleg 50%-ával legkésőbb a szállítói szerződés szerinti ellenszolgáltatás elszámolható összege 50%-át meghaladó teljesítésekor haladéktalanul el kell számolni.

A szállítói előleget visszaköveteljük, ha Ön nem nyújt be időközi kifizetési kérelmet a szállítói előleg – vagy annak első részlete – kifizetésétől számított tizenkét hónapon belül, vagy az időközi kifizetési kérelem vagy más körülmény a támogatás nem rendeltetésszerű felhasználását bizonyítja.

7.2. Mekkora önerő kell a projekthez?

A projekt Európai Unióval nem elszámolható költségeit Önnek önerőből kell fedeznie.

7.3. Melyek az elszámolható költségek?

A **projekt Európai Unióval elszámolható költségei** között azon költségek tervezhetők, amelyek a projekt támogatható tevékenységeihez kapcsolódnak, szerepelnek a felhívásban rögzített elszámolható költségek között és megfelelnek az általános elszámolhatósági feltételeknek.

A **projekt Európai Unióval nem elszámolható költségeinek** a támogatható tevékenységekhez kapcsolódó, nem elszámolható költségek vagy a nem támogatható tevékenységek költségei minősülnek. A nem elszámolható költségek részei a projekt teljes költségének, azonban nem részei a projekt Európai Unióval elszámolható összköltségének, tehát ezeket a költségeket Önnek saját forrásból kell majd fedeznie.

A támogatási kérelem részeként benyújtott költségvetésnek tartalmaznia kell a projekt teljes költségét!

A támogatási kérelemben és a későbbiekben megkötésre kerülő vállalkozói szerződésekben elkülönítetten és egyértelműen be kell mutatni, ha a projekt tartalmaz

- olyan támogatható tevékenységet, amelyet nem a támogatási kérelem részeként, nem az arra jóváhagyott, az Európai Unióval elszámolható összköltség terhére kíván megvalósítani, vagy
- olyan nem támogatható tevékenységet, amelyet Ön saját forrásból, de a projekt részeként kíván megvalósítani.

A projekt költségvetésének megfelelően részletezettnek és ily módon ellenőrizhetőnek kell lenni ahhoz, hogy meghatározható legyen a költségek, illetve ezen belül az elszámolható költségek besorolása.

A költségek elszámolhatóságával kapcsolatos általános előírásokat, továbbá az egyes költség típusokra, illetve költségelemekre vonatkozó általános szabályozást az Elszámolási Útmutató tartalmazza.

A felhívás keretében az alábbi költségek tervezhetők, illetve számolhatók el:

1) Projektelőkészítés költségei:

- a) Előzetes tanulmányok, engedélyezési dokumentumok költségei:
  - a1) egyéb szükséges háttér tanulmányok (pl.: megalapozó dokumentum), szakvélemények (pl.: rehabilitációs környezettervező szakértő/szakmérnök, épületenergetikai szakértő, bölcsődei módszertani szakértő),
  - a2) műszaki tervek (engedélyezési-, kiviteli- és tendertervek), ezek hatósági díja,
  - a3) költség-haszon elemzés,
  - a4) környezeti hatásvizsgálat, előzetes vizsgálat, éghajlatváltozási rezilienciavizsgálat
  - a5) szükségletfelmérés, előzetes igényfelmérés, helyzetfeltárás.
- b) Közbeszerzési költségek:
  - b1) közbeszerzési szakértő díja, közbeszerzési tanácsadói tevékenység díja,
  - b2) közbeszerzési eljárás díja,
  - b3) rendszerhasználati díj.
- c) Egyéb projektelőkészítéshez kapcsolódó költség:
  - c1) munkabér
  - c2) foglalkoztatást terhelő adók, járulékok
  - c3) személyi jellegű egyéb kifizetések
  - c4) egyéb projektelőkészítéshez kapcsolódó költség

2) Beruházáshoz kapcsolódó költségek:

- a) Ingtatlanvásárlás költségei:
  - a1) ingatlan bekerülési értéke,
  - a2) ingatlanhoz kapcsolódó vagyoni értékű jog megváltása,
  - a3) kisajátítási terv,
  - a4) értékbecslés,
  - a5) ügyvédi díj,
  - a6) egyéb adás-vétellel kapcsolatos költség,
  - a7) vezetékjogi kártalanítás.
- b) Egyéb, ingatlanhoz kapcsolódó kártalanítási költségek:
  - b1) ingatlanhoz kapcsolódó, tulajdonszerzéssel nem járó kártalanítási költség
- c) Terület-előkészítési költség:

A terület beruházásra alkalmassá tétele érdekében végzett előkészítő munkák költségei:

  - c1) megelőző régészeti feltárás; régészeti megfigyelés, régészeti megfigyelés során előkerült lelőhely feltárása (mentő feltárás);
  - c2) lőszermentesítés;
  - c3) terület-előkészítéshez kapcsolódó földmunka.
- d) Építéshez kapcsolódó költségek:
  - d1) új építés,
  - d2) átalakítás,
  - d3) bővítés,
  - d4) felújítás,
  - d5) korszerűsítés,
  - d6) beüzemelési költségek,
  - d7) bontás,
  - d8) hulladékelszállítás,
  - d9) akadálymentesítés,
  - d10) azbesztmentesítés,
  - d11) udvar, játszóudvar felújításának, kialakításának költsége,
  - d12) a projekt megvalósítás miatt szükségessé váló helyreállítási munkák költségei.
- e) Eszközbekbeszerzés költségei:

- e1) bekerülési érték
  - f) Immateriális javak beszerzése:
    - f1) szoftver bekerülési értéke
  - g) Kármentesítéshez kapcsolódó műszaki beavatkozás költsége
- 3) Szakmai tevékenységekhez kapcsolódó szolgáltatások költségei:**
- a) Műszaki ellenőri szolgáltatás költsége
  - b) Műszaki jellegű szolgáltatások költségei:
    - b1) egyéb mérnöki szakértői díjak (pl.: rehabilitációs környezettervező szakmérnök/szakértő díja megvalósítás alatt; tervezői művezetés)
  - c) Kötelezően előírt nyilvánosság biztosításának költsége
  - d) Egyéb szolgáltatási költségek:
    - d1) biztosítékok jogi, közjegyzői, bankköltségei
    - d2) hatósági igazgatási, szolgáltatási díjak, illetékek
    - d3) bölcsődei módszertani szakértő díja
    - d4) informatikai szakember díja
    - d5) egyéb szolgáltatási költség
- 4) Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó egyéb költségek:**
- a) Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó egyéb költségek
- 5) Projektmenedzsment költség:**
- a) Projektmenedzsment személyi jellegű ráfordítása:
    - a1) munkabér
    - a2) foglalkoztatást terhelő adók, járulékok
    - a3) személyi jellegű egyéb kifizetések
  - b) Projektmenedzsmenthez kapcsolódó útiköltség, kiküldetési költség:
    - b1) utazási költség
    - b2) helyi közlekedés költségei
    - b3) napidíj
  - c) Projektmenedzsmenthez igénybevett szakértői szolgáltatás díja
  - d) Egyéb projektmenedzsment költség:
    - d1) projektmenedzsmenthez kapcsolódó iroda, eszköz és immateriális javak bérleti költsége
    - d2) projektmenedzsmenthez kapcsolódó anyag és kis értékű eszközök költsége
- 6) Adók, közterhek (ide nem értve a le nem vonható áfát)**
- a) Adók, közterhek (ide nem értve a le nem vonható áfát)
- 7) Tartalék**
- a) Tartalék

7.3.1. Milyen egyszerűsített elszámolási mód alkalmazandó?

7.4. Milyen feltételei vannak az elszámolhatóságnak?

A felhívás keretében támogatott projektek költségei elszámolhatóságának kezdete: 2021.01.01., vége: 2029.06.29.

A támogatási kérelemben tervezett elszámolható költségek alátámasztásával kapcsolatban kérjük, figyeljen az alábbiakra:

1) Piaci ár igazolása:

A költségszámítás alapjául szolgáló egységárak nem haladhatják meg a szokásos piaci árat, illetve a jelen Felhívás 7.5. pontjában rögzített tevékenységek esetén feltüntetett korlátokat. Piaci ár igazolása a közbeszerzési eljárás alapján megkötött szerződés esetében a közbeszerzés dokumentációjával, vagy közbeszerzési kötelezettség hiányában, illetve a közbeszerzési értékhatárt el nem érő beszerzések esetében több lehetséges szállítótól történő ajánlatkérés keretében beérkezett ajánlatokkal történhet. Legalább három, egymástól és a támogatást igénylő(k)től/kedvezményezett(ek)től független ajánlattevőtől származó, azonos tárgyú, összehasonlítható, érvényes, írásos árajánlat megléte szükséges. In-house beszerzés esetén a Kedvezményezett a piaci árat az Elszámolási Útmutató in-house beszerzésekre vonatkozó elszámolhatósági szabályainak betartásával, és a nem független árajánlat mellett, három egymástól és a támogatást igénylő(k)től/kedvezményezett(ek)től független ajánlattevőtől származó, azonos tárgyú, összehasonlítható, érvényes, írásos árajánlattal igazolja. Az ajánlatkérést úgy kell lebonyolítani, hogy az igazolás feltételei teljesíthetők legyenek.

Nem közbeszerzéshez kapcsolódó költség esetén a piaci árnak való megfelelés ellenőrzése céljából a támogatást igénylőnek az Elszámolási Útmutató alapján a piaci árnak való megfelelést igazoló dokumentumokat legkésőbb a költség felmerülésekor kell benyújtani, amennyiben korábban nem kerültek benyújtásra. Ennek megfelelően a kedvezményezettnek legalább három részletes árajánlatot szükséges benyújtania minden releváns költségvetési tétel esetében. Közbeszerzéshez kapcsolódó költség esetén elegendő egy indikatív árajánlat, vagy építési tevékenység esetében tervezői költségbecslés benyújtása minden releváns költségvetési tétel esetében.

Azon szerződések esetén, amelyek elszámolható összköltsége nem haladja meg a 100 000 forintot, a támogatást igénylő/kedvezményezett részéről nem szükséges a piaci ár alátámasztása, azt az irányító hatóság nem vizsgálja. A három millió forintnál nagyobb elszámolható összköltségű projektek azon leendő szerződéseinek esetében, melyek tervezett elszámolható költsége nem haladja meg a 300 000 forintot, a szokásos piaci árak való megfelelést alátámasztó dokumentumokat a kedvezményezettnek nem kell benyújtania az irányító hatósághoz, azonban azokat az irányító hatóság helyszíni ellenőrzés keretében ellenőrizheti.

A nyílt kereskedelmi forgalomban beszerezhető eszközök esetén az írásos ajánlatok kiválthatóak hivatalos árajánlatok bemutatásával (pl.: forgalmazó cégek honlapja).

Az árajánlatkéréseket és az ajánlatok beérkezését megfelelően dokumentálni szükséges (postai feladás bélyegzője/faxjelentés/érkeztetés/iktatás), mely a helyszíni ellenőrzések során ellenőrzésre kerül. Az alátámasztó dokumentumok (árajánlatok, kimutatások) nem lehetnek a megrendelés időpontjához képest 6 hónapnál régebbiek.

Kifizetési igénylés ellenőrzése során amennyiben az ajánlatok a piaci ár igazolására alkalmatlanok (különösen: nem összehasonlíthatóak, nem azonos tárgyúak, nem egymástól és a projektgazdától/ajánlatkérőtől független³⁶ piaci szereplőktől származnak, a tényleges piaci árat jelentősen meghaladják) a felmerült költségek a projekt terhére nem elszámolhatóak.

A személyi jellegű ráfordítások megalapozására benyújtandók a támogatási kérelem benyújtását megelőző évre vonatkozó bérkartonok vagy egy nyilatkozat az érintett időszak személyi jellegű ráfordításainak értékéről, melynek megalapozottságát a támogató ellenőrzi. Amennyiben célfeladat kerül megállapításra a projektben elvégzendő feladatokra, úgy a célfeladat keretében megállapított bér/illetmény havi összege nem haladhatja meg az adott munkavállaló, Kedvezményezettnek, a támogatási kérelem benyújtásakor érvényes bérének/illetményének havi összegét. A támogatási kérelem költségvetésében minden esetben szükséges megjelölni, hogy

³⁶ Nem független az az ajánlattevő, amelyben a támogatást igénylő, illetve kedvezményezett vagy tulajdonosa (irányító vagy felügyeleti szerve), annak tagja, a szervezet nevében nyilatkozattételre, képviselőre jogosult személy, ezen személy Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 2. pontja szerinti hozzátartozója, tulajdonosi, fenntartói, vagy kezelői, irányítási, képviselői, munkáltatói, vagy kinevezési jogokat gyakorol, vagy fordítva, amely olyan szállítótól származik, amelynek tulajdonosa (irányító vagy felügyeleti szerve), annak tagja, a szervezet nevében nyilatkozattételre, képviselőre jogosult személy, ezen személy Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 2. pontja szerinti hozzátartozója a kedvezményezett szervezetében vagy a másik ajánlattevő szervezetében tulajdonosi, fenntartói, vagy kezelői, irányítási, képviselői, munkáltatói vagy kinevezési jogokat gyakorol. Nem független továbbá az ajánlattevő, ha a támogatást igénylő, illetve kedvezményezett vagy másik ajánlattevő vonatkozásában partner vagy kapcsoló vállalkozásnak minősül.

az adott személy foglalkoztatása milyen jogviszonyban történik majd, és részletesen kerüljön bemutatásra a tervezett költség számítási módja.

Meglévő foglalkoztatott esetében az elszámolható személyi jellegű ráfordítások csak indokolt esetben (pl.: munkaidő növekedés, feladatbővülés, munkakörbővülés) és mértékben emelkedhetnek a támogatási igény benyújtását megelőző utolsó évi átlagbérhez képest.

A piaci ár bizonyítása a Kedvezményezett feladata és felelőssége. Ezáltal a projekt költségvetésének és az abban szereplő költségtételeknek megfelelően részletezettnek, szakmai indoklással ellátottnak és ilyen módon ellenőrizhetőnek kell lenniük ahhoz, hogy a piaci áraknak történő megfelelés ellenőrizhető legyen. A költségvetés részletezettségét és bemutatását minden költségelem vonatkozásában úgy kell megtenni, hogy beazonosítható legyen a tervezett egységár, annak felosztása költség tételekre, az egység megnevezése, szakmai indoklás a mértékére vonatkozóan.

A piaci ár igazolásától eltekinteni csak az Irányító Hatóság által adott egyedi engedély alapján, a beszerzendő eszköz vagy szolgáltatás egyedi jellegének alátámasztásával lehet (pl.: hatósági árak, közüzemi szolgáltatás, vagy olyan speciális eszköz, technológia, amelyek csak egy gyártótól szerezhető be, vagy az adott eszközt, berendezést csak egy kizárólagos forgalmazó hozhatja be Magyarországra). Az ellenőrzéshez ilyen esetben biztosítani kell legalább egy referenciaárat, az alábbi források valamelyikéből (a gyártó hivatalos árlistái, katalógusai; külföldi képviselők árlistái, katalógusai; a forgalmazó által más, a kedvezményezettől független szervezeteknek adott árajánlat – amennyiben a forgalmazó ezeket rendelkezésre bocsátja).

Nem kell alátámasztani a piaci áraknak való megfelelést, ha az adott költség elszámolása egyszerűsített költségelszámolás (százalékban meghatározott átalány) keretében történt. Ilyen esetekben alátámasztó dokumentációt sem kell biztosítani, kivéve, a Felhívás 7.3.1 pontjában hivatkozott benyújtandó dokumentumokat.

A támogatást igénylő és a kedvezményezett köteles vizsgálni az ajánlattevők szerződés teljesítésére való alkalmasságát.

A projekt megvalósítás szakaszában költségvetési tételt érintő szerződésmódosítás esetén minden releváns esetben szükséges benyújtani a piaci ár megfelelőségét alátámasztó dokumentumokat és szakmai indoklást a módosításra vonatkozóan. A módosítást minden esetben a módosítással érintett költség, elszámolásra történő benyújtása előtt szükséges benyújtani.

A piaci ár kedvezményezetti tájékoztatója az alábbi linken érhető el: <https://www.palyazat.gov.hu/>

- 2) A felhívás keretében egyszeri elszámolásra nincs lehetőség.
- 3) Az alábbi költségek tekintetében összesítőként történik a megvalósítás során az elszámolás, amennyiben releváns:
  - a) Személyi jellegű költségek elszámolása a Személyi jellegű költségek összesítőjén (kivéve: egyszerűsített költségelszámolás alkalmazásához kapcsolódóan)
  - b) Az utazási és kiküldetési (napidíj) költségtérítés elszámolása az Összesítő az utazási és kiküldetési (napidíj) költségtérítés elszámolásához összesítőn (kivéve: egyszerűsített költségelszámolás alkalmazásához kapcsolódóan)
  - c) Áfa-összesítő fordított adózás esetére alkalmazandó
  - d) Anyagköltség elszámolása az anyagköltség összesítőn
  - e) Kis támogatástartalmú számlák a Kis támogatástartalmú számlák összesítőjén

A kis támogatástartalmú bizonylatok összesítőjén elszámolható bizonylatok maximális támogatástartalma: amennyiben a 25 millió forintnál kevesebb támogatással megvalósuló projektek esetén az elszámoló bizonylat támogatástartalma a 100 ezer forintot nem haladja meg, illetve a legalább 25 millió forint támogatással megvalósuló projektek esetén az elszámoló bizonylat támogatástartalma az 500 ezer forintot nem haladja meg, az elszámoló bizonylatot „Kis támogatástartalmú számlák összesítőjén” szükséges elszámolni.

- 4) Önnek nincs lehetősége költségelszámolásra, ha az szóbeli megállapodáson alapul.
- 5) Közsféra szervezetek esetén a projektmenedzsment költségek elszámolhatósága tekintetében figyelembe kell venni az Elszámolási Útmutatóban foglalt előírásokat.
- 6) Saját teljesítés az Elszámolási Útmutatóban leírtak szerint az alábbi költségkategóriák költségtípusai vonatkozásában számolható el:

- Projektelőkészítés költségei (összes költség típus vonatkozásában, kivéve Közbeszerzési költségek c. költség típus esetén a b2) és b3) költségelemeket)
- Szakmai tevékenységekhez kapcsolódó szolgáltatások költségei (összes költség típus vonatkozásában, kivéve Egyéb szolgáltatási költségek c. költség típus esetén a d1), d2) és d3) költségelemeket);
- Projektmenedzsment költségek (Projektmenedzsment személyi jellegű ráfordítása c. költség típus esetén).

Saját teljesítés keretén belül az Elszámolási Útmutató értelmében a közreműködő munkatársak személyi jellegű ráfordításait számolhatja el.

Ha Ön helyi önkormányzat kedvezményezett és az adott költség tekintetében a saját teljesítést lehetővé teszi a felhívás, akkor elszámolhatja a megyei önkormányzati hivatal, polgármesteri hivatal vagy közös önkormányzati hivatal alkalmazásában álló munkatársak bruttó munkabér- és bérjárulék költségét is a vonatkozó szabályozás feltételeinek betartásával.

- 7) Az építési beruházás vagy építési koncesszió esetén a 300 000 000 Ft-ot elérő vagy meghaladó elszámolható költségelem vonatkozásában a Korm. rendelet 251. § (1) bekezdése szerinti kedvezményezett esetén csak szállítói finanszírozás alkalmazható, kivéve a szakaszolt projekt esetén, vagy ha az irányító hatóság vezetője az államháztartásért felelős miniszter egyetértésével ettől eltérően dönt.

Összeférhetlenségi szabályok:

A Korm. rendelet értelmében a nem közbeszerzés köteles beszerzések esetében figyeljen az alábbi összeférhetlenségi szabályokra:

Nem független az az ajánlattevő,

- amelyben a támogatást igénylő / kedvezményezett vagy ezek tulajdonosa - irányító vagy felügyeleti szerve -, annak tagja, és/vagy a szervezet nevében nyilatkozattételre, képviselőre jogosult személy, továbbá ezen személy hozzátartozója az alábbi jogok valamelyikét gyakorolja: tulajdonosi, fenntartói, vagyonkezelői, irányítási, képviselői, munkáltatói, vagy kinevezési;
- amelynek tulajdonosa - irányító vagy felügyeleti szerve -, annak tagja, és/vagy a szervezet nevében nyilatkozattételre, képviselőre jogosult személy, a támogatást igénylő / kedvezményezett szervezetében vagy ugyanazon beszerzés vonatkozásában másik ajánlattevő szervezetében az alábbi jogok valamelyikét gyakorolja: tulajdonosi, fenntartói, vagyonkezelői, irányítási, képviselői, munkáltatói vagy kinevezési; vagy
- ha a támogatást igénylő / kedvezményezett vagy másik ajánlattevő vonatkozásában partner vagy kapcsolt vállalkozásnak minősül.

Az összeférhetlenség vonatkozásában hozzátartozónak minősül a Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 1. és 2. pontja értelmében a házastárs, az egyeneságbeli rokon, az örökbefogadott, a mostoha- és a nevelt gyermek, az örökbefogadó-, a mostoha- és a nevelőszülő, a testvér, az élettárs, az egyeneságbeli rokon házastársa, a házastárs egyeneságbeli rokona és testvére, és a testvér házastársa.

7.5. Melyek az elszámolható költségek mértékére és arányára vonatkozó elvárások?

A projekt tervezése során az egyes elszámolható költség típusok vonatkozásában vegye figyelembe a következő korlátozásokat:

Költség típus	Maximális mértéke az összes elszámolható összköltségre vetítve (%)
Közbeszerzési eljárások lefolytatása	1,00 %
Ingatlan vásárlás	2,00 %
Terület előkészítés (régészeti feltárás, lőszermentesítés, földmunkák stb.)	2,00 %
Műszaki ellenőri szolgáltatás, ide nem értve a Tanácsadó Mérnökök Nemzetközi Szövetsége (FIDIC) mérnök költségeit	1,00 %
Tartalék	5,00%

A projektek esetében a meghatározott százalékos korlátok módosíthatók a projektelőkészítés és projektmegvalósítás során a projekt keretében a **közbeszerzési eljárások lefolytatása, ingatlanvásárlás, terület előkészítés és műszaki ellenőri szolgáltatás** elszámolható költségei tekintetében, amelyek összes elszámolható költsége az átcsoportosítást követően sem haladhatja meg az összes elszámolható költség 6,00%-át. Az ingatlanvásárlás költség típusra a Kormány egyedi hozzájárulása esetén lehet átcsoportosítani legfeljebb 10%-ig.

A felhívás keretében a fentiekben meghatározott százalékos korlátok betartása a támogatási kérelem összeállítása, valamint a projektmegvalósítás során kötelező. A költségvetés összeállításakor kérjük, hogy figyeljen arra, hogy az egyes költség típusok maximális mértékére vonatkozó százalékot két tizedes jegy pontossággal határozza meg, mert a kérelem elbírálásakor ezt megvizsgáljuk.

A táblázatban szereplő százalékos korlát a projektmegvalósítás befejezésekor – a műszaki-szakmai tartalom csökkenésével nem járó – projektszintű megtakarítás eredményeként átléphető azzal, hogy az egyes költség típusokra megállapított összeg nem növekedhet.

A fenti korlátozások nem jelentik a felsorolt költség típusok százalékban meghatározott átalánnyal történő elszámolását. A költségvetésnek meg kell felelnie a felhívás 7.3.1 pontjában leírtaknak is.

Szakmai jellegű belső költségvetési korlátok:

Kölcségtípus	A projekt elszámolható kölcségei arányában számított %-os korlát	Maximális elszámolható mérték (Ft)
Tanmedence felújítása, bővítése	legfeljebb 20%	-
Legfeljebb 15 személyes kisbusz beszerzése a Felhívás 2.3. C) 4) pontja szerint		bruttó 20 millió Ft/ projekt

7.6. Milyen kölcségek nem számolhatók el?

A támogatható tevékenységekhez kapcsolódóan nem elszámolható kölcségnek minősül mindazon kölcség, amely nem szerepel a 7.3. pontban, különösen:

- 1) Nevelési munkához kapcsolódó tartalomfejlesztés (kivéve: a bölcsődei ellátás nyújtó intézmény/szolgáltatás, óvodai ellátást nyújtó intézmény weboldalainak fejlesztése, kialakítása), tanulmányok, képzések lebonyolítása;
- 2) Lakáscélú ingatlan vásárlása/fejlesztése;
- 3) Egyszer használatos eszközök, forgóeszközök beszerzése; melyek fenntartása hosszú távon nem biztosított;
- 4) Használt eszközök beszerzése.

8. KIVÁLASZTÁSI ELJÁRÁSREND ÉS KIVÁLASZTÁSI KRITÉRIUMOK

8.1. Milyen eljárásrend alapján történik a támogatási kérelmek kiválasztása?

A felhívásra beérkező támogatási kérelmek a Korm. rendelet alapján területi kiválasztási eljárásrend alapján kerülnek kiválasztásra.

A projektekről standard eljárás szabályai szerint születik döntés.

Az eljárás során a Korm. rendelet szabályai szerint lehetőség van hiánypótlásra.

Az eljárás során a Korm. rendelet szabályai szerint lehetőség van tisztázó kérdés alkalmazására.

Az eljárás során a Korm. rendelet szabályai szerint lehetőség van szóbeli egyeztetésre.

Az irányító hatóság a támogatási kérelmekről való döntés megalapozására Döntés-előkészítő Bizottságot hív össze.

A támogatási kérelmekről az irányító hatóság vezetője szakaszos elbírálással dönt.

Az eljárásrendre vonatkozó további információk az "ÁÚF 21-27" 3. fejezetében találhatók.

8.2. Melyek a kiválasztási kritériumok?

Azok a támogatási kérelmek támogathatóak, amelyek megfelelnek a vonatkozó jogszabályi feltételeknek, a felhívásban és mellékleteiben foglalt kritériumoknak, és az alábbi kritériumoknak:

1) Nem hiánypótolható jogosultsági kritériumok:

- a) A támogatást igénylő által benyújtott nyilatkozat a felhívásban előírt módon került aláírásra vagy hitelesítésre, az aláírás hiánytalan, érvényes és hiteles.
- b) A támogatást igénylő átlátható szervezetnek minősül az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 1. § 4. pontja és 50. § (1) bekezdés c) pontja szerint.
- c) A támogatást igénylő a jelen felhívásban meghatározott lehetséges támogatást igénylő körbe tartozik.

A fenti jogosultsági kritériumok nem hiánypótolhatóak. Ezért ha a támogatási kérelem nem felel meg ezeknek a szempontoknak, akkor a kérelmet hiánypótlási felhívás nélkül elutasítjuk.

2) Hiánypótolható jogosultsági szempontok:

- a) A támogatási kérelmet magyar nyelven nyújtották be.
- b) A támogatási kérelem adatlapjának valamennyi rovata jelen Felhívás, illetve az "ÁÚF 21-27" c. dokumentumban megadott szempontok szerint ki van töltve és minden kérdésére hiánytalanul választ ad.
- c) A támogatási kérelemben szereplő, az igényelt támogatásra vonatkozó táblázatok adatai egyezők.
- d) A fejlesztés megvalósításának időtartama a felhívásban megadott időintervallum maximumán belül van.
- e) A hiánypótolható, kötelezően csatolandó mellékletek benyújtásra kerültek.
- f) A támogatást igénylő rendelkezik az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. §-a szerinti öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programmal vagy az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 63. §-a szerinti esélyegyenlőségi tervvel.

A fenti jogosultsági kritériumok esetében egy alkalommal hiánypótlási felhívást küldünk, ha az adott jogosultsági kritérium, vagy az adott jogosultsági szempontot igazoló dokumentum hiánya vagy hibája hiánypótlás keretében pótolható.

3) Tartalmi értékelési szempontok:

Az értékelés megfelelt/részben megfelelt/nem felelt meg/nem releváns minősítéssel történik. A „megfelelt”, „nem felelt meg”, vagy „részben megfelelt” minősítést a szakmai értékelőnek részletes indoklással kell alátámasztania.

Amennyiben az adott szempontra vonatkozó információk alapján nem dönthető el egyértelműen, hogy a projekt megfelel-e, vagy sem a kritériumban elvártaknak, akkor egyszeri alkalommal tisztázó kérdés kerül megküldésre a támogatást igénylőnek. A tisztázó kérdés megválaszolása során a kérelem tartalmi elemeinek módosítására nincs lehetőség. Amennyiben a kérelmező a tisztázó kérdésben foglaltakat nem teljesíti, vagy válasza alapján továbbra sem egyértelmű a kritériumnak való megfelelés, akkor az adott szempont a rendelkezésre álló információk alapján kerül értékelésre.

„Részben megfelelt” és „nem felelt meg” válasz esetén a szakmai értékelő támogatási feltételt szabhat az adott szempont teljesülésére.

Amennyiben az **1.1., 1.2., 2.1., 2.2., 2.6. vagy 3.1.** pontok valamelyikében az értékelési szempont „nem felelt meg” minősítést kap, **abban az esetben az Irányító Hatóság a támogatási kérelmet elutasítja.**

	Értékelési szempont	Minősítés (Megfelelt / Részben megfelelt / Nem felelt meg / Nem releváns)
1.	Illeszkedés a TOP Plusz céljaihoz	
1.1.	A projekt illeszkedik a felhívás céljához: a felhívásban szereplő célokat teljesíti, illetve azokhoz hozzájárul.	Megfelelt Nem felelt meg
1.2.	A támogatást igénylő és a támogatási kérelem tárgya nem tartozik a Felhívás 1.2. pontjában és az „ÁUF 21-27” c. dokumentumban meghatározott kizáró okok alá.	Megfelelt Nem felelt meg
2.	Szakmai indoklás, megalapozottság	
2.1.	A helyzetelemzés alátámasztja a tervezett fejlesztés indoklását, szükségességét.	Megfelelt Nem felelt meg
2.2.	A támogatást igénylő megfelel a Felhívás 1.1. pontjában foglalt elvárásoknak.	Megfelelt Nem felelt meg
2.3.	A projekt csak a jelen Felhívás 2.1. pontjában meghatározott támogatható tevékenységekhez igényel támogatást, és nem tartalmaz a Felhívás 6.1. pontjában felsorolt nem támogatható tevékenységeket.	Megfelelt Nem felelt meg
2.4.	A projekt tervezett tevékenységei megfelelnek a Felhívás 2.3, 5. és 6.2. pontjában foglalt műszaki-szakmai elvárásoknak.	Megfelelt Részben megfelelt Nem felelt meg
2.5.	A bölcsődei ellátást nyújtó intézmények (bölcsőde, mini bölcsőde) és szolgáltatás (családi bölcsőde) infrastrukturális fejlesztését és férőhelybővítését célzó fejlesztések esetében a projekt tervezésébe és kivitelezésébe bölcsődei módszertani szakértő bevonásra kerül.	Megfelelt Nem felelt meg Nem releváns
2.6.	Óvodai férőhelybővítés, óvodai épület újranyitása, új intézményegység vagy új feladatellátási hely létrehozása esetén az Emberi Erőforrások Minisztériumának előzetes támogató nyilatkozatával rendelkezik a projekt.	Megfelelt Nem felelt meg Nem releváns
3.	Fenntarthatóság, horizontális szempontok	
3.1.	Megalapozottan bemutatott a bölcsődei, óvodai ellátást nyújtó intézmény/szolgáltatás hosszú távú (legalább 5 éves) működtetése, illetve pénzügyi, szakmai, és szervezeti fenntarthatósága.	Megfelelt Részben megfelelt Nem felelt meg
3.2.	A támogatási kérelem megfelel a horizontális elvárásoknak.	Megfelelt Részben megfelelt Nem felelt meg
4.	Költségvetés vizsgálata	
4.1.	A támogatási kérelem megfelel a Felhívásban meghatározott költségkorlátoknak és egyszerűsített költség elszámolási módoknak. A támogatási kérelem az európai uniós állami támogatási szabályok alapján támogatható.	Megfelelt Nem felelt meg

Terület-specifikus értékelési szempontok a felhívás adott területi egységre vonatkozó terület-specifikus mellékletében található.

A 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet 106.§ f) alpontja szerint az irányító hatóság vizsgálja a támogatást igénylő korábbi projektjeivel kapcsolatban a monitoring és információs rendszerben rendelkezésre álló információkat, különösen a pénzügyi korrekciót eredményezett szabálytalanságokat.

A 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet 106.§ g) alpontja értelmében az irányító hatóság figyelembe veszi az adott támogatási kérelemmel összefüggő, a rendelet IX. fejezete szerinti közbeszerzési eljárások ellenőrzésének eredményét annak érdekében, hogy el nem számolható támogatási összeg ne kerüljön odaítélésre.

9. AZ ÁLLAMI TÁMOGATÁSOKRA VONATKOZÓ SZABÁLYOK

9.1. Állami támogatásokra vonatkozó rendelkezések

Nem releváns.

9.2. A felhívás keretében nyújtott egyes támogatási kategóriákra vonatkozó egyedi szabályok

Nem releváns.

10. TOVÁBBI INFORMÁCIÓK

Tájékoztatjuk, hogy a támogatási kérelmek elbírálásához felhasználjuk az Önről a közhiteles adatbázisokban elérhető adatokat.

10.1. Milyen adatkezelési kötelezettségek vannak?

Az általános adatvédelmi rendelet (GDPR) előírásából fakadó kötelezettségek

A támogatási kérelem benyújtásának célja, hogy Ön – sikeres elbírálás és támogatási döntés esetén – a tervezett projekt megvalósítására támogatási szerződést kössön. A támogatási kérelem feldolgozásához szükséges, hogy kezeljük azokat a személyes adatokat, amelyeket Ön a támogatási kérelemben és annak mellékleteiben tüntetett fel. Az adatokat a <https://www.palyazat.gov.hu> honlapon elérhető Adatvédelmi nyilatkozatban szereplő adatkezelési célok szerint kezeljük.³⁷

Ön felelős azért, hogy – az (EU) 2016/679 rendelet (általános adatvédelmi rendelet) előírásainak megfelelően – a támogatási kérelemben és annak mellékleteiben feltüntetett további érintettek (Ön és az esetleges konzorciumi partnereinek, tulajdonosainak nevében és érdekében eljáró más személyek) személyes adatainak a kezelése és a fejlesztéspolitikai intézményrendszer számára történő rendelkezésre bocsátása megfelelő joggalappal és az érintettek megfelelő tájékoztatását követően történik. Az adatkezelés jogalapját jogszabályi felhatalmazás, az érintettre vonatkozó szerződéses kötelezettség, vagy az érintett előzetes, egyértelmű, megfelelő tájékoztatáson alapuló, önkéntes és határozott hozzájárulása képezheti, amelyben félreérthetetlen hozzájárulását adja a rá vonatkozó személyes adatok meghatározott célból és körben történő kezeléséhez. Az érintettektől személyes adatai kezeléséhez általános jelleggel hozzájárulás nem kérhető.

Felhívjuk a figyelmet, hogy ha helyszíni szemlére kerül sor, akkor ennek keretében azt is megvizsgálhatjuk, hogy a fentieket megfelelően dokumentálták-e. Ha az adatkezelés jogszerűségével kapcsolatban a döntés-előkészítési folyamat bármely szakaszában kétség merül fel, akkor ennek vizsgálatához a releváns dokumentumokat be kell nyújtania.

10.2. További dokumentumok

A Felhívás elválaszthatatlan része az „ÁÚF 21-27” c. dokumentum és az Elszámolási Útmutató, amelynek hatályos verziója megtalálható a www.palyazat.gov.hu honlapon.

³⁷ Az adatkezelés jogalapja az (EU) 2016/679 rendelet 6. cikk (1) bekezdés b) pontja.

Az „ÁÚF 21-27” és az Elszámolási Útmutató az alábbiakról nyújt tájékoztatást:

ÁÚF 21-27:

1. Az Útmutató célja, hatálya
2. Kizáró okok listája
3. A támogatási kérelmek benyújtásának és elbírálásának módja
4. Tájékoztatás kifogás benyújtásának lehetőségéről
5. Tájékoztató támogatói okirat kibocsátásáról vagy a támogatási szerződés megkötéséről
6. A biztosítéknyújtási kötelezettségre vonatkozó tájékoztató
7. A fejlesztéssel érintett ingatlanra vonatkozó feltételek
8. Tájékoztatás a projektek megvalósításáról, finanszírozásáról, és előrehaladásának követéséről
9. A közbeszerzési kötelezettségre vonatkozó tájékoztató
10. Tájékoztatásra és nyilvánosságra vonatkozó kötelezettségek
11. A horizontális (környezetvédelmi, esélyegyenlőségi és a nők és férfiak egyenlőségét biztosító) követelmények
12. A felhívással, a projekt kiválasztási eljárással és a projektmegvalósítással kapcsolatos legfontosabb jogszabályok

Elszámolási Útmutató:

- I. Nemzeti Szabályozás az Elszámolható Költségekről
- II. A kifizetési kérelemben benyújtandó, elszámolható költségek valódiságát igazoló, valamint a szakmai beszámolót alátámasztó dokumentumok – „Mátrix”
- III. A kifizetési kérelemben benyújtandó alátámasztó dokumentumok hitelesítését szolgáló ellenőrzés szempontjai
- IV. Pályázati általános forgalmi adóról szóló útmutató

Kérjük, hogy a támogatási kérelmet az útmutatók figyelembevételével készítsék el!

11. ÜGYFÉLSZOLGÁLATOK ELÉRHETŐSÉGE

Ha további információkra van szüksége, forduljon bizalommal a Széchenyi Terv Plusz ügyfélszolgálatához a **06/1 896-0000** normál díjazású telefonszámon, ahol hétfőtől csütörtökig 8:30-16:00 óra között, pénteken 8:30-14:00 óra között fogadják hívását.

Kérjük, kövesse figyelemmel a felhívással kapcsolatos közleményeket a palyazat.gov.hu oldalon, ahol a Széchenyi Terv Plusz ügyfélszolgálat elektronikus elérhetőségeit is megtalálhatja!

12. CSATOLANDÓ MELLÉKLETEK LISTÁJA

12.1. Milyen dokumentumokat kell csatolni a támogatási kérelemhez?

Kérjük, csatolja a kérelemhez az alábbiakat:

- 1) Fejlesztéssel érintett intézmény alapító vagy létesítő okirata
- 2) Szolgáltatói nyilvántartásba vételt igazoló dokumentum (kizárólag bölcsődei ellátások esetében)
- 3) Megalapozó dokumentum (digitálisan előállított, kereshető PDF formátumban), annak mellékleteként:
  - a) Bölcsőde és óvodai ellátás esetében egyaránt benyújtandó melléklet (amennyiben releváns):
    - a) Beszerzendő eszközök listája (a jelen felhívás szakmai mellékletét képező „Beszerzendő eszközök listája” c. dokumentum sablon alapján)
    - b) A fenntartó vagy az épület tulajdonosának hozzájáruló támogató nyilatkozata a projekt benyújtásához (amennyiben a fenntartó és a tulajdonos személye eltérő)
    - c) Támogató képviselő-testületi döntés újraindítás esetében
    - d) Nyilatkozat épületenergetikai korszerűsítésről
    - e) Nyilatkozat főzőkonyha/tálaló/melegítő konyha fejlesztéséről
    - f) A területspecifikus mellékletben meghatározott értékelési szempontoknál előírt külön dokumentum

Bölcsődei ellátások esetében további benyújtandó melléklet (amennyiben releváns):

- g) A támogatást igénylő és a bölcsődei ellátásra kijelölt módszertani szervezet (Magyar Bölcsődék Egyesülete / MACSKE Magyarországi Családi Bölcsődék Közhasznú Egyesülete) projekt tervezésében és szakmai kivitelezés nyomon követésében történő részvételére vonatkozó együttműködési megállapodása (A felhívás mellékletét képező sablon minta alapján.)

Óvodai ellátás esetében további benyújtandó melléklet (amennyiben releváns):

- h) OSA4TANU adatlap a04t18 és az OSA2FELH adatlap a02t13 adatlapok benyújtása (óvodafejlesztés esetén, eredetivel megegyező hitelesített példány)
  - i) Helyi önkormányzat hozzájáruló nyilatkozata (amennyiben a támogatás igénylő nem az önkormányzat)
  - j) Köznevelési szerződés/egyoldalú nyilatkozat³⁸ VAGY a támogatást igénylő és önkormányzat közös nyilatkozata később megkötendő köznevelési szerződésről
  - k) Óvodai férőhelybővítés, óvodai épület újrainyítása, új óvodai intézményegység vagy új óvodai feladatellátási hely létrehozása esetén az Emberi Erőforrások Minisztériumának előzetes támogató nyilatkozata
- 4) Építési beruházás esetén helyszínrajz, vázlatrajz (jelenlegi és tervezett állapot bemutatása) és rövid műszaki leírás (lehetőség van bölcsődei koncepció- és kiviteli mintatervek felhasználására is)
  - 5) A fejlesztendő ingatlan(ok) tulajdoni lapja (Amennyiben a Felhívás 1.1. pontja alapján a támogatást igénylő az ingatlan(ok) tulajdonosa, annak igazolásául szükséges a fejlesztendő ingatlan(ok) tulajdoni lapjának benyújtása a támogatási kérelemmel egyidejűleg.)
  - 6) Konzorciumi együttműködési megállapodás támogatási kérelem benyújtásához (amennyiben releváns)

Felhívjuk figyelmét, hogy a felsorolt mellékleteket a támogatási kérelem elkészítésekor kell csatolni! A támogatást igénylő adatait tartalmazó *Nyilatkozat* c. dokumentum példányát pedig a támogatási kérelem véglegesítése és lezárása után az elektronikus kitöltő program fogja generálni, így az a csatolandó mellékletek között nem került felsorolásra. A Nyilatkozat aláírását és elküldését, továbbá támogatási kérelmek benyújtásának és elbírálásának folyamatát az „ÁÚF 21-27” 3. pontja tartalmazza.

12.2. Milyen dokumentumokat kell csatolni a támogatási szerződéshez?

Felhívjuk figyelmét, hogy a felsorolt mellékleteket a támogatási szerződés megkötése során csatolni szükséges:

1. a kedvezményezett nevében aláíró személy vagy személyek – a költségvetési szerv, a helyi önkormányzat, a kisebbségi önkormányzat, az egyházi jogi személy, a felsőoktatási intézmény, a közalapítvány és az állam kizárólagos tulajdonában lévő gazdasági társaság kivételével – pénzügyi intézmény által igazolt, ügyvéd által ellenjegyzett vagy közjegyző által hitelesített aláírás mintáját,
2. a kedvezményezett – a költségvetési szerv, a helyi önkormányzat, a nemzetiségi önkormányzat, az egyházi jogi személy, a felsőoktatási intézmény, a közalapítvány és az állam kizárólagos tulajdonában lévő gazdasági társaság kivételével – alapító (létesítő) okiratát vagy jogszabályban meghatározott nyilvántartásba vételét igazoló okiratát.
3. Konzorciumi megállapodás támogatásban részesített projekt megvalósítására (amennyiben releváns).

---

³⁸ A köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 32. § (2) szerint: Ha a vallási közösség a Kormánnyal a köznevelési feladatok ellátására is kiterjedő megállapodást kötött, a nevelési-oktatási intézmény székhelye szerint illetékes kormányhivatal, óvoda esetén a települési önkormányzat részére megküldött egyoldalú nyilatkozatával vállalja az állami, önkormányzati feladatellátásban való közreműködést, valamint kötelezettséget vállal a tanulók felzárkóztatására vonatkozó feladatok ellátására. Az egyoldalú nyilatkozat alapján a kormányhivatal a nevelési-oktatási intézményt felveszi a köznevelés-fejlesztési tervbe. A Magyar Katolikus Egyház az egyoldalú nyilatkozat megtételére nemzetközi szerződés alapján jogosult. Az egyoldalú nyilatkozat megtételére a belső egyházi jogi személy is jogosult.

12.3. Milyen dokumentumokat kell csatolni az első kifizetési kérelemhez?

Minden olyan dokumentum, mely a támogatási kérelem benyújtásától a támogatási szerződés megkötéséig nem kerül benyújtásra és a Korm. rendelet az 1. kifizetési igénylés benyújtásáig előírja.

13. A FELHÍVÁS SZAKMAI MELLÉKLETEI

13.1. A felhívás indokoltsága és az OP-hoz való illeszkedése

Magyarország továbbfejleszti a gyermekek számára a napközbeni elhelyezést biztosító intézmények kapacitásait és az általuk nyújtott szolgáltatások minőségét.

A Felhívás keretében támogathatóak a gyermekjóléti alapellátások közül a bölcsődei ellátási formák (bölcsőde, mini bölcsőde, családi bölcsőde), valamint az óvodai intézmények infrastruktúra fejlesztése és eszközbeszerzése.

Bölcsődefejlesztés:

A bölcsődei nevelés középpontjában a kisgyermek és közvetett módon a kisgyermeket nevelő családok állnak. A bölcsődei nevelés célja, hogy a kisgyermek elszájtítsa azokat a készségeket, képességeket, amelyek segítik őket abban, hogy hatékonyan és kiegyensúlyozottan viselkedjenek saját kulturális környezetükben és sikeresen alkalmazkodjanak annak változásaihoz.

A bölcsődei nevelés további célja, hogy a kora gyermekkori intervenció szemléletének széles körű értelmezésével összhangban minden kisgyermekre és családjára kiterjedő prevenciós tevékenységet folytasson. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató családbarát intézményként, szolgáltatásként hozzájárul a családok életminőségének javításához, a szülők munkavállalási esélyeinek növeléséhez. A felhívás a bölcsődei ellátási formákhoz (bölcsőde, mini bölcsőde, családi bölcsőde) való hozzáférés javítását és az általuk nyújtott szolgáltatások minőségi fejlesztését segíti elő.

A felhívás az új bölcsődei férőhelyek létrehozását a Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköztől (Recovery and Resilience Facility, RRF) lehatároltan támogatja.

Az RRF a 3000 fő vagy afölötti lakónépességű települések esetén kizárólag új bölcsődei/mini bölcsődei/családi bölcsődei férőhelyek létrehozást támogatja új intézmények/szolgáltatások létrehozásával, vagy meglévő intézmények legalább egy csoportszobával való férőhelybővítésével vagy új családi bölcsőde létrehozásával. Az RRF keretére az egyházak és az önkormányzatok pályázhatnak, amennyiben a fejlesztéssel érintett település lakosság száma eléri, vagy meghaladja a 3000 főt.

Az RRF lehatárolást figyelembe véve a felhívás keretében támogatható:

- meglévő bölcsődei, mini bölcsődei, családi bölcsődei férőhelyek fejlesztése lakónépesség korlátozás nélkül;
- új bölcsődei/mini bölcsődei/családi bölcsődei férőhely létrehozása önkormányzati (GFO 321, 327, 351, 353, 371, 373) és egyházi (GFO 55) fenntartó esetében, amennyiben a fejlesztéssel érintett település(ek) lakónépessége a – BM állandó lakosság szám nyilvántartási adatai szerint³⁹ – 3000 fő alatti. Egyéb, támogatást igénylői körbe tartozó fenntartó esetében új férőhely létrehozása lakónépesség korlátozás nélkül támogatható.

Az RRF és a TOP Plusz fejlesztések kombinálhatóak lehetnek, amennyiben a fejlesztések és azok költségei megfelelően lehatárolásra kerülnek. Ennek során a Felhívás 6.2. 3) pontjában meghatározott arányosítási elvárásokat, valamint a 2.3. A) A1) 4) közös használatú helyiségekre vonatkozó elvárásokat kell figyelembe venni, azzal, hogy a közös használatú helyiségek fejlesztésének költségei csak az egyik forrásból számolhatóak el, melyről a támogatást igénylőnek nyilatkoznia szükséges.

³⁹ A támogatási kérelem benyújtásakor a Belügyminisztérium rendelkezésre álló legfrissebb állandó lakosság szám nyilvántartási adatai alapján: <https://nyilvantarto.hu/hu/statistikak?stat=kozerdeku>

Óvodafejlesztés:

Magyarországon a hároméves kortól kötelező óvodai nevelésben való részvétel egyrészt a 3 éves gyermekek mielőbbi napközbeni intézményes nevelését, másrészt a családok életminőségének, a szülők munkába való visszatérésének segítését szolgálja.

A színvonalasan működő köznevelési intézmények csökkentik a társadalmi különbséget és mindenkinek egyenlő esélyt teremtenek. Ennek az összetett feladatnak az első lépcsőjét az óvoda adja, ahol 3 és 6 éves kor között jelentősen fejlődnek azok a kompetenciák, amelyek a gyermekek későbbi iskolai teljesítményét, szocializációját, személyiségfejlődését megalapozzák. Kiemelt jelentőségű az óvodák szerepe a hátránycsökkentő és tehetséggondozó folyamatokban.

A 3 éves kortól kötelező óvodai nevelésben való részvétel miatt növekvő létszámban óvodai nevelésbe kerülő gyermekek hatékony és színvonalas óvodai neveléséhez elengedhetetlen a megfelelő infrastruktúra kialakítása. A szolgáltatások minőségében és a rendelkezésre álló infrastruktúrában is vannak jelentős területi különbségek, melyek szükségessé teszik a fejlesztési források biztosítását ezen különbségek felszámolására.

13.2. A felhíváshoz kapcsolódó jogszabályok

Törvények

1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról

2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról

2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről

Rendeletek

253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet az országos településrendezési és építési követelményekről

363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

369/2013. (X. 24.) Korm. rendelet a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről

15/1998. (IV. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

78/2003. (XI. 27.) GKM rendelet a játszótéri eszközök biztonságosságáról

256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet a 2021–2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről

1652/2021. (IX. 21.) Korm. határozat a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz éves fejlesztési keretének megállapításáról

Uniós jogszabályok

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2021/1058 RENDELETE (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapról és a Kohéziós Alapról

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2021/1060 RENDELETE (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízünpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról

Alapjogi Charta

Egyéb előírások

Bölcsőde esetében MSZE 24210-1:2012 szabvány

Köznevelési intézmények esetében MSZE 24203-1:2012 szabvány

Ajánlása bölcsődei ellátás működéséhez szükséges eszközökről és felszerelésekről. Kiegészítés a 15/1998. (IV.30.) NM rendelet 11. számú mellékletéhez

<https://www.magyarbolcsodek.hu/files/shares/M%C3%B3dszertani%20feladatok/Felszerelési%20jegyzék%20ajanlas.pdf>

Jegyzék a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) felszereléseiről:
https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/Tanevkezdes2020/202012_2_sz_melleklet_honlapon_elerheto_reesz.pdf

Segédlet a közszolgáltatásokhoz és egyéb szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés megteremtéséhez

Akadálymentesítési feltételek az örökségvédelmi szempontból érintett objektumok esetében
e-UT 03.04.13:2019 „Kerékpározható közutak tervezése” c. Útügyi Műszaki Előírás

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve:
https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alaprogramok

A nemzetiség óvodai nevelésének és a nemzetiség iskolai nevelés-oktatásának irányelve:
https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_nemzetisegi_oktatashoz

Kedvezményezettek tájékoztatási kötelezettségei Plusz c. útmutató

Arculati Kézikönyv Plusz c. útmutató

13.3. További mellékletek

A) Területsspecifikus mellékletek:

- 1) Bács-Kiskun megye
- 2) Baranya megye
- 3) Békés megye
- 4) Borsod-Abaúj-Zemplén megye
- 5) Csongrád-Csanád megye
- 6) Fejér megye
- 7) Győr-Moson-Sopron megye
- 8) Hajdú-Bihar megye
- 9) Heves megye
- 10) Jász-Nagykun-Szolnok megye
- 11) Komárom-Esztergom megye
- 12) Pest megye
- 13) Nógrád megye
- 14) Somogy megye
- 15) Szabolcs-Szatmár-Bereg megye
- 16) Vas megye
- 17) Veszprém megye
- 18) Zala megye

B) Szakmai mellékletek:

- 1) Útmutató a megalapozó dokumentum elkészítéséhez
- 2) Beszerzendő eszközök listája
- 3) A támogatást igénylő és a bölcsődei ellátásra kijelölt módszertani szervezet (Magyar Bölcsődék Egyesülete, MACSKE Magyarországi Családi Bölcsődék Közhasznú Egyesülete) projekt tervezésében és szakmai kivitelezés nyomon követésében történő részvételére vonatkozó együttműködési megállapodás sablonok
- 4) Segédlet a közszolgáltatásokhoz és egyéb szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés megteremtéséhez
- 5) Akadálymentesítési feltételek az örökségvédelmi szempontból érintett objektumok esetében
- 6) Konzorciumi együttműködési megállapodás - Támogatási kérelem benyújtására
- 7) Konzorciumi együttműködési megállapodás - Támogatásban részesített projekt megvalósítására

C) Fogalomjegyzék:

Általános művelődési központ (ÁMK): szervezeti és szakmai tekintetben önálló intézményegységek keretében nevelési-oktatási intézményi feladatot, továbbá a kulturális, művészeti, közművelődési, sportfeladatok közül legalább egyet ellát. Szervezeti keretében, a nevelő és oktató munkához kapcsolódó, nem köznevelési tevékenységet ellátó intézményegység is működhet.

Átalakítás: meglévő építmény, építményrész, önálló rendeltetési egység, helyiség alaprajzi elrendezésének vagy külső megjelenésének, megváltoztatása érdekében végzett, az építmény belső térértékét nem növelő építési tevékenység.

Bölcsődei ellátás: A bölcsődei ellátás keretében – ha a Gyvt. kivételt nem tesz – a három éven aluli gyermekek napközbeni ellátását kell biztosítani. Bölcsődei ellátást biztosíthat a bölcsőde, a mini bölcsőde, a munkahelyi bölcsőde és a családi bölcsőde. A felhívás keretében kizárólag bölcsőde, mini bölcsőde és családi bölcsőde fejlesztése támogatható, munkahelyi bölcsőde fejlesztése nem támogatható.

Bölcsőde: A bölcsőde olyan bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, amely a gyermekek napközbeni ellátása keretében, a Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja szerint, jogszabályban meghatározott szakirányú végzettséggel rendelkező személy által, akár több csoportban nyújt szakszerű gondozást és nevelést. A bölcsőde szervezetileg működhet:

- a) önálló bölcsődeként, annak tagintézményeként,
- b) bölcsődei igazgatóság, illetve egyesített bölcsőde szervezeti formában, annak tagintézményeként,
- c) többcélú óvoda-bölcsődeként, vagy
- d) többcélú, közös igazgatású intézmény önálló szervezeti és szakmai egységeként.

Bölcsődei csoport: A bölcsődei, mini bölcsődei csoportban és családi bölcsődében nevelhető, gondozható gyermekek létszáma vonatkozó előírásokat a 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 46. §-a, 49. §-a és 51/F. §-a tartalmazza. A Felhívás keretében a fejlesztéssel (beleértve a felújítás, átalakítás, új építés, bővítés eseteit is) érintett csoportszobának:

- bölcsőde esetében legalább 12 fő, legfeljebb 14 fő,
- mini bölcsőde esetében legalább 5 fő, legfeljebb 8 fő,
- családi bölcsőde esetében legalább 5 fő, legfeljebb 8 fő

befogadására kell alkalmasnak lennie.

Bölcsődei módszertani szakértő: A bölcsődei, mini bölcsődei intézményi ellátásokra (Magyar Bölcsődék Egyesülete), valamint a családi bölcsődei ellátásra (MACSKE Magyarországi Családi Bölcsődék Közhasznú Egyesülete) az Emberi Erőforrások Minisztériumának minisztere által kijelölt módszertani szervezet jelöli ki a támogatást igénylő számára a megfelelő bölcsődei módszertani szakértőt. Az együttműködési megállapodást a módszertani szervezettel kell megkötnie a támogatást igénylőnek.

Bővítés: olyan építési tevékenység, amely az építmény térértékét növeli.

Csoportszoba: A csoportszoba a bölcsődei és óvodai ellátás keretében egységesen használt fogalom. Bölcsődei ellátás (bölcsőde, mini bölcsőde, családi bölcsőde) esetében a bölcsődei csoportszoba hasznos alapterülete gyermekenként legalább 3 m². A bölcsődei csoportszoba fogalma azonos az MSZE 24210-1:2012 építészeti szabványban meghatározott gyermekszobával. Óvodai ellátás esetében az óvodai csoportszoba alapterülete nem lehet kevesebb, mint 2,0 m²/fő.

Családi bölcsőde: A családi bölcsőde olyan bölcsődei ellátást nyújtó szolgáltatás, amelyet a szolgáltatás nyújtója a saját otthonában vagy más e célra kialakított helyiségben biztosít. Jelen felhívás keretében a családi bölcsőde kialakítása a bölcsődei funkciónak megfelelően kialakított helyiségben támogatható, lakás célját szolgáló helyiség fejlesztése nem támogatható. A családi bölcsőde feladatait önálló szolgáltató vagy legalább három – egy szolgáltató székhelyeként, illetve telephelyeként, egy vagy több épületben működő – családi bölcsődét magába foglaló hálózat biztosítja. Három vagy annál több családi bölcsőde fenntartását hálózatba kell szervezni.

Egyházi köznevelési intézmény: az Nkt. 2. § (3) bekezdés b) pont bb) alpontjában meghatározott személy által fenntartott köznevelési intézmény.

Éghajlatváltozási rezilienciavizsgálat: olyan eljárás, amely megakadályozza, hogy az infrastruktúra potenciális hosszú távú éghajlati hatásoknak legyen kiszolgáltatva, egyúttal biztosítja az „első az energiahatékonyság” elvének érvényesülését, valamint azt, hogy a projektből származó üvegházhatásúgáz-kibocsátás szintje összhangban legyen a 2050-es klímasemlegességi célkitűzéssel.

Feladatellátási hely (Nkt. 4.§ 7.): az a cím, ahol a köznevelési intézmény alapító okiratában, szakmai alapidokumentumában foglalt feladat ellátása történik. A székhelyen kívül működő feladatellátási hely az ún. telephely.

Felújítás: meglévő építmény, építményrész, önálló rendeltetési egység, helyiség rendeltetésszerű és biztonságos használhatóságának, valamint üzembiztonságának megtartása érdekében végzett az építmény térértékét nem növelő építési tevékenység.

Forgóeszköz: olyan eszköz, amely rendeltetése szerint a tevékenységet, a működést tartósan nem, legfeljebb egy évig szolgálja (a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény 23-28.§).

IKT eszközök: számítógép és alap perifériái, számítógéphez kapcsolható audio-vizuális és/vagy multimédia eszközök (projektor, hangosítás, DVD, kamera, digitális fényképezőgép); aktív tábla, számítógéphez kapcsolt mérési, vezérlési-szabályozási eszközök.

Ingatlankiváltás: egy már meglévő, a projekttel érintett valamely bölcsődei/óvodai ellátás a jelenlegi ingatlanból másik, a projekt keretében fejlesztéssel érintett/újjonnan épített ingatlanba költözik. A régi épületet kiváltott ingatlanok nevezzük.

Intézményegység (Nkt. 4.§ 12.): az a szervezeti egység, amelyik a köznevelési intézmény, többcélú intézmény valamely alapfeladatát látja el.

Korszerűsítés: meglévő építmény, építményrész, önálló rendeltetési egység, helyiség rendeltetésszerű és biztonságos használatra alkalmasságának javítása, használati értékének, teljesítőképességének, üzembiztonságának növelése érdekében végzett építési tevékenység.

Közös igazgatású köznevelési intézmény: szervezeti és szakmai tekintetben önálló intézményegységek keretében különböző típusú nevelési-oktatási intézmények, továbbá egységes iskola, összetett iskola feladatait láthatja el. Szervezeti keretében, a nevelő és oktató munkához kapcsolódó, nem köznevelési tevékenységet ellátó intézményegység is működhet.

Magán köznevelési intézmény: az Nkt. 2. § (3) bekezdés b) pont bc) és bd) alpontjában meghatározott személy által fenntartott köznevelési intézmény.

Mini bölcsőde: A mini bölcsőde olyan bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, amely a gyermekek napközbeni ellátása keretében, a Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja szerint, jogszabályban meghatározott szakirányú végzettséggel rendelkező személy által akár több, a bölcsődei intézményhez képest kisebb létszámú csoportban, valamint egyszerűbb személyi, tárgyi és működtetési feltételek mellett nyújt szakszerű gondozást és nevelést. A mini bölcsőde szervezetiileg működhet:

- önálló bölcsődeként, annak tagintézményeként,
- bölcsődei igazgatóság, illetve egyesített bölcsőde szervezeti formában, annak tagintézményeként,
- többcélú óvoda-bölcsődeként, vagy
- többcélú, közös igazgatású intézmény önálló szervezeti és szakmai egységeként, feltéve, hogy többcélú óvoda-bölcsődeként való működtetésére nincs lehetőség.

Nevelő és oktató munkához kapcsolódó, nem köznevelési tevékenység:

- a felsőoktatás, a köz- és felsőoktatási kutatás, a közművelődés, a kultúra, a művészet, a könyvtár, a muzeális intézményi feladat, a sport,
- minden olyan gyermekvédelmi, gyermekjóléti, szociális és egészségügyi ellátás, amely gyermekek, valamint tanköteles tanulók számára nyújtható (ide értendő a bölcsődei ellátás).

Óvodai csoport: Az Nkt.4.§ 23. pontja alapján Óvodai csoport, iskolai osztály, kollégiumi csoport: az a legalább egy nevelési évre, tanévre alkotott oktatásszervezési egység, amely meghatározott közös pedagógiai feladatok végrehajtására alakul az óvodába, iskolába, kollégiumba felvételt nyert, azonos feladatellátási helyre járó gyermekekből, tanulókból.

Székhely (Nkt. 4.§ 27.): Óvodai ellátás esetén az alapító okiratban, szakmai alapidokumentumban meghatározott, a köznevelési intézmény alapfeladatának ellátását szolgáló feladatellátási hely, ahol képviseleti jogának gyakorlására jogosult vezetőjének munkahelye található.

Szolgáltató székhelye: Bölcsődei ellátás esetén a szolgáltató központi ügyintézési helye, függetlenül attól, hogy használják-e szolgáltatás nyújtásra.

Szolgáltatói nyilvántartás: A Szolgáltatói Nyilvántartás a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok közhiteles hatósági nyilvántartása. A nyilvántartás lényege, hogy a Szolgáltatói Nyilvántartásba való bejegyzés alapozza meg a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok működését. A rögzítendő adatok körét, főbb működési elveit a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 92/K §-a, valamint a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 162. § (1) i) rendelkezései határozzák meg. A részletes végrehajtási szabályokat a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről szóló 369/2013. (X. 24.) Korm. rendelet határozza meg.

Telephely: Bölcsődei ellátás esetében az a szolgáltató székhelyétől különböző, a szolgáltató használatában álló hely, ahol a szolgáltató bölcsődei, mini bölcsőde, családi bölcsődei ellátást nyújt.

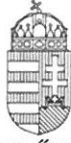
Tagintézmény (Nkt. 4.§ 28.): az az intézményegység, ahol a székhelytől való távolság vagy a feladatok jellege miatt az irányítási, képviseleti feladatok a székhelyről nem, vagy csak részben láthatók el.

Többcélú intézmények (Nkt. 20.§):

- a) óvoda-bölcsőde,
- b) egységes iskola vagy összetett iskola,
- c) közös igazgatású köznevelési intézmény,
- d) általános művelődési központ,
- e) egységes gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai módszertani intézmény (EGYMI).

Pomáz- Önkormányzati útfelújítás Projektlap								
1.	A beruházás alcíme:	Liliom utca utépités	Messella - Lázár Vilmos utca csapadékvíz elvezetés	Vár utca	Hókotró munkagép	utcaseprű munkagép	ágapító eszköz	utcabútor
2.	A beruházás bruttó költségigénye:	80 M Ft.	50 M Ft.	60 M Ft.	60 M ft.	50 M Ft.	5 M Ft.	5 M Ft.
3.	A projekt milyen fázisban van?	előkészítés alatt	előkészítés alatt	előkészítés alatt				
4.	A költségek milyen alátámasztó dokumentumok alapján történt?	tervezői költségbeccslés	tervezői költségbeccslés	tervezői költségbeccslés	nyilvános	nyilvános	nyilvános	
5.	Részletes műszaki leírás	2017-es tervek vannak, jogi előkészítés alatt álló útlejegyési eljárás indul 2021. szeptemberben, tervek aktualizálása szükséges, kb. 2022. januárban lehet közbeszerzéstetni.	Messella utca (vízgyűjtő terület) és a Lázár Vilmos utca közötti csapadécsatorna rekonstrukciója	Vár utca útfelújítása, csapadékvíz csatorna rekonstrukcióval				
6.	A beruházás rendelkezik-e tervekkel?	részben	kiviteli tervek megrendelés alatt	nem				
6.a	Engedélyes, vagy kiviteli tervek vannak?	engedélyezés	kiviteli tervek megrendelés alatt	nem				
6.b	Mennyi idő szükséges a tervek elkészítéséhez?	2-3 hónap	2-3 hónap	2-3 hónap				
7.	Hatósági engedély szükséges-e?	korszerűségi felülvizsgálat, új közművezetés és közműnyilatkozat beszerzése után engedélyeztethető, a vízjogi engedélyezése elkerülhető, ha K szegélyesi meg tudjuk oldani.	nem	nem				
7.a	Milyen engedélyek állnak rendelkezésre?							
7.b	milyen engedélyek hiányoznak?	vízjogi létesítési engedély, de K szegély építésével elkerülhető						
7.c	a hiányzó engedélyek beszerzésére mennyi időre van szükség?	3-4 hónap						
8.	A tervezett beruházás közbeszerzést köteles-e?	igen	igen	igen	igen	igen	nem	
8.a	Milyen típusú közbeszerzési eljárás szükséges a megvalósításhoz, vagy milyen tervek az eljárás megvalósítására?	2022. január	2022. január	2022. január	2022. január	2022. január		
8.b	Ha nem közbeszerzéses az eljárás, miért nem?						15 millió alatti beszerzés	
9.	Mennyi a beruházás kivitelezésének időigénye?	3 hónap	3-4 hónap	4-5 hónap				
10.	Ki a tulajdonosa a fejlesztéssel érintett ingatlanok?	Pomázi Önkormányzat	Pomázi Önkormányzat	Pomázi Önkormányzat				
11.	A fejlesztés hány utcát és mekkora szakaszokat érint?	1 (485 fm)	3 (600 fm)					
12.	A kivitelezés mikor tud megindulni?	2022. március - április	kiviteli tervek elkészítése után azonnal	2022. március				
13.	A beruházás 2022. év elején meg tud-e indulni?	igen	igen	igen	igen	igen	igen	
14.	Kapcsolattartó neve:	Leidinger István polgármester						
15.	Kapcsolattartó telefonszáma:	20/9514420						

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

Iktatószám: XI/ /2021/EUFEJLAT
Hiv. szám: -
Tárgy: válaszlevél a Pomáz Iparterület
„Szente-tanya” – Óbuda Tsz
054/778 hrsz-ú terület vízellátása tárgyban
érkezett levél kapcsán

Leidinger István
polgármester úr részére

Pomáz Város Önkormányzat Polgármestere

Pomáz
Kossuth Lajos utca 23-25.
2013

Tisztelt Polgármester Úr!

Köszönettel megkaptam a 2021. november 3-án kelt, a *Pomáz Iparterület „Szente-tanya” – Óbuda Tsz 054/778 hrsz-ú terület vízellátása* tárgyban írt levelét és engedje meg, hogy a megkereséssel kapcsolatosan az alábbiakról tájékoztassam Önt.

A megküldött projektjavaslattal kapcsolatosan egyeztettem a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program végrehajtásáért felelős Pénzügyminisztérium Regionális Fejlesztési Programokért Felelős Helyettes Államtitkárságával.

A Pénzügyminisztérium előzetesen tájékoztatott arról, hogy a rendelkezésre álló információk alapján bemutatott fejlesztési igény nem illeszkedik a TOP_Plusz-1.1.1-21 tervezett felhíváshoz, mivel nem az iparterület alapinfrastruktúrájának kialakításra, fejlesztésre, hanem a meglévő vízvezeték kiváltásra irányul, amelynek célja nem az iparterületen lévő vállalkozások működési feltételeinek javítása. Ezen túlmenően, álláspontjuk szerint a levélben jelzettek alapján nem egyértelmű magának az iparterületnek a tulajdonviszonyai sem, az új gerinchálózat a leírtak szerint nem jelentené új vállalkozások betelepülését, csak a meglévők működését.

A Pénzügyminisztérium a hivatkozott felhívás kapcsán illetékes munkatársai jelezték, hogy a TOP Plusz felhívásaira magánvállalkozás nem nyújthat be támogatási kérelmet, így a Derby2000 Kft. sem lehet a támogatási kérelem kedvezményezettje.

A hivatkozott felhívás szerint támogatási igényt a terület tulajdonosa nyújthatja be. A terület működtetője csak abban az esetben nyújthat be támogatási igényt, amennyiben ezen tevékenységét – a tervezett fejlesztés megvalósításának, valamint a kötelező fenntartási időszaknak az együttes időtartamát meghaladó – szerződés alapján végzi, és mind az üzemeltető, mind a terület tulajdonosa illeszkedik a Felhívás 1.1. pontjában szereplő kedvezményezett körhöz, valamint a terület tulajdonosa hozzájárul a fejlesztés megvalósításához.

Erre vonatkozóan nem állt rendelkezésükre pontos információ, de a levél alapján álláspontjuk szerint nem valószínű, hogy az önkormányzatnak van olyan kapcsolódása a területhez, hogy támogatási kérelmet tudjon benyújtani.

A megküldött fejlesztési javaslattal kapcsolatosan egyeztettem továbbá az Innovációs és Technológiai Minisztérium Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Programokért Felelős Helyettes Államtitkárságával.

Az Innovációs és Technológiai Minisztérium válaszában tájékoztatott arról, hogy a megkeresésben jelzett „Szente tanya” vízellátó rendszer jelenlegi státusza magánvezeték, így nem minősül víziközműnek. Az Irányító Hatóság feladatköre az operatív programok lehatárolása alapján kizárólag a közcélú víziközművekhez kapcsolódó fejlesztésekre korlátozódik.

A víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény (a továbbiakban: Vksztv.) 6. § (4)–(6) bekezdése értelmében a víziközművé minősítés a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (a továbbiakban: MEKH) feladata. A megkeresés információ tartalma, valamint a Vksztv. rendelkezései alapján a jelzett rekonstrukciós fejlesztés befejezését követő minősítő eljárás végeredménye nem állapítható meg egyértelműen, mivel jelenleg több peremfeltétel teljesülése bizonytalan. (Külterület, lakossági felhasználói érintettség, a nyomvonal közterület érintettsége, ellátásért felelősség felvállalása stb.)

Az Innovációs és Technológiai Minisztérium előzetes véleménye szerint a rekonstrukciós feladat finanszírozása nagy valószínűséggel csak hazai forrásokból valósulhat meg.

Mindezek alapján az Innovációs és Technológiai Minisztérium szakterületeinek kezelésében lévő forrásokból (KEHOP, VÁRA) történő finanszírozás jelenleg nem biztosítható a tárgyi feladat végrehajtására.

Tekintettel az ismert források biztosításának időigényére, javasolt továbbá a forráskéréssel egy időben az Óbuda Zrt-vel történő egyeztetések megkezdése, a vízszolgáltatási időszak kitolása érdekében.

A megküldött fejlesztési javaslattal kapcsolatosan egyeztettem továbbá a Belügyminisztérium Közfoglalkoztatási és Vízügyi Helyettes Államtitkárságával is. A Pomáz Ipari Park közüzemi ivóvízellátásának megvalósításához szükséges forrás biztosítása tekintetében a Belügyminisztérium az alábbi tájékoztatást adta.

A rendelkezésükre álló információk alapján megállapítható, hogy a fejlesztés nem lakossági igény miatt szükséges, így önkormányzati ivóvízellátási kötelezettség a tárgyban nincs.

A Vksztv. 6. § (1) bekezdése értelmében víziközmű állami vagy önkormányzati tulajdonban lehet. Ugyanezen 6. § (5) bekezdése értelmében nem lehet víziközműnek minősíteni, és víziközmű-szolgáltatás keretében működtetni azt a vízilétesítményt, amely nem közterületi ingatlan területén, olyan belső hálózatként került kialakításra, amely esetében az ellátás valamely szervezett formában működő, legalább részben közös célú ingatlan használathoz kötődik (különösen: nyugdíjas otthon, szolgálati lakások, lakópark és ide tartozik az ipari park is).

Fentiekre tekintettel víziközmű-szolgáltató másodlagos tevékenység keretében az ipari park területén üzemelő ivóvízhálózatot nem üzemeltetheti, csak ha azt közművé minősítik. Az ehhez szükséges műszaki feltételeket az ipari parknak teljesítenie kell, majd a DMRV Zrt. által az üzemeltetésre történő átvétel a víziközművé történő minősítést követően valósulhat meg. A víziközművé történő minősítés a MEKH feladat- és hatáskörébe tartozik.

A szükséges források biztosítása tekintetében a Belügyminisztérium Önkormányzatért Felelős Helyettes Államtitkárság bevonásával jelezték, hogy a Magyarország 2021. évi központi költségvetéséről szóló 2020. évi XC. törvény IX. Helyi önkormányzatok támogatásai fejezete (továbbiakban: Fejezet) határozza meg, hogy az önkormányzatok milyen támogatásokban részesülhetnek. A Fejezet nem tartalmaz olyan előírányt, ami a megkeresésben jelzett kérelem támogatására nyújtana fedezetet.

Kérem, hogy fenti tájékoztatásomat elfogadni szíveskedjen.

Budapest, 2021. november „24.”

Tisztelettel,

Vitályos Eszter
európai uniós fejlesztéspolitikáért felelős
államtitkár